

50X1-HUM

Page Denied

Next 1 Page(s) In Document Denied

STAT

ΕΡΓΑΤΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

GREEK WORKERS PRESS INC. No. 6

Ο ΛΕΝΙΝ Ο ΜΕΓΑΣ ΣΤΡΑΤΗΓΟΣ ΤΟΥ ΠΟΛΕΜΟΥ ΤΩΝ ΤΑΞΕΩΝ

Ἑκδόσιν Α. ΛΟΖΟΦΣΚΥ

ΤΙΜΗ 15 ΣΕΝΤΕ

GREEK WORKERS PRESS, Inc.
1113 W. WASHINGTON BLVD.
CHICAGO, ILL.

290

ΚΟΜΜΟΥΝΙΣΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ

**ΜΗΝΙΑΙΟ ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ ΟΡΓΑΝΟ
ΤΟΥ ΚΟΜΜΟΥΝ. ΚΟΜΜΑΤΟΣ
ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ**

Ἡ Κομμουνιστικὴ Ἐπιθεώρησις γράφεται ἀπὸ τοὺς πλέον διακεκριμένους καὶ μορφωμένους συντρόφους τῆς Ἑλλάδος. Σκοπὸς τῆς εἶναι νὰ ἐκθέτῃ τὴν θεωρητικὴν μας ἄποψιν στὰ κυριώτερα ἐθνικὰ καὶ διεθνῆ ζητήματα, καὶ νὰ εἰσάγῃ τοὺς ἀναγνώστες τῆς στὴ Μαρξικὴ Ἐπιστήμη.

Εἰς τὴν Κομμουνιστικὴν Ἐπιθεώρησιν εὐρίσκετε μεταφρασμένα ἐνδιαφέροντα ἄρθρα τῶν διασημοτέρων ἀγωνιστῶν τοῦ Διεθνοῦς Προλεταριάτου.

Σύντροφοι, ἀναγνώστες, συμπαθοῦντες στὸν ἀγῶνά μας, καὶ γενικὰ ἄνθρωπος ποῦ ἀγωνίζεται γιὰ τὸ ἐργατικὸ κίνημα, ἔχει καθήκον νὰ παρακολουθῇ τακτικὰ τὴ «**ΚΟΜΜΟΥΝΙΣΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ**».

Ἐγγραφῆτε συνδρομηταί. Κρατεῖτε σειρὰν τῶν μηνιαίων ἐκδόσεών τῆς.

Τιμὴ ἐκάστου Τεύχους **20 Σέντσια**
Ἐτησίᾳ Συνδρομῇ **Δολλ. 2**

Στείλατε τὰς παραγγελίας σας :

**GREEK WORKERS PRESS INC.
1113 W. WASHINGTON BLVD.
CHICAGO, ILL.**

ΕΡΓΑΤΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

GREEK WORKERS PRESS INC. No. 6

Ο ΛΕΝΙΝ
Ο ΜΕΓΑΣ ΣΤΡΑΤΗΓΟΣ ΤΟΥ
ΠΟΛΕΜΟΥ ΤΩΝ ΤΑΞΕΩΝ

Ἑπὶ Α. ΛΟΖΟΦΣΚΥ

ΤΙΜΗ 15 ΣΕΝΤΣ

GREEK WORKERS PRESS, Inc.
1113 W. WASHINGTON BLVD.
CHICAGO, ILL.

 290

STAT

ΕΙΣΑΓΩΓΗ:

Ἐὰν ἤθελον ἐρωτηθῆναι νὰ εἶπω εἰς ὀλίγας λέξεις, ποῖον εἶναι τὸ μᾶλλον ἐξέχον σημεῖον τοῦ βιβλιαρίου τούτου τοῦ Ἀ. Λοζόφσκη «Λενίν», ὁ μέγας σιραιογικὸς νοῦς τοῦ Πολέμου τῶν Τάξεων», θὰ ἔλεγον: Εἶναι ὁ πόθος του νὰ ἐξαχθῶσιν ἀπὸ τὴν πείραν τοῦ βίου τοῦ Λενίν τόσα μαθήματα ὅσα εἶναι ἀνθρωπίνως δυνατὸν, διὰ τὴν προαγωγὴν τοῦ πολέμου τῶν τάξεων καὶ διὰ τὴν ἐπιτάχυνσιν τῆς προλεταριακῆς νίκης καθ' ὅλον τὸν κόσμον.

Μοῦ φαίνεται ὅτι ὁ Ἀ. Λοζόφσκη, δὲν παρωρμήθη εἰς τὸ νὰ γράψῃ περὶ Λενίν ἀπλῶς ἐκ τοῦ πόθου νὰ διαιωνίσῃ τὴν μνήμην τοῦ Λενίν. Ὁχι. Τὸ ὄνομα τοῦ Λενίν θὰ ζήσῃ εἰς τὸν κόσμον ἐφόσον αἱ ἐργαζόμεναι μάζαι ἀγωνίζονται κατὰ τῆς ἐκμεταλλεύσεως καὶ ἐφόσον καταπιεζόμενα ἔθνη καὶ καταδικώμενα φυλαὶ εἰσέρχονται εἰς τὴν ὁδὸν τῆς ἐπαναστάσεως κατὰ τῶν κυρίων των, εἰς ἓνα πόλεμον ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας καὶ ἀνθρωπίνης ἰσότητος. Τὸ ἐλπιόμενον τὸ ὁποῖον παρήγαγε τὸ μικρὸν τοῦτο βιβλίον εἶναι πολὺ περισσότερον ἄμεσον καὶ πρακτικὸν ἢ ἡ ἀπλῆ ἐπιθυμία τοῦ νὰ διαιωνισθῆ ἡ μνήμη ἐνὸς μεγάλου ἀρχηγοῦ. Εἶναι μία εἰλικρινῆς προσπάθεια νὰ κάμῃ τὸν Λενίν θανόντα σχεδὸν τόσον χρήσιμον εἰς τὴν ἐργατικὴν τάξιν ὅσον ἦτο ζῶν, καὶ ἡ σπουδὴ τοῦ βιβλιαρίου τούτου θὰ ἀποδείξῃ ὅτι ὁ συγγραφεὺς ἐπέτυχε τοῦ σκοποῦ του μὲ ἰκανότητα ἀνωτέραν τῆς συνήθους.

Τὶ εἶναι ἐκεῖνο εἰς τὸ ὁποῖον ἡμεῖς πρωτίστως ἐνδιαφερόμεθα περὶ Λενίν; Μὲ τὴν λέξιν «ἡμεῖς» ἐννοῶ ἐκείνους οἱ ὁποῖοι ἀποτελοῦν μέρος τοῦ ἐργατικοῦ κινήματος καὶ τοῦ προλεταριακοῦ ἀγῶνος τῶν τάξεων καὶ οἱ ὁποῖοι ἀγωνίζονται διὰ τὴν ἀνατιθὴν μιᾶς νέας ἡμέρας. Τὶ εἶναι ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον θέλομεν νὰ γνωρίζωμεν περὶ Λενίν καὶ πρὸς ποῖον σκοπὸν;

Ὁ Λενίν ἦτο ὁ ἰδρυτὴς ἐνὸς μεγάλου κόμματος, τοῦ Κομμουνιστικοῦ Κόμματος τῆς Ρωσσίας. Ἦτο ὁ ἀρχηγὸς τῆς πρώτης ἐπιτυχοῦς προλεταριακῆς ἐπαναστάσεως. Ἦτο ἐπὶ ἕξ καὶ πλέον ἔτη ἡ κεφαλὴ τῆς πρώτης Κυβερνήσεως τῶν Ἐργατῶν καὶ

Χωρικῶν εἰς τὸν Κόσμον. Ἦτιο ὡσαύτως ὁ ἰδρυτὴς καὶ ὁ ἀνεγνωρισμένος ἀρχηγὸς τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνoῦς. Ἡμεῖς, οἱ μιλιτὰν τῆς ἐργατικῆς τάξεως, ἐν τῷ ἐργατικῷ ἀγῶνι, ἔχομεν νὰ διδασχθῶμεν ἀπὸ τὴν πείραν τοῦ Λενίν ὅσον ἀφορᾷ τὸ πῶς νὰ ἐκπαιδύσωμεν, ὀργανώσωμεν καὶ διαγείρωμεν τὰς μάζας εἰς δρᾶσιν κατὰ τῶν καπιταλιστῶν ἐκμειαλλευτῶν τῶν. Ἐκείνο τὸ ὁποῖον ὅλοι ἡμεῖς ἐπιθυμοῦμεν νὰ γνωρίζωμεν, πῶς τὸ ἔκαμεν ὁ Λενίν; Ποίας θεωρίας εἶχε; Ποίαν τακτικὴν ἠκολούθει; Ποῖα μέσα μετεχειρίζετο; Ἐν ὀλίγοις, **ποῖα εἶναι ἡ οὐσία τοῦ Λενινισμοῦ;**

* * *

Λενινισμὸς εἶναι ἡ θεωρία καὶ πράξις τοῦ ἀγῶνος τῆς ἐργατικῆς τάξεως. Εἶναι ἡ οὐσοσφρευθεῖσα πείρα τῶν μαχομένων σιραιτῶν τοῦ προλεταριάτου κατὰ τοῦ καπιταλισμοῦ, ὡς ἀνιανακλᾶται εἰς τὸν νοῦν μιᾶς μεγαλοφυΐας. Εἶναι τὸ προαιώνιον μῖσος τῶν καταπιεζομένων ἐναντίον τῶν καταπιεστῶν τῶν ἐνσωματωθὲν εἰς ἓνα ἄνδρα σιδηρᾶς θελήσεως καὶ μεγάλης, ὡραίας καρδίας. Εἶναι ἡ προλεταριακὴ παρόρμησις πρὸς τὴν ἐξουσίαν ἐκφραζομένη, διατυπωμένη καὶ καθοδηγουμένη ἀπὸ τὸν μέγιστον ἀρχηγὸν τὸν ὁποῖον εἶχε ποτὲ ἡ ἐργατικὴ τάξις.

Διὰ νὰ ἐννοήσῃ τις τὸν Λενίν καὶ τὸν Λενινισμόν, ὀφείλει νὰ ἐξοικειωθῇ μὲ τὴν Ρωσσίαν, τὴν ἱστορίαν τῆς, τὰ μαρτύρια ἑκατοντάδων καὶ χιλιάδων Ρώσσοων ἐπανασιαιτῶν καὶ τὰ μακρὰ δεινὰ ἔτη τῆς καταδυναστεύσεως ὑφ' ἣν ἐσιτέναζον αἱ ἐργαζόμεναι μάζαι τῆς Ρωσσίας. Ὁ Λενίν εἶναι ἀχώριστος ἀπὸ τὸν ταξικὸν ἀγῶνα τῶν Ρωσικῶν μαζῶν. Ἀλλὰ τὸ μεγαλεῖον του καὶ ἡ σπουδαιότης τοῦ ἔργου του ὑπερέβησαν τὰ ὅρια τῆς πατρικῆς του γῆς. Τὴν στιγμὴν αὐτὴν δὲν ὑπάρχει ἄλλο ὄνομα εἰς τὸν κόσμον τὸ ὁποῖον ἔχει τόσην σημασίαν δι' ἑκατομμύρια ἑκατομμυρίων ἀνθρωπίνων ὑπάρξεων. Εἶναι ὡσὰν οἱ βαθύτεροι πόθοι καὶ τὰ οἰκειότερα ὄνειρα τῶν καταδυναστευομένων εἰς πᾶσαν γωνίαν τῆς γῆς, εἰς τὴν «πεπολιτισμένην» Εὐρώπην, καθὼς καὶ εἰς τὴν ὀπισθοδρομημένην Ἀφρικὴν, τόσον εἰς τὴν Ἀμερικὴν ὅσον καὶ εἰς τὴν Ἀσίαν, νὰ ἐξειτέθησαν εἰς τὰ ἄπειρα διαστήματα

τοῦ σύμπαντος καὶ εὖρον τὸ σημεῖον τῆς συγκεντρώσεώς των, τὴν μεγαλοφυᾶ ἐνοποίησιν των εἰς τὴν ζωὴν καὶ τὴν διδασκαλίαν τοῦ Λενίν.

Ἐπῆρξε ποτὲ ἄνθρωπος περισσότερον ἀληθῶς διεθνῆς ἀρχηγὸς τοῦ λαοῦ ὅλων τῶν χωρῶν καὶ ὅλων τῶν ἐθνῶν, ὅσον ὁ Λενίν;

Ἄς λάβωμεν τὴν σιάνιν του ἀπέναντι τοῦ τελευταίου ἰμπεριαλιστικοῦ πολέμου. Πῶς τὸν ἐθεώρει ; Πῶς ἀνιέδρασεν εἰς αὐτόν ;

Ἡγάπα τὰς μάζας τοῦ Ρωσικοῦ λαοῦ μὲ ὅλην τὴν μεγάλην δύναμιν τῆς ἀνθρωπίνης του ψυχῆς. Ἀμφιβάλλει τις περὶ τούτου; Ἐὰν ἡ ὑπότινος κατανόησις τῶν μᾶλλον συγκεκαλυμμένων συναισθημάτων τῶν μαζῶν εἶναι τεκμήριον τῆς ἀγάπης αὐτοῦ πρὸς αὐτάς, τότε ποῖος εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς Ρωσσίας ὑπερέβη τὸν Λενίν εἰς τὴν κατανόησιν ταύτην; Καὶ ἔὰν ἡ συμπάθειά τινος εἰς τὰ δεινὰ τῶν μαζῶν, συμπάθεια τοῦ ἀγνοιέραν εἶδους, ἔντινος καὶ φλογερά, εἶναι ἀπόδειξις τῆς ἀγάπης καὶ ἀφοσιώσεως αὐτοῦ πρὸς τὰς μάζας, τότε ποῖος εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς Ρωσσίας εἶναι μεγαλείτερος ἀπὸ τὸν Λενίν ἀπὸ τῆς ἀπόψεως ταύτης;

Καὶ ἐν τούτοις ὁ Λενίν ἀντέκειτο ἐπιμόνως εἰς τὴν ἰδέαν τοῦ νὰ ὑπερασπίξουν οἱ ἐργάται τὴν πατρίδα «των». Ἀντέκειτο ἀδιαλλάκτως εἰς τὴν ἰδέαν τοῦ νὰ χύνουν οἱ ἐργάται τὸ αἷμα των διὰ τὸ μεγαλεῖον τῆς Ρωσσίας. Διατί; Διότι δι' αὐτὸν ἡ Ρωσσία δὲν ἦτο μία ἀφηρημένη ἔννοια, ἀλλὰ μία ζωντανὴ πραγματικότης. Διότι ὁ μέγας του ρεαλιστικὸς νοῦς ἦτο ἱκανὸς νὰ διαπεράσῃ τὰς χρυσοκοπούσας ἐπιπολαιότητας τοῦ παιρῶτισμοῦ καὶ τῆς πατρίδος καὶ νὰ φθάσῃ εἰς τὴν οὐσίαν τῶν πραγμάτων. Καὶ τοῦτο πράτιων εὖρεν ἐν τέλει τὴν ἀλήθειαν ὅτι ἔὰν τὸ ὄνομα τῆς Ρωσσίας σημαίνει τὰς δεκάδας ἑκατομμυρίων τῶν ἐργαζομένων μαζῶν της, ἔὰν τὸ μεγαλεῖον τῆς Ρωσσίας εἶναι τὸ αὐτὸ μὲ τὴν εὐημερίαν, εἰρήνην καὶ ἀσφάλειαν τῶν ἐργατῶν καὶ χωρικῶν, τότε ὁ ἀληθὴς τρόπος τῆς ἐξυπηρετήσεως τοῦ μεγαλείου τῆς Ρωσσίας ἦτο ἡ καταπολέμησις τοῦ τελευταίου πολέμου καὶ ἡ κα-

ταστροφή τῶν δυνάμεων ἐκείνων αἱ ὁποῖα συνέτειναν εἰς τὴν ἐκ-
ρηξίν του.

Τοιοῦτος ἦτο ὁ τρόπος τοῦ Λενὶν τοῦ νὰ εἶναι παιριώτης
καὶ πιστὸς πρὸς τὸ ἔθνος καὶ τὴν πατρίδα.

* * *

Τὴν σιγμὴν καθ' ἣν γράφονται αἱ γραμμαὶ αὗται, νέα πολεμι-
κὰ νέφη γίνονται ὄρατὰ εἰς τὸν ὀρίζοντα τῆς Ἑνωμένης Ἀνατολῆς.
Οἱ καπιταλιστὰὶ τῆς Ἰαπωνίας προπαρασκευάζονται ὅπως ἀντι-
σταθοῦν εἰς τὰς ἀπαιτήσεις τῶν καπιταλιστῶν τῆς Ἀμερικῆς εἰς
τὸ μοῖρασμα τῆς ἰμπεριαλιστικῆς λείας ἐν Κίνα. Οἱ καπιταλιστὰὶ
τῆς Ἀμερικῆς προπαρασκευάζονται νὰ ἐπιβάλουν τὴν θέλησίν των
διὰ τῆς δυνάμεως τῶν ὅπλων. Τὶ σημαίνει τοῦτο. Σημαίνει
ὅτι ἀγόμεθα μὲ ἀύξανομένην ταχύτητα εἰς πόλεμον μὲ τὴν Ἰαπω-
νίαν. Ἐν τῇ πραγματικότητι ἤδη περιεπλάκημεν εἰς πόλεμον.

Παρατηρήσατε τὴν πρᾶξιμον τῶρα εἰς τὴν Κίναν. Ὅλοι αἱ
κινήσεις τῶν τραπεζιτῶν μας καὶ τῶν ἀξιωματιούχων μας ἐν
Κίνα ὑποστηρίζοντων τὸν ἕνα στρατηγὸν κατὰ τοῦ ἄλλου, ὅλοι αἱ
κινήσεις τῶν πολεμικῶν μας εἰς τὰ Κινεζικὰ ὕδατα, δὲν εἶναι
ἄλλο τίποτε εἰμὴ πόλεμος κατὰ τῶν καπιταλιστῶν τῆς Ἰαπωνίας
διὰ μεγαλειτέραν δύναμιν καὶ ἐπιρροὴν ἐν Κίνα χάριν τῶν καπι-
ταλιστῶν τῆς Ἀμερικῆς.

Πάλιν θὰ γεμίση ἡ ἀτμόσφαιρα μὲ «παιριωτισμόν», ἀγάπην
τῆς πατρίδος, πίστιν πρὸς τὴν πατρίδα κ. τ. λ. Πάλιν οἱ ἐργάται
τῶν Ἑνωμένων Πολιτειῶν θὰ κληθοῦν ὑπὸ τῶν κυρίων των διὰ
νὰ ὑπερασπίσουν τὴν τιμὴν, τὸ μεγαλεῖον καὶ αὐτὴν εἶτι τὴν ἐλευ-
θερίαν τῆς Ἀμερικῆς. Ὁ καπιταλιστικὸς τύπος τῆς χώρας ταύ-
της, τὰ γιγαντιαῖα ταῦτα ἐργοσιάζια, τὰ ὁποῖα παράγουν ψεύδη
καὶ καμουφλάζ διὰ τὴν ἀπονάρκωσιν τῶν ἐργατικῶν μαζῶν, θὰ
ἀρχίσουν ἐκ νέου σοσιηματικὴν ἐργασίαν διὰ νὰ συσκοτίσουν καὶ
συγχύσουν τὰ μυαλὰ τῶν μαζῶν ὥστε νὰ πιστεύουν ὅτι ἡ πατρις
«των» εὐρίσκειται ἐν κινδύνῳ νὰ προσβληθῇ ἀπὸ ξένον ἐχθρόν.

Καὶ ὅταν τοῦτο ἀρχίσῃ νὰ γίνεταί, θὰ χρειασθῶμεν ἀπαραί-
τητως κάποιον ἀντίδοτον εἰς τὰς δηλητηριώδεις ἐπιδράσεις τῆς

πολεμικῆς προπαγάνδας. Καὶ ποῖον καλλίτερον μέσον ὑπάρχει πρὸς τοιοῦτον σκοπὸν εἰμὴ ἡ ὑγιής, θεωρητικὴ καὶ συγκροτουῖσα τροφή τοῦ Λεβινισμοῦ;

"Ὅταν εὐρεθῆς εἰς δυσκολίας, ἐπιστρέφον εἰς τὸν Λεβίν.
"Ὅταν ἀμφιβάλης, συμβουλεύσου τὸν Λεβίν. Τοῦτο πρέπει νὰ ἀποβῆ τὸ ἀξίωμα κάθε ἐργάτου καὶ πτωχοῦ ἀγρότου ἐν ταῖς Ἑνωμέναις Πολιτείαις. Διότι δὲν ὑπάρχει ἄλλος ἀσφαλέστερος ὁδηγὸς εἰς τὸ τί πρέπει νὰ πράξουν αἱ καταπιεζόμεναί μᾶζαι, διὰ νὰ προσεταιρευθοῦν ἀπὸ τὰς συνωμοσίας τῶν καπιταλιστῶν, ἀπὸ τὴν διδασκαλίαν τοῦ Λεβινισμοῦ.

Πρόκειται περὶ πολέμου εἰς τὸν ὁποῖον καλεῖσθε νὰ θυσιασθε τὴν ζωὴν σας. Ἐὰν ναί, τότε ἰδοὺ τί θὰ σᾶς εἴπῃ ὁ Λεβίν. Πρῶτον ἐξετάσατε, ἐρωτήσατε. Ποῖος εἶναι ἐκεῖνος ὁ ὁποῖος σᾶς καλεῖ εἰς πόλεμον; Πρὸς ποῖον σκοπὸν; Πρὸς ὑπεράσπισιν τίνος συμφερόντων;

Καὶ διὰν εὐρῆτε, ὅπως καὶ θὰ εὐρῆτε, ὅτι ὑπὲρ τοῦ πολέμου συνηγοροῦν οἱ καπιταλισταί, ὅτι καλεῖσθε νὰ ὑπερασπίσθε τὰ κέρδη καὶ τὴν ἐξουσίαν τῶν κυρίων σας καὶ ἐκμεταλλευτῶν, ὅτι εἶναι πόλεμος ἱμπεριαλιστικῆς ληστείας καὶ λαφυραγωγίας, θὰ εἰπῆτε ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ὁ Λεβίν εἶπε: Οὔτε ἓν σέντι, οὔτε ἓνα ἄνδρα διὰ τὸ μέγαλωμα τῶν ἐχθρῶν τῆς τάξεώς μας! Ἄντι νὰ κάμωμεν πόλεμον χάριν τοῦ καπιταλισμοῦ, θὰ ἀρχίσωμεν πόλεμον ΚΑΤΑ ΤΟΥ ΚΑΠΙΤΑΛΙΣΜΟΥ, διὰ τὴν ἀνατροπὴν τῆς δυνάμεως τῶν μπόσηδῶν μας καὶ διὰ τὴν ἐγκαθίδρυσιν τῆς ἰδικῆς μας ἐξουσίας.

Καὶ κατόπιν δύνασθε νὰ κάμετε καὶ μερικὰς ἄλλας ἐρωτήσεις. Ἴσως νὰ θελήσθε νὰ μάθητε ποῖος ὁ καλλίτερος τρόπος διὰ τὴν διεξαγωγὴν τῶν οικονομικῶν σας ἀγώνων, πῶς νὰ ἀντισταθῆτε εἰς τὴν ἐλάττωσιν τῶν μισθῶν, εἰς τὰς ἐκστρατείας διὰ τὸ ἀνοικτὸν κατάστημα, εἰς τὴν ἀνεργίαν. Θὰ εὐρῆτε, λ. χ., ὅτι ἐν ἀπὸ τὰ κυριώτερα προβλήματα κατὰ τοὺς προσεχεῖς μῆνας θὰ εἶναι κατὰ ποῖον καλλίτερον τρόπον θὰ ἐνισχύσθε τὰς ἐνώσεις σας, θὰ ἀνανεώσθε αὐτὰς μὲ νέον πνεῦμα ἐλπίδος καὶ ὀρμητικότητος. Τί πρέπει νὰ κάμῃτε; Τί δύνασθε νὰ κάμῃτε;

Στραφῆτε πρὸς τὸν Λεβίν. Αὐτὸς θὰ σᾶς εἴπῃ. Αὐτὸς ἴδου-

Ἐν κόμμα καὶ ἔγινεν ἀρχηγὸς κινήματος, τὸ ὁποῖον ἤδη κατέ-
τησε χάριν τῶν ἐργαζομένων μαζῶν τὸ ἐν ἔκτιον τῆς γῆινης ἐπι-
φανείας. Αὐτὸς πρέπει νὰ γνωρίζῃ πῶς σεῖς θὰ κάμῃτε αὐτὰ
τὰ πράγματα. Ἐρωτήσατέ τον καὶ θὰ σᾶς εἰπῇ.

Τότε ἐὰν ἐμβαδύνητε ἀρκετὰ εἰς τὰ προβλήματα τῆς ἐργα-
τικῆς τάξεως, θὰ καταλήξητε εἰς τὸ πρόβλημα τῶν προβλημάτων,
εἰς τὸ ζήτημα πῶς θὰ ἀπαλλαχθῆτε καθ' ὀλοκληρίαν τοῦ καπιτα-
λισμοῦ. Καὶ θὰ θελήσητε νὰ μάθητε τὸν ἄριστον πρὸς τοῦτο τρό-
πον, τὸν ἀσφαλέστερον τρόπον, τὸ συντομώτερον μονοπάτι πρὸς
τὸν τελικὸν σκοπὸν σας. Καὶ ἐπαναλαμβάνομεν ἐκ νέου. Ἐρωτή-
σατε τὸν Λενίν, σπουδάσατε τὸν Λενινισμόν.

Ὅπως μὲ κάθε ἀξίαν λόγου μάθησιν, δὲν ὑπάρχει βασιλικὴ
ἢ βραχεῖα ὁδὸς διὰ τὴν μελέτην τοῦ Λενινισμοῦ. Πολλὰ βιλία ἐ-
γράφησαν καὶ θὰ γραφῶσιν περὶ Λενίν καὶ Λενινισμοῦ, ὅπερ ταυ-
τόσημον πρὸς τὴν μεγάλην τέχνην καὶ ἐπιστήμην τῆς Κοινωνικῆς
Ἐπαναστάσεως. Οἱ μιλιτὰν τῆς ἐργατικῆς τάξεως, οἱ ὁποῖοι ἔ-
χουν τὴν ἀληθῆ φιλοδοξίαν νὰ ὑπηρετήσωσι τὴν τάξιν των κατὰ
τοῦ καπιταλισμοῦ, ἀναμφιβόλως θὰ εὔρωσι τὸν ἀπαιτούμενον και-
ρὸν καὶ ἐνέργειαν πρὸς μίαν ἐντελῆ σπουδὴν τοῦ Λενινισμοῦ. Καὶ
ὡς ἀπαρχὴν καὶ εἰσαγωγὴν πρὸς τοιοῦτον μάθημα, δὲν γνωρίζο-
μεν καλλίτερον ἔργον ἀπὸ τὸ φυλλάδιον τοῦτο τοῦ σ. Ἀ. Λοζόφοκη.

Τὸ φυλλάδιον τοῦ Λοζόφοκη πρέπει νὰ ἀναγνωσθῆ καὶ με-
λειτηθῆ ἐπιμελῶς ἀπὸ κάθε μιλιτὰν τῶν ἐργατικῶν ἐνώσεων ὅστις
εἶναι ἐνεργὸς εἰς τὸ ἐργατικὸν κίνημα. Διότι ὀλίγοι καλλίτεροι
τρόποι ὑπάρχουν διὰ τὴν ἀφομοίωσιν τῆς πείρας τοῦ μεγάλου—
θὰ ἔλεγε τις τοῦ μεγίστου—Ἐπαναστατικοῦ ἀρχηγοῦ, καὶ τὴν χρη-
σιμοποίησιν τῆς πείρας ταύτης εἰς τὸ ἐνώπιον ἐκάστου ἄμεσον ἔρ-
γον, ἀπὸ τὴν σπουδὴν τοῦ ἔργου τοῦ Λενίν. Καὶ πρὸς τοῦτο δὲν θὰ
ἤθελέ τις καλλίτερον καὶ ἀποτελεσματικώτερον ὁδηγὸν ἀπὸ τὸ
μικρὸν τοῦτο βιβλίον.

Ὅταν τελειώσητε τὴν ἀνάγνωσίν του διὰ πρώτην φοράν,
ἴσως θὰ κατανοήσητε τὸ μέγεθος τοῦ Ρώσου γίγαντος. Ἡ θαν-
μαστὴ γνῶσις του τῶν οικονομικῶν καὶ τῶν κοινωνικῶν ἐπιστη-
μῶν γενικῶς, ὁ μέγας ἀναλυτικὸς του νοῦς, ἡ σχεδὸν ὑπεράνθρω-

πος αἰσθητοῖς του διὰ τὴν κατανόησιν τῶν βαθειῶν, ἠρέμων μεθό-
δων αἱ ὁποῖαι διαρκῶς λαμβάνουν χώραν μεταξὺ τῶν μεγάλων
μαζῶν, ἡ εὐσιροφία τῆς σκέψεώς του, τὸ φλογερὸν του μῖσος κατὰ
τῆς καπιταλιστικῆς καταπίεσεως καὶ ἡ σιδηρά του ἀπόφασις νὰ
πολεμήσῃ μέχρις ἐξοντώσεως τὸ ἄθλιον τοῦτο πρᾶγμα—ὄλαι αὐ-
ταὶ αἱ ιδιότητες τοῦ Λενίν λαμβάνουν ζωὴν μετὰ τὸν κάλαμον τοῦ
Λοζόφοσκ, ὅστις κατώρθωσε νὰ μᾶς δώσῃ εἰς μίαν φωτεινοτάτην
εἰκόνα τὸν μέγαν Στρατηγὸν τοῦ Πολέμου τὸν Τάξεων.

Εἶναι ἀληθὲς ὅτι ὅλοι δὲν δυνάμεθα νὰ γίνωμεν Λενίν, ἀλλὰ
πολλοὶ ἐργάται καὶ ἐργάτιδες δύνανται νὰ ἐπιτύχουν εἰς τὸ νὰ
προσεγγίσουν τὸν μέγαν ἀρχηγὸν κατὰ ἓνα ἢ ἄλλον βαθμὸν ἐὰν
ἀρκετὴ προσπάθεια καταβληθῇ πρὸς τὴν κατεύθυνσιν ταύτην κατὰ
τρόπον εὐσυνείδητον καὶ ἀποφασιστικόν.

Ἡ τάξις μας ἔχει ἀδήριτον ἀνάγκην ἀρχηγῶν—πισιῶν,
ικανῶν καὶ ἐπαρκῶν πολεμιστῶν εἰς τὸν προλεταριακὸν ἀγῶνα
πρὸς κατάκτησιν τῆς ἐξουσίας. Ποτὲ εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς κοινω-
νίας μία καταπιεζομένη τάξις ἀγωνιζομένη διὰ τὴν ἐλευθερίαν
τῆς δὲν ἀντιμετώπισε ἐχθρόν, τόσον εὐφυῆ, πανούργον, ἐφευρετι-
κόν, ἀσυνείδητον καὶ κτηνώδη ὅπως εἶναι ἡ ἄρχουσα τάξις τῆς
σήμερόν, οἱ καπιταλισταί. Τὸ γεγονός τοῦτο ἐπιβάλλει ἐν καθῆκον
εἰς κάθε μιλιὰν τῆς ἐργατικῆς τάξεως νὰ σπουδάσῃ καὶ νὰ μάθῃ
τὴν τέχνην καὶ τὴν ἐπιστήμην τῆς κοινωνικῆς ἐπαναστάσεως, νὰ
ἐξοικειωθῇ μετὰ τὰς μεθόδους καὶ τὴν τακτικὴν τοῦ Λενινισμοῦ, αἱ
ὁποῖαι ἀπεδείχθησαν αἱ μόναι ἀποτελεσματικαὶ διὰ τὴν ἀναιροπὴν
τοῦ καπιταλισμοῦ καὶ τὴν πλήρη ἀπελευθέρωσιν τῆς ἐργατικῆς τά-
ξεως.

Σικάγον, Σεπτέμβριος, 1924.

ALEXANDER BITTELMAN

ΛΕΝΙΝ Ο ΜΕΓΑΣ ΣΤΡΑΤΗΓΟΣ ΤΟΥ ΠΟΛΕΜΟΥ ΤΩΝ ΤΑΞΕΩΝ

Υπό Α. ΛΟΖΟΦΣΚΥ

Ἀρχηγός, ὕχι ἥρωας.

Ἐπάρχουν ἔποχαι εἰς τὴν ἀνθρωπίνην ἱστορίαν ὅτε ἀπλὰ ἄ-
τομα ἐνσωματοῦν τὴν πείραν καὶ τὰ ἱστορικὰ καθήκοντα ὀλοκλήρου
τάξεως. Ἡ ἱστορία ἐξελισσεται εἰς καμπύλας γραμμὰς καὶ
ἐφ' ὅσον αὐξάνει εἰς ἔντασιν ὁ πόλεμος τῶν τάξεων, τὰ ἄτομα
ταῦτα ἐμφανίζονται εἰς τὴν πρώτην γραμμὴν καὶ λαμβάνουν τὴν
μεγαλειέραν σπουδαιότητά των εἰς περίοδον κατὰ τὴν ὁποίαν οἱ
κοινωνικοὶ ἀνταγωνισμοὶ φθάσουν εἰς τὸ ὑψιστον σημεῖον.

Ἡ ἀνθρωπίνη ἱστορία γνωρίζει πολλὰ παραδείγματα διαπρε-
πῶν πολιτικῶν, σοφῶν καὶ διπλωματῶν. Ἄλλ' ὅλοι οὗτοι μέχρι
σήμερον ἦσαν ἀντιπρόσωποι τῶν φεουδαλικῶν καὶ καπιταλιστι-
κῶν τάξεων. Μόνον κατὰ τὸν 19ον αἰῶνα ὅτε τὸ προλεταριάτον
ἔφθασε εἰς τὸ σημεῖον νὰ ἀντιληφθῇ ὅτι ἀποτελεῖ ἰδιαιτέραν τά-
ξιν, βλέπομεν τὴν ἀντανάκλασιν τῶν συμφερόντων του εἰς τὴν με-
γαλοφυΐαν τοῦ Μάρξ.

Ὁ Λενὶν εἶναι ὁ καὶ εὐθεΐαν διάδοχος τοῦ Μάρξ. Ὅταν
μελετήσωμεν ἐπισταμένως τὸν ρόλον τοῦ Νικολάου Λενὶν εἰς τὸ
ἐργατικὸν κίνημα τῶν τελευταίων δεκαετηρίδων, τὸ πρῶτον ζή-
τημα τὸ ὁποῖον μᾶς παρουσιάζεται εἶναι ἐὰν ἡμεῖς οἱ Μαρξισταὶ
δὲν ὀφείλωμεν νὰ ἀναθεωρήσωμεν τὴν θεωρίαν μας ἀναφορικῶς
μὲ τὸν ρόλον τὸν ὁποῖον ἀπλὰ ἄτομα παίζουν εἰς τὴν ἱστορίαν. Διότι
μὴ δὲν εἶναι γεγονός ὅτι ὁ Λενὶν ὑπῆρξε μία ζωντανὴ εἰκὼν τῆς
θεωρίας τῶν ἠρώων καὶ τῶν μαζῶν καὶ μὲ τὴν δρασίον του δὲν κα-
τέργριψε τὴν ὀρθότητα τῆς ὑλιστικῆς ἀντιλήψεως τῆς ἱστορίας;
Πρέπει νὰ λάβωμεν ὑπ' ὄψει τὸ πρόβλημα τοῦτο εὐθύς ἐξ ἀρχῆς

διὰ τὰ ἀπαλλαγῶμεν ἀπὸ κάθε ψευδῆ ἰδεαλιστικὴν ἀντίληψιν εἰς τὴν ὁποίαν ἐνδέχεται τὰ περιπέσωμεν. Τὸ ἀληθὲς εἶναι ὅτι τὸ πραγματικὸν μεγαλεῖον τῆς μεγαλοφυΐας τοῦ διαπρέπεσιότου στρατηγοῦ τοῦ πολέμου τῶν τάξεων δύναται τὰ ἐκτιμηθῆ ὀρθῶς μόνον ἀπὸ τῆς ἀπόψεως τῆς τάξεως τῆς ὁποίας ἦτο ἀρχηγός.

Οἱ Μαρξισταὶ οἱ ὁποῖοι ἀναλαμβάνουν τὴν μελέτην τοῦ ρόλου τοῦ Λενίν ἐν τῇ ἱστορίᾳ δὲν εἶναι ἠναγκασμένοι τὰ ἐγκαταλείνουν τὴν θεωρίαν των περὶ τῆς σχέσεως τῶν ἡρώων καὶ τῶν μαζῶν. Ἐντελῶς τὸ ἀντίθετον. Μόνον ἐπὶ τῆς βάσεως τῆς ὑλιστικῆς ἀντιλήψεως τῆς ἱστορίας, μόνον μὲ μίαν νηφαλίαν ἀνάλυσιν τῶν δυνάμεων εἰς τὸν ἀγῶνα τῶν τάξεων, δυνάμεθα ὀρθῶς τὰ ἐκτιμῆσωμεν τὸν ρόλον τὸν ὁποῖον ὁ Λενίν, ὁ μεγαλείτερος σοφὸς καὶ ἐπαναστάτης, ἔπαιξεν εἰς τὸ διεθνὲς ἐργατικὸν κίνημα καὶ τὴν διεθνῆ ἐπανάστασιν.

Ὁ Μαρξισμὸς ἐν τῇ πράξει.

Ὁ Λενίν ἦτο Μαρξιστὴς διαλεκτικὸς. Ὑπάρχουν πολλοὶ οἱ ὁποῖοι γνωρίζουν τὸν Μάρξ καλῶς, ἀλλ' οἱ ὁποῖοι εἶναι ἀνίκανοι τὰ ἐξαγάγει τὰ πολιτικὰ μαθήματα καὶ τὰ συμπεράσματα τὰ ὁποῖα ἐνέχει ἡ θεωρία. Ἀπὸ τῆς ἀπόψεως ταύτης ὁ Λενίν ἦτο ὅλως διάφορος. Οὗτος ἔλαβε τὴν Μαρξικὴν θεωρίαν καὶ τὰς μεθόδους καὶ τὰ ἐφήρμοσεν εἰς τὴν πράξιν τῆς ζωῆς. Καὶ μὲ τὴν βοήθειαν τῆς ὄψεως ἀναλυτικοῦ νοῦ του ἠρμήνευσε τὰ γεγονότα ἐν τῇ διαλεκτικῇ αὐτῶν ἐξελίξει. Ὁ Λενίν ἦτο εἰς ἀπὸ τοὺς δοκιμωτέρους εἰδικούς εἰς τὰς οικονομικὰς καὶ πολιτικὰς θεωρίας τοῦ Μάρξ. Ἀλλ' ὡς ἐλέχθη ἤδη, οὗτος δὲν ἦτο κυρίως θεωρητικὸς, ἀλλὰ πρακτικὸς Μαρξιστὴς καὶ πολιτικὸς διαλεκτικὸς. Ἡ Ἑγελιανὴ διαλεκτικὴ, τὴν ὁποίαν ὁ Μάρξ ἀνέπτυξεν εἰς τὸ ἀνώτατον τῆς σημεῖον κατείχεται καθ' ὀλοκληρίαν ἀπὸ τὸν Λενίν. Ποτὲ δὲν ἐσκέπτετο οὗτος ἀφηρημένως. Ἐμίσει τὴν καθαρὰν ἀπόλυτον σκέψιν. Ἐμίσει τὰ ἐλεύθερα αἰωρήματα τοῦ «καθαροῦ λόγου». Ἐπολέμησε τὴν φιλοσοφικὴν ἀγρυπσίαν καὶ πάντοτε ἀπέδειξεν ἐν τῇ πράξει ὅτι ἡ ἀλήθεια εἶναι συγκεκριμένη.

Καθ' ὃν τρόπον ὁ Μάρξ ἐχειρίζετο τοὺς γενικοὺς παράγοντας τῆς οικονομικῆς ζωῆς, κατὰ τὸν ἴδιον τρόπον ὁ Λενὶν ἐχειρίζετο τὰς συγκεκριμένας δυνάμεις τοῦ ἀγῶνος τῶν τάξεων. Εἰς τὸ πολύχρωμονκαλειδοσκοπίον τῶν κοινωνικῶν σχέσεων καὶ ἀπὸ τὴν περιπλοκὴν τῶν καθημερινῶν γεγονότων τῆς συγχρόνου ζωῆς κατώρθωσε πάντοτε νὰ ἀνακαλύπτῃ τὰς θεμελιώδεις καὶ σπουδαιοτέρας τάσεις. Ποιὲ δὲν ἐξηπατᾶτο ἐκ τῶν προσχημάτων. Ἦτο ἄνθρωπος προωρισμένος νὰ τάμῃ νέας ὁδοὺς. Πάντοτε ἀκολουθῶν τὸν δρόμον του, ἱκανὸς διὰ τῆς διαλεκτικῆς του ὄχι μόνον νὰ ἐξηγήσῃ ἀλλὰ διαρκῶς νὰ ὠθήσῃ τὴν ἱστορίαν πρὸς τὰ ἔμπροσ, ὁ Λενὶν ἦτο διαλεκτικὸς εἰς τὴν πολιτικὴν καὶ Μαρξιστῆς εἰς τὴν πρᾶξιν. Μὲ ἄλλους λόγους, ἐγνώριζεν ἀκριβῶς πῶς νὰ κάμῃ ἱστορίαν κατὰ τρόπον ἴσῃ ἀριστουργηματικὸν ὅσον ὁ Μάρξ ἐγνώριζε πῶς νὰ τὴν ἐξηγήσῃ.

Ἡ ταυτότης του μετὰ τὴν τάξιν.

Ἐν τῇ πρώτῃ ἐργασίᾳ τοῦ Λενὶν ἐπισημαίνεται ἡ ἀναστροφή τοῦ ἀγῶνος τῶν τάξεων κατὰ τὰ μετὰ τὸ 1880 ἔτη ἀντήχησαν καθ' ὅλην τὴν Ρωσσίαν μετὰ ἰσχυροτάτην ἠχώ. Τὸ προελαύνον Μαρξικὸν κίνημα ἐρρίφθη κατὰ τῶν ἀπαρχῶν τῆς βιομηχανικῆς ἐξελίξεως τῆς Ρωσσίας, προσελκύνον εἰς τὰς τάξεις του πολλὰ στοιχεῖα ριζοσπαστικῶν διανοουμένων. Ἡ πρώτη γενεὰ τῶν ἐπαναστατικῶν διανοουμένων (Πλεχάνωφ, Βέρα, Σασούλις καὶ Νιόις) ἵδρυσαν τὴν ὁμάδα τῆς «Ἀπελευθερώσεως τῆς Ἑργασίας» ἣτις ὑπῆρξεν ὁ πρόδρομος τοῦ Ρωσικοῦ Σοσιαλδημοκρατικοῦ Κόμματος καὶ τοῦ Ρωσικοῦ Κομμουνιστικοῦ Κόμματος. Ὁ Λενὶν ἀνῆκεν εἰς τὴν δευτέραν γενεάν τῶν Μαρξικῶν. Ὁμοῦ μετ' ἄλλων ἠνώθη μετὰ τὸ ἐργατικὸν κίνημα, ἀλλ' ἐνῶ οἱ ἄλλοι ἦσαν ἄπλοιοι διαβάται, χρησιμοποιοῦντες αὐτὸ διὰ τοὺς σκοποὺς των, ὁ Λενὶν ἔμεινε καὶ ὠδήγησε τὸ κίνημα πρὸς τὸ τέλος του.

Ἐν τῇ πρώτῃ ἐργασίᾳ τοῦ Λενὶν ἐπισημαίνεται ἡ ἀναστροφή τοῦ ἀγῶνος τῶν τάξεων κατὰ τὰ μετὰ τὸ 1880 ἔτη ἀντήχησαν καθ' ὅλην τὴν Ρωσσίαν μετὰ ἰσχυροτάτην ἠχώ. Τὸ προελαύνον Μαρξικὸν κίνημα ἐρρίφθη κατὰ τῶν ἀπαρχῶν τῆς βιομηχανικῆς ἐξελίξεως τῆς Ρωσσίας, προσελκύνον εἰς τὰς τάξεις του πολλὰ στοιχεῖα ριζοσπαστικῶν διανοουμένων. Ἡ πρώτη γενεὰ τῶν ἐπαναστατικῶν διανοουμένων (Πλεχάνωφ, Βέρα, Σασούλις καὶ Νιόις) ἵδρυσαν τὴν ὁμάδα τῆς «Ἀπελευθερώσεως τῆς Ἑργασίας» ἣτις ὑπῆρξεν ὁ πρόδρομος τοῦ Ρωσικοῦ Σοσιαλδημοκρατικοῦ Κόμματος καὶ τοῦ Ρωσικοῦ Κομμουνιστικοῦ Κόμματος. Ὁ Λενὶν ἀνῆκεν εἰς τὴν δευτέραν γενεάν τῶν Μαρξικῶν. Ὁμοῦ μετ' ἄλλων ἠνώθη μετὰ τὸ ἐργατικὸν κίνημα, ἀλλ' ἐνῶ οἱ ἄλλοι ἦσαν ἄπλοιοι διαβάται, χρησιμοποιοῦντες αὐτὸ διὰ τοὺς σκοποὺς των, ὁ Λενὶν ἔμεινε καὶ ὠδήγησε τὸ κίνημα πρὸς τὸ τέλος του.

Ἐἰς τὰ πρῶτα γραφόμενά του συζητεῖ τὸ ζήτημα καὶ λέγει: «Ἡ ἐργατικὴ τάξις εἶναι ὁ φορεὺς τῆς ἐπαναστάσεως». Ἡ ἐργατικὴ

τάξεις ίσονται εις την πρώτην γραμμὴν καὶ κάθε τι τὸ ὁποῖον κωλύει τὴν ἀνάπτυξίν της, τὸ ὁποῖον ἀποσυνθέτει τὰς τάξεις της, τὸ ὁποῖον ίσονται εις τὸν δρόμον τῆς ιστορικῆς ἀναπτύξεώς της, πρέπει νὰ καταστραφῇ καὶ νὰ ἀρθῇ ἐκ τοῦ μέσου. Τὸ νὰ εἴπη τις κατὰ τὴν περίοδον ἐκείνην ὅτι ἡ ἐργατικὴ τάξις ἦτο ὁ φορεὺς τῆς ἐπαναστάσεως, ἐσήμαινεν ὅτι καθώριζε τὸν ιστορικὸν ρόλον της, ἐναντίον τῶν ἀντιλήψεων τῆς παλαιᾶς σοσιαλιστικῆς σχολῆς τῶν «Λαϊκῶν» (Ναροτνίκι).

Ὁ Λενὶν εἰσαύτισεν ἐαυτὸν ἐξ ὀλοκλήρου μὲ τὴν ἐργατικὴν τάξιν καὶ ἐγένετο διερμηγεὺς αὐτῆς. Ἐγνώριζεν ὅσον οὐδεὶς ἄλλος πῶς νὰ κρατήσῃ μακρὰν τῆς ἐργατικῆς τάξεως καὶ τοῦ τότε ἀναπτυσομένου κόμματος τῆς ἐργατικῆς τάξεως ὅλα τὰ ξένα στοιχεία.- Σήμερον εἶναι εὐκολώτερον βεβαίως νὰ ἴδωμεν ποῖα ἀπὸ τὰ στοιχεία ταῦτα ἦσαν πράγματι ξένα πρὸς τὸ ἐργατικὸν κίνημα. Ἀλλὰ τὸ νὰ γνωρίζῃ τις τοῦτο πρὸ 25 καὶ 30 ἐτῶν ἦτο πολὺ δυσκολώτερον. Κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην οἱ ἀποδεχόμενοι τὴν Μαρξικὴν θεωρίαν δὲν εἶχον νὰ πορισθῶσι ὑλικά ὠφελήματα. Ἀπ' ἐναντίας εἶχον νὰ ὑποσιῶσι θυσίας, καταδιώξεις κ.τ.λ. Ἐν τούτοις μερικοὶ ἀπὸ τοὺς Μαρξικοὺς τούτους εἶχον ἀπλῶς προσκολληθῆ εἰς τὸ ἐργατικὸν κίνημα. Κυριώτερος μεταξὺ αὐτῶν ἦτο ὁ Πέτρος Στροῦβε, πρῶην Σοσιαλδημοκράτης καὶ κατόπιν ἀρχηγὸς τῆς ἀριστερᾶς πτέρυγος τοῦ φιλελευθέρου κινήματος, βραδύτερον μέλος τοῦ Συνταγματικοῦ Δημοκρατικοῦ Κόμματος καὶ σήμερον μοναρχικός. Ἐπρεπε νὰ ἔχη τις ὀξὺν θεωρητικὸν νοῦν καὶ ἐξαιρετικὸν ἐνστικτιον διὰ νὰ διακρίνῃ εἰς τὴν Μαρξικὴν φρασεολογίαν τοῦ πρώτου ἔργου τοῦ Πέτρου Στροῦβε τὰ πραγματικὰ ἀσθενῆ σημεῖα.

Ὁ Λενὶν εἶχε τὴν ἰκανότητα νὰ διαφυλάξῃ τὴν ἐργατικὴν τάξιν θεωρητικῶς καὶ πρακτικῶς ἀπὸ τὴν διεϊόδουιν τῶν ξένων στοιχείων. Ἐγνώριζεν ὡσαύτως πῶς νὰ ἀπαλλάξῃ τὸ ἐργατικὸν κίνημα ἀπὸ ἐκείνους ἐξ αὐτῶν, οἱ ὁποῖοι κατώρθωναν νὰ εισέλθουν εἰς αὐτό. Ὁ Λενὶν ἐγνώριζε τὴν ἐργατικὴν τάξιν, εἶχε πίστιν εἰς αὐτήν, κατεῖχε τὴν ιστορικὴν σπουδαιότητά της καὶ συνεπῶς

ἀντελαμβάνει πῶς νὰ διατηρήσῃ τὴν ἀκεραιότητα τοῦ ἐργατικοῦ κινήματος.

Ἡ Ἴδρυσις τοῦ Ρωσικοῦ Κόμματος.

Ἡ ἐργατικὴ τάξις θὰ νικήσῃ, ἀλλὰ μόνον ἐὰν ἐπιτύχῃ νὰ δημιουργήσῃ μίαν ἰσχυρῶς ἠνωμένην ὀργάνωσιν ἢ ὁποία νὰ εἶναι ἰδεολογικῶς ὁμογενής. Ἡ ἐργατικὴ τάξις δὲν δύναται νὰ εἶναι νικηφόρος χωρὶς νὰ συνειώσῃ τὰ ἄριστα, τὰ μᾶλλον ταξι-συνειδη-τὰ καὶ ἐπαναστασιακὰ στοιχεῖα. Ἴδου ὁ ρόλος τοῦ κόμματος ὡς ἡ καθοδηγοῦσα δύναμις τῆς ἐπαναστάσεως. Τὸ κόμμα δὲν εἶναι ταυτίσημον μὲ τὴν ἐργατικὴν τάξιν, ἀλλ' εἶναι ὁ φυσικὸς ἀρχηγός της. Τὸ κόμμα ὁδηγεῖ τὰς μάζας μόνον ἐφ' ὅσον εἶναι ὀργανικῶς ἠνωμένον μὲ τὴν ἐργατικὴν τάξιν ἥτις ἀντιδρᾷ εἰς τὴν καθημερι-νὴν ζωὴν της. "Ἄνευ ἑνὸς κόμματος, ἡ ἐργατικὴ τάξις δὲν δύνα-ται νὰ κάμῃ οὔτε ἓν βῆμα. "Ἄνευ ἑνὸς κόμματος ἡ ἐπαναστασις εἶναι μία κενὴ φράσις.

Θεωρητικῶς ἡ ἀλήθεια αὕτη ἀνεγνωρίσθη καὶ ἀπὸ αὐτοὺς* εἶ τι τοὺς προδρόμους τοῦ Λενίν, ἀλλὰ μόνος αὐτὸς ἐνόησε πῶς νὰ μετατρέψῃ εἰς τὴν πράξιν τὰς θεωρητικὰς ταύτας προτάσεις. Ἡ ἱστορία τοῦ Ρωσικοῦ Σοσιαλδημοκρατικοῦ Κόμματος καὶ τοῦ Ρω-σικοῦ Κομμουνιστικοῦ Κόμματος ὀργανικῶς εἶναι συνδεδεμένη μὲ τὴν δρασίαν τοῦ Λενίν. Αὐτὸς ἦτο ὁ διοργανωτὴς τοῦ Κόμματος, ὁ ἐκπαιδευτὴς ὀλοκλήρου γεννεᾶς ἐργατῶν καὶ ἀρχηγῶν τοῦ κόμ-ματος, ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τῶν μουσικῶν ομάδων μέχρι τῆς σιγμῆς καθ' ἣν ἡ ἐργατικὴ τάξις ἀνέλαβε τὴν ἐξουσίαν εἰς τὴν μεγαλει-τέραν χώραν τοῦ κόσμου. Διότι ἀντελήφθη ὅτι ἡ ἐργατικὴ τάξις δὲν δύναται νὰ ζήσῃ ἄνευ ἑνὸς κόμματος, ἀφιέρωσε τὴν μεγαλει-τέραν προσοχὴν του εἰς τὴν δημιουργίαν ἑνὸς τοιούτου κόμματος

Δύσκολον θὰ ἦτο νὰ εὔρη τις ἄλλον ἄνδρα εἰς τὴν ἱστορίαν τῶν κομμάτων, τοῦ ὁποίου ἡ ζωὴ καὶ ἡ δρασίς ἦτο τόσον σιενῶς συνυφασμένη μὲ τὸ κόμμα ὅσον τοῦ Λενίν μὲ τὸ Ρωσικὸν Κόμ-μουνιστικὸν Κόμμα. Αὐτὸς ἦτο ὁ θεωρητικὸς του, ὁ ἄνθρωπός του τῆς δράσεως, ὁ διεγερτής, ὁ προπαγανδιστής, ὁ ὀργανωτὴς καὶ ὁ ἀρχηγός. Ἦτο σιραιώτης καὶ σιραιηγός, διδάσκαλος καὶ μαθη-

της, ἀλλ' οὐδέποτε ἐσχημάτισε τὴν ἰδέαν ὅτι «Τὸ Κόμμα, εἶμαι ἐγώ» ὅπως οἱ ἀντίπαλοί του συνήθιζον νὰ τὸν κατηγοροῦν. Ἀνεγνώριζεν ὅτι ἡ δύναμις καὶ τὸ μεγαλεῖον τοῦ κόμματος ἐξαρτᾶται ἐκ τῆς ὀργανικῆς σχέσεώς του μὲ τὰς μάζας, ἐκ τῆς συνεργασίας του μὲ τὰ δημιουργικὰ καὶ προοδευτικὰ στοιχεῖα τῆς ἐργατικῆς τάξεως.

Δύναται νὰ εἴπη τις ἄνευ ὑπερβολῆς ὅτι τὸ Ρωσικὸν Κομμουνιστικὸν Κόμμα ἦτο δημιουργημα τοῦ πνεύματός του, τὸ ἔργον τῶν χειρῶν του. Ἐν τοιοῦτον κόμμα ἠδύνατο νὰ δημιουργηθῆ ὑπὸ ἐνὸς ὁ ὁποῖος ἔχει σαφῆ ἀντίληψιν περὶ τοῦ ποῖαι εἶναι αἱ ἀμοιβαῖαι σχέσεις μεταξὺ τοῦ Κόμματος καὶ τῆς τάξεως. Τὸ σύνθημα τοῦ Λενὶν ἦτο: «Τὸ κόμμα ὑπεράνω ὅλων». Διατί; Διότι τὸ Κόμμα εἶναι ἡ προφυλακὴ τῆς ἐργατικῆς τάξεως καὶ ὡς τοιοῦτον ὀφείλει νὰ γνωρίζῃ ὄχι μόνον πῶς θὰ βαδίση πρὸς τὰ ἔμπροσ, ἀλλὰ, ἐὰν εἶναι ἀνάγκη, νὰ κινηθῆ καὶ ἐναντίον τῶν αὐθορμητῶν κινήματων μεταξὺ τῶν μαζῶν καὶ εἰς τὰς ἀποφασιστικὰς στιγμὰς νὰ ἀναλάβῃ ἰσχυρῶς τὴν ἐπίθεσιν. Τὸ κόμμα εἶναι ἡ ὀργανωμένη συνειδητότης τῆς τάξεως, γεγονός τὸ ὁποῖον τὸ διακρίνει ἀπὸ τὰ ἀνοργάνωτα στοιχειώδη κινήματα τῶν ἐργατῶν.

Αὐτο-ἐπίκρισις καὶ εἰλικρίνεια.

Ὁ Λενὶν ἐγνώριζεν ἀκριβῶς τὰ ἰσχυρὰ καὶ τὰ ἀσθενῆ σημεῖα τοῦ ἐργατικοῦ κινήματος. Καὶ διὰ τὸν λόγον τοῦτον ἀντιέδρα σφοδρότατα ἐπικρίνων κάθε θεωρίαν ἢ ὁποῖα ἐβασίζετο εἰς τὴν ὀρθοδρομικότητα καὶ ἀδυναμίαν τῆς ἐργατικῆς τάξεως. Ἐκέκμητο ἔκμητον αἰσθησίν, τὴν αἰσθησίν τοῦ ἀντιρεφορμισμού. Ὁσφραίνεται τὸν ρεφορμισμόν ἐξ ἀποστάσεως. Ἀληθῶς ἦτο δυσκολώτατον νὰ καθωρισθῆ ἐπὶ τῇ θέσει τῆς διαφορᾶς γνώμῶν σχετικῶς μὲ τὴν πρώτην παράγραφον τοῦ καταστατικοῦ τοῦ κόμματος, ποῖοι ἦσαν οἱ προλετᾶριοι Γιρονδῖνοι καὶ ποῖοι οἱ Ἰακωβῖνοι. Ἐν τούτοις ὁ Λενὶν καθώρισε τοῦτο ὀριστικῶς μετὰ τὸ Δεύτερον Συνέδριον τοῦ Σοσιαλ-δημοκρατικοῦ Κόμματος. Διὰ τῆς διατυπώσεως τῆς περιφήμου πρώτης παραγράφου, ἐδημιούργησε τὴν Γιρονδινικὴν πτέρυγα τοῦ Κόμματος. Ἐκτοτε συνεχῶς ἐπέκρινε τὴν δεξιὰν πτέρυγα τοῦ

Γωσσοικον Λοσιαλ-σημοκρατικου Πουμμαιος, τοῦ ὁποίου ὁ ρεφορμι-
σμός ἔγινε καταφανής εἰς ὅλους μόνον κατὰ τὸ 1905.

Καθ' ὄλην τὴν διάρκειαν τῆς πρώτης ἐπαναστάσεως, εἰς τὴν
προηγηθεῖσαν τοῦ πολέμου περιόδον, καὶ ἰδίως μετὰ τὸν πόλεμον,
ἡ ἀντι-ρεφορμιστικὴ αὕτη αἰσθησις τοῦ Λενὶν τεκμηριούται εἰς ὄ-
λην τὴν δρασίαν του. Δὲν ἐξηπατήθη οὔτε ἀπὸ ἐπαναστατικὰς φρά-
σεις οὔτε ἀπὸ καλῶς ἠχοῦντα ψηφίσματα. Ἐξέθειεν εἰς τὸ φῶς τῆς
ἡμέρας τοὺς ρεφορμιστὰς θεωρητικοὺς καὶ τοὺς ἄνδρας τῆς δρά-
σεως, παρ' ὅλας τὰς προσπάθειάς των νὰ κούψωσι τὴν πραγματι-
κὴν των φύσιν. Ἦτο πρωτίστως ἀνὴρ πείρας καὶ πρακτικῶν ἐρ-
γων, καὶ εἰς τὴν σφαῖραν ταύτην τῆς ζωῆς ἐπέφερεν ἦταν εἰς
τοὺς στρατηγούς τοῦ ρεφορμιμοῦ. Πλέον τοῦ ἡμίσεως τῶν συγγραμ-
μάτων του ἔχουσι ἀφιερωθῆ εἰς τὰς ἀποσυνθετικὰς ἐνεργείας τοῦ
ρεφορμιμοῦ, καὶ εἰδικῶς τῶν Ρώσων Μενσεβίκων. Ὅπως ἕνας
ἀρχαιολόγος καθορίζει τὰ εἶδη τοῦ προϊστορικοῦ ζώου διὰ τῆς ἐξε-
τάσεως ἑνὸς καὶ μόνου ὄστω, οὕτω καὶ ὁ Λενὶν ἦτο ἱκανὸς νὰ καθο-
ρίσῃ τὴν ρεφορμιστικὴν φύσιν τῶν ἀντιπάλων του διὰ μιᾶς φράσεως
εἰς τοῦτο ἢ ἐκεῖνο τὸ ἄρθρον των.

Ἐχθρὸς τοῦ Ρεφορμιμοῦ

Ὁ Λενὶν ἠδύνατο νὰ ἀποκαλύψῃ τὴν οὐσίαν τοῦ ρεφορμιμοῦ,
ἀδιάφορον ὑπὸ ποίας μορφᾶς ἤθελε ἐμφανισθῆ οὔτως, καὶ χωρὶς
προσπάθειαν ἐκ μέρους του, ἔσχιζε τὴν προσοπίδα του. Εἰς τὴν
προσπάθειαν ἢ ὁποία ἐγίνετο πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως ὅπως ἀναθεω-
ρήσουν τὸν Μὰρξ καὶ τὸν σχετίσουν μὲ τὸν Κὰντ καὶ μὲ ὁμοίους
εἶδους φιλοσόφους, ὁ Λενὶν ἀμέσως ἀνεγνώρισε τὴν πρόθεσιν ὅπως
ἀπορρίψουν τὴν ἐπανάστασιν καὶ τὴν τάσιν πρὸς συνθηκολόγησιν.
Ὁ Λενὶν ποτὲ δὲν ἐθεώρησε τὸν ρεφορμιμόν ὡς ἐσωτερικὴν τά-
σιν τῆς ἐργατικῆς τάξεως, ἐθεώρει τὸν ρεφορμιμόν μᾶλλον ὡς
ἐχθρὸν τῆς τάξεως, ἐργαζόμενον ἐντὸς τοῦ ἐργατικοῦ κινήματος,
καὶ συνεπῶς μᾶλλον ἐπικίνδυνον εἰς αὐτὸ ἀπὸ τοὺς ἐξωτερι-
κοὺς ἐχθρούς.

Ἐνεκα τῆς σιάνσεώς του ταύτης ὁ Λενὶν κατηγορήθη ἐπὶ σε-
κταριανισμῷ καὶ ἀδιαλλαξίᾳ. Ἄλλ' ἐξηκολούθει νὰ ἐπιδιώκῃ τὴν

γραμμήν ταύτην τῆς δράσεως μετὰ τῆς μεγίστης ἐπιμονῆς ὅσον ἀφορᾷ τὰς λεπτομερείας, ἀποδεικνύων ὅτι ὁ ρεφορμισμὸς εἶναι ὁ μεγαλύτερος τῶν ἐχθρῶν τοῦ ἐργατικοῦ κινήματος καὶ ὅτι ὁ θεωρητικὸς μας ἀγὼν μὲ τοὺς Μενσεβίκους θὰ μᾶς ἔφερε μοιραίως εἰς ὀξυτάτην σύγκρουσιν πρὸς αὐτούς. Ἡ Ρωσικὴ Ἐπανάστασις ἀπέδειξεν ὅτι ὁ Λενὶν εἶχεν δίκαιον, καὶ κατεφάνη διὰ τούτου ἡ ἐξαιρετικὴ του διορατικότης καὶ τὸ ὕγιες του ἔνστικτον. Κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη ὁ ρεφορμισμὸς ἀπέβη τὸ ἰσχυρότερον ὄπλον εἰς χεῖρας τῆς μπουρζουαζίας. Χάρις εἰς τὸν ρεφορμισμὸν, τὸ κίνημα τῆς ἐργατικῆς τάξεως ὑπέστη σειρὰν ἠτιῶν, αἱ ὁποῖαι ἐπέτρεψαν εἰς τὸ καπιταλιστικὸν σύστημα νὰ ἐξακολουθήσῃ ἐπὶ μακρὸν ἔτι τὴν ὑπαρξίν του.

Ἐπανάστασις καὶ πραγματικότης .

Ὁ Λενὶν ἀντελαμβάνει τὴν ἐπανάστασιν ὡς κάτι τι τὸ ὁποῖον διαρκῶς ἐπροχώρει πρὸς ἡμᾶς καὶ ὄχι ὡς κάτι τι τὸ ὁποῖον ἔκειτο εἰς τὴν μακρογῆν ἀπόστασιν. Διὰ τούτου δὲν ἐκουράζεται ἐπιμένων ὅτι πρέπει καθημερινῶς νὰ προετοιμαζόμεθα διὰ τὴν ἐπανάστασιν, ἀκόμη καὶ πολιτικῶς καὶ τεχνικῶς. Ἡ πολιτικὴ προπαρασκευὴ συνέκειτο εἰς τὸ νὰ ἐξασκῶμεν τὰς μάζας πρὸς δράσιν διὰ καθημερινῶν ἀγώνων. Ὁ Λενὶν συνήθιζε νὰ λέγῃ : «Τὸ σπουδαιότατον πράγμα εἶναι νὰ θέσωμεν τὰς μάζας εἰς κίνησιν, καθιστῶντες αὐτὰς τοιοῦτοτρόπως ἱκανὰς νὰ ἀποταμιεύσουν πείραν ἐντὸς βραχέος χρονικοῦ διαστήματος». Ἡ ἐπανάστασις μᾶς ἀντιμετωπίζει ἀπ' εὐθείας μὲ τὸ πρόβλημα τῆς ἐνόπλου ἐξεγέρσεως. Ἀλλὰ νὰ ὁμιλῶμεν περὶ τούτου χωρὶς τὴν δέουσαν τεχνικὴν προπαρασκευήν, εἶναι ὡς νὰ ἐκστομίζωμεν κενὰς φράσεις. Ὁ θέλων τὴν ἐπανάστασιν πρέπει συστηματικῶς νὰ προπαρασκευάζῃ δι' αὐτὴν τὰς μεγάλας μάζας, αἱ ὁποῖαι, εἰς τὸ στάδιον τῆς προπαρασκευῆς, θὰ δημιουργήσουν τὰ ἀναγκαῖα ὄργανα τοῦ ἀγῶνος.

Οἱ Μενσεβίκοι ἠγάπων νὰ γελοιοποιοῦν τὴν ἰδέαν τῆς τεχνικῆς προπαρασκευῆς διὰ τὴν ἐνόπλον ἐξεγέρσιν. Κατὰ τὰς ἀντιλήψεις των τὸ κέντρον τῆς βαρύτητος ἔπρεπε νὰ εἶναι ἡ προπαγάνδα,

ὁ ἐξοπλισμὸς τῶν διανοιῶν τῶν ἐργατῶν. Ἡ ἀπάντησις τοῦ Λενίν εἰς τοῦτο ἦτο: «Ἐκεῖνος ὁ ὁποῖος ἀρνεῖται νὰ προπαρασκευασθῆ τεχνικῶς διὰ τὴν ἐξέγερσιν, ἐν τέλει ἀπαρνεῖται αὐτὴν τὴν ἐξέγερσιν, καὶ μεταβάλλει τὸ πρόγραμμα τῆς ἐπαναστάσεως εἰς κενὴν φράσιν».

Μολονότι ὁ Λενίν ἐγνώριζεν ἄριστα ὅτι αἱ ἐπαναστάσεις δὲν γίνονται κατὰ παραγγελίαν, ὅτι ἡ ἐπιτυχία τῆς ἐπαναστάσεως ἀπαιτεῖ βαθείας τινὰς ἱστορικὰς μεταβολάς, ἐν τούτοις ἐπέμενε ὅτι τὸ πρόβλημα τῆς ἐπαναστάσεως δὲν εἶνε μόνον ἡ πολιτικὴ, ἀλλὰ καὶ ἡ τεχνικὴ ὀργάνωσις τῆς ἐπαναστατικῆς τάξεως. «Ἐν κόμμα τὸ ἔργον, τὸ ὁποῖον δὲν παρασκευάζεται διὰ τὴν ἐπανάστασιν, πρέπει νὰ θεωρῆται ὡς λέσχη συζητήσεων μᾶλλον ἢ ὡς ἀρχηγὸς μιᾶς ἐπαναστατικῆς τάξεως. Ἀδιάφορον πόσον δύσκολον εἶναι τὸ πρόβλημα, ὅλαι αἱ προσδευτικαὶ δυνάμεις τῆς ἐργατικῆς τάξεως πρέπει νὰ διοργανωθῶσι διὰ νὰ λύσωσι τὸ πρόβλημα τοῦτο. Οὕτω βλέπομεν, ὅτι διὰ τὸν Λενίν ἡ ἐπανάστασις, ἦτο πάντοτε ἕν συγκεκριμένον πρόβλημα τῆς ἡμέρας, τὸ ὁποῖον κατὰ καιροῦς, ἔρχεται ἐγγύτατα πρὸς ἡμᾶς καὶ πάλιν κινεῖται πρὸς τὰ ὀπίσω ἐν τῷ διαστήματι, ἐξαρτώμενον ἐκ τῆς καταστάσεως καὶ τῆς συσχετίσεως τῶν δυνάμεων, οὐχ' ἦτιον παραμένον πάντοτε τὸ ὁξὺ πρόβλημα τῆς ἐργατικῆς τάξεως.

Προλεταριακὴ πολιτικὴ.

Ὁ Λενίν ἦτο ἔξοχος πολιτικός. Τὶ σημαίνει τοῦτο; Κατὰ τὸν ὀρισμὸν αὐτοῦ τοῦ ἰδίου, πολιτικός εἶναι ἐκεῖνος ὁ ὁποῖος ἐννοεῖ πῶς νὰ ἐκτελῆ χειρισμοὺς μὲ ἐκατομμύρια λαοῦ, ὁ ὁποῖος εἶναι ἱκανὸς νὰ ἐκτιμᾷ ὀρθῶς τὰς ἀμοιβαίας σχέσεις τῶν κοινωνικῶν τάξεων, ὁ ὁποῖος δύναται νὰ ἀνακαλύψῃ τὰ ἀσθενῆ σημεῖα εἰς τὴν πανοπλίαν τοῦ ἐχθροῦ, καὶ ὁ ὁποῖος γνωρίζει πῶς νὰ καθιστᾷ ἀποτελεσματικὴν τὴν ἰσχυροτέραν πλευρὰν τῆς τάξεώς του.

Ἀπὸ τῆς ἀπόψεως ταύτης ὁ Λενίν ἐκέκμητο ἐξαιρετικὰ πλεονεκτήματα. Ἐγνώριζε πρὸ παντὸς ἄλλον πῶς νὰ καθορίσῃ τὴν γραμμὴν τὴν διαχωρίζουσαν τὰς τάξεις καὶ νὰ δημιουργῇ ἕν συγκεκριμένον καὶ πρακτικὸν πρόγραμμα δράσεως ἀποβλέπον εἰς

τὸ νὰ προσεγγίσῃ τὴν ἐργατικὴν τάξιν μὲ τὸν προσωρινὸν σύμμαχόν της, τοὺς χωρικοὺς. Ἐβάσιζε τὴν κρίσιν του ἐπὶ τῶν πολιτικῶν συνθηκῶν, οὐχὶ ἐπὶ τῶν φαινομένων τῆς ἐπιφανείας, οὐχὶ ἐπὶ τῆς λεγομένης κοινῆς γνώμης, ἀλλ' ἐπὶ τῶν βαθέων μεταβολῶν αἱ ὁποῖαι λαμβάνουσι χώραν ἐντὸς τῆς ἐργατικῆς τάξεως. Ὁ νοῦς του διεπέρα πάντοτε τὰ καιρῖα σημεῖα τῆς καταστάσεως. Ἐσοπούδασε τὰ τῆς κοινωνικῆς ζωῆς διὰ τὰ εὖρη διὰ τὸν ἑαυτὸν του τὸ σημεῖον τῆς ἀφειτηρίας καὶ κατόπιν ἐξηκολούθει νὰ βασίζη τὴν δρασίον του ἐπὶ τῆς δυναμικῆς τοῦ ἀγῶνος τῶν τάξεων.

Τὰ σημεῖα ταῦτα τοῦ χαρακτῆρος τοῦ Λενίν, καθίσταν αὐτὸν ἐπικινδυνότατον καὶ ταῦτοχρόνως μισητότατον εἰς τοὺς ἐχθροὺς τῆς τάξεως τοῦ προλεταριάτου, τοὺς ὁποίους οὗτος κατώρθου νὰ πλήτη πάντοτε εἰς τὸ ἀσθενέστατον σημεῖον. Ἦτο εἰς «ρεαλιστῆς πολιτικός» (ρεαλιστῆς θεθαίως ὄχι ὑπὸ τὴν ρεφορμιστικὴν ἔννοιαν, κατὰ τὴν ὁποίαν ρεαλισμὸς σημαίνει προσαρμογὴ πρὸς τὴν μπουρζουαζίαν) ἀλλ' ὑπὸ τὴν ἔννοιαν ὅτι ἐστήριζε τὴν ἐπαναστατικὴν του δρασίον εἰς τὴν σύνταξιν τῶν δυνάμεων εἰς τὸν ἀγῶνα τῆς τάξεως. Οἱ ρεφορμισταὶ ὅλων τῶν χωρῶν διεκήρυττον ὅτι ὁ Λενίν εἶναι εἰς Οὐτοπιστῆς, εἰς «ἄλογος» πολιτικός, διότι πάντοτε ἐνηγολεῖτο μὲ τὸ πρόβλημα τῆς ἐπαναστάσεως, καὶ ἐθεώρουν τοὺς ἑαυτοὺς των ρεαλιστὰς διότι συνηγοροῦν ὑπὲρ τῆς ιδέας τῆς βαθμιαίας μεταμορφώσεως τῆς μπουρζουαζικῆς κοινωνίας ἐπὶ τῶν γραμμῶν τῆς ἐξελίξεως. Ἀλλ' οἱ «μεγάλοι» αὐτοὶ ρεαλισταὶ ἔγιναν ὄργανα εἰς χεῖρας τῶν ἀσιῶν πολιτευτῶν μετὰ τὸν πόλεμον, καθ' ὃν χρόνον ὁ Λενίν, ὁ «ἄλογος» πολιτικός, κατέστη ὁ ἐπικινδυνότατος ἀντίπαλος τῆς μπουρζουαζίας καὶ ὁ ἀρχηγὸς ἐκατομμυρίων ἐργατῶν οἱ ὁποῖοι ἠγέθησαν κατὰ τῶν κυρίων των.

Εὐθὺς μετὰ τὴν ἐπανάστασιν τοῦ Ὀκτωβρίου, ὁ Λενίν κατηγορήθη ἀπὸ ὅλους τοὺς μικροαστοὺς σοσιαλιστὰς ὡς τυχοδιώκτης. Ἀλλ' ὁ «τυχοδιώκτης» οὗτος ἀπέδειξε διὰ τῶν ἔργων του μὲ ποίαν μερίδα ἦτο ἡ πραγματικὴ δύναμις. Οἱ «ρεαλισταὶ» μεταξὺ τῶν Σοσιαλ-επαναστατῶν καὶ τῶν Μενσεβίκων ἀπλῶς παρέιδον τὴν σπουδαιότητα τῆς μεγάλης ἀλλαγῆς ἣτις ἔλαβε χώραν εἰς τὴν ἀνθρωπίνην ζωὴν. Οὗτοι παρέλειψαν ἀκόμη νὰ σημειώσουν ὅτι αἱ

μάζαι έστρεφαν τὰ νῶτα εἰς αὐτούς. Ὁ Λενὶν ὑπῆρξεν ὁ μεγαλειότερος πολιτικὸς τῆς ἐποχῆς μας. Ἀπέδειξε τοῦτο ἐπὶ κεφαλῆς τοῦ μεγαλειότερου κράτους τοῦ κόσμου, μὲ τὴν ἐξαιρετικὴν εὐστροφίαν τοῦ Ρωσικοῦ Κομμουνιστικοῦ Κόμματος, τοῦ ὁποίου ἀρχηγὸς καὶ δημιουργὸς ἦτο.

Κριτικὸς καὶ ρεαλιστής.

Ἡ αὐστηρὰ ἐκτίμησις τῶν ἰδικῶν του δυνάμεων καὶ τῶν ἐχθρῶν του ἦτο πάντοτε τὸ σημεῖον τῆς ἀφειρησίας τῆς πολιτικῆς δράσεως τοῦ Λενὶν. Μόνον ἐκεῖνος δύναται νὰ ὀνομασθῆῖ πραγματικὸς πολιτικὸς ὁ ὁποῖος εἶναι ἱκανὸς νὰ ἴδῃ τὴν πραγματικότητα κατὰ πρόσωπον, ὅστις ψυχρῶς ἐκτιμᾷ τὰς δυνάμεις τῆς ἀντιθέτου τάξεως, ὁ ὁποῖος δὲν καταγίνεται μὲ ἀπλᾶς φράσεις καὶ ὁ ὁποῖος εἶναι ἱκανὸς ἀνηλεῶς νὰ ξεσκεπάζῃ καὶ νὰ ἐπικρίνῃ τὰ ἀσθενῆ σημεῖα τῆς ἰδικῆς του τάξεως καὶ τῆς ἰδικῆς του ὀργανώσεως. Καὶ ἀπὸ τῆς ἀπόψεως ταύτης ὁ Λενὶν ἐκέκμητο ἰσχυρὰν αἴσθησιν τῆς πραγματικότητος. Ποιὲ δὲν ὑπέκλυεν εἰς τὴν ὑπνωσιν τῶν φανταστικῶν ἀριθμῶν καὶ τῶν πομπωδῶν προκηρῦξεων.

Ὅτε ἦλθεν εἰς τὴν Ρωσίαν κατὰ τὸ 1917, εἰς ἐποχὴν κατὰ τὴν ὁποίαν ἐπεκράτουν οἱ Σοσιαλ-επαναστάται, ὁ Λενὶν παρετήρησεν: «Ἡ δύναμις τὴν ὁποίαν κατέχουν εἶναι φανταστικὴ. Τὸ Κόμμα τῶν Σοσιαλ-επαναστατῶν εἶναι ἓνα ἄδειο κέλυφος». Μολονότι κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ἑκατομμύρια ἐπὶ ἑκατομμυρίων ἐργατῶν ἠκολούθουν τὴν ἀρχηγίαν τοῦ κόμματος τῶν Τσερνῶφ καὶ τῶν Κερένσκυ, ἐν τούτοις οὗτος ἀμέσως διέκρινε τὴν ἀσιάνειαν τῆς ἐπιρροῆς τῶν Σοσιαλ-επαναστατῶν.

Στηρίζων τὴν γνώμην του ἐπὶ τῆς πραγματικῆς καταστάσεως ὁ Λενὶν ὑπεστήριξε τὴν συνθήκην τοῦ Μπρέσι-Λιτόβοκ κατὰ τῆς ἐπιθυμίας τῆς «κοινῆς γνώμης» (τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ὑφίστατο ἀκόμη ὁ ρεφορμιστικὸς καὶ φιλελεύθερος τύπος) καὶ εἰς τὴν ἀρχὴν καὶ ἐναντίον αὐτῶν τῶν ἀρχηγῶν τοῦ Ρωσικοῦ Κομμουνιστικοῦ Κόμματος. Ἐπὶ τίνος ἐστήριξε ὁ Λενὶν τὴν τακτικὴν του; Ἐπὶ τῶν θαθειῶν ἐκείνων μεταβολῶν αἱ ὁποῖαι ἀνεπιύχθησαν εἰς

τὰς μεγάλας μάζας. Ἐνῶ αὐταὶ βραδύτερον διεμαρτύροντο κατὰ τῆς συνθήκης τῆς εἰρήνης, οἱ στρατιῶται ἐγκατέλειψαν τὸ μέτωπον ὁμαδόν. Ὁ Λενὶν καθώρισε τὴν ἔκφρασιν μετὰ τὴν ἐξῆς λακωνικὴν ἀλλὰ παραστατικὴν ἔκφρασιν: «Οἱ χωρικοὶ ἐνήφισαν ὑπὲρ τῆς εἰρήνης μετὰ τὰ πόδια των διότι ἐγκατέλειψαν τὸ μέτωπον». Καμμία ποσότης φρασεολογίας ὑπὲρ τοῦ ἐπαναστατικοῦ πολέμου δὲν ἠδύνατο νὰ τὸν πείσῃ περὶ τοῦ ἐναντίου. Ἡρώδια τοὺς ἀντιπάλους του: «Ἐχετε τοῦλάχιστον ἓν σύνταγμα, ἔχετε τὴν ὑποστήριξιν καμμιάς ἐνόπλου δυνάμεως, τὴν ὁποίαν νὰ ἀντιᾶξωμεν ἐναντίον τῶν φευγόντων πανικοβλήτων μαζῶν; Δὲν δυνάμεθα νὰ πολεμίσωμεν. Χρειαζόμεθα καιρὸν διὰ νὰ ἀναπνεύσωμεν. Ἀδιάφορο πόσον ὀλίγον, θὰ εἶναι πρὸς ὄφελός μας». Ἡ ἱστορία ἀπέδειξεν ὅτι εἶχε δίκαιον.

Ἡ πρόγνωσις τοῦ Λενὶν ὅτι, μετὰ τὸν ὀλίγον αὐτὸν καιρὸν διὰ νὰ πάρωμεν τὴν ἀναπνοὴν μας, θὰ καθιστάμεθα ἱκανοὶ νὰ δημιουργήσωμεν νέον στρατὸν, διαπνεόμενον ἀπὸ ἓν νέον πνεῦμα καὶ ἱκανὸν νὰ ἀναλάβῃ ἐκ νέου τὴν ἐπίθεσιν, ἀπεδείχθη ὀρθή. «Πρέπει κανεὶς νὰ γνωρίζῃ ἐπίσης πῶς ν' ἀποφεύγῃ τὴν μάχην», συνήθιζε ν' ἀναφωνῆ, ὑποστηρίζων τὸ ζήτημα τῆς ὑπογραφῆς τῆς συνθήκης τοῦ Μπρέσι Λιτόβοκ. «Εἶναι καλλίτερον νὰ ὀπισθοχωρῆ τις κατὰ τρόπον κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥτιον εὐτακτικὸν παρὰ νὰ ὑποβάλῃ τὴν στρατιάν εἰς πλήρη διάλυσιν. Ἐκεῖνος εἶναι ἀρχηγὸς ὁ ὁποῖος γνωρίζει πῶς νὰ προσιτατεύσῃ τὸν στρατὸν του ἀπὸ τῆς ἀποσυνθέσεως καὶ ὁ ὁποῖος λαμβάνει ὅλα τὰ ἀναγκαῖα μέτρα διὰ νὰ διαφυλάξῃ τὸν στρατὸν του διὰ μελλούσας μάχας». Αὐτὰ σήμερον φαίνονται εἰς ἡμᾶς ὡς στοιχειώδης σύνεσις. Διὰ νὰ ἐκτιμῆσῃ τις τὸ ἀληθὲς μέγεθος τῆς μεγαλοφυΐας τοῦ Λενὶν πρέπει νὰ ἀναλογισθῇ τὴν τραγικὴν θέσιν τῆς Σοβιετικῆς Ρωσσίας κατὰ τὸ 1918 καὶ τὰς τρομερὰς δυσκολίας τὰς ὁποίας ὁ Λενὶν εἶχε νὰ ὑπερνικήσῃ διὰ νὰ πείσῃ τὸ ἰδικόν του Κόμμα ὅτι ἢ ὑπ' αὐτοῦ ἐκτίμησις τῆς καταστάσεως καὶ τῆς σχέσεως τῶν δυνάμεων ἦτο ὀρθή.

Ἡ μεγάλη συμμαχία ἐργατῶν καὶ χωρικῶν

Ἡ ἀντίληψις τῆς πραγματικότητος, τὴν ὁποίαν ἐκέκμητο ὁ Λε-

νίν, ἀπεδείχθη ὡσαύτως καὶ ἐκ τοῦ γεγονότος, ὅτι, πολὺ πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως, ἠδυνήθη νὰ ἐκτιμήσῃ ὀρθῶς τὴν σημασίαν τοῦ ἀγροικοῦ στοιχείου. Οἱ πλείστοι τῶν Μαρξιστῶν μικρὰν ἰδέαν εἶχον περὶ τοῦ ρόλου τῶν χωρικῶν εἰς τὴν προσεγγίζουσαν ἐπανάστασιν. Ἐκ τοῦ γεγονότος, ὅτι ἡ γεωργία ἦτο ὑποκειμένη εἰς τὴν βιομηχανίαν τῶν πόλεων, ἡ δὲ εἰς μικρὰν κλίμακα παραγωγή ἐξηφανίσθη, πολλοὶ Μαρξισταὶ ἐξῆγον τὸ συμπέρασμα, ὅτι οἱ χωρικοὶ δὲν θὰ παίξουν εἰς τὴν ἐπανάστασιν κανὲν ἐνεργὸν μέρος ἢ τὸ πολὺ θὰ ἔπαιζον μέρος ἀντιδραστικόν.

Ἦδη ἀπὸ τοῦ 1905 ὁ Λενὶν προεῖδε τὴν ἀνεπάρκειαν τοῦ ἀγροικοῦ προγράμματος τοῦ Σοσιαλ - δημοκρατικοῦ Κόμματος. Ἀμέσως ἐξ ἀρχῆς τοῦ εὐρέος ἐπαναστατικοῦ κινήματος μεταξὺ τῶν χωρικῶν κατὰ τὸ 1905, διετύπωσε τὴν αἴτησιν διὰ τὴν κοινωνικοποίησιν τῆς γῆς. Τὸ σύνθημα τοῦ Λενὶν κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ἦτο : «Ἡ δικτατορία τοῦ προλεταριάτου καὶ τῶν χωρικῶν». Εἶδε τὴν ἀνάγκην τῆς συμμαχίας τῶν δύο τούτων τάξεων διὰ νὰ ἀφαιρέσῃ τὴν δύναμιν τῶν μεγάλων γαιοκτημόνων. Ἐφ' ὅσον ἀνεπτύσσει ἡ ἐπανάστασις τοῦ Φεβρουαρίου καὶ ἦτο καταφανὴς ἡ ἔκτασις τῆς ἐπερχομένης μεταβολῆς, καὶ ἐφ' ὅσον διέβλεπεν ὁ Λενὶν ὅτι ἡ Ρωσσία δὲν θὰ ἔμεινεν ἱκανοποιημένη μὲ μίαν ἀστικήν δημοκρατίαν, ἤρχισε νὰ ἐπιλαμβάνηται κατὰ τρόπον πρακτικὸν τοῦ προβλήματος τῆς δικτατορίας τοῦ προλεταριάτου καὶ τῶν χωρικῶν, ἧτις θὰ ἐμπεριείχετο εἰς τὴν Ρωσικὴν Σοβιετικὴν Πολιτείαν.

Ὡν εἰδικὸς εἰς τὰ ἀγροικὰ προβλήματα καὶ ἔμπειρος εἰς τὰς ἐφηρμοσμένας φάσεις τῆς πολιτικῆς οἰκονομίας, ὁ Λενὶν ἐγνώριζε καλῶς τὸ γεγονὸς ὅτι τὸ ἀγροικὸν στοιχεῖον δὲν δύναται νὰ παίξῃ ἀνεξάρτητον ρόλον. Ἄλλ' ἀκριβῶς δι' αὐτὸν τὸν λόγον, ἔλεγεν, ἔχομεν καθῆκον νὰ προσελκύσωμεν τοὺς χωρικοὺς πρὸς τὸ μέρος τοῦ προλεταριάτου. Ἐγραφε καὶ ἔλεγε : «Οἱ χωρικοὶ θὰ ὑποστηρίξουν ἢ τὴν μπουρζουαζίαν ἢ τὸ προλεταριάτον. Οἱ χωρικοὶ ἔχουν νὰ κερδίουν ἀπὸ τὸ Προλεταριάτον πολὺ περισσότερα ἢ ἀπὸ τοὺς ἀστούς. Πρὸ πάντων ἐὰν ἐπιδιώξωμεν τοιαύτην πολιτικὴν, ὥστε ν' ἀπαλλάξωμεν τοὺς χωρικοὺς ἀπὸ

τὰς προλήψεις τῶν ἐναντίον τῆς δικτατορίας τοῦ προλεταριάτου.»
Ἐκ τούτου τὸ σύνθημα : «Συμμαχία μεταξὺ τοῦ προλεταριάτου καὶ
τῶν χωρικῶν», καὶ ἡ πολιτικὴ τοῦ νὰ ἐξασφαλίσῃ τὴν ὑποστήριξιν
τῶν μαζῶν τῶν χωρίων διὰ τὰς πολιτικὰς καὶ οἰκονομικὰς βλέ-
ψεις τῆς ἐργατικῆς τάξεως.

Ἡ ἐκ τῶν γεγονότων γνῶσις

Πῶς κατώρθωσεν ὁ Λενὶν νὰ καταλήξῃ εἰς μίαν τοιαύτην
ρεαλιστικὴν ἀντίληψιν τοῦ ρόλου τῶν χωρικῶν εἰς τὴν ἐπανά-
στασιν ; Τοῦτο ὀφείλετο εἰς τὴν ἰκανότητα τοῦ νὰ ἐκτιμήσῃ ὀρθῶς
τὰς κοινωνικὰς δυνάμεις εἰς τὴν νεωτέραν κοινωνίαν. Ἐγνώρι-
ζε πῶς νὰ διδαχθῇ ἐκ τῶν γεγονότων. Ἡ ἀγροικὴ ἐξέγερσις τοῦ
1902—03, ἣτις εἶχε λάβῃ μεγάλας διαστάσεις πρὸ τῆς ἐπαναστά-
σεως τοῦ 1905, ὁ ρόλος τὸν ὁποῖον ἔπαιξεν ὁ σιραιὸς εἰς τὴν κατὰ-
πνιξιν τῆς πρώτης ἐπαναστάσεως, ὁ ρόλος τὸν ὁποῖον ἔπαιξεν ὁ
ἴδιος σιραιὸς κατὰ τὴν δευτέραν ἐπανάστασιν, ἡ ἐπανάστασις τῶν
χωρικῶν, ἡ ἀμφιταλαντευομένη σιάσις τῶν χωρικῶν ἀπέναντι τῆς
Σοβιετικῆς Ἐξουσίας κατὰ τὸ πρῶτον ἔτος μετὰ τὴν Ὀκτωβρια-
νὴν Ἐπανάστασιν—ὅλα τὰ γεγονότα αὐτὰ ἐχρησίμευσαν εἰς τὸν
Λενὶν ὡς ὕλικόν διὰ τὰς ληφθησομένας ὑπ' αὐτοῦ ἀποφάσεις πε-
ρὶ τῆς τακτικῆς ἐν σχέσει μὲ τοὺς χωρικοὺς. Ἦτο εἰς ρεαλιστῆς
κυβερνήτης ὑπὸ τὴν ἀρίστην ἐννοιαν τῆς λέξεως. Καμμία ἦτις
δὲν ἦτο ἰκανὴ νὰ τὸν κάμῃ νὰ σταυρώσῃ τὰς χεῖρας παθητικῶς,
ἀλλὰ τὸναντίον ἐκέντα τὴν ἐνεργητικότητα καὶ τὴν ἐπιμονὴν
του εἰς μίαν ἐπιθυμίαν, ὅπως μελετήσῃ καὶ φθάσῃ εἰς τὰ αἷτια, τὰ
ὁποῖα ὠδήγησαν πρὸς τὴν ἦτιαν. Συνήθιζε νὰ λέγῃ : «Ἡττήθη-
μεν. Πρέπει νὰ μάθωμεν τὰ αἷτια τῆς ἦτις μας, πρέπει νὰ ριψω-
μεν φῶς εἰς κάθε σφαλερὸν βῆμα, τὸ ὁποῖον ἐκάμαμεν, διὰ νὰ γί-
νωμεν πρακτικώτεροι καὶ διορατικώτεροι»

Μία παγκόσμιος ἀποψις

Ὁ Λενὶν δὲν περιορίσθη ποτὲ εἰς τὴν σπουδὴν τοῦ ἐργατικοῦ
κινήματος ἐν Ρωσσίᾳ μόνον, ἀλλ' ἐσπούδαζε μὲ τὸ ἴδιον σφριγος
ὅλας τὰς κοινωνικὰς συγκρούσεις ἐν Εὐρώπῃ, κατὰ τὰς ὁποίας ἡ

ἐργατικῇ τάξει ὑπέστη ἦταν. Ἡ μεγάλη Γαλλικὴ Ἐπανάστασις, ἡ συνωμοσία τοῦ Μπαμπέφ, τὸ κίνημα τῶν Τσαριστῶν, αἱ ἡμέραι τοῦ Ἰουνίου ἐν Παρισίοις, ἡ Παρισινὴ Κομμούνα, αἱ μεγάλαι οἰκονομικαὶ ἀπεργαίαι κατὰ τὰ τέλη τοῦ 19ου καὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ 20οῦ αἰῶνος—ὅλα ταῦτα ἐχρησίμευσαν ὡς βάσις διὰ τὴν ἐξακριβώσιν τῶν αἰτίων τῆς ἀδυναμίας τοῦ ἐργατικοῦ κινήματος. Ἐπιπλέον ἐσπούδαζε μετὰ τῆς αὐτῆς φροντίδος τὸν μηχανισμόν τῆς νεωτέρας κοινωνίας καὶ τὰς δυνάμεις τὰς εἰς τὴν διάθεσιν τῶν ἐχθρικών ἡμῶν τάξεων. Συνεπεία τῆς ὑπ' αὐτοῦ σπουδῆς τῆς καπιταλιστικῆς κοινωνίας, τῆς μορφῆς καὶ τῶν μεθόδων τῆς ὀργάνωσεως, τῆς ἐνότητος τῶν μπουρζουαζικῶν τάξεων ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸν καταμερισμὸν τῶν ἐργατικῶν μαζῶν, εὔρε τὸν κυριώτατον λόγον τῶν ἡττῶν μας καὶ τῶν νικῶν τῆς μπουρζουαζίας, καὶ κατέληξεν εἰς τὴν ὀρθὴν ἐκτίμησιν τῶν μεθόδων τοῦ ἀγῶνος τῆς ἐργατικῆς τάξεως.

Ὁ Προλεταριακὸς Διεθνισμὸς

Ὅπως μὲ τὸ ἀγροτικὸν πρόβλημα, τοιοῦτοτρόπως καὶ μὲ τὸ ἐθνικὸν πρόβλημα, ὁ Λενὶν μᾶς ἔδωσε νέαν ἀντίληψιν τῆς σημασίας του. Ἡ διεθνὴς Σοσιαλ - δημοκρατία ἐπεχείρησε τὴν λύσιν τοῦ προβλήματος τούτου κατὰ τρόπον καθαρῶς ὀρθολογιστικόν. Ἡ Σοσιαλ - δημοκρατία διεμαρτυρήθη τυπικῶς κατὰ τῆς ἀποικιακῆς πολιτικῆς τῆς μπουρζουαζίας. Ἐγένετο ἐν τούτοις προφανές, εὐθύς ἐν ἀρχῇ τοῦ τελευταίου πολέμου, ὅτι ὁ διεθνὴς ρεφορμισμὸς ἔθετε τὰ λεγόμενα ἐθνικὰ συμφέροντα ὑπεράνω τῶν τῆς τάξεως, καὶ δέχεται τὴν μπουρζουαζικὴν ἀποψιν εἰς τὸ ζήτημα τῆς ἀποικιακῆς πολιτικῆς. Πολὺ πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως, ὁ Λενὶν ἐσπούδαζε τὸ ἐθνικὸν πρόβλημα. Κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ πολέμου ἔγραφεν ἐναντίον τῶν Μεγάλου - Ρώσων σωβινιστῶν, ἐκθέτων τὴν ψευδῆ θέσιν ἀκόμῃ καὶ πολλῶν στοιχείων τῆς ἀριστερᾶς πτέρυγος τοῦ ἐργατικοῦ κινήματος.

Ὅταν ὁ Λενὶν ἦλθεν εἰς τὴν ἐξουσίαν, ἤρχισε νὰ θέτῃ εἰς ἐφαρμογὴν τὰς ἰδικὰς του ἀρχὰς. Δέον νὰ ὁμολογηθῇ ὅτι, τοῦτο πρῶτον, εὔρισκεν ἀντίστασιν ἀκόμῃ καὶ εἰς τὰς τάξεις τοῦ ἰδιοῦ

του κόμματος. Ὁ Λενίν ἠγωνίσθη μὲ ἰδιαίτεραν δραστηριότητα κατὰ τῆς προσπαθείας, ὅπως διεξαχθῆ μία ἐθνικιστικὴ καὶ ἐκρωσοιστικὴ πολιτικὴ ὑπὸ τὸ πρόσχημα τοῦ διεθνισμού. Εἶναι γνωστόν, ὅτι ὁ Λενίν ἦτο πνευματικὸς πατήρ τῆς διεθνοῦς πολιτικῆς τῆς Σοβιετικῆς Ρωσίας. Ἀλλὰ δὲν εἶναι ὅσον καλῶς γνωστόν, ὅτι παρηκολούθει μετ' ἰδιαίτερας προσοχῆς τὴν Ἀνατολικὴν πολιτικὴν τῆς Σοβιετικῆς Ρωσίας. Ἀπὸ τοὺς ἐργάτας τῶν χωρῶν ἐθνικῶν αἱ ὁποῖαι κρατοῦν εἰς ὑποταγὴν ἄλλα ἔθνη, συνήθιζε νὰ ἀπαιτῆ ὄχι μόνον πλατωνικὰς συμπαθείας διὰ τοὺς καταδυναστευομένους, ἀλλὰ πρακτικὰ πολιτικὰ καὶ τεχνικὰ μέτρα ὑποστηρίξεως τῶν ἐπαστασιατικῶν μαζῶν, αἱ ὁποῖαι ἀγωνίζονται κατὰ τοῦ ζυγοῦ τοῦ ἱμπεριαλισμοῦ.

Διὰ τὸν Λενίν τὸ αἶτημα διὰ «τὴν αὐτοκυβέρνησιν τῶν ἐθνῶν μέχρι τοῦ σημείου τοῦ ἀποχωρισμοῦ» δὲν ἦτο ἀπλῆ δημαγωγικὴ φράσις, ἀλλὰ πραγματικὸς νόμος πρακτικῆς πολιτικῆς. Ἐὰν ἀκολουθήσωμεν τὴν γραμμὴν τῆς πολιτικῆς, τὴν ὁποῖαν ἐπεδίωξεν ἡ Σοβιετικὴ Ρωσία ἀπὸ τῆς ὑπάρξεώς της, εὐρίσκομεν, ὅτι αὕτη ἦτο ἡ πραγματικὴ πολιτικὴ τοῦ Λενίν, τεθεῖσα εἰς ἐφαρμογὴν. Ποιὲ αὐτὸς δὲν ἔμενεν εὐχαριστημένος μὲ γενικὰς ἀρχὰς μόνον. Ἐθεῖεν εἰς ἐφαρμογὴν τὰς ἰδέας του καθ' ὅλας τὰς λεπτομερείας.

Ὁ Λενίν ἔλαβε μέρος εἰς τὴν συζήτησιν ἐπὶ τοῦ ἐθνικοῦ ζητήματος, ἣτις ἔλαβε χώραν κατὰ Δεκέμβριον τοῦ 1922. Ἐγραφε: «Ἀνέφερα ἤδη εἰς τὰ συγγράμματά μου ἐπὶ τοῦ ἐθνικοῦ ζητήματος, ὅτι οὐδόλως ὠφελεῖ νὰ ἀποβλέπωμεν εἰς τὸ πρόβλημα τοῦτο ἀφηρημένως. Εἶναι ἀνάγκη νὰ κάμωμεν διάκρισιν μεταξὺ τοῦ ἐθνισμού ἐνὸς λαοῦ, ὅστις καταπιέζεται ὁ ἴδιος, ἢτοι μεταξὺ τοῦ ἐθνισμού τῶν μεγάλων ἐθνῶν καὶ τοῦ ἐθνισμού τῶν μικρῶν ἐθνῶν. Ἡμεῖς, ὡς ἀντιπρόσωποι ἐνὸς μεγάλου ἔθνους, εἴμεθα, σχεδὸν πάντοτε, ἔνοχοι μεγάλων ἀδικημάτων ἀπέναντι τῶν μικρῶν ἐθνῶν. Καὶ ἐπιπλέον, ἀσυνειδήτως δι' ἡμᾶς, διαίωνίζομεν τὰς ὕβρεις καὶ παρέχομεν προσβολὰς. Ὁ διεθνισμὸς τῶν λεγομένων μεγάλων ἐθνῶν, ἐκείνων τὰ ὁποῖα καταπιέζουν ἄλλα, δὲν πρέπει νὰ συνίσταται εἰς τὴν τυπικὴν ἀποδοχὴν τῆς ἀρχῆς τῆς ἰσότητος τῶν ἐθνῶν, ἀλλ' ἐπίσης εἰς τὴν δῆμιουργίαν συνθηκῶν διὰ τὴν κατάργη-

οιν τῶν ἀδικημάτων τοῦ μεγάλου ἔθνους. Ἐκεῖνος, ὁ ὁποῖος δὲν ἐννοεῖ τοῦτο, δὲν θὰ εἶναι ἰκανὸς νὰ λάβῃ ὀρθὴν προλεταριακὴν οἰασίαν ἐπὶ τοῦ ζητήματος τούτου. Θὰ δεχθῆ καὶ οὐσίαν τὴν ἀποψιν τῆς μικροαστικῆς τάξεως, ἐνδέχεται δὲ ἀνὰ πᾶσαν στιγμήν νὰ ἀκολουθήσῃ τὴν ἀρχηγίαν τῆς μπορζουαζίας. Τὶ εἶναι ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον ἔχει σπουδαιότητα διὰ τὸ προλεταριάτον ; Εἶναι ὄχι μόνον σπουδαῖον, ἀλλὰ ἀπολύτως οὐσιῶδες, ὅπως τὸ προλεταριάτον ἔχη μεγάλην ἐμπιστοσύνην εἰς ἑαυτό. Πῶς θὰ ἐξασφαλισθῆ τοῦτο ; Δὲν ἀρκεῖ νὰ ἰδρῦσωμεν τὴν ἀρχὴν τῆς τυπικῆς ἰσότητος. Μόνον διὰ τῶν πράξεών μας, διὰ τοῦ πραγματικῶν ὑποχωρήσεων τὰς ὁποίας κάμνομεν πρὸς ἄλλας ἐθνικότητας, αἱ ὁποῖαι θὰ ἐξαλείφουν ἀπὸ τὴν μνήμην των τὰς προηγούμενας καταπιέσεις ἀπὸ τὰς παλαιὰς κυβερνώσας τάξεις, δυνάμεθα νὰ ἰδρῦσωμεν τὴν ἀναγκαίαν αὐτοπεποίθησιν. Πιστεύω, ὅτι ἕνας Μπολσεβίκος ἢ Κομμουνιστὴς δὲν χρειάζεται περαιτέρω ἐξηγήσεις. Μία ἀληθῆς προλεταριακὴ πολιτικὴ θὰ ἀπῆιτι ἀπὸ ἡμᾶς εἰς τὴν σφαῖραν ταύτην τῆς δράσεως, νὰ εἶμεθα ἰδιαίτερος προσεκτικοὶ καὶ συνδιαλλακτικοί, καὶ εἰς τὴν δεδομένην ταύτην στιγμήν, θὰ ἦτο προτιμότερον νὰ παραχωρήσωμεν παρὰ πολλὰ ἢ πολὺ ὀλίγα εἰς τὰς ἐθνικὰς μειονότητες. Τὰ συμφέροντα τῆς προλεταριακῆς ἀλληλεγγύης, καὶ συνεπῶς καὶ τοῦ προλεταριακοῦ ἀγῶνος τῶν τάξεων, ἀπαιτοῦν, ὅπως θεωρήσωμεν τὸ ἐθνικὸν πρόβλημα οὐχὶ κατὰ τυπικὸν ἀπλῶς τρόπον. Πρέπει νὰ λάβωμεν ὑπ' ὄψιν τὴν διαφορὰν τῶν ἀντιλήψεων καὶ τῶν ἰδεῶν μεταξὺ ἐνὸς μεγάλου καὶ ἐνὸς μικροῦ ἔθνους. Τίποτε δὲν εἶναι ἰσοσὸν ἐπιβλαβὲς εἰς τὴν ἀνάπτυξιν καὶ τὴν παγίωσιν τῆς προλεταριακῆς ἀλληλεγγύης, ὅσον ἢ συναίσθησις τῆς ἐθνικῆς ἀδικίας. Τίποτε δὲν προκαλεῖ σφοδροτέρας ἀντιδράσεις ἀπὸ τὰς ἐθνικὰς μειονότητας, ὅσον ἢ συναίσθησις, ὅτι καταπιέζονται ἀπὸ τοὺς ἰδικούς μας προλεταρίους συντρόφους».

Ἡ ἄνω περικοπὴ δεικνύει ὀλόκληρον τὴν μεγαλοφυῆαν καὶ τὴν βαθεῖαν ἀντίληψιν τοῦ Λενίν, ὅσον ἀφορᾷ τὴν κατανόησιν τῆς ψυχολογίας τῶν καταπιεζομένων λαῶν. Ἄραγε, ἡ ἐθνικὴ αὕτη πολιτικὴ τοῦ Λενίν ἔφερε ἀποτελέσματα ; Ἐὰν ὑπάρχῃ καμμία ἀμφιβολία ἐπὶ τοῦ σημείου τούτου, δύναται νὰ ἐξαλείφθῃ ἐὰν καὶ μό-

νον ἐξειτάσωμεν τοὺς καταπιεζομένους λαοὺς τῆς Ἀνατολῆς. Οἱ καταδυναστευόμενοι λαοὶ ὀλοκλήρουν τῆς Ἀνατολῆς ἔχουσιν ὀρθό-
τητα κατανοήσει τὸν θαδέως διεθνή καὶ ἐπαναστατικὸν προλεταρι-
ακὸν χαρακτῆρα τῆς ἐθνικῆς πολιτικῆς τοῦ Λενίν.

Τὸ χάρισμα τοῦ προσανατολισμοῦ

Ὁ Λενίν ἐκέκτητο τὴν ἐξαιρετικὴν ἰκανότητα τοῦ προσανατο-
λισμοῦ καὶ Μαρξικῆς διορατικότητος. Ὡς ρεαλιστῆς εἰς τὴν πολι-
τικὴν τῆς ἐργατικῆς τάξεως, ταχέως διείδε τὴν φύσιν τῆς ἀστικῆς
δημοκρατίας. Ἀλλ' εἰς τὸ πεδῖον τοῦτο ὄφειλέ τις νὰ καταβάλλῃ
μεγάλα προσπαθεῖας διὰ νὰ ἀπελευθερωθῇ ἀπὸ τὰς ἱστορικὰς
παραδόσεις. Μὴ δὲν ἦτο ὁ Λενίν ὁ ἰδρυτῆς τῆς Σοσιαλ-δημοκρατί-
ας, ἣτις εἶχεν ἐγγράφῃ εἰς τὰς σημαίας της, ὅτι ὁ δρόμος πρὸς
τὸν σοσιαλισμὸν ἄγει διὰ τῆς δημοκρατίας ; Καὶ ὅμως, παρ' ὅλα
ταῦτα, ἐπέτυχε νὰ κατασιρῆσῃ ὅλα τὰ εἰδῶλα τῆς δημοκρατίας. Ἐ-
πέτυχεν εἰς τοῦτο ἐξ αἰτίας τῆς ἐπαναστάσεως, ἣτις ἐν τῇ ἀ-
ναπιτύξει της, ἔδει νὰ ὑπερβῇ τὰ προσκόμματα ταῦτα. Δὲν ὀπισθο-
χώρησεν ἀκόμη καὶ ἐνώπιον τῆς διαλύσεως τῆς Συντακτικῆς Ἐ-
θνοσυνελεύσεως, ἣτις ἦτο ἱερὰ εἰς τὸν νοῦν πολλῶν γενεῶν Ρώσ-
σων διανοουμένων. Ἡ πολιτικὴ δημοκρατία ποτὲ δὲν κατώρθωσε
νὰ τυφλώσῃ τοὺς ὀφθαλμοὺς του εἰς τὰ κοινωνικὰ καὶ οικονομι-
κὰ προβλήματα τῆς Ἐπαναστάσεως. Εἰς τὴν ἀστικὴν δημοκρατίαν
ἀντιέταξε τὴν δημοκρατίαν τοῦ Προλεταριάτου.

Ὁ διεθνῆς ρεφορμισμὸς εἶδεν εἰς τὴν προᾶξιν ταύτην τοῦ
Λενίν τὸ βαρύτερον ἀμάρτημά του, ἐνῶ ἐν τῇ πραγματικότητι ἦτο
ἡ μεγαλειτέρα συνεισφορὰ εἰς τὸν προλεταριακὸν ἀγῶνα τῶν τά-
ξεων. Ὁ ἐμφύλιος πόλεμος ἐν Ρωσίᾳ ἐξεσκέπασε τὰς μερίδας καὶ
τὰ κόμματα, τὰ ὁποῖα ἐμάχοντο ὑπὸ τὴν σημαίαν τῆς δημοκρατίας
καὶ τῆς Συντακτικῆς Ἐθνοσυνελεύσεως, ὡς πραγματικοὶ ἀνιπα-
νασιᾶται. Τὰ τελευταῖα ἔτη τοῦ ἀγῶνος ἐν τῇ Δύσει ἀπέδειξαν λί-
αν πειστικῶς, ὅτι ἡ δημοκρατικὴ συνεργασία μεταξὺ τῆς Σοσιαλ-
δημοκρατίας καὶ τῆς μπουρζουαζίας δὲν εἶναι τίποτε ἄλλο παρὰ
προδοσία τῆς ἐργατικῆς τάξεως.

Τὸ Προλεταριακὸν Κράτος καὶ τὸ Κομμουνιστικὸν Κόμμα

Ὁ Λενὶν εἶχεν ἐντελῆ ἀντίληψιν τῆς φύσεως τῆς δημοκρατίας καὶ τοῦ Κράτους. Διειτύπωσε ἐκ νέου τὴν Μαρξικὴν θέσιν, ἀναφορικῶς μὲ τὴν φύσιν τοῦ Κράτους καὶ τοῦ ρόλου του εἰς τὸν ἀγῶνα τῶν τάξεων. Εἰς τὸν ἴσον τοῦ ἀστικοῦ δημοκρατικοῦ Κράτους ἔθεσε τὸ Σοβιετικὸν Κράτος, ὡς τὴν συγκεκριμένην μορφήν τῆς προλεταριακῆς δικτατορίας. Ἐπίσης καθώρισε τὴν θέσιν τοῦ Σοβιετικοῦ Κράτους εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τῆς κοινωνικῆς ἐπαναστάσεως. Κάθε Κράτος, συμπεριλαμβανομένου καὶ τοῦ Σοβιετικοῦ Κράτους, εἶναι τὸ ὄπλον ὠρισμένης τάξεως. Τὸ Κράτος ὡς τοιοῦτον εἶναι ὄργανον καταπιέσεως μιᾶς τάξεως ὑπὸ ἄλλης. Ἐν τῷ καθορισμῷ τούτῳ περιέχεται ἡ ἰδέα τῆς μεταβατικῆς φύσεως τοῦ Κράτους ἀπὸ ἱστορικῆς ἀπόψεως. Διὰ τῆς καταργήσεως τῶν τάξεων καὶ τοῦ ἀγῶνος τῶν τάξεων, τὸ Κράτος θὰ ἐξαφανισθῇ, ἀλλ' ὡς ἀποτέλεσμα πολλῶν ἐτῶν ἱστορικῆς ἀναπτύξεως καὶ ὅχι ὡς ἀποτέλεσμα μιᾶς καὶ μόνον πράξεως, ὅπως ἐν τῇ θεωρίᾳ τῶν Ἀναρχικῶν. Μόνον διὰ μιᾶς σταθερᾶς δικτατορίας τῆς ἐργατικῆς τάξεως, δυνάμεθα νὰ φθάσωμεν εἰς τὴν κατάστασιν ἐκείνην, ὅπου δὲν θὰ ὑπάρχουν τάξεις ἐν τῇ κοινωνίᾳ, διότι μόνον διὰ τιαύτης δικτατορίας θὰ θρασώσωμεν τὴν ἀντίστασιν τῶν τάξεων, αἱ ὁποῖαι ἐναντιοῦνται εἰς τὸ προλεταριάτον. Ὁ Λενὶν ἐγνώριζεν ἐπίσης, ὅτι ἡ ἐγκαθίδρυσις τῆς προλεταριακῆς δυνάμεως εἶναι ἀδύνατος ἄνευ μιᾶς βιαίας ἐπαναστάσεως, καὶ ὅτι ἡ διατήρησις τῆς προλεταριακῆς ταύτης δυνάμεως θὰ εἶναι ἀδύνατος ἄνευ μιᾶς ἀνηλεοῦς καθυποτάξεως τῶν ἐκμειαλλεντικῶν τάξεων.

Ἄλλὰ τὸ Κράτος δὲν εἶναι μία ἀφηρημένη κατηγορία. Τὸ προλεταριάτον δημιουργεῖ τὸ Κράτος εἰς μίαν μορφήν, ἡ ὁποία εἶναι τὰ μάλιστα ὠφέλιμος εἰς αὐτό. Τοιαύτη μορφή εἶναι τὸ Σοβιετικὸν Σύστημα τοῦ Κράτους, διότι τοῦτο συνενώνει ἄριστα τοὺς ἐργάτας διὰ τὴν διεύθυνσιν τῶν οἰκονομικῶν καὶ πολιτικῶν ὑποθέσεων τῆς χώρας. Συνεπῶς τὸ Σοβιετικὸν σύστημα εἶναι ἡ ἀρίστη μορφή τῆς προλεταριακῆς δικτατορίας, καὶ τὰ Σόβιετ εἶνε

τὰ ἄρδια προσηρμοσμένα πολεμικά ὄργανα τῆς ἐργατικῆς τάξεως.

Πῶς πραγματοποιεῖ τὴν δικτατορίαν τῆς ἡ προλεταριακῆ τάξης; Φυσικά, διὰ τῶν Σόβιετ Καὶ πῶς τὰ Σόβιετ πραγματοποιοῦν τὴν δικτατορίαν των; Δι' εἰδικῶν ὀργάνων, τὰ ὅποια αὐτὰ δημιουργοῦν. Οἱ πολέμοι τοῦ Κομμουνισμοῦ ἐπέκειναν τὸν Λενίν, διότι οὗτος ἐξίσωσε τὴν δικτατορίαν τῆς τάξεως πρὸς τὴν δικτατορίαν τοῦ Κόμματος. Εἶπον : «Ἡ δικτατορία τῆς τάξεως εἶνε ἕν πραγμα καὶ ἡ δικτατορία τοῦ Κόμματος εἶναι καὶ τι ἐντελῶς διάφορον». Εἰς τοῦτο ὁ Λενίν ἀπήντα : «Ἡ ἐργατικὴ τάξις πρέπει νὰ πραγματοποιήσῃ τὴν δικτατορίαν τῆς διὰ τῆς πρωτοπορείας τῆς, καὶ ἐφ' ὅσον τὸ Κομμουνιστικὸν Κόμμα τῆς Ρωσσίας εἶναι ἡ πρωτοπορεία τῆς ἐργατικῆς τάξεως, εἶναι ἐντελῶς φυσικόν, ὅτι τὸ Κόμμα τοῦτο ἐξασκεῖ τὴν δύναμιν τῆς προλεταριακῆς ἐξουσίας». Ἡ θεωρία αὕτη τοῦ Λενίν ἐτέθη εἰς ἐφαρμογήν. Καὶ δὲν εἶναι μία ἀφηρημένη θεωρία, ἀλλὰ ζωντανὴ πραγματικότης. Εἰς τὸ γιγάντιον ἐργαστήριον, τὸ ὅποιον λέγεται Σοβιετικὴ Ρωσσία, ἐοφρηλατήθησαν αἱ νέαι ἱστορικαὶ μορφαὶ τῆς δυνάμεως τῆς ἐργατικῆς τάξεως, καὶ νέαι μέθοδοι τοῦ ἀγῶνος διὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν τῆς. Ὁ Λενίν πάντοτε ἐβάδιζε πρὸς τὰ ἐμπρός, καθαρῶν τὸν δρόμον, ἀπορρίπτων ὅλας τὰς προλήψεις καὶ διευθύνων ἕνα τεράστιον προβολέα Μαρξισμοῦ εἰς τὰ σύνθετα προβλήματα τῶν κοινωνικῶν καὶ οἰκονομικῶν ἀγῶνων.

Ἡ Δύναμις τῆς συγκεντρώσεως

Ὡς στρατηγὸς ὑπέροχος, ὁ Λενίν ἐγνώριζε πῶς νὰ διευθύνῃ τὴν προσοχὴν τῶν μαζῶν πρὸς ἑαυτὰς, πῶς νὰ συγκεντρώσῃ τὴν μαχητικὴν ἐνέργειαν τῶν μαζῶν καὶ νὰ τὰς διευθύνῃ πρὸς ἕν κεντρικὸν σημεῖον. Ἐγνώριζε τὸ μυστικὸν τῆς διατυπώσεως συνθημάτων κατὰ τρόπον ἀπλοῦν καὶ παγκοσμίως ἀντιληπτόν. Ἐπίσης ἐγνώριζεν ὅσον οὐδεὶς ἄλλος, πῶς νὰ ὀργανώσῃ τὰς μάζας καὶ νὰ τὰς ὀδηγήσῃ εἰς τὸν ἀγῶνα, πάντοτε σύμφωνα μὲ τὰς ἀρχὰς τῆς στρατηγικῆς, ἧς διδάσκει, ὅτι ἡ ἐπίθεσις εἶναι ἡ καλλιτέρα ἀμυνα. Ὁ Λενίν δὲν ἐπέτρεπε ποτὲ νὰ διαφύγῃ ἀπὸ τὰς χεῖράς του ἡ

πρωτοβουλία τῆς ἐνεργείας. Ἐγνώριζεν, ὅτι τὴν σιγμὴν κατὰ τὴν ὁποίαν ὁ ἐχθρὸς ἀναλαμβάνει τὴν πρωτοβουλίαν, ὁ ἀγὼν μας γίνεταί. Πάντοτε ἠγωνίζετο δι' ὠρισμένα ἀποτελέσματα, ἔστω καὶ ἂν ἦσαν μικρά. Κατεδίωκε τοὺς ἐχθροὺς τῆς τάξεώς μας μέχρι τοῦ σημείου τῆς τελείας καταστροφῆς των. Ἦτο ξένος πρὸς τὴν αἰσθηματολογίαν καὶ τὰς ἀμφιταλαντεύσεις, ὠφείλειτο δὲ τοῦτο ὅχι εἰς τὸ «αἰμοδιψές» τῆς φύσεώς του, ὡς οἱ ἐχθροὶ τῆς τάξεώς μας πιστεύουν, ἀλλ' εἰς τὸ ὅτι κατενόει βαθύτατα τὸν μηχανισμόν τῆς κοινωνικῆς πάλης.

Ὅταν ἡ πάλη τῶν τάξεων φθάσῃ εἰς ὄξυ σιάδιον, ἡ ἔλλειψις ἀποφασιστικότητος εἶναι πολὺ περισσότερον δαπανηρὰ εἰς τὴν ἐργατικὴν τάξιν, παρὰ ἡ ἀκρότης μέτρων κατὰ τοῦ ἐχθροῦ. Εἰς ἀποφασιστικὰς σιγμὰς ἡ ἐλαχίστη ἀποτυχία πρὸς λήψιν δραστικῶν μέτρων καταλήγει, ὅπως πληρῶση ἡ ἐργατικὴ τάξις μὲ χιλιάδας ὑπάρξεων τὸ σφάλμα. Τὸ ἀναποφάσιστον τοῦτο καθιστᾷ τὸν ἐχθρὸν ἱκανὸν νὰ συλλέξῃ τὰς δυνάμεις του καὶ ν' ἀναλάβῃ τὴν ἐπιθεσίαν. Δι' ὅλης τῆς δράσεως τοῦ Λενίν, ὡς ἐρυθρὸν νῆμα, διήκει τὸ ἀκόλουθον : Πρωτοβουλία, ἀποφασιστικότης, σταθερότης, μεταδίωξις τοῦ ἐχθροῦ μέχρι τῆς καταστροφῆς του, ταχεῖα δρᾶσις καὶ συγκέντρωσις τῶν προλεταριακῶν δυνάμεων εἰς τὸ ἀσθενέστατον σημεῖον τοῦ ἐχθρικοῦ μειώπου.

Ταυτοχρόνως ὁ Λενίν ἐγνώριζε πῶς νὰ διακρίνῃ τὰ ἀσθενῆ σημεῖα εἰς τὸν ὄπλισμόν τῆς τάξεώς του. Ἐγωνίζετο καὶ ἀπέκλειεν ἐκ μέσου τοῦ προλεταριάτου πολλὰ στοιχεῖα καὶ ὀλοκλήρους κοινωνικὰς ομάδας, αἱ ὁποῖαι ἔπλεον ἀντιθέτως πρὸς τὸ προλεταριακὸν ρεῦμα. Εἶχε λεπιοτάτην αἰσθησὶν ἀντιλήψεως ὅλων τῶν ἡσυχῶν μεθόδων, αἱ ὁποῖαι κινοῦνται ἐντὸς τῶν μαζῶν, ὡσφραίνετο ταχέως ὅλας τὰς ὑπὸ τὴν ἐπιφάνειαν δυνάμεις ἐντὸς τοῦ προλεταριάτου, καὶ πάντοτε ἠγνόει πῶς νὰ διακρίνῃ τὰς ὑγιεῖς καὶ μὴ ὑγιεῖς τάσεις ἐντὸς τῆς ἐργατικῆς τάξεως. Δὲν πρέπει νὰ λήσμονώμεν, ὅτι ἡ ἐργατικὴ τάξις εὗρισκει ἑαυτὴν ἐντὸς τῆς καπιταλιστικῆς τάξεως τῆς κοινωνίας καὶ ὅτι, συνεπεία τούτου, ὁ καπιταλισμὸς ἐξασκεῖ μεγάλην ἐπίδρασιν ἐπὶ τῶν προλεταριακῶν μαζῶν. Ἐπὶ παραδείγματι, ὁ ρεφορμισμὸς, εἶναι ἡ ἰδεολογία τῆς μπουρ-

ξουσίας μεταφτυτευμένη εἰς ἐργατικὸν ἔδαφος. Ὁ Λενὶν ἐκέκμητο σιδηρῶν θέλησιν πρὸς τὸν ἀγῶνα. Ποιὲ δὲν ἐπέτρεπεν εἰς τὸν ἑαυτὸν του νὰ δειλιάσῃ συνεπείᾳ ἥτις. Πάντοτε κατωχυροῦτο εἰς τὰς θέσεις, εἰς τὰς ὁποίας ἡ ἐργατικὴ τάξις θὰ ἠναγκάζετο νὰ ἀποσυρθῆ διὰ νὰ ἀναλάβῃ ἐκεῖθεν τὸν ἀγῶνα ἐκ νέου.

Ἐργατικῆς Μαζῶν

Ὁ Λενὶν δὲν ἦτο μόνον ἄριστος Μαρξιστής, κυβερνήτης καὶ στρατηγὸς ἐξαιρετικῆς διορατικότητος, ἀλλὰ καὶ εἰς τῶν μεγίστων ὀργανωτῶν καὶ ἀρχηγῶν τῶν μαζῶν. Ἐγνώριζε πῶς νὰ συνεννόησεν περὶ τοῦ μεγάλου μάζας ἀνθρώπων, νὰ τὰς προσελκύῃ εἰς ἓν κίνημα μαζῶν καὶ νὰ τὰς ὀδηγῆ εἰς τοὺς ἀγῶνας. Ἰσχυροῦς εἰς τὸ κεντρικὸν σημεῖον τοῦ ἀγῶνος τῆς τάξεως. Ἦτο πλήρης ἐνεργείας, πίστεως, ἀπολύτου πεποιθήσεως, καὶ ταῦτα πάντα μετέδιδεν ὄχι μόνον εἰς ἐκείνους, οἱ ὁποῖοι ἴσχυον πλησίον αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ εἰς χιλιάδας, καὶ εἰς ἑκατομμύρια. Οἱ διεθνεῖς ρεφορμισταὶ ὀμιλοῦν περὶ τοῦ Λενὶν, ὡς περὶ τοῦ καταστροφέως τοῦ σοσιαλισμοῦ, ὡς περὶ δογματιστοῦ, μὴ ἀνεκτικοῦ πνεύματος καὶ οὕτω καθεξῆς. Naί, παραδεχόμεθα, ὅτι ὁ Λενὶν ἦτο ὁ καταστροφεὺς τῶν ἀστικῶν καὶ μικροαστικῶν κομμάτων. Δὲν ἠδύνατο νὰ ἀνεχθῆ τὸν ρεφορμισμὸν. Ἦτο δογματιστής, διότι ἠρνεῖτο νὰ ἔχη δοσοληψίας μὲ τοὺς προδότας τοῦ ἐργατικοῦ κινήματος.

Τὸ ἔργον τοῦ Λενὶν ὀμιλεῖ ἀφ' ἑαυτοῦ. Τὸ «πνεῦμα τοῦτο τῆς καταστροφῆς» ἴσχυον ἐπὶ κεφαλῆς μιᾶς ἰσχυροτάτης χώρας. Ὁ «δογματιστής» οὗτος ἦτο ὁ ἰδρυτὴς καὶ ὁ ἀρχηγὸς τοῦ μεγαλειέρου πολιτικοῦ κινήματος εἰς τὸν κόσμον. Τὸ «μὴ ἀνεκτικὸν πνεῦμα» τοῦτο ἀφῆκε σὶδὸ πέρασμά του περισσοτέραν ἀγάπην καὶ πίστιν πρὸς αὐτὸ ἀπὸ οἰονδήποτε ἄλλο κατὰ τὴν διάρκειαν χιλιάδων ἐτῶν. Ἦτο ὀργανωτικὴ ἰκανότης τοῦ Λενὶν εὔρεσεν τὴν ἐκφρασίαν τῆς εἰς τὰ 30 ἔτη τοῦ ἔργου του, τὸ ὁποῖον ἀρχίζει μὲ τὴν δημιουργίαν τῶν παρανόμων πολιτικῶν ομάδων καὶ φθάνει εἰς τὴν ἀνάληψιν τῆς ἀρχηγίας τῆς Σοβιετικῆς Ρωσίας. Δι' αὐτὸ οὔτε ὁ ἀγὼν ἦτο δυνατός, οὔτε ἡ νίκη δυνατὴ, ἄνευ ὀργανώσεως. Τὸ ὀργανωτικὸν ἔργον ἦτο μέρος ἀναπόσπαστον τῆς δράσεώς του καὶ

ὄλον τὸν βίον. Ἐκτίσθη τὴν ὀργάνωσίν του ἐκ τῶν κάτω πρὸς τὰ ἄνω, ἐδημιούργησε μίαν σχολὴν ὀργανώσεως, ἣν ἀκολουθεῖ μία γενεά, ἣτις, ἐκ τῆς θεωρίας του καὶ πρὸ πάντων ἐκ τῆς δράσεώς του, θὰ ἀνιῆ τὴν ἔμπνευσίν του διὰ πολλὰ ἔτη ἐν τῷ μέλλοντι.

Ἡ ἐνσωμάτωσις τῆς προλεταριακῆς θελήσεως διὰ τὴν ἐξουσίαν

Ἐν ἀπὸ τὰ μᾶλλον ἀξιοσημεῖα χαρακτηριστικὰ τοῦ Λενίν ἦτο ἡ θέλησίς του διὰ τὴν κατάληψιν τῆς ἐξουσίας. Δὲν ἐγνώριζε τίποτε ἄλλο εἰμὴ τὴν ἐπανάστασιν καὶ ἐπεδίωκε τὸν σκοπὸν τοῦτον μὲ ὄλην τὴν δραστηριότητά του. Ἡ λεγομένη κοινὴ γνώμη δὲν εἶχε καμμίαν ἐπίδρασιν ἐπ' αὐτοῦ. Ποιὲ δὲν ἔδιδε προσοχὴν εἰς τὸ «τὶ ὁ ἄλλος θὰ εἴπῃ». Ἡσθάνετο πάντοτε τὸν παλμὸν τῆς ἐργατικῆς τάξεως, διότι ἦτο τόσον στενῶς συνδεδεμένος μὲ αὐτήν. Ἐγνώριζεν ὡσαύτως πῶς νὰ κολυμβᾷ ἐναντίον τοῦ ρεύματος, πῶς νὰ ὑπερνικήσῃ τὰ ἐμπόδια, ὅποτεδήποτε ἀπῆται τοῦτο ἢ ἐπανάστασις. Ἄς ἀναμνησθῶμεν πῶς ἐπέρασεν εἰς τὴν Ρωσίαν διὰ τῆς Γερμανίας εἰς τὰς ἀρχὰς τῆς ἐπαναστάσεως, χωρὶς νὰ δώσῃ τὴν παραμικρὰν προσοχὴν εἰς τοὺς ὑπαιτιγμούς τοῦ καπιταλιστικοῦ καὶ ρεφορμιστικοῦ τύπου ὀλοκλήρου τοῦ κόσμου. Ἐκέκμητο τὴν ἰκανότητα νὰ συγκεντρώσῃ τὴν δύναμιν τῆς θελήσεώς του καὶ νὰ κινήσῃ τὸν ἐχθρὸν εἰς τὸ ἀσθενέστατον σημεῖον. Ἐνῶ ἦτο πολὺ ἰπουο-νητικὸς μὲ τοὺς φίλους του, ποτε δὲν ἔδειξε τὴν ἐλαχίστην ἀνοχὴν πρὸς τοὺς προδότας τῆς ἐργατικῆς τάξεως. Ὅταν ὁ φίλος τῆς χθὲς ἐγίνετο ἐχθρὸς τῆς σήμερον, ὁ Λενίν ἐξηκολούθει τὴν αὐτὴν τακτικὴν ἀδιαλλάκτου ἐχθρότητος. Ἡ τακτικὴ του ἦτο πάντοτε ἐλαστικὴ, ὅπερ καθίστα αὐτὸν ἰκανὸν ὅπως χρησιμοποιῆ καὶ τὸ ἐλάχιστον λάθος τοῦ ἀντιπάλου του πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦ νὰ ἐπιφέρῃ ρῆγμα εἰς τὰς τάξεις τοῦ ἐχθροῦ. Ποιὲ δὲν ἀπέφευγε τὰς εὐθύν-νας, ἰδίως εἰς τὰς κρισίμους στιγμὰς τοῦ ἀγῶνος. Ἐγνώριζε πάντοτε τὶ ἤθελε. Τὰ χαρακτηριστικώτερα σημεία τῆς πολιτικῆς καὶ ἠθικῆς φροσιογνωμίας τοῦ Λενίν, ὅς ἦτο ἡ γιγαντιαία συγκέν-τρωσις τῆς θελήσεως τοῦ προλεταριάτου, ἦσαν ἡ ἑκτακτικὸς δύναμις τῆς θελήσεως, καὶ τὸ τὰ πάντα περιλαμβάνον πνεῦμά του.

Τυπική λογική και επαναστατική τακτική

Ἐάν τις ἤθελεν ἐπιχειρήσῃ νὰ ἐκτιμήσῃ τὴν δρᾶσιν τοῦ Λενίν ἀπὸ τῆς ἀπόψεως τῆς σιερεοτύπου λογικῆς, θὰ εὕρισκεν ἀρχε-
τὰς ἀντιφάσεις. Ἀφ' ἑτέρου, ἐὰν ἀναλύσῃ τις τὴν δρᾶσιν του ἀπὸ
τῆς ἀπόψεως τῶν ἀντικειμενικῶν συνθηκῶν, τὰς ὁποίας ἀντεμε-
τώπιζεν ὁ Λενίν καὶ ἤθελε θεωρήσῃ τὴν ἐξέλιξιν τῶν γεγονότων
διαλεκτικῶς, τότε ὅλαι αἱ ἀντιφάσεις θὰ ἐξαφανιοθῶν. Οὗτος
ἠκολούθει τὴν τακτικὴν τῶν ταχειῶν μεταβολῶν ἐν τῷ προσανα-
τολισμῷ. Τὸ ἀγροικὸν του πρόγραμμα μετὰξὺ τοῦ 1901 καὶ 1903
ἐβασίζετο ἐπὶ τῆς ἀρχῆς τῆς διαμοιράσεως τῆς γῆς μετὰξὺ τῶν
χωρικῶν, καὶ κατὰ τὸν Ὀκτωβριον τοῦ 1917 ἔφερεν εἰς πέρας
τὴν κοινωνικοποίησιν τῆς γῆς.

Ὅπως ὅλοι οἱ Σοσιαλ - δημοκράται, οὕτω καὶ ὁ Λενίν ἐν ἀρ-
χῇ ἦτο ὑπὲρ τῆς ἀμύνης τῆς πατρίδος. Ἐν τούτοις, ὅτε ἐξερράγη
ὁ τελευταῖος πόλεμος, εὐθὺς ἔλαβε στάσιν ἀδιαλλάκτου ἐχθρότητος
κατὰ τῆς θεωρίας τῆς πράξεως τῆς ἐθνικῆς ἀμύνης. Διεκήρυξεν,
ὅτι οὔτε ἡ ἤττα τῆς Ρωσσίας ἀκόμη δὲν ἐσήμεναι τίποτε εἰς τὴν ἐρ-
γατικὴν τάξιν. Τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ἡ Μαρξικὴ φιλολογία μόλις
εἶχεν ἀρχίσει νὰ συζητῇ τὸ πρόβλημα τοῦ ἐθνικοῦ καὶ ἰμπεριαλι-
στικοῦ πολέμου. Ὁ Λενίν ἤρχισε νὰ ἀφιερῶνῃ τὴν προσοχὴν του
εἰς τὸ πρόβλημα τοῦτο καὶ κατέληξεν εἰς τὸ συμπέρασμα, ὅτι ἔχο-
μεν καθῆκον νὰ μετατρέψωμεν τὸν ἰμπεριαλιστικὸν εἰς ἐμφύλιον
πόλεμον.

Ἐζήτησεν ἀπὸ τὴν Προσωρινὴν Κυβέρνησιν τῆς Ρωσσίας
τὴν ἄμεσον σύγκλησιν τῆς Συντακτικῆς Ἐθνοσυνελεύσεως καὶ με-
τὰ τὴν Ἐπανάστασιν τοῦ Ὀκτωβρίου διέλυσεν αὐτὴν τὴν ἰδίαν
Ἐθνοσυνέλευσιν. Καὶ ἀρχὰς ὁ Λενίν ἦτο ὑπὲρ τοῦ στρατιωτικοῦ
Κομμουνισμοῦ, ἀλλὰ τῷ 1921 εἰσήγαγε τὴν Νέαν Οἰκονομικὴν Πο-
λιτικὴν. Μετὰ τὴν κοινωνικοποίησιν τῆς γῆς τῷ 1917, ἠνύνησε
τῷ 1918 τὸν σχηματισμὸν εἰδικῶν ἐπιτροπῶν, συγκειμένων ἐκ τῶν
πιωχοτέρων γεωργῶν, διὰ νὰ δαιρέσῃ τοὺς χωρικοὺς, ὅπερ ἔκρι-
νε τὴν τύχην τοῦ ἐμφυλίου πολέμου εἰς τὰ χωρία. Ἐκκινήσας ὡς
ὁπαδὸς τῆς ιδέας τοῦ Ἐπαναστατικοῦ πολέμου, ἐν τούτοις ἀπέρρι-

ψε την ιδέαν ταύτην τῷ 1918 καὶ ὑπέγραψε τὴν συνθήκην τοῦ Μπρέσι - Λιόβοκ. Καὶ τῷ 1920 πάλιν ἐκηρύχθη ὑπὲρ τοῦ ἐπαναστατικοῦ πολέμου, τὴν φορὰν ταύτην κατὰ τῆς Πολωνίας. Θανάσιμος ἐχθρὸς τοῦ ρεφορμιμοῦ, ἐναντιούμενος εἰς πᾶσαν συναλλαγὴν μετὰ τῶν ρεφορμιστῶν, ἐν τούτοις, ὅταν ἤλλαξαν αἱ συνθήκαι, ἐκηρύχθη ὑπὲρ τοῦ ἠνωμένου μειώπου, ὡς μέσον πρὸς καταπολέμησιν τοῦ ρεφορμιμοῦ, μολονότι τοῦτο συνεπῆγε δοσοληψίας μετὰ τῶν ρεφορμιστῶν. Μολονότι ἠνθόει ἄμεσον ἀγῶνα ἐναντίον ὅλων τῶν κομμμάτων τῆς Δευτέρας Διεθνούς, ἐν τούτοις, εἰς σημείον τῆς ἀναπτύξεως τοῦ ἀγῶνος τῶν τάξεων ἐν Ἀγγλίᾳ, ἠνθόησε τὴν ιδέαν τῆς ὑποσηρίξεως τοῦ Ἀγγλικοῦ Ἐργατικοῦ Κόμματος διὰ τὰ ἔλθῃ τοῦτο εἰς τὴν ἀρχήν. Θὰ ἠδυνάμεθα τὰ ἀναφέρωμεν πλεῖστα παραδείγματα τοιοῦτου εἶδους.

Τούτων ὅλων λαμβανομένων ὑπ' ὄψει, δὲν παρουσιάζεται ἡ δρᾶσις τοῦ Λενίν πλήρης ἀντιφάσεων ; Οἱ φιλόσοφοι τῶν αἰθουσῶν, οἱ ὁπαδοὶ τῶν λεγομένων λογικῶν καὶ ὀρθολογικῶν τύπων, δὲν ἠδύναντο ποτὲ τὰ συνδιαλλεχθῶσι μετὰ τὴν «ἄλογον» σκέψιν τοῦ Λενίν. Ἀλλὰ τοῦτο ἀποδεικνύει ἀπλῶς, ὅτι οἱ ἄνθρωποι οὗτοι ἐλημομόνησαν ὀλόκληρον τὸν κανόνα τοῦ Ἐγέλου, ὅστις λέγει, ὅτι ἡ ἀλήθεια εἶναι συγκεκριμένη. Αἱ ταχεῖαι μεταλλαγαὶ εἰς τὸν προσανατολισμὸν τοῦ Λενίν δὲν ὄφειλοντο εἰς ἀφηρημένους λόγους, ἀλλὰ εἰς τὴν ἀλλαγὴν τῆς πραγματικότητος. Δὲν ἦτο ὁ θεματοφύλαξ νεκρῶν τύπων καὶ ἀψύχων συνθημάτων. Ἡ εὐκίνησις τοῦ Λενίν εἰς τὴν πολιτικὴν καὶ τὴν τακτικὴν ἀντεπεκρίνειο πάντοτε εἰς τὰς καθημερινὰς μεταβολὰς εἰς τὴν ἀμοιβαίαν σχέσιν τῶν δυνάμεων μεταξὺ τῶν τάξεων.

Ἐὰν συνελέγομεν ὅλα ὅσα ἐγράφησαν περὶ τοῦ Λενίν, ὑπὸ τῶν ἀντιπάλων του, θὰ εἶχομεν ἓνα μέγαν ἱστορικὸν γοῖφον. Κατὰ τινὰς τῶν ἀντιπάλων του, ὁ Λενίν ἦτο εἰς τυπικὸς συντημότης, εἰς Μπλανκιστὴς, εἰς Ἰακωβῖνος. Καὶ ἄλλους ὁ Λενίν ἦτο εἰς ἀπὸ τοὺς μεγαλειτέρους ὀπορτιονιστὰς, εἰς καριεριστὴς, εἰς ὅστις ἦτο ἀποφασισμένος τὰ ἔλθῃ εἰς τὴν ἀρχήν, ἀδιαφόρως τοῦ τιμηματος. Ὅλαι αὗται αἱ διαστρεβλώσεις εἶναι ἀνόητοι, διότι σιηρίζονται εἰς μεμονωμένα ἐπεισόδια τῆς δράσεως τοῦ Λενίν, ἀπε-

σπασμένα τῆς συνοχῆς τῶν ἀπὸ τοῦ συνόλου, χαρακτηριζόμενα ἀναλόγως τῶν προσωπικῶν αἰσθημάτων τῶν ἐχθρῶν του, καὶ φέροντα ἀνάλογον σφραγίδα.

Ὁ Λενὶν ἦτο διαλεκτικὸς εἰς τὴν πολιτικὴν. Ἦτοι, ἐγνώριζε πῶς νὰ ἐπιτίθεται, ἐν ἀνάγκῃ νὰ ὑποχωρῇ, πάντοτε ἐπὶ σχεδίου, νὰ ἀλλάξῃ κατεύθυνσιν καὶ διὰ τὴν ἢ κατὰστασιν ἦτο ἐκ νέου εὐνοϊκῆ, νὰ ἐπαναλάβῃ τὴν ἐπίθεσιν, ποτὲ μὴ χάνων τὸν πρὸ αὐτοῦ τελικὸν σκοπὸν. Κατὰ τὰ τριάκοντα ἔτη τῆς δράσεώς του, ὁ Λενὶν ἔδειξε κατὰ ποῖον τρόπον δύναται νὰ πραγματοποιηθοῦν ἀλλαγαὶ εἰς τὸν προσανατολισμὸν, χωρὶς τὸ Κόμμα ἢ ἡ τάξις, τὴν ὁποῖαν ἀντεπροσώπευε, νὰ θραύσῃ τὴν κεφαλὴν του, ἀλλὰ τοῦναντίον ἐνισχύων τὴν μαχητικὴν ἰκανότητα καὶ ὀργάνωσιν. Ἀπὸ τῆς ἀπόψεως ταύτης τὸ ὄλον πολιτικὸν του ἔργον ὑπῆρξε κλασικὸν ὑπόδειγμα ἐπαναστατικῆς στρατηγικῆς τῆς τάξεως.

Πόλεμος καὶ Ἐπανάστασις

Ἐξ ἀρχῆς ὁ Λενὶν εἶχε καθαρὰν ἀντίληψιν τῆς διεθνοῦς φύσεως τοῦ πολέμου τῶν τάξεων. Πολὺ πρὸ τοῦ πολέμου, ἠσθάνετο τὸν ἑαυτὸν του ξένον πρὸς τὰς διεθνεῖς σοσιαλιστικὰς παρελάσεις ὅπου αἱ φράσεις ἐκυριάρχουν καὶ δρᾶσις δὲν ἐφαίνετο. Ἀποτέλεσμα τῆς ἐμφανίσεώς του εἰς τὰ διεθνή συνέδρια (Στουτγάρδης, Κοπεγχάγης) ἦτο ὁ σχηματισμὸς μιᾶς μικρᾶς καὶ χαλαρῶς συνδεδεμένης πτέρυγος. Περὶ τοῦ «Ρώσσου τούτου δογματιστοῦ» ἠσχολήθησαν μετὰ περιφρονήσεως οἱ ἀρχηγοὶ τοῦ Εὐρωπαϊκοῦ ρεφορμισμοῦ. Τινὲς ἐξ αὐτῶν ἀπέβλεψαν εἰς τὴν δρᾶσιν τοῦ Λενὶν ὡς πρὸς εἶδός τι δογματικῆς μανίας, ἄλλοι τὴν ἐθεώρησαν ὡς ἀποτέλεσμα τῶν μυσικῶν χαρακτηριστικῶν τῆς Σλαβικῆς ιδιοσυγκρασίας. Ἐλάχιστοι διέγνωσαν τὴν σπουδαιότητα τοῦ μέλλοντος τούτου ἀρχηγοῦ τοῦ παγκοσμίου ἐργατικ. κινήματος. Μόνον ὀλίγοι ριζοσπάσται Γερμανοί, Πολωνοί, Σοσιαλ-δημοκράται καὶ μερικοὶ σύντροφοι ἄλλων χωρῶν εἶχον σιενὰς πολιτικὰς σχέσεις μετὰ τοῦ Μπολσεβικισμοῦ. Ἡ Κλάρα Ζέικιν διηγεῖται τὴν ἐξῆς ἱστορίαν : Εἰς τὸ συνέδριον τῆς Στουτγάρδης, τὸ συγκροτηθὲν τῷ 1907, ἡ Ρόζα Λούξεμβουργ, δεικνύουσα τὴν θέσιν τὴν ὁποῖαν κατεῖχεν ὁ Λενὶν, εἰ-

πε : «Βλέπεις εκείνον τὸν ἄνθρωπον ; Παρατήρησε τὰ χαρακτηριστικὰ τῆς κεφαλῆς του. Ὅμοιάζει ὡς νὰ ἐτοιμάζεται νὰ συντριβῆ ὁλόκληρον τὸν κόσμον, ὅτιε θὰ ἐπροτίμα μᾶλλον νὰ θραύσῃ τὴν κεφαλὴν του παρὰ νὰ παραδοθῆ».

Ὁ Λενὶν ἐγνώριζε καλῶς τὸ διεθνὲς κίνημα τῆς ἐργατικῆς τάξεως ἐπὶ πολλὰ ἔτη. Ἀλλὰ τὸ διεθνὲς ἐργατικὸν κίνημα ἤρχισε νὰ γνωρίζῃ τὸν Λενὶν μόνον μετὰ τὴν Ἐπανάστασιν τοῦ Ὀκτωβρίου. Καὶ τώρα ἐρχόμεθα εἰς ἓν ἀπὸ τὰ πλέον ἐνδιαφέροντα ζητήματα, τὰ συνδεόμενα μὲ τὴν θεωρίαν καὶ μὲ τὴν προᾶξιν τοῦ ἐργατικοῦ κινήματος. Πόσοι γνωρίζουν τὸν γίγαντα τοῦ ἐπιστημονικοῦ σοσιαλισμοῦ, τοῦ ὁποίου τὸ ὄνομα εἶναι Μάρξ ; Μερικαὶ ἑκατοντάδες χιλιάδων. Ἀφ' ἐτέρου πόσοι ἤκουσαν περὶ Λενὶν ; Ἐκατοντάδες ἑκατομμυρίων. Πῶς ἐξηγεῖται τοῦτο ; Ὁ Μάρξ ἐσφουρηλάτησε τὸ ὄπλον τῆς κριτικῆς διὰ τὸν ἀγῶνα κατὰ τοῦ καπιταλιστικοῦ συστήματος, ἐνῶ ὁ Λενὶν μετεχειρίσθη αὐτὴν τὴν κριτικὴν ὡς ὄπλον διὰ νὰ κυπήσῃ τὸν ἐχθρὸν κατακέφαλα. Τὰ καταπιεζόμενα ἑκατομμύρια σαφῶς ἀντιλήφθησαν τὴν σημασίαν τοῦ τι ὁ Λενὶν ἔκαμνεν, ἐνῶ ἡ ὕλιστικὴ ἀντίληψις τῆς ἱστορίας, ἡ θεωρία τῆς κοινωνικοποιήσεως τῆς παραγωγῆς ἠδύνατο νὰ ἐννοηθῆ ἀπὸ ὀλίγους. Ἀλλ' ἡ ἀπαλλοτριώσις τῆς γῆς, τῶν ἐργοστασίων καὶ τῶν τραπεζῶν, ἡ κατάργησις τῆς ἐκμειαλλεύσεως, ἡ ἀκύρωσις τῶν χρεῶν— ἡ προπαγάνδα αὕτη τῆς προᾶξεως ἔκαμνεν ἔκκλησιν καὶ κατενοεῖτο ἀπὸ τοὺς μεγάλους ἀριθμοὺς τῆς ἐργατικῆς τάξεως.

Μία ἀστικὴ Γαλλικὴ ἐφημερὶς ἔγραφε μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Λενὶν : «Αἱ σκέψεις του ἦσαν σκοτειναὶ καὶ θεολογικῶς μονότονοι». Διὰ τὸν ἀστικὸν κόσμον αἱ ἰδέαι τοῦ Λενὶν ἦσαν πράγματι σκοτειναί. Ἀλλὰ πῶς ἡ διεθνὴς ἐργατικὴ τάξις ἀντεπεκρίθη εἰς τὰς ἰδέας ταύτας ; Ἐκατομμύρια λαοῦ ἠγνόησαν τὰς σκέψεις του διότι ἦσαν ἀπλαῖ καὶ ὑπέκειντο εἰς τὴν ἀντίληψιν τῶν μαζῶν. Ἦσαν ἐν ἀρμονίᾳ μὲ τὰ ταξικὰ ἔνστικτα τῶν μαζῶν τούτων, ἐὰν ὄχι πάντοτε μὲ τὴν συνειδητὴν κατανόησίν των. Ἀλλὰ τὸ ἀληθὲς μεγαλεῖον τῶν «σκοτεινῶν ἰδεῶν» τοῦ Λενὶν ἐφάνη μόνον ὅταν αἱ ἰδέαι αὗται μετεμαρφώθησαν εἰς «ἐρυνθρὰς πράξεις».

Ὅταν περὶ τὰ τέλη τοῦ 1914 ὠμίλει περὶ τῆς ἀνάγκης τοῦ

να ἀντιτάξωμεν τὸν ἐμφύλιον πόλεμον εἰς τὸν ἱμπεριαλιστικὸν πόλεμον, οὔτε αὐτὴ ἢ ἐρυθρὰ πτέρυξ δὲν ἠδύνατο ν' ἀκολουθήσῃ τὴν κατεύθυνσιν τῶν σκέψεών του. Οὗτος ὠργάνωσεν ἐν Ζίμερβαλδ μίαν ἀριστερὰν πτέρυγα, ἣτις προσέλαβεν ὀριστικὴν μορφήν μόνον ἐν Κιένθαλ, ἀλλὰ καὶ μετὰ τὴν συνδιάσκεψιν τοῦ Κιένθαλ, εἰς ἕκ τῶν μετασχόντων εἰς αὐτήν, ὁ Γάλλος ἀντιπρόσωπος Μπρισσὸν ἐξεφράσθη περὶ τοῦ Λενίν ὡς περὶ ἑνὸς λίαν παραδόξου ἀνθρώπου, ὁ ὁποῖος ἔκαμνε δημοσίᾳ παιδαριώδεις προτάσεις.

Εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς ὁ Λενίν εἶχε καθαρὰν ἰδέαν ποῖα ἀποτελέσματα θὰ εἶχεν ὁ παγκόσμιος πόλεμος διὰ τὴν ἀνθρωπότητα, καὶ διὸ ὁ καπιταλιστικὸς κόσμος δὲν θὰ ἠδύνατο ποσῶς ν' ἀποφύγῃ τὸν ἐμφύλιον πόλεμον. Τοῦτο ἐξηγεῖ τὰ ριζοσπαστικὰ του συνθήματα. Ἀλλὰ τὸ διεθνὲς ἐργατικὸν κίνημα ἀνεπιτύσσει πολὺ βραδέως. Θὰ ἔπρεπε νὰ διαρκέσῃ ὁ πόλεμος ἐπὶ ὀλίγα ἀκόμη ἔτη διὰ νὰ ἔλθουν αἱ μᾶζαι εἰς τὰς αἰσθήσεις των. Καὶ τοῦτο ἦτο τὸ ἔργον τοῦ Λενίν, νὰ ἀφυπνίσῃ τὰς μᾶζας πρὸς ἐπαναστατικὴν δράσιν, ἃν καὶ ἦτο ὀλίγον γνωστὸς εἰς τὰς μεγάλας προλεταριακὰς μᾶζας.

Μετὰ τὴν Ἐπανάστασιν τοῦ Φεβρουαρίου οἱ πατριῶται δήμιοι ὅλων τῶν χωρῶν ἤρχισαν μίαν ἐκστρατείαν συκοφαντίας κατὰ τοῦ Λενίν, ἀποκαλοῦντες αὐτὸν πράκτορα τοῦ Γερμανικοῦ Γενικοῦ Ἐπιτελείου. Ἡ ἱστορία αὐτὴ εὗρεν εὐρείαν κυκλοφορίαν καὶ μεταξὺ τῶν Σοσιαλ - δημοκρατικῶν κύκλων. Μόνον μετὰ τὴν Ἐπανάστασιν τοῦ Ὀκτωβρίου ἤρχισαν νὰ μανθάνουν αἱ μᾶζαι τὸ μέρος, τὸ ὁποῖον ἔπαιξε ὁ Λενίν εἰς τὸ Ζίμερβαλδ καὶ τὸ Κιένθαλ, ὅπου ἐζήτησεν ὅπως ἡ ἐργατικὴ τάξις ἐξεγερθῇ κατὰ τοῦ ἱμπεριαλιστικοῦ πολέμου. Μόνον ἀφοῦ ἀνέλαβε τὴν ἀρχηγίαν τῆς μεγαλειτέρας ἐπαναστάσεως εἰς τὴν ἱστορίαν τοῦ κόσμου, ἠδυνήθησαν αἱ μᾶζαι νὰ μάθουν ποῖος πράγματι ἦτο ὁ Λενίν. Καὶ ἔκτοτε τὸ διεθνὲς ἐργατικὸν κίνημα ἐχωρίσθη εἰς δύο ομάδας, ἅσων ἀφορᾷ τὸν Λενίν, εἰς τοὺς ἐνθουσιώδεις φίλους του καὶ εἰς τοὺς θανασίμους ἐχθρούς του.

Κάθε ἡμέρα ὑπάρξεως τῆς Σοβιετικῆς Ρωσίας, κάθε προοβολὴ κατὰ τῆς Ρωσίας ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν της, συνέτειναν διὰ νὰ μεγαλώσῃ ἡ δημοτικότης τοῦ Λενίν μεταξὺ τῶν μαζῶν, καὶ ἐξέτει-

ναν τὴν σημασίαν τῶν ὀργανώσεων ἐκείνων (τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς καὶ τῆς Ἐρυθρᾶς Διεθνοῦς τῶν Ἑργατικ. Ἐνώσεων), τῶν ὁποίων ἡ τύχη ἦτο συνδεδεμένη μετὰ τὴν τῆς Σοβιετικῆς Ρωσσίας.

Ὁ θάνατος τοῦ Λενίν ἔκαμεν αἰσθητοὺς εἰς ὅλας τὰς ἐργατικὰς μάζας τοῦ κόσμου. Οἱ περισσότεροί ἐκ τῶν ἀρχηγῶν τοῦ διεθνοῦς ἐπαναστατικοῦ κινήματος ἠγνόησαν, ὅτι ὁ Λενίν ἦτο ὁ σηματοφόρος τῶν Κομμουνιστικῶν Κομμάτων κάθε χώρας ἐν τῷ κόσμῳ. Σήμερον τὰ θεωρητικὰ καὶ πρακτικὰ χαρακτηριστικὰ τοῦ Μπολσεβικισμοῦ, τὰ ὁποῖα ἐδημιούργησεν ὁ Λενίν, ἔγιναν παράγοντες κοσμοϊστορικῆς σημασίας. Ἀφ' οὗτο ὁ Μπολσεβικισμὸς ἀπέσειε τὰς ἀλύσεις τῆς Τσαρικῆς ἐξουσίας, ἀπέβη τὸ ἀντικείμενον τῆς παγκοσμίου προσοχῆς καὶ τοῦ μίσους τῆς μπουρζουαζίας ὁλοκλήρου τοῦ κόσμου. Ὁ Μπολσεβικισμὸς σήμερον ἴσται ὡς μία πραγματικὴ δύναμις κατὰ τοῦ ἰμπεριαλισμοῦ καὶ τῆς ἀντιδράσεως. Εἰς τὴν διαρκῆ ἀνάπτυξιν τοῦ κινήματός μας, εἰς τὴν διαρκῆ αὔξησιν τῶν Κομμουνιστικῶν ἰδεῶν καὶ τῶν Κομμουνιστικῶν Κομμάτων, εἰς τὴν εὐρυνομένην ἐπιρροὴν τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς καὶ τῆς Ἐρυθρᾶς Διεθνοῦς τῶν Ἑργατικῶν Ἐνώσεων, εἰς τὴν διεθνοποίησιν τῶν ἡμετέρων μεθόδων τοῦ ἀγῶνος καὶ εἰς τὴν ἐλασικότητα τῆς ἐπαναστατικῆς τακτικῆς μας, εἰς τὴν αὔξουσαν διεθνῆ ἔνωσιν μετὰ τῶν διαφόρων τμημάτων τοῦ ἐπαναστατικοῦ προλεταριάτου—εἰς ὅλα ταῦτα δυνάμεθα νὰ ἴδωμεν τὴν σταθερὰν χεῖρα καὶ τὴν μεγάλην μεγαλοφυΐαν τοῦ Λενίν. Ἰσται οὗτος εἰς τὴν ἱστορίαν τοῦ διεθνοῦς ἐργατικοῦ κινήματος ὡς εἰς τῶν ἐξοχωτέρων καὶ μεγίστων ἀρχηγῶν του.

Ὁ Πατὴρ τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς

Ὁ Λενίν ἦτο ὁ δημιουργὸς καὶ ἡ κινητήριος δύναμις τῆς Τρίτης Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς, τὴν ὁποίαν ἤρχειο νὰ ἰδρῆ ἤδη ἀπὸ τῶν πρώτων ἡμερῶν τοῦ παγκοσμίου πολέμου. Τὴν στιγμὴν, κατὰ τὴν ὁποίαν τὰ Κόμματα τῆς Δευτέρας Διεθνοῦς ἤρχισαν φανερὰ νὰ ὑποστηρίζουν τὰς Κυβερνήσεις των, ὁ Λενίν ἔρριπεν εἰς τὸ μέσον τὸ σύνθημα : Ἡ Δευτέρα Διεθνὴς ἀπέθανε.

Ζήτω ἡ Τρίτη Διεθνῆς». Ἦτο εἷς τῶν ὀργανωτῶν τῆς συνδιασκέψεως τοῦ Ζίμμερβαλδ καὶ Κιένθαλ, ὅπου διετύπωσε τὴν βάση διὰ τὴν σύστασιν τῆς ἀριστερᾶς πτέρυγος. Κατὰ τὴν διάρκειαν τῶν ἐτῶν τοῦ πολέμου ἀνηλεῶς προσέβαλε καὶ ἐπειτέθη ἐναντίον κάθε ἀποχρώσεως ὀππορτουניσμοῦ, καὶ ἰδίᾳ κατὰ τοῦ ἄνευ ἐννοίας πασιφιστικοῦ ἐκτρώματος τοῦ Κάουτοκν. Ἀλλὰ μόνον μετὰ τὴν Ἐπαράστασιν τοῦ Ὀκτωβρίου αἱ συνθῆκαι ὠρίμασαν διὰ τὴν Τρίτην Διεθνή, συνθῆκαι αἱ ὁποῖαι ἔθεσαν τὰ ἐθνικά, ἑδαφικά, κοινωνικά καὶ πολιτικά θεμέλια διὰ τὴν Διεθνή τῆς δράσεως. Τὰ Ρωσικά μαθήματα ἐχρησίμευσαν εἰς τὴν Κομμουνιστικὴν Διεθνή ὡς ὁδηγὸς τῆς πολιτικῆς τῆς.

Ἐν τούτοις ὁ Λενὶν δὲν ἀπέρριψεν ἀπόσεκτα πᾶν ὅ,τι ἐδημιουργήθη ἀπὸ τὴν Δευτέραν Διεθνή. Ἐγνώριζε νὰ κάμῃ διακρίσιν μεταξὺ ἐκείνου, τὸ ὁποῖον εἶχεν ἀξίαν καὶ ἐκείνου, τὸ ὁποῖον δὲν εἶχε τοιαύτην. Εἰς τὸ ἄρθρον του τὸ ἐπιγραφόμενον «Ἡ Τρίτη Διεθνῆς καὶ ἡ Θεοῖς τῆς ἐν τῇ Ἱστορίᾳ», λέγει τὰ ἑξῆς :

«Ἡ Πρώτη Διεθνῆς ἔθεσε τὸ θεμέλιον τοῦ διεθνοῦς προλεταριακοῦ ἀγῶνος διὰ τὸν σοσιαλισμόν. Ἡ Δευτέρα Διεθνῆς ἀποτελεῖ τὴν ἐποχὴν κατὰ τὴν ὁποῖαν τὸ ἔδαφος προπαρασκευάσθη εἰς χώρας τινὰς διὰ τὸ κίνημα τῶν μαζῶν. Ἡ Τρίτη Διεθνῆς χρησιμοποιοῖ τὰ ἀποτελέσματα τῆς δράσεως τῆς Δευτέρας Διεθνοῦς, ἀποσπᾶται ἀπὸ τὰς ὀππορτουνιστικὰς, σοσιαλ - σοβινιστικὰς καὶ μικρο - αστικὰς τάσεις, καὶ ἀρχίζει νὰ πραγματοποιῆ τὴν δικτατορίαν τοῦ προλεταριάτου».

Εἰς τὸ ἴδιον ἄρθρον ὁ Λενὶν ἐξηγεῖ τι θεωρεῖ βάση τῆς Τρίτης Διεθνοῦς :

— «Ἡ κοσμοϊστορικὴ σημασία τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς ἔγκειται ἐν τούτῳ, ὅτι ἀρχίζει νὰ πραγματοποιῆ τὰ πράγματα, τὰ ὁποῖα ὁ Μάρξ ἀπέδειξε θεωρητικῶς, ὅτι εἶναι ἀνάγκη, πραγματοποιεῖ ἄρα τὰ ἀποτελέσματα, τὰ ὁποῖα παρήγαγε τὸ σοσιαλιστικὸν καὶ ἐργατικὸν κίνημα, ἦτοι, τὴν δικτατορίαν τοῦ προλεταριάτου».

Ὁ Λενὶν ἔδωκεν εἰς τὴν Κομμουνιστικὴν Διεθνή ὄχι μόνον τὴν ἰδεολογικὴν κατεύθυνσίν τῆς, διατυπώσας πολλὰς ἐκ τῶν θέσεων, τὰς ὁποῖας υἰοθέτησεν αὕτη, αἱ ὁποῖαι ἐφείλκυσαν τὴν προ-

σοχήν τῶν Κομμουνιστικῶν Κομμάτων εἰς τὴν σπουδαιότητα τῶν ἀγροικῶν καὶ ἀποικιακῶν ζητημάτων, εἰς τὰς ἀμοιβαίας σχέσεις μεταξὺ τῆς δικτατορίας καὶ τῆς καπιταλιστικῆς δημοκρατίας, ἀλλ' ὡσαύτως συμμετέσχεν ἀμέσως καὶ ἐνεργῶς εἰς τὴν λύσιν ὄλων τῶν προβλημάτων, τὰ ὁποῖα ἀντεμετώπιζεν ἡ Κομμουνιστικὴ Διεθνὴς. Μεταξὺ τῶν Συνεδρίων πάντοτε ἀπηχολεῖτο ἐντατικῶς μὲ τὰ προβλήματα τῶν Κομμουνιστικῶν Κομμάτων ὄλου τοῦ κόσμου. Καὶ διε, εἰς τὰς ἀρχὰς τοῦ 1920, παρετήρησε τὴν ἐμφάνισιν ἐνὸς εἴδους αὐτοπικοῦ Κομμουνισμοῦ, ἡρχισε ν' ἀγωνίζεται κατ' αὐτοῦ διὰ τοῦ περιφήμου βιβλιαρίου του «Ἡ παιδικὴ ἀσθένεια τοῦ Κομμουνισμοῦ», διὰ τοῦ ὁποῖου κατέφερε θανάσιμον πλήγμα κατὰ τῆς τάσεως ταύτης.

Μετὰ τὸν σχηματισμὸν τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνoῦς, ἡ κυριωτέρα φροντίς τοῦ Λενίν ἦτο νὰ κ' εἰσῆ τὴν θύραν τῆς εἰς τὰ ἀπορριπτικὰ στοιχεῖα. Οἱ περίφημοι 21 ὅροι, οἵτινες ἐφείλκυσαν τὴν προσοχήν, ὄχι μόνον τοῦ ρεφορμιστικοῦ, ἀλλὰ καὶ τοῦ καπιταλιστικοῦ τύπου, ἀνήκουν εἰς τὸν Λενίν. Ὁ Λενίν ἀπέβλεπε πρὸς τὴν Κομμουνιστικὴν Διεθνήν οὐχὶ ὡς πρὸς τόπον συναντήσεως ἀνεξαρτήτων ἐθνικῶν κομμάτων ὄλων τῶν εἰδῶν, ἀλλ' ὡς πρὸς μίαν ἀπολύτως ὁμογενῆ διεθνήν πολεμικὴν ὀργάνωσιν. Ἐν τούτοις πάντοτε ἐλάμβανεν ὑπ' ὄψει τὰς συνθήκας εἰς ἐκάστην χώραν καὶ ποτὲ δὲν ἐπρότεινεν ὑπερβολικὰς ἀξιώσεις εἰς νεοσοσιάτους Κομμουνιστικὰς ὀργανώσεις, διότι ἄριστα ἐγνώριζε πόση προσπάθεια ἀπαιτεῖτο ὅπως ἐκπαιδευθῶσι πολιτικῶς καὶ ὀργανωτικῶς καὶ τεθῶσιν εἰς τὸν εὐθὺν δρόμον ὅλα ταῦτα τὰ νέα Κομμουνιστικὰ Κόμματα, τὰ ὁποῖα πρὸ τινος ἀνεφύησαν ἐκ τῶν τάξεων τῆς Σοσιαλιστικῆς Δημοκρατίας. Ἐθεώρησε κάλλιστον μέσον νὰ ἀκολουθήσῃ μίαν καθαρὰν ἐπαναστατικὴν πολιτικὴν, καὶ ὑπὸ τὴν ἐννοίαν ταύτην ἀνέπτυξε τὴν δρασίον του εἰς τὴν Κομμουνιστικὴν Διεθνήν. Ὁ Λενίν ἦτο διὰ τὴν 3ην Διεθνήν ὅ,τι ἦτο ὁ Μὰρξ διὰ τὴν 1ην. Οἱ ἐπαναστάται ἐργάζονται ὄλων τῶν χωρῶν ἔχουν νὰ διδαχθοῦν πολλὰ ἀκόμη ἀπὸ τὰ ἔργα τοῦ Λενίν, ἰδιαίτερος ἀπὸ τὴν δρασίον του, διότι Λενινισμὸς καὶ Κομμουνισμὸς εἶναι ἓν καὶ τὸ αὐτὸ πρᾶγμα.

Ὁ Λενὶν καὶ αἱ Ἐπαγγελματικαὶ Ἐνώσεις

Τὸ ἐπαγγελματικὸν κίνημα ὀφείλει ὡσαύτως πολλὰ εἰς τὸν Λενὶν. Πρῶτον, διότι οὗτος καθώρισε τὴν ὁρθὴν θέσιν, τὴν ὁποίαν ὄφειλον νὰ κατέχουν αἱ ἐργατικαὶ ἐνώσεις εἰς τὸν ἀγῶνα τῶν τάξεων. Ἐπολέμησε σφοδρότατα ὅλους ἐκείνους τοὺς ἀρχηγοὺς εἰς τὰς ἐπαγγελματικὰς ἐνώσεις τῆς Εὐρώπης, οἵτινες ἠνθούουν τὴν ὑπαρξίν τῶν ἐπαγγελματικῶν ἐνώσεων ὡς ἐντελῶς ἀνεξαρτήτων ὀργανώσεων ἀπὸ τοῦ πολιτικοῦ κόμματος τοῦ προλεταριάτου. Ἀπέδειξεν ἐπανειλημμένως, ὅτι ἡ ἰδέα αὕτη τῆς ἀνεξαρτησίας τῶν ἐνώσεων ἀπὸ τοῦ πολιτικοῦ κινήματος τοῦ προλεταριάτου, σημαίνει ἐν τῇ πραγματικότητι ἀνεξαρτησίαν ἀπὸ τὴν ἐπαναστατικὴν πολιτικὴν τῆς τάξεως, ὅτι οἱ ἀναρχικοὶ καὶ οἱ ρεφορμισταὶ διδάσκοντες τὴν ἰδέαν τῆς ἀνεξαρτησίας τῶν ἐπαγγελματικῶν ἐνώσεων, ἀπλῶς ἐξυπηρετοῦν τὰ συμφέροντα τῆς μπουρζουαζίας.

Ὁ Λενὶν ἐθεώρει τὰς ἐπαγγελματικὰς ἐνώσεις ὡς τὰς στοιχειώδεις μονάδας τῆς ὀργανώσεως τῆς ἐργατικῆς τάξεως, «ὡς τὸ μέρος ὅπου αἱ μᾶζαι ἐξασκοῦνται εἰς τὴν ὀργάνωσιν, εἰς τὴν συνολικὴν διεύθυνσιν, καὶ εἰς τὸν Κομμουνισμόν». Ταυτοχρόνως ἀπέφευγε νὰ ὑπερτιμήσῃ ἢ νὰ ὑποτιμήσῃ τὴν σημασίαν τῶν ἐπαγγελματικῶν ἐνώσεων. Ἐπέμενε πάντοτε εἰς τὴν ἀνάγκην τοῦ νὰ μετέχωμεν εἰς τὰς ὀργανώσεις ταύτας τῶν μαζῶν, ἀσχετίως πρὸς τὸ ποῖόν τῶν ἀρχηγῶν τῶν. Εἰς τὸ βιβλίον του «Ἡ παιδικὴ ἀσθένεια τοῦ Κομμουνισμοῦ» εἰς τὸ κεφάλαιον ὑπὸ τὸν τίτλον «Πρέπει οἱ Ἐπαναστάται νὰ συμμετέχουν εἰς τὰς Ἀντιδραστικὰς Ἐπαγγελματικὰς Ἐνώσεις», κατακρίνει σφοδρῶς τὰ Κομμουνιστικὰ ἐκεῖνα στοιχεῖα, τὰ ὁποῖα, εἰς τὴν πρώτην ἔφοδον τῆς ἀντιδραστικῆς γραφειοκρατίας, μεταλίπουν εἰς τὸν πεσιμισμόν καὶ φωνάζουν : «Ἐξω ἀπὸ τὰς ἐπαγγελματικὰς ἐνώσεις, ἅς ἀποσχισθῶμεν ἀμέσως. Τὴν τακτικὴν ταύτην χαρακτηρίζει ὡς «ἀσυγχώρητον βλακείαν, ἢ ὁποῖα ἰσοδυναμεῖ με παροχὴν τῆς μεγαλειέρας ὑπηρεσίας εἰς τὴν μπουρζουαζίαν». Λέγει : «Πρέπει νὰ ἐργασθῶμεν ὅπου εἶναι αἱ μᾶζαι, νὰ ἐπικρίνωμεν ἀνηλεῶς τὴν ἐργατικὴν

ἀριστοκρατίαν, ἡ ὁποία ἐξουσιάζεται ἀπὸ τὸν ρεφορμισμὸν, τὸν σιενὸν ἐπαγγελματικὸν ἐγωϊσμὸν καὶ τὰς ἰδέας τοῦ ἀστικοῦ ἱμπεριαλισμοῦ». Ὁ Λενὶν ἐτόνιζεν ἐπιμόνως, ὅτι χωρὶς τὰς ἐπαγγελματικὰς ἐνώσεις, ἡ Σοβιετικὴ Κυβέρνησις δὲν θὰ ἠδύνατο νὰ διατηρηθῇ ἐν τῇ ἐξουσίᾳ πλέον τῶν δύο ἐβδομάδων. Αἱ ἐπαγγελματικαὶ ἐνώσεις εἶναι ὁ συνεκτικὸς δεσμὸς μεταξὺ τῶν μαζῶν καὶ τῆς πρωτοπορείας τοῦ προλεταριάτου. Μόνον διὰ τῆς καθημερινῆς δράσεώς μας δυνάμεθα νὰ πείσωμεν τὰς μάζας, ὅτι ἡμεῖς μόνον εἴμεθα ἱκανοὶ νὰ ὁδηγήσωμεν ἀπὸ τὸν καπιταλισμὸν πρὸς τὸν Κομμουνισμὸν.

Ἡ ἀνάπτυξις τοῦ Ἐπαναστατικοῦ ἐπαγγελματικοῦ κινήματος ἐπηκολούθησε τὴν τοῦ Κομμουνιστικοῦ κινήματος. Τὸ Ρωσοικὸν ἐπαγγελματικὸν κίνημα εἶχε διὰ τὴν Ἐρυθρὰν Διεθνή τῶν Ἐργατικῶν Ἐνώσεων τὴν αὐτὴν σπουδαιότητα, τὴν ὁποίαν τὸ Κομμουνιστικὸν Κόμμα τῆς Ρωσσίας εἶχε διὰ τὴν Κομμουνιστικὴν Διεθνή. Τὸ Ρωσοικὸν Ἐπαγγελματικὸν Κίνημα ἤρχισε ν' ἀναπτύσσεται μὲ ἰδιαιτέραν ἔντασιν μετὰ τὴν Ἐπανάστασιν τοῦ Ὀκτωβρίου ὑπὸ τὴν ἰδεολογικὴν καὶ πολιτικὴν ἀρχηγίαν τοῦ Λενίν.

Ὁ Λενὶν παρηκολούθησε τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ Ἐπαγγελματικοῦ κινήματος μετὰ τοῦ ἰδίου ἐνδιαφέροντος, μετὰ τοῦ ὁποίου παρηκολούθησε τὴν τοῦ Κομμουνιστικοῦ κινήματος. Πάντοτε ἐτόνιζεν, ὅτι ἡ Διεθνὴς τοῦ Ἀμοιερδαμ εἶναι τὸ κυριώτερον στήριγμα τῆς διεθνοῦς μπουρζουαζίας, καὶ διὰ τοῦτο ἐνδιαφέρεται ἰσχυρὰ πολὺ διὰ τὴν Ἐρυθρὰν Διεθνή τῶν Ἐργατικῶν Ἐνώσεων, ὡς φαίνεται τοῦτο ἐκ τῆς ἀνακοινώσεώς του εἰς τὸ Πρῶτον Συνέδριον τῆς Ε. Δ. Ε. Ε. (Ἰούλιος 1921), ὅτε ὁ Λενὶν εἶπεν :

«Εἶναι δύσκολον νὰ ἐκφράσῃ τις μὲ λέξεις τὴν σημασίαν τοῦ διεθνοῦς τούτου συνεδρίου τῶν ἐπαγγελματικῶν ἐνώσεων. Παντοῦ, εἰς ὅλον τὸν κόσμον, αἱ Κομμουνιστικαὶ ἰδέαι εὐρίσκουν ὄσημέραι περισσοτέρους ὁπαδοὺς μεταξὺ τῶν μελῶν τῶν Ἐπαγγελματικῶν ἐνώσεων. Ἡ πρόοδος τοῦ Κομμουνισμοῦ δὲν ἀκολουθεῖ εὐθεῖαν γραμμὴν. Δὲν εἶναι κανονικὴ, ἔχει νὰ ὑπερπηδῆσῃ χιλιάδας ἐμπόδια, ἀλλὰ μ' ὅλα ταῦτα χωρεῖ πρὸς τὰ ἔμπροσ. Τὸ διεθνὲς τοῦτο συνέδριον τῶν Ἐπαγγελματικῶν ἐνώσεων θὰ ἐπιταχύνη τὴν

πρόοδον τοῦ Κομμουνισμοῦ, ὅστις θὰ ἐπικρατήσῃ εἰς τὸ ἐπαγγελ-
ματικὸν κίνημα. Δὲν ὑπάρχει καμμία δύναμις εἰς τὴν γῆν, ἡ ὁποία
εἶναι ἱκανὴ νὰ προλάβῃ τὴν κατάρρευσιν τοῦ καπιταλισμοῦ καὶ τὴν
ρίκην τῆς ἐργατικῆς τάξεως ἐπὶ τῆς μπουρζουαζίας».

Ἐκ τούτων δύναται τις νὰ ἴδῃ πόσῃν σημασίαν ἀπέδιδεν ὁ
Λενὶν εἰς τὴν διεθνῆ συνένωσιν τοῦ ἐπαναστατικοῦ ἐπαγγελματι-
κοῦ κινήματος διὰ τοὺς ἀγῶνας τῆς ἐργατικῆς τάξεως.

Ἐνα παιδί τοῦ λαοῦ του καὶ τοῦ αἰῶνός του

Ἄρα ὁ Λενὶν ἦτο τὸ παιδί τοῦ λαοῦ του καὶ τοῦ αἰῶνός του. Ὅ-
ταν τὸν ὠνόμαζον Ἰακωβῖνον, ἀπήγνια : «Ἡμεῖς οἱ Μπολσεβίκοι
εἴμεθα οἱ Ἰακωβῖνοι τοῦ Εἰκοσιτοῦ Αἰῶνος, δηλαδὴ οἱ Ἰακωβῖνοι
τῆς προλεταριακῆς ἐπαναστάσεως». Ὁ Λενὶν ἦτο, ὡς εἶδομεν, αὐ-
τὴ ἡ ἐνσωμάτωσις τῆς ιδέας τοῦ διεθνισμοῦ, συγχρόνως δὲ ἦτο
σὰρξ καὶ ὄσιον τοῦ τεραστίου ἐπαναστατικοῦ κινήματος, τὸ ὁποῖον
αἱ καταπιεζόμενοι μᾶζαι τῆς Ρωσσίας διεξῆγον ἐπὶ ἔτη καὶ ἔτη.
Ἦτο ἀληθῶς εἰς κρῖκος εἰς τὴν μακρὰν ἄλυσιν τῶν ἀγῶνων διὰ
τὴν ἀπελευθέρωσιν τοῦ Ρωσοικοῦ προλεταριάτου καὶ τῆς Ρωσοικῆς
χωρικῆς τάξεως. Ἀπὸ τοῦ Ράδισεφ, διὰ τοῦ Μπελίνοκη, Δοβρολ-
ιζούμπωφ, Μπακούνιν, Τσερνιπέβοκη, Νεϊτοάγιεφ, καὶ Τζελιάμ-
πωφ, διὰ τοῦ κόμματος «Ἡ θέλησις τοῦ Λαοῦ» καὶ διὰ τῆς ομάδος
«Ἡ ἀπολύτρωσις τῆς Ἐργασίας» καὶ διὰ μέσου πολλῶν ἀγνώ-
σιων ἀντιπροσώπων τῶν ἐργατῶν καὶ τῶν χωρικῶν, οἱ ὁποῖοι ἐ-
γέμιζαν τὰς φυλακὰς τοῦ Τσάρου εἰς τὴν Σιβηρίαν, διέρχεται τὸ
νῆμα τῶν ἀγῶνων, τὸ ὁποῖον συνδέει τὸν Λενὶν μὲ τὸ Ρωσοικὸν ἐ-
παναστατικὸν κίνημα. Ἦτο ἄνθρωπος μὲ πνεῦμα ἐμπερικλεῖον τὰ
πάντα. Ὁ τύπος τῶν ἀντιπάλων μας ὁμιλεῖ μετὰ εἰρωνείας περὶ
τῶν οὐτοπικῶν σχεδίων τοῦ Μπολσεβικισμοῦ. Ἄλλ' εἰς τὴν εἰρω-
νείαν ταύτην ὑπάρχει μία θαθεῖα ἀλήθεια. Ὁ Λενὶν εἰργάζετο μὲ
ὀλοκλήρους ἠπειρούς. Ἐσιτήριζε τὴν πολιτικὴν του ἐπάνω εἰς τὴν
πεῖραν ἑκατομμυρίων.

Μόνον ἡ ἀπεριόριστος καὶ εὐρονιάτη ἔκτασις τῆς Ρωσσίας ἡ-
δύνατο νὰ γεννήσῃ ἐν τοιοῦτον πνεῦμα. Ὁ ἔφηβος οὗτος, ὅστις ἐ-
γεννήθη ἀπὸ μίαν οἰκογένειαν κυβερνητικῶν ὑπαλλήλων καὶ υἱο-

θειήθη ἀπὸ τὸ προλεταριᾶτον, συνεκέντριωσε καὶ ἔδωκεν ἔκφρασιν εἰς τὸ μῖσος τῆς ἐργατικῆς τάξεως τῆς Ρωσίας, τὸ ὁποῖον εἶχε συσσωρευθῆ ἐπὶ αἰῶνας. Ἀπήγει ὡσαύτως τὸ μῖσος τῶν χωρικῶν κατὰ τῶν καταπιεσιῶν των, τὸ ὁποῖον εἶχε συσσωρευθῆ ἐπὶ αἰῶνας. Βαθειὰ ἠδύνατο τὰς ταλαιπωρίας τῆς ἐργατικῆς τάξεως, ἀκόμη καὶ ὅταν αἱ μᾶζαι δὲν ἠδύνατο μὲ λόγους νὰ ἐκφράσουν τὰ παθήματα.

Δὲν δυνάμεθα νὰ ξεχωρίσωμεν τὸν Λενὶν ἀπὸ τοὺς Ρώσους ἐργάτες καὶ χωρικοὺς καὶ ἀπὸ τὴν Ρωσικὴν ἱστορίαν. Μόνον ἐντὸς τοῦ κοινωνικοῦ οἰκοδομήματος τῆς Ρωσίας, τῶν ἐπαναστατικῶν ἀγῶνων γενεῶν ὀλοκλήρων μόνον θεωροῦντες τὰ κατορθώματα τοῦ Ρωσικοῦ ἐπαναστατικοῦ κινήματος ἀπὸ τοῦ 18ου αἰῶνος μέχρι τῆς τελευταίας ἡμέρας, δυνάμεθα ν' ἀνεύρωμεν τοὺς κυρίους παράγοντας, οἵτινες ἔδωσαν ἐμφάνισιν εἰς τὸν Μπολσεβικισμόν ἐν Ρωσίᾳ, εἰς τὴν διασπαύρωσιν δύο αἰῶνων. Μόνον λαμβάνοντες ὑπ' ὄψιν πάντα ταῦτα, δυνάμεθα νὰ ἐκτιμήσωμεν δεόντως τὴν ἠθικὴν, πολιτικὴν, ἐθνικὴν καὶ διεθνῆ φυσιογνωμίαν τοῦ Λενὶν. Εἰς ἡμᾶς τοὺς συγχρόνους του, οἵτινες ἐζήσαμεν ἐντὸς τοῦ κύκλου τῆς ἐπιρροῆς του, ἔν προᾶγμα εἶναι σαφές. Ὁ Λενὶν ἦτο εἷς ἐκ τῶν ἀνδρῶν ἐκείνων, διὰ τῶν ὁποίων ἡ ἀνθρωπότης σημειώνει τὸν ἱστορικόν της δρόμον, περὶ τοῦ ὁποίου διηγοῦνται θρύλους κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ βίου του, καὶ ἐφ' ὅσον ἀπομακρυνόμεθα ἀπὸ τῆς ἡμέρας τοῦ θανάτου του, καθαρῶτερον ἴστανται ἐνώπιον ἡμῶν τὸ μεγαλεῖον καὶ ἡ ἀθανασία τοῦ Λενὶν.

ΚΑΙ ΤΩΡΑ

Ἐάν τὰ ὅσα ἐδιάβασες εἰς τὸ βιβλιαράκι αὐτὸ σὲ ἔπεισαν πέραν πάσης ἀμφιβολίας περὶ τῆς ἀληθείας τῶν ὅσων οἱ Κομμουνιστὰὶ διατείνονται διὰ τὸ σημερινὸν σύστημα καὶ διὰ τὴν ἀνάγκην, ἀλλὰ καὶ τὸ ἀναπόφευκτον τῆς ἀντικαταστάσεώς του ὑπὸ τοῦ Κομμουνιστικοῦ, ἔχεις καθῆκον νὰ ἐγγραφῆς μέλος εἰς τὴν Ὁμοσπονδίαν μας καὶ νὰ ὑποστηρίξεις καὶ ἐμπράκτως τὸ ἔργον τῆς.

Δικαίωμα Ἐγγραφῆς εἶναι Δολλ. 1.00

ΚΑΘΕ ΜΗΝΑ : Ἔνημον Κόμματος 50 Σέντς. Ἔνημον διαχειρίσεως ἐφημερίδος 50 Σέντς. Ἔνημον ὑπερασπίσεως τῶν ἐργατῶν 5 Σέντς. Τὸ ὅλον μηνιαίως Δολλ. 1,05.

Δι' ὅ,τιδήποτε περισσοτέρας πληροφορίας ἀποταθῆτε εἰς τὰ γραφεῖα τῆς Ὁμοσπονδίας.

ΓΙΝΟΥ Συνδρομητῆς στὴν μόνη ἐργατικὴ ἐφημερίδα, τὸ «**ΕΜΠΡΟΣ**».

Τὸ ὄργανον τῶν Ἑλλήνων ἐργατῶν τῆς Ἀμερικῆς.

ΣΥΝΔΡΟΜΑΙ : Ἔτησίᾳ Δολλ. 2.00 Ἐξάμηνος Δολλ. 1.00
Ἐξωτερικοῦ Δολλ. 3.00 Ἐξάμηνος Δολλ. 1.50

ΕΡΓΑΤΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΚΑ—ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΑ ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΑ—ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΑ

Περὶ Γενέσεως τῶν Εἰδῶν, Κ. Δαρβίνου.....	\$1.75
Ἡ Βίος τοῦ Ἰησοῦ, Ἐρνέστου Ρενάν	1.75
Οἱ Ἀθλοῖ (5 τόμοι), Βίκτωρος Οὐγγώ	2.75
Ἐπιστήμη καὶ Ὑπόθεσις, Π. Πουανκαρέ	1.00
Ἡ Λογικὴ, Ἐγέλου	1.00
Ἡ Ἀνάστασις, Α. Τολοῖοι	1.00
Ἡθικὴ καὶ Ὑλιστικὴ Ἀντίληψις τῆς ἱστορίας, Κ. Καούτοκν ..	0.75
Ἡ Ἐξέλιξις τῆς ἰδιοκτησίας, Π. Λαφάργκ	0.75
Αἱ Νέαι Ἰδέαι, Α. Τολοῖοι	0.50
Ὁ Κόκκινος Τράγος Π. Παρορίτη	0.60
Τὸ Γκρέμισμα τῶν Θεῶν, Δ. Βουινρά	0.40
Οἱ Ἀναποδιὲς τῆς Ζωῆς, Ἀντ. Τσέχωφ	0.40
Τὸ Σκοτάδι, Ἀ. Ἀνδρέιεφ	0.40
Οἱ Ἀνθρωποὶ ἐν Πολέμῳ, Ἀνδ. Λάιτκο	0.40
Ὁ Τυφλὸς Μουσικὸς, Β. Κορολένγκο	0.40
Ἰούδας Ἰσκαριώτης, Α. Ἀνδρέιεφ,	0.40
Οἱ πρῶν Ἀνθρωποὶ, Μ. Γκόρκν	0.40
Ἡ Πεῖνα, Κνοντ Χάμσον	0.40
Ἡ Θεωρία τῆς Συγκινήσεως, Γ. Τζαίημς	0.75
Στοιχεῖα Ἐλευθέρας Ἡθικῆς	1.00
Ἡθικὴ, Σπινόζα	1.00
Πλάτωνος Πολιτεία	2.00

ΣΟΣΙΑΛΙΣΤΙΚΑ ΔΡΑΜΑΤΑ—ΠΟΙΗΜΑΤΑ

Ἡ Πατρίδα τῶν Φτωχῶν, Τζ. Τζανφράιτε	0.15
Ὁ Ἐχθρὸς τοῦ Λαοῦ, Ἐρ. Ἰπεν	0.50
Ὁ Αντιρωμὸς, Ταγκοπούλου	0.40
Ὁ Γήταυρος, Ρήγα Γκόλφη	0.20
Τὰ Κόκκινα Τραγούδια	0.10

GREEK WORKERS PRESS, Inc.

1113 W. WASHINGTON BVD.

CHICAGO, ILL.

ΒΙΒΛΙΑ ΓΙΑ ΕΡΓΑΤΕΣ **ΜΟΡΦΩΤΙΚΑ ΦΘΗΝΑ**

ΒΙΒΛΙΑ ΚΟΜΜΟΥΝΙΣΤΙΚΑ — ΕΡΓΑΤΙΚΑ

Περίληψις τοῦ Κομμουνισμοῦ. Κ. Ράποπορι	\$0.10
Οικογένεια καὶ τὸ Κομμουνιστικὸ Πολίτευμα. Αλεξάνδρος Κολλονιάϊ	0.10
Τὶ εἶναι οἱ Σοσιαλισταί. Ἄ. Μπλούμ	0.10
Πῶς ἐσηματίσθη τὸ Προλεταριάτο, Γ. Νιεβίλ	0.10
Βιομηχανικὴ Ἀπολυταρχία. Μ. Μάρου	0.10
Οἰκονομολογικὲς Κουβέντες. Μ. Μάρου	0.10
Ὁ Σοσιαλισμὸς ἀπὸ τὴν θεωρία εἰς τὴν πράξιν. Κ. Ράδεκ	0.10
Κομμουνισμὸς καὶ Οἰκονομικὴ Ἐξέλιξις, Π. Λαφάργκ	0.10
Τὸ Βιβλίον τοῦ Ἑργάτη	0.10
Τὶ εἶναι Ἱμπεριαλισμός. Γ. Ζηνόδιεφ	0.10
Οἱ Δύο Ἐχθρικὲς Τάξεις	0.05
Ἡθικὰ Ἀποτελέσματα τοῦ Σοβιετικοῦ Πολιτεύματος. Π. Πασκάλ. ..	0.15
Μερομίσητα Τιμὲς καὶ Κέρδη. Κὰρλ Μάρξ	0.20
Κεφάλαιο καὶ Μισθωτὴ Ἑργασία. Κὰρλ Μάρξ	0.20
Κομμουνιστικὴ Διεθνὴς	0.20
Τὸ Πρόγραμμα τῶν Κομμουνιστῶν, Ν. Μπουχαρίν	0.30
Κράτος καὶ Ἐπανάστασις. Ν. Λενίν (Δεμένο)	0.50
..... (Ἰσχυρότερον)	0.35
Κομμουνισμὸς καὶ Χριστιανισμὸς Ἐπισκόπου Γούλ. Μ. Μπροδαν ..	0.25
Ἡ Ἐξέλιξις τοῦ Κεφαλαίου	0.40
Τὸ Ἀλφάβητον τοῦ Κομμουνισμοῦ, ὑπὸ Ν. Μπουχαρίν	0.30
Γιὰ τὸ Ψωμὶ καὶ τὴν Δευτερίαν, ὑπὸ Γιάννη Γενὰρ	0.15

* * * *

ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΑ ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΜΕΝΑ **ΔΕΛΤΑΡΙΑ. ΔΕΞΙΚΑ—ΔΙΑΛΟΓΟΙ**

Δελτάρια σ. Ν. Λενίν, Τρότσκιν, κ.λ.π.	0.05
Τοπεία Σοβιετικῆς Ρωσίας	0.05
Λεξικά Ἀγγλο-Ἑλληνικά καὶ διάλογοι Δίθρη	1.25

Ἐπίσης προμηθεύομεν βιβλία εἰς τὴν Ἀγγλικήν, Κομμουνιστικά κ.λ.π. Αἱ παραγγελίαι ν' ἀπευθύνονται ὡς ἐξῆς:

GREEK WORKERS PRESS INC.

1113 W. WASHINGTON BLVD.

CHICAGO, ILL.

Ν. ΜΠΟΥΧΑΡΙΝ

— Καὶ —

Λ. ΠΡΕΟΜΠΡΑΝΤΖΕΝΣΚΥ

ΤΟ ΑΛΦΑΒΗΤΟ ΤΟΥ ΚΟΜΜΟΥΝΙΣΜΟΥ

Εἶνε τὸ πρῶτο βιβλίον ποῦ πρέπει νὰ διαβά-
σῃ κανεὶς γιὰ νὰ ἀποκτήσῃ μιὰ στοιχειώδη
γνώση τῶν ἀρχῶν τοῦ Κομμουνισμοῦ. Γραμ-
μένον σὲ ἀπλὴ καὶ διαυγέστατο ὕφος, μὲ τὴν ὑ-
πέροχην ἐκλαϊκευτικὴν δύναμιν τῶν συγγραφέων
του, ποῦ εἶναι ἀπὸ τοὺς μεγαλυτέρους θεωρη-
τικοὺς τοῦ Διεθνoῦς Κομμουνισμοῦ. Εἶναι τὸ
βιβλίον, μὲ τὸ ὅποῖο ἐκπαιδεύονται στὴ Ρωσσία
οἱ Ἐρυθροὶ στρατιῶτες καὶ ναῦτες. Τὸ βιβλίον
αὐτὸ κατορθώνει νὰ μᾶς ἀποδώσῃ ἀπλοποιημέ-
νες τὶς βαθύτερες κομμουνιστικὰς σκέψεις σὲ ὀ-
λίγα σύντομα, εὐκολονόητα καὶ περιεκτικὰ κε-
φάλαια καὶ στὸν πιὸ ἄπειρο ἀκόμῃ τοῦ ἐργατι-
κοῦ κινήματος. — Τὸ πρόγραμμά μας κί' ὁ ἐ-
πισημονικός του χαρακτήρας. Ἡ καπιταλι-
στικὴ παραγωγὴ καὶ οἱ νόμοι τῆς. — Ἡ ἀνά-
πτυξίς τῆς καπιταλιστικῆς ὀργανώσεως. — Ὁ
Κομμουνισμὸς καὶ ἡ δικτατορία τοῦ Προλετα-
ριάτου. — Πῶς ἡ ἀνάπτυξίς τοῦ καπιταλισμοῦ
ὀδηγεῖ στὴν Κομμουνιστικὴ Ἐπανάστασι. Ἡ
Δεύτερη καὶ Τρίτη Διεθνῆς.

Χ α ρ τ ὄ δ ε τ ο ν 30 Σ ἔ ν τ ς.

Τ. ΑΝΘΙΑ

STAT

ΤΑ
ΣΦΥΡΙΣΜΑΤΑ
ΤΟΥ ΔΑΛΗΤΗ

Ε'
ΕΚΔΟΣΗ

ΤΕΥΚΡΟΥ ΑΝΘΙΑ

**ΤΑ ΣΦΥΡΙΓΜΑΤΑ
ΤΟΥ ΑΛΗΤΗ**

ΠΕΜΠΤΗ ΕΚΔΟΣΗ

**ΜΕ ΕΝΑ ΑΓΝΩΣΤΟ ΠΡΟΛΟΓΟ ΤΟΥ ΠΟΙΗΤΗ,
ΠΑΡΜΕΝΟ ΑΠ' ΤΟ ΠΑΛΙΟ ΑΛΗΤΙΚΟ ΧΕΙΡΟΓΡΑΦΟ.**

ΚΥΠΡΟΣ, 1948

ΤΕΥΚΡΟΣ ΑΝΘΙΑΣ

Ευλογραφία : ΤΗΛ. ΚΑΝΘΟΥ

Ο ΑΛΗΤΙΚΟΣ ΠΡΟΛΟΓΟΣ *

“Αν θὰ χρειαζότανε κάποια εἰσαγωγή γιὰ «Τὰ Σφυρίγματα τοῦ Ἀλήτη», πάνω-κάτω θάτανε γραμμένη μ’ αὐτὸ τὸν τρόπο:

Ὁ Ἀλήτης, πού τραγουδάει, φλύαρεῖ, θυμώνει, σαρκάζει, εἰρωνεύεται πρωτα-πρῶτα τὸν ἑαυτό του κ’ ὕστερα τὶς συνθη-
κες του, πότε γελώντας, πότε σφίγγοντας τὶς γροθιές του μὲ
πεῖσμα, γιὰ νὰ κρατηθεῖ μέσα στὴν ἐποχὴ του, εἶναι ὁ ἴδιος
ὁ ποιητής.

Δὲν παρουσιάζεται μὲ ἀξιώσεις. (“Ἄλλωστε, οἱ Ἀλήτες ὅ-
λοι εἶναι πολὺ ὀλιγαρκεῖς. Τοὺς εἶναι ἀρκετὴ μιὰ γωνιά, ὅ-
ποιαδήποτε, γιὰ νὰ ξεκουράσουνε τὴν ἄρυθμη καὶ κουρα-
σμένη τους ὑπαρξη).

Ὁ ἀναγνώστης μου ἀσφαλῶς θὰ στενοχωρήθηκε, γιὰ ἴσως
βρίσκει τόσο ἄσκοπες τὶς παραπάνω ἐξηγήσεις. Κι’ ὅμως ἐ-
μεῖς ὅλοι, πού εἴμαστε συνηθισμένοι νὰ δεχόμαστε κάθε ἐκδή-
λωση τῶν γύρω μας, πάντα σιωπηλοὶ καὶ ἀποχαυνωμένοι
ἀπὸ τὴ σκέψη, νομίζοντας ἔτσι πὼς προσφέρουμε μιὰ μεγά-
λην ἢ μικρὴ ἐκδόουλευση στὸν ἑαυτό μας, ἐξακολουθοῦμε τὴ
φλυαρία. “Αν θέλετε μπορεῖτε νὰ μὴ διαβάσετε παρακάτω,
καὶ ρίχτε μιὰ ματιὰ στὰ παραληρήματα ἐνὸς Ἀλήτη.

Ἄλλὰ ...Μὴ βιάζεστε παρακαλῶ. “Ας μιλήσουμε καὶ μὲ λίγη
σοβαροφάνεια. (“Ε! τί νὰ γίνεῖ; Κάποτε χρειάζεται κι’ αὐτό).

Ζοῦμε σὲ μιὰν ἐποχὴ, πού δὲν μπορεῖ νὰ δεχτεῖ παρά ὄσες
προσπάθειες γίνονται γιὰ τὴν προαγωγή τῆς κοινωνίας, σὲ
ὅλα τὰ ἐπίπεδα. Κάτι γίνεται σὲ ὅλα τὰ μέρη τοῦ κόσμου.
Ὁ ἄνθρωπος πασκίζει γιὰ ἓνα καλύτερο **Α Ὑ ρ ι ο**, κ’ ἓνα
ὑποφερτὸ **Σ ἡ μ ε ρ α**. Ἡ θετικὴ σκέψη βάλθηκε νὰ δείξει
στὴν ἀνθρωπότητα ἓνα δρόμο πλατὺ, πού, ἀκολουθώντας τον,
θὰ φτάσει στὴν εὐημερία καὶ θὰ γνωρίσει τὸ νόημα τῆς ζω-
ῆς—ἂν, ἢ καημένη, ἔχει κάποιο νόημα.

Οὔτε πεσσιμισμὸ θέλουμε νὰ δείξουμε, οὔτε εἴμαστε ἔτοι-

* Ὁ πρόλογος αὐτὸς εἶναι παρμένος ἀπ’ τὸ χαμένο ἀλήτικο
χειρόγραφο, πού μούστειλε ἀπ’ τὴν Ἀθήνα τὸ 1937 ὁ φίλος μου
ποιητὴς καὶ κριτικὸς Γ. Μυλωνογιάννης. “Ἦταν προωρισμένος νὰ
δημοσιευτεῖ στὴν πρώτη ἐκδοση—πού εἶχε γίνει τὸ 1928—29, λί-
γους μῆνες μετὰ τὴν ἀπώλεια αὐτοῦ τοῦ χειρογράφου τῶν «Σφυ-
ριγμάτων τοῦ Ἀλήτη», μὲ ὅσα «σφυρίγματα» θυμόμουνα ἀπ’ ἔξω.
“Ἔτσι ἐξηγεῖται καὶ τὸ νεανικὸ, παιγνιδιάρικο ὕφος τοῦ προλό-
γου, πού φανερώνει καὶ κάποια ἐλαφρὴ ἀμφιβολία γιὰ τὴν ἐπι-
τυχία τῆς συλλογῆς.

Ἄπὸ τὸ ἴδιο χειρόγραφο εἶχα πάρει τὰ λιγοστὰ ἀνέκδοτα
«σφυρίγματα», πού ἔβαλα στὴν τετάρτη ἐκδοση (1937).

μοι ν' αυτοκτονήσουε. Ἀπλῶς, ἐρευνώντας, γιὰ νὰ λύσουμε τὰ γύρω μας προβλήματα, κατορθώσαμε ν' ἀμφιβάλλουμε γιὰ πολλά πράγματα. Ὡς τόσο, μιὰ ἀμφιβολία δὲν μᾶς ἐμποδίζει ἀπὸ τὸ ν' ἀγαποῦμε τὴν γῆν αὐτή, τὸν ἄνθρωπο, τὸ Σύμπαν ὁλόκληρο, «ἔμψυχο καὶ ἄψυχο»—ὅπως συνηθίζεται νὰ λέγεται—καὶ πιστεύουμε πὼς μὲ τὴ δημιουργία δυνατῶν, ἀνήσυχων, ἐπαναστατημένων ἀνθρώπων, θὰ δοθεῖ κάποια λύση στὸ πρόβλημα τῆς ζωῆς. Καὶ πρῶτα—πρῶτα, νά! ἓνα ζήτημα, ποῦ μᾶς ἀπασχολεῖ, καὶ μᾶς ἐνδιαφέρει, χωρὶς καμμιάν ἀμφιβολία: Πιστεύουμε πὼς πρέπει ν' ἀλλάξουν οἱ οικονομικὲς συνθήκες τῆς κοινωνίας, γιὰ ν' ἀφεθεῖ ἐλεύθερο τὸ ἄτομο νὰ ἐξελιξεί ὅλες τὶς δυναμικότητές του, ποῦ περιορίζονται ἀπὸ μιὰ διαρκῆ πάλη γιὰ τ' ἅγιο ψωμί.

Καὶ πῶς θὰ γίνουν ὅλα αὐτά; Φαντάζομαι πὼς ἓνας Ἀλήτης δὲ μπορεῖ νὰ κάνει τὸ δάσκαλο γιὰ πράγματα, ποῦ λύσανε πιά οἱ κοινωνιολόγοι. Αὐτὸς σφυρίζει. Μήπως ἀπαγορεύεται, παρακαλῶ, τὸ σφύριγμα; Ἄν—κατὰ λάθος ἢ κατὰ σύμπτωση—τὰ σφυρίγματά του εἶναι καὶ ποιήματα, ἀσφαλῶς αὐτὸ ἐνδιαφέρει τὴν Τέχνη.

Καὶ ξαίρουμε πολὺ καλὰ—κατάντησε πιά κοινοτοπία καὶ νὰ λέγεται κάτι τέτιο—πὼς: Τέχνη «ἔξω τόπου καὶ χρόνου», ἔξω ἀπὸ τὴν Ἐποχὴ τῆς, κανωμένη ἀπὸ ἀνθρώπους κλεισμένους στὸ γραφεῖο τους καὶ σερβίροντας αἰσθηματάκια καὶ διανοητικὰ μικροκατασκευάσματα, ἀπὸ κυρίους, ἢ κυρίες, ἢ δεσποινίδες, ποῦ κάθονται στὸ μπαλκονάκι, στὴ βεράντα, στὸ παράθυρο, στὸ σαλόνι τους καὶ σεληνιαζονται, ἢ ἀνθίζονται, ἢ ἐρωτεύονται μὲ κοντέσσεσ, φθινόπωρα, χειμῶνες, ἀνοιξες καὶ καλοκαίρια, ἀναμνήσεις καὶ..... ὠραίους καιροὺς—τέτια Τέχνη—εἶναι, μὰ τὸν Ἅγιο Σατάν, οἰκογενειακὴ ὑπόθεση, πού, χωρὶς ἄλλο, δὲν ἐνδιαφέρει παρὰ τὰ θαυμάσια αὐτὰ ὄντα.

Ἄν «Τὰ Σφυρίγματα τοῦ Ἀλήτη» δὲν ἔχουνε τὴν παραπάνω αἰσθητικὴ ἀρτηριοσκλήρωση — ἔ τότε ἔχουνε κάποιο σκοπό. Ἄλλιῶς, δὲν θὰ δυσαρεστηθοῦνε καθόλου ἂν πεταχτοῦνε ἴσὲ κάποιο δρόμο, σὲνα παγκάκι, κάτω ἀπὸ κάποιο δέντρο.

Ξαίρουνε τόσο καλὰ τὴν Ἀλήτικη ζωή. Καὶ τοὺς ἀρέσει.—

Ἀθήνα, 1928

ΤΕΥΚΡΟΣ ΑΝΘΙΑΣ

ΑΛΗΤΙΣΜΟΣ

—«ΤΙ ΤΡΟΜΕΡΟΣ, τί τρομερός,
πούναι κι' αὐτός ὁ ἀλητισμός!».—

Τέτια μιῶ, παραμιῶ,
τὴν κάθε μέρα καὶ γελῶ
μὲ τὸν ἀνόητον ἑαυτὸ μου,

πῶχει πιστέψει στὴ ζωὴ καὶ τὴν ἐρμιά τοῦ δρόμου.

—«Σήμερις ἔχουμε ψωμί,
κι' ἂν δὲν ὑπάρχει, θὰ βρεθεῖ».—

Μὲ τέτια σκέψη τριγυρνῶ
ἐδῶ κ' ἐκεῖ, κι' ὄλο περνῶ
πάντα μὲς τῶνειρο, στὴν πλάνη,

καὶ τὸ κουφάρι μου γερνά, κοντεύει νὰ πεθάνει.

—«Κάποιαν ἀγάπη καρτερῶ
καὶ θάρθει σύντομα, θαρρῶ».

Φτωχὴ καρδιά, καρδιά τρελή,
πῶχεις πεποίθηση πολλή
στὰ μαδημένα τὰ φτερά σου,

εἶν' ὁ ἀγέρας δυνατὸς κι' ἀνάλαφρη ἡ χαρὰ σου.

—«Δὲν ἦρθε ἀπόψε. Τί μ' αὐτό;
Στὴ μοναξιά θάναπαυτῶ».—

Ἴσως καὶ νάρθει τὴν αὐγή,
ἐδῶ στὸν πάγκο νὰ μὲ βρεῖ,
μὲνα φιλι νὰ μὲ ξυπνήσει.

Τάχα γιὰτὶ νὰπελπιστῶ κι' ἂν λίγο ἀκόμη ἀφγήσει;

—«ὦ τί γλυκός, ὦ τί γλυκός,
πούναι κι' αὐτός ὁ ἀλητισμός!».—

Τέτιον ἐπίλογο θὰ πῶ
σὰ, μιὰ νυχτιὰ, θὰ κοιμηθῶ
στὸν οὐρανὸ ἀπὸ κάτου,

καὶ θάπλωθεῖ τριγύρω μου τὸ σκότος τοῦ θανάτου.

ΒΑΚΧΙΚΟ

ΗΘΕΛ' ΑΠΟΨΕ νά σοῦ πῶ γιά τή λατέρνα;
μά ποῦ μ' ἀφήνουνε τὰ ντέρτια νά σκεφτώ !
"Αν θέλεις ὁμως, ἔλα, κέρνα, ξανακέρνα,
ἴσως μπορέσω στό πιοτὸ νά ξεχαστώ.

"Α! μπράβο. Ἄδιάζουμε οἱ μισές, τὰ κανατάκια,
κ' ἐκεῖ στὸν πάγκον ἐπιστρέφουν γιομιστά
μὲ τῆς ζωῆς μας τὰ λαθρόδια φαρμάκια,
ποῦ τίς στιγμές μας συντροφεύουνε πιστά.

Σὲ ποιὸ ντεπόζιτο τὰ θάνεις, ταβερνιάρη;
Πῶς τὰ κρατᾶς ὅλα κλεισμένα μέσα ἐκεῖ;
Μήπως.... τὰ δίνεις στὸ φτωχὸ τὸ λατερνιάρη
καὶ τὰ σερβίρει στὸ κοινὸ γιά Μουσική;

Σὰν κάτι τέτιο θὰ μᾶς κάνεις, ὑποθέτω
γιατί τὸ χέρι τῆς λατέρνας, σὰ γυρνᾶ,
τῆς δυστυχίας καὶ τῆς πλήξης τὸ ντουέτο
μὲς τὰ κανάτια τὰ γιομάτα μᾶς κερνᾶ.

"Ἦθελ' ἀπόψε νά σοῦ πῶ γιά τή λατέρνα...
Μά ποῦ, ἀφήνουνε τὰ ντέρτια νά σκεφτώ !
Γιατί κι' ἂν πίνω, κι' ἂν μεθῶ μὲς τὴν ταβέρνα,
δὲ θὰ μπορέσω στό πιοτὸ νά ξεχαστώ.

ΚΑΤΡΑΚΥΛΗΜΑ

ΟΛΟ ΞΕΠΕΦΤΕΙΣ—και ξεπέφτεις δίχως τέλος—
για τιποτένια πραγματάκια της ζωής.
(Είσαι παλιάτσος, κι' όμως δείχνεσαι για 'Οθέλος,
μέ τις άστετες προσωπίδες που φορείς).

Τò ποιò φινάλε θάχει τέτια μιὰ ιστορία,
τò κατρακύλημά σου αυτò που σε οδηγεί,
πάντα τò σκέφτεσαι με πόνο και πικρία,
μά δε γιατρεύεις τέτια επίφοβη πληγή.

Πάντοτε λές: «Θάρθει μιὰ μέρα νά ξεφύγω,
άπ' τών πραγμάτων τò μηδέν νά λυτρωθώ,
και με τò πέρασμα του χρόνου, λίγο-λίγο,
κάπως ψηλά με περηφάνια νά ύψωθώ».

Κι' όμως, τò Χάος σά μαγνήτης σε τραβάει
και, άπειθάρχητος, στη Σκέψη πάντα ζεις....
Τò κατρακύλημα ποτέσ δε σταματάει,
για τιποτένια πραγματάκια της ζωής.

ΑΝΗΣΥΧΙΑ

ΣΑ ΛΑΧΤΑΡΑΣ νά ύψωθείς πάνω άπ' τὰ πάθη,
πόσο παλεύεις και άγωνίζεσαι φριχτά,
κάνεις δέν ξαίρει και κανείς δε θάν τò μάθει,
ώς κ' ή άτέρμονη περίεργη νυχτιά.

Τήν τρομερή σου άνησυχία έχεις κλεισμένη
στον άρωσιτιάρικό σου πάντα λογισμό,
για νά σου φέρνει στην ψυχή τήν κουρασμένη
νέες προσπάθειες, καινούργιο συντριμμό.

Νά! μιὰ στιγμούλα έχεις ποθήσει, αυτò τò βράδι,
άπ' τών πραγμάτων τὰ δεσμά νά λυτρωθείς,
μά, φτερουγώντας μες τò γύρω σου σκοτάδι,
βρήκες νεκρή τήν όπτασία που άκλουθείς.

Κ' είναι ή κραυγή σου: Ένας θρήνος άδυσώπητος,
κ' είν' ή κραυγή σου: κάποια τρίλια, δλο λυγμός'
ò συρφετός των στοχασμών σου είναι άφόρητος,
και πληχτικός ό άγαπημένος σου καημός.

ΤΟ ΣΥΓΓΕΦΟ

ΑΥΤΟ ΤΟ ΣΥΓΓΕΦΟ, που έρχεται από πέρα,
σαν τι καινούργια να μᾶς φέρνει απ' τὸν αἰθέρα;
Ποῦ νὰ πηγαίνει; Τι νὰ θέλει, σὰ γυρίζει
σὰ μιὰ ψυχὴ μοναχική,
ποῦ μιὰ σονάτα ἐρωτική
παθητικώτατα σφυρίζει;

Κι' αὐτὸ δὲν ξαίρει ποῦ πηγαίνει, ποῦ πλανιέται·
ἄσκοπα τρέχει, μὲ τὸν ἄνεμο χτυπιέται·
κρατεῖ στὰ μάτια του μεύλαβεια τὸ δάκρυ,
μήπως τοῦ πέσει ἐδῶ στὴ γῆ,
κι' ὁ καημὸς του προδοθεῖ
καὶ γνωριστεῖ απ' ἄκρη ὡς ἄκρη.

Σύγγεφο! Στάσου νὰ πηγαίνουμεν ἀντάμα...
Εἴμαστε ἀδέρφια καὶ στὸν πόνο καὶ στὸ κλάμα.
Θέλω νὰ σμίξουμε λιγάκι τὴν καρδιά μας,
νὰ μὴ θρηνήσουμε ποτές,
γιατ' οἱ ἀνθρώπινες μορφές
θὰ εἰρωνευτοῦν τὴ συμφορὰ μας.

ΕΝΑ ΠΑΝΤΕΒΟΥ ΜΕ ΤΟΝ ΕΡΩΤΑ

Εἶναι μιὰ νύχτα ἀπόψε τόσο ἡδονική,
κ' εἶναι τὸ φῶς τῆς γλαφυρὰ χαριτωμένο,
τόσο, ποῦ μοῦφερε τὸν Ἔρωτα ντυμένο
μὲ μιὰ ροδόλευκη στολὴ γοητευτική.

Σ' ἕνα παγκάκι καθισμένοι, γελαστοί,
γαληνεμένοι, κουβεντιάσαμε γιὰ Σένα.
Κ' ἦσαν ὡς μιὰ σκηνογραφία θαυμαστή,
μπρὸς απ' τὰ μάτια μας, τὰ πλάνα περασμένα.

Κ' εἶχαν τὰ μάτια του τὴ λάμψη τῶν δικῶ σου,
κ' εἶχε μιὰν ἔκφραση στὰ μάτια τόσο θεία,
— λὲς καὶ τὰ γλύκανε ἢ σφραγίδα τῶν φιλιῶ σου—
ποῦ λησμονοῦσα τὴν ὠραία σκηνογραφία.

Κι' ὅταν πλανεύτηκα, κι' ἀφέθηκα τρελά,
μέσα στὴ ρέμβη, νὰ ἐξετάσω τὴ μορφὴ του,
εἶδα πὼς εἶχε σταματήσει νὰ μιλά,
κ' εἶχε χλωμιάσ' ἢ λευκορόδινη στολὴ του.

Η ΚΩΜΩΔΙΑ

ΤΙ ΚΩΜΩΔΙΑ, τί κωμωδία,
χωρίς φινάλε :

“Όλοι παλιάτσοι, μασκαράδες, τριγυρνάμε
σαυτό το μέγα φρενοκομείο τῆς ζωῆς.

Φριχτόν ἐμπόριο τὰ πάντα,
ναί, τὰ πάντα.

“Ὡς καὶ τὸ γέλιο καὶ ἡ χαρὰ καὶ ἡ ἡδονή!

Τῆ δυστυχία νὰ κοιτᾶς πρὸς ὀργιάζει
—τί τραγωδία,
μὲ δίχως κάθαρση καμμία—
καὶ νὰ γελάς... καὶ νὰ γελάς....
(Γιατὶ γελάς;...)

Ἐδῶ πρὸς κλειστήκες, φτωχέ, δὲ θὰ μπορέσεις,
χωρὶς ζημίαι,
νὰ παίξεις κάποιο ρόλο στὴν κωμωδία,
στὴν τραγωδία.

Θὰ παραπαλεῖς μέσα στὸ πλῆθος,
σὰ μεθυσμένος, ὅπως συνήθως,
κ' ἐνῶ τὰ χέρια σου θὰ πλώνεις
καὶ θὰ ζητᾶς τὸ λυτρωμό, τὸ λυτρωμόν,
ἀντὶς γι' αὐτόν,
ἀντὶς γι' αὐτόν,
θὰ βρεῖς μπροστά σου : τὴν εἰρωνεία,
τὴν εἰρωνεία !
Τὶ κωμωδία !
Τὶ τραγωδία !

Πολλὰ θὰ πεῖς, θὰ στοχαστεῖς,
κι' ἀφοῦ σκληρὰ βασανιστεῖς,
θὰ καταλήξεις ὡς ἐξῆς :

«Φριχτόν ἐμπόριο τὰ πάντα, ναί, τὰ πάντα.
“Όλοι παλιάτσοι, μασκαράδες, τριγυρνάμε
σαυτό το μέγα φρενοκομείο τῆς ζωῆς». —

Η ΤΡΑΓΩΔΙΑ

ΤΗ ΛΥΓΜΙΚΗ τὴν τραγωδία τοῦ θανάτου,
στὸ περιθώριο τῆς ζωῆς,
ὡς ἓνα δόγμα κάποιου ὄγκου υπερτάτου,
σκύβεις μοιραία νάκροαστεῖς.

Τὴν πρώτη Πράξη τὴν ἀκοῦς μάδιαφορία,
καὶ μὲ περίσκεπην σιωπᾶς
ἢ τὴν αἰσθάνεσαι ὡς ψεύτικη ἱστορία,
κ' εἰρωνευόμενος γελάς !

Ἀπὸ τῆ δεύτερην ἀρχίζεις νά τρομάζεις,
καὶ σοβαρά νά νησυχεῖς
μέσα στὴν ἔγνια τῆς μὲ φρίκη νά σφαδάζεις,
νά ὀλούζεις, νά θρηνεῖς.

Στὴν τρίτη Πράξη, ὁ κλωνισμὸς σου κορυφώνεται,
καὶ σοῦ ξεφεύγει μιὰ κραυγή,
ποῦ ἀστραπιαῖα μὲς τὸ Σύμπαν διακλαδώνεται :
— « ὦ ! τόσο λίγη εἶν' ἡ ζωὴ ; » —

ΝΕΑ ΖΩΗ

ΑΠΛΩΝΟΥΝΤΑΝ τὰ χέρια μου τρεμάμενα
— ὡς ξόβεργα στὸ ἄπειρο στημένα —
τὶς ὥρες ποῦ τρισέρημος παράδερνα
στὴ σκέψη γιὰ τὰ πλάνα περασμένα.

Καὶ πρόσμενα συγκίνησες, ποῦ φύγανε,
ξανά μὲς τῆ ζωῆ μου νά γυρίσουν.
(Δὲν τῶθελα νά ξαίρω πὼς χαθήκανε
χωρὶς τὴν εὐτυχία νά μοῦ χαρίσουν).

Κι' ἀφοῦεῖδα πιά κι' ἀπόεῖδα καὶ γνώρισα,
πὼς τίποτα μαῦτὸ δὲ θὰ κερδίσω,
σφιγμένες τὶς γροθιές μου τὶς προχώρησα,
τὸν πύργο τῶν παλιῶ μου νά γκρεμίσω.

Μὲ πόνο στὰ ἐρείπια προσευχήθηκα,
χωρὶς οὔτε δυὸ δάκρυα νά χύσω,
καὶ μὲς τὸ σεληνόφωτο ξεκίνησα
τὴ νέα μου ζωὴ νά τραγουδήσω.

ΝΥΧΤΑ ΛΥΤΡΩΜΟΥ

ΗΡΘΕΣ ΜΙΑ ΝΥΧΤΑ κ' έφερες, 'Εσύ, μές τή ζωή μου:
τή νοσταλγία και τόνειρο και τὸ μεταγνιωμό.
Κ' ένα τραγούδι άντήχησε μές τήν έρήμωσή μου,
πού λίχνιζε τὰ δάκρυα και τὸν άφανισμό.

Είχα δοθει στό συντριμμό, στις ήδονές, στα πάθη,
για νάβρω θάνατον άργό, μιὰ νύχτα άδουνηρή,
και νά χτυπήσω τή ζωή, πού μάσπλαχνίαν έστάθη
μπροστά σέ κάθε μου όνειρον, άχιά φαρμακερή.

Τρελό παιδί, γυρίζοντας χωρίς σκοπό και θέληση,
άπλωνα δώ τὰ χέρια μου και κεϊ, πεισματικά,
κι' άποζητούσα τή χαρά, με μιὰ δουδή έγκαρτέρηση,
πού, ξεγελάστρα, διάβαινε γοργά, σαρκαστικά.

Μές τή φριχτή μου άπόγνωσην, άκόρεστος γυρνούσα,
κ' έλεγα : «Θάρθει μιὰ φορά, σαν αύγινή πνοή,
ό λυτρωμός, πού άπό καιρό με δίψα καρτερούσα,
νά δώσει φως και άπόχρωση στην έρημη μου ζωή.

Πόσο ή ψυχή μου άπόστασε νά φτερουγάει μονάχη,
στις άτελεύτητες βραδιές, στην πληχτική σιωπή,
νά σπαρτάραι, νάγωνιά, δίχως έλπίδα νάχει
πώς κάποιος θεός δειλινό γλυκά θάναπαυτεί.

Κ' ήρθες μιὰ νύχτα κ' έφερες, 'Εσύ, μές τή ζωή μου :
τή νοσταλγία και τόνειρο και τὸ μεταγνιωμό.
Καράβια μύρια οί πόθοι μου, φουρτούνα οί στοχασμοί μου,
πάν για νά φέρουν δέσμιο γοργά τὸ λυτρωμό.

Κι' αν έρθει κάποτε, ως θαρρώ, σά μιὰ λευκή άπτασία,
και πάμε στώμορφο νησί, μιὰ γραφικήν αύγή,
τότες θά πώ, σφυρίζοντας μάληθινή ευτυχία :
—«Τόν έχει φέρει ό "Ερωτας πού γίγνηκε Στωργή».—

ΟΜΙΛΙΑ ΤΟΥ ΦΘΙΝΟΠΩΡΟΥ

Ο ΔΡΟΜΟΣ που περνούσαμε μαζί,
δέν άλλαξεν καθόλου, αγαπημένη.
(Βαθιά έρημια μές την ύπόστασή του ζει,
και κάποια δήματα σερνάμενα προσμένει).

Τò θράδι, που αγαπήσαμε πολύ,
κι' αυτό σέ δεβαιώ, τò ίδιο μένει.
Παίζει, σάν πάντα, τò θλιμμένο του βιολι.
και κάνει τάστρα νά θρηνούν, αγαπημένη.

Τά δέντρα, μόνο, κλαΐνε τραγικά,
τά φύλλα τους σάν παίρν' ή άνεμοζάλη.
"Ω! τὰ θυμούμαι. Μᾶς κοιτάζαν σκεφτικά,
και ψιθυρίζανε, κουνώντας τò κεφάλι :

—«Λιγόχρονο τò γέλιο. Τή χαρά,
σά φύλλο, κάποιος άνεμος όρίζει.
"Ερχεται ό χρόνος, με σφραγίδα τή φθορά,
και κάθε όνειρο γοργά τò ξεφυλλίζει».

ΜΗ ΜΕ ΘΥΜΑΣΑΙ

ΜΗ ΜΕ ΘΥΜΑΣΑΙ, μη με σκέφτεσαι,
μη νοσταλγείς ούτε στιγμή τὰ περασμένα.
"Όλα διαθήκανε σά χίμαιρες,
κι' είναι σά φύλλα μές τόν άνεμο άφημένα.

Μη με θυμάσαι, μη με σκέφτεσαι,
σου τò ζητώ σά μιάν υπέροχη θυσία:
γιατι βαθιά μου μεταδίνεται
ό σπαραγμός σου, σά λυγμός, σάν τρικυμία.

Αυτές τις ώρες τις έπίσημες,
που μένω μόνος με τόν πόνο συντροφιά μου,
θέλω νά διώξω τήν άγάπη σου
και νά κλειστώ... και νά κλειστώ μές τήν καρδιά μου.

Είναι, αλήθεια, τόσον ώμορφο
νά λησμονούμε τὰ ώραία περασμένα,
μια που διαθήκανε σά χίμαιρες
κι' είναι σά φύλλα μές τόν άνεμο άφημένα.

Σ Ε Π Ε Ρ Ι Μ Ε Ν Ω

ΣΕ ΠΕΡΙΜΕΝΩ, νὰ περάσεις, δίχως ἄλλον,
ὄχι γιατί προσμένω τίποτε ἀπὸ Σένα,
τώρα, ποὺ μέσα στῆς ζωῆς τὸν ἄγριο σάλο,
μοιάζω σὰ δάρκα μὲ πανιὰ κουρελιασμένα.

Θέλω μονάχα μιὰ στιγμή νὰ σ' ἀντικρύσω,
γιὰ νὰ χαρῶ κάποιον χυμένον ὄνειρό μου,
κ' ἔστω γιὰ λίγο, μὲς τὴν πλάνη νὰ γυρίσω,
νὰ νιώσω ἐρείπιο τὸν τρισάθλιον ἑαυτό μου.

Ξαίρω, πὼς εἶναι τόσο ἀσκοπο καὶ μάταιο
νὰ ξαναζεῖ κενεὶς ζωὴν ἀρωστημένη.
Μὰ...—τί τὰ θέλεις;— ἡ ψυχὴ μου ξαλαφρώνεται,
ποὺ μὲς τὴν πλήξη παραδέρνει κουρασμένη.

Σ' ΕΝΑ ΛΕΩΦΟΡΕΙΟ

ΓΥΝΑΙΚΑ, ποὺ σ' ἀντάμωσα σὲ κάποιο λεωφορεῖο,
κι' ἀκούμπησαν τὰ στήθεια σου στὰ μπράτσα μου τάλήτικα,
μὲ τὸ κορμί σου τὸ κρουστό μέκανες καὶ θυμήθηκα
πὼς σφάλησα τὸν Ἔρωτα σ' ἄστετο νεκροφορεῖο.

Μὴν πέρασαν τὰ νιάτα μου; Μὴ σβύστηκαν οἱ ὀρμές μου;
Κι' ἂν ξέφυγα, στοχαστικά, ἀπ' τὴν πλάνη καὶ τὴ χίμαιρα,
—ζητώντας κάπως νὰ ὑψωθῶ πιὸ πάνω ἀπ' τὰ ἐφήμερα—
μήπως σωπάσαν οἱ τρελὲς τοῦ ἐφήθου ἐπιθυμιές μου;

᾽Ω γνώση! ᾽Απόψε χλώμιασες σὰν ἄγριο χαμομήλι,
ποὺ μὲς τὸν κάμπο ἀφέθηκε μονάχο μιὰν αὐγή,
νὰ κλαίει καὶ νὰ παραμίλει, κρυφὰ νὰ νοσταλγεῖ:
τίς ἀνοιξιάτικες δροσιές καὶ τίς χαρὲς τοῦ Ἀπρίλη.

TABLEAU

ΔΕΣΠΟΙΝΙΣ με τὰ χείλη τὰ κοράλλινα,
με τὴ σάρκα ποὺ τρέμει ἀπὸ λαγνεία,
δεσποινίς με τὰ στήθια τάλαιβάστρινα,
ποὺ τὰ φλέγει τοῦ Πάθους ἢ μανία,
γιὰ μιὰ νύχτα μαζί σου,
τὴ ΖΩΗ καὶ τὸ ΘΑΝΑΤΟ θάδινα.

Θὰν τὸ φῶς χαμηλό, σὰν ποταπότης
τάμπαζοῦρ τὸ δωμάτιο θὰ ματώνει
θὰ σφριγᾷ, θὰ ριγᾷ, θὰ κοχλάζει, θὰ λιώνει
στὰ χιονάτα σου μπράτσα ἢ νεότης,
ἐνῶ, μὲς τὴν ὄρμη τῶν ὀνείρω μας,
ἢ βραδιά θὰ ὀργιάζει τριγύρω μας.

ΒΟΡΟΝΩΦ

ΝΥΧΤΑ ΤΡΕΛΗ, ἀνοιξιάτικη, με τὶς τρελὲς φεγγοβολιές
καὶ τὰ λαμπρά σου τᾶστρα,
τὶς πεθυμιές μου ξύπνησες γιὰ θλίψεις καὶ χαρὲς παλιές,
ὦ νύχτα ξεγελάστρα!

Ὅσο, στὸ γύρο τῆς ζωῆς, κι' ἂν μοῦ κοπήκαν τὰ φτερά,
κι' ἄσκοπα ἢ νιότη ἐχάθη,
κάτι κρυφὸ μοῦ ἀπόμεινε, ποὺ μέρα—νύχτα σπαρταρᾷ
μὲς τοῦ κορμιοῦ τὰ βᾶθη :

Τὸ ἐνστικτο, ποὺ ἀνηλεῶς ἀποζητάει τὴν ἡδονή,
τὰ φρένα μου θάμπώνει.

Τὸ ἐγαστικτο, ποὺ σὰν ὄρρος τοῦ Βορονώφ με ξαναγιώνει
καὶ τὶς αἰσθήσεις μου δονεῖ.

Νύχτα τρελή, ἀνοιξιάτικη, κοντὰ σου πάλι θὰ γυρίσω,
σὰν «ἄσωτος υἱὸς»,
καί, πρὶν φανεῖ στὸν οὐρανὸν «ἡ ροδοδάκτυλος ἠώς»,
σὲ μιᾶς γυναίκας τοῦς μαστοῦς θὰ γύρω νὰ λιγοθυμήσω.

ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΠΑΡΑΓΩΓΗ ΤΟΥ ΕΙΔΟΥΣ

ΤΑ ΜΑΓΟΥΛΑ ΣΟΥ ρόδα τὰ στολίζουνε,
και τὸ λαιμό σου γιγασεμιά.
Τὴν κίνηση τῶν τορνευτῶν λαγῶνων σου
τὴ συνοδεύει ὁ ἡδονισμὸς
κ' ἡ πεθυμιά
γιὰ τὴν «ἀναπαραγωγή τοῦ εἶδους».

Προσμένεις τὴ στιγμή, ποῦ μὲς τὴ λαύρα σου
θὰ ἐκμηδενιστεῖς.
Ὁραία ὡς πάντα, ρωμαλέα και λεβέντισσα,
νάγωνιστεῖς γιὰ κάποιου ἐφήβου τὴν κατάχτηση
—τὴν αἰωνίαν ἀνθηση τῆς νιότης.

Κι' ὅταν, τὰ βράδια, φλογισμένη ἀπὸ τὸ Πάθος,
τις ρόγες τῶν μαστῶν σου ἐρεθίζεις,
θαρρεῖ κανεὶς πὼς εἶσαι Σὺ τὸ νόημα και τὸ δάθος
ὄλων τῶν ὠμορφῶν πραγμάτων,
και πὼς τὸν κόσμον ὄλο Ἐσύ, γλυκιά γυναίκα, ὀρίζεις.

ΕΞΟΜΟΛΟΓΗΣΗ

ΠΕΡΙΣΠΩΜΕΝΗ—πάθλα και ἡμικύκλιον,
κατακορύφως τοποθετημένα
κι' ἀπὸ χρωστήρα λεπτὸ ζωγραφισμένα,
μὲ τὴ χροιά παρμένην ἀπὸ ρόδα ματωμένα,
μοιάζουν τὰ χεῖλη σου.

Ὁρες τὰ βλέπω ἐκστατικός,
και νείρουμαι τὸ γέλιο τους ποῦ μοιάζει
μὲ τῆς χαδάγιας τὸν ἐξωτικὸ σκοπὸ.
Και λέω νὰ πάρω τὴν περισπωμένη τους,
γιὰ νὰ τονίσω τὴ λέξη : «Σ' ἀγαπῶ».

Η ΦΩΝΗ ΤΟΥ ΑΣΩΤΟΥ

Ἀμαρτωλός, μέπιθυμιές τῆς Σάρκας φλογισμένες,
παιγνίδι τῶν προγόνων μου καὶ μάσυνάρτητες ροπές,
μὲ φλέβες ἀρωστιαρικές, φαρμακοποτισμένες,
νύχτες ὀδύνης πέρασα καὶ νύχτες χαρωπές.

Ἐσπερα τὸ κουφάρι μου, μοιραῖα παραδομένο
σὲ νόμους ἀναπόφρευχτους, σὲ κάποιους νόμους δυνατούς,
καὶ τὸ χαιρόμουν θλιθερά, στὴν ἀσωτεία δοσμένο,
κ' ὑπάκουο στὸ ριζικό, ποὺ ἐδόθη στοὺς θνητούς.

Εἶχα καὶ μιὰ μικρὴ ψυχὴ, ποὺ γίνηκε κομμάτια,
μὲς στῆς ζωῆς τὶς χίμαιρες σὰ φτερουγοῦσε μοναχὴ
καὶ λαχταροῦσε νὰ βρεθεῖ στ' ἀδέβαια μονοπάτια
μιας Ὑπερτέλειας Ὁμορφιάς! Ὁ πικραμμένη μου ψυχὴ...

Τώρα, θεσπέσιε Δαίμονα, ποὺ κυβερνάς τὴν Πλάση,
κι' ἂν πέθανα, μὴ μὲ στερεῖς τῶν ἐπιγείων ἀγαθῶν.
Μόνο... τιμώρα τὸν Θεόν, ποὺ τῇ ζωῇ ἔχει πλάσει
νᾶναι σὰ θάνατος γλυκιὰ μέσα στὰ σκότη τῶν παθῶν.

Ο ΚΑΤΗΦΟΡΟΣ

ΣΥΝΗΘΙΣΜΕΝΟΙ ἀπὸ κειρὸ στὸν ξεπεσμὸ τὸ διαρκῆ
—φορῖμα, ποὺ τὰ πέταξαν μιὰ νύχτα μὲς τοὺς δρόμους—
σατανικὰ σαρκάζουμεν ἀρχές, θεσμοὺς καὶ νόμους,
κι' ὡς πᾶμε τὸν κατήφορο δὲν λέμε: «στάσου! ἀρκεῖ».

Κι' οὐτ' ἓνα δάκρυ μας κυλιᾷ, σὰ δροσοστάλα τῆς αὐγῆς,
καθὼς στριφογυρίζουμε σὲ μυστηρίων ἐρέδη.
Μέσα στὴ χάυνωση τὸ Ἐγὼ συντρίβεται καὶ ρέδει,
ἓνα σκουπίδι ἀσήμαντο, ποὺ τὸ πατᾶν στὴ γῆς.

Ὡς τόσο, κι' ἂν κάποια βραδιά, δίχως νὰ δώσουν προσοχὴ,
γελώντας, τὸ φορτώσουνε στῆς Δημαρχίας τὸ κάρο,
αὐτό, ποὺ ζώντας γνώρισε μύριες φορές τὸ Χάρο,
βουδᾷ κι' ἀδιαμαρτύρητα στὸ Σύμπαν θὰ χαθεῖ.

Ο Σ Α Ρ Κ Α Σ Μ Ο Σ

ΚΑΙ ΣΤΑ φτερά σου επίστεφες και στο μυκλό σου ακόμη,
νάνεβεις σε ψηλές κορφές,
να βρεις εκεί χαρές κρυφές,
χωρίς να ξαίρεις που οδηγούν τέτιοι αϊθέριοι δρόμοι.

Ήσουν παιδί, και νόμιζες πως ή ζωή είναι όνειρο,
πως είν' τραγούδι, ρεμβασμός.
Κι' όμως ο μαύρος σαρκασμός
σάκολουθούσεν απ' αρχής με σχέδιο παμπόνηρο.

Κι' όταν την πλάνη σου ένωσες, παράτησες τα ύψη
κ' είπες : «Θά πάω εκεί στη γή,
που ναί των αγαθών πηγή,
να ζώ χωρίς προσπάθειες, να ζήσω δίχως θλίψη».

Στο δρόμο απαντηθήκατε μαυτό το μαύρο σαρκασμό
στα μάτια κοιταχτήκατε
κ' ύστερα χωριστήκατε,
άφου γελάσατε κ' οι δυο μ' ένα γελοίο μορφασμό.

Ήρθες στη Γή, που πόθησες, κ' είπες : «Θά ζήσω λογικά
δέν είμαι πια τρελό παιδί,
κ' έχω της πείρας το κλειδί.
Θ' ανοίγω πόρτες που οδηγούν στής ευτυχίας τα μυστικά».

Μά... πριν ακόμη κινηθείς να εφαρμόσεις ό,τι σκέφτηκες
έννόησες πως θα πνιγείς
μέσα στο τέλμα της ζωής,
και γνώρισες πως τραγικά και κωμικά πλανεύτηκες.

Και τώρα ; Τι σου απόμεινε ; Για που θα πās, αγαπητέ ;
Μήτε τα ύψη λαχταράς,
μήτε τα κρύφια της χαράς
κι' ούτε μπορείς να αγωνιστείς, ίσως, φτωχέ, σωθείς ποτέ.

ΠΑΡΑΜΥΘΙ

ΕΓΩ ΚΙ' Ο ΒΑΣΟΣ ὁ Λελὲς κι' ὁ Σμπάρος ἀπ' τὰ Σπάϊτα,
τραγουδιστάκια τοῦ χωριοῦ, χορευταρούδια φίνα,
ποῦχαμ' τσαρούχια φουντωτὰ καὶ φέσα μερακλίνα
καὶ βόσκαμεν ὀλημέρις ἓνα κοπάδι πράϊτα,

κινήσαμε κάποιο πουρνό, μὲνα μικρὸ ταγάρι,
τὴν «κιντυνεύουσαν πατρίς» νὰ σώσουμεν, πρὸ λέτε.
Στὸν πέμπτο λόχο πήγαμε, στραβόξυλα—φαντάρου,
τῆς «Καλλιόπης» (*) πρόθυμοι καὶ τίμιοι εὐεργέται.

Γίνηκε ὁ Βάσος σιτιστὴς καὶ μάγερας ὁ Σμπάρος·
ἐγὼ... πελάτης ταχτικὸς τοῦ ἀναρρωτηρίου,
κ' ὕστερ' ἀξιωματικὸς τρανὸς τοῦ «πειθαρχείου»,
γιατὶ μάγάπαγεν ἡ Ἑλλάς κι' ὁ Κότσος ὁ κουμπάρος.

Ἄς εἶν' καλὰ μου οἱ σύντροφοι, πρὸ κλέβαν κουραμάννα
καὶ ξαλαφρώναν ταχτικὰ τοῦ λόχου τὸ ταμεῖον.
Τοὺς ἐχρυσοστεφάνωσεν «τοῦ Στρατιώτου ἡ Μάνα»,
καὶ θὰν τοὺς στήσει—λέγουσιν—τιμητικὸν μνημεῖον.

Ὅσο γιὰ μένα, τί ρωτᾶς ; Ἦμουν λιγάκι βλάκας,
γιατ' ἐβρίζα τὸν πόλεμο καὶ τὴν πολιτικὴ !
(Μὲ χασικλήδες τραγουδῶ καὶ μὲ παιδιὰ τῆς Πλάκας
στοῦ-γ-Ἰτζεδὶν μερονυχτὶς τὴν κρύα τὴ φυλακὴ).

—Ἐλα, ρὲ Κίτσο μερακλή, φέρ' τὸ λουλά κοντὰ μας,
πὲς τὸ ταπαχανιώτικο, τραγούδα τὸ «μανάκι μου»,
φώναξε : «Ζήτω ἡ πατρίς» ἡ ἀγαπητικιά μας !
«Μανάκι μου, μανάκι μου, πονεῖ τὸ κεφαλάκι μου».

(*) «Καλλιόπη»=Τὸ Νο 100 τοῦ Συντάγματος. Ἔτσι τὸ
λένε οἱ φαντάρου στὴν Ἑλλάδα.

Η ΛΑΧΤΑΡΑ ΤΟΥ ΚΑΚΟΥ

ΚΑΘΩΣ με βλέπετε στους δρόμους νά γυρίζω
—άλητης αποχαυνωμένος—
καί κάπου-κάπου γελαστά νά ψιθυρίζω
κάτι, για κάτι, άφηρημένος·

κι' αν δέν γελάτε, φυσικά θάδιαφορείτε.
Και τί σας νιάζει; Τι σας νιάζει;
Καλοί μου άνθρωποι! Όρίστε! Προχωρείτε....
Τò πέρασμά μου δέν σας πειράζει.

Είμαι άκίνδυνος στο κάθε τι, κι' άκόμη,
στον ίδιο τò μικρόν έαυτό μου.
Θά σας τò πούν με μύρια στόματα κ' οί δρόμοι,
πού συντροφεύουν τόν καημό μου.

Κι' όμως, δέ θάθελα μιá τέτια καλωσύνη
νά κλείνω μέσα στην καρδιά μου.
Θάθελα, μέσα στού Κακού τή σκοτοδίνη,
νάχω για όπλο τή γραθιά μου.

ΖΗΤΕΙΤΑΙ ΓΑΪΔΑΡΟΣ ΤΟΥΛΑΧΙΣΤΟΝ

ΣΕ ΠΕΡΑΣΜΕΝΕΣ εποχές, οί ποιητές έτραγουδούσαν
για λουλουδάκια, για άνοιξες, για κήπους και μυστήρια,
γιατ' είχαν Πήγασο ψαρή, κι' άφου στή σέλλα του πηδούσαν,
χορτάτοι, στίχους, φτιάνανε κ' έρωτικά έμβρατήρια.

Πού νά βρεθούνε τάλογα για μάς, πού άφου σχολάσουμεν
άπό υπόγεια σκοτεινά, με τήν ψυχή παραλυμένη,
σε μιá γωνιά τραδιόμαστε νά πιούμε, νά ξεχάσουμε
τήν κούραση, τò θάνατο, δουδοί κι' άρωστημένοι;

Ω! σας τóρχίζουμαι, παιδιά, πώς ή ζωή μας πάει
πεζοπορίαν άπ' τò πρωτό μέχρι τò βράδι άνήσυχη,
κι' αν είχεν έστω γάϊδαρο, μπορούσε νάν τò φάει
ψητό στή σούβλα, σαν άρνί, και θά κοιμόταν ήσυχη.

Πού νά βρεθούνε τάλογα για μάς, πού άφου σχολάσουμεν
άπό υπόγεια σκοτεινά, με τήν ψυχή παραλυμένη,
σε μιá γωνιά τραδιόμαστε, νά πιούμε, νά ξεχάσουμε
τήν κούραση, τò θάνατο, δουδοί κι' άρωστημένοι;

Ο ΠΑΛΙΑΤΣΟΣ

ΦΤΩΧΕ παλιάτσε κ' έρημε, πού μες τὸ θέατρο τῆς ζωῆς
τοῦμπες ἐδῶ κάνεις φριχτὲς καὶ τοῦμπες παραπέρα,
σάμπως σκουπίδι ἀνώφελο σὲ κάποιο δρόμο θὰ βρεθεῖς,
μιὰ χειμωνιάτικη βραδιά, μιὰ παγερὴν ἑσπέρα.

Τὸ φῶς τῆς μέρας τὸ θαμπό, θάχει σβυστεῖ... θάχει σβυστεῖ.
Καὶ δὲ θανάφουνε γιὰ Σὲ λαμπάδες κι' ἀγιοκέρια.
Μόνο οἱ παλιάτσοι φίλοι σου, μὲ μιὰ φωνὴ τρεμοσβυστή,
θὰ ψέλνουν : « Ἄμωμοι ἐν ὁδῷ... », μὲ σταυρωμένα χέρια.

Καὶ τί μαυτό ; Τοὺς ρόλους σου τοὺς ἔχεις παίξει μιὰ χαρὰ,
καὶ σὲ χειροκροτήσανε στάλῃθεια ἢ καὶ στάσεια·
καὶ, « δόξα-δόξα σοι ὁ Θεός », ἔχεις γελάσει τρομερὰ
μὲ θεωρεῖα ἐπίσημα, μ' ἐξῶστες καὶ πλατεῖα.

ΟΙ ΚΑΤΑΦΡΟΝΕΜΕΝΟΙ

ΦΕΡΕ ΜΑΣ, κάπελα, κρασι
κ' ἔλα μὲ μᾶς νὰ πιεῖς καὶ σύ.

Ἦρθαμε τῶρ' ἀπ' τῆ δουλιὰ,
μᾶδειο μυαλὸ κι' ἄδεια κοιλιὰ,
μὲς τὸ πιοτὸ νὰ ξεχαστοῦμε.

(Ζωὴ πού κάνουμε καὶ μεῖς, μαρτύρια πού τραβοῦμε !)

Φέρε μας ἓνα κατοστάρι
ἀπ' τὸ στερνὸ τὸ γιοματάρι.

Κι' ἀφοῦ τὸ πιοῦμε, στὸ λεφτό,
τὸ δοκιμάζουμε κι' αὐτὸ
πού μᾶς τὸ λὲς γιὰ φίνο πράμα.

(Ὡς πόσο πιά νὰ λυώνουμε στὸν πόνο καὶ στὸ κλάμα ;)

Φέρε μαρίδες γιὰ μεζέ,
κ' ἔλα νὰ πιεῖς καὶ σύ, χαζέ !

Τί ; Μᾶς λυπάσαι τὰ λεφτά ;
Δὲν ἔχουμε κι' ἄλλ' ἀπ' αὐτά,
πού φτάνουν ὅσο γιὰ νὰ πιοῦμε.

(Μὰ ὅπως κι' ἂν εἶναι, δόσε μας πιοτὸ... νὰ ξεχαστοῦμε).

ΟΙ ΟΛΙΓΑΡΚΕΙΣ

(ΚΑΤΙ μικρές χαρές που νιώθουμε και μείς
—τάξιολύπητα παιγνίδια τής στιγμής—
πόσον υπέροχη ξαλάφρωση μ'ας δίνουν
και τή ζωή μας τήν τρισάθλιαν ήδύνουν).

Είχαμε κάποτε και μείς όνειρευτεί
—σάν πρωτοπήραμε τής νιότης τὸ στρατὶ—
τὴν εὐτυχία σάν πολύφωτη λυχνία,
καὶ τὴ ζήτησαμε μ'ἀνέκφραστη ἀγωνία.

Κι' ὅμως, σὰ μπήκαμε σὲ δρόμους σκοτεινούς,
—κ' εἶδαμε μπρὸς μας ἀπειράριθμους γκρεμνοὺς—
ἓνα κεράκι μικρούλακι λαχταρήσαμε,
κ' ἔστω μιὰ σπύθαν, ἐκετεύοντας, ζήτησαμε.

ᾠ! πόσο γίναμε, στάλήθεια, ὀλιγαρκεῖς
—ἔμεῖς, ναυάγια τρικυμίας τραγικῆς.—
Τῆς εὐτυχίας ἀπωλέσαμε τὴν αἴσθησιν,
καὶ τὴ γνωρίζουμε μονάχα σάν παρὰίσθησιν!

ΕΒΙΒΑ ΖΩΗ!

ΕΒΙΒΑ ζωή! Παντέρημοι διαβάτες ἐδῶ κάτου,
φτωχὰ κεριά, πού λιώνουμεν ἀπὸ τὸ βράδι ὡς τὸ πρωτὶ
κι' ἀπ' τὸ πρωτὶ ὡς τὸ βράδι,
μιὰν νύχταν Ἐωσφορικὴ, τὴ νύχτα τοῦ θανάτου,
θὰ πλανηθοῦμε, ἀφήνοντας αὐτὴ τὴν ἄτυχη ζωή,
στάβέβαιου τὸ σκοτάδι.

Ἐβίβα ζωή! Δὲν ἔχουμε παράπονο κανένα,
κι' ἄς στερηθῆκαμε πολὺ ὡς καὶ τίς πιὸ μικρὲς χαρὲς,
ἀπ' τὴν ἀρχὴ ὡς τὰ στερνά.
Ἐβίβα ζωή! Κι' ἄς πέρασαν τὰ νιάτα μας—ὠϊμένα!—
ἀνώφελα, πεθαίνοντας ἑκατομμύρια φορές,
χωρὶς νὰ φτάσουν πουθενά.

ΩΡΕΣ

ΩΡΕΣ βαριές, που δέν περνάτε
χωρίς νάφήσετε θατιά μας
μιάν πλήξην άγωνα, θανατική,
έτσι μοιραία μās τυραγνάτε
και παραλύετε τήν καρδιά μας
μέ τήν πνοή σας τή σατανική.

Κι' όμως, έγώ θα σας ξεφύγω
αυτό τάρωστημένο βράδι,
τή δύναμή σας θα χτυπήσω,
και θα παλέψω—έστω για λίγο—
μέσα στάβέβαιο τὸ σκοτάδι
σά μιὰ ψυχή νά φτερουγήσω.

Σε κάποιο δέντρο άκουμπισμένος
—έρμος άλήτης, στοχαστικός—
μδλα τάστέρια θα μιλήσω.
Κ' έτσι, θαυμάσια ξεχασμένος
μέσα στην πλάνη, και σκεφτικός,
παλιά μου όνειρατα θα ζήσω.

ΤΑΞΙΔΙ ΑΝΕΚΠΛΗΡΩΤΟ

ΕΜΕΙΣ, τάνόητα πουλιά, με τή βραχνή λαλιά,
μέ ψωριασμένα τὰ φτερά, ψαλιδοσιμένη ούρά,
μιὰ νύχτα χειμωνιάτικη, χωρίς νά λογαριάσουμε,
κατάμονοι κινήσαμε στα σύγνεφα νά φτάσουμε.

Μεσ τήν τρελήν άστροφεγγιά, κάποια φωνή στριγγιά,
τόσο βαριά, τόσο βαριά, του άδέσποτου βοριά,
μās τρόμαξε για μιὰ στιγμή που λίγο έπροχωρήσαμε,
κ' έτσι, τάγαπημένο μας ταξίδι άπαρατήσαμε.

Κ Η Ρ Υ Γ Μ Α

ΕΝΑ καρναβάλι είν' ή ζωή άπ' τήν άρχή ώς τά στερνά,
μιά διαρκής άποκρηά στοϋ Σύμπαντος τίς στράτες,
τόσο σαχλή σέ σάτιρα και πνεϋμα, πδταν προσπερνά,
γελοϋν για τή γελοία της παράσταση οί διαβάτες.

Χά χά! Μέ μάσκες, σεπαρτέν, με κομφετι και ντόμινα,
στροβιλιζόμαστε δλοι μας σέ φασουλίδικο χορό,
ξόανα Έωσφορικά με πρόσωπα ανθρώπινα,
ήθοιοιοι σέ θέατρον άστεϊο και θλιθερό.

Ώ Πιερότοι τραγικοί και Κολομπίνες κωμικές,
δοϋλοι, ναί, δοϋλοι άβουλοι, και σκλάβες σέ χαρέμια,
ιδού, ή γκαμήλα προσπερνά, με μουσικές ξωφρενικές,
και καθαλλάρισα ή ζωή κρατάει σφιχτά τά γκέμια.

ΜΟΥΣΙΚΟ ΠΕΝΤΑΓΡΑΜΜΟ

ΣΑ ΜΟΥΣΙΚΟ πεντάγραμμο, γιομάτο νότες και ρυθμούς,
τρίλλιές, δουδά πιανίσσιμα, που γίνονται φορτίσιμα,
είν' ή ζωή, που ξεκινά με μυστικούς δλολυγμούς
και καταλήγει στα στερνά σέ κλάηματα έπίσημα.

Κ° έμεϊς, άδέξιοι μουσικοί, με κάποια θλίψη μυστική,
μπρδς άπ' τδ πιάνο ρέδουμε, κοιτώντας το παράξενα,
γιατί, αν και ξαίρουμε καλά νάν τδ χαροϋμε σιωπηλά,
δέν ύπκκούουν τά δάχτυλα, πδχουνε πάθει γάγγραινα.

Γερά σφιγμένα σέ γροθιάν, άφοϊ μκτώσαν μιá βραδιά,
σάν κράτχγαν φραγκέλιο και ζωϊκό ευαγγέλιον,
άχ! δέν εύρηκαν γιατρεία, γιατί δέν είχανε λεφτά,
και τώρα τρέμουμε δουδά κ' οϊχτο ζητοϋν δεξά-ζεργά.

Ώ! Ένα γλυκό χαμόγελο και κάποιο δλέμμα εϋνοϊκό,
είναι για μäs, που χάσχεμε στδ Σύμπαν τδ τιμόνι μας,
μιάν άπροσδόκητη χαρά κ' ένα πιστόν ήδονικό,
καθώς γοργοδικαίνουμε για νέους τόπους...μόνοι μας!

CRESCENDO - DIMINUENDO

ΠΕΡΝΑΕΙ μπροστά σας ή ὡμορφιά, γλυκογελάει και χαίρεται,
ξυπνάει λαχτάρες και καημούς, ανάβει πάθη και φωτιές,
και σεΐς, ἄνθρωποι ἀπόκληροι, μὲς τὴν ἀσκήμια ρέβετε,
κοιτώντας τὴν ἀπὸ μακριὰ μὲ θλιβερὲς ματιές.

Δὲ θγαίνει ὁ γήλιος τὸ πρωΐ, δὲ βασιλεύει μιὰ φορὰ.
Γιὰ Σᾶς, σκουπίδια τραγικά, μηδὲ τᾶστέρια λάμπουνε.
Σᾶς ἀπαρνήθηκε ἡ ζωὴ, σᾶς ἐλησμόνησε ἡ χαρὰ,
ἐνῶ τὸ φῶς και ἡ ὡμορφιά τριγύρω σας ὀργιάζουνε.

Κι' ὁμως...δὲν κλαίτε, σύντροφοι! Σάμπως ἀνθάκια ἀκρόνοιχτα,
προσμένετε τὴν "Ἀνοιξη νὰ σᾶς λυτρώσει ὡς τόσο,
ποτίζοντας τὰ φύλλα σας μὲ πάχνη και μὲ δρόσο,
σαυτὲς τί ὥρες τίς χλωμές, στὰ σιωπηλὰ μερόνυχτα.

ΝΥΧΤΕΡΙΝΟ ΠΑΡΑΛΗΡΗΜΑ

ΔΕ ΖΗΤΙΑΝΕΥΕΙΣ μοναχὰ φωμὶ και στέγη,
μὰ και τὸν οἶχτο τῶν ἀνθρώπων ποὺ ἀγαπᾶς....
Κ' ἐνῶ γελάς, κάποια φωνὴ στριγγιὰ σοῦ λέγει
γιὰ ὄλ' αὐτὰ στοχαστικὰ νὰ σιωπᾶς.

Δὲν εἶναι γῆ, μήτε οὐρανὸς γιὰ νὰ σταθεῖς·
δὲν εἶναι φῶς νὰ σὲ δεχτεῖ, μήτε σκοτάδι·
κι' ἄς λαχταρᾶς, σὰ μιὰ ψυχὴ, νὰ πλανηθεῖς
μὲς τὸ ἀνοιξιάτικο θεσπέσιο τοῦτο βράδι.

"Ἐνα χαρτένιο παιγνιδάκι τῶν παθῶν,
—σὰ φασουλῆς, σὲ μιὰ σκηνην ἀπὸ σεντόνια—
γελάς και κλαῖς γιὰ κάποιον ἄθλιο παρελθόν,
ποῦ σοῦ θαραίνει τὴ συνείδησην αἰώνια.

"Ἀνθρωπε, στάσου! Εἰκοστέτράωρα περνοῦν,
σὰ μύρια χρόνια, μὲς τὴν πλήξη τῆς σιγῆς σου.
Μὰ θάρθ' ἡ μέρα ποῦ ὄλ' αὐτὰ θὰ σοῦ φανοῦν
σὰ δευτερόλεπτα. Ξεντύσου και κοιμήσου.

ΤΟ ΚΑΡΑΒΑΝΙ

ΤΟ ΚΑΡΑΒΑΝΙ μας παντέρημον,
ήλιοκαμένο, διψασμένο,
περιπατεί μέσα στην έρημο,
σχεδόν βουδὸ κι' ἀπελπισμένο.

Ἄνησυχοῦν οἱ ἀγωγιάτες μας,
κι' ὀλοφυρόμενοι κραυγάζουν :
«Γιὰ πέστε, πέστε μας : οἱ στράτες μας
αὐτές, ποῦ τάχα νὰ μᾶς θγάξουν ;».

Ποιὸς νὰπαντήσει στὸ ἐρώτημα,
μιὰ κ' οἱ θαυμάσιοι Βεδουῖνοι,
βαργεστισμένοι τόσο πρῶϊμα,
ζητοῦν ἐνίσχυση κ' ἐκεῖνοι ;

«Μηδὲ φωνή, μηδὲ ἀκρόασις»
ἀπὸ τὰ πλήθη ποῦ διψοῦνε.
Δὲ θὰ βρεθεῖ τάχα μιὰν ὄασις,
ἔστω κι' ἀργά, νὰ δροσιστοῦνε ;

Τὸ καραβάνι μας παντέρημον,
ήλιοκαμένο, διψασμένο,
περιπατεί μέσα στην έρημο,
σχεδόν βουδὸ κι' ἀπελπισμένο.

ΤΟ ΤΕΛΕΥΤΑΙΟΝ ΑΤΟΥ

Κάποιο παιγνίδι ἐπαίξαμε καὶ ἀπετύχαμεν οἰκτρῶς.
Μὲ γέλια ἐξεκινήσαμε καὶ θλιβερά γυρνοῦμε.
Χρ ! Κι' ὄλο λέμε δριστηκᾶ πῶς, ἀπὸ τώρα δὲ καὶ μπρός,
σὰ δάρκες ἀκυβέρνητες στὸν πόνο θὰ ἀφροῦμε.

Μᾶναι ἡ καρδιά ἀπειθάρχητη καὶ δὲν ἀκούει τὸ λογικό :
Ἔχουμε δίψα γιὰ χαρτιά καὶ νὰ μας ! πᾶμε πάλι αὐτοῦ.
Εἶν' τὸ παιγνίδι τῆς χαρᾶς τόσο πολὺ σατανικό,
ποῦ μᾶς τραβάει νὰ παίξουμε τὸ τελευταῖο μας αὐτοῦ.

ΤΑ ΕΞΑΗΧΑ ΤΩΝ ΓΛΑΡΩΝ

Τ' ΑΣΠΡΑ φτερά σας ν᾿χειχα,
τρελά τῆς θάλασσας πουλιά,
τῆ λυγμική σας τῆ λαλιά,
πού ὄλο ἀνάλύεται σ' ἐξάηχα,
τ᾿ ἄσπρα φτερά σας ν᾿χειχα,
τρελά τῆς θάλασσας πουλιά!

Νὰ παίζω μὲ τὰ κύματα,
πού μέρα—νύχτα σᾶς φιλοῦν
καὶ σάμπως σκόρπια νῆματα
πάνω στὴ θάλασσα κυλοῦν,
νὰ παίζω μὲ τὰ κύματα,
πού μέρα—νύχτα σᾶς φιλοῦν.

Νᾶν' ἡ ζωὴ μου κάποια χίμαιρα
καὶ σὰ σκοπὸς ἔαρινός,
νᾶν' ἡ ζωὴ μου ἔσπερινός
σὲ φῶτα ἀδέσβια κ' ἐφήμερα,
νᾶν' ἡ ζωὴ μου κάποια χίμαιρα
καὶ σὰ σκοπὸς ἔαρινός.

Μὴν πεῖτε τάχα πὼς κουράστηκα
τὸ κάθε νέο νὰ λαχταρῶ,
τόσο φριχτὰ κι' ἄς δοκιμάστηκά
μέσῃ στῆς Μοίρας τὸ χορὸ,
μὴν πεῖτε τάχα πὼς κουράστηκα
τὸ κάθε νέο νὰ λαχταρῶ.

ΑΤΕΛΕΙΩΤΕΣ ΙΣΤΟΡΙΕΣ

Γυρίζω αυτό το βράδι κουρασμένος,
χωρίς διάθεση.
Πού ήμουνα ;

Για στάσου μια στιγμούλα να ξεμπλέξω
τις συγχυσμένες παραστάσεις μου.

"Α ! έχω κάνει κάποιο γύρο στα «σπιτάκια
με τα κόκκινα φανάρια».

Γιατί ; Για να περάσουν λίγες ώρες, πληχτικές....

Κάποιες γυναίκες, που σε χρόνια περατωμένα
μου πρόσφεραν τόν εκμηδενισμό σένα κρεβάτι,
με το κορμί τους το σκερτσόζικο, τάκματο κ'έργατικό,
τώρα μου φαίνονται άλλιώτικες :
δαργεστισμένες, γερασμένες, κουρασμένες.

(Βέβαια, και γώ άλλαξα πολύ. Τò ξαίρω,
άλλα μου τρέιπαν και κείνες....)

Στά κουρασμένα τους τα πρόσωπα,
διαβάζω χίλιες δυο ιστορίες :

Ή μία, ή Μαντίνα,
ήταν ένα κορίτσι.... έτσι.... κ' έτσι....
κ' έκανε αυτό.... έκανε και κείνο....
έκανε και τ'άλλο....
Τώρα ;

Ή άλλη, ή Λιλίκα,
ήταν από το τάδε μέρος....
και.... και.... και....
τώρα ;

Ή άλλη, ή Φωφώ, επίσης.
....Μια νύχτα....
....μια μαστροπός....
....ένας ωραίος νέος....
και.... και.... τώρα ;».

Ήρκετά έχω διαβάσει απόψε.
Φτάνει.

Τώρα γυρίζω κουρασμένος,
κουρασμένος, χωρίς διάθεση.
Πού ήμουνα ;

Για στάσου μια στιγμούλα να ξεμπλέξω
τις συγχυσμένες παραστάσεις μου.

ΑΝΤΙΘΕΣΕΙΣ

ΕΙΝΑΙ μιάν ώρα, μιὰ στιγμή, πού μέ κυκλώνουνε οί λυγμοί,
και πάω νά κλάψω δυνατά, νά λυτρωθῶ ἀπ' τὰ δάσανα,
σαυτή τήν ὄμορφη βραδιά, νά κλάψω γιά ὅλα τὰ παιδιά,
πού μέσ τούς δρόμους τριγυρνοῦν, ἀπόκληρα, πεντάρφανα.

Ἰδού ! ὁ μικρός μας Θεοδωρῆς κι' ὁ πιό μέγας ὁ Ριρῆς,
στό πεζοδρόμι κάθονται, χαζεύουν και καπνίζουνε·
πιό πέρα ὁ Φάνης κι' ὁ Τοτός, πού τούς παιδεύει ὁ πυρετός,
βρωμολογοῦν και βλαστημοῦν, γελοῦνε και δακρῦζουνε.

Και κάποιος μορφινομανῆς, γιὸς τῆς μαντάμας τῆς Φανῆς,
—σκιάχτρο και φάντασμα χλωμό, σαράβαλο κ' ἐρείπιο—
περνάει μπροστά τους σιωπηλά, τούς ἀντικρῦζει και γελά,
μέ τᾶθλιο παντελόνι του και τὸ πουκάμισο τὸ τρύπιο.

Και μέσ τῆ σάλαν ἡ κυρά, πλημμυρισμένη ἀπὸ χαρά,
παίζει Μπετόθεν και Σοπέν, πιανίσσιμο και φόρτε,
μερακλωμένη τραγουδᾷ κ' ἔχει στό πλάϊ τὸ λαδᾷ,
πού προσπαθεῖ πολὺ κουτὰ νά τῆς σερβίρει κέρτε.

ΑΝΑΠΟΛΟΓΗΤΟΙ

ΑΝΑΡΩΤΙΕΜΑΙ μιὰ στιγμή και μεταγνιώνω πάλι :
πού θά μᾶς θγάλει ὁ καημός κ' ἡ πλήξη αὐτὸ τὸ βράδι,
καθὼς χαθήκαμε ἄσκοπα μέσ τῆς ζωῆς τὴν πάλη—
—λαμπάδες, πού δακρυρροοῦν μέσ τὸ βαθὺ σκοτάδι.

ᾠ ! πῶς μᾶς ξεγελάσανε «τὰ ἦθη και οί καιροί »!
Μέ τῆ λαχτάρα τῆς χαρᾶς, τῆς δυστυχίας τὴν ἔννια,
κρατᾶμε στά παράλυτά μας χέρια ἓνα κερὶ,
και ψάχνουμε γιά πράγματα γέλοῖα και τιποτένια.

Σὰ στρίγγλα μέγαιρα ἡ ζωὴ γελάει και μᾶς φιλεῖ,
ἐμεῖς τῆς λέμε : «Εὐχαριστῶ !», και τῆ γλυκοκοιτᾶμε
μᾶς τυραγνάει μερονοχτίς τοῦ Ἰούδα τὸ φιλί,
μά, ὡς τόσο, ἀναπολόγητοι, στό Γολγοθᾶ τραβάμε.

«ΜΕΓΑΛΗ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΓΚΥΚΛΟΠΑΙΔΕΙΑ»

(ΣΤΟΜΑΧΙΚΟΝ ΛΣΜΑ) (*)

MOTIVO : Νὰ ἐξαρτᾶσαι, ἀγαπητέ μου,
ἀπὸ τακούρι καὶ φουστάνι,
εἶναι φριχτὸ καὶ κωμικὸ
καὶ ὄλα τὰ εἰς....—κό !

(Τραγούδι καὶ πιάνο, ταμπούρα, κλαρίνα, φλάουτα, κορνέττες,
σαξόφωνα κ.τ.λ. μὴ ἐξαιρουμένων οὔτε τῶν βιολιῶν, ποὺ ὅμως
εἶναι ξεκούρδια χαρὶν.... ἀντιθέσεως).

ΤΡΑΓΟΥΔΙ : Πέρασες κι' ἀπεστήθισες μὲ κόπο τὴν προπαίδεια,
κ' ἔφτασες στὴν Ἀστρονομία,
Φιλοσοφία καὶ Χημεία
καὶ ὄλα τὰ εἰς.... μία !

Κι' ὅμως, ἂν κ' ἔγινες «μεγάλῃ Ἑλληνικῇ ἐγκυκλοπαίδεια»,
οὔτε τὸν στόμαχο ἔχασες, οὔτε τὴν Ἁγία Βουλιμία.

—Ἡ δεσποινὶς ποὺ διεξάγει
τὰς ὑποθέσεις τοῦ ταμείου,
εἶν' ἀδιάθετος ! Τί κρίμα !
(Τὴν καημένη ! Τὴν καημένη !).

(*) Τὸ τραγούδι αὐτὸ ἔχει καὶ μιὰ μικρὴ ἱστορία : Ἐδὶνα τότε
συνεργασία στὸ φιλολογικὸ περιοδικὸ τῆς «Μεγάλῃς Ἑλληνικῆς
Ἐγκυκλοπαίδειας», κ' ἔπαιρνα ἓνα μικρὸ ποσὸ μετὰ τὴ δημοσί-
ευση τοῦ κάθε ἀρθροῦ μου. Μιὰ μέρα, ἡ δεσποινὶς τοῦ ταμείου
μου καθυστέρησε τὴν πληρωμὴ. Αὐτὸ ἦταν ἀρκετὸ νὰ προκαλέ-
σει τὸ παραπάνω παραλήρημα—τὸ παραλήρημα ἑνὸς ἀλήτη πει-
νασμένου—γιατί, θυμᾶμαι, εἶχα μιὰ πείνα.... μὴν τὰ ρωτᾶς !

T. AN.

Βεβαίως, ξενύχτησε πολύ μετά νεανίσκου έρασμίου
κ' ήπιε σαμπάνια χύμα
και δόσεις ώραιου λυκερίου,
μέχρι τας έξη τò πρωτ.
(Τι προκομμένη, ή δεσποινίς ή καημένη!).

—Καλημερούδια, δεσποινίς! (Στή μία τò απόγευμα!).
Σας περιμένω απ' τò πουρνό.... Διαβάστε, σας παρακαλώ:
Πρώτη σελίδα τής «Μεγάλης Έλληνικής Εγκυκλοπαίδειας»
γράφει άράδες, άρκετές επί τού ρήματος «Πεινώ».

—Με συγχωρείτε, κύριε, πού σας έγέλασα και τώρα.
Είχα σπουδαίες άσχολίες!
(Τήν καημένη! Τήν καημένη!)

• Αφού όμως καταγίνεστε με Τέχνες και Φιλολογίες,
διαβάστε λίγο παρακάτω:
Γράφει ó κλεινός ó Χαντζηδάκις
περί τού ρήματος «Διασκεδάσεις».

—Είναι ώρατο, άλήθεια, ρήμα!
Γράφει και για σαμπάνια χύμα....
/ Μά καταλήγει—φευ! τι κρέμα!—
σ' ένα επίρρημα: Τò «Χρήμα».
Με συγχωρείτε για τή ρίμα!

REFRAIN KAI FINALE:

—Νά έξαρτάσαι, αγαπητέ μου,
άπό τακούνι και φουστάνι,
είναι φριχτό και κωμικό
και όλα τά είς....—κό.

«ΑΠΟΡΡΙΠΤΕΟΣ ΣΤΑ ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΑ»

($-X+X-X+\Psi=;$?)

I

ΒΑΣΑΝΙΣΜΕΝΟΣ ἀπ' τὸ spleen,
γράφω στὸ νοῦ μου σὺν καὶ πλήν,
ζητώντας κάποιον ἀριθμὸν,
ἀρνητικὸν ἢ θετικὸν.
Βρίσκω μηδέν, μηδέν, μηδέν....
(ὦχ! ἀδερφέ μου! ὄλα καλά,
μὰ δὲν
εἶναι ἀριθμὸς τὸ μὴ ἔχειν τί.
Κύριοι μαθηματικοί,
μὲ μιὰν ἀπάθεια στωϊκὴ,
λέω πῶς εἶστε ὄλοι κουτοί !)

$-X+X-X+X$
(Πόσες φορές ;) Πῶς μὲ συγχύ-
ζουνε τὰ χτήνη αὐτὰ τὰ γράμματα!
Θάθελα μιὰν ἐξίσωση κάπως κομψή.
Γι' αὐτὸ καὶ γράφω : $X+\Psi$.
Λοιπὸν ; Μὲ τί θὰ ἐξισωθοῦν
οἱ δύο μου ἀγνωστοὶ ἀριθμοί ;
Μὲ τὸ μηδέν ; Μ'ὄλο τὸ Πᾶν ;

II

ὦ τὸ μεγάλο δῆλημα τῆς ζωῆς καὶ τοῦ θανάτου !
Γίνηκε πιά ὁ κυρίαρχος κι' ἀνιλεὸς μου σατράπης.
Κι' ὡς νὰ μὴ φτάναν ὄλ' αὐτὰ, τώρα μὲ πᾶει κοντὰ του
τὸ πλάνο ἐρωτηματικὸ μιᾶς πρόσφατης ἀγάπης.

Σὰ μαθητοῦδι κάθουμαι στοῦ πόνου τὸ θρανίό,
κ' εἶναι μπροστά μου ὁ δάσκαλος, ὡς πάντα βλοσυρὸς,
ὁ ἑαυτὸς μου, ποῦ ἔβαλε μπουρλότο στὸ κρανίό
τοῦ Ἐαυτοῦ του, καὶ μοῦ λέει σαρκαστικά : « Ἐμπρός ! Ἐμπρός ! »

Κ' ἐγώ, ποῦ δὲν ἐδιόδοσα καλὰ τὸ μάθημά μου
 $-X+X-X+\Psi$, «tabula rasa» μέγα,
θὰ μουντζουρώσω τὰ «γραφτὰ» στὰ μαθηματικά μου,
καὶ στῶν ἀγνώστων τὴν ἐξίσωση θὰ δάλω κ' ἓνα ὦμέγα.

ΤΟ ΚΟΜΠΟΛΟΪ

Κρατάω τὸ κομπολόι τῶν ἡμερῶν
καὶ παίζω μὲ τὶς χάντρες τῶν ὠρῶν,
—σὰ γέρος κοκκαλιάρης, καθισμένος
στὴν πολυθρόνα του, ἀπαυδημένος.

Καὶ τὶς μετρῶ... καὶ τὶς μετρῶ...
καὶ δὲν τελειώνουνε ποτές.
Κι' ὄλο ἢ ἔγνια τους κ' ἢ πλήξη τους μὲ τρώει,
ποὺ δὲν μπορῶ νὰν τὸ πετάξω τὸ τρισάθλιο κομπολόι.

Εἶναι θαλμένες ὄλες στὴ σειρά,
κι' ὁμοια περνοῦν ἢ μιὰ μετὰ τὴν ἄλλη,
κανονικά, σχολαστικά καὶ μὲ τὴν ἴδια τάξη.

Τρέμουν τὰ δάχτυλά μου ἀπ' τὸ θυμὸ μου,
ποὺ δὲν μπορῶ
νὰ ζήσω δίχως νὰ μετρῶ :
ἕνα... δύο... τρία... τέσσερα... πέντε... ἕξι...

Θέλω νὰ πῶ : ἕνα, πέντε, τρία, δύο, ἕξι...
Γιατὶ νὰ μὴ μπορῶ ; Γιατὶ ; Γιατὶ ;

Κρατάω τὸ κομπολόι τῶν ἡμερῶν
καὶ παίζω μὲ τὶς χάντρες τῶν ὠρῶν,
—σὰ γέρος κοκκαλιάρης, καθισμένος
στὴν πολυθρόνα του, ἀπαυδημένος.

ΕΙΡΩΝΕΙΑ ΜΕ ΜΑΣΚΑ

Ένα κοπάδι μεγαλόσχημοι άνθρωπάκηδες,
ἀπάνωθὲ σου πάντα στέκουν ἀγριεμένοι,
καὶ σὺ—γελοῖος φασουλῆς—
τοὺς ὑπακούεις μὲ δουλοπρέπεια.

Σκιάζεσαι μᾶθηδία κι' ὄλο τρομάζεις
στὸ κάθε βήξιμό τους.
Τὴν κάθε κίνησή τους μὲ δειλία κρυφοκοιτάς,
γιατὶ θαρρεῖς πὼς θὰ σοῦ ποῦν,
τώρα, σὲ λίγο, εἴτε κι' ἀργότερα:
—«Εἶσαι ἀκατάλληλος δι' αὐτὴν τὴν ἐργασίαν!».

Κι' ὅταν γελοῦν, χαμογελᾶς καὶ σὺ.
Τάχα γιατί ;
"ὦ! γιὰ νὰ δείξεις πὼς καὶ σὺ
—τάσῃμαντο σκουλήκι τοῦ ὑπογείου—
ἔχεις δυὸ χεῖλη νὰ γελάς, μὰ δὲ γελάς
παρὰ τὴν ὥρα ποὺ αἰθριάζει ὁ οὐρανός τους.
"Τι φρίκη! Ἔχουν μισθώσει καὶ τὸ γέλιο σου,
κ' εἶς ἕνας σκύλλος ψωραλέος, ἀξιοθρήνητος
—«ὁ σκύλλος π' ἀλυχτάει ἐκεῖ ποὺ τρώγει!»....

Μὰ ποῖός τὸ ξαίρει τάχα κι' ἂν τὸ γέλιο
ἐκεῖνο, ποὺ διαγράφεται στὶς ἄκρηδες τῶν χειλιῶν σου,
δὲν εἶναι μιὰ εἰρωνεῖα τραγικὴ,
μιὰν εἰρωνεῖα μὲ μάσκα ;

ΕΥΧΗ

ΑΜΠΟΤΕ ό πόνος, που έφερε τή δάρκα τής ζωής μας
σε τρικυμίες άδέσποτες, σε σκόπελους και ύφάλους,
νά οδηγάει στοχαστικά,
σε κύματα μανιακά,
τό συντριμμένο κι' άρρυθμο τιμόνι τής ψυχής μας,
για νά γνωρίσει ώκεανούς και πόντους πιό μεγάλους.

Κι' άμποτε, αλήθεια, μιá βραδιά, που ή θάλασσα θα ούρλιάζει,
και θα θυμώνει, τρίζοντας τά δόντια, κάποιο κύμα,
δίχως φωνή, δίχως μιλιá,
σε μιá μικρήν άκρογιαλιά,
τά κουρασμένα μας κουπιá, γελώντας, νάγκαλιάζει,
κι' άς γίνει ό πόνος μας : ΣΚΟΠΟΣ, κ' ή εύτυχία μας : ΜΝΗΜΑ.

QUO VADIS?

ΜΕ ΜΙΑΝ ήλιθια σύμπτωση κ' ένα τυχαίον γεγονός,
δίχως σκοπό, κατεύθυνση καιμιá, και δίχως... δίχως....
(ώ! πόσα «δίχως» άραγε ;...—δέν τά χωράει ό στίχος)
πρόβαλε ό δρόμος τής ζωής στενός—πόσο στενός ;

Βαργετισμένοι κι' άρωστοι περιπατούμε άπ' τό πρωτ,
και λέμε : «Νά! τό άπόβραδο, τό σούρουπο σιμώνει.
Σε λίγο, θάρθ' ή άστροφεγγιά και σá γλαυκή άνεμώνη
θα μαδηθει στα χέρια μας άπ' του άνέμου τήν πνοή».

Κ' ή άγαπημένη χίμαιρα μας έλησμόνησε κι' αυτή....
Τάρωστημένα μέλη μας, τά τυραγνά ή δδύνη.
"Αχ! είν' τό βράδι άλαργινó κι' άλλί του διοιου θα μείνει
στο δρόμο αυτό, που δέ μπορεί σταλιά νάναπαυτεί....

Ο Π Τ Ι Μ Ι Σ Μ Ε

ΠΩΣ ΠΕΡΑΣΑΝ τὰ νιάτα μας, δίχως απόδοση καμμιά,
στις λεωφόρους τις πλατιές και στὰ σοκκάκια τὰ στενά,
πῶς σβύστηκε ἀπ' τὰ στήθια μας ἡ πρώτη ἐπιθυμία,
γιὰ σερενάτες βραδινές και λυγμοτράγουδα ὀρθρινά.

Κι' ὅμως, ἀκόμη ἀπόμεινε κάτω ἀπ' τὴ στάχτην ἡ φωτιά,
πυρώνοντας μερονοχτίς τὴ δουβαμένη μας καρδιά,
κ' ἔστω μιὰν ὥρα, μιὰ στιγμή, στὰ φτωχικά μας γηρατιά,
θὰ μᾶς κυκλώσει ὁ Αὐτρωμός, μιὰν ἀνοιξιότικη βραδιά.

Η Ζ Ω Η

ΤΟΝ ΠΟΝΟ ἐτραγουδήσαμε και τὴ χαρὰ κάποια βραδιά,
ποὺ μὲς τὸ ἄρωστο αἷμα μας πλημμύριζαν τὰ πάθη,
μὰ τώρα ἐμείναμε βουβοί, μᾶδειο μυαλὸ κι' ἄδεια καρδιά,
γιατ' ἡ ζωὴ μας σκέθρωσε κ' ἡ νιότη μας ἐχάθη.

Γρηὰ χλωμὴ, ποὺ ἀπόστασε νὰ μᾶς σερβίρει συμβουλές,
κ' ἔγειρε τὸ κεφάλι της στῆς ἀγωνίας τὸ στῶμα,
θὰ πεί τραγούδια ἕνα σωρὸ και παροιμίες πολλές,
σὰ θὰ ξυπνήσει μιὰν αὐγὴ, προτοῦ τὴ φάει τὸ χῶμα.

Κ' ἐμεῖς, ποὺ κουραστήκαμε νὰν τὴν ἀκοῦμε σιωπηλά,
νὰ τὴν κοιτᾶμε δταν μασᾶ μαστίχα και ταμπάκο,
μὲ κάποιο γέλιο εἰρωνικὸ θὰ λέμε πῶς παραμιλᾶ,
μονότονα διηγούμενη : «Τὸ χρυσαφένιο δράκο....».

Γιὰ γοῦστο, θὰν τὴν βάψουμε ξανὰ μὲ ποῦδρες και ψιμμίθια,
και μὲ τὴ μύδα θὰ ντυθεῖ Παριζιάνικα κοστούμια,
γιὰ νὰ μᾶς λέει «ἀ λὰ γκαρσὸν» γελοῖα παραμύθια,
κι' ἂς γίνηκε δρυκόλακας κι' ἀηδιασμένη μούμια.

Γ Ρ Ι Φ Ο Σ

ΜΗ ΜΕ ΡΩΤΑΤΕ νά σ' ας πώ : γιατί είμαι τόσο κουρασμένος,
γιατί θρηνώ χωρίς σκοπό, γιατί γελῶ με πάθος,
μὲς τῆ διτρίνα τῆς ζωῆς καθὼς με κλείσαν, κατὰ λάθος,
νά κάνω τοῦμπες τραγικές καὶ νά ποζάρω εὐτυχισμένος.

—Τί με κοιτᾶτε, demoiselle, καὶ ξεκαρδιζέστε ἀπ' τὰ γέλια ;
Τί γίνεστε παρακαλῶ ; Χό χο χο χό ! Χί χι χι χί !
Θᾶχετε, ἀλήθεια, δεσποινίς, μιὰν ἀποθήκη ἀφέλεια,
νομίζοντάς με σοβαρὰ δυστυχισμένον ἢ εὐτυχῆ.

Δὲν εἶμαι τίποτ' ἀπ' αὐτά. Μηδὲ μιὰ μάσκα δὲ φορῶ,
κι' ὅμως με λένε μασκαρᾶ σαυτῆ τὴν ἄθλια τῆ διτρίνα.
(Μιὰ νύχταν, ὕστερα πολὺ ἀπ' τοῦ Ἡσαῖα τὸ χορὸ,
δῶ μέσα με σφαλήσανε καὶ ρέβω ἀπὸ τὴν πείνα).

Δὲ σ' ας τὸ λέω, demoiselle, γιὰ νά μοῦ πεῖτε : «τὸν καημένο!».
Μηδὲ τὴν ἀγία τσάντα σας κοιτάζω μᾶγριο πόθο.
Πιστοποιῶ τὸ γεγονὸς—δλέπετε πόσον ἐπιμένω ;—
πὼς δὲ μπορῶ νά δυστυχῶ, μηδὲ χαρὰ νά νιώθω.

Μὴ με ρωτᾶτε νά σ' ας πώ : γιατί είμαι τόσο κουρασμένος,
γιατί θρηνώ χωρίς σκοπό, γιατί γελῶ με πάθος,
μὲς τῆ διτρίνα τῆς ζωῆς καθὼς με κλείσαν, κατὰ λάθος,
νά κάνω τοῦμπες τραγικές καὶ νά ποζάρω εὐτυχισμένος.

Π Ω Π Ω !

ΠΩ ΠΩ! Μερᾶκι γιὰ σεβντᾶ, γιὰ γλέντια καὶ ξεφωνητά,
δὲν ἔχεις τώρα, ὡς ἔγινες γεροντικὴ σιλουέττα.
Κάποτε ἀνέδηκες ψηλά, μὰ ἔπεσες πάλι χαμηλά.
Συντρίφτηκες στὰ σύγγεφα σὰν τολμηρῆ—rrr...—ρουκέττα.

Πωπώ! Χτυπήθηκες γερὰ στῆς φαντασίας τὰ φτερά
—ὦ ταξιδιάρικη ψυχῆ, στοχαστικέ μου Ἄλητα—
καὶ σφίγγεις τὸ κρανίο σου, ποῦ γίνηκε διβλίο σου
καὶ σὲ διδάσκει ἀπ' τὴν ἀρχὴ τὸ ζωϊκὸ Ἄλφαβῆτα.

Ποῦ πάμε ; Στάσου μιὰ στιγμή. Μέσα στὰ φρένα σου οἱ λυγμοὶ
κι' ἂν πλημμυροῦν κι' ἂν πνίγουνε τὰ κέντρα τοῦ ἐγκεφάλου,
διαβάτη μου ἀχαλίνωτε, θὰ σ' ὀδηγήσουν, ὀπωσδήποτε,
στὸ τέρμα, ποῦ ὠνειρεύτηκες, τοῦ δρόμου τοῦ μεγάλου.

Τ Ο Ε Κ Θ Ε Τ Ο

ΕΙΝ' Η ΖΩΗ ΣΟΥ μιὰ διαρκής, άνιαρά ιστορία,
σάν άτελείωτο ποίημα,
σά δράμα, σά διήγημα,
«φιλολογία», όπωςδήποτε, με κωμικήν άφρηρία :

Κάθησε στο γραφείο της μιὰ δεσποινίς με κάποιον κύριο,
συνεργαστήκανε πολύ,
θεβαίως με πρόθεση καλή,
μά... «ώδινεν όρος και έτεκε μυν...», αυτό είναι τó μυστήριο !

Και τά πετάξαν έκθετα στους δρόμους τά χειρόγραφα,
χωρίς καμμιάν ύπογραφή.
Και γράψανε : «Όποιος κι' άν βρεθεί,
ας συμπληρώσει τó έργο μας με όσα δούλεται ύστερόγραφα».

Τόσοι και τόσοι συγγραφείς, με σοβαρότητα έργαστήκανε,
κάνανε χίλιες δυό προσθέσεις,
κι' άπειρες τόσες άφαιρέσεις,
μάφου δέν βγαίναν πουθενά, κι' αυτοί στο τέλος βαρεθήκανε.

Τά έρῆκες κάπου, κάποτε, και τά λυπήθηκαν πολύ.
Κ' είπες : «Ίδού μιάν άσχολία !».
Και με γλυκιά μέλαγχολία,
νά διορθώσεις θάλληκες τήν ιστορία σου τή σαχλή.

Ω ! κι' άν δέν είσαι συγγραφεύς με όξυδέρκεια πολλή,
κι' άν δέν μπορέσεις μιὰ φορά νά βρεις και σό μιὰ λύση,
τό έργο αυτό θά φυλαχτεί—γιατί δυστύχησε πολύ—
ώσπου ό χρόνος κάποτε τά γράμματα θά σβύσει.

Ἡ ΠΡΟΣΕΥΧΗ ΤΟΥ ΑΛΗΤΗ

« Ἅγιος, ἅγιος, ἅγιος,
Κύριος Σαβαώθ,
πλήρης ὁ οὐρανός
καὶ ἡ γῆ τῆς δόξης σου.
Ὡσαννά! ὁ ἐν τοῖς ὑψίστοις ».

ΧΩΝΩ τὰ χέρια μου στίς τσέπες καὶ κοιτῶ
τὸν οὐρανό, ποῦ συγνεφιάζει ὁ ἀλιτήριος!
Θᾶχει θυμώσει ὁ Θεός, ὁ ἅγιος Κύριος,
μὲ κάποιον ἄγγελο, ἀσφαλῶς λίγο κουτό.

Θάν' ὁ δοριᾶς καλὸς γιατρός, ὦ ναί, ἀσφαλῶς
καὶ κάνει ἐνέσεις «θανατίνης» στὸ κορμί μου.
Τὰ κόκκαλά μου ροκανίζονται κ' οἱ ἄρμοί μου ...
— «Θεὲ τρισάγιε! μὴν εἶμαι ἀμαρτωλός;

» Ἐγὼ δὲν ἐκλεψα ποτέ— μῦθο ποῦ θᾶπρεπε—
δὲν ἐγκλημάτησα, μαθεὲς— καθὼς ποιεῖται
ὑπὸ τὰ σήμερον κρατοῦντα ἦθη καὶ ἔθιμα.—
Γιατί, λοιπόν, ἀγαπητέ, μὲ τιμωρεῖτε;

» Χα χά! Γελάω, ναί, γελάω σατανικά,
γιατί δὲν πᾶς ναὺτοχτονήσεις, ἂν ὑφίστασαι.
Ἄφου, φιλάνθρωπε δυνάστη, δὲν ἐξίστασαι,
ἀπὸ τοῦ ὕψους σου, δρῶν.... τόσα κακά».

— — —
Τρέμουν ἀκόμα δυὸ ἀλητες στὴ γωνιά.
Μὲ μιὰν εὐλάβεια καὶ πόνο τοὺς σιμώνω.
Ὡ! μᾶς κυκλώνει καὶ τοὺς τρεῖς ἡ παγωνιά....
Θέλω νὰ σφίξω τίς γροθιές μου.... ἀλλὰ.... χρυώνω....

«ΕΚΕΙΝΗ ΔΕΝ ΑΠΗΝΤΗΣΕΝ....»

ΑΛΗΤΙΚΗ ζωή! δὲ σὲ θαρέθηκα,
μῶλο ποὺ μέκανες ἐρείπιο.
(Γελῶ καὶ καμαρώνω, ἐδῶ ποὺ θρέθηκα,
τὸ πανταλόνι μου τὸ τρύπιο).

Κοιτάζω τὸ σακκάκι μου τὸ νόστιμο,
καὶ τὸ θρηγῶ, χωρὶς αἰτία.
(Τὸ κλάημα μου προσφέρεται σὰν πρόστιμο
γιὰ τὴν ἀθλία μου ἀλητεία).

Κρατῶ ἕνα μικρούλακι ξεροκόμματο
καὶ μὲς τὸ δρόμο τὸ σπαράζω.
Κινοῦμαι βλακωδῶς, καθὼς αὐτόματο,
καὶ μὲ τὸν κόσμο διασκεδάζω.

Ἴδού! κάποια madame κρατᾷ τὴ τσάντα της,
κ' ἐνῶ μὲ βλέπει χαχανίζει.
Καὶ γνέφει στὸν ἠλίθιο τὸν ἄντρα της,
ποὺ κάπου ἐκεῖ κάτι ψωνίζει.

—Γιατί, παρακαλῶ, madame, γελάσατε;
Πῶς εἶμαι ἀλήτης σιωπηλός;
Ἄχ! φαίνεται ποτέ σας δὲν πεινάσατε....
....Μὲ συγχωρεῖτε.... εἶμαι τρελός....

«Ἐκείνη δὲν ἀπήντησεν....», ὡς ἔγραψε
μιὰ συγγραφεὺς ρωμαντικὴ.
Γελοῦσε, ναί, γελοῦσε καὶ δὲν ἔπαψεν,
ὥσπου τραβήχτηκα ἀπὸ κεῖ.

Ἀλήτικη ζωή! δὲ σὲ θαρέθηκα,
μῶλο ποὺ μέκανες ἐρείπιο.
(Γελῶ καὶ καμαρώνω, ἐδῶ ποὺ θρέθηκα,
τὸ πανταλόνι μου τὸ τρύπιο).

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

ΑΛΗΤΗ! 'Απόψε είν' ή βραδιά τόσο καλή, τόσο καλή.
Μπορείς νά πᾶς νά κοιμηθείς σ'ένα παγκάκι, 'Αλήτη!
Πλάτυνε ή Σκέψη τή ζωή τόσο πολύ, τόσο πολύ,
πού ἔκανε ο άνθρωπος τή Γῆ κι' ὄλο τὸ Σύμπαν: σπίτι.

Δέν ἔχεις δάκρυα νά θρηνεῖς, οὔτε κουράγιο νά πονεῖς.
οὔτε κραυγές υστερικές νά θγάνεις πέρα ὡς πέρα.
Εἶσ' ἕνα κύμα σιωπηλὸ μιᾶς τρικυμίας παντοτεινῆς,
πού γαληνεύει ἀνήσυχια στήν ἤσυχην ἑσπέρα.

*
Κι' όταν θά βρεῖς τὸ λυτρωμὸ σ'ένα παγκάκι ξαπλωμένος,
καὶ θά σιγήσει ο σίφουνας κ' ή θύελλα τῆς ζωῆς σου,
'Αλήτη! δὲ θά πεις ποτὲ πὼς ἦσουν κούρασμένος
ἀπ' τὸν ἀγῶνα τὸ σκληρὸ τῆς ἄρρυθμης ψυχῆς σου.

'Αλήτη! 'Απόψε είν' ή βραδιά τόσο καλή, τόσο καλή.
Μπορείς νά πᾶς νά κοιμηθείς σ'ένα παγκάκι, 'Αλήτη!
Πλάτυνε ή Σκέψη τή ζωή τόσο πολύ, τόσο πολύ,
πούκανε ο άνθρωπος τή Γῆ κι' ὄλο τὸ Σύμπαν: σπίτι.

ΕΡΓΑ ΤΟΥ ΙΔΙΟΥ :

- «Τὰ σφυρίγματα τοῦ Ἀλήτη» (Α' καὶ Β' ἔκδοση στὴν Ἀθήνα, 1929
Γ' ἔκδοση στὴν Κύπρο, 1932 — Δ' ἔκδοση, συμπληρωμένη με ἀνέκδοτα
«Σφυρίγματα», Κύπρος 1937—ἐξαντλημένη).
- «Ἅγιε Σατάν, ἐλέησόν με» (Ποιήματα, Α' ἔκδοση στὴν Ἀθήνα 1930
(ἐξαντλημένη), Β' ἔκδοση στὴν Κύπρο 1942).
- «Ἡ Δευτέρα Παρουσία» (Ἰλαροτραγικὸ ἔπος, Κύπρος 1931—ἐξαντλη-
μένο).
- «Τὸ Πουργατόριο» (Ἰλαροτραγὸ ἔπος, Κύπρος 1931—Α' ἔκδοση, ἐ-
ξαντλημένη.—Β' ἔκδοση, Κύπρος 1942).
- «Μπλάκ Μαρία Νο 1» (Ρομάντζο, Κύπρος, 1934—ἐξαντλημένο).
- «Διψασμένοι στὴν Ἀβυσσο...» (Ποιήματα, Κύπρος 1934).
- «Ἡ Δημοπρασία» (Τρίπρακτο δράμα, Κύπρος 1935—ἐξαντλημένο).
- «Ὁ Γιόκας μας» (Τρίπρακτο παιδικὸ δράμα, Κύπρος 1936—ἐξαντλημένο).
- «Τὸ Χάος» (Ποιήματα, Κύπρος 1936—ἐξαντλημένο).
- «Ἡ Ἔξοδος» (Ποιήματα, Κύπρος 1937—ἐξαντλημένο).
- «Ἡ Ἀνοδος» (Ποιήματα, Κύπρος 1939—ἐξαντλημένο).
- «Ἰντερμέδιο» (Ποιήματα, Κύπρος 1939—ἐξαντλημένο).
- «Τὸ Β' Ἰντερμέδιο» (Ποιήματα, Κύπρος 1940—ἐξαντλημένο).
- «Βομβύκιο» (Λυρική σύνθεση, Κύπρος 1940—ἐξαντλημένο).
- «Ταξίδι στὸν ἥλιο» (Τρίπρακτο παιδικὸ δράμα, Κύπρος 1940).
- «Σερενάτα» (Συμφωνικὸ ποίημα, Κύπρος 1941).
- «Ἡρωϊκὸ Ἐμβατήριον» (Δράμα σὲ πράξεις τρεῖς καὶ μιὰ εἰκόνα, ἐμ-
πνευσμένο ἀπὸ τὴν τελευταία Ἑλληνικὴ ἐποποιία).
- «Ἡ Ζωντανὴ Κύπρος» (Λαογραφικὰ θέματα, 1941).
- «Cyprus Village Tales» Ἠθογραφικὰ σκίτσα, Ἀγγλική, ἔκδοση (μετά-
φραση κ. Ἀντουανέττας Διαμαντῆ), Κύπρος 1942.
- «Τὸ παλληκάρι τῆς φακῆς» (Τρίπρακτὴ παιδικὴ κωμωδία, Κύπρος 1942)
- «Ἡρωϊκὴ συμφωνία», ἐπικὸ ποίημα, ἐμπνευσμένο ἀπὸ τὴ σύγχρονη
Ρωσικὴ ἐποποιία, Κύπρος 1942.
- «Στάλινγκραντ» (Δράμα σὲ 3 εἰκόνας, Κύπρος 1942).
- «Ἄμωμοι ἐν ὁδῷ Ἀλληλούϊα», (Πολεμικὴ κωμωδία, 1943).
- «Ἀρματωλοὶ καὶ Κλέφτες», (Τρίπρακτο δράμα ἐμπνευσμένο ἀπὸ τὴ
σύγχρονη ἐποποιία τῶν Ἑλληνικῶν βουνῶν—Κύπρος 1943).
- «Τὰ Σφυρίγματα τοῦ Ἐρημίτη» ποιήματα (Κύπρος 1943).

Τὸ ΣΚΙΤΣΟ τοῦ ἐξωφύλλου εἶναι ἔργο τοῦ Κυπρίου
Ζωγράφου ΤΗΛ. ΚΑΝΘΟΥ
Τυπώθηκε στὸ Τυπογραφεῖο «ΑΛΒΙΩΝ»

Γ. Μ. Χατζηγιάννου—λάρνακα.

ΤΙΜΗ : ΔΥΟ ΣΕΛΙΝΙΑ

STAT

ΜΙΛΤ. ΠΟΡΦΥΡΟΓΕΝΗ
**ΕΝΑ ΤΕΡΑΤΩΔΕΣ
ΣΚΑΝΔΑΛΟ**

Η ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΜΑΣ ΝΑΥΤΙΛΙΑ ΣΕ ΚΙΝΔΥΝΟ

"ΛΕΟΝΕ,,

ΛΑΪΚΑΙ ΕΚΔΟΣΕΙΣ - ΑΘΗΝΑ, ΙΟΥΝΗΣ 1945

Α'.

Μιά μικρή είδηση δημοσιεύτηκε έδω και λίγο καιρό (άρχές 'Απρίλη). 'Η είδηση πώς τὰ άγγλικά δικαστήρια στή δίκη ανάμεσα στο 'Ελληνικό Δημόσιο και στον έφοπλιστή Α. Βεργωτή για μιὰ άσφαλιστική άποζημίωση, δικαίωσαν τον Α. Βεργωτή. 'Η είδηση πέρασε άπαρατήρητη, μὰ είναι καιρός νά μάθει ό 'Ελληνικός Λαός, πώς ή μικρή αυτή είδηση σημαίνει πώς τὸ 'Ελληνικό Δημόσιο χάνει 40, πάνω - κάτω έκατομμύρια λίρες 'Αγγλίας, που περιέρχονται στους έφοπλιστές.

'Επειδή πρόκειται για ζήτημα, που σκοπιμα άφέθηκε σκοτεινό και άγνωστό άπ' τους ένδιαφερομένους, είναι άνάγκη νά τὸ εκθέσουμε αναλυτικά, για νά χυθεί φως σέ μιὰ άφάνταστα βρώμικη ύπόθεση.

Τὸ Σεπτέμβρη του 1939 ή 'Ελληνική ναυτιλία είχε τήν πιό κάτω δύναμη:

165 μικρά φορτηγά ως 3000 τόν. συν. τον.	212.252
323 φορτηγά από 3000-8000	» » » 1.408.657
68 έπιβατικά	» » » 54.376
1 ύπερωκέάνειο	» » » 16.990
21 διάφορα	» » » 75.429
<hr/> 578	<hr/> 1.767.704

'Από τὰ πλοία αυτά 21 μονάχα ήσαν καινούργια, (δηλ. ναυπηγημένα ύστερα από τὸ 1935) ένω ή μέση ήλικία ήταν 28 χρόνια για τὰ φορτηγά και 42 χρόνια για τὰ έπιβατικά.

Έκτος απ'αυτά τὰ πλοία υπήρχαν καὶ στὴν Ἄνω Ἀνατολή μερικὰ μικρὰ φορτηγὰ μὲ Ἑλληνικὴ σημαία ποὺ ταξίδευαν μὲ προσωρινὰ ναυτιλιακὰ ἔγγραφα.

Ἐπίσης υπήρχαν καὶ 630 περίπου καΐκια μεγαλύτερα ἀπὸ 30 τόρους καὶ 1200 μικρότερα.

Στὰ χρόνια τοῦ πολέμου ἀγοράστηκαν ἀπὸ ἐφοπλιστὲς καὶ ἄλλα 10 φορτηγὰ συνολικῆς χωρητικότητος
τόν. 41.035
καὶ 6 φορτηγὰ ἀπὸ τὸ κράτος συνολικῆς χωρητικότητος
» 42.012

83.047

πουλήθηκαν ὅμως στοὺς Γιαπωνέζους 2 φορτηγὰ

τόν. 10.330

» 72.717

Ἡ χωρητικότητα αὐτὴ πρέπει νὰ προστεθεῖ σὲ κείνη ποὺ εἶχαμε τὸν Σεπτέμβρη 1939 (1.767.704) καὶ ἔχουμε ἔτσι, ἀριθμὸ συνολικὸ πλοία 592 καὶ τόρους 1.840.421.

Μόλις κηρύχθηκε ὁ Εὐρωπαϊκὸς πόλεμος 350, πάνω-κάτω, φορτηγὰ διατέθηκαν γιὰ τὶς θαλάσσιες μεταφορὲς ἢ σὰν ἐπίτακτα τῆς Ἑλληνικῆς Κυβέρνησης. Τὰ ἄλλα, τὰ μικρότερα, δούλευαν στὴ Μεσόγειο ἢ στὴ Μαύρη Θάλασσα. Τῆ δεύτερη κιόλας μέρα τοῦ πολέμου βυθίστηκε τὸ πρῶτο Ἑλληνικὸ πλοῖο. Ὄταν συμπληρώθηκε ἡ κατάληψη τῆς Ἑλλάδας, εἶχαν μείνει, πάνω κάτω, 229 πλοία δηλ.

193 φορτηγὰ πάνω ἀπὸ 4000 τόρους.

30 » κάτω ἀπὸ 3000 »

5 ἐπιβατικά

1 ὑπερωκεάνειο («Νέα Ἑλλάς»).

229

5

"Όλα τὰ πλοῖα, πού ὑπῆρχαν ἐπετάχθηκαν ἀπὸ τὴν Ἑλληνικὴ Κυβέρνηση. Μὲ δυὸ συμβάσεις, πού ὑπογράφηκαν τὸ Μάη καὶ τὸν Ὀκτώβρη τοῦ 1941, ὅλα αὐτὰ τὰ πλοῖα ναυλώθηκαν ἀπὸ τὴν Ἀγγλικὴ Κυβέρνηση γιὰ ὅλο τὸ διάστημα τοῦ πολέμου καὶ ἕξη μῆνες ὕστερα ἀπὸ τὴν Ἀνακωχὴ ἐκτὸς ἀπὸ:

20 πλοῖα ἀπὸ τὰ πιὸ καινούργια, πού δούλευαν γιὰ λογαριασμὸ τῆς Ἑλληνικῆς Κυβέρνησης, πού καὶ αὐτὰ ἀργότερα ναυλώθηκαν ἀπὸ τὴν Ἀγγλικὴ Κυβέρνηση,

10 πλοῖα πού εἶχαν ναυλωθεῖ ἀπὸ τὸ 1940 στὴν Ἑλβετικὴ Κυβέρνηση, (ἀπ' αὐτὰ τὰ 2 χάθηκαν) καὶ

3 πλοῖα, πού ἔμειναν ἐλεύθερα καὶ δούλευαν γιὰ λογαριασμὸ τῶν ἐφοπλιστῶν καὶ πού βυθίστηκαν.

Ἀπὸ τὰ 5 ἐπιβατικὰ τὰ 2 τὰ κράτησε ὁ πολεμικὸς στόλος σὰν βοηθητικά, τὰ 2 βυθίστηκαν καὶ τὸ 1 καθὼς καὶ τὸ ὑπερωκεάνειο πουλήθηκαν στοὺς Ἀγγλους.

Ἀπὸ ὅλα αὐτὰ τὰ πλοῖα εἶχαν μείνει στὶς 30 τοῦ Σεπτέμβρη τοῦ 1944,

118 πλοῖα συνολικῆς χωρητικότητος
τόν. 517.243

καὶ 7 ἄχρηστα καὶ 1 πού πῆραν οἱ Ἀμερικανοὶ » 16.535

Ἐπίσης εἶχαμε καὶ 5 Ἀμερικάνικα τύπου Λίμπερτυ, πού ἐξακολουθοῦν ὅμως νὰ εἶναι ἀμερικανικὴ ἰδιοκτησία, ἀλλὰ τὰ διαχειριζόμαστε χωρὶς κέρδος ἢ ζημία.

Πῶς γινόταν ἡ διαχείριση τῶν πλοίων, πού εἶχαν ἐπιταχθεῖ ἀπὸ τὴν Ἑλληνικὴ Κυβέρνηση καὶ εἶχαν χρησιμοποιοθεῖ ὅπως ἀναφέρουμε

πιό πάνω;

Ἡ Κυβέρνηση Τσουδεροῦ δημοσίεψε στὸ ἐξωτερικὸ τὸ νόμο 3073 τοῦ 1941 καὶ τὸ νόμο 3140 τοῦ 1943, ποὺ κανονίζουν τὸ ζήτημα αὐτό. Σύμφωνα μὲ τοὺς νόμους αὐτοὺς τὸ Κράτος παίρνει στὴν ἐξουσία του τὰ πλοῖα, γιὰ νὰ τὰ χρησιμοποιήσει ὅπως νομίζει. Ἀλλὰ ἀντὶ νὰ ἰδρυθεῖ ἕνας Ὄργανισμὸς ἀπὸ ὄλους τοὺς ἐνδιαφερομένους (ἐφοπλιστές, ναυτεργάτες κλπ.) ποὺ θὰ διαχειριζόταν τὰ πλοῖα σὰ σύνολο, ἡ Κυβέρνηση ἀνάθεσε τὴ διαχείρισή τους σὲ ἐντολοδόχους, χωριστὰ γιὰ κάθε πλοῖο. Καὶ οἱ ἐντολοδόχοι αὐτοὶ ἦταν οἱ ἴδιοι οἱ πλοιοκτῆτες ἢ οἱ ἐφοπλιστές! Ἀπὸ ἀνθρώπους δὲ τῶν ἐφοπλιστῶν ἰδρύθηκε στὸ Λονδίνο μιὰ «Ἑλληνικὴ Ναυτιλιακὴ Ἐπιτροπὴ», ποὺ ὑποτίθεται πὼς παρακολουθοῦσε τὴ διαχείριση, ποὺ κάναν οἱ ἐφοπλιστές.

Σύμφωνα μὲ τοὺς νόμους αὐτοὺς οἱ ἐντολοδόχοι ἐφοπλιστές ἔπρεπε νὰ καταθέτουν τὶς ἀσφαλιστικὲς ἀποζημιώσεις γιὰ τὰ πλοῖα, ποὺ θὰ βυθιζόντουσαν, σὲ μιὰ ἀνεγνωρισμένη Τράπεζα μὲ τὴν ἀμετάκλητη ἐντολή, πὼς καμμιά διάθεση αὐτῶν τῶν χρημάτων δὲ θὰ γινόταν, χωρὶς νὰ ἐγκρίνει ἡ Ναυτιλιακὴ Ἐπιτροπὴ. Ἐπρεπε ἐπίσης νὰ ὑποβάλλουν κάθε μῆνα στὴ Ναυτιλιακὴ Ἐπιτροπὴ κατάσταση γιὰ τὴ διαχείριση τοῦ πλοίου.

Μὲ τὶς διατάξεις αὐτὲς ἡ Κυβέρνηση ἤθελε νὰ ἐλέγχει τὴ διαχείριση τῶν πλοίων ἀπ' τοὺς ἐντολοδόχους τῆς ἐφοπλιστῆς καὶ νὰ κρατᾷ δεσμευμένο τὸ κεφάλαιο, ποὺ δημιουργόταν ἀπὸ τὶς ἀσφαλιστικὲς ἀποζημιώσεις. Στὸ νόμο κανονίζεται καὶ ἡ διαδικασία, ποὺ θὰ ἀκο-

λουθοῦνταν γιὰ νὰ ἀποδοθοῦν οἱ ἀσφαλιστικὲς ἀποζημιώσεις στοὺς δικαιοῦχους. Δηλαδή συγκροτήθηκε στὸ Λονδίνο δικαστήριο ἀπὸ δύο ἐφοπλιστὲς καὶ ἀπὸ τρεῖς ὑπαλλήλους, ποὺ θὰ ἔκρινε γιὰ τὴν κυριότητα τοῦ πλοίου καὶ μὲ βάση τὴν ἀπόφαση αὐτὴ τὸ Ὑπουργικὸ Συμβούλιο θὰ γνωμοδοτοῦσε γιὰ τὴν ἀπόδοση τῆς ἀποζημίωσης, ἀφοῦ, ὅμως, παρακρατηθεῖ 30 ο)ο γιὰ τὰ παλιὰ πλοῖα καὶ 20 ο)ο γιὰ τὰ καινούργια σὰν ἐγγύηση, πῶς ὁ δικαιοῦχος θὰ ἀγόραζε ἄλλο πλοῖο ἀπὸ τὴν ἀσφαλιστικὴ ἀποζημίωση.

Ἐνῶ αὐτὰ ὥριζε ὁ νόμος, κανένας ἀπὸ τοὺς ἐντολοδόχους ἐφοπλιστὲς δὲν ἔδωσε λογαριασμὸ γιὰ τὴ διαχείριση. Ἀπὸ τὰ 112 πλοῖα, ποὺ χάθηκαν, ἀπὸ τότε ποὺ ἔγινε ἡ ἐπίταξη, μόνο γιὰ 34 δόθηκε ἡ ἀμετάκλητη ἐντολὴ στὴν Τράπεζα. Καὶ ἀπὸ αὐτὰ τὰ 34, τὰ 12 εἶχαν ἐντολοδόχους ὄχι Ἑλληνες, ἀλλὰ Ἀγγλικά γραφεῖα. Οἱ ἄλλοι ἐντολοδόχοι ἐφοπλιστὲς κατάθεταν τὴν ἀσφαλιστικὴ ἀποζημίωση στὴν Τράπεζα χωρὶς αὐτὴν τὴν ἀμετάκλητη ἐντολὴ καὶ ἔτσι μποροῦσαν, ὅποτε ἤθελαν νὰ τὰ ἀποσύρουν, χωρὶς νὰ ρωτήσουν κανένα, ἀντίθετα ἀπὸ τὴν κατηγορηματικὴ διάταξη τοῦ νόμου. Ὁ ἐφοπλιστὴς Α. Βεργωτῆς γιὰ νὰ δώσει μιὰ ὀριστικὴ λύση στὸ ζήτημα ἀπόσυρε ἀπὸ τὴν Τράπεζα τὴν ἀσφαλιστικὴ ἀποζημίωση γιὰ ἓνα πλοῖο, ποὺ βυθίστηκε. Ἡ Ἑλληνικὴ Κυβέρνηση τοῦ ἔκανε ἀγωγή. Δικηγόροι τῆς Ἑλληνικῆς Κυβέρνησης ἦταν ἄνθρωποι τῶν ἐφοπλιστῶν. Καὶ ὅπως μάθαμε ἀπὸ τὴ μικρὴ εἶδηση, ἡ ἀγωγή τῆς Ἑλληνικῆς Κυβέρνησης ἀπορρίφτηκε, δηλαδή τὰ Ἀγγλικά

Δικαστήρια είπαν στο Βεργωτή και έτσι σ' όλους τους έφοπλιστές, πώς έχουν το δικαίωμα να πάρουν και τα κέρδη και την ασφαλιστική αποζημίωση χωρίς κανένα περιορισμό. "Όλο το λεγόμενο ναυτιλιακό κεφάλαιο περνάει, έτσι, στα χέρια των έφοπλιστών με συνέπειες, για τις όποιες θα μιλήσουμε πιο κάτω,

"Ας δοϋμε τώρα, πόσο είναι αυτό το λεγόμενο ναυτιλιακό κεφάλαιο.

Το ναυτιλιακό αυτό κεφάλαιο αποτελείται :

1) 'Από τα μετρητά, που εισπράχτηκαν από τις ασφαλιστικές αποζημιώσεις και από τα κέρδη, που έφερε ή διαχείριση των πλοίων.

2) 'Από την αξία των πλοίων, που υπάρχουν.

Οι ασφαλιστικές αποζημιώσεις για τα πλοία, που βυθίστηκαν, αν και δεν υπάρχουν λογαριασμοί, υπολογίζονται πώς θα είναι λίρες 'Αγγλίας

27.000.000

Τα κέρδη από τη διαχείριση των πλοίων πάνω από

13.000.000

Σύνολο λίρες

40.000.000

"Όλο αυτό το ποσό, εκτός από λίρες 'Αγγλίας

2.969.000

(δηλ. αποζημίωση για 34 πλοία, που όπως είπαμε κατατέθηκαν κανονικά και είναι δεσμευμένα) μένει αδέσμευτο στη διάθεση των έφοπλιστών ή έχει ήδη χρησιμοποιηθεί από τους έφοπλιστές αντίθετα με το νόμο. Πρόκειται για τη μεγαλύτερη κατάχρηση, που έχει γίνει ποτέ και που όφείλεται στην άνοχη της Κυβέρνησης, άνοχη που την απόσπασαν οι έφοπλιστές ποιός ξέρει με ποιά μέσα.

9

Για να κριθεί πιο καλά η στάση της Έλληνικής Κυβέρνησης, πρέπει να συγκριθεί με τα μέτρα, που πήραν άλλα κράτη για να προστατέψουν τον πλοῦτο αυτόν από την άδηφάγο μανία των έφοπλιστών. Όλες οι άλλες Συμμαχικές Κυβερνήσεις θεώρησαν όλα τα πλοία σαν ένα οικονομικό σύνολο και ανάθεσαν τη διαχείρισή τους σε Όργανισμούς ή σε Έπιτροπές για λογαριασμό των Κυβερνήσεων, που θα κανονίσουν ύστερα από τον πόλεμο, τι έχει να παίρνει ο κάθε πλοιοκτήτης. (Η Γαλλική, μάλιστα, Κυβέρνηση έκανε αίτηση στην Άγγλική και στην Αμερικανική να δεσμεύσουν όλα τα γαλλικά κεφάλαια, που βρίσκονται εκεί και η αίτηση έγινε δεκτή). Έτσι η κάθε μια Κυβέρνηση έχοντας στα χέρια της όλα τα χρήματα και από τις αποζημιώσεις και από κέρδη, θα μπορεί ύστερα από τον πόλεμο να κανονίσει πώς θα διατεθούν τα τεράστια αυτά ποσά και, ακόμα, να εξασφαλίσει ώστε τα ποσά που θα πάρουν οι πλοιοκτήτες να χρησιμοποιηθούν, για να σχηματιστεί ένας καινούργιος έμπορικός στόλος. Η Έλληνική Κυβέρνηση, αντίθετα, όχι μόνο κανόνισε το ζήτημα με τρόπο, που έδινε τη δυνατότητα στους πλοιοκτήτες να άλωνίζουν ελεύθερα, αλλά και τους διευκόλυνε στο τέλος για να καταβροχθήσουν τα λεφτά, που δε ανήκουν μόνο σ' αυτούς, αλλά και στο έθνικό σύνολο. Πρόκειται, ίσως, για το μεγαλύτερο σκάνδαλο του πολέμου αυτού, που διαπράχτηκε στην Ελλάδα.

Πρέπει όμως, για να πειστεί κι' ο τελευταίος Έλληνας για τη σοβαρότητα της υπό-

θεσης, να ἐξηγήσουμε, γιατί θεωρούμε, ὅτι τὰ λεφτὰ αὐτὰ ἀνήκουν στὸ ἐθνικὸ σύνολο.

Καὶ τὰ κέρδη καὶ οἱ ἀποζημιώσεις δημιουργήθηκαν μὲ ἓνα ὑπεράνθρωπο ἀγῶνα τῶν ναυτεργατῶν καὶ ποτίσθηκαν μὲ τὸ αἷμα τους. Σὲ χιλιάδες ἀνέρχονται οἱ ναυτεργάτες, ποὺ σκοτώθηκαν, πνίγηκαν, πέθαναν, τραυματίστηκαν, τρελλάθηκαν, ἔγιναν ἐρείπια μέσα στὸν τιτάνιο αὐτὸν ἀγῶνα. Πάνω ἀπὸ 35 ἑκατομμύρια τόννοι μεταφέρθηκαν μὲ Ἑλληνικὰ πλοῖα στὰ χρόνια τοῦ πολέμου γιὰ νὰ ἐξυπηρετηθεῖ ὁ συμμαχικὸς ἀγῶνας. Εἶναι φανερὸ πῶς τὰ κεφάλαια, ποὺ ἀποχτήθηκαν ἀπὸ τὶς ἀσφαλιστικὲς ἀποζημιώσεις καὶ ἀπὸ κέρδη γιὰ δυὸ σκοποὺς πρέπει νὰ χρησιμοποιηθοῦν: 1) γιὰ νὰ ξαναδημιουργηθεῖ ὁ ἐλληνικὸς ἐμπορικὸς στόλος καὶ 2) γιὰ νὰ ἐξασφαλιστεῖ ἡ ζωὴ καὶ εὐημερία τῶν ἡρώων τοῦ ναυτικοῦ πολέμου, ποὺ εἶναι οἱ ναυτεργάτες. Πρέπει νὰ σημειωθεῖ πῶς προπολεμικὰ εἴχαμε γιὰ τὰ πλοῖα συνολικὰ 30.000 ναυτεργάτες ἐν ἐνεργείᾳ πάνω κάτω. Ἀπ' αὐτοὺς 19.000 χρησιμοποιοῦνταν γιὰ νὰ ἐπανδρωθοῦν τὰ πλοῖα καὶ ἐναλλάσσονταν μὲ τοὺς ὑπόλοιπους, ἀφοῦ ὁ μέσος ὅρος ἐργασίας τῶν ναυτικῶν εἶναι 8 μῆνες τὸ χρόνο. Μὲ τὴ δύναμη, ποὺ ἔχει σήμερα ὁ ἐμπορικὸς μας στόλος εἶναι ζήτημα ἂν θὰ χρησιμοποιηθοῦν 8—10.000 ναυτεργάτες, οἱ δὲ ὑπόλοιποι θὰ εἶναι ἄνεργοι. Ἐπίσης σὲ χιλιάδες ἀνέρχονται οἱ ἄρρωστοι, ἀνάπηροι καὶ γενικὰ ἀνίκανοι ναυτεργάτες. Σ' αὐτοὺς ποὺ ἔχουν ἀνάγκη προστασίας πρέπει νὰ προστεθοῦν καὶ οἱ οἰκογένειες τῶν θυμάτων, ποὺ εἶναι κι' αὐτοὶ χιλιάδες.

“Όσο για τὰ πλοῖα, πού ὑπάρχουν σήμε-
ρα, πρέπει ν᾿άχουμε ὑπ’ ὄψει μας πὼς ἐχτὸς
πού μερικά θὰ χαθοῦν ὥσπου νὰ τελειώσει
ὁ πόλεμος, τὰ περισσότερὰ ἀπὸ κείνα, πού
θὰ μείνουν θὰ εἶναι σχεδὸν ἄχρηστα ἐξαιτίας
τῆς ἐντατικῆς χρησιμοποίησής τους. “Ὡστε
ὅταν θὰ τελειώσει ὁ πόλεμος δὲν ἔθ᾿ναι ὑ-
περβολὴ ἂν ποῦμε, πὼς ὁ ἐμπορικὸς μας στό-
λος θὰ εἶναι ἀνύπαρκτος. “Ὡστε ὀλόκληρο
τὸ ναυτιλιακὸ κεφάλαιο πρέπει νὰ χρησιμο-
ποιηθεῖ γιὰ νὰ δημιουργηθεῖ καινούργιος ἐμ-
πορικὸς στόλος καὶ γιὰ νὰ ἐξασφαλιστεῖ ὁ
ναυτεργατικὸς κόσμος ἀπὸ μιὰ ἀναπόφευχτη
ἀλλοιωσ, δυστυχία, εἶναι τόσο σοβαρὴ γιὰ
τὴν ὑπαρξὴ τῆς Ἑλλάδας καὶ γιὰ τὴν ἀνοικο-
δόμησή της αὐτὴ ἢ τέτοια χρησιμοποίησι τοῦ
ναυτιλιακοῦ κεφαλαίου, ὥστε νὰ εἶναι φανε-
ρὸ πὼς δὲν μποροῦν τὰ ἰδιωτικὰ συμφέροντα
τῶν πλοιοκτητῶν νὰ ἐπικρατήσουν. Καὶ ὅμως
αὐτὰ ἐπικράτησαν καὶ σήμερα, ὕστερα ἀπὸ
τὴν ἀπόφασιν τῶν Ἀγγλικῶν Δικαστηρίων, τὸ
ναυτιλιακὸ αὐτὸ κεφάλαιο ἐξανεμίζεται. Οἱ
συνέπειες καὶ γιὰ τὴν ἑλληνικὴ οἰκονομία καὶ
γιὰ τοὺς ναυτεργάτες εἶναι πραγματικὰ ἀνυ-
πολόγιστα τραγικές. Γιατὶ οἱ ἐφοπλιστές, οἱ
περισσότεροι ἄνθρωποι ἀποξενωμένοι ἀπὸ τὴν
Ἑλλάδα, χωρὶς κανένα δεσμὸ μὲ τὴν Ἑλλάδα
καὶ τὸν Ἑλληνικὸ Λαόν, ἢ θὰ χρησιμοποιήσουν
τὰ ποσά, πού θὰ πάρουν γιὰ τὴν καλοπέρασή
τους ἢ γιὰ ἄλλες τοποθετήσεις στὸ ἐξωτερι-
κὸ ἢ κι’ ἂν πάρουν, μερικοὶ, πλοῖα θὰ ἀπο-
φύγουν νὰ τὰ νηολογήσουν στὴν Ἑλλάδα.
Τὴ στιγμὴ, λοιπόν, πού ἡ Ἑλλάδα, ἔχοντας καὶ
τοὺς τίτλους μιᾶς τετράχρονης ἡρωϊκῆς πάλης

στο πλευρό των Συμμάχων, μπορούσε με τα λεφτά αυτά να δημιουργήσει ένα καινούργιο εμπορικό στόλο, κτήμα του "Εθνους και να εξασφαλίσει τη ζωή στα ήρωικά παιδιά της, τους ναυτεργάτες, θά βρεθεί στο τέλος του πολέμου χωρίς εμπορικό στόλο και, το χειρότερο, χωρίς τα μέσα και τη δυνατότητα να ξαναποκτήσει.

Αυτή είναι ή συνέπεια του σκανδάλου αυτού, που αν το άρχισε ή Κυβέρνηση Τσουδεροῦ, όμως το συμπλήρωσαν οι Κυβερνήσεις της λεγόμενης άπελευθερωθείσης Ελλάδος.

ΤΙ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΓΙΝΕΙ

Μα θάνατι λάθος νά ποῦμε πῶς ἡ ὑπόθεση χάθηκε καί δέν μπορεῖ νά γίνει τίποτα. Ὁ Ἑλληνικός Λαός δέν μπορεῖ καί δέν πρέπει νά ἐπιτρέψει αὐτή τήν κλοπή. Εἶναι ζήτημα ζωῆς καί θανάτου γιά τόν Ἑλληνικό Λαό νά ἐτοιμάσει τήν οικονομική ἀνόρθωση, τήν ἀνοικοδόμηση τῶν ἐρειπίων του. Καί νά τήν ἐτοιμάσει καί νά τήν πραγματοποιήσει σέ βάρος ἐκείνων, πού ὠφελήθηκαν ἀπό τὰ δεινά καί τίς συμφορές του. Τό ἴδιο πρέπει νά γίνει καί γιά τόν ἐμπορικό μας στόλο. Πρέπει νά ξαναδημιουργηθεῖ ἀπό τὰ κέρδη καί τίς ἀποζημιώσεις τῶν βαποριῶν, πού ἀνήκουν στό σύνολο καί ὄχι σέ ὠρισμένα ἄτομα. Καί δημιουργία ἐμπορικῆς ναυτιλίας χωρίς νά προστατευθοῦν οἱ ναυτεργάτες δέν εἶναι δυνατή. Γιά νά γίνουν, λοιπόν, αὐτά πρέπει ἡ Κυβέρνηση συνεννοούμενη μέ τίς Συμμαχικές Κυβερνήσεις, νά δεσμεύει ἀμέσως ὅλο τὸ ναυτιλιακό κεφάλαιο πού βρίσκεται στό ἐξωτερικό καί νά καλέσει ἀμέσως τοὺς ἐφοπλιστές ἐντολοδόχοις τῆς νά δώσουν τοὺς λογαριασμοὺς καί νά καταθέσουν τὰ κέρδη, ἀλλοιῶς νά πάρει καί ποινικά μέτρα ἐναντίον τους. Ὑστερα, πρέπει ἡ Κυβέρνηση νά δημιουργήσει ἓνα Ὄργανισμὸ μέ συμμετοχὴ ἀντιπροσώπων τῶν ναυτεργατῶν, πού νά διαχειρίζεται τὰ πλοῖα, πού μένουν, σάν ἓνα οικονομικό σύνολο. Αὐτὸ εἶναι ἀκόμα πιὸ ἐπιταχτικό, γιὰτὶ μέ σύμβαση, πού ὑπογράφηκε

ανάμεσα στους συμμάχους τόν περασμένο Αύγουστο. Όλα τὰ πλοία για χρονικό διάστημα, που φτάνει ἔξη μῆνας ὕστερα ἀπὸ τὴ λήξη τοῦ πολέμου μετὴν Ἰαπωνία, θὰ εἶναι ἐπιταγμένα καὶ κάτω ἀπὸ διεθνῆ ἔλεγχο γιὰ νὰ διευκολυνθοῦν οἱ στρατιωτικὲς μεταφορές, ἡ ἀποστράτευση, ὁ ἀνεφοδιασμός καὶ ἡ ἀνοικοδόμηση τῶν διαφόρων χωρῶν. Τοὺς ναύλους, που θὰ κανονίζονται ἀπὸ διεθνῆ Ἀρχή, θὰ τοὺς πληρώνουν οἱ διεθνεῖς ὀργανισμοὶ ἐφοδιασμοῦ (ΟΥΝΡΑ) καὶ τὰ κράτη καὶ θὰ εἰσπράττονται ἀπὸ τίς Κυβερνήσεις, που ἔχουν ἐπιτάξει τὰ πλοία, αὐτὲς δὲ θὰ δίνουν ἕνα μίσθωμα στοὺς πλοιοκτῆτες. Πρέπει λοιπὸν νὰ τὰ πάρει ἡ Κυβέρνηση στὴ διαχείρισή της μέσον ἑνὸς Ὄργανισμοῦ καὶ ὄχι μέσον τῶν ἴδιων τῶν πλοιοκτητῶν, ὥστε μετὰ τοὺς ναύλους που θὰ πάρει ἀφοῦ ἀφαιρεθοῦν, ὅσα θὰ δίνει στοὺς πλοιοκτῆτες νὰ προστεθεῖ ἕνα ποσὸ στὸ ναυτιλιακὸ κεφάλαιο καὶ νὰ ἐξασφαλιστεῖ ἔτσι ἡ δημιουργία τοῦ αὐριανοῦ ἐμπορικοῦ μας στόλου καὶ ἡ συντήρηση τοῦ ναυτεργατικοῦ κόσμου.

Ὁλος ὁ Ἑλληνικὸς Λαὸς πρέπει νὰ ἐνδιαφερθεῖ γιὰ τὸ ζήτημα αὐτό. Ἀνοικοδόμηση μιᾶς ναυτικῆς χώρας, ὅπως εἶναι ἡ Ἑλλάδα, δὲ μπορεῖ νὰ γίνῃ, ἂν λείπει ὁ ἐμπορικὸς της στόλος. Τὸ μεγάλο αὐτὸ δυστύχημα, που χρωσιέται στὴ συνενοχὴ τῶν Ἑλληνικῶν Κυβερνήσεων, πρέπει νὰ ἀποφευχθεῖ. Οἱ ναυτεργάτες μας πρέπει νὰ μποῦν ἐπικεφαλῆς μιᾶς πανελληνίας κινητοποίησης, γιὰ νὰ σωθεῖ ὁ ἐμπορικὸς μας στόλος ἀπ' τὴν πλεονεξία τῶν πλοιοκτητῶν. Καὶ ἡ κοινητοποίηση αὐτὴ πρέπει νὰ

15

γίνει χωρίς καθυστέρηση. Γιατί σέ λίγο θάναί
άργά.

Τόν Βεργωτή θά τόν μιμηθοῦν καί οί ἄλ-
λοι, ἐνῶ ἐδῶ τὰ ὄργανά τους θά φωνάζουν
κούφιεσ κουβέντεσ γιά Μεγάλη Ἑλλάδα καί
θά καταδιώκουν λυσσασμένα τοὺσ ἀληθινοὺσ
πατριῶτεσ, αὐτοὺσ πού πονᾶν τόν τόπο καί
τόν προστατεύουν ἀπ' τή βρωμιᾶ τῶν ἐκμε-
ταλλευτῶν. Αὐτοὺσ πού παλεύουν γιά μιᾶ Ἑλ-
λάδα λεύτερη, ἀνεξάρτητὴ καί εὐτυχισμένη.

STAT

Ο ΔΙΕΘΝΗΣ _____

ΝΑΥΤΕΡΓΑΤΙΚΟΣ

ΧΑΡΤΗΣ

STAT

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

ΔΗΜΗΤΡΗ ΚΟΛΙΟΥ

ΕΚΔΟΣΗ

**ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ
ΝΑΥΤΕΡΓΑΤΙΚΩΝ ΟΡΓΑΝΩΣΕΩΝ**

Βασιλ.Κ)νου & Φιλελλήνων 27-ΠΕΙΡΑΙΑ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Στις 28 — 29 του Ιούλη 1944, οί αντιπρόσωποι Ναυτεργα-
τικών Ὄργανώσεων ἀπὸ 22 χώρες ψήφισαν τελικά τὸ Διεθνή
Ναυτεργατικὸ Χάρτη. Τὸ Ἑλληνικὸ Ναυτεργατικὸ Κίνημα, γιὰ
πρῶτη φορά στὴν ἱστορία του, ἀντιπροσωπεύτηκε ἀπὸ ἐλεύθερες
καὶ δημοκρατικές Ὄργανώσεις. Ἡ Ο. Ε. Ν. Ο., ἡ Ὄργάνωση
ἐκείνη, ποὺ πάλαψε ἐναντία σὲ κάθε ἀντίδραση μέσα στὰ δύσκο-
λα χρόνια τοῦ πολέμου, γιὰ νὰ καλλιτερέψει τὶς βιοτικές συν-
θήκες τῶν Ναυτεργατῶν, κατῶρθωσε νὰ ἐξυψώσει τὸ Ἑλληνικὸ
Ναυτεργατικὸ Κίνημα σὲ τέτοιο ἐπίπεδο, ποὺ νὰ τὸ κάνει σε-
βαστὸ μέσα στοὺς Διεθνεῖς ναυτεργατικὸς καὶ, γενικώτερα, ἐρ-
γατικὸς κύκλους.

Μέχρι τὸ 1942, οἱ Ἑλληνικές ἐργατικές ἀντιπροσωπεῖες, χά-
ρη στὸ γεγονός ὅτι ἦταν διωρισμένες καὶ δὲν ἐκπροσωποῦσαν
πραγματικά τοὺς Ἑλλήνες ἐργάτες, στὰ διάφορα διεθνή ἐργα-
τικά συνέδρια, ἡ παρουσία τους ἐκεῖ προκαλοῦσε τὶς σφοδρῆς
ἐπιθέσεις καὶ διαμαρτυρίες ἀπὸ τοὺς δημοκρατικά ἐκλεγμένους
ἀντιπροσώπους τῶν ἄλλων χωρῶν.

Ἡ συμμετοχή, λοιπόν, τῆς Ο. Ε. Ν. Ο. στὰ διάφορα Διεθνή
Συνέδρια καὶ Συνδιασκέψεις, ὄχι μόνο ὠφέλησαν ἰδιαίτερα τοὺς
Ναυτεργάτες, ἀλλὰ καὶ ἐξύψωσε τὸ γόητρο τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἑρ-
γατικοῦ Κινήματος, ποὺ εἶχε κουρελιασθεῖ ἀπὸ τοὺς διάφορους
ἐργατοκάπηλους τῆς προμεταξικῆς καὶ Μεταξικῆς περιόδου.

Ἡ Συνδιάσκεψη τῆς 28—29 Ἰούλη 1944 ἔχει ἰδιαίτερη ση-
μασία γιὰ τοὺς Ἑλλήνες Ναυτεργάτες, γιατί ἐκεῖ ψηφίσθηκε ὁ
Διεθνῆς Ναυτεργατικὸς Χάρτης, ποὺ ἀποτελεῖ ἕνα ἐνιαῖο πρόγραμ-
μα ἐπιδιώξεων τῆς Διεθνῆς Ναυτεργατικῆς Τάξης.

Τὸ γεγονός, ὅτι οἱ Ναυτεργάτες ἔχουν τοὺς χειρότερους ὄ-
ρους ἐργασίας καὶ ζοῦνε κάτω ἀπὸ τὶς ἐλεεινότερες συνθήκες
ἀνάμεσα σὲ ὄλους τοὺς ἄλλους ἐργάτες ξηρᾶς, εἶναι πιά κοινὸ
μυστικόν.

Κατὰ τὴν περίοδο τῆς Εἰρήνης, τόσο ἀπὸ τὸ ὅτι οἱ Ναυτερ-
γάτες θρίσκονταν σκορπισμένοι σ' ὄλες τὶς θάλασσες, ὅσο καὶ
ἀπὸ ἀρκετὴ δόση ἀδιαφορίας ἐκ μέρους των, ἄφησαν τὶς τύχες
τοὺς ἔρμαιο στὴν ἀπληστή ἐκμετάλλευση τῶν ἐφοπλιστῶν, ποὺ
τοὺς ἐπέβαλαν ὄλο καὶ χειρότερους ὄρους μὲ τὸ πρόσχημα πὼς
ἡ Ναυτιλία περνοῦσε οἰκονομικὴ κρίση, ἐνῶ στὴν πραγματικότη-
τα ἐκεῖνοι ἀγόραζαν ὄλο καὶ περισσότερα καράβια.

Ὅταν ξέσπασε ὁ πόλεμος — ὅπως καὶ στὸν περασμένο —
οἱ Ναυτεργάτες κλήθηκαν νὰ διατηρήσουν ἀνοιχτὴ τὴν ἀρτηρία
ζωῆς τοῦ συμμαχικοῦ μετώπου καὶ τὴν διατήρησαν. Οἱ Ναυτερ-
γάτες δὲν ἔπαυσαν νὰ μεταφέρουν κανόνια, τάνκς, τρόφιμα, καὶ
κάθε λογῆς πολεμοφόδια, μέσα ἀπὸ τὸν κλοιὸ τῶν ἐχθρικών ὑπο-
βρυχίων καὶ ἀεροπλάνων. Μὲ ἀπαράμιλλη αὐτοθυσία καὶ καρτε-
ρικότητα, ἔκαναν τὸ καθήκόν τους καὶ ἀποδείξανε πὼς εἶναι ἱ-
κανοὶ γιὰ ὄλα.

Εἶναι καιρὸς πιά οἱ Ναυτεργάτες νὰ πάρουν τὴ θέση ποὺ
τοὺς ἀνήκει μέσα στὴν κοινωνία. Εἶναι καιρὸς οἱ ὑπηρεσίες τους
ν' ἀναγνωρισθοῦν καὶ νὰ ἀμειφθοῦν ἀνάλογα. Εἶναι καιρὸς ν' ἀ-

ποδοθεί κοινωνική δικαιοσύνη στους Ναυτεργάτες που απ' όλους τους άλλους εργάτες μάχονται κάτω από τις χειρότερες συνθήκες, πέντε χρόνια τώρα στην πρώτη γραμμή της φωτιάς, ενάντια στο Ναζιφασισμό, για τα ύψηλα ιδεώδη : 'Ελευθερία — Δημοκρατία — Κοινωνική Δικαιοσύνη.

Ο Διεθνής Ναυτεργατικός Χάρτης, που επεξεργάστησαν αντιπρόσωποι Ναυτεργατών δώδεκα 'Εθνών στο Λονδίνο, εκθέτει ένα πρόγραμμα άμεσων και κατώτερων επιδιώξεων, που οι Ναυτεργάτες όλου του Κόσμου πρέπει να απαιτήσουν, αν πρόκειται να ζήσουν στο μέλλον μια ζωή αξιο των αγώνων τους. Ο Χάρτης αυτός θα τους χρησιμεύσει σαν οδηγός στις προσπάθειές τους για την καλλιτέρευση των συνθηκών της ζωής και δουλείας μέσα στα καράβια.

Είμαστε βέβαιοι πως οι Ναυτεργάτες των 'Ενωμένων 'Εθνών που πολέμησαν τόσο αποτελεσματικά ενάντια στο Ναζιφασισμό θα είναι έτοιμοι να πολεμήσουν για την επιτυχία των επιδιώξεών τους και την καλλιτέρευση της ζωής τους.

Στην πάλη τους αυτή, η συνεργασία μεταξύ των Ναυτεργατών όλων των κλάδων είναι απαραίτητη για την πρόληψη κάθε απόπειρας εκ μέρους των εφοπλιστών να συναγωνισθούν στη Διεθνή αγορά σε βάρος μας.

Είναι ακόμα πιο απαραίτητη η συνεργασία 'Αξιωματικών και Κατωτέρων Πληρωμάτων, που οι εφοπλιστές για την έξυπνη ρύθμιση των συμφερόντων τους, προσπαθούσαν πάντα με καταχθόνια σχέδια να τους κρατούν χωρισμένους.

Τίποτε δεν χωρίζει τους 'Αξιωματικούς από τα Κατώτερα πληρώματα, αναφορικά με τις σχέσεις τους προς τους εργοδότες τους, και όσο γρηγορότερα το καταλάβουν αυτό οι ενδιαφερόμενοι και δώσουν τα χέρια, τόσο αποτελεσματικότερα θα αντιμετωπίσουν τα κοινά τους προβλήματα.

Οι 'Αντιπρόσωποι στη Διεθνή Ναυτεργατική Συνδιάσκεψη

Β. ΜΠΕΚΑΚΟΣ, Α. ΑΜΠΑΤΙΕΛΟΣ, Δ. ΚΟΛΙΟΣ,

Α. ΠΑΛΑΙΟΛΟΓΟΣ

Ο ΔΙΕΘΝΗΣ ΝΑΥΤΕΡΓΑΤΙΚΟΣ ΧΑΡΤΗΣ

1. ΓΕΝΙΚΑ

Οι Αξιωματικοί και τα πλήρώματα του Εμπορικού Ναυτικού επαναλαμβάνουν εδώ, για μιὰ ακόμη φορά, πώς οι όροι εργασίας κάτω από τους όποιους εργάζονται, πρέπει να αλλάξουν ριζικά αν πρόκειται το Εμπορικό Ναυτικό να γίνη μιὰ βιομηχανία τέτοια που να εξασφαλίζει αξιοπρεπή ζωή σ' εκείνους που εργάζονται σ' αυτή.

Κάτω από συνθήκες ως επί το πλείστον σκληρές και επικίνδυνες, το Εμπορικό Ναυτικό παρέχει ανεκτίμητες υπηρεσίες στην οικονομική ζωή του κόσμου με την κίνηση φορτίων και επιβατών στις θάλασσες και τους ωκεανούς. Ακριβώς, όπως στον περασμένο πόλεμο, έτσι και στο σημερινό, έγινε στον καθένα αντιληπτό, πόσο ζωτικές είναι αυτές οι υπηρεσίες. Στην περίοδο της Ειρήνης είναι, αν όχι τόσο αισθητές, το ίδιο όμως σημαντικές, στην οικονομική ζωή.

Οι Ναυτεργάτες επομένως πιστεύουν πως οι αξιώσεις τους για καλλίτερους όρους ζωής θα αντιμετωπιστούν με κατανόηση και συμπάθεια.

Η καλύτερέυση που έχει γίνει στις συνθήκες εργασίας των Ναυτεργατών κατά τον παρόντα αιώνα, συγκρινόμενη με εκείνη που παρατηρήθηκε σε άλλες βιομηχανίες, είναι γενικά κατώτερη, παρά το γεγονός ότι η Ναυτιλία είχε κατά το διάστημα αυτό πλήρες μερίδιο από την τεχνική πρόοδο. Οι Αξιωματικοί και τα Πλήρωματα του Εμπορικού Ναυτικού είναι αμετάκλητα αποφασισμένοι να αποκαταστήσουν τη διαφορά αυτή.

4. Οι απόπειρες που έγιναν από τις Ναυτεργατικές Οργανώσεις, ιδιαίτερα ύστερα από τον περασμένο πόλεμο, να συμπληρώσουν αυτή την καθυστέρηση, εξουδετερώθηκαν, όχι μονάχα από τη διαρκή και σκληρή αντίδραση των διεθνώς οργανωμένων εφοπλιστών, αλλά επίσης και από την έλλειψη θέλησης εκ μέρους των κυβερνήσεων και την αδυναμία τους να επιβάλουν μιὰ γενική ύψωση του επιπέδου των Ναυτεργατών, εφαρμόζοντας τις Διεθνείς Συνθήκες.

5. Στις προσπάθειές τους να σπάσουν αυτή την αντίδραση και να υπερνικήσουν την έλλειψη θέλησης και αδυναμίας, οι Οργα-

νώσεις συνάντησαν σημαντικά εμπόδια διαφόρων ειδών: ανέλεγκτη αύξηση χωρητικότητας, άκολουθούμενη από παροπλισμό πλοίων, μείωση των παγκοσμίων συναλλαγών, έλλειψη διεθνούς συνεργασίας που είχε σαν αποτέλεσμα άγριο συναγωνισμό, βίαιες διακυμάνσεις των τιμών συναλλάγματος με τα ίδια αποτελέσματα, τήν τακτική της μεταβίβασης πλοίων κάτω από ξένη σημαία, χωρίς εξαίρεση σε σημαίες χωρών καθυστερημένων από την άποψη της κοινωνικής Πρόνοιας, πρόσληψη άποικιακών Ναυτεργατών κάτω από όρους πολύ κατώτερους των Πληρωμάτων που αντικαταστούσαν.

6. Κατά την περίοδο μεταξύ των δυο πολέμων έγινε όλα τα θαλάσσια όσα να ανέβασουν το επίπεδο του προσωπικού της Ναυτικής Βιοφανερò πώς κοινωνικά αναπτυγμένες χώρες, όποτεδήποτε θελήμηχανίας, έβρισκαν σοβαρά εμπόδια από το γεγονός πώς αυτό θα εξασθένιζε την συναγωνιστική δύναμη των Έμπορικών τους Στόλων.

7. 'Απ' αυτό είναι εύνόητο πώς ó διεθνής χαρακτήρας της Ναυτικής Βιομηχανίας κάνει άπαραίτητη την επιδίωξη της όσο το δυνατόν ευρύτερης όμοιομορφίας των συνθηκών έργασίας των Ναυτεργατών, γιατί άλλοιώς οι συνθήκες των πιο προοδευμένων Κρατών θα κινδυνεύουν πάντοτε από εκείνες των καθυστερημένων. Κατά τή διάρκεια του σημερινού πολέμου άποδείχτηκε πώς είναι δυνατό να πετύχουμε μεγαλύτερο μέτρο όμοιομορφίας από πριν, τόσο στους βασικούς μισθούς, όσο και σε άλλους όρους των Ναυτεργατών των Ένωμένων Έθνών.

Τά παραπάνω δημιουργούν μια εύκαιρία χωρίς προηγούμενο για όλα τα Ναυτικά Έθνη στην επιδίωξη να υίοθετήσουν διεθνή κατώτερα επίπεδα. 'Ακόμα ένας λόγος είναι το γεγονός πώς οι Ναυτεργάτες των χωρών των οποίων οι συνθήκες καλύτερέφανε κατά τή διάρκεια του πολέμου, θα άντισταθούν σε κάθε άπόπειρα περικοπής που θα έχει σαν αποτέλεσμα το να μπουν εμπόδια στο δρόμο της διαρκής καλύτερέφης του διεθνούς βιοτικού επιπέδου των Ναυτεργατών.

8. 'Ενας άλλος εύνοϊκός παράγοντας είναι πώς οι ναύλοι και τα είσιτήρια επιβατών είναι σχεδόν όμοιομορφα. Είναι ώστόσο άπαραίτητο να παρθούν μέτρα για τήν άποτροπή της μείωσης τους. Σταθεροποίηση των μισθών και των όρων έργασίας άντιπροσωπεύει ένα σημαντικό βήμα προς αυτή τήν κατεύθυνση. Οι Ναυτεργάτες δέν είναι διατεθειμένοι να έπιτρέψουν τήν εξάσκηση του συναγωνισμού στη ράχη τους.

9. Με τα παραπάνω οι 'Οργανώσεις 'Αξιωματικών και Πληρωμάτων δέν θέλουν να πουν πώς οι καταναλωτές πρέπει να πληρώσουν τή διαφορά αν οι καλύτερέσεις των όρων έργασίας των Ναυτεργατών έπιφέρουν μια μικρή αύξηση των ναύλων. Μένει ώστόσο να άποδειχτεί αν πραγματικά οι χαμηλότεροι ναύλοι σημαίνουν χαμηλότερες τιμές για τους καταναλωτές. 'Από τήν άλ-

λη μεριά υπάρχει ή τάση να αντισταθμίζεται μια τυχόν καλύτερη ρεψη των συνθηκών των Ναυτεργατών με μια μαζεμένη ύψωση των ναύλων και να φορτώνεται κατ' εῤθειαν στους καταναλωτές.

10. Γι' αὐτή τήν αἰτία και για τους λόγους που αναφέρονται στην παράγραφο 5, οἱ Ὀργανώσεις των Ἀξιωματικῶν και των Κατωτέρων Πληρωμάτων ὑποστηρίζουν πῶς τὸ σύστημα τῆς ἀτομικῆς πρωτοβουλίας δὲν εἶναι ἐκεῖνο πὸ ὁδηγεῖ στην ἐπιτυχή λειτουργία μιᾶς διεθνῆς βιομηχανίας σὰν τῆ Ναυτιλία. Πιστεύουν πῶς για τὴν καλύτερη ἐξυπηρέτηση τῆς παγκόσμιας συνεργασίας και τῶν ἐθνῶν τῶν ἰδίων, καθὼς και τῆς Ναυτεργατικῆς οἰκογένειας, οἱ Ἐμπορικοὶ Στόλοι πρέπει νὰ εἶναι τὸ ἀντικείμενο συνεχῆς προσοχῆς τοῦ Κοινοῦ, διεθνῆς συνεργασίας και συνεννόησης μεταξύ Κυβερνήσεως. Για τὸ σκοπὸ αὐτὸ πρέπει νὰ ἰδρυθεῖ ἓνα διεθνὲς Σῶμα, ὅπου ἡ Διαχείριση και οἱ Ναυτεργάτες θὰ ἀντιπροσωπεύονται μὲ τῶν διεθνῶν τους ὀργανώσεων.

11. Οἱ ἀρχές πὸ μπαίνουν σ' αὐτὸ τὸ Χάρτη θὰ ἐφαρμόζονται τὸ ἴδιο και για τους Ναυτεργάτες τῆς Ἀσίας, Ἀφρικῆς, Ἀνατολικῶν και Δυτικῶν Ἰνδιῶν, πὸ ἐξάκολουθοῦν νὰ χρησιμοποιοῦνται κάτω ἀπὸ συνθήκες κατώτερες ἀπὸ ἐκεῖνες πὸ ἔχουν οἱ λευκοί. Οἱ ὀργανώσεις των Ναυτεργατῶν εἶναι ἀποφασισμένες νὰ θάλουν τέλος στην κατάσταση αὐτή, πὸ παραβιάζει τὰ καλῶς ἐννοούμενα συμφέροντα ὅλων των Ναυτεργατῶν, και νὰ πάρουν ὅλα τὰ ἀναγκαῖα μέτρα για τὴ ρύθμιση των μισθῶν και των ὀρων ἐργασίας των Ναυτεργατῶν ἐκείνων (Σημ. Μετ. Ἀποικιακῶν) μὲ συλλογικὴ Σύμβαση.

12. Οἱ Ναυτεργατικῆς Ὀργανώσεις, ἐνεργῶντας κατὰ τὴν ἐπιθυμία των μελῶν τους, συνέβαλαν πλέρια στὸν ἀγῶνα ἐνάντια στὸ Φασισμό και τὸν Ἐθνικοσοσιαλισμὸ και ἔθεσαν τὶς ὑπηρεσίες τους ἀνεπιφύλαχτα στὴ διάθεση τῆς πολεμικῆς προσπάθειας, ἀλλὰ ἔχουν τὴν πεποίθηση πῶς ὅταν ἔλθει ἡ περίοδος τῆς ἀνακούφισης και παλινῶρθωσης, θὰ εἶναι καιρὸς ἐπίσης και για τὴν ἀντιμετώπιση των δίκαιων ἀξιῶσεων των Ναυτεργατῶν για ἐξιοπρεπεῖς ὀρους, ὅπως μπαίνουν σ' αὐτὸ τὸ Ναυτεργατικὸ Χάρτη, πὸ κατὰ τὴ γνώμη τους δὲν περιέχει τίποτε πὸ νὰ μπορεῖ νὰ θεωρηθεῖ σὰν ὑπερβολικὸ και ἀδύνατο νὰ γίνεῖ μέσα σὲ μιὰ καλὰ διαχειριζόμενη βιομηχανία.

II. ΜΙΣΘΟΙ, ΑΓΕΗΣΕΙΣ, ΕΠΙΔΟΜΑΤΑ, ΠΟΛΕΜΙΚΑ ΕΠΙΔΟΜΑΤΑ, ΥΠΕΡΩΡΙΕΣ

13. ΜΙΣΘΟΙ. Δὲν ὑπάρχει ἀμφιβολία πῶς θὰ προβληθοῦν κάθε λογῆς ἀντιρρήσεις για τὸν καθορισμὸ διεθνoῦς κατωτέρου ὀριου μισθῶν στὴ Ναυτικὴ Βιομηχανία. Ὅστόσο δὲν θὰ ὑπάρξει ἀντίρρηση πάνω στὸ ὅτι τὸ ζήτημὰ των μισθῶν εἶναι ἓνα ἀπὸ τὰ κυριώτερα σημεῖα σὲ ἓνα Ναυτεργατικὸ Χάρτη και ὅτι ἐπομένως πρέπει νὰ γίνεῖ κάθε προσπάθεια για νὰ ἐξασφαλιστεῖ ἡ πραγματοποίηση ἓνoς διεθνoῦς κατωτέρου μισθολογίου.

14. Η σημασία του ζητήματος αυτού έχει επίσης αναγνωρισθεί από πολύ καιρό στους εφοπλιστικούς κύκλους. Έτσι στη Συνεδρίαση της Διμερούς Ναυτιλιακής Επιτροπής του Διεθνούς Γραφείου Εργασίας, που έγινε στο Λονδίνο τον Ιούνη του 1942, οι αντιπρόσωποι των εφοπλιστών υπενθύμισαν πως όταν η Συνθήκη συζητήθηκε για τις ώρες (Σημ. Μετ. Εργασίας) και τη σύνθεση, είχαν ζητήσει να ληφθεί υπ' όψη το ζήτημα της διαβάθμισης των μισθών. Οι οργανώσεις των Αξιωματικών και Πληρωμάτων δηλώνουν εδώ πως απαιτούν τον καθορισμό κατωτέρων ορίων για κάθε ένα από τα κεφάλαια του Ναυτεργατικού Χάρτη, συμπεριλαμβανομένου και εκείνου των μισθών.

15. Υπέρ της σταθεροποίησης των μισθών συνηγορούν σημαντικά τα ακόλουθα επιχειρήματα :

(I) Ναυτεργάτες διαφόρων χωρών κάνουν την ίδια εργασία, συχνά στις ίδιες ή παρόμοιες γραμμές.

(II) Ξοδεύουν ένα αρκετά σημαντικό μέρος των αποδοχών τους έξω από την Πατρίδα τους, σε ξένο συνάλλαγμα.

(III) Οι καλλίτεροι Ναυτεργάτες μιας χώρας μπορεί να τραβήχουν από τους υψηλότερους μισθούς μιας άλλης.

16. Η αντίρρηση που υποβλήθηκε κάποτε ενάντια στο διεθνές μισθολόγιο ήταν ότι έπρεπε να καθοριστεί σε ένα ώρισμένο νόμισμα. Η αντίρρηση αυτή δεν έχει περισσότερη βαρύτητα από το επιχείρημα πως οι ναύλοι πρέπει να καθορίζονται σε δολλάρια ή λίρες στερλίνες και κατόπιν να μετατρέπονται σε νόμισμα του τόπου.

17. Μια πιο σοβαρή αντίρρηση είναι πως καθορίζοντας τους μισθούς σε λίρες ή δολλάρια δεν παίρνομε υπ' όψη το κόστος της ζωής μιας χώρας κάτω από τη σημαία της οποίας ένα πλοίο είναι νηολογημένο. Το επιχείρημα αυτό χρησιμοποιείται βέβαια σε χώρες που θεωρούν πως το επίπεδο και κόστος της ζωής τους είναι χαμηλότερα από άλλου. Είναι άραγε αυτό ικανός λόγος να επιτρέψουμε στην επιχείρηση να πραγματοποιεί μεγαλύτερα άκαθαρτα κέρδη; Στην παρ. 15 έδαφ. (II), έχουμε κιόλας παρατηρήσει πως οι Ναυτεργάτες ξοδεύουν μέρος των αποδοχών τους στο εξωτερικό μπορεί να προστεθεί πως πολλοί Ναυτεργάτες ταξιδεύουν με ξένα καράβια που πληρώνουν καλλίτερα, ενώ οι οικογένειές τους ζούν στην πατρίδα τους.

18. Θεωρούμε πως ο καθορισμός διεθνούς κατωτέρου μισθού είναι τόσο πρωταρχικής σπουδαιότητας που δεν πρέπει να ξεγελαστούμε από το επιχείρημα πως το κόστος της ζωής θα κυμαίνεται πολύ από χώρα σε χώρα, και πως βίαιες εναλλαγές στις τιμές του συναλλάγματος θα καταστήσουν προβληματικό το διεθνές κατώτερο μισθολόγιο. Στην πραγματικότητα τέτοια επιχειρήματα ευνοούν τις χώρες που έχουν κιόλας το χαμηλότερο διοικητικό επίπεδο και επομένως ενεργούν σαν φρένο πάνω στους μισθούς, σε έλη τη γραμμή. Πραγματικά πρέπει να θεωρείται το

έπιχείρημα αυτό σαν ένας από τους κυριώτερους παράγοντες που κράτησε τους μισθούς των Ναυτεργατών σε ένα μεγάλο αριθμό χωρών, σε μειονεκτική θέση, σε σύγκριση με τους μισθούς των άλλων εργατών. Μόνο με την εφαρμογή ενός διεθνούς κατωτέρου μισθολογίου μπορούμε να πιτύχουμε την εξασφάλιση της θέσης των Ναυτεργατών διεθνώς, παρ' όλο που αυτό μπορεί αρχικά να σημαίνει πως σε μερικές χώρες οι μισθοί των Ναυτεργατών θα είναι ανώτεροι των επιπέδων των μισθών γενικά. Πουθενά, ωστόσο, ένα κατώτερο μισθολόγιο δεν θα φθάσει στο επίπεδο να εξασφαλίσει στους Ναυτεργάτες περισσότερο από μια μέτρια διαβίωση ανάλογη με το βαθμό τους στο πλοίο.

Το ιδεώδες βέβαια θάτανε να όριστεί διεγές μισθολόγιο για όλους τους Ναυτεργάτες και για όλες τις κατηγορίες των πλοίων. Προς το παρόν υπάρχουν ακόμα διαφορές στις κλίμακες της Σύνθεσης και ακόμα υπάρχουν πολλά καράβια που χρειάζονται ειδική κλίμακα. Πρέπει επομένως να περιοριστούμε στον καθορισμό κατωτέρων όρίων κάτω από τα όποια καμμιά Ναυτική Χώρα δεν θα μπορεί να κατέβει. Έννοείται πως θα επιτρέπεται να ανέβει πάνω απ' αυτά τα κατώτερα όρια. Επί πλέον παρατηρούμε πως τα κατώτερα αυτά όρια που προτεινόμε πρέπει να εφαρμόζονται στην κατώτερη κατηγορία πλοίων.

20. Σχετικά με την εφαρμογή διεθνών κατωτέρων μισθών πρέπει να έχουμε πάντα υπ' όψη πως αυτοί θα εφαρμόζονται σε χώρες όπου οι μισθοί ήταν πάντα πολύ χαμηλότεροι από χώρες με ανώτερο βιοτικό επίπεδο. Για τις τελευταίες ο προσδιορισμός κατωτέρων μισθών θα βοηθήσει στην αύξηση των κατωτέρων αυτών όρίων, και ταυτόχρονα θα σημαίνει μεγαλύτερη δυνατότητα επιτυχίας για το σκοπό αυτό απ' ότι θα είχε, αν δεν υπήρχαν τα γενικώς αναγνωρισμένα κατώτερα όρια. Επί πλέον τα κατώτερα όρια πρέπει να αναθεωρούνται από καιρό σε καιρό, όταν οι περιστάσεις το επιτρέπουν, με σκοπό την ελάττωση της διαφοράς μεταξύ κατωτέρων και ανωτέρων μισθών.

Φυσικά ήταν δύσκολο να βρεθεί το μέτρο για τον προσδιορισμό διεθνούς κατωτέρου μισθολογίου, αλλά καταλήξαμε στο συμπέρασμα πως ή στερλίνα είναι το ικανοποιητικώτερο και βασίσαμε τους υπολογισμούς μας στους μισθούς που ισχύουν σήμερα στις διάφορες Ναυτιλίες.

Έχοντας υπ' όψη τα πάρα πάνω και με την προϋπόθεση πως ο τιμάρημος της ζωής στη Μεγάλη Βρετανία δεν θα υπερβεί τον τιμάρημο της 1ης Ιανουαρίου 1944, προτεινόμε να όρισθεί ο κατώτερος μισθός του Ναύτη σε £ 18 τον μήνα, και οι κατώτεροι μισθοί των άλλων μελών του κατωτέρου πληρώματος να όρισθούν ανάλογα με τον αριθμό αυτό.

21. Όσον για Άξιωματικούς, πρέπει να όρισθεί ένα κατώτερο όριο £ 22.10.0 για τον 3ο Άξιωματικό και £ 22.10.0 για τον 4ο Μηχανικό, προς τα όποιον οι μισθοί των άλλων Άξιωματικών

πρέπει να έχουν την εξής αναλογία :

Β' 'Αξιωματικός	£ 27.—
Α' »	£ 32.10.0
Πλοίαρχος	£ 45.—
Γ' Μηχανικός	£ 27.—
Β' »	£ 32.10.0
Α' »	£ 40.10.0

Τα ελάχιστα αυτά όρια για 'Αξιωματικούς πρέπει να είναι οι κατώτεροι έφαρμόσιμοι μισθοί ανεξάρτητα χωρητικότητας, κατηγορίας, ιπποδύναμης ή γραμμής. Με άλλα λόγια ύψηλότερα μισθολόγια θα εφαρμοσθούν σε μικτά πλοία (φορτηγο-έπιβατικά), έπιβατικά, πετρελαιοκίνητα κλπ.

22. Για 'Αξιωματικούς 'Ασυρμάτου τα κατώτερα μηνιαία όρια πρέπει να είναι ως εξής :

Βοηθός 'Αξ) κός 'Ασυρμάτου £ 16.—

'Αξ) κός 'Ασυρμάτου :

Με ύπηρεσία μικρότερη τών' 3 έτών £ 22.—

Με ύπηρεσία 3 έτών £ 26.—

Με ύπηρεσία 5 έτών £ 28.—

Με ύπηρεσία 10 έτών £ 30.—

Με ύπηρεσία 15 έτών και άνω £ 35.—

23. Για την ταξινόμηση τών πλοίων πρέπει να βρεθεί ένας άπλος τρόπος. Τα φορτηγά πρέπει να ταξινομηθούν σύμφωνα με την καθαρή τους χωρητικότητα και τα έπιβατικά σύμφωνα με την όλική τους χωρητικότητα. Προτείνουμε την ακόλουθη ταξινόμηση σε τρεις κατηγορίες :

Φ ο ρ τ η γ ά :

Πλοία καθαρής χωρητικότητας μέχρι 5.000 τόννους (D.W.).

Πλοία καθαρής χωρητικότητας από 5.001 μέχρι 10.000 τόννους (D.W.).

Πλοία καθαρής χωρητικότητας από 10.000 τόννους και άνω.

Έ π ι β α τ ι κ ά :

Πλοία όλικής χωρητικότητας μέχρι 10.000 τόννους.

Πλοία όλικής χωρητικότητας από 10.001 μέχρι 20.000 τόν.

Πλοία όλικής χωρητικότητας από 20.000 και άνω.

24. Τα κατώτερα όρια μισθών πρέπει να είναι τα ίδια, άσχετα αν το πλοίο άσχολεϊται σε ώκεανοπλοία, ποντοπλοία ή άκτοπλοία.

25. Οι βασικοί μισθοί στα πετρελαιφόρα πρέπει να αυξάνονται κατά 10 τά έκατό τοόλάχιστο, με κατώτερο όριο προσαύξησης από £ 2 τόν μήνα.

26. Α ύ ξ ή σ ε ι ς. 'Η πληρωμή έτησίων αυξήσεων για συνεχή ύπηρεσία πρέπει να ρυθμιστεί ιδιαίτερα σε κάθε ώρα.

27. Έ π ι δ ό μ α τ α. Για άπουσία μεγαλύτερη τών 12 μηνών από την Πατρίδα θα πληρώνεται έπίδομα. Το ποσόν θα πρέπει να όριστεί ιδιαίτερα σε κάθε χώρα.

28. Στους Ναυτεργάτες που σταθμεύουν στο εξωτερικό θα πληρώνεται επίδομα που θα πρέπει να δριστεί ιδιαίτερα σε κάθε χώρα. Σε περίπτωση απουσίας μεγαλύτερης του έτους πρέπει να συνάπτεται ειδικό συμβόλαιο ύπηρεσίας στο εξωτερικό.

29. Για ύπηρεσία μεγαλύτερη των δύο μηνών στους τροπικούς πρέπει να πληρώνεται επίδομα. Το ποσόν πρέπει να δριστεί ιδιαίτερα σε κάθε χώρα.

30. Στην περίπτωση που ένα πλοίο προσεγγίζει σε χώρες όπου το κόστος της ζωής είναι ύψηλότερο πρέπει να πληρώνεται (ειδικό) επίδομα, το «επίδομα ξηράς». Το ποσόν πρέπει να καθοριστεί ιδιαίτερα σε κάθε χώρα, πέρνοντας ύπ' όψη τους ύψηλότερους μισθούς που επικρατούν στη χώρα εκείνη.

31. Στους Άξιωματικούς που έχουν κανονικό δίπλωμα άνωτερο από κείνο που χρειάζεται για το βαθμό που ύπηρετούν, πρέπει να πληρώνεται επίδομα. Το ποσόν πρέπει να δριστεί ιδιαίτερα σε κάθε χώρα.

32. Πολεμικά έπιδοματα. Είναι σωστό πώς το ζήτημα των πολεμικών έπιδομάτων δεν ανήκει σε ένα Χάρτη που πραγματεύεται τις μεταπολεμικές αξιώσεις των Ναυτεργατών. Πρέπει ωστόσο να παρατηρηθεί πώς οι πληρωμές αυτές μόνο κατά στάδια μπορούν να καταργηθούν γιατί προς το παρόν αντιπροσωπεύουν ένα ούσιαστικό μέρος των άποδοχών των Ναυτεργατών.

33. Επί πλέον, ο κίνδυνος από νάρκες και ναυάγια θα έξακολουθει να ύπάρχει για αρκετό καιρό μετά την παύση των έχθροπραξιών και έπομένως ή πληρωμή πολεμικών έπιδομάτων πρέπει να έξακολουθήσει ώσπου να θεβαιωθούν οι άρμόδιες Άρχές πώς έπανήλθαν στη θάλασσα όμαλές συνθήκες. Ίσως να χρειαστεί να εφαρμοστεί ένα σύστημα επικινδύνων ζωνών, που να καθορίζονται με διεθνή συμφωνία.

34. Η έξακολούθηση του πολέμου στην Άπω Άνατολή θα απαιτήσει επίσης την εφαρμογή ενός συστήματος επικινδύνων ζωνών προσδιορισμένων με διεθνή συμφωνία.

35. Υπερωρίες. Οι Όργανώσεις Άξιωματικών και Πληρωμάτων δεν συμφωνούν με την άρχή της ύπερωρίας, γιατί λόγω της χαμηλής άμοιβής των ύπερωριών έχει γίνει ο κανόνας μάλλον παρά ή έξαιρέση στη ναυτική βιομηχανία.

36. Έχει γίνει παραδεκτό σαν άρχή πώς οι ύπερωρίες θα πρέπει να πληρώνονται περισσότερο από το συνηθισμένο χρόνο έργασίας και προτεινόμε το αντίτιμο μιās ώρας ύπερωρίας να είναι το 1) 120 του μηνιαίου μισθοῦ. Με το αντίτιμο αυτό θα πληρώνονται όλες οι ώρες πάνω από το άνωτερο όριο της ήμερήσιας έργασίας. Ύπερωρίες το Σάββατο το άπόγευμα, τις Κυριακές και τις Δημόσιες έορτές, στο λιμάνι ή στο πέλαγος, θα πληρώνονται διπλές. Το κατώτερο αντίτιμο ύπερωρίας πρέπει να είναι ίσο προς το αντίτιμο ύπερωρίας του Ναύτη. Άν σε έξαιρετικές πε-

ριπτώσεις είναι ανάγκη να εργασθούν υπερωρίες, αυτές δεν πρέπει να υπερβαίνουν τις 16 ώρες την εβδομάδα.

37. Όπου προτιμούν οι Άξιωματικοί, μπορεί να προβλέπεται με ιδιαίτερη Σύμβαση, αντί πληρωμής υπερωριών, ίσος χρόνος εκτός υπηρεσίας με βάση μιας ημέρας άδεια για κάθε έξη ώρες υπερωρίας. Υπερωρίες που εργάσθηκαν το Σάββατο, την Κυριακή και τις έορτές θα υπολογίζονται διπλές.

38. Εκτός από τις ημέρες αναχώρησης και άφιξης και σε περίπτωση κινδύνου, κανείς κάτω των 19 έτων δεν πρέπει να υποχρεώνεται να εργασθεί υπερωρίες.

III. ΣΥΝΕΧΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑ.

39. Το πρόβλημα της εργασίας για όλους είναι ένα από κείνα που θα απασχολήσουν όλες τις χώρες, θα αφορά όλους τους μισθωτούς μετά τον πόλεμο, και θα είναι βασικό για την άνοικη δόμηση του πολεμο-δαρμένου κόσμου. Αν ή αρχή της κοινωνικής εξασφάλισης όλων εκείνων που προσφέρονται να εργαστούν για την Κοινωνία δεν γίνει παραδεκτή σαν ό σκοπός της οικονομικής δράσης, ή πραγματοποίηση των αρχών του Χάρτη του Άτλαντικού θάναί αδύνατη.

40. Πιστεύουμε πως στην εφαρμογή της αρχής της «Εργασίας για όλους» κάθε μιά βιομηχανία θα έχει ιδιαίτερη μεταχείριση. Στην περίπτωση αυτή ή Ναυτική Βιομηχανία, μπορεί χωρίς καμιά άμφιβολία να θεωρηθεί σαν μιά τελείως ιδιαίτερη μονάδα.

41. Στην υπόθεση αυτή οι Ναυτεργάτες έχουν μιά ξεχωριστή θέση αφού κατά τη διάρκεια του πολέμου, κάτω από ελεύθερα παραδεγμένη Κυβερνητική διεύθυνση, μείνανε στην επικίνδυνη υπηρεσία τους, και οι διάφορες χώρες συστήσανε υπηρεσίες διάθεσης Ναυτεργατών (Πούλ) για να τους κρατήσουν στη Ναυτική βιομηχανία. Μ' αυτό αποκτήθηκε σημαντική πείρα για την εξασφάλιση εργασίας για όλους.

42. Εκτός αυτού, ούτε οι Ναυτεργάτες, ούτε ή Κοινωνία θα άνεχθούν επανάληψη της άδικίας που έγινε μετά τον περασμένο πόλεμο, κατά τον οποίο οι Ναυτεργάτες υπέστησαν επίσης άμετρητες θυσίες.

43. Πρώτα απ' όλα πρέπει να καθιερωθεί πως οι Άξιωματικοί και τα Πληρώματα θα προσλαμβάνωνται από τους έργοδότες μόνιμα, και πως εκτός από τις περιπτώσεις που θα επιθυμούν οι Ναυτεργάτες, το σύστημα της λήξης της ναυτολόγησης κατά το τέλος του ταξιδιού πρέπει να καταργηθεί. Στις περιπτώσεις ωστόσο που ό έργοδότης υποχρεώνεται λόγω άνωτέρας βίας να λύσει τη σύμβαση ναυτολόγησης, πρέπει να πληρώνει στους Ναυτεργάτες ενός μηνός μισθό, και επί πλέον αντίτιμο για τροφή και κατοικία.

44. Κάθε χώρα πρέπει να συστήσει μιά υπηρεσία διάθεσης Ναυτεργατών (Πούλ) με γραφεία στα κατάλληλα λιμάνια. Η

ἀργάνωση τῶν ὑπηρεσιῶν αὐτῶν θὰ εἶναι φυσικά ὑπόθεση τῶν διαφόρων χωρῶν, ἀλλὰ θὰ ἀναφέραμε ἐδῶ λίγα σημεῖα, πού κατὰ τὴ γνώμη μας θὰ πρεπε νὰ ληφθοῦν ὑπ' ὄψη κατὰ τὶς διαρρυθμίσεις πού θὰ γίνουν στὶς διάφορες χώρες :

(I) Μέλος τοῦ Πούλ πού περιμένει ἐργασία θὰ παίρνει ποσὸ ὄχι μικρότερο ἀπὸ 80 ἑκατοστὰ τοῦ μισθοῦ πού ἔπαιρνε κατὰ τὸ τέλος τοῦ ταξειδίου. Στὴν περίπτωση πού ἕνας Ναυτεργάτης χρειαστεῖ νὰ περιμένει τὸ πλοῖο σὲ ἄλλο μέρος ἐκτὸς ἀπὸ τὸν τόπο τῆς κατοικίας του θὰ δικαιούται πάρα πάνω ἀντίτιμο τροφῆς καὶ κατοικίας.

(II) Τὰ κεφάλαια τοῦ Πούλ πρέπει νὰ καταβληθοῦν ἀπὸ τὸ Κράτος, τοὺς Ἐφοπλιστὲς καὶ τοὺς Ναυτεργάτες. Ἡ συνεισφορά τῶν τελευταίων πρέπει νὰ εἶνε ἴση μὲ ὅ,τι θὰ πλήρωναν γιὰ ἀσφάλιστρο ἀνεργίας.

(III) Ἡ δράση τοῦ Πούλ πρέπει νὰ ἐπεκτείνεται καὶ σὲ ἄλλα πεδία καὶ ἂν εἶναι δυνατὸ νὰ περιλάβει ἀπὸ τὴν ἀρχὴν λόγου χάρη τὴν εἴσοδο, ἐκπαίδευση, προαγωγή, ἄδειες καὶ συντάξεις.

(IV) Πρέπει νὰ ἰδρυθοῦν ἐπιτροπὲς γιὰ νὰ ἐπιλαμβάνονται μὲ τὴν εἴσοδο καὶ τὴν ἀποβολὴ τῶν Ναυτεργατῶν ἀπὸ τὸ Πούλ, τὴν ἄρνηση ναυτολόγησης σὲ ἕνα πλοῖο κλπ. Μέτρα πρέπει νὰ ληφθοῦν γιὰ τὴν ἐκδίκαση παραβάσεων τόσο ἐκ μέρους τῶν Ναυτεργατῶν ὅτι καὶ τῶν Ἐφοπλιστῶν.

(V) Τὸ Πούλ πρέπει νὰ κρατεῖ μητρῶο τῶν ναυτολογημένων καὶ διαθέσιμων Ἀξιωματικῶν καὶ πληρωμάτων. Γιὰ τοὺς διαθέσιμους Ἀξιωματικοὺς καὶ πληρώματα πρέπει νὰ καθιερωθεῖ ἕνα σύστημα κατὰ σειρά πού νὰ ἀφήνει στοὺς Ἐφοπλιστὲς καὶ Ναυτεργάτες μιὰ λογικὴ ἐλευθερία ἐκλογῆς, ὑποκείμενης στὴν ἀπόφαση τῆς Ἐπιτροπῆς πού ἀναφέρεται στὴν παράγραφο (IV) ὅπου λειτουργεῖ τὸ σύστημα τῆς ναυτολόγησης ἀπὸ τὴν Ἐνωσιὴ τὸ Τμῆμα Ναυτολόγησης τοῦ Πούλ θὰ διευθύνεται ἀπὸ τὶς ἐνδιαφερόμενες Ὄργανώσεις.

(VI) Οἱ Κανονισμοὶ τοῦ Πούλ, κοντὰ στὰ ἄλλα, θὰ καθορίζουν τὶς περιπτώσεις κάτω ἀπὸ τὶς ὁποῖες ἕνας Ναυτεργάτης θὰ δικαιούται νὰ ἀπολυθεῖ (π.χ. ἔπειτα ἀπὸ ἕνα μακροχρόνιο ταξειδί) καὶ νὰ μείνει στὴν ξηρὰ χωρὶς νὰ χάνει τὸ ἀντίτιμο συντήρησης. Ἄν ἕνας Ναυτεργάτης θὰ μπορεῖ νὰ ξαναμπεῖ στὸ Πούλ ὅταν ἐπιστρέψει (Σημ. Μετ.: ἀπὸ ταξειδί) ἢ ὅταν εἶναι ἕτοιμος γιὰ ναυτολόγησι. Οἱ Κανονισμοὶ ἐπίσης πρέπει νὰ ρυθμίζουν τὴ μεταφορὰ ἀπὸ τὴν ἀσφάλεια ἀσθενειῶν καὶ ἀτυχημάτων στὸ Πούλ.

45. Τὸ ζήτημα τῆς χρηματοδότησης τοῦ Πούλ πρέπει νὰ ἀποφασισθεῖ ἰδιαίτερα σὲ κάθε χώρα.

46. Εἶναι εὐνόητο πὼς κατὰ κανόνα, ὅλοι ὅσοι ὑπηρέτησαν στὰ πλοῖα κατὰ τὴ διάρκεια τοῦ πολέμου θὰ πρέπει νὰ δικαιούνται, ἂν τὸ ἐπιθυμοῦν, νὰ μποῦν στὸ Πούλ μετὰ τὴν παύση τῶν ἐχροπραξιῶν. Ἡ περίπτωση τῶν Ναυτεργατῶν πού ἔμειναν στὶς διά-

φορες χωρες μετα την κατοχή πρέπει να ρυθμιστεί ιδιαίτερα σε κάθε χώρα.

IV. ΕΙΣΟΔΟΣ, ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ, ΠΡΟΑΓΩΓΗ.

47. Η εκλογή του ανθρώπινου υλικού για το Έμπορικό Ναυτικό στις περισσότερες χώρες, ποτέ δεν υπήρξε αντικείμενο ιδιαίτερης προσοχής. Αυτό είναι αληθινό, ιδιαίτερα, όσον αφορά τα κατώτερα πληρώματα. Δεν πρέπει επομένως να μας εκπλήττει ο άνησυχητικός αριθμός των ακατάλληλων. Το γεγονός ότι έδωσε καταφύγιο σε τόσους πολλούς που σκέφτηκαν να δοκιμάσουν την τύχη τους σαν Ναυτεργάτες ή που μπήκανε στη θάλασσα χωρίς τη διάθεση να μείνουν στο επάγγελμα για όλη τους τη ζωή έγινε φυσικά ή αιτία μεγάλων αν όχι άμετρων απωλειών στη Ναυτική βιομηχανία. Ταυτόχρονα ή αποδοτικότητα της βιομηχανίας μετριάστηκε πολύ απ' αυτό.

48. Την έλλειψη των κατάλληλων μεθόδων εισαγωγής και της κατάλληλης επαγγελματικής εκπαίδευσης, που κατά τη γνώμη μας πρέπει να τις συνοδεύει, χειροτερεύουν οι έλευινές συνθήκες κάτω από τις οποίες οι Ναυτεργάτες είναι υποχρεωμένοι να ζουν και ή πενιχρή αμοιβή για την οποία είναι υποχρεωμένοι να εργάζονται στα πλοία. Πάντα υπήρχε θέση σε κάποιο πλοίο για νέους που έφευγαν κρυφά από το σπίτι τους. Σε πολλές χώρες το Έμπορικό Ναυτικό έγινε το καταστάλαγμα κοινωνικών αποβρασμάτων και ανθρώπων που ήταν υπό την παρακολούθηση της δικαιοσύνης, προς βαθειά δυσαρέσκεια των πραγματικών Ναυτεργατών που διάλεξαν το επάγγελμα γιατί αισθάνθηκαν κλίση προς αυτό.

49. Ίκανοποιητική επιλογή, προς το συμφέρον τόσο των Ναυτεργατών του μέλλοντος όσο και της Ναυτικής βιομηχανίας, μπορεί να εξασφαλισθεί μονάχα με τη ρύθμιση της εισόδου στο επάγγελμα. Πριν να σταλούν οι υποψήφιοι στη θάλασσα, πρέπει να τους δοθεί μια προκαταρκτική εκπαίδευση, που να τους προετοιμάσει για την εργασία και τις συνθήκες της ζωής στη θάλασσα. Αυτό μπορεί να γίνει μέσα σε κάποιου είδους έσωτερικό σχολείο ή εκπαιδευτικό πλοίο.

50. Όπως λέμε ήδη στην παράγραφο 44, εδάφιο (III) του προηγούμενου Κεφαλαίου, το Πούλ πρέπει να επιλαμβάνεται επίσης με ζητήματα που αφορούν την είσοδο και εκπαίδευση, ώστε να απαφεύγεται πλεόνασμα ανθρώπινου υλικού από τη μια μεριά ή έλλειψη από την άλλη.

51. Πρέπει να δίνεται ή ευκαιρία σε κάθε νέο που ακολουθεί την κλίση του Ναυτικού να κάνει καριέρα και πρέπει να υπάρχουν τέτοιες ευκολίες που κάθε νέος με τα απαιτούμενα πνευματικά, ήθικά και φυσικά προσόντα να μπορεί να ανέβει στο βαθμό του Αξιωματικού.

52. Σαν γενική αρχή θα πρέπει να καθιερωθεί πως κανένας δεν

θα μπαίνει στη θάλασσα κάτω των 16 ετών.

53. Είναι δύσκολο φυσικά να γίνουν διεθνείς κανόνες για τον τρόπο με τον οποίο πρέπει να γίνει η εκπαίδευση. Δεν υπάρχει αμφιβολία πως υπάρχουν κίβλας διάφορα συστήματα που στην πράξη αποδείχτηκαν ικανοποιητικά για την εκπαίδευση Αξιωματικών. Έχουμε εδώ υπ' όψη το ζήτημα του άν, πριν να γίνει κανείς Αξιωματικός, πρέπει να υπηρετήσει σε όλους τους κατώτερους βαθμούς, δηλαδή άν, στην περίπτωση του καταστρώματος πρέπει να έχει υπηρετήσει σαν ναυτόπαις και ναύτης, και στην περίπτωση της μηχανής σαν άνθρακός και θερμαστής, ή θα μπορεί να αρχίσει σαν δόκιμος Καταστρώματος ή Μηχανής, ανάλογα με την περίπτωση του, έπειτα από μια περίοδο εκπαίδευσης σε ένα Ναυτικό σχολείο.

54. Είναι σκόπιμο να γίνουν τουλάχιστο τρεις διαβαθμίσεις διπλωμάτων για Αξιωματικούς Καταστρώματος, Μηχανής και Ασυρμάτου και ανάλογες διαβαθμίσεις διπλωμάτων για Αξιωματικούς Ηλεκτρομηχανικούς. Όλοι οι Μηχανικοί, εκτός από ώρισμένη θαλάσσια υπηρεσία πρέπει να έχουν ώρισμένη εκπαιδευτική υπηρεσία στην ξηρά σε κατάλληλα εργαστήρια, καθώς και τις απαιτούμενες θεωρητικές γνώσεις.

55. Είναι ανάγκη να καθοριστεί πως ένας διπλωτούχος ναύτης πρέπει να έχει τουλάχιστο 3 χρόνια υπηρεσίας στο κατάστρωμα και να έχει δώσει εξετάσεις πριν να ναυτολογηθεί σ' αυτό το βαθμό. Μπορεί να μπει όρος πως ο χρόνος υπηρεσίας πάνω σε εκπαιδευτικό πλοίο θα υπολογίζεται διπλός, με τον περιορισμό πως δεν θα υπολογίζονται πάνω από 12 μήνες κατ' αυτό τον τρόπο. Στην περίπτωση εκείνων που μπαίνουν στη βιομηχανία από 18 ετών και άνω ή θαλάσσια υπηρεσία μπορεί να ελαττωθεί από 3 χρόνια στα δυόμισυ με την προϋπόθεση πως θα έχουν προκαταρκτική εκπαίδευση. Τα θέματα των εξετάσεων θα πρέπει να περιλαμβάνουν, εκτός από πρακτική γνώση ναυτικής συμπεριλαμβανομένου και του χειρισμού σωσιδίων λέμβων, και ώρισμένες γνώσεις ναυσιπλοΐας.

56. Για ένα ναύκληρο δεν είναι αρκετό να έχει ώρισμένη περίοδο θαλάσσιας υπηρεσίας, ως πούμε δυο χρόνια σαν ναύτης. Πρέπει να γνωρίζει επίσης να διευθύνει ανθρώπους, να οργανώνει εργασία και να την εκτελεί όπως πρέπει.

57. Γενικά πρέπει να καταβληθεί εξαιρετική πρόσοχη στην εκπαίδευση τόσο των Αξιωματικών όσο και των πληρωμάτων και στον τρόπο μεταχείρησης εκείνων που υπηρετούν σε ανώτερες και κατώτερες θέσεις πάνω στα πλοία.

58. Όπως λέμε πάρα πάνω, κατώτερα πληρώματα με τα κατάλληλα προσόντα πρέπει να έχουν την ευκαιρία να γίνουν Αξιωματικοί, και ο οικονομικός παράγοντας δεν πρέπει να γίνει εμπόδιο στο να ακολουθήσει κανείς τις απαιτούμενες σπουδές.

59. Πρέπει να γίνει πρόβλεψη ώστε το προσωπικό μηχανοστα-

σίου και λεβητοστασίου να υποβάλλεται επίσης σε προκαταρκτική εκπαίδευση, όπως γίνεται κιόλας στην περίπτωση των Αξιωματικών Μηχανής. Έδω πρέπει να λαμβάνονται υπόψη οι διαφορετικές μέθοδοι προώθησης του πλοίου, ώστε η εκπαίδευση να είναι κατάλληλη για ατμόπλοιο ή πετρελαιοκίνητο.

60. Θεωρούμε πως η ηλικία των 18 χρόνων πρέπει να καθιερωθεί σαν κατώτερο όριο για άνθρακες και των 20 χρόνων για θερμαστές. Οι θερμαστές πρέπει να έχουν τουλάχιστο 6 μηνών θαλάσσια υπηρεσία σαν άνθρακες. Κατά γενικό κανόνα αρχιθερμαστές και λιπαντές δύο χρόνια υπηρεσία σαν θερμαστές. Στην περίπτωση πετρελαιοκινήτων πλοίων, είναι επί πλέον αναγκαίο να καθορίζεται πως οι λιπαντές φυλακής πρέπει να έχουν τουλάχιστο 18 μήνες υπηρεσία σαν καθαριστές και θερμαστές.

61. Όλοι πρέπει να υποβάλλονται σε ιατρική εξέταση πριν μπουν στη θάλασσα. Αυτό πρέπει να εφαρμόζεται ιδιαίτερα στην περίπτωση των άνθρακων και θερμαστών, που η σκληρή εργασία μπορεί να έχει σοβαρές συνέπειες στην υγεία τους για το υπόλοιπο της ζωής τους αν δεν έχουν την απαιτούμενη σωματική δύναμη να εκτελέσουν τα καθήκοντά τους σε διάφορα κλίματα. Η ιατρική εξέταση πρέπει να επαναλαμβάνεται κατά κανονικά χρονικά διαστήματα. Οι Ναυτεργάτες πρέπει να έχουν το δικαίωμα να εφεσιβάλουν την ιατρική γνωμάτευση, όποτε η εξέταση θα επαναλαμβάνεται από γιατρό-διαιτητή. Ο γιατρός-διαιτητής δεν πρέπει να δρίζεται από την Έταιρία.

62. Αναφορικά με το βοηθητικό προσωπικό, η πρωταρχική ανάγκη του σημαντικού αυτού διαμερίσματος, είναι καλλίτερη οργάνωση υπηρεσίας. Σε πλοία κάθε χωρητικότητας ο προϊστάμενος του διαμερίσματος πρέπει να έχει — όπως γίνεται κιόλας στην περίπτωση των Νορβηγικών πλοίων — βαθμό Αξιωματικού. «Αξιωματικός τροφοδοσίας» θα ήταν ίσως ο κατάλληλος τίτλος.

63. Οι υπηρεσίες τροφοδοσίας και καθαριότητας είναι πρωταρχικής σημασίας τόσο για την υγεία του πληρώματος, όσο και για την ατμόσφαιρα πάνω στο πλοίο. Το εν λόγω προσωπικό πρέπει να έχει κατάλληλη εκπαίδευση, και η σωστή εκτέλεση των καθηκόντων αυτών, συμπεριλαμβανομένης και της καθαριότητας των διαμερισμάτων του πληρώματος, πρέπει να γίνεται κάτω από την ευθύνη του πρώτου θαλαμηπόλου, που θα ενεργεί υπό τις διαταγές του πλοιάρχου. Αυτό σημαίνει πως οι επίκουροι των διαμερισμάτων Καταστρώματος και Μηχανής (που πρέπει να είναι τουλάχιστο 18 χρόνων) θα εργάζονται κάτω από τη δικαιοδοσία του πρώτου θαλαμηπόλου.

64. Ο πρώτος θαλαμηπόλος ενός φορτηγού πρέπει να έχει δίπλωμα μαγείρου, ώστε να μπορεί ο ίδιος να επιβλέπει την παρασκευή των φαγητών σαν ειδικός.

65. Ο τρόπος της εκπαίδευσης μαγείρων πρέπει να καλλιερέ-

φει. Ο μαγειρός πρέπει όχι μόνον να είναι ικανός να παρασκευάζει φαγητά, αλλά να γνωρίζει επίσης τη θρεπτική αξία των φαγητών. Επί πλέον πρέπει να είναι ικανός να παρασκευάζει γεύματα κατάλληλα για τα διάφορα κλίματα.

66. Οί εισερχόμενοι στο διαμέρισμα τροφοδοσίας δεν πρέπει να είναι ηλικίας μικρότερης των 16 ετών και πρέπει να έχουν προκαταρκτική εκπαίδευση. Οί επίκουροι μαγειρείου έπειτα από δύο χρόνια θαλάσσιας υπηρεσίας, πρέπει να έχουν την ευκαιρία να εργασθούν είτε σαν δεύτεροι μάγειροι ή βοηθοί μαγείρου, ώστε να μάθουν να μαγειρεύουν πάνω στο πλοίο.

67. Έκείνοι που επιθυμούν να γίνουν μάγειροι πρέπει να παρακολουθήσουν σχολή μαγειρικής στην ξηρά. Έπειτα από δύο χρόνια υπηρεσίας σαν μάγειροι πλοίου, μπορούν να παρακολουθήσουν σχολή πρώτων θαλαμηπόλων, όπου θα εκπαιδευθούν ιδιαίτερα σε διοικητική εργασία.

V. ΩΡΕΣ (ΕΡΓΑΣΙΑΣ) ΚΑΙ ΣΥΝΘΕΣΗ

68. Ω ρ ε ς . Στο ζήτημα των εργασίμων ωρών οί Ναυτεργάτες πάντα ήταν οί κατώτεροι ανάμεσα στους εργάτες. Ένψ στις περισσότερες βιομηχανίες των προοδευμένων χωρών οί εργασίμες ώρες είναι λιγώτερες από 48 την εβδομάδα, και μάλιστα σημειώθηκε σημαντική πρόοδος με τη 40-ωρο εβδομάδα, από τους Ναυτεργάτες ζητούν ακόμα να εργάζονται τουλάχιστο 56, και σε πολλές περιπτώσεις 84 ώρες και άνω την εβδομάδα στη θάλασσα.

69. Όταν το πλοίο βρίσκεται στη θάλασσα ή εργασία δεν μπορεί να σταματήσει το Σάββατο το απόγευμα και την Κυριακή, οδτε το πλήρωμα μπορεί να αθήθει τόσο που οί εργασίμες ώρες στο πέλαγος να ελαττωθούν σε 44 την εβδομάδα ή λιγώτερο. Επί πλέον, τέτοια μείωση δεν θάταν επιθυμητή από τους ίδιους τους Ναυτεργάτες, που θέλουν να περνούν τον έκτος υπηρεσίας καιρό τους στο λιμάνι και όχι στο πέλαγος.

70. Η λύση επομένως είναι να δίδεται στους Ναυτεργάτες περισσότερος χρόνος έκτος υπηρεσίας στο λιμάνι από ότι συνηθίζοτανε στο παρελθόν, και να μην απαιτούν απ' αυτούς να εργασθούν πέρα από τις κανονικές τους ώρες, έκτος αν τους αποζημιώσουν γι' αυτό.

71. Σαν αποζημίωση για το ότι εργάζονται επτά ημέρες την εβδομάδα στο πέλαγος, όλοι οί Ναυτεργάτες πρέπει να δικαιούνται τουλάχιστο τρεις μέρες έκτος υπηρεσίας στο λιμάνι για κάθε μήνα που είναι ναυτολογημένοι, πάρα πάνω από την ετήσια άδεια τους. Αυτές τις έκτος υπηρεσίας μέρες θά μπορεί ο Ναυτεργάτης να τις πάρει είτε στην Πατρίδα του είτε σε ένα ξένο λιμάνι, και θά υπολογίζονται σαν άδεια με την έννοια ότι, όταν ο ενδιαφερόμενος δεν τρώγει στο πλοίο, θά δικαιούται αντίτιμο τροφοδοσίας.

των να μπορούν να μελή του πληρώματος να παίρνουν στο λιμάνι την άδεια που τους ανήκει πρέπει να προσλαμβάνονται εργάτες ξηράς όπου και όποτεδήποτε είναι δυνατό, και στην Πατρίδα πρέπει να υπάρχουν ετοιμα προσωρινά πληρώματα ανακούφισης ώστε τα μέλη του πληρώματος να μπορούν να περνούν την άδεια που δικαιούνται από το ταξίδι, και τις νύχτες τους στην ξηρά.

72. "Αν όπως πιστεύουμε πώς θα γίνει, δοθεί αρκετή προσοχή μετά τον πόλεμο στην ψυχαγωγία των Ναυτεργατών και υπάρξει διεθνής συνεργασία στο σημείο αυτό, οι διασκεδάσεις και η απασχόληση που επιθυμούν οι Ναυτεργάτες θα αναπτυχθούν σε πολύ ανώτερο επίπεδο.

73. Οι ώρες εργασίας και επιφυλακής στο Κατάστρωμα, Μηχανή και Σταθμό Ύδραυσης πρέπει να περιοριστούν σε 8 κατά 24ωρο στο πέλαγος, και τα απογεύματα του Σαββάτου, την Κυριακή και τις έορτές πρέπει να γίνονται μονάχα απαραίτητες εργασίες. Αυτό σημαίνει πώς οι άνδρες ημερήσιας εργασίας κατά τις ημέρες αυτές κατά γενικό κανόνα εκτελούν μονάχα τα λεγόμενα καθήκοντά τους ρουτίνας.

74. Στο λιμάνι οι εργάσιμες ώρες θα είναι 40 την εβδομάδα, και όχι περισσότερες από 8 την ημέρα.

75. Οι εργάσιμες ώρες του βοηθητικού προσωπικού στο πέλαγος δεν πρέπει να υπερβαίνουν τις 8 την ημέρα, που θα τις εργάζονται μέσα σε διάστημα 12 ωρών στη φορτηγά και 14 στα επιβατικά.

76. Στο λιμάνι οι εργάσιμες ώρες του βοηθητικού προσωπικού δεν πρέπει να υπερβαίνουν τις 40 την εβδομάδα ή τις 8 την ημέρα.

77. Τις ημέρες άφιξης οι ώρες εργασίας θα είναι οι ίδιες όπως στο λιμάνι. Τις ημέρες αναχώρησης οι ίδιες όπως στο πέλαγος.

78. Από την παράγραφο 76 φαίνεται πώς κατά τη γνώμη μας το βοηθητικό προσωπικό δεν πρέπει να έχει χειρότερη μεταχείριση από τα άλλα διαμερίσματα στο ζήτημα των εργασιμών ωρών στο λιμάνι, τα απογεύματα του Σαββάτου, τις Κυριακές και τις έορτές. "Αν μέλη του βοηθητικού προσωπικού είναι ανάγκη να εργαστούν περισσότερο από τις καθωρισμένες ώρες πρέπει να δικαιούνται πληρωμής υπερωρίας ή χρόνο έλεύθερο υπηρεσίας σύμφωνα με τις προβλέψεις της παραγράφου 36.

79. Σ ύ ν θ ε σ η. "Όσον αφορά τη Σύνθεση θάτανε καλλίτερα να μπουν γενικές αρχές μόνο. Η βασική αρχή πρέπει να είναι πώς η σύνθεση των πλοίων πρέπει να επιτρέπει την εφαρμογή των όρων περί εργασιμών ωρών χωρίς να είναι ανάγκη να εργάζεται το πλήρωμα υπερωρίες. Καλό θα είναι να συσταθούν Επιτροπές σε κάθε χώρα από τα Υπουργεία Εμπορικής Ναυτιλίας για να εξετάζουν εάν σε ώρισμένες περιπτώσεις η σύνθεση ενός πλοίου είναι αρκετή.

80. Οι δόκιμοι όπου υπάρχουν, δεν πρέπει να αντικαταστούν

κατώτερο προσωπικό, αλλά να είναι υπεράριθμοι, δηλαδή πάνω από τη Σύθεση.

81. Η Σύθεση ενός πλοίου πρέπει να είναι τέτοια που να επιτρέπει την εφαρμογή του συστήματος τριών φυλακών στα διαμερίσματα Καταστώματος, Μηχανής και Άστυματου, τόσο για τους Άξιωματικούς όσο και για το κατώτερο προσωπικό. Ο πρώτος Μηχανικός δεν πρέπει να κάνει φυλακή σε πλοία με μηχανές μεγαλύτερες των 600 ένδεικτικών ίππων. Πλοία μεγαλύτερα των 5.000 τόννων καθαρού φορτίου πρέπει να έχουν γραφέα.

82. Όλα τα πλοία που ταξιδεύουν στο εξωτερικό πρέπει να έχουν τουλάχιστο τρεις άνδρες του κατώτερου προσωπικού σε κάθε φυλακή Καταστώματος, εκτός από το ναύκληρο και τον ξυλουργό.

83. Τουλάχιστο τα δύο τρίτα του κατώτερου προσωπικού Καταστώματος πρέπει να αποτελούνται από διπλωματούχους ναύτες.

84. Σε κάθε πλοίο πρέπει να υπάρχει στο μηχανοστάσιο εκτός από το Μηχανικό και ένας λιπαντής φυλακής.

85. Ο αριθμός του προσωπικού λεβητοστασίου θα εξαρτηθεί από πολλούς παράγοντες. Στην περίπτωση ατμοπλοίων πρέπει να ληφθεί υπ' όψη η κατανάλωση γαιανθράκων κατά 24ωρο και ο αριθμός των κλιβάνων. Πρέπει να υπάρχει ένας θερμοστής για 2½ τόνους (2 τόνους στους τροπικούς).

Πρέπει να υπάρχει πάντα ένας θερμοστής φυλακής για κάθε τρεις κλιβάνους. Κάθε πλοίο που μένει στη θάλασσα περισσότερο από 16 ώρες πρέπει να έχει τουλάχιστο τρεις θερμοστές. Πλοία που καταναλώνουν λιγώτερο από 9 τόνους το 24ωρο πρέπει να έχουν ένα άνθρακέα. Πλοία που καταναλώνουν από 9 ως 18 τόνους, ένα άνθρακέα κατά φυλακή, τρεις το όλο, και επί πλέον ένα άνθρακέα περισσότερο για κάθε πέντε τόνους γαιάνθρακος που καταναλίσκεται πάρα πάνω το 24ωρο.

86. Τα πλοία που καίγουν πετρέλαιο πρέπει να έχουν ένα θερμοστή για κάθε οκτώ κλιβάνους.

87. Πλοία με μηχανή δύναμης ανώτερης των 900 ένδεικτικών ίππων πρέπει να έχουν ένα αρχιθερμοστή.

88. Πρέπει να υπάρχει τουλάχιστο ένας χειριστής ιππαρίων σε όλα τα πετρελαιοφόρα.

89. Π ε τ ρ ε λ α ι ο κ ί ν η τ α. (I) Πετρελαιοκίνητα με μηχανές κάτω των 1.000 ένδεικτικών ίππων πρέπει να έχουν εκτός από το μηχανικό φυλακής και έναν άνδρα στο μηχανοστάσιο καθώς επίσης και έναν άνδρα ημερήσιας εργασίας.

(II) Πετρελαιοκίνητα με μηχανές πάνω από 1.000 και κάτω από 1.500 ένδεικτικούς ίππους πρέπει να έχουν εκτός από το μηχανικό ή τους μηχανικούς φυλακής και έναν άνδρα στο μηχανοστάσιο καθώς επίσης και δύο άνδρες ημερήσιας εργασίας.

(III) Πετρελαιοκίνητα με μία ή δύο έλικες και μηχανές πάνω

από 1.500 και κάτω από 3.000 ένδεικτικούς ἴππους πρέπει νὰ ἔχουν δύο ἄνδρες στὸ μηχανοστάσιο ἐκτὸς ἀπὸ τὸ μηχανικὸ ἢ μηχανικούς φυλακῆς. Πρέπει νὰ ἔχουν ἐπίσης τρεῖς ἄνδρες ἡμερήσιας ἐργασίας.

(IV) Πετρελαιοκίνητα μὲ μία ἢ δύο ἔλικες καὶ μηχανές πάνω ἀπὸ 3.000 καὶ κάτω ἀπὸ 5.000 ἴππους ένδεικτικούς πρέπει νὰ ἔχουν στὸ μηχανοστάσιο ἐκτὸς τοῦ μηχανικοῦ ἢ μηχανικῶν ὑπηρεσίας δύο ἄνδρες γιὰ τὶς μηχανές προώσεως καὶ ἐπὶ πλέον ἕνα ἄνδρα γιὰ κάθε δύο βοηθητικὲς μηχανές σὲ λειτουργία. Πρέπει νὰ ἔχουν ἐπίσης τουλάχιστο τρεῖς ἄνδρες ἡμερήσιας ἐργασίας.

(V) Πετρελαιοκίνητα μὲ μία ἢ δύο ἔλικες καὶ συνολικὴ ἵπποδύναμη μεγαλύτερη τῶν 5.000 ένδεικτικῶν ἴππων, πρέπει νὰ ἔχουν στὸ μηχανοστάσιο ἐκτὸς ἀπὸ τὸ μηχανικὸ ἢ τοὺς μηχανικούς φυλακῆς, δύο ἄνδρες γιὰ τὶς προωστικὲς μηχανές καὶ ἐπὶ πλέον ἕνα ἄνδρα γιὰ κάθε δύο βοηθητικὲς μηχανές σὲ λειτουργία. Πρέπει νὰ ἔχουν ἐπίσης τουλάχιστο πέντε ἄνδρες ἡμερήσιας ἐργασίας.

(VI) Πετρελαιοφόρα μὲ μηχανές ἐσωτερικῆς καύσεως καὶ βοηθητικὲς ἀτμομηχανές πρέπει νὰ ἔχουν ἐκτὸς ἀπὸ τὸ προσωπικὸ μηχανοστασίου, ἕνα θερμοστῆ σὲ κάθε φυλακῆ.

(VII) Πετρελαιοκίνητα μὲ κατανάλωση ἠλεκτρικοῦ ρεύματος ἀνώτερη τῶν 20 χιλιοβάττων ὑπὸ κανονικὴ τάση πρέπει νὰ φέρουν ἕνα ἠλεκτρολόγο.

(VIII) Πετρελαιοκίνητα μὲ ψυκτικὲς μηχανές χρησιμοποιούμενες γιὰ τὸ φορτίο πρέπει νὰ ἔχουν ἕνα μηχανικὸ ψυκτικῆς καὶ ἂν εἶναι ἀνάγκη, ἕνα βοηθό.

(IX) Τὰ σημεῖα (VII) καὶ (VIII) πρέπει νὰ ἐφαρμοστοῦν ἐπίσης καὶ στὰ ἀτμόπλοια.

90. Διὰ μέρισμα βοηθητικῶν ὑπηρεσιῶν. Ἡ σύνθεση τοῦ διαμερίσματος αὐτοῦ θὰ ἐξαρτηθεῖ ἀπὸ διάφορες συνθήκες, ὅπως τὸν ἀριθμὸ τοῦ πληρώματος, τὸν ἀριθμὸ τῶν ἐπιβατῶν καὶ τὴν ὑπηρεσία πού θὰ χρειαστέῃ. Γιὰ ἐπιβατικὰ πλοῖα εἶναι ἀδύνατο νὰ θάλει κανεῖς κανόνες πού νὰ μποροῦν νὰ ἐφαρμοστοῦν γενικά, ἐκτὸς ἀπὸ τὴν ἀρχή ὅτι ὁ ἀριθμὸς τῶν ἀνδρῶν πρέπει νὰ εἶναι ἀρκετὸς γιὰ τὴν ἐκτέλεση τῆς ἐργασίας μέσα στὶς ὠρισμένες ὥρες.

91. Ὅπως λέμε πάρα πάνω, οἱ ἐπίκουροι τῶν διαμερισμάτων Καταστρώματος καὶ Μηχανῆς εἶναι καλλίτερα νὰ ἀνήκουν στὸ βοηθητικὸ προσωπικὸ.

92. Κάθε πλοῖο πού ταξειδεύει στὸ ἐξωτερικὸ πρέπει νὰ φέρει ἕνα τραπεζοκόμο. Ἄν ὁ ἀριθμὸς τῶν ἀνδρῶν στὰ διαμερίσματα Μηχανῆς καὶ Καταστρώματος ὑπερβαίνει τοὺς 6 στὸ καθένα, πρέπει νὰ ὑπάρχει ἕνας ἐπίκουρος γιὰ κάθε διαμέρισμα. Ἄν ὁ ἀριθμὸς τῶν ἀνδρῶν στὰ δύο διαμερίσματα εἶναι μικρότερος τῶν 12 μαζύ, πρέπει νὰ ὑπάρχει ἕνας κοινὸς ἐπίκουρος.

93. Ἐ τ ἡ σ ι ἄ ἄ δ ε ι α ἰ μ ἔ ἄ π ο δ ο χ ἔ ς. Οἱ Ναυ-

τεργάτες πρέπει να δικαιούνται έτησια άδεια με άποδοχές, με βάση όχι λιγώτερες από 12 εργάσιμες μέρες το χρόνο. Δουλεμένη άδεια δεν πρέπει να χάνεται αλλά να πιστώνεται μ' αυτή ο δικαιούχος κατά την απόλυσή του από ένα πλοίο, με βάση όχι λιγώτερο από μία εργάσιμη μέρα για ύπηρεσία ενός μηνός. Για να μη παίρνουν οι Ναυτεργάτες την άδειά τους λίγη-λίγη συνιστάται να γίνουν διακανονισμοί τέτοιοι που να επιτρέπουν να συγκεντρώνεται ή άδεια ή δουλεμένη σε διάφορα πλοία και να δίνεται σε περιόδους όχι μικρότερες των 6 ημερών.

94. Αύξηση της άδειας λόγω μακράς ύπηρεσίας με το ίδιο πλοίο ή παρατεταμένη ύπηρεσία στο ίδιο πλοίο πρέπει να κανονιστεί με διαπραγματεύσεις ιδιαίτερα σε κάθε χώρα.

95. Οι άποδοχές της άδειας πρέπει να περιλαμβάνουν αντίτιμο συντήρησης που πρέπει να καθοριστεί επίσης με διαπραγματεύσεις, ιδιαίτερα σε κάθε χώρα.

VI. ΕΝΔΙΑΤΗΣΗ, ΥΓΙΕΙΝΗ ΚΑΙ ΙΑΤΡΙΚΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ

96. Πολύ λίγη προσοχή έχει δοθεί στην ένδιαίτηση των πληρωμάτων των πλοίων, μ' όλο που τελευταία έχει όμολογουμένως σημειωθεί πρόοδος προς αυτή την κατεύθυνση. Η φτώχεια των διαμερισμάτων του πληρώματος έγινε διπλά αισθητή κατά τον πόλεμο. Έγιναν πολλές προστριβές και χρειάστηκε να γίνουν πολλές αλλαγές για να γίνουν τα πράγματα μόλις ύποφερτά. Οι άνθυγιεινές συνθήκες πάνω στα πλοία σταμάτησαν πολλούς από το να διαλέξουν ή να έξακολουθήσουν καριέρα στη θάλασσα.

97. Πιστεύουμε πως οι μοντέρνες ιδέες πάνω στην ένδιαίτηση και την ύγιεινή θα επιδράσουνε επίσης και στη Ναυτική βιομηχανία : πως από τη μιá μεριά δεν θα χρησιμοποιηθεί τίποτε που να μην είναι άνετο ή να προκαλεί άκαθαρία, και από την άλλη κατά τη σχεδίαση και κατασκευή πλοίων πρέπει να παρθεί υπ' όψη πως οι Ναυτεργάτες περνούν ένα μεγάλο μέρος της ζωής τους μέσα σ' αυτά. Γι' αυτό το λόγο νομίζουμε πως θάτανε καλύτερα αν, κοντά στα άλλα, οι Ναυτεργατικές Όργανώσεις ρωτιούνται πάνω στα σχέδια για την κατασκευή και μετατροπή πλοίων, σε ό,τι αφορά τη διαρρύθμιση και τη θέση των διαμερισμάτων του πληρώματος.

98. Οι όροι που προτείνουμε πάρα κάτω, πολλοί από τους όποιους εφαρμόζονται κιόλας σε πιό προοδευμένες χώρες, θεωρούνται από τους Ναυτεργάτες σαν τα κατώτερα όρια για όλα τα νέα πλοία : Οι όροι αυτοί πρέπει επίσης να εφαρμοστούν όπου είναι δυνατό, και στα υπάρχοντα πλοία.

99. Όλα τα κατοικήσιμα διαμερίσματα πρέπει, όπου είναι δυνατό, να βρίσκονται στη μέση του πλοίου.

100. Για όλους τους Άξιωματικούς πρέπει να υπάρχουν ιδιαίτερα δωμάτια με επιφάνεια πατώματος τουλάχιστο 100 τετραγωνικών ποδών.

101. Για τή δημιουργία φιλικής ατμόσφαιρας πάνω στο πλοίο, καθώς και για τήν διευκόλυνση τής εργασίας του βοηθητικού προσωπικού, πρέπει να υπάρχει μία τραπεζαρία Ἀξιωματικών.
102. Δίπλα στην τραπεζαρία τών Ἀξιωματικών πρέπει να υπάρχει μία μικρή τραπεζαρία για λίγα άτομα όπου ο μηχανικός φυλακῆς θά μπορεί να πάρει τὸ φαγητό του — διαρρύθμιση ιδιαίτερα ἐξυπηρέτηκη κατά τις περιόδους πού οἱ ἄλλοι Ἀξιωματικοὶ φοροῦν λευκές στολές.
103. Κάθε διαμέρισμα πρέπει να ἔχει ἕνα ξεχωριστό γραφεῖο, ὥστε να μὴν εἶναι ἀνάγκη να χρησιμοποιοῦνται σάν γραφεῖα καὶ αἰθουσες ὑποδοχῆς τὰ δωμάτια τών Ἀξιωματικών, όταν τὸ πλοῖο εἶναι στὸ λιμάνι.
104. Σὲ ὅλα τὰ πλοῖα πάνω ἀπὸ 12.000 τόνων ὀλικῆς χωρητικότητας τὸ πλήρωμα πρέπει να στεγάζεται σὲ δωμάτια για δύο άτομα. Σὲ μικρότερα πλοῖα πάνω ἀπὸ 400 τόνους ὀλικῆς χωρητικότητας δὲν πρέπει να τοποθετοῦνται πάνω ἀπὸ τέσσαρες ἄνδρες σὲ ἕνα δωμάτιο. Ἡ ἐλεύθερη ἐπιφάνεια πατώματος πρέπει να εἶναι τουλάχιστο 12 τετραγωνικά πόδια για κάθε ἄτομο.
105. Πρέπει να υπάρχει ἕνα ἀρκετὰ μεγάλο καὶ ἀεριζόμενο ἐρμάριο, για κάθε μέλος τοῦ πληρώματος. Τὰ ἐρμάρια αὐτὰ πρέπει να εἶναι τοποθετημένα στὰ δωμάτια.
106. Οἱ ξύλινες κοκέτες πρέπει να καταργηθοῦν ἐντελῶς. Για τήν καταπολέμηση τών παρασίτων τὰ ἐπιπλα πρέπει να εἶναι ἀπὸ πλαστικές οὐσίες καὶ ἀπὸ μέταλλα πού δὲν σκουριάζουν, ὅπως ἐκεῖνα ἀπὸ σωλῆνες γαλβανισμένες με χρώμιο. Πάνω ἀπὸ κάθε κοκέτα πρέπει να υπάρχει μία λάμπα για διάβασμα.
107. Κρεβάτια καὶ κλινοσκεπάσματα πρέπει να χορηγοῦνται ἀπὸ τὸ καράβι σὲ ὅλους τοὺς Ἀξιωματικούς καὶ τὸ κατώτερο πλήρωμα. Τὰ κρεβάτια πρέπει να ἔχουν στρώματα με ἐλατήρια καὶ λάστιχο, πού εἶναι μὲν ἀκριβὰ ἀλλὰ διατηροῦνται περισσότερο καιρό. Αὐτὸς ὁ τύπος στρώματος εἶναι ἐπίσης ἀντιπαρασιτικός καὶ παράλληλα μπορεί να χρησιμοποιηθεῖ σάν σωσίβιο, γιατί μπορεί να κρατήσει ἕναν ἄνθρωπο στην ἐπιφάνεια. Ἐπὶ πλέον κάθε κρεβάτι πρέπει να ἔχει τρεῖς κουβέρτες, δύο σεντόνια, μαξιλάρι, μαξιλαροθήκη καὶ κάλυμμα. Σεντόνια καὶ μαξιλαροθήκες πρέπει να ἀλλάζουν κάθε δεκαπέντε μέρες.
108. Σαποῦνι καὶ πεσέτες πρέπει να δίνονται σὲ ὅλους τοὺς Ἀξιωματικούς καὶ τὸ κατώτερο πλήρωμα.
109. Οἱ πλοιοκτῆτες πρέπει να εἶναι ὑπεύθυνοι για ὅλα τὰ πλυστικά ἐξόδα τών Ἀξιωματικών καὶ τοῦ κατωτέρου πληρώματος συμπεριλαμβανομένων καὶ τών ἀτομικῶν τους ἐνδυμάτων.
110. Τὰ διαμερίσματα τοῦ πληρώματος πρέπει να εἶναι ξεχωριστὰ καὶ μακριὰ ἀπὸ τις τραπεζαρίες. Ὅλα τὰ πλοῖα πάνω ἀπὸ 400 τόνους ὀλικῆς χωρητικότητας πρέπει να ἔχουν τραπεζαρίες για τὸ προσωπικὸ Καταστρώματος καὶ Μηχανῆς, καὶ πλοῖα πάνω ἀπὸ 3.000 τόνους ὀλικῆς χωρητικότητας ἢ με βοηθητικὸ προ-

σωπικό από τέσσερα πρόσωπα και άνω, πρέπει να έχουν μια ξεχωριστή τραπεζαρία για το βοηθητικό προσωπικό. Οι τραπεζαρίες πρέπει να είναι κοντά στην κουζίνα, και όπου είναι δυνατό, να έχουν θυρίδα ύπηρεσίας ώστε να αποφεύγεται ή μεταφορά φαγητών σε μεγάλες αποστάσεις. Όλες οι τραπεζαρίες πρέπει να έχουν διύλιση ποσίμου νερού.

111. Σκεύη τραπεζαρίας πρέπει να χορηγούνται από τον πλοιοκτήτη. Πιάτα, φλυτζάνια, κλπ. πρέπει να είναι από πορσελάνη ή πυρασφαλές γυαλί.

112. Τα δωμάτια και οι τραπεζαρίες, τόσο των Αξιωματικών όσο και του πλήρωματος, πρέπει να θερμαίνονται και να αερίζονται με σύστημα κυκλοφορίας άερα. Ο αερισμός δεν πρέπει να εξαρτάται μονάχα από φινιστρίνια και ανεμιστήρες. Τα φινιστρίνια πρέπει να είναι τόσο μεγάλα ώστε να μπορεί ένας άνθρωπος να διαφύγει απ' αυτά.

113. Για τη διευκόλυνση της καθαριότητας των κατοικησίων διαμερισμάτων, τραπεζαριών κλπ. και για να διατηρούνται έλευθερα από παράσιτα, τα τοιχώματα πρέπει να είναι καλυμμένα με ειδική πλαστική ουσία και τα πατώματα με ένα είδος μίγματος μετάλλου αντί με ξύλο. Τα πατώματα πρέπει να έχουν στρογγυλεμένες γωνίες για να αποφεύγονται οι γωνίες και χαραμάδες.

114. Όταν πρόκειται να γίνει μωκτονία στα διαμερίσματα, πρέπει να γίνεται χρήση κυανιούχου αερίου αντί θείου.

115. Πρέπει να υπάρχουν καπνιστήρια με παιγνίδια ψυχαγωγίας και βιβλιοθήκη, τόσο για τους Αξιωματικούς όσο και για το κατώτερο πλήρωμα.

116. Πλοία πάνω από 400 τόνους ολικής χωρητικότητας πρέπει να έχουν πλυντήρια με μόνιμες λεκάνες πλυσίματος (λαβομάνα), ντους, και μπάνια για όλα τα διαμερίσματα. Στα λαβομάνα πρέπει να τρέχει γλυκό νερό. Όταν εργάζεται ατμολέβης, πρέπει να παρέχεται ζεστό νερό στα πλυντήρια και τα μπάνια.

117. Τα αποχωρητήρια πρέπει να είναι ξεχωριστά από τα πλυντήρια και τα μπάνια και πρέπει να έχουν ούρητήρια από πορσελάνη. Πρέπει να υπάρχει τουλάχιστο ένα αποχωρητήριο για κάθε οκτώ ανθρώπους και τουλάχιστο δύο για τους Αξιωματικούς. Το αποχωρητήριο των ραδιοτηλεγραφητών πρέπει να βρίσκεται κοντά στο Σταθμό Ασυρμάτου. Πρέπει να χορηγείται κατάλληλο χαρτί αποχωρητηρίου.

118. Όλα τα πλοία πρέπει να έχουν ένα μικρό πλυντήριο με ηλεκτρική μηχανή πλυσίματος και κοντά του δωμάτιο στεγνώματος, ώστε να μπορεί το πλήρωμα να πλύνει τα ρούχα του και το βοηθητικό προσωπικό το ρουχισμό του πλοίου, στα μεγάλα ταξείδια. Το δωμάτιο στεγνώματος θα χρησιμοποιείται επίσης από το πλήρωμα για να στεγνώνουν τα ρούχα τους όταν βγαίνουν ιδρωμένοι από τη φυλακή.

119. Οι τοίχοι και τὰ πατώματα σέ όλα τὰ πλῆντήρια κατ' ἀποχωρητήρια πρέπει νά εἶναι σκεπασμένοι ἀπό πλακάκια. Όλα τὰ μπάνια και τὰ ἀποχωρητήρια, καθώς και οἱ τράπεζαρίες και οἱ κοιτῶνες, πρέπει νά τηροῦνται καθαρά ἀπό τόν ἐπίκουρο τοῦ κάθε διαμερίσματος και νά ἐπιθεωροῦνται κάθε μέρα ἀπό τόν Α' θαλαμηπόλο ἢ τόν πλοίαρχο.

120. Πλοῖα μέ πλήρωμα ὄχι μικρότερο ἀπό 13 ἄνδρες πρέπει νά ἔχουν εἰδικό δωμάτιο Νοσοκομείου μέ ἕνα τουλάχιστο κρεβάτι. Τό δωμάτιο τοῦ Νοσοκομείου πρέπει νά φωτίζεται και νά ἀερίζεται καλά, νά θρῖσκεται στή μέση τοῦ πλοίου, και νά μὴ χρησιμοποιεῖται γιά κανένα ἄλλο σκοπό.

121. Πλοῖα πού φέρουν πάνω ἀπό 100 ἄτομα (ἐπιβάτες και πλήρωμα) πρέπει νά ἔχουν γιάτρο.

122. Πλοῖα πού δέν φέρουν γιάτρο ἢ χειρουργό πρέπει νά ἔχουν ἕνα Ἀξιωματικό μέ πτυχίο ἱκανότητος σέπρωτες βοήθειες πού νά ἔχει ἐκπαιδευθεῖ σέ Γενικό Νοσοκομεῖο.

123. Ὅποτεδήποτε εἶναι δυνατό πρέπει νά δίνεται ἡ εὐκαιρία στά μέλη τοῦ πληρώματος κατά τή διάρκεια τοῦ ταξιδιοῦ νά διδάσκωνται στοιχειώδεις γνώσεις πρώτων βοηθειῶν.

124. Τὰ φαρμακεία τῶν πλοίων πρέπει νά ἀνανεώνωνται, νά ἐπιθεωροῦνται και νά ἐλέγχωνται σέ κάθε τάξειδι, ὥστε νά ἐξασφαλίζεται ὅτι εἶναι συμπληρωμένα.

125. Ἡ μετάδοση ἰατρικῆς γνωμάτευσης μέ τόν Ἀσύρματο τόσο ἀπό τήν ξηρά ὅσο και ἀπό πλοῖο σέ πλοῖο πρέπει νά βελτιωθεῖ και νά γίνεται δωρεάν.

126. Τ ρ ο φ ἡ. Μέ τήν ἐκπαίδευση πού προτείνουμε γιά τὸ βοηθητικό προσωπικό θά εἶναι δυνατό νά παρέχεται μεγαλύτερη ποικιλία φαγητῶν ἀπό τίς προμήθειες πού ὑπάρχουν στό πλοῖο και ἐπίσης καταλλήλων γιά τίς διάφορες κλιματολογικές συνθήκες.

127. Ἡ τροφή στά πλοῖα πρέπει νά εἶναι ἀπό τήν καλλίτερη ποιότητα, ποικίλη και ἀρκετή γιά ὅλο τὸ πλήρωμα. Δέν πρέπει νά γίνεται διάκριση μεταξύ Ἀξιωματικῶν και πληρώματος.

128. Τὰ φαγητά πού δίνονται πρέπει νά γράφονται κάθε μέρα σέ ἐπίσημο ἡμερολόγιο τηρούμενο ἀπό τή βοηθητική ὑπηρεσία.

129. Όλα τὰ πλοῖα πρέπει νά ἔχουν σύγχρονες ἀποθήκες και φυγεῖα, μαγειρεῖα κατάλληλα ἐφωδιασμένα μέ σύγχρονες συσκευές, μαγειρικά σκεῦη ἀπό ἀλουμίνιο ἢ ἄλλο ὄλικο πού νά μὴ ξεφλουδίζεται.

VII. ΑΣΦΑΛΕΙΑ

130. Μιλώντας γενικά, μπορεῖ νά πει κανεῖς ὅτι κατά τή διάρκεια το πολέμου, οἱ ὅροι ἀναφορικά μέ τήν ἀσφάλεια στή θάλασσα ἔχουν καλλιτερέψει σημαντικά. Πολλοί ἀπό αὐτοὺς μάλιστα πρέπει νά διατηρηθοῦν μετά τόν πόλεμο. Μονάχα ἐκεῖνοι πού ἔχουν κατευθεῖαν σχέση μέ τίς πολεμικές συνθήκες ὅπως ὁ

ἀντιμαγνητισμός τῶν πλοίων καὶ τὰ παρόμοια, μποροῦν νὰ καταργηθοῦν.

131. Εἶναι ἀναγκαῖο ὥστόσο νὰ καθιερωθεῖ ἓνας κώδικας ἀσφαλείας ὁλοκληρωτικὰ ἀναθεωρημένος καὶ νὰ γίνῃ ὅσο τὸ δυνατὸ γρηγορώτερα Διάσκεψη Ναυτικῶν Κρατῶν με σκοπὸ τὴ σύναψη σχετικῆς Συνθήκης. Στὴ Διάσκεψη αὕτη πρέπει ἐπίσης νὰ ἀντιπροσωπεύθωσιν οἱ ἐφοπλιστὲς καὶ οἱ Ναυτεργάτες.

132. Ἐξ ἴσου σημαντικὸ μετὴν τὴν σύναψη Συνθηκῶν εἶναι ἡ ἐφαρμογὴ τους, ἀναφορικὰ μετὴν ὁποία παρατηρήθηκε ὠρισμένο ποσοστὸ ἀδράνειας ἀκόμα καὶ κατὰ τὴ διάρκεια τοῦ πολέμου. Γι' αὐτὸ τὸ λόγο οἱ Κυβερνήσεις ἔπρεπε, ὅπως ὑποδείχτηκε ἀπὸ τὴ Διμερῆ Ναυτιλιακὴ Ἐπιτροπὴ τοῦ Διεθνoῦς Γραφείου Ἐργασίας νὰ σκεφθοῦν γιὰ τὴ σύναψη ἀμοιβαίων συμφωνιῶν ὥστε οἱ Ἀρχές ἑνὸς Κράτους νὰ μποροῦν μετὴν δικὴν τους πρωτοβουλία ἢ ἔπειτα ἀπὸ αἴτηση τοῦ ἐνδιαφερομένου πληρώματος νὰ κάνουν ἐπιθεώρησιν τῶν σωσιδίων μέσων ἑνὸς ξένου πλοίου ποῦ βρίσκεται σὲ λιμάνι τῆς δικαιοδοσίας τους, καὶ νὰ ἐκδίδουν διεθνῆς πιστοποιητικὸ ἐπιθεωρήσεως.

133. Κανένα πλοῖο δὲν θὰ παίρνει ἄδεια ἀπόπλου πρὶν ἐπιθεωρηθεῖ καὶ βρεθεῖ κατάλληλα προπαρασκευασμένο καὶ ἱκανὸ νὰ ἀντιμετωπίσῃ κάθε κίνδυνο.

134. Ὅλα τὰ ναυαγώσωστικά μέσα, συμπεριλαμβανομένων τῶν τροφίμων καὶ ἄλλων περιεχομένων τῶν ναυαγώσωστικῶν λέμβων πρέπει νὰ ἐπιθεωροῦνται πρὶν ἀπὸ τὴν ἀναχώρησιν τοῦ πλοίου.

135. Ὅλα τὰ πλοῖα πρέπει νὰ εἶναι ἐφωδιασμένα μετὰ Σταθμὸ Ἀσυρμάτων καὶ νὰ φέρουν ἱκανὸ ἀριθμὸ διπλωματούχων Ἀσυρματιστῶν γιὰ τὴ λειτουργία του. Αὐτὸ εἶναι ἀναγκαῖο, τόσο γιὰ τὴν ἀσφάλεια τοῦ ἴδιου τοῦ πλοίου ὅσο καὶ ἐκείνη ἄλλων πλοίων.

136. Δὲν εἶναι ὑπερβολὴ ὅσο καὶ νὰ τονισθεῖ τὸ πόσο εἶναι ζωτικὸ γιὰ τὰ πλοῖα νὰ εἶναι ἐφωδιασμένα μετὰ μηχανικὲς ἐπιτιδές (κἀπόνια) γιὰ νὰ στρέφουν τίς σωσιδίες λέμβους ἔξω ἀπὸ τὸ πλοῖο. Εἶναι ἀνεύθυνον τὸ νὰ ἐξακολουθοῦμε νὰ μεταχειρίζομαστε παλαιῶν τύπου.

137. Κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν τῆς σχετικῆς ἀπόφασης τῆς Διμερῆς Ναυτιλιακῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ Διεθνoῦς Γραφείου Ἐργασίας πρέπει νὰ προστεθεῖ πὼς οἱ σωσιδίες λέμβοι στὰ πετρελαιοφόρα πρέπει νὰ εἶναι ἀπὸ μὴ ἀναφλέξιμον ὕλικον.

138. Ὑπάρχει ἀκόμα περιθώριον γιὰ διαφορὰς καλλιτερεύσεις ὅτῃ χωρητικότητά τῶν σωσιδίων λέμβων. Ὁ κυβικὸς χῶρος γιὰ κάθε ἐπιβάτη εἶναι γενικὰ πολὺ μικρὸς, πρᾶγμα ποῦ μπορεῖ νὰ διορθωθεῖ μετὴν αὐξήσιν, εἴτε τοῦ μεγέθους, εἴτε τοῦ ἀριθμοῦ τῶν σωσιδίων λέμβων.

139. Ἡ χωρητικότητά τῶν σωσιδίων λέμβων κάθε πλευρᾶς τοῦ πλοίου πρέπει νὰ εἶναι ἱκανὴ νὰ περιλάβῃ ὅλους τοὺς ἐπιβαίνοντες.

140. Ἀναφορικὰ μετὰ τὰ παραπάνω μπορεῖ νὰ σημειωθεῖ πὼς

μικρα πλοια πρέπει να έχουν σχετικά μεγαλύτερη χωρητικότητα σωσιβίων λέμβων από εκείνη των μεγαλύτερων πλοίων, ώστε να μπορούν επίσης να πάρουν αποτελεσματικά, μέρος σε εργασία διάσωσης ναυαγών στη θάλασσα. Ένα ζήτημα που πρέπει να μελετηθεί για το μέλλον είναι η διάσωση επιβατών αεροπλάνων, που παρέχει τη δυνατότητα να ζητηθούν συνεισφορές απ' έξω για την κάλυψη του κόστους συμπληρωματικών σωσιβίων λέμβων.

141. Στις δύο πλευρές της γάστρας των σωσιβίων λέμβων πρέπει να υπάρχουν σχοινιά για πιάσιμο στην περίπτωση αναποδογυρίσματος. Καλά θα είναι επίσης να υπάρχουν χερούλια με σχοινιά — δηλ. σχοινιά πιάσιμα από χαλκάδες στο κέντρο και καταλήγοντα σε γάσσες.

142. Συνιστώνται οι χάρτες των σωσιβίων λέμβων να είναι τύπου όμοιου με τους Αμερικάνικους πλοηγικούς χάρτες.

143. Όλες οι σωσίβιες λέμβοι πρέπει να έχουν αποστακτική συσκευή για τη μετατροπή του θαλάσσιου νερού σε πόσιμο.

144. Είναι τώρα δυνατός ο έφοδιασμός των σωσιβίων λέμβων με πομπούς άσυρμάτου ικανούς να εργάζονται σε βραχεία κύματα και στα 600 μέτρα.

145. Τουλάχιστο οι μισές από τις σωσίβιες λέμβους πρέπει να έχουν μόνιμη συσκευή πομπού άσυρμάτου. Σε σωσίβιους λέμβους με μηχανή, ή συσκευή άσυρμάτου, πρέπει να είναι τοποθετημένη μπροστά στην πλώρη και στις άλλες στη μέση της λέμβου. Επί πλέον, πρέπει να υπάρχουν διαθέσιμες φορητές επιπλέοντες συσκευές για να μεταφέρονται μέσα στις λέμβους. Πρέπει να υπάρχουν επίσης γενέτειρες του χεριού για οικονομία των συσσωρευτών.

146. Οι συσκευές πομπού άσυρμάτου πρέπει να είναι εφοδιασμένες με συσκευή αυτόματης μετάδοσης, ώστε να μπορούν να χρησιμοποιηθούν ακόμα και από άνθρωπος χωρίς πείρα.

147. Συνιστάται σε κάθε πλοίο να επιδεικνύεται το στίγμα κάθε δεκάωρες, σε ένα μέρος προσιτό σε όλο το πλήρωμα.

VIII. ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΑΣΦΑΛΙΣΕΙΣ

148. Μ' έλο που οι Ναυτεργάτες είναι υπέρ του θεσπισμού όσο το δυνατόν πλατύτερου σχεδίου κοινωνικών ασφαλίσεων που να καλύπτει ολόκληρο τον πληθυσμό, παρατηρούν πως ο ειδικός χαρακτήρας της Ναυτικής Βιομηχανίας απαιτεί ειδικούς όρους. Μπαίνει το ερώτημα αν δεν θάτανε καλλίτερα να μεταχειριστούμε τη Ναυτιλία σαν ένα, λίγο ως πολύ, ξεχωριστό τομέα μέσα στο πλαίσιο ενός περιληπτικού σχεδίου κοινωνικών ασφαλίσεων.

149. Στη Ναυτική Βιομηχανία γενικά ο πλοικτήτης είναι υπεύθυνος για τη συντήρηση του Ναυτεργάτη κατά την περίοδο, ή τουλάχιστο κατά ένα μέρος της περιόδου, που είναι μακριά από την Πατρίδα του.

150. Θα έχει μεγάλη σημασία αν όλοι οι Ναυτεργάτες μπούν κάτω από τους ίδιους κανονισμούς ανεξάρτητα ποιά είναι ή σημαία του πλοίου. Τέτοια έξομοίωση θα έχει ένα άλλο μεγάλο πλεονέκτημα: θα καταστήσει δυνατή τή σύναψη άμοιβαίων συμφωνιών μεταξύ χωρών, με τó σκοπό είτε να περιλαμβάνονται οι υπήκοοι τής κάθε χώρας στο σύστημα Κοινωνικών Ασφαλίσεων τής χώρας κάτω από τή σημαία τής οποίας εργάζονται οι Ναυτεργάτες ή να μεταδιδάζονται τα ασφαλιστρα που πληρώνονται γι' αυτούς, για να μπορούν να έξακολουθήσουν να ανήκουν στο σύστημα Κοινωνικών Ασφαλίσεων τής Πατρίδας τους.

151. Κατά τή διάρκεια του πολέμου ιδιαίτερα, έχει γίνει μεγάλη πρόοδος σε διάφορες χώρες για τήν κοινωνική προστασία των Ναυτεργατών. Είναι εκτός συζήτησης τó ότι αυτή ή πρόοδος μπορεί να καταργηθεί. Οι Ναυτεργάτες θα αντισταθούν με όλες τους τις δυνάμεις ενάντια σε κάθε τέτοια απόπειρα.

152. Οι χώρες που είναι καθυστερημένες σ' αυτό τó ζήτημα πρέπει να ανυψωθούν σε ένα ανώτερο επίπεδο όσο τó δυνατόν γρηγορώτερα. Δεν πρέπει να δοθεί καμμιά σημασία στο έπιχείρημα πώς οι Ναυτεργάτες τότε θα καταλάβουν μιá προνομιούχο θέση. Είναι πραγματικά αυτονόητο πώς σ' όλες τις χώρες οι εργάτες θα αξιώσουν στο πεδίο των κοινωνικών ασφαλίσεων μιá καλλίτερη μεταχείριση απ' εκείνη που είχαν στο παρελθόν, όπóταν λόγω συνθηκών ανεξάρτητων από τή θέλησή τους, δεν μπορούσαν να έξασφαλίσουν τή διαβίωσή τους με τήν εργασία.

153. Δεν είναι άπίθανο πώς ακόμα και με συνεχή εργασία και ύπαρξη Πούλ θα ύπάρξουν περιπτώσεις ανέργων Ναυτεργατών που θα έξαρτώνται από άλλες πηγές για τή συντήρή τους. Σε τέτοιες περιπτώσεις τó αντίτιμο συντήρησης πρέπει να ανέρχεται στα 70 τά εκατό του τελευταίου μισθού του Ναυτεργάτη.

154. Στην περίπτωση άτυχημάτων πρέπει να πληρώνονται πλήρεις αποδοχές κατά τήν περίοδο πλείριας ανικανότητας μέχρι τήν ανάρρωση. Αν μετά τήν ανάρρωση, ύπάρχει μόνιμη ανικανότητα, πρέπει να πληρώνεται σύνταξη όχι λιγώτερη από 60 τά εκατό των αποδοχών που κέρδιζε κατά τó άτύχημα ó Ναυτεργάτης. Σε περιπτώσεις που οι δικαιούχοι συντάξεω ανικανότητας έχουν εισόδημα από εργασία, ή σύνταξη μπορεί να μειωθεί προσωρινά. Ιατρική περίθαλψη, έξοδα Νοσοκομείου και έξοδα συντήρησης στο έξωτερικό, καθώς και έξοδα παλιννόστησης, θα πληρώνονται από τó πλοίο.

155. Σε περίπτωση θανάτου από άτύχημα πρέπει να πληρώνεται στη χήρα σύνταξη ίση με τά 60 τά εκατό των αποδοχών του θανόντος και επί πλέον 10 τά εκατό για κάθε παιδί, μέχρις ανώτατο όριο σύνταξης 90 τά εκατό. Ποσοστά πρέπει επίσης να δρισθούν και για άλλους επίζώντες προστατευομένους.

156. Θάνατος ή ανικανότητα που οφείλεται σε επαγγελματική ασθένεια πρέπει να έξομοιώνεται με δυστύχημα.

157. Στην περίπτωση ασθένειας, συμπεριλαμβανομένων των αφροδισίων, πρέπει να πληρώνονται πλήρεις αποδοχές ως την άφιξη του Ναυτεργάτη σε λιμάνι της Πατρίδας του. Ιατρική και Νοσοκομειακή περίθαλψη, συντήρηση στο εξωτερικό και παλινδότηση πρέπει να πληρώνεται από το πλοίο. Κατά την άφιξη στο λιμάνι της Πατρίδας πρέπει να πληρώνονται 80 τὰ ἑκατὸ τοῦ μισθοῦ σὰν ἀποζημίωση κατὰ τὴ διάρκεια τῆς ασθένειας. Στην περίπτωση ασθένειας σὲ λιμάνι τῆς Πατρίδας θὰ πληρώνονται ἐπίσης 80 τὰ ἑκατὸ.

158. Οἱ Ναυτεργάτες πρέπει νὰ ἀπομακρύνονται ἀπὸ τὸ ἐπάγγελμα στὴν ἡλικία τῶν 55 ἐτῶν. Τὸ ποσὸν τῆς σύνταξης θὰ εἶναι ἀνάλογο τοῦ χρόνου ὑπηρεσίας μὲ ἓνα κατώτερο ὄριο 60 τὰ ἑκατὸ τοῦ μισθοῦ ἔπειτα ἀπὸ 15 χρόνια ὑπηρεσίας.

159. Στην περίπτωση θανάτου ἐνδὸς συνταξιούχου Ναυτεργάτη, ἡ χήρα θὰ δικαιούται 75 τὰ ἑκατὸ ἀπὸ τὴ σύνταξή του καὶ ἐπὶ πλέον 5 τὰ ἑκατὸ γιὰ κάθε παιδί κάτω τῶν 18 ἐτῶν, μέχρις ἀνώτατο ὄριο 90 % τῆς σύνταξης τοῦ θανόντος.

160. Στην περίπτωση πρόωμης ἀνικανότητος ἀπὸ ἄλλες αἰτίες ἐκτὸς ἀπὸ ἀτύχημα ὁ παθὼν θὰ δικαιούται σύνταξης ἀνικανότητος ἴσης μὲ τὰ 50 τὰ ἑκατὸ τοῦ μισθοῦ.

161. Οἱ Ναυτεργάτες πρέπει νὰ ἔχουν νόμιμο δικαίωμα ἀντικατάστασης, μὲ ἐξόδα τοῦ πλοιοκτῆτη, ἀποσκευῶν ποὺ χάνονται λόγω ναυαγίων ἢ ἄλλων αἰτίων ἐκτὸς ἀπὸ λάθος τῶν ἰδίων. Ἡ ἀποζημίωση πρέπει νὰ βασίζεται σὲ ἓνα στερεότυπο κατάλογο ἀντικειμένων ποὺ συνήθως φέρουν οἱ Ναυτεργάτες καὶ νὰ υπολογίζεται σύμφωνα μὲ τὶς τιμὲς κόστους τῶν ἀντικειμένων αὐτῶν στὴ χώρα ἀπὸ τὴν ὁποία ναυτολογεῖται ὁ Ναυτεργάτης.

162. Παρόμοιες προβλέψεις πρέπει νὰ γίνουν γιὰ τὴν ἀπώλεια ἐργαλείων, ξυλουργῶν, ὀργάνων Ἀξιωματικῶν καὶ τεχνικῶν βιβλίων.

163. Στην περίπτωση ἀνεργίας ἔπειτα ἀπὸ ναυάγιο, εἴτε τὸ πλοίο χαθεῖ ἢ ὄχι, πρέπει νὰ πληρωθοῦν ἀπὸ τὸν πλοιοκτῆτη μισθοὶ μέχρι δύο μηνῶν.

164. Ἐκτὸς ἀπὸ τὴν παλινδότηση μετὰ τὴν ἀνάρρωση ἀπὸ ἀσθένεια, οἱ Ναυτεργάτες μποροῦν ἐπίσης μὲ τὴ λήξη τῆς ναυτολόγησης νὰ ἀπολυθοῦν στὸ ἐξωτερικὸ ἔπειτα ἀπὸ αἴτησή τους ἢ καὶ νὰ τοὺς ἀπολύσει τὸ πλοίο.

Καὶ στὶς δυὸ περιπτώσεις πρέπει νὰ πληρώνεται ἀπὸ τὸν πλοιοκτῆτη παλινδότηση καὶ πλήρεις ἀποδοχές μέχρι τὴν ἀφιξη στὸ λιμάνι τῆς Πατρίδας.

165. Οἱ Ναυτεργάτες ποὺ κρατοῦνται σὰν αἰχμάλωτοι πολέμου ἢ φυλακίζονται στὸ ἐξωτερικὸ, πρέπει νὰ δικαιούνται ἀποζημίωση ἴση μὲ τὸ βασικὸ τους μισθό.

166. Ἡ ἀποζημίωση αὕτη πρέπει νὰ πληρώνεται σὲ λογαριασμὸ ποὺ θὰ ἀνοίγεται στὸ ὄνομα τοῦ ἐνδιαφερομένου. Ἀπὸ τὸ λογαριασμὸ αὐτὸ νὰ ἀποστέλονται στὸν ἐνδιαφερόμενο ὠρισμένα ποσὰ

για μικροέξοδα ή να πληρώνονται σε προστατευόμενους αν δ' εν-
διαφερόμενος έχει δώσει σχετική γραπτή εξουσιοδότηση. Το υπό-
λοιπο του λογαριασμού θα πρέπει να κρατείται για το Ναυτεργα-
γάτη μέχρι την επιστροφή του από την αλχημαλωσία.

167. Στον υπολογισμό των πληρωμών σύμφωνα με τοῦτο τὸ Κε-
φάλαιο πρέπει να παίρνεται ὑπ' ὄψη ἡ ἀξία τῶν πληρωμῶν σὲ
εἶδος.

168. Οἱ εισφορὲς ποὺ θὰ πληρώνουν οἱ Ναυτεργάτες γιὰ ἀνεργ-
γία, ἀσθένεια καὶ γηρατειὰ πρέπει νὰ ὀρισθοῦν ἰδιαίτερα σὲ κάθε
χώρα.

169. Οἱ Ὀργανώσεις Ναυτεργατῶν πρέπει νὰ ἐξασκήσουν πίεση
γιὰ κατώτερο ὄριο μισθῶν στὴν Πατρίδα τους, γιὰ ὄλους τοὺς
ἐργάτες ποὺ ἔχουν φθάσει στὴν ἡλικία τῶν 21 ἐτῶν, συμπερι-
λαμβανομένων καὶ τῶν Ναυτεργατῶν.

170. Ὅπου οἱ συντάξεις —ὅπως π.χ. γιὰ πρόωγη ἀνικανότητα—
εἶναι ἀνεπαρκεῖς γιὰ ἀνθρωπινὴ διαβίωση, πρέπει νὰ γίνουν
προβλέψεις γιὰ τὶς ἀναγκαῖες ἀναπροσαρμογές.

IX. ΠΛΕΡΙΑ ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗ ΤΩΝ ΝΑΥΤΕΡΓΑΤΙΚΩΝ ΟΡΓΑΝΩΣΕΩΝ.

171. Οἱ Ναυτεργάτες πιστεύουν πὼς οἱ ἐπαγγελματικὲς ὀργα-
νώσεις πρέπει νὰ πάρουν σημαντικὴ θέση στὴν οἰκονομικὴ ζωὴ,
καὶ πὼς ἡ δράση τους δὲν πρέπει νὰ περιοριστεῖ μονάχα στὴ ρύθ-
μιση ὄρων ἐργασίας.

172. Φυσικὰ οἱ ἐπαγγελματικὲς ὀργανώσεις θὰ ἀπασχοληθοῦν
εἰδικώτερα μὲ τὴ βιομηχανία στὴν ὅποια ἀνήκουν καὶ ἀπὸ τὴν
ὅποια ἀποζοῦν τὰ μέλη τους.

173. Οἱ Ναυτεργατικὲς Ὀργανώσεις διαδηλώνουν ἐδῶ γιὰ μιὰ
ἀκόμα φορὰ τὴν προσήλωσή τους στὴν ἀρχὴ τῆς συνδικαλιστι-
κῆς ἐλευθερίας, χωρὶς τὴν ἀνάμιξη Κυβερνήσεων, ἐργοδοτῶν καὶ
τρίτων.

174. Οἱ Ναυτεργατικὲς Ὀργανώσεις πρέπει νὰ ἀναγνωριστοῦν
ἀπὸ τὶς Κυβερνήσεις καὶ νὰ ἀντιπροσωπευθοῦν σὲ ὅλα τὰ ὄργανα
καὶ Σώματα ποὺ συστήνονται ἀπὸ Κυβερνήσεις ἢ κυβερνητικὲς Ὑ-
πηρεσίες γιὰ νὰ ἐπιληφθοῦν μὲ τὰ οἰκονομικά, κοινωνικά καὶ τε-
χνικά ζητήματα τῆς Ναυτικῆς βιομηχανίας καὶ τοὺς ἀνθρώπους
ποὺ ἐργάζονται σ' αὐτή.

175. Ὅταν ὑπάρχουν περισσότερες ἀπὸ μιὰ Ὀργάνωση σὲ μιὰ
χώρα, προτεραιότητα ἀντιπροσώπευσης πρέπει νὰ δίνεται στὴν
πιο ἀντιπροσωπευτικὴ ὀργάνωση, εἴτε ἀναφορικὰ μὲ ὀλόκληρη
τὴ βιομηχανία, εἴτε μὲ τὸ τμῆμα τῆς ἐκεῖνο στὸ ὁποῖο τὸ ὄργανο
ἢ Σῶμα, γιὰ τὸ ὁποῖο ἐγείρεται τὸ ζήτημα τῆς ἀντιπροσώπευσης.

176. Δὲν εἶναι δυνατὸ νὰ ἀπαριθμηθεῖ κανεὶς ὅλα τὰ ὄργανα
ἢ Σώματα, γιὰ τὴν θὰ διαφέρουν ἀπὸ τὴ μιὰ χώρα στὴν ἄλλη. Πα-
ραδείγματα τῆς δράσης τους εἶναι : τοποθέτηση τῶν Ναυτεργα-
τῶν μέσω ἐπισήμων Γραφείων Ἐργασίας, κοινὰ γραφεῖα εὑρε-

σης εργασίας ή σύστημα Ναυτολόγησης μέσα από την Ὀργάνωση Πούλ, εκπαίδευση Ναυτεργατών, φυλαγωγία, Γενικό Οικονομικό Συμβούλιο ή ειδικό Συμβούλιο για τή Ναυτιλία, τις Μεταφορές ή και τὰ δυό.

177. Ἐνώσεις ἑταιρειῶν δὲν πρέπει νὰ θεωροῦνται ὡς γνήσιες Ὀργανώσεις. Ὁ σκοπός τους δὲν εἶναι νὰ ἐπιδιώξουν ὁμοιομορφία ὄρων σ' ὅλη τὴ Ναυτικὴ βιομηχανία, ἀλλὰ νὰ καθιερώσουν εἰδικούς ὄρους μέσα σὲ μιὰ χωριστὴ Ναυτικὴ ἑταιρεία. Στὴν πραγματικότητα ἐπίσης ἀποδλέπουν ἢ τείνουν στὸ νὰ περιορίσουν τὴ συνδικαλιστικὴ ἐλευθερία.

178. Ἐνῶ πρέπει νὰ ἀφεθεῖ στις Ὀργανώσεις τῶν διαφόρων χωρῶν νὰ ἀποφασίσουν ἂν καὶ κάτω ἀπὸ ποιά μορφή θέλουν νὰ υἱοθετήσουν ἢ νὰ ἐξακολουθήσουν τὸ σύστημα τῶν ἀντιπροσώπων τῶν πλοίων, ὥστόσο πρέπει νὰ γίνῃ παραδεκτὸ κατ' ἀρχὴν πὼς οἱ ἀντιπρόσωποι αὐτοὶ θὰ ἐκλέγονται σὲ συμφωνία μὲ τὴν Ἐνωση. Οἱ ἀντιπρόσωποι πλοίου δὲν πρέπει νὰ ἔχουν ἰδιαιτέρως δικαιώματα, ἀλλ' ἀπρέπει νὰ προστατεύονται ἐνάντια σὲ διώξεις ἐξ αἰτίας τῆς συνδικαλιστικῆς τους δράσης.

179. Πρέπει νὰ εἶναι ὑποχρεωτικὸ γιὰ τοὺς πλοιοκτῆτες νὰ ἀναγνωρίζουν τὴν Ὀργάνωση ὡς τὸν ἀντιπρόσωπο τῶν Ναυτεργατῶν, ἀλλὰ δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ περικλείσει κανεὶς σὲ ἓνα διεθνὲς ἔγγραφο, τὸ πὼς μπορεῖ νὰ γίνῃ αὐτὸ ποὺ ἀρνοῦνται νὰ ἀναπεί νὰ ἐπιβληθοῦν ἐνάντια σὲ πλοιοκτῆτες ποὺ ἀρνοῦνται νὰ ἀναγνωρίσουν τὴν Ὀργάνωση ἢ τοὺς νόμιμους ἀντιπροσώπους της.

180. Εἶναι φανερὸ πὼς σὲ τέτοιες περιπτώσεις ἡ Κυβέρνηση θὰ πρέπει νὰ ἐπεμβαίνει ἢ ὁ πλοιοκτῆτης νὰ ὑποχρεώνεται νὰ συμμορφωθεῖ, μὲ σταμάτημα τῆς ἐργασίας. Στὸ σημεῖο αὐτὸ πρέπει νὰ δηλώσουμε ξεκάθαρα πὼς τὸ δικαίωμα τῆς ἀπεργίας πρέπει νὰ ἐξακολουθεῖ νὰ ἐφαρμόζεται.

X. ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΚΑΙ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΤΩΝ ΝΑΥΤΕΡΓΑΤΩΝ.

181. Ἡ Νομοθεσία ποὺ καθορίζει τὴ θέση τῶν Ναυτεργατῶν ἀναφορικὰ μὲ τὴ Σύμβασή τους ἐργασίας, πειθαρχία, τροφή κλπ. εἶνε πιά πολὺ παλαιά. Οἱ Νόμοι ποὺ ἰσχύουν σὲ διάφορες χώρες δείχνουν ἀκόμα καθαρὰ τὸ πὼς οἱ Ναυτεργάτες θεωροῦντοσαν πάντα κυριολεκτικὰ ὡς σκλάβοι ἢ τουλάχιστο ὡς στοιχεῖα ποὺ θὰ πρεπε νὰ ναι κάτω ἀπὸ σκληρὴ καὶ αὐστηρὴ στρατιωτικὴ πειθαρχία.

182. Ἀπὸ τὸ 1919 ἔγιναν ἰδιαιτέρως ἀξιέπαινες καλλιτερεύσεις στὴ Νομοθεσία ἐνὸς ἀριθμοῦ χωρῶν, ὡς ἀποτέλεσμα τῶν ὁποίων οἱ Ναυτεργάτες ἀπέκτησαν τὴ νόμιμη ὑπόσταση τῶν ἐλευθέρων ἐργατῶν.

183. Ἐπειτα ἀπὸ τὸν ὁσημερινὸ πόλεμο πρέπει νὰ γίνῃ γενικὸ ξεκαθάρισμα ὅλων τῶν ὑπολειμμάτων μιᾶς Νομοθεσίας ποὺ χρονολογεῖται ἀπὸ τὴν ἐποχὴ τῆς πειρατείας. Θάτανε μάλιστα καλ-

λίτερα ν ἀγίνει αὐτὸ ἀντικείμενο διεθνoῦς συζήτησης, λόγω τοῦ διεθνῆ χαρακτήρα τῆς Ναυτιλλίας, καὶ τοῦ γεγονότος ὅτι οἱ Ναυτεργάτες πολὺ συχνὰ ὑπηρετοῦν κάτω ἀπὸ ξένη σημαία.

184. Ὑπάρχουν ὡστόσο λίγα σημεῖα πάνω στὰ ὁποῖα μπορούμε ἐδῶ νὰ ἐπιστήσωμε τὴν προσοχή :

(I) Οἱ Ναυτεργάτες πρέπει νὰ ἔχουν τὴν εὐχέρεια νὰ ἐξετάζουν τοὺς ὅρους τῆς Σύμβασης, ἀν θέλουν, μαζὺ μὲ τὸν ἀντιπρόσωπο τῆς Ὀργάνωσῆς τους. Πρέπει ἐπίσης νὰ δίνονται μεταφράσεις τῶν ὅρων τῆς Σύμβασης ὁποτεδήποτε χρειάζονται.

(II) Οἱ Ναυτεργάτες πρέπει νὰ ναυτολογοῦνται ξεχωριστὰ ὁ καθένας καὶ ὄχι ὅλοι μαζὺ.

(III) Κανένας Ναυτεργάτης δὲν πρέπει νὰ ναυτολογεῖται ταυτόχρονα σὲ δύο θέσεις.

185. Κατὰ γενικὸν κανόνα δὲν πρέπει νὰ ἀπαιτεῖται ἀπὸ τὸ πλήρωμα νὰ κάνουν ἐργασία φόρτωσης, ἐκφόρτωσης ἢ στοιβασίας φορτίου, ποὺ συνήθως γίνεται ἀπὸ ἐργάτες λιμένος. Στὴν περίπτωση διαφορᾶς μὲ τοὺς φορτοεκφορτωτές, δὲν θὰ πρέπει νὰ ζητεῖται ἀπὸ τοὺς Ναυτεργάτες νὰ κάνουν ἀπεργασιαστικὴ ἐργασία.

186. Καταγγελίες ἐναντία σὲ Ναυτεργάτες θὰ πρέπει νὰ φέρουν τὴν ὑπαγραφή τῶν ἴδιων γιὰ νὰ ἔχουν νόμιμη ἰσχὺ.

187. Ἀπεργία ποὺ ἀποφασίζεται ἀπὸ τὴν Ὀργάνωση δὲν πρέπει νὰ θεωρεῖται ὡς παραβίαση τῆς Σύμβασης, καὶ τὰ μέλη ποὺ ἐκτελοῦν ὁδηγίες τῆς Ὀργάνωσης, δὲν πρέπει νὰ διατρέχουν τὸν κίνδυνο νὰ καταγγελοῦν.

188. Σὲ ὅλες τίς χώρες πρέπει νὰ συσταθοῦν ἐπιτροπές γιὰ νὰ ἐπιλαμβάνονται μὲ ἐφέσεις ἐναντία σὲ πρόστιμα καὶ ἄλλες ποινὲς ἐπιβαλόμενες σὲ Ναυτεργάτες.

189. Ὁ Πλοίαρχος πρέπει νὰ εἶναι ὑποχρεωμένος νὰ ἐγγράφει στὸ ἐπίσημο ἡμερολόγιό του ὅλες τίς παραβάσεις ποὺ γίνονται πάνω στὸ πλοῖο του.

190. Πρέπει νὰ γίνουν οἱ ἀναγκαῖες διαρρυθμίσεις σὲ κάθε χώρα μὲ εἰδικὸ Νόμο ποὺ νὰ ἐπιτρέπουν στὸ Ναυτεργάτη νὰ ἐξασκεῖ τὸ δικαίωμά του νὰ ψηφίζει σὲ βουλευτικὲς καὶ δημοτικὲς ἐκλογές.

XI. ΤΕΛΙΚΕΣ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ.

191. Γιὰ νὰ φθάσωμε γρήγορα σὲ ἱκανοποιητικὴ διεθνῆ συνεργασία, στὴ σφαῖρα τῆς ρύθμισης τῶν ὅρων ἐργασίας, χρειάζεται νὰ γίνουν ὅσο τὸ δυνατόν γρηγορώτερα συνεννοήσεις μεταξὺ ἀντιπροσώπων τῶν Κυβερνήσεων, πλοιοκτητῶν καὶ Ναυτεργατῶν. Οἱ Ὀργανώσεις τῶν Ἀξιωματικῶν καὶ Κατωτέρων Πληρωμάτων πιστεύουν πὼς τέτοιου εἴδους συνεννοήσεις μποροῦν νὰ ὀργανωθοῦν μὲ τὸν καλύτερο τρόπο, μέσω τοῦ Διεθνoῦς Γραφείου Ἐργασίας.

192. Οἱ Ὀργανώσεις τῶν Ἀξιωματικῶν καὶ Πληρωμάτων πα-

ρατηραὺν πὼς θὰ χρειαστεῖ νὰ ἐπιβλήθουν κυρώσεις στοὺς πλοιοκτῆτες ποὺ ἀρνοῦνται νὰ δεχτοῦν ἢ νὰ ἐφαρμώσουν μιὰ Διεθνή Συμφωνία. Γιὰ τέτοιες περιπτώσεις συγιστοῦν δύο μέτρα :

(I) Ἐπιβολὴ ὑψηλοτέρων δικαιωμάτων λιμένος.

(II) Κατακράτηση καυσίμου ὕλης.

193. Εἶναι σκόπιμο νὰ πάρουμε ἐδῶ ὑπ' ὄψη μιὰ λεπτομέρεια, ποὺ ἔχει σχέση μετὰ τὴν ἐκτέλεση ἐνὸς διεθνοῦς συμφώνου. Κάθε πλοῖο πρέπει νὰ φέρει ἓνα διεθνὲς πιστοποιητικό, στὴ γλῶσσα τῆς χώρας του καὶ στὴν Ἀγγλική, ποὺ νὰ ἀναφέρει πὼς οἱ Διεθνεῖς Κανονισμοὶ ἔχουν ἐφαρμογὴ σ' αὐτὸ τὸ πλοῖο. Τέτοιο πιστοποιητικό πρέπει νὰ ἐκδίδεται ἀπὸ ἢ γιὰ λογαριασμὸ τοῦ ἀρμόδιου Ὑπουργοῦ τῆς ἐνδιαφερόμενης χώρας καὶ νὰ ἀνανεώνεται ὁποτεδήποτε ἀλλάζουν οἱ Διεθνεῖς Κανονισμοί. Κατοχὴ ψεύτικου πιστοποιητικοῦ πρέπει νὰ τιμωρεῖται μετὰ βαρὺ πρόστιμο. Ἡ ἐκδοσὴ τῶν πιστοποιητικῶν αὐτῶν πρέπει νὰ κοινοποιεῖται σὲ μιὰ Διεθνή Ὑπηρεσία, ποὺ θὰ συσταθεῖ εἰδικὰ γι' αὐτὸ τὸ σκοπὸ.

194. Ὄπου μιὰ χώρα ἐπιτρέπει νὰ γίνονται ἀκτοπλοῖα μέσα στὰ χωρικά της νερά ἀπὸ πλοῖα ξένης σημαίας, πρέπει νὰ συνάπτει μετὰ τὴν ἐνδιαφερόμενη χώρα ἢ χώρες ἀμοιβαῖο σύμφωνο ποὺ νὰ προβλέπει πὼς μιὰ τέτοια ἐργασία θὰ ἐπιτρέπεται νὰ γίνονται μονάχα σύμφωνα μετὰ τὶς διατάξεις μιᾶς ἄδειας, ποὺ θὰ καθορίζει πὼς οἱ ὄροι ἐργασίας πρέπει νὰ εἶναι σύμφωνα τουλάχιστο μετὰ τὴ Διεθνή Σύμβαση. Στὴν περίπτωσιν ποὺ ὁ πλοιοκτήτης παραβεῖ τὴ διάταξιν αὐτή, πρέπει νὰ τιμωρεῖται μετὰ πρόστιμο, καὶ ἂν τὸ ἐπαναλάβει, νὰ χάνει τὸ δικαίωμα τῆς ἐκμετάλλευσης.

ΙΣΤΟΡΙΚΟ

Ἡ ἐπεξεργασία τοῦ Ναυτεργατικοῦ Χάρτη ἔγινε σὲ τρεῖς διαδοχικὰς Διεθνεῖς Διασκέψεις στὸ Λονδίνο. Στις 13 καὶ 14 τοῦ Δεκέμβρη 1943 συμφωνήθηκε τὸ Πρόγραμμα δουλειᾶς καὶ ἐκλέχθηκε ὀκταμελὴς Ἐπιτροπὴ γιὰ τὴν ἐτοιμασίαν τοῦ Σχεδίου. Ἡ προπαρασκευαστικὴ ἐπιτροπὴ παρουσίασε τὸ Σχέδιόν της στὴ δευτέρῃ Διάσκεψιν, ποὺ ἔγινε στὶς 31 τοῦ Μάρτη καὶ 1 τοῦ Ἀπριλίου 1944. Ἐπειδὴ, ὅμως, διατυπώθηκαν διαφωνίαι, τὸ ζήτημα παραπέμφθη καὶ σὲ τρίτην Διάσκεψιν ποὺ ἔγινε στὶς 28 καὶ 29 τοῦ Ἰουλίου 1944 κατὰ τὴν ὁποία τελικὰ ψηφίστηκε αὐτὸς ὁ Διεθνὴς Ναυτεργατικὸς Χάρτης.

Ἡ Ἑλληνικὴ ἀντιπροσωπεῖα ἀποτελέστηκε ἀπὸ τοὺς Β. Μπεκάκον, Α. Ἀμπατιέλον, Α. Παλαιολόγον καὶ Δ. Κολιόν, ὡς ἐκπρόσωποι τῆς διεθνῶς ἀναγνωρισμένης Ὀμοσπονδίας Ἑλληνικῶν Ναυτεργατικῶν Ὄργανώσεων.

Ἡ ἑλληνικὴ ἀντιπροσωπεῖα ὑπόβαλε στὴ Διεθνῇ Διάσκεψιν, γιὰ νὰ συμπεριληφθοῦν στὸ Ναυτεργατικὸ Χάρτη, τὶς παρακάτω προτάσεις:

1.— Αὐξηση τῶν μισθῶν ἀνάλογη μετὰ τὰ χρόνια ὑπηρεσίας γιὰ τοὺς Ἀξιωματικούς καὶ τὰ Πληρώματα.

2.— 44 ὥρες δουλειᾶ τὴν ἑβδομάδα, πόρτο — πέλαγος.

3.— ὄρωρο γιὰ ὄλους πάνω στὸ καράβι, συμπεριλαμβανομένου καὶ τοῦ βοηθητικοῦ προσωπικοῦ.

4.— Λεπτομερῆ Κανονισμὸ Ἐργασίας.

5.— Ἐπιβολὴ ὄλων τῶν μοντέρνων ναυαγοσωστικῶν μέσων καὶ γενικὰ τῆς ἀσφάλειας τοῦ καραβιοῦ ἀπὸ ὄλους τοὺς κινδύνους, μετὰ δικαίωμα τῶν Ναυτεργατῶν νὰ ἀρνηθοῦν νὰ ταξιδέψουν σὲ περίπτωσιν ποὺ οἱ σχετικοὶ Κανονισμοὶ δὲν τηροῦνται, χωρὶς νὰ διατρέχουν τὸν κίνδυνον νὰ καταδιωχθοῦν γι' αὐτό.

6.— Τὰ ἀφροδίσια νοσήματα νὰ θεωροῦνται ὡς προερχόμενα ἀπὸ ἐπαγγελματικὸν κίνδυνον καὶ νὰ ἀποζημιώνονται, ὡς οἱ ἄλλαι ἀσθένειαι.

7.— Ἰδρυσις Πούλ καὶ πληρωμὴ ἐπιδομάτων ἀνεργίας στοὺς ἀνέργους Ναυτεργάτας μετὰ τὸν πόλεμον.

8.— Οἱ ἄρρωστοὶ Ναυτεργάται νὰ νοσηλεύονται σὲ νοσοκομεῖα καὶ ὄχι φιλανθρωπικὰ Ἰδρύματα.

9.— Ἡ ἀποζημίωσις γιὰ ἀνικανότητα πρέπει νὰ εἶναι ἴση μετὰ τὶς ἀποδοχὰς τοῦ Ναυτεργάτη, ποὺ εἶχε ὅταν ἦταν σὲ θέσιν νὰ ἐργασθῆ.

10.— Ἡ σύνταξιν τῶν χηρῶν καὶ ὀρφανῶν πρέπει νὰ εἶναι ἀνάλογη μετὰ τὶς ἀποδοχὰς τοῦ θανόντος.

11.— Ἡ ἀποζημίωσις τῶν ἀποσκευῶν νὰ γίνεται ἀνάλογα μετὰ τὴν ἀξίαν τῶν εἰδῶν ποὺ συνήθως ἔχουν μαζί τους οἱ Ναυτεργάται, στὸν τόπον ποὺ πρόκειται νὰ γίνῃ ἡ ἀντικατάστασις τῶν ἀποσκευῶν αὐτῶν.

12.— Ἡ παλιννόστησις νὰ γίνεται μετὰ ἐπιβατικὰ καὶ ὄχι μετὰ

φόρτηγά πλοία και οι παλιννοστούμενοι να ασφαρίζονται για
το ταξίδι.

13.— Στους Ναυτεργάτες που πιάνονται αιχμάλωτοι να πλη-
ρώνεται ο βασικός τους μισθός σ' όλη τη διάρκεια της αιχμα-
λωσίας τους.

14.— Αναγνώριση της όργανωσης μέσα στο καράβι, δηλαδή
των αντιπροσώπων και των επιτροπών πλοίων.

15.— Η διαιτησία να είναι υποχρεωτική για τη λύση διαφο-
ρών μεταξύ έφοπλιστού και Ναυτεργάτη, ώστε να αποφεύγεται
ή προσφυγή στα δικαστήρια.

16.— Η Ναυτιλία να μπει κάτω από Κρατικό Έλεγχο.

17.— Οι Ναυτεργάτες που έπαιξαν ένα τόσο σπουδαίο ρόλο
στον αντιφασιστικό αγώνα, να αντιπροσωπευθούν στις διαπραγ-
ματεύσεις Ειρήνης.

Όπως φαίνεται από το Ναυτεργατικό Χάρτη, πολλές από
τις παραπάνω προτάσεις έγιναν δεκτές από τη Διάσκεψη.

Πειραιάς, 6.8.45

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΚΟΛΙΟΣ

ΑΛΛΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ:

- 1) «'Η Όμοσπονδία μας, τὸ ἔργο καὶ οἱ ἐπιδιώξεις της»
- 2) «Τὸ Σχέδιο καὶ ἡ Συλλογικὴ Σύμβαση τῆς 2 Σεπτεμβρίου 1943.
- 3) «Ἕνα τερατώδες Σκάνδαλο» τοῦ Μ. Πορφυρογένη

Ο ΕΠΙΣΗΜΟΣ ΤΥΠΟΣ ΤΗΣ Ε.Ο.Ν.Ο.

- 1) «ΝΑΥΤΕΡΓΑΤΙΚΗ ΦΩΝΗ» — Ἑλλάδα.
- 2) «ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ ΕΛΛΗΝ» — Ἀγγλία.
- 3) «ΕΡΓΑΤΗΣ ΘΑΛΑΣΣΗΣ» — Β. Ἀμερική.

ΒΑΣΙΛΗ ΓΚΡΟΣΜΑΝ

STAT

ΛΑΟΣ ΠΟΥ ΔΕΝ ΠΕΘΑΙΝΕΙ

Μετάφραση από τὸ Ρωσικὸ
Ν. ΛΥΚΙΑΡΔΟΠΟΥΛΟΥ

Ἔκδοσις
“ΕΛΛΗΝΟΑΜΕΡΙΚΑΝΙΚΟΥ ΒΗΜΑΤΟΣ”

ΒΑΣΙΛΗ ΓΚΡΟΣΜΑΝ

ΛΑΟΣ
ΠΟΥ ΔΕΝ ΠΕΘΑΙΝΕΙ

ΝΟΥΒΕΛΛΑ

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ ΑΠΟ ΤΟ ΡΩΣΙΚΟ
Ν. ΛΥΚΙΑΡΔΟΠΟΥΛΟΥ

* * *

Published By The
PUBLICATION DEPARTMENT
OF THE
GREEK-AMERICAN TRIBUNE
132 West 14th Street
New York 11, N. Y.
1 9 4 5

ΛΑΟΣ ΠΟΥ ΔΕΝ ΠΕΘΑΙΝΕΙ

Τὸ βιβλίον αὐτὸ πρωτοεξεδόθη εἰς τὴν
Ἀλεξάνδρειαν τῆς Αἰγύπτου ὑπὸ τοῦ
Ἐκδοτικοῦ Οἴκου Γρίβα καὶ τῆ ἐπιμε-
λείᾳ τῶν «Φίλων τοῦ Βιβλίου.»

Αύγουστος

“Ένα Αύγουστιάτικο βραδάκι τοῦ 1941 στοῦ δρόμο πρὸς τὸ Γκόμελ, προχωροῦσε τὸ βαρὺ πυροβολικό. Τὰ κανόνια ἦσαν τόσο μεγάλα πὺ οἱ ἐλάτες, πὺ τόσα εἶδαν τὰ μάτια τους, περιεργάζονταν μ’ ἐνδιαφέρον τοὺς πελώριους ἀτσαλένιους κορμούς. Ἡ σκόνη ἦταν πυκνή, τὰ πρόσωπα, τὰ ρούχα τῶν πυροβολητῶν ἦσαν γκρίζα, τὰ μάτια τους φλογισμένα. Λίγοι πήγαιναν μὲ τὰ πόδια, οἱ περισσότεροι ἦσαν σκαρφαλωμένοι στὰ κανόνια πάνω. “Ένας ἔπινε νερὸ ἀπὸ τὴν κάσκα του — σταγόνες κυλοῦσαν στοῦ πηγοῦνι, γυάλιζαν τὰ ὑγρά του δόντια. Νόμιζες πὺς γελοῦσε, μὰ δὲ γελοῦσε καθόλου — τὸ πρόσωπό του ἦταν σοβαρὸ, κουρασμένο.

— Ψηλά! — σέρνοντας τὴ φωνή, ἔκραξε ὁ ὑπολοχαγὸς πὺ πήγαινε μπροστά.

Πάνω ἀπὸ τὸ μικρὸ δάσος, δίπλα στοῦ δρόμο, πετοῦσαν δυὸ ἀεροπλάνα. Οἱ ἄνδρες σαστημένοι παρακολουθοῦσαν τὴν πτήση τους.

— Δικός μας εἶνε!

— “Όχι Γερμανός.

Καὶ ὅπως κάθε φορὰ σὲ τέτοιες περιστάσεις κάποιος χωρατατζῆς γέλασε :

— Δικός μας, ξεδικός μας, δῶσέ μου τὴν κάσκα!

Τὰ ἀεροπλάνα πετοῦσαν κάθετα πρὸς τὸ δρόμο, κι’

(7)

αὐτὸ σήμαινε πὼς ἦταν δικά μας. Οἱ Γερμανοὶ συνήθως, παρακολουθώντας φάλαγγα ἐν πορείᾳ ἀκολουθοῦν παράλληλα πρὸς τὸ δρόμο.

Τὰ δυνατὰ τρακτέρ, τραβοῦσαν τὰ κανόνια στὸ δρόμο τοῦ χωριοῦ. Καὶ ἦταν θέαμα περίεργο, ἀσυνήθιστο νὰ βλέπης μπρὸς στὰ ἄσπρα ἀσβεστωμένα σπιτάκια, ἀνάμεσα σὲ καθισμένους πάνω σὲ μπόγους γυναῖκες κι' ἀσπρομάλλιδες γέρους, τὸ μούγκρισμα τῶν ἀγελάδων καὶ τὸ εὐθυμο γαύγισμα τῶν σκυλιῶν, αὐτὲς τὶς πελώριες μηχανὲς νὰ γλυστροῦν στὸ δρόμο τοῦ εἰρηνικοῦ χωριοῦ.

Κοντὰ σ' ἓνα μικρὸ γεφυράκι ποὺ στέναζε ἀπὸ τὸ τρομερό, ἐξαιρετικὸ γι' αὐτὸ θάρος, στεκώταν ἓνα ἐλαφρὸ αὐτοκίνητο περιμένοντας νὰ περάσουν τὰ κανόνια. Ὁ ὀδηγός, συνηθισμένος ἀπὸ τέτοιου εἴδους στάσεις, κοίταζε χαμογελώντας τὸν πυροβολητὴ ποὺ ἔπινε ἀπὸ τὴν κάσκα του. Ὁ Κυβερνητικὸς Ἐπίτροπος τοῦ Συντάγματος καθισμένος δίπλα του, ὄλο καὶ κοίταζε μπρὸς του, νὰ διακρίνη ἐπὶ τέλους τὴν οὐρὰ τῆς φάλαγγας.

— Σύντροφε Μπογκαριῶφ — εἶπεν ὁ ὀδηγός με προφορὰ οὐκρανέζικη — ἐδῶ θὰ ξεφυτρήσουμε ἀπόψε, γρήγορα θὰ σκοτεινιάσῃ ὀλωσδιόλου.

Ὁ Κυβερνητικὸς Ἐπίτροπος κούνησε τὸ κεφάλι.

— Πρέπει νὰ βιαστοῦμε, εἶπε, εἶναι ἀπαραίτητο νὰ εἶμαι ἀπόψε στὸ Ἐπιτελεῖο.

— Ἄ μπᾶ! τὴ νύχτα δὲν θὰ μπορέσουμε νὰ περάσουμε ἀπὸ αὐτοὺς τοὺς δρόμους, ἐδῶ στὸ δάσος θὰ ξεφυτρήσουμε, — ἀπήντησε ὁ σωφέρ.

Ὁ Ἐπίτροπος γέλασε.

— Γαλατάκι μου θέλεις!

— Καὶ θέβαια νὰ πιοῦμε λίγο γάλα, νὰ φᾶμε καμμιά πατάτα τηγανητή.....

— "Ίσως καὶ κανένα χηνόπουλο; — εἶπε ὁ Ἐπίτροπος.

— "Ἀμ τί νομίζετε, θὰ θροῦμε καὶ κανένα χηνόπουλο, ἐνθουσιάσθηκε ὁ σωφέρ.

— Σὲ τρεῖς ὥρες τὸ πολὺ, πρέπει νὰ εἴμαστε στὸ Ἐπιτελεῖο, ὅσοδήποτε κακοὶ κι' ἂν εἶναι οἱ δρόμοι, ὅσο σκοτάδι κι' ἂν κάνη.....

Ἐπὶ τέλους ξεκίνησαν, πέρασαν τὸ γεφύρι. Πίσω τους ἔτρεχαν ξανθόμαλλα χωριατόπουλα.

— Μπάρμα, μπάρμα — φώναζαν — νά, πάρτε ἄγγουράκια, πάρτε ντομάτες, πάρτε ἀπίδια, — καὶ δὸς του πετοῦσαν στὸ αὐτοκίνητο ἀπὸ τὸ ἀνοικτὸ παράθυρο, ἄγγουράκια καὶ ἄγουρα ἀπίδια.

Ὁ Μπογκαριῶφ χαιρετοῦσε τὰ παιδιὰ κουνώντας τὸ χέρι τοῦ κι' αἰσθάνθηκε σὰν μιὰ κρυάδα στὴν καρδιά του. Ἐνα αἶσθημα γλυκόπικρο τὸν κυρίευε βλέποντας μὲ τί τρόπο τὰ χωριατόπουλα ξεπροβόδιζαν τὸν Κόκκινο Στρατὸ πὺ ὑποχωροῦσε!

Ὁ Σέργιος Ἀλεξάνδροβιτς Μπογκαριῶφ ἦταν πρὶν ἀπὸ τὸν πόλεμο καθηγητὴς τῆς Κοινωνιολογίας σ' ἓνα ἀπὸ τὰ Κομμουνιστικὰ Κέντρα τῆς Μόσχας. Ἦταν κυριολεκτικὰ ἐρωτευμένος μὲ τὴ δουλειά του. Ἡ γυναίκα του τὸν ἀγαποῦσε πολὺ κι' ἦταν ὑπερήφανη γι' αὐτόν. Ἦξερε πόσο τὸν ἐκτιμοῦσαν οἱ συνάδελφοί του καὶ μὲ τί ἐνθουσιασμὸ μιλοῦσαν γιὰ τὴν ἀκεραιότητά του, γιὰ τὸν τίμιον χαρακτήρα του.

Καὶ νά, ὁ Σέργιος Ἀλεξάνδροβιτς Μπογκαριῶφ, ὑποδιευθυντὴς τοῦ Τμήματος Πολιτικῆς Ἀρχῆς τοῦ Μετώπου. Συχνὰ τοῦρχονταν στὸ νοῦ οἱ κρύες σάλες τῆς βι-

βιβλιοθήκης χειρογράφων στο Ίνστιτούτο, τὸ μεγάλο τραπέζι γεμᾶτο διάφορα ἔγγραφα, ἡ λάμπα μὲ τὸ μεγάλο ἄμπαζούρ, τὸ τρίξιμο τῆς κινητῆς σκαλίτσας ποὺ ἡ προϊσταμένη τῆς βιβλιοθήκης μετετόπιζε ἀπὸ ράφι σὲ ράφι, ψάχνοντας κάποιον χειρόγραφο. Γλυστῶνε ἀπὸ τὸ μυαλό του καὶ ὀλόκληρες φράσεις ἀπὸ τὸ βιβλίον του ποὺ δὲ πρόφτασε νὰ τελειώσει καὶ στέκεται συλλογισμένος μπρὸς σὲ διάφορα προβλήματα ποὺ τόσο ζωηρά, τόσο θερμὰ τὸν ἀνησυχοῦν.

Τὸ αὐτοκίνητο τρέχει στὸ δρόμο τοῦ Μετώπου. Σκόνη θαμπή, ἀπὸ κοκκινόχωμα, σκόνη κίτρινη, λεπτή, γκρίζα σκόνη, ποὺ κάνει τὰ πρόσωπα νὰ φαίνονται σὰν πεθαμένα, σύννεφα σκόνης κρέμονται πάνω ἀπ' τοὺς δρόμους κατὰ τὸ Μέτωπο. Τῆ σκόνη αὐτὴ τὴν σηκώνουν κατοσταριές χιλιάδες στρατιωτικὲς ἀρθύλες, οἱ ρόδες τῶν κανιονιῶν, οἱ ἀλυσίδες τῶν τάγκς, τὰ ρυμουλκὰ, τὰ κανόνια, πελώρια κοπάδια προβάτων, χοίρων, ὑποζυγίων, βοδιῶν, ἀγελάδων, τὰ τρακτέρ τῶν ἀγροτῶν, τὰ κάρρα τῶν προσφύγων, τὸ γουρουνοτσάρουχα τῶν χωρικῶν καὶ οἱ παντοῦφλες τῶν κοριτσιῶν ποὺ φεύγουν ἀπὸ τὰ σπίτια τους.

Σκόνη πάνω ἀπ' τὴν Οὐκρανία, πάνω ἀπὸ τὴν Μπελορώσια, σκόνη στροβιλίζει πάνω ἀπὸ τὴ Σοβιετικὴ γῆ. Τὴ νύχτα ὁ σκοτεινὸς Αὐγουστιάτικος οὐρανὸς κοκκινίζει ἀπ' τὶς φριχτὲς ἀναλαμπὲς τῶν χωριῶν ποὺ καίονται. Οἱ ἐκρήξεις ἀπὸ τὶς βόμβες τῶν ἀεροπλάνων φέρνουν ὡς τὰ δάση τῶν θαλασιδῶν καὶ τῶν ἐλάτων ἀπαίσια μπουμπουνίσματα. Οἱ κόκκινες καὶ πράσινες φλογοβόλες σφαίρες γαζώνουν τὸ ἄδρὸ θελοῦδο τοῦ οὐρανοῦ, ὀθίδες σκάνε ψηλά, λὲς κι' ἀνάθουν ἄστρα, λυπητερὰ μουγγρίζουν στὸ μαῦρο ἄπειρο τὰ γερμανικὰ ἀεροπλάνα φορτωμένα μὲ

βόμβες και φωτοβολίδες και τὰ μοτόρια τους βουίζουν για τὸ θάνατο και τὴ φρίκη ποὺ θὰ σπείρουν. Γέροι, γρη-
ές, παιδιά, στὰ χωριά, στὶς ἀγροικίες, προβοδίζοντας
τοὺς πολεμιστὲς τοὺς προσφέρουν νὰ πιοῦν γάλα, νὰ φᾶ-
νε τυρόπηττα, γιαοῦρτι—πάρε, παιδάκι μου, κανένα ἀγ-
γουράκι για τὸ δρόμο.—Κλαῖνε, κλαῖνε τὰ γέρικα μάτια,
ψάχνουν ἀνάμεσα στὶς χιλιάδες τῶν σκονισμένων ἀγριω-
πῶν, κουρασμένων προσώπων, τὸ πρόσωπο τοῦ παιδιοῦ
τους. Καὶ ἐπιμένουν οἱ γρηοῦλες, «πάρε, πάρε, γιόκα μου,
ὄλους σᾶς ἔχω στὴν καρδιά μου, σὰν παιδάκια μου».

Οἱ γερμανικὲς ὀρδὲς ἔρχονταν ἀπὸ τὴ Δύση. Πάνω
στὰ γερμανικὰ τάγκς ἦσαν ζωγραφισμένες νεκροκεφαλές
μὲ δυὸ σταυρωτὰ κόκκαλα, πράσινοι καὶ κόκκινοι δρά-
κοι, μοῦρες λύκων καὶ οὐρὲς ἀλεπούδων, κεφάλια ἐλαφι-
ῶν μὲ ὄλα τους τὰ κέρατα. Κάθε Γερμανὸς στρατιώτης
ἔχει στὴν τσέπη του φωτογραφίες ἀπὸ τὸ νικημένο Πα-
ρίσι, ἀπὸ τὴν καταστραμμένη Βαρσοβία, τὸ ντροπιασμένο
Βερντέν, ἀπὸ τὰ κατακαμένα Βελιγράδι, Βρυξέλλες,
Ἄμστερνταμ, ἀπὸ τὸ Ὁσλο, Νάρβικ, Ἀθήνας, Βρυξέλλες,
Σὲ κάθε γερμανικὴ τσέπη—φωτογραφίες γερμανίδων κο-
ριτσιῶν καὶ γυναικῶν μὲ ἀφέλειες καὶ μποῦκλες, μὲ ρη-
γωτὰ πανταλόνια πυζάμας, κάθε ἀξιωματικὸς ἔχει κι'
ἓνα φυλαχτό,—χρυσᾶ ζάρια, κανένα κοράλι, κουκλίτσες
μὲ δυὸ κίτρινες χαντρίτσες για μάτια. Καθένας τους ἔχει
γερμανορώσσικούς διαλόγους τῆς τσέπης μὲ μικρὲς φρά-
σεις, «πάνω τὰ χέρια», «στάσου, οὔτε βῆμα», «ποῦ ἔχετε
ὄπλα», «παραδόσου». Κάθε γερμανὸς στρατιώτης ἔμαθε:
«γάλα», «ψωμί», «αὐγά» καὶ πρὸ πάντων: «δῶσε, δῶσε»!
Ἦρθαν ἀπὸ τὴ Δύση. Κι' ἑκατομμύρια ἄνθρωποι σηκώ-
θηκαν καταντίκρυ τους, ἀπ' τὴν ἡλιολουσμένη Ὁκα, ἀπ'

τόν πλατὺ Βόλγα, ἀπὸ τὴν ἄγρια κίτρινη Κάμα καὶ τὴν ἀμμόχωστη Ἰρτίτσα, ἀπ' τὶς στέπες τοῦ Καζαχστάν, ἀπ' τὸν Κάτω Ντόν καὶ τὸ Κέρτς, ἀπ' τὸ Ἀστραχάν καὶ τὸ Βορονέζ. Ἐκατομμύρια στιβαρὰ ἐργατικά χέρια ἔσκαψαν χαντάκια ἀντιτάγκς, χαρακώματα, φωλῆς, λάκκους, Ὀλόκληρὰ δάση γεμᾶτα πρὶν ἀπὸ ζωὴ, κοίτονται τώρα βουθὰ μὲ τὶς χιλιάδες τοὺς κορμούς πλαγιασμένους, φράζοντας δρόμους καὶ μονοπάτια, συρματοπλέγματα ὀλόγυρα στὶς αὐλές τῶν ἐργοστασίων, πλῆθος σιδερικά—ἀτσαλένιοι σκατζόχεροι καταμεσῆς στοὺς δρόμους καὶ τὶς πλατεῖες τῶν ἀγαπημένων μας πράσινων χωριῶν καὶ πόλεων, τόσα ἐμπόδια γιὰ τὰ ἐχθρικά τάγκς.

Ὁ Μπογκαριώφ, ὅταν συλλογιζώταν, παραξενεύονταν γιὰ τὴν εὐκολία μὲ τὴν ὁποία ἔτσι ξαφνικά, μέσα σὲ λίγες ὥρες, μπόρεσε νὰ ἐλευθερωθῆ, νὰ ξεχάσῃ τὴν ὡς τώρα ζωὴ του, ἡ χαρὰ του ἦταν μεγάλη βλέποντας πὼς διαφύλαξε καὶ στὶς δυσκολώτερες στιγμές, ὅλη τὴ διαύγεια τοῦ μυαλοῦ του, πὼς μπορούσε νὰ ἐνεργῆ ἀποφασιστικά καὶ γρήγορα. Καὶ τὸ κυριώτερο, πείστηκε πὼς διατήρησε κι' ἐδῶ, στὸν πόλεμο, ὅλο τὸν ἐσωτερικό του κόσμο καὶ οἱ γύρω του πιστεύουν σ' αὐτόν, τὸν σέβονται καὶ αἰσθάνονται τὴν ψυχικὴ του δύναμη. Ἦταν εὐχαριστημένος ἀπὸ τὴν ἀκράδαντη πίστη του καὶ συχνὰ σκέπτονταν: «Ὁχι, ὄχι, δὲν πῆγε ἄδικα ἡ ἐπίδοσή μου στὴ Μαρξιστικὴ φιλοσοφία, οἱ ἐπαναστατικὲς ιδέες ἦσαν γιὰ μένα λαμπρὴ προετοιμασία γιὰ τὸν πόλεμο, σ' ἐποχὴ πού καταρακώθηκαν ἀρχαιότεροι Εὐρωπαϊκοὶ πολιτισμοί.» Κι' ἐντούτοις δὲν ἦταν ἱκανοποιημένος ἀπ' τὴ δουλειά του, τοῦ φαινόταν πὼς δὲν εἶναι, ὅσο θὰ ἤθελε, κοντὰ στὸν κόκκινο στρατὸ καὶ στὸν ἄξονα τοῦ πολέμου, κι' ἐπιθυμοῦσε ν'

ἀφήση ὅπως διόλου τῆ θεωρία καὶ νὰ παρακολουθῆ στέ-
νὰ στὴν πραγματική, τὴ ζωντανὴ πολεμικὴ δράση.

Εἶχε συχνὰ τὴν εὐκαιρία νὰ ἀνακρίνη αἰχμαλώτους—
οἱ περισσότεροὶ ἦσαν ὑπαξιωματικοί. Παρατήρησε πὼς
τὸ αἶσθημα τοῦ μίσους ποὺ ἔτρεφε κατὰ τοῦ φασισμού,
αἶσθημα ποὺ τὸν βασάνιζε μέρα καὶ νύχτα, κατακάθιζε
τὴν ὄρα ποὺ ἔκανε ἀνακρίσεις καὶ γύριζε σὲ περιφρό-
νηση, σὲ συχασιά. Οἱ περισσότεροὶ ἀπὸ τοὺς αἰχμαλώ-
τους σχεδὸν μὲ προθυμία καὶ χωρὶς πολλὰ, ὠνόμαζαν τοὺς
ἀριθμοὺς τῶν Σωμάτων τους, τὸν ὄπλισμό, τὴ σύσταση,
θεθαίωνα πὼς εἶναι ἐργάτες, καὶ ὅλοι, μ' ἓνα στόμα φώ-
ναζαν: «Ὁ Χίτλερ τὴν ἔφαγε, τὴν ἔφαγε», ἂν καὶ ἦταν
τελείως φανερό πὼς δὲν ἔλεγαν ὅ,τι σκέπτονταν. Τὰ γράμ-
ματὰ τους, τὰ γράμματα ποὺ λάβαιναν ἀπ' τὰ σπίτια
τους τοῦ ἔκαναν κατάπληξη γιὰ τὴν ταπείνια τους. Συν-
ήθως περιέγραφαν μὲ λεπτομέρειες πὼς μαγέρευαν τὶς
κότες καὶ τὸ χοιρινό, πόση κρέμα καὶ μέλι ἔφαγαν, ζω-
γράφιζαν αἰσθηματικὰ τὰ διάφορα τοπεῖα. Ἀπὸ τὰ σπί-
τια τους ἔφταναν εἶδος σημειώματα, ἓνα εἶδος ἐμπορικῆς
ἀλληλογραφίας: «Ἐλαβὰ τὸ δέμα σου μὲ τὸ μεταξωτό,
τὴν κολώνια καὶ τὰ γυναικεῖα ἀσπρόρρουχα καὶ σ' εὐχα-
ριστῶ. Τὴν προσεχῆ φορὰ νὰ στείλῃς κανένα ζεστὸ μπο-
ξᾶ γιὰ τὸν παπποῦ, καμπόσα κουθάρια μάλλινο νῆμα,
παπουτσάκια γιὰ τὰ παιδιά.» Καὶ ὅλα σχεδὸν τὰ ἴδια.

Σπάνια συναντοῦσαν αἰχμαλώτους ποὺ φανερὰ δήλω-
ναν τὴν ἀφοσίωσή τους στὸν Χίτλερ, τὴν πίστη τους στὴν
ἀνωτερότητα τῆς Γερμανικῆς φυλῆς, προωρισμένης νὰ
ὑποδουλώσει τοὺς λαοὺς ὅλου τοῦ κόσμου. Ὁ Μπογκα-
ριῶφ τοὺς ἀνέκρινε λεπτομερῶς, δὲν εἶχαν διαβάσει τίπο-
τε, μὰ τίποτε, δὲν ἄκουσαν ποτέ τους, ὄχι πειὰ γιὰ Γκαίτε.

καὶ Μπετόβεν, ἀλλὰ οὔτε γιὰ στυλοβάτες τῆς Γερμανικῆς Αὐτοκρατορίας σὰν τὸν Βίσμαρκ, ἢ γιὰ στρατιωτικούς ἡγέτες σὰν τὸν Μόλτκε, Φρειδερίκο τὸν Β', τὸν Σλίφεν. Τὸ μόνο ποὺ ἤξεραν ἦταν τὸ ὄνομα τοῦ ἀρχηγοῦ τοῦ τομέως τοῦ Ναζικοῦ κόμματος ποὺ ἀνῆκαν.

Ὁ Μπογκαριώφ μελετοῦσε μὲ προσοχὴ τὶς ἡμερήσιες διαταγές τοῦ Γενικοῦ Ἀρχηγείου. Τὸ πᾶν γι' αὐτοὺς ἦσαν ἡ ὀργάνωση. Οἱ Γερμανοὶ μὲ ἐκπληκτικὴ ὀργάνωση καὶ μεθοδικὰ λήστευαν, ἔκαιαν, βομβάρδιζαν, ἤξευραν νὰ διοργανώσουν τὴν περισυλλογὴ τῶν ἄδειων κουτιῶν ἀπὸ κονσέρβες στὶς κατασκηνώσεις τους, ἦσαν σὲ θέση νὰ καταστρώσουν σχέδια γιὰ τὸν πιὸ δύσκολο ἐλιγμὸ τεραστίας φάλαγγας, μὲ ὄλες, καὶ τὶς πιὸ μικρὲς λεπτομέρειες, καὶ μὲ ἀκρίβεια μαθηματικὴ νὰ ἐκτελοῦν αὐτὲς τὶς λεπτομέρειες. Ἡ ἱκανότης νὰ ὑποτάσσωνται μηχανικὰ νὰ προχωροῦν χωρὶς νὰ σκέπτονται, καὶ νὰ κάνουν ἑκατομμύρια ὀλόκληρα σιδεροδεμένα στὴν πειθαρχία, πελώριες, πολύπλοκες κινήσεις, ἦταν κάτι τὸ ταπεινωτικὸ, ἀκατάληπτο γιὰ τὴ σκέψη ἐλεύθερου ἀνθρώπου. Αὐτὸ δὲν εἶναι κουλτούρα ψυχικὴ, εἶναι πολιτισμὸς ἐνστίκτων, ὀργάνωση μυρμηγκιῶν, ἀγέλη ζώων.

Μέσα σ' ὅλα τὰ γερμανικὰ γράμματα καὶ ντοκουμέντα ποῦπεσαν στὰ χέρια του μόνο δυό, τὸ ἓνα ἀπὸ μιὰ νέα γυναίκα πρὸς ἓνα στρατιώτη, τὸ ἄλλο, ποὺ βρέθηκε στὴν τσέπη ἑνὸς σκοτωμένου, ποὺ δὲν πρόφτασε νὰ τὸ στείλη, ἔδειχναν σκέψη ἀπαλλαγμένη ἀπὸ αὐτοματισμὸ, αἴσθημα ἐλεύθερο ἀπὸ ταπεινὴ δουλοπρέπεια, δυό μόνο γράμματα γεμᾶτα ντροπὴ καὶ πόνος γιὰ τὰ ἐγκλήματα ποὺ διέπραττεν ὁ γερμανικὸς λαός. Τοῦτυχε κάποτε ν' ἀνακρίνη ἓνα γηραλέο ἀξιωματικὸ, καθηγητὴ τῆς λογοτεχνίας

πρὶν ἀπ' τὸν πόλεμο. Κι' αὐτὸς ἐπίσης σκέπτονταν σωστά καὶ εὐλικρινά, μισοῦσε τὸ χιτλερισμό.

«Ὁ Χίτλερ — εἶπε τοῦ Μπογκαριώφ — δὲν εἶναι δημιουργὸς λαϊκῶν ἀξιῶν, εἶναι ἄρπαξ, ἔβαλε στὸ χέρι τὴν ἐργατικότητα, τὴ βιομηχανικὴ κουλτούρα τοῦ γερμανικοῦ λαοῦ, σὰν ἕνας ἄξεστος ληστής ποὺ θάζει μπρὸς ἕνα ὑπέροχο αὐτοκίνητο—δημιουργία θαθεῖας σκέψης.

«Ποτέ, ποτέ — σκέπτονταν ὁ Μπογκαριώφ — δὲν θὰ μᾶς νικήσουν. Ὅσο πιὸ ἀκριβεῖς εἶναι οἱ ὑπολογισμοὶ τους στὶς λεπτομέρειες, στὰ ψιλοπράγματα, ὅσο πιὸ μαθηματικὰ ἀκριβεῖς εἶναι οἱ κινήσεις τους, τόσο πιὸ δύσκολο, ἀδύνατο γι' αὐτοὺς νὰ καταλάβουν τὴν πραγματικὴ οὐσία, τόσο πιὸ πραγματικὴ θὰ εἶναι ἡ καταστροφή ποὺ τοὺς περιμένει. Ὑπολογίζουν τὰ ἀσήμαντα, τὶς λεπτομέρειες, ἡ σκέψη τους ὅμως περιορίζεται σὲ δυὸ μόνον διαστάσεις. Εἶναι ἀπλῶς μεθοδικοὶ ἐργάτες. Στὸν πόλεμο αὐτὸν ποὺ ἄρχισαν, οὔτε ξέρουν, οὔτε θὰ μπορέσουνε ποτέ νὰ φαντασθοῦνε, αὐτοί, οἱ ἄνθρωποι τῶν ἐνστίκτων, τῆς ταπεινῆς συμφεροντολογίας, τοὺς ἀπαράβατους νόμους τῆς ἠθικῆς, τῶν ἱστορικῶν μεταβολῶν.»

Τὸ αὐτοκίνητο ἔτρεχε μὲς στὴ δροσιὰ τοῦ σκοτεινοῦ δάσους, περνοῦσε πάνω ἀπὸ γεφυράκια, διάβαινε χάραδρες, γλυστροῦσε ἀνάμεσα στὴν ὀμίχλη μικρῶν λιμνῶν ποὺ καθρέφτιζαν τὰ μύρια ἀστέρια τοῦ ἀπέραντου Αὐγουστιάτικου οὐρανοῦ. Καὶ μιὰ στιγμή ὁ σωφὲρ εἶπε σιγανά.

—Σύντροφε Ἐπίτροπε, θυμᾶστε ἐκεῖνον τὸ στρατιώτη ποὺ ἔπινε νερὸ ἀπὸ τὴν κάσκα του, ἐκεῖνον ποὺ καθώτανε καθαλλικευτὰ πάνω στὸ κανόνι; — τώρα καταλαβαίνω, ἦταν ὁ ἀδελφός μου, γι' αὐτὸ δὲν μποροῦσα νὰ ξεκολλήσω τὰ μάτια μου ἀπὸ πάνω του.....

Πολεμικὸ Συμβούλιον

Ὁ Πολιτικὸς Ἐπίτροπος Μεραρχίας Τσερεντίσενκο, ἔκανε τὸν περίπατό του στὸ πάρκο πρὶν ἀπ' τὴ συνεδρίαση τοῦ Πολεμικοῦ Συμβουλίου. Περπατοῦσε ἀργά, στεκώταν λίγο γιὰ νὰ γεμίση καπνὸ τὴν κοντόχοντρη πίπα του. Πέρασε μπρὸς στὸ παλιό, πανάρχαιο παλάτι μὲ τὸν ψηλό, σκυθρωπὸ πύργο καὶ τὸ σταματημένο ρολοῖ καὶ κατέβηκε πρὸς τὴ στέρνα ποὺ σχεδὸν χανώταν ἀπ' τοὺς πυκνοὺς θάμνους ποὺ τὴν τριγύριζαν. Ὁ πρωῖνὸς ἥλιος ἔπεφτε φωτεινὸς πάνω στοὺς κύκνους ποὺ κολυμποῦσαν μὲς στὴ στέρνα. Οἱ κινήσεις τους ἦσαν ἀργές, οἱ λαιμοὶ ἐντατικὰ κουλουριασμένοι, λές καὶ δυσκολεύονταν νὰ κυκλοφοροῦν μέσα στὸ θαθυπράσινο νερὸ ποὺ φαίνονταν βαρὺ, πηχτό. Ὁ Τσερεντίσενκο στάθηκε κι' ἔμεινε σκεπτικὸς κοιτάζοντας τ' ἄσπρα πουλιά. Ὁ ὑγρὸς ἄμμος ἔτριζε κάτω ἀπ' τὶς μπότες του.

Σὲ λίγο πέρασε ἀπ' ἐκεῖ ἓνας ταγματάρχης μεσόκοπος μὲ μαῦρο γενάκι. Ὁ Τσερεντίσενκο τὸν ἐγνώριζε— ἐργαζώταν στὸ Τμήμα Κινήσεων κι' ἐρχώταν τακτικὰ νὰ τοῦ ἀναφέρῃ τὴν πολεμικὴ κατάσταση.

—Ἐπιτρέψτετέ μου ν' ἀναφέρω, σύντροφε Μέλος τοῦ Πολεμικοῦ Συμβουλίου, — εἶπε μὲ δυνατὴ φωνὴ ὁ ταγματάρχης.

—Ἐμπρὸς, ἀναφέρετε, ἀπάντησεν ὁ Τσερεντίσενκο,

παρακολουθώντας πώς οι κύκνοι, τρομαγμένοι ἀπ' τὴ δυνατὴ φωνὴ τοῦ ταγματάρχη, κολυμποῦσαν φεύγοντας στὴν ἀντίπερα ὄχθη τῆς στέρνας.

— Λάβαμε εἰδήσεις πὼς χθὲς θράδυ, ὥρα εἰκοσιτρεῖς, ὁ ἐχθρὸς ἄρχισε νὰ προχωρῇ μὲ μεγάλες δυνάμεις τάγκς καὶ μηχανοκίνητο πεζικό. Αἰχμάλωτοι κατέθεσαν πὼς ἀνῆκαν σὲ τρεῖς διαφορετικὲς μεραρχίες τοῦ μηχανοκίνητου Σώματος Στρατοῦ τοῦ Γκουντεριὰν καὶ πὼς τοὺς ὥρισαν κατεύθυνση τὸ Οὐνέτς—Νοβογκράδ Σέβερσκ.

— Καλὰ — εἶπεν ὁ Ἐπίτροπος — αὐτὰ τὰ ξέρω ἀπὸ χτὲς τὴν νύχτα. Ὁ Ταγματάρχης κοίταξε ἐρευνητικὰ τὸ ρυτιδωμένο του πρόσωπο μὲ τὰ μεγάλα λαμπερὰ μάτια. Ἦταν ἥσυχο, σκεπτικὸ, μὲ δέρμα σκοτεινὸ θαμπό, δέρμα ποὶ εἶξερε καλὰ τοὺς ἀνέμους καὶ τὶς παγωνιὲς τοῦ Ρωσσογερμανικοῦ πολέμου τοῦ 1914 καὶ τὶς ἐκστρατεῖες στὶς ἀπέραντες στέπες κατὰ τὸν ἐμφύλιο πόλεμο.

— Ἐπιτρέψτε, σύντροφε Μέλος τοῦ Πολεμικοῦ Συμβουλίου, νὰ σᾶς ἀναφέρω τὴν τελευταία εἶδηση ὥρα τέσσερις μηδέν, μηδέν.

— Δηλαδή μπορεῖ νὰ ἦταν καὶ τρεῖς καὶ πενήντα ἑπτὰ.

— Ἴσως, σύντροφε Ἐπίτροπε, — χαμογέλασε ὁ λοχαγός. — Ὁ ἐχθρὸς δὲν ἐπροχώρησε. Μόνο ἀριστερὰ ἀπὸ τὴ γέφυρα, κατέλαβε τὸ χωριὸ Μαρτσίχινα, ὑπέστη ὅμως βαρεῖας ἀπωλείας, ἐνάμισυ λόχο.

— Ποιὸ χωριὸ εἶπατε;

— Μαρτσίχινα, σύντροφε Ἐπίτροπε.

— Εἶσθε θέβαιος; — ρώτησεν ὁ Ἐπίτροπος μὲ σχεδὸν ἄγρια, δυνατὴ κραυγὴ.

— Βεβαιότατος.

Ὁ ταγματάρχης κοντοστάθηκε καὶ εἶπε μὲ ἄσταθη φωνή:

— Ὁραῖοι κύκνοι. Χιτὲς δυὸ σκοτώθηκαν κατὰ τὴν ἐπιδρομή, ἔμειναν τὰ μικρά τους.

Ὁ ταγματάρχης τράβηξε κατὰ τὰ γραφεῖα περνώντας δίπλα ἀπὸ τὴν ὀρντινάντσα τοῦ Τσερεντίτσενκο ποὺ στέκωταν σὲ προσοχή. Ὁ Ἐπίτροπος ἄρκετὴ ὥρα κοίταζε τοὺς κύκνους, τὴ φωτισμένη πράσινη ἐπιφάνεια τῆς στέρννας. Ἐπειτα εἶπε σιγανά:

— Ἔτσι λοιπὸν Μαμουῦκά μου, Λένια μου Θὰ ξαναἰδωθοῦμε ποτέ; καὶ ἔβηξε γιὰ νὰ συγκρατήσῃ τὴ συγκίνησή του.

Ὅταν ἔφτανε στὰ σκαλάκια, ἡ ὀρντινάντσα του, ποὺ τὸν περίμενε, ρώτησε:

— Σύντροφε Ἐπίτροπε, διατάζετε νὰ στείλω τὸ αὐτοκίνητο νὰ φέρῃ τὴ μητέρα καὶ τὸ γυιό σας;

— Ὁχι, — ἀπάντησε ξερὰ ὁ Ἐπίτροπος, κοιτάζοντας τὴν ὀρντινάντσα καὶ πρόσθεσε, βλέποντας τὴν ἐκπληξή του: Τὴν νύχτα οἱ γερμανοὶ κατέλαβαν τὴ Μαρτσίχινα.

Τὸ Πολεμικὸ Συμβούλιο συνεδρίαζε στὴ μεγάλη θολωτὴ σάλα μὲ τὰ ψηλά, στενὰ παράθυρα. Ἐνὰ τέταρτο πρὶν ἀρχίσῃ ἡ συνεδρίαση, ἔφτασε ὁ γραμματεὺς τῆς ὑπηρεσίας καὶ πῆγε πρὸς τὸ μεγάλο κεντρικὸ τραπέζι, πατώντας πάνω στὸ παχὺ χαλί.

— Μουρζίχιν — ρώτησε μὲ σιγανὴ φωνὴ τὸ διαγγελέα, — ἔφεραν τὰ μῆλα γιὰ τὸν Διοικητή;

Ὁ διαγγελέας ἀπάντησε σιγανά κι' αὐτός:

— Παράγγειλα νὰ φέρουν ξυνόμηλα, ὅπως πάντα, μεταλλικὸ νερὸ καὶ τσιγάρα — ὅλα ἔφτασαν, εἶναι ἐδῶ.

Σὲ λίγο μπῆκε στὴ σάλα ὁ ἀρχηγὸς τοῦ ἐπιτελείου ὑπο-

στράτηγος, με πρόσωπο δυσαρεστημένο, κουρασμένο. Πίσω του έρχόταν ο συνταγματάρχης αρχηγός του Τμήματος Κινήσεων, κρατώντας ένα πάκο χάρτες. Αυτός ήταν ψηλός, κοκκινοπρόσωπος, ενάντια από το στρατηγό που ήταν χοντρός και χλωμός, ένα κάτι έν τούτοις τους έκανε να μοιάζουν. Ο στρατηγός ρώτησε το διαγγελέα που στεκώταν εις προσοχήν :

— Ποῦ εἶναι ὁ διοικητής;

— Στὸ τηλέφωνο, σύντροφε στρατηγέ.

— Συγκοινωνία ὑπάρχει;

— Εἶναι εἴκοσι λεπτὰ πὸ συνέδεσαν ξανά.

— Βλέπετε, Πιότρ Γιεφήμεβιτς, — εἶπεν ὁ ἀρχηγὸς τοῦ ἐπιτελείου, — κι' ὁ προκομμένος σας Στεμάχελ ὑποσχέθηκε πὸς μόνο κατὰ τὸ μεσημέρι θὰ διώρθωνε τὴ γραμμὴ.

— Τόσο τὸ καλύτερο, Ἡλία Ἰθάνοβιτς, — ἀπάντησεν ὁ συνταγματάρχης καὶ πρόσθεσε μὲ ὕφος αὐστηρό, ὅσο ἐπιτρέπεται σὲ κατώτερο, πότε θὰ πᾶτε ν' ἀναπαυθῆτε, τρεῖς νύχτες εἶναι πὸ δὲν κοιμᾶστε.

— Τέτοιες ὄρες, τὸν ὕπνο θὰ συλλογιστῆς; εἶπεν ὁ Ἀρχηγὸς τοῦ Ἐπιτελείου καὶ πλησιάζοντας τὸ μικρὸ τραπέζακι πῆρε ἓνα μῆλο. Ὁ συνταγματάρχης ἔστρωνε τοὺς χάρτες τοῦ στὸ μεγάλο τραπέζι. Ἀπλωσε τὸ χέρι καὶ πῆρε κι' αὐτὸς ἓνα μῆλο. Ὁ διαγγελέας, χαμογελώντας, ἔριξε μιὰ ματιὰ στὸ γραμματέα.

— Νά, ἐδῶ εἴμαστε' εἶπεν ὁ στρατηγὸς σκύθοντας πάνω στὸ χάρτη καὶ παρακολουθώντας μὲ τὸ δάχτυλο τὴ μπλὲ γραμμὴ πὸ ἔδειχνε τὴν πρόοδο τῆς γερμανικῆς κολώνας τῶν τάγκς εἰς βάθος τῶν κόκκινων ἡμικύκλων πὸ ἔδειχναν τὴν ἀμυνά μας. Δάγκωσε τὸ μῆλο καὶ φώναξε :

— Τί διάβολο, σωστή ξυνίθρα.....

Δάγκωσε κι' ό συνταγματάρχης τὸ μῆλό του καὶ ἀνεφώνησε :

— "Α, μὰ αὐτὸ εἶναι ξύδι μοναχό.

Θυμωμένος, ρώτησε τὸ διαγγελέα :

— Δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ θρῆτε καλύτερα μῆλα γιὰ τὸ Πολεμικὸ Συμβούλιο;

Ἐπιτελεῖο τοῦ Ἄρχηγό τοῦ Ἐπιτελεῖοῦ γέλασε :

— Περὶ ὀρέξεωσ οὐδεὶς λόγος, Πιότρ Γιεφῆμοβιτς. Εἶναι εἰδικὴ παραγγελία γιὰ τὸν διοικητὴ. Τοῦ ἀρέσουν τὰ ξυνόμελα.

Ἐσκυψαν πάνω στὸ τραπέζι καὶ μιλοῦσαν σιγανά. Ὁ διαγγελέας θγαίνοντας, ἄκουσε τὸν συνταγματάρχην νὰ λέη :

— Διαγράφεται καθαρὰ ἡ αἰτία τοῦ ἔλιγμοῦ, θέλουν νὰ κόψουν τίς κύριες συγκοινωνιακὲς μας γραμμές, κοιτᾶτε, μᾶς ὑπερφαλαγγίζουν ἀπ' τὴν ἀριστερὴ πτέρυγα.

— Καλὲ τί λέτε, μᾶς ὑπερφαλαγγίζουν — εἶπεν ὁ στρατηγός, — πέστε πῶς θέλουν νὰ μᾶς ὑπερφαλαγγίσουν.

Ἄφισαν τὰ δαγκωμένα μῆλα στὸ τραπέζι καὶ ἔεντῶθηκαν κι' οἱ δυὸ μαζί : στὴ σάλα ἔμπαινε ὁ διοικητὴς Γιερέμιν, ψηλός, λιγνός, μὲ ψαρὰ μαλλιά κομμένα κοντά. Μπῆκε χτυπώντας δυνατὰ μὲ τὰ ποδήματά του στὸ παρκέτο ποῦ ἔτριζε, δὲν πατοῦσε, ὅπως ὄλοι, πάνω στὸ χαλί.

— Χαίρετε, σύντροφοι, χαίρετε — εἶπε καὶ ἀπευθυνόμενος στὸν Ἄρχηγὸ τοῦ Ἐπιτελεῖοῦ ρώτησε :

— Γιατί φαίνεστε ἔτσι κουρασμένος, Ἡλία Ἰθάνοβιτς;

Ἐπιτελεῖο τοῦ Ἄρχηγό τοῦ Ἐπιτελεῖοῦ, ποῦ συνήθως μιλώντας μὲ τὸν Διοικητὴ τὸν φώναζε μὲ τὸ ὄνομα καὶ πατρωνυμικό του, — Βίκτωρ Ἀντρέγιεβιτς — τώρα, στὴν ἐπίσημη

συνεδρίαση τοῦ Πολεμικοῦ Συμβουλίου ἀπάντησε δυνατά :

— Εἶμαι πολὺ καλά, σύντροφε στρατηγὲ διοικητή, —
καὶ πρόσθεσε : — ἐπιτρέπετε νὰ σᾶς ἀναφέρω ;

— “Ὅπως θέλετε, νά, ἔρχεται κι’ ὁ Ἐπίτροπος Μεραρ-
χος.

Στὴ σάλα μπῆκε ὁ Ἐπίτροπος. Κούνησε τὸ κεφάλι, χω-
ρὶς νὰ μιλήσῃ καὶ κάθησε σὲ μιὰ καρέκλα στὴν ἄκρη τοῦ
τραπεζιοῦ.

Ἡ κατάσταση ποὺ ἐξέθετε ὁ Ἀρχηγὸς τοῦ Ἐπιτελεί-
ου, ἦταν πολὺ σοβαρή. Ἐπρόκειτο γιὰ τὴν περίοδο τοῦ
πολέμου, ὅταν οἱ σφῆνες τῶν γερμανοφασιστῶν μᾶς χτυ-
ποῦσαν στὰ πλευρὰ σὲ ὅλα μας τὰ μέτωπα καὶ παντοῦ
ἀπειλοῦσαν νὰ μᾶς περικυκλώσουν. Τὰ τμήματά μας ὑπο-
χωροῦσαν σὲ νέες θέσεις. Σὲ κάθε πέρασμα ποταμοῦ, σὲ
κάθε — καὶ τὸ παραμικρότερο — δάσος, οἱ μάχες ἦσαν
αἱματηρές, θαστοῦσαν πολὺ. Ὁ ἐχθρὸς ὅμως προχωροῦ-
σε, ἐμεῖς ὑποχωροῦσαμε. Κατακτοῦσε πόλεις καὶ ἀπέραν-
τες ἐκτάσεις.

Κι’ ὁ Ἀρχηγὸς τοῦ Ἐπιτελείου, κι’ ὁ βοηθὸς του — ὁ
συνταγματάρχης — κι’ ὁ γραμματεὺς, ὁ διοικητής, — ὅλοι
ἔβλεπαν τὸ ἀπειλητικὸ μπλὲ θέλος νὰ κεντρίζῃ τὸ σῶμα
τῆς Σοβιετικῆς Πατρίδας. Ὁ συνταγματάρχης ἔβλεπε αὐ-
τὸ τὸ θέλος σὰν κάτι τὸ τρομακτικὸ, ἀκαταγώνιστο, ποὺ
κουνώταν χωρὶς νὰ ξέρῃ τί θὰ πῆ κούραση, ἀπάνω στοῦ
χαρακωμένο χαρτί. Ὁ διοικητής εἶξερε καλύτερα ἀπ’ τὸν
καθένα πόσες ἐφεδρικές μεραρχίες καὶ συντάγματα εἶχα-
με, πόσοι σχηματισμοὶ θρίσκονταν βαθεῖα στὸν τόπο μας
ποὺ ἔρχονταν ἀπ’ τὴν Ἀνατολὴ πρὸς τὴ Δύση. Διαισθά-
νονταν λαμπρὰ τὸ ποῦ θὰ δοθοῦν οἱ μάχες, μυριζώταν τὶς
πτυχῆς τοῦ ἐδάφους, τὸ πόσον ἐπισφαλεῖς ἦσαν οἱ πλωτῆς

γέφυρες πού ἔφτειαναν οἱ γερμανοί, τί θάθος εἶχαν τὰ γοργὰ ποταμάκια, τίς παγίδες τῶν θάλτων, ἐκεῖ πού ἐτοιμάζονταν νά συναντήσῃ τὰ ἐχθρικά τάγκς. Γι' αὐτὸν ὁ πόλεμος δὲν γινώταν μόνο στὰ τετραγωνάκια τοῦ χάρτη. Αὐτὸς πολεμοῦσε πάνω στὴ ρούσικη γῆ, στὴ γῆ μὲ τὰ πυκνὰ δάση, μὲ τίς πρωῖνές ὀμίχλες, μὲ τὸ ἀθέβαιο φῶς κατὰ τὸ σούρουπο, μὲ πυκνὸ, ἀθέριστο χορτάρι, μὲ τὰ ψηλὰ στάχυα, μὲ τὰ πατίνια, τὰ ἔλκυθρα, τὰ χωριουδάκια πάνω στοὺς γκρεμνοὺς πρὸς τὰ ποτάμια. Προαισθάνονταν τὴ σκόνη, τοὺς ἀνέμους, τίς βροχές, λογάριαζε τοὺς ἀνατιναγμένους στὸν ἀέρα σταθμούς, τίς καταστρεμμένες σιδηροδρομικὲς γραμμὲς καὶ τὸ μπλὲ θέλος δὲν τὸν φόβιζε, δὲν τὸν στενοχωροῦσε κ'άν. Ἦταν στρατηγὸς ψυχραίμος πού ἀγαποῦσε καὶ γνώριζε τὸν τόπο του, πού εἶξερε πού ἤθελε νά πολεμήσῃ. Ἔνα ἐπιθυμοῦσε μὲ ὅλη του τὴν ψυχὴ—νά ἐπιτεθῆ. Γιὰ τὴν ὥρα, ὄλο καὶ ὑποχωροῦσε, μὰ ὅπου νᾶναι.....

Ὁ ἀρχηγὸς τοῦ ἐπιτελείου του, καθηγητὴς τῆς Ἀκαδημίας, ἦταν θαθὺς γνώστης τῆς τακτικῆς τοῦ πολέμου, μὲ μεγάλη πείρα, εἶξερε ὅλη τὴν πολεμικὴ ἱστορία, δυνατὸς θεωρητικὸς, χωρὶς νά εἶναι δογματικὸς, μὲ μυαλὸ ζωντανό. Ἐκτιμοῦσε στὴν ἀξία τους τίς μανουῖθρες, τὴν εὐκίνησιν τοῦ γερμανικοῦ πεζικοῦ καὶ τὴν εὐχέρεια νά συνδυάζῃ τίς κινήσεις του μὲ τίς ἐνέργειες τῆς ἀεροπορίας. Τὸν τσάκιζε ἢ σκέψη πὼς οἱ στρατιές μας ὄλο ὑποχωροῦσαν, τὸ μπλὲ θέλος τοῦ φαινώταν πὼς χτυποῦσε κατ' εὐθείαν στὴν καρδιά του.....

Ὁ Συνταγματάρχης βοηθὸς του, ἀρχηγὸς Τμήματος Κινήσεων, στὸ μυαλό του δὲν εἶχε παρὰ τὴν πολεμικὴ τοπογραφία. Πραγματικότης γι' αὐτὸν ἦσαν μόνον τὰ τε-

τραγωνίδια τῶν δυὸ χιλιομέτρων πάνω στὸ χάρτη, εἶχε πάντα μπρὸς στὰ μάτια του τὶς θέσεις καὶ κατευθύνσεις τῶν μπλέ καὶ κόκκινων γραμμῶν. Ὁ πόλεμος γι' αὐτόν, γινώταν πάνω στοὺς χάρτες καὶ τὸν ἔκαναν τὰ Ἐπιτελεῖα. Τὰ μπλέ θέλη πού ἔδειχναν τὴν κίνηση τοῦ γερμανικοῦ στρατοῦ, προχωροῦσαν, γι' αὐτόν, σύμφωνα μὲ νόμους μαθηματικούς, καθαρὴ γεωμετρία.

Ὁ πιὸ ἡσυχος ἀπ' ὅλους ἦταν ὁ Ἐπίτροπος, πάντα ὀλιγόλογος. Καὶ στὶς πιὸ κρίσιμες στιγμὲς τῆς μάχης, γύρω του δημιουργοῦσε μιὰ ἀτμόσφαιρα ἡσυχίας, ποτέ του δὲν βιαζώταν, πάντα κάλμος, σκεπτικός. Οἱ εἰρωνικές, λακωνικές ἀπαντήσεις του, τὰ ἔξυπνα, χτυπητὰ λογάκια πού πετοῦσε, τὰ ἐπαναλάβαιναν, τὰ θυμόντουσαν. Ὅλοι, ἀξιωματικοί, καὶ στρατιῶτες, τὸν ἀναγνώριζαν ἀπὸ μακριὰ καὶ ὅλοι ἦσαν εὐχαριστημένοι σὰν τὸν συναντοῦσαν, μὲ τὸ ψηλὸ του ἀνάστημα, τὰ ἔξυπνα μάτια, τὸ σκυθρωπὸ μέτωπο καὶ τὴν κοντὴ πίπα στὸ στόμα. Ὅλη τὴν ὥρα πού ὁ Ἀρχηγὸς τοῦ Ἐπιτελείου ἔκανε τὴν ἀναφορὰ του, αὐτὸς καθώταν μὲ σκυφτὸ κεφάλι καὶ δὲν μπορούσες νὰ καταλάθῃς ἀν' ἀκούη προσεκτικὰ ἢ εἶναι βυθισμένος σὲ σκέψεις.

Μετὰ τὴν ἀναφορὰ ὁ Διοικητὴς ἄρχισε νὰ κἀνῃ διαφορὲς ἐρωτήσεις στὸν στρατηγὸ καὶ τὸν συνταγματάρχη κι' ἔρριχνε ματιὲς στὸν Ἐπίτροπο - Μέραρχο περιμένοντας νὰ λάθῃ κι' αὐτὸς μέρος στὴ συζήτηση. Ὁ συνταγματάρχης ὅλο ξεκάρφωνε ἀπ' τὴν τσέπη τὸ στυλό του, δοκίμαζε τὴν πένα στὸ νύχι τοῦ δαχτύλου του, τὸ ξανάβίδωνε καὶ τῶθαζε στὴν τσέπη. Ἐπειτὰ ἀπὸ λίγο, πάλι τὰ ἴδια. Ὁ Διοικητὴς πηγαινῶρχονταν στὴ σάλα καὶ τὸ παρκέτο ἔτριζε κάτω ἀπ' τὶς βαρειὲς πατησιὲς του. Τὸ πρόσωπό του ἦταν σοβαρὸ, ἡ κίνηση τῶν γερμανικῶν τάγκς

ἔδειχνε πῶς πᾶνε νὰ ὑπερφαλαγγίσουν τὴν ἀριστερὴ πλευρὰ μιᾶς ἀπὸ τὶς στρατιές του.

— Γιὰ ἄκουσε, Βίκτωρ Ἀντρέγιεβιτς — εἶπεν ὁ Ἐπίτροπος ἐκεῖ πού δὲν τὸ περίμεναν, — εἶσαι συνηθισμένος ἀπὸ παιδιὰ στὰ πράσινα μῆλα πού εὔρισκεις, σὰν νὰ ποῦμε, στοὺς κήπους τῆς γειτονιάς, κι' ἐξακολουθεῖς νὰ κρατᾶς αὐτὴ σου τὴ συνήθεια. Τί σοῦ φταίνει ὅμως οἱ ἄλλοι, νὰ ὑποφέρουν; — Κι' ἔδειξε μὲ τὸ δάχτυλο τὸ τραπέζι. "Ὅλοι εἶδαν τὰ δυὸ δαγκωμένα μῆλα καὶ γέλασαν.

— Ἔχετε δίκη — γέλασε κι' ὁ διοικητὴς — ἄλλοτε νὰ μὴν ἔχετε μόνο ξυνόμηλα.

— Χωρὶς ἄλλο, σύντροφε Στρατηγέ - Διοικητή, ὑποκλίθηκε χαμογελώντας ὁ γραμματεὺς.

— Τί λέγατε λοιπόν; — εἶπεν ὁ Ἐπίτροπος καὶ πλησιάζοντας πρὸς τὸ χάρτη, ρώτησε τὸν ἀρχηγὸ τοῦ Ἐπιτελείου; Ἐδῶ δά, προτείνετε νὰ ὀχυρωθοῦμε;

— Ἀκριβῶς ἐδῶ, σύντροφε Ἐπίτροπε - Μέραρχε. Ὁ Βίκτωρ Ἀντρέγιεβιτς ὑποθέτει πῶς ἐδῶ θὰ μπορέσουμε νὰ συγκεντρώσουμε καὶ νὰ μεταχειριστοῦμε ἐμφαντικὰ, ὅλα τὰ μέσα τῆς ἀμύνης μας.

— Αὐτὴ εἶναι ἡ ἀλήθεια — εἶπεν ὁ Διοικητὴς, — ἐδῶ ὁ ἀρχηγὸς τοῦ Ἐπιτελείου προτείνει, γιὰ νὰ ἐπιτύχη καλύτερα ἢ μανούβρα, νὰ κάνουμε ἀντεπίθεση, νὰ πάρουμε πίσω τὸ χωριὸ Μαρτσίχινα καὶ τὴν περιοχὴ του. Τί λὲς καὶ σύ, Ἐπίτροπε;

— Νὰ πάρουμε πίσω τὴ Μαρτσίχινα; — ρώτησε, καὶ ἡ φωνὴ του ἦταν ἀλλαγμένη τόσο, πού ὅλοι γύρισαν καὶ τὸν κοίταξαν, τράθηξε μιὰ ρουφιξιά, φύσηξε τὸν καπνὸ, ἔδιωξε μὲ τὸ χέρι του αὐτὸν τὸν καπνὸ καὶ προσεκτικὰ κοίταξε τὸ χάρτη.

—“Οχι, δέν εἶμαι τῆς γνώμης — καὶ δείχνοντας πάνω στοῦ χάρτη μὲ τὴν πίπα του, ἄρχισε νὰ ἐξηγῆ γιατί δὲ θρῖσκει κατάλληλη τὴν ἐπιχείρηση.

Καὶ τοὺς ἔπεισε ὅλους. Ὁ Διοικητὴς ὑπαγόρευσε τὴ διαταγή, νὰ δυναμώσουν τὸ ἄριστερὸ πλευρὸ καὶ νὰ φέρουν ἐπικουρίες ἀπὸ τὴ Σαμάρινα. Διέταξε ἐπίσης νὰ στείλουν ἓνα μηχανοκίνητο σῶμα ἀπὸ τὶς ἐφεδρεῖες ποὺ εἶχε, νὰ ἀνακόψη τὰ γερμανικὰ τάγκς.

Ὁ Διοικητὴς κι' ὁ Ἐπίτροπος ὑπέγραψαν τὴ διαταγή. Ἡ συνεδρίαση τοῦ Πολεμικοῦ Συμβουλίου τέλειωσε.

“Ὡχ! καὶ θὰ τοὺς δώσω ἐγὼ Ἐπίτροπο μάλαμα.

Ἐκείνη τὴ στιγμή ἀκούστηκε τὸ χαρακτηριστικὸ σφύριγμα κι' ἐπακολούθησε δυνατὴ ἔκρηξη βόμβας ἀεροπλάνου, εὐθὺς μετὰ καὶ δεύτερη. Τ' ἀντιαεροπορικὰ μπῆκαν σ' ἐνέργεια. Κάνεις ἀπ' ὅσους θρῖσκονταν στὴ σάλα οὔτε γύρισε τὸ κεφάλι του πρὸς τὰ παράθυρα. Μόνο ὁ ἀρχηγὸς τοῦ Ἐπιτελείου εἶπε θυμωμένος στὸν συνταγματάρχη:

—Κι' οἱ σειρῆνες τῆς Δημαρχίας θὰ δώσουν συναγερμὸ κατόπιν ἑορτῆς.

Ὁ Τσερεντίτσενκο εἶπε στοῦ γραμματέα:

—Σύντροφε Ὁρλόφσκι, φωνάξτε μου τὸν Μπογκαριώφ.

—Ἐδῶ εἶναι, σύντροφε στρατηγέ.

— Πολὺ καλά,—ἀπάντησεν ὁ Ἐπίτροπος καὶ θγαίνοντας ἀπὸ τὴ σάλα εἶπε στὸν Διοικητὴ:

—Δώσατε λοιπὸν διαταγή, ἀναφορικῶς μὲ τὰ μῆλα;

— Βεβαίως, θεβαίως, θὰ φέρουν μῆλα ἀπ' ὅλα τὰ εἶδη.

—Πολὺ καλὰ γιὰ ὅλους — συνεφώνησεν ὁ Ἐπίτροπος καὶ πῆγε πρὸς τὸν πόρτα. Ὁ στρατηγὸς κι' ὁ συνταγματάρχης τὸν κοίταζαν χαμογελώντας. Στὴν πόρτα ἀκριβῶς εἶπε τοῦ συνταγματάρχη:

—”Αδिका, πολύ άδिका, συνταγματάρχη, πασπατεύεις όλη την ώρα τὸ στυλό σου. Μά είναι δυνατόν, έπιτρέπεται έστω και για ένα δευτερόλεπτο νάχη κανεις άμφιβολία; Ποτέ, ποτέ. Τους γερμανους θα τους νικήσουμε.

’Ο Γραμματεὺς τοῦ Πολεμικοῦ Συμβουλίου ’Ορλόφσκι, πὸν θεωροῦσε τὸν έαυτὸ του δυνατὸ ψυχολόγο, δέν μποροῦσε νά έξηγήση τὰ αισθήματα τοῦ ’Επιτρόπου τῆς Μεραρχίας πρὸς τὸν Μπογκαριώφ. ’Ο Τσερεντίσενκο, παληός στρατιωτικός, με ὑπηρεσία είκοσι όλοκλήρων χρόνων στὸ ρωσικὸ στρατό, είχε πάντα πολλές έπιφυλάξεις για τους διοικητὰς κι’ ’Επιτρόπους πὸν καλοῦσαν άπ’ τὴν έφεδρεία. ’Ο Μπογκαριώφ έκανε έξαίρεση κι’ αὐτὸ ἦταν άνεξήγητο για τὸν γραμματέα.

Και τώρα, θγαίνοντας άπ’ τὴν αίθουσα τῶν συνεδριάσεων τοῦ Συμβουλίου, ὁ ’Επίτροπος δέν μειδίασε, ὅπως πάντα, βλέποντας τὸν Μπογκαριώφ πὸν στεκώταν εις προσοχήν, παρὰ πλησιάζοντάς τον με σοβαρὴ έκφραση στὸ πρόσωπο, τοῦ είπε με φωνή πὸν ποτέ δέν είχε άκούσει ὁ γραμματεὺς και στίς σοβαρώτερες περιστάσεις :

— Σύντροφε Μπογκαριώφ, τοποθετείστε πολεμικὸς ’Επίτροπος στὸ Τμήμα ’Ακροβολιστῶν, στὸ ὁποῖον άνετέθη μεγάλης σημασίας έπιχείρηση.

’Ο Μπογκαριώφ είπε :

— Εὐχαριστῶ για τὴν έμπιστοσύνη σας.

Στὰ σκοτεινά

Ὁ Σεμιὼν Ἰγνάτιεφ, πυροβολητὴς στὸν πρῶτο λόχο, ψηλός, καλοφτιαγμένος, ἦταν πρὶν τὸν πόλεμο ἀπλὸς χωρικός στὰ περὶχωρα τῆς Τούλας. Τὸν ξύπνησαν πού κοιμῶταν πάνω στὸ φρεσκοκομμένο σανό, νὰ τοῦ ποῦν γιὰ τὴν ἐπιστράτευση. Τὸ ἄλλο βράδυ ἔφυγε γιὰ τὸ Σῶμά του. Τοῦ ἄρεσε νὰ θυμᾶται μὲ τοὺς συντρόφους του: «Ἄχ καὶ νὰ βλέπατε τί ξεπροβοδίσματα μοῦ κάνανε!... Τὸ ἀπόγεμα ἦρθαν ἀπὸ τὴν Τούλα τὰ τρία ἀδέρφια μου μὲ τὶς γυναῖκές τους· δουλεύουν στὸ ἐργοστάσιο πυρομαχικῶν, ἦρθε κι' ὁ ἀρχιμηχανικός, ἤπιαμε γερά, τραγουδήσαμε.» Τὰ προβοδίσματα αὐτὰ φαινόntonουσσαν τώρα εὔθυμα, ἐκείνη τὴν ὥρα ὅμως ὁ Ἰγνάτιεφ ἦταν πολὺ στενοχωρημένος. Ἡ μάνα του ἔκλαιγε, ὁ γέρο πατέρας του ἤθελε νὰ κἀνη τὸ γενναῖο. «Νά, κοίταξε, Σένκα — ἔλεγε ὁ γέρος — δυὸ Γεώργιοι ἀργυροῖ, εἶχα καὶ δυὸ χρυσούς, μὰ τοὺς ἔδωσα στὸ πολεμικὸ δάνειο. Κοίταξε τὸν πατέρα σου τὸν σκαπανέα, ενα λόχο γερμανοὺς μαζί μὲ τὴ γέφυρα τοὺς πέταξε στὸν ἄερα». Καὶ ἔβλεπε πῶς ὁ γέρος ὅσο καὶ νᾶκανε τὸ γενναῖο, θὰ ἤθελε πολὺ νὰ κλάψη σὰ γυναίκα — ὁ Σεμιὼν ἦταν ὁ πιὸ ἀγαπημένος ἀπὸ τὰ πέντε του ἀγόρια, ὁ πιὸ εὔθυμος, χαδιάρης.

* * *

(27)

“Ένα καιρό δούλευε με τ’ αδέρφια του στο όνομαστό έργοστάσιο τής Τούλας, έφυγε όμως από κεί, γύρισε στο χωριό. «Δέν μπορώ νά ζήσω χωρίς άέρα καθαρό», έλεγε. Σεργιάνιζε τακτικά στους κάμπους, πήγαινε στο πυκνό δάσος, στο ποτάμι. “Επαιρνε μαζί του άγκίστρια ή ένα παληό μισοχαλασμένο κυνηγετικό, μά τ’ά επαιρνε έτσι, για τ’ά μάτια, για νά μή γελάν μαζί του. Περπατούσε γρήγορα, σταματούσε, άκουε τ’ά πούλιά, κουνούσε τ’ό κεφάλι, έπαιρνε βαθειά άναπνοή και ξανάρχιζε τ’ό δρόμο. Τραβούσε κατά τόν ψηλό λοφίσκο με τις φουντουκιές πάνω από τ’ό ποτάμι και τραγουδούσε. Τ’ά μάτια του εύθυμα, σαν τ’ό μεθυσμένου. Στο χωριό θ’ά τόν παίρνανε για παλαβό και θ’ά τόν κοροΐδευαν για τ’ους περιπάτους του με τ’ό χαλασμένο όπλο, μά όλοι τόν άγαπούσαν και τόν σέβονταν και για τή δύναμή του, μά και γιατί ήταν έργάτης πρώτης. “Επειτα είξερε νά κάνη άστεΐα, χοντρά καμμιά φορά, μά νόστιμα, έπινε χωρίς νά κάνη καυγάδες, διηγώταν ώραΐες ιστορίες, άλατισμένες κάποτε, ποτέ του δέν τσιγκουνευώταν νά προσφέρη τόν καπνό του.

Στ’ό λόχο τόν άγάπησαν όλοι, ως και ό γκρινιάρης Μορβίνωφ, ό λοχίας, π’ό τ’ό έλεγε, θαυμάζοντας ή μαλώνοντάς τον, δέν καταλάβαινες; «“Αχ, έσύ, “Ιγνάτιεφ, ντίπ για ντίπ ρούσικη είναι ή καρδιά σου.»

“Ιδιαίτερα συνδέθηκε με δυό συντρόφους, με τόν Σεν τώφ, κλειδαρά και με τόν Ροντίμιτσεφ, χωρικό από τ’ό Ριαζάν, γερό, δυνατό παιδί κλάσεως 1905, π’ό είχε άφήσει στο χωριό γυναΐκα και τέσσερα παιδιά.

Αυτόν τόν τελευταίο καιρό τ’ό Τμήμά τους είχε καταυλιστεί στα περίχωρα τής πολιτείας. Καμπόσοι κατέλυσαν σε άδεια σπίτια π’ό ήσαν πλήθος, γιατί από έκατόν σα-

ράντα χιλιάδες κατοίκους περισσότεροι από εκατό χιλιάδες είχαν φύγει πίσω, στο έσωτερικό. Μετέφεραν και τὰ ἐργοστάσια, ἕνα πὺ ἔφτειανε ἀγροτικές μηχανές, τὸ ἄλλο γιὰ ἐπιδιόρθωση ἀτμομηχανῶν, μετέφεραν καὶ τὸ ἐργοστάσιο τῶν σπέρτων. "Ἐβλεπες μὲ λύπη τὰ ἥσυχια, χωρὶς ζωὴ κτίρια, τὰ φουγάρα πὺ δὲν καπνίζαν, τοὺς ἄδειους δρόμους τῆς ἐργατικῆς συνοικίας, τὰ γαλάζια κιόσκια ὅπου λίγο καιρὸ πρὶν, πουλοῦσαν παγωτά. Σ' ἕνα τέτοιο κιόσκι ἔμπαινε συχνὰ νὰ προφυλαχτῆ ἀπὸ τὴ βροχὴ, ὁ σημαιοφόρος τῆς πυροβολαρχίας, μ' ἕνα μάτσο χρωματιστὲς σημαιοῦλες. Στὰ παράθυρα τῶν κλειστῶν, ἔρημων σπιτιῶν, μααραμένες γλάστρες - φύκοι μὲ πεσμένα τὰ βαρειὰ τους φύλλα, σκουριασμένες ὀρτένσιες, παραλυμένα γεράνια. Κάτω ἀπὸ τὰ ὠραῖα, φουντωτὰ δέντρα τῶν δρόμων, κρύβονταν καμουφλισμένα μεγάλα στρατιωτικὰ καμιόνια, ἀπὸ τίς πλατειοῦλες ὅπου ἄλλοτε παίζαν τὰ παιδάκια, πάνω στὴ μαλακιὰ κιτρινωπὴ ἄμμο, περνοῦσαν τὰ θωρακισμένα αὐτοκίνητα πὺ κλαξάριζαν ἀπαίσια, σοῦ τρυποῦσαν τ' αὐτιά σαν κραυγὲς ἀρπακτικῶν πουλιῶν. Τὰ περίχωρα εἶχαν ὑποφέρει πολὺ ἀπὸ τοὺς βομβαρδισμοὺς τῶν ἀεροπλάνων. "Ὅταν ἔμπαινες στὴν πολιτεία δὲν μποροῦσε νὰ μὴ σταθῆς γιὰ νὰ κοιτάξης μιὰ μεγάλη καμμένη ἀποθήκη μὲ πελώρια ἐπιγραφή, μαυρισμένη ἀπὸ τὸν καπνὸ τῆς πυρκαγιᾶς. «Ἀπαγορεύεται αὐστηρῶς τὸ κάπνισμα».

"Ἐμεναν ἀνοιχτὰ τὰ ἐστιατόρια, ἕνα μικρὸ ἐργοστάσιο ἀεριοῦχων ποτῶν, κουρεῖα. "Ἐπειτα ἀπὸ τὴ βροχὴ τὰ φύλλα γυάλιζαν φανταχτερά, καθρέφτιζαν εὐθυμα, παιχνιδιάρικα οἱ λιμνοῦλες πὺ σχηματίζονταν ἀπὸ τοὺς λάκκους, ὁ ἀέρας γινώταν γλυκὸς καὶ καθαρὸς, οἱ ἄν-

ἄνθρωποι λές καί ξεχνούσαν γιά μιὰ στιγμή τὸ μεγάλο κακὸ πὺ χτύπησε τὸν τόπο τους, δὲν συλλογίζονταν πὺς ὁ ἐχθρὸς εἶναι καμμιά πενηνταριά χιλιόμετρα ἀπὸ τὰ καμμένα σπίτια τους. Τὰ κορίτσια ἔρριχναν πονηρές ματιές στοὺς στρατιῶτες, οἱ γέροι θήχοντάς, καθόντουσαν ἔξω ἀπὸ τὰ κηπαράκια τους, τὰ παιδιά ἔπαιζαν μὲ τὴν ἄμμο πὺ ἦταν μαζεμένη γιά νὰ σβύνουν τίς ἐμπρηστικὲς θόμβες.

Τοῦ Ἰγνάτιεφ ἄρεσε αὐτὴ ἡ πράσινη, σχεδὸν ἔρημη πλατεία. Δὲν αἰσθανώταν τὸν τρομερὸ πόνο πὺ κυρίευε τοὺς κατοίκους, ὅσους εἶχαν μείνει. Δὲν παρατηροῦσε τὰ κλαμένα, γεροντικὰ μάτια πὺ κοίταζαν μὲ ἀγωνία κάθε πρόσωπο στρατιωτικοῦ πὺ συναντοῦσαν. Δὲν ἄκουε τὸ πὺς σιγανὰ ἔκλαιγαν οἱ γρηοῦλες, δὲν εἶξερε πὺς ἔκατοντάδες γέροι τὴ νύχτα δὲν κοιμόντουσαν μὰ κοίταζαν ἀπ' τὰ παράθυρα στὸ σκοτάδι, μὲ μάτια θουρκωμένα. Τὰ ἄσπρα χεῖλια τους ψιθύριζαν προσευχές, πλησίαζαν τίς κόρες τους πὺ κλαίγανε ἢ ξεφώνιζαν μὲς στὸν ταραγμένο τους ὕπνο, στὰ ἐγγονάκια τους πὺ βογγοῦσαν καὶ ἀνήσυχτα στριφογύριζαν καὶ πάλι ξανάρχονταν στὰ παράθυρα προσπαθώντας νὰ μαντέψουν κατὰ πὺ πηγαίνουν μὲς στὸ σκοτάδι τὰ αὐτοκίνητα.

Στίς δέκα ἡ σάλπιγγα ἔδωσε συναγεμὸ γιά ἀποχώρηση. Οἱ κάτοικοι θγῆκαν στοὺς δρόμους καὶ κοίταζαν σιωπηλοὶ τοὺς στρατιῶτες πὺ ἐτοιμάζονταν. Μιὰ γρηὰ ἔθραϊα πὺ ἔμοιαζε ἀδύνατο κοριτσάκι, μὲ τὸ κεφάλι καὶ τοὺς ὠμους κουκουλωμένους μὲ θαρὺ ζεστὸ μαντήλι, ρωτοῦσε ἕνα στρατιώτη.

— Σύντροφε, τί λέτε, ἐμεῖς νὰ φύγωμε ἢ νὰ μείνουμε ἔδῳ;

— Καὶ ποῦ νὰ πᾶς μανούλα μου; — ρώτησε μιὰ εὐθυμη φωνή. — Μὲ τὰ ἐνενηντα σου χρόνια πεζῆ, δὲν θὰ πᾶς μακρῶς.

Ἡ γρηούλα κούνησε λυπητερὰ τὸ κεφάλι, συμφωνώντας μὲ τὸν στρατιώτη. Στέκονταν κοντὰ σ' ἓνα καμιόνι καὶ τὰ μπλὲ φανάρια τοῦ τὴν φώτιζαν ὀλόκληρη. Μὲ τὴν ἄκρη τοῦ μαντηλιοῦ της σφούγγιζε τὸ φτερό τοῦ καμιονιοῦ — βρώμικο, λασπώμενο, — λὲς κι' ἦταν ἅγιο σκεῦος. Ὁ Ἰγνάτιεφ ἀντελήφθη τὴ γρηούλα καὶ βαθεῖα λύπη ἔσφιξε τὴν καρδιά του. Αὐτὴ, λὲς καὶ αἰσθάνθηκε τὴ συμπάθεια τοῦ στρατιώτη κι' ἔβαλε τὰ κλάμματα.

— Τί νὰ γίνῃ, τί νὰ γίνῃ. Ἔσεῖς φεύγετε σύντροφε, πέστε μου φεύγετε;

Ὁ κρότος ποῦ ἔκαναν τὰ μοτόρια σκέπαζε τὴν ἀσθενικὴ φωνή της, μὰ αὐτὴ, ἂν καὶ κανεὶς δὲν τὴν ἄκουγε, ἔκλαιγε σιγανά. «Ὁ ἄντρας μου κοίτεται παραλυτικός, τρεῖς γιούς ἔχω στὸ μέτωπο, χτὲς πῆραν καὶ τὸν τελευταῖο ἀπὸ τὴν ἐφεδρεία, οἱ νύφες μου ἔφυγαν μὲ τὰ ἐργοστάσια μαζί. Τί νὰ κάνω ἐγὼ σύντροφε;

Ὁ ὑπολοχαγὸς βγαίνοντας ἀπ' τὸ γραφεῖό του, φώναξε τὸν Ἰγνάτιεφ καὶ τοῦ εἶπε:

— Θὰ μείνης ἐδῶ μὲ ἄλλους δυὸ γιὰ νὰ συνοδέψετε τὸν Ἐπίτροπο.

— Ἐχει καλῶς, θὰ μείνω ἐδῶ γιὰ νὰ συνοδέψω τὸν Ἐπίτροπο — ἀπάντησε εὐθυμα ὁ Ἰγνάτιεφ. Εἶχε ἐπιθυμία νὰ περάσῃ ἐδῶ στὴν πολιτεία τὴν ἀποψινὴ βραδεῖα. Τοῦχε χτυπήσει στὸ μάτι μιὰ νέα προσφυγοπούλα ποῦ ἐργαζώταν ὑπηρέτρια στὸ γραφεῖο μιᾶς ἡμερίδας. Τὴν λέγαν Βέρα. Κάθε μέρα κατὰ τὶς ἑνδεκα, ἔβγαινε ἀπ' τὴ δουλειά της κι' ὁ Ἰγνάτιεφ τὴν περίμενε στὸ δρόμο. Ἡ-

ταν ψηλή, μαυρομάτα, με στήθος γεμάτο. Τοῦ ἄρεσε πό-
λὺ νὰ κάθεται δίπλα της στὸν πάγκο. “Ὀλη τὴν ὥρα ἀνα-
στέναζε καὶ τοῦ διηγώταν μὲ μαλακιά, οὐκρανέζικη λα-
λιά, τὸ πῶς ζοῦσαν ἐκεῖ στὸ Προσκοῦροβο πρὶν ἀπὸ τὸν
πόλεμο, πῶς ἔφυγε μιὰ νύχτα πεζῆ γιὰ νὰ γλυτώσῃ ἀπὸ
τοὺς γερμανοὺς παίρνοντας μαζί της μόνον ἓνα φόρεμα
κι’ ἓνα σακκοῦλι μὲ παξιμάδια, ἀφίνοντας πίσω της τοὺς
γέροντες κι’ ἓνα μικρὸ ἀδερφό, μὲ τί δύναμη βομβάρδιζαν
τὴ γέφυρα ὅταν περνοῦσε μαζί μὲ ἄλλους πρόσφυγες. “Ὀ-
λες της οἱ κουθέντες ἦσαν γύρω ἀπ’ τὸν πόλεμο, πῶς σκό-
τωναν καταμεσῆς τοῦ δρόμου, γιὰ τὰ παιδιὰ ποὺ πέθαι-
ναν ἀπὸ πείνα, γιὰ τὰ χωριὰ ποὺ καίγανε. Στὰ μαῦρά της
μάτια διαρκῶς κεθρεφτίζονταν μελαγχολία. “Ὅταν τὴν
ἀγκάλιαζε, τοῦ κατέβαζε τὰ χέρια λέγοντάς του. «”Ασε
με, τί τὰ θέλεις αὐτά. Αὔριο σὺ θὰ πᾶς ἀπὸ τὴ μιὰ μεριά,
ἐγὼ ἀπὸ τὴν ἄλλη κι’ οὔτε θὰ μὲ ξαναθυμηθῆς, κι’ ἐγὼ
θὰ σὲ ξεχάσω.» — «”Ε, καὶ τί μὲ τοῦτο; — τὶς ἀπαντοῦ
σε — μπορεῖ καὶ νὰ μὴ σὲ ξεχάσω» — «”Ὅχι θὰ μὲ ξεχά-
σῃς. “Ἄν εἶχαμε συναντηθῆ πρὶν, θᾶκουες τὰ τραγούδια
μου, μὰ τώρα ἄλλα ἔχω στὴν καρδιά.» Κι’ ὅλο τοῦ κατέ-
βαζε τὰ χέρια. Κι’ ὅμως μὲ ὅλα αὐτά πολὺ τοῦ ἄρεσε νὰ
κάθεται μαζί της κι’ ὅλο καὶ εἶχε τὴν ἐλπίδα πῶς θ’ ἀλ-
λάξῃ γνώμη καὶ στὸ τέλος δὲν θὰ τοῦ ἀρνηθῆ τὸν ἔρωτά
της. “Ὅταν τοῦ μιλοῦσε, τὴν ἄκουε χωρὶς νὰ δίνῃ προσο-
χή, κοίταζε μόνο τὰ μαῦρα φρύδια της, τὰ μάτια της, ἀνά-
πνεε τὴ μυρωδιά ποὺ ἐρχόνταν ἀπ’ τὸ κορμί της.

Τὰ καμιόνια τὸ ἓνα πίσω ἀπ’ τᾶλλο ξεκινοῦσαν καὶ
τραβοῦσαν κατὰ πέρα, ὥρα πολλὴ περνοῦσαν ἀπὸ τὸν
πάγκο ὅπου καθώταν ὁ Ἰγνάτιεφ. Κι’ ἔπειτα ὅλα ἤσυχά-
σαν, σκοτεινά, τίποτε δὲν κουνιώταν καὶ μόνο στὰ παρά-

θυρα ἔβλεπες ἄσπρομάλλες γρηοῦλες καὶ γέρους, νὰ κου-
νιοῦνται.

Ἄστροφεγγιά, οὔτε ἓνα συννεφάκι. Ποῦ καὶ ποῦ ἓνα
ἄστρο ποῦπεφτε—λές καὶ βουτοῦσε μακρυὰ ἀεροπλάνο
πούχε πάρει φωτιά.

Ἐπὶ τέλους ἔφτασε κι' ἡ Βέρα. Τὴν παρακάλεσε νὰ
καθήσῃ λίγο μαζί του.

—Εἶμαι πολὺ κουρασμένη ἀπόψε.

—Κάθησε λιγάκι, κι' ἔπειτα πηγαίνεις — τὴν ἔπεισε.
Αὔριο πρωτὶ φεύγω κι' ἐγώ.

Κάθησε δίπλα του. Μὲς στὸ σκοτάδι τὴν φανταζώταν
ώραία, ἐπιθυμητή, κι' ὄλο κι' ἀναστέναζε παραπονετικά.
Μὰ καὶ στ' ἀλήθειά ἦταν ὠμόρφη.

Ὁ Μπογκαριῶφ καθῶταν συλλογισμένος μπρὸς στὸ
τραπέζι του. Οἱ ἐντυπώσεις ποῦ τοῦ ἄφινε ἡ συνάντησή
του μὲ τὸν διοικητὴ Μερτσάλωφ, δὲν ἦσαν σπουδαίες. Ὁ
διοικητὴς τοῦ φέρθηκε εὐγενικά, ἦταν περιποιητικὸς, μὰ
διόλου δὲν τοῦ ἄρεσε τὸ ὕφος αὐτοπεποιθήσεως ποῦ εἶχε.

Σηκώθηκε καὶ πῆγε καὶ χτύπησε στὴν πόρτα τοῦ νοι-
κοκύρη τοῦ σπιτιοῦ.

—Δὲν κοιμηθήκατε ἀκόμη; ρώτησε.

—Ὁχι, ὄχι, περάστε — ἀπάντησε θιαστικὰ μιὰ γε-
ροντικὴ φωνή.

Ὁ νοικοκύρης ἦταν ἓνας γέρος νομομαθὴς — συντα-
ξιούχος. Δυὸ-τρεῖς φορές εἶχαν κουβεντιάσει μαζί. Κα-
θῶταν σ' ἓνα μεγάλο δωμάτιο γιομᾶτο ράφια μὲ βιβλία
καὶ παληὰ περιοδικά.

—Ἐρχομαι νὰ σᾶς ἀποχαιρετήσω, Ἀλεξέϊ Ἀλεξέγιε-
βιτς, — φεύγω αὔριο πρωτὶ.

—Ἔτσι λοιπόν, — ψιθύρισε ὁ γέρος. — Πολύ, λυποῦ-

μαι. Σ' αὐτὲς τὶς μαῦρες μέρες πού ζοῦμε, ἡ τύχη μοῦ-
δωσε ἓνα σύντροφο πού χρόνια τώρα ὄνειρευόμουν. "Ὅσο
καὶ νὰ ζήσω, θὰ θυμοῦμαι μὲ πολλὴ εὐχαρίστηση τὶς βρα-
δυνές σας συνομιλίες.

—Σᾶς εὐχαριστῶ—εἶπεν ὁ Μπογκαριώφ — σᾶς παρα-
καλῶ νὰ δεχθῆτε ἓνα μικρὸ δῶρο, ἓνα πακέτο κινέζικὸ
τσᾶϊ, ξέρω πῶς σᾶς ἀρέσει.

"Ἐσφιξε τὸ χέρι τοῦ γέρου καὶ γύρισε στὸ δωμάτιό του.

Γιὰ τὸ λίγο καιρὸ ἀπὸ τότε πού ἄρχισεν ὁ πόλεμος,
εἶχε κιόλας διαβάσει καμμιά δεκαριά βιβλία πραγματευ-
όμενα γιὰ πολέμους — πολλὰ εἰδικὰ συγγράμματα μὲ
τὶς γνώμες τῶν μεγάλων στρατηγῶν πού πέρασαν ἀπὸ
τὸν κόσμον. Τοῦτυχε μιὰ φορὰ νὰ διαβάσῃ ὀλόκληρο ἄρ-
θρο σ' ἓνα περιοδικό, στὸ φῶς μιᾶς πυρκαϊᾶς. Τοῦ ἦταν
φυσικὴ, ὀργανικὴ ἢ ἀνάγκη νὰ διαβάζῃ, τόσο πού τὰ μά-
τια του δὲν κουράζονταν ἀπὸ τὸ διάβασμα, ἢ ὄρασή του
ἦταν ὀξεῖα, πολὺ καλὴ, ποτέ του δὲν μεταχειρίστηκε μα-
τογυᾶλια.

"Ἐκεῖνο ὅμως τὸ βράδυ, δὲν κάθησε νὰ διαβάσῃ. "Ἡ-
θελε νὰ γράψῃ στὴ γυναῖκά του, στὴ μητέρα του, στοὺς
φίλους του. Αὔριο θ'ἄρχιζε γι' αὐτὸν μιὰ ζωὴ καινούργια
καὶ φοβῶταν πῶς γιὰ πολὺν καιρὸ δὲν θὰ εἶχε τὴν εὐκαι-
ρία νὰ κρατῇ ἀλληλογραφία μὲ τοὺς δικούς του.

«'Αγαπητὴ μου, καλὴ μου, — ἄρχισε νὰ γράφῃ — ἐπι-
τέλους μὲ διώρησαν στὴ θέση πού ὄνειρευόμουν καὶ σοῦ
μιλοῦσα, θυμᾶσαι, πρὶν φύγω.....»

Σκέφθηκε, κοιτάζοντας τὶς γραμμὲς πού ἔγραψε. 'Ἡ
γυναῖκά του θὰ τρομάξῃ γι' αὐτὸ τὸ διορισμὸ πού ὄνει-
ρευῶταν. Δὲν θὰ κοιμᾶται τὶς νύχτες. Νὰ τῆς τὸ γράψῃ;

"Ἡ πόρτα ἀνοίξε, στὸ κατῶφλι στεκῶταν ὁ λοχίας.

—Ἐπιτρέπετε νὰ σᾶς ἐνοχλήσω; — ρώτησέ.

—Ναί, λέγε, τί τρέχει;

—Ξέρετε, σύντροφε Ἐπίτροπε, ἔμεινε τὸ καμιονάκι καὶ τρεῖς στρατιῶτες. Ποιὲς εἶναι οἱ διαταγές σας;

—Θὰ φύγουμε τὸ πρωῖ στὶς ὀκτώ. Τὸ αὐτοκίνητό μου εἶναι σὲ ἐπιδιόρθωση, θὰ πάω μὲ τὸ καμιονάκι. Κατὰ τὸ βράδυ θὰ προφτάσουμε τὸ Σύνταγμα. Τώρα κάτι ἄλλο. Μὴν ἀφίνετε κανένα νὰ βγῆ ἀπὸ τὴν αὐλή. Νὰ κοιμηθοῦν ὅλοι μαζί. Τὴ μηχανὴ νὰ τὴν ἐπιθεωρήσετε σεῖς ὁ ἴδιος.

—Ἐχει καλῶς, σύντροφε Ἐπίτροπε.

ἽΟ λοχίας φαινώταν πῶς κάτι θέλει νὰ πῆ ἀκόμα.

ἽΟ Μπογκαριῶφ τὸν κοίταξε ἐρωτηματικά.

—Ἦθελα νὰ πῶ, σύντροφε Ἐπίτροπε, οἱ προβολεῖς σαρώνουν ὅλο τὸν οὐρανό, πάει νὰ πῆ ὅπου νᾶναι θᾶχουμε συναγερμό.

ἽΟ λοχίας βγῆκε στὴν αὐλή καὶ φώναξε:

—Ἵγνάτιεφ!

—Παρών, — ἀπάντησε μὲ φωνὴ δυσαρεστημένη ὁ πυροβολητὴς καὶ πλησίασε τὸ λοχία.

—Διαταγὴ νὰ μὴ βγῆς ἀπ' τὴν αὐλή.

—Δὲν θὰ λείψω.....

—Δὲν ξέρω ποῦ θὰ λείψης, ὁ Ἵπίτροπος μόνο διάταξε νὰ μὴ βγῆς ἀπ' τὴν αὐλή.

—Ἵγινε, σύντροφε λοχία, δὲν θὰ βγῶ ἀπ' τὴν αὐλή.

—Πῶς εἶναι ἡ μηχανή;

—Καὶ θέβαια, ἐν τάξει.

ἽΟ λοχίας κοίταξε τὸν ὠραῖο οὐρανό, τὶς μαῦρες σιλουέτες τῶν σπιτιῶν, χασμήθηκε καὶ εἶπε:

ἽΑκουσε, Ἵγνάτιεφ, ἂν γίνη τίποτε, ξύπνησέ με.

—Ἵγινε, θὰ σᾶς ξυπνήσω ἂν γίνη τίποτε,—εἶπεν ὁ

Ἰγνάτιεφ καὶ συλλογίστηκέ: «Μοῦγινε φόρτωμα ὁ λοχί-
ας, δὲν πάει ἐπὶ τέλους νὰ κοιμηθῆ;»

* * *

Γύρισε πίσω στὸν πάγκο ποὺ καθώταν μὲ τὴ Βέρα, τὴν
ῶμορφη προσφυγοπούλα, κι' ἀγκαλιάζοντάς τὴν γρήγο-
ρα - γρήγορα τῆς ψιθύρισε στὸ αὐτὶ θυμωμένα καὶ θερμά:

— Πές μου στ' ἀλήθεια, γιὰ ποιὸν φυλᾶς τὰ νειᾶτά σου;

— Ἄφησέ με—ἀπάντησε, μὰ αὐτὸς αἰσθάνθηκε πὼς
ἔχι μόνον δὲν τοῦ κατεβάζει τὰ χέρια, μὰ τὸν ἀγκάλιαζε
κι' αὐτὴ.

— Τίποτε δὲν καταλαβαίνεις, καϋμένε — τοῦπε ψιθυ-
ριστά, — φοβᾶμαι νὰ σ' ἀγαπήσω, ἄλλον θὰ τὸν ξεχνοῦ-
σα, σένα ὅμως ἔχι. Τί νὰ γίνῃ, νομίζω πὼς καὶ γιὰ σένα
θὰ κλάψω, στέρεψαν τὰ δάκρυά μου.

Δὲν εἶξερε τί νὰ τῆς ἀπαντήσῃ, μὰ καὶ δὲν εἶχε ἀνάγ-
κη ἀπ' τὴν ἀπάντησή του, ἄρχισε κι' αὐτὴ νὰ τὸν φιλῆ.

Ξάφνου ἀκούστηκε μακρὰ τὸ ἀπαίσιον σφύριγμα μιᾶς
σειρῆνας, ἔπειτα πιὸ κόντὰ, κι' ἄλλο, κι' ἄλλο.

— Συναγερμός, — εἶπε μὲ πόνο, πάλι συναγερμός, τί
νᾶναι;

Κι' εὐθὺς ἀκούστηκαν ὁμοβροντίες τῶν ἀντιαεροπορι-
κῶν. Οἱ προβολεῖς, προσεκτικά, γλυστροῦσαν στὸν οὐρα-
νό, λές καὶ φοβόντουσαν μὴ σκίσουν τὸ λεπτὸ κορμί τους
πάνω στ' ἄστρα ποὺ ἀνάμεσά τους σκάγανε οἱ ὀβίδες μὲ
φωτεινές, ἄσπρες ἀναλαμπές.

Καταστροφή

Ἡ ἐπιδρομὴ ἄρχισε κατὰ τὶς δώδεκα. Τὰ πρῶτα ἀνιχνευτικά, πετώντας πολὺ ψηλά, ἔρριξαν φωτοβόλες θόμβες καὶ καμπόσες ἐμπρηστικές. "Ὅταν οἱ φωτοβόλες ἔλαμψαν μὲ τὸ ἐκθαμβωτικὸ τους φῶς, κρεμασμένες μὲ τ' ἀλεξίπτωτά τους, σὰν ἀκούνητες στὸν ἀέρα, τᾶστρα ἄρχισαν νὰ σιγοσβύνουν, νὰ χάνωνται. Αὐτὸ τὸ νεκρὸ φῶς φώτιζε ὅλες τὶς λεπτομέρειες, τὶς πλατεῖες, τοὺς δρόμους, τὰ δρομάκια. Ὁλόκληρη ἡ πολιτεία ξύπνησε μέσα σ' αὐτὸ τὸ φῶς, ἔλαμψαν οἱ βιτρίνες τῶν μαγαζιῶν, γαλάζιες φωτιές ἀναψαν στὶς γυάλινες σφαῖρες τῶν φαρμακείων, τὰ σκιερὰ δένδρα τοῦ πάρκου ξεπρόβαλαν ἀπὸ τὸ σκοτάδι φωτεινά, μὲ κάθε τους φύλλο ἀνάγλυφο καὶ τὰ πουλιὰ τσιτσιρίζαν φοβισμένα ἀπὸ τὸ τόσο ξαφνικὸ φτάσιμο τῆς ἡμέρας. Φωτίσθηκαν τὰ παράθυρα μὲ τὰ μπερντεδάκια καὶ τὶς γλάστρες τους, οἱ στῦλοι στὴν πρόσοψη τοῦ δημοτικοῦ νοσοκομείου, οἱ ἐπιγραφές τῶν μαγαζιῶν, τὸ πλῆθος τὰ κηπαράκια, μὲ τοὺς πάγκους τους, οἱ χιλιάδες στέγες τῶν σπιτιῶν, τὰ στρογγυλὰ παραθυράκια στὶς σοφίτες.

Ὁλόκληρη ἡ κοιμούμενη πολιτεία ἀπλώνονταν κάτω ἀπὸ τὸ ἀπαίσιο ἄσπρο φῶς, ἡ πολιτεία μὲ τὶς δεκάδες χιλιάδες τοὺς γέρους, τὶς γρηές, τὰ παιδιά, τὶς γυναῖκες, ἡ πολιτεία τῶν ἐννέα αἰώνων, ἡ πολιτεία ὅπου ἐδῶ καὶ τρια-

κόσια χρόνια άνοιξε τὸ πρῶτο Πανεπιστήμιο, ὅπου φοίτησαν γενεές εὐθυμοὶ φοιτητές. Ὀνομαστή πολιτεία, πὸ ἀνάγκασε νὰ ὑποχωροῦν μπροστά της πυκνά, ὑγρά δάση, πολιτεία ὅπου αἰῶνα μὲ τὸν αἰῶνα μόχθιζαν περίφανοι γιατροί, ὀνομαστοὶ λεπτούργοι, καλλιτέχνες τῶν πετσιῶν, ζαχαροπλάστες, ραφτάδες, χρωματιστές, ἐργάτες. Αὐτὴ ἡ ὠραία, ἀρχαία πολιτεία, στὶς ὄχθες τοῦ ποταμοῦ της, ἦταν φωτισμένη μὲ Αὐγουστιάτικη σκοτεινὴ νύχτα, ἀπ' τὸ χημικὸ φῶς τῶν φωτοβολίδων.

Ἀπ' τὴν ἡμέρα ἀκόμα, εἶχαν ἐτοιμαστῆ γι' αὐτὴ τὴν ἐπιδρομὴ σαράντα δικινητήρια βομβαρδιστικά.

Μὲ μαθηματικὴ ἀκρίβεια ὑπολογίστηκε πόση βενζίνα θὰ πάρη τὸ καθένα. Κάτω ἀπ' τὶς κοιλιές τους, μὲ ἀναλογία προσδιορισμένη ἀπὸ γερμανοὺς πολεμικοὺς, εἰδικοὺς γιὰ βομβαρδισμό μεγάλης πολιτείας, κρεμάστηκαν μαυροκίτρινες φωτοβόλες θόμβες, ἀσημόχρωμες ἐμπρηστικές. Ὁ ἀρχηγὸς τοῦ σμήνους μελέτησε σὲ ὅλες τὶς λεπτομέρειές του τὸ σχέδιο τῆς ἐπιδρομῆς καταστρωμένο ἀπ' τὸ Ἐπιτελεῖο, οἱ μετεωρολόγοι ἔδωσαν σωστὲς πληροφορίες γιὰ τὸν καιρὸ. Οἱ ἀεροπόροι μασοῦσαν σοκολάτα, κάπνιζαν τὰ τσιγάρα τους, ἔγραφαν σπίτια τους εὐθυμες κάρτες — ὅλοι τους ἦσαν σχεδὸν παιδιὰ μὲ χτενισιὰ τῆς μόδας.

Τ' ἀεροπλάνα πετοῦσαν μὲ θόμβο ποῦσφιγγε τὴν καρδιά. Ξεπετάχτηκαν νὰ τὰ προῦπαντήσουν τὰ κεντρικὰ τῶν ἀντιαεροπορικῶν, τ'ἀδραχναν στὸ φῶς τους οἱ προβολεῖς καὶ σὲ λίγο ἓνα ἀεροπλάνο πῆρε φωτιά. Σὰν παιχνιδάκι ἀπὸ χαρτόνι ἔπεφτε κουτροβαλώντας, πότε μέσα σ' ἓνα πυκνὸ σύννεφο μαύρης φωτιᾶς, πότε ξεφεύγοντας γιὰ νὰ πέση κατὰ γῆς νὰ τσακιστῆ.

Μὰ οἱ γερμανοὶ ἀεροπόροι, εἶχαν ἰδεῖ πειὰ τὴν κοιμισμένη πολιτεία, φωτισμένη ἄπλετα ἀπὸ τὶς φῶτοβόλες βόμβες. Μπουμπούνισαν οἱ ἐκρήξεις ἢ μιὰ πίσω ἀπ' τὴν ἄλλη, ἢ γῆς ἄρχισε νὰ φρυάζη, τσαφτσάφιζαν τὰ τζάμια πὺ θρυματίζονταν, οἱ ἀσθέστες τῶν σπιτιῶν ἔπεφταν, ἄνοιγαν μόνες τοὺς πόρτες καὶ παράθυρα. Μισόγυμνες γυναῖκες, κρατώντας στὰ χέρια τὰ μωρά τους, ἔτρεχαν στὰ καταφύγια.

* * *

Ὁ Ἰγνάτιεφ ἄρπαξε τὴ Βέρα ἀπ' τὸ χέρι, καὶ τὴν τράθηξε στὸ χαράκωμα ποῦχαν σκάψει κοντὰ στὸ περίφραγμα τῆς αὐλῆς. Ἐκεῖ μαζεύτηκαν οἱ λιγοστοὶ πὺ εἶχαν ἀπομείνει στὸ σπίτι. Σιγὰ - σιγὰ ἔφτασε κι' ὁ γέρο νομομαθῆς, ὁ νοικοκύρης τοῦ σπιτιοῦ ὅπου κατοικοῦσε ὁ Ἐπίτροπος. Κρατοῦσε στὰ χέρια καμπόσα βιβλία δεμένα σὲ πακέτο μὲ σπάγγο. Ὁ Ἰγνάτιεφ βοήθησε αὐτὸν καὶ τὴ Βέρα, νὰ κατεβοῦν στὸ χαράκωμα κ' ἔπειτα ἔτρεξε πρὸς τὸ σπίτι. Ἐκείνη τὴ στιγμή ἀκούστηκε σφύριγμα βόμβας πὺ ἔπεφτε. Ὁ Ἰγνάτιεφ ξάπλωσε εὐθὺς χάμω. Ὁλη ἢ αὐλὴ σκοτείνιασε — γυάλισε ὁ ἀέρας ἀπὸ λεπτὴ κόκκινη σκόνη τούβλων, ἀπὸ τὸ διπλανὸ σπίτι πὺ γκρεμίστηκε. Κάποια γυναῖκα στρίγγλισε: «Γκάζια, γκάζια!» «Τί γκάζια τσαμπουνᾶς — φώναξε ὁ Ἰγνάτιεφ θυμωμένος — σκόνη εἶναι, κάτσε στὸ καταφύγιο.

Ἐτρεξε στὸ σπίτι. Ὁ λοχίας κι' οἱ στρατιῶτες εἶχαν ξυπνήσει, φοροῦσαν τὶς μπότες τους. Τοὺς φώτιζε ἢ ἀνταύγεια πυρκαϊᾶς πὺ ἄρχιζε ἐκεῖ κοντὰ. Ἡ φωτιὰ πὺ δὲν εἶχε ἀκόμη προφτάσει νὰ θγάζη καπνοὺς, ἔκανε κι' ἄστραφταν οἱ καραβάνες. Κοίταξε τοὺς συντρόφους πὺ ντυνώντουσαν σιωπηλά, βιαστικά, εἶδε καὶ τὶς καραβά-

νες καὶ ρώτησε :

— Πήρατε συσσίτιο γιὰ μένα ;

— Καλὲ τί μᾶς λὲς — εἶπεν ὁ Σεντώφ — ἐσὺ θὰ μετράς τ' ἀστέρια στοὺς πάγκους μὲ τὶς γυναικοῦλες, κι' ἐμεῖς θὰ παίρνουμε γιὰ σένα συσσίτιο !

— Γρήγορα, γρήγορα, ἐτοιμασθῆτε — διέταξεν ὁ λοχίας. — Καὶ σύ, Ἰγνάτιεφ, τρέξε στὸν Ἐπίτροπο, νὰ δῆς ἂν σὲ χρειάζεται.

Ὁ Ἰγνάτιεφ ἀνέβηκε στὸ δεύτερο πάτωμα. Τὸ σπίτι ὀλόκληρο ἔτριζε ἀπ' τὶς θόμβες ποὺ ἔσκαγαν γύρω, οἱ πόρτες πηγαίνωρχονταν, τὰ πιατικά καὶ γυαλικά κουδούνιζαν μὲς στοὺς μπουφέδες, λὲς κι' αὐτὸ τὸ παλιὸ ἀρχαῖο σπίτι εἶχε ψυχὴ, ἦταν σὰν κάποιος ζωντανὸς ποὺ ἔτρεμε βλέποντας πόσο εὐκόλα χάνονται οἱ ὅμοιοί του. Ὁ Ἐπίτροπος στεκῶταν στὸ παράθυρο. Δὲν ἄκουσε τὸν Ἰγνάτιεφ ποὺ μπῆκε. Μιὰ νέα ἔκρηξη συγκλόνησε τὴ γῆ, οἱ ἀσθέστες ἔπεσαν βαρεῖα μὲ κρότο βαρὺ, τὸ δωμάτιο γιόμισε ἀπὸ λεπτὴ, ἀποπνικτικὴ σκόνη. Ὁ Ἰγνάτιεφ φταρνίστηκε. Ὁ Ἐπίτροπος δὲν τὸν ἄκουσε, ἐξακολουθοῦσε νὰ στέκη στὸ παράθυρο, κοιτάζοντας τὴν πόλη. « Μωρέ, νά, Ἐπίτροπος » — σκέφτηκε ὁ Ἰγνάτιεφ κι' αἰσθάνθηκε ἄθελά του θαυμασμὸ γι' αὐτόν. Ὅπως ἦταν ἔτσι ψηλός, ἀκίνητος νὰ κοιτάζῃ τὶς πυρκαϊῆς ποὺ ἀρχίζαν νὰ καΐνε, εἶχε πάνω του κάτι τὸ δυνατὸ, κάτι ποὺ σὲ τραβοῦσε.

Σὲ λίγο ἄφησε τὸ παράθυρο καὶ γύρισε. Μιὰ σκέψη βαρεῖα, ἐπίμονη, τὸν πίεζε. Βαθειὰ συγκεντρωμένος. « Σὰν εἰκόνα Ἁγίου » — σκέφτηκε ὁ Ἰγνάτιεφ, κοιτάζοντάς τον.

— Σύντροφε Ἐπίτροπε, — εἶπε, — πρέπει νὰ κατεβῆτε, πέφτουν πολὺ κοντά, κι' ἂν μᾶς χτυπήσῃ καμμιά τίποτε δὲν θὰ μείνῃ ἀπὸ τὸ σπίτι.

—Πῶς σὲ λένε;

—'Ιγνάτιεφ, σύντροφε 'Επίτροπε.

—Σύντροφε 'Ιγνάτιεφ, μετάδωσε στὸ λοχία τὴ διαταγή μου νὰ πᾶτε νὰ βοηθήσετε τὸν ἀστικό πληθυσμό. 'Ακούτε τὶς γυναῖκες ποὺ φωνάζουν;

—Θὰ τοὺς βοηθήσουμε, σύντροφε 'Επίτροπε. Μὰ ὅσο γιὰ νὰ σθύσουμε τὶς φωτιές, δὲν πιστεύω νὰ μπορέσουμε νὰ κάνουμε καὶ μεγάλα πράγματα, ὅλα τὰ σπίτια εἶναι ξύλινα, ξερὰ-μπαροῦτι καὶ καίγονται μαζωμένα. Κανείς γιὰ νὰ τὰ σθύση. "Ὅλοι οἱ νέοι ἔφυγαν, ἢ μὲ τὰ ἐργοστάσια ἢ στὸ στρατό. Μόνον γέροι καὶ παιδιὰ μείνανε.

—Μὴ ξεχάσετε — εἶπε ξάφνου ὁ 'Επίτροπος — οὔτε αὐτὴ τὴ νύχτα, οὔτε αὐτὴ τὴ πόλη, οὔτε τοὺς γέρους καὶ τὰ παιδιὰ.

—Μπορεῖς νὰ τὰ ξεχάσης ποτέ, σύντροφε 'Επίτροπε;

Κοίταξε προσεκτικὰ τὸ αὐστηρὸ του πρόσωπο. "Ἐπειτα ρώτησε:

—'Επιτρέπεται νὰ πάρω αὐτὴν ἐδῶ τὴν κιθάρα; Τὸ σπίτι θὰ πιάση ποὺ θὰ πιάση φωτιά, ἀρέσει στοὺς συντρόφους σὰν παίζω κιθάρα.

—Μὰ τὸ σπίτι ἀκόμη δὲν κάηκε, ἀπάντησε αὐστηρὰ ὁ 'Επίτροπος.

Ὁ 'Ιγνάτιεφ κοίταξε τὴν ὡραία κιθάρα, ἀναστέναξε καὶ θγῆκε. Ὁ 'Επίτροπος, ἔβαλε στὸ σάκκο τὰ χαρτιά του, φόρεσε τὸ ἀδιάθροχο, τὸ πηλήκιο καὶ ξαναπῆγε στὸ παράθυρο.

Ἡ πόλη καίγονταν. Ὁ καπνὸς κοκκινωπός, ὅλο σπιθες, στριφογύριζε κι' ἀνέβαινε ψηλά, χίλιες φωτιές, — ἄσπρες, πορτοκαλιές, κίτρινες, κόκκινες, γαλάζιες, ἔβραζαν κι' ἀνέβαιναν πάνω ἀπ' τὴν πολιτεία, τὰ φύλλα τῶν

δέντρων μάζευαν, σούρωναν, στριφογύριζαν. Περιστέρια, κουρούνες, δεκαοχτοῦρες, σάν τρελλές, πετοῦσαν στὸν καυτὸ ἄερα — κι' αὐτονῶν τὰ σπίτια καίγονταν. Οἱ σιδηρένιες στέγες ζεσταίνονταν, πύρωναν κι' ἄρχιζαν νὰ ξεκαρφώνονται μὲ κρότους ποὺ λές κι' ἦσαν πυροβολισμοί, ὁ καπνὸς ξεχύνονταν ἀπὸ τὰ παράθυρα μὲ τὶς γλάστρες τους, — ἄσπρες σάν γάλα, μαῦρος, πένθιμα μαῦρος, κόκκινος, γκρίζος, ὄλο καὶ στριφογύριζε, χοροπηδοῦσε, ἀνέβαινε σάν κλαδάκια χρυσᾶ, ἢ κοκκινωπές πλεξοῦδες ἢ ξεχυνώταν διαμιᾶς σὲ πελώρια, γοργὰ σύννεφα, λές καὶ τὸν ξερνοῦσε κάποιον γιγάντιο στήθος, ποὺ πλάκωνε ὅλη τὴν πολιτεία, ξεχυνόταν στὸ ποτάμι καὶ στοὺς κάμπους, καρφώνονταν πάνω στὰ δένδρα στὸ δάσος.

Ὁ Ἐπίτροπος κατέβηκε. Μέσα σ' αὐτὴ τὴ φωτιά, τὸν καπνὸ καὶ τὶς θόμβες ποὺ σκάγαν, στὶς φωνές, τὸ κλάμμα τῶν παιδιῶν, θρискόντουσαν ἄνθρωποι ψύχραιμοι καὶ γενναῖοι — αὐτοὶ ἔσβυναν τὶς φωτιές, ἔρριχναν ἄμμο στὶς ἐμπρηστικὲς θόμβες, σώζανε τοὺς γέρους ἀπ' τὴ φωτιά. Στρατιῶτες, πυροσθέστες, πολιτοφύλακες, ἀεραμυνῖτες, ἐργάτες, τεχνίτες μὲ ροῦχα ποὺ ἔβγαζαν ἀτμούς καὶ πρόσωπα σοβάρᾳ, μαῦρα ἀπ' τὴν καπνιά, πολεμοῦσαν μὲ ὅλους τοὺς τὶς δυνάμεις γιὰ τὴν πολιτεία τοὺς ἔκαναν ὅ,τι μπορούσαν γιὰ νὰ σώσουν ὅ,τι ἦταν δυνατὸν νὰ σωθῆ. Ξεπρόβαλαν μὲς ἀπ' τὴ φωτιά καὶ τοὺς καπνοὺς, ἐνωμένοι σάν ἀδέλφια, ὄλοι μαζὶ γιὰ τὶς μεγάλες πράξεις, χώνονται στὰ φλογισμένα σπίτια, χάνονται μὲς στὸν καπνὸ καὶ στὴ φωτιά, δὲν λέγαν τὰ ὀνόματά τους, κι' οὔτε ρωτοῦσαν πῶς τοὺς λέγαν ἐκείνους ποὺ ἔσωζαν.

Ὁ Ἐπίτροπος εἶδε νὰ πέφτῃ στὴ στέγη ἑνὸς χαμηλοῦ σπιτιοῦ μιὰ ἐμπρηστικὴ, βγάζοντας σπύθες σάν παιδικὸ

πυροτέχνημα. "Άρχισε νά φωτίζη με έκτυφλωτικό άσπρο φῶς. "Έτρεξε από τή σκάλα, έφτασε στη σοφίτσα γεμάτη καπνό πού σ' έπνιγε, πλησίασε τὸ φεγγίτη. Τὸ πυρωμένο σίδερο τοῦκαψε τὰ χέρια, οἱ σπίθες κάθιζαν στὰ ροῦχά του, πρόφτασε στὸ μέρος πού εἶχε σταματήσει ἡ θόμβρα καὶ με μιὰ δυνατὴ κλωτσιὰ τὴν πέταξε κάτω — έπεσε στὸν κῆπο, φώτισε τὶς κορυφές τῶν λουλουδιῶν κι' άρχισε νά σβύνη. "Από κεί πάνω εἶδε ανθρώπους με στρατιωτικὴ στολὴ νά βγάζουν άπ' τὸ διπλανὸ σπίτι ἕνα κρεβάτι ὅπου κοίτωνταν ἕνας γέρος. "Ανεγνώρισε τὸν 'Ιγνάτιεφ, πού τοῦ εἶχε ζητήσει τὴν κιθάρα. "Ο ἄλλος ἦταν πιὸ κοντὸς καὶ πιὸ φαρδύς στοὺς ὤμους. "Ο 'Ιγνάτιεφ κούνησε τὸ χέρι, τὸν εἶδε κι' αὐτός. Τὴ στιγμὴ ἐκείνη χτύπησαν πιὸ δυνατὰ τὰ ἀντιαεροπορικὰ, οἱ κανονιές τους ἐνώθηκαν με τοὺς κρωγμοὺς τῶν μυδραλιοβόλων. Καινούργιο σμῆνος βομβαρδιστικῶν πετοῦσε πάνω ἀπὸ τὴν πολιτεία πού καίγονταν. "Οἱ θόμβρες ὅμως έπεφταν πάλι ἀπὸ τὰ ἀεροπλάνα με τὸ ἀπαίσιο θανάσιμο σφύριγμά τους.

—Στὰ καταφύγια — φώναξε κάποιος. Οἱ ἄνθρωποι ὅμως δέν καταλάβαιναν πειὰ τὸν κίνδυνο, ὁ ἐκνευρισμὸς άπ' τὸν άγῶνα τοὺς εἶχε κάνει ἀδιάφορους.

"Ο 'Επίτροπος εἶχε χάσει κάθε συναίσθημα χρόνου, διαρκείας καὶ ἀλληλουχίας σὲ ὅ,τι γινόταν γύρω του. Μαζὶ με ὅλους τοὺς ἄλλους ἔσθυνε τὶς φωτιές, σκέπαζε με ἄμμο τὶς ἐμπρηστικές, ἔβγαζε ἀπὸ κάποιο σπίτι πού άρχιζε νά καίγεται τὰ πράγματα πού μπορούσε νά σώσει, βοηθοῦσε τοὺς νοσοκόμους πού ἔφταναν με τ' αὐτοκίνητα πρώτων βοηθειῶν, τοποθετοῦσε στὰ φορεῖα τοὺς πληγωμένους, πῆγε με τοὺς στρατιῶτές του στὸ μαιευτήριον πού πῆρε φωτιά, μετέφερε βιβλία άπ' τὴ φουντωμένη Δημοσι-

κή Βιβλιοθήκη. Βαθειά στη μνήμη του, έντυπώθηκαν για ὄλη του τῆ ζωῆ εἰκόνες ξεχωριστές· κάποιος βγῆκε ἀπὸ τὸ σπίτι του μὲ κραυγές «φωτιά, φωτιά». Μόλις εἶδε γύρω του ὅλα νὰ καίγονται, ἠσύχασε διὰ μιᾶς, κάθησε στὸ πεζοδρόμιο κι' ἔμεινε ἔτσι καθιστός, ἀκίνητος. Δὲ θὰ ξεχάση πὼς μέσα στῆ θόχα, τῆ βρῶμα ποῦθγαινε ἀπὸ ὅσα καίγονταν, διαχύθηκε ξαφνικὰ μιὰ λεπτή, ἔκτακτη μυρουδιά: "Ἐνα μυροπωλεῖο εἶχε πιάσει φωτιά. Μιὰ νέα γυναῖκα τρελλάθηκε — στεκώταν στῆ μέση τῆς ἔρημης πλατείας, φωτισμένη ἀπ' τὶς ἀναλαμπές τῆς φωτιᾶς—στὰ χέρια κρατοῦσε τὸ πτώμα τοῦ μωροῦ της. "Ἐνα ἄλογο πληγμένο κοίτωνταν στῆ γωνιά τοῦ δρόμου. Στὰ γυάλινα, ζωντανὰ ὅμως ἀκόμη μάτια του καθρεφτίζονταν ὀλόκληρη ἡ πολιτεία ποῦθβραζε μὲς στὶς φλόγες. Ἡ κόρη τοῦ ματιοῦ τοῦ ἀλόγου, σὰν κρυστάλλινος, ζωντανὸς καθρέφτης ἀποροφοῦσε τὶς φλόγες τῶν σπιτιῶν ποῦ καίγονταν, τὸν καπνὸ ποῦ κουβαριαζώταν στὸν ἀέρα, τὰ φωτεινά, πυρωμένα ἐρείπια κι' αὐτὸ τὸ δάσος τὶς λεπτές, ψηλές καμινάδες, ποῦ μεγάλωνε, μεγάλωνε κι' ἔπαιρνε τῆ θέση τῶν σπιτιῶν ποῦ ἔλυωναν μὲς στῆ φωτιά.

Καὶ μὲ μιᾶς ἔνοιωσε πὼς κι' αὐτὸς ὁ ἴδιος συγκέντρωσε μέσα του ὄλην αὐτὴ τῆ νυχτερινὴ καταστροφὴ τῆς εἰρηνικῆς ἀρχαίας πολιτείας. «"Ὅσο ζῶ, ὅσο ἀναπνέω, ὅσο τὰ δάχτυλά μου θὰ μποροῦν νὰ κουνιοῦνται, ὅσο θάχω δυνάμεις ἔστω καὶ μιὰ λέξη νὰ προφέρω»... — εἶπε μέσα του καὶ μιὰ ἰδέα σοβαρὴ, σὰν ὄρκος ἐπίσημος, περνοῦσε ἀπὸ τὸ φλογισμένο του μυαλό. «"Ἄλλη σκέψη δὲν θάχω παρὰ πὼς νὰ πολεμήσω τὸν ἐχθρό, θὰ θυσιάσω ὅλες τὶς δυνάμεις τῆς ψυχῆς καὶ τοῦ μυαλοῦ μου γιὰ νὰ θεριέψω τὸ αἶσθημα τοῦ μίσους, τῆς ἐκδίκησης.»

Μὲ τὴν αὐγὴ, οἱ φλόγες ἄρχισαν νὰ σιγοσβύνουν. Ὁ ἥλιος, ἀντίκρυζε τὰ καπνισμένα ἐρείπια, τοὺς γέρους καὶ τὶς γρηῆς ποὺ καθόντουσαν πάνω σὲ μπόγους, ἀνάμεσα σὲ κατσαρόλες, γλάστρες, πορτιέρες, μαυρισμένες κορνίζες. Καὶ τὸ φῶς του ἦταν νεκρικὰ ἄσπρο, φαρμακωμένο ἀπ' τὸν καπνὸ ποὺ κρύωνε. Ὁ Ἐπίτροπος πῆγε στὸ Ἐπιτελεῖο νὰ πάρῃ ὁδηγίες κι' ἔπειτα γύρισε σπίτι. Στὴν αὐλὴ τὸν πλησίασε ὁ λοχίας.

— Πῶς εἶναι τὸ καμιονάκι; — ρώτησε.

— Ἐν τάξει, — ἀπάντησεν ὁ λοχίας. Τὰ μάτια του ἦσαν φλογισμένα ἀπ' τὸν καπνὸ.

— Πρέπει νὰ φεύγουμε, μαζέψτε τοὺς ἄνδρες σας.

— Κι' ἐδῶ, σύντροφε Ἐπίτροπε, εἴχαμε δυστυχήματα, — εἶπεν ὁ λοχίας, — κατὰ τὸ ξημερώματα ὁ γερμανὸς ἔρριξε μιὰ θόμβρα κατευθείαν μέσα στὸ χαράκωμα, ἐκεῖ ποὺ πῆγαν νὰ κρυφτοῦν ἀπὸ τὸ σπίτι ἐδῶ. Ὅλοι τραυματίστηκαν, δυὸ σκοτωμένοι: ὁ γέρος, ὁ σπιτονοικοκύρης σας καὶ μιὰ κοπέλλα ξένη, μιὰ προσφυγοπούλα, ὁ Ἰγνάτιεφ ὅλο μαζί της κουβέντιαζε.....

— Ποῦ θρῖσκονται;

— Τοὺς πληγωμένους, τοὺς ἔβγαλαν, οἱ σκοτωμένοι εἶναι ἐκεῖ, νὰ ἦρθε καὶ τὸ κάρο νὰ τοὺς πάρῃ

Ὁ Ἐπίτροπος πῆγε στὸ θάθος τῆς αὐλῆς ὅπου εἶχαν μαζευτεῖ γύρω στοὺς δυὸ σκοτωμένους. Τὸν γέρο ἦταν δύσκολο νὰ τὸν ἀναγνωρίσῃς, τὸ κεφάλι του παραμορφωμένο. Ἡ κοπέλλα — προσφυγοπούλα, φαινώταν ζωντανή, σὰν νὰ κοιμᾶται. Τὸ ἡλιοκαμένο δέρμα της ἔκρυβε τὴ χλωμιὰ τοῦ θανάτου. Τὰ μακρὰ της ματοσίνοια, κατάμαυρα, σκέπαζαν τὰ μάτια σὰν νὰ χαμογελοῦσε πονηρὰ, μὰ καὶ μὲ ντροπὴ, ποὺ τόσοσ κόσμος τὴν κοίταζε.

Ὁ ἀμαξᾶς ἔπιασε τὴν κοπέλλα ἀπ' τὰ πόδια καὶ εἶπε :
—Ἐἴ, κάποιος ἀπὸ σᾶς, δῶστέ μου ἓνα χέρι.

—Ἀφησέ την! — ἀκούστηκε ξάφνου ἡ φωνὴ τοῦ Ἰγνά-
τιεφ ποὺ ἐρχώταν τρεχάτος.

Πῆρε τὸ κορμὶ ἐλαφρά, προυεκτικά, καὶ τὸ πίθωσε στὸ
κάρο. Μιὰ κοπέλλα ποὺ κρατοῦσε στὰ χέρια ἓνα χρυ-
σάνθεμο, τῶθαλε στὸ στήθος τῆς σκοτωμένης. Ὁ Ἐπίτρο-
πος βοήθησε τὸν ἀμαξᾶ νὰ σηκώσῃ τὸ σῶμα τοῦ γέρου.
Καὶ γύρω - γύρω στέκονταν ὅλοι σιωπηλοί, μὲ κόκκινα,
φλογισμένα μάτια.

Μιὰ ἡλικιωμένη, βλέποντας τὴν πεθαμένη εἶπε σιγανά :
«Εὐτυχισμένη».

Ὁ Ἐπίτροπος κοίταξε τοὺς στρατιῶτες, τοὺς ἐργάτες,
τὶς γυναῖκες καὶ εἶπε :

—Σύντροφοι: Περνάμε μέρες τρομερές. Ὅλοι μας
πρέπει νὰ αἰσθανθοῦμε μεγάλο μῖσος γιὰ τὸν ἐχθρό. Δια-
φορετικά, δὲν θὰ νικήσουμε.

Καὶ τράθηξε σπίτι του. Ὅλοι γύρω ἀπ' τὸ κάρο σιω-
ποῦσαν, μιὰ μόνη φωνὴ ἀκούστηκε μὲ τόνο λυπητερό :

—Τὸ Μινσκ τὸ πήρανε, τὸ Μπομπρούϊσκ, Ζιτομύρ, Σε-
πετόφκα. Ποῦ νὰ τοὺς σταματήσῃς. Βλέπετε τί κάνουν.
Σὲ μιὰ μόνο νύχτα τέτοια μεγάλη πολιτεία τὴν κάψανε
καὶ γύρισαν πίσω στοὺς δικούς τους.

—Τί λὲς πῶς γύρισαν; Οἱ δικοί μας ἔξῃ κατέβασαν!
—εἶπε ἓνας στρατιώτης.

Σὲ λίγο ὁ Ἐπίτροπος βγῆκε ἀπὸ τὸ σπίτι τοῦ σκοτω-
μένου νοικοκύρη του. Κοίταζε γιὰ τελευταία φορὰ τὸ μι-
σογκρεμισμένο δωμάτιο, τὸ πάτωμα γεμᾶτο ἀπὸ θρύψα-
λα γυαλιῶν, τὰ βιβλία ποὺ ἡ ἔκρηξη εἶχε πετάξει ἀπ' τὴ
βιβλοθήκη, τὰ ἔπιπλα ποὺ ὅλα εἶχαν κουνηθεῖ ἀπὸ τὴ θέση

τους. Είδε και την κιθάρα, σκέφτηκε, την ξεκρέμασε και την έφερε κάτω· την έβαλε μέσ' στο αυτοκίνητο.

“Ενας σύντροφος πρότεινε του Ίγνάτιεφ νά πάρη μιὰ μπουκιά—ἀπὸ χτὲς θράδου τίποτε δὲν ἔφαγε.

—Δὲν ἔχω ὄρεξη νὰ φάω — εἶπεν ὁ Ίγνάτιεφ. — Θέλω νὰ πιῶ, κάτι μὲ καίει μέσα μου.

Σὲ λίγο εἶχαν βγεῖ ἔξω ἀπὸ τὴν πόλη. Τὸ καλοκαιρινὸ πρωῖνὸ τοὺς ὑποδέχτηκε μὲ ὄλο τὸ ἥσυχο μεγαλειῶ του. Κατὰ τὸ μεσημέρι κἀνανε σταθμὸ μέσα στοῦ δάσους. “Ενε ρυάκι στενὸ, καθαρὸ, κουτροβαλῶντας μὲ χάρη τὰ νερά του στὶς πέτρες, ἔτρεχε ἀνάμεσα στὰ δένδρα. Ἡ δροσιὰ ξαλάφρωνε τὸ φλογισμένο δέρμα, τὰ μάτια ἀναπαύονταν στὴν ἥσυχη σκιά τῶν ψηλῶν θαλανιδιῶν. Ὁ Ἐπίτροπος εἶδε στοῦ χορτάρι μιὰ ὀλόκληρη οἰκογένεια ἄσπρα μανιτάρια. Στέκονταν μὲ τὰ σταχτιά κεφάλια τους πάνω στοῦ χοντρά τους ἄσπρα πόδια καὶ θυμήθηκε μὲ τί πάθος πέρυσι αὐτὸς κι ἡ γυναῖκά του μάζευαν μανιτάρια στὴν ἐξοχή. Καὶ δὲν εὔρισκαν παρὰ μικρούτσικα, ἀτροφικά. Οὔτε στ' ὄνειρό τους δὲν εἶχαν ἰδεῖ τέτοια ὠραῖα μανιτάρια.

Οἱ στρατιῶτες λούστηκαν στοῦ ρυάκι.

—“Ενα τέταρτο γιὰ νὰ φᾶμε, — εἶπεν ὁ Ἐπίτροπος τοῦ λοχία.

Περπατοῦσε σκυθρωπὸς, ἀνάμεσα στὰ δέντρα. Ξάφνου στάθηκε, ἄκουσε μὲ προσοχή, κοίταξε πρὸς τὸ αυτοκίνητο. Ὁ Ίγνάτιεφ ἔπαιζε κιθάρα, οἱ ἄλλοι τὸν ἄκουαν τρώγοντας ψωμὶ καὶ κονσέρβες.

Στὸ Ἄρχηγεῖο

Στὸ Ἄρχηγεῖο μαζεύτηκαν ὅλοι οἱ Διοικητὲς Μονάδων. Ὁ Διοικητὴς τοῦ Συντάγματος, ἥρωας τῆς Σοβιετικῆς Ἐνώσεως, ταγματάρχης Μερτσάλωφ, ποὺ εἶχε λάβει μέρος στὸν πόλεμο μὲ τὴν Φιλλανδία, καθώταν μπρὸς στὸ χάρτη, μαζί μὲ τὸν ἀρχηγὸ τοῦ Ἐπιτελείου Κουντάκωφ, καμμιά σαρανταριά χρονῶν, φαλακρό, ἀργὸ στὶς κινήσεις του καὶ στὰ λόγια. Ἦταν ἐκεῖ ὁ διοικητὴς τοῦ πρώτου τάγματος λοχαγὸς Μπαμπατζιάν, ποὺ τὴ μέρα ποῦφτασε στὸ σύνταγμα ὁ Μπογκκαριώφ, ὑποφέροντας ἀπὸ τρομακτικὸ πονόδοτο, ἤπιε τὸ καταπέτασμα, καί, κατὰ τὴν ἔκφρασή του, «σὰν νᾶχε φάει τῆς χρονιάς του». Ὁ διοικητὴς τοῦ δευτέρου τάγματος, ταγματάρχης Κοτσέκωφ, καλόκαρδος, ὁμιλητικὸς, διαρκῶς ἀστειεύονταν μὲ τὸν Μπαμπατζιάν. Ἦταν ἐκεῖ καὶ ὁ βοηθὸς τοῦ Ἐπιτελάρχη, ὁμορφος ἄντρας ἴσαμε κεῖ πάνω, ὁ λοχαγὸς Μυσάνσκι.

Τὸ σύνταγμα ἔλαβε ὁδηγίες, μαζί μὲ τὸ πυροβολικὸ, νὰ χτυπήσῃ ξαφνικὰ τοὺς γερμανοὺς στὸ πλευρό, γιὰ νὰ συγκρατήσῃ τὴν κίνηση τοῦ ἐχθροῦ ποὺ πήγαινε νὰ ὑπερφαλαγγίσῃ τὸ Σῶμα Στρατοῦ κι' ἔτσι νὰ ἐπιτρέψῃ στοὺς δικούς μας νὰ βγοῦν ἀπ' τὸ «σακκί». Ὁ Μερτσάλωφ ἀνάπτυξε τὸ σχέδιο ἐνεργείας στοὺς Διοικητὲς καὶ Ἐπιτρόπους τῶν ταγμάτων. Εἶχε σχεδὸν τελειώσει ὅταν ἔφτασεν ὁ ἀρχηγὸς τῶν ἀνιχνευτικῶν λοχαγὸς Κοζλώφ, στρογγυ-

λομάτης, άνοιχτόκαρδος, πού τόν είχαν καλέσει στο Έπι-
τελείο νά κάνη τήν άναφορά του. Χαιρέτησε μέ λεβεντιά,
χτυπώντας τά τακούνια και φέρνοντας τó χέρι σέ χαιρε-
τισμό. Τήν άναφορά του τήν έκανε μέ φωνή δυνατή, τονί-
ζοντας τίς λέξεις του, μά τά στρογγυλά του μάτια χαμο-
γελοῦσαν πονηρά και έδειχναν τήν ψυχική του ήρεμία.

Ό Μπογκαριώφ όλη τήν ώρα καθώταν σιωπηλός. Ή-
ταν άκόμα υπό τήν έντύπωση τής νυκτερινής καταστρο-
φής και κάμποσες φορές κουνούσε άπότομα τó κεφάλι,
λές κι' ήθελε νάρθη στόν έαυτό του. Στήν άρχή οί διοι-
κητές κοίταζαν συχνά πρós τó μέρος του, έπειτα όμως
συνήθισαν κι' έπαψαν νά τόν προσέχουν.

Ό Μπαμπατζιάν χαμογελώντας, σάν νάχε περάσει ό
πονόδοντας, είπε μιλώντας στόν Μπογκαριώφ.

—Μ' άρέσει αυτό, σύντροφε Έπίτροπε, όλος ό στρα-
τός υποχωρεί και χωρίς καν νάχη άπώλειες, και τó τάγ-
μα του Μπαμπατζιάν θά κάνη επίθεση. Λόγον τιμής, αυ-
τό μ' άρέσει πολύ.

Θεομηνία

Ἡ Μάρια Τιμοφέγιεβνα Τσερεντίτσενκο, μητέρα τοῦ Ἐπιτρόπου Μεραρχίας, μιὰ γρηὰ ἑβδομηντάρια, ἔφευγε ἀπὸ τὸ ἀγαπημένο της χωριό. Οἱ γειτόνοι τὴν παρακινουσαν νὰ φύγη τὸ πρωῖ, αὐτὴ ὅμως εἶχε ζυμώσει γιὰ τὸ δρόμο καὶ τὸ ψωμί μόνο τὴ νύχτα θάταν ψημένο. Τὴν ἄλλη μέρα τὸ πρωῖ ἔφευγε κι' ὁ πρόεδρος τοῦ ἀγροτικοῦ συνεταιρισμοῦ, κι' ἔτσι ἀποφάσισε νὰ φύγη μαζί του. Ὁ ἑγγονός της, ὁ Λένιας, παιδάκι ἔντεκα χρονῶν, ἀφοῦ τέλειωσαν τὰ μαθήματά του στὸ σχολεῖο τοῦ Κιέβου, ἦρθε νὰ περάσῃ τὸ καλοκαίρι στὸ χωριό, τρεῖς βδομάδες πρὶν τὸν πόλεμο. Ἀπὸ τότε ποὺ ἄρχισαν οἱ ἐχθροπραξίες δὲ λάβαινε γράμμα ἀπ' τὸ γιό της κι' ἀποφάσισε νὰ πάῃ τὸν ἑγγονό της στὸ Καζάν στοὺς γονεῖς τῆς μακαρίτισσας μητέρας του, ποὺ εἶχε πεθάνει ἐδῶ καὶ τρία χρόνια. Ὁ Ἐπίτροπος Μεραρχίας εἶχε παρακαλέσει τὴ μάνα του νὰ ἔρθῃ νὰ κάτῃ μαζί του, — στὸ μεγάλο του σπίτι στὸ Κιέβο ἢ γρηὰ θὰ ζοῦσε ἐπιτέλους ἡσυχὴ ζωὴ. Κάθε χρόνο πήγαινε στὸ γιό της, μὰ δὲν ἔμενε περισσότερο ἀπὸ ἕνα μῆνα. Ὁ γιός της τὴν περιποιώταν ὅσο μποροῦσε, τὴν πήγαινε περὶπατο, δυὸ φορές πῆγαν στὸ Ἱστορικὸ Μουσεῖο, τῆς ἄρρεσε τὸ θέατρο. Οἱ θεατὲς ἔβλεπαν μ' ἐνδιαφέρον καὶ σεβασμὸ τὴν ψηλὴ, κοτσονάτη γρηὰ - χωρική, μὲ τὰ ρυτιδωμένα ἀπ' τὴ δουλειὰ χέρια, νὰ κάθεται στὴν πρώτη σειρά

τῆς πλατείας. Ὁ γιός της ἐρχόταν συνήθως μόνο γιὰ τὴν τελευταία πράξη, πολὺ ἄργα τέλειωνε τὴ δουλειά του. Πήγαιναν μαζί στὸ φουαγιέ κι' ὄλοι πᾶραμέριζαν γιὰ νὰ κάνουν δρόμο—στὴν αὐστηρὴ γρηά με τὴν ὠραία κορμοστασιά, με τὸ μαῦρο μποξᾶ στοὺς ὠμους καὶ στὸν ἐπίσης αὐστηρό, μακροπρόσωπο με ὠραῖο ἀνάστημα στρατιωτικό, πὺ τόσο ἔμοιαζε τῆς μάνας του. Καὶ οἱ γύρω ψιθύριζαν: «Μάνα καὶ γιός».

Τὸ 1940 ἡ Μάρια Τιμοφέγιεθνα ἀρρώστησε καὶ δὲν πῆγε στοῦ γιοῦ της. — Τὸν Ἰούλιο, στὸ δρόμο γιὰ τὰ γυμνάσια, στάθηκε δυὸ μέρες στῆς μάνας του. Καὶ σ' αὐτὴ τὴ συνάντησή τους, τὴν παρακάλεσε ν' ἄρθη νὰ καθῆσθαι μαζί του στὸ Κίεβο. Ἐπειτα ἀπὸ τὸ θάνατο τῆς γυναίκα του, ζοῦσε μονάχος καὶ φοβόταν πὺ ὁ Λένιας μεγάλωνε χωρὶς μητρικὰ χᾶδια. Μὰ καὶ στενοχωριόταν πὺ ἡ μάνα του μ' ὄλα τὰ ἑβδομήντα της χρόνια ἔξακολουθοῦσε καὶ δούλευε στὸ συνεταιρισμό, κουβάλοῦσε νερό, ἔκοβε μόνη της ξύλα.

Αὐτὴ, ἄκουε σιωπώντας τὰ λόγια του, τὸν πότισε τσαΐ στὸν κῆπο, κάτω ἀπ' τὴν ἀπιδιά πὺ ὁ πατέρας του εἶχε φυτέψει σὰν ἦταν μικρός, καὶ πρὸς τὸ βραδάκι τὸν πῆρε καὶ πῆγανε μαζί στὸ νεκροταφεῖο, στὸν τάφο τοῦ πατέρα. Κεῖ πάνω τοῦ εἶπε:

—Σκέψου καλά, μπορῶ, μοῦ ἐπιτρέπεται, νὰ φύγω; Ἐδῶ θὰ πεθάνω. Συχώρησέ με, γιόκα μου.....

Καὶ νά, τώρα, ἡ Μάρια Τιμοφέγιεθνα ἐτοιμάζονταν νὰ φύγη ἀπ' τὸ χωριὸ ὅπου γεννήθηκε, ὅπου μένουν οἱ πεθαμένοι της.

Τὴν παραμονὴ πὺ θὰ ἔφευγε πῆγε σὲ μιὰ γνωστὴ της γρηά. Ὁ ἐγγονός της ἦρθε μαζί της. Ὄταν πλησίασαν,

είδαν τὴν αὐλόπορτα ὀρθάνοιχτη — στὴν αὐλὴ στεκώταν ὁ γέρο-Βασίλης Κάρποβιτς, μ' ἓνα μάτι, θοσκός τοῦ ἀγροτικοῦ Συνεταιρισμοῦ. Στὰ πόδια του τρίβονταν, κουνώντας τὴν οὐρά, ὁ σκύλος τοῦ σπιτιοῦ.

— Νά, ὅλοι τους ἔφυγαν, — εἶπεν ὁ Βασίλης Κάρποβιτς — νά, νόμιζαν πὼς σεῖς φύγατε τὸ πρωῖ.

— Ὅχι, φεύγουμε αὐριο — ἀπάντησεν ὁ Λένιας. — Ὁ πρόεδρος μᾶς ἔδωσε ἓνα κάρο.

Ὁ ἥλιος βασιλεύοντας φώτιζε τὶς πράσινες ντομάτες ποὺ μόλις ἄρχιζαν νὰ κοκκινίζουν, τὶς γλάστρες μὲ τὰ πολύχρωμα λουλούδια, ποὺ τὰ ἐργατικά χέρια τῆς νοικοκυρᾶς εἶχαν θάλει μὲ τάξη κάτω ἀπὸ τὰ παράθυρα, τὰ δεντράκια ποὺ χαίρονταν τὴ ζωὴ, ἀσβεστωμένα καὶ μὲ στηρίγματα γιὰ τὰ φορτωμένα ἀπὸ φρούτα κλωνάρια τους. Κάτω στὴ φραγὴ ὁ καλοροκανισμένος λοστός ποῦκλεινε τὴν αὐλόπορτα, στὸ λαχανόκηπο, ἀνάμεσα στὴν πράσινη ρόκα, κιτρίνιζαν καρπούζια, μεστωμένα ἀραπόσταρα, ξεπετιώνταν κουκιά καὶ μπιζέλια, κουνιώνταν λυγερά μαυροκίτρινοι ἥλιοι.

Ἡ Μάρια Τιμοφέγιεθνα μπηκε στὸ ἐγκαταλειμμένο σπίτι. Κι' ἐδῶ παντοῦ ἔβλεπες τὴν ἡσυχὴ ζωὴ, τὴν ἀγάπη τῶν νοικοκυραίων γιὰ τὴν καθαριότητα καὶ τὰ ἄνθη — στὰ πρεθάζια τῶν παραθύρων γλάστρες μὲ τριαντάφυλλα, στὸν κομὸ μιὰ μικροσκοπικὴ λεμονιά καὶ δυὸ θάζα μὲ λεπτὰ θλαστάρια φοινικοειδοῦς. Καὶ ὅλα, ὅλα τάχαν στὸ σπίτι, καὶ τὸ τραπέζι τῆς κουζίνας μὲ μαῦρα στρογγυλὰ χνάρια ἀπ' τὶς καυτὲς κατσαρόλες, ἓνα πράσινο λαβομάνο κρεμασμένο στὸν τοῖχο, μὲ μιὰ ἄσπρη μαργαρίτα ζωγραφισμένη, ἓνα μικρὸ μπουφέ καὶ πάνω του φλυτζανάκια ἀπ' τὰ ὁποῖα κανεὶς ποτὲ δὲν ἔπινε, σκοτεινὲς

εικόνες στους τοίχους, — όλα, μὰ όλα μιλούσαν γιὰ τὴν μακρὰ, ἡσυχὴ ζωὴ ποὺ ζοῦσαν σ' αὐτὸ τὸ ἐγκαταλειμμένο σπίτι, μιλούσαν γιὰ τὸν παπποῦ, τὴν γιαγιά, γιὰ τὰ παιδιά ποὺ εἶχαν ἀφήσει πάνω στὸ τραπέζι ἕνα σχολικὸ βιβλίο, γιὰ τὶς ἡσυχὲς χειμωνιάτικες καὶ καλοκαιρινὲς βραδυές. Καὶ χιλιάδες τέτοια οὐκρανέζικα σπίτια στέκονταν ἐγκαταλειμμένα, ἄδεια, κι' οἱ νοικοκυραῖοι ποὺ τ'ἄχτισαν, ποὺ γύρω τους φύτεψαν δένδρα, σέρνονταν σκυθρωποί, σηκώνοντας σύννεφα σκόνης, στους δρόμους ποὺ πήγαιναν πρὸς ἀνατολάς.

— Παπποῦ, γιατί ἀφήσαν τὸ σκυλί; — ρώτησε ὁ Λένιας.

— Δὲν θέλησαν νὰ τὸ πάρουν μαζί τους, θὰ τὸ περιποιοῦμαι ἐγὼ — εἶπεν ὁ γέρος κι' ἄρχισε νὰ κλαίῃ.

— Τώρα γιατί κλαῖς; — εἶπεν ἡ Μάρια Τιμοφέγιεβνα.

— Ἄχ, γιατί κλαίω;... — ἀπάντησεν ὁ γέρος κουνώντας τὸ χέρι.

Καὶ μὲ τὴν βαρεῖα αὐτὴ κίνηση τοῦ χεριοῦ μὲ μαῦρα νύχια, παραμορφωμένα ἀπ' τὴν σκληρὴν δουλειά, ἐξέφραζε πῶς μὲ μιᾶς τσακίστηκε ὅλη του ἡ ζωὴ. Ἡ Μάρια Τιμοφέγιεβνα ἔφυγε θιαστικὰ γιὰ τὸ σπίτι της κι' ὁ Λένιας ἀδύνατος, χλωμὸς — δὲν ἔμοιαζε τοῦ πατέρα του μὰ στὴ μάνα ποῦταν ἀσθενικὰ — μόλις τὴν πρόφτανε καὶ ρωτοῦσε:

— Γιαγιά, γιὰ πὲς μου, οἱ κότες ἔχουν σπόνδυλικὴ στήλη;

— Σιωπὴ, Λένιτσκα, σιωπὴ, — τοῦ ἀπαντοῦσε.

Πόσο σκληρὸ ἦταν νὰ περπατᾷ τώρα σ' αὐτὸ τὸν δρόμο τοῦ χωριοῦ της Ἀπ' αὐτὸ τὸ δρόμο τὴν πήγαιναν στὴν ἐκκλησιὰ γιὰ νὰ παντρευτῆ. Ἀπ' αὐτὸ τὸ δρόμο πήγαινε πίσω ἀπ' τὸ φέρετρο τοῦ πατέρα της; τῆς μάνας της,

του άντρός της. Καί τῆς ἔμελλε αὔριο ν' άνέβῃ σ' ένα κάρο άνάμεσα σέ μπόγους γεμάτους μέ ὅ,τι περιμάζεψε θιαστικά ἀπ' τὸ νοικοκυριό της ν' ἀφήσῃ τὸ σπίτι της ὅπου ἔζησε νοικοκυρὰ πενήντα ὀλόκληρα χρόνια, ὅπου γέννησε καί μεγάλωσε τὰ παιδιά της, μαζί καί τὸ ἔγγονάκι της.

Στὸ χωριό, φωτισμένο ἀπ' τὸν ζεστὸ ἀπογευματινὸ ἥλιο, στ'άσπρα χαμόσπιτα, άνάμεσα στοὺς άνθῶνες, στὰ ὄμορφα κηπαράκια, μιλοῦσαν ψιθυριστὰ πῶς ἴσαμε τὸ ποτάμι πέρα, δέν ὑπάρχει κόκκινος στρατός, καί πῶς ὁ γέρο Κοτένκο πού εἶχε φύγει στὸ Ντονμπάς τὸν καιρὸ πού γίνονταν οἱ ἀγροτικοὶ συνεταιρισμοὶ καί πού ἔπειτα ἀπὸ καιρὸ ξαναγύρισε, ἔβαλε τὴ γρηά του ν' ἀσπρίσῃ τὸ σπίτι ὅπως κάνανε ὄλοι γιὰ τὸ Πάσχα.

Κι' οἱ διαδόσεις ἔδιναν κι' ἔπαιρναν. Οἱ γέροι θγαίνοντας στὸ δρόμο, κοίταζαν πρὸς τὸ μέρος ἀπ' ὅπου κάθε θράδυ γύριζαν τὰ κοπάδια — ἀπ' ἐκεῖ, ἀπ' τὸ μακρυνὸ δάσος θάρχονταν οἱ γερμανοί. Οἱ γυναῖκες κλαίγοντας μ' ἀναφυλητά, ἔσκαβαν λάκκους στοὺς κήπους καί κάτω ἀπ' τὰ σπίτια καί παράχωναν τὸ θιός τους — κουβέρτες ποδήματα, κατσαρόλες, πανικά — κι' ὄλο κι' ἔρριχναν ματιές πρὸς τὴ δύση, ἤσυχῃ, φωτισμένη.

Ὁ πρόεδρος τοῦ συνεταιρισμοῦ Γκριτσένκο, πῆγε στὸ σπίτι τοῦ Κοτένκο νὰ πάρῃ τέσσερα τσουβάλια πού τοῦ εἶχε δανείσει ἐδῶ κι' ένα μῆνα. Ὁ Κοτένκο, καμμιὰ ἐξηνταπενταριά χρονῶν, ψηλός, μέ φαρδεῖες πλάτες καί πυκνὰ γένεια, καθῶταν μπρὸς στὸ τραπέζι καί κοίταζε τὴ γρηά του πού ἄσπριζε τὸ σπίτι.

—Γειά σου, εἶπεν ὁ Γκριτσένκο, — ἦρθα νὰ μοῦ δώσῃς πίσω τὰ τσουβάλια μου.

Ὁ Κοτένκο ρώτησε κοροϊδευτικά:

—Γιὰ ταξίδι ἐτοιμάζεσαι, σύντροφε πρόεδρε;

—Καὶ βέβαια, πρέπει νὰ φύγω, — εἶπεν ὁ Γκριτσένκο κοιτάζοντας θυμωμένος τὸ γέρο πὺ γι' αὐτὲς τὲς τελευταῖες μέρες λὲς καὶ ξανάειωσε, μιλοῦσε κοροϊδευτικὰ καὶ στὸν ἐνικό.

—Βέβαια, βέβαια, πρέπει νὰ φύγῃς. Καὶ μπορεῖς νὰ κάνῃς διαφορετικά; Ὁ Πρόεδρος τοῦ Ἀγροτικοῦ Σοβιέτ ἔφυγε, ἀπ' τὰ γραφεῖα φύγαν ὅλοι τους, ὁ γραμματικὸς ἔφυγε, σχεδὸν ὅλοι οἱ δικοὶ σὰς φύγανε, ὡς κι' ὁ πορτιέρῃς ἔφυγε, φύγαν κι' οἱ χωροφύλακες ὅλοι.

Γέλασε.

—Ὅσο γιὰ τὰ τσουβάλια, δὲ μπορῶ νὰ σοῦ τὰ δώσω, — καταλαβαίνει, τὰ πῆρε ὁ γαμπρός μου καὶ πῆγε μὲ στάρι στὸ Μπέλι Κολόντετς, θὰ γυρίσῃ μόνο μεθαύριο.

Ὁ Γκριτσένκο κούνησε τὸ κεφάλι καὶ εἶπε ἤσυχα:

—Δὲν πειράζει, ἄς πᾶνε κι' αὐτά. Μὰ δὲ μοῦ λὲς γιατί ἀσπρίζεις τὸ σπίτι σου;

—Ἀσπρίζω τὸ σπίτι; — ρώτησε ὁ γέρος. Ἔτσι τοῦ ἐρχώταν νὰ πῆ τοῦ προέδρου τὸ γιατί ἀσπρίζεις τὸ σπίτι του. Ἦταν ὁμως προσεκτικὸς, ἀνειλικρινής, συνηθισμένος νὰ κρύβῃ τὴ σκέψη του, φοβώταν κιόλας. «Ποιὸς τὸν ξέρει, μπορεῖ καὶ νὰ μοῦ τὴν ἀνάψῃ» — σκέφθηκε. Ἦταν τρελλὸς ἀπ' τὴ χαρὰ του κι' ἔτσι τοῦ ἐρχώταν, ἂν καὶ πρὸς τὴ δύση δὲν φαινώταν τίποτε, ἂν κι' ὁ πρόεδρος τοῦ συνεταιρισμοῦ γύριζε ἀπὸ σπίτι σὲ σπίτι, νὰ βγάλῃ στὴ φόρα, ὅτι εἶχε στὴν καρδιά του, ὅλα ὅσα σκέπτονταν τὲς χειμωνιάτικες νύχτες, πράγματα πὺ δὲν τὰ συζητοῦσε οὔτε μὲ τὴ γρηᾶ του. Κάποτε, ἐδῶ καὶ σαράντα χρόνια, εἶχε πάει στὸν μπάρμπα του πὺ δούλευε στὰ χτήματα ἐνὸς πλούσιου κουλάκ στὴν Ἑσθονία. Χαράχτηκε γιὰ πάντα

στην ψυχή και στην καρδιά του ή θύμηση της μεγάλης αὐ-
λῆς με πολλά ζωντανά, τοῦ μύλου πού δούλευε με ἀτμό,
θυμώταν, σάν νά τόν ἔβλεπε μπρός του, τόν ἴδιο τὸ νοικο-
κύρη, ἓνα γέρο γεμᾶτο, με πυκνή γενειάδα, πού φοροῦσε
ἓνα κόκκινο ζιποῦνι φοδραρισμένο με γουναρικό. Θυμώ-
ταν καθαρὰ πού μιὰ μέρα πηγαίνοντας στοῦ δάσος ὅπου
οἱ ἐργάτες πριόνιζαν τὰ δέντρα, ὁ νοικοκύρης ἔβγαλε ἀπ'
τὴν τσέπη μιὰ μικρὴ μποτίλια, ξεβίδωσε τὸ βούλωμα κι'
ἤπιε μιὰ γουλιὰ βότκα, ἀπ' τὴν καλή. Δέν ἦταν οὔτε ἔμ-
πορος, οὔτε εὐγενῆς — γαιοκτήμονας, ὄχι, ἦταν μουζι-
κος, μὰ μουζίκος πλούσιος, δυνατός.

Νὰ γίνῃ τέτοιος πλούσιος μουζίκος, νάχη ὁμορφες ἀ-
γελάδες, κοπάδια πρόβατα, κατοσταριές μεγάλους μακρό-
τριχούς χοίρους, μουζίκος πού στὰ χτήματά του νὰ ἐργά-
ζονται πλήθος δυνατοί, ὑπάκουοι ἐργάτες, νά, αὐτὸ ἦταν
τὸνειρο τοῦ Κατένκο. Καὶ προχωροῦσε με θέληση κι' ἐπι-
μονή, με σκληρότητα, πρὸς τὴν πραγματοποίηση αὐτοῦ
τοῦ ὄνειρου.

Τὸ 1915 εἶχε κιόλας ἐξῆντα στρέμματα γῆς, εἶχε κτί-
σει ἀτμοκίνητη καθαριστικὴ μηχανὴ γιὰ τὰ σπαρτά.

Ἡ Ἐπανάσταση, τοῦ τὰ πῆρε ὅλ' αὐτά. Δυὸ παιδιά
του πῆγαν στὸν Κόκκινο Στρατὸ καὶ σκοτώθηκαν στὰ μέ-
τωπα τοῦ ἐμφυλίου πολέμου. Δέν ἐπέτρεψε στὴν γυναίκα
του νὰ κρεμάσῃ στὸν τοῖχο τὶς φωτογραφίες τους. Περι-
μενε, ἔλπιζε. Τὸ 1931 ἔφυγε στοῦ Ντονμπὰς καὶ γιὰ ὀχτῶ
χρόνια δούλευε στὰ μεταλλεῖα. Τὸ ὄνειρό του γιὰ τὴ
ζωὴ τοῦ κουλάκ δὲ μποροῦσε νὰ σβύσῃ.

Καὶ τώρα, τοῦ φαινώταν πὼς ἦρθε καιρὸς νὰ πραγμα-
τοποιήσῃ τὶς ἐλπίδες του.

Πάντα του φθονοῦσε τὴ γρηὰ Τσερεντίσενκο. "Ἐβλε-

πε πώς ό σεβασμός που ήθελε νά του ἔχουν όσο κρατοῦσε τὸ Τσαρικό καθεστώς, αὐτὴ τὸν ἀπέκτησε τὸν καιρὸ που ἔλοι θάλθηκαν στὴ δουλειά, μετὰ τὴν Ἐπανάσταση.

Τὴν πήγαιναν στὴν πολιτεία κι' ἔβγαζε λόγους στὸ θέατρο. Δὲ μπορούσε χωρὶς νά τούρθη τὸ αἷμα στὸ κεφάλι, νά βλέπη τὴ φωτογραφία τῆς που εἶχαν τυπώσει στὴν τοπικὴ ἔφημερίδα — ἡ γρηὰ μὲ τὰ λεπτὰ χεῖλη, μ' ἓνα μαῦρο μποξᾶ ριγμένο στὶς πλάτες κοίταζε μὲ ἔξυπνα, σοβαρὰ μάτια καὶ τοῦ φαινώταν πὼς τὸν κορόϊδευε. «Ἄχ Κοτένκο, δὲ διάλεξες τὸ σωστὸ δρόμο, — ἔλεγαν αὐτὰ τὰ μάτια. Καὶ τὸν κυρίευε φρίκη, ἄγριο μῖσος βλέποντας αὐτὴ τὴ γρηὰ νά πηγαίνει ἡσυχὰ στὸν ἄγρὸ νά δουλεύῃ καὶ τοὺς γειτόνους νά λένε:

—Εἶδες, ἡ Τιμοφέγιεβνα πῆγε στὸ Κίεβο νά δῆ τὸ γιό τῆς, ἦρθε ὁ λοχαγὸς μ' ἓνα αὐτοκίνητο νά τὴν πάρῃ.

Τώρα ὅμως ὁ Κοτένκο ἦταν εὐτυχής, — δὲν περίμενε ἄδικα τόσον καιρὸ, ἦρθε ἐπὶ τέλους ἡ σειρά του. Εἴξευρε τί ἔκανε ἀφίνοντας μακρὰ γενειάδα, σὰν τὸν κουλάκ τῆς Ἐσθονίας, οἱ ἐλπίδες του ἦσαν δικαιολογημένες, δὲν ὑπέφερε ἄδικα τόσον καιρὸ.

Καὶ ρίχνοντας στραβὲς ματιές στὸν πρόεδρο που τὸν κοίταζε ἐρευνητικά, κρατιώταν κι' ἔδινε κουράγιο στὸν ἑαυτὸ του: «Κάνε ὑπομονή, κάνε ὑπομονή, τόσα χρόνια περίμενες, τώρα δὲ μένει πειὰ παρὰ μιὰ μέρα, μιὰ μέρα τὸ πολὺ.

—Ποιὸς τὴν ξέρει — εἶπε χασμουριώντας — ποιὸς καταλαβαίνει τίς γυναῖκες, τῆς ἦρθε στὸ μυαλὸ τώρα ν' ἀσπρίση τὸ σπίτι, κι' ἅμα ἡ γυναῖκα θέλει κάτι, ὅ,τι καὶ νά κάνῃς, τὰ λόγια σου θὰ χάνῃς.

Βγῆκε νά συνοδέψῃ τὸν πρόεδρο, ὥρα πολλὴ κοίταζε

τὸν ἔρημο δρόμο καὶ στὸ κεφάλι του τριγύριζαν εὐθυμες σκέψεις :

—Ὁ Τσερεντίσενκο ἔχτισε τὸ σπίτι του πάνω στὸ δικό μου τὸ χῶμα, πάει νὰ πῆ, καὶ τὸ σπίτι δικό μου θὰ ναι, κι' ἂν θέλῃ νὰ μείνῃ, θὰ μοῦ πληρώνῃ νοῖκι καὶ μάλιστα σὲ χρυσῆ μονέδα Οἱ σταῦλοι τοῦ Συνεταιρισμοῦ, κι' αὐτοὶ πάνω σὲ χῶμα δικό μου θρίσκονται — πάει νὰ πῆ δικοί μου κι' οἱ σταῦλοι Ὁ κῆπος τοῦ Συνεταιρισμοῦ στὸ δικό μου τὸ χῶμα φυτεύτηκε, πάει νὰ πῆ—κι' οἱ θυσινιές, κι' οἱ ἀπιδιές δικές μου εἶναι..... Καὶ ἡ φετεινὴ ἔσοδεία θὰ ναι δική μου, θ' ἀποδείξω ἐπίσης πὼς ὅλες οἱ κυψέλες δικές μου εἶναι, ἀπὸ μένα τὶς πῆραν στὴν Ἐπανάσταση.....

Ὁ δρόμος ἦταν ἡσυχος, ἔρημος, δὲ σηκώνονταν σκόνῃ, οὔτε φύλλο δὲν κουνιῶταν. Ὁ ἥλιος κόκκινος, χορτάτος, ἡσυχος, κατέβαινε πρὸς τὴ γῆ.

«Ἐφτασε κι' ἡ δική μου ἡ ὥρα» — συλλογίζονταν ὁ Κοτένκο.

* * *

Ὁ Λένιας ρώτησε :

—Γιαγιά, θὰ προφτάσουμε νὰ φύγουμε;

—Θὰ προφτάσουμε, Λένιτσκα, — τοῦ ἀπάντησε ἡ γιαγιά.

—Γιαγιά, γιὰ πές μου, γιατί ἐμεῖς ὄλο ὑποχωροῦμε; Οἱ γερμανοὶ εἶναι πιὸ δυνατοὶ ἀπὸ μᾶς;

—Κοιμήσου τώρα, Λένιτσκα. Αὐριο φεύγουμε μόλις ξημερώσει. Ἐγὼ θὰ πέσω ν' ἀναπαφτῶ καμμιὰ ὥρα κι' ἔπειτα θὰ σηκωθῶ νὰ ἐτοιμαστοῦμε γιὰ τὸ δρόμο. Πιάνεται ἡ ἀναπνοή μου, σὰ ν'ἄχω μιὰ πέτρα στὸ στῆθος. Κουράστηκα.

(58)

—Γιαγιά τόν πατεράκο δέν τόν σκότωσαν;

—Τί λές αὐτοῦ, Λένια, τόν πατέρα σου δέν μποροῦν νά τόν σκοτώσουν. Αὐτὸς εἶναι δυνατός.

—Πιὸ δυνατὸς κι' ἀπὸ τόν Χίτλερ;

—Ναί, Λένιτσκα, πιὸ δυνατὸς. Ἦταν κι' αὐτὸς χωρικός, σάν τόν παποῦ. Καὶ τώρα εἶναι στρατηγός.

—Νά σοῦ πῶ γιαγιά. Ὁ πατεράκος δέν μιλά ποτέ του. Μὲ παίρνει, μὲ καθίζει στὰ γόνατά του, μὰ δὲ μιλά. Μόνο μιὰ φορὰ εἶπαμε μαζί ἓνα τραγοῦδι.

—Κοιμήσου, Λένια, κοιμήσου.

—Θὰ πάρουμε μαζί μας τὴν ἀγελάδα;

Ποτέ της ἡ Μάρια Τιμοφέγιεβνα δέν αἰσθάνθηκε σὰ σήμερα, τέτοια ἀδυναμία. Κι' εἶχεν ἀκόμη τόση δουλειά, καὶ μοναμιᾶς ἔχασε ὅλες της τὶς δυνάμεις, αἰσθανώταν τὸν ἑαυτό της πολὺ ἄσχημα, τὰ γόνατά της ἔτρεμαν.

Ἔστρωσε στὸ ντιθάνι ἓνα πάπλωμα, πῆρε τὸ μαξιλάρι καὶ ξάπλωσε. Ἀπ' τὸ φοῦρνο ἔφερνε πολὺ ζέστη. Ζέστη ἐρχώταν κι' ἀπ' τὰ καυτὰ ψωμιά, καλοψημένα, χρυσοχρώμα, σάν ἥλιοι — καὶ μύριζάν τόσο ὠραία. Μὰ εἶναι δυνατὸν νὰ ξεφούρνισε γιὰ τελευταῖα φορὰ, εἶναι δυνατὸν νὰ μὴ ξαναφάη ψωμί ἀπ' τὸ δικό της τὸ στάρι; Οἱ ιδέες ἀνακατεύονταν στὸ κεφάλι της. Νά, σάν ἦταν μικρή, ἔτσι δὰ ξαπλώνονταν κοντὰ στὴ σόμπα, πάνω στὸ χνουδωτὸ κοντογοῦνι τοῦ πατέρα κι' ἔβλεπε τὰ καρβέλια ποῦθγαζε ἡ μάνα της ἀπ' τὸ φοῦρνο. «Μάνκα, ἔλα νὰ φᾶς!» τὴ φώναζε ὁ παπποῦς. Ποῦ νᾶναι τώρα ὁ γιὸς της; Εἶναι ζωντανός; Θὰ τὰ καταφέρῃ νὰ φύγῃ; «Μάνκα, ἔ Μάνκα!» φώναζε ἡ ἀδερφή της, κι' αὐτὴ ἔτρεχε πάνω στὸ ὑγρὸ χῶμα ξυπόλητη, μόλις ἔσερνε τὰ ἰσχνὰ ποδαράκια της. Ὅλα τὰ πορτραῖτα πρέπει νὰ τὰ πάρῃ, νὰ κατεβά-

ση ἀπ' τοὺς τοίχους τὶς φωτογραφίες. Οἱ γλάστρες θὰ μείνουν. Θὰ μείνουν καὶ τὰ δέντρα μὲ τοὺς καρπούς τους. Καὶ οἱ τάφοι θὰ μείνουν. Νά, δὲν πῆγε στὸ νεκροταφεῖο ν' ἀποχαιρετήση. Καὶ πόσο τὸ ἐπιθυμοῦσε.....Θὰ μείνη κι' ἡ γάτα. Οἱ χωρικοὶ λένε πὼς στὰ χωριὰ ποὺ καίγονται, ἀπομένουν μόνον οἱ γάτες. Τὰ σκυλιὰ φεύγουν μὲ τοὺς ἀνθρώπους, μὰ οἱ γάτες γνωρίζουν μόνο τὸ σπίτι—δὲν τὸ κουνοῦν. "Ὡχ, τί ζέστη, ἡ ἀναπνοὴ τί δύσκολα ποὺ βγαίνει. Βάραιναν τὰ χέρια. Λές κι' αὐτὰ τὰ χέρια τώρα μόνο κατάλαβαν τί δουλειὰ ἔκαναν σ' ὅλα τὰ ἑβδομήντα χρόνια τῆς ζωῆς της. Τὰ δάκρυα τρέχαν στὰ μάγουλά της, τὰ χέρια δὲν σηκώνονται ἀπ' τὸ θάρος, καὶ τὰ δάκρυα τρέχουν, τρέχουν. 'Νά, ἔτσι ἔκλαιγε κάποτε ποὺ ἡ ἀλεποῦ ἄρπαξε ἀπ' τὸ κοπάδι τὴν πιὸ παχειὰ χῆνα. Τὸ θράδου γύρισε σπίτι κι' ἡ μάνα της τὴ ρώτησε μὲ λύπη:

—Μάνκα, ποῦ εἶναι ἡ χῆνα μας;

"Ἐκλαιγε, τὰ δάκρυα τρέχανε στὰ μάγουλά της. Κι' ὁ πατέρας — αὐστηρὸς, πάντα ἀμίλητος — πῆγε κοντά της, τῆς χάιδεψε τὸ κεφάλι λέγοντας: «Μὴν κλαῖς, κορούλα, μὴν κλαῖς». Καὶ τῆς φαινόταν πὼς καὶ τώρα κλαίει, εὐτυχισμένη ποὺ αἰσθάνθηκε πάνω στὰ μαλλιά της χαϊδευτικά, τὸ γεμᾶτο ρόζους χέρι τοῦ πατέρα.

Καὶ τὴν τελευταία αὐτὴ θραδουὰ τῆς ζωῆς της, ὁ χρόνος ἔχασε κάθε σημασία, στὸ σπίτι της αὐτό, ποὺ σὲ λίγο θὰ ἔπρεπε νὰ ἐγκαταλείψη γιὰ πάντα, ξαναζοῦν τὰ παιδικά, τὰ παρθενικά της χρόνια, ἔπειτα τὰ πρῶτα χρόνια τῆς ζωῆς της ὡς παντρεμένης. "Ἄκουσε τὸ κλάμα τῶν παιδιῶν της σὰν ἦσαν μωρά, τὶς εὐθυμες φωνές, τὰ γέλοια μὲ τὶς φιλενάδες της, εἶδε τὸν ἄντρα της νέο, δυνατὸ μὲ κατάμαυρα μαλλιά, κερνοῦσε τοὺς φίλους του στὸ τρα-

πέζι, ἄκουε τὸν κρότο τῶν πηρουριῶν, τὸ ροκάνισμα τῶν ἀγγουριῶν ποὺ ἦσαν σκληρὰ σὰ μῆλα. Ἡ γιαγιά τὴν εἶχε μάθει νὰ τὰ κάνη τουρσί. Οἱ καλεσμένοι τραγουδοῦσαν κι' αὐτὴ ἀκολουθοῦσε μὲ τὴ νεανικὴ φωνούλα της, αἰσθάνονταν πάνω της τὶς ματιὲς τῶν μουζίκων, κι' ὁ ἄντρας της ὑπερηφανεύονταν γιὰ τὴν ὀμορφιά της, κουνοῦσε ἠδονικὰ τὸ κεφάλι κι' ὁ γέρω Θανάσης ἔλεγε: «Ἄχ, ἐσὺ Μάρια».

Τὴν εἶχε πάρει ὁ ὕπνος. Ξύπνησε ὅμως μονομιᾶς ἀπὸ ἓνα ἀσυνήθιστο ἄγριο θόρυβο, τέτοιο ποὺ ποτέ της δὲν εἶχε ἀκούσει στὸ χωριό της οὔτε πουθενά. Ὁ Λένιας εἶχε ξυπνήσει καὶ τὴ φώναζε: Γιαγιά, γιαγιάκα, σήκω γρήγορα! Γιαγιάκα, σὲ παρακαλῶ πολὺ, ξύπνησε».

Πετάχτηκε στὸ παρόθυρο.

Νύχτα ἦταν ἢ ἔφεξε μέρα τρομερή; Ὅλα γύρω της ἦσαν χρωματισμένα κόκκινα, λὲς κι' ὄλο τὸ χωριὸ τῶχαν περιχύσει μὲ αἷμα — καὶ τὰ χαμόσπιτα, καὶ τὰ δέντρα, τοὺς κήπους, τὶς φραγές. Ἐπεφταν τουφεκιές, μούγκριζαν μοτόρια αὐτοκινήτων, ἀκούοντας φωνές. Οἱ γερμανοὶ ξεχείλιζαν στὸ χωριό. Οἱ ὀρδὲς πλάκωναν.....

Ἡ Μάρια Τιμοφέγιεθνα κατάλαβε πὼς ἦρθε ἡ ὥρα της.

Λένια, — φώναξε, — τρέξε στοῦ βοσκοῦ, στοῦ Βασίλη Κάρποβιτς, αὐτὸς θὰ σὲ θγάλη ἀπὸ δῶ, θὰ πᾶτε μαζὶ στὸν πατέρα σου.

Βοήθησε τὸν ἐγγονό της νὰ ντυθῆ. Ἡ ἀδυναμία της χάθηκε, τὰ μάτια της ἦσαν ἤσυχια. Κατάλαβε πὲς ἔρχεται ὁ θάνατος κι' αἰσθάνονταν πὼς θὰ εἶχε δυνάμεις γιὰ νὰ τὸν συναντήσῃ μὲ ἀξιοπρέπεια. Οἱ ιδέες της δὲν μπερδεύονταν πειά, οἱ σκέψεις της ἦσαν στρωτές, γαλήνιες.

— Ποῦ εἶναι ὁ σκοῦφός μου; — ρώτησε ὁ μικρός.

—Τώρα κάνει ζέστη, πήγαινε και χωρίς σκούφο.

Σὰ νᾶταν πειὰ μεγάλος, κατάλαβε μονομιᾶς γιατί δὲν ἔπρεπε νὰ φορέσῃ τὴ ναυτικὴ του μπλούζα μὲ τὰ χρυσᾶ κουμπιά.

—Μπορῶ νὰ πάρω τὸ πιστόλι μου καὶ τ' ἀγκίστρια;

—Πάρτα, πάρτα, — καὶ τοῦδωσε τὸ τενεκεδένιο πιστολάκι του.

Ἀγκάλιασε τὸν ἐγγονό της, τὸν φίλησε. Καὶ τοῦ εἶπε :

—Πήγαινε, Λένιτσα, καὶ πὲς τοῦ πατέρα σου πολλοὺς χαιρετισμοὺς ἀπὸ μένα, καὶ κοίταξε μὴ λησμονήσῃς τὴ γιαγιά σου.

Πετάχτηκε ἀπ' τὸ σπίτι τὴ στιγμή ἀκριβῶς πού οἱ γερμανοὶ ἔμπαιναν στὴν αὐλή.

—Τρέξε ἀπὸ τοὺς κήπους, ὄχι ἀπὸ τὸ δρόμο, — τοῦ φώναξε ἀπ' τὴν πίσω πόρτα ἡ γιαγιά.

Ἔτρεχε καὶ φαινόταν πὼς τὰ ἀποχαιρετιστήρια λόγια τῆς γιαγιάς πνίγηκαν γιὰ πάντα στὰ θάθη τῆς στραπατσαρισμένης παιδικῆς ψυχῆς. Καὶ δὲν ὑποπτεύωταν πὼς αὐτὰ τὰ λόγια θὰ ἐπιπλεύσουν πάλι στὴ θύμησή του καὶ ποτὲ δὲν θὰ τὰ ξεχνοῦσε.

Τὸ Τάγμα τοῦ Μπαμπατζιάν

Τὴ νύχτα, ὁ Διοικητὴς τῆς Μερραρχίας συνταγματάρχης Πετρώφ, φώνησε τὸν Μερτσάλωφ στὸ τηλέφωνο. Ἡ συνομιλία ἦταν πολὺ δύσκολη — κάθε τόσο κάποια ἔνωση γινώταν, ὁ ἓνας σχεδὸν δὲν ἄκουγε τὸν ἄλλο. Κι' ἐπὶ τέλους ἡ γραμμὴ κόπηκε τελειωτικά. Ὁ Μερτσάλωφ, ἀπ' τὰ λίγα ποὺ ἄκουσε, κατάλαβε πὼς στὸν τομέα τῆς Μερραρχίας, κατὰ τὶς τελευταῖες ὥρες, ἡ κατάσταση χειροτέρευσε σημαντικά. Διέταξε νὰ ξυπνήσουν τὸν Μυσάνσκι καὶ τὸν ἔστειλε στὴ Βάση τῆς Μερραρχίας. Ἡ ἀπόσταση ἦταν δώδεκα χιλιόμετρα. Σὲ μιὰ ὥρα ὁ Μυσάνσκι γύρισε μὲ ἔγγραφο διαταγὴ τοῦ Διοικητῆ τῆς Μερραρχίας. Μιὰ γερμανικὴ κολῶνα τὰγκς μαζί μὲ πολὺ μηχανοκίνητο πεζικό, ἐπωφελοῦμενοι ἀπὸ τὸ ὅτι, μὲ τὶς μεγάλες ζέστες τοῦ Αὐγούστου, ξεράθηκε ὁ θάλλος ἀνατολικά ἀπ' τὸ μεγάλο δάσος, εἰσεχώρησαν στὰ μετόπισθεν τῆς Μερραρχίας. Οἱ γερμανοὶ πλησιάζουν στὸ μεγάλο δρόμο, παρακάμπτοντας τὸ δάσος ποὺ ὑπεράσπιζε τὸ σύνταγμα τοῦ Μερτσάλωφ. Γιὰ ν' ἀντιδράσουν στὴν κατάσταση, ἡ Μερραρχία ἔλαβε διαταγὴ νὰ διασχίσῃ τὸ δρόμο καὶ νὰ καταλάβῃ γραμμὴ ἀμύνης, νοτιώτερα ἀπὸ τὸ σημεῖο ποὺ κατεῖχε. Τὸ σύνταγμα τοῦ Μερτσάλωφ, μαζί μὲ τὸ τάγμα τῶν ὀλμοβόλων ποὺ ἦτον προσκολλημένο, διατάχτηκε νὰ

ὀπισθοχώρησι προκαλύπτοντας τὸ δάσος. Ὁ Μυσάνσκι ἀνέφερε πὼς παρουσία του ἡ Μεραρχία ἀνακαλοῦσε τοὺς συνδέσμους, μάζευαν τὶς σκηνές καὶ φόρτωναν τὰ πάντα σὲ καμιόνα, πὼς δύο συντάγματα ἀκροβολιστῶν, τὸ πυροβολικὸ τῆς Μεραρχίας καθὼς καὶ τὸ σύνταγμα ὀλμοβόλων, στὶς δέκα τὸ θράδου ἄρχισαν νὰ ὑποχωροῦν ἐν τάξει, πὼς τὸ ὑγειονομικὸ προσωπικὸ μὲ ὅλα του τὰ σύνεργα, ἔφυγαν ἀπὸ τὶς ἔξι τὸ πρωῖ.

—“Ὡστε δὲν εἶδες τὴν Ἄνιτσκκα; ρώτησεν ὁ λοχαγὸς Κοζλώφ.

—Εἶναι ὥρα τώρα νὰ μιλᾷς γιὰ Ἄνιτσκκα!—ἀπάντησεν ὁ Μυσάσκι. — Ἦμουν παρὼν ὅταν ἔφτασαν ἀντιπρόσωποι τῶν συνδέσμων, ἓνας ἀπὸ τὸ Σῶμα τοῦ Στρατοῦ κι' ἄλλος ἀπὸ τὴ Μεραρχία στὰ δεξιά μας, ὁ ταγματάρχης Μπελάγιεφ, ποὺ εἶχαμε συναντηθεῖ στὴ Μπρέστ. Μᾶς εἶπε πὼς στὸν τομέα του, οἱ αἱματηρὲς μάχες ἐξακολουθοῦν μέρα καὶ νύχτα. Τὸ πυροβολικὸ μας ἔκανε θραύση, αὐτοὶ ὅμως ὅλο καὶ προχωροῦν.

—Ναί, ἡ κατάστασι γίνεται σοβαρὴ — εἶπεν ὁ ἀρχηγὸς τοῦ Ἐπιτελείου. Ὁ Μυσάνσκι ἔσκυψε πάνωθὲ του καὶ πρόσθεσε μὲ σιγανὴ φωνή:

—Τὴν κατάστασι μπορεῖ κανεὶς νὰ τὴν χαρακτηρίσῃ μὲ μιὰ λέξι: «περικύκλωσι».

Ὁ Μερτσάλωφ φώναξε θυμωμένα:

—Πάψτε, παρακαλῶ, νὰ μιλάτε γιὰ περικύκλωσι. Πρέπει νὰ ἐνεργήσουμε σύμφωνα μὲ τὶς διαταγὰς ποὺ λάβαμε. — Φώναξε τὸν ἀξιωματικὸ τῆς ὑπηρεσίας: — Νὰ καλέσετε τοὺς διοικητὲς τῶν τάγμάτων καθὼς καὶ τὸν διοικητὴ τοῦ τάγματος ὀλμοβόλων. Ποῦ εἶναι ὁ Ἐπίτροπος;— ρώτησε.

—Ὁ Ἐπίτροπος εἶναι στὸ μηχανικό, — ἀπάντησεν ὁ ἀρχηγὸς τοῦ Ἐπιτελείου.

—Παρακαλέστε τον νὰ ἔρθῃ.

Ἡ νύχτα ἦταν σκοτεινή, σιωπηλή, γεμάτη ἀνησυχία. Ἀνησυχία στᾶστρα πού τρεμόσβυναν, ἀνησυχία στὸ θρόισμα τῶν φύλλων κάτω ἀπ' τὰ πόδια τῶν σκοπῶν, ἀνησυχία στὶς μαῦρες, ἀκίνητες σκιές τῶν δέντρων, ἀνησυχία ἀπ' τὸ τρίξιμο τῶν ξερῶν κλαριῶν, συνώδευε τοὺς ἀνιχνευτὲς καὶ δὲν τοὺς ἐγκατέλειπε οὔτε ὅταν ξεπερνῶντας τὰ ἐπικίνδυνα σημεῖα, πλησίαζαν πρὸς τὴ θάση τοῦ συντάγματος. Ἀνησυχία πλατάγιζε καὶ κελάριζε στὸ μαῦρο νερὸ τοῦ ὑδροφράκτη τοῦ νερόμυλου, ἀνησυχία παντοῦ—στὸν οὐρανό, στὴ γῆ, στὸ νερό. Ἔφτασαν στιγμὲς πού ὅλοι κοίταζαν ἐρευνητικὰ τὸν καθένα πού ἔμπαινε στὴ Βάση, περιμένοντας κάποια κακὴ εἶδηση, πού ἔδιναν σημασία καὶ σὲ μιὰ, ἔστω καὶ μακρυνὴ ἀναλαμπή, πού οἱ φρουροὶ κι' ἀπ' τὸ πιὸ ἀσήμαντο σούσουρο, σήκωναν τὸ τουφέκι καὶ φώναζαν: «Ἄλτ, πυροβολῶ!» Καὶ στὶς στιγμὲς αὐτές, ὁ Μπογκαριώφ, μὲ σιωπηλὸ θαυμασμό, παρακολουθοῦσε τὸν Μερτσάλωφ, τὸν διοικητὴ τοῦ Συντάγματος Ἀκροβολιστῶν. Μόνον αὐτὸς μιλοῦσε εὐθύμα, δυνατά, μὲ αὐτοπεποίθηση. Μόνον αὐτὸς γελοῦσε κι' ἀστειεύονταν. Σ' αὐτές τὶς δύσκολες, γεμάτες κινδύνους ὥρες, αὐτὸς εἶχεν ὅλη τὴ βαρεῖα εὐθύνη γιὰ τὴ ζωὴ χιλιάδων ἀνθρώπων, γιὰ τὰ κανόνια, γιὰ τὸ πατριό χωμα. Κι' αὐτὴ ἡ εὐθύνη δὲν τὸν τσάκιζε.

Πόσες τέτοιες πολύτιμες ψυχικὲς ἀρετὲς ἀναφαίνονται, δυναμώνουν, μέσα σὲ μιὰ τέτοια νυχτιά, στὴν καρδιά τοῦ ἀνθρώπου! Καὶ χιλιάδες λοχαγοί, ταγματάρχες, στρατηγοί, Ἐπίτροποι, ζοῦσαν σ' ὅλη τὴν ἔκταση τοῦ πελώ-

ριου μετώπου ὥρες, ἑβδομάδες, αὐτῆς τῆς μεγάλης, εὐ-
γενικιᾶς εὐθύνης πού χαλυβδώνει, ἐξυψώνει.

Ὁ Μερτσάλωφ ἐξηγοῦσε στοὺς διοικητὲς πού ἦσαν γύρω του, τὸν ἀντικειμενικὸ σκοπὸ. Καὶ ἦταν ἡσυχος αὐ-
τὸς ὁ τριανταπεντάρης λοχαγὸς μὲ τὰ κοκκινωπὰ μαλ-
λιά, μὲ τὸ ἡλιοκαμένο πρόσωπο, μὲ τὰ λαμπερὰ μάτια,
πού φαίνονταν πότε γκρίζα, πότε γαλάζια.

—Νὰ χτυπήσουμε συναγερμό; — ρώτησεν ὁ ἀρχηγὸς τοῦ Ἐπιτελείου.

—”Ἄς κοιμηθοῦν ἀκόμη καμμιά ὥρα τὰ παιδιά. Τὸν πολεμιστὴ τὸν ξυπνᾶς πολὺ εὐκόλα, — εἶπεν ὁ Μερτσάλωφ. ”Ἄλλως τε κοιμοῦνται ὅλοι τους ντυμένοι.

Κοίταξε τὸν Μπογκκαριῶφ καὶ τοῦ εἶπε :

—Διαβάστε τὴ διαταγὴ τοῦ Μεράρχου. Ὁ Μπογκκα-
ριῶφ διάβασε τὴ διαταγὴ πού ὠριζε στὸ σύνταγμα τὴν
κατεύθυνση καὶ τὸν ἀντικειμενικὸ σκοπὸ — νὰ κρατήσουν
ἕως τὸ βράδυ μ’ ἓνα τάγμα τοὺς γερμανοὺς στὸ δάσος
καὶ μὲ τὶς ἄλλες δυνάμεις νὰ κρατήσουν τὸ πέρασμα τοῦ
ποταμοῦ. — Σὰν πολλὰ γυρεύουν.

—Ναί, ἀκόμη κάτι ἔχω νὰ σᾶς πῶ, — εἶπεν ὁ Μερ-
τσάλωφ, λὲς καὶ θυμήθηκα κάτι ἀσήμαντο. Σκούπισε μὲ
τὸ μαντῆλι τὸ μέτωπο. — Μωρὲ τί ζέστη! Δὲ θγαίνουμε
ἔξω στὸν ἀέρα ν’ ἀναπνεύσουμε;

Κάμποσα λεπτὰ στέκονταν ὅλοι στὸ σκοτάδι σιωπηλοί.
Ὁ Μερτσάλωφ εἶπε μᾶλλον σιγανά :

Νά, περὶ τίνος πρόκειται. “Ἐνα τέταρτο ἀφοῦ πέρασε
ὁ Μυσάνσκι, οἱ γερμανοὶ ἔκοψαν τὸ δρόμο. Δὲν ἔχω πειὰ
κανένα σύνδεσμο, οὔτε μὲ τὴν Μεραρχία οὔτε μὲ κανέ-
ναν ἄλλο. Μὲ μιὰ λέξη τὸ σύνταγμα μας εἶνε περικυκλω-
μένο. Πῆρα λοιπὸν τὴν ἀπόφαση τὸ σύνταγμα νὰ τραβή-

ξη πρὸς τὸ ποτάμι, θὰ ἐκτελέσῃ τὴν ἐντολὴν ποῦ τοῦ ἀνετέθη κι' ἔπειτα θὰ προσπαθήσῃ νὰ ἐνωθῇ μὲ τὴν Μεραρχία, τὸ τάγμα δὲ τοῦ Μπαμπατζιάν μὲ τὰ ὄλμοβόλα, θὰ μείνῃ στὸν τομέα τοῦ δάσους γιὰ νὰ συγκρατήσῃ τὸν ἐχθρό.

“Ὅλοι σὼπαιναν.

—Οἱ σατανάδες, ὅλη τὴν ὥρα γεμίζουν τὸν οὐρανὸ μὲ φωτοβόλες.

—Ἡ ἀπόφασή σας εἶναι πολὺ σωστὴ — εἶπεν ὁ Μπογκαριώφ.

—Ἔτσι λοιπόν, — ὁ Μερτσάλωφ κοίταζε τὸν οὐρανὸ, — μιὰ ρουκέτα πράσινη Ἐγὼ θὰ μείνω μὲ τὸ τάγμα...
—Νά, ρίξαν κι' ἄλλη ρουκέτα.

—Κατ' οὐδένα λόγο, μὰ κατ' οὐδένα λόγο, — εἶπεν ὁ Μπογκαριώφ, — μὲ τὸ τάγμα πρέπει νὰ μείνω ἐγώ, ἐσεῖς πρέπει νὰ ὀδηγήσετε τὸ Σύνταγμα.

Καὶ τὸ ἀπέδειξε στὸν Μερτσάλωφ. Ἀποχαιρετηστήκανε καὶ στὸ σκοτάδι δὲν εἶδε τὸ πρόσωπο τοῦ Μπογκαριώφ, μὰ αἰσθανώταν πὼς τοῦ θυμᾶται τὴ ζωνερὴ συζήτηση ποῦ εἶχαν τὴν πρώτη φορὰ ποῦ συναντήθηκαν.

Μετὰ μιὰ ὥρα ξεκίνησαν τὰ μεταγωγικὰ τοῦ συντάγματος, τ' ἄλογα περπατοῦσαν ἀθόρυβα, χρεμέτιζαν σιγανά, σὰ νὰ καταλάβαιναν τὴ σιγαλιὰ τῆς μυστικῆς νυκτερινῆς κίνησης. Οἱ πολεμιστὲς τοῦ Κόκκινου Στρατοῦ θγαίναν ἀθόρυβα ἀπ' τὸ σκοτάδι καὶ πάλι χώνονταν στὸ σκοτάδι. Ἀπ' τὰ σκοτεινὰ τοὺς κοίταζαν ἐκεῖνοι ποῦ ἔμεναν πίσω. Αὐτὸς ὁ μουγγὸς ἀποχαιρετισμὸς τῶν ταγμάτων εἶχε κάτι τὸ μεγάλο, τὸ ἐπίσημο, ἀλλὰ καὶ πολὺ θλιβερό.

Στὰ χαρακώματα

Οἱ γερμανοί, μὲ τὴν αὐγὴ ξεκίνησαν. Τὰ πληρώματα τῶν τάγκς ἀνασήκωναν τὰ καπάκια, ροκάνιζαν μῆλα καὶ κοίταζαν πρὸς τὸν ἥλιο ποὺ σηκώνονταν. Μερικοὶ φοροῦσαν κοντὰ πανταλονάκια καὶ ποκάμισα σπὸρ μὲ φαρδεῖα μανίκια ποὺ δὲν ἔφταναν τοὺς ἀγγῶνες. Ἐπὶ κεφαλῆς ἓνα βαρὺ τάγκ — πήγαιναν κάμποσο μπρὸς ἀπ' τ' ἄλλα— ἓνας ἀξιωματικός, χοντρός, γερμαναρᾶς μ' ἓνα βραχιόλι ἀπὸ κοράλια στὸ ἄσπρο παχουλὸ χέρι του, γύρισε τὸ φαρδύ του πρόσωπο πρὸς τὸν ἥλιο καὶ χασμουρήθηκε. Κάτω ἀπὸ τὸ μπερέ του ξεπρόβαλλε μιὰ τουῖφα μακρὰ ξανθὰ μαλλιά. Καθώταν πάνω στὸ τάγκ σὰν εἶδωλο ποὺ παράσταινε τὴ στρατιωτικὴ αὐτοπεποίθηση, σὰ θεὸς τοῦ ἄδικου πολέμου. Τὸ τάγκ του ἦταν κιόλας ἕξι χιλιόμετρα ἀπ' τὴ Μαρτσίχινα, ἐνῶ ἡ σιδερένια οὐρὰ τῆς κολώνας θρισκώταν ἀκόμη, κλαγγίζοντας, στὴν πλατεῖα τοῦ χωριοῦ.

Γρήγορα, σὰν κοπάδι γοργές μαρίδες ποὺ ξαφνικὰ ξεπρόβαλαν ἀνάμεσα σὲ μεγάλα ψάρια, χύθηκαν, προφτάνοντας τὰ τάγκς, πλῆθος μοτοσυκλέτες. Ξεπερνώντας τα, δὲν ἐλάττωναν ταχύτητα, ξεπετάγονταν ἀπότομα ἀπ' τὶς ἀνωμαλίες τοῦ ἐδάφους. Τὰ βαθυπράσινα καλάθια τους πήγαιναν δῶ καὶ κεῖ, τραντάζονταν, προσπαθών-

τας νὰ ξεριζωθοῦν ἀπ' τὶς μοτοσυκλέτες. Ὅταν ἔφταναν τὸ ἐπὶ κεφαλῆς τάγκ οἱ μοτοσυκλέτες, πεσμένοι πάνω στὶς μηχανές τους, ξερακιανοί, μαυρισμένοι ἀπ' τὸ γρήγορο δρόμο κάτω ἀπ' τὸν ἥλιο, χωρὶς νὰ γυρίσουν τὸ κεφάλι, σήκωναν τὸ χέρι πρὸς χαιρετισμὸν κι' ἔπειτα εὐθύς τὸ ξαναγάντζωναν στὸ τιμόνι τους. Ὁ χοντρὸς ἀπαντοῦσε μὲ τεμπέλικη κίνηση τοῦ ἀφράτου χεριοῦ του. Ὁ λόχος τῶν μοτοσυκλιστῶν χύθηκε μπρὸς σηκώνοντας ἄσπρα μπαμπάκινα σύννεφα σκόνης ποὺ σιγοτρέμοντας στέκονταν πάνω ἀπ' τὸ δρόμο, ἐνῶ ὁ ἥλιος τὰ ρόδιζε.

Τὸ ἐπὶ κεφαλῆς τάγκ μουγκρίζοντας, χώνονταν σ' αὐτὸ τὸ αἰθέριο σύννεφο. Στὰ ψηλά, σφυρίζοντας ἑλαφρά, τριγύριζαν τὰ «Μέσερσιτ 109». Οἱ λεπτές, σὰ τζιτζίκια σιλουέτες τους πετοῦσαν πότε δεξιά, πότε ἀριστερά, χάνονταν στὰ ὕψη, θουτοῦσαν μὲ ὀρμὴ πρὸς τὰ κάτω, ξεπερνοῦσαν συχνὰ τὴν κεφαλὴ τῆς κολώνας τῶν τάγκς, γύριζαν γρήγορα πίσω, κάνοντας ἀπότομη στροφή. Τὸ ἑλαφρὸ σφύριγμά τους ἦταν τόσο διαπεραστικό, ποὺ δὲν μπορούσαν νὰ τὸ σκεπάσουν οἱ κλαγγισμοὶ τῶν τάγκς. Κατέβαιναν χαμηλὰ πάνω ἀπὸ κάθε σύδεντρο, κάθε χαράδρα, ἀνασκάλευαν κάθε σπιθαμὴ, κεῖ ποὺ τὸ σιτάρι ἦταν ἀθέριστο. Πίσω ἀπὸ τὰ τάγκς ξεφυσώντας, μαῦρα φορηγὰ αὐτοκίνητα μὲ τρεῖς ἄξονες, γεμᾶτα πεζικό. Οἱ στρατιῶτες κάθονται ὁ ἓνας δίπλα στὸν ἄλλο, στὸ κεφάλι δίκωχα, στὰ χέρια μαῦρα αὐτόματα ὄπλα. Ἡ σκόνη ἦταν τόσο πυκνή, ποὺ κι' ὁ καλοκαιρινὸς δυνατὸς ἥλιος ἦταν ἀνίκανος νὰ τὴν διαπεράσῃ. Κι' ἡ σκόνη, σὲ σύννεφα φαρδεῖὰ καὶ μακρουλά, ἀπλώνονταν παντοῦ στὰ χωράφια, στὰ σύδεντρα, τὰ δέντρα, χάνονταν μέσα σ' αὐτὴ

τὴν πυκνή, σκοτεινὴ ὁμίχλη καὶ φαινώταν σὰ νὰ καίγεται ἡ γῆς, ἀναδίνοντας μαῦρο πνιγερὸ καπνό.

* * *

Ἀνάμεσα στοὺς πυκνοὺς θάμνους, στὴν ἄκρη τοῦ δρόμου, καμμιὰ δεκαριὰ μέτρα ἀπ' τὸ δάσος, ἀνοιγμένοι λάκκοι. Μέσα σ' αὐτοὺς τοὺς λάκκους, χωμένοι ὡς στὸ στῆθος, ἄνθρωποι μὲ σταχτοπράσινα ἀμπέχωνα, μὲ δίκωχα στολισμένα μὲ κόκκινα ἀστέρια. Στὸν πάτο τοῦ λάκκου ἀραδιασμένες μπουκάλες ἀπὸ λεπτὸ γυαλί, γιὰ νὰ σπάνε εὐκόλα. Πάνω, ἀκουμπισμένα τὰ τουφέκια. Στὶς τσέπες τοῦ παντελονιοῦ: κόκκινες μουσαμαδένιες σακοῦλες μὲ καπνό, τσακισμένα πάνω στὸν ὕπνο κουτιὰ μὲ σπίρτα, παξιμάδια, κανένα κομματάκι ζάχαρη, στὶς τσέπες τοῦ ἀμπέχωνου — τσαλακωμένα γράμματα ἀπ' τὸ χωριό, ἀπ' τὴ γυναίκα, ἓνα μικρὸ μολυβάκι, καψούλια γιὰ χειροβομβίδες τυλιγμένα σ' ἓνα κομμάτι ἐφημερίδας. Στὸν ὦμο κρεμασμένες σακοῦλες ἀπὸ καραθόπανο, μὲς στὶς σακοῦλες — χειροβομβίδες. Ἄλλη ἱστορία τὸ πῶς ἀνοίχτηκαν αὐτοὶ οἱ λάκκοι νὰ, δυὸ φίλοι, κόλλησαν ὁ ἓνας στὸν ἄλλο, πέντε συμπατριῶτες, προσπαθώντας νὰ θρῖσκῶνται μαζεμένοι, ἔσκαψαν τοὺς λάκκους τους κοντὰ κοντὰ, ἂν κι' ὁ λοχίας φώναζε: ἀπλῶστε λιγουλάκι, θρὲ παιδιά, δὲν εἶναι σωστὸ νὰ εἶστε ὁ ἓνας πάνω στὸν ἄλλο. Ἦταν ἐν τούτοις, τόσο γλυκὸ στὶς δύσκολες στιγμές, νὰ θλέπης δίπλα σὺ τὸ ἰδρωμένον πρόσωπο τοῦ φίλου, νὰ τοῦ φωνάζης: «Μὴν πετᾶς τὴ γόπα σου, θὰ τραθήξω μία» καὶ νὰ αἰσθάνεσαι ρουφώντας τὸν καπνό, τὴν ὑγρασία ἀπὸ τὰ χεῖλια ποὺ τὸ κρατοῦσαν στὸ στόμα, χεῖλια ἀγαπημένου φίλου.

(70)

Στέκονται μές στο χῶμα ὡς τὸ στήθος, μπρός τους ἔρημα χωράφια, ἔρημος δρόμος Δὲ θὰ περάσουν εἴκοσι λεπτά καὶ θὰ προβάλλουν τὰ πελώρια τάγκς μὲ τὰ κανόνια τους, θὰ χυμήξουν μὲ τριγμούς καὶ ὄρυγμούς ἀνάμεσα στὰ πυκνὰ σύννεφα σκόνης. «Ἐρχονται! — θὰ φωνάξῃ ὁ λοχίας— ἔρχονται, παιδιά, κοιτάχτε!»

Πίσω τους, λίγο πιὸ ψηλά, — τὰ πολυβόλα μές στὰ ὄχυρά τους, ἀκόμα πιὸ ψηλά, παράμερα, μέσα στὰ χαρὰκώματα, οἱ φαντάρτοι, πιὸ πέρα ἀκόμα, πίσω τους, τὸ πυροβολικὸ καὶ παρακάτω τὸ ἀρχηγεῖο, ἡ ὑγειονομικὴ ὑπηρεσία. Καὶ παρὰ πέρα ὄλο καὶ Ἐπιτελεῖα, ἀεροδρόμια, ἐφεδρεῖες, δρόμοι, σταυροδρόμια, δάση, πόλεις καὶ χωριὰ πού μὲ τὴ νύχτα βυθίζονται στὸ σκατάδι, ἐκεῖ εἶναι καὶ ἡ Μόσχα, καὶ πιὸ πέρα, ὄλο πίσω τους, ὁ Βόλγας, τὰ πολεμικὰ ἐργοστάσια, φωτισμένα τὴ νύχτα μὲ λαμπρό, ἀπλετο φῶς, παράθυρα χωρὶς χάρτινες λουρίδες, τὰ κατάφωτα βαπόρια στὴν Κάμα. Ὁλη ἡ Μεγάλῃ μας Πατρίδα βρίσκεται πίσω τους. Στέκονται μές στοὺς λάκκους, κανεῖς μπρός τους. Καπνίζουν τσιγάρα στριμένα μὲ ἐφημεριδόχαρτο, χαϊδεύουν, πάνω ἀπ' τ' ἀμπέχωνα τὰ γράμματα πούρθαν ἀπ' τὸ χωριό, τσαλακωμένα, τριμένα στὶς διπλωσιές. Πάνωθὲ τους σύννεφα, πετιέται κάποιον πουλάκι κι' εὐθὺς χάνεται, μές στο χῶμα ὡς στὸ στήθος καὶ περιμένουν, κοιτάζουν μπρός τους μὲ προσοχή. Αὐτοὶ θὰ ἀποκρούσουν τὴν ἐπίθεση τῶν τάγκς. Τὰ μάτια τους πιά δὲν βλέπουν τοὺς φίλους, τὰ μάτια τους περιμένουν τὸν ἐχθρό. Αὐτοὶ πού σήμερα βρίσκονται πίσω τους, ἄς θυμηθοῦν, ὅταν φτάσῃ ἡ ἡμέρα τῆς Νίκης καὶ τῆς Εἰρήνης, αὐτοὺς ἐδῶ τοὺς ἀνθρώπους μὲ τὰ πράσινα ἐμπέχωνα, μὲ τὶς μπουκαλίτσες γεμάτες ὑγρὸ πού θὰ βάλῃ φωτιά, μὲ τὶς σα-

κουλές από καραθόπανο, γεμάτες χειροβομβίδες, κρεμασμένες στον ώμο "Ας τους κάνουν θέση όταν ταξιδεύουν, ἄς τους φιλεύουν με ὅ,τι καλὸ ἔχουν.

Ἄριστερὰ ἕνα φαρδὺ χαντάκι — παγίδα γιὰ τὰ τάγκς, δυναμωμένο με πελώριους κορμούς δέντρων, ξεκινάει ἀπ' τοὺς θαλτούς τοῦ ποταμοῦ, ὡς τὸ δρόμο, δεξιὰ ἀπ' τὸ δρόμο — τὸ δάσος. Ὁ Ροντίμτσεφ, ὁ Ἰγνάτιεφ, ὁ Σεντώφ, τῆς νεολαίας τῆς Μόσχας, χωμένοι στὸ χῶμα, κοιτάζουν τὸ δρόμο. Οἱ λάκκοι τους, ὁ ἕνας δίπλα στὸν ἄλλο. Ἀντίκρου ἀπ' τὴν ἄλλη μεριά τοῦ δρόμου, ὁ Ζάγελεφ, ὁ λοχίας Μόριεφ, ὁ Γιερέτικ τοῦ τάγματος ἐθελοντῶν ἐνάντια στὰ τάγκς. Πίσω τους ἀκριβῶς, δυὸ ὀμάδες μυδραλιοβόλων. "Αν πρόσεχες καλά, θ' ἄβλεπες τὶς κάνες τους νὰ ξεπροβάλλουν ἀπὸ σκοτεινὲς σπηλιὲς καμωμένες ἀπὸ κορμούς δέντρων καὶ χῶμα, κεῖ πέρα κατὰ τὸ μεγάλο δρόμο. Δεξιῶτερα καὶ λίγο πιὸ πίσω, παρατηρητὲς τοῦ πυροβολικοῦ, χωμένοι μέσα στὴ γῆ, τσάκισαν κάτω ἀπ' τὰ πόδια τους τὰ ξερὰ κλαριά τῶν θαλανιδιῶν ποὺ ἄρχιζαν πειὰ νὰ ρίχνουν τὰ φύλλα τους.

— Δὲν καπνίζουμε κανένα τσιγαράκι; — ρωτᾷ ὁ Σεντώφ.

— Γιατὶ ὄχι, — ἀπαντᾷ ὁ Ἰγνάτιεφ.

— Νὰ πάρει ἀπ' τὸ δικό μου, — προτείνει ὁ Ροντίμτσεφ καὶ τοῦ πετάει ἕνα μπουκαλάκι ἀπὸ κολώνια, γεμάτο ὡς στὴ μέση ἀπὸ καπνὸ τρίμα.

— Ἐσὺ δὲ θέλεις νὰ καπνίσῃς; — ἀπορεῖ ὁ Ἰγνάτιεφ.

— Τὸ στόμα μου εἶναι πικρὸ, παρακάπνισα, καλύτερα νὰ ροκανίσω κανένα παξιμαδάκι. Δώσέ μου ἀπ' τὰ δικά σου, εἶναι πιὸ καλά.

Ὁ Ἰγνάτιεφ τοῦ πετᾷ ἕνα παξιμάδι. Ὁ ἄλλος τὸ πι-

άνει στὰ πεταχτὰ — τὸ φυσᾶ δυνατὰ καὶ ἐπίμονα γιὰ νὰ τὸ καθάρῃσῃ ἀπ' τὴ λεπτὴ ἄμμο καὶ τὴ σκόνῃ ποῦχει κολλήσει, κι' ἀρχίζει νὰ μασουλάῃ.

—“Ἄς ἔρθουν λοιπὸν — λέει ὁ Σεντώφ ρουφώντας τὸν καπνὸ, — δὲν ὑπάρχει τίποτε χειρότερο παρὰ νὰ κάθῃσαι καὶ νὰ περιμένῃς.

—Στενοχωρέθηκες; — ρωτάει ὁ Ἰγνάτιεφ, — ξέχασα νὰ φέρω μαζί μου τὴν κιθάρα.

—“Ἄς τ' ἄστειᾶ, — εἶπε κάπως θυμωμένος ὁ Ροντίμτσεφ.

—Γιὰ κοιτᾶτε, θρὲ παιδιὰ, — λέει ὁ Σεντώφ — ὁ δρόμος μπρὸς μας κάτασπρος, πεθαμένος, τίποτε δὲν κουνιέται. Καὶ ποιὸς ξέρει τί ἔχει νὰ γίνῃ σὲ λίγο. “Ὅσο καὶ ἂν ζήσω, δὲν θὰ ξεχάσω αὐτὲς τὶς ὥρες.

Ὁ Ἰγνάτιεφ δὲν ἔλεγε τίποτε, κοιτάζει μπρὸς του, ἀνασηκώνεται λιγουλάκι ἀκουμπώντας τὰ χέρια στὴν ἄκρη τοῦ λάκκου του.

—Σὰν πέρυσι, τέτοιον καιρὸ, πήγαινα σπίτι μου μὲ ἄδεια, — λέει ὁ Σεντώφ καὶ ἔφτυσε θυμωμένος. Τὸν νευριάζει ἡ σιωπὴ τῶν συντρόφων του. Βλέπει πὼς κι' ὁ Ροντίμτσεφ, ἀκριβῶς ὅπως κι' ὁ Ἰγνάτιεφ, κοιτάζει μπρὸς του, ἀνασηκωμένος καὶ τεντώνοντας ἑλαφρὰ τὸ λαιμό.

—“Ἐρχονται! — λέει ὁ Σεντώφ κι' ἀναστενάζει θαθειά.

—Μωρὲ σκόνῃ, — ψιθυρίζει ὁ Ἰγνάτιεφ, — σὰ νᾶταν κοπάδι βώδια.

—Θὰ τοὺς ὑποδεχτοῦμε μὲ τὰ μπουκάλια μας, — φωνάζει ὁ Σεντώφ καὶ γελάει, φτύνει, βλαστημάει. Τὰ νεῦρά του εἶναι τεντωμένα σὰ χορδὲς βιολιοῦ, ἡ καρδιά του χτυπᾶ τρελλά, οἱ παλάμες του μουσκεύουν ἀπὸ χλιαρὸ ἰδρῶτα. Τὶς σκουπίζει πάνω στὸν ἄμμο τοῦ λάκκου του,

Ὁ Ἰγνάτιεφ σιωπᾶ καὶ κοιτάζει ὄλο μπρός του, τὸ δρόμο καὶ τὸ σύννεφο σκόνης ποὺ σηκώθηκε.

* * *

Στὸ ἀρχηγεῖο κουδούνησε τὸ τηλέφωνο. Ὁ Ρουμιάντσεφ πῆρε τὸ ἀκουστικό. Μιλοῦσε ὁ παρατηρητής — οἱ μοτοσυκλέτες τῆς γερμανικῆς ἐμπροσθοφυλακῆς, ἔπесαν μὲ τὰ μούτρα στὸ «πεδῖον ναρκῶν». Καμπόσοι τους τινάχτηκαν στὸν ἀέρα, οἱ ἄλλοι πέρασαν ἀπ' τὰ δεξιὰ καὶ τ' ἀριστερὰ καὶ προχωροῦν ἀπ' τὸ δρόμο.

—Νά τους, κοιτᾶξετε! — φώναξε ὁ Μπαμπατζιάν. — Τώρα, εὐθύς, θὰ σᾶς ὑποδεχτοῦμε.

Ζήτησε στὸ τηλέφωνο τὸν διοικητὴ τῆς διλοχίας Κοσιούκ καὶ διέταξε μόλις φτάσουν οἱ μοτοσυκλέτες σὲ κατάλληλη ἀπόσταση, ν' ἀνοίξῃ φωτιά μὲ ὅλα τὰ μυδραλιοβόλα.

—Στὰ πόσα μέτρα; — ρώτησε ὁ Κοσιούκ.

—Τί μέτρα καὶ ξεμέτρα, — θύμωσε ὁ Μπαμπατζιάν, — ὅταν ζυγώσουν τὸ ξερὸ δέντρο, — ἀπ' τὰ δεξιὰ τοῦ δρόμου.

—Ὅταν ζυγώσουν τὸ ξερὸ δέντρο, ἐπανελάβε ὁ Κοσιούκ.

Δὲν πέρασαν οὔτε τρία λεπτά ποὺ τὰ μυδραλιοβόλα ἄρχισαν νὰ λαλοῦν. Ἡ πρώτη ριπὴ δὲν ἔφτασε τὸ στόχο — στὸ δρόμο σηκώθηκαν γόργα συννεφάκια, λές καὶ πλῆθος σπουργίτια κολυμποῦσαν μὲς στὴ σκόνη. Οἱ γερμανοὶ ἀπάντησαν χωρὶς ὅμως νὰ σταματήσουν. Δὲν ἔβλεπαν τὸ στόχο, ἢ φωτιά τους ὅμως ἦταν πολὺ πυκνὴ, μεγάλο βοητό, σκόνη σηκώθηκε σὲ μεγάλο, ἀπέραντο σύννεφο ποὺ γλυστροῦσε πάνω στὰ χωράφια. Οἱ στρατιῶ-

(74)

τες που βρίσκονταν στα χαρακώματα και στα όχυρά μαζεύτικαν, κοιτάζοντας με φόβο τον γαλάζιο αέρα πάνω-θέ τους, όπου τραγουδοῦσαν τὰ θόλια.

Ἐκείνη τὴ στιγμή τὰ μυδραλιοβόλα ἔστειλαν τὰ κουφέτα τους καταπάνω στις μοτοσυκλέτες που ἔτρεχαν. Ἐνα λεπτὸ πρὶν, φαινόταν πῶς δὲ μπορεῖ νὰ ὑπάρξει δύναμη νὰ σταματήσει αὐτὴ τὴ φάλαγγα που ξερνοῦσε φωτιές με τρομακτικὸ μπουμπουνητό. Κι' ὅμως τώρα, μπρὸς τὰ μάτια μας, ἔλυωνε, γινόνταν στάχτη, οἱ μηχανές κοκάλωσαν, ἔπεφταν τσακισμένες, οἱ ρόδες ἀπ' τὴν κεκτημένη ταχύτητα ἐξακολουθοῦσαν νὰ γυρίζουν, σηκώνοντας σκόνη. Ὅσοι γλύτωσαν τῶστριψαν πρὸς τοὺς ἀγρούς.

—Τί λέτε λοιπόν; ρώτησεν ὁ Μπαμπατζιάν τὸν Ρουμιάντσεφ, — Τί λέτε, σύντροφοι πυροβολητές, πῶς σὰς φαίνονται τὰ μυδραλιοβόλα μας;

Ἐνας νεαρὸς γερμανός, με πόδι σπασμένο ἢ στραμπουληγμένο, ξεπρόβαλε κάτω ἀπὸ μιὰ ἀναποδογυρισμένη μοτοσυκλέτα καὶ σήκωσε τὰ χέρια. Τὸ τουφεκίδι ἔπαψε. Στεκόταν με ξεσκισμένο ἀμπέχωνο, με ἔκφραση πόνου καὶ φρίκης στὸ πρόσωπό του, βρώμικο, καταματωμένο, καὶ σήκωνε πάνω τὰ δυὸ χέρια, ὅσο μποροῦσε πιὸ πάνω, λές καὶ πάσχιζε νὰ πιάσῃ κανένα μῆλο ἀπὸ ψηλὸ κλωνάρι. Ἐπειτα κάτι φώναξε καὶ σιγά-σιγά, σέρνοντας τὰ πόδια καὶ κουνιώντας τὰ χέρια, ἄρχισε νὰ προχωρῆ πρὸς τὰ χαρακώματά μας. Προχωροῦσε καὶ φώναζε. Καὶ σὲ λίγο ἕνα δυνατὸ γέλοιο ἄρχισε νὰ σέρνεται ἀπὸ χαράκωμα σὲ χαράκωμα, ἀπὸ ὄχυρὸ σὲ ὄχυρό. Ἀπ' τὸ ἀρχηγεῖο φαινόταν καθαρὰ ἡ σιλουέτα τοῦ γερμανοῦ με ψηλά τὰ χέρια, μὰ οἱ ἀξιωματικοὶ δὲν μποροῦσαν νὰ καταλάβουν τί ἔκανε τοὺς ἄνδρες νὰ γελᾶνε. Ἐκείνη τὴ

στιγμή χτύπησε τὸ τηλέφωνο κι' ἀπὸ τὸ παρατηρητήριο τῆς προφυλακῆς ἐξήγησαν τὴν αἰτία τῆς τόσης ξαφνικῆς εὐθυμίας.

—Σύντροφε διοικητῆ τοῦ Συντάγματος — φώναξεν ὁ Κοσιούκ στὸ ἀκουστικό, παραπονετικά, ἀπ' τὸ γέλοιο ποὺ τὸν ἔπνιγε, — αὐτὸς ὁ γερμανὸς σέρνεται καὶ φωνάζει σὰ νᾶταν κουφός: «Ρῶσσε, παραδόσου!» Κι' ὁ ἴδιος σηκώνει τὰ χέρια ψηλά..... Ἄπ' τὸν τρόπο του ἀνακάτεψε τὰ ρούσικα ποὺ τοῦμαθαν.

Ἦ Μπόγκαριώφ γελώντας μαζί μὲ τοὺς ἄλλους σκέφτηκε: «Πολὺ καλά, ἓνα τέτοιο ὁμαδικὸ γέλοιο, τὴ στιγμή ποὺ πλησιάζουν τὰ τάγκς, πάρα πολὺ καλά», — καὶ ρώτησε τὸν Ρουμιάντσεφ: — «Τᾶχετε ὅλα ἔτοιμα, σύντροφε λοχαγέ;»

Ἦ Ρουμιάντσεφ ἀπάντησε:

—Ἦ ὅλα ἔτοιμα, σύντροφε Ἐπίτροπε. Ἦ ἀντικειμενικὸς σκοπὸς εἶναι γνωστός, τὰ κανόνια γεμᾶτα, θὰ σκεπάσουμε μὲ συγκεντρωτικὴ φωτιά ὅλο τὸν τομέα ποὺ θὰ περάσουν τὰ τάγκς.

—Ἦ ἄερα! — φώναξαν ξαφνικὰ κάμποσοι μὲ φωνὴ συρτῆ καὶ δυνατή.

Ταυτόχρονα τσίριξαν δυὸ τηλέφωνα.

—Ἦ ἔρχονται, ὁ ἐπὶ κεφαλῆς εἶναι σὲ δυὸ χιλιάδες μέτρα περίπου ἀπὸ μᾶς, — εἶπεν ὁ Ρουμιάντσεφ, σέρνοντας τὰ λόγια του. Τὰ μάτια του γενήκαν αὐστηρά, σοβαρὰ ἄν καὶ τὸ στόμα του ἐξακολουθοῦσε νὰ γελᾷ.

Τ' ἀεροπλάνα καὶ τὰ τάγκς φάνηκαν σχεδὸν τὴν ἴδια στιγμή. Χαμηλά, κοντὰ στὴ γῆ, πετοῦσαν ἕξη «Μέσερ-σμιτ 109», πάνω τους δυὸ σμήνη βομβαρδιστικά, κι' ἀκόμα

πιό ψηλά σὲ χίλια πεντακόσια μέτρα πάνω-κάτω, ἄλλο σμῆνος «Μέσερ».

—Κλασικὸς σχηματισμός, ἔτοιμος γιὰ βομβαρδισμό, — ψιθύρισεν ὁ Ναφτούλωφ, — τὰ χαμηλὰ «Μέσερ» καλύπτουν τὴν κάθετη ἐξόρμηση, τὰ πάνωθε — τὴν κάθετη ἄνοδο. “Ὅπου νᾶναι θ’ ἀρχίσει τὸ γλέντι.

—Εἶμαστε ὑποχρεωμένοι ν’ ἀποκαλυφθοῦμε, — εἶπεν ὁ Ρουμάντσεφ, — δὲ γίνεται διαφορετικά, μὰ θὰ τοὺς κάνομε νὰ χορέψουν. — Καὶ ἔδωσε διαταγὴ στὶς πυροβολαρχίες ν’ ἀνοίξουν φωτιά.

Ὁ Μπογκαριώφ πῆρε τὸ ἀκουστικό. Γύρισε τὸ διακόπτη κι’ ἔτσι μποροῦσε ν’ ἀκούῃ ὅ,τι ἔλεγαν μεταξύ τους οἱ διοικητὲς τῶν πυροβολαρχιῶν μὲ τοὺς διαφόρους παρατηρητὲς. «Πῦρ»! ἀκούστηκε μακρυνὴ διαταγὴ καὶ γιὰ κάμποσε στιγμὲς ὅλα γύρω σῶπασαν καὶ δὲν ἀκούγονταν παρὰ οἱ θροντὲς τῶν κανόνιων ποὺ σὲ ξεκούφαιναν. Καὶ μὲ μιᾶς σηκώθηκε διαπεραστικὸς ἀέρας, σφυριγματιῆς ἀπὸ τὶς ὀθίδες ποῦπεφταν στὸ στόχο. Ὀλόκληρα σύδεντρα, ψηλὰ πλατάνια, λεῦκες, νεαρὲς θαλανιδιές, σουρσοῦρισαν, θρόϊσαν μὲ τὰ ἑκατομμύρια τὰ καινούργια τους φύλλα, λὲς καὶ γέρνουν, ταλαντεύονται ἀπ’ τὸν δυνατὸν ἄνεμο ποὺ μὲ μιᾶς φύσηξε κατὰ πάνω τους. Λὲς κι’ ὁ ἄνεμος ξέσκιζε τὸ δυνατό, ἐλαστικὸ κορμί του, πάνω στὰ λεπτὰ κλαριά, φαινόνταν πῶς ξεσηκωμένος, διωγμένος ἀπ’ τὸ ἀτσάλι, θὰ παράσυρε στὸν ἀχαλίνωτο δρόμο του καὶ τοὺς ἀνθρώπους καὶ τὴν ἴδια τὴ γῆ. Ἀπὸ μακρὰ ἀκούστηκαν ἐκρήξεις. Μιά, δεύτερη, κάμποσες μαζεμένες, ἔπειτα ἀκόμη μία.

Ὁ Μπογκαριώφ ἄκουσε στὸ τηλέφωνο μιὰ μακρυνὴ

φωνή που ἔδινε τὸ στόχο στοὺς πυροβολητές. Στούς τόνους που ἔπαιρναν ὅλες αὐτές οἱ φωνές που δὲν ἔλεγαν παρὰ ἀριθμούς, καθρεφτίζονταν ὅλο τὸ πάθος τῆς μάχης. Οἱ ἀριθμοὶ θριάμβευαν πανηγύριζαν, κραιπάλη ἀριθμῶν που ζωντάνευαν, που κατακτοῦσαν — ψυχροὶ ταυτόχρονα καὶ καυτεροί. Καὶ ξάφνου ἡ φωνή που ἔδινε τὸ στόχο γιὰ τοὺς πυροβολητές, ἀντικαταστάθηκε μὲ μιὰ ἄλλη:

—Λοζένκο, ἐσὺ μοῦ πῆρες τὸν καπνό;

—Ναί, ἐγὼ τὸν πῆρα! Πόσες φορές πῆρες ἐσὺ τὸν δικό μου;

Καὶ πάλι ἡ πρώτη φωνή ποῦδινε διαταγές κι' ἄλλη που τὶς ἐπαναλάβαινε.

Σ' αὐτὸ τὸ μετὰ τὰ βομβαρδιστικὰ στριφογύριζαν, προσπαθώντας νὰ βροῦν τὸ στόχο. Ὁ Μπογκαριώφ φώναξε στὸ ἀκουστικὸ τὸν διοικητὴ τῆς πρώτης πυροβολαρχίας:

—Κατ' οὐδένα λόγον ὁ,τιδήποτε κι' ἂν συμβῆ, ἡ φωτιά δὲν πρέπει νὰ πάψη!

Ἐμπρός, γιά τήν Πατρίδα

Δυὸ Γιουγκερ ἔκαναν κάθετη ἐξόρμηση. Τὰ ἀντιαεροπορικά ταχυβόλα ἄρχισαν νὰ ρίχνουν τή μιά ριπή πίσω ἀπ' τήν ἄλλη.

—“Ὅ,τι καί νὰ πῆς, κάθετα κατεβαίνουν — εἶπεν ὁ Ναφτούλωφ.

—Πῦρ! — φώναξεν ὁ λοχαγός.

Τὰ τρία κανόνια τῆς πυροβολαρχίας ρίξανε μαζί. Ταυτόχρονα μέ τήν ὁμοθροντία ἀκούστηκε καί τὸ μπουμπουνισμα ἀπὸ τίς βόμβες ποὺ σκάγανε. Σύννεφα γῆς καί ἄμμου σκέπασαν τοὺς πυροβολητές.

Σκουπίζοντας τὰ ἰδρωμένα θρώμικα πρόσωπά τους, ξαναγιώμιζαν τὰ κανόνια.

—Ὁ Μορόζωφ εἶναι ζωντανός; — φώναξεν ὁ λοχαγός.

—Ζωντανός, σύντροφε λοχαγέ, — ἀπάντησεν ὁ πυροβολητῆς Μορόζωφ, — θὰ τοὺς φᾶμε σύντροφε λοχαγέ!

—Πῦρ! — διέταξεν ὁ λοχαγός.

Τάλλα ἀεροπλάνα στριφογύριζαν στὸν μπροστινὸ τομέα — ἀκούγονταν οἱ ριπὲς τῶν μυδραλιοβόλων καί συχνὲς ἐκρήξεις ἀπὸ βόμβες.

Οἱ πυροβολητές δούλευαν μέ ἄγριο πείσμα, μέ ἀκατάβλητο πάθος. Στὶς ὁμαδικές τους κινήσεις ἔβλεπες τὴν ἀδελφοσύνη στὶς ιδέες καί τὸν σκοπὸ, τὸ θρίαμβό τῆς ἕνωσης. Ἐδῶ δὲν πάσχιζαν ξεχωριστοὶ ἄνθρωποι — ὁ

κοκαλιάρης Γρουζίνος, ὁ χειροδύναμος γεμᾶτος, μικροκαμωμένος Τάταρος, ὁ ἀδύνατος ἔθραϊος, ὁ λεβέντης, μαυρομάτης οὐκρανός, ὁ ξακουστός ἄσσοις — πυροβολητῆς Μορόζωφ. Ἐδῶ μοχθοῦσε ἓνας καὶ μόνον ἄνθρωπος. Αὐτὸς ἔρριχνε μιὰ ματιὰ στὰ Γιούνκερ ποὺ ἀνέβαιναν κάθετα ὅπως καὶ εἶχαν κατέβει, ποὺ ἔκαναν μιὰ στροφή γιὰ νὰ ξανάρθουν νὰ ρίξουν τὶς βόμβες τους, νὰ χτυπήσουν τὴν πυροβολαρχία τους, αὐτὸς σκούπιζε τὸν ἰδρώτά του, γελοῦσε, θρόντοφωνοῦσε μαζί με τὸ κανόνι, ξανάκανε τὴν πολύπλοκη δουλειά του, με ἑκατὸ χέρια, γρήγορος, σκουπίζοντας μαζί με τὸν ἰδρώτα τὰ ἴχνη φόβου ἀπὸ τὸ πρόσωπό του. Αὐτὸς ὁ ἴδιος δούλευε καὶ στὸ δεύτερο καὶ στὸ τρίτο κανόνι τῆς πρώτης πυροβολαρχίας, καὶ στὰ κανόνια τῆς δεύτερης. Αὐτὸς εἶναι ποὺ δὲ σταματοῦσε, δὲν κοιμῶταν, δὲν ἔτρεχε στὸ καταφύγιο σὰν ἔπεφταν οἱ βόμβες. Αὐτὸς ὁ ἴδιος δὲν διέκοπτε τὴ δουλειά του κάτω ἀπὸ τὰ σιδερένια χτυπήματα τῶν ἐκρήξεων, δὲν στεκῶταν νὰ ρίξη εὐθύμη ματιὰ ὅταν οἱ στρατιῶτες ποὺ περίμεναν πίσω στὴν ἐφεδρεία φώναζαν: «Τὸ ρίξατε, νὰ το, πῆρε φωτιά, πέφτει!» Δὲ χάνει τὸν καιρὸ του, αὐτὸς δουλεύει. Γιὰ ὅλους αὐτοὺς τοὺς ἀνθρώπους, ἓνα εἶχε σημασία, μιὰ μόνη λέξη: «Πῦρ»! Κι' ἡ λέξη αὐτὴ ἔνωμένη με τὸ μόχθο τους, γεννοῦσε τὴ φωτιά.

Ὁ Μορόζωφ φώναξε: «θὰ τοὺς φᾶμε!» Κι' ἐκεῖνοι ποὺ κανόνιζαν τὰ πυρά, ἔστελναν διαρκῶς στὴ φωτιά ἀριθμούς, ἀριθμούς, ἀριθμούς.

Οἱ ὀβίδες ἄρχισαν νὰ σκᾶνε ἀνάμεσα στὴν κολώνα τῶν τάγκς, ἐκεῖ ποὺ οἱ γερμανοὶ δὲν τὸ περίμεναν. Ἡ πρώτη ἔπεσε στὸν πύργο ἑνὸς βαρειοῦ τάγκ, καὶ τὸν σάρωσε. Απὸ τὸ παρατηρητήριο ἔβλεπαν με τὰ κιάλια τὸ

πλήρωμα που βιαστικά χώθηκε μές στην κοιλιά της μηχανής.

—Σὰ σαλίγγαροι, χώνονται στο κάυκαλό τους σύντροφε λοχαγέ, — εἶπεν ὁ παρατηρητής που στεκώταν πίσω ἀπ' τὰ κανόνια.

—Πραγματικά, μοιάζουν, — ἀπάντησεν ὁ λοχαγός καὶ ἔκανε νόημα τοῦ τηλεγραφήτη.

—'Αγγουρέτσενκο, στρίψε μου ἕνα τσιγάρο.

Μόνο ὁ χοντρός που καθώταν στο ἐπὶ κεφαλῆς τάγκ δὲ χώθηκε στην τρύπα του. Κούνησε τὸ χέρι μὲ τὸ βραχιόλι ἀπὸ κοράλια, σὰ ν᾿ἠθελε νὰ δώσῃ θάρρος στὶς μηχανές ποῦρχονταν ἀπὸ πίσω. "Ἐπειτα ἔβγαλε ἀπ' τὴν τσέπη του ἕνα μῆλο καὶ τὸ δάγκασε. Ἡ κολώνα προχωροῦσε στὴ γραμμὴ. Μόνο ἐκεῖ που κανένα τσακισμένο τάγκ ἔκλεινε τὸ δρόμο, οἱ ὁδηγοὶ ἔκαναν στο πλάϊ. "Ἐνα μέρος δὲν ξαναγύριζε στο δρόμο προχωροῦσε μέσα στὰ χωράφια.

Σὲ δυὸ χιλιόμετρα ἀπὸ τὴν ὀχυρωμένη περιοχή, τὰ τάγκς ἔσπασαν τὴ γραμμὴ κι' ἄρχισαν νὰ προχωροῦν κλιμακηδόν. Στριμωγμένοι στὰ δεξιὰ ἀπ' τὸ δάσος, τὸ ποτάμι στ' ἄριστερά τους, προχωροῦσαν σὲ ἀρκετὰ πυκνὲς μᾶζες σὲ κάμποσες σειρές. Στὸ δρόμο πάνω, ἔκαψαν καμμιὰ εἰκοσαριά μηχανές. Ἡ φωτιά τοῦ ρωσικοῦ πυροβολικοῦ ἔπεφτε ἀπλωτὰ στὴν πεδιάδα, τὰ τάγκς ἄρχισαν ν' ἀπαντοῦν, οἱ πρῶτες ὀθίδες πέρασαν πάνω ἀπὸ τὰ καταδιωκτικὰ κι' ἔσκασαν στὶς θέσεις που κρατοῦσε τὸ πεζικό, χαρακωμένο στὴ πλαγιά τοῦ λόφου. "Ἐπειτα οἱ γερμανοὶ σημάδεψαν πιὸ ψηλά, προσπαθοῦσαν φαίνεται νὰ πετύχουν τὶς πυροβολαρχίες. Τὰ περισσότερα τάγκς σταμάτησαν. Στὰ ὕψη ἀναφάνηκεν ὁ «ἀητός»—θὰ κανό-

νιζε τὴ βολή. Συντόνισε τὸν πομπό του μὲ τὰ τάγκς. Ὁ
ραδιοφωνητὴς τοῦ ἀρχηγείου εἶπε παραπονετικά:

—Ὁ γερμανός, σὰν μὲ σφυρί, μὲ χτυπάει στ' αὐτιά:
«γκούτ γκούτ, γκούτ».

—Δὲν πειράζει, δὲν πειράζει—τὸν καθυσήχασεν ὁ
Μπογκαριώφ — δὲν τὴν ἔχουν καὶ πολὺ καλά.

Ὁ Μπαμπατζιάν εἶπε τοῦ Μπογκαριώφ σιγανά:

—Τὰ τάγκς θ' ἀρχίσουν τώρα τὴν ἐπίθεση, σύντροφε.
Ἐπίτροπε, ξέρω τὴν τακτικὴ τους, εἶναι ἡ τρίτη φορὰ ποὺ
τὴν βλέπω.

Διάταξε μὲ τὸ τηλέφωνο νὰ μποῦν σὲ δράση καὶ τὰ
ὄλμοβόλα.

—Νὰ τοὺς στείλουμε λίγα κουφέτα γιὰ τὰ γενέθλιά
τους.

—Νομίζω πὼς θ' ἄπρεπε νὰ τραβήξουμε πίσω τὸ πυρο-
βολικό μας, γιὰ τὴν περίπτωση ποὺ θὰ μᾶς ἔσπαζαν τὴ
γραμμὴ — εἶπεν ἓνας ὑπολοχαγός — πυροβολητὴς.

Μὰ ὁ Ρουμιάντσεφ ἀπάντησε μὲ ἔξαψη:

—Ἄμ, ἂν ἀρχίσουμε νὰ φέρνουμε πίσω τὰ κανόνια
τότε πειὰ εἶναι σίγουρα πὼς οἱ γερμανοὶ θὰ μᾶς σπάσουν
τὴ γραμμὴ κι' ἡ Μεραρχία βάλτου ρίγανη. Ἐπιτρέψτε
μου, σύντροφε Ἐπίτροπε νὰ μετακινήσω μπρὸς δυὸ πυρο-
βολαρχίες καὶ ν' ἀρχίσουμε πυρὰ κατὰ μέτωπον.

—Καὶ νὰ κάνετε τὸ γρηγορώτερο χωρὶς νὰ χάνετε οὐ-
τέ δευτέρολεπτο — εἶπε κάπως νευριασμένος ὁ Μπογκα-
ριώφ. Κατάλαβαινε πὼς εἶχε φτάσει ἡ ἀποφασιστικὴ
στιγμὴ.

Οἱ γερμανοί, ὅπως φαίνεται, ἀπὸ τὸ σταμάτημα τοῦ
πυρός, νόμισαν πὼς τραβοῦν πίσω τὰ κανόνια καὶ δυνά-
μωσαν τὴ φωτιά τους. Ἐπειτα ἀπὸ μερικὰ λεπτὰ τὰ

τάγκς σ' ὅλη τὴν γραμμὴ ἄρχισαν τὴν ἐπίθεση, ὀρμούσαν μὲ μεγάλη ταχύτητα, πυροβολώντας μὲ τὰ κανόνια καὶ τὰ πολυβόλα.

Κάτι στρατιῶτες, σκύβοντας ὅσο μποροῦσαν, βγῆκαν τρέχοντας ἀπὸ τὸ ἀπάνω χαράκωμα, — ἕνας τους ἔπεσε, τὸν βρῆκε κάποιο χαμένο βόλι, οἱ ἄλλοι σκύβοντας ἀκόμα περισσότερο, τῶθαλαν στὰ πόδια κι' ἔρχονταν πρὸς τὸ ἀρχηγεῖο.

Ὁ Μπαμπατζιάν βγῆκε νὰ τοὺς συναντήσῃ.

—Ποῦ πηγαίνετε, ποῦ; φώναξε κι' ἔβγαλε τὸ πιστόλι.

—Τὰ τάγκς, σύντροφε λοχαγέ! — Ἀπάντησε μὲ πνιγμένη φωνὴ ἕνας τους.

Τί, σᾶς πονεῖ ἡ κοιλιά; Γιατί περπατᾶτε σκυφτοί; — φρένιασε ὁ Μπαμπατζιάν. — Ψηλὰ τὸ κεφάλι! Ἔρχονται τὰ τάγκς, νὰ πᾶτε κατ' ἀπάνω τους κι' ὄχι νὰ τρέχετε σὰ λαγοί. Μεταβολή. Ἐμπρός. Μάρς!

Ἐκείνη τὴν ὥρα τὰ ὀλμοβόλα ἄρχισαν νὰ ρίχνουν. Τώρα μόλις οἱ πυροβολητὲς εἶδαν τὸν ἐχθρό. Οἱ βαρειῆς ὀβίδες χτυποῦσαν καταστρεπτικά. Ἀπὸ τίς κατ' εὐθείαν βολές, τὸ μέταλλο σκίζονταν σὰ χαρτόνι, οἱ φλόγες ἔβγαιναν ἀπ' τὸ ἄνοιγμα κι' ἀνέβαιναν στῆλες ὀλόκληρες πάνω ἀπ' τίς μηχανές. Μὰ δὲν ἦσαν μόνον οἱ κατ' εὐθείαν βολές, τὰ θραύσματα τῶν πελώριων ὀβίδων τρυποῦσαν τὸ θώρακα, τσάκιζαν τίς καδένες, οἱ μηχανές μούγριζαν, μὰ οἱ ρόδες γυρνοῦσαν γύρω ἀπ' τὸν ἄξονά τους.

—Δὲν εἶναι γιὰ τὰ σκουπίδια τὰ κανόνια μᾶς, — φώναξε στ' αὐτὸ τοῦ διοικητῆ τοῦ πυροβολικοῦ ὁ Ρουμιάντσεφ, ἔ, σύντροφε Μπαμπατζιάν, τί λές;

Σ' ὅλη τὴ γραμμὴ ἡ ἐπίθεση τῶν τάγκς ἀνακόπηκε. Πρὸς τὸ μέρος ὅμως τοῦ δρόμου, οἱ γερμανοὶ κατῶρθω-

σάν να προχωρήσουν. Τὸ ἐπὶ κεφαλῆς βαρὺ τὰγκ χτυ-
πώντας μετὰ τὸ κανόνι του καὶ γαζώνοντας μετὰ τὰ μυδραλι-
θόβλα, χύθηκε μπρὸς — πίσω του ἄλλα τέσσερα.

Ἡ φωτιά τοῦ πυροβολικοῦ χαλάρωσε — δυὸ κανόνια
εἶχαν πάθει θλάθη — σώπασαν, ἓνα τρίτο κυριολεκτικὰ
τσακίστηκε ἀπὸ ὀβίδα πού ἔπεσε κατ' εὐθείαν ἐπάνω του.
Οἱ νοσοκόμοι μετάφεραν τοὺς βαρεῖα πληγωμένους πυρο-
βολητές. Τὰ σώματα τῶν σκοτωμένων διατήρησαν ὅλη
τὴν πολεμικὴ ἔνταση — οἱ ἄνδρες σκοτώθηκαν πολεμών-
τας ὡς τὴν τελευταία τους πνοή.

Ἔ, βρὲ παιδιά, ἦρθε ἡ ὥρα Ἐμπρὸς γιὰ τὴν Πα-
τρίδα! — φώναξεν ὁ Ροντίμτσεφ.

Καὶ οἱ τρεῖς πιάσανε τὶς μπουκάλες τους μετὰ τὸ κατα-
στρεπτικὸ ὕγρο.

Ὁ Σεντώφ θγῆκε πρῶτος ἀπ' τὸ λάκκο του. Τὸ ἐπὶ
κεφαλῆς τὰγκ ἐρχώταν κατ' ἐπάνω του. Μιὰ ριπὴ μυ-
δραλιοθόβλου τὸν θρῆκε στὸ στήθος, στὸ κεφάλι κι' ἔπεσε
πίσω στὸ λάκκο. Ὁ Ἰγνάτιεφ εἶδε τὸ σύντροφό του νὰ
πέφτη. Πάνω ἀπ' τὸ κεφάλι του σφύριξε μιὰ ριπὴ, τὰ θό-
βλια χώθηκαν στὴ γῆ. Τὸ τὰγκ ἦταν ὀλωσδιόλου κοντά,
τόσο πού ἔχασε σχεδὸν τὴν ἰσορροπία του. Γιὰ ἓνα δευ-
τερόλεπτο πέρασε ἀπὸ τὸ μυαλό του μιὰ εἰκόνα — ἦταν
μικρός, στεκώταν στὸ σταθμό, ὅπου εἶχαν φέρει ὁ πατέ-
ρας του κι' αὐτὸς μετ' ἀμάξι ἓνα ἐπιβάτη, καὶ πέρασε
μπρὸς του ἡ βαρεῖα ἀτμομηχανὴ τοῦ ἐξπρές, ἀναδίνων-
τας ζεστασιά καὶ μυρουδιά ἀπὸ καιούμενο λάδι. Τεντώ-
θηκε κι' ἔρριξε τὴ μπουκάλια — κι' εὐθὺς σκέφτηκε μετὰ
ἀπελπισία: «Τί θὰ τοῦ κάνεις τέτοιου θηρίου μ' ἓνα λί-
τρο ὕγρο.»

Ἡ μπουκάλια ἔπεσε στὸν πυργίσκο. Ἡ μικρὴ, ἀσήμαν-

τη φλόγα φούντωσε με μιᾶς ἀπ' τὸ δυνατὸ ἀέρα. Τὴν ἴδια στιγμή ὁ Ροντίμτσεφ πέταξε ἕνα μάτσο γκρανάτες κάτω ἀπ' τὶς καδένες τοῦ δεύτερου τάγκ. Ὁ Ἰγνάτιεφ ἔρριξε κι' ἄλλη μπουκάλα. «Αὐτὸ εἶναι μικρότερο — πέρασε ἀπ' τὸ μυαλό του — γιὰ τοῦτο δῶ καὶ μισὸ λίτρο φτάνει.»

Τὸ πελώριο τάγκ ποὺ ἦταν ἐπὶ κεφαλῆς, ἀχρηστεύτηκε. Ὁ ὁδηγὸς του προσπάθησε νὰ στρίψει, μὰ ἡ φωτιά εἶχε πιά φουντώσει μέσα του. Τὸ καπάκι ἀνοιξε, οἱ γερμανοὶ κρατώντας τ' αὐτόματά τους, βγήκαν βιαστικὰ σκεπάζοντας τὰ πρόσωπά τους ἀπὸ τὶς φλόγες κι' ἄρχισαν νὰ πηδοῦν ἀπ' τὸ τάγκ.

Κάποια μυστικὴ φωνὴ σὰν νᾶπε τοῦ Ἰγνάτιεφ: «Νά, αὐτὸς σκότωσε τὸν Σεντώφ».

— Ἄλτ! — φώναξε, κι' ἀρπάζοντας τὸ ὄπλο του πήδηξε ἔξω ἀπ' τὸ λάκκο.

Ὁ πελώριος, χοντρὸς γερμαναράς, μὲ τ' ἀφράτα χέρια καὶ τὸ κοραλένιο βραχιόλι, εἶχε μείνει μόνος — ὅλοι οἱ ἄλλοι ἀπὸ τὸ πλήρωμα ἐπωφελήθησαν ἀπ' τοὺς λιγοστοὺς θάμνους καὶ τῶσκάσαν πρὸς τὰ χωράφια. Ὁ γερμανὸς στεκώταν ὀλομόναχος μὲ τεντωμένο τὸ πελώριό του σώμα. Βλέποντας τὸν Ἰγνάτιεφ νᾶρχεται καταπάνω του, ἀκούμπησε τὸ αὐτόματο στὴν κοιλιά κι' ἄρχισε νὰ γαζώνη. Σχεδὸν ὅλα τὰ βόλια πέρασαν δίπλα, τὰ τελευταῖα ὅμως χτύπησαν τὸ ὄπλο τοῦ Ἰγνάτιεφ κι' ἔσπασαν τὴ σκανδάλη. Γιὰ μιὰ στιγμή ὁ Ἰγνάτιεφ κοντοστάθηκε, εὐθὺς ὅμως χύθηκε μπρός. Ὁ γερμανὸς προσπάθησε νὰ ξαναγεμίσει τὸ αὐτόματο, μὰ κατάλαβε πὼς δὲν πρόφτανε πιά. Δὲ δείλιασε — μὰ καὶ ὅλα δεῖχναν πὼς δὲν ἦταν δειλὸς — προχώρησε μὲ βῆμα σταθερό.

Ὁ Ἰγνάτιεφ εἶδε μαῦρα μπρὸς στὰ μάτια του, — νὰ

μάχης. Τὴ λεβεντιά τους τὴν ξέρουν καλὰ ὁ οὐρανὸς καὶ τᾶστρα, τὶς τελευταίους τους πνοὲς τὶς ἀκούει ἡ γῆς, τὰ κατορθώματά τους τὰ εἶδαν τ' ἀθέριστα στάρια, τὰ σύδεντρα κάτω ἀπ' τοὺς δρόμους. Κοιμοῦνται στὸ χῶμα, πάνω τους ὁ οὐρανός, ὁ ἥλιος, τὰ σύγνεφα.

Κοιμοῦνται βαθεία, κοιμοῦνται αἰώνιο ὕπνο, ὅπως κοιμοῦνται οἱ πατεράδες τους, οἱ παπουληδες τους, ποὺ δούλεψαν βαρειά, ἀβάσταχτα καμμιά φορά, γι' αὐτὴ τὴ γῆς. Κι' ἦρθε ὁ πόλεμος καὶ τῆς ἔδωσαν τὸ αἷμά τους, τὴ ζωὴ τους. Εἶθε αὐτὸ τὸ χῶμα νὰ ζήσει γιὰ τὸ μόχθο, γιὰ τὴν τιμὴ, γιὰ τὴ λευτεριά.

Τὴ νύχτα, ἀφοῦ ἔθαψαν τοὺς νεκρούς τους, ὁ Μπογκαριώφ πῆγε στὸ ὄχυρό.

—Σύντροφε Ἐπίτροπε — εἶπε ὁ τῆς ὑπηρεσίας, — ἔφτασε ἓνας διαγγελέας.

— Ποιὸς διαγγελέας; — ἀπόρησεν ὁ Μπογκαριώφ, — ἀπὸ ποῦ;

Μπήκε ἓνας στρατιώτης μικροκαμωμένος μ' ἓνα σακίδιο καὶ τὸ ὄπλο του.

— Ἀπὸ ποῦ ἔρχεσαι, σύντροφε;

— Ἀπ' τὸ Ἀρχηγεῖο τῆς Μεραρχίας, ἔφερα τὴν πόστα.

— Καὶ πῶς πέρασες; Ὁ δρόμος εἶναι κομμένος.

— Τὰ κατάφερα, σύντροφε Ἐπίτροπε, κάπου τέσσερα χιλιόμετρα σερνῶμουν μὲ τὴν κοιλιά, τὴ νύχτα πέρασα τὸ ποτάμι, σκότωσα τὸ γερμανὸ φρουρό, νά, ἔφερα τὴν ἐπωμίδα του.

— Δὲ φοβήθηκες νᾶρθης; — ρώτησεν ὁ Μπογκαριώφ.

— Καὶ γιατί νὰ φοβηθῶ — ἀπάντησεν ὁ στρατιώτης γελώντας, τί κοστίζει ἡ ψυχὴ μου, οὔτε ὅσο μιὰ μπαλαλάικα, δὲν τῆς δίνω περισσότερη ἀξία. Γιατί νὰ φοβηθῶ;

—Σοβαρὰ μιλάς;

‘Ο στρατιώτης γελοῦσε.

Τὸ πρῶτο γράμμα ἦταν γιὰ τὸν Μπαμπατζιάν. ‘Ο Μπογκαριώφ κοίταξε πίσω ἀπ’ τὸ φάκελλο νὰ δῆ τὸν ἀποστολέα. Τὸ γράμμα ἦταν ἀπ’ τὴν Ἀρμενία, ἀπ’ τὴ γυναῖκα τοῦ Μπαμπατζιάν.

‘Ο Λοχαγὸς τῆς ὑπηρεσίας ταξινομοῦσε τὰ γράμματα μὲ σβελτωσύνη, λέγοντας:

Ζωντανός, σκοτωμένος, σκοτωμένος, σκοτωμένος, ζωντανός καὶ τὰ χῶριζε.

‘Ο Μπογκαριώφ πῆρε τὸ γράμμα τοῦ Μπαμπατζιάν καὶ πῆγε στὸν τάφο του, τῶβαλε πάνω, τὸ σκέπασε μὲ χῶμα καὶ τὸ πατήκωσε μ’ ἓνα θραῦσμα ὀβίδας.

“Ὡρα πολλὴ στεκώταν πάνω ἀπ’ τὸν τάφο.

—Πότε ἐπὶ τέλους, θάρθη Λίζα, γράμμα κι’ ἀπὸ σένα;
—ρώτησέ μὲ σιγανὴ φωνή.

Στὶς τρεῖς τὸ πρωῖ, ὁ ραδιοφωνητὴς πῆρε ἓνα μικρὸ κρυπτογραφημένο μήνυμα ἀπὸ τὸν Σωματάρχη. Εὐχαριστοῦσε τοὺς στρατιῶτες καὶ ἀξιωματικούς γιὰ τὴν παλληκαριά τους. Οἱ ἀπώλειες ποὺ εἶχαν οἱ γερμανοὶ σὲ τάγκς καὶ ἄνδρες ἦσαν τρομακτικές, ὁ ἀντικειμενικὸς σκοπὸς πέτυχε, ἀνακόπηκε ἡ πρόοδος τῆς τεράστιας κολώνας. Τὸ μήνυμα τελείωνε μὲ τὴν πρόταση νὰ ὑποχωρήσουν ὅσοι ἔμειναν, μαζί μὲ τὸ πυροβολικό τους.

‘Ο Μπογκαριώφ εἶξερε πὼς ὑποχώρηση δὲν εἶναι δυνατή, οἱ ἀνιχνευτὲς ὅλοι ἔφεραν τὴν εἶδηση πὼς οἱ γερμανοί, τὴ νύχτα, πλημμύρισαν τοὺς πλάγιους δρόμους καὶ κόψαν κάθε συγκοινωνία.

Οἱ διάφοροι ἀξιωματικοὶ τὸν σταματοῦσαν μὲ ἐρωτήσεις: «μᾶς ἔχουν περικυκλώσει;»

Ὁ Μπογκαριώφ κατάλαβε τὴ θέση του κι' ὅτι αὐτὸς πειὰ ἦταν ὁ Ἄρχηγὸς καὶ σκέφτηκε: «Νά, τώρα ἔπρεπε νὰ μὲ δῆ ἡ Λίζα».

—Σύντροφοι ἀξιωματικοί, ἡ ἀπόφασή μου εἶναι ἡ ἐξῆς, εἶπε. Θὰ ὑποχωρήσουμε μέσα στὸ δάσος. Ἐκεῖ θ' ἀναπαυτοῦμε καὶ θ' ἀνασυγκροτηθοῦμε, κι' ἔπειτα θὰ πέσουμε πάνω στὸν ἐχθρὸ νὰ φτάσουμε στὸ ποτάμι, καὶ θὰ περάσουμε στὴν ἀνατολικὴ ὄχθη του. Διορίζω ἀντικαταστάτη μου τὸν λοχαγὸ Ρουμιάντσεφ. Θὰ ξεκινήσουμε μετὰ μιὰ ὥρα ἀκριβῶς.

Κοίταξε τὰ κουρασμένα πρόσωπα τῶν ἀξιωματικῶν του, τὸ αὐστηρὸ, γερασμένο πρόσωπο τοῦ Ρουμιάντσεφ καὶ εἶπε μὲ ὀλωσδιόλου διαφορετικὴ φωνή:

Φίλοι μου ἀγαπημένοι, ἔχετε ὑπόψει σας πῶς ὅποιος μπορεῖ νὰ ὑποχωρῇ πολεμώντας σὰν καὶ σᾶς, δὲν θὰ εἶναι ποτὲ νικημένος. Ἄς σταθοῦμε ὅλοι εἰς προσοχὴν καὶ νὰ θυμηθοῦμε τοὺς ἀγαπητοὺς μας φίλους στρατιῶτες, ἀξιωματικούς καὶ πολιτικούς ἐπιτρόπους, πού πολέμησαν σὰ λιοντάρια καὶ χάθηκαν στὸ πεδίο τῆς τιμῆς.

Στὸ δρόμο

Ὁ Βασίλης Κάρποβιτς, ὁ βοσκός, μαζί μὲ τὸ Λένια, τραβοῦσαν ὄλο μπρός, περνώντας χωριά κατάλημένα ἀπ' τοὺς γερμανοὺς — πήγαιναν γυρεύοντας τὸν πατέρα τοῦ μικροῦ, τὸν Ἐπίτροπο Μεραρχίας Τσερεντίτσενκο. Ποῦ; —ἀπ' τὴν ἄλλη μεριὰ τοῦ μετώπου.

Τὸ παιδί ἦταν πολὺ κουρασμένο, τὰ πόδια του τσακισμένα, ματωμένα. Ρώτησε τὸ γέρο:

—Γιατί τρέχει αἷμα ἀπ' τὰ πόδια μου, ὅλη τὴν ὥρα περπατοῦμε πάνω σὲ ἴσιο, μαλακὸ χῶμα.

Τρέφονταν ἄρκετὰ καλὰ στὸ δρόμο τους, οἱ χωρικές τοὺς ἔδιναν ὅσο ἤθελαν γάλα, ψωμί, λαρδί. Τὴν τελευταία νυχτιὰ τὴν πέρασαν σ' ἓνα χωριατόσπιτο ὅπου καθόταν μιὰ γυναίκα μὲ τὶς δύο τῆς κόρες. Καὶ οἱ δύο τους εἶχαν τελειώσει τὸ γυμνάσιο, εἶχαν μάθει ἄλγεβρα, γεωμετρία, εἶξεραν λίγα γαλλικά. Ἡ μάννα τὶς εἶχε ντύσει μὲ κουρέλια, τὰ χέρια καὶ τὸ πρόσωπο πασαλειμένα μὲ λάσπη, τὰ μαλλιά ξεχτένιστα, μπλεγμένα. Τῶκανε γιὰ νὰ μὴν πειράξουν οἱ γερμανοὶ τὰ κορίτσια τῆς ποῦ ἦσαν ὠμορφα. Αὐτὲς πάλι ὅλη τὴν ὥρα κοιταζόντουσαν στὸν καθρέφτη καὶ γελοῦσαν. Καὶ τοὺς φαινόταν πῶς σὲ μιὰ-δύο μέρες θὰ ἀλλάξει αὐτὴ ἡ ἄγρια, τρομακτικὴ ζωὴ, πῶς ὁ κοινοτάρχης θὰ τοὺς ἔδινε πίσω τὰ σχολικά τους βιβλία ποῦ τοὺς εἶχαν πάρει κατὰ διαταγὴ τοῦ γερμανοῦ διοικη-

τή, πώς θὰ πάψουν νὰ τοὺς στέλνουν σὰν ζῶα στὴ δουλειά. "Ἐλεγαν πὼς τὶς γυναῖκες καὶ τὰ κορίτσια τὶς στέλνουν μακρῶς, σὲ πεδία συγκεντρώσεως γιὰ νὰ δουλεύουν, πὼς κρατᾶνε χωριστὰ τοὺς ἄντρες ἀπ' τὶς γυναῖκες, πὼς σ' ὅλη τὴν Οὐκρανία ἀπαγορεύουν νὰ γίνονται γάμοι, πὼς διαλέγουν τὶς ὠμορφες καὶ τὶς ἑξαφανίζουν, κανεὶς δὲν ξέρει ποῦ. Τὰ κορίτσια τᾶκουγαν ὅλ' αὐτὰ μὰ κατὰ θάθος δὲν τὰ πίστευαν, τοὺς φαινόταν πὼς τὰ παραλέγανε, ἦταν ἀδύνατο, ἄνθρωποι πολιτισμένοι, νὰ εἶναι ἄγριοι σὲ τέτοιο βαθμό. Καὶ λογάριαζαν τὸ φθινόπωρο νὰ πᾶνε στὸ Πανεπιστήμιο.

"Ἐμαθαν πὼς ὁ Λένιας ἦταν μαθητὴς στὴν τρίτη τάξη στὸ σχολεῖο τοῦ Κιέβου καὶ τοῦκαναν ἐξετάσεις, — τοῦδωσαν νὰ λύση προβλήματα, πολλαπλασιασμὸ καὶ διαίρεση. Μιλοῦσαν ψιθυριστὰ κι' ὅλο κοίταζαν πρὸς τὰ παράθυρα, ἄθελά τους αἰσθάνονταν πὼς στὸ χωριὸ μπρὸς στοὺς γερμανούς, δὲν πρέπει νὰ μιλᾶς γιὰ ἀριθμητική. Κι' ἓνα ἀπ' τὰ κορίτσια, ἡ καστανοματοῦσα Πάσα, πῆρε τὸ χαρτὶ ὅπου ὁ Λένιας ἔκανε τὰ προβλήματα, κι' ἀφοῦ τῶσκισε σὲ μικρὰ κομμάτια, τῶρριξε στὴ φωτιά.

Τοῦστρωσαν νὰ κοιμηθῆ χάμω στὸ πάτωμα. Μ' ὅλη του ὅμως τὴν κούραση δὲν τοῦ ἐρχώταν ὕπνος. Οἱ κουθέντες γιὰ τὸ σχολεῖο τὸν εἶχαν ἐπηρεάσει πολὺ. Θυμήθηκε τὸ Κίεβο, τὴν κάμαρα μὲ τὰ παιγνίδια, θυμήθηκε ποῦ ὁ πατέρας του τὸν ἔμαθε νὰ παίζη σκάκι καὶ καμμιά φορὰ τὰ θράδουα ἐρχώταν καὶ παίζανε μαζί. Ὁ Λένιας σοβάρευε, σούφρωνε τὰ φρύδια καί, ἀντιγράφοντας τὸν πατέρα, χάϊδευε τὸ πηγούνι του. Κι' ὁ πατέρας γελοῦσε καὶ τοῦλεγε: Τσέκ τοῦ βασιληᾶ. Καὶ κοντὰ σ' αὐτὰ, θυμώταν κι' ἄλλα — τὴ μεγάλη φωτιά, τὸ κοριτσάκι ποῦ εἶδαν

σκοτωμένο στο χωράφι, τούς κρεμασμένους στην πλατεία του Έβραϊκού χωριού, τὸ μούγγρισμα τῶν ἀεροπλάνων. "Ὅλες αὐτὲς οἱ θύμησες ἀνακατεύονταν ἢ μιὰ μὲ τὴν ἄλλη — τὸ σχολεῖο, οἱ συμμαθητὲς του, ὁ κινηματογράφος στὸ μεγάλο δρόμο τοῦ Κίεβου. Πότε τοῦ φαινόταν πῶς νὰ, ὁ πατεράκος πλησιάζει στὸ κρεβάτι του καὶ τοῦ χαϊδεύει τὰ μαλλιά καὶ αἴσθημα ἡσυχίας, εὐτυχίας χύνεται σ' ὄλο του τὸ κουρασμένο μικρὸ κορμάκι. Γιὰ τὸν Λένια, ὁ πατέρας του ἦταν μεγάλος ἄνθρωπος. Μὲ τὴν ἄλλανθαστη παιδικὴ διαίσθηση, καταλάβαινε τὴν ψυχικὴ δύναμη τοῦ πατέρα. "Ἐβλεπε τὸ σεβασμὸ πού τοῦ εἶχαν ὄλοι οἱ συνάδελφοί του, παρατηροῦσε τὸ πῶς ὄλοι τους, καθισμένοι γύρω ἀπ' τὸ τραπέζι σὴν σὴν σὴν, γύριζαν πρὸς τὸ μέρος του τὰ κεφάλια μὴ μόλις ἀκούγονταν ἢ ἡσυχῆ, στρωτὴ φωνή του. Κι' αὐτὸ τὸ παιδί τῶν ἔντεκα χρονῶν, τὸ ἀνεῖμπορο, πού περιπλανώταν στὰ τυφλά, ἀνάμεσα σὲ χωριὰ πού καίγονταν, ἐρειπωμένα ἀπ' τὸ γερμανικὸ στρατὸ πού προχωροῦσε, δὲν ἀμφέβαλλε σὴν σκέψη του οὔτε ἕνα δευτερόλεπτο — ὁ πατέρας του ἦταν τὸ ἴδιο δυνατός, μεγαλύτερος, ὅπως τὸν θυμώταν πρὶν ἀπ' τὸν πόλεμο. Κι' ὅταν περπατοῦσε στοὺς ἀγρούς, ὅταν ἔπεφτε νὰ κοιμηθῆ στὸ δάσος ἢ σὲ κανένα σταῦλο, ἔβλεπε καθαρὰ πῶς ὁ πατέρας του αὐτὴ τὴν στιγμὴ τὸν ψάχνει, ἔρχεται νὰ τὸν συναντήσῃ.

"Ἀρχισε νὰ τὸν παίρῃ ὁ ὕπνος κι' ὡς τὴν ἀκοή του ἔφτανε ἢ σιγανὴ φωνὴ τοῦ γέρο-βοσκοῦ πού κουβέντιαζε μὲ τὴν νοικοκυρά.

* * *

Ξύπνησε κι' εὐθὺς φώναξε:

— Παππού, γιὰ σίγουρα εἶναι ὦρα νὰ πηγαίνουμε.

(93)

Ὁ γέρος δὲν ἀπάντησε. Ὁ Λένιας κοίταξε γύρω του. Ὁ Βασίλη Κάρπαθις δὲν ἦταν στὴν κάμαρα, τὸ σακκούλι του ριγμένο στὴ γωνιά. Ρώτησε :

—Ποῦ εἶναι ὁ παπποῦς;

Ἡ σπιτονοικοκυρὰ καθώταν κοντὰ στὸ παράθυρο, κοίταζε τὶς κόρες τῆς ποῦ κοιμώντουσαν, τὰ δάκρυα ἔτρεχαν στὰ μάγουλά τῆς.

—Τὸν πῆραν, οἱ ἀναθεματισμένοι, ἦρθαν τὴ νύχτα καὶ τὸν πῆραν. Σήμερα τὸ γέρο, αὔριο τὶς κόρες μου, χαθήκαμε, πάει, χαθήκαμε.

Τὸ παιδί τινάχτηκε πάνω.

—Ποιὸς τὸν πῆρε, ποῦ τὸν πήγανε; — ρώτησε μὲ βραχνὴ φωνή.

—Ποιὸς ἄλλος τὸν πῆρε — εἶπεν ἡ νοικοκυρὰ, κι' ἄρχισε νὰ βρίζη τοὺς γερμανοὺς. — "Ἐτσι νὰ δώση ὁ Θεὸς νὰ τοὺς θγοῦνε τὰ μάτια, νὰ μὴ σώσουνε νὰ δοῦνε τὰ παιδιά τους, χολέρα νὰ τοὺς θερίση, νὰ ξεραθοῦν τὰ χέρια καὶ τὰ πόδια τους.

"Ἐπειτα εἶπε :

—Μὴν κλαῖς, παιδί μου, ἐμεῖς δὲ θὰ σὲ διώξουμε, θὰ μείνης ἐδῶ μαζί μας, θὰ σῆχουμε σὰν παιδί μας.

—"Ὁχι, ἐγὼ δὲν θέλω νὰ μείνω ἐδῶ, — εἶπεν ὁ Λένιας.

—Καὶ ποῦ θὰ πᾶς;

—Καλά, καλά, περίμενε λιγάκι, νὰ, θράζει τὸ σαμοβάρι, κάθησε νὰ φᾶμε κι' ἔπειτα τὰ λέμε ποῦ θὰ πᾶς.

Ὁ Λένιας φοβήθηκε μὴ δὲν τὸν ἀφήσουν νὰ φύγη. Σηκώθηκε σιγὰ - σιγὰ καὶ πλησίασε πρὸς τὴν πόρτα.

—Καλέ, ποῦ πηγαίνεις;

—Μιὰ στιγμή κι' ἔρχομαι, — ἀπάντησε καὶ βγήκε

στην αὐλή, κοίταξε γύρω του καὶ τρεχάτος βγήκε ἀπ' τὴν αὐλόπορτα.

Ἔτρεχε στὸ δρόμο τοῦ χωριοῦ, ἀνάμεσα στὰ πελώρια μαῦρα καμιόνια, τόσο ψηλά πὺ ἔφταναν τὶς σκέπες τῶν σπιτιῶν, πέρασε δίπλα στὴ φορητὴ κουζίνα ὅπου ὁ μάγερρας ἀνάθε τὴ φωτιά, δίπλα στοὺς αἰχμαλώτους πὺ κάθωνταν κατάχαμα, πίσω ἀπ' τὴ φραγὴ τῶν σταύλων τοῦ ἀγροτικοῦ συνεταιρισμοῦ, μὲ πρόσωπα χλωμά τοῦ θανάτου, χωρὶς ὑποδήματα, ντυμένοι μόνο μὲ τὰ ἀσπρόρρουχά τους, βρώμικα, ματωμένα. Ἔτρεχε δίπλα σὲ στύλους μὲ ἐπιγραφὲς γραμμένες μὲ ἀριθμοὺς καὶ μεγάλα γοτθικά γράμματα. Ὅλα μπερδεύονταν στὸ κεφάλι του, τοῦ φαινόταν πὺς τρέχει γιὰ νὰ ξεφύγῃ ἀπ' τὴ γρηά-νοικοκυρὰ καὶ τὶς κόρες πὺ τοῦ ἔδιναν προβλήματα ἀριθμητικῆς. Ἡ νοικοκυρὰ θὰ ζεσταίνη διαρκῶς τὸ σαμοθάρι καὶ θὰ τὸν θάζῃ νὰ πίνῃ τσάϊ ἀπ' τὸ πρωῖ ἕως τὸ βράδυ, ἀφίνοντάς τον κλειδωμένο μέσα στὸ πληκτικὸ αὐτὸ σπίτι.

Ἔτρεξε ὡς στὸν ἀνεμόμυλο κι' ἐκεῖ σταμάτησε. Ὁ δρόμος χωριζότανε — ἓνα κίτρινο θέλος ἔδειχνε πρὸς τὸ χωριό, ἓνα ἄλλο πρὸς ἓνα δρόμο φαρδὺ μὲ πλῆθος ἀχνάρια ἀπὸ ρόδες καμιονιῶν καὶ τάγκς. Πῆρε ἓνα μικρὸ ἀγροτικὸ δρόμο πὺ κανένα γερμανικὸ θέλος δὲν ἔδειχνε, πρὸς τὸ δάσος πὺ μαύριζε ἐκεῖ μακρυά.

Φαινόταν πὺς πολὺν καιρὸ δὲν εἶχε περάσει ἀπ' ἐκεῖ τροχοφόρο, τὴν ἀνοιξὴ θάχε διαθεῖ κάποιο κάρο, οἱ ρόδες του εἶχαν ἀφήσει δυὸ βαθειὰ αὐλάκια στὴν ἄργυλο πὺ ἦταν τώρα πετρωμένη. Ἐκανε καμμιά ὥρα γιὰ νὰ φτάσῃ στὰ πρῶτα δέντρα τοῦ δάσους. Ἦθελε νὰ φάῃ, νὰ πιῇ, ὁ ἥλιος τὸν εἶχε ζαλίσει.

Σὰ μπῆκε στὸ δάσος τὸν ἔπιασε φόβος — πότε τοῦ φαι-

νώταν πώς οί γερμανοί τόν παρακολουθοῦν πίσω ἀπ' τὰ δέντρα, γλυστροῦν ἀπό θάμνο σέ θάμνο, πότε ἔβλεπε μέ τήν φαντασία του λύκους καί ἀγριογούρουνα ἀπ' τὸ ζωολογικὸ κῆπο, μέ μακρὰ δόντια κι' ἀνασηκωμένο τὸ ἐπάνω χεῖλος. Τοῦ ἐρχώταν νὰ θάλη τις φωνές, νὰ φωνάξη βοήθεια, φοβώταν ὅμως νὰ παραδοθῆ καὶ δὲν ἔβγαζε τιμουδιά. Ἔφτανε ὅμως στιγμή πού ὁ τρόμος κι' ἡ ἀπελπισία του ἦσαν ἀνυπόφορα, πού ἔμπηγε μιὰ κραυγὴ καὶ τώθαζε στὰ πόδια. Ἔτρεχε χωρὶς νὰ βλέπη μπρός του, ὥσπου τοῦ κοβώταν ἡ ἀναπνοή, ἀρχίζε τὸ δρόμο του. Ξαφνικὰ πλημμυρίζονταν ἀπὸ χαρά, τοῦ φαινώταν πώς ὁ πατέρας του ἔρχεται νὰ τὸν συναντήσῃ κι' ὅλο φτάνει πιὸ κοντά.

Σ' ἓνα μέρος θρῆκε ἓνα σωρὸ καρπῶν κι' ἀρχισε νὰ μαζεύῃ. Μὲ μιᾶς ὅμως τοῦ ἦρθε στὸ νοῦ πώς οἱ ἀρκοῦδες μυρίζονται τὰ μέρη πού ἔχουν φραγκοστάφυλα ἢ φράουλες κι' εὐθὺς ξαναχώθηκε στὸ δάσος.

Ξάφνου, ἀνάμεσα στὰ δέντρα εἶδε ἓναν ἄνθρωπο. Στάθηκε εὐθὺς καὶ κόλλησε σ' ἓνα χοντρὸ κορμό. Κοίταζε μέ προσοχή. Ὁ ἄνθρωπος στέκονταν μ' ἓνα ὄπλο στὸ χέρι, στραμένος πρὸς τὸ μέρος ὅπου κρυβώταν τὸ παιδί — γιὰ σίγουρα εἶχεν ἀκούσει τὰ θήματά του.

Ὁ Λένιας κοίταζε, κοίταζε, οἱ σκιές τοῦ δάσους δὲν τὸν ἀφιναν νὰ διακρίνῃ τὸν ἄνθρωπο. Μὲ μιᾶς ὅμως ἔβγαλε μιὰ φωνὴ χαρωπὴ, πού ἀντήχησε ἀνάμεσα στὰ δέντρα. Ὁ στρατιώτης ἀνασήκωσε τὸ ὄπλο μὰ τὸ παιδί ἔτρεχε κατὰ πάνω του φωνάζοντας.

—Μπάρμπα, μπάρμπα, σύντροφε, μὴ πυροβολήσεις Ἐγὼ εἶμαι, ἐγὼ, ἐγὼ!.....

Ἔφτασε τὸ στρατιώτη καὶ κλαίοντας, ρίχτηκε πάνω

του, ἔπιασε μὲ τὰ δυό τοι χέρια τὸ ἀμπέχωνό του, σφίχτηκε μὲ τόση δύναμη πὺ τὰ δάχτυλά του ἄσπρισαν.

Ὁ στρατιώτης τοῦ χάϊδευέ τὰ μαλλιά, κουνούσε τὸ κεφάλι κι' ἔλεγε :

Πῶς κατάντησαν ἔτσι τὰ πόδια σου, τὸ αἷμα τρέχει.....
"Ἐ, μὴ μὲ σφίγγεις τόσο πολύ, γιατί θὰ σὲ διώξω στὸ δάσος. — Ἀναστέναξε, καὶ πρόσθεσε : — ποιὸς ξέρει, μπορεῖ καὶ τὸ δικό μου παιδί νὰ γυρίζη στοὺς δρόμους ὀλομόναχο. Ναί, οἱ γερμανοί..... Καὶ δυὸ φορές νὰ μὲ σκοτώσουν δὲ θὰ πέσω στὸ χῶμα ὅσο αὐτὰ τὰ σκυλλιά θρίσκονται στὸν τόπο μας.

Σὲ λίγο ὁ Λένιας ἦταν ξαπλωμένος πάνω σ' ἓνα κρεβάτι ἀπὸ φύλλα — τὸν εἶχαν ταῖσει, ποτίσει, τοῦπλυναν τὰ πόδια. Τοῦζωσαν στὴ μέση μιὰ ζώνη στρατιωτικὴ μὲ κρεμασμένη μιὰ ἀληθινὴ θήκη πιστολιοῦ. Ἐκεῖ μέσα ἔβαλε τὸ τενεκεδένιο τοῦ πιστόλι καὶ καμάρωνε. Γύρω του κάθωνταν διάφοροι ἀξιωματικοὶ — τοὺς διηγώταν γιὰ τοὺς γερμανοὺς πὺ συνάντησε στὰ χωριὰ πὺ πέρασε.

Ἦρθε ὁ Ἐπίτροπος Μπογκαριώφ — ὅλοι σηκώθηκαν.

— "Ἐ, πῶς τὰ πᾶμε, δόκιμε; Θὰ πᾶμε γρήγορα νὰ θροῦμε τὸν πατεράκο σου; Καὶ σεῖς, σύντροφοι, ἀφήστε τὸν περιηγητὴ μας νὰ ἡσυχάση λιγουλάκι.

— "Ὁχι, δὲν θέλω διόλου νὰ ἡσυχάσω — διαμαρτυρήθηκε τὸ παιδί — ἐμεῖς τώρα, μὲ τὸ λοχαγό, θὰ παίξουμε σκάκι.

— "Ἐτσι λοιπόν, σύντροφε Ρουμιάντσεφ, θρήκατε ἐπὶ τέλους καινούργιο συμπαίκτη; — ρώτησε χαμογελώντας ὁ Μπογκαριώφ.

— Μάλιστα, εἶπαμε νὰ παίξουμε μιὰ παρτίδα.

"Ἐστρωσαν τὶς φιγοῦρες. Ὁ Ρουμιάντσεφ σούφρωσε

τὰ φρύδια καὶ κοίταζε τὸ παιγνίδι. "Ἔτσι πέρασε κάμπο-
ση ὥρα.

—Γιατί δὲν ἀρχίζετε; ρώτησε τὸ παιδί.

Ὁ Ρουμιάντσεφ σηκώθηκε ἀπότομα, κούνησε τὸ χέρι
καὶ μὲ γρήγορο βῆμα τράβηξε πρὸς τὸ δάσος.

—Μὴ σοῦ κακοφαίνεται, παιδί μου, — εἶπεν ὁ λοχίας
πυροβολητής, ποὺ στεκόνταν λίγο πιὸ πέρα, — θυμήθη-
κε τὸν Ἐπίτροπό του, πάντα μᾶζι παίζανε σκάκι.

Κι' ὁ Ρουμιάντσεφ ἔφευγε κοιτάζοντας μπροστά του
καὶ ψιθύριζε:

—Δὲ θὰ ξαναπαίξουμε πειά, Σεριόζα, ποτέ, εἰς αἰῶνα
τὸν ἅπαντα.....

Πρὶν ἀπ' τὴν ἐπίθεση

Φαινώταν πὼς ὁλόκληρο τὸ στρατόπεδο ποὺ θρίσκονταν μέσα στὸ δάσος, κοιμώταν, δὲν ἔκανε τίποτε. Κι' ἐν τούτοις ποτὲ ἴσως ὁ Μπογκαριώφ, ὁ Ἐπίτροπος τοῦ Συντάγματος δὲν κουράστηκε στὴ ζωὴ του, ὅσο αὐτὲς τὶς μέρες ποὺ προετοιμάζονταν νὰ σπάσουν τὴ γερμανικὴ ὀχύρωση. Τὶς νύχτες σχεδὸν δὲν κοιμώταν, ἡ σκέψη, ἡ θέλησή του ἦσαν σὲ διαρκῆ ὑπερένταση. Καὶ τὴν ὑπερένταση αὐτὴ τὴ μεταδίδει σὲ ὅλους — στοὺς ἀξιωματικούς καὶ στοὺς στρατιῶτες, μὲ τὶς κουβέντες ποὺ ἔκανε μαζί τους. Ὅλα τὰ τμήματα συνδέονταν μεταξύ τους μὲ τηλέφωνα, ὁ τηλεφωνητὴς κάθε πρωῒ ἔπαιρνε ὅλες τὶς εἰδήσεις, τὶς ἔγραφαν εὐθὺς στὴ γραφομηχανὴ σὲ ἀνάλογα ἀντίτυπα κι' ὁ σύνδεσμος τὶς μετέφερνε σ' ἄλλο τὸ δάσος μὲ μιὰ μοτοσυκλέττα ποὺ εἶχαν πιάσει ἀπ' τοὺς γερμανοὺς. Κάθε πρωῒ ἔβγαιναν μικρὲς περιπολίες, παρακολουθοῦσαν τὸν ἐχθρό, πληροφοροῦνταν γιὰ τὶς κινήσεις τοῦ στρατοῦ, τῶν μεταγωγικῶν. Ἡ ἐπιμελητεία — τελείως ἐν τάξει. Ἡ πειθαρχία — ἐξαιρετικὰ αὐστηρή. Νὰ μὴ κάνη κανεὶς τὸ σχῆμα; Τιμωρία παραδειγματική. Οἱ ἀναφορὲς δίδονται μὲ ὅλους τοὺς τύπους. Καὶ μαζί μὲ τοὺς ἀδυσώπητους, ἀπαραβάτους νόμους τῆς πειθαρχίας μεγάλωνε κι' ἡ ἀδελφωσύνη ἀνάμεσα στοὺς στρατιῶτες καὶ στοὺς ἀξιωματικούς. Τοὺς ἄκαπνους, τοὺς ἄτολμους, σιγὰ - σιγὰ τοὺς

συνήθιζαν με τούς κινδύνους, τούς ανέθεταν να σκοτώνουν, να πιάνουν τούς συνδέσμους τῶν γερμανῶν, να ξεμοναχιάζουν και καταστρέφουν καμιόνια φορτωμένα. Τὴν πρώτη φορά τούς ἔστειλαν με συνοδεία ἐκλεκτῶν ἀνιχνευτῶν, ἔπειτα τούς ἄφιναν να ἐνεργοῦν μόνοι τους ὑπευθύνως, και να θασιζονται μόνο στις δικές τους δυνάμεις.

Τὸ θραδάκι ὁ Μπογκαριῶφ κουθέντιαζε με τούς ἀνώτερους ἀξιωματικούς για τὴν πορεία τοῦ πολέμου και ἡ πεποίθησή του για τὴ βέβαιη νίκη, πεποίθηση ποὺ δὲν θασιζονταν σε ἀπλὴ αἰσιοδοξία ἀλλὰ σε θαθεῖς συλλογισμούς και συμπεράσματα, μεταδίδονταν στους συντρόφους του.

Ἐπειτα τούς κοίταξε ὅλους με τὴ σειρά και εἶπε :

—Σύντροφοι, ἀπόψε πρέπει να ἐπιστρέψῃ ὁ σύνδεσμος ποὺ πῆγε πέρα ἀπ' τὸ μέτωπο, στο Ἐπιτελεῖο Σώματος Στρατοῦ. Ὑποθέτω πῶς αὔριο θα κάνουμε τὴν ἐπίθεση.

Ἐμειναν μόνοι με τὸν Ρουμιάντσεφ — ξαπλωμένοι δίπλα - δίπλα στο χορτάρι κι' ἄρχισαν να μελετᾶν τὸ χάρτη. Οἱ ἀνιχνεύσεις ποὺ κάναν μέρα και νύχτα, τούς εἶχαν φέρει πολλές πληροφορίες — ὁ Ρουμιάντσεφ ἀλάθητα ὠρίσε τὸ ἀδύνατο σημεῖο τῆς γερμανικῆς ὀχύρωσης.

—Νά, ἐδῶ, εἶπε, — θα σκάψουμε χαρακώματα, θα περάσουμε μέσα ἀπ' τὸ δάσος και θα φτάσουμε ἴσια πάνω στο ποτάμι. Ἐγὼ λογαριάζω πῶς ἀν ξεκινήσουμε τὴ νύχτα, θα μπορέσουμε να περάσουμε στὴν ἄλλη ὄχθη χωρίς να ρίξουμε τουφεκιά, θα γλυστρίσουμε ἀπαρατήρητα.

—Ἔτσι λέτε; — ἀπάντησε ὁ Μπογκαριῶφ. — Δὲν καταλαβαίνω, σύντροφε Ρουμιάντσεφ, πῶς σεῖς θαυμάσιος ἀξιωματικός, μορφωμένος, ἔξυπνος πυροβολητής, μπορείτε να διανοηθῆτε ἓνα τέτοιο ἐξωφρενισμό.

—Πῶς εἶπατε; — ἔμεινε ἐκπληκτος ὁ Ρουμιάντσεφ—

ποιός είναι ο έξωφρενισμός; Σᾶς βεβαιώνω πὼς τῆ νύχτα μπορούμε νὰ περάσουμε ἀπαράτηρητοι. Ἐδῶ ὁ ἐχθρὸς εἶναι σχεδὸν ἀνοχύρωτος, ἐγὼ ὁ ἴδιος ἤμουν ἐκεῖ, τὸ εἶδα μὲ τὰ μάτια μου.

—Αὐτὸ ἀκριβῶς, αὐτὸς εἶναι ὁ έξωφρενισμός.

—Μὰ γιατί, σύντροφε Ἐπίτροπε;

—Μὰ, πὺ νὰ πάρη ὁ διάβολος, ἓνα τμήμα τακτικοῦ στρατοῦ θρίσκειτα στὰ μετόπισθεν τοῦ ἐχθροῦ, καὶ σεῖς προτείνετε νὰ γλυστρίση τῆ νύχτα χωρὶς νὰ ρίξη τουφεκιά. Ν' ἀφήσουμε νὰ χαθῆ μιὰ τέτοια ἐξαιρετικὴ περίσταση; Μὰ ποτέ, ποτέ! Δὲν πρέπει νὰ ψάχνουμε πὺ ὁ γερμανὸς εἶναι ἀνοχύρωτος. Ἐμεῖς πρέπει νὰ θροῦμε τὸ μέρος ὅπου ἔχει συγκεντρώσει τίς μεγαλιτέρες του δυνάμεις, νὰ τὸν χτυπήσουμε ἐκ τῶν ὀπισθεν, νὰ τὸν τσακίσουμε, νὰ τοῦ προξενήσουμε μεγάλες ζημίες καὶ νὰ ἐνωθοῦμε νικητὲς μὲ τοὺς δικούς μας. Πῶς εἶναι δυνατὸν νὰ κάνομε διαφορετικά;

Ὁ Ρουμιάντσεφ κοίταξε κατάματα τὸν Μπογκαριώφ καὶ σὲ λίγο τοῦ εἶπε:

—Συγχωρῆστέ με, μὰ σεῖς εἶστε ἐξαιρετικὸς ἄνθρωπος. Μὰ τὸ Θεό, ἔχετε δίκηο, καὶ θέβαια μπορούμε νὰ χτυπήσουμε καὶ ὄχι νὰ γλυστρήσουμε.....

—Δὲν πειράζει, δὲν πειράζει, — εἶπε σκεπτικὸς ὁ Μπογκαριώφ — τὸ ἔνστικτο τῆς αὐτοσυντηρήσεως παίζει συχνὰ στὸν πόλεμο κακὰ παιχνίδια στοὺς ἄνθρώπους. Πρέπει νὰ θυμώμαστε πάντα πὼς ἐδῶ θρισκόμαστε γιὰ νὰ πολεμήσουμε τὸν ἐχθρὸ μέχρι θανάτου, πὼς ἀνοίγουμε χαρακώματα ὄχι γιὰ νὰ κρυβώμαστε ἀλλὰ γιὰ νὰ πυροβολοῦμε ἀπὸ κεῖ μέσα, πὼς πρέπει νὰ τρέχουμε στὰ καταφύγια νὰ προφυλάξουμε τοὺς ἑαυτούς μας γιὰ τὴν τρο-

μερὴ ἐξόρμηση πού ἐτοιμάζουμε. Καμμιά φορά ὅμως οἱ ἄνθρωποι φαντάζονται πὼς τὰ ὄχυρά τᾶκαναν γιὰ νὰ κρύβωνται καὶ μόνο γι' αὐτό. Μὲ λίγα λόγια: Βρισκόμαστε στὰ μετόπισθεν τοῦ ἐχθροῦ γιὰ νὰ πέσουμε ξαφνικὰ πάνω του κι' ὄχι γιὰ νὰ κρυθώμαστε στὸ δάσος. Δὲν εἶναι ἔτσι;

—Ἔτσι εἶναι, καὶ μόνον ἔτσι.

Τοὺς διέκοψεν ὁ ὑπολοχαγὸς Κλενόφκιν.

—Ἐπιτρέψατε νὰ σᾶς ἀναφέρω ὅτι σᾶς ζητοῦν.

—Ποιὸς μὲ ζητεῖ; — ρώτησεν ὁ Μπογκαριώφ κι' ἀνασήκωσε τὰ μάτια του πρὸς τὸ πρόσωπο πού στεκώταν δίπλα στὸν Κλενόφκιν. Καὶ ξάφνου φώνηξε χαρούμενος:— Μὰ αὐτὸς εἶναι ὁ σύντροφος Κοζλώφ, ὁ ξακουστὸς διοικητὴς τοῦ λόχου ἀνιχνευτῶν!

—Λοχαγὸς Κοζλώφ, ἔρχομαι ἐκ μέρους τοῦ διοικητοῦ τοῦ ἑκατοστοῦ ἐνδεκάτου συντάγματος, ταγματάρχου Μερτσάλωφ — ἔκανε τὴν ἀναφορά του ὁ Κοζλώφ, μὲ φωνὴ δυνατὴ, ἐπιδεικτικὰ ἐπίσημη, ἐνῶ τὰ ἔξυπνα μάτια του γελοῦσαν.

—Φαίνεται πὼς ἦρθατε μᾶλλον συρτὰ μὲ τὴν κοιλιὰ σας παρὰ περπατώντας! — εἶπεν ὁ Ρουμιάνζεφ.

Ὁ Κοζλώφ κάθησε χάμω, δίπλα στὸν Μπογκαριώφ. Τοῦ μετάδωσε μὲ λεπτομέρειες τὸ πλάνο πού κατάστρωσεν ὁ Μερτσάλωφ γιὰ νὰ χτυπήσουν ταυτόχρονα τὸν ἐχθρό.

Ἐπέμενε σὲ κάθε σημεῖο τοῦ πολύπλοκου σχεδίου. Ὅλα, καὶ τὰ πιὸ ἀσήμαντα, εἶχαν μελετηθεῖ κατὰ θάθος, καὶ ἡ ὥρα τῆς συγκέντρωσης καὶ ἐπίθεσης, καὶ τὸ σύστημα τῶν σινιάλων γιὰ νὰ συμπέσουν τελείως οἱ ἐνέργειες καὶ τῶν δυὸ τμημάτων. Ἐσχεδίασε τὸ μέρος ὅπου θὰ ἐπιτεθοῦν τὰ τάγκς, ἀπὸ ποῦ θὰ χτυπήσουν τὸ πυροβολικὸ

καὶ τὰ ὀλμοβόλα, ἀνέπτυξε μὲ τί τρόπο θὰ κόψουν τὸ δρόμο ἀπ' ὅπου οἱ Γερμανοὶ θὰ προσπαθήσουν νὰ φέρουν ἐπικουρίες, καὶ πῶς τὸ πυροβολικὸ θὰ σφυροκοπᾷ τὴ μόνη διέξοδο ποὺ θὰ ἔχη ὁ ἐχθρὸς γιὰ νὰ φύγη. Ἔδωσε στὸν Μπογκαριῶφ ἓνα χρυσὸ ρολοῖ λέγοντας :

Ἦ σύντροφος Μερτσάλωφ μὲ παρακάλεσε νὰ σᾶς φέρω τὸ ρολοῖ του, αὐτὸς ἔχει ἄλλο νικέλινο, εἶναι συγχρονισμένα καὶ τὰ δυὸ στὸ δευτερόλεπτο.

Ἦ Μπογκαριῶφ πῆρε τὸ ρολοῖ, τὸ κοίταξε ἀπ' ὅλες τὶς μεριές κι' ἔπειτα κοίταξε καὶ τὸ δικό του στ' ἀριστερό του χέρι. Πήγαινε πίσω τέσσερα λεπτά.

— Πολὺ καλά, γέλασε καὶ εἶπε μέσα του : Εἶχα ἄδικο νὰ μὴ τοῦ φερθῶ καλά τὴν τελευταία φορά. Αὐτὸς ὁ Μερτσάλωφ φαίνεται πολὺ τακτικὸς ἄνθρωπος.

— Ἦ ἀναλάβετε τὴ διοίκηση τῶν ἀνιχνευτῶν τοῦ συντάγματός μας, — εἶπε στὸν Κοζλώφ — καὶ σεῖς σύντροφε Ρουμιάντσεφ πρέπει νὰ ξεκινήσετε μόλις σκοτεινιάσει, δὲν εἶναι εὐκόλοι οἱ δρόμοι μὲς στὸ δάσος γιὰ τὰ βαρεῖὰ κανόνια.

Ἦ δρόμος εἶναι ἐτοιμασμένος, κόψαμε δέντρα, κάναμε ὑπόστρωμα ὅπου χρειάζεται — ἀπάντησεν ὁ Ρουμιάντσεφ ποὺ πάντα πρόβλεπε γιὰ ὅλα καὶ ἦταν ἕτοιμος γιὰ κάθε περίσταση.

— Ὅλα καλά, ἓνα μόνο μᾶς λείπει, δὲν ἔχουμε τσιγάρα. Μήπως ἔχετε καπνὸ, σύντροφε Κοζλώφ;

— Ἐγὼ δὲν καπνίζω, σύντροφε ἐπίτροπε, — ἀπάντησε σκύβοντας τὸ κεφάλι ὁ Κοζλώφ, — θὰ μὲ τουφεκίζατε ἂν ἀκούατε πῶς ὁ Μερτσάλωφ μὲ πίεζε νὰ πάρω γιὰ σᾶς δυὸ-τρία κουτιὰ τσιγάρα κι' ἐγὼ ἀρνήθηκα λέγοντάς του : « Ἐχουν καπνὸ, τί διάβολο ».

—“Αχ, τί μᾶς φτειάξατε — φώναξε θυμωμένος ὁ Ρουμιάντσεφ — ἐμεῖς ἐδῶ καπνίζουμε ἀράδα πλατανόφυλλα

—Μᾶς τή φέρατε — πρόσθεσεν ὁ Μπογκαριώφ. Καὶ τί τσιγάρα σᾶς ἔδινε ὁ Μερτζάλωφ νὰ μᾶς φέρετε;

—“Ἐνα γαλάζιο κουτί μὲ ζωγραφισμένα χιονισμένα βουνὰ κι' ἓνα καβαλάρη στὴ μέση. «Καζμπέκ» νομίζω.

Καὶ βέβαια, ἦσαν τσιγάρα «Καζμπέκ». Πῶς σᾶς φαίνεται σύντροφε Ρουμιάντσεφ;

—Τί νὰ μοῦ φαίνεται, δὲν εἴμαστε τυχεροί, εἶπε γελώντας ὁ Ρουμιάντσεφ, — γιὰ σίγουρα εἶσαι ὁ μοναδικὸς ἀνιχνευτὴς ὄλου τοῦ στρατοῦ μας ποὺ δὲν καπνίζει, καὶ ἡ μοῖρα σ' ἔρριξε ἐδῶ σὲ μᾶς.

—Τώρα, σύντροφοι πηγαίνετε, ἔχουμε πολλὴ δουλειὰ μπρὸς μας.

Σὲ λίγο ἀνάγγειλαν στοὺς στρατιῶτες γιὰ τὴ νυκτερινὴ ἐπίθεση. Ἄρχισαν νὰ ἐτοιμάζονται. Ὅλονῶν τὰ πρόσωπα μὲ μιᾶς σοβάρεψαν. Μέσα στὶς σκιὲς ποῦρριχνε τὸ ἡλιοθασίλεμα, ὄλοι φαινότανε σὰν πιὸ ξερακιανοί, πιὸ ἀνδρωμένοι.

Αὐτὸ τὸ δάσος ἦταν σὰ δικό τους, σὰ σπίτι τους, — κι' οἱ κορμοὶ τῶν δέντρων ποὺ κάτωθὲ τους κουβέντιαζαν, καὶ οἱ λάκκοι ὅπου ἦταν τόσο μαλακὰ νὰ κοιμούνται, τὸ τρίξιμο τῶν ξερῶν κλαδιῶν, τὸ θρόϊσμα τῶν φύλλων, οἱ φωνὲς τῶν σκοπῶν ποὺ στέκονταν μέσα στοὺς θάμνους, οἱ φραγκοσταφυλιές, τὰ μανιτάρια, οἱ κουδουχτεράδες, οἱ κουκουβάγιες κι' οἱ κοῦκοι.

Τὸ πρῶτ', κανεὶς τους πιά δὲ θὰ βρίσκεται ἐδῶ, σ' αὐτὸ τὸ δάσος. Καὶ πολλοὶ ἀπ' αὐτούς, μὲ τὴν ἀνατολὴ τοῦ ἡλίου, θὰ συναντοῦσαν τὸ θάνατο κάτω στὴν ἀνοιχτὴ πεδιάδα.

—Νά, πάρε ως αύριο τήν καπνοσακκουλά μου, κι' αν σκοτωθῶ ἄς εἶναι δική σου, ἄμαρτία νά χαθῆ, εἶπε κάποιος σ' ἕνα πατριώτη του — εἶναι ἀπό λάστιχο, πρᾶμα πρώτης, χωράει ἐνάμισυ πακέτο, δέ φοβᾶται οὔτε νερό, οὔτε ὑγρασία.

—Μπορεῖ κι' ἐγὼ νά σκοτωθῶ, εἶπεν ὁ ἄλλος.

—Ἐσὺ εἶσαι νοσοκόμος, ἐγὼ θά πάω μπροστά, μεγαλειότερος κίνδυνος γιὰ μένα.

—Ἄς εἶναι, δός την.

—Μόνο γιὰ κοίταξε: ἂν μείνω ζωντανὸς θά μοῦ τὴν γυρίσης πίσω. Σοῦ τὸ λέω, μπρὸς σέ μάρτυρες.

“Ὅλοι οἱ γύρω γέλασαν.

—“Ἀχ, νᾶχαμε καπνό! — ἀκούστηκαν κάμποσες φωνές.

Ὁ Μπογκαριώφ γύριζε παντοῦ, ἄκουε τὶς κουθέντες, πήγαινε παρακάτω, πάλι στεκώταν ν' ἀκούση καὶ ἡ ψυχὴ του ἦταν διάχυτη ἀπὸ τὴν ἡσυχία, τελειωτικὴ ἀπόφαση τῆς λαϊκῆς θέλησης νά πολεμήση μέχρι θανάτου.

Οἱ τελευταῖες ἀκτῖνες τοῦ ἡλίου γλύστρησαν ἀνάμεσα στοὺς κορμούς τῶν δέντρων. Φώτισαν γιὰ μιὰ στιγμή τὰ ἡλιοκαμένα πρόσωπα τῶν ἀγωνιστῶν, τὶς μαῦρες κάγκες τῶν ὄπλων, ἄστραψαν στὸ μπακίρι τῶν φυσιγγιῶν ποὺ μοίραζεν ὁ ἐπιλοχίας, ἔπαιξαν μὲ τοὺς ἄσπρους ἐπιδέσμους τῶν τραυματιῶν. Καὶ μὲ μιᾶς, σὰ νά γεννήθηκε ἀπὸ τὴν τελευταία ἀκτίνα τοῦ ἡλίου, ἀκούστηκε σιγανὸ τραγοῦδι. Ἄρχισεν ὁ στρατιώτης Ἰγνάτιεφ, κάποιος ἀκολούθησε, ἔπειτα τρίτος, τέταρτος. Οἱ τραγουδιστὰδες δὲ φαινόντουσαν πίσω ἀπὸ τὰ δέντρα καὶ ἦταν σὰ νά τραγουδᾷ τὸ δάσος, τραγοῦδι λυπητερό, μεγαλειώδικο.

Ὁ στρατιώτης Ροντίμτσεφ πλησίασε τὸν Μπογκαριώφ.

—Σύντροφε Ἐπίτροπε, μὲ στέλνουν σέ σᾶς οἱ σύντρο-

φοι — είπε και του ἔδωσε ἕνα σακκουλάκι ἀπὸ κόκκινο πανὶ κεντημένο μὲ πράσινα σταυρουδάκια.

—Τί εἶν' αὐτό; — ρώτησεν ὁ Μπογκαριώφ.

—Οἱ στρατιῶτες ἀποφάσισαν συναμεταξύ τους—ἀπάντησεν ὁ Ροντίμτσεφ — πὼς ἔτσι κι' ἔτσι ὑπομένουμε χωρὶς καπνό, νὰ μαζέψουμε λοιπὸν ὅ,τι μένει γιὰ τὸν Ἐπίτροπό μας νὰ καπνίσῃ.

—Τί εἶπες; — ψέλισεν ὁ Μπογκαριώφ μὲ τρεμάμενη φωνή, — τὸν τελευταῖό σας καπνό; Δὲν τὸ δέχομαι, εἶμαι καπνιστῆς καὶ ξέρω τί θὰ πῆ.

Ἄσπασεν ὁ Ροντίμτσεφ, εἶπε σιγανά:

—Σύντροφε Ἐπίτροπε, τὰ παιδιὰ σὰς τὸν δίνουν μὲ τὴν καρδιά τους. Θὰ τοὺς προσβάλλετε πολὺ.

Ἄσπασεν ὁ Μπογκαριώφ κοίταξε τὸ σοβαρό, ἐμπνευσμένο πρόσωπο τοῦ Ροντίμτσεφ καὶ χωρὶς νὰ θγάλη λέξη, πῆρε τὸ ἕλαφρὸ σακκουλάκι.

—Ἀπὸ μισὸ πακέτο μᾶς ἔπεσε τοῦ καθενός, ὁ γερμανὸς ἔρριξε ἐμπρηστικὴ ἀκριβῶς πάνω στὸ καμιόνι πὺ εἶχε τὸν καπνό, δηλαδὴ ἐκεῖ πὺ μᾶς πονοῦσε. Εἴξερε τί ἔκανε. Καὶ τὰ παιδιὰ εἶπαν: ὁ Ἐπίτροπός μας ὅλη τὴ νύχτα δὲν κοιμᾶται, κοιτάζει τὸ χάρτη. Αὐτουνοῦ δὰ τοῦ πρέπει νὰ καπνίσῃ πρὶν ἀπ' ὅλους μας.

Ἄσπασεν ὁ Μπογκαριώφ ἤθελε νὰ εὐχαριστήσῃ τὸν Ροντίμτσεφ, μὰ ξάφνου ἔνοιωσε πὼς ἡ συγκίνηση τοῦ σφιγγε τὸ λαιμό. Πρῶτη φορὰ ἀπ' τὴν ἀρχὴ τοῦ πολέμου, τοῦρθον δάκρυα στὰ μάτια.

Τὸ λυπητερό, σιγανὸ τραγοῦδι ὄλο καὶ δυνάμωνε, σὰ νὰ τὸ φούντωνε ἡ κόκκινη ἀναλαμπὴ πὺ ἄφησε πίσω του ὁ ἥλιος βασιλεύοντας.

Γνώθι σαυτόν!

Ὁ Μερτσάλωφ ξύπνησε πολὺ πρὶν ξημερώση. Μὲς στὸ ἀθέβαιο φῶς τῆς νύχτας ἔλαμπε πάνω στὸ τραπεζάκι ἢ καραβάνα ἀπὸ ἀλουμίνιο, οἱ γωνιές τοῦ χάρτη κρατιώνταν μὲ χειροβομβίδες γιὰ νὰ μὴ στρίβουν οἱ ἄκρες. "Ἀναψε τὸ κερι καὶ κοιτάζοντας τὸν καινούργιο χάρτη χαμογέλασε. Χτὲς ὁ ἀρχηγὸς τοῦ Ἐπιτελείου τοῦ τὸν ἔφερε ἀπὸ τὸ τοπογραφικὸ τμήμα τοῦ Ἀρχηγείου Σώματος Στρατοῦ καὶ εἶπε μὲ ἐπίσημο ὕφος:

—Σύντροφε Μερτσάλωφ, στὸν πάληδ χάρτη σημειώναμε ὄλο ὑποχωρήσεις. Ἔφερα καινούργιο. Αὔριο θὰ τὸν ἐγκαινιάσουμε μὲ τὴ διάσπαση τοῦ γερμανικοῦ μετώπου. Κι' ἔκαψαν τὸν παληό, λερωμένο, τριμμένο στὶς διπλωσιές, ποὺ καθρέφτιζε μὲ τὸ ξεθωρισμένο, ζαρωμένο κουρελόχαρτό του, τὶς αἱματηρὲς μάχες τοῦ Κόκκινου Στρατοῦ. Ὅλα τὰ εἶδε αὐτὸς ὁ παληός, καμένος χάρτης, αὐτὸν τὸν ἴδιο κοίταζεν ὁ Μερτσάλωφ στὶς 22 Ἰουνίου, ὅταν φασιστικὰ βομβαρδιστικὰ πέρασαν τὰ σύνορα κι' ἀναφάνηκαν πάνω ἀπ' τὰ συντάγματα πυροβολικοῦ καὶ πεζικοῦ ποὺ κοιμώντουσαν, αὐτὸς εἶδε τὶς βροχὲς καὶ τὶς κακοκαιρίες, αὐτὸν ξεθώριαζε ὁ ἥλιος τὰ ζεστὰ μεσημέρια τοῦ Ἰουλίου, αὐτὸν τσάλάκωναν οἱ ἄνεμοι στὶς πλατειὲς οὐκρανέζικες πεδιάδες, αὐτὸν κοίταζαν, πάνω ἀπ'

τὰ κεφάλια τῶν ἀξιωματικῶν, τὰ ψηλὰ γέρικα δέντρα, στὰ δάση τῆς Μπελορώσσιας.

—Μάλιστα — εἶπεν ὁ Μερτσάλωφ, κοιτάζοντας τὴν καρθάνα ποὺ ἄσπριζε καὶ κουνώντας τὸ κεφάλι. «Πρέπει νὰ τίς θάψουν πράσινες, διαφορετικὰ εἶναι ἐπικίνδυνες γιὰ τὸ στρατιώτη — ὁ ἥλιος πέφτει πάνω τους καὶ γυαλίζουν, τὴ νύχτα πάλι φεγγίζουν» — σκέφτηκε.

Τράβηξε κάτω ἀπ' τὸ κρεβθᾶτι ἐκστρατείας τὴ θαλίτσα του καὶ τὴν ἄνοιξε. Διαχύθηκε ἀνακατεμένη μυρωδιά ἀπὸ τυρί, καπνιστὸ λουκάνικο, κολώνια, μοσχοσάπυνο. Κάθε φορὰ ποὺ τὴν ἄνοιγε, θυμώταν τὴ γυναῖκά του ποὺ τοῦ τὴν εἶχε φτειάσει τὴ μέρα ποὺ τοὺς ἐπετέθηκαν οἱ γερμανοί. — Μάλιστα, εἶπε πάλι κι' ἔβγαλε καθαρὰ ἀσπρόρρουχα.

Ὡς τὰ ξημερώματα ἔμενε καμμιὰ ὥρα, στὴν Ἄνατολὴ ἦταν ἀκόμη σκοτεινὰ καὶ ἤσυχα, ὅπως καὶ πρὸς τὴ Δύση. Μαῦρο σκοτάδι σκέπαζε τὴ γῆ. Πυκνὴ, κρύα ὁμίχλη, στρωμένη στὰ κλαριά καὶ στὶς καλάμιές, κάτω στὸ ποτάμι. Δὲ μπορούσες νὰ καταλάβῃς ἂν ἦταν συννεφιασμένος ἢ καθαρὸς ὁ ἤσυχος, ἀκίνητος οὐρανός.

Ὁ Μερτσάλωφ γδύθηκε καὶ ἀναπνέοντας βαθεῖα, προχώρησε πάνω στὴν κρύα, ὑγρὴ ἄμμο, πρὸς τὸ ποτάμι. Ἄνατρίχιασε ὅταν τὸ σῶμά του ἦρθε σὲ ἐπαφὴ μὲ τὸ κρύο νερό. Σαπουνίσε καλὰ τὸ κεφάλι, τὸ λαιμό, τ' αὐτιά, ἔτριψε δυνατὰ, μὲ τὸ σκληρὸ γάντι, τὸ στῆθος. Ἐπειτα ξεβγάλθηκε μὲ ἄφθονο νερό, σκουπήστηκε, φόρεσε καθαρὰ ἀσπρόρρουχα καὶ γύρισε στὸ καταφύγιο. Κάθησε στὸ κρεβθᾶτι, διάλεξε ἓνα ἄσπρο κολάρο καὶ τὸν ἔρραψε γύρω στὸ λαιμὸ τοῦ ἀμπέχωνου. Ἐχυσε ἀπ' τὸ μπουκαλάκι στὴν παλάμη του τὴ λιγοστὴ κολώνια ποὺ ἔμενε, κι'

ἔτριψε τὰ μάγουλα. Κι' ἄρχισε νὰ ντύνεται χωρὶς νὰ βιάζεται. Φόρεσε ἓνα πανταλόνι χρῶμα μπλέ σκοῦρο, τὸ ἀμπέχωνο, καινούργιο λουρί. Καθάρισε προσεκτικὰ τὰ παπούτσια του, πρῶτα τὰ ξεσκόνισε, μετὰ ἔβαλε κρέμα καὶ τὰ γυάλισε μὲ τὴ βουρτσα καὶ τὸ βελουδο. "Ἐπειτα ξανάπλυνε τὰ χέρια, χτένισε τὰ ὑγρά μαλλιά του, σηκώθηκε καὶ τέντωσε τὸ σῶμα, τράβηξε τὸ ἀμπέχωνο γιὰ νὰ μὴ κάνει ζάρες, κοίταξε ἂν τὸ πιστόλι του εἶναι ἐν τάξει τῶβαλε στὴ θήκη, πῆρε ἀπ' τὴ θαλίτζα τὸ μπράουνιγκ, ἔβαλε στὴ μέσα τσέπη τὶς φωτογραφίες τῆς γυναίκας καὶ τῆς κόρης του.

—Τώρα εἴμαστε ἕτοιμοι, — εἶπε, κοίταξε τὸ ρολοῖ καὶ ξύπνησε τὸν ἀρχηγὸ τοῦ Ἐπιτελείου.

"Ἀρχιζε νὰ χαράζει. Σηκώθηκε κρύος ἄνεμος, ποὺ ἔκανε νὰ θροῖζουν τὰ καλάμια, ρυτίδωσε τὴν ἐπιφάνεια τοῦ νεροῦ στὸ ποτάμι, δυνάμωσε φυσώντας τὴν ἀνοιχτὴ πεδιάδα, ξεπηδοῦσε ἑλαφρὰ πάνω ἀπ' τὰ χαρακώματα καὶ τοὺς λάκκους - παγίδες γιὰ τὰ τάγκς, στριφογύριζε τὴ σκόνη στοὺς λοφίσκους γύρω ἀπ' τὰ καταφύγια, ἔδιωχνε κλαριά καὶ ξερὰ φύλλα στὰ συρματοπλέγματα.

Ὁ ἥλιος σηκώνονταν θιαστικὸς στὸν οὐρανό, σὰν γέροδικαστὴς πάνω ἀπ' τὴν ἀπέραντη γῆ, ἕτοιμος νὰ καταλάβῃ τὴν συνηθισμένη θέση του, στὰ ψηλά. Τὰ μαῦρα σύννεφα πῆραν φωτιά, λὲς κι' ἦσαν κάρβουνα ποὺ καίγονταν μὲ μακάθριες φλόγες. "Ὅλα ἐκεῖνο τὸ πρωῖνό, φαίνονταν κακορίζικα, προοιώνιζαν τὴ σκληρὴ μάχη. "Ἐνα κοινὸ φθινοπωρινὸ πρωῖνό! Πρὶν ἓνα χρόνον αὐτὴ ἐδῶ ἢ γῆς, ὁ οὐρανός, ὁ ἥλιος, ὁ ἄνεμος, ἦσαν γιομάτα φυσικὲς ὠμορφιές. Ἦρθε ὁμως τὸ καλοκαίρι κι' ὅλα γρουσουζέψαν, κι' οἱ σωροὶ τοῦ σανοῦ, φωτισμένοι ἀπ' τὸ φεγγάρι, οἱ ἀπι-

διές, καὶ τ' ἄσπρα σπιτάκια, καὶ τὰ μονοπάτια, κι' ὁ ἄνεμος ποὺ φυσοῦσε στοὺς ἀγρούς, κι' οἱ ἐρημωμένες φωλιές τῶν πελαργῶν, καὶ τὰ μπουστάνια, — κι' ὅλη ἡ πανώρια οὐκρανέζικη γῆς, ποτισμένη μὲ αἷμα, ἀρμυρὴ ἀπ' τὰ δάκρυα.

Ἡ ἐπίθεση ἄρχισε στὶς πέντε τὸ πρωῒ. Μαῦρα καταδιωκτικὰ πέρασαν πάνω ἀπ' τὸ πεζικό. Ἦσαν καινούργια, μόλις τάχαν στείλει στὸ μέτωπο. Πετοῦσαν πολὺ χαμηλά, διακρίνονταν καθαρὰ κάτω ἀπ' τὰ φτερά τους, οἱ θόμβες, ἔτοιμες νὰ πέσουν. Σηκώθηκαν καπνοὶ πάνω ἀπ' τὶς θέσεις τῶν γερμανῶν κι' ἀντιλάλησαν θροντές σ' ὅλο τὸ πλάτος τοῦ ἀπέραντου ὀρίζοντα. Ταυτόχρονα μὲ τὶς πρῶτες θόμβες πούρριξαν τ' ἀεροπλάνα, ἄρχισε κι' ἡ φωτιά τῶν κανονιῶν. Κι' ἐκεῖ ποὺ ὀλίγο πρὶν ἦταν ἡσυχία καὶ μόνον ὁ πρωῖνὸς ἄνεμος περνοῦσε δρομαῖος τώρα μάνιαζαν οἱ σφυριγματιές κι' οἱ θροντές. Δὲν ὑπῆρχε πιά θέση γιὰ τὸν ἄνεμο.

Ὁ Μερτσάλωφ ἐπιθυμοῦσε πολὺ νὰ ριχτῆ στὴν ἔφοδο μαζί μὲ τὸ πρῶτο τάγμα, μὰ κρατήθηκε. Σ' αὐτὲς τὶς στιγμὲς κατάλαθε μέσα του γιὰ πρώτη φορά, τὴ σημασία ποὺ εἶχε ἡ παραμονή του στὸ ἀρχηγεῖο. «Εἶχε δίκιο αὐτὸς ὁ διάβολος», σκέφθηκε καὶ θυμήθηκε τὴν πρώτη του συνάντηση μὲ τὸν Μπογκαριώφ ὅποτε σχεδὸν τὰ θρῆκαν μεταξύ τους. Κάθε μέρα τοῦ ἐρχώταν στὸ νοῦ ἐκεῖνος ὁ σχεδὸν καυγᾶς τους. Καὶ τώρα καταλάβαινε, ἔβλεπε, τὴ σημασία ποὺ ἔχει ὁ διοικητής: πρέπει νὰ κρατᾶ στὰ χέρια του ὅλες τὶς κλωστές. Ἄν καὶ ὅλοι οἱ ἀξιωματικοὶ εἴξεραν ἀπὸ θραδὺς τί πρέπει νὰ κάνη ὁ καθένας τους, ἂν καὶ εἶχαν καταστρωθεῖ μὲ ἐπιμέλεια οἱ ἀντικειμενικοὶ σκοποὶ γιὰ τὰ καταδιωκτικὰ, τὰ βομβαρδιστικὰ, τὸ πυροβολικό,

κι' ὁ διοικητὴς τῶν θαρέων τάγκς, ταγματάρχης Σεριόγκιν, μελέτησε πάνω ἀπὸ μιὰ ὥρα τὸ χάρτη μαζί του, ἐν τούτοις ἀπὸ τις πρῶτες στιγμές, μόλις ἄρχισεν ἡ μάχη, ὁ ἐχθρὸς παρουσίασεν ἐνεργητικὴ ἀντίσταση καὶ μὲ μιᾶς γίνηκε κατάφανη ἡ ἀνάγκη μιᾶς ἐνιαίας διοικήσεως, ἐνὸς κεφαλιοῦ γιὰ νὰ δίνη κατάλληλες ὁδηγίες στὸν καθένα.

Δυὸ φορές τὰ Σοβιετικὰ ἀεροπλάνα ἔκαναν ἐπίδρομὴ ἐνάντια στὶς θέσεις τῶν γερμανῶν καὶ μαῦρος καπνὸς κρεμώταν πάνω ἀπ' τὰ χαρακώματα καὶ τὰ ὄχυρά τους. "Ὅταν ὅμως τὸ πεζικὸ χύθηκε στὴν ἔφοδο πίσω ἀπ' τὰ θαρειὰ τάγκς, οἱ γερμανοὶ ἀνοιξαν δυνατὴ φωτιὰ μὲ ὅλα τὰ κανόνια καὶ τὰ ὀλμοβόλα τους.

Οἱ διοικητῆς τῶν ταγμάτων τηλεφώνησαν τοῦ Μερτσάλωφ πὼς τὸ πεζικὸ σταμάτησε — ἡ φωτιὰ τοῦ ἐχθροῦ εἶναι τόσο συγκεντρωμένη πὺ εἶναι ἀδύνατο νὰ προχωρήσει κανεὶς. Σηκώθηκε εὐθύς, ἔβγαλε ἀπ' τὴ θήκη τὸ πιστόλι — πρέπει μὲ κάθε τρόπο νὰ ἐμψυχώση τοὺς ἄνδρες, νὰ πᾶνε μπρός!. Αὐτὸ ἦταν πράγμα ἀπλούστατο γιὰ ἄνθρωπο πὺ ποτέ του δὲν γνώρισε τί θὰ πῆ φόβος. Θὰ φωνάξη: «Ἐμπρὸς παιδιά, ἀκολουθεῖστέ με!» Καὶ θὰ ριχτῆ μὲς στὴ φωτιὰ τῆς μάχης. Γιὰ μιὰ στιγμὴ αἰσθάνθηκε νὰ τὸν καίη ἀπογοήτευση — μὰ εἶναι δυνατὸν νὰ πᾶν χαμένοι ὅλοι οἱ κόποι του γιὰ νὰ ὀργανώση μὲ τόσην ἐπιμέλεια, μὲ τόσην ἀκρίβεια καὶ τις παραμικρότερες λεπτομέρειες τῆς σημερινῆς ἐπιχείρησης;

— "Ὁχι, σύντροφε ἀρχηγέ τοῦ Ἐπιτελείου — εἶπε θυμωμένος, — ὁ πόλεμος ἦταν καὶ θὰ εἶναι ἡ τέχνη νὰ μὴ φοβᾶσαι τὸν ἐχθρὸ καὶ τὸ θάνατο! Πρέπει νὰ ξεσηκώσουμε τὸ πεζικὸ μας!

Δὲν ἔφυγεν ὅμως ἀπὸ τὸ ἀρχηγεῖο. Χτύπησε πάλι τὸ

τηλέφωνο, ἔπειτα εὐθὺς ξαναχτύπησε.

Ὁ ἐχθρός, δὲ δίνει σχεδὸν σημασία στὴν ἀεροπορία μας, κάθετα στὰ χαρακώματα καὶ διατηρεῖ ὅλες του τὶς δυνάμεις — ἔλεγεν ὁ Κοτσέτκωφ — τὰ κανόνια του καὶ τὰ ὀλμοβόλα του χτυποῦν χωρὶς ἀνάσα.

—Τὰ τὰγκς συναντοῦν δυνατὴ φωτιὰ ἀπὸ τὸ πυροβολικό, τὸ πεζικό σταμάτησε, αὐτὰ τράθηξαν μπρός, δυονῶν τσακίστηκαν οἱ καδένες — ἀνέφερεν ὁ Βεριόγκιν. — Θεωρῶ πὼς δὲν εἶναι συμφέρον νὰ προχωρήσουμε.

Καὶ πάλι χτύπησε τὸ τηλέφωνο — ὁ διοικητὴς τῶν ἀεροπορικῶν δυνάμεων ρωτοῦσε τί ἀποτελέσματα εἶχεν ὁ βομβαρδισμὸς κι' ἂν δὲν θὰ ἦταν προτιμότερο ν' ἀλλάξουν σύστημα ἐπιθέσεως, ἐπειδὴ οἱ πιλότοι ἀνέφεραν: τὸ πεζικό μας δὲν προχωρεῖ, τὸ ἐχθρικό πυροβολικό ἐξακολουθεῖ νὰ χτυπᾷ ἀπρόσκοπτα. Ἐκείνη τὴ στιγμή μπῆκε ἕνας ἀντισυνταγματάρχης, ἀντιπρόσωπος τῆς Διοικήσεως Πυροβολικοῦ — εἶχε κάμποσα σοβαρὰ ζητήματα ποὺ ἀπαιτοῦσαν ἄμεση λύση.

Ὁ Μερτσάλωφ ἀναψε ἕνα τσιγάρο, συνωφρῦώθηκε καὶ κάθησε μπρός στὸ τραπέζι.

—Νὰ ἐξακολουθήσουν οἱ πτήσεις ἐνάντια στὸ πεζικό; ρώτησεν ὁ ἀρχηγὸς τοῦ ἐπιτελείου.

—Ὁχι, ἀπάντησε ὁ Μερτσάλωφ.

—Νὰ δώσουμε διαταγὴ στὸ πεζικό νὰ προχωρήσῃ; Οἱ μπροστινοὶ σταμάτησαν τριακόσια μέτρα ἀπ' τὸν ἐχθρό. Μποροῦν νὰ πάρουν ἀκόμη καμμιά ἑκατοσταριά μέτρα, — εἶπεν ὁ ἀρχηγὸς τοῦ Ἐπιτελείου.

—Ὁχι, ξαναπάντησεν ὁ Μερτσάλωφ.

Ἦταν τόσο σκεπτικὸς, ποὺ δὲν παρατήρησε πὼς μπῆκε ὁ Ἐπίτροπος Μεραρχίας Τσερεντίτσενκο. Δὲν τὸν εἶδε

οὔτε ὁ ἀρχηγὸς τοῦ ἐπιτελείου. Ὁ Ἐπίτροπος πέρασε ἀπὸ τὸ φρουρὸ πὺν στάθηκεν εἰς προσοχὴν, μπῆκε στὸ καταφύγιο καὶ πῆγε καὶ κάθησε σὲ μιὰ σκοτεινὴ γωνιά δίπλα στὰ κρεβάτια, ὅπου συνήθως κάθονταν οἱ ὀρντινάντσες, καὶ μασουλώντας τὴν πίπα του, ἄκουε ἤσυχα καὶ προσεκτικὰ τὶς συνομιλίαις μὲ τὸ τηλέφωνο, παρακολουθώντας τὰ πρόσωπα τοῦ Μερτσάλωφ καὶ τοῦ ἀρχηγοῦ τοῦ ἐπιτελείου του.

Ὁ Τσερεντίσενκο ἦρθε κατ' εὐθείαν, χωρὶς νὰ περάσῃ ἀπὸ τὸ ἀρχηγεῖο τοῦ Σαμάριν. Ἦθελε νὰ προφτάσῃ στὴν ἀρχὴ τῆς ἐπίθεσης καὶ ξέροντας πὺς ὁ Σαμάριν τὸ δίχως ἄλλο θὰ ἐρχόταν ἐπὶ τόπου γι' αὐτὴ τὴ σοβαρὴ ἐπιχείρηση, ἀποφάσισε ἐδῶ νὰ περιμένῃ τὸν διοικητὴ τῆς Μεραρχίας.

Ὁ Μπερτσάλωφ κοίταζε τὸ χάρτη, συγκεντρωμένος σὲ σημεῖο, πὺν τοῦ πονοῦσε τὸ κεφάλι. Ἔβλεπε μὲ τὴ σκέψη τὴ μάχη σὰν ἓνα σύνολο ἐνιαῖο, ὅλα τὰ ζύγισε, καὶ τὴ δύναμη τοῦ ἐχθροῦ, τὰ χτυπήματα πὺν μπορούσε νὰ δώσῃ μὲ τὰ ἀεροπλάνα, μὲ τὰ ἔλαφρά καὶ βαρειὰ κανόνια, μὲ τὰ τάγκς, διαισθάνθηκε τὴ βοήθεια πὺν μπορούσε νὰ περιμένῃ ἀπὸ τὸ τμήμα τοῦ Μπογκαριώφ πὺν θρίσκώταν στὰ μετόπισθεν τοῦ ἐχθροῦ. Ἐνα φῶς δυνατό, χαρωπὸ ἄναψε στὰ σῶθηκά του. Ἡ λύση, ἐξαιρετικὰ εὐκόλη, μαθηματικὰ ἀδιάψευστη, τοῦ φανερώθηκε διὰ μιᾶς. Ἐτσι κι' ἓνας σοφὸς μαθηματικὸς ἢ φυσικὸς, στὸ πρῶτο στάδιο τῶν παρατηρήσεών του, ζαλίζεται ἀπὸ τὰ πολύπλοκα προβλήματα πὺν συναντᾶ, ἀπὸ τὶς διάφορες ὑποθέσεις πὺν ἀλληλοσυγκρούονται, προσπαθεῖ νὰ βρῇ ἓνα σύνδεσμο καὶ ἐρευνᾶ μ' ἐπιμονή, μὲ ἔνταση ψυχικὴ, κι' ἐπὶ τέλος μιὰ καθαρὴ, ἀπλὴ σκέψη ἀφαιρεῖ ὅλη τὴ δυσκολία τὴν

άνυπέρβλητη πού εύρισκε στην άρχή. Αύτή ή πρόσπάθεια όνομάζεται δημιουργία. Κάτι τέτοιο αίσθάνθηκε κι' ό Μερτσάλωφ, λύοντας τó δύσκολο πρόβλημα πού είχε μπροστά στα μάτια του.

Ποτέ του δέν είχε νοιώσει τέτοια ταραχή, αλλά και τέτοια χαρά. Έξέθεσε τή σκέψη του στον άρχηγό του έπιτελείου.

—Μά αυτά είναι άσυμβίβαστα..... — κι' ό άρχηγός του έπιτελείου άπαρίθμησε μέ ποιές καταστάσεις ήσαν άσυμβίβαστα τά όσα πρότεινε.

—Κι' έν τούτοις, — άπάντησεν ό Μερτσάλωφ.

Γιά μιá στιγμή σκέφτηκε: Βέβαια, χρειάζεται καμμιά φορά περισσότερη δύναμη κι' ήρωϊσμός για νά πάρης μιá υπεύθυνη άπόφαση μπρός σ' ένα χάρτη, παρά στο πέδιόν τής μάχης.

Ό Μερτσάλωφ όμως θρήκε μέσα του αυτόν τόν ήρωϊσμό, τόν άνδρισμό για υπεύθυνη άπόφαση. Τύχαινε, έπειτα από τή μάχη, νά ζητούν έξηγήσεις από τόν διοικητή, κι' αυτός άπαντούσε: «Όταν κατάλαθα πώς χανάμε τó παιχνίδι, πήγα στην πρώτη γραμμή, μπροστά από όλους. Τί μπορούσα νά κάμω περισσότερο;» — Ό Μερτσάλωφ όμως είξερε πώς αύτή ή μεγάλη θυσία του έαυτού του, δέ μπορούσε νά τόν άπαλλάξη άπ' τήν ευθύνη για τó άποτέλεσμα τής μάχης.

Η κατάσταση διαγράφονταν ως έξης: Τά χτυπήματα τής άεροπορίας δέ μπορούσαν νά καταβάλουν τó γερμανικό πεζικό, χαρακωμένο μέσ στη γή. Τó πυροβολικό και τά όλμοβόλα τών γερμανών έμπόδιζαν τά τάγκς νά προχωρήσουν, τάφιναν σέ άπόσταση από τó πεζικό. Τά διάφορα τμήματα πού είχαν προχωρήσει, άδυνατισμένα,

τσακισμένα άπ' τά πυρά του πυροβολικού και τών όλμων, έπεφταν κάτω άπ' τά χτυπήματα που τους κατάφερναν οί γερμανοί με τά αυτόματα και τά μυδραλιοβόλα τους. Το πυροβολικό μας, διπλάσιο άπ' τó έχθρικό, διασκóρπιζε τή δύναμή του, χτυπώντας ταυτόχρονα όλο τó πλατύ μέτωπο του έχθρου. 'Ο Μερτσάλωφ είδε καθαρά πώς οί προσπάθειες που κατέβαλαν ή ρωσική άεροπορία, τά τάγκς, τó πυροβολικό, τó πεζικό, διευθύνονταν ένάντια σ' όλους μαζί τους τομείς τής γερμανικής άμύνης, άπέδιδαν τó ένα τέταρτο, τó ένα πέμπτον τής δυναμής τους στην πάλη με τά γερμανικά κανόνια και τους όλμους. Αυτά άκριβώς έπρεπε νά τσακιστούν, έδω θρίσκονταν τó κλειδί τής έπιτυχίας, κατά τήν πρώτη φάση τής έφοδου.

Κι' ό Μερτσάλωφ, χωρίς νά ύψωση τή φωνή, έδινε διαταγές στο πυροβολικό, στο τάγμα τών θαρειών τάγκς, στα κατάδιωκτικά, βομβαρδιστικά, σ' όλες τις μονάδες που χτυπούσαν τους γερμανούς. Διάταξε τó πεζικό νά τραθηχτή και νά καταλάβη τις πρώτες θέσεις άπ' όπου έξώρμησαν και νά έπιτεθούν στο τμήμα του μετώπου όπου οί γερμανοί συγκέντρωσαν τó πολύ πυροβολικό και τους όλμους. Είξερε πώς ό έχθρος βασιζόμενος στη δύναμη τής φωτιάς του, δέ θάχε εκεί παρά λιγοστούς πεζούς. Είξερε πώς με τά κανόνια πούχε στη διάθεσή του, θά τσάκιζε χωρίς κόπο τις γερμανικές πυροβολαρχίες. Διάλεξε τόν ισχυρότερο τομέα του μετώπου για νά κάνη τήν έφοδό του, έπειδή έννοιωσε, ψιλάφησε τή δυνατότητα νά τόν τσακίση, νά τόν προετοιμάση για τή διάσπαση.

'Ο άρχηγός του έπιτελείου κοκκάλιασε άκούοντας τις διαταγές πούδινεν ό Μερτσάλωφ. Τó πεζικό νά συγκεντρώση τή δύναμή του για έφοδο, ένάντια στις πυροβολαρχίες

χίες και τὰ ὀλμοβόλα. Νὰ ὑποχωρήση θεληματικά ἀπὸ θέσεις ποὺ κατάλαθε μὲ σκληρὲς κι' αἱματηρὲς μάχες.

—Σύντροφε Μερτσάλωφ, — φώναξε. — Πῶς γίνεται νὰ ὑποχωρήση τὸ πεζικό;

—Μερτσάλωφ εἶμαι καὶ φαίνομαι, τριανταπέντε ὀλόκληρα χρόνια, ἀπάντησεν ὁ ἀρχηγὸς τοῦ συντάγματος.

—Σύντροφε Μερτσάλωφ, προχωρήσαμε ὀκτακόσια μέτρα, γιατί νὰ μὴ χαρακωθοῦμε ἐκεῖ;

—Ἔδωσα τίς διαταγές μου, δὲν ἔχω καμμιά διάθεση νὰ τίς ἀνακαλέσω.

—Μὰ ξέρετε πολὺ καλά, — εἶπε μὲ σιγανὴ φωνὴ ὁ ἐπιτελάρχης, — πόσο ὁ Σαμάριν εἶναι αὐστηρὸς γιὰ κάθε ὑποχώρηση. Καὶ τώρα, στὴν ἀρχὴ ἀκόμα τῆς ἐφόδου, τὰ παίζετε ὅλα σ' ἓνα χαρτί;

—Ἦχι σ' ἓνα χαρτί, ἀλλὰ πάνω σ' αὐτὸ τὸ χάρτη, — εἶπε μουσκλωμένος ὁ Μερτσάλωφ, δείχνοντας τὸ τραπέζι, κι' ἄς πάψουμε αὐτὴ τὴν κουθέντα, Σεμιὸν Ἐρμογένεβιτς, τὰ ξέρω ὅλα, δὲν εἶμαι παιδί, δὲν ἔχω καιρὸ γιὰ λόγια.

Στὴν εἴσοδο τοῦ καταφυγίου ἀκούστηκαν φωνές, ὁ Μερτσάλωφ κι' ὁ ἀρχηγὸς τοῦ ἐπιτελείου σηκώθηκαν εἰς προσοχὴν, ἔμπαινε ὁ στρατηγὸς Σαμάριν. Εἶδε ζωγραφισμένη τὴν ἀγωνία στὸ πρόσωπο τοῦ Ἐπιτελάρχη, χαιρέτησε μ' ἓνα κούνημα τοῦ κεφαλιοῦ κι' ἐρώτησε:

—Τί νέα; Διέσπασες τὸ μέτωπο;

—Ἦχι, σύντροφε στρατηγέ, — ἀπάντησεν ὁ Μερτσάλωφ, —δὲν τὸ διέσπασα, μὰ θὰ τὸ διασπάσω.

—Ποῦ θρῖσκονται τὰ τάγματά σας; — ρώτησεν ὁ Σαμάριν μὲ σκληρὴ φωνή. — Στὸ δρόμο ποὺ ἔρχονταν, συνάντησε τάγκς καὶ πεζικὸ ποὺ ὑποχωροῦσαν, ρώτησε ἓνα ἀνθυπολοχαγὸ ποιοῦς τοὺς ἔδωσε τέτοια διαταγή. «Διέ-

ταξεν ὁ διοικητὴς τοῦ συντάγματος, ἥρως τῆς Σοβιετικῆς
“Ἐνωσης, ταγματάρχης Μερτσάλωφ» — ἀνέφερε χτυπητὰ
ὁ ἀνθυπολοχαγός. Αὐτὴ ἡ ἀπάντηση ἔκαμε τὸν Σαμάριν
νὰ λυσοσάξη.

—Ποῦ θρῖσκονται τὰ τάγματά σας, γιατί ὑποχωροῦν;
Ξαναρώτησεν ὁ Σαμάριν μὲ ἤσυχη φωνή, καὶ γι’ αὐτὸ ἀκρι-
βῶς πιὸ τρομερή.

—Ὑποχωροῦν ἐν τάξει, σύμφωνα μὲ διαταγὴ δική μου,
σύντροφε στρατηγέ, ἀπάντησεν ὁ Μερτσάλωφ, μὰ κείνη
τῆ στιγμὴ εἶδε πὼς ὁ Σαμάριν στάθηκε εἰς προσοχὴν καὶ
κοίταξε κάποιον ποὺ προχωροῦσε ἀπὸ μιὰ σκοτεινὴ γωνιά
τοῦ καταφυγίου. Κοίταξε καλὰ καὶ στάθηκε κι’ ὁ ἴδιος
εἰς προσοχὴν. Μπρὸς του στεκώταν ἓνα Μέλος τοῦ Πολε-
μικοῦ Συμβουλίου τοῦ Μετώπου.

—Γειά σου, γειά σου, Σαμάριν, γειά σας σύντροφοι,—
εἶπεν ὁ Τσερεντίσενκο, — μπῆκα χωρὶς νὰ σᾶς χαιρετήσω,
εὐχαριστῶ τὸ φρουρὸ ποὺ μὲ ἄφησε νὰ περάσω, καὶ πῆγα
καὶ κάθησα ἐκεῖ στὴ γωνιά, κοίταζα πὼς πολεμᾶτε.

Τὸ ἴδιο μοῦ κάνει, ἐγὼ ἔχω δίκη, — σκέφτηκε ἐπίμο-
να ὁ Μερτσάλωφ, — θὰ τοὺς τὸ ἀποδείξω.

Ὁ Τσερεντίσενκο κοίταξε τὸ σοβαρὸ πρόσωπο τοῦ Σα-
μάριν, τὸν ἀρχηγὸ τοῦ Ἐπιτελείου ποὺ τᾶχε χαμένα καὶ
εἶπε:

—Σύντροφε Μερτσάλωφ!

—Στὶς διαταγές σας, σύντροφε Ἐπίτροπε Μεραρχίας.

Γιὰ μιὰ στιγμὴ ὁ Ἐπίτροπος κοίταξε τὸν Μερτσάλωφ
κατάματα. Σ’ αὐτὴ τὴν ἤσυχη, λίγο μελαγχολικὴ ματιὰ,
εἶδε μ’ εὐχαρίστηση ποὺ τὸν ξελάφρωνε, πὼς ὁ Ἐπίτρο-
πος τᾶξερε ὅλα. Αἰσθάνθηκε πὼς ὁ Τσερεντίσενκο κατὰ

λαβε τή σημασία πού ἔχουν γι' αὐτόν τοῦτες οἱ σοβαρές, ἐπίσημες στιγμές τῆς πολεμικῆς του ζωῆς.

—Σύντροφε Μερτσάλωφ, — εἶπεν ὁ Τσερεντίτσενκο μέ ἤσυχη φωνή, ἀργά-ἀργά. Εἶμαι ὑπερβολικὰ εὐχαριστημένος ἀπὸ σᾶς. Διευθύνετε τή μάχη ἔκτακτα, εἶμαι θεόβαιος πὼς θὰ πετύχετε. — Ἐρριξε μιὰ ματιὰ στὸν Σαμάριν κι' ἐξακολούθησε :

—Ἐξ ὀνόματος τῆς ὑπηρεσίας, σᾶς εὐχαριστῶ, ταγματάρχη Μερτσάλωφ.

—Ἡ ζωὴ μου εἶναι γιὰ τὴ Σοβιετικὴ Ἐνωση, — ἀπάντησεν ὁ διοικητὴς τοῦ συντάγματος.

—Ἐ, τί λές Σαμάριν, πηγαίνουμε; — εἶπεν ὁ Τσερεντίτσενκο, ἀγκαλιάζοντας ἀπ' τὸν ὄμο τὸν στρατηγό.— Ἐχω νὰ σοῦ μιλήσω. Κι' ἔπειτα πρέπει ν, ἀφήσουμε τοὺς ἀνθρώπους νὰ δουλέψουν, πλάκωσαν ὅλοι οἱ ἀνώτεροι, στέκονται εἰς προσοχήν, κι' αὐτοὶ ἔχουν δουλειά, πολλή δουλειά. Ἄς τοὺς ἀφήσουμε ἤσυχους.

Βγαίνοντας ἀπ' τὸ καταφύγιο πλησίασε τὸν Μερτσάλωφ καὶ τὸν ρώτησε σιγανά :

Ἐ, ταγματάρχη, τί κάνει ὁ Ἐπίτροπός σου; — καὶ χαμογελώντας, προσέθεσε ὀλωσδιόλου σιγανά: Μιὰ φορὰ τσακωθήκατε; Ἀλήθεια λέω; Ἀλήθεια;

Λές κι' ἦταν μπροστὰ ὅταν γιὰ μιὰ στιγμή λογοφέραν μέ τὸν Μπογκαριώφ.

‘Ο θάνατος δὲν μᾶς νικᾷ

Οἱ παρατηρητές τοῦ Ρουμιάντσεφ βρίσκονταν δύο θέματα ἀπὸ τοὺς γερμανούς. ‘Ο ἀνθυπολοχαγὸς Κλενόφκιν, κρυμμένος μὲς στοὺς θάμνους, εἶδε δυὸ ἀξιωματικούς πού εἶχαν βγεῖ ἀπὸ τὸ ὑπόγειο καταφύγιό τους κι’ ἔπιναν καφέ, κάπνιζαν. Ἦκουε τὰ λόγια τους, εἶδε τὸν τηλεφωνητὴ πού ἦρθε ν’ ἀναφέρῃ καὶ τὸν ἕνα τους — θὰ ἦταν ὁ ἀρχαιότερος — νὰ δίνῃ διαταγές. ‘Ο Κλενόφκιν κοίταξε τὸ ρολοῖ του καὶ σκέφτηκε λυπημένος: εἶχεν ἄδικο πού δὲν ἔμαθε στὸν καιρὸ του γερμανικά, νὰ τώρα πού μποροῦσε ν’ ἀκούσῃ λέξη πρὸς λέξη τὴν κουβέντα τους. Τὰ ὀλμοβόλα βρίσκονταν καμμιά χιλιάδα μέτρα ἀπ’ τὴν θέση ὅπου στεκώταν. Ἐκεῖ εἶχε μαζευτεῖ καὶ τὸ πεζικό. Καὶ τοὺς πληγωμένους τοὺς εἶχαν μεταφέρει πιὸ κοντὰ — μὲ τὸ φορεῖά τους, πάνω στὰ καμιόνια, ἔτοιμοι σ’ ὅποια δήποτε στιγμή νὰ προχωρήσουν πίσω ἀπὸ τὸ πεζικό πού θᾶκανε ἔφοδο.

‘Ο τηλεφωνητὴς Μαρτίνωφ, πλάγιασμένος δίπλα στὸν Κλενόφκιν, κοίταξε μὲ ἰδιαίτερο ἐνδιαφέρον τὸ γερμανὸ τηλεφωνητὴ. Τοῦ φαινόταν ἀστεῖος, μὰ καὶ θύμωνε βλέποντας αὐτὸν τὸ γερμανό, πού εἶχε τὸ ἴδιο ἐπάγγελμα.

— Ἐχει μοῦτρο πονηρό, φαίνεται πὼς τὸ τσοῦζει — ψιθύρισεν ὁ Μαρτίνωφ, — βάλτον ὅμως ἐδῶ, στὸ δικό μου

μηχάνημα, τίποτε δὲν καταλαβαίνει. Μὰ τί νὰ σοῦ κάνει, δὲν εἶναι γερμανός;

“Ολους τοὺς εἶχε κυριέψει ἔνταση τρομακτική, ἀρχίζοντας ἀπὸ τὸν Κλενόφκιν ποὺ θρῖσκονταν δίπλα στοὺς γερμανούς, ἴσα μὲ τοὺς πληγωμένους καὶ τὸν μικρὸ Λένια, ποὺ περίμεναν στὴ σκοτεινιά τοῦ δάσους, ν’ ἀρχίσῃ ἡ ἔφοδος. “Ολοι ἄκουαν τὶς κανονιές, τοὺς πυροβολισμοὺς ἀπὸ τ’ αὐτόματα καὶ τὰ μυδραλιοβόλα, τὶς ἐκρήξεις ἀπὸ τὶς θόμβες τῶν ἀεροπλάνων, ποὺ συχνὰ περνοῦσαν μουγκρίζοντας πάνω ἀπὸ τὰ κεφάλια τους κατὰ τὶς θέσεις τῶν γερμανῶν. Τὰ παιδιὰ μόλις κρατιῶνταν γιὰ νὰ μὴ φωνάξουν, νὰ μὴ χειροκροτοῦν, ὅταν τ’ ἀεροπλάνο κάναν κάθετη ἐφόρμησι πάνω ἀπ’ τὰ χαρακώματα τοῦ ἐχθροῦ.

Ὁ Μπογκαριῶφ θρῖσκῶταν σὲ ὑπερένταση, ὄχι λιγότερο ἀπὸ τοὺς ἄλλους. “Εἶλεπε τὸν Ρουμιάντσεφ καὶ τὸν ἄφοβο, πάντα γελαστὸ Κοζλώφ, πῶς κοίταζαν μπρὸς τους ἐντατικά, τὴν ἀγωνία τους ἀπὸ τὴν ἀναμονή. Σύμφωνα μὲ τοὺς ὑπολογισμοὺς του, ἡ ἔφοδος τοῦ Μερτσάλωφ ἔπρεπε νὰ εἶχε φτάσει στὴν τελειωτικὴ τῆς φάσι. Πέρασε κι’ ἡ προθεσμία ποὺ εἶχαν ὀρίσει γιὰ συνδυασμένη ἐπίθεσι, κι’ ὅμως τὸ σινιάλο ἀκόμη δὲν εἶχε δοθεῖ. “Οταν δυνάμωνε ἡ κόλασι τῆς μάχης, οἱ ἀξιωματικοὶ διέκοπταν τὶς συνομιλίαι τους, ἄκουγαν, κοιτάζαν μπρὸς τους ἐντατικά. Μὰ ὁ Μερτσάλωφ, δὲν τοὺς καλοῦσε.

Ἦταν περίεργο, ἀσυνήθιστο τὸ πῶς ἄκουγαν τοὺς κρότους τῆς μάχης αὐτοὶ οἱ στρατιῶτες ποὺ θρῖσκονταν στὰ μετόπισθεν τοῦ ἐχθροῦ. “Ολοι οἱ ἦχοι ἔρχονταν ἀνάποδα, — οἱ ἐκρήξεις ἦσαν ἀπὸ τὶς ρούσσικες ὀβίδες, οἱ ὁμοθροντίαι τῶν κανονιῶν — γερμανικές. Πάνω ἀπ’ τὰ κεφάλια τους σφύριζαν σφαῖρες, κι’ αὐτὲς οἱ σφαῖρες ἦσαν ρούσ-

σικες, τὸ γάζωμα τῶν γερμανικῶν μυδραλιοβόλων καὶ αὐτομάτων ἀπηχοῦσε ἀπαίσια, ὀδυνηρά. Κι' αὐτὸ τὸ ἀφύσικο ἄκουσμα τῶν διαφόρων κρότων τῆς μάχης, συντελοῦσε νὰ ἐκνευρίζονται ἀκόμη περισσότερο οἱ ἄνδρες.

Ὁ κόκκινος στρατὸς κρύβονταν πίσω ἀπ' τὰ δέντρα, στοὺς θάμνους, στὸ ψηλὸ ἀθέριστο καναβοῦρι, κι' ἄκουγαν, κοίταζαν ἐντατικά τὸν καθαρὸ πρωϊνὸν ἀέρα, ποῦ μόνο ποῦ καὶ ποῦ σκοτείνιαζε ἀπ' τὸν καπνὸν καὶ τὴ σκόνη.

Κι' ὁ Μπογκαριῶφ ἄκουγε. Ξάφνου οἱ θροντὲς ἀπ' τὶς ἐκρήξεις ἄρχισαν νὰ λιγοστεύουν, τ' ἀεροπλάνα μὲ τὰ κόκκινα ἀστέρια, δὲν πετοῦσαν πιά πάνω ἀπ' τὶς θέσεις τῶν γερμανῶν. Εἶναι δυνατὸν ν' ἀπεκρούσθῃ ἡ ἔφοδος; Εἶναι δυνατὸν ν' ἀπέτυχεν ὁ Μερτσάλωφ στὶς προσπάθειές του καὶ νὰ μὴ μπόρεσε νὰ κάνῃ οὔτε τὸ παραμικρὸ ρῆγμα γιὰ ν' ἀρχίσουν μὲ τὸν Μπογκαριῶφ συνδυασμένη ἐπίθεση: Μαύρη μελαγχολία ἔσφιξε τὴν καρδιά του. Κι' ἡ ἰδέα πῶς ὁ Μερτσάλωφ μποροῦσε ν' ἀποτύχη ἦταν γι' αὐτὸν σωστὸ θασανιστήριον. Δὲν ἔβλεπε τὸ φῶς τοῦ ἡλίου, τοῦ φαινώνταν πῶς ὁ οὐρανὸς σκοτείνιασε, μαύρισε, δὲν ἔβλεπε πιά τὴν πλατεῖα πεδιάδα ποῦ ἀπλώνονταν μπρὸς του. "Ὅλα χάθηκαν, καὶ δέντρα καὶ ἀγροί. "Ἐνα μῖσος μόνο γιὰ τοὺς γερμανοὺς τὸν εἶχε κυριέψει ὀλόκληρο ἐδῶ δὲ μὲσα στὸ δάσος, ἔβλεπε, φαντάζονταν καθαρὰ τὴ μαύρη, ἀπαίσια ὀργανικὴ δύναμή τους, ποῦ ἀπλώνονταν, στὸν κόσμον, στὴ γῆς τοῦ λαοῦ. Ναὶ στὴ γῆς τοῦ λαοῦ.

Περπατοῦσε σιγὰ - σιγὰ, ἀνάμεσα στοὺς στρατιῶτες, στέκονταν γιὰ μιὰ στιγμή, ἔλεγε δυὸ κουβέντες, πήγαινε πρὸς πέρα.

«Ἄν μετὰ μιὰ ὥρα — σκέπτονταν — δὲν μοῦ κάνει συνιάλο, θὰ σηκώσω τοὺς ἄντρες μου γιὰ ἐπίθεση, θ' ἀνοί-

ξω καὶ μόνος μου τὸ ρῆγμα στὴν ἄμυνα τῶν γερμανῶν.....
Ἄκριβῶς μετὰ μιὰ ὥρα.....»

Τούτη ἐδῶ ἡ μάχη, ἔπειτα ἀπὸ διαρκῆ ὑποχώρηση, ἦταν γι' αὐτὸν σὰν ἓνα σύμβολο, μιὰ καινούργια φάση τοῦ πολέμου μὲ τὴ Γερμανία. «Ὁ Μερτσάλωφ πρέπει νὰ ἐπιτύχη — εἶπε τοῦ Κοζλῶφ — δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ γίνῃ διαφορετικά, ἢ ἐγὼ δὲν καταλαβαίνω τίποτε.»

Τὸ σινιάλο τὸ εἶδαν ὅλοι. Κόκκινες ρουκέτες ποὺ πήγαιναν ἀπ' τὶς ρούσικες γραμμὲς πρὸς τὶς γερμανικὲς. Τὴν ἴδια στιγμὴ θρόντησαν οἱ ὄλμοι τοῦ Ρουμιάντσεφ. Χιλιάδες ἄνθρωποι κοκκάλωσαν. Αὐτὲς οἱ θροντὲς εἰδοποιούσαν τοὺς γερμανοὺς πὼς πίσω τους θρῖσκεται κόκκινος στρατός.

Ὁ Μπαγκαριῶφ ἔρριξε μιὰ γρήγορη, εὐθυμη ματιὰ στὴν πεδιάδα, ἔσφιξε τὸ χέρι τοῦ Κοζλῶφ ποὺ πήγαινε μὲ τὴ δεξιὰ πτέρυγα, τοῦ εἶπε: «ἀγαπητὲ φίλε, θασίζομαι πάνω σας» πῆρε μιὰ βαθειὰ ἀναπνοὴ καὶ φώναξε δυνατὰ:
— Ἐμπρὸς παιδιά! Ὅλοι μαζί μου!

Ὁ Μπογκαριῶφ ἔτρεχε μπρὸς κι' ἓνα περίεργο συναίσθημα τὸν εἶχε κυριέψει ὀλόκληρο — αὐτὸς τραβοῦσε πίσω του τοὺς στρατιῶτες, μὰ κι' αὐτοί, ἐνωμένοι μαζί του σὰν ἓνα σῶμα ἀδιαίρετο, ἀτόφιο, λὲς καὶ τὸν ἔσπρωχναν μπρὸς. Ἄκουε πίσω τὶς ἀναπνοὲς τους, τοῦ μεταδίδονταν τὰ φλογερά, γρήγορα χτυπήματα ποῦ καναν νὰ σκιρτοῦν οἱ καρδιές τους. Ἦταν ὁ Λαὸς ποὺ πολεμοῦσε γιὰ νὰ πάρῃ πίσω τὴ γῆς του. Ἄκουε τὰ πόδια τους ποὺ χτυποῦσαν τὸ χῶμα μὲ τὰ βαρειά τους ποδήματα, — αὐτὸ ἦταν τὸ ξεπέταμα τῆς Ρωσσίας ποὺ ἄρχιζε πιά τὴν ἐπίθεση. Ἐτρεχαν μπρὸς, ὄλο καὶ πιὸ γλήγορα, τὰ «οὐρά» ὄλο καὶ μεγάλωναν, δυνάμωναν, ἀνέβαιναν πιὸ ψη-

λά, διαχύνονταν πιό πλατειά. Τάκουσαν οί στρατιῶτες τοῦ Μερτσάλωφ μέδα στοὺς κεραυνούς τῆς μάχης πού ἐξελίχτηκε σέ ἔφοδο μέ ἐφ' ὄπλου λόγῃ, τάκουσαν οί χωριάτες στὰ καταλειμμένα ἀπ' τὸν ἐχθρὸ χωριά τους, τάκουσαν τὰ πουλιά ποῦχαν σηκωθεῖ ψηλά στὸν οὐρανό. Αὐτὰ τὰ «οὐρά» ἔκαναν τὸ γαλάζιο ἀέρα νὰ τρέμη, ἡ γῆς νεκρώθηκε.

Οί γερμανοὶ πολεμοῦσαν μέ ἀπελπισία· γρήγορα καὶ μέ μαεστρία πῆραν θέση ἀμυντικὴ ἐνάντια στὸν ἀναπάντεχο ἐχθρὸ κι' ἀνοιξαν φωτιά μέ τὰ μυδραλιοβόλα. Ἐν τούτοις δυὸ κύματα Σοβιετικοῦ πεζικοῦ χύνονταν νὰ συναντηθοῦν. Οί κόκκινοι πηδοῦσαν ἀπ' τὰ χαντάκια καὶ τὰ χαρακώματα, σάρωναν τὰ συρματοπλέγματα, πετοῦσαν χειροβομβίδες πάνω στὰ καμιόνια καὶ τὰ θώρακισμένα αὐτοκίνητα. Τ' ἀτσάλινα τάγκς, καρφωμένα στὸν τόπο, γίνονταν πυροτεχνήματα κάτω ἀπ' τὴ θρεμένη ρούσικη φωτιά. Μὰ ἦσαν οί ἴδιοι ἄνθρωποι πού λίγη ὥρα πρὶν φοβόντουσαν νὰ μιλήσουν δυνατά, πού πρόσεχαν στὰ κροάσματα τῶν κοράκων, παίρνοντάς τα γιὰ κουβέντες γερμανῶν; Τώρα πιά, οί ἄνδρες τοῦ Μερτσάλωφ ὄχι μόνον ἄκουγαν τὰ «οὐρά» πού βροντοφωνοῦσαν πίσω ἀπ' τὸ γερμανικὸ μέτωπο, μὰ κι' ἔβλεπαν τὰ σκονισμένα μοῦτρα τῶν συντρόφων των, ἰδρωμένα, βρώμικα ἀπὸ τὴν πάλη, ξεχώριζαν τοὺς πεζοὺς ἀπὸ τοὺς ἄλλους πού χτυποῦσαν μέ γκρανάτες, διέκριναν τὰ μαῦρα σήματα τῶν πυροβολητῶν καὶ τὸ κόκκινο ἀστέρι στὸ πηλήκιο τοῦ ἀνθυπολοχαγοῦ Κοζλώφ.

Σ' αὐτὸ τ' ἀναμεταξύ, οί γερμανοὶ κρατοῦσαν τὴν ἀντίσταση. Ἴσως δὲν τοὺς ἔσπρωχνε σ' αὐτὸ μόνον ἡ ἀνδρεία. Ἴσως ἡ πίστη πού τοὺς εἶχε μεθύσει, στὸ ἀκατά-

βλητο τῆς δύναμῆς τους, δὲν τοὺς ἐγκατέλειπε τώρα, στὴ στιγμή πού τοὺς τσάκιζαν. Ἴσως αὐτοὶ οἱ στρατιῶτες, συνηθισμένοι ἐφτακόσιες τώρα μέρες ὄλο νὰ νικοῦν, δὲ μπορούσαν, δὲν ἤθελαν ἀκόμη νὰ καταλάβουν πὼς αὐτὴ, ἡ ἐφτακοσιοστὴ πρώτη μέρα, ἦταν γι' αὐτοὺς μέρα καταστροφῆς.

Ἡ γραμμὴ ὅμως τοῦ μετώπου τους κόπηκε, ἔσπασε.....

Νά, συναντήθηκαν οἱ δυὸ πρῶτοι πολεμιστές, ἀγκαλιάστηκαν καὶ μὲς στὸ πανδαιμόνιο τῆς μάχης ἀκούστηκε :

—Ἀδέρφι, τσιγάρο, μιὰ βδομάδα δὲν κάπνισα!

Σήκωσαν τὰ χέρια οἱ πρῶτοι μυδραλιοβολιστὲς πού περικυκλώθηκαν, ἕνας γερμανός, μὲ πρόσωπο γεμᾶτο μπιμπίκια, μὲ καμπουρωτὴ μύτη, φώναζε: Ροῦσσε, μὴ πυροβολεῖς! καὶ πέταξε κατὰ γῆς τὸ αὐτόματό του. Ἄρχισαν νὰ προχωροῦν, μὲ κατεβασμένα κεφάλια, ὀλόκληρες κολῶνες αἰχμάλωτοι, χωρὶς πηλήκια, μὲ τ' ἀμπέχωνα ξεκούμποτα, μὲ ἀναποδογυρισμένες τσέπες, σημεῖο πὼς δὲν κρατοῦσαν πάνω τους οὔτε πιστόλι οὔτε γκρανάτες. Βγῆκαν ἀπ' τὸ γερμανικὸ ἀρχηγεῖο οἱ γραφειάδες, τηλεφωνητές, τηλεγραφητές. Κοιτάζουν ὄλοι τὸ καλοθρεμένο κουφάρι τοῦ γερμανοῦ συνταγματάρχη πού πέταξε τὰ μυστά του. Μὲ μιὰ γρήγορη ματιά, ὁ λεβέντης διοικητὴς μετρᾷ τὰ γερμανικὰ κανόνια, τ' αὐτόματα, τ' αὐτοκίνητα, τὰ τάγκς, πεταμένα, ἀφισμένα στὸ πεδῖον τῆς μάχης.

—Ποῦ εἶναι ὁ Ἐπίτροπος; — ρωτοῦσαν ὁ ἕνας τὸν ἄλλο τὰ παιδιὰ.

—Ποῦ εἶναι ὁ Ἐπίτροπος; — ρώτησε ὁ Ρουμιάντσεφ.

—Δὲν εἶδε κανένας τὸν Ἐπίτροπο; — ρώτησεν ὁ Κοζλώφ, σκουπίζοντας τὸν ἰδρῶτα ἀπ' τὸ πρόσωπό του.

—Ὁ Ἐπίτροπος ὅλη τὴν ὥρα ἦταν μαζί μας — ἔλεγαν

οί στρατιῶτες, — ὁ Ἐπίτροπος ἦταν μαζί μας.

—Ποῦ εἶναι ὁ Ἐπίτροπος; — ρώτησε μὲ δυνατὴ φωνὴ ὁ Μερτσάλωφ, προχωρώντας ἀνάμεσα σὲ συντρίμια αὐτοκινήτων, κατασκοπισμένος, μὲ τρυπημένο ἀπ' τὰ θόλια τὸ καινούργιο του ἀμπέχωνο.

Καὶ τοῦ ἀπαντοῦσαν:

—Ὁ Ἐπίτροπος πήγαινε ἐμπρός, ὁ Ἐπίτροπος ἦταν μαζί μας.

Πάνω στὸ σιωπηλὸ τώρα πεδίο τῆς μάχης προχώρησε ἓνα μικρὸ, πράσινο, θωρακισμένο αὐτοκίνητο. Σταμάτησε καὶ κατέθηκε ὁ Τσερεντίτσενκο.

—Σύντροφε Μέλος τοῦ Πολεμικοῦ Συμβουλίου — τοῦ εἶπε ὁ Μερτσάλωφ, — πάνω σ' αὐτὸ τὸ μεταγωγικὸ ποῦ ἔρχεται, εἶναι ὁ γιός σας. Τὸν ἔφερε ὁ Μπογκαριῶφ μαζί μὲ τὸ τμημὰ του.

—Ὁ Λένιας μου, — εἶπεν ὁ Τσερεντίτσενκο, — ὁ γιός μου;

Κοίταξε τὸν Μερτσάλωφ, αὐτὸς ὅμως δὲν ἀπάντησε, κατέβασε τὰ μάτια. Ὁ Τσερεντίτσενκο στεκώταν σιωπηλὸς κοιτάζοντας τὸ καμιόνι ποῦ βγαίνει ἀπὸ τὸ δάσος.

Καὶ γυρίζοντας πρὸς τὸν Μερτσάλωφ ρώτησε:

—Ποῦ εἶναι ὁ Ἐπίτροπος;

Ὁ Μερτσάλωφ κι' αὐτὴ τη φορὰ δὲν ἀπάντησε.

Σηκώθηκε ἄνεμος πάνω ἀπ' τὴν πεδιάδα.

Κι' ἀπὸ πέρα, ἀπὸ κεῖ ποῦ ἄναθαν οἱ τελευταῖες φωτιές, ἔρχονταν δυὸ ἄνθρωποι. Ὅλοι τοὺς εἴξεραν. Ἦσαν ὁ Μπογκαριῶφ κι' ὁ Ἰγνάτιεφ. Αἷμα ἔτρεχε ἀπὸ πάνω τους. Προχωροῦσαν κρατώντας ὁ ἓνας τὸν ἄλλο, μὲ βῆμα βαρὺ, ἀργό.

STAT

ΓΙΩΡΓΗ ΚΟΥΤΟΥΜΑΝΟΥ

ΠΟΙΗΜΑΤΑ

ΦΩΣ ΣΤΑ ΣΚΟΤΑΔΙΑ

ΤΟΜΟΣ Α'.

ΝΕΑ ΥΟΡΚΗ, 1938

ΛΑΪΚΟΝ ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ

STAT

ΓΙΩΡΓΗ ΚΟΥΤΟΥΜΑΝΟΥ

ΠΟΙΗΜΑΤΑ

ΦΩΣ ΣΤΑ ΣΚΟΤΑΔΙΑ

ΤΟΜΟΣ Α'.

ΛΑ.Ι.ΚΟΝ ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ
344 EAST 32ND STREET
NEW YORK, N. Y.

Ἐξεδόθησαν φροντίδι καὶ ἐπιμελείᾳ τῆς Ἑλληνο-Ἀμερικανικῆς
Ἐκπαιδευτικῆς Ὀμοσπονδίας.

ΓΕΩΡΓΗΣ ΚΟΥΤΟΥΜΑΝΟΣ

ΣΤΗ ζωή μου — σάν άνθρωπος — έχω κάνει πολλές άπροσεξίες και λάθη. Ένα λάθος πού μ' έκανε νά αισθανθῶ τύφι, ήταν τὰ άπρόσεχτα λόγια πού έγραφα προπέρυσι στό Ποιητικό Συμπόσιο του «Πρωτοπόρου».

«Άπό τους Έλληνοαμερικανούς ποιητές», έλεγα, «προτιμῶ τόν Γ. Κουτουμάνο, άπό τὰ λίγα του πού διάβασα — άν και βρίσκω ότι ύστερεί στην τεχνική.»

Σκοπός μου βέβαια δέν ήταν νά ύποτιμήσω, νά κατάκρίνω ή νά πειράξω τόν σεβαστό και πολυαγαπημένο μας ποιητή.

Στό σύντομο εκείνο σημείωμα, θέλησα νά τόν παρακινήσω — για τὸ καλό του άγῶνα και τῆς τέχνης — νά προσέξει μερικές τεχνικές — μετρικές και ρυθμικές — άτέλειες του στίχου του, πού υπέπεσαν στην κριτική μου άπαιτητικότητα ή παραξενειά.

Όμολογῶ όμως πῶς είχα καθῆκον τότε νά αναπτύξω τῆ σκέψη μου και τὸ σκοπό μου, όπως είχα καθῆκον νά είχα προσέξει πιο πολύ τὸ έργο του ποιητή μας. Είτε άπό άμέλεια είτε άπό άστοχασιά δέν τὸ έκαμα.

Ύστερα άπό λίγο, φάνηκε στον «Πρωτοπόρο» ένα σονέτο του Κουτουμάνου — πού δημοσιεύεται και σ' αὐτῆ τῆ συλλογή και εἶνε άπό τὰ καλλίτερά του — με τόν τίτλο «Στὰ Τραγούδια μου» (άφιερωμένο σ' αὐτούς πού έλαβαν μέρος στό Ποιητικό Συμπόσιο του «Πρωτοπόρου»). Ήταν σάν άπάντησις στα παραπάνω άστόχαστα λόγια μου.

Τραγούδια μου ψυχόβγαλτα και σίχοι,
κι' αν δέν λειτουργηθήκατε στῆς Τέχνης τὸ Ίερό,
στό ναὸ τῆς σκέψης κάποιος θε νά τύχει
νά σᾶς χαϊδέψει, νά σᾶς φιλήσει με τόν καιρό.

Κι' έκατσα κ' έγῶ νά του άπαντήσω μ' ένα σονέτο για νά εξιλεωθῶ και συνάμα νά εξηγηθῶ, μᾶ δέν τὰ κατάφερα και τὸ παράτησα μισοτελείωτο. Θυμᾶμαι μονάχα ένα σίχο:

«Εὐγενικὲ τραγουδιστή, συχώρεσέ με».

Σήμερα όμως μου δίδεται ή εὐκαιρία νά ξεπληρώσω τὸ χρέος μου. Και είμαι άπειρώς εὐτυχῆς και ύπερήφανος πού μου δίνεται — μεταξύ τῶν πρώτων — ή μεγάλη τιμῆ εὐλαθικά νά τὰ χαϊδέσω και νά τὰ φιλήσω τὰ τραγούδια του ποιητή, λειτουργημένα στῆς Τέχνης τὸ Ίερό, όπου τούς άξίζει νά στέκουν.

Γιατί ο Κουτουμάνος δεν είχε κανέναν κοινό στιχουργό. Ήταν ποιητής αληθινός και σπάνιος με εξαιρετικό ταλέντο και ικανότητες. Ήταν άδιστάκτως ο μεγαλύτερος Έλληνας ποιητής που φάνηκε ως τώρα στην Αμερική. Αυτό οφείλουν να το ομολογήσουν φίλοι και έχθροι. Θα το ομολογήσει κάθε ειλικρινής και νοήμων αναγνώστης που θα μελετήσει τον παρόντα τόμον που εκδίδεται προνοία της Έλληνο-Αμερικανικής Εκπαιδευτικής Όμοσπονδίας.

Ήταν ευτύχημα πως ένα τέτοιον διαλεχτόν ποιητήν τον χαιρείται και τον καμαρώνει η εργατική τάξις. Από τα σπλάχνα της έβγήκε, σ' αυτήν αφιερώθηκε και σ' αυτήν ανήκει. Κ' είναι μια χειροπιαστή απόδειξις ότι ο αληθινός τεχνίτης σήμερα δεν μπορεί παρά να συγκινηθῆ και ένθουσιασθῆ με τους αγώνες τῶν εργατῶν. Οἱ Έλληνες εργάτες τῆς Αμερικῆς ἔβγαλαν ἕνα μεγάλο ποιητή. Τιμὴ και σ' αὐτοὺς και στὸν ποιητὴ, που τὸν λατρεύει και τὸν δοξάζει ἡ εργατική τάξις.

Ἡ δημοσίευσις τῆς παρούσης συλλογῆς ἀποτελεῖ τῇ ἀληθείᾳ ἱστορικὸν γεγονός. Μ' αὐτὴ πλουτίζεται σημαντικὰ ἡ φωτισμένη φιλολογία. Ὁ Κουτουμάνος γράφει στίχους ἐπὶ σαράντα σχεδὸν χρόνια, ἀλλὰ ποτὲ δὲν ἐφρόντισε νὰ τοὺς ἐκδώσει σὲ βιβλίον. Τὰ ποιήματά του σκόρπια ἐδῶ και ἐκεῖ σ' ἐφημερίδες και σὲ περιοδικά.

Ήταν γεγονός πως και στὸ παρελθόν τὸν εἶχαν προσέξει μερικοὶ και ἐκτιμῆσει ἀπὸ τὰ πρῶτα χρόνια. Εἶχαν πάντα τὰ τραγούδια του κάποια πρωτοτυπία και φυσικότητα, κάτι ἀπὸ τὴ δροσιά τοῦ Ταυγέτου, σὲ πλαιγίες τοῦ ὁποῖου γεννήθηκε ὁ ποιητής.

Κ' εἶνε ἀλήθεια πως και στὰ πρῶτά του ἔργα συναντᾶ κανεὶς τὸ ἀνθρωπιστικὸ στοιχεῖο, και τὴν ἐξέγερσί του κατὰ τῆς πλάνης, τῆς ψευτιάς και τῆς κοινωνικῆς ἀδικίας. Μὰ μονάχα μετὰ καιρὸ, σὰν ἀδραξε στὰ γερὰ τὸ νόημα τῆς εργατικῆς ἰδεολογίας κι' ἀφιέρωσεν ὅλες τὶς ψυχικὲς του δυνάμεις στὴν ἐξυπηρέτησί της, τότε τὸν φίλησε ἡ Μοῦσα στὸ μέτωπο και τὸν σήκωσε ψηλὰ στὰ πύρινα φτερά του ὁ Πήγασσος.

Ὁ Κουτουμάνος ὕστερα δὲν ἀποτραβήχθηκε, δὲν κρύφτηκε, δὲν λιποψύχησε. Παρ' ὅλα τὰ χρόνια, μπῆκε σὲ πρῶτες γραμμὲς τοῦ ἀγῶνα και τὸν ἐξυπηρετεῖ σταθερὰ ἴσχι μονάχα με τὴν λογοτεχνική του συμβολή, ἀλλὰ και με τὴν ἐνεργό του δράσι, πρὸ πάντων στὸν τομέα τῆς Έλληνο-Αμερικανικῆς Όμοσπονδίας, τῆς ὁποίας εἶνε πολῦτιμον στέλεχος.

Κι' ὅσο μπαίνει στὸν ἀγῶνα, τόσο πέρνει βάθος και δύναμι ἡ ποιητικὴ του τέχνη. Τὸ λέγει και ὁ ἴδιος σὲ μιὰ πραγματεία του: «Κι' ὅσο θὰ μπαίνουν (οἱ λογοτέχνες) βαθύτερα μέσα στὸ εργατικὸ κίνημα και ἡ γνῶσι τοὺς μεστῶνει και δυναμώνει, τόσο και τὸ ἔργο τοὺς θὰ γίνεται πιὸ ἄρτιο και θὰ ἔχη μεγαλύτερη κοινωνική και ἐπαναστατική ἐπίδρασι στὴ μάζα».

Κι' ὅπως λέγει γιὰ τὸν Κουτουμάνο ὁ λεπτὸς αἰσθητικὸς και κριτικὸς μας Παῦλος Νίκας, «θέλει νὰ κλείσει τὰ βασικὰ σημεῖα τοῦ εργατικοῦ ἀγῶνα, νὰ τὰ δώσει στὸν ἐργάτη σὲ ζωηρές, γεμάτες αἰ-

σθημα και συγκίνησι μορφές, σὲ φράσεις ἠχηρὲς γεμάτες πάθος, γιὰ νὰ μείνουν στὸ νοῦ του σὰν ἔκφρασι τῆς ἴδιας του τῆς ψυχῆς».

Πολλὰ τῶν ποιημάτων τοῦ τόμου αὐτοῦ πρωτοδησιεύθησαν κατὰ διαφόρους ἐποχὰς εἰς τὸν Ἑλληνοαμερικανικὸν τύπον—εἰς τὴν «Φωνὴν τοῦ Ἐργάτου», τὴν «Καθημερινὴν» τοῦ Σικάγου, τὸν «Ἀνεξάρτητον», τοῦ Σικάγου, τὸ «Ἐμπρός», τὰ περιοδικὰ «Νέα Ζωή» τοῦ Χαλέπα, «Σύγχρονη Σκέψη» τοῦ Βισάνθη καὶ «Πρωτοπόρο» τῆς Ἑλληνικῆς Ἐκπαιδευτικῆς Ὀμοσπονδίας καὶ στὴν σατυρική «Σανίδα» ποῦ ἐξέδιδε ὁ ποιητὴς στὸ Σικάγο.

Τὰ περισσότερα ποιήματά του περιέχουν τὰ πιὸ βαθειὰ καὶ περιεκτικὰ νοήματα. Συχνὰ ξαφνίζει ἡ πρωτοτυπία των, ἡ φυσικότης των, ἡ ἐπιτυχημένη διατύπωσις—πολλὲς φορὲς αἰσθάνεσαι πὼς τὸ κάθε τι εἶνε στὴ θέσι του καὶ πὼς δὲν μπορεῖ νὰ εἰπωθῆ κατ' ἄλλον τρόπον παρὰ ὅπως τὸ λέγει ὁ Κουτουμάνος—τὸ αὐθόρμητο καὶ πηγαῖο, τὸ σεμνὸ καὶ συγκρατημένον, τὸ ὕψος, ἡ ἀπροσδόκητη σκέψις, ἡ ἀσυνήθιστη λέξις, ἡ λεπτότης καὶ εὐγένεια τοῦ ὕφους—πράγματα ποῦ συμβαίνουν σχεδὸν πάντα μὲ τὸ μεγάλο Σολωμό, σπανιώτερα μὲ τὸ Βαλαωρίτη καὶ πιὸ ἀραιὰ ἀκόμη μὲ τὸν Παλαμᾶ.

Ἐνας ἀπὸ τοὺς παλαιότερους Ἑλληνες μετανάστες στὴν Ἀμερική, ὁ Κουτουμάνος ἐταλαιπωρήθηκε στὴ βιοπάλη, ἐπόνεσε, σὰν ὅλοι μας, ἀπογοητεύθηκε ἴσως. Γι' αὐτὸ καὶ τὰ τραγούδια του, τὰ Ψυχόβγαλτά του, ὅπως τὰ λέγει, γιὰτὶ ἀληθινὰ εἶνε βγαλμένα ἀπ' τὴν ψυχὴ του, εἶνε ζυμωμένα μὲ τὸν πόνο, μὲ τὸ κλάμα, μὲ τὸ αἷμα τῆς καρδιάς του. Γι' αὐτὸ εἶνε τόσο συμπαθητικά. Τὸ εἶπε ὁ Ἀλφρέδος Μυσσέ:

«Τὰ πιὸ γλυκὰ τραγούδια κλειοῦν ἀπελπισίας πόνο
καὶ ξέρω κάποια ἀθάνατα ποῦ στεναγμοὶ ἔνε μόνον.»

Μὰ ὁ Κουτουμάνος δὲν ἀφῆκε τὴν ἀπελπισία νὰ τὸν κυριεύσει καὶ νὰ τὸν κάνει ἄχρηστο. Τὸν πόνο του, ποῦ εἶνε διάχυτος καὶ ξεσπᾶ στὰ τραγούδια του, καὶ τὴν πίκρα καὶ ἀγανάκτησι τῆς ἐπαναστατημένης ψυχῆς του, τὰ στρέφει ἐναντίον τοῦ σημερινοῦ ἀδίκου κοινωνικοῦ συστήματος, ἐναντίον κάθε ἐκμεταλλευτοῦ, ἐναντίον τοῦ κτηνώδους φασισμοῦ καὶ τῶν ἱμπεριαλιστικῶν πολέμων, καὶ σφυρηλατεῖ Κυκλώπειες πανοπλίες γιὰ τὴν ἀπελευθέρωσι τοῦ λαοῦ καὶ τὴν κατάργησι τῆς τυραννίας.

Ἡ λύπη μου σὰς ἔδωκε τραγούδια μου παλμὸ
κι' ἀπ' τὸν ἀγῶνα τῆς ζωῆς ἐπήρατε θυμό.

Εἶνε ἀξιοσημείωτο ὅτι ἡ ὀλοκληρωτικὴ ἀφύπνισις καὶ ἐξέλιξις τοῦ ποιητῆ βράδισε παράλληλα μὲ τὴν ἀφύπνισι καὶ ἐξέλιξι τοῦ Ἑλλήνος ἐργάτη τῆς Ἀμερικῆς. Ὁ Κουτουμάνος βρῆκε τὸ δρόμο του ἐνωρὶς καὶ τράβηξε μπροστά.

Ἀπὸ τὰ τραγούδια τῆς συλλογικῆς θὰ σημειώσουμε ἰδιαίτερος τὸν «Πόλεμο», ἕνα μεγαλοφάνταστο καὶ μεγαλόπνοο δημιούργημα καὶ ἀπὸ τὰ Κριτικὰ Γυμνάσματα τὸ μακρόσυρτο, ἀλλὰ τόσο δυνατὸ

«Δεκάλογο του Έργατη» με την άστραπόβροντη κραυγή και πρόσκλησι και σάλπισμα:

Σηκώσπ' εργάτες τὸ σφυροδρεπά
κ' ἐν τούτῳ νικά» θροντοφωνήστε!

Ίδιαιτέρας μνείας ἄξιο εἶνε και τὸ Έγερτήριο «ἡ Μάννα Γῆ», ἀπλό και ὁμαλό, γοργό και πεταχτό — θαῦμα ρυθμοῦ και ρίμας. Έδῶ ἡ ιδέα ἀμιλλᾶται με τὴν ἐκτέλεσι. Αἴσθημα και διατύπωσις γίνεταί ἕνα και τὸ αὐτό.

Γιατί στα δυσκολώτερα και στα λιγώτερο συνειθισμένα μέτρα, κάπως και κάπου σκοντάφτει ὁ φίλος μας Κουτουμάνος. Μὰ σὲ τοῦτο τὸ ποῖημα, ὅπως βέβαια και σὲ πολλὰ ἄλλα τῆς συλλογῆς, δὲν μπορεῖς νὰ βρῆς κανένα ψεγάδι. Εἶνε τέλειο και στὸ νόημα και στὴν ἀπόδοσι.

Ένα ἄλλο ἀπὸ τὰ καλλίτερά του εἶνε τὸ ποῖημα «Στοὺς Μάρτυρές Μας». Όταν τὸ ἄκουσα ἀπαγγελλόμενο ἀπὸ τὸν Χ. Ροζῆ τοῦ Έργατικοῦ Θεάτρου τὴν περασμένη Κυριακὴ στὸ Μνημόσυνο τῶν Έλληνοαμερικανῶν Έθελοντῶν στὴν Ἰσπανία, μοῦ ἔκανε καταπληκτικὴ ἐντύπωσι και με συγκίνησε βαθειά.

Απὸ τὰ σατυρικά του θὰ ἀναφέρουμε τὸν «Κρασοπατέρα», τὴ «Βασκανία» και τὸν ἀριστοτεχνικὸ «Ρωμηό». Ὁ Κουτουμάνος ἔχει γενναία σατυρικὴ φλέβα. Τὰ σατυρικά του εἶνε τόσο καλά ὅσο και τὰ ἄλλα του ποιήματα.

Ξεχωριστὸ ποῖημα εἶνε τὸ «Στὰ Έξῆντά μου Χρόνια», τόσο ὡμορφο και συγκινητικὸ με τὴν εὐγενικιά του ἀφιέρωσι τῶν τραγουδιῶν του στὴ γενέτειρά του:

Τὰ παραδίνω στὴ ψυχομάννα τους Έλλάδα!

Εὐχόμεαστε με ὅλη τὴν καρδιά μας νὰ τὰ διπλώση ὁ ἀγαπητὸς μας ποιητής! Νὰ ζήσει πολλὰ-πολλὰ ἀκόμη χρόνια! Νὰ τοῦ δώσει ὁ ἀγῶνας μας ζωὴ, υγεία, δύναμι και σθένος! Νὰ μᾶς χαρίσει πολλὰ-πολλὰ ἀκόμα τραγούδια — ἐκτὸς ἀπὸ τὰ πολλὰ ἀνέκδοτα ποῦ ἔχει ἔτοιμα και ποῦ γεμίζουν τόμους — και χωρὶς ἄλλο θὰ εἶνε ἀρτιώτερα και τελειότερα! Νὰ ἐξακολουθῆ γιὰ πολὺν καιρὸν ἀκόμα νὰ εἶνε ὁ ψάλτης μας, ὁ βάρδος μας, ὁ ἐμπνευστὴς και καθοδηγητῆς τῶν ἀγῶνων τοῦ προλεταριάτου!

ΔΗΜΟΣ ΒΟΡΓΙΑΣ

Νέα Ὑόρκη, 22 Φεβρουαρίου 1938.

ΣΤΑ ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ ΜΟΥ

Τραγούδια μου ψυχόβγαλτα και σίχοι
κι' αν δεν λειτουργηθήκατε στῆς τέχνης τὸ ἱερό
Στὸ ναὸ τῆς σκέψης κάποιος θενά τύχη
νά σᾶς χαϊδέψη, νά σᾶς φιλήση μὲ τὸν καιρό.

Μὲ περισσὴν ἀγάπη σὰν παιδιὰ μου
σᾶς εἶχα συντρόφους πιστοὺς στὴν ψυχομοναξιά
Καὶ στύλο στὴν τρεμόπαλμη καρδιά μου
στὴν ξεραῖλα τῆς ζωῆς καὶ στὴν ἀποπνιξιά.

Στοῦ κόσμου κάθε πόνεμα καὶ λύπη
σὰν τὰ ξενόφερτα πουλιὰ σηκώνετε φτερό
Καὶ στὸ δικό μου τ' ἄγριο καρδιοχτύπι
παίρνατε φῶς π' ἀπλώνεται στὴ γῆς ἀστραφτερό.

Ὁ πόνος μου σᾶς ἔχει ζωντανέψη
κι' ἡ λύπη μου σᾶς ἔδωκε τραγούδια μου πάλμὸ
Σᾶς βύζαξε σᾶς ἔθρεψε νῆ σκέψη
κι' ἀπ' τὸν ἀγῶνα τῆς ζωῆς ἐπήρατε θυμό.

CHICAGO, ILL., APRIL, 1936.

ΣΤΑ ΕΞΗΝΤΑ ΜΟΥ ΧΡΟΝΙΑ

Τώρα που ζυγόνω στῆς γαλήνης τὸν λιμένα,
καὶ τρικυμισμένο τ' ἀντικρύζω,
Στὰ παλιὰ τραγούδια μου καθρεφτίζω
τὴ γαληνεμένη μου, ψυχὴ... πού με φωτίζει.

Ψυχές που πονοῦν κι' ἀγαποῦν ὅ,τι π' ἀξίζει
τώρα στὸ δειλινὸ π' ἀρμενίζω,
Τὸν ἀνθὸ τῆς σκέψης μου τοὺς χαρίζω

πού μέσ' τὸ περιβόλι τῆς καρδιάς μου ἀνθίζει.

Στὴν τραχειὰ ζωὴ τῆς ξενητιάς καὶ τὴν ἀγριάδα
τὰ τραγούδια μου ξενογεννημένα,
Μὲ τὰ δάκρυα τοῦ πόνου ποτισμένα
κρύβουν μέσα τους τῆς κακοπάθειας τὴν πικράδα

Μὲ τῆς γλώσσας τῆς λαλούμενης τὴν ὠμορφάδα
κι' ὅπως τ' ἀγριολούλουδα παρθένα,
Τώρα πού τὸ χινόπωρο τῆς ζωῆς ἀρχίζει,
τὰ παραδίδω στὴν ψυχομάννα τους Ἑλλάδα.

ΑΠ' ΤΑ "ΨΥΧΟΒΓΑΛΤΑ"

I

Ωρες ώρες... πού ο νους μου πετάει
στής ιδέας τὰ κρυφὰ μονοπάτια,
θωρῶ μὲ τῆς ψυχῆς μου τὰ μάτια
τὶς εἰκόνες πού ἡ ζωὴ μου ζητάει.

Ἄπ' ὅ,τι προσκυνᾷ καὶ ὅ,τι πατάει
ὁ κόσμος, σὲ καλύβια καὶ παλάτια,
ξεδιαλέγω τὰ ὠραία κομμάτια,
καὶ νά! μιὰ εἰκόνα πῶς ξεπετάει!

Ἀπὸ πόνο καὶ χαρὰ παίρνω χρῶμα,
κι' ἀπ' τὸ φῶς κι' ἀπ' τὸ σκοτάδι ἀκόμα
καὶ μὲ τὸ πινέλο τῆς σκέψης ἀρχίζω.

Πάντα μὲ πίστη βαθειὰ χαρακώνω.
Νά! πῶς ταιριάζω καὶ πῶς ζωγραφίζω,
δίχως μὲ νόθες μπογιές νὰ στολίζω,
τὶς εἰκόνες πού στὸ φῶς ξεδιπλώνω.

II

Στόλισε ἡ ἀνοιξη μὲ τὰ δῶρά της
τὸν κῆπο, τὴν αὐλὴ καὶ τὸ περβόλι,
μ' ἀνθοὺς καὶ μὲ μπουμπούκια τὰ καρπόδεντρα
καὶ χύθηκε στὴ γῆς τὸ μοσκοβόλι.

Καὶ ἡ μουριά πού τρέφει τὰ μεταξοσκώληκα
κι' ἀπάνω της σταλιά δὲν εἶχε στάξει,
εἶπε στὰ δέντρα πού μοσκοβολούσανε
πῶς μυρωδιές δὲ θέλει τὸ μετᾶξι.

Τ' ἀποριγμένα στὴν αὐλὴ ξερόρικα
εἶπαν στ' ἀνθία: ρώτημα δὲ θέλει·
ἀπ' τὸ δικό μας μῦρο καὶ τ' ἀνθόχυμο
παίρνουν στοὺς λόγγους τὰ μελίσινα μέλι.

Καὶ τὰ ξερά τοῦ ἔλατου τὰ κούτσουρα
πού φράχτης στέκανε στὸ αὐλογύρι
εἶπαν πῶς δροσερά κι' ἀλοφροήσκιωτα
δὲν εἶναι ἄλλα δέντρα στὸ ληοπύρι.

— 9 —

I I I

Τραγοῦδι πού θά σταθεῖ καί θά ζήσει
θά ἔγει ἀπ' τήν ψυχή πού ἔχει κλάψει
μέ τόν πόνο ἢ καρδιά θά κεντήσει
τή σκέψη πού τ' ἀληθινὸ θά γράψει.

Ἀπ' τή γῆ στὸν οὐρανό θά πετάξει
καί θά ψάξει στή ζωὴ καί στή φύση·
"Ὅ,τ' ἀξίζει θαμένο θά ξεθάψει
κι' ὅ,τι πεθαμένο θά τ' ἀναστήσει.

Θεριο ἢ σκέψη, πουλί καί τρυπάνι·
ἀπ' τῆ ζωὴ κι' ἀπ' τὸ θάνατο πιάνει
τὸ καλὸ τὸ κακὸ κεῖ πού γεννιέται.

Ἀπὸ ψυχή πονεμένη μελάνι
ἢ σκέψη σάν θά ποτιστεῖ, πετιέται
καί τὸ μυστικὸ πού δὲ ξεμολογιέται.

I V

Τῆ φουρτουνιασμένη ψυχή σεβάσου,
ὁ πόνος φαρμακωμένο τριβέλι,
εὐλαθικά σπὸ βάσανό της στάσου
κι' ἀπ' τήν ψυχή σου δώστης ὅ,τι θέλει.

Δάκρυα πικρά σάν κυλᾶνε σιμά σου
καί σαλεύουν τῆς ζωῆς τὸ θεμέλι
ἀπλώσε τὰ λουλούδια τῆς καρδιάς σου
νά χύσουν τῆς παρηγοριάς τὸ μέλι.

Στὸν πόνο τῆς ψυχῆς γκρεμνοῦνε βράχοι,
μὴν ἀρνηθεῖς σὲ μιὰ ψυχή πού πάσχει
δροσιὰ καί στὸ πικρὸ τὸ κλάμα χάδι.

Ραγισμένη καρδιά σὰ σοῦ λάχει
βάλε στήν πληγὴ χαρᾶς κεντράδι
κι' ἂν πιάσει γίνεται φῶς στὸ σκοτάδι...

Σικάγο, 1927.

ΤΟ ΤΡΑΓΟΥΔΙ ΤΟΥ ΠΟΝΟΥ

Τώρα κορμί πού γίναν ἀργοκίνητα
καὶ σιγοτρέμουνε τὰ πόδια καὶ τὰ χέρια,
Ἐπὶ τὶς καλωσύνες τὶς κοφὸχρονες
πού κόβουν σὰν τὰ καλοτρόχιστα μαχαίρια,

Τώρα πού τὰ μαλλιά μου σιγοπέφτουνε
σὰν τοῦ χινόπωρου, μαῦρε καῦμέ, τὰ φύλλα.
Καὶ πού τὰ μάτια κοντοθαμπουρίζουνε
καὶ πικροστάζουνε τὰ χεῖλη φαρμακίλια,

Τώρα πού σούρωσες κορμί παράκαιρα,
ἀλέτρια, λές, σὰν νὰ σ' αὐλάκωσαν ἀλλοίμου—
Πού νεῦρα κόμπια, κόκκαλα μουδιάσανε
καὶ χάθηκαν τὰ νειάτα—ἢ λαμπροστολή μου,

Τώρα πού, ὁ πόνος πιά σ' ἀγουροτρύγησε
καὶ πού στολίδια καὶ φτερά τὰ πήρε ἢ μπόρα
—γδυτὸ καὶ ρημαγμένο καὶ τρισέρημο—
μὲ τῆς ψυχῆς τὴν ὠμορφιά σουρτὰ προχώρα.

Σ ε π τ έ μ θ ρ ι ο ς 1936.

Σ Υ Ν Τ Ρ Ο Φ Ο Σ

"Ηθελα τή ζωή μου νάν τή στολίση
κάτι πού στον κόσμο νά μὴν ἔχει ταίρι.
Δέ ζήλεψα χρυσάφι, μήτε κι' ἀστέρι
ὁ Θεός γιὰ στολίδι νά μοῦ χαρίση.

— Φῶς ἢ Δικαιοσύνη πού δέ θά σβύνη·
ἀλήθεια κι' ἀγάπη χέρι μὲ χέρι!
Ποῦ κρύβονται στον κόσμο, κείνος τὸ ξέρει
πού στή ζωή του δέ θέλει ν' ἀδικήση.

Στῆς δικαιοσύνης τὸ δρόμο πηγαίνω
πού ἔχουν οἱ δίκαιοι ματοποιισμένο —
"Ὅσους ἔμαθα καὶ κείνους πού δὲν ξέρω —

Καὶ μὲ φτάνει γιὰ στολίδι μου νά χτένω
στή δικαιοσύνη παλάτι· νά φέρω
Μιά νέα ζωή στὸ παιδί καὶ στὸ γέρο,
σύντροφος μ' ὅλον τὸν κόσμο νά γένω.

DETROIT, MICH. 1936.

Ο ΘΑΝΑΤΟΣ ΤΗΣ ΜΑΝΝΑΣ

Τ' άγροίκησα τὸ μήνυμα τὸ θλιβερό,
ἀπ' τὸ τρικάμπανο π' άργοσημαίνει
Καὶ σάν μαχαίρι δίκοπο, φαρμακερὸ
τρυπάει τὴ ψυχὴ μου τὴ θλιμμένη
Γιὰ τὴ μαννούλα μου τὴ πεθαμμένη.

Τὰ χέρια ποῦ μ' άγκάλιαζαν τρεμουλιαστὰ
τὰ μάτια ποῦ δακρῦζανε γιὰ μένα
Τὰ στήθια ποῦ μὲ βύζαξαν... ὄλα κλειστὰ
ὄλα σθυστὰ, νεκρὰ καὶ παγωμένα
Τῆς μάννας μου τὰ κάλλη, ὠϊμένα!

Στὸ νεκροκρέββατο τὴν εἶδα γιορτινὰ
ντυμένη μὲ πικρόγελο στὸ στόμα
Σὰ νύμφη ποῦ πηγαίν' άλαργινὰ...
μοῦ φάνη πῶς μ' εὐχότανε άκόμα
Ὡς ποῦ τὴν έκουκούλωσε τὸ χῶμα!

Τὴν εἶδα καὶ στὸ ξέχωμα... ὄλη λυωτὴ
τὰ κόκκαλά της κάτασπρα σάν ίκρίνο,
Πῶς τὸ θυμάμαι, μάννα μου ὄνειρευτὴ
τὰ φίλησα καὶ εἶπα μὲς' στὸ θρῆνο
Πῶς ζωντανὴ ἀπὸ τὸ νοῦ μου δὲν σ' άφήνω....

Σικάγον, Μάϊος, 1935.

Ν Α, Γ Ι Α Τ Ι

Νά, γιατί δέν αγάπησα τόν πλοῦτο
καί δέν τοῦ ζήλεψα τὰ καλά του,
—“Οχι μὲ ψευτοκρίση Πιλάτου—
Τόν εἶδα κοσμοπνίχτη καί γιά τοῦτο!

Λάμπουν στήν ζωή μου πλούσιοι πόθοι,
Κάτι ποῦ ἡ ψυχὴ μου ζητάει,
Κεῖνο ποῦ τόν νοῦ μου τόν φωτάει,
Αὐτὸ ποῦ ἡ καρδιά μου βαθειά νοιώθει.

Μὲ τῆς ἀλήθειας τὰ πανώρηα κρίνα
Πλέκω τῆς Ἰδέας τὸ στεφάνι,
Ποῦ ἡ αγάπη μου γιά Κεῖνη φτάνει
Μέχρι τόν θάνατο κι' ὡς τὴν πείναν.

Λευτεριά κι' ἰσότη φέγγουν ἐμπρός μου
Σάν τὰ διαμαντόφωτα τ' ἀστέρια,
Σάν τῆς ἀνάστασης τ' ἀγιοκέρια.
Νά, φωτόβολοι θησαυροὶ τοῦ κόσμου!

1919.

ΝΥΧΤΟΦΙΛΗΜΑ

(Από τις Ιστορίες της Κυρούλας μου)

Γυιέ μου για ποῦ ξεκίνησες, μέσ' τῆ λωβῆ τῆ ὥρα;
Πῶς δὲ γροικᾶς π' ἀπλώνεται τὸ οὐρλιασμα τοῦ σκύλου
σὰ μοιρολόι θλιβερό στὴ ρούγα καὶ στὴ χώρα;
Στ' αὐλάκια, στὶς νεροτριβές, στὴ χούργουρη τοῦ μύλου,
Λούζονται καὶ χτενίζονται, χορὸ νεράϊδες σέρνουν
καὶ κόσμο συνεπαίρνουν!

Τώρα ποῦ θγαίνουν ξωτικά, ποῦ γυιέ μου θὰ φτερῶσης,
καὶ τὸν ψαρῆ τὸν σέλωσες με τῆ διπλῆ του σέλα;
Σὲ ποιὸ νυχτοπανήγυρο θὰ πᾶς νὰ καμάρῶσης,
ποῦ φόρεσες σὰ Σταυραετὸς τὴν κρινοφουστανέλλα,
τα φουντωτὰ τσαρούχια σου, τῆ ζώστρα τοῦ παποῦ σου;
ὡς ποῦ νὰ τρέχ' ὁ νοῦς σου;

Σὲ ποιὸ παλάτι Μάγισσας θὰ πᾶς νὰ ξεπεζέψης
νὰ σὲ ρουφήξῃ ζωντανὸν ἢ Λάμια σὰν ξαλλάξης;
Σὰν ποιὸ στοιχειὸ καὶ δράκοντα κι' ἀράπη θὰ παλέψης;
ποιὸν πύργο τὰ μεσάνυχτα θὰ πᾶς γιὰ νὰ φυλάξης
κ' ἔτσι βαρυαρματώθηκες καὶ ζώστης τὸ σπαθί σου;
Βαρέθηκες τὴ ζωὴ σου;

—Μάννα μου, δὲν πᾶω γιὰ κακό! Κακὸ στὸ νοῦ μὴ βάνης
δὲ θὰ παλέψω δράκοντα, μᾶδε στοιχειὸ κι' ἀράπη,
πύργους δὲν ὄνειρεύτηκα, τὸν ὕπνο σου μὴ χάνης.
Πᾶω, γλυκειὰ μανούλα μου, γιὰ νὰ κερδίσω ἀγάπη·
στὸ ριζοβοῦνι καρτερεῖ ἀπὸ βραδύς ἢ Χρῦσω,
κρυφὰ νὰ τὴ φιλήσω!....

CHICAGO, ILL., 1936.

Η Λ Ι Ο Θ Α Μ Π Ω Μ Α

Στεφανών' ὁ Ἥλιος τὰ λειβάδια τῶν κοιλάδων
καὶ θαμπώνει Νεράϊδες καὶ Λάμιες ποὺ θρυάζουν
σ' ἀνάβρες καὶ λίμνες· λούζει τ' ἄντρα τῶν Νυφάδων
κι' ἄλλη κι' ἀκρογιάλια, ποὺ Σειρήνες τ' ἀνταριάζουν.

Θεοὶ κι' ἀνθρώποι στὸ Λιοθάμπωμα γιορτάζουν·
Ὁ Πάν σουραυλίζει μελωδίες τῶν Δρυάδων
κι' ὁ Ποσειδῶνας στὰ κανάλια τοῦ ποὺ τρικυμιάζουν
σέρνει τὸν χιλιόρυθμο χορὸ τῶν Ναϊάδων.

Σὲ πευκόλογγους πλατύγυρους στῶν πρασινάδων
τ' ἀπαλὸ βελουδόστρωμα Βακχίδες μανιάζουν
κι' οἱ Σάτυροι στὰ καταφύγια τοὺς ὀργιάζουν.

Στὴ λάμψη τὰ νυχτοφαντάσματα μεριάζουν·
ὄροσερὸ κυλᾶ τ' ἀγέρι τῶν Βουνοκορφάδων
καὶ βοσκοὶ καὶ βουκόλοι χορεύουν κι' ἀραδιάζουν
τραγούδια γλυκὰ στὸ Βασιληᾶ τῶν Βασιληάδων.

Σικάγο, Δεκέμβρης, 1936.

Ο ΕΡΧΟΜΟΣ ΤΟΥ ΑΣΠΡΟΥ ΒΑΣΙΛΗΑ

Έφερε τὸ χινόπωρο καὶ ἄπλωσε
τὶς καταχνιές στὸς λόγγους καὶ στὰ δάση
καὶ μάρδησαν τὰ φύλλα τους καὶ τᾶστρωσαν
ὁ ἄσπρος Βασιληᾶς γιὰ νὰ περάση.

Κι' οἱ πεταλοῦδες τ' ἄνθια ποὺ πιπιλίζουν
καὶ θύζαιναν ἀπ' τὴν καρδιά τὸ μῦρο,
διπλώθηκαν μὲ τὸ δικέ τους σάβανο
κι' ἔγιναν μούμιες στ' ἀνθοτόπια γύρω.

Σταμάτησε νὰ τραγουδεῖ κι' ὁ τζίτζικας
στὸν ἥλιο τὸν μονότονο σκοπὸ του
καὶ συντροφιά γιὰ τὶς ἀγαπημένες του
τυλίχτηκε κι' αὐτὸς στὸ σάβανό του.

Κι' ἦρθε ὁ Βασιληᾶς ἀπ' τὸ ταξειδί του
κι' οἱ ἄσπρες τὸν προσκύνησαν νυφάδες,
κι' ἄρχισαν μελωδίες οἱ ἀγέρηδες
στὸς λόγγους, στὰ θουνά καὶ στὶς κοιλάδες.

CHICAGO, ILL.

Ο ΧΟΡΟΣ ΤΩΝ ΠΑΡΘΕΝΩΝ

I

Ἐλάτε νὰ χορέψετε κορίτσια στὸν καιρὸ σας
στῆς νοιότης τὸ χαρούμενο, μεγάλο πανηγῦρι,
ποῦ εἶναι θᾶμα κι' ἴβνειρο καὶ ὁμορφιές γεμάτο,
τὸν κόσμον νὰ κερδίσετε μὲ τὰ χαρίσματά σας.

Ἐλάτε στὸ καλόδεχτο τῆς Μούσας περιβόλι,
ποῦ διαλεκτοὶ τὸ ξέρουνε καὶ λιγοστοὶ τὸ νοιώθουν,
στ' ἀνόθευτα κι' ἀλάθευτα στολίδια τῆς ζωῆς σας,
φωληὰ νὰ βροῦν οἱ πόθοι σας καὶ τὰ ὀνειράτά σας.

Ἐλάτε καὶ ἡ νοιότης σας θὰ λάμψη σὰν τὸν Ἥλιο
κι' ὅσο βαθυὰ φωτίσουνε τὰ μάτια τῆς ψυχῆς σας
καὶ πάρ' ὁ νοῦς σας φτέρωμα κι' ἡ σκέψη ζωντανέψη
ξεχωριστὰ τὶς χάρες σας θὰ γλυκοτραγουδήσω.

—Καλόφερτες, καλόδεχτες καὶ καλωσωρισμένες
ἀπ' τὰ καλὰ τοῦ τόπου σας τὶς χάρες τοῦ σπιτιοῦ σας,
ποῦ γειεές τραγούδησαν καὶ τελειωμὸ δὲν ἔχουν
θὰ ψάλω τὰ πρεπούμενα καὶ θὰ τὰ διαλαλήσω.

11

“Οποια χορέψ’ ανάλαφρα στὰ νύχια, σὰ νεράϊδα,
κι’ ἔχει φτερά στὰ πόδια της κι’ ἀγέρα στὸ κορμί της,
πού περπατᾷ σὰν πέρδικα καὶ σὰν λαφίνα τρέχει,
τὴν εἶδε καὶ τὴν ζήλεψε ἡ κρουσταλλένια βρούση.

“Οποια σκορπᾶν τὰ μάτια της λάμψη, φωτιά καὶ σπίθες
καὶ χύνει φῶς τριγύρω της κι’ ὅπου περνᾷ φωτίζει
κι’ ἀπ’ τὴν κορφή στὰ νύχια της μιὰ τρίχα δὲν τῆς λείπει,
καὶ τὸ διάμάντι γίνεται χῶμα νὰ τὸ πατήση.

Ἡ νηὰ καὶ τὸ τραγοῦδί της, πού τις καρδιές μαγεύει,
σὰν ἐρχομός τῆς ἀνοιξης, σὰν χαρευγές τοῦ Μάη
καὶ βγάζει ροδοστάλαγμα τὸ γέλοιο κι’ ἡ φωνή της,
τ’ ἀηδόνι πού τὴν ἄκουσε τὴν βλέπει στ’ ὄνειρό του.

Ἡ κόρη πού τὰ ἀνώφελα, τὰ πρόσκαιρα, τὰ πλάνα
τ’ ἀρνήθηκε κι’ ἀγάπησε μὲ σκέψη τοῦ καιροῦ της
ὅ,τι καλὸ ξεφάντωσε καὶ ὅ,τι παληὸ ἀξίζει,
ὁ κόσμος πού τὴν ἔνοιωσε τὴν ἔχει θησαυρό του.

III

Ἡ ταπεινὴ καὶ φρόνιμη, ποῦ λόγο δὲν γυρίζει
σὲ πρόσταγμα, σὲ θέλημα, σ' ὀρμήνια τῶν γονηῶν της,
ποῦχει τὰ μάτια τέσσερα καὶ προκοπὴ καὶ γνώση,
τ' ἀγρίμια ἡμερώνουε μὲ τὰ φερσίματά της.

Ἡ δαχτυλοδειχτούμενη, νοικοκυροδουλεύτρα,
ποῦν' τοῦ σπιτιοῦ τὸ θέμελο, τῆς φαμελιᾶς ὁ στύλος
καὶ τ' ἄσεμνα καὶ τὰ ἄπρεπα ὀχτρέβεται σὰν κρῖμα,
παράδειγμα καὶ ἴμολογο στὸν κόσμο τ' ὄνομά της.

Ἡ ὅποια μετράει τὰ λόγια της καὶ τ' ἀκριβοζυγίζει
στὸν ξένο καὶ στὸν γνώριμο καὶ στοῦ σπιτιοῦ τὸ φίλο
καὶ τ' ὄνομα τὸ κράτησε ψηλά τοῦ σπιτικοῦ της,
κάνεις δὲ φτάνει ἔπαινος, τόσο ψηλά π' ἀνέβη.

Μὰ κείνη ποῦ ξεπέρασε καὶ σύνορα καὶ τόπους
καὶ ψήλωσε καὶ κόρφωσε καὶ μάτωσε ἡ καρδιά της
γιὰ τὸ δικό σας ὄφελος, γιὰ τὸ καλὸ τοῦ κόσμου,
ὡς ἔμπη πρώτη στὸ χορὸ νὸ ὄητε πῶς χορεύει.

ΕΡΗΜΟ ΠΟΥΛΙ

"Ερημο πουλι άπορφανεμένο,
άπό τόν κόσμο—μέ φτερά κομμένα.
Τό μόνο θησαυρό του—ζει φυλακισμένο.
σ' άμαρτωλά σπίτια και κολασμένα.

"Ισκιος προσάτη δέν τό δροσίζει·
μοίρο και τύχη στον ήλιον δέν έχει·
Σάν όχεντρα ή ντροπή τό κεντρίζει
και ή καταλαλιά τό κατατρέχει.

Στό δύστυχο πλάσμα—κρίνο πανώριο—
άπό νόμους κι' ανθρώπους ξεγραμμένο,
Καμμιά συμπάθεια, κανένα συχώριο.

Της νιώτης τό πρωτόβγαλτο ροδάμι
—θύμα της κοινωνίας προδομένο—
Της άτιμίας σέρνει τό ποτάμι
σ' έμπόρους της σάρκας παραδομένο.

Σικάγο, Μάιος 1935.

ΟΙ ΠΡΩΤΟΠΟΡΟΙ

«Όταν μιὰ ιδέα εισχωρήσει στις μάζες
γίνεται δύναμη». Κ ά ρ λ Μ ά ρ ξ.

Ἦρθαν ἀπ' τῆς Ἱστορικῆς Ἀλήθειας τὸ σκολεῖο
λίγοι ἄνθρωποι, ποῦχαν ἄλλη κρίση,
ἀπ' τὰ οὐράνια τ' ἅγιο πνέμα τὸ παλιὸ
δὲν εἶχε κατεβεῖ νὰ τοὺς φωτίσει.

Πλάκες στὰ χέρια τους δὲν κράταγαν τοῦ Μωϋσῆ
καὶ τετραβάγγελα, μήτε κοράνια.
Σὲ δείπνο μυστικὰ σταξιά δὲν ἤπιανε κρασί,
Ἀγίων δὲ ζηλέψανε στεφάνια.

Δὲν μοιάζαν σὰν καλόβουλοι προφήτες καὶ σοφοὶ
χιμαιρικὲς νὰ λένε οὐτοπίες.
Γιὰ μιὰ μελλούμενη στὴν πλάση μας καταστροφή
φανταστικὲς δὲν εἶπαν προφητείες.

Δὲν ἦρθαν νὰ κερδίσουν δόξες, πλούτη καὶ τιμές,
μήτε σὲ θρόνους καὶ παλάτια νὰ καθήσουν.
Ἦρθανε τὶς βαθειὲς αἰτίες καὶ τὶς ἀφορμὲς
ποὺ τυραννοῦν τὸν κόσμον νὰ ἔξηγήσουν.

Ἦρθαν ἀπὸ τῆ γῆς κι' ἀπὸ ψηλά ἀπ' τοὺς οὐρανοὺς
τὶς ρίζες τοῦ κακοῦ νὰ ξεριζώσουν
σὲ καταφρονημένους καὶ φτωχοὺς καὶ ταπεινοὺς
γνώση καὶ φῶς καὶ δύναμη νὰ δώσουν.

Ἦρθαν τὶς μάσκες νὰ ξεσχίσουν τῶν ὑποκριτῶν,
τὴ νόμιμη κλεψιά νὰ καταλύσουν
τὸ πρόβλημα τῆς ταξικῆς σκλαβιάς τῶν ἐργατῶν
μὲ μιὰ ιδέα νέα νὰ τὸ λύσουν.

Ἦρθαν γιὰ μιὰ πρωτόφαντη στὸν κόσμον ἀλλαγὴ,
γιὰ μιὰ τεράστια δημιουργία
ἦρθαν νὰ θεμελιώσουνε παντοῦ στὴ γῆ
τὴν πανανθρώπινη τὴν κοινωνία.

Γι' αὐτὸ καὶ πρῶτ' ἀπ' ὅλους μίλησαν στὸ δουλευτῆ:
Ξύπνα, τοῦ εἶπανε καὶ ὀργανώσου.
χτύπα τὸν τύραννο, διώξε τὸν καπιταλιστῆ.
ἄλλαχτους τὸ θεό!... Θεὸς ἀτός σου.

Τ' ἅγια πνέματα καὶ τ' ἅγια φῶτα σ' ἄφηκαν τυφλὰ
καὶ ἤσουνα στὶς ἐποχὲς τὸ θῦμα.
Ἡ πείνα καὶ ἡ δυστυχίης σ' ἔκαμαν λωλό·
Ἡρθ' ὁ καιρὸς σου, ἀνοιχτοὺς τὸ μνῆμα!

Καὶ σὰν ξαπλώθηκαν τὰ λόγια τὰ σωστά στὴ γῆ
καὶ φώτησαν τὴ δουλευτόρα τάξη,
δύναμη γίνηκαν ἀκράτητη, ποὺ δὲν ἀργεῖ
τὸ σύστημα τὸ σάπιο νὰ πετάξη.

Σικάγο, Ὀκτώβρης, 1933.

ΣΤΟΥΣ ΜΑΡΤΥΡΕΣ ΜΑΣ

Θεά μου, έσύ πού μ' έντυσες με κόκκινα φτερά,
Δόσε μου φώς και δύναμη ν' άντέξω
Και σάν άητός, περήφανα, με θάρρος και χαρά,
Σέ κείνους πού σ' άγκάλιασαν νά τρέξω.

Κατάκορφα στοῦ ταξικοῦ άγώνα τό βουνό
Τούς είδα, πού τούς είχες στεφανώσει·
Σέ μάρμαρο δέν ήσαν σκαλισμένοι Παριανό,
Μακρυά σπαθιά δέ σέρνανε στή ζώση.

Περγαμηνές δέ φέρνανε μαζί τους έθνικές,
Παράσημα και μίτρες και κορώνες·
Δέ φόραγαν έπίσημες στολές άρχοντικές,
Σταυρούς και χρυσοκεντημένες ζώνες.

Είναι παιδιιά τής έργατιάς άπ' όλες τις φυλές
Κι' όλες τις μικρομέγαλες πατρίδες
Κι' έχουνε τό φριχτό μαρτύριό τους για στολές
Και λάβαρα σπασμένες άλυσσίδες.

Με θάρρος, πού δέ λύγισε στοῦ χάρου τή θωριά
—Καινούργιων, αυτοί, πεπρωμένων μύστες—
Ώς τή στερνή ανάσα τους, σφίγγοντας τή γροθιά,
Πολέμησαν και Τσάρους και φασίστες.

Σάν πάρω τόν άνήφορο, πού πήρανε κι' αυτοί,
Πηδώντας και πετώντας νά τους φτάσω,
Στάσου γοργός κι' άκοίμητος, νοῦ μου, οδηγητή,
Τό δύσκολο τό δρόμο νά μη χάσω.

Κι' ώς πού νά βγῶ στ' άψηλωμα, στάσου κορμί καλά·
Μην πής, καρδιά, πώς δείλιασες στή μέση·
Θέλει ή ψυχή μου ν' άνεβή νικήτρα 'κει ψηλά,
Στά πόδια τους προσκυνητής νά πέση....

23 Δεκεμβρίου 1933.

Η ΚΟΚΚΙΝΗ ΘΕΑ

Τῶπαν καὶ τὸ λένε ἀρχόντοι καὶ χορτάτοι:
Καὶ τοῦτο καὶ κείνο καὶ τ' ἄλλο δικό μας.
Καὶ φωνάζουν, πῶς τὸ εἶπε ὁ Θεός μας
Νὰ ζοῦμε ἴμονιασμένοι καὶ μ' ἀγάπη.
Τὶ ἀπάτη!

Πεινασμένοι ἀνθρώποι μὲ κλαμένο μάτι,
Δόστε μας, σὰν θὰ τοὺς ποῦν, τ' ἀνάλογό μας
Καὶ τόπο κάτω ἀπ' τὸν οὐρανό μας,
"Ἐτοιμα στέκουν τὰ κοπέλια.—Βαρβάτοι
Οἱ σπαθάτοι.

Καὶ χτυπᾶνε καὶ σκοτώνουν! Ποῖος τοὺς κρατάει;
Τὰ σκουλήκια τῆς γῆς ἄστα νὰ πεθαίνουν...
Μὰ ξάφνου, στὸ πηχτὸ σκοτάδι φῶς φωτάει,
Τοὺς ξυπνάει.

Ξεκινάει
Μιὰ Κόκκινη Θεά, ποὺ χρόνια προσμένουν
Θεοὺς καὶ δαιμόνους κι' ἀρχόντους πατάει.
Τύρανοι, σὰ δοῦν τὴ θωρηά τῆς, πεθαίνουν.
10 Ἰουνίου 1933.

ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΜΠΟΡΕΣ

Λυσομανοῦν ἀγέρηδες καὶ τὰ θολὰ ποτάμια
Τὶς ὄχθες ξέχειλα φιλοῦν Ἀντίλαλοι στὰ βράχια
Βγαίνουν σὰ βογγητό, Γλυκοσφυρᾶνε τὰ καλάμια
Στοὺς βάλτους καὶ κἀνοῦν τ' ἀδύνατα στάχια.
Γύρω τὰ καταρράχια

Βουή. Τρέμουν τὰ καλύθια κι' οἱ ρεῦτες τραγουδᾶνε
Τ' ἀρμονικὸ τραγοῦδί τους στ' ἀγριοπανηγῦρι.
Νεράϊδες, ξωτικά χορεύουν καὶ γλεντοκοπᾶνε
Καὶ οἱ ψυχὲς τρικάμπανο χτυπᾶνε στὸ κοιμητήρι.
Τρίζουν στὸ χωνευτήρι

Κόκκαλα καὶ βουίζουν μπουμπουνητὰ στὰ λαγγάδια.
Ἡ ἀστραπὲς σὰ φίδια τῆς κόλασης κυλιοῦνται
Στὸν οὐρανό... κι' ἡ λάμψη παλεύει μὲ τὰ σκοτάδια.
Τὰ δέντρα λυγᾶνε, ἀγγαλιάζονται καὶ φιλιοῦνται
Κορφὲς μὲ τὰ ξωκλάδια.

Ἡ ζωὴ κατατρεμμένη ὅπου κι' ὅπου τρυπώνει.
Αἶμα, χαμὸς, χαλασμός. Παντοῦ τὴν ἀκλουθᾶνε
Βόγγοι, θρῆνοι, κατάρες. Ὁ πόνος—θεριὸ ἀπλώνει
Στὸν κόσμον καὶ τὸν ζυμώνει. Θρόνοι τρέμουν, λυγᾶνε
Καὶ τὰ εἰδωλά σπᾶνε.

ΤΟ ΣΦΥΡΟΔΡΕΠΑΝΟ

Ύψώθηκες κι' από τῶν Φαραῶ τις Πυραμίδες
κι' από τοὺς κήπους στὴν ἄσελγη Βαβυλῶνα
Κι' ἀπ' ὅλα τὰ θάματα ποὺ στήσανε οἱ Πατρίδες
ἀκόμα πιὸ ψηλά κι' ἀπὸ τὸν Παρθενῶνα.

Βουβά τὰ Μαντεῖα κι' οἱ Προφῆτες. Ἄλυσίδες
στῶν ἀδικημένων ἀνθρώπων τὸν ἀγῶνα
σποῦνε· κι' εἰδῶλα καὶ στέμματα κι' εὐγενῆδες
γκρεμίζουν στὴς ἐπανάστασης τὸν κυκλῶνα.

Τώρα, τὸ θᾶμα τῶν θαμάτων. Ἐνα καὶ μᾶς φτάνει·
Ὁ δουλευτῆς εἰδῶλα πιά δὲν προσκυνάει·
Σβιοῦν ἔμπρὸς στὸ δικό του λάθαρὸ ποῦ περνάει.

Καὶ Ναοί, Βωμοί, Πολιτισμοί, ποὺ στέκαν στὴν πλάνη
καὶ πατρίδες γαυριάζουν. Νέο φῶς γεννάει,
Ἐποχές Βρυκολάκοι! — Τὸ σφυρὶ καὶ τὸ δρεπάνι.

Ε Π Ο Χ Ε Σ

Στὸ βαθύ σας σκοτάδι ἐποχές κι' ἄν βαρῆτε,
Τοὺς ἀληθινούς ἀνθρώπους, κι' ἄν πελεκᾶτε.
Μὴ τὴν ἰδέα τους σκοτώνετε θαρρῆτε;
Μὴ τὸ βασίλειο τῆς σκέψης τὸ νικᾶτε;

Ἄνέθηκαν στὸ σταυρό, στὴν φωτιά, στὴν κρεμάλα,
Στῆς ἰδέας τὸ φριχτὸ θυσιαστήρι,
Καὶ τ' ἄγνου τοῦ αἱμάτου ἢ κάθε στάλα
Γίνῃ πίστης θεμέλιο καὶ γνώσης πλαστήρι.

Μάρτυρες ὅλοι τους, τοῦ σκοταδιοῦ σας λυχνάρια,
Λυτρωτὲς ἀπ' τοῦ Δράκου τὸν καταπατήρα,
Κράχτες τῆς σκέψης καὶ τῆς Ἰδέας Βλαστάρια
Ποῦ τὰ ξεφαντώνει κάθε τόσο ἡ μοῖρα.

Σκιάχτρο ἢ ψεύτικη δύναμὴ σας, ἡ μούμια,
Καὶ χαϊδεμένο παιδί σας οἱ ἀλυσίδες·
Ἰδέα καὶ λεύτερη σκέψη μέσ' τὰ μπουντρούμια,
Στὰ παλάτια Θρησκείες καὶ στρίγγλες Πατρίδες,

Κι' αἱματοβαφτισμένη σκλάβθα ἡ ἀνθρωπότη
Ἄνάμεσό σας τὰ εἰδῶλα προσκυνάει.
Μὰ μιὰ τρομερὴ ἐκδικήτρα στὴν ἀνισότη,
Τὸ ξεθηκαρωμένο σπαθὶ ἀκονάει!

Ο ΜΙΣΤΟΔΟΥΛΟΣ

Γύρω σου έρημε τίποτε δέν απομένει,
Μονάχα τὸ ξεπλάνημα ποῦ σέ κοιμάει,
Τῆς ἀμετρῆς κακοτυχιάς σου τὸ ξεφάντωμα
Κι' ὁ πόνος ἀρχικεραστής νά σέ μεθάει.

Τὴν δύναμη ποῦ ἔχεις ἀμοιρε γιὰ πούλημα
Ὡς πότε θά γυρνᾶς νά τὴν φτηνοπουλήσης;
Ὡς πότε ἀπὸ τὴν πλάνη σου θ' ἀλυσοδένεσαι
κι' ὡς πότε ἀπὸ τὸν φόβο σου δέ θά μιλήσης;

Ἡ πλάνη τῶν τυράννων σου τὸ καλοπέρασμα
Κι' ὁ φόβος τὸ σιδερένιο τους τὸ κάστρο..
Ποτὲ δέν πρόβαλε γιὰ σέ χαρᾶς βαγγέλιο,
Ποτὲς δέν φώτισε τῆς λευτεριάς σου τ' ἄστρο!

Μὴ σκύβης πιά στοὺς ἀφεντάδες τὸ κεφάλι σου,
Ψωμί μὴ διακονέψης... Πλοῦτος ἢ δουλειά σου.
Τὸ αὐριανὸ δικό σου τὸ γλυκοξημέρωμα
Κι' ἡ ζωὴ ποῦ δέν τὴν ὠρίζεις δικιά σου!!

Τὸ βαρυθόγγημα ποῦ βγαίνει ἀπ' τὰ στήθια σου
Φοβέρα ποῦ Θεοὺς καὶ δαίμονας τρομάζει.
Ἄς γίνῃ μιὰ πρωτόφαντη κοσμοανάσταση
κάθε γενιά ποῦ θάρχεται νά τὴν δοξάζει.

Μὴν τὴν πουλᾶς τὴν δύναμή σου, ὦ μιστόδουλε!
Ἄς γίνῃ σίφουνας, τῆς πλάνη καταλύτρα.
Ἰδέα, νά συνεπάρῃ προλήψεις ψυχότρωγες,
καὶ φῶς τῆς σκέψης, καὶ τῆς γνώσης ὁδηγήτρα!

1929

Σ Τ Ο Ν Ε Ρ Γ Α Τ Η

Ἄγκομαχᾶς, δουλευτή, καὶ βογγᾶς καὶ σαλεύεις
Νὰ τρυπήσης βαθειὰ καὶ νὰ σκίσης οὔθε κι' οὔθε
Τὴ μάννα μας γῆ. Στὸν Κόσμο ν' ἀνοίξης δουλεύεις
Κανάλια, τουνέλια, λιμάνια καὶ δρόμους ὀλοῦθε.

Μὲ σφυριά, μὲ κοπίδια καὶ μὲ σύνεργα μύρια,
Πνιχτὸς στὸν ἰδρῶτα καὶ βουτηχτὸς στὴν μαυρίλα,
Χτίζεις παλάτια, καράβια, ἐκκλησίες, μοναστήρια,
Νὰ φωλιάζῃ, Πλαστουργέ, ἢ δική σου καίλα.

Μέσα στοῦ Ἄδη τίς τρισκότιδες μποῦκες μπαίνεις,
Νὰ βγάλης ἄμετρα πλούτια, διαμάντια, πιρλάντια,
Ἄσημια, χρυσάφια—ψεύτρα ἐλπίδα—καὶ μένεις
Μὲ χέρια ξερά! Ἐργάτης! Στὴν ἴδια κατάντια!

Σὲ εἶδα μὲ κορμὶ πληγιασμένο καὶ σακάτη
Νὰ γυρνᾶς ζητιανιὰ γιὰ τὸ ψωμάκι... νὰ ζήσης!
Καὶ βαθειὰ στὴν πονεμένη σου ψυχῇ, Ἐργάτη,
Ἐνα λάθραρο εἶδα ποῦ στὸν κόσμο θὰ στήσης.

Μὲ τὸ ἄχ! τὸ δικό σου ἡμερώνουν οἱ τόποι,
Καὶ λαοὶ καὶ φυλὲς ἀδελφικὰ χαιρετιῶνται.
Τὰ παιδιὰ τοῦ Τρικέρη, (*) μιὰ φούχτα ἀνθρώποι
Ποῦ κρατοῦνε τοῦ κόσμου τὰ γκέμια, τρεμοσβυῶνται.

ᾠ! Προμηθεῖα στὸν πόνο! Ἡρακλῆ δουλευτιάρη,
Π' ἀψηφᾶς τὰ καμίνια καὶ ψητὸς ἀργολυώνεις,
Ὁ πόνος σ' ἀγιάζει καὶ νικητὴς παλληκάρι,
Μιάς καινούργιας ζωῆς τὸ Ναὸ θεμελιώνεις.

Τὰ στοιχεῖα, ποῦ δὲν θέλουν νὰ δώσουν ἰσότη
Στὴ ζωὴ καὶ στὸν κόπο, σὰν δὲν νοιώθουνε πόνο
Γιὰ τὸ αἷμα ποῦ χύνεις, Σὺ, τρανὲ πλουτοδότη,
Σὰ θέλεις τὰ πνίγεις μὲ τὸν ἰδρῶτά σου μόνο.

Πρωτοδημοσιεύθηκε τὸ 1919.

(*) Τρικέρη ὁ ποιητὴς ἐννοεῖ τὸν διάβολο.

ΤΟΥ ΓΙΓΑΝΤΑ ΤΟ ΞΥΠΝΗΜΑ

Κάτω από την φτέρνα του σάπιου του κουθέρνου
Σκλαβωμένη κι' απόκληρη του κόσμου τούτου
Ζή ή άργατιά μιιά ζωή βαρυκολασμένου
Γιά τὰ κέρδη τών βασιληάδων του πλούτου,

Κι' άν τάδωκε ή γής όλα μπόλικά στην πλάση,
Βρέθηκε μιιά ψευτρα πλεονέχτρα κλευτοτάξη
Και τούς ρίχτηκε σαν "Ορτιο. Ποιός να τό ξεχάση
Πώς την άτιμη βουτιά την λένε τίμια πράξη;

"Οχι πιιά σφιχτοδεμένοι με τις άλυσίδες
Μπρός στα είδωλα που σταυρώνουν τη ζωή μας.
Κάτω τὰ καρφιά που κρατούνε οί σταυρωτήδες,
Θρησκείες, Πατρίδες, τὸ σαράκι τής ψυχής μας.

Ίσότη πέρα για πέρα κι' άλλοίμονό του
Κεινού που θα σταθῆ εμπόδιο μπροστά μας.
Την ώρα π' ο Γίγαντας θα πῆ στο θυμό του
Ώργανωμένος, εμπρός, τὰ κλεμένα δικά μας.

Ο ΝΕΟΣ ΑΝΘΡΩΠΟΣ

Κάμετε μέρος νά διαβῶ καὶ τόπο νά περάσω
πρόληψες τοῦ παλαιοῦ καιροῦ κι' ἐμπόδια τοῦ νέου.
Ζητῶ τὸν δρόμο τῆς ζωῆς ποὺ κρύβεται νά φτάσω·
παραμερίστε, εἶδωλα, στὸν δρόμο τοῦ γενναίου.

Ἄνοιχτε μέρη σκοτεινὰ καὶ τόποι κλειδωμένοι,
δὲ μὲ κρατῆτε, τί ζητῶ ἐκδίκηση στὸν νόμο
Ποὺ ἔχει στὰ παλάτια σας τὴν δύναμη κλεισμένη
νά στέκεται τὸ σκιάχτρο σας γιὰ τῆς ζωῆς τὸν πόνο.

Ζητῶ τὸ φῶς τ' ἀληθινὸ ποὺ τῶχετε κρυμμένο
καὶ τὴν ζωὴν ἀφήσατε μὲ τὰ κλεισμένα μάτια.
Τὴν σκέπασ' ἡ φοβέρα σας, εἶχε τὸ φῶς χαμένο.
ᾠ! Θὰ σὰς κάμω, Εἶδωλα, συντρίματα, κομμάτια.

Τὸ μυστικὸ σας τῶμοθα τὴν πλάνη μου τὴν εἶδα.
Παραμερίστε, τύραννοι, στὸν δρόμο ποὺ γυρεύω,
Μὲ τὴν ἀγάπη δύναμη, τὸ δίκιο μου ἀσπίδα,
τὰ σκοτεινὰ παλάτια σας συθέμελα σαλεύω!

Βλέπω τὸν δρόμο τῆς ζωῆς· μεργιάστε νά φιλήσω
ὄλον τὸν κόσμον ἀδερφικά, κι' ἀνθρωπινά, κι' ἀλήθεια,
Εἶμαι ὁ νέος ἀνθρώπος καὶ θέλω νά γεμίσω
χαρὰ, ἀγάπη, δύναμη, ψυχὴ, καρδιὰ καὶ στήθια.

Ἄνοιγ' ὁ δρόμος τῆς ζωῆς, ἐδῶ, ἐκεῖ, παρέκει·
γλυκοχαράζει γύρω μας νέας ζωῆς ἡμέρα·
Φεύγει τὸ σκότος, χάνεται, δὲν ἰκάθεται, δὲν στέκει·
ᾠ Εἶδωλα, σὰς πλάκωσε τοῦ πόνου ἡ φοβέρα!

ΟΙ ΒΑΡΒΑΡΟΙ

Φρενιασμένοι τι βλέπουν; τί μυρίζουν;
Ποιά θύματα οί τίγρεις φοβερίζουν;
Μή βλέπουν, μή μυρίζονται ψοφήμια;
"Η ζωντανούς όρέγονται τ' άγρίμια;

"Όρνια άχόρταγα, λυσιάρικοι Λύκοι,
Μανιωμένα τέρατα, βάρβαροι, φρίκη!
Ούρλιάζουν, μουγκρίζουν και αίμα ρουφάνε
Τρίζουν τά δόντια τους τόν κόσμο νά φάνει!

Στίφη βαρβάρων με ψυχή αίμοθόρα
Με λύσσα χυμοῦν στην Έλλάδα μας τώρα,
Με γουρλωμένο και άγριο βλέμμα
Νά την πνίξουν γυρεύουν στο αίμα.

Άλάτι και στάχτη νά σπείρουν στη γή της
Νά λείψη τ' όνομά της... ή ζωή της...
Πέτρα νά μη μείνη άπάνω στην άλλη
Βλαστάρι ποτέ της νά μη ξαναθγάλη.

Άνήμερα θερία! σās περιμένει!
...Σās ξέρει! σās γνωρίζει! Είναι μαθημένη,
Τό αίμα τό δικό της πολύ αξίζει!
Και μιά σταλαγματιά της, σάν τό βουνό ζυγίζει!

"Έτσι τό εξήγησεν ή Ίστορία
Και τό έπληρώσατε άκριθά! Θερία...
"Όταν έχυσεν ή Έλλάς αίμα... δράμια...
"Εσείς έχύσατε Βάρβαροι... ποτάμια...

Περισσότερο αίμά της όταν έχύθη
Του κόσμου ή έλευθεριά έκρίθη!
Πολέμησε για την τύχη τη δική της
Και για τόν Πολιτισμό, τό ΠΑΙΔΙ ΤΗΣ!

1916

Τ Α Θ Υ Μ Α Τ Α

Στεγνό ανθρωπομάζωμα με τη ζωή σβυσμένη,
Λείψανα μισοζώντανα, όλόρθοι σκελετοί.
Σε έρημότοπους γυρνούν βουβοί και πεινασμένοι,
Κοπάδια όλομόναχα, ξεσπίτωτοι! Αυτοί....

Που ως τὰ χτές σπιτώνανε μιὰ απόκοσμη έλπίδα,
Που πύργωσε και θέριψε σε δίσεχτους καιρούς
Και στέργισε απόκρυφα όνειρευτή πατρίδα,
Πουταν κρυμμένη κι' άφαντη σε στάχτες και σωρούς.

Αυτοί πεινούν που έθρεψαν την πίστη με το αίμα
Για κάποια δυσθεώρατη αλήθεια φωτεινή,
Που δεν την έρριξαν σπαθιά και πείνες. Με το ψέμμα
Δεν πέφτει μιὰ βαθύρριζη ιδέα αληθινή.

Ακόμα πιο θεώρατη στο θάνατο πυργώνει
Απάνω στα λιπόθυμα στ' αδύνατα κορμιά,
Κι' όσο σκληρά κι' αλύπητα ή πείνα τὰ σκοτώνει,
Τόσο κι' αυτή βαθύτερα ριζώνει στη Γενιά.

1916

Η ΜΑΝΑ ΓΗ

1ον

Ω μάνα γῆ,
ἀπ' τὴν αὐγὴ
Κι' ἂν σκάβουμε
κι' ἂν σπέρνουμε
Τὸν τόπο μας,
"Ορνια κακὰ
Τ' ἀφεντικά,
μᾶς πέρνουνε
Τὸν κόπο μας.
"Αχ, τὶ καῦμός!
πάντα χαμός,
Κατατρεμοί,
Μοῖρα κακὴ,
Δίχως ψωμί
δίχως βρακί.
Ὡς πότε πιά
μὲ τὰ τσαπιά
οἱ σκλάβοι θὰ δουλεύουμε
σὰν ἔρημα πουλιὰ
Βουβοί, δίχως μιλιὰ
θὰ ζοῦμε καὶ θὰ ρεύουμε;
Τὶ σπαραγμός!
τὶ τρανταγμός!
Μέσ' τὴν βροχὴ
μέσ' στὸν βορηᾶ
Μὲ τὴν ψυχὴ
ἄχ, τὰ θεριά!

2ον

Θὰ ῥθῆ καιρὸς
ποῦ φοβερός

Ὁ στεναγμός θὲ νὰ ξεσπάσῃ,
νόμους, σπαθιά,
Μὲ τὴν γροθιά
ὁ δουλευτὴς νὰ κοματιάσῃ
Ὁ οὐρανός,
ἄκου βροντᾶ·
Εἶναι κοντὰ
ὁ κεραυνός,
Ω μάνα γῆ
καὶ δὲν ἀργεῖ
Ἐδῶ κι' ἄλλοῦ νὰ φτάσῃ
τοὺς ἄλυσσους νὰ σπάσῃ.
"Αχ, τσιφλικᾶ,
μὲ τὰ κακὰ
Ποῦ κάνεις
θὰ πεθάνῃς.
"Αρχοντα ἐσύ,
ποῦ σὲ μισεῖ
Ὁ πεινασμένος
κι' ἐσύ χαμένος.
Σκαφτιᾶ,
ἡ βουρκωμένη σου ματιὰ
Φωτιὰ
θὰ γίνῃ νὰ τοὺς κάψῃ.
Θ' ἀνάψῃ
σ' ὄλον τὸν ντουινιά,
Τὴν ἀπονιά
καὶ τᾶδικο νὰ θάψῃ.
Ἡ ἀργατιά
τοὺς πῆρε παγασιά
Ω, μαύρη τοὺς χρονιά
τοὺς πελεκάει, τοὺς τσακᾶει,
Τοὺς κάνει θράψῃ.

3ον

*Εμπρός παιδιά!
ψυχή καρδιά!
Μπουμπουνητό
νά γίνη στην όρμη μας
Και βοητό
στον κόσμο. Ή φωνή μας
Κυνηγητό,
Κι' ή Νίκη θ'αν δική μας.
Ω μάνα γής,
δική μας θά γενής.
Στά χέρια τὰ δικά μας
και στά παιδιά μας
Ποῦ σε δουλεύουν
πού σε χαϊδεύουν
Όλοχρονίς.
Όλ' ή καρπιά
για τὸν σκαφτιά,
Κι' όλα τὰ πλούτη
στην πλάση τούτη
Θά χωριστοῦνε,
θά μοιραστοῦνε
σ' όλους μαζί,
Όποιος θά ζη.

4ον

Πάνε τὰ χρόνια
ποῦ ὄρνια
Χυμοῦσαν
κι' ἀρποῦσαν
Τοῦ ζευγολάτη
και τοῦ Ἐργάτη
Με βία και τρόπο
τόν κόπο.
Ω μάνα γής,
δική μας θά γενής.
Χαράστους ποῦ θά ζήσουν
νά γλεντίσουν
Τὴν λευτεριά τους
με τὰ παιδιά τους.
Με τὰ παιδιά τους,
τὴν λευτεριά τους,
Χαράστους ποῦ θά ζήσουν
νά γλεντίσουν,
Δική μας θά γενής
Ω μάνα γής.
Κόσμε, τ' ἀκοῦς,
ή γής κακοῦς
Δέν θά γενῶ
ποτέξ ξανά.
Ποτέξ ξανά,
δέν θά γενῶ—
ή γής κακοῦς
Κόσμε, τ' ἀκοῦς;

ΤΙ ΜΑΣ ΦΤΑΙΕΙ

(Απόσπασμα από τὰ «Γεννητούργια»).

Μὲ εἰρήνη καὶ γαλήνη
στὴν ψυχὴ μου, ἔχω κρίνει
Τὴν ζωὴ, τὰ βάσανά της,
τὰ καλὰ καὶ τὰ κακὰ της.

Πρὶν τὸν γάμο καὶ τὴν γέννα,
ἀραδιάζω ἕνα-ἕνα
Τῆς ζωῆς τὰ σκαλοπάτια
ὡς ποὺ κλείνουμε τὰ μάτια.

Πῶς ἀρχίζει, πῶς τελειώνει
τὸ ἀτέλειωτο κορδόνι,
Σὰν περνᾶμε τὸ γεφύρι
στῆς ζωῆς τὸ πανηγύρι...

Κάθε πόνεμα τοῦ κόσμου
πόνος εἶναι καὶ δικός μου,
Κάθε βάσανο καὶ λύπη
καὶ δικό μου καρδιοχτύπι.

Τάχα φταίμε, δίχως βάση
ποὺ τὰ φέρνουμε στὴν πλάση
Τὰ ἀθῶα τὰ παιδιὰ μας
νὰ περνοῦν τὰ βάσανά μας;

Τάχα φταίει τὸ λογικό μας
ἂν τὸ σπλάγνο τὸ δικό μας
Στὴν ζωὴ παραδρομίσει
καὶ τὸ σπῖτι δὲν τιμήσει;

Φταίνει τάχα τὰ μυαλά μας,
τὰ πολλὰ προβλήματα μας
Ποὺ δὲν μπόρεσαν νὰ λύσουν
οἱ πληγές μας γιὰ νὰ κλείσουν:

Μήπως φταίει τὸ σύστημά μας
ποὺ πληθαίνουν τὰ κακὰ μας;
Μήπως φταίει στὴν κοινωνία
ἡ σκλαβιά κ' ἡ τυοσανία;

Οἱ παπάδες—Ζωὴ νάχουν—
λένε οἱ γραφές πῶς γράφουν,
Ἡ ἀγάπη τοῦ Χριστοῦ μας
κάνει πλούσιο τὸν νοῦ μας.

Οἱ Πατέρες οἱ μεγάλοι
λέν, μᾶς φταίει τὸ κεφάλι
Ποὺ τὸ κυβερνοῦν διαβόλοι
καὶ καθημερινὴ καὶ σκόλη!

Οἱ ἀρχόντοι μωξοκλαῖνε
γιὰ τὴν τύχη μας καὶ λένε,
Καὶ τοῦ βάνουν καὶ σφραγίδα,
νάχουμε σ' αὐτοὺς ἐλπίδα.

Οἱ τρανοὶ μὲ τὰ πρωτεῖα
κι' ὅσοι ἄλλοι μ' ἀριστεία,
Στὸ δικό μας, λένε, πνεῦμα
πίστευε καὶ μὴ ἐρεύνα!

«Ὅσοι ἔχουνε τὸ γρόσι
ἔνουν καὶ μεγάλη ννῶση,»
«Κι, ὅσοι ἔχουνε τὰ γένεια
ἔχουν πάντα καὶ τὰ χτένια.»

«Ὅσοι ἔχουν τὰ καλὰ τους
ἔνουνε καὶ τὰ μυαλά τους·
Νὰ τὸ πρόβλημα πῶς λύθη
κι' ἀληθεύουνε κι' οἱ μῦθοι.

Κάτσε τώρα νὰ μιλήσης,
τὸ κεφάλι νὰ γεμίσης
Τοῦ κακόμοιρου κοσμάκη
πῶς τοῦ τρῶνε τὸ ψωμάκι.

Πῶς τὸν κάνουν νὰ πιστεύη
καὶ ποτὲ νὰ μὴν γυρεύη
Νὰ σηκώσῃ τὸ κεφάλι
μιά σταλιά μυαλό νὰ βάλῃ.

Σὲ μικρὴ μεγάλη χώρα
τῶπαν καὶ τὸ λέν' καὶ τώρα,
Πίστιν ὁ Θεὸς γυρεύει
κι' ὅποιον ἀγαπάει παιδεύει!

Νὰ κι' ὁ νόμος καθαλλάρης
καὶ τὸ Κράτος μακελλάρης,
Μὲ ιδέα καὶ μὲ σκέψη
ὅποιος βγῆ, θὰ τὸν κλαδέψη.

"Ἐτσι τῶχει ὁ κόσμος, λένε,
πάντα οἱ φτωχοὶ νὰ φταῖνε
Κι' ὅσο δὰ γιὰ τὰ παιδιά μας,
φταῖνε τ' ἀμαρτήματά μας.

Καὶ στοῦ πόνου τὸ σκοτάδι
καὶ στοῦ θρήνου μας τὸν ἄδη,
Ταπεινοί, δειλοὶ στὴ ζήση,
τὴν θυλιά μας ποιοὺς θὰ λύση;

Μέσ' τ' ἀγκάθια, τοὺς τριθόλους,
-μὲ Θεοὺς καὶ μὲ διαθόλους,
Ποὺ κυλιέται ἡ ζωὴ μας
ἦτανε ποτὲ δική μας;

Καπετάνιοι τὴν ὀρίζουν,
μᾶς πλανεύουν, μᾶς χωρίζουν,
Μᾶς σκοτώνουν στοὺς πολέμους
καὶ μᾶς ρίχνουν στοὺς ἀνέμους.

"Ἀρχοντας—ληστής· θὰ παίρνη.
Ὁ Παπᾶς θὰ μᾶς βυζαίνει,
Θὰ μᾶς κλέβει ὁ χορτάτος,
θὰ μᾶς γδέρνει καὶ τὸ Κράτος.

Τι μᾶς φταίει; "Ἄς μιλήση
ὅποιος ἔχει γνώσης κρίση,
Νὰ τὸ μάθουν ἡ μανάδες,
τὰ παιδιά κι' οἱ πατεράδες!

Μ Ε Ρ Ι Α Σ Τ Ε

Μεριᾶστε Τύραννοι, τῆς γῆς ἀγρίμια
ποῦ τὴν σφαγὴ τὴν ἔχετε γιορτῆ
Κι' ἡ χαρὰ σας εἶναι τὰ συντρίμια
Κάμετε τόπο στὰ σπαθιά τὰ τίμια
Ποῦ τὰ κρατεῖ τὸ χέρι λυτρωτῆ !

Ψυχὲς δλόμαυρες, ἄγρια κοπάδια,
Ποῦ πάτησεν ἡ φτέρνα σας βαρειὰ
Λαοὺς κατάστηθα, μέσ' στὰ ρημάδια
Στῆς στάχτες, στοὺς σωροὺς στ' ἀπομινάδια...
Μεριᾶστε νὰ περάσ' ἡ λευτεριά.

Μεριᾶστε Τύραννοι τῆς πλάσης λέρα
τοῦ κόσμ' ἀπόπαιδα—γενειὰ λοβῆ
Ποῦ σπείρατε τρομάρα καὶ φοβέρα
—στὴν μᾶνα, στὸ παιδί, καὶ στὸν πατέρα—
Ἡ Λευτεριά μεργιᾶστε νὰ διαθῆ !

Ο Π Ο Λ Ε Μ Ο Σ

1

Οί σάλπιγγες τὰ σύνεργα καλοῦνε τοῦ πολέμου
Ποῦ χρόνια τὰ μαστόρευε ὁ καπιταλισμὸς
Καὶ τὰ στοιχειὰ ξεπήδησαν σὰν βούϊσμα τ' ἀνέμου
Σὰν καταχτόνιοι δαίμονες... Σωστὸς κατακλυσμὸς.

Ὅπου διαβαίνουν κουργιαχτὸς καὶ στάχτη ἀπομένει
συντρίμια καὶ σαράβαλα καὶ ἄμορφοι σωροί,
Π' ὀλόγυρά τους σέρνονται οἱ μισοπεθαμένοι
κι' ἀνάμεσά τους λυώνουνε οἱ ἄκλαφτοι νεκροί.

Στὰ ῥατωμένα κι' ἄραχνα τοῦ χάρου τὰ λειβάδια
ποῦ τὰ κουφάρια τ' ἄθαπτα ἀποφορὰ σκορποῦν,
Ὅρνια χυμᾶνε λαίμαργα καὶ κορακιῶν κοπάδια.

Χίλιω λογιῶν ξεκίνησαν τ' ὀλέθρου τὰ δρεπάνια
Καὶ σκίζουν καὶ θερίζουνε κι' ἀδιάκοπα τρυποῦν
Κουφὰ στὸν πόνο καὶ τυφλὰ στὸ αἶμα, στὴν ἀρφάνια,
Κι' ἐμπρὸς στριγγές οἱ σάλπιγγες ἐμπρὸς...ἐμπρὸς χτυποῦν.

2

Ἄργοπαλεύουν τὰ βουνὰ στῆς μάχης τὸ μπουρίνι
Κι' οἱ κάμποι σιγοτρέμουνε ἀπὸ τὸ μουγγρητό,
Οἱ λόγγοι λαμπαδιάζουνε στὸ πύρινο καμίνι
Κι' οἱ δημωσιές τραντάζουνε στὸ ποδοβολητό.

Ματοποτίζεται ἡ γῆς κι' ἡ θάλασσα θολώνει
ἀπ' τῶν στοιχειῶν τῆ μάνητα, τῆ λύσσα, τὸ θυμό·
Ὁ οὐρανὸς σκεπάζεται μαυρίζει καὶ βουρκώνει
ἀπ' τοὺς καπνοὺς τῶν θυσιῶν στοῦ κέρδους τὸν βωμό.

Μέσα στὸ γλέντι τῶν στοιχειῶν παλεύει ἡ ἀνθρωπότη
μὲ τὸν ἀτέλειωτο χαμὸ καὶ τὸ θανατικὸ
Καὶ μπράτσο μὲ τὸ θάνατο διαβαίνει ἡ Βαρβαρότη.

Σὰ μανιασμένα κύματα ξεσπᾶνε οἱ τρομάρες
τοῦ κόσμου ποῦ τὸν χτύπησε τ' ἀπάντεχο κακὸ.
Ξεφωνητὰ καὶ κλάμματα βλαστήμιες καὶ κατάρρες
χάνονται μέσ' τὸ βούϊσμα καὶ τὸ συφοριακὸ.

3

Στοῦ μακελάρη τῆ θωρηά οἱ ρημαγμένοι τρέχουν
κάπου νά βροῦν κατάλυμα καί τόπο νά σωθοῦν
—Οἱ συφορές του εἰπωμό καί τελειωμό δέν ἔχουν
ποῦ καταφύγι θε νά βροῦν καί ποῦ θε σά σταθοῦν;

Ὅλοῦθε μαυροσάθανα ὁ χάρος τοὺς ἀπλώνει,
καί τὰ πουλιά ξαφνιάζονται ἀπό τὸ βογγητό
Τὸ θλιθερό τὸ λάλημα σκεπάζεται τοῦ Γκιώνη
ἀπὸ τὸ χαροπάλεμα καί τ' ἀγγομαχητό.

Κι' ὅταν ἀρχίζουν σκούξιμο γιὰ τὴν κακοπαθιά τους
κανεῖς Θεός δέ φαίνεται ἀπὸ καμμιά μεριά
Νά ρίξη μόνο μιὰ ματιά στὴν τόση συφορά τους.

Ὅχτροὶ κρυφοὶ καί φανεροὶ παντοῦ τοὺς κυνηγᾶνε
κι' ὅπου τὰ μάτια στρίψουνε δέν βλέπουν ξαστεριά.
Πεῖνα κι' ἀρρώστειες σύντροφοι ποῦ τοὺς συχνотρυγᾶνε
κι' ἀναζητοῦν στὸ θάνατο στερνὴ παρηγοριά.

4

Παιδάκια πρωτομίλητα, μικρά, ξεπεταμένα,
ποῦ κλαίγοντας φωνάζουνε μάννα κάθεστιγμὴ,
Πέφτουν νεκρά καί ἄψυχα, ξερά, ξελιγωμένα
καί στὸ στερνὸν τὸν ὕπνο τους δέ λένε πιά ψωμί!

Πεντάρφανα κι' ἀπόκληρα σέρνονται σ' ἄλλες χῶρες,
—Πουλάκια ποῦ ξεφώλιασαν—ὁ μαῦροι τους καῦμοί!
Σά σκόρπιες στάνες λαγιαρνιά γυρνοῦν οἱ μαυροφόρες
ποῦ γυιοὺς καί ἄντρες χάσανε τὸ βιὸς καί τὴν τιμὴ.

Ἄτιμασμένες μορφογιές σά μαραμένα φύλλα
φέρνουν τῆς βίας τὸν καρπὸ στὸν κόσμον ντροπιαστές
Καί κουφοτρῶει τὰ στήθεια τους ποῦ νόθου ἢ καίλα.

Σάν τὰ σβυσμένα κούτσουρα μάννες χαροκαμένες
καί χῆρες πενταέρημες σάν τὸ κερὶ λυωτές
Μοιάζουν ὀλόρθους σκελετοὺς τῆ λύπη φορτωμένες
—στὴν ξεραῖλα τῆς ζωῆς σάν καλαμιές γδυτές.

5

Λεβέντες και μεσόκοπους κι' αμούστακα βλασάρια
π' αφιόνησαν οι εκκλησιές, ο τύπος, τὰ σκολειά,
Μητριές πατρίδες τὰ 'στειλαν στὰ μακελλειά μανάρια
—Χρήμα τὸ αἷμα νὰ γενεῖ! Χρήμα κάθε σταλιά.

Κι' ὄσοι σακάτηδες γυρνοῦν—γιὰ δόξα και τιμή τους
στὰ τρύπια στήθεια τὸς κρεμοῦν τὸ ψεύτικο λιλι
Κι' ἓνα κομμάτι λιμαχτὸ ψωμί γιὰ τὸ παιδί τους
ὄσο δὲ φτάνει τ' ἄρχοντα νὰ ζήση τὸ σκυλί.

Πόδια και χέρια χάσανε και μάτια!! Τί τοὺς μένει;
Τὸ τρυγημένο τὸ κορμῖ!! Πιὸ εὐτυχ' οἱ νεκροὶ
Ποὺ μέσ' τὰ πετροχάντακα σαπίζουν ξεχασμένοι.

Στέρφες οἱ νίκες κι' ἄκαρπες γιὰ τοὺς φτωχοὺς ἀνθρώπους
—Ξεστραγκισμένοι οἱ λαοὶ μεγάλοι και μικροί.
Οἱ δόξες στὰ παράσιτα—πλούτη στοὺς κερδοσκόπους,
κάθε πατρίδα χτήμά τους—γλέντια, φαγιά, χοροί.

6

Φούσκωσε και ξεχείλισε τοῦ πόνου τὸ λεβέτι
μαύρισε τῆς φτωχολογιάς τὸ μάτι κι' ἡ καρδιά
Ξέπεσε ὁ πολεμιστῆς γιὰ ψυχικὸ στὸν κλέφτη
και διακονεῦει ὁ ἥρωας ψωμί γιὰ τὰ παιδιά...

Και μιὰ φωνή: Δουλειά! Ψωμί! φέρνει τὸν κόσμο γύρα,
λὲς και τραντάζουνε τῆ γῆς ἠφαίστεια... σεισμοί!!
'Η συφορὲς τὰ αἵματα πυρώνου κι' ἀπ' τὴν πύρα
φουμάζει κι' ἀντρειεύεται τῆς μάζας ἡ ὄρμη.

Μὰ ἡ πατρίδες στὴ φωνὴ χτυποῦν τὰ θύματά τους
ποὺ τὰ θερίζει τὸ χτικιὸ ἀπ' τὴν κακοπαθιά
Κι' ἀντὶς δουλειά κι' ἀντὶ ψωμί φόνισσες στὰ παιδιά τους!!

'Εξέσπασε τὸ ἄχτι πὰ τοῦ χρόνια κουφοβράζει
και πότε 'δῶ και πότε 'κεῖ... σηκώνετ' ἡ γροθιά
Τοῦ ἔρημου φτωχόκοσμου ποὺ ἡ δυστυχιά ρημάζει
κι' ἀρχίζ' ἡ ἐπανάσταση ἀπ' τὴν ψυχὴ βαθειά—

7

Ἀπλώθηκε τῆς κόκκινης ἀλήθειας ἡ φοβέρα
ποῦ δὲν κρατιέται μὲ χτυπιές, σπαθιές καὶ ντουφεκιές.
Ἦρθ' ὁ καιρὸς τοῦ λυτρωμοῦ, τῆς Λευτεριάς ἡμέρα
ποῦ θὰ ρημάξουν κάτεργα, μπουντρούμια, φυλακές.

Τινάχτηκ' ἀπ' τὸν ὕπνο της ἡ ναρκωμένη μάζα
νὰ ξεπαστρέψῃ ἀπ' τῆ γῆς τὴ μαύρη τὴ σκλαβιά
Ποῦ τὴν ζωὴ τὴν ἔκανε παθιάρα καὶ μαράζα
κι' ὁ πόλεμος τῆς ἀνοιγε τοῦ θάνατου γουθιά.

Κανένα εἶδωλο στὴ γῆς, καὶ τ' οὐρανοῦ προστάτης
δὲ θὰ ριχτῆ γιὰ δόλωμα στὴν νέα τὴν γενιὰ
Νὰ ξαναπέση θῦμα τους καὶ σκλάβος ὁ ἐργάτης.

Ἦρθ' ὁ καιρὸς ὧ Τύραννοι κι' ἡ ἡμέρα δὲ θὰ ἀργήσῃ
ποῦ τὴ ζωὴν ἀρχόντισσα θὰ κάν' ἡ ἀργατεία
Τὸν Πόλεμο... ὁ Πόλεμος ὁ ταξικὸς θὰ σβύσει
—Ὁ Λένιν βροντοφώνησε.—Φωτιά μὲς' τὴ φωτιά!!

ΚΡΙΤΙΚΑ ΓΥΜΝΑΣΜΑΤΑ

Ο ΔΕΚΑΛΟΓΟΣ ΤΟΥ ΕΡΓΑΤΗ

I

Κερδοσκόποι, Τοκογλύφοι, κ' Έργοδοτες
Τριάδα που όλους κι' όλα τ'α όρίζει—
χαμοθεοί π' ό κόσμος μπρός τους γονατίζει
και τούς πολυχρονάει για ψωμοδότες!
Τούς δοξάζει του έθνους φωτοδότες,
τούς ψέλνει ό κλήρος, και τούς λιθανίζει
τό σκολειό κι' ό τύπος τούς μεσουρανίζει
για εϋεργέτες, φιλανθρώπους και πατριώτες.
Νόμοι και έξουσία χαρτί του χεριού τους,
ή πατρίδα κληρονομικό τσιφλίκι
κι' ό πλούτος τής γής δώρο του Θεού τους!
Φασισμός— τής λευτεριάς ή καταδίκη—
κι' ό πόλεμος βωμοί του θησαυρού τους·
κόλπο, τακτική και στρατηγική του σκοπού τους
να θυσιαστεί ό εργάτης σαν κατσίκι.

II

Κάθε καινούργια ιδέα... μιá σκέψη·
ιδέες κι' ιδέες... σωστή κ' αιώνια
κείνη που σκορπάει φώς στην κοινωνία
ή αλήθεια στον κόσμο να βασιλέψει.
Νόμος νόμιμη κλεψιά δέ θά κλαδέψει—
νόμοι και νόμοι! Σκλαβιά και τυραννία—
κοινωνική λέπρα ή νομομανία
και νόμος τής ζωής θά τήνε ξεπαστρέψει.
Ρίζες βαθιές του κακού ή προστασία,
- στο κολυκέφαλο τριαδικό χτήνος:
κέρδος, τόκο κι' άκοπη περιουσία...
Τυφλοπάνες τό κράτος κι' ή έκκλησία·
φορολογία, βία κι' υποκρισία·
μέ σκέψη κι' 'Ιδέαν ό εργάτης κείνος
π' άγωνιστή να τούς πάρει την έξουσία.

I I I

‘Ο άγώνας για τή ζωή σαν θ’ αρχίσει
καί μιá τάξη με βία τυραγνιέται
τυραννικό σύστημα δέν κρατιέται.
Βία στή βία χτυπιέται... θά χτυπήσει.
‘Ο τύραννος σέ κουφάρια κι’ άν πατήσει
κι’ αίματα κι’ άν ρουφήξει δέν θαστιέται.
ή έργαστική τάξη όσο κι’ άν χτυπιέται
τόσο θ’ αγωνίζεται και θά νικήσει!
“Όσο τó δίκιο του δυνατού κρατήσει
κι’ ή σκλαβιά κι’ ή τυραννία συγχωριέται
‘Ο έργαστικός άγώνας εύλογιέται
άνθρωπος τόν άνθρωπο θ’ αγαπήσει
σαν πάψ’ ή έκμετάλλευση να γεννιέται
πρόβλημα που ή εργατιά θά τó λύσει!

I I I I

Ειρήνη δέ θά στ αθει άμα πρώτα
δέν στερεώσει σε νόμους και δικαιοσύνη
τά χρειαζούμενα στή ζωή τά δίνει,
λευτεριά, καλοζωή, χαρά και φώτα.
Θεσμοί, συστήματα και καθεστῶτα
που τ’ άρνήθηκαν αυτό να γίνει
μάρτυρες του χαμού τους έχουν μείνει
τά φρέσκα και τά παληά γεγονότα.
Κάθ’ έποχή που ρχεται κυβερνάει
ή τάξη που έχει τά καλά και τ’ άγαθά της
ή άργατιά... ως πεθάνει κι’ ως πεινάει...
Μά σαν τρυπήσ’ ό πόνος τά κόκκαλά της
καινούργια Ίδέα και σκέψη γεννάει
όργανωμένη παίρνει με τή γροθιά της
τήν δούλεψη της και τήν λευτεριά της.

V

«Ἐλέω Θεοῦ» οἱ μοναρχοφασίστες
χύνουν αἷμα! ρουφᾶνε! κι' ὄλο διψᾶνε!
σκοτώνουν καὶ φυλακίζουν τοὺς πολίτες
κι' ἐξορίζουν σὰν φωνάζουν πὼς πεινᾶνε.
Οἱ φιλελεύθεροι Ἰμπεριαλιστές
μὲ τὴ μάσκα τῆς λευτεριᾶς ὅπου πᾶνε
— σὰν κερδοσκόποι καὶ σὰν καπιταλιστές —
πατώντας χτυποῦν, σφάζουν καὶ τρομοκρατᾶνε.
Σ' ἀποικίες πλούσιες καὶ προτεχτοράτα
τῶν σκλαβωμένων τὸ πετσί γιὰ νὰ γδάρουν
μ' ἀγιαστοῦρα καὶ τίμιο ἰσταυρὸ ποζάρουν,
Στὸ «Φρήη Κόντρου» τῶν Γιάγκηδων «λυντσάρουν»
μαύρους ἐργάτες τὰ Κιου—Κλώξ—Κλανάτα
καὶ τῆς Γουασιγκτώνας τὰ καπετανάτα
μυριάδες ξενογεννημένων μπαρκάρουν.

VI

Πολιτικοὶ καὶ Σοφοὶ καὶ Λογάδες
καὶ Προφῆτες καὶ Νομοθέτες τόσοι,
κανεὶς τοὺς δὲ μπόρεσε νὰ λευτερώσει
τοὺς ἐργάτες ἀπὸ τοὺς ἀφεντάδες.
Μάταια ὁ Χριστὸς μὲ τοὺς ψαράδες
ἀγάπη πόθησε ἰσθὴ γῆ ν' ἀπλώσει
κι' ἀπὸ «ὁ πρόσωπό της νὰ ξεριζώσει
μὲ τὸ σταύρωμά τους τοὺς ὑποκριτάδες.
Ψυχοεμπόροι πάντα οἱ παπάδες
τὰ λόγια του ἀναμασοῦν ἀκόμα,
δοῦλοι στὸ χρῆμα δοῦλοι καὶ στὸ κόμμα.
— Μὰ τώρα οἱ ΠΡΩΤΟΠΟΡΟὶ δουλευτάδες
τοὺς κολασμένους στὴν ψυχὴ καὶ στὸ σῶμα
τοὺς ξυπνᾶν μ' ἄλλα τροπάρια στὸ στόμα,
μ' ἄλλα βαγγέλια καὶ μ' ἄλλους χαθιάδες.

V I I

Ὁ Ἀδὰμ μὲ τὴν Εὐὰ πρῶτοι ἁμαρτωλοὶ τοὺς
καταραμένοι ἀπ' τὸν Θεὸ διωγμένοι
ἀπ' τὸν Παράδεισο, μέρα νύχτα τοὺς δέρνει
γιὰ τὴν ἁμαρτία ἢ συνείδησή τους.
Μὲ τὴν Θεϊκὴ κατάρα — τὴ δική τους —
ἢ προπατορικὴ ἁμαρτία μένει
ἀπ' τοὺς πρωτόπλαστοὺς κληρονομημένη
καὶ βγαίνει μὲ τὴν πληρωμένη εὐκὴ τους.
Ἡ πραγματικὴ συνείδηση τὸ καρφί τους
— ἐφεύρεση ἁμαρτωλῶν διαβολομένη
λέν' οἱ παπάδες κι' οἱ πλουτοσύμμαχοί τους —
Καὶ μ' ἡσυχὴ, λεύτερη κι' ἅγια τὴν ψυχὴ τους
καὶ μ' ἀναπαμένη τὴ συνείδησή τους
κρατώντας τὴν ἀργατιά σκλαβωμένη
Θεοὶ ἀτοὶ τους! Παράδεισος τὸ πουγγί τους.

V I I I

Πότ' Ἐρινὺς ἢ συνείδηση σαλεύει
τὸ λογικὸ τοῦ Ὁρέστη· Πότε περνάει
θυλιά στὸ λαιμὸ τοῦ Γιούδα· πότε μαγεύει
τὴ λύρα τοῦ Δαυῖδ ποὺ ψυχοπονάει.
Μὰ πότε ἀντάρτισσα Θεὰ ξεπαστρεύει
Βασίλλες καὶ Γκιλοτίνες ἀκονάει
πότε μαντεύει καὶ πότε προφητεύει
κι' ἀπ' τὴν Κομμούνα στὰ Σοβιὲτ γυρνάει.
Τώρα τὴν Προλετάρια ὄρμη φανερώνει
τὴν παγκόσμια καὶ τὸν σπόρο τῆς ρίχνει
στὴν ἄταξη κοινωνία ποὺ ζυγώνει.
Μὲ τέμπο τὴ νέα Κολτούρα σκαρώνει
κι' ἀπλόχερα ἀγκαλιάζει τὴν Εἰρήνη.
Στὸ διάβα τῆς φυτρώνουν λευτεριάς κρίνοι
καὶ στὴν ψυχὴ τῆς ἀνθρωπότητος ριζώνει.

V I I I I

Σηκῶστ' ἐργάτες τὸ σφυροδρεπάνι
κ' «ἐν τούτῳ νίκα» βροντοφωνίστε·
τὸν ντόπιο ὄχτρο πρῶτα πολεμίστε
πού σάν φαρμακερὴ ὄχεντρα δαγκάνει.
Τὸν ὕμνο πού βαθειὰ στὴν ψυχὴ φτάνει
σ' ὄλη τὴν οἰκουμένη τραγουδίστε·
κ' ἀρχίστε τὴν πλάση νὰ καθαρίστε
πού τὴν μόλεψαν λογιῆς λογιῆς τύρανοι.
Ἡ μεγάλη Νίκη σὰ θὰ σημάνει.
σκλάβοι μιστόδουλοι, κ' ἀδικημένοι
ψᾶλτε «Εἰρήνη Ὑμῖν»... Κι' ἀδερφωμένοι
δράχτε τῆς ἐπιστήμης τὸ δικράνι
νὰ ξεχερωῶστε τὴ γῆς πού προσμένει·
οἱ θησαυροὶ τῆς σ' ὅλους μοιρασμένοι
τῆς λευτεριάς σας θᾶναι τὸ στεφάνι.

X

Καὶ θᾶν' ἡ λευτεριά σας σάν εὐλογία
πού ἀπὸ στόμα Θεοῦ κι' ἀγίου δὲ βγῆκε,
εὐλογία πού τὴν ἐργατικὴ ψυχὴ βρῆκε
νὰ φωλιάσει—τὴν παρθένα καὶ τὴν Ἁγία.
Καὶ θᾶν' ἡ Νίκη σας Νίκη ἐπιγεία
τῆς ἀνθρωπότης πού τὴ δόξα τῆς βρῆκε·
Δόξα πού δὲν εἰπώθη, δὲν ἐγράφτη, μήτε
τὴ γνώρισαν ποτές τ' ἀνθρωποσφαγεῖα.
Κι' ὦ! προφήτη ΜΑΡΞ! κι' ὦ! πάνσοφε Λένιν,
πού ἀπ' τὴν φλογισμένη Θεοψυχὴ σας
τὸ καινούργιο φῶς τοῦ πεπρωμένου βγαίνει.
Κι' ὦ! Γεωναῖοι πού ἡ θυσία ἡ δική σας
τὸ θάμμα τῶν θαμμάτων ἀνασταίνει·
Κι' ὦ! Δόξα! Κι' ὦ! Νίκη εὐλογημένη,
ζωντανοφάνια θὰ γίν' ἡ θύμησή σας.

Η Θ Ι Κ Η

I

Ἡθική! τῆς πολιτείας ἀντιστύλι·
τὴν ψέλνουν τοῦ καθεστῶτος οἱ μεγάλοι
κράχτες — γραφιάδες, παπάδες καὶ δασκάλοι —
τῶν ἐκμεταλλευτῶν οἱ καλλίτεροι φίλοι.
Τὰ παράσιτα τὴν ἔχουν μέλι στὰ χεῖλη·
θρόνο δίπλα στὸ Θεὸ τῆς ἔχουν βάλει,
γιὰ νὰ βλογάει τὴν κλεισιὰ τὴν μεγάλη
τῶν ἐμπόρων, ποὺ τῆς ἀνάβουν καντῆλι.
Οἱ μικροαστοὶ ἔχουν ἠθική δική τους
— μάσκα τοῦ ὑποκριτῆ καὶ τοῦ ἀγιογδύτη·
οἱ καλόγεροι τὴν κρύβουν στὸ βρακί τους.
Πλάϊ μὲ τὸν τσιφλικᾶ καὶ τὸν τραπεζίτη
στέκουν τῆς διανόησης οἱ παλλακίδες
καὶ κλωθογεννᾶνε ἠθικὲς παγίδες.
νὰ κρατοῦν τὸ δουλευτῆ σκλάβο κι' ἐρημίτη.

II

Κάθε Κοινωνία πλάθει τὴν ἠθική της
στὸ δικό της τὸ καλοῦπι τερνεμένη,
κι' ὅταν γερνάει, ξεφτάει καὶ σαπαίνει,
στὸ χαμό της τὴ συνεπαίρνει μαζί της.
Στὸ ταξικὸ συμφέρο βρίσκεται ἡ πηγὴ της
κι' ἀπ' τὴν κυρίαρχη τάξη γεννημένη
νὰ κρατάει στὰ δίχτυα τῆς σφιχτοδεμένη
τὴ μάζα σὰν τῆς κλέβουν τὴν παραγωγή της.
Σ' ὄλες τὶς ἐποχὲς καὶ στὸ χρυσὸν αἰῶνα
ἡ λευθεριά θαυμένη καὶ τὴν ἀνασταίνει
ἡ νίκη τοῦ προλετάρικου ἀγῶνα.
Μόνο στὴν ἀταξία, τὴ νέα οἰκουμένη,
ἠθικὲς καὶ νόμοι δὲ θάχουνε θέση·
τότε, «ὁ καθένας θὰ δίνει ὅ,τι μπορέσει
καὶ σύμφωνα μὲ τὶς ἀνάγκες του θὰ παίρνει.»

Σ Υ Ν Ε Ι Δ Η Σ Η

Συνείδηση: Τῆς ψυχῆς μας μέτρο καὶ ράμμα·
στὸ ταξεῖδι τῆς ζωῆς μας τὸ τιμόνι·
μὴτε ἀνθρώπου, μὴτε καὶ Θεοῦ πλάσμα·
στῆς κοινωνίας δουλεύεται τ' ἀμόνι.

Προύχοντες καὶ κράτος καὶ τὸν κλῆρο ἀντάμα
ἡ ταξικὴ συνείδηση τὰ ἐνώνει·
ὁ οὐράνιος Θεὸς τους τὸ φριχτὸ δρᾶμα
τῆς σκλαβιᾶς τῶν δουλευτᾶδων καμαρώνει.

Τιάρες καὶ μίτρες καὶ κορῶνες — ἕνα·
"Ὅποιός τὰ φορέσει — Θεὸς στὸ λαό του·
«Ἐλέω Θεοῦ» ὁ θρόνος του· τὸ ἐγὼ του,

ἡ συνείδηση, λόγια κι' ἔργα, σφραγισμένα
μὲ τοῦ Θεοῦ τὴ βούλα. «Τὸ ἔλεός Του
ἐπ' αὐτῶν», ἡ χάρη, τὸ πνεῦμα καὶ τὸ φῶς Του.
Ἡ Μάζα; Τῆς ἀμαρτίας πάντα ἡ γένηνα.

Λ Ε Υ Τ Ε Ρ Ι Α

Λευτεριά: Μὲ τὴ λέξη τούτη πρώτη
ιστὸ λόγο καὶ στήν πέννα, ἔχουν πλανέψει
τὸ φτωχὸ κοσμάκη καὶ παγιδέψει
τῆς ἀστικῆς πατρίδας οἱ πιερότοι.

Τῆς πολιτείας οἱ πιλότοι
— ὅποιος ἀρπάξει κι' ὅποιος πρωτοκλέψει
ἀφῆκανε στὰ πόδια τῆς νὰ ρέψει
τὴ μάζα.—Στὴ βουτιά μαγκιῶροι πρῶτοι.

Τὰ Ἐλευθέρια, ἐθνικὲς ἡμέρες,
οἱ ἄστοι μεγαλόπρεπα γιορτάζουν
ζητωκραυγάζουν, ὕμνουν τὶς μπαντιέρες,

δόξες, νίκες κι' ἡρώους ἀραδιάζουν.
Κι' οἱ πατρίδες, ψυχόπρονες μητέρες,
μεγαλόκαρδες καὶ ἀνοιχτοχέρες,
πλούτη στοὺς πατριδέμπορους μοιράζουν.

Η ΤΙΜΗ

Πιστή στον Όδυσσέα ή Πηνελόπη
κι' άπιστη στον Μενέλαο ή Έλένη·
Τιμή και άτιμία τραγούδισμένη
στου Όμηρου τή λύρα — Τόποι και άνθρωποι —

— Στο πολύχρονο τών Μνηστήρων γλεντοκόπι
ή Πηνελόπη φαίνει και ξυφαίνει·
Τήν άγάπη της Θεός θαλασσοδέρνει
κι' άπ' τόνα στ' άλλο τή ρίχνει χαροκόπι.

Δεκάχρονος ό πόλεμος στην Τρωάδα
πού ή τιμή τών Έλλήνων τήν γκρεμίζει
κι' ό Όλιος της τά συντρίμματα φωτίζει.

Όλα στην Όδύσσεια και στην Όλιάδα,
μά τό μυαλό του κόσμου βασανίζει
ποιά 'ναι ή αίτία πού 'ματοκυλίζει,
Όμηρέ μου, τόν κόσμο και τήν Ελλάδα;

Ό τιμή πολυδοξασμένη κυράτσα
πού τήν τραγούδησε του Όμηρου τ' αϊδόνι,
έβγαλε τούς άδερφοχτόνους κορδόνι
άπ' του Πολυμήχανου τήν τίμια ράτσα.

Κάθε μπουμπουνοκέφαλη ρωμέϊκη φάτσα
για τήν τιμή, τήν άδερφή σκοτώνει
— Μούντζα στο νόμο του Λύντζ — τόν άθώνει
ό νόμος και βγαίνει τίμιος στη πιάτσα.

Κι' οί άδικοσκοτωμένες άδερφάδες
έκδίκηση άπό τόν τάφο τους γυρεύουν
για 'κείνους πού βάνουν στη ζωή χαλκάδες.

Για όλους τούς ήθικοκάπηλους φονιάδες
πού και τιμή και ύπόληψη νοθεύουν
και πού τή δικαιοσύνη έκπορνεύουν
μέ τούς άδερφοχτόνους παλληκαράδες.

Ό νόμος για τήν τιμή 'Ελληνικάτος·
— Τής κοινωνίας φρουρός και πραστάτης —
για τις αίτίες πού σπρώχνουν τά παιδιά της
στην πορνεία κι' άτιμία ό Πιλάτος.

Οί αδερφοκτονίες τιμή στο Κράτος·
ή δικαιοσύνη του ανοιχτομάτης
ἀτιμάζει φανερά τὰ θύματά της·
κι' ὁ φονιάς γιά τήν τιμή τιμές γεμᾶτος.

Κι' ἔτσι γιά δυὸ-τρεις χιλιάδες χρόνια τώρα
ὁ ἔρωτας γιά τῆς τιμῆς τοὺς προστάτες
βρίσκει τίμιους καὶ ἀτιμούς πελάτες.

Σὲ κάθε πόπο καὶ σὲ κάθε χώρα
βγαίνουν γιά τήν τιμή κράχτες καὶ ψάλτες·
μὰ ἡ κοινωμία ἢ ψευτομαστορά
ἔφτιασε ψευτοτίμιους κι' ἐφιάλτες.

2

Ἡ τιμή σκλαβωμένη στοὺς γυναικωνίτη
στον Πύργο, στοὺς Παλάτι καὶ στοὺς χαρέμι,
ἀμπαρωμένη μέσα στοὺς κάθε σπίτι,
στοὺς λάγνο χτήνος καὶ ζουλιάρη ἄντρα τρέμει.

— Τ' ἀφροδίσια τοῦ πορνισμοῦ ἢ ἀνέμη
ποὺ κόθει τὸν κόσμον τὸν σπερμοχύτη,*
κι' ὁ ἀνυανισμός, τῆς στέρησις ἢ θέρμη,
τιμητικὴ θυσία στὴν Ἀφροδίτη.

Ἐταίρα, Ἱεροδούλα καὶ Κοκότα
καὶ ἡ πόρνη τῶν συστημάτων ἢ τούρτα
κι' οἱ ἔμποροι λευκῆς σάρκας τὰ φρούτα.

Πλουτοπηγὴ τῆς νεότητος ἢ κρούστα*
κι' οἱ πολιτισμοὶ μὲ τὰ τόσα τοὺς φῶνα
Πέταξαν τὴν τιμὴν καὶ τώρα καὶ πρῶτα
στά χτηνώδικα τὰ πάθη καὶ τὰ γούστα!

Οἱ παραλήδες διαλέγουν τοὺς ἔρωτές τους,
τῆς παλλακίδας ἢ σάρκα τοὺς ῥεθίζει,
κι' ἂν γίνῃ σούσουρο κι' ὁ κόσμος βουίζει,
ὁ παρὰς διπλοσκεπάζει τίς πομπές τους.

* Σπερμοχύτης — Φιλήδονος — Ἄσωτος

* Κρούστα — τὸ πιὸ φιγουράπο — τὸ πιὸ νόστιμο.

Κι' ἂν χάσουν τις γυναῖκες τις δικές τους
— οἱ ἄρχοντες ὁ καθένας τὸ γνωρίζει
ἢ τιμὴ τους ἕνα λεπτὸ δὲν ἀξίζει,
τίμοι δὲ σταθήκανε ποτὲ στίς δουλειές τους.

Ἡ τιμὴ προικοεμπόριο κι' ἄγυρτία
— κέρδη, πόλεμοι, παράσημα, γαλόνια,
ποῦ πάντα τιμᾶν τὴν τυραννοκρατία.

Ἡ ζωὴ τοῦ λαοῦ γι' αὐτοὺς ἢ νηστεία
καὶ ἢ κοινωνία σάπια μέσ' τὰ χρόνια,
γεμάτη ἀπὸ κερατοδαιμόνια
ἔβγαλε τὴν τιμὴ της σ' ἀχρηστεία.

3

Ἡ τιμὴ τῶν ὄπλων τὸ ἀστροπελέκι
ἢ ἐξουσία ὅπουθε νὰ πατήσῃ
— σταυρωτῆς — τὸ κουβέρνο θὰ τὸ τιμήσῃ
στὸ φτωχὸ τὸ χρεοφειλέτη πελέκι.

Ἡ ἐμπορικὴ τιμὴ σὰ νύφη στέκει
ὁ τσακπίνης ἔμπορος νὰ τὴν φιλήσῃ,
μὰ πάνω στὴ δουλειά του θὰ τὴν στολίσει...
— πατσαβούρα θὰ τῆς πεῖ στάσου παρέκει.

Οἱ κομματάρχηδες κούκλα τὴ φωνάζουν
«καὶ χαράστον ποῦ τὴν ἔχει, ποῦ τὴν ἔχει.»
Ξελαρυγγίζονται τὴν ὥρα π' ὀργιάζουν.

Οἱ τραπεζίτες χρήματα σὰ στιβάζουν
— ποῦ μὲ τὸ αἷμα τοῦ ὁ λαὸς τὰ βρέχει —
Τραγουδᾶνε. Τὸ χρυσάφι τρέχει, τρέχει
σὲ κείνους ποῦ τὴν ἀτιμία σπουδάζουν!

.....

Ἔχεις; Ὅλοι σὲ παινέθουν καὶ σὲ τιμᾶνε
— ἀδιάφορο ποιὸς εἶσαι καὶ δὲν εἶσαι —
Δὲν ἔχεις; Ἐρημος καὶ σκοτεινὸς ζῆσε
ὄλοι νὰ σὲ θρίζουν καὶ νὰ σὲ γελᾶνε.

Τὴ στερνὴ μπουκιὰ τὸ ψωμὶ σὰ θὰ σοῦ φᾶνε
μοιρολόγι γιὰ τὴν τύχη σου στήσε.
Ποιὸς φταίει μὴ ρωτᾶς· τὸ στόμα κλείσε
ὡς ποὺ νὰ πεθάνεις νὰ σὲ ποδοπατᾶνε.

Θὰ σὲ κουμαντάρουν πάντα οἱ χορτᾶτοι·
δὲ σ' ἀρέσει; Πνίξου ἢ παλουκώσου
— ἢ γούρλωσε ἀπ' τὴν πείνα σου τὸ μάτι.

Ἡ τρόχιση κ' ἀκόνισε τὸ μυαλό σου
σφίξε τὸ χέρι τὸ τίμιο τοῦ ἐργάτη
Ὅργανώσου! καὶ πολέμα τὸν ὄχτρό σου,
νὰ γίν' ὁ θησαυρὸς τῆς γῆς δικός σου.

Σικᾶγο, Ἰούλιος 1936.

ΣΑΤΥΡΙΚΑ

Ο Ρ Ω Μ Η Ο Σ

I

111

Τὸν Ρωμῆό, πού ἀπὸ τὴν ζήλεια
σοῦ ἀλλάζει τὰ καντήλια
καὶ τὴν πίστη κουτουροῦ,
ἂν τὸν πῆς παλαιοῦ καιροῦ
ἀνθρωπᾶκο — θὰ χολιάση
καὶ βρυσιές θὰ σὲ χορτάση.

Ὁ παμπονηρο τὸ ζαπί
οὐεν το πίνει τέτοιο χάπι,
οὐεν σηκώνει χωρατά,
μηδ' ἀστεία χτυπητά·
στοῦ φιλότιμου τὴν βράση
τὸ ἐγὼ του θὰ σκυλιάση.

Τὶ σκαθάρι! Τὶ τσιμποῦρι!
μὲ μαχαίρι, μὲ κουμποῦρι,
μὲ σπαθὶ καὶ μὲ σουγιά
καὶ μαγγοῦρα μιὰ ὄργια,
τὰ κουνάει ὅπου φτάσει
κι' ὅ,τι βρέξ' ἄς κατεθάση.

II

Τὸν σταυρούλη σου νὰ κάμης
μὴ σοῦ τύχει κᾶνας βλάμης
καὶ μιᾶς ἀνθρωπινᾶ
γιὰ συμφέροντα κοινά·
θὰ καψώση, θ' ἀναθράση,
καὶ γενιές θὰ σὲ περάση.

Σὰν τὸ πιάση τὸ δικό του,
στὸ θυμὸ καὶ στὸ κακό του,
σ' ἀρχινάει τὸν καυγᾶ,
κι' ἂν τοῦ πῆ κανεὶς σιγᾶ
νὰ μερέψη, νὰ 'συχάση
πιάστον! δέστον! θὰ φρενιάση!

Τὸ ξερό του μὴν τολμήσης
νὰ ξυπνήσης, νὰ φωτίσης.
Σ' ἀρχηγούς δημαγωγούς,
καὶ σὲ κλούβιους ὀδηγούς
δίνει πίστη, δίνει βάση,
καὶ τοὺς φτεῖ μὴν τοὺς ματιάση!

Στὴν ζωὴ σου σὰν ξεπέση,
ἀπ' τὸν διάβολο πεσκέσι,
διάκος, γούμενος, παπᾶς,
κι' ἂν τὴν κόκα τους χτυπᾶς
λίγη γνώση νὰ μαλλιᾶση,
«ἄρες μάρες» θ' ἀραδιάση.

Δάσκαλος, παπᾶς, ζευγάρι·
πίσωθὲ τους τὸ ζαγάρι
ὁ ψευτοκαλαμαράς,
κι' ὁ πατριδοκλεφταράς
καὶ πιὸ πίσω, μὴν τοὺς χάση.
τὸ πολιτικὸ κουμάσι.

Κι' ὁ καθέννας πασπατεύει,
ψαχουλεύει καὶ γυρεύει,
—«μὲ καρδίας καθαρᾶς»
«παραδόσεις ἱεράς»,
νὰ τὶς γλυφοκοκκαλιάση
καὶ νὰ τὶς ξεμελουδιάση!

IV

Τύχη σου κακὴ καὶ μοῖρα,
γκίχ, νὰ κάμης σὲ κλητῆρα
σὲ τσολιά καὶ σταυρωτῆ,
πᾶς δαρμένος στὸν Κατῆ,
γιὰ φονηὰ νὰ σὲ δικάση,
καπνιστὸ νὰ σὲ κρεμάση.

Σὲ χαραμοταῖσιμένους,
Μοναρχοφασιστωμένους,
ὅπου μισοπαλαθός,
σκάρτος, ἄγριος καὶ λωθός,
τὸ ψωμὶ γιὰ νὰ χορτάση
στὸ κουβέρνο θὰ κουρνιάση.

Στὸ μακάριο τὸ κράτος,
πού τὸ πῆρ' ἀναθεμάτος,
καὶ τ' ἀσήκωσε ψηλά,
τοῦ κοσμάκη χαμηλά,
πού τὸν ἔχουνε ξεχάση,
ἢ σφεντόνα σὰ θὰ σκάση—
τὸ γουροῦνι θὰ γελάση!

DETROIT, 1937.

Β Α Σ Κ Α Ν Ι Α

Ὁ Ρωμηὸς σὰ γεννηθῆ,
ὅποιος κι' ὅποια θὰ βρεθῆ
Θὰ τοῦ πεῖ εὐχὲς νὰ ζήσῃ
καὶ γιὰ νὰ μὴ βασκαθῆ
Μιὰ φτυσιὰ θὰ τοῦ χαρίσῃ.

Καὶ στῆς γέννας τὶς χαρὲς
οἱ καλὲς νοικοκυρὲς,
Φτούσου, λέν, καὶ στὴν λεχῶνα
μιὰ καὶ δυὸ καὶ τρεῖς φορές,
Καὶ τοῦ φτοῦ πηγαίνει γόνα.

Καὶ μὲ γέλοια καὶ χαρὰ
φτύνουν ὄλοι φανερά
Στῆς λεχῶνας τὸ κρέσβάτι
καὶ λεχῶνες καὶ μικρὰ
Γιὰ νὰ μὴ τοὺς πιάσῃ μάτι.

Ἔνα μάτι κοφτερό,
ὄχι μάννα καὶ μωρό,
Πιάνει λέν, π' ἀναθεμάτο,
καὶ μιὰ νύμφη καὶ γαμπρό
Καὶ τὸ ἄτι τὸ βαρβάτο.

Καὶ γιὰ ψύλλου ἀφορμὴ
ὁ παπᾶς καὶ ἡ μαιμὴ
Ἐξορκίζουν μὲ τροπάρια
μὴ βασκάνουν πειρασμοὶ
Τὰ γαλακτερά μαστάρια.

Σὰ δὲ βρέθη γιαιτρικὸ
καὶ βοτάνι μαγικὸ
Μὲ τὸ φτοῦ λαμβάνουν μέτρα
γιὰ τὸ μάτι τὸ κακὸ
Ποῦ ραγίζει καὶ τὴν πέτρα.

Καὶ κρεμᾶνε φυλαχτό,
βάνουν σκόρδο δυνατὸ.
Καὶ μπαροῦτι καὶ λιθάνι,
μῆτε μάγεμα δετό,
Μῆτε βάσκαμα νὰ πιάνῃ.

Κι' ὁ νονὸς καὶ ἡ νονὰ
κι' ὅποιος ἀσημοκερνᾶ
Λερωμένο ἢ μὲ τσίσια,
φτοῦ, φτοῦ, φτοῦ, τοὺς λέν ξανά
Στὴ γιορτὴ καὶ στὰ βαφτήσια.

Κι' ἂν πῆ παίνεμα κανεῖς,
φίλος ξένος, συγγενῆς
Ἦ καὶ σπιτικὸς ἀκόμα,
ἀπ' τὸ φόβο οἱ γονεῖς
Λένε: φτύστο καὶ στὸ στόμα.

Καὶ τὸ φτύνουν πιὸ γερά-
πεθερὸς καὶ πεθερά,
Τὸ χεράκι σὰν τοῦ πιάσουν,
μὴ συντήχη μιὰ φορὰ
Κι' ἄθελά τους τὸ ματιάσουν.

Κι' ὁ Ρωμηὸς ὁ φουκαρᾶς
φτύνεται σὰν μασκαρᾶς
Ἄπ' τὴν ἄρα ποῦ γεννιέται
καὶ σὰν κάλπικος παρᾶς
Μὲ στὴ κούνια ποῦ κουνιέται.

Καὶ αὐτὸ τὸ φτοῦ καὶ φτοῦ
τοῦ ψευτόκοσμου αὐτοῦ
Ποῦ τὸν φτύνουν καὶ ποῦ φτύνει
καὶ τὸν κάνουν τοῦ λεπτοῦ,
Μόνο στὸ Ρωμηὸ θὰ μείνῃ....

CHICAGO, ILL., Ἰούλιος, 1935.

Ο ΚΡΑΣΟΠΑΤΕΡΑΣ

"Αν σοῦ λάχη καμμιά μέρα
για νά βρῆς κρασοπατέρα
φλογωμένο, σκεφτικό,
σάν θά πάρ' ὄρεχτικό
καί μπουκώση καί γουλιάση
πρόποση θά σοῦ καλιάση.

Στήν κρασοκανάτα σοῦζο,
ἢ ἄν ρουφάει κονιάκι κι' οὔζο,
ροῦμι, τσίπουρο, ρακί
καί μαστίχα μέ τ' ἄσκι,
στήν ταθέρνα σάν σέ μπάση
Βακχικά θά σέ γυμνάση.

Ἐκκλησιά του ἡ ταθέρνα—
μὴν τὸν κρένης κι' ὄλο κέρνα!
Σάν δροσίση τὸν λαίμο,
στής φιλίας τὸν Βωμό,
τὰ ποτήρια θά δαγκάση,
φόβος, τρόμος θά σέ πιάση.

Κι' ὅταν τὴν σπονδὴ του χύση,
σ' ἀγκαλιάση, σέ φιλήση,
λόγο θά σοῦ πῆ μακρὺ,
κι' ἄν θά κρίνης τὸν μπεκρῆ
μὴ τυχὸν καί ξεσειριάση,
θά σέ πρωτοθυσιάση.

Πρώτη ποτηριὰ φωστήρας,
κατοστάρι πιά σωτήρας,
οτὴν μισὴ καί οτὴν δκά
σέ γραπὼν' ἀπ' τὸν γιακᾶ
νά σέ νιλιοκομματιάση,
νά σέ ψήση, νά σέ βιάση.

"Ὅταν ἔρχεται στὸ κέφι
κουτσοπίνοντας τ' ἄδρέφι,
καί τὸν πιάση τὸ μπουρί,
ἄγιους καί Χριστοὺς μπουρεῖ
καί Θεοὺς νά κατεβάση
τὴν εὐκὴ νά τοὺς διαβάση.

Καί τὸν κόρακα σάν πίνη
σοῦ φωνάζει γιὰ εἰρήνη,
γιὰ τιμὴ καί λευτεριά,
καί σάν γίνη πιπεριά
καί μαιγιάση κι' ἀφηνιάση—
Βάρδα, κόσμὲ, νά περάση.

Σάν ζυγώση στὸ χιλιάρι,
κούνια, σκνίπα καί στυλιάρι,
Φέσι, τάπα καί στουπί
«Θεὲ μου φύλαε» θά πῆ
ὁ Θεὸς πῶς τοῦχει μοιάση
καί στὸ πνέμα καί στή στάση.

Κι' ὄντας γίνη πιά κουμπούρα,
τρέκλα, τούμπα καί καμπούρα,
λέει χωρὶς κατακλυσμὸ,
καί πανούκλα καί σεισμό,
τοὺς ὄγτροὺς του θά χαλάση
καί θά τοὺς ξεβουτουλιάση.

Τύφλα, τέζα, λερωμένος
καί γλωσσοαμποδεμένος
καί κουτούκι στὸ πιποτὸ
βαφτιστὸς στὸ ξερατὸ
τ' ὄνομά του θά δοξάση
καί τὸν τίτλο δὲ θά χάση.

DETROIT, 1937.

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

Γιώργης Κουτουμάνος—Πρόλογος	5
Στὰ Τραγούδια μου	9
Στὰ Έξηντα μου Χρόνια	10
Ψυχόβγαλτα	11
Τὸ Τραγούδι τοῦ Πόνου	13
Σύντροφος	14
Ὁ Θάνατος τῆς Μάννας	15
Νὰ Γιατί	16
Νυχτοφίλημα	17
Ἡλιοθάμπωμα	18
Ὁ Ἐρχομὸς τοῦ "Ασπρου Βασιληᾶ	19
Ὁ Χορὸς τῶν Παρθένων	20
"Ερημο Πουλί	23
Οἱ Πρωτοπόροι	24
Στοὺς Μάρτυρες μας	26
Ἡ Κόκκινη Θεά	27
Κοινωνικὲς Μπόρες	28
Τὸ Σφυροδρέπανο	29
Ἐποχές	30
Ὁ Μιστόδουλος	31
Στὸν Ἐργάτη	32
Τοῦ Γίγαντα τὸ Ἐύπημα	33
Ὁ Νέος "Ανθρώπος	34
Οἱ Βάρβαροι	35
Τὰ Θύματα	36
Ἡ Μάννα Γῆ	37
Τι μᾶς Φταίει	39
Μεργιάστε	41
Ὁ Πόλεμος	42
Ὁ Δεκάλογος τοῦ Ἐργάτη	49
Ἠθικὴ	54
Συνείδηση	55
Λευτεριά	56
Τιμὴ	57
Ὁ Ρωμηὸς	61
Βασκανία	62
Ὁ Κρασοπατέρας	63

STAT

Κ. Κ. Ε.

Κ.Ο.Π.

Τμήμα Διαφώτισης

ΟΧΤΩ

ΑΠΛΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ
(ΓΙΑ ΤΟ ΚΑΤΑΣΤΑΤΙΚΟ ΤΟΥ Κ.Κ.Ε.)

ΠΕΙΡΑΙΑΣ—ΓΕΝΑΡΗΣ 1946

ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΩΤΟ

ΚΟΙΝΩΝΙΑ - ΤΑΞΕΙΣ - ΚΟΜΜΑ ΤΑ ΧΑΡΑΧΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΟΥ ΚΟΜΜΟΥΝΙΣΤΙΚΟΥ ΚΟΜΜΑΤΟΣ

1) ΚΟΙΝΩΝΙΑ

Από το καιρό που εμφανίστηκαν οι άνθρωποι πάνω στη γη ζουν ομαδικά, σε κοινωνίες. Ούτε ο πρωτόγονος άνθρωπος μπορούσε να ζήσει ξεμοναχιασμένος, να βρει τη τροφή του, να φυλαχτεί από τα άγρια θύρια και τα στοιχεία της φύσης ούτε και ο σημερινός άνθρωπος που έχει πλήθος από ανάγκες, τροφή, ρούχα, κατοικία κλπ. Έτσι οι άνθρωποι κατάλαβαν μιὰς ξαρχής ότι πρέπει να ζήσουν ομαδικά γιατί ο ένας έχει την ανάγκη του άλλου. "Ότι δέν κατορθώνει ο ένας τὸ κατορθώνει ο άλλος, ὅλοι οἱ ἄνθρωποι μαζί, ὁλόκληρη ἡ κοινωνία. Ἡ κοινωνία δουλεύει γιὰ νὰ ζήσει ἡ κοινωνία. Ὁ καθένας πρέπει νὰ πάρει μέρος στὴ μεγάλη δουλιὰ τῆς κοινωνίας τὴν παραγωγή ὅπως λέμε. Δουλεύουν και παλεύουν ὅλοι μαζί οἱ ἄνθρωποι γιὰ νὰ ἀποσπάσουν ἀπ' τὴ φύση τὴ τροφή τους, νὰ τὴ δαμάσουν νὰ ἀναπτύξουν τὴ παραγωγικὴ δύναμειν γιὰ νὰ καλλιερέψουν τὴ συνθήκες τῆς ζωῆς τους. Ἀπ' αὐτὰ βγαίνει ὅτι τὴν κοινωνία τὴν ἀποτελοῦν ὅλοι οἱ ἄνθρωποι μαζί πὸ τὸς ἔνωει τὸς συνδέει ἡ παραγωγή.

2) Ο ΧΩΡΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΑΣ ΣΕ ΤΑΞΕΙΣ

Εἶπαμε ὅτι ἡ παραγωγή ἔνωει, συνδέει, τὸς ἄνθρώπους παράγοντας οἱ ἄνθρωποι τὰ ἀγαθὰ πὸ τὸς χρειάζονται γιὰ νὰ ζήσουν ἔρχονται μεταξύ τους σὲ σχέσεις. Αὐτὲς τὴς σχέσεις πὸ δημιουργοῦν οἱ ἄνθρωποι μεταξύ τους τὴς λέμε παραγωγικὴς σχέσεις. Τώρα πρέπει νὰ δοῦμε τί λογῆς εἶνε αὐτὲς οἱ σχέσεις. Γιὰ νὰ καταλάβουμε καλὰ τὸ ζήτημα αὐτὸ θὰ ἐξετάσουμε τὴς παραγωγικὴς σχέσεις μέσα στὴ σημερινὴ τὴ καπιταλιστικὴ κοινωνία. Στὴ σημερινὴ κοινωνία οἱ ἄνθρωποι εἶνε χωρισμένοι σὲ ὁμάδες κατηγορίες, τὸς ἐργάτες, τὸς καπιταλιστὴς, τὸς ἀγρότες—πὸ κι' αὐτοὶ πάλι χωρίζονται σὲ φτωχοὺς, μεσαίους και πλούσιους— τὰ μεσαία στρώματα δηλαδή τὸς ἐπαγγελματίες και βιοτέχνες. Ἐκεῖνο πὸ κάνει τὸς ἄνθρώπους νὰ χωρίζονται σὲ ὁμάδες εἶνε ἡ ἰδιαίτερη θέση πὸ ἔχει ὁ καθένας στὴ παραγωγή. Οἱ καπιταλιστὴς ἔχουν τὰ μεγάλα κεφάλαια, τὰ ἐργοστάσια, τὰ τραῖνα, τὰ βαπόρια τὰ μεγάλα χτήρια, τὴς πρῶτες ὕλες, εἶνε δηλαδή μεγάλοι ἰδιοχτῆτες. Αὐτοὶ με τὰ πλούτη πὸ ἔχουν μποροῦν και ἀπολαμβάνουν ὅλα τὰ ἀγαθὰ. Οἱ μεγάλες περιουσίες πὸ ἔχουν δέν βγαίνουν ἀπὸ τὴν ἀτομικὴ τὸς δουλιὰ ἀφοῦ οἱ περισσότεροὶ ἀπ' αὐτοὺς δέν δουλεύουν καθόλου, βγαίνουν ἀπ' τὴν ἐκμετάλλευση τῆς δουλιὰς τοῦ ἐργάτη. Οἱ ἐργάτες δέν ἔχουν τίποτα ἀπ' ὅσα ἔχουν οἱ καπιταλιστὴς, αὐτοὶ ἔχουν μονάχα τὰ δύο τὸς χέρια τὴν ἐργατικὴ τὸς δύναμη, αὐτὴν πουλάνε στοὺς καπιταλιστὴς και σὲ ἀντάλλαγμα πέρνουν ἕνα ψευτομεροκάματο γιὰ νὰ ζήσουν αὐτοὶ και οἱ οἰκογένειές τὸς. Μέσα στὸ μεροκάματο κρύβεται ὅλη ἡ ἐκμετάλλευση, γιὰ τὸ μεροκάματο πὸ πέρνει ὁ ἐργάτης δέν ἀντι-

— 3 —

προσωπεύει όλη τή δουλιά του μά ένα μικρό μέρος. Μέγαλο μέρος τής δουλειάς τών έργατών που δέν τό πληρώνουν οί καπιταλιστές σχηματίζει τις τεράστιες περιουσίες τών έκμεταλλευτών. Βλέπουμε λοιπόν ότι οί δυό αυτές ομάδες τής κοινωνίας που άποτελούν και δυό ξεχωριστές τάξεις τή καπιταλιστική και τήν έργατική δέν έχουν τις ίδιες σχέσεις στην παραγωγή οί σχέσεις τους είναι έκμεταλλευτή προς έκμεταλλευόμενο.

Απ' τή θέση της στη παραγωγή ή κάθε τάξη έχει και διαφορετικά συμφέροντα. Οί καπιταλιστές έχουν συμφέρο νά κρατήσουν και νά μεγαλώσουν τή περιουσία τους, νά έκμεταλλεύονται τους έργάτες και νά πλουτίζουν γιαυτό πρέπει νά κρατήσουν τό κοινωνικό τους σύστημα τό καπιταλιστικό. Οί έργάτες έχουν συμφέρο νά άφαιρέσουν τά μέσα παραγωγής απ' τους καπιταλιστές, νά καταργήσουν τήν άτομική ιδιοχτησία στα μέσα τής παραγωγής, νά καταργήσουν τήν έκμετάλλευση άνθρώπου από άνθρωπο κι' αυτά θά τά πετύχουν με τήν άνατροπή του καπιταλιστικού κοινωνικού συστήματος και τήν έγκαθύδριση του σοσιαλισμού. Η διαφορετική θέση που έχουν οί τάξεις στη παραγωγή δημιουργεί και τά αντίθετα συμφέροντα που τις φέρνει σε σύγκρουση μεταξύ τους, ή σύγκρουση αυτή και ή πάλη μεταξύ τών τάξεων είναι ή ταξική πάλη.

Στό καπιταλιστικό κοινωνικό σύστημα ή ταξική πάλη έκδηλώνεται ανάμεσα στις δυό βασικές τάξεις τήν άστική και τήν έργατική. Έπειδή όμως ή έκμετάλλευση τής άστικής τάξης άγκαλιάζει και τους άγρότες και τους άλλους εργαζόμενους οί τάξεις αυτές άποτελούν συμμάχους του προλεταριάτου στον άγώνα του. Η ταξική πάλη δέν έμφανίστηκε για πρώτη φορά στη καπιταλιστική κοινωνία, έμφανίστηκε με τό πρώτο χωρισμό τής κοινωνίας σε τάξεις. Ο Μάρξ στο Κομμουνιστικό Μανιφέστο λέει : «Η Ιστορία κάθε κοινωνίας ως τά σήμερα είναι Ιστορία ταξικών άγώνων», Οί ταξικοί άγώνες τής έργατικής τάξης δέν περιορίζονται μονάχα στη βελτίωση τής θέσης της μά έχουν και τελικό προορισμό τήν άνατροπή τής καπιταλιστικής κοινωνίας και τήν έγκαθύδριση του σοσιαλισμού.

Η θεωρία του Μάρξ, ό μαρξισμός είναι ή έπιστημονική έκφραση τών συμφερόντων τής έργατικής τάξης και τής Ιστορικής της άποστολής, ή θεωρία που έξόπλησε γερά τό προλεταριάτο στη πάλη του για τήν άνατροπή του καπιταλισμού.

3) ΤΙ ΕΙΝΕ ΤΟ ΚΟΜΜΑ

Ο Μάρξ, ό Ένγκελς, ό Λένιν, ό Στάλιν θεωρητικά και πραχτικά απέδειξαν ότι τό καπιταλιστικό κοινωνικό σύστημα βαδίζει προς τό τέλος του—αυτό κινόλας έγινε στη Ρωσία— κι' ότι θά τό διαδεχθεί τό σοσιαλιστικό κοινωνικό σύστημα. Για νά πραγματοποιηθεί όμως ή άλλαγή αυτή πρέπει νά δράσουν οί λαϊκές μάζες και πρέπει νά δράσουν οργανωμένα, σωστά, σύμφωνα με τους Ιστορικούς νόμους.

Για νά μπορέσει ή έργατική τάξη νά νικήσει στους άγώνες της με τους καπιταλιστές πρέπει νάχει ξεκάθαρη συνείδηση τών ταξικών της συμφερόντων, νά ξέρει νά κάτευθύνει σταθερά τή πολιτική της στον ταξικό της σκοπό, νά ξέρει νά δράσει μαχητικά όταν οί συνθήκες τό επιβάλλουν, νά μπορεί νά έκμεταλλευθεί τις άδυναμίες του αντιπάλου, νά ξέρει πως θά κερδίσει τους συμμάχους της και γενικά νά φωτίζεται απ' τή μαρξιστική θεωρία που τής δίνει τό δρόμο τής πάλης.

Δέν μπορεί όμως όλόκληρη ή έργατική τάξη νά συγκεντρώνει τά στοιχεία που αναφέραμε πιο πάνω γιατί οί καπιταλιστές, με τά μέσα που διαθέτουν με τις προλήψεις, με τή καθυστέρηση, με τή τρομοκρατία, με τήν έξαθλίωση, τήν έξαγορά, έμποδίζουν τό σύνολο τής τάξης

- 4 -

γίνεται αναγκαία μιὰ ἐπιλογή, ἕνα ξεδιάλεγμα, πού συγκεντρώνει κείνα τὰ στοιχεῖα πού ἔχουν τὴν πιὸ ἀναπτυγμένη ταξικὴ συνείδηση καὶ τὴ θέληση νὰ παλαίψουν γιὰ τὰ συμφέροντα τῆς τάξης τους, πού ἔχουν τὴν ἱκανότητα νὰ καθοδηγήσουν τοὺς ἀγῶνες τῆς τάξης τους τοὺς μερικούς καθημερινούς μέχρι τὴ νίκη τοῦ τελικοῦ σκοποῦ. Ἡ μερίδα λοιπὸν αὐτὴ πού μπαίνει ἐπικεφαλῆς τῆς ταξικῆς πάλης εἶνε ἡ πρωτοπορία τῆς τάξης, αὐτὴ ἀποτελεῖ καὶ τὸ Κόμμα.

Αὐτὴ ἡ ἐπιλογή γίνεται καὶ στὴν ἀστικὴ τάξη πού ἔχει κι' αὐτὴ τὰ δικά της κόμματα καὶ στὰ ὁποῖα μπαίνουν ὅλα τὰ πρωτοπόρα στοιχεῖα τῆς τάξης τῶν καπιταλιστῶν. Βλέπουμε ὅμως ἡ ἀστικὴ τάξη νάχει πολλὰ κόμματα, αὐτὸ γίνεται γιὰτις ὅλοι οἱ καπιταλιστὲς δὲν ἔχουν τὰ ἴδια οἰκονομικὰ συμφέροντα. Εἶνε χωρισμένοι σὲ ομάδες μὲ ἀντίθετα συμφέροντα καὶ γιὰ νὰ τὰ ἐξυπηρετήσουν οἱ ομάδες αὐτὲς δημιουργοῦν τὰ δικά τους κόμματα. Οἱ ἀντιθέσεις ὅμως ἀνάμεσα στὶς διάφορες ἀστικὲς μερίδες καὶ τὰ κόμματά τους ἐξαφανίζονται ὅταν πρόκειται νὰ ἀντιμετωπίσουν, νὰ χτυπήσουν τὴν ἐργατικὴ τάξη, τὸν ἀγῶνα τῶν λαϊκῶν μαζῶν.

4) ΤΑ ΧΑΡΑΧΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΟΥ ΚΟΜΜΑΤΟΣ ΤΗΣ ΕΡΓΑΤΙΚΗΣ ΤΑΞΗΣ

Τὸ Κόμμα τῆς ἐργατικῆς τάξης τὸ κομμουνιστικὸ κόμμα ξεχωρίζε ἀπ' τὰ ἄλλα κόμματα καὶ ἀπὸ ὅλες τὶς κάθε εἴδους ὀργανώσεις μὲ μιὰ σειρά χαρακτηριστικὰ πού δὲν μποροῦν νὰ τὰχουν τὰ ἄλλα κόμματα καὶ οἱ ὀργανώσεις, αὐτὰ εἶνε:

α) Τὸ Κόμμα εἶνε ἐμπροσθοφυλακὴ τῆς ἐργατικῆς τάξης. Δηλαδή πρέπει νὰ συγκεντρώνει στὶς γραμμὲς του τὰ καλλίτερα στοιχεῖα τῆς τάξης, νὰ κάνει δικιά του τὴ πείρα τους, τὸ ἐπαναστατικὸ πνεῦμα καὶ τὴν ἀφοσίωσή τους στὴν ὑπόθεση τῆς ἐργατικῆς τάξης. Πρέπει νὰ εἶνε καλὰ ὀπλισμένο μὲ τὴ θεωρία τοῦ ἐπιστημονικοῦ σοσιαλισμοῦ. Πρέπει νὰ εἶνε γερὰ συνδεδεμένο μὲ τὴ τάξη πού ἐκπροσωπεῖ καὶ σὲ καμιά περίπτωση νὰ μὴ χάνει τὴν ἐπαφή του μ' αὐτή.

β) Τὸ Κόμμα εἶνε ὀργανωμένο κομμάτι τῆς ἐργατικῆς τάξης. Τὸ κόμμα πρέπει νὰ ξεχωρίζει καὶ στὴν ὀργάνωσή του ἀπ' τὶς ἄλλες ὀργανώσεις τοῦ προλεταριάτου γιὰτις ἔτσι μπορεῖ νὰ κρατᾷ ἐπαφή μὲ τὶς μάζες καὶ νὰ τὶς κατευθύνει στὸν προορισμό του. Πρέπει τὸ ἴδιο νὰ εἶνε τὸ πιὸ πειθαρχημένο καὶ ὀργανωμένο σύνολο γιὰ νὰ μπορεῖ νὰ μπάσει μέσα στὶς πλατιεὲς μάζες τὸ πνεῦμα τῆς πειθαρχίας καὶ τῆς ὀργάνωσης.

γ) Τὸ Κόμμα εἶνε ἀνώτερη μορφή τῆς ταξικῆς ὀργάνωσης τοῦ προλεταριάτου. Ἡ ἐργατικὴ τάξη δημιουργεῖ πολλές ὀργανώσεις γιὰ τὴν ἐξυπηρέτηση τῶν συμφερόντων της. Τὸ κόμμα πρέπει νάχει στενὴ ἐπαφή μὲ τὶς ὀργανώσεις αὐτὲς γιὰ νὰ τὶς κατευθύνει στὸ σωστὸ δρόμο τῆς πάλης γιὰ τὰ ζητήματά τους. Γιὰ νὰ τὸ κατορθώσει αὐτὸ πρέπει ἀπὸ κάθε πλευρὰ νὰ στέκει ψηλότερα ἀπ' τὶς ὀργανώσεις αὐτὲς. Αὐτὸ τὸ πετυχαίνει γιὰτις στὶς γραμμὲς του βρίσκονται τὰ καλλίτερα στοιχεῖα τῆς τάξης, εἶνε τὸ πιὸ καλὸ σχολιὸ γιὰ τὴ δημιουργία στελεχῶν.

δ) Τὸ Κόμμα ὄργανο γιὰ τὴν ἀνατροπὴ τοῦ καπιταλισμοῦ καὶ τὴ στερέωση τῆς ἐξουσίας τοῦ σοσιαλισμοῦ. Τὸ Κόμμα πρὶν τὴν ἐπανάσταση εἶνε ὄργανο στὰ χέρια τῆς ἐργατικῆς τάξης γιὰ τὸ γκρέμισμα τοῦ καπιταλισμοῦ. Ἀμὰ οἱ καπιταλιστὲς ἀνατραποῦν, ὄργανο γιὰ τὴν ἐγκαθίδρυση τῆς στερέωσης καὶ τὴν ἀνοικοδόμηση τοῦ σοσιαλισμοῦ.

ε) Τὸ Κόμμα ἐνιαία βούληση ἀσυμβίβαστη μὲ τὴν ὑπαρξὴ φράξιων. Εἶνε ἀδύνατο στὸ κόμμα ν' ἀνταπο-

- 5 -

κρίνεται στα καθήκοντά του και να οδηγήσει την εργατική τάξη στο σοσιαλισμό αν δεν παλεύει με τη πιο μεγάλη συνοχή έτσι που όλα τα μέλη του να σκέφτονται τον ίδιο σκοπό και να επιδιώκουν το ίδιο αποτέλεσμα, να είναι δηλαδή ενιαία βούληση και θέληση. Η σιδερένια πειθαρχία είναι απαραίτητη στο κόμμα. Η πειθαρχία δεν αποκλείει τη πάλη γνώμων, αυτή γίνεται, αφού όμως παρθεί η απόφαση ή μειοψηφία υποτάσσεται στη πλειοψηφία και έκτελει τις αποφάσεις χωρίς όρους. Η κριτική και αυτοκριτική είναι απ' τα βασικά χαρακτηριστικά του κόμματος.

στ) Το Κόμμα δυναμώνει άμα καθαρίζεται απ' τα όπερτουνιστικά στοιχεία. Οι καιροσκόποι, οι άνθρωποι που παρεκκλίνουν απ' τη σωστή γραμμή του κόμματος είναι ή πηγή των φράξιων των ομάδων μέσα στο κόμμα, σπάνε τη συνοχή και τη μονολιθηκότητά του. Οι άνθρωποι αυτοί δεν μπορεί και δεν πρέπει να μένουν μέσα στο κόμμα γιατί ή παραμονή τους βλάπτει, ζημιώνει το κόμμα γιαυτό πρέπει να τους πετάει απ' τις γραμμές του.

ΕΡΩΤΗΜΑΤΑ

- 1) Τι υποχρεώνει τους ανθρώπους να ζούν οργανωμένοι σε κοινωνίες;
- 2) Τι είναι οι παραγωγικές σχέσεις και τι καθορίζει τις σχέσεις αυτές ανάμεσα στους ανθρώπους;
- 3) Τι μορφή έχουν οι παραγωγικές σχέσεις στη καπιταλιστική κοινωνία;
- 4) Τι είναι τάξη και τι ταξική πάλη;
- 5) Τι είναι κόμμα, ποιοι το συγκροτούν;
- 6) Πιάεινε τα χαρακτηριστικά του Κομμουνιστικού Κόμματος;

ΝΑ ΔΙΑΒΑΣΕΙΣ

ΣΕΓΚΑΛ Πολιτική οικονομία—εισαγωγή.
ΣΤΑΛΙΝ ό Λενινισμός στη θεωρία και πράξη το κεφάλαιο για το ΚΟΜΜΑ.

ΜΑΘΗΜΑ ΔΕΥΤΕΡΟ

ΟΙ ΣΚΟΠΟΙ ΚΑΙ ΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΤΟΥ Κ.Κ.Ε.

Το ΚΚΕ, είναι ή οργανωμένη πρωτοπόρα μαχητική φάλαγγα της εργατικής τάξης, και έχει για τελικό του σκοπό την ανατροπή του κεφαλαιοκρατικού οικονομικού και πολιτικού συστήματος, και το χτίσιμο της Κομμουνιστικής Κοινωνίας, στην Ελλάδα.

Στην κομμουνιστική κοινωνία δεν υπάρχουν τάξεις. Το Κράτος εξαφανίζεται, και μαζί μ' αυτό κάθε μορφή εκμετάλλευσης και καιαπίεσης ανθρώπου από άνθρωπο. Η κοινωνία είναι τώρα σε θέση, με την ανάπτυξη των παραγωγικών δυνάμεων στον ανώτατο βαθμό, να δίνει στον καθένα όσα του χρειάζονται, και να παίρνει όσα μπορεί ό καθένας να δώσει.

- 6 -

Όμως η άνοικοδόμηση του Κομμουνισμού δέν πραγματοποιείται άμέσως με τδ γκρέμισμα του καπιταλισμού. Η νικημένη έκμεταλλεύτρια τάξη αφήνει πίσω της μιá όλοκληρη κληρονομιά άπό την άμαρτωλή περίοδο τής κυριαρχίας της πάνου στους έκμεταλλευόμενους. Έξακολουθοδν επίσης νά υπάρχουν ύπολείματα τών τάξεων και η άνάπτυξη τών παραγωγικών δυνάμεων είνε ακόμα άναρκετή. Η κοινωνία είνε ικανή νά δίνει στον καθένα ανάλογα με κείνα πού προσφέρει, Σε τούτη δω τήν περίοδο πού συντελείται δ μετασχηματισμός τής κοινωνίας άπό τον καπιταλισμό στον κομμουνισμό, ανταποκρίνεται τδ Σοσιαλιστικό καθεστώς.

Η έργατική τάξη, άπό τή θέση πού έχει μέσα στην παραγωγή, είνε η τάξη πού έχει τήν ιστορική άποστολή νά πραγματοποιήσει τήν κοινωνική άλλαγή. Είνε όμως ύποχρεωμένη νά λύσει πρωτύτερα όρισμένα άλλα προβλήματα, πού θα κανουν δυνατδ τδ τράβηγμα τών άλλων καταπιεζόμενων στρωμάτων με τδ μέρος του Σοσιαλισμού. Και ακόμα, νά δημιουργήσει τις ύλικές εκείνες προϋποθέσεις πού είνε άπαραίτητες για τήν έγκαθίδρυση του Σοσιαλιστικού καθεστώτος.

1) Η ΛΑΪΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ ΑΠΑΡΑΙΤΗΤΟΣ ΣΤΑΘΜΟΣ ΓΙΑ ΤΗ ΣΟΣΙΑΛΙΣΤΙΚΗ ΑΛΛΑΓΗ.

Μιά άπό τις βασικές ύλικές προϋποθέσεις για τδ Σοσιαλισμό είναι η άνάπτυξη βαρειάς βιομηχανίας στη χώρα μας. Έστω και σε κατώτερο επίπεδο. Για νά υπάρξει, όμως, προϋποθέτει κατάργηση κάθε μορφής φεουδαρχικών στοιχείων, και όλοκληρωτική άπαλλαγή τής χώρας άπ' τήν ξενική έξάρτηση. Η άστική τάξη, παίρνοντας τήν ήγεμονία τής επανάστασης, τδ 1821, συμμαχησε με τους κοτσαμπάσηδες και δέ μοίρασε τή γή στους άγρότες. Έτσι όχι μονο δέν έλυσε τδ πρόβλημα του άστικοδημοκρατικού μετασχηματισμού τής χώρας παρά τδ έμπλεξε ακόμα περισσότερο γιατί έδωσε τή χώρα στο άρμα του ξένου κεφαλαίου πρόδοσε δηλαδή τον ιστορικό της ρόλο. Και τδ καθήκο αυτό, τώρα, πρέπει νά τδ λύσει η έργατική τάξη.

Ο 2ος παγκόσμιος πόλεμος πού πήρε άντιφασιστικό-λαϊκοαπελευθερωτικό χαρακτήρα με τή συμμετοχή τής Σ.Ε, είχε για άποτέλεσμα σοβαρές και ριζικές ανακατατάξεις στο συσχετισμό τών ταξικών δυνάμεων. Η άστική τάξη συνέχισε τδ προδοτικό της έργο και συνεργάστηκε με τους καταχτητές. Η έργατική τάξη, αντίθετα, μπηκε επικεφαλής, και οργάνωσε τον άγώνα του έλληνικού λαου οδηγώντας τον ως τήν άπελευθέρωση. Μέσα σ' αυτό τδ διάστημα, δημιουργήθηκε τδ ΕΑΜ, πού στάθηκε η παλλαϊκή έκφραση τής θέλησης για τδ διώξιμο του καταχτητή και τή συντριβή τών ντόπιων συνεργατών του. Τδ ΕΑΜ έφτιασε στρατό, τον άξάπεραστον, ήρωικό ΕΛΑΣ, τήν ΠΕΕΑ, και τδ έθνικό συμβούλιο. Η ΠΕΕΑ και τδ έθνικό συμβούλιο λαοκρατικοί, πολιτικοί θεσμοί στηρίχτηκαν πάνω στην έργατική τάξη, στα λαϊκά στρώματα τής πόλης, και τήν προοδευτική μερίδα τής διανόησης. Άπ' αυτή τήν άποψη δ έθνικοαπελευθερωτικός άγώνας «άποτέλεσε τήν άρχήν τής λαϊκής επανάστασης στην Ελλάδα για τον άστικοδημοκρατικό μετασχηματισμό». "Αν δέν είχαμε τήν ξενική επέμβαση του Δεκέμβρη δ άστικοδημοκρατικός μετασχηματισμός, θα είχε όλοκληρωθεί κιόλας όμαλά, χωρίς ταραχές και συγκρούσεις. Όμως τώρα η έξουσία βρίσκεται στα χέρια τών δοσιλόγων και προδοτών, και τής πλουτοκρατικής όλιγαρχίας, πού πάνε νά έξοντώσουν τδ λαό με τήν τρομοκρατία και τή δολοφολική βία, με τήν άφόρητη οικονομική έκμετάλλευση πού επιβάλλουν.

Έτσι τδ πρόβλημα πού ξεπροβάλλει σήμερα έπιταχτικά και άμεσα είνε η νίκη και η έγκαθίδρυση τής Λαϊκής Δημοκρατίας ΜΕ ΟΛΑ ΤΑ

Ἡ Ἀ.Δ. εἶνε μιὰ καινούργια μορφή ἐξουσίας ποὺ ξεγεννήθηκε στὴν πορεία τῆς ἐθνικοαπελευθερωτικῆς πάλης καὶ ἐνσαρκώνει τὴ συμμαχία τῶν στρωμάτων ἐκείνων ποὺ ἐνδιαφέρονται γιὰ τὴ λύση τῶν ἀστικοδημοκρατικῶν προβλημάτων. Δηλαδή τῆς ἐργατικῆς τάξης, τῆς ἀγροτιάς, ἐπαγγελματιῶν, βοιοτεχνῶν, διανοουμένων τεχνιτῶν, μικρῶν καὶ μεσαίων ἀστών. Ἡ πολιτικὴ ἐξουσία ὀριστικὰ περνάει στὰ χέρια τοῦ λαοῦ, καὶ ἀσκεῖται ἀπ' τὸ λαὸ μὲ μορφή κοινοβουλευτικὴ.

Ἡ Ἀ.Δ. δὲν καταργεῖ τὴν ἀτομικὴ ἰδιοκτησία. Ὡστόσο μὲ τὰ οικονομικὰ μέτρα ποὺ παίρνει, (κατάργηση ἐξωτερικῶν χρεῶν - κατάσχεση καὶ ἐθνικοποίηση μεγάλης βιομηχανίας, ἀπαλλοτρίωση καὶ μοίρασμα τῆς γῆς κ.λ.π.), ποὺ ἔχουν σοσιαλιστικὸ χαραχτήρα, ἀνοίγει τὸ δρόμο γιὰ τὸ Σοσιαλισμὸ. Ἡ Ἀ.Δ. δὲν εἶνε σοσιαλιστικὸ καθεστῶς. Εἶνε τὸ καθεστῶς ποὺ δίνει τὴ δυνατότητα, λύνοντας ὅλα τὰ ἀστικοδημοκρατικὰ προβλήματα - οικονομικὰ - πολιτικὰ - ἐθνικὰ καὶ πνευματικὰ - ἐκπολιτιστικὰ νὰ δημιουργηθοῦν οἱ ὅροι γιὰ νὰ περάσει ἡ Ἑλλάδα στὸ Σοσιαλισμὸ. Ἡ Ἀ.Δ. εἶνε τὸ μεταβατικὸ στάδιο, ποὺ σ' αὐτὸ συντελεῖται τὸ πέρασμα ἀπὸ τὸν καπιταλισμὸ στὸ Σοσιαλισμὸ, Χωρὶς τὴ Ἀ.Δ. δὲν μποροῦμε νὰ πάμε στὸ Σοσιαλισμὸ, καὶ συνεπῶς δὲν πάμε καὶ στὸν Κομμουνισμὸ, ποὺ εἶνε ὁ τελικὸς σκοπὸς τοῦ Κόμματός μας. Νὰ γιατί ὁ ΣΗΜΕΡΙΝΟΣ ΑΜΕΣΟΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΚΟΠΟΣ ΤΟΥ ΚΟΜΜΑΤΟΣ, εἶνε ἡ πάλη γιὰ τὴ νίκη καὶ τὴν ἐγκαθίδρυση τῆς Λαϊκῆς Δημοκρατίας.

2) Ο ΜΟΧΛΟΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΛΛΑΓΗ ΕΙΝΑΙ ΤΟ ΚΚΕ

Ἀπὸ τὰ παραπάνω βγαίνει ὅτι οἱ σκοποὶ τοῦ Κόμματος δηλαδὴ ἡ ἐγκαθίδρυση τῆς Ἀ.Δ. καὶ ἡ πραγματοποίηση τῆς Κομμουνιστικῆς Κοινωνίας στὴν Ἑλλάδα, θὰ πραγματοποιηθοῦν ὅταν σωστὰ τὸ κάθε μέλος τοῦ Κόμματος, δουλέψει στὸν τομέα του γιὰ τὴν ἐφαρμογὴ τοῦ προγράμματος ποὺ δὲν εἶνε τίποτ' ἄλλο παρά οἱ ἴδιοι οἱ σκοποὶ ποὺ βάζουν τὰ συμφέροντα τῆς ἐργατικῆς τάξης καὶ ὅλου τοῦ ἐργαζόμενου λαοῦ.

Ἡ ἐργατικὴ τάξη παλεύοντας γιὰ τὴ δική της τὴν ἀπελευτέρωση - ποὺ θὰ τὴν καταχτήσῃ μόνον μὲ τὸ ὀλοκληρωτικὸ ξερίζωμα τοῦ καπιταλισμοῦ - ἀπελευθερώνει καὶ τοὺς ἄλλους ἐργαζόμενους. Ἔτσι τὸ ΚΚΕ εἶνε καὶ κόμμα ὀλόκληρου τοῦ ἐργαζόμενου λαοῦ. Γι' αὐτὸ τὸ Κόμμα μας εἶνε ἡ βασικὴ κινητήρια δύναμη καὶ ὁ μοχλὸς τῆς ἀστικοδημοκρατικῆς μεταβολῆς.

Τὸ Κόμμα μας βάζοντας σήμερα αὐτὸ τὸ καθῆκον, ἔχει κιόλας πραγματοποιήσει τὶς βασικὲς στρατηγικὲς του ἐπιδιώξεις. 1) Ἐχει καταχτήσει τὴν πλειοψηφία τῆς ἐργατικῆς τάξης, 2) Ἐχει ἐξασφαλίσει τὴ συμμαχία τῆς ἐργατικῆς τάξης μὲ τὴ φτωχομεσαία ἀγροτιά καὶ τὴν ἡγεμονία πάνου σ' αὐτὴ τὴ συμμαχία καὶ 3) Ἐχει συνενώσει κάτω ἀπ' τὴ συμμαχία αὐτὴ ὅλα τ' ἄλλα στρώματα τοῦ ἐργαζόμενου λαοῦ.

Ἡ συμμαχία καὶ ἡ πραγματοποίηση τῶν ὄρων αὐτῶν ἐκφράζονται στὸν Ἐαμικὸ Συνασπισμὸ. Ἡ διατήρηση συνεπῶς τῆς συμμαχίας αὐτῆς, τὸ δυνάμωμα τῆς ἐνότητας καὶ μονολιθικότητας μέσα στὶς γραμμὲς τοῦ Ε.Α.Μ., ἀποτελεῖ ἀποφασιστικὸ καὶ πρωταρχικὸ συντελεστὴ γιὰ τὴ νίκη στὴ μάχη κατὰ τῆς πλουτοκρατικῆς ὀλιγαρχίας, γιὰ τὴ νίκη τῆς Λαϊκῆς Δημοκρατίας.

Ἀπὸ τὸ βασικὸ αὐτὸ καθῆκον βγαίνουν μιὰ σειρά γενικὰ καθήκοντα γιὰ τὸ κάθε μέλος τοῦ Κόμματος. Κι' αὐτὰ εἶναι :

1) Νὰ βρίσκσαι πάντα μὲς τὶς μάζες καὶ νὰ τὶς καθοδηγεῖς, νὰ μπαίνεις πρωτοπόρος γιὰ νὰ πείθονται ἔτσι στὴν πράξη οἱ μάζες μὲ τὴν ἴδια τους τὴν πείρα γιὰ τὴν ἀνάγκη τῆς πάλης καὶ τοῦ ἀγῶνα - γιὰ τὸ ψωμὶ καὶ τὴ λευτεριά τους.

2) Ἀπὸ τὰ καθήκοντα ποὺ σοῦ ἀναθέτει τὸ Κόμμα νὰ ξεχωρίζεις τὸ πιὸ ἄμεσο καὶ τὸ πιὸ σημαντικὸ καὶ ποὺ ἡ πραγματοποίησή του θὰ διευκολύνει τὴν ἐπιτυχία καὶ τῶν ἄλλων ἐπιδιώξεων. Ἄν σοῦ μπεῖ καθῆκον

- 8 -

να οργανώσεις κινητοποίηση και άπεργία στον κλάδο σου, ψάξε να βρεις πού είναι κείνο που θα σε διευκολύνει να πραγματοποιήσεις αυτό το καθήκον, Είναι η ένότητα που την εκφράζεται στην Έργουστασιακή Έπιτροπή. Πρέπει λοιπόν να χρησιμοποιήσεις τρόπους και μέθοδες πάλης για να πραγματοποιήσεις αυτό το καθήκον δηλ. να φτιάσεις Έργουστ Έπιτροπή, που είναι σημαντικό και σε βοηθάει να πραγματοποιήσεις την άπεργία.

3) Να μπεις μέσ' τις μαζικές οργανώσεις, στα συνδικάτα και να δουλεύεις δραστήρια μέσα σ' αυτά.

4) Να βοηθήσεις τη νεολαία να πυκνώσει τις γραμμές της Ε.Π.Ο.Ν. και να μην πάβεις ποτέ να τη διαφωτίζεις με τα δημοκρατικά ιδανικά. Να ξεσκεπάζεις όπου κι' αν βρίσκεσαι τους σκοπούς της θεωρίας της «Μεγάλης Ίδέας», μαχητικά να αντιμετωπίζεις κάθε έχτρική θεωρία, όπως ο τροτσκισμός, μ' οποιαδήποτε μορφή κι' αν παρουσιάζεται.

5) Να άγρυπνάς και να προφυλάς το Κόμμα από κάθε κίνδυνο. Να παλεύεις για την ένότητα και πειθαρχία.

Για να τα βγάλεις πέρα στην πραχτική και διαφωτιστική σου δράση πρέπει να ξεοπλιστείς με το Πρόγραμμα του Κόμματος, να τό κάνεις χτήμα δικό σου και των λαϊκών μαζών. Να άφομοιώσεις το καταστατικό του Κόμματος. Είναι τα άκατανίκητα όπλα σου, γιατί εκφράζουν τη ζωντανή ελληνική πραγματικότητα. Έτσι μόνο θα συντελέσεις και συ για να βγει το Κόμμα μας νικητής και θριαμβευτής στην πάλη ενάντια στην πλουτοκρατική όλιγαρχία. Για τη Λαϊκή Δημοκρατία και το Σοσιαλισμό.

ΕΡΩΤΗΜΑΤΑ.

1) Ποιος είναι ο τελικός σκοπός του ΚΚΕ..;

2) Γιατί η Λαϊκή Δημοκρατία είναι ο άμεσος στρατηγικός σκοπός του ΚΚΕ..;

3) Ποιό είναι το σημερινό βασικό και άμεσο καθήκον..;

4) Τι πρέπει να κάνεις για να πραγματοποιηθούν οι σκοποί και το πρόγραμμα του ΚΚΕ..;

ΝΑ ΔΙΑΒΑΣΕΙΣ...

ΤΟ ΚΑΤΑΣΤΑΤΙΚΟ ΤΟΥ ΚΚΕ.

ΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΤΟΥ ΚΚΕ. ΚΟΜ.ΕΠ. 26 Σεπτεμβρη 1945 Αριθ. φύλ. 42.

ΤΙΣ ΕΙΣΗΓΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ του 7ου Συνεδρίου του ΚΚΕ.

ΔΕΚΑ ΧΡΟΝΙΑ ΑΓΩΝΕΣ.

ΜΑΘΗΜΑ ΤΡΙΤΟ

ΠΟΙΟΙ ΓΙΝΟΥΝΤΑΙ ΜΕΛΗ ΤΟΥ ΚΟΜΜΑΤΟΣ ΚΑΙ ΠΟΙΕΣ ΟΙ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΤΟΥΣ

Το μαιαδεκεμβριανό οικονομικό - πολιτικό, κοινωνικό και ήθικό χάος στο οποίο έρριξε τη χώρα μας η αιματηρή ξενική επέμβαση στο Δεκέμβρη, βάζει μπροστα στο Κόμμα μας καθήκοντα εξαιρετικά σοβαρά. Όσο πιο βαθειά τα κομματικά μέλη, συναιστανθούν και δουλέψουν, με πίστη, αυτοθυσία, και ένθουσιασμό, για την πραγματοποίησή τους, τόσο πιο γρήγορα θα βγούμε απ' το χάος αυτό, θ' άνασάνει ο λαός και ο τόπος. Θ' ανατείλει και στη χώρα μας ο ήλιος της Λαϊκής Δημοκρατίας.

Στο Κόμμα μας μπαίνουν όσοι μισούν την έκμετάλλευση, την οικονομική και πολιτική καταπίεση που επιβάλλει το άστικό καθεστώς, εκείνοι που αγαπούν την πρόοδο, τον πολιτισμό, και τη-λέφτεριά.

Το Κόμμα μας, συνεπώς, είναι μια "Ένωση Έλευθέρων Άνθρώπων. Τις σχέσεις αυτές, εκφράζει και κατοχυρώνει το Καταστατικό του ΚΚΕ. Όποιος λοιπόν, δέν προσπαθεί για την πιστή τήρηση και εφαρμογή του, καιτέ παραβιάζει, χτυπάει τα ίδια τα συμφέροντα της εργατικής τάξης και του λαού.

Νά γιατί έχουμε, ύποχρέωση όλοι μας να κάνουμε χτήμα μας το κατοστατικό.

1) ΠΟΤΕ ΓΙΝΕΣΑΙ ΜΕΛΟΣ ΤΟΥ ΚΟΜΜΑΤΟΣ.

Έκείνος που θέλει να γίνει μέλος του Κόμματος, πρέπει πρώτα και κύρια, να παραδεχτεί τους σκοπούς που βάζει το Κόμμα, Μπαίνοντας στο Κόμμα, πρέπει να το πάρεις απόφαση ότι ανήκεις σ' ένα στρατό που βρίσκεται σε άδιάκοπο πόλεμο με τις δυνάμεις της αντίδρασης. "Οτι κατατάσσαι στο στρατό αυτό για όλη σου τη ζωή. Μπαίνεις γι' αυτό σε μια όργάνωση του κόμματος. Έκει άκούς με προσοχή τις αποφάσεις που παίρνουνται ύστερα από τη σχετική συζήτηση που θα γίνει, και τις παραδέχεσαι έφόσο τις έγκρίνει ή πλειοψηφία. Πληρώνεις ταχτικά τη συνδρομή σου, χωρίς φυσικά να σου το λένε, γιατί το Κόμμα με τις συνδρομές που παίρνει απ' τα μέλη, με τους έράνους κ.λ.π., θα μπορέσει να αντιμετώπισει τα έξοδα που έχει. "Όμως ή συνδρομή έχει και τη σημασία του ότι νιώθεις τους δεσμούς που έχεις με το Κόμμα." Έχει και πολιτική σημασία.

Αυτές είναι οι πρώτες ύποχρεώσεις, που αναλαβαίνεις μόλις μπεις στο Κόμμα.

2) ΘΕΩΡΗΤΙΚΟΣ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ.

"Η πολιτική του Κόμματος είναι μια όλόκληρη έπιστήμη. Είναι ο Έπιστημονικός Σοσιαλισμός, που τον ίδρύσαν ο Μάρξ και ο Έγκελς, τον πλούτισε άργότερα ο Λένιν μέσα στις συνθήκες του Ίμπεριαλισμού που είναι το άνώτατο και τελευταίο στάδιο του καπιταλισμού. Είναι ή έπιστήμη που πλουτίστηκε και πλουτίζεται από το σ. Στάλιν στην περίοδο της άνοικοδόμησης του Σοσιαλισμού στην Ε.Σ.Σ.Δ., και της έξόρ-

μησης των λαών με έπικεφαλής την εργατική τάξη για την επικράτησή του σ' όλο τον κόσμο.

Για να κάνεις χτήμα σου αυτή την έπιστήμη, που είναι το αποτελεσματικότερο όπλο για την πάλη σου, ενάντια στην πλουτοκρατία, έφθδιο απαραίτητο να άφομοιώνεις τις άποφάσεις του Κόμματος, με το δικό σου το κριτήριο, πρέπει να βάλεις για κεντρικό σου καθήκον την αυτομόρφωση. Να μελετάς κάθε μέρα το Ριζοσπάστη, την ΚΟΜ.ΕΠ., τις άποφάσεις που βγάζουν τα γραφεία και τα διάφορα Σώματα που καλεί το Κόμμα και οι οργανώσεις του Κόμματος, όλομέλειες, συνέδρια κ.λ.π. Να μελετάς τα έργα του Μάρξ - Έγκελς - Λένιν - Στάλιν, και τις εκδόσεις του Κόμματος μας. Να κρατάς σημειώσεις, να συζητάς πάνου σ' αυτά να ρωτάς για ότι δεν καταλαβαίνεις και έχεις άπορία. Να παίρνεις μέρος στη Σχολές, στα φροντιστήρια που οργανώνει το Κόμμα μα πάντα νάχεις στο νου σου ότι αυτά θα είναι βοηθητικά μέσα. Χωρίς ένα γερό ιδεολογικό έξοπλισμό δε θάχεις μεγάλη πίστη στον έγώνα, δε θάσαι σε θέση να έξηγείς τις φάσεις που περνάει ο άγώνας, να μελετάς και να λύνεις τα προβλήματα που καθημερινά μαρουσιάζονται στον τομέα σου.

3) ΠΕΙΘΑΡΧΙΑ

Η Πειθαρχία είναι ένας από τους βασικούς συντελεστές που όδηγησαν στη νίκη το Κόμμα του Λένιν και του Στάλιν. Η πειθαρχία μέσα στο Κόμμα είναι συνειδητή, δε σου την επιβάλλει κανένας, άκριβώς γιατί μπαίνεις στο Κόμμα έθελοντικά. Είναι πειθαρχικός όταν παίρνεις ταχτικά μέρος στις συνεδριάσεις που καλεί το κομματικό όργανο που ανήκεις, συζητάς μέσα και για όλα τα ζητήματα που άπασχολούν την όργάνωση και το Κόμμα. Κάνεις άτοκριτική, κριτική για τα λάθη και τις έλλείψεις με τρόπο συντροφικό και στοργικό, γιατί μόνο έτσι βοηθάς δημιουργικά για να ξεπεραστούν τα λάθη και οι άδυναμίες. Πρέπει να μη ξεχνάς ποτέ ότι για κάθε λάθος άδυναμία και έλλειψη φταίς πάντα και σύ. Όταν έχεις αντίρρησης σε μια άπόφαση που ή πλειοψηφία την έγκρίνει, πρέπει να δουλέψεις με ένθουσιασμό και πίστη για την πραγματοποίηση αυτής της άπόφασης. Στους πολιτικούς άγώνες που διεξάγει το Κόμμα, πρέπει να παίρνεις μέρος στην πρώτη γραμμή.

4) ΠΡΩΤΟΠΟΡΟΣ ΣΤΟΝ ΑΓΩΝΑ

Το κόμμα μας είναι ή πρωτοπορεία της εργατικής τάξης και όλου του λαού στους καθημερινούς άγώνες για το ψωμί και τη λευτεριά του. Η πρωτοπορεία αυτή έξασφαλίζεται όταν έσύ που έκπροσωπείς το Κόμμα ενδιαφέρεσαι όχι μόνο στα λόγια παρά στην πράξη, για όλα τα ζητήματα που άπασχολούν τους εργαζόμενος. Βρίσκεσαι στο εργοστάσιο; ψάχνεις, μελετάς, τι ζητήματα άπασχολούν του εργάτες. Μεροκάματο, ύγιεινοι όροι δουλειάς, τρομοκρατία και τόσα άλλα. Κάνεις συνείδηση στους εργάτες ότι τα ζητήματα αυτά θα λυθούν μόνο με την πάλη. Τους οργανώνεις σε επιτροπές, κινητοποιήσεις, άπεργίες. Μπαίνεις έσύ πρώτος στη μάχη, γίνεσαι το παράδειγμα του καλού πολεμιστή, βρίσκεσαι στη συνοικία; Καταπιάνεσαι με τη μελέτη των ζητημάτων της συνοικίας - όπως το πρόβλημα της ύνειας, του νερού, εκπαίδευσης κ.ά. Και κατά τον ίδιο τρόπο όπως στο εργοστάσιο οργανώνεις επιτροπές από γυναίκες και άντρες, παρουσιάζονται στις άρχες - Δημοτικές και πολιτικές και ζητάν τη λύση τους.

Την πολιτική του Κόμματος όπως και όλες τις άποφάσεις να τις αναλύεις και να τις προσαρμόζεις εκεί που δουλεύεις κομματικά, να τις κάνεις χτήμα των λαϊκών μαζών. Έτσι άπλώνεις την έπύρηνη του Κόμματος μέσω τις μάζες, τις τραβάς με το μέρος και την ύπόθεση του Κόμματος,

Στη χώρα μας το φασισμο εκπροσωπει σήμερα το Μαύρο Μέτωπο - οί ΣΑΝ ΧΙΤΕΣ και δλο το άληταριό που είνε συσπειρωμένο γύρω άπ' την πλουτοκρατική δλιγαρχία. Δίχως έλεος, κάθε λεφτό, κάθε στιγμή, πρέπει να ξεσκεπάζεις κάθε πράξη, κάθε κίνηση τών έχτρών του λαου. Να μπεις πρώτος για την όργάνωση και την πάλη μ' όποιαδήποτε μορφή για το τσάκισμα κάθε αντίδρασης. Να κάνεις ακούραστη διαφωτιστική δουλειά για τα καταστροφικά άποτελέσματα που έχει ό φασισμός θυμίζοντας στις μάζες την 4η Αύγουστου, και την τετράχρονη φασιστική σκλαβιά.

6) ΠΑΝΤΑ ΣΦΙΧΤΟΔΕΜΕΝΟΣ ΜΕ ΤΗ ΜΑΖΑ.

"Αν είσαι δξω άπ' τη μάζα τότες δέν μπορείς να γίνεις όδηγητής λαϊκός ήγέτης. "Όπως ό Ήρακλής σύντριψε το Μυθικό Άνταίο άφου τον σήκωσε άπ' τη μάννα του γή, έτσι και ή Κεφαλαιοκρατία θα μάς νικήσει αν μάς χωρίσει άπ' τη μάννα μας τη μάζα. Και ή μάζα πρέπει να ναι όργανωμένη όχι μόνο στο έργοστάσιο παρά και στο σωματείο κι τις άλλες όργανώσεις. Έκει διαπεδαγωγούνται οι μάζες, άποχτούν συνείδηση, για τη δύναμή τους, ειδικεύονται στην τέχνη της ταξικής πάλης. "Αν θέλεις λοιπόν νασαι πάντα μέσ' τη μάζα, πρέπει νασαι στο Σωματείο. Κι' αν δέν υπάρχει Σωματείο να φροντίσεις να ιδρυθεί.

Να γίνεις φρουρός άγρυπνος να βρίσκεται το σωματείο πάντα στα χέρια εκείνων που πραγματικά νοιάζονται και πονάνε για τα συμφέροντα τών εργατών. Να υπερασπίζεις με πάθος και αυτοθυσία το φρούριο αυτό από τις επιθέσεις τών εργατοκαπήλων και φασιστών.

7) ΠΑΝΤΑ ΤΟΛΜΗΡΟΣ - ΨΥΧΡΑΙΜΟΣ - ΑΠΟΦΑΣΙΣΤΙΚΟΣ

Τό Κόμμα μας πολλές φορές έντιμετωπίζει δύσκολες καταστάσεις και κρίσιμες στιγμές. Σε τέτοιες στιγμές το κυριώτερο είναι ή πρωτοβουλία. Χωρίς να περιμένεις να πάρεις συμβουλές και όδηγίες άπ' τον καθοδηγητή σου μελειτάς με γρηγοράδα το πρόβλημα της στιγμής, έξασφαλίζεις τη σύνδεση με τη μάζα παίρνοντας όλα τα όργανωτικά και τεχνικά μέτρα, και κινητοποιείς τις μάζες χωρίς να ξεφεύγεις άπ' τη κομματική γραμμή. "Ας πούμε ότι ή περιοχή που δουλεύεις άπομονώθηκε άπ' το κέντρο. Τι θα κάνεις τότε; Θα βρεις τους συνεργάτες σου, θα συζητήσεις μαζί τους, θα κανονίσετε συνδέσεις κ.λ.π., και θα προχωρήσετε να κινητοποιήσετε τις μάζες πάνω στη συγκεκριμένη γραμμή που χει δοθεί άπ' το Κόμμα για μια τέτοια στιγμή.

8) ΦΡΟΥΡΟΣ ΠΙΣΤΟΣ ΚΑΙ ΑΓΡΥΠΝΟΣ ΤΟΥ ΚΟΜΜΑΤΟΣ ΩΣ ΤΟ ΘΑΝΑΤΟ

"Ο έχτρός πάντα προσπαθει να χτυπήσει το Κόμμα μας γιατί ξαίρει πως είναι ό μοναδικός πιστός όδηγητής και μαχητής του εργαζόμενου λαου. Δέ πρέπει να ξεχνάς ότι με μια λέξη που θα σου ξεφύγει, από μια σου άμέλεια και άδιαφορία στα συνωμοτικά μέτρα, μπορείς να γίνεις αίτιος μεγάλης ζημιάς για το Κόμμα. Να μισείς τη φλυαρία και να μην είσαι περίεργος.

"Όταν πιαστείς και σε πάνε σε άνάκριση νασαι μετρημένος στα λόγια σου. "Όταν υπάρχουν σε βάρος σου στοιχεία που δέν μπορείς να τα διαψεύσεις να τα παραδεχτείς και να πάρεις όλες τις ευτύνες πάνω σου έστω κι' αν αυτό πρόκειται να σου στοιχίσει την ίδια τη ζωή σου.

"Όταν σε πάνε στο δικαστήριο να τηρήσεις την έπαναστατική σου αξιοπρέπεια. Να άμυνθείς για το Κόμμα σου, να το υπερασπίσεις επό κάθε συκοφαντία, να μαστιγώνεις αλύπητα, με θάρρος τον ταξικό έχτρό.

Στή φυλακή νάσαι καρτερικός, συγκρατημένος στα νεύρα, νά δείχνεις ανωτερότητα σέ κάθε περίπτωση. Νά δείχνεις αλληλεγγύη και νά χρησιμοποιείς κάθε δυνατότητα για νά βγείς περισσότερο άτσαλωμένος και έξοπλισμένος ιδεολογικά από πριν.

ΕΡΩΤΗΜΑΤΑ

- 1) Τι είναι και τι εκφράζει τὸ Καταστατικὸ τοῦ Κόμματος ;
- 2) Πότε και ποιὸς γίνεται μέλος τοῦ Κόμματος ;
- 3) Τι θά κάνεις για νά ξεοπλιστεῖς θεωρητικά ;
- 4) Τι πρέπει νά κάνεις για νάσαι πειθαρχικός ;
- 5) Πότε και πῶς καταχτᾶς τὴ θέση τοῦ πρωτοπόρου στὸν ἀγῶνα ;
- 6) Πῶς θά κάνεις πόλεμο ἐνάντια στὸ φασισμό ;
- 7) Πῶς και πού θά ξεασφαλίσεις τὴν ἡγεσία τῆς μάζας ;
- 8) Γιατί είναι ἀπαραίτητη ἡ ἐπαγρύπνηση και πῶς τὴν ἐννοεῖς ;

ΝΑ ΔΙΑΒΑΣΕΙΣ

ΑΠΟ ΤΗΝ ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΜΠΟΛΣΕΒΙΚΙΚΟΥ ΚΟΜΜΑΤΟΣ
εἰδικὰ τὸ ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2ο και 3ο
ΑΡΙΣΤΕΡΕΣΜΟΣ ΠΑΙΔΙΚΗ ΑΡΩΣΤΙΑΤΟΥ ΚΟΜΜΟΥΝΙΣΜΟΥ.

ΜΑΘΗΜΑ ΤΕΤΑΡΤΟ

ΤΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΩΝ ΜΕΛΩΝ ΤΟΥ ΚΟΜΜΑΤΟΣ

Τὸ κάθε μέλος τοῦ Κόμματος δέν ἔχει μόνο ὑποχρεώσεις. Ἔχει καὶ δικαιώματα. Καὶ τὰ δικαιώματα αὐτά, πρέπει ὄλα μας τὰ κομματικά μέλη, νά τὰ διεκδικοῦν, νά μὴ ἐπιτρέπουν τὴν παραβίασή τους. Μέσα στὰ πλαίσια τῆς κομματικῆς γραμμῆς και πειθαρχίας και με προϋπόθεση τὴν παραδοχὴ τῶν προγραμματικῶν μας ἀρχῶν τὸ μέλος τοῦ Κόμματος, πρέπει νά εἶναι μέσα στὸ ΚΚΕ τὸ ἀφεντικό». Τὰ λόγια αὐτά τοῦ σ. Ζαχαριάδη κανένας μας εἶτε στέλεχος εἶτε ἀπλὸ μέλος δέν πρέπει ποτέ νά τὰ ξεχνάει.

1) ΓΟΝΙΜΟΣ ΚΑΙ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΟΣ ΣΥΖΗΤΗΣ.

Τὸ Κόμμα μας τὸ ἀπασχολοῦν ἕνα σωρὸ ζητήματα πολιτικῆς, ταχτικῆς και τοσα ἄλλα τρέχοντα προβλήματα. Για νά λυθοῦν ὄλα αὐτά παίρνουνται ὀρισμένες ἀποφάσεις ἀπὸ τὰ καθοδηγητικά ὄργανα. Οἱ ἀποφάσεις αὐτές εἶνε ἡ συγκεντρωμένη πείρα πού βγαίνει ἀπὸ τὴν καθημερινή πραχτική δράση ὄλων τῶν μελῶν και τῶν ὀργάνώσεων τοῦ Κόμματος, και ἐκφράζουν τὴ θέλησή τους.

Ὅταν μιὰ ἀπόφαση μπεῖ μηχανικά τότες ἡ ἀπόφαση αὐτὴ δέν μπορεῖ νά προσαρμοστεῖ σὲ εἰδικές συνθήκες πού δουλεύει κάθε ὀργάνω-

ση, η μελούς, σε γίνεται πράξη, με το να νεκρό γράμμα. Και τότε έχου με ζημιά, για όλο το Κόμμα, ανάλογα με το βάρος και το ρόλο που παίζει κάθε οργάνωση. Λόγου χάρη αν παίρναμε τις αποφάσεις του 7ου Συνεδρίου και πηγαίναμε να τις εφαρμόσουμε με μηχανικό τρόπο στην οργάνωσή μας, που είναι από τις πιο σοβαρές του Κόμματος, εύκολα μπορεί να φανταστεί κανείς τις συνέπειες, που θα είχε γιαλόκληρο το Κόμμα. Καταλαβαίνεις λοιπόν, τη σημασία που έχει να χρησιμοποιείς το δικαίωμα να συζητάς, να κρίνεις και να κατακρίνεις κάθε ζήτημα, κάθε απόφαση. Αυτό φυσικά, θα το κάνεις μέσ' στη συνεδρίαση. 'Εκεί ακούς τον εισηγητή, τις γνώμες των άλλων, λές λέφτερα τη δική σου, έγω τη δική μου και όλοι μαζί ύστερα, παίρνουμε την απόφαση, και πάμε να τηνεφαρμόσουμε στην πράξη. Συζήτηση μπορείς να κάνεις και από τον κομματικό τύπο. Να γράψεις ένα σημείωμα, για ένα οποιοδήποτε ζήτημα, να το στείλει ρστώ « Ρίζο ή στην ΚΟΜ.ΕΠ. » να κάνεις υποδείξεις, να εκθέτεις τις ιδέες σου κλπ.

2) ΝΑ ΚΑΝΕΙΣ ΚΡΙΤΙΚΗ ΓΙΑ ΤΗ ΔΡΑΣΗ ΤΩΝ ΣΤΕΛΕΧΩΝ.

Τη γνώμη σου για τη δράση ενός ύποιουδήποτε κομματικού στελέχους πρέπει να τη λές λέφτερα. Να μην είσαι προσωπολάτρης και κόλακας, ούτε να δέχεσαι ξεσκονίσματα και κολακείες. "Έρχεσαι σε αντίθεση με την ήθική που πρέπει να χαρακτηρίζει τον κομμουνιστή.

Πρέπει με γνώμονα πάντοτε το κομματικό συμφέρο, να κριτικάρεις λέφτερα, χωρίς δισταγμό κάθε κομματικό στέλεχος, είτε κι' όλόκληρο καθοδηγητικό όργανο που έπεσε σε σφάλμα. Την κριτική σου θα την κάνεις με πνέυμα να βοηθήσεις να δει το στέλεχος κι' ή οργάνωση το λάθος της, και να μπορέσει να το διορθώσει. 'Η κριτική σου θα γίνει μέσ' στη συνεδρίαση, κι' όχι έξω, γιατί τότες είναι κουτσομπολιό, και το κουτσομπολιό είναι ή μαγιά του φραξιονισμού.

3) ΝΑ ΕΚΛΕΓΕΙΣ ΕΣΥ ΤΑ ΚΑΘΟΔΗΓΗΤΙΚΑ ΣΟΥ ΟΡΓΑΝΑ

"Όταν πρόκειται να εκλεγούν τα καθοδηγητικά σου όργανα πρέπει να παίρνεις μέρος στην έκλογή, να λές τις αντιρήσεις σου και να κάνεις και αντιπροτάσεις υποδείχνοντας άλλους ή και τον ίδιο τον έαυτό σου Στέλεχος του Κόμματος, θα πει άνθρωπος που έχει πιότερες ύποχρεώσεις, καθήκοντα και εύθύνες μεγαλύτερες. 'Ακόμα το στέλεχος είναι κείνο που με την έγκριση τη δική σου έμπιστεύεται το Κόμμα, στο μέτρο, του τομέα που θα καθοδηγήσει, την ύπόθεση του Κόμματος, Είναι εκείνος που θα σε καθοδηγήσει. Να γιατί πρέπει να μην έπιτρέπεις να παραβιάζεται το δικαίωμά σου αυτό. "Όταν οι συνθήκες είναι παράνομες, τότε το μέτρο αυτό θα τηρηθεί ανάλογα.

4) ΜΗΝ ΑΦΗΝΕΙΣ ΑΛΥΤΑ ΖΗΤΗΜΑΤΑ ΑΤΟΜΙΚΑ Η ΚΟΜΜΑΤΙΚΑ

"Όταν σε άπασχολεϊ ένα προσωπικό σου ζήτημα ν' άπευθύνεσαι στο άμεσο καθοδηγητικό σου όργανο, προφορικά ή με γράμμα. Κι' αν δέν ίκανοποιηθείς να πās και πιο πάνω, ακόμα και στην Κ.Ε. ώσπου να το λύσεις. Πολύ περισσότερο έχεις το δικαίωμα να ενεργήσεις μ' αυτόν τον τρόπο όταν πρόκειται για ένα γενικότερο ζήτημα. "Όταν ύπάρχει σοβαρός λόγος, μπορείς ν' άπευθυνθείς άπευθείας στο παραπάνου καθοδηγητικό όργανο γραφτά ή προφορικά.

5) ΠΟΙΟΙ ΓΙΝΟΥΝΤΑΙ ΜΕΛΗ ΤΟΥ Κ.Κ.Ε. ΚΑΙ ΤΙ ΧΡΕΙΑΖΕΤΑΙ

Στο Κόμμα γίνεται δεχτός « κατά προτίμηση όποιος είναι οργανωμένος στα έργατικά συνδικάτα, τις πρωτοπόρες οργανώσεις της νεολαίας και τις άλλες μαζικές οργανώσεις των εργαζομένων », είναι πιστός στην κομματική ύπόθεση, και πάνω από δέκα όχτώ χρονών.

μελος για στα συστήματα να λειτουργο από έξη μήνες
Θα τον συστήσουν επίσης δυο κομματικά μέλη που «νάχουν τουλάχιστο ένα χρόνο κομματική ζωή και να τον γνωρίζουν το λιγότερο στο διάστημα του τελευταίου χρόνου». Τα Κομματικά μέλη που κάνουν τη σύσταση είναι υπεύθυνα μπροστά στο Κόμμα. Η αίτηση, για να μπει κανείς στο Κόμμα, θα συζητηθεί και θα παρθεί απόφαση στη συνεδρίαση της Κ.Ο.Β., κι ύστερα θα επικυρωθεί από την 'Αχτιδική 'Επιτροπή.

Όταν το δοκιμο μέλος συμπληρώσει το χρόνο της δοκιμασίας, και δείξει σ' όλο αυτό το διάστημα ότι είναι άξιο να γίνει ταχτικό μέλος, συνέρχεται η Κ.Ο.Β. σε συνέλευση μπροστά του ή όχι, και αποφασίζει Τελικά γίνεται ταχτικό όταν έγκριθεί ή απόφαση από την 'Αχτιδική 'Επιτροπή. Όλα αυτά τα μέτρα παίρνονται με σκοπό να προφυλάξουμε το Κόμμα, από τις προσπάθειες που κάνει ο ταξικός έχτρός, να μπάσει πράχτρές του στις γραμμές μας. 'Ακόμα για να δοθεί η δυνατότητα σε κείνον που φιλοδοξεί να γίνει ήγέτης λαϊκός, πλάστης και κοινωνικός αναμορφωτής, ν' αναμετρήσει τις εϋθύνες που αναλαμβάνει, να συναιστανθεί την αποστολή του.

6) ΠΟΙΟΣ ΔΙΑΓΡΑΦΕΤΑΙ ΑΠ' ΤΟ ΚΟΜΜΑ ΚΑΙ ΠΩΣ ΓΙΝΕΤΑΙ Η ΔΙΑΓΡΑΦΗ

Διαγραφή από το Κόμμα γίνεται έχτός από άλλους λόγους, κι όταν ένα κομματικό μέλος δέν πληρώσει τρεις μήνες συνέχεια τη συνδρομή του άδικαιολόγητα.

Για να διαγραφεί ένα μέλος απ' το Κόμμα πρέπει να αποφασίσει σε συνέλευση ή Κ.Ο.Β. Όμως η απόφαση της διαγραφής, ισχύει από τη στιγμή που θα έγκριθεί από την 'Αχτιδική 'Επιτροπή.

Όταν αποκλειστεί κανείς απ' το Κόμμα, έχει το δικαίωμα να κάνει ένσταση έναντια στην απόφαση, την όποια το άνωτερο κομ. όργανο πρέπει να εξετάσει μέσα σε δυο βδομάδες απ' τη μέρα που την πήρε. Η ένσταση φτάνει κι' ως την Κ.Ε.

Όταν συνεργόμαστε ν' αποφασίσουμε για να διαγράψουμε ή ν' αποκαταστήσουμε ένα σύντροφο, πρέπει να έμπνεόμαστε από πνεύμα στοργικό και συντροφικό. Επίσης νάμαστε άσστηροί και άδιάλλαχτοι όταν πρόκειται για σύντροφο, που δέν έχτιμησε την ιδιότητα του μέλους του Κόμματος, κι' έκανε πράξεις που προξένησαν σοβαρές ζημίες στο Κόμμα,

Η διαδικασία που προβλέπει το Καταστατικό για αυτές τις περιπτώσεις, αυτό το σκοπό έχει.

Φυσικά, το κάθε καθοδηγητικό όργανο, από το Γραφείο της Κ.Ο.Β., ως την Κ.Ε., έχει την έξουσιοδότηση να διάγρψει δίχως να τηρήσει τη διαδικασία αυτή, έναν κλέφτη, χαφιέ, άνήθικο κ.λ.π.

ΕΡΩΤΗΜΑΤΑ

- 1) Γιατί πρέπει να χρησιμοποιείς τα δικαιώματα που έχεις σά μέλος του Κόμματος;
- 2) Πώς θα χρησιμοποιήσεις το δικαίωμα που έχεις να λές λέφμερα τη γνώμη σου;
- 3) Πώς έννοεις το δικαίωμα να κάνεις κριτική στα στελέχη και τα καθοδηγητικά όργανα;
- 4) Γιατί έχεις το δικαίωμα να εκλέγεις τα καθοδ. όργανα;
- 5) Έχεις δικαίωμα να λύνεις τα ζητήματά σου, και πώς;
- 6) Έχεις δικαίωμα να έλέγχεις και ν' αποφασίζεις για τη στρατολογία καινούργιων μελών και πώς;

- 7) "Έχεις τὸ δικαίωμα νὰ ἐλέγχεις καὶ ν' ἀποφασίζεις γιὰ τὴ διαγραφή κομ. μέλους ὅπ' τὸ Κόμμα καὶ πῶς ;
8) "Ὅταν διαγραφεῖ ἕνας ἀπ' τὸ Κόμμα, ἔχει δικαίωμα νὰ κάνει ἔνσταση καὶ ποῦ θὰ τὴν κάνει ;

ΝΑ ΔΙΑΒΑΣΕΙΣ

- 1) 'Απ' τὸ ΚΑΤΑΣΤΑΤΙΚΟ τὸ Κεφάλαιο γιὰ τὰ δικαιώματα
2) 'Απ' τὶς ἀποφάσεις τῆς 12ης Ὁλομελείας καὶ τοῦ 7ου Συνεδρίου τὸ Κεφάλαιο γιὰ τὴν ΚΟΜΜΑΤΙΚΗ ΑΝΟΙΚΟΔΟΜΗΣΗ

ΜΑΘΗΜΑ ΠΕΜΠΤΟ

ΟΙ ΟΡΓΑΝΩΤΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΤΟΥ Κ.Κ.Ε.

1) ΤΑ ΠΑΛΙΑ ΚΟΜΜΑΤΑ ΤΗΣ ΕΡΓΑΤΙΚΗΣ ΤΑΞΗΣ

Τὸν περασμένο αἰῶνα ποῦ ὁ καπιταλισμὸς βρισκόνταν στὴ περίοδο τῆς ἀνθησῆς του τότε ποῦ δὲν εἶχε μπεῖ ἀκόμα στὴν ἐργατικὴ τάξη τὸ καθῆκο νὰ καταλάβει τὴν ἐξουσία—γιατὶ δὲν ἦταν ὥριμες οἱ προϋποθέσεις—καὶ νὰ δημιουργήσει τὸ δικό της κοινωνικὸ σύστημα τὸ Σοσιαλιστικό, τὰ κόμματα τῆς ἐργατικῆς τάξης δὲν ἦταν ὀργανωμένα καὶ συγκροτημένα ὅπως κατοπινά, ὅπως εἶνε σήμερα. Τὰ κόμματα τῆς ἐργατικῆς τάξης ἦταν τότε ὅπως εἶνε καὶ σήμερα τὰ σοσιαλιστικὰ κόμματα στὶς διάφορες χώρες. Δηλαδή μέλος τοῦ κόμματος μπορεῖ νὰναι ὅποιος παραδέχεται τὶς προγραμματικὲς ἀρχές τοῦ κόμματος χωρὶς τὴν ὑποχρέωση νὰ ἀνοίκει καὶ νὰ δουλεύει πρακτικὰ γιὰ λογαριασμὸ τοῦ κόμματος σὲ μιὰ ὀργάνωση βάσης. Ἀκόμα δὲν εἶνε ὑποχρεωμένος νὰ παραδεχτῆ τὶς ἀποφάσεις τοῦ κόμματος καὶ νὰ δουλέψει γιὰ τὴν πραγματοποίησή τους. Μπορεῖ νὰχει δικές του ἀπόψεις καὶ νὰ τὶς προπαγανδίζει μέσα καὶ ἔξω ἀπ' τὸ κόμμα.

Στὰ κόμματα αὐτὰ δὲν ὑπάρχει ἐνότητα καθοδήγησης καὶ βάσης, καθοδήγησης καὶ δράσης. Τὰ στελέχη ἀκολουθοῦν δική τους πολιτικὴ γραμμὴ ποῦ ἔρχεται σὲ ἀντίθεση μὲ τὴ θέληση τῶν μελῶν καὶ ὀπαδῶν τοῦ κόμματος.

Οἱ βουλευτές, οἱ κοινοβουλευτικὲς ομάδες, ἀνεξέλεγκτα καὶ χωρὶς νὰ πέρνουν ὑπ' ὄψει τὶς ἀπόψεις καὶ τὶς γνώμες τῶν μελῶν τοῦ κόμματος καθορίζουν τὴ πολιτικὴ γραμμὴ τοῦ κόμματος. Ὅμως καὶ οἱ κοινοβουλευτικὲς ομάδες δὲν παρουσιάζουν ἕνα ἐνιαῖο καὶ πειθορχιμένο σύνολο. Ὁ κάθε βουλευτὴς μπορεῖ νὰχει τὶς ἀπόψεις του, καὶ νὰ τὶς προπαγανδίζει. Ἡ κριτικὴ καὶ αὐτοκριτικὴ εἶνε ἄγνωστα πράγματα στὰ κόμματα αὐτὰ ὅπως καὶ ἡ πειθαρχία καὶ ὁ ἔλεγχος.

'Απ' τὶς ἀρχές τοῦ αἰῶνα μας περίπου ποῦ ὁ καπιταλισμὸς μπῆκε στὴ περίοδο τῆς παρακμῆς του στὸ στάδιο τοῦ ἱμπεριαλισμοῦ καὶ τὸ πρόβλημα τῆς κατάκτησης τῆς ἐξουσίας ἀπ' τὴν ἐργατικὴ τάξη εἶχε μπεῖ σὰν ἄμεσο πρακτικὸ καθῆκον—γιατὶ εἶχαν ὀριμάσει οἱ προϋποθέσεις—φάνηκε καθαρὰ πῶς τὰ τότενὰ σοσιαλιστικὰ κόμματα δὲν μπορούσαν νὰ ξεσκώσουν ἐπαναστατικὴ πάλη. Τὸ μεγαλύτερο μέρος τῶν ἀρχηγῶν τους εἶχαν προδόσει τὴν ὑπόθεση τοῦ

σοσιαλισμού και ό τρόπος της κοινοβουλευτικής οργάνωσης και δράσης τους τ' άκανε άνίκανα ν' αναλάβουν σοβαρούς επαναστατικούς άγώνες που θά οδηγούσαν τó προλεταριάτο στην έξουσία. Ήταν άδύνατο νά εκπληρώσουν τά καινούργια καθήκοντα. Ο Στάλιν λέει : «Νά ύπολογίζουμε για τήν εκτέλεσή τους πάνω στα παλιά σοσιαλδημοκρατικά κόμματα που διαμορφώθηκαν στο σχολιό του ειρηνικού κοινοβουλευτισμού είνε σά νά καταδικαζόμαστε μόνοι μας στην ήττα. Νά μένουμε κάτω άπ' τή καθοδήγησή τους είνε σά νά στέργουμε νά μείνουμε άοπλοι μπρός στον έχθρό». Και πραγματικά ή εργατική τάξη δέν έμεινε άοπλη, δημιούργησε τó καινούργιο της κόμμα, ένα κόμμα «νέου τύπου» «και τó κόμμα αυτό είνε τó κόμμα του Λενινισμού» όπως τó ονομάζει ό Στάλιν»

2) ΤΟ ΚΟΜΜΟΥΝΙΣΤΙΚΟ ΚΟΜΜΑ ΚΟΜΜΑ «ΝΕΟΥ ΤΥΠΟΥ»

Τό πρώτο κόμμα «νέου τύπου» είνε τó Μπολσεβίκικο Κόμμα. Χρειάστηκε νά παλέψουν πολλά χρόνια οι μπολσεβίκοι ένάντια στους μενσεβίκους τους σοσιαλδημοκράτες της Ρωσίας ώσπου νά δημιουργήσουν ένα γερά σφιχτοδεμένο κόμμα. Στις παραμονές της Όχτωβριανής Έπανάστασης όταν δηλαδή τó Μπολσεβίκικο Κόμμα οργάνωσε τήν επανάσταση στο 6ο του Συνέδριο διατύπωσε όριστικά στο καταστατικό που ψήφισε ότι τó Μπολσεβίκικο Κόμμα είνε οργανωμένο πάνω στην αρχή του δημοκρατικού συγκεντρωτισμού.

Τό κόμμα των Μπολσεβίκων που στηρίζεται στην αρχή του Δημοκρατικού Συγκεντρωτισμού οργάνωσε τήν επανάσταση στο ένα έχτο της γής γκρέμισε τους φεουδάρχες και τους καπιταλιστές και έδωσε τήν έξουσία στους εργάτες και άγρότες, τσάκισε όλες τις ένοπλες προσπάθειες της Ρούσικης και της ξένης αντίδρασης για νά ξαναπάρουν τήν έξουσία, άνοικοδόμησε τó σοσιαλισμό, συνέτριψε τόν χιτλερικό φασισμό και έδωσε τή λευτεριά σ' όλο τó κόσμο. Όλα αυτά μας λένε ότι ένα κόμμα που στηρίζεται στην αρχή του Δημοκρατικού Συγκεντρωτισμού μπορεί νά πραγματοποιήσει τους σκοπούς του και νά άντέξει σ' όλες τις πόρες και τις φουρτούνες. Πάνω στην αρχή αυτή στηρίζονται όλα τά κομμουνιστικά κόμματα και τó δικό μας κόμμα. Γιαυτό και μ' όλη τή μανιασμένη αντίδραση της έλληνικής ολιγαρχίας ένάντιά του κι' άπ' τήν αρχή της ίδρυσής του, παρά τους κατατρεγμούς, τις καταδιώξεις, τους σκοτωμούς των μελών και όπαδών του τó κόμμα μας έζησε και ζεί. Άγωνίστηκε και άγωνίζεται για τά συμφέροντα του λαού, μπήκε επικεφαλής του έθνικοαπελευθερωτικού άγώνα, δημιούργησε τó έπος της αντίστασης και έχει κερδίσει τήν έμπιστοσύνη του έλληνικού λαού.

3) Η ΑΡΧΗ ΤΟΥ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΟΥ ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΤΙΣΜΟΥ

«Τό Κ.Κ.Ε. είνε συγκροτημένο πάνω στην αρχή του δημοκρατικού συγκεντρωτισμού, δηλαδή στηρίζεται στην κομματική δημοκρατία, στην άυστηρή συγκεντρωτική καθοδήγηση και τή συνειδητή σηδερένια πειθαρχία». (Άπ' τó καταστατικό του Κ.Κ.Ε.)

Είπαμε στα προηγούμενα μαθήματα ότι όλα τά μέλη του κόμματος είνε έλεύθεροι άνθρωποι που έλεύθερα συμφωνούν και αναλαμβάνουν νά πραγματοποιήσουν τους σκοπούς του κόμματος νά εκπληρώνουν τις ύποχρεώσεις για τις όποιες μηλίσαμε και νά έξασκήσουν τά δικαιώματα για τά όποια στο προηγούμενο μάθημά επίσης μηλίσαμε, επίσης νά είνε πειθαρχικοί στο κόμμα. Η αρχή που δίνει τή δυνατότητα στα μέλη του κόμματος και για τους σκοπούς του κόμματος νά άγωνιστούν, και τά δικαιώματά τους νά έξασκήσουν μ' άκόμα που δίνει σ' όλόκληρο τó κόμμα τή δυνατότητα νά παλεύει για τά συμφέροντα της εργατικής τάξης και του λαού και κάτω άπ' όποιες δήποτε συνθήκες και παρ' όλες τις δυσκολίες νά άνοίγει όλο και πλατύτερα τó δρόμο που οδηγεί στο σοσιαλισμό είνε ή αρχή του Δημοκρατικού συγκεντρωτισμού.

δημοκρατία μαζί και συγκεντρωτισμός. 'Η δημοκρατία στο κόμμα εξασφαλίζεται με την εξάσκηση των δικαιωμάτων που απ' τὴ καταστατικό ἔχουν τὰ μέλη τοῦ κόμματος. 'Η εξασφάλιση τῆς δημοκρατίας στο κόμμα εἶνε ἀνάγκη ὅπως καὶ ἡ εξασφάλιση τοῦ συγκεντρωτισμοῦ.

'Η ἐσωκομματικὴ δημοκρατία ποὺ κάνει ὅλα τὰ μέλη τοῦ κόμματος ἴσα μεταξύ τους δίνει τὴ δυνατότητα στο κόμμα νὰ παίρνει σωστὲς ἀποφάσεις νὰ καθορίζει σωστὰ καθήκοντα, καὶ νὰ εξασφαλίζει τὴ σωστὴ καὶ γρήγορη πραγματοποίηση τῶν ἀποφάσεων του γιατί δίνει τὴ δυνατότητα σ' ὅλα τὰ μέλη του νὰ πάρουν ζωντανὰ μέρος στὴ ζωὴ τοῦ κόμματος, νὰ συζητήσουν καὶ νὰ ἐπεξεργαστοῦν ὅλα τὰ ζητήματα ἰδεολογικά, οἰκονομικά πολιτικά ποὺ ἀντιμετωπίζουν στο κύκλο τῆς δράσης τους ἢ ποὺ ἀπασχολοῦν ὁλόκληρο τὸ κόμμα, καὶ ὅταν ἡ μελέτη αὐτῆς ἢ τῆς ἄλλης κατάστασης, αὐτοῦ ἢ ἐκείνου τοῦ γεγονότος γίνεται καθολικά ἀπ' ὅλα τὰ μέλη τοῦ κόμματος ἢ μελέτη αὐτῆ καὶ οἱ γνώμες αὐτῆς συγκεντρώνονται ἀπ' τὶς καθοδηγήσεις τότε καὶ οἱ ἀποφάσεις οἱ γενικὲς καὶ εἰδικὲς γιὰ κάθε τομέα δὲν μπορεῖ παρὰ νὰ εἶνε σωστὲς, δὲν μπορεῖ παρὰ νὰ πραγματοποιηθοῦν γρήγορα καὶ καλὰ γιατί θὰ δουλέψουν ὅλα τὰ μέλη τοῦ κόμματος γι'αὐτὲς.

'Ο συγκεντρωτισμὸς κάνει τὸ κόμμα ἐνιαῖο καὶ μονολιθικό, τὸ κάνει νὰ ἐνεργεῖ ὡς ἓνας ἄνθρωπος καὶ ἔτσι εξασφαλίζει τὴ πιὸ μεγάλη ἀπόδοση στὴ δουλιὰ του. 'Ο συγκεντρωτισμὸς κάνει τὸ κόμμα φρούριο ἀπόρθητο γιὰ τὸν ταξικὸ ἔχθρο, 'Εξασφαλίζει στο κόμμα τὴ δράση γιὰ τὰ συμφέροντα τοῦ λαοῦ καὶ κάτω ἀπ' τὶς πιὸ δύσκολες συνθήκες παρανομίας.

4) ΕΣΩΚΟΜΜΑΤΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

'Η ἐσωκομματικὴ δημοκρατία κάνει τὸ κάθε μέλος τοῦ κόμματος τὶς καθοδηγήσεις νὰ ἀναπτύξουν τὸ αἶσθημα τῆς αὐτοκριτικῆς πράμα ποὺ μᾶς δίνει τὴ δυνατότητα νὰ κάνουμε πάντα ζωντανὸ ἔλεγχο γιὰ νὰ ἐξακριβώσουμε ἂν οἱ ἀποφάσεις ποὺ κάθε φορὰ πέρνουμε εἶνε σωστὲς καὶ ἐξυπηρετοῦν τὸ κόμμα μας καὶ τὴν ὀργάνωσή μας. Μὲ τὴν αὐτοκριτικὴ καὶ τὸν ἔλεγχο ἐξακριβώνουμε τὶς ἀδυναμίες καὶ τὶς ἐλλείψεις ποὺ παρουσιάζει ἡ δουλιὰ μας καὶ ἔτσι μπορούμε μὲ τὰ ἀνάλογα μέτρα νὰ τὶς ὑπερνηκίσουμε. Μὲ τὴν αὐτοκριτικὴ καὶ τὸν ἔλεγχο ἐξακριβώνουμε τὶς ἀδυναμίες ποὺ παρουσιάζουν τὰ καθοδηγητικὰ μας ὄργανα καὶ ὁ κάθε σύντροφος ξεχωριστὰ εἴτε μέλος, εἴτε στέλεχος. Μὲ τὴν αὐτοκριτικὴ καὶ τὸν καθημερινὸ ἔλεγχο παρακολουθοῦμε καθημερινὰ τὴ πορεία τῆς δουλιᾶς μας καὶ τὴν ἐκτέλεση τῶν ἀποφάσεων ποὺ πάρθηκαν.

'Η ἐσωκομματικὴ δημοκρατία δίνει τὴ δυνατότητα καὶ κάνει ὅλους μέλη-στελέχη καὶ καθοδηγήσεις τοῦ κόμματος ν' ἀναπτύξουν τὴ πιὸ μεγάλη πρωτοβουλία στὴ πραγματοποίηση τῶν ἀποφάσεων καὶ τῶν ὁδηγιῶν, στὴν ἀντιμετώπιση ὅλων τῶν γεγονότων ποὺ δημιουργοῦνται στο κύκλο τῆς δράσης τοῦ καθενὸς ἢ τῆς κάθε ὀργάνωσης.

'Η ἐσωκομματικὴ Δημοκρατία δίνει τὴ δυνατότητα σ' ὅλα τὰ μέλη τοῦ κόμματος νὰ ἀναδείξουν μέσα ἀπ' τὶς γραμμὲς τους τὰ πιὸ καλὰ στελέχη, νὰ διαλέξουν καὶ νὰ ἐκλέξουν ὅλα τὰ καθοδηγητικὰ στελέχη καὶ ἀκόμα νὰ τὰ ἀντικαταστήσουν ἅμα δὲν ἐκπληρώνουν τὰ καθήκοντά τους μὲ ἄλλους πιὸ ἱκανοὺς συντρόφους.

• 'Η ἐσωκομματικὴ δημοκρατία ἐπιβάλλει τὴν ὑποταγὴ τῆς μειοψηφίας στὴ πλειοψηφία καὶ τὴ πραγματοποίηση τῶν ἀποφάσεων τοῦ κόμματος ἀπὸ τὰ μέλη καὶ τὶς ὀργανώσεις χωρὶς ὄρους. Μιὰ καὶ συζητήσαμε, εἶπαμε τὴ γνώμη μας καὶ ἀποφάσισε ἡ πλειοψηφία γιὰ κείνο ποὺ πρέπει νὰ γίνει, ὅλοι ὡς ἓνας ἄνθρωπος δουλεύουμε γιὰ τὴ πραγματοποίηση τῆς ἀποφασῆς ποὺ πάρθηκε.

'Η ἐσωκομματικὴ Δημοκρατία ἐπιβάλλει ὅλα τὰ καθοδηγητικὰ ὄργανα ἀπ' τὸ Γραφεῖο τῆς Κόβας μας μέχρι τὴ Κεντρικὴ 'Επιτροπὴ νὰ ἐκλέ-

γονται και να' λογοδοτουں στα μέλη και τα όργανα που τα εξέλεξαν
Αυτά για την έσωκομματική δημοκρατία. Είπαμε όμως ότι η αρχή
πάνω στην οποία στηρίζεται το κόμμα μας είναι η αρχή του Δημοκρα-
κρατικού Συγκεντρωτισμού.

5) ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΤΙΣΜΟΣ

Συγκεντρωτισμός επιτρέπει σε συνθήκες παρανομίας όταν δηλαδή ο
ταξικός έχθρος ή πλουτοκρατική ολιγαρχία πέρνουν κάθε μέτρο και
χρησιμοποιούν όλες τις άτιμες μέθοδες για να έξοντώσουν το κόμμα
και τα μέλη του να προσλαμβάνονται στις καθοδηγήσεις χωρίς να έκλε-
γούν σύντροφοι άπ' τη βάση ή άπό κατώτερες καθοδηγήσεις σε άνωτε-
ρες αυτό όμως πρέπει να γίνεται με την έγκριση της άνώτερης όργα-
νωσης

Συγκεντρωτισμός επιτρέπει επίσης σε συνθήκες παρανομίας τα κα-
θοδηγητικά όργανα να λογοδοτουں όχι τόσο πλατειά όπως στις συν-
θήκες της νομιμότητας μή πιό περιορισμένα ανάλογα με τις κάθε φορά
συνθήκες και τις δυνατότητες που υπάρχουν.

Ο Συγκεντρωτισμός επιβάλλει όπως στη περίπτωση διαφωνίας στη
κομματική βάση ή σε οποιοδήποτε καθοδηγητικό όργανο αυτοί που δια-
φώνησαν να εκτελέσουν άπόλυτα την άπόφαση που πάρθηκε άπ' την
πλειοψηφία και έχουν το δικαίωμα να καταφύγουν στα άνώτερα όργα-
να για να θέσουν εκεί τις άπόψεις τους.

Στηριγμένο σ' αυτή την αρχή το κόμμα μας πάλεψε για τα συμφέ-
ροντα της εργατικής τάξης και του λαού. Στηριγμένο στην αρχή του
Δημοκρατικού Συγκεντρωτισμού αντιμετώπισε όλες τις λυσσασμένες
προσπάθειες της αντίδρασης και τους κατατρογμούς κέρδισε την αγάπη
του λαού και έγινε το πρώτο πολιτικό κόμμα. Στηριγμένο στην αρχή
αυτή το κόμμα μας θα τραβήξει μπροστά όργανώνοντας τη πάλη της
εργατίας και του λαού για τα ζητήματά του για τις έλευθερίες του και
νικηφόρα θα τον όδηγήσει στη Λαϊκή Δημοκρατία στο σοσιαλισμό.

ΕΡΩΤΗΜΑΤΑ

1) Πως ήταν όργανωμένα και συγκροτημένα τα κόμματα της
εργατικής τάξης στη περίοδο της άνθησης του καπιταλισμού, ποιός
καθώριζε τη πολιτική τους;

2) Γιατί τα κόμματα αυτά δεν μπορούσαν να έξυπηρετήσουν
την εργατική τάξη στη περίοδο του ιμπεριαλισμού;

3) Ποιά είναι η βασική όργανωτική αρχή του κόμματος νέου
τύπου, πότε και που διατυπώθηκε για πρώτη φορά;

4) Τι έξασφαλίζει στο κόμμα ο δημοκρατικός συγκεντρω-
τισμός;

5) Γιατί άπαραίτητη στο κόμμα η έσωκομματική δημοκρατία
τι του έξασφαλίζει;

6) Τι έξασφαλίζει στο κόμμα ο Συγκεντρωτισμός γιατί είναι
άπαραίτητος;

ΝΑ ΔΙΑΒΑΣΕΙΣ

ΣΤΑΛΙΝ: Ο ΛΕΝΙΝΙΣΜΟΣ ΣΤΗ ΘΕΩΡΙΑ ΚΑΙ ΠΡΑΞΗ,
(Στο κεφάλαιο το κόμμα.

Την Ιστορία του Μπολσεβίκικου κόμματος.
Το ΚΑΤΑΣΤΑΤΙΚΟ του Κ.Κ.Ε.

ΜΑΘΗΜΑ ΕΧΤΟ

Η ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΣΥΓΚΡΟΤΗΣΗ ΚΑΙ Η ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΟΥ Κ.Κ.Ε.

Δυό απ' τὰ χαρακτηριστικά γνωρίσματα τοῦ κόμματος νέου τύπου τοῦ Κομμουνιστικοῦ Κόμματος ὅπως ἴδαμε στὸ πρῶτο μας μάθημα εἶνε. « Τὸ κόμμα ὀργανωμένο κομμάτι τῆς ἐργατικῆς τάξης » καὶ « Τὸ κόμμα ἀνώτερη μορφή ταξικῆς ὀργάνωσης τοῦ προλεταριάτου ». Αὐτὰ τὰ χαρακτηριστικά δὲν τὰ εἶχαν τὰ παλιὰ κόμματα τῆς ἐργατικῆς τάξης τὰ σοσιαλδημοκρατικά οὔτε καὶ σήμερα τὰ ἔχουν. Αὐτὰ τὰ ἔχουν τὰ κομμουνιστικά κόμματα ποὺ εἶνε καὶ τὰ πραγματικά κόμματα τῆς ἐργατικῆς τάξης γιατί οὐτὰ ἐκπρὸσωποῦν καὶ παλεύουν χωρὶς ταλαντεύσεις καὶ μὲ τὴν πιὸ μεγάλη συνέπεια γιὰ τὰ συμφέροντά της γιὰ τὸ σοσιαλισμό.

Τὸ 1908 στὸ 2ο συνέδριον τοῦ Ρωσικοῦ Σοσιαλδημοκρατικοῦ Κόμματος τότε πρῶ γεννήθηκε ὁ μπολσεβίκισμός μπήκε καθ' ἑαυτὸν καὶ ξάστερα ἀπ' τὸ Λένιν πῶς θάπρεπε νάνα ὀργανωμένο καὶ νὰ λειτουργεῖ τὸ κόμμα τῆς ἐργατικῆς τάξης γιὰ νὰ μπορεῖ νὰ ἐκπληρῶνει τὰ καθήκοντά του καὶ νὰ πραγματοποιήσῃ τοὺς σκοποὺς του. Τὰ χρόνια ποὺ πέρασαν ἀπὸ τότε, ἡ δράση καὶ οἱ νίκες τοῦ μπολσεβίκικοῦ κόμματος, ἡ δράση καὶ ἡ ἀντοχή στὶς καταδιώξεις, οἱ νικηφόροι ἀγῶνες τῶν ἄλλων κομμουνιστικῶν κομάτων καὶ τοῦ δικοῦ μας ἀπόδειξε πόσο γερὰ ἦταν τὰ θεμέλια ποὺ μπήκαν στὸ 2ο Συνέδριον τοῦ Ρωσικοῦ Σοσιαλδημοκρατικοῦ Κόμματος (Μπολσεβίκικοῦ).

1) Η ΣΥΓΚΡΟΤΗΣΗ ΚΑΙ Η ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΗΣ ΚΟΜΜΑΤΙΚΗΣ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ ΒΑΣΗΣ

Ἡ βασικὴ ὀργανωτικὴ μονάδα τοῦ Κόμματος εἶνε ἡ Κομματικὴ Ὀργάνωση Βάσης (Κ.Ο.Β.). Οἱ Κ.Ο.Β. συγκροτοῦνται κατὰ πρῶτο λόγο στὸ τόπο δουλιᾶς. Δηλαδή στὸ ἐργοστάσιο, σὲ μιὰ δημόσια ὑπηρεσία, στὴ τράπεζα, στὸ βιπόρι, στὶς μεταφορές, στὴ συνοικία κ.λ.π. Γιὰ νὰ συγκροτηθεῖ πρέπει νὰ ὑπάρχουν περισσότερα ἀπὸ 10 μέλη τοῦ Κόμματος. Αὐτὰ τὰ μέλη μὲ τὴ βοήθεια καὶ τὴ καθοδήγηση τῆς Ἀχτιδικῆς ἐπιτροπῆς συνέρχονται σὲ συζήτηση ἐκλέγουν τὴ καθοδηγητικὴ τους ἐπιτροπὴ, συνδ' ὄνται μὲ τὴν Ἀχτιδικὴ ἐπιτροπὴ καὶ ἀρχίζουν στὸν τομέα τους τὴ δουλιὰ γιὰ τὴ πραγματοποίηση τῶν καθηκόντων καὶ τῶν σκοπῶν ποὺ βάζει τὸ κόμμα μας. Ἡ Κ.Ο.Β. καθοδηγεῖται ἀπ' ἐπιτροπὴ (γραφεῖο) τὴν ὁποία ἐκλέγουν τὰ μέλη σὲ συνέλευσή τους κάθε 6 μῆνες, ἡ ἐκλογή ἐπικυρώνεται ἀπ' τὴν Ἀχτιδικὴ ἐπιτροπὴ. Ἡ ἐπιτροπὴ (γραφεῖο) τῆς Κ.Ο.Β. ἀποτελεῖται ἀπὸ 3 ὡς 7 συντρόφους ἀνάλογα μὲ τὰ μέλη ποὺ ἔχει ἡ Κ.Ο.Β. Οἱ σύντροφοι ποὺ ἀποτελοῦν τὸ γραφεῖο τῆς Κ.Ο.Β. πρέπει νὰ εἶνε τὰ πιὸ δραστήρια καὶ δοκιμασμένα μέλη τῆς Κ.Ο.Β. Ὅταν ἡ Κ.Ο.Β. ἔχει πολλὰ μέλη χωρίζεται σὲ τμήματα στὸ ἐργοστάσιο κατὰ τμήμα ἐργοστασίου, στὴ συνοικία κατὰ μοζικὲς ὀργανώσεις κατ' ἐπάγγελμα ἢ κατὰ τετράγωνο, τὸ τμήμα σὲ συνεδρίασή του ἐκλέγει τὸ γραμματέα του.

Τὸ γραφεῖο τῆς Κ.Ο.Β. ἀνάλογα μὲ τὸν ἀριθμὸ τῶν μελῶν του καὶ

τό τομέα της δράσης της; η.ο.β. κάνει καταμερισμό στη δουλειά του για να μπορεί πιο καλά, πιο οργανωμένα και πιο υπεύθυνα να πραγματοποιήσει τα καθήκοντά του. Το γραφείο μιας μεγάλης εργοστασιακής Κ.Ο.Β. θα κάνει αυτόν περίπου τόν καταμερισμό. α) Γραμματέας, β) δεύτερος γραμματέας, γ) διαφωτιστής, δ) συνδικαλιστής—στις συνδικατικές Κ.Ο.Β. στη θέση του συνδικαλιστή έχουμε το μαζικό— ε) υπεύθυνος για την επαγρύπνηση. Αυτός ο καταμερισμός σε καμιά περίπτωση δεν σημαίνει ότι ο κάθε υπεύθυνος κυτάζει μονάχα το τομέα του και όχι τους άλλους. Το γραφείο της Κ.Ο.Β. είναι συλλογικό όργανο και άλλα τα μέλη του υπεύθυνα για τη δουλειά σ' όλους τους τομείς. "Αν η Κ.Ο.Β. έχει πολλά τμήματα τα μέλη του γραφείου αναλαμβάνουν το καθένα ένα ή και περισσότερα τμήματα τα οποία παρακολουθούν βοηθούν, καθοδηγούν και είναι υπεύθυνα απέναντι στο γραφείο και τη Κ.Ο.Β. για όλη τη δουλειά του τμήματος.

2) ΤΑ ΚΑΘΗΚΟΝΤΑ ΤΗΣ ΚΟΜΜΑΤΙΚΗΣ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ ΒΑΣΗΣ

Οι Κ.Ο.Β. σαν οργανώσεις της Βάσης που είναι έχουν επαφή με τα πλατειά λαϊκά στρώματα, ζουν και δουλεύουν μέσα σ' αυτά και τα συνδέουν με το κόμμα μας. Η Κ.Ο.Β. στο περιβάλλον της, στο κύκλο της δράσης της είναι το μικρό κόμμα και πρέπει να μελετά να καταπιάνεται και να δίνει λύσεις σ' όλα τα προβλήματα που απασχολούν τους εργαζόμενους σύμφωνα με το γενικό συμφέρο και τη γραμμή του κόμματος. Τα καθήκοντα των Κ.Ο.Β. όπως ια καθορίζει το καταστατικό του κόμματός μας είναι:

1) Να διαφωτίζουν τις μάζες του λαού για την ιδεολογία του κόμματος, για τους σκοπούς του, για τα οικονομικά και πολιτικά συνθήματα του κόμματος, για τις αποφάσεις του που πάντα είναι έξυπνες για τα συμφέροντα του λαού. Κάνοντας αυτό καταχτούμε τις μάζες με το μέρος του κόμματος και απογυμνώνουμε τα κεφαλαιοκρατικά κόμματα ή τα κόμματα που εξυπηρετούν αντιλαϊκά συμφέροντα και σκοπούς.

2) Η Κ.Ο.Β. φροντίζει πάντα να στρατολογεί καινούργια μέλη στο κόμμα, αυτό όμως πρέπει να γίνεται με τη πιο μεγάλη προσοχή. Αυτούς που στρατολογούμε πρέπει να είναι πολύ καλοί και να εκπληρώνουν τους όρους που το καταστατικό βάζει. Τα καινούργια μέλη ή Κ.Ο.Β. έχει καθήκον να τα διαπαιδαγωγήσει πολιτικά και κομματικά για να μπορούν να εκπληρώσουν την αποστολή τους και να εξυπηρετήσουν το κόμμα.

3) Η Κ.Ο.Β. πρέπει να συμμετέχει δραστήρια και να πέρνει ενεργά μέρος στην οικονομική στη πολιτική και στην έκπολιτιστική ζωή στο περιβάλλον της μα και ολόκληρης της χώρας. Δεν μπορούμε και δεν πρέπει να είμαστε αδιάφοροι, να μη σκεπτόμαστε, να μη μελετάμε και να μη συμμετέχουμε σ' όλα τα μεγάλα και σοβαρά ζητήματα που απασχολούν το λαό και τη χώρα. Η Κ.Ο.Β. οργανώνει τις μάζες του λαού στις διάφορες έκπολιτιστικές, έφεδρικές, πολιτικές, γυναικείες κ.λ.π. οργανώσεις. Ο λαός όταν είναι οργανωμένος μπορεί πιο αποτελεσματικά να παλεύει για τη καλύτερη της κατάστασής του, τη περιφρούρηση των κατακτήσεών του, για συνδικαλιστικές και πολιτικές ελευθερίες, ενάντια στο φασισμό και τη τρομοκρατία.

Γι' αυτό τα μέλη της Κ.Ο.Β. πρέπει όλα να ανήκουν στις μαζικές οργανώσεις και να οργανώνουν σ' αυτές και τα λαϊκά στρώματα που βρίσκονται στο περιβάλλον τους και όπου δεν υπάρχουν οργανώσεις οι Κ.Ο.Β. πέρνουν τη πρωτοβουλία και δημιουργούν. Μά δεν φθάνει τα μέλη του κόμματος να ανήκουν στις μαζικές οργανώσεις αλλά πρέπει μέσα σ' αυτές να είναι οι πιο δραστήριοι, οι άνθρωποι που θα κινούν τις οργανώσεις στον αγώνα για τη διεκδίκηση των ζητημάτων τους. Η Κ.Ο.Β. με τα μέλη της εξασφαλίζει τη καθοδήγηση των μαζικών οργανώσεων. Η Κ.Ο.Β. στο περιβάλλον της κινητοποιεί τις μάζες

του λαού και οργανώνει τη πάλη τους για τη πραγματοποίηση των καθηκόντων που κάθε φορά βάζει το κόμμα μας.

4) Η Κ.Ο.Β. πρέπει να έχει παντοεινή της φροντίδα τη διαπαιδαγώγηση της νεολαίας με τα ιδανικά της λευτεριάς της Λαϊκής Δημοκρατίας και του σοσιαλισμού. Η αντίδραση καταβάλλει λυσσασμένες προσπάθειες για να πάρει τη νεολαία με το μέρος της, να τη διαπαιδαγωγήσει φασιστικά και να τη στρέψει ενάντια στο λαό. Γι' αυτό και η προσοχή μας στη νεολαία αποτελεί σοβαρό κομματικό καθήκον.

3) Η ΣΥΓΚΡΟΤΗΣΗ ΚΑΙ Η ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΩΝ ΟΡΓΑΝΩΣΕΩΝ ΑΧΤΙΔΩΝ, ΠΕΡΙΦΕΡΙΩΝ, ΠΕΡΙΟΧΩΝ ΚΑΙ ΠΟΛΕΩΝ

α) Οι άχτιδικές οργανώσεις συγκροτούνται απ' τις Περιφεριακές Έπιτροπές ή τις έπιτροπές Πόλεις. Στο χωρισμό μιας περιφέρειας ή μιας Πόλης σε Άχτιδες πέρνεται υπ' όψει ή γεωγραφική ένότητα, ή ή έπαγγελματική ένότητα παράδειγμα—ή Πόλη μας, ή 2η Άχτιδα περιλαμβάνει τη καινούργια και τη παλιά Κοκκινιά και το Κουτσουκάρι, ή 4η Άχτιδα τις μεταφορές ξηράς—Σιδηρόδρομους, αυτοκίνητα—. Καθοδηγητικό όργανο της Άχτιδας είναι ή Συνδιάσκεψη της που γίνεται κάθε 6 μήνες. Η συνδιάσκεψη εκλέγει την Άχτιδική Έπιτροπή που συνεδριάζει μια φορά το μήνα και αποτελεί το καθοδηγητικό όργανο απ' τη μια συνδιάσκεψη στην άλλη. Η Άχτιδική Έπιτροπή εκλέγει το γραφείο της. Το Γραφείο της Άχτιδικής Έπιτροπής μελετά και έπεξεργάζεται τα προβλήματα της Άχτιδας, παρακολουθεί, καθοδηγεί, έλέγχει, βοηθά και συντονίζει τη δουλιά όλων των ΚΟΒ της Άχτιδας.

β) Οι Περιφεριακές Οργανώσεις συγκροτούνται απ' τις Κομ. Έπιτροπές. Συγκροτούνται όταν οι κομματικές μας δυνάμεις είναι άναπτυγμένες στους νομούς και έτσι έχουν γεωγραφική, οικονομική και πολιτική ένότητα. Καθοδηγητικό όργανο της περιφεριακής οργάνωσης είναι ή περιφεριακή συνδιάσκεψη που γίνεται μια φορά το χρόνο. Η συνδιάσκεψη εκλέγει Περιφεριακή Έπιτροπή που συνεδριάζει κάθε δυό μήνες και αποτελεί το καθοδηγητικό όργανο απ' τη μια συνδιάσκεψη ως την άλλη. Η περιφεριακή έπιτροπή εκλέγει το γραφείο της και τριμελή γραμματεία. Το γραφείο της Περ. Έπιτροπής μελετά έπεξεργάζεται και δίνει λύσεις στα προβλήματα της περιφέρειας, παρακολουθεί, καθοδηγεί, έλέγχει, βοηθά και συντονίζει τη δουλιά των Άχτιδικών Έπιτροπών ή των ΚΟΒ της περιφέρειας.

γ) Οι οργανώσεις περιοχής συγκροτούνται απ' τη Κεντρική Έπιτροπή κατά μεγάλα διαμερίσματα της χώρας. Αποτελούν δε γεωγραφικές, οικονομικές και πολιτικές ένότητες στα πλαίσια της Ελλάδας. Καθοδηγητικό όργανο της οργάνωσης περιοχής είναι ή συνδιάσκεψη της που γίνεται μια φορά το χρόνο. Η συνδιάσκεψη εκλέγει Κομ. Έπιτροπή που συνεδριάζει μια φορά στους τρεις μήνες, ή Κομ. Έπιτροπή περιοχής εκλέγει το γραφείο της και τριμελή γραμματεία. Το γραφείο της Κ.Ε. περιοχής μελετά έπεξεργάζεται δίνει λύσεις στα προβλήματα της περιοχής καθοδηγεί, βοηθά, έλέγχει, παρακολουθεί και συντονίζει τη δουλιά των περιφεριακών οργάνωσης της περιοχής.

δ) Οι οργανώσεις Αθήνας και Παιραιά έχουν έπικεφαλής έπιτροπές πόλης που εκλέγονται από συνδιασκέψεις και καθοδηγούνται απ' το Πολιτικό Γραφείο της Κ.Ε. Έπιτροπή Πόλης έχει και ή οργάνωση της Θεσσαλονίκης που καθοδηγείται απ' το Κομματικό Γραφείο Περιοχής Μακεδονίας.

Όλες οι κομματικές οργανώσεις απ' τη ΚΟΒ μέχρι την οργάνωση περιοχής αντιμετώπιζουν και λύνουν τα τοπικά τους ζητήματα με αυτοτέλεια πάντα όμως μέσα στα πλαίσια της πολιτικής γραμμής που χαράζει το κόμμα.

Οι Συνδιασκέψεις των οργάνωσης, περιφεριών, πόλεων και περιο-

...ους που παρ'αβιάζουν το πρόγραμμα το καταστατικό και τη πειθαρχία του κόμματος, ελέγχουν την οικονομική δράση των οργανώσεων και παρακολουθούν τη γρήγορη εξέταση των υποθέσεων απ' τις καθοδηγήσεις.

Για τη ζωντανή και γρήγορη καθοδήγηση των κατώτερων κομματικών οργανώσεων, τη διαφώτιση και ανάπτυξη των στελεχών, οι ανώτερες οργανώσεις καλούν συσκέψεις στελεχών (άχτιφ) που έχουν συμβουλευτικό χαρακτήρα.

Για τη καλύτερη μελέτη και επεξεργασία των διαφόρων ζητημάτων και την εφαρμογή των αποφάσεων δημιουργούνται απ' τις καθοδηγητικές επιτροπές βοηθητικά τμήματα (γραφείο) οργανωτικό, οικονομικό, συνδικαλιστικό, γυναικείο κλπ.

Όλες οι καθοδηγητικές επιτροπές αποτελούν συλλογικά όργανα υπεύθυνα για τη διεξαγωγή της δουλειάς σ' όλους τους τομείς. Ανάμεσα τους ανάλογα με το περιβάλλον και το κύκλο δράσης της οργάνωσης τα μέλη κάθε καθοδηγητικής επιτροπής κάνουν καταμερισμό δουλειάς αναλαμβάνοντας να παρακολουθήσουν έναν ορισμένο τομέα ή μία οργάνωση. Αυτός ο καταμερισμός διευκολύνει τη δουλειά γιατί μπορεί να γίνει καλύτερη μελέτη και επεξεργασία των ζητημάτων του τομέα. Σε καμιά όμως περίπτωση ο καταμερισμός αυτός και η υπευθυνότητα σ' αυτόν ή εκείνον τον τομέα δεν απάλλασει της ευθύνης τον σύντροφο αυτό για τη δουλειά στους άλλους τομείς ή τις οργανώσεις που παρακολουθούν και καθοδηγούν άλλοι σύντροφοι της Επιτροπής.

Τα μέλη των καθοδηγητικών επιτροπών δεν πρέπει να χρησιμοποιούν γραφειοκρατικές μέθοδοι καθοδήγησης (σημειώματα, έγκυκλιους κλπ.) και να είναι αποσπασμένα απ' τη κομματική βάση. Πρέπει να βρίσκονται πάντα κοντά στη βάση γιατί έτσι ζουν το παλμό της είνε γνώστες των ζητημάτων, μπορούν θετικά να βοηθήσουν, να οργανώσουν και να καθοδηγήσουν τους αγώνες του λαού. Γιαυτό τα μέλη των καθοδηγητικών επιτροπών ξέχωρα απ' τις άλλες δουλιές που μπορεί να έχουν πρέπει να έχουν σύνδεση και να καθοδηγούν μία κατώτερη οργάνωση και να είνε υπεύθυνα γιαυτήν.

4) ΑΝΩΤΕΡΑ ΟΡΓΑΝΑ ΤΟΥ ΚΟΜΜΑΤΟΣ

Το συνέδριο είνε το ανώτατο όργανο του κόμματος. Ταχτικά συνέδρια του κόμματος συγκαλούνται από την κεντρική επιτροπή μία φορά στά δύο χρόνια. Έκτακτο συνέδριο μπορεί να συγκληθεί ή με τη πρωτοβουλία της κεντρικής επιτροπής ή άφου το ζητήσει το ένα τρίτο του άριθμού των μελών του κόμματος που αντιπροσωπεύονταν στο προηγούμενο συνέδριο. Η ήμερησία διάταξη του συνεδρίου δημοσιεύεται τουλάχιστο δύο μήνες πριν από τη μέρα της έναρξής του. Ο άριθμός των αντιπροσώπων και ο τρόπος της έκλογής τους καθορίζεται από την κεντρική επιτροπή.

- Το συνέδριο του κόμματος:
 - α) Άκούει και επικυρώνει την έκθεση (άπολογισμό) της κεντρικής επιτροπής του Κομμουνιστικού Κόμματος Ελλάδας και της κεντρικής επιτροπής έλέγχου.
 - β) Έξετάζει και τροποποιεί το πρόγραμμα και το καταστατικό του κόμματος.
 - γ) Καθορίζει τη γραμμή ταχτικής του κόμματος πάνω στά βασικά ζητήματα της τρέχουσας πολιτικής.
 - δ) Έλέγχει την κεντρική επιτροπή του κομμουνιστικού κόμματος Ελλάδας (Κ.Ε.) και την κεντρική επιτροπή έλέγχου (Κ.Ε.Ε.). Ο άριθμός των ταχτικών και αναπληρωματικών μελών της κεντρικής επιτροπής και της κεντρικής επιτροπής έλέγχου καθορίζονται από το συνέδριο.

Ἡ ὀλομέλεια τῆς κεντρικῆς ἐπιτροπῆς τοῦ κόμματος συνέρχεται μιά φορά στοὺς ἔξη μῆνες τὸ ἀργότερο.

Τὰ ἀναπληρωματικά μέλη τῆς κεντρικῆς ἐπιτροπῆς καὶ τὰ μέλη τῆς κεντρικῆς ἐπιτροπῆς ἐλέγχου παίρνουν μέρος στὶς ὀλομέλειες τῆς κεντρικῆς ἐπιτροπῆς μὲ συμβουλευτικὴ ψήφο,

Σὲ σοβαρὲς περιπτώσεις ἡ κεντρικὴ ἐπιτροπὴ συγκαλεῖ συνδιάσκεψη, ὅπου παίρνουν μέρος ταχτικά καὶ ἀναπληρωματικά μέλη τῆς κεντρικῆς ἐπιτροπῆς ἐλέγχου καὶ ἀντιπρόσωποι τῶν κομματικῶν ἐπιτροπῶν περιοχῆς.

Ἡ κεντρικὴ ἐπιτροπὴ καθοδηγεῖ ὀλόκληρὴ τὴ δουλειὰ τοῦ κόμματος στὸ διάστημα ποὺ μεσολαβεῖ ἀνάμεσα στὰ συνέδρια τοῦ κόμματος. Γιὰ τὴν τρέχουσα καθοδηγητικὴ δουλειὰ ἡ ὀλομέλεια τῆς κεντρικῆς ἐπιτροπῆς ἐκλέγει ἀπὸ τὰ μέλη τῆς τὸ πολιτικὸ γραφεῖο (Π. Γ.) ποὺ λογοδοτεῖ στὶς ὀλομέλειες τῆς κεντρικῆς ἐπιτροπῆς.

Τὸ πολιτικὸ γραφεῖο ἀντιπροσωπεύει τὸ κόμμα στὶς σχέσεις του μὲ τ' ἄλλα κόμματα, ὀργανώσεις καὶ ὑπηρεσίες, ὀργανώνει τὶς διάφορες ὑπηρεσίες τοῦ κόμματος καὶ καθοδηγεῖ τὴ δράση τους, καθορίζει τὴ μισθοδοσίαν τῶν διαφόρων κεντρικῶν ὀργάνων ποὺ ἄμεσα καθοδηγεῖ, δίνει τὴν ἄδεια γιὰ τὴν ἔκδοση ἐπαρχιακῶν κομματικῶν ἐφημερίδων, ὀργανώνει καὶ καθοδηγεῖ τὶς ἐπιχειρήσεις τοῦ κόμματος, δημιουργεῖ τὸ κεντρικὸ ταμεῖο.

Ἡ κεντρικὴ ἐπιτροπὴ, γιὰ τὴν ὀργανωτικὴν δουλειὰ τοῦ κομμουνιστικοῦ κόμματος τῆς Ἑλλάδας, σχηματίζει γραμματεία τῆς κεντρικῆς ἐπιτροπῆς.

Ἡ κεντρικὴ ἐπιτροπὴ ἐλέγχου:

α) Ἐλέγχει πῶς ἐφαρμόζονται οἱ ἀποφάσεις τοῦ κόμματος καὶ τῆς κεντρικῆς ἐπιτροπῆς τοῦ κομμουνιστικοῦ κόμματος τῆς Ἑλλάδας ἀπὸ τὶς κομματικὲς ὀργανώσεις.

β) Καθιστᾷ ὑπεύθυνους καὶ ὑπαίτιους γιὰ παράβαση τοῦ προγράμματος καὶ τοῦ καταστατικοῦ τοῦ κομμουνιστικοῦ κόμματος Ἑλλάδας καὶ τῆς κομματικῆς πειθαρχίας.

γ) Ἐλέγχει τὴν ὀικονομικὴν δράση τοῦ κόμματος.

δ) Παρακολουθεῖ τὴ γρήγορὴ καὶ ἔγκαιρὴ ἐξέταση τῶν ὑποθέσεων ἀπὸ τὰ κεντρικὰ ὄργανα τοῦ κόμματος (Κ. Ε., Π. Γ. τῆς Κ. Ε., γραμματεία τῆς Κ. Ε.).

ΕΡΩΤΗΜΑΤΑ

1) Πότε μπῆκε καὶ ποῦ γιὰ πρώτη φορά ὁ τρόπος ὀργάνωσης τοῦ κόμματος τῆς ἐργατικῆς τάξης;

2) Πότε καὶ ποῦ συγκροτοῦμε κομματικὲς ὀργανώσεις βάσης;

3) Ποιοὶ ἀποτελοῦν τὸ γραφεῖο τῆς Κ.Ο.Β. καὶ τί καταμερισμὸ κάνουν;

4) Πιὰ εἶνε τὰ καθήκοντα τῆς Κ.Ο.Β.

5) Πῶς συγκροτοῦνται καὶ λειτουργοῦν οἱ Α. ΕΠ., Π. ΕΠ., ΕΠ. Περιοχῆς καὶ ΕΠ. Πόλης;

6) Πιὰ εἶνε τὰ ἀνώτερα ὄργανα τοῦ κόμματος πῶς συγκροτοῦνται καὶ λειτουργοῦν;

ΝΑ ΔΙΑΒΑΣΕΙΣ

Τὸ Καταστατικὸ τοῦ Κ.Κ.Ε.

Τὴν Ἀπόφαση τοῦ Π. Γ. γιὰ τὰ ὀργανωτικὰ προβλήματα τοῦ Κ.Κ.Ε. ΚΟΜ. ΕΠ. Γενάρη 1946.

ΜΑΘΗΜΑ ΕΒΔΟΜΟ

ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΠΑΝΑΣΤΑΤΙΚΗ ΕΠΑΓΡΥΠΝΗΣΗ Η ΠΑΛΗ ΜΑΣ ΕΝΑΝΤΙΑ ΣΤΗΝ ΠΡΟΒΟΚΑΤΣΙΑ ΚΑΙ ΣΤΟ ΧΑΦΙΕΔΙΣΜΟ

Ο ταξικός αγώνας, παίρνει όλοένα δεξύτερες και αποφασιστικέρες μορφές. Η πλουτοκρατική όλιγαρχία, προσπαθεί να αποσυνθέσει και να εξοντώσει το ηρωϊκό, πρωτοπόρο έπιτελείο της εργατικής τάξης και όλων των εκμεταλλευμένων το Κομμ. Κόμμα της Ελλάδας. Για να πετύχει το σκοπό της, ένα από τα πιο δοκιμασμένα και αποτελεσματικά όπλα, που χρησιμοποιεί, είναι η πολιτική προβοκάτσια και ο χαφιεδισμός.

1) Η ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΠΡΟΒΟΚΑΤΣΙΑ

Εκδηλώνεται με δυο μορφές. Άπ' τα μέσα και άπ' τα έξω. Η προβοκάτσια άπ' τα έξω έχει για σκοπό της να ρίξει το κόμμα σε ενέργειες αντίθετες με τα συμφέροντα του λαού. Ένα τέτοιο είδος προβοκάτσιας ήταν οι δολοφονικές επιθέσεις που όργάνωσε ο Παπαντρέας ενάντια στο λαό τις μέρες της άπελευτέρωσης, με σκοπό να εξαναγκαστούμε να χτυπήσουμε, να τορπιλλίστσει η Έθνική Ένότητα, και να άρχισει ο εμφύλιος πόλεμος πράγματα που θά έξυπηρετούσαν την αντίδραση

Στή Μεταξική Διχτατορία ο σχηματισμός της Προσωρινής Διοίκησης άπο χαφιεδικά στοιχεία, άποστάτες του κόμματος, είχε για σκοπό να έκφυλίσσει το κομμ. κίνημα με τις άντιμαρξιστικές θέσεις που έβαζε. Φορείς των άντιμαρξιστικών άπόψεων είνε κυρίως αυτοί που προέρχονται άπ' τα μικροαστικά στρώματα ή άνθρωποι που ήταν συνδεδεμένοι με άλλα κόμματα και μπαίνοντας στο κόμμα ή στη διάρκεια της παραμονής τους σ' αυτός δεν ξεκοφαν όριστικά με τις παλιές τους μικροαστικές άντεπαναστατικές άντιλήψεις. Είνε άκόμα οι λυτόψυχοι αυτοί που στις δύσκολες καμπές του άγώνα δειλιάζουν κι' άρχίζουν να παρακλίνουν άπ' τή σωστή γραμμή διατυπώνοντας άπόψεις τότε δεξιές και τότε άριστερές. Το άποσυνθετικό έργο βοηθούσαν οι πράχτορες του Μανιαδική που δρούσαν μέσα στην Κεντρική Έπιτροπή. Και στις δυο περιπτώσεις γινόταν συνδυασμός των δυο μορφών τής πολ. προβοκάτσιας. Άλλη περίπτωση, προβοκάτσιας άπ' τα μέσα, είνε του πολιτοφύλακα Όρέστη που λεηλατούσε και σκότωνε, για να δυσφημήσει το κόμμα, και να δώσει όπλα στην αντίδραση να το χτυπήσει. Μια άλλη μέθοδο που έχει σκοπό να άπομονώνει τις μάζες άπο το κόμμα, να σταλάζει μέσα σ' αυτές το δηλητήριο τής άμφιβολίας, τής σύγχισης, να φέρει σε αντίθεση τή μάζα με το κόμμα. Όπως έγινε με τή διαστρέβλωση στη συνέντευξη που δωσε ο σ Ζαχαριάδης στο «Έμπρός» για το Βορειοηπειρωτικό. Όπως έγινε επίσης με τή δημοσίευση στην «Ελλάδα» ότι τάχα οι εργατες του εργοστασίου Παραγωγής Ρεύματος που τους βάφτιζε όλους κομμουνιστές, σαμποτάρον τήν έπισκεπή. Έπίσης ο φασιστικός τύπος καθημερινά είνε γιομάτος άπο «έξακριβωμένες είδησεις» για άνασύσταση και δράση τής Ο.Π.Λ.Α. και του Ε.Λ.Α.Σ. και τόσα άλλα.

2) Ο ΧΑΦΙΕΔΙΣΜΟΣ ΜΕΣΑ ΣΤΟ ΚΟΜΜΑ.

Εκδηλώνεται όπως κι' η πολιτική προβοκάτσια, μέσα στο κόμμα. Όξω άπ' το κόμμα στα εργοστάσια, μαζικές όργανώσεις κλπ. Το χαφιεδικό δίχτυ

μέσα στο κόμμα ο ταξικός έχθρος το οργανώνει με ανθρώπους που στέλνει και γίνονται μέλη, δείχνουν δραστηριότητα και αυτοθυσία. Με κείνους που εξαγοράζει και στρατολογεί απ' τα μέσα.

Ο ταξικός έχθρος, προσπαθεί πάντα να τρυπώνει και να τοποθετεί τους χαφιέδες του σε σοβαρές και εμπιστευτικές θέσεις όπως είναι ο τεχνικός μηχανισμός. Δηλαδή σε δαχτυλογράφους, γραμματείς, θυρωρούς, καθαρίστριες κλπ. Σε περίοδο παρανομίας σε σύνδεσμούς, μεταφορείς του έντυπου υλικού, για να μαθαίνουν τα τυπογραφεία.

Αυτοί όλοι κάνουν τον πληροφοριοδότη. Απ' αυτούς μαθαίνει ή Ασφάλεια τα μυστικά του κόμματος. Που μένει ο παράνομος σύντροφος. Που βρίσκεται το τυπογραφείο. Που γίνονται συνεδριάσεις. Και με τα όργανά της τους άνοιχτους χαφιέδες, κάνει τις συλλήψεις, βρίσκει τα τυπογραφεία κλπ. Δίχτυ πληροφοριοδοτών οργανώνεται επίσης κι' απ' τα έξω. Από τους δικηγόρους που με σκοπό να υπερασπίσουν τάχα τον κατηγορούμενο σύντροφο, καταφέρνουν και μαθαίνουν διάφορα μυστικά. Οι καθηγητές, κοινοβουλευτικοί παράγοντες, και δημοτικοί σύμβουλοι που έρχονται σ' επαφή από τη θέση τους με ήγεται στελέχη του κόμματος. Επίσης οι μικρέμποροι, λούστροι πόρνες. Πολλές φορές οι γυναίκες των κρατουμένων συντρόφων, στην προσπάθειά τους να γλυτώσουν τους άντρες τους λένε ότι ξέρουν στην Ασφάλεια. Ο χαφιές που βρίσκεται σε καθοδηγητικό πόστο δρα ως έξη. Σε μία προκήρυξη, ως ποῦμε, ή σ' ένα άρθρο, διαστρεβλώνει έντεχνα με μία «άθωα» φρασούλα, την πολιτική γραμμή του κόμματος για να το εκθέσει στις μάζες. Διαστρεβλώνει τις οργανωτικές οδηγίες για να παραλύσει έτσι τη δράση του κόμματος. Αυσφμει και κλονίζει το κύρος όρισμένων συντρόφων για να καταφέρει να αντι-κατασταθούν με άλλους άδοκίμαστους, ή ακόμα με άλλον χαφιέ. Βάζει εμπόδια, και δέν αφήνει ν' αναδειχτούν σε στελέχη συντρόφους που αναδείχτηκαν και διακρίθηκαν σε επαναστατικοί αγώνες κι' αρχίζουν να παίζουν καθοδηγητικό ρόλο στους πολιτικούς αγώνες. Πνίγει την πρωτοβουλία και τη δραστηριότητα. Διαδίνει για άλλους ότι έχουν σχέσεις με την Αστυνομία. Βάζει συντρόφους να κάνουν τρομοκρατικές πράξεις, για να δώσει έτσι τη δυνατότητα να χτυπηθεί το κόμμα. Προκαλεί συγκρούσεις με την Αστυνομία και το Στρατό σε μαζικές εκδηλώσεις και διαδηλώσεις. Λόγου χάριν, επιτίθεται σ' έναν αστυφύλακα ή στρατιώτη και τους δίνει άφορμή να χτυπήσουν με τα όπλα. Σε περίοδο παρανομίας οργανώνει καταδικασμένες απ' τα πριν συγκεντρώσεις, που θα πάνε μόνο δραστήριοι και διαλεχτοί κομμουνιστές για να τους μπλοκάρει ή Ασφάλεια, που έχει φυσικά την πληροφορία πως θα γίνει συγκέντρωση, να τους πιάσει ή να τους τσακίσει στο ξύλο.

Έτσι βγαίνει πως όλα τα χτυπήματα που τρώει το κόμμα, βασικά, προέρχονται απ' το χαφιεδικό δίχτυ που είναι οργανωμένο μέσα στο κόμμα.

3) Ο ΧΑΦΙΕΔΙΣΜΟΣ ΕΞΩ ΑΠ' ΤΟ ΚΟΜΜΑ

1) Στά εργοστάσια. - Σε όρισμένα μεγάλα, ιδίως, οργανώνεται συστηματικά ο χαφιεδισμός με επικεφαλής συνήθως τους άρχιτεργάτες, διευθυντές επιστάτες κ.λ.π. Συκοφαντούν τους καλούς και συνειδητούς εργάτες. Σαμποτάρον την Εργοστασιακή Επιτροπή. Σε ώρα απεργίας σπέρνουν την ήττοπάθεια προσπαθών να κλονίσουν το ήθικό των εργατών και δημιουργούν απεργοσκάστες.

2) Στο συνδικάτο. - Διαφωνούν και προκαλούν συγκρούσεις στις συνελεύσεις για να εκθέσουν τη Διοίκηση. Οργανώνουν απεργίες που είναι σίγουρο ότι θα αποτύχουν, ή όταν τα γενικότερα συμφέροντα της εργατικής τάξης και του λαού δέν το επιτρέπουν. Όπως έγινε στην τελευταία κυβερνητική μεταβολή με την απεργία των τυπογράφων.

3) Στη συνοικία. Μεσ' στους Συλλόγους και τις έκπολιτιστικές οργανώσεις. Λόγου χάριν θα προσπαθήσει σ' ένα δημοκρατικό Σύλλογο να γίνουν εξτρεμισμοί για να δείξει ότι είναι τάχα όργανο των κομμουνιστών. Στά καφενεία ο χαφιές προκαλεί συζητήσεις για να πάρει από συντρόφους πληρο-

φορίες. Δημιουργεί φασαρίες, γιατί δώσει ευκαιρία στην αστυνομία να επέμβει. Άκόμα οι χαφιέδες κρύβονται σά γυρολόγοι, μικροπαραματευτάδες κλπ. (Ή τελευταία μέθοδος χρησιμοποιείται πολύ στην παρανομία.)

4) ΠΟΙΟΙ ΚΑΙ ΠΩΣ ΓΙΝΟΝΤΑΙ ΟΡΓΑΝΑ ΤΟΥ ΤΑΞΙΚΟΥ ΕΧΘΡΟΥ

1) Ο κρατικός μηχανισμός όλόκληρος είναι όργανο στα χέρια του ταξικού εχθρού. Υπουργεία, αστυνομία, στρατός κλπ. Στα ήγεταικά πόστα τοποθετούνται πάντοτε άνθρωποι της κυρίαρχης τάξης.

2) Το Γενικό Επιτελείο έχει ειδικό τμήμα αντικομμουνιστικής κατασκοπείας. Στις μέρες μας, ο Σ.Α.Ν. έμπνέει και οργανώνει όλες τις προβοκάτσιες τόν αντικομμουνιστικό άγώνα.

3) Διάφορες οργανώσεις όπως Χ., Ε.Β.Ε.Ν. κλπ.

4) Στρατολογία χαφιέδων γίνεται κατά κανόνα από κοινούς έγκληματίες διαρρήχτες, κλπ. Επίσης κείνοι που λυγίζουν στην Ασφάλεια κι αρχίζουν να κάνουν δηολογίες άργά ή γρήγορα γίνονται όργανα του έχθρου. Καί από κείνους που έξαγοράζονται με χρήματα μέσα από τό κόμμα.

5) ΠΩΣ ΘΑ ΠΡΟΦΥΛΑΞΟΥΜΕ ΤΟ ΚΟΜΜΑ

Ή πάλη μας ενάντια στην προβοκάτσια και τό χαφιεδισμό έχει δυό πλευρές. Είνε μαζική και άτομική.

α) Μαζική. Θα γίνει με τά έξής μέτρα:

1) Κάθε οργανωση ναχει πάντοτε έτοιμο τόν παράνομο μηχανισμό (συνδέσεις, τυπογραφεία σπίτια κλπ.

2) Να επιμένουμε στην αυτοκριτική. Να δίνουμε πρωτοβουλία. Να κάνουμε συλλογικό έλεγχο, για να έχουμε έχτίμηση συλλογικής για τά στελέχη και μέλη μας. Όπου συντρίβεται ή πρωτοβουλία και τραβάμε όχι ανάλογα με την αξία, παρά παίρνουμε έναν «καλό φίλο» ένα «θαυμάσιο παιδί» προετοιμάζουμε την άτμόσφαιρα για τυφλή έμπιστοσύνη, και άμοιβαίο σκέπασμα τών λαθών». (Μπύχνερ).

3) Να κάνουμε έλεγχο, για τό ήθικό, πολιτική δράση, ειλικρίνεια, για τό προσωπικό θάρρος, σχέσεις και φιλίες, στους συντρόφους που στρατολογούμε. Να προσέχουμε κείνους που μεθάνε, κάνουν καταχρήσεις, ύπερβολικά έξοδα, έχουν ύποπτες συνήθειες, που δέν είνε έντάξει στις κοινωνικές σχέσεις και ύποχρεώσεις, (έξαπατούν μιá γυναίκα κάνουν κατεργαριές).

4) Να κάνουμε χτήμα στα μέλη και στελέχη μας, και στη μάζα, την πολιτική γραμμή του Κόμματος.

5) Νά αναλύουμε προτάσεις και ύποδείξεις που κάνουν ύποφτα πρόσωπα, με μεγάλη προσοχή. Κείνους που ρωτάνε να μάθουν για τόν παράνομο μηχανισμό. Έλεγχο συστηματικό σε κείνους που διαχειρίζονται λεφτά του κόμματος. Όπου ύπάρχει άταξία και τσαπατσουλιά, αναπτύσσεται πρόσφορο έδαφος για την ήθική έξαχρείωση και προβοκάτσιες, (Μπύχνερ).

6) Να ξεσηκώνουμε την αγανάχτηση και τό μίσος τών μελών ενάντια στους χαφιέδες.

Ή καλά οργανωμένη επαγούπνηση άπ' τις οργανώσεις μας τις έξασφαλίζει άποτελεσματικά άπ' όλους τους κινδύνους που αναφέραμε. Με τή συνεχεί παρακολούθηση και τόν έλεγχο στο σοβαρό αυτό τομέα της δουλιάς μας, με τή ταχτική έννημέρωση για τους κινδύνους και τά μέτρα αντιμετώπισής τους τών στελεχών και τών μελών μας άπ' τους ύπευθύνους, κάνουμε δυνατή και τή πραγματοποίηση όλων τών μέτρων—μαζικών και άτομικών— που θα προφυλάξουν τό κόμμα μας και τις οργανώσεις μας άπ' τό ταξικό έχθρο.

β) Άτομικά μέτρα:

1) Να ανεβάζεις καθημερινά τό ιδεολογικό σου επίπεδο.

2) Να μη λές τά μυστικά του κόμματος σε κανένα.

3) Να μη φλυαρείς.

4) Μήν είσαι περίεργος. Να μαθαίνεις ότι σου χρειάζεται.

- 27 -

- 5) Να ντύνεσαι απλά όπως ή πλατειά μάζα.
- 6) Μην παίρνεις πόζα και γίνεσαι μυστηριώδης.
- 7) Να εξασκείς το μνημονικό σου και να μην είσαι αφηρημένος.
- 8) Στην Αστυνομία, Ασφάλεια και ανάκριση να μην είσαι προκλητικός.

Μην καυχίεσαι ούτε να κάνεις τον παλληκαρά. Νάσαι ψύχραιμος και λογόλογος.

Στο δικαστήριο να υπερασπίσις το κόμμα, να γίνεις κατηγορος του ταξικού έχθρου. Στο κρατητήριο και στη φυλακή νάσαι καρτερικός, και μετρημένος στα λόγια σου, σε κείνους που δεν ξαίρεις. Πρόσεχε τους γιατρούς της φυλακής, παπάδες κλπ.

Στις σημερινές στιγμές περισσότερο από κάθε άλλη φορά επιβάλλεται η δλόπλευρη καθημερινή προσπάθεια από όλους μας για να κάνουμε πιο αποτελεσματική την πάλη μας έναντια στην προβοκάτσια και το χαφιεδισμό. Να κάνουμε το κόμμα μας ακατανίκητο κι' απρόσβλητο.

ΕΡΩΤΗΜΑΤΑ

- 1) Ποιοί είναι οι σκοποι της πολιτικής προβοκάτσιας ;
- 2) Ποιές μορφές παίρνει ;
- 3) Πώς εκδηλώνεται ;
- 4) Πώς κι' από ποιους οργανώνεται ο χαφιεδισμός μέσα στο κόμμα ;
- 5) Πώς και πού εκδηλώνεται ;
- 6) Πώς κι' από ποιους οργανώνεται στα εργοστάσια και έξω κομ. μαζικές οργανώσεις ;
- 7) Πώς και πού εκδηλώνεται ;
- 8) Ποιοί εμπνέουν και οργανώνουν την προβοκάτσια και το χαφιεδισμό ;
- 9) Από πού στρατολογούνται οι χαφιέδες ;
- 10) Τι μέτρα πρέπει να πάρει ή οργάνωση ;
- 11) Ποιά είναι τά άτομικά μέτρα ;

ΝΑ ΔΙΑΒΑΣΕΙΣ

- 1) ΕΝΑΝΤΙΑ ΣΤΗΝ ΠΡΟΒΟΚΑΤΣΙΑ ΚΑΙ ΣΤΟ ΧΑΦΙΕΔΙΣΜΟ Γιολάντες Μπίγγες
- 2) ΤΟ ΚΑΤΑΣΤΑΤΙΚΟ ΤΟΥ Κ.Κ.Ε.
- 3) Η ΔΑΔΙΚΗ ΑΝΤΙΣΤΑΣΗ ΤΟΥ ΔΕΚΕΜΒΡΗ

ΜΑΘΗΜΑ ΟΓΔΟΟ

ΓΙΑ ΤΑ ΣΤΕΛΕΧΗ

1) Η ΛΕΙΑ ΤΩΝ ΣΤΕΛΕΧΩΝ

Ο ΣΤΑΛΙΝ λέγει «... Τὰ στελέχη ἀποφασίζουν γιὰ ὅλα ...»

Καὶ στὸ τόπο μας τὰ στελέχη ἀποφασίσανε στὰ περασμένα, αὐτὰ στὸ καιρὸ τῆς κατοχῆς, μὲ τὴν πείνα τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ, στὶς μάχες τῶν βουνῶν καὶ τῶν πόλεων, αὐτὰ στὴ μεταδεκεμβριανὴ περίοδο.

Σήμερα πού τὸ Κ.Κ.Ε. γίνηκε τὸ πρῶτο κομματὶ στὴ χώρα μας καὶ τὸ κέντρο βάρους μετατοπίστηκε στοὺς λαϊκοκοινωνικοὺς ἀγῶνες περισσότερο ἀπὸ κάθε ἄλλη φορὰ ἔχει ἀνάγκη ἀπὸ στελέχη.

Τὰ στελέχη θὰ εἶναι κείνα πού θὰ πλαισιώσουν τὶς πολυάριθμες ἐξωκομματικές ὀργανώσεις, τὰ πλατειὰ λαϊκὰ στρώματα, αὐτὰ θ' ἀποσπᾶσουν τὴ μαζικὴ βάση τοῦ Κέντρου πού ἀποτελεῖται ἀπὸ μεσαίους, μικροαστοὺς καὶ ὑπαλλήλους καὶ πού κι' αὐτοὶ θέλουν μιὰ πραγματικὰ λεύτερη - οἰκονομικὰ καὶ πολιτικὰ - Ἑλλάδα.

Σήμερα τὸ κόμμα μας ἔχει ἀνάγκη ἀπὸ στελέχη μὲ πολὺ ὀξύμενο πολιτικὸ κριτήριό, μ' ἀκοίμητη ἐπαγρύπνηση, πραγματικὰ παληκάρια, βράχοι σωστοὶ γιὰ ν' ἀντιμετωπίσουν τὶς δολοπλοκίες τῆς συνασπισμένης ἀντίδρασης, τὶς πολιτικὲς προκλήσεις τῆς καὶ ὅλα τὰ ἄτιμα μέσα πού ἐφαρμόζει στὴν πολιτικὴ τῆς.

Τὸ Κόμμα μας ἔχει ἓνα ἀτσαλομένο στρώμα ἀξίων στελεχῶν πού βγήκαν μέσα ἀπὸ τὶς δοκιμασίες τῆς 4ης Αὐγούστου καὶ τοῦ Ἐθνικοαπελευθερωτικοῦ ἀγῶνα 1941-45 καὶ πού αὐτὰ ἀνεβάσανε τὸ κόμμα στὴ σημερινὴ του θέση.

Αὐτὸ τὸ στρώμα τῶν στελεχῶν, ὅλο καὶ πρέπει νὰ φαρδύνει μὲ καινούργια στελέχη νὰ δουλεύεται ἰδεολογικὰ θεωρητικὰ, ν' ἀνεβάζει συστηματικὰ ἀδιάκοπα μελετημένα τὸ Μαρξιστικὸ-Λενινιστικὸ τοῦ ἐπίπεδο.

2) ΙΔΙΟΤΗΤΕΣ ΣΤΕΛΕΧΩΝ

Ἡ κατάσταση ἢ σημερινὴ ζητεῖται ἀπὸ τὸ κάθε στέλεχος νὰ εἶναι: Βαθεῖα καὶ στέρεα μπασμένο στὸ γενικὸ νόημα τῆς ἐποχῆς μας πού περνᾶμε καὶ στὸ πνεῦμα τῆς γενικῆς πολιτικῆς γραμμῆς καὶ ὀργανωτικῆς πολιτικῆς τοῦ κόμματός μας, ν' ἀναπτύσσει αὐτοτέλεια καὶ πρωτοβουλία καὶ νὰ τοποθετεῖ σωστὰ τὰ προβλήματα τῆς δουλειᾶς του, μέσα στὰ πλαίσια τῆς κομματικῆς γραμμῆς καὶ νὰ τὰ λύνει σωστὰ μὲ τὶς συγκεκριμένες ἰδιομορφίες καὶ τὶς τοπικὲς συνθῆκες.

Νὰ κατέχει τὴν ὀργανωτικὴ πολιτικὴ τοῦ κόμματος, δηλαδή, πρέπει νὰ μπορεῖ νὰ διαλέγει καὶ νὰ τοποθετεῖ στὴν κατάλληλη δουλειὰ τὸ κατάλληλο πρόσωπο.

Νὰ συνδέεται κομματικὰ, συντροφικὰ μὲ τὰ κατώτερα στελέχη καὶ μέλη πού καθοδηγεῖ, νὰ τὰ προσέχει, νὰ τὰ συμβουλεύει νὰ τὰ προωθεῖ, νὰ τὰ διορθώνει μὲ τὸ πιὸ συντροφικὸ φιλικὸ τρόπο ὥστε ἀνάμεσα σ' αὐτὸν καὶ σ' αὐτὰ νὰ δημιουργοῦνται σχέσεις συντροφικῆς, φιλικῆς, ἀδελφικῆς μὰ πού αὐτὲς νὰ μὴν στηρίζονται σὲ ἀλληλοσυγχώρητο σὲ ἀμοιβαία κάλυψη λαθῶν καὶ εὐθυνῶν. Ἀκόμα νὰ φιλοδοξεῖ ν' ἀναδείξει αὐτὸν πού καθοδηγεῖ στὸ ἐπίπεδο τὸ δικό του μὰ καὶ πιὸ πάνω ἀκόμα.

Νὰ εἶναι σεμνὸ καὶ μετριόφρων στὰ λόγια καὶ στὰ γραφτὰ του στὸ ὕψος καὶ στὸ ἦθος, νὰ μὴν περιαιτολογεῖ, νὰ μὴν εἶναι ἐγωϊστής, παραγωντιστῆς, συγκεντρωντιστῆς (νὰ μὴν κάνει προσωπικὴ καὶ μόνο δουλειὰ) νὰ μὴν εἶναι

— 29 —

γραφειοκράτης, να μην πνίγει την ατομικότητα του άλλου. Να μη διατάζει απ' τα πάνω, να μη γενικολογεί να μη θεωρητικολογεί.

Να έχει ανεπτυγμένο το αίσθημα της κομματικής ευθύνης δηλ. ν' ακούει προσεχτικά ότι λένε οι εργαζόμενοι για την πολιτική και κομματική του δράση ειδικά και για το κόμμα γενικότερα, να ξέρει να συμμορφώνεται όταν οι παρατηρήσεις και οι συστάσεις είναι σωστές και να μην αδιαφορεί ποτέ για αυτά που λέγει το κατώτερο στέλεχος, το απλό μέλος ή ο εργατής. Να έχει υπομονή να εξηγήσει και να πείθει με απλά και κατανοητά λόγια και όταν αποφασίζουν να δρῶ σύντομα, αποφασιστικά, δίχως αναβολές και κωλυσιέργειες.

Να βοηθάει τους ανθρώπους που καθοδηγεί να λένε τη γνώμη τους.

Να κρατάει αυστηρά τα συνομοτικά μέτρα. Να μη ξεχνάει ποτέ το κομματικό συμφέρο μπρός στο ατομικό ή οικογενειακό συμφέρο. Να είναι μαζικός λαϊκός ηγέτης, να ξέρει καλά το περιβάλο της δουλειᾶς του, τα ζητήματα που τον απασχολούν, να προτοστατεί στην οργάνωση των εργατών και εργαζομένων, στους αγώνες τους, να νάνε πάντα υπόδειγμα πειθαρχίας, αποφασιστικότητας, ήρωισμού και αυτοθυσίας. Να είναι υπόδειγμα καλού αγωνιστή, καλού συνεργάτη, καλού καθοδηγητή, καλού γείτονα, καλού πατέρα, και γενικά καλού οικογενειάρχη. Να μαθαίνει τις ανάγκες και γενικά την κατάσταση οικογενειακή, οικονομική κ.λ.π. των συνεργατών του και να κάνει ότι είναι πρόκειον για να βοηθάει να ξεπερνούνται. Να μορφώνεται καθημερινά, στις σχολές και με την αυτομόρφωση μ' επιμονή και σύστημα.

3) ΠΩΣ ΠΡΕΠΕΙ ΤΟ ΣΤΕΛΕΧΟΣ ΝΑ ΟΡΓΑΝΩΝΕΙ ΚΑΙ ΝΑ ΚΑΘΟΔΗΓΕΙ ΤΗ ΔΟΥΛΕΙΑ ΤΟΥ

Το στέλεχος πρέπει :

Να μπορεί να εκτιμά κάθε φορά σωστά την κατάσταση δηλ. ποιές δυνατότητες και ποιές αδυναμίες υπάρχουν πέρνοντας όλα τα μέτρα για κάθε περίπτωση. Με βάση αυτό θα τοποθετήσει τους κατάλληλους συντρόφους, στη κατάλληλη δουλειά ύστερα από μελέτη που πρέπει να κάνει για τις ικανότητες του κάθε συντρόφου.

Να οργανώνει τον έλεγχο τόν συντροφικό για να βγάξει στην επιφάνεια τους καλούς συντρόφους που βρίσκονται στην αφάνεια να φανερώνει τους συντρόφους που δεν αποδίδουν στον τομέα της δουλειᾶς τους ώστε ν' αντικαθίσταντε από άλλους να διώχνει από το κόμμα όλα τα ξένα και έχθρικά στοιχεία που μπήκαν σ' αυτό.

Να οργανώνει την αμύλλα σαν το κύριο στοιχείο για την πρόοδο, χαρακτηριστικό κάθε Κομμουνιστή.

Να οργανώνει την παράνομη δουλειά της οργάνωσής του ή του τομέα του και πρώτος να κρατάει τα συνομοτικά μέτρα.

Να οργανώνει τον έλεγχο και την κριτική, κάνοντας ο ίδιος αυτοκριτική - έφ' όσον πρέπει - στη βάση έτσι που τα κομματικά μέλη να νιώσουν τον έαυτό τους ίσον με-τά στελέχη.

Να οργανώνει τη ζωή του το ξόδιασμα της μέρας του, να βαδίζει πάνω σε σχέδιο κάνοντας κάθε βράδυ στο έαυτό του απολογισμό για το τι είχε να πραγματοποιήσει, τι πραγματοποίησε, και τι απομένει να φτιάσει.

4) ΠΩΣ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΟΡΓΑΝΩΝΕΙ ΚΑΙ ΝΑ ΚΑΘΟΔΗΓΕΙ ΤΗ ΔΟΥΛΕΙΑ ΤΟΥ ΤΟ ΓΡΑΦΕΙΟ ΤΗΣ ΚΟΒ ΚΑΙ Ο ΚΑΘΕ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΧΩΡΙΣΤΑ

Το Γραφείο της ΚΟΒ πρέπει :

Να συγκροτείται από τα πιο ικανά μέλη, άφωσιωμένα, δραστήρια που είναι γνωστά και έχουν κύρος και δεσμούς με τα μέλη και τις μάζες, και να τα διακρίνουν οι ιδιότητες του στελέχους που πιο πριν αναφερθήκαμε. Να τὸ διακρίνει ή σωστή, συλλογική σοβαρή μελέτη κάθε προβλήματος που θ' έχει σαν αποτέλεσμα να πέρνονται οι πιο σωστές αποφάσεις. Να οργανώνει τη δουλειά του ώστε να υπάρχει ένότητα δράσης με τα τμήματα, και να υπάρχει,

ένότητα στα μέλη του γραφείου και το πνεύμα της συλλογικής πραγματοποίησης και ευθύνης των αποφάσεων. Να οργανώνει τις συνεδριάσεις του προετοιμασμένους με λίγα συγκεκριμένα θέματα, καλά τοποθετημένα και παρμένα απ' τα προβλήματα που απασχολούν τους εργαζόμενους του περιβάλλοντος της Κ.Ο.Β., να γίνονται δε κατά τρόπο που να βοηθούνται τα στελέχη και τα μέλη να παίρνουν μέρος στην κομματική ζωή και να είναι αυτά που θ' αποφασίζουν και θα κρίνουν. Οι αποφάσεις να είναι λίγες και σαφείς. Να καθοδηγεί τη βάση έτσι που να μην την απασχολεί με γενικά, άφηρημένα άοριστα πάντα ίδια ζητήματα αλλά να καταπιάνεται με τα ιδιαίτερα ζητήματα του περιβάλλοντός της που συγκινούν τα κομματικά μέλη και τις μάζες. Να οργανώνει τη δουλειά του ώστε να τη δείχνει με ζωντανή καθοδήγηση προς τα κάτω στα στελέχη και στα μέλη, με λιγότερα λόγια και περισσότερα παραδείγματα και έργα. Να μην επιτρέπει ν' αναπτύσσεται κουτσομπολιό. Πρέπει να το χτυπάει έτσι που να μη φοβίσει τα μέλη, με την σκέψη πως μπορούν να καταλογιστούν σαν κουτσομπόληδες σταματών κάθε έλεγχο και κριτική. Να οργανώνει την κριτική και τον έλεγχο της δουλειάς του. Να οργανώνει τη δουλειά ώστε να επικρατεί τάξη σ' όλες τις δουλειές, ιδιαίτερα στα οικονομικά κάνοντας τον κατάλληλο έλεγχο και ανακοινώνοντας τους απόλογισμούς κάθε μήνα.

Να οργανώνει την επαγρύπνηση τοποθετώντας τα κατάλληλα μέλη και εκτιμώντας την σαν τον βασικό τομέα της απασχόλησής του. Να οργανώνει έτσι τη δουλειά ώστε η Κ.Ο.Β. να είναι σχολείο που το μέλος του κομματος να διδάσκεται, να διαπαιδαγωγείται, να βοηθιέται στην κατάκτηση των αρετών που πρέπει να έχει κάθε κομμουνιστής, παρακολουθώντας τα αδιάκοπα ελέγχοντας τα αναπτύσσοντας την αμμιλα κ.λ.π.

Ο Γ ρ α μ μ α τ έ α ς τ η ς Κ. Ο. Β. πρέπει να έχει τις ιδιότητες του στελέχους που αναφερθήκαμε στα προηγούμενα. Να οργανώνει τις συνεδριάσεις τις συνεργασίες τον έλεγχο και τη βοήθεια στα μέλη του γραφείου κρατώντας την κατάσταση όλης της οργάνωσης, ξέροντας κάθε φορά σε ποιό σημείο βρίσκεται η δουλειά, που χωλένει και που πρέπει να βοηθήσει. Να λέγει στην ανώτερη καθοδήγησή του την ακριβή κατάσταση της οργάνωσής του μη υπερβάλλοντας ούτε κατά ένα γιώτα έτσι κι' αν αυτή είναι άσχημη.

Ο Δ ε ύ τ ε ρ ο ς Γ ρ α μ μ α τ έ α ς : πρέπει : Να παρακολουθεί την οργανωτική δουλειά της Κ.Ο.Β. Να παρακολουθεί αν τα τμήματα συνεδριάζουν, να παρακολουθεί τη πορεία της στρατολογίας, την εξέλιξη των δόκιμων μελλών και γενικά όπως κι' ο πρώτος να ξέρουν όλα τα μέλη της Κ.Ο.Β. Να εξακριβώνει δε με τον έλεγχο την κοινωνική προέλευση κάθε μέλους και να προσέχει να μην μπουν στις γραμμές μας έχθρικά στοιχεία. Να ετοιμάζει στο τέλος του μήνα οργανωτική κατάσταση την οποία να φέρνει στην συνεδρίαση του γραφείου της Κ.Ο.Β. και κατόπιν να στέλνεται στην Αχτίδα.

Ο Δ ι α φ ω τ ι σ τ ή ς : Τα καθήκοντά του είναι αρκετά σοβαρά : πρέπει : Να επιβλέπει και να παρακολουθεί την αυτομόρφωση των μελών, την παρακολούθηση και οργάνωση της Σχολής της Κ.Ο.Β. ή των μαθητών που φοιτούν σε σχολές ανώτερες. Να οργανώνει τη διάδοση του επαναστατικού Κεντρικού ή τοπικού τύπου, να οργανώσει τους ανταποκριτές του Ρίζου και της τοπικής εφημερίδας και γενικά να καθοδηγήσει τη δουλειά των διαφωτιστών των τμημάτων που θάνα το έπιτελείο του.

Ο Σ υ ν δ ι κ α λ ι σ τ ή ς ή Μ α ζ ι κ ό ς : Να επιβλέπει αν τα μέλη της Κ.Ο.Β. είναι και μέλη των συνδικάτων ή μαζικών οργανώσεων.

Να μελετήσει τι οργανώσεις μαζικές υπάρχουν, να εισηγείται μέτρα μαζικοποίησής τους καθώς και τα προβλήματα που τις απασχολούν. Να οργανώνει εκεί που δεν υπάρχουν εργοστασιακές επιτροπές να παρακολουθεί τη δράση τους καθώς και τη δράση των κομματιών μελών στις μαζικές οργανώσεις.

Ε π α γ ρ ύ π ν η σ η ς : Ν' αναπτύξει το πνεύμα της επαγρύπνησης στα μέλη να οργανώσει τη δουλειά του ώστε να εμποδιστούν οι έχθροι.

και να κάνει την επαγρύπνηση υπόθεση όλων των εργαζομένων του περιβάλλοντος της Κ.Ο.Β.

Ο Τ α μ ί α ς : Να πάρει όλα τα μέτρα ώστε όλα τα μέλη να πληρώνουν τη συνδρομή που μαζί με την οικονομική ενίσχυση της Κόβας έχει και πολιτική σημασία. Να βρει τρόπους ανάπτυξης των οικονομικών και να κρατάει καλούς και καθαρούς λογαριασμούς.

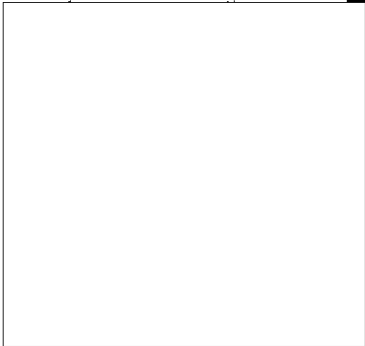
Η Γ υ ν α ι κ α : Σάν μέλος του γραφείου της Κ.Ο.Β. να βοηθάει τον γραμματέα στην ανάπτυξη της δουλειάς ανάμεσα στις γυναίκες να βρει τρόπους στρατολογίας, κινητοποίησης, διαφώτισής τους, να οργανώνει μελέτες για τα ζητήματα της γυναίκας στο τομέα της να οργανώνει άχτιφ γυναικείων στελεχών να στέλνει τις γυναίκες στους γυναικείους συλλόγους, να υποδείχνει τρόπους στην Κ.Ο.Β. για την ανάπτυξη της γυναικείας δουλειάς.

ΕΡΩΤΗΜΑΤΑ.

- 1) Τι ιδιότητες πρέπει να έχουν τα στελέχη του Κ.Κ.Ε. ;
- 2) Πώς να οργανώνουν και να καθοδηγούν τη δουλειά τους τα στελέχη, και ποιά ή συμπεριφορά τους σ' αυτούς που καθοδηγούν ;
- 3) Τι να χαρακτηρίζει τα μέλη του γραφείου της ΚΟΒ και πώς αυτό να οργανώνει τη δουλειά του ;
- 4) Ποιές οι ξεχωριστές υποχρεώσεις των μελών του γραφείου της Κ.Ο.Β. ;

ΝΑ ΔΙΑΒΑΣΕΙΣ

- 1) Γράμμα του σ. Ν. Ζαχαριάδη στην Κ.Ο. Σαλονίκης ΚΟΜΕΠ 'Αρθ. 42 Σεπτέμβρη 1945.
- 2) Τελικός λόγος σ. Ν. Ζαχαριάδη στο κεφάλαιο της κομματικής ανοικοδόμησης από 'Αποφάσεις 12η 'Ολομέλεια. Ρίζος 3 'Ιούλη 1945 ή ιδιαίτερη προσούρα.
- 3) Τόν 'Επίλογο από τις Θέσεις για την ιστορία του ΚΚΕ του σ. Ν. Ζαχαριάδη.
- 4) Προβλήματα Κομμ. ανοικοδόμησης: Σ. Σωτηροπούλου από ΚΟΜΕΠ. 'Αρθ. 1 Γενάρης 1946.
- 5) 'Απόφαση Π.Γ. του Κ.Κ.Ε. Για τα οργανωτικά ζητήματα του Κ.Κ.Ε. από Δεκαεξασέλιδο ΚΟΜΕΠ ή Ρίζο.

STAT

TIMH AP X. 300

ΒΑΣΟΥ ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΗ

STAT

ΕΣΤΕΜΜΕΝΟΙ ΠΡΑΧΤΟΡΕΣ

... «Η πολιτική των ξενικών συμφε-
ρόντων διατηροῦσα πράκτορας εἰς τὰ
σπλάγχνα τοῦ Ἑλληνισμοῦ θὰ δηλητη-
ριάζει συνεχῶς τὸ αἷμα τοῦ Ἑλληνι-
κοῦ Λαοῦ».

Γ. ΦΙΛΑΡΕΤΟΣ

ΠΕΙΡΑΙΑΣ. ΙΟΥΝΗΣ 1946

ΒΑΣΟΥ ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΗ

ΕΣΤΕΜΜΕΝΟΙ ΠΡΑΧΤΟΡΕΣ

... «Ἡ πολιτικὴ τῶν ξενικῶν συμφε-
ρόντων διατηροῦσα πράκτορας εἰς τὰ
σπλάγχνα τοῦ Ἑλληνισμοῦ θὰ δηλητη-
ριάζει συνεχῶς τὸ αἷμα τοῦ Ἑλληνι-
κοῦ Λαοῦ».

Γ. ΦΙΛΑΡΕΤΟΣ

ΠΕΙΡΑΙΑΣ. ΙΟΥΝΗΣ 1946

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1. Ένας θανάσιμος κίνδυνος.

Είκοσι μήνες λεύτεροι! Κι' ο ούρανός της πατρίδας μας όλο και συννεφιάζει. Παντοῦ πείνα και γύμνια. Χαλάσματα κι' έγκατάλειψη. 'Η ατμόσφαιρα δηλητηριάζεται όλο και πιο πολύ απ' την ανάσα της δοσίλογης ολιγαρχίας, που θρονιάστηκε στην έξουσία απ' το Δεκέμβρη και δώ με τα έγγλέζικα δπλα. "Αγρια τρομοκρατία, ένα χιτλερικό όργιο αίματος και βασανιστηρίων ματώνει τον αδάμαστο λαό μας. Μιά καινούργια κατοχή «συμμαχική» τούτη τη φορά μᾶς υποχρεώνει ν' αγωνιστοῦμε ξανά για τη λευτεριά μας, για την ανεξαρτησία της χώρας μας. "Αλυτα και βασανιστικά μένουν όλα τα προβλήματα του λαού μας. Παραδέρνει μέσα στη φτώχεια, την ανεργία, την άγραμματοσύνη, τις αρρώστειες. Τώρα, κοντά σ' αυτά έρχεται να προστεθει με όξύτητα κι' ένα άλλο πρόβλημα, πιο βασανιστικό πιο έφιαλτικό. Το πρόβλημα του Γλύξμπουργκ.

'Η αγέλαστη μορφή του σαν μαχαίρι στέκει πάνω απ' τα κεφάλια μας. Για τους ντόπιους έχθρους του λαού και για τα έγγλέζικα ιμπεριαλιστικά συμφέροντα ο Γλύξμπουργκ στέκεται σοβαρώτατη έλπίδα κι' άπαντοχή. Για να τον φέρουν σκάρωσαν τόσο χυδαία το αίσχος των εκλογών της 31 του Μάρτη. Για να τον φέρουν όρισαν το δημοψήφισμα για το Σεπτέμβρη, έλπίζοντας ως τότε με τα φασιστικά τους μέτρα να γονατίσουν την αλύγιστη θέληση του λαού μας να ζήσει ειρηνικά και χωρίς φασισμό. 'Ολόκληρη 'Εγγλέζικη Αύτοκρατορία δεν ντράπηκε να άθετήσει το λόγο της που τόσο πανηγυρικά μᾶς τον έδωσε, ότι το δημοψήφισμα θα γίνει το 1948.

'Ενάμιση μήνα μετά τις ψευτοεκλογές κι' ενώ ή κατάσταση πάει απ' το κακό στο τρισχειρότερο έρχεται το Λονδίνο να μᾶς πει ότι οι συνθήκες βελτιώθηκαν κι' ότι θα μπορέσει να γίνει το δημοψήφισμα το Σεπτέμβρη. "Όμως ᾶς μη γελιοῦνται. 'Ο λαός μας είναι τίμιος λαός.

Ο ΟΘΩΝΑΣ

ΕΝΑΣ ΤΥΡΑΝΝΟΣ ΚΙ' ΕΝΑΣ ΤΥΧΟΔΙΩΧΤΗΣ

I. Ἡ Βαυαροκρατία.

Ὁ Ὀθωνας ἦρθε στήν Ἑλλάδα τὸ 1833. Τὸν συνό-
δευε—ἐπειδὴ ἦταν ἀνήλικος—μιὰ τριμελής ἀντιβασιλεία
μὲ ἐπὶ κεφαλῆς τὸν κόμη Ἄρμανσπεργκ, πιστὸ ὑπηρέτης
τῆς Ἀγγλίας. Μαζὺ τοὺς κουβάλησαν καὶ 3.500 βαυα-
ροὺς στρατιῶτες, ὅλη τὴν ἀφρόκρεμα τῆς ἀλητείας τῆς
Γερμανίας. Εἶχαν καὶ στὸ χέρι ἓνα δάνειο 64 ἑκατομμύ-
ρια γαλλικὰ φράγκα, πού τὸ ξεκοκάλισαν γρήγορα-γρή-
γορα μαζὺ μὲ τοὺς ξένους δανειστὲς καὶ τοὺς μεσίτες.

Μόλις πάτησαν τὸ πόδι τοὺς στὸ Ναύπλιο, πρωτεύ-
ουσα τότε τῆς Ἑλλάδας, πιάσαν οἱ ἀντιβασιληάδες δου-
λειά. Σύμφωνα μὲ ὅσα εἶχαν μάθει στήν αὐλή τῆς Βαυα-
ρίας φημίωσαν τὸν τύπο καὶ κατάργησαν τὴν αὐτοδιοί-
κηση. Γράψαν στὸ ὄνομα τοῦ νεαροῦ βασιληᾶ τὰ χτή-
ματα πού τὰ εἶχαν πρῶτα οἱ τοῦρκοι, γιὰ νὰ τὰ διαθέ-
τουν κατὰ πῶς αὐτοὶ καταλάβαιναν. Σύνταξαν τοὺς νό-
μους τοῦ κράτους στὰ γερμανικά. Ἐφεραν στήν Ἑλλάδα
τὸ δίκαιο τῶν βυζαντινῶν αὐτοκρατόρων γιὰ νὰ μὴ μπο-
ρεῖ νὰ βρεῖ ἄκρη ὁ λαὸς καὶ προκοπὴ ὁ τόπος. Στὰ
σχολεῖα βάλαν τὴν καθαρεύουσα κι' ἔτσι σιγουρευτήκαν
γιὰ τὸ ὅτι ποτὲ δὲν θὰ μάθαιναν γράμματα τὰ ἑλληνό-
πουλα. Ἐκαναν δερβέναγάδες τοὺς κορσεδοφορεμένους
βαυαροὺς στρατιῶτες κι' ἀξιωματικούς. Κι' αὐτοί, ὅπως
σήμερα οἱ ἄγγλοι «σύμμαχοι», φρόντιζαν γιὰ πλιάτσικο
καὶ γιὰ νύφες.

Στὸ μεταξὺ λαὸς κι' ἀγωνιστὲς πεινοῦσαν καὶ ζήτα-
γαν ψωμί καὶ γῆς γιὰ νὰ δουλέψουν. Σὰν ἀπάντηση ὁ
κ. Ἄρμανσπεργκ ξαπόλυσε ἄγριο διωγμὸ στοὺς ἐθνικοὺς
ἥρωες τοῦ 21.

Μὲ εἰσήγησι τοῦ ἄγγλου πρεσβευτῆ Ντῶκινς φέρνει
στὸ Ναύπλιο μιὰ καρμανιόλα ἀπ' τὴ Γαλλία κι' ἀρχισε
τὶς ἐκτελέσεις. Γιὰ νὰ δικαιολογεῖται ἔκανε τὴν ἴδια
δουλειὰ πού σήμερα κάνουν οἱ «λαοπρόβλητοι» καὶ πού
τὴν ἔκαναν ἀπ' τὸ Δεκέμβρη καὶ δῶ ὅλες οἱ ἀγγλοκί-

νητες κυβερνήσεις. 'Επικηρύσσει σάν ληστής τούς άγω-
νιστές τής 'Εθνικής μας Λευτεριάς. Πέφτουν τίμια κε-
φάλια έλληνικά. 'Ο Κολοκοτρώνης καταδικάζεται σέ
θάνατο και οί φυλακές γεμίζουν άπ' ότι τίμιο και καλύ-
τερο είχε νά δώσει ή 'Ελλάδα. Είναι καταπληχτική
ή όμοιότητα τής σημερινής κατάστασης άν κρατήσουμε
βέβαια τις αναλογίες. Τή θέση τών Βαυαρών τήν πέρ-
νουν οί "Αγγλοι. Κατά τά άλλα τό ίδιο κυνήγι τών ά-
γωνιστών, ή ίδια άντιλαϊκή κι' άνελεύθερη διακυβέρ-
νηση.

'Ο λαός στενάζει. Παντοϋ ξεσποϋν κινήματα μά οί
Βαυαροί τά πνίγουν στο αίμα. Στη Μάνη όμως βρίσκουν
τό μάστορά τους. Πιάνονται αιχμάλωτοι και άναγκά-
ζονται νά χορέψουν μισόγυμνοι μπροστά στους άγέ-
ρωχους Μανιάτες. Τέτοια κατάσταση δημιούργησε ή
άντιβασιλεία κι' ή 'Ελλάδα άντηχοϋσε όλόκληρη άπό μιá
φωνή «Νά φύγουν οί ξένοι». Στα δυό χρόνια τής άντι-
βασιλείας ή 'Ελλάδα κυβερνιέται σάν έγγλέζικη άποι-
κία. 'Ο άγγλος πρεσβευτής Ντώκινς λύνει και δένει. Είναι
ό κυριώτερος έμπνευστής τής τρομοκρατίας και όλών
τών άντιλαϊκών μέτρων.

2. 'Εως πότε ή ξένη άκρίδα...

'Ο "Οθωνας άνάλαβε προσωπικά τήν έξουσία σάν
«έλέω Θεοϋ» μονάρχης τής 'Ελλάδας στα 1835. Περπά-
τησε στ' άχνάρια τής άντιβασιλείας και τελειοποίησε
τήν άντιλαϊκή της πολιτική. Κυνήγησε πιό άγρία τούς
άγωνιστές τοϋ 1821. Ρήμαξε τά δημόσια οικονομικά μέ
τις παράτες, τή ρεμούλα και τά ξεφαντώματα. "Ερριξε
τό λαό σέ δυστυχία κι' άναψε ή άντίσταση σέ βάρος
του. 'Ο λαός τραγουδοϋσε τέτοια τραγούδια έκφράζοντας
τόν έθνικό του πόνο και τήν άνάγκη τής πάλης ενάντια
στον "Οθωνα.

'Εως πότε ή ξένη άκρίδα
έως πότε κουφός βαυβαρός
θά σπαράζει τή δόλια πατρίδα
έγερθήτε άδέρφια έμπρός.

Γιά νά μπορέσει νά βρει μιá διέξοδο και ν' άπο-
φύγει τήν μπόρα τής λαϊκής όργης άσπάζεται κι' άκο-
λουθάει μέ πάθος και τυχοδιωκτισμό τήν πολιτική τής
Μεγάλης 'Ιδέας. Πάει νά στρέψει τήν προσοχή τοϋ λαοϋ
πρός τά έξω. Νά μην βλέπει τά έσωτερικά του χάλια.
Καλλιεργεί τό όνειρο τής αναβίωσης τής Βυζαντινής

αυτοκρατορίας και οι κάτοχοι του πλούτου πιπιλίζουν το μυαλό των Ελλήνων με υποσχέσεις πως όταν η φτωχή Ελλάδα μεγαλώσει θα πρῶνε με χρυσά κουτάλια.

Στά 1853 ενώ είχε μονάχα 9 000 στρατό κι αυτόν στα πιο χειρότερα χάλια προκαλεί την Τουρκία στην Ήπειροθεσσαλία. Αυτή είναι η πρώτη απόπειρα, άνιερης έκμετάλλευσης των ιερώτερων εθνικών αισθημάτων του λαού μας που τότε πονούσε για τους αδούλωτους αδελφούς μας. Οι Τούρκοι πνίγουν στο αίμα την εξέγερση των υποδούλων Ελλήνων ενώ οι Άγγλοι κάνουν τέσσερα χρόνια κατοχή στην Ελλάδα κι ο τόπος περνάει τις πιο χειρότερες κακοτυχίες άρρώστεις και έξευτελισμούς. Η τυχοδιωχτική του πολιτική στο Εθνικό πρόβλημα και η άπολυταρχικότητα κι αντιλαϊκότητα στα έσωτερικά ζητήματα δξυναν την άδιάκοπη πάλη του λαού σε βάρος του.

Στις 3 του Σεπτέμβρη 1843 λαϊκή εξέγερση τον υποχρεώνει να παραχωρήση σύνταγμα. Γρήγορα γρήγορο όμως το καταταπατεί και ξανά ο λαός αγωνίζεται έναντίον του. Ο Όθωνας παίρνει σκληρά μέτρα. Έξορίζει στα νησιά καθέναν που δεν παραδέχεται άσυζητητα τα μέτρα του. Η Ακροναυπλία γίνεται τόπος φυλακής των πρωτοπόρων αγωνιστών που τους κολάει τη ρετινιά του άναρχικού. Με τη βία όμως δεν μπορεί πιά να σταθει.

Στά 1862 ξεσηκώνεται ολόκληρη η Ελλάδα και ο Όθωνας με τη γυναίκα του την Αμαλία άναγκάζεται να φύγει. Στην Ελλάδα η κατάσταση ήταν ώριμη για Δημοκρατία. Τη ζήτηγε ο λαός και τα πιο προοδευτικά στοιχεία. Όμως η Αγγλία έβαλε κι έδω το χέρι της. Σ' όλο το διάστημα της αντιοθωνικής πάλης ο Άγγλος πρεσβευτής έπαιξε σκοτεινό ρόλο. Βοήθησε να φουντώσει αυτή η πάλη γιατί άπ' τη στιγμή που ο Όθωνας άρχισε να δημιουργεί ζητήματα—έστω κι άσήμαντα—σε βάρος της Τουρκίας δεν ήταν άρεστός στο Λονδίνο. Έπρεπε λοιπόν να φύγει και στη θέση του να ρθει άλλος ήγεμόνας που θα ήταν πιο πειθαρχικός στις προσταγές του Σίτυ και του Φόρειν Όφφισ. Έτσι βοηθώντας την αντιοθωνική πάλη διάφθειρε σύγχρονα και τους πολιτικούς της ολιγαρχίας κι ως ένα βαθμό τους άμεσους λαϊκούς άρχηγούς. Έτσι όταν έξορίστηκε ο Όθωνας εύκολα η Έθνοσυνέλευση του 1863 κηρύχτηκε υπέρ της έκλογής καινούργιου ήγεμόνα που ανάλαβε να μας τον προμηθέψει η Αγγλία.

Ο ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΓΛΥΞΜΠΟΥΡΓΚ Ο Α΄

1. Δούλος τῶν Ἑγγλῶν.

Ὁ πρίγκηπας τῆς Δανίας Χριστιανός - Γουλιέλμος Γλύξμπουργκ ἦρθε βασιλεὺς στὴν Ἑλλάδα τὸν Ὀκτώβρη τοῦ 1863 μὲ τὸ ὄνομα Γεώργιος ὁ Α΄. Ὁ λαὸς τὸν ἔβγαλε «Μπομπότα». Μᾶς τὸν προξένεψε ὁ μεγαλοτραπεζίτης Χάμπρο, πρόγονος τῶν σημερινῶν Χάμπρο ποὺ πέρασαν ἐδῶ καὶ λίγο καιρὸ ἀπ' τὴν Ἀθήνα καὶ τόσο πρόθυμα «ἐνδιαφέρθηκαν» γιὰ τὴν ἀνασυγκρότηση τῆς κατεστραμμένης οἰκονομίας μας.

Ἦρθε στὴν Ἑλλάδα σὰν πιστὸς δούλος τῆς ἐγγλέζικης πολιτικῆς. Ἀνάλαβε τὴν ὑποχρέωση νὰ ἀκολουθᾷ εἰρηνόφιλη πολιτικὴ ἀπέναντι στὴν Τουρκία τὴ στιγμὴ ποὺ κάτω ἀπ' τὸ ζυγὸ τῆς στέναζαν ἡ Ἡπειρος ἢ Θεσσαλία κ' ὅλα μας σχεδὸν τὰ νησιά. Γιὰ νὰ εἶναι σίγουρη ἡ Ἀγγλία τὸν ἔβαλε καὶ ὑποσχέθηκε ὅτι δὲν θὰ δημιουργοῦσε ποτέ ἐθνικὲς πολεμικὲς δυνάμεις. Αὐτοὺς τοὺς ὅρους τοῦ ὑπαγόρευε τὸ Φόρειν Ὄφφρις ὅταν τὸν διώρισε στὴν Ἑλλάδα. Ὅλοι οἱ πρίγκηπες τῆς Εὐρώπης πέταξαν κατάμουτρα στὸν ὑπουργὸ τῶν ἐξωτερικῶν τῆς Ἀγγλίας τὸ στέμμα τῆς Ἑλλάδας ποὺ τῷ βγαλε σὲ πλειστηριασμὸ καὶ τὸ γύριζε πόρτα στὶς βασιλικὲς αὐλὲς τῆς Εὐρώπης. Κανεὶς δὲ δέχτηκε νὰ παίξει τὸ ρόλο τοῦ ἀρμοστή μιᾶς ἐγγλέζικης ἀποικίας. Μονάχα ὁ Γλύξμπουργκ δέχτηκε.

Γιὰ τὸ Φόρειν - Ὄφφρις καὶ τὸ Σίτυ ἢ ἐκλογή του ἦταν μιὰ προσοδοφόρα ἐπιχείρηση. Γιὰ τοὺς ἀστοσιφλικάδες ποὺ δέχτηκαν βασιλεῖα διορισμένο ἀπ' ἔξω καὶ μὲ τέτοιους ἀνθελληνικοὺς ὅρους ἦταν μιὰ πρώτη τάξεως ἀτιμία. Γιὰ τὸν ἑλληνικὸ λαὸ ὅμως ἦταν μιὰ καινούργια πληγὴ ποὺ ἀπὸ τότε δηλητηριάζει μὲ τὸ πῦρ τῆς τῶ σῶμα τῆς Ἑλλάδας καὶ ἐμποδίζει τὴν πρόοδόν της καὶ τὴν εὐτυχία τοῦ λαοῦ.

2. Κερδοσκόπος καὶ διαφθορέας τοῦ τόπου.

Πολιτεύτηκε σὰν βασιλεῖα. Σὰν ἔξυπνος ὅμως βασιλεῖα. Ἀπ' εὐθείας ὁ χτύπησε τὸ λαό. «Σεβότανε» τὸ

σύνταγμα. Προτίμησε πλάγιους δρόμους. Κομματική συναλλαγή. Ρουσφετολογία. Νοθεία στις εκλογές, φαυλότητα και γενική αποσύνθεση παντού. Κύλησε στο βορρικο δλή τή πολιτική ζωή κι' όλους τούς πολιτικούς του τόπου κι' έτσι έκανε τή δουλειά του χωρίς προστριβές και φασαρίες με τὸ σύνταγμα. Ἀπλούστατα τούς έβαλε όλους στο χέρι.

Στήν οικονομική ζωή τής χώρας έμπασε τή χρηματιστηριακή ταχυδακτυλουργία. Πρώτος μάγος ὁ ἴδιος. Παρέα του στις επιχειρήσεις ὁ Συγγρός, ὁ Θών και ὁ Χάμπρο. Νά ένα περίφημο σκάνδαλο. Τά Λαυριακά.

Στὸ Λαύριο μιά εταιρία πού σ' αὐτήν εἶχαν χωμένη τή μύτη τους ὁ Συγγρός και Σια έβγαζε σιδηρομετάλλευμα. Διάδοσαν λοιπόν οἱ αἰετονύχιδες φίλοι του Γεωργίου πὼς εκεί πέρα υπάρχει θησαυρός και με μιάς οἱ μετοχές τής εταιρίας ανέβηκαν στα ὕψη. Ὁ κόσμος ἀγόραζε πατεῖς με πατῶ σε. Ὡς και οἱ ὑπηρετρίες ἀκούμπησαν τίς οἰκονομίες τους σ' αὐτές τίς μετοχές. Ἀφοῦ μοσχοπουλήθηκαν και τσέπωσαν τὰ λεφτά του κόσμου οἱ έντιμότατοι χρηματιστές έσκασαν τὸ κανόνι. Στὸ Λαύριο δέν υπάρχει τίποτα έχτός ἀπὸ σίδηρο. Οἱ μετοχές κατρακύλησαν κι' ὁ ἀφελής κοσμάκης τράβαγε τὰ μαλλιά του. Μονάχα ἡ παρέα του Γεωργίου κι' ὁ ἴδιος έκαναν τήν μπάζα τους.

Δέστε πὼς πονοῦσε τὸ χρῆμα του δημοσίου. Στα 1893 μετὰ τήν οικονομική χρεωκοπία ζήτησε ἀπ' τήν Κυβέρνηση 50.000 δρ. γιά νά κατασκευάσει μιά θαλαμηγὸ.

Τίς πήρε κι' έβαλε μπρός. Μά οἱ 50.000 γίνηκαν 150.000 κι' αὐτές 813.000 ὥσπου στο τέλος ἡ θαλαμηγὸς κόστισε 3.000.000 δρ. Ὁ Γεώργιος ὅμως και ἡ γυναῖκα του ἡ Ὀλγα δέν τήν χρησιμοποίησαν γιατί ἦταν λείε κατώτερη ἀπ' τή θαλαμηγὸ του Τσάρου!

Ἐπαιζε σέ ὄλα τὰ Εὐρωπαϊκά χρηματιστήρια κι' ὅταν στα 1897 τὸ ἔθνος χαροπάλευε μπλεγμένο σ' ἕναν προδομένο πόλεμο, αὐτός εἶχε μιά ἀσχολία. Ἦσυχος γιά τήν εξέλιξη του πολέμου, ἀνήσυχος κι' ἀγωνιώντας διάβαζε κάθε βράδυ τὰ κρυπτογραφικά τηλεγραφήματα πού του ἔστελναν οἱ πράκτορες του ἀπ' τὰ ξένα χρηματιστήρια, γιά νά δει τί κέρδισε.

Ἐπὶ βασιλείας του ἀναπτύχθηκε σάν τεράστιο χταπόδι ἡ Ἐθνική Τράπεζα κι' ἀγκάλιασε στα πλοκάμια της ὄλη τήν οικονομική ζωή του τόπου. Δάνειζε στο κράτος, στοὺς έμπόρους, στοὺς ἀγρότες πάντοτε με ληστρικούς ὄρους. Ἐβαλε στο χέρι σπίτια χτήματα, καλλιέρ-

γειες και ὅτι ἄλλο. Σέ συνενόηση μὲ τὸ ξένο βιομηχανικό κεφάλαιο μπόδισε τὴν ἀνάπτυξη βαρείας βιομηχανίας στὴν Ἑλλάδα. Ἔκανε τὴ χώρα μας ἀπὸ οἰκονομικὴ ἀποψη μισοαποικιακὴ καὶ ἐμπορομεσιτικὴ. Νὰ βγάξει πρῶτες ὕλες ἀκατέργαστες ἢ μισοκατεργασμένες γιὰ τὴν ξένη βιομηχανία — σιδηρομετάλλευμα, σμύριδα, καπνὸ, σταφίδα κ.λ.π. καὶ νὰ ἐξαρτιέται γιὰ ὅλα τὰ εἶδη πρῶτης ἀνάγκης ἀπ' τὸ ἐξωτερικό. Χημικά, βιομηχανικά προϊόντα ἀκόμη ὅμως καὶ γιὰ τὸ ψωμί. Ἔτσι ἡ οἰκονομία μας ἔμεινε κουτσή. Μὲ τὰ ἐσωτερικά καὶ ἐξωτερικά δάνεια ξένοι καὶ ντόπιοι τοκογλύφοι ρούφηξαν ὅλη τὴν ἱκμάδα τοῦ λαοῦ μας. Μᾶς ἔκαναν σὲ κάθε κρίση ν' ἀνοίγουμε τὸ στόμα μας σὰν ζητιάνοι στοὺς ξένους Σάβλων, ὥσπου κι' αὐτοὶ μᾶς κάθησαν στὸ σβέρο τὸ Διεθνὴ Οἰκονομικὸ Ἐλεγχὸ στὰ 1898 κι' ἔβαλαν στὸ χέρι τοὺς πιὸ σημαντικοὺς πόρους τῆς Ἐθνικῆς μας Οἰκονομίας.

3. Ἡ προδοσία τῆς Κρήτης.

Γιὰ νὰ κάνει τὸ λαὸ νὰ μὴν προσέχει τὴ δυστυχία του καλιεργεῖ κι' αὐτὸς τὴ Μεγάλῃ Ἰδέα. Σερβίροντας ὅμως τὸ γλυκὸ ὄνειρο τῆς ἀναζήσεως τῆς Βυζαντινῆς Αὐτοκρατορίας, πιστὸς στὶς ὑποχρεώσεις του ἀπέναντι στοὺς ἄγγλους, ἄφηνε τίς ἔνοπλες δυνάμεις τοῦ Ἐθνους μικρὲς καὶ σὲ διαρκὴ ἀποσύνθεση.

Ἀκόμα ὅμως προχώρησε πιὸ πολὺ. Χτύπησε συνειδητὰ κάθε προσπάθεια τοῦ λαοῦ νὰ λύσει τὸ φλέγον ἔθνικὸ πρόβλημα. Στὰ 1866 ἡ σκλαβωμένη Κρήτη ξεσηκώθηκε ξανά ζητώντας τὴν ἔνωση μὲ τὴν Ἑλλάδα. Ἐλπίζαν οἱ κρητικοὶ πὼς τούτῃ τὴ φορὰ θὰ τοὺς βοηθοῦσε καὶ τὸ ἐλεύθερο ἑλληνικὸ βασίλειο. Πραγματικὰ ὁ ἀγῶνας τοὺς ξεσήκωσε στὴν Ἑλλάδα ἀφάνταστο ἐνθουσιασμό. Διαδηλώσεις ἀλληλεγγύης. Ἔρανοι γιὰ ἐνίσχυση. Ἐθελοντὲς τραβοῦσαν κατὰ χιλιάδες στὸ ἡρωϊκὸ νησί. Ὁ Γεώργιος ὅμως ἄλλα σκεφτότανε.

Ἡ ἐπιταγὴ τῆς Ἀγγλίας ἦταν κατηγορηματικὴ. Ἡ Κρήτη δὲν ἔπρεπε νὰ ἐνωθεῖ μὲ τὴν Ἑλλάδα. Πιστὸς λοιπὸν δοῦλος τῶν ἄγγλων ἐργάστηκε νὰ ἐκφυλίσαι τὸν ὑπέροχο ἀγῶνα ποὺ ἔστησε ἓνα Ἀρκάδι. Στὰ λόγια ὑποσχότανε λαγούς μὲ πετραχεῖλια. Πὼς συμπαθαίει τὸν ἀγῶνα τῆς Κρήτης, πὼς θὰ βοηθήσει μὲ ὅλα τὰ μέσα. Στὴν πράξη ὅμως τι ἔκανε;

Μὲ ἀπίστευτα νόθευς ἐκλογὲς φέρνει στὴν ἀρχὴ τὸν

ρασιμένο στον κατάλογο του δημοσίου χρέους με ένα ποσόν από 37 εκ. φράγκα. Και να σκεφτεί κανείς ότι από κείνο το δάνειο 33 εκ. κρατήθηκαν σαν χρεωλύσια παλαιότερων δανείων και 7 εκατομμύρια φράγκα έφαγαν οι μεσίτες δηλ. 40 ολόκληρα εκατομμύρια δέν ήρθαν καν στην Ελλάδα, ενώ κάθε χρόνο πληρώνουμε κάπου 6 εκ. φράγκα για να το ξεχρεώσουμε.

Πάντως ο λαός κατάλαβε την προδοσία του παλατιού. Έβριζε άνοιχτά τους προδότες και είχε άγριες διαθέσεις σέ βάρος των υπευθύνων της καταστροφής. Δέν είχε όμως το δικό του κόμμα. Το καθαρό πολιτικά και ιδεολογικά που σέ κείνη τη στιγμή θά τουδειχνε το δρόμο που θάπρεπε ν' ακολουθήσει. Το παλάτι φουρρέιτα από σημαντική δύναμη. Άγγλογαλικός στόλος φουντάρει στον Πειραιά για να προστατέψει τον «πιστό» στις υποχρεώσεις του Γλύξμπουργκ. Έτσι σώνεται ο θρόνος από την κατρακύλα. Χαρακτηριστικό όμως για τα φρονήματα του λαού είναι τουτό το έπεισόδιο. Ο Γλύξμπουργκ έπισκέφθηκε μετά την ήττα ένα νοσοκομείο μέ τραυματίες του Θεσσαλικού μετώπου. Μέσα στο νοσοκομείο είδε κάποιον βαρεια τραυματισμένον και τον ρώτησε μέ... βασιλικό ένδιαφέρον αν χτύπησε πολύ. Ο φαντάρος όμως, τίμιο παιδί του λαού, μέ πίκρα και περιφρόνηση του άπαντάει: «Η πληγή μου όσο βαθειά κι' αν είναι θά γιάνει. Η μουντζούρα όμως που μάς κόλησαν ο γυιός σου και οι δικοί σου εκεί κάτω στη Θεσσαλία δέν θά σβύσει ποτέ». Ο Γλύξμπουργκ έσκυψε το κεφάλι, πήρε τα βρεμμένα του κι' έφυγε.

Τέτοιος στάθηκε ο γενάρχης των Γλύξμπουργκ στην Ελλάδα. Διάφθειρε την πολιτική ζωή του τόπου. Κατάστρεψε οικονομικά τη χώρα κάνοντάς την τσιφλίκι των ξένων τραπεζιτών. Έρριξε το λαό μας στη δυστυχία και την άμορφωσιά. Χαντάκωσε και πρόδωσε άσύστολα τα Έθνικά μας προβλήματα παίζοντας το παιχνίδι της άγγλικής πολιτικής.

Τόν σκότωσε κάποιος Σχοινάς στα 1913 στη Θεσσαλονίκη έχτελώντας όπως φαίνεται έντολή της Γερμανικής προπαγάνδας και άσφαλώς του διαδόχου και της γυναίκας του Σοφίας που είχε κι' άλλες έκδηλωθεί σαν άνοιχτός πράχτορας του Κάιζερ στην Ελλάδα.

Ο ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Ο... ΔΙΑΔΟΧΟΣ ΤΟΥ ΠΑΛΑΙΟΛΟΓΟΥ!

1. Πράχτορας τῶν Γερμανῶν.

Μετά τὴ δολοφονία τοῦ Γεωργίου τοῦ Α' στὸ θρόνο ἀνέβηκε ὁ διάδοχος Κωνσταντῖνος καὶ τὰ τσανάκια τῆς αὐλῆς κι' ὅλος ὁπολιτικὸς κόσμος ὁποτισμένος μὲ τὸ ἀφιόνι τῆς Μεγάλῃς Ἰδέας διάδινε τέτοια συνθήματα. «Κωνσταντῖνος τὴν ἔχασε Κωνσταντῖνος θά τὴν πάρει». Τὴν Πόλη καὶ τὴν ἁγία Σοφία καὶ κατὰ προέχταση ὁ Κωνσταντῖνος ἐμελλε νὰ ξαναφτιάξει τὴν βυζαντινὴ αὐτοκρατορία. Ἄσχετο τώρα ἂν ἡ μεγαλοϊδίατικὴ πολιτικὴ του τὰ κατάφερε νὰ ξεσπιτώσει 2.000.000 Ἑλληνες ἀπὸ τὰ προγονικά τους σπίτια καὶ νοικοκυριά.

Στὰ 1897 ἦταν ἀρχιστράτηγος. Ἡ προδοτικὴ του στάση σὲ κείνον τὸν πόλεμο καὶ ἡ κακὴ του συμπεριφορὰ μέσα στὸ στρατό, ἔβριζε χυδαῖα τοὺς ἀξιωματικούς καὶ δημιουργοῦσε κλίκες, τὸν ἔκαναν ἀντιπαθητικὸ στὸ σῶμα τῶν νέων ἰδιαίτερα ἀξιωματικών. Ἐτσι ὅταν ἔγινε τὸ στρατιωτικὸ κίνημα τοῦ Γουδιοῦ στὰ 1909, οἱ ἀξιωματικοὶ πάτησαν ποδᾶρι καὶ διώχτηκαν ἀπὸ τὸ στρατό κι' ὁ διάδοχος καὶ οἱ ἄλλοι πρίγκηπες. Αὐτὰ γιὰ κείνους ποὺ θέλουν νὰ μᾶς ποῦν ὅτι ὁ Κωνσταντῖνος ἦταν δημοφιλὴς μέσα στὸ στρατό.

Ὁ πατέρας του ἦταν πουλημένος στὴν Ἀγγλία. Αὐτὸς στάθηκε θαυμαστὴς τῆς Καίζερικῆς Γερμανίας καὶ εἶναι ὁ πατέρας τοῦ 5φαλαγγιτισμοῦ στὴν Ἑλλάδα. Ἡ συμπάθειά του γιὰ τὴ Γερμανία ἐξηγεῖται ἀπ' τὸ γεγονὸς ὅτι ἡ γυναίκα του ἡ Σοφία, ἦταν ἀδελφὴ τοῦ Κάιζερ κι' ἐξάσκησε πάνω του μιὰ ἀναμφισβήτητὴ ἐπιρροή. Ἐπειτα σπούδασε στὴ στρατιωτικὴ ἀκαδημία τοῦ Βερολίνου. Ἀπὸ ἀνατροφή του ἀπολυταρχικὸς γοητεύτηκε ἀπὸ τὸ δεσποτικὸ καθεστῶς τοῦ Κάιζερ καὶ μέσα στὸ μυαλό του ἔβαλε τὴν ἰδέα νὰ τὸ ἐφαρμόσει καὶ στὴν Ἑλλάδα. Γι' αὐτὸ καὶ στόχος του στάθηκαν οἱ συνταγματικὲς ἐλευθερίες τοῦ λαοῦ.

Μὰ καὶ ὁ Κάιζερ ποὺ χρειαζότανε ἕναν ἄνθρωπο στὴν Ἑλλάδα τοῦ χάρισε τιμὲς καὶ εὐνοίες. Τοῦ ἀπέ-

νειμε τή στραταρχική ράβδο πού ἦταν μιὰ ἐξαιρετική διάκριση. Ἐτσι ὁ Κωνσταντῖνος δέθηκε μετὰ τὴ Γερμανία κι' ἔγινε ἕνας πράχτορας τῆς Γερμανικῆς πολιτικῆς στὴν Ἑλλάδα. Στὰ 1897 ὁ λαὸς συνδυάζοντας τὴν ἐπαίσχυντη φυγὴ τοῦ Θεσσαλικὸ μέτωπο μετὰ τὰ γερμανόφιλα αἰσθήματά του καὶ τὸ σκοτεινὸ ρόλο τῆς Γερμανίας σὲ κείνον τὸν πόλεμο τοῦ τραγούδισε τοῦτο τὸ τραγουδάκι.

Μᾶς πήρανε τὴ Λάρισσα
κι' ὅλη τὴ Θεσσαλία
μᾶς πρόδοσε ὁ διάδοχος
μαζὺ μετὰ τὴ Σοφία.

Ἦταν ἐχθρὸς τῆς ἐργατικῆς τάξης καὶ διώχτης κάθε πρωτοποριακῆς κίνησης. Στὰ 1896 ὀρμήνευε ἕναν ἀξιωματικὸ πού πήγαινε στὸ Λαύριο μετὰ δυνάμεις γιὰ νὰ χτυπήσει μιὰ ἀπεργία: «... Τὰ σκυλλιά θέλουν χτύπημα. Βαρέστε στὸ ψαχνὸ ἂν γίνεϊ ἀνάγκη. Ἐγὼ παίρνω τὴν εὐθύνη. Πρέπει νὰ μάθουν τὰ σκυλλιά νὰ μὴν ἀπεργοῦν. Πρέπει νὰ παταχθοῦν οἱ ἀναρχικοί. Αὐτὸ τὸ φρούτο πού λέγεται σοσιαλισμὸς δὲν πρέπει νὰ ὑπάρχει στὴν Ἑλλάδα». Καὶ στὰ 1910 κορόϊδευε μετὰ τὴ γυναῖκα του τὴ Σοφία μέσα ἀπ' τὸν Ἐθνικὸ Κήπο τοὺς Πειραιῶτες ἀπεργοὺς πού εἶχαν συγκεντρωθεῖ στὸ Ζάπειο. «Μὰ τί θέλουν λοιπὸν αὐτοὶ οἱ ξυπόλυτοι; Μπισκότα καὶ μπριζόλες νὰ τρῶνε; Δὲν πᾶνε πρῶτα νὰ πλυθοῦνε τὰ βρωμόσκυλλα;».

Μὲ τέτοιες ἀντιλήψεις διόλου παράξενο τὸ ὅτι συνέχισε τὴν οἰκονομικὴ πολιτικὴ τοῦ πατέρα του ξεπουλώνοντας τὰ οἰκονομικὰ τῆς χώρας στοὺς ξένους καὶ ντόπιους πλουτοκράτες. Στὶς μέρες του ἡ χώρα μας καμμιά προκοπὴ δὲν εἶδε. Ἀντίθετα ρίχτηκε στὴν πιὸ μεγάλη καθυστέρηση κι' ἀθλιότητα ὥσπου φτάσαμε στὴν ἀπᾶσια ἐκείνη Μικρασιατικὴ καταστροφὴ τοῦ 1922.

Στὰ 1915 διώχνει τὸ Βενιζέλο ἀπ' τὴν ἐξουσία. Καταργεῖ οὐσιαστικὰ τὸ Σύνταγμα καὶ συγκεντρώνει στὰ χέρια του ὅλες τὶς ἐξουσίες. Διορίζει καὶ παύει τὶς Κυβερνήσεις κατὰ τὰ γούστα του καὶ τὰ ἀπολυταρχικά του συμφέροντα. Γιὰ νὰ ἐξοντώσει τοὺς πολιτικούς του ἀντιπάλους ρίχνει ἀπὸ τὴ μιὰ μεριὰ τὸ εἰρηνόφιλο σύνθημα τῆς οὐδετερότητας, ἐνῶ ἀπ' τὴν ἄλλη, μετὰ τὴ βοήθεια τῶν γερμανῶν κατασκόπων καὶ τῆς Σοφίας ὀργανώνει ἄγρια πολιτικὴ τρομοκρατία μετὰ τοὺς συλλόγους τῶν ἐπιστράτων. Ὁ κ. Πουλίτσας ὁ πρῶτος πρωθυπουργὸς τῆς «λαοπρόβλητης» κυβέρνησης διετέλεσε πρόεδρος τῆς «φιλήσυχης» αὐτῆς ὀργάνωσης.

Πάντως οι χίτες σήμερα είναι μια τελειοποιημένη έκδοση των έπιστράτων με μόνη τη διαφορά ότι αυτούς τους όπλίζουν σήμερα οι Άγγλοι ενώ τους έπιστράτους τους τροφοδοτούσε με χρήμα και όπλα ή γερμανική πρεσβεία.

Μέσα στο στρατό όργανώνει συστηματικά γερμανόφιλη προπαγάνδα με τους πρίγκηπες και τους μοναρχικούς άξιωματικούς. Και έπειδή και οι βούλγαροι ήσαν φίλοι των γερμανών, γίνονται και αυτοί φίλοι μας καρδιακοί. Νά ένα χαρακτηριστικό έπεισόδιο.

Στά 1915 ο Γεώργιος Β' τότε διάδοχος πήγε στην Καβάλλα να έπιθεωρήσει μια στρατιωτική μονάδα. Ένας διοητητής λόχου τούδωσε κανονική αναφορά και ανάμεσα στ' άλλα του άναφερε πώς έκανε στους άνδρες θεωρία για την Πατρίδα και για τη Σημαία. 'Ο Γεώργιος όμως τον διέκοψε άπτόμα και του λέει με ύφος θυμωμένο. «Άφηστε τα αυτά. Νά μιλήσετε στους άνδρες για τον πόλεμο. Για την πολιτική. Νά τους πείτε πώς οι γερμανοί και οι βούλγαροι δέν μ'ας έχουν κάνει κακό. Πρέπει να τσακίσουμε τους βενιζελικούς».

2. Ρουπέλ και Μακεδονία.

Η έποχή του 1915-1920 όνομάζεται έποχή του διχασμού γιατί πραγματικά η Ελλάδα χωρίστηκε σε δυό στρατόπεδα τους βενιζελικούς και κωνσταντινικούς ή λαϊκούς. Άγρια πάλη ξέσπασε ανάμεσα στις δυό αυτές παρατάξεις. Πάλη που ήταν πάντα σε βάρος του λαού και της Ελλάδας και σε όφελος μόνο των ξένων συμφερόντων, και των ντόπιων πλουτοκρατών.

Η γερμανική προπαγάνδα είχε το προβάδισμα. Η Αθήνα γέμισε όλη αυτή την περίοδο από γερμανούς κατασκόπους που διάφθειραν συνειδήσεις και έφτιαχναν την 5 φάλαγγά τους. Επί κεφαλής τους ήταν ο βαρώνος Σέγκ που καθόντανε στα άνάχτορα μέσα και που ήταν ο μυστικοσύμβουλος της Σοφίας.

Ο Κωνσταντίνος είχε ιδιαίτερη σύνδεση με το Βερολίνο και τη Σόφια και δυό άνθρωποι άνεβοκατέβαιναν ταχτικά στις σκάλες των άναχτόρων. Ο γερμανός κι' ο βούλγαρος πρεσβευτής.

Έχοντας στενούς δεσμούς με τους γερμανοβουλγάρους δέν δίστασε να τους παραδώσει το Ρουπέλ και τη

Μακεδονία. Αυτό έγινε στα 1916 όταν οι αγγλόγαλλοί
έβγαλαν στρατό στη Θεσσαλονίκη κι άνοιξαν το μα-
κεδονικό μέτωπο. Τότε οι Γερμανοί ζήτησαν να περάσουν μέσα στην
Ελληνική Μακεδονία. Ο Κωνσταντίνος δεν δίστασε και
τό έπιτελειο του. — Μεταξάς και Σία — στέλνει διαταγή
στο Ροδπέλ που έλεγε «... έν περίπτωση έμφάνισης
πρό των συνόρων ήμών, μεγάλων τμημάτων, συντεταγ-
μένου γερμανικού στρατού ή γερμανικού μετά βουλγα-
ρικού ή βουλγαρικού υπό οδηγία γερμανών αρχηγών
αιτούντων διάβαση δέν θα άντιταχθούν είς ταύτην τά
τμήματα πρόκαλήψεως, αλλά θα άποσυρθούν κ.λ.π.». Η
διαταγή όμως αύτή καθυστέρησε λίγο και στο μεταξύ
οι φαντάροι μας άντιστάθηκαν. Οι γερμανοβούλγαροι
ζήτησαν έξηγήσεις και ό πρώθ ύπουργός Σκουλούδης
μέγας λαϊκός στέλνει τουτό το πρώτάκουστο τηλεγρά-
φημα στο βούλγαρο πρώθ ύπουργό «... Μόλις έπληρο-
φόρηθην έν το έπεισόδιόν έδωσα αύτοστιγμή λεπτόμερές
όδηγίας είς τά στρατεύματά μας να υποχώρησουν και
να παραδώσουν τά αιτούμενα μέρη. Παρακαλώ τον
κ. Ροδοσλαύφ να με συγχώρησει. Δέν υπήρχε κακή
πρόθεσις αλλά παρεξήγησις».

Τρώγοντας όμως έρχεται ή όρεξη. Οι βούλγαροι
ξεχύθηκαν στη Μακεδονία κι ό Χατζόπουλος διοικητής
του Δ' Σώματος στρατού στην Καβάλλα άκραιφνης κων-
σταντινικός και έθνικόφρων κάνει διαπραγματεύσεις με
τους γερμανούς για να παραδώσει το σώμα. Ζητάει να
μάθει άν ό στρατάρχης Φόν Χίντεμπουργκ έγγυάται την
παραμονή και διατροφή των αξιωματικών και στρατιω-
τών στη Γερμανία. Έτσι παράδωσε το Δ' Σώμα στρατού
και οι γερμανοί το μετέφεραν στο Γκαϊρλιτς όπου μά-
λιστα κάναν θερμή-υποδοχή στους πουλημένους αξιω-
ματικούς.

Σήμερα οι έθνικόφρονες και στην πρώτη γραμμή
οι λαϊκοί κατηγορούν κάθε μη μοναρχικό σαν βούλ-
γαρο. Όμως τί ήταν ό Σκουλούδης; τί ήταν ό Χατζό-
πουλος; τί είναι ακόμα οι Ράληδες-Τσολάκογλου και
Λογοθετόπουλος που όλοι τους στάθηκαν πιστότατοι
συνεργάτες των γερμανοβουλγάρων; Όλοι τους ήσαν
μοναρχικοί λαϊκοί έθνικόφρονες. Αυτό όμως δέν τους
έμπόδισε να βουτηχθούν στο αίσχος της προδοσίας και
να παραδώσουν τρεις φορές τη Μακεδονία στους Γερ-
μανοβουλγάρους. Μιά στα 1916, μία στα 1941, και μία
μέσα στη κατοχή, με τους Γσαούς Αντώνηδες που ήταν
άνθρωποι δικοί τους αίσχος τους εν αίσχισι τους.

"Ας πάψουν λοιπόν να μιλάνε για έθνικά δίκαια και να κατηγορούν τους αγωνιστές της Έθνικης μας Λευτεριάς. Οί πράξεις τους φωνάζουν και δέν σκεπάζονται.

Στά 1917 οί σύμμαχοι διώχνουν τόν Κωνσταντίνο. Ο Βενιζέλος έρχεται στα πράγματα. Η Μεγάλη Ίδέα μπαίνει σέ εφαρμογή. Στέλνει τά παιδιά του έλληνικού λαού ν' αφήσουν τά κόκκαλά τους στήν Ούκρανία. Σπρώχνει τόν κουρασμένο λαό στήν περιπέτεια της Μ. Ασίας για νά ικανοποιήσει τήν άγγλική πολιτική. Στά 1920 ο λαός κουρασμένος ακολουθάει τά «είρηνόφιλα» συνθήματα των κωνσταντινικών.

Φέρνει τόν Γούναρη στήν έξουσία μέ τόν πόθο νά κλείσει μιá έντιμη ειρήνη. Αυτός φέρνει τόν Κωνσταντίνο και ο Κωνσταντίνος για νά στηρίξει τόν θρόνο του αλλάζει σημαία από γερμανόφιλος περνά στήν ύπηρεσία της Άγγλιας.

Ξεχνάει τήν έντολή του λαού. Σπρώχνει πιό βαρθείά τόν πόλεμο στήν Μ. Ασία και ή έκστρατεία στήν Άγκυρα γίνεται ο τάφος δεκάδων χιλιάδων παιδιών του λαού, ο τάφος της Ελλάδας.

Ποιός μπορεί νά ξεχάσει τή Μικρασιατική συμφορά; Τis σφαγές των τούρκων; Το ξερίζωμα των έλλήνων από τά προγονικά τους σπίτια, άπ' τά ώραία τους χτήματα που τάχαν κάνει περιβόλια; Τή καταστροφή της Σμύρνης μά και τήν άχαριστία των άγγλων που χτύπαγαν τά χέρια των γυναικόπαιδων που πάσκιζαν ν' αναίβουν στα καράβια τους για νά σωθούν; Κανείς δέν ξεχνάει γιατί άκόμα δέν έκλεισαν οί πληγές. Γιατί άκόμα μιλάνε οί άθλιες παράγγες της Δραπετσώνας και της Κοκκινιάς, μιλάει ή δυστυχία όλου του προσφυγόκοσμου που τόν ρήμαξαν και τόν άφησαν στο έλεος της τύχης. Νά λοιπόν! Ο Κωνσταντίνος που θάπερνε τή Πόλη και τήν Άγιά Σοφιά γίνεται ο νεκροθάφτης της Ελλάδας και ή μεγάλη ιδέα το άπαίσιο φέρετρό της. Το κίνημα του Πλαστήρα στα 1922 τόν έδιωξε μαζί μέ το άνάθεμα και τις κατάρες του προδομένου λαού.

Αυτός ήταν ο Κωνσταντίνος. Φανατικός αντίδραστικός, καταλυτής του Συντάγματος και των έλευθεριών του λαού. Άσπονδος έχθρός της εργατικής τάξης και του σοσιαλισμού. Οργανωτής ώμης και βάρβαρης τρομοκρατίας σέ βάρος των πολιτικών του αντιπάλων. Πράχτορας του Κάιζερ στήν Ελλάδα και μετά των άγγλων. Συνεργάτης των γερμανοβουλγάρων και κοινός προδό-

της. 'Επί βασιλείας του διαμορφώθηκε τό πιο αντιδρα-
στικό, αντιλαϊκό και προδοτικό κόμμα της πλουτοκρα-
τίας. Τό Λαϊκό Κόμμα. Αυτό έθρεψε μέσα στους κόλπους
του όλη τή σαπίλα του πολιτικαντισμού και της φαυλο-
κρατίας. "Όλη τή προδοσία. Τόν 5φαλαγγιτισμό. Σ' αυτό
άνήκουν δικαιοματικά σήμερα όλοι οι κουτσολιγκς κι' όλοι
οί μεγάλοι οικονομικοί δοσίλογοι. Σ' αυτό άνήκουν όλοι
οί προδότες της 'Ελλάδας και του λαού μας στα τελευ-
ταία χρόνια. 'Ο Κωνσταντίνος ήταν ό κομματάρχης αυ-
τού του άντεθνικού κατασκευάσματος. 'Ο Γεώργιος είναι
σήμερα ό άρχηγός του, ένσαρκωτής των πιο αντιλαϊκών
και άντεθνικών παραδόσεων του.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ Ο Β΄. Ο ΛΑΟΜΙΣΗΤΟΣ ΕΣΤΕΜΜΕΝΟΣ ΦΕΛΟΣ

1. Ξεόριστος—Επιβουλεύεται τὸ Λαό.

Στὰ 1922 μὲ πίεση τῶν ἄγγλων πάνω στὸν Πλαστήρα, ἀνεβαίνει στὸ θρόνο ὁ Γεώργιος ὁ Β΄, ὁ πολυχρονεμένος μας. Μιὰ μάϊμοῦ ἔφαγε προηγούμενα τὸν Ἀλέξανδρο καὶ τοῦ ἄνοιξε τὸ δρόμο!

Τότε λίγο βασίλεψε μὰ πολλὰ αἴσχη ἔκανε ποὺ ἔδειξαν ὅτι ὄχι μόνο δὲν ὑστερεῖ σὲ ἀντιλαϊκότητα καὶ κάθε εἶδους ἀτιμία ἀπ' τοὺς προγόνους του, μὰ καὶ τοὺς ξεπερνάει κατὰ πολύ.

Ἐνοχος κι' αὐτὸς γιὰ τὴ Μικρασιατικὴ καταστροφὴ δὲν διστάζει νὰ ὑπογράψει τὶς θανατικὲς καταδίκες τῶν ἔξη πολιτικῶν καὶ στρατιωτικῶν πρωταγωνιστῶν τῆς συμφορᾶς, Γούναρη, Χατζηανέστη καὶ Σία ποὺ στὸ κάτω κάτω τῆς γραφῆς ἐντολὲς τοῦ πατέρα του ἐχτελοῦσαν. Δὲν ἔχει ἠθικὰ ἐρείσματα καὶ πάνω ἀπ' ὅλα βάζει τὸ θρόνο του. Στὰ 1923 ἀνοίγει μιὰ καινούργια πληγὴ στὴ χώρα μας. Τὰ στρατιωτικὰ κινήματα. Μὲ τὸ Μεταξᾶ-Γαργαλίδη-Λεοναρδόπουλο κάνει κίνημα γιὰ ν' ἀνατρέψει τὸν Πλαστήρα. Ἀπὸ τότε ὁ κάθε ἀντιδραστικὸς καὶ φιλόδοξος στρατηγὸς σηκώνει δικό του μπαίρακι, ρίχνει δυὸ τρεῖς τουφεκιὲς καὶ κάνει κίνημα γιὰ νὰ ρίξει τὴν κυβέρνησιν ἐπειδὴ δὲν τοῦ ἀρέσει.

Πάγκαλος, κίνημα 33, κίνημα 35, Μεταξᾶς κ.λ.π. Ἔτσι ὁ στρατὸς ἔγινε στρατὸς ὄχι γιὰ νὰ φυλάει τὴν χώρα μας μὰ γιὰ νὰ στηρίζει τοὺς φιλόδοξους καὶ φασίστες στρατηγούς καὶ πολιτικούς ποὺ κάθε φορὰ ἐπιβουλεύονται τὴν ἡσυχία καὶ τὶς ἐλευθερίες τοῦ λαοῦ.

Πάντως τότε ἀπέτυχε. Τὸν ἐξόρισε ἡ κατακραυγὴ τοῦ λαοῦ κι' αὐτὸς ἔφυγε καὶ γύριζε στὶς εὐρωπαϊκὲς λουτροπόλεις καὶ πρωτεύουσες. Ἐπαιζε μπρίτς, ἔτρωγε δανεικά, μὰ πρὸ πάντων ἐπιβουλεύεστανε τὴν ἡσυχία τοῦ λαοῦ μας, κι' ἐργαζότανε γιὰ τὴν παληνόρθωση. Τὸ Λονδίνο ἔκανε ὅτι περνάει ἀπ' τὸ χέρι του γιὰ νὰ τὸν βοηθήσει.

Στὸ μεταξὺ ἐδῶ στὴν Ἑλλάδα τὰ κόμματα τῆς φαν-

λοκρατίας—σάπια ως τὸ κόκκαλο—ἀνακήρυξαν τὴ δημοκρατία τοῦ ἰδιωνύμου, τῆς ρεμούλας καὶ τῆς κομματικῆς συναλλαγῆς Διοσφήμησαν τὴ Δημοκρατία κι' ἄνοιξαν τὸ δρόμο γιὰ τὴν παλινόρθωση καὶ τὸ φασισμό.

2. Πλουτοκρατία - "Άγγλοι - Σοφούλης.

Σήμερα εἶναι ἀποδειγμένο ὅτι πρῶτο ρόλο στὴν παλινόρθωση τῆς μοναρχίας στὰ 1935 ἔπαιξε τὸ Σίτυ—Χάμπρο καὶ Σια—καὶ οἱ μεγάλοι Ἕλληνες πλουτοκράτες Μποδοσάκηδες, Κανελλόπουλοι κ.λ.π. Ὁργανό τους ἦταν ὁ θλιβερός ἐκείνος ἀντιβασιληᾶς ὁ Κονδύλης, ὁ ὄργανωτῆς τοῦ ἀνεκδιήγητου δημοψηφίσματος τοῦ Νοέμβρη τοῦ 1935. Τὴ βασικὴ ὅμως εὐθύνη γιὰ κείνη τὴν παλινόρθωση—ὅπως καὶ γιὰ τὴ σημερινὴ ἐπικράτηση τῶν μοναρχικῶν μὲ τίς ἐκλογές Μπέβιν—τὴν ἔχει ὁ Σοφούλης.

Αὐτὸς τότε τορπίλισε τὴν τελευταία στιγμὴ τὸ Παλαϊκὸ Μέτωπο ποὺ πρότεινε τὸ Κ. Κ. Ε. καὶ ποὺ ἦταν σὲ θέση νὰ σπάσει τὰ σχέδια τῶν ἄγγλων καὶ τῶν ντόπιων ἀντιδραστικῶν. Αὐτὸς οὐσιαστικὰ σήμερα δὲν ἀφίνει νὰ ὀλοκληρωθεῖ τὸ Πανδημοκρατικὸ Μέτωπο ἀπ' τὰ πάνω καὶ δὲν ντρέπεται νὰ παίζει τὸ ρόλο τῆς «ἀντιπολίτευσης» σὲ μιὰ βουλὴ δοσιλόγων καὶ ταγματῆτων, ἴσα ἴσα γιὰ τὰ τῆς δώσει μιὰ σοβαρότητα κι' ἓνα κύρος, γιὰτὶ ἔτσι προστάζουν οἱ ἄγγλοι. Τὰ κατάφερε νὰ μὴν δώσει μισὸ μῆνα ἀναβολὴ τῶν ἐκλογῶν ἐνῶ ἔβλεπε καὶ διακήρυχνε τὴν ἀνάγκη τῆς ἀναβολῆς, γιὰτὶ λέει εἶχε ὑποσχεθεῖ στοὺς ἄγγλους ὅτι θὰ τίς κάνει στίς 31 τοῦ Μάρτη. Τώρα ὅμως ποὺ ὀλόκληρη Ἑγγλία δὲν κρατάει τὸ λόγο τῆς καὶ ἀπὸ τὸ 1948 ποὺ ὑποσχέθηκε ὅτι θὰ γίνε τὸ δημοψήφισμα, τὸ ὀρίζει γιὰ τὸ Σεπτέμβρη τοῦ 46 ὁ κ. Σοφούλης τὸ βρίσκει καλῶς καμωμένο. Πραγματικὴ ἀηδία σοῦ προκαλεῖ μιὰ τέτοια ταχτική κι' ὅλοι οἱ δημοκράτες θὰ πρέπει νὰ προσέξουν πάρα πολύ. Σήμερα εἶναι ἀπαράδεχτο μὲ τέτοιες ἀνήθικες μέθοδες νὰ πηγαίνουν νὰ ξεγελάσουν τὸ λαὸ πρὸς ὄφελος τῶν ξένων καὶ ντόπιων ἐχθρῶν του.

Ἄσχετα ὅμως ἀπ' τίς μηχανοραφίες τῆς Ἑγγίας καὶ τῶν πολιτικῶν τῆς φαυλοκρατίας, ὁ λαὸς μας κατάλαβε τότε τὴ σημασία ἐκείνης τῆς παλινόρθωσης. Τὸν Γλύξμπουργκ τὸν εἶδε σὰν φορέα τοῦ φασισμού κι' ἔτσι τὸν βλέπει καὶ σήμερα.

Γι' αὐτὸ καὶ ἔχοντας ἐπὶ κεφαλῆς του τὰ πραγματικὰ δημοκρατικὰ κόμματα ὁ λαὸς πάλαιψε σκληρὰ ἐναν-

τια στην παλινόρθωση. "Οξυνη τή πάλη του για τὸ ψωμί του, για συνταγματικές καὶ συνδικαλιστικές ἐλευθερίες, για τὴ Δημοκρατία. Ἡ πάλη αὐτὴ εἶχε τότε ὑπέροχα ἀποτελέσματα καὶ τὸ κράτος τῆς φαυλοκρατικῆς ὀλιγαρχίας, ἀπογυμνωμένο ἀπ' τὸ ζωντανὸ λαὸ δὲν μπορούσε νὰ σταθεῖ μὲ μέσα νόμιμα, συνταγματικά.

Γι' αὐτὸ ὅλη ἡ φαυλοκρατία μὲ ἐπὶ κεφαλῆς τὸν Γλύξμπουργκ ρίχτηκε ἐνάντια στὴ πραγματικὴ δημοκρατικὴ ἡγεσία καὶ κυρίως ἐνάντια στὸ Κ. Κ. Ε., ἐνάντια στὸ ραχοκοκκαλιὰ τοῦ λαοῦ μας τὴν ἐργατικὴ τάξη. Τρομοκρατία κι' ἀθαιρεσίες ἐτοίμαζαν τὸ δρόμο τῆς 4ης Αὐγούστου. Στὶς παραμονές της ματοκύλισαν τὸ λαὸ τῆς Θεσσαλονίκης κι' ἄγρια μέτρα παίρνονταν σὲ βάρος τῶν ἀπεργῶν. Τὴ νύχτα τῆς 4ης Αὐγούστου ἔχοντας σχεδὸν τὴν ἀνοχὴ ὅλων τῶν πολιτικῶν κομμάτων μὲ ἓνα λιγόλογο διάγγελμα εἰδοποιούσε τὸ λαὸ ὅτι διαλύει τὴν ἀναθεωρητικὴ βουλή. Τὴν ἴδια μέρα μὲ ἄλλο διάταγμα καταργοῦσε τὸ σύνταγμα καὶ κήρυσσε τὸ στρατιωτικὸ νόμο.

Ἡ δχτατορία εἶχε γίνεῖ πραγματικότητα.

3 Ἡ Κυβέρνηση τῆς 4ης Αὐγούστου.

Ὁλοζώντανος ὁ φασισμὸς κι' ἀπαίσιος θροναίστηκε στὴ χώρα μας. Ὁ φόβος ἦρθε κι' ἔγινε κυριαρχικὸ αἷσθημα στὸν ἡσυχὸ πολίτη κι' ὁ χαφιές—οἱ στρατιῆς τῶν χαφιέδων— οἱ ἀνεξέλεγκτοι ἐξουσιαστές τῆς ζωῆς μας. Ἡ 4η Αὐγούστου εἶναι ἡ πιὸ σκοτεινὴ περίοδος τῆς ἱστορίας μας. Ἡ 3ία καὶ τὸ ἔγκλημα. Ἡ διαφθορά καὶ ἡ ρεμούλα. Ἡ καταπάτηση τῆς πιὸ στοιχιώδικης ἀνθρώπινης ἀξιοπρέπειας. Ἡ ἐθνικὴ προδοσία καὶ τὸ ἀδιάκοπο μαρτύριο ἐνὸς περὶφανου καὶ φιλευλεύθερου λαοῦ. Νά, αὐτὴ ἦταν ἡ δχτατορία τοῦ Γλύξμπουργκ - Μεταξᾶ σὲ πόλὺ χοντρές καὶ γενικὲς γραμμές.

Μεταξᾶς, Νικολοῦδης, Κοτζιάς, Δημητράτος, Μανιάδης καὶ στὰ παρασκήνια μυστικοσύμβουλος ὁ Διάκος. Ὅλοι τοὺς χρεωκοπημένοι τύποι τῆς πολιτικῆς ποὺ ποτὲ δὲν τοὺς ἐμπιστεύθηκε ὁ λαὸς μας, ἢ ἄνθρωποι τῶν καταγωγῶν καὶ τῶν σκοτεινῶν κερδοσκοπικῶν ἐπιχειρήσεων, ἢ πληρωμένοι ἐργατοκάπηλοι. Αὐτοὶ ἀπέτελεσαν τὴν Κυβέρνηση καὶ μὲ ἀπερίγραπτη μανία βάλθηκαν νὰ χτυπήσουν τὸ λαὸ μας. Τὶς ὀργανώσεις του. Κάθε φιλευλεύθερη ἐκδήλωση. Φοβόντουσαν τὸ φῶς καὶ τὴν ἀλήθεια. Ὅλοι τοὺς ἔσερναν μαζὺ τοὺς ἀνομολόγητες ἀμαρτίες. Ὁ Μεταξᾶς. Ὁ ἐπαίσχυντος συνεργάτης τοῦ Κων-

στάντινου, ὁ ἔμπνευστής τῆς παράδοσης τοῦ Ροῦπελ καί τῆς Μακεδονίας στοὺς γερμανοβουλγάρους. Ὁ πούλημένος γερμανόφιλος. Ὁ Δημητράτος. Ὁ πληρωμένος ἄνθρωπος τῆς κεφαλαιοκρατίας. Ὁ ἐργατοκάπηλος πού πάντα τῆ διάσπαση ἐπέδιώξε μέσα στήν ἐργατική μας τάξη. Οἱ πιό στενοί του φίλοι Καλύβας, Κανακουσάκης κ.λ.π. στήν κατοχή ἀνάλαβαν τὸν ἐπαίσχυντο ρόλο νά τροφοδοτοῦν μ' ἐργάτες τὰ χιτλερικά σκλαβοπάζαρα. Ὁ Μανιαδάκης. Νὰ τι ἔγραφε γι' αὐτὸν ὁ Κρανωτάκης στὸν «Πρωϊνὸ Τύπο»: «Ἦτο ἀνισόρροπος, ἐγωπαθής, ὑπουργός, ἔκφυλος, ἄστοργος, ἄφιλος, ἐγκληματίας ἰδιώτυπος, σαρκαστής χυδαῖος, ὕβριστής, ψεύτης, φιλάργυρος, μισάνθρωπος, θρασύς, ἀναιδής, τομαριστής». Μὰ ὅλοι τους τέτοιοι ἦταν. Σάπιοι σὰν τὸ σάπιο τους καθεστῶς πού με ἐντολή τοῦ Γλύξμπουργκ πῆγαν νά ἐπιβάλουν γιὰ πάντα στή χώρα μας.

4. Ἡ Ρεμούλα.

Στὰ τέσσερα χρόνια πού κυβέρνησαν ἄφησαν ἕνα πλούσιο ἀπολογισμό αἵματος, καταστροφῶν καί ξεπούλημα τῆς χώρας μας. Ἐσκαψαν τὰ θεμέλιά της οἰκονομικά, πολιτικά, στρατιωτικά κι' ἀνοιξαν διάπλατα τὸ δρόμο στοὺς φασίστες ἐπιδρομείς τοῦ Χίτλερ - Μουσσολίνι καί τῶν Βουλγάρων. Σήμερα εἶναι γνωστὸ πὼς τίς παραμονές τοῦ πολέμου με τὴν Ἰταλία εἶχαμε φιάσει στὸ χεῖλος μιᾶς καινούργιας οἰκονομικῆς χρεοκωπίας. Κι' αὐτὸ ὄχι γιὰ τὸ καθεστῶς ἔκανε ἐντατικούς ἐξοπλισμούς γιὰ νά προφυλάξει τὴ χώρα ἀπὸ τὸν κίνδυνο τῆς ξένης ἐπιβουλῆς πού διαγραφότανε καθαρὸς, μὰ γιὰ τὴ ρεμούλα, ὁ χρηματισμὸς τῶν ὑπουργῶν καί τοῦ παλατιοῦ, οἱ στρατιῆς τῶν χαφιέδων καί οἱ ξένοι καί ντόπιοι ὀμολογιούχοι, ρουφοῦσαν σὰν λάμιες ἀχόρταγες τὸ ἐθνικὸ εἰσόδημα.

Ὁ προϋπολογισμὸς ἀνέβηκε ἀπὸ 11 σὲ 16 δισεκατομμύρια. Τὸ βάρος ὅμως ἔπεσε πάνω στὸ λάδι, τὴ ζάχαρι, πάνω στὰ εἶδη πού κατανάλωνε ὁ λαός. Ποιὸς δὲ θυμάται τὸ ἀηδιαστικὸ σπορέλαιο πού τὸ τρώγαμε 40 δραχμές; Μὰ καί τὸ ποσοστὸ τῶν τόκων πού πληρώνουμε στοὺς ξένους ἀνέβηκε ἀπὸ 40 σὲ 420)ο. Ὁ Μανιαδάκης διαχειριζότανε ἀνεξέλεγκτα «ἐν λευκῶ» ὄσα λεφτὰ ἤθελε καί τὸ παλάτι τραβοῦσε πότε με τὴ μιὰ καί πότε με τὴν ἄλλη αἰτία τεράστια ποσά. Ἀπὸ τὸ 1935 μέχρι τῆς 27 τοῦ Ἀπρίλη 1941 ἡ Βασιλεία τοῦ Γεωργίου τοῦ Β' μας κόστισε 203.321.754 χρυσὲς δραχμές. Ἐνῶ ὁ πρόεδρος τῆς

Δημοκρατίας κόστιζε μονάχα 2.638.000 δραχ. τὸ χρόνο. Σκεφτεῖται τὴ διαφορά. Τὰ διάφορα κονδύκια ἀναλυτικὰ ἔχουν ἔτσι: Γιὰ ἔξοδα ταξειδιοῦ ἀπὸ τὴν Ἀγγλία στὴν Ἑλλάδα 530.000. Γιὰ ἔξοδα ἐγκαταστάσεως 10.000.000. Βασιλικὴ ἀποζημίωση 24.000.000 τὸ χρόνο δηλαδὴ σύνολο 132.000.000. Ἀποζημίωση διαδόχου 4.000.000 τὸ χρόνο κι' ἀπὸ 1ης Ἀπριλίου 1937 9.000.000 σύνολο 39.000.000, Προικοδότηση πριγκηπήσης Εἰρήνης 5.488.000, Ἀγορὰ χτήματος γιὰ κατοικία τοῦ διαδόχου 10.625.000. Ἐξοδα γάμου διαδόχου 2.250.000. Γιὰ διαρρύθμιση δύο χιτηρίων στὸ Τατόι 1.610.000. Ἐπισκευὴ ἀναχτόρων Θεσσαλονικῆς (Κυβερνείου) 945 000. Τὰ χιτήματα Τατοῦο καὶ οἱ βασιλικοὶ σταῦλοι ξανάγιναν ἰδιοκτησία τοῦ Γεωργίου κι' αὐτὸς τὰ πούλησε καὶ πῆρε 210.000.000 δραχμές. Εἶναι χαρακτηριστικὸ τοῦτο. Ἐπὶ δικτατορίας δὲν ἐπιτρεπότανε ἡ ἐξαγωγή συναλλάγματος. Ὅμως ὁ Γεώργιος τὸ 25ο) ἀπ' τὴ χρονιάτικη ἀποζημίωση τὸ ἔκανε λίρες χρυσές καὶ τὸ ἔστειλε σὲ ἐγγλέζικες τράπεζες. Ὁ Γεώργιος στὰ 1937 φέρεται γραμμένος στὸν κατάλογο τῆς Τράπεζας τῆς Ἀγγλίας καταθέτης γιὰ 800.000 λίρες. Νομίζουμε πὼς δὲν χρειάζονται σχόλια γιὰ νὰ καταλάβουμε γιὰτί τότε πεινοῦσε ὁ λαὸς κι' ὁ τόπος ἔφτασε στὰ πρόθυρα τῆς χρεωκοπίας.

5. Ὁ Γ' Ἑλληνικὸς Πολιτισμὸς.

Μὰ νὰ ἦτανε μόνο ἡ ρεμούλα! 80.000 πολίτες πέρασαν ἀπ' τὰ μπουντρούμια τοῦ Μανιαδάκη. Δάρθηκαν καὶ βασανίστηκαν ἐξευτελιστικὰ. Πολλοὶ ἔπεσαν ἀπ' τὰ μπαλκόνια τῆς ἀσφάλειας κι' «αὐτοκτόνησαν». Χιλιάδες πολλὲς τράβηξαν τὸ δρόμο τοῦ ἀργοῦ θανάτου. Τῆς ἐξορίας καὶ τῆς Ἀκροναυπλίας. Οἱ πιὸ τίμιοι, οἱ πιὸ ἡρωϊκοὶ λαϊκοὶ ἀγωνιστές. Κάπου 1.200 ἀπ' αὐτοὺς παραδόθηκαν ἀπάνθρωπα στοὺς καταχτητὲς κι' οἱ ἄφταστοι Ἀκροναυπλιῶτες ἔβαψαν μὲ τὸ αἷμα τους τὸ Κούρνοβο, τὸν Παῦλο Μελά καὶ τὴν Καισαριανή. Μᾶς ἔδειξαν τὸ δρόμο τῆς Θυσίας καὶ τῆς Λευτεριάς.

Ἡ νεολαία μας φόρεσε τὴ στολὴ τοῦ φαλαγγίτη— τὴ φασιστικὴ στολὴ τῶν Ἰταλῶν μπαλίλα καὶ τῆς χιτλερικῆς νεολαίας.— Μάθαινε νὰ θαυμάζει τὸ Χίτλερ καὶ τὸ Μουσολίνι. Σὰν μπουλούκι σερνότανε στὶς φασιστικὲς παρελάσεις καὶ συστηματικὰ ριχνότανε στὴ διαφθορά. Ἐνα παράδειγμα εἶναι ἄρκετὸ γιὰ νὰ μᾶς δείξει πὼς φρόντιζαν ὁ Βασιλεὺς κι' ὁ Μεταξᾶς γιὰ τὴ νεολαία μας. Τὰ εἰσητήρια τοῦ κινηματογράφου. Καθημερι-

νά ἡ Ε.Ο.Ν. μοίραζε χιλιάδες εισητήρια δωρεάν σέ παι-
διά 14—15 χρόνων. Κι' αὐτὰ ἀνίδεα πήγαιναν 2, 3, 4 καί
6 φορές κινηματογράφο. Δέ γινότανε καμμιά διάκριση
στά φίλμ. Ἔτσι κοντά στή μολυσμένη ἀτμόσφαιρα τῆς
αἰθουσα τὰ παιδιά μας διαπαιδαγωγούνταν μέ τὰ κα-
τορθώματα τῶν ἀμερικανῶν γκάκστερς ἢ μέ τοὺς ἔρω-
τῆς τοῦ Χόλυγουντ καί τῶν παριζιάνικων καμπαρέ. Αὐτὸ
ἡ δικτατορία τὸ ὀνόμαζε φροντίδα γιά τὴ ψυχαγωγία
τῆς νεολαίας μας.

Ἀλήθεια μποροῦσε νὰ σκεφτεῖ διαφορετικὰ γιά τὰ
παιδιά μας ὁ πιὸ ἄγριος καπιταλιστῆς ὁ Κανελλόπουλος,
ὁ ἀρχηγὸς τῆς Ε.Ο.Ν ;

Φιμώθηκε ὁ τύπος κι' ἡ ἐλεύθερη πνευματικὴ δημι-
ουργία. Ἡ ψαλλίδα τοῦ λογοκριτῆ—τὶς πιὸ πολλές φο-
ρὲς ἦταν χαφιῆς τῆς ἀσφάλειας—ἔφτανε μέχρι τὶς ἰδιω-
τικὲς ἐπιστολές.

Ἡ ἀπεργία τέθηκε ἐκτὸς νόμου. Καταργήθηκε ὁ ἐ-
λεύθερος συνδικαλισμός, Ὁ Δημητράτος μέ τοὺς ἐργα-
τοκάπηλούς του θρονιάστηκε στά συνδικάτα καί σέρνον-
ταν οἱ τίμιοι ἐργάτες μας τὶς πρωτομαγιές γιά νὰ εὐχα-
ριστήσουν τὸν πρῶτο ἐργάτη τὸ Μεταξά, τὸ δῆμιό τους.

Τὰ χρήματα τοῦ Ι.Κ.Α. καί τῶν ἐργατικῶν ταμείων
πέρασαν στά χέρια τῆς κυβέρνησης καί πήγαν γιά στο-
λές καί παράτες τῆς Ε.Ο.Ν. καί γιά ἀποζημιώσεις τῶν
ἐργατοκαπήλων,

Καί ἡ ἀγροτιά μας παραδόθηκε κι' αὐτὴ στά νύχια
τῶν ληστρικῶν ὀργανισμῶν Α.Σ.Ο. Κ.Ε.Π.Ε.Σ. πού μαζί
μέ τὴν Ἀγροτικὴ Τράπεζα τῆς ἔκλεβαν ἀπληστα τὸν
ἰδρώτα.

Ἔτσι μέ παρελάσεις καί φωνασκίες. Μέ κάψιμο τῶν
προοδευτικῶν βιβλίων στίς πλατείες, μέ μεσαιωνικά βα-
σανιστήρια, πήγαν οἱ Γλύξμπουργκ - -Μεταξᾶς νὰ ὑψώ-
σουν τὸν Γ' ἑλληνικὸ πολιτισμό. Πάνω στό φόβο. Πάνω
στήν πείνα τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ. Στὴν πραγματικότητα
ξαναζέσταναν τὴ μεγάλη ἰδέα καί στό σάπιο τῆς περιε-
χόμενο-πήγαν νὰ προσαρμόσουν τὰ καινούργια φασιστι-
κὰ δόγματα.

Φυσικὰ ὁ λαός μας τραβοῦσε τὸ δρόμο του. Κι' ὄσο
κι' ἂν ἡ βάρβαρη τρομοκρατία χτύπησε τὶς ὀργανώσεις
τοῦ ὥστόσο ποτέ δὲν ἔσκυψε τὸ κεφάλι. Στὰ 1938 ἡ λε-
βεντογέννα Κρήτη ξεσηκώνεται καί τότε φάνηκε πὼς ἕνα
ἄδυστο ἠφαίστειο κρυβότανε κάτω ἀπ' τὴν ἐπιφανειακὴ
σταθερότητα τοῦ καθεστώτος. Προκηρύξεις κι' ὁ παράνο-

μος τύπος κρατούσαν τὸ ἠθικὸ τοῦ λαοῦ κι' οἱ δεκάδες χιλιάδες τὰ θύματα τῆς δικτατορίας μαρτυρᾶν γιὰ τὴν ἀνειρήνευτη πάλη του.

Τὸ πανεθνικὸ ξετίναγμα μὲ τὴν ἐπίθεση τῆς φασιστικῆς Ἰταλίας ἀπόδειξε περίτρανα πὼς ἡ φλόγα τῆς Λευτεριᾶς δὲν ἔσβυσε ἀπ' τὸν ἑλληνικὸ λαό. Ἡ μαύρη Βασιλομεταξική δικτατορία τὸ μόνο ποῦ πέτυχε ἦταν νὰ κάνει τὸ λαό μας νὰ μισήσει ὅσο τίποτα ἄλλο τὸ φασισμό καὶ τὴ μοναρχία. Νὰ λαχταράει μὲ πάθος καὶ ν' ἀγωνίζεται γιὰ μιὰ λεύτερη δημοκρατικὴ ζωή.

6. Τὸ Ἀλβανικὸ Ἔπος - Ἡ Προδοσία τῆς Δικτατορίας.

Ὅταν ἡ Ἰταλία τοῦ Μουσολίνι—ποῦ τόσο πολὺ τὴ θαύμαζε ἡ δικτατορία—μᾶς χτύπησε ἄνανδρα, τὸ κράτος ἦταν σκαμμένο ἀπ' τὰ θεμέλια.

Οἰκονομικὴ ρεμούλα. Ἡ σκόπιμη παραμέληση τοῦ στρατοῦ. Ἡ 5η φάλαγγα εἶχαν παραλύσει τὰ πάντα. Ἡ δικτατορία ἔξω ἀπ' τὴν ἡττοπάθεια τίποτα δὲν εἶχε ν' ἀντιτάξει στὸν θρασὺ ἐπιδρομέα. Ὁ χάρτινος ἀρχιστράτηγος ὁ Παπάγος δήλωνε στὸν ταγματάρχη Γεωργούλη: «Ξέρουμε ὅτι ἡ Ἰταλία εἶναι πολὺ ὑπέρτερη... ἀλλὰ πρέπει νὰ πέσουν καὶ λίγες τουφεκιές ἐκεῖ πάνω». Ὁ ὑφυπουργὸς τῶν Στρατιωτικῶν Παπαδήμας ὅταν ἐπεσκέφθηκε τὸν ἡρωϊκὸ συνταγματάρχη Δαβάκη τοῦ εἶπε: «Ἐμεῖς περιμέναμε νὰ τελειώσει ὁ πόλεμος σὲ δυὸ τρεῖς μέρες».

Ὁ λαὸς ὅμως εἶχε ν' ἀντιτάξει τὸ ὑπέρωχο ἀντιφασιστικὸ του πνεῦμα καὶ τὴν ἀπέραντη ἀγάπη του γιὰ τὴ Λευτεριά. Τὸ γράμμα τοῦ ἀρχηγοῦ τοῦ Κ.Κ.Ε. Ζαχαριάδη εἶχε μεγάλη καὶ βαθειὰ ἐπίδραση στὸ λαό, τοῦ ἐξύψωσε τὸ ἠθικὸ κι' ἔχοντας κοντὰ του ὀρισμένους τίμιους ἀξιωματικούς πολέμησε λιονταρίσια. Δάμασε τὰ ἄγρια βουνὰ τῆς Ἀλβανίας καὶ ταπείνωσε τὸ θράσος τοῦ ἐπιδρομέα. Τὸ Ἀλβανικὸ ἔπος εἶναι δημιούργημα τοῦ λαοῦ μας, εἶναι τὸ φυσικὸ ἀποτέλεσμα τῆς ἀδιάκοπης πάλης του γιὰ τὴ λευτεριά κι' ἀνεξαρτησία. Γιὰ τὸ Βασιλῆα καὶ τὸ Μεταξᾶ ὁ πόλεμος στὴν Ἀλβανία ἦταν ἰδιωτικὴ ὑπόθεση. Φρόντιζαν μόνον γιὰ τὸ καθεστῶς γι' αὐτὸ καὶ ἄφησαν ἀχρησιμοποίητους τοὺς πιὸ ἱκανοὺς ἀξιωματικούς ἐπειδὴ ἦσαν δημοκρατικοί, γι' αὐτὸ καὶ κρᾶτησαν στὰ ξερονήσια τοὺς χιλιάδες ἀντιφασίστες καὶ τελικὰ τοὺς παράδωσαν στὸν καταχτητὴ.

Μά ή σαπίλα και ή άνηθικότητα της δικτατορίας φάνηκε πιό καθαρά όταν ή Γερμανία έτρεξε νά βοηθήσει και νά σώσει τόν ταπεινομένο σύμμαχο. 'Η 5η φάλαγγα που την άποτελοϋσαν άνθρωποι της κυβέρνησης κι' άνώτατα στελέχη του στρατού γι' άλλη μιá φορά άνοιξε τις πόρτες της 'Ελλάδας κι' έμπασε τόν έχθρο με προδοσία.

Αυτά δέν τά λέμε μεϊς τά έγγραψαν οι «Τάϊμς» του Λονδίνου στις 8 του Μάρτη 1942. «Όταν ή Γερμανία έπετέθηκε ό έλληνικός λαός δέ δίσταξε νά φωνάξει και πάλι «μολών λαβέ». 'Η κυβέρνηση όμως δέν έδειξε την ίδια στάση. Το 'Υπουργικό Συμβούλιο είχε στους κόλπους του άρκετους Κουϊσλιγκς και πολλοί διοικητές έπαρχιών άξιωματικοί και άλλοι έπίσημοι ήσαν γνωστοί γερμανόφιλοι ... ό ύφυπουργός των Στρατιωτικών Παπαδήμας έσπειρε τόν πανικό με την άθρόα χορήγηση διμήνου άδειας στους στρατιώτες που φεύγοντας παράδιναν τόν όπλισμό τους». Αυτά έγραφαν οι «Τάϊμς» του Λονδίνου και κανείς βέβαια δέν μπορεί νά πει πως είναι άριστερή έφημερίδα.

Οί πολεμιστές μας μισοϋν θανάσιμα τό φασισμό και την 4η Αύγούστου. Μισοϋν θανάσιμα τόν ύπαίτιο της προδοσίας τό Γλύξμπουργκ. Γι' αυτό είναι πρωτοπόροι στη μάχη της Δημοκρατίας.

7. 'Η 'Εθνική μας 'Αντίσταση.

Στην 'Ελλάδα άπλώθηκε ή έθνική σκλαβιά. 'Απ' τόν 'Απρίλη του 1941 τό βράχο της 'Ακρόπολης τόν μόλυναν τά δυό έκβλήματα της βαρβαρότητας. 'Ο άγκυλωτός και ή σημαία του Μουσολίνι. 'Ο Γεώργιος μ' ένα μέρος της κλίμας του τράβηξε για τό Κάϊρο τραβώντας και τό χρυσάφι της 'Ελλάδας. 'Εδώ άφησε άλλους όπαδούς του τους έπαίσχυντους προδότες της πατρίδας. Αυτοί έκαναν «κυβέρνηση» βοήθησαν τους κατακτητές και χτύπησαν τόν άγώνα του λαού μας φτιάχνοντας τά τάγματα άσφαλείας και της ειδικής. Φτιάχνοντας τις ποικιλώνυμες «έθνικές» οργανώσεις των προδοτών και τό «άντάρτικο κίνημα» του Ζέρβα. 'Ο «έθνικόφρων» κόσμος, οι όπαδοί του βασιληά και της 4ης Αύγούστου, οι όπαδοί του Λαϊκού κόμματος, Ράλληδες, Τσολάκογλου. Κοτζαμάνηδες, Λογοθετόπουλοι κ.λ.π. κ.λ.π., οι μεγάλοι κεφαλαιοκράτες στο μεγαλύτερο μέρος βουτήχτηκαν στο αίσχος της συνεργασίας με τους κατακτητές. Σήμερα ίσχυρίζονται ότι τό έκαναν για νά χτυπήσουν τόν κομμουνισμό. Αυτό όμως δέν τους άλαφρώνει τη θέση γιατί ίσα - ίσα δείχνει πως

είναι φασίστες, πώς δὲν τοὺς πείραζε ἡ σκλαβιά. Πῶς τὸ μόνο ποὺ νιάζονταν ἦταν τὰ προνόμιά τους ποὺ ὀπωσδήποτε κινδύνευαν ἀπ' τὴν Ἐθνικὴ Ἀντίσταση τοῦ λαοῦ μας. Τὸν ἴδιο δρόμο ἀκολούθησε καὶ ὁ βασιλεὺς μετὰ τὴν κλίκκα τοῦ στοῦ ἐξωτερικοῦ. Δούλεψε συστηματικὰ καὶ τελικὰ μετὰ τὴν ὑποστήριξη καὶ τῆς Ἀγγλίας διάλυσε τὶς ἔνοπλες δυνάμεις τοῦ ἐξωτερικοῦ καὶ ἔκλεισε 20.000 σχεδὸν ἀντιφασίστες πολεμιστὲς στὰ σύρματα. Ταυτόχρονα ἐνίσχυσε ἠθικὰ τοὺς ἐδῶ Κοῦτςλιγκς κι' ἀφησε τοὺς ὀπαδοὺς του τοὺς χίτες νὰ φορᾶνε γερμανικὲς στολὲς καὶ νὰ πολεμᾶνε δίπλα δίπλα μετὰ τοὺς γερμανοὺς στοῦ Θησεῖο.

Ὁ λαὸς μας ὁμως τράβηξε ἄλλους δρόμους. Τιμιοῦς καὶ μετὰ τὸ πάθος τῆς λευτερεῖας στὰ στήθια του γρήγορα συνῆλθε ἀπὸ τὰ πρῶτα χτυπήματα τῆς σκλαβιάς. Ὁργανώθηκε. Ἐφτιαξε τὸ ΕΑΜ κι' ἀνοιξε ἀδιάκοπη κι' ἀνειρρήνευτη πάλη στοὺς καταχτητὲς, σὲ βουνὰ καὶ σὲ πόλεις. Ἐχυσε ποτάμια αἷμα. Μὰ ἔστεισε καινούργια τρόπαια. Ἡ Καισαριανὴ κι' ὁ Γοργοπόταμος ἐνώνονται, σ' ἓνα ἀθάνατο σύμπλεγμα θυσίας καὶ νίκης. Ἡ Ἐθνικὴ μας Ἀντίσταση μετὰ τὸ ΕΑΜ μπροστὰ στοῦ λαοῦ εἶναι ὁ καλῦτερός τίτλος ἐθνικῆς τιμῆς κι' ὅσο τὸ κράτος τῶν ὀσιλόγων κλωτσάει αὐτὸν τὸν τίτλο τόσο ἡ Ἑλλάδα θὰ πέφτει στὴν ἀπομόνωση καὶ στὴν καταφρόνια.

Ἡ Ἐθνικὴ μας Ἀντίσταση ποὺ μᾶς ἔσωσε ἀπὸ τ' ἀπάνθρωπα μέτρα τοῦ καταχτητῆ καὶ μᾶς χάρισε μιὰ περήφανη λευτεριά σήμερα μᾶς ξανοίγει τὸ δρόμο τῆς πάλης γιὰ τὴν ὑπεράσπιση τῆς Δημοκρατίας ἀπὸ τὴν ἀπειλὴ μιᾶς καινούργιας 4ης Αὐγούστου.

Μποροῦμε νὰ κλείσουμε τὸ κεφάλαιό τοῦ Γεωργίου τοῦ Β'. Πραγματικὰ ξεπέρασε ὄλους τοὺς προγόνους του. Στὴν ἀγέλαστη μορφή του κατόρθωσε νὰ συνενώσῃ ὄλα τὰ ἐλατώματα τῆς γενιᾶς του. Τὴ φιλαργυριά, τὴν ἀπονιά γιὰ τὸ λαό. Τὴν τυραννικότητα. Τὴν πρόδοσία. Ὁ φασισμὸς του δὲν εἶναι τίποτα ἄλλο παρὰ ἡ συμπύκνωση ὄλων αὐτῶν τῶν ἐλατωμάτων μέσ' στὰ καλούπια τοῦ Χίτλερ Μουσολίνι ποὺ τοῦ ταίριασαν κουτί.

Πράχτορας τῶν ἀγγλῶν ἱμπεριαλιστῶν τοῦ Σίτυ στέκεται σήμερα μιὰ σοβαρὴ ἀπειλὴ ἐνάντια στὴν ἡσυχία τοῦ λαοῦ μας. Μιὰ καινούργια παλινὀρθωσις σημαίνει ὀλοκληρωτικὸ ξεπούλημα τῆς ἀνεξαρτησίας μας. Καινούργια πιὸ τελειοποιημένη 4η Αὐγούστου.

Ἄς σηκώσουμε ψηλά τὴ σημαία τῆς Δημοκρατικῆς πάλης.

Στὸ χέρι τοῦ λαοῦ μας εἶναι νὰ κλείσῃ ὀριστικὰ τὸ κεφάλαιο τῆς ἀντεθνικῆς Μοναρχίας στὴν Ἑλλάδα.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

I. Ο Λαός θα νικήσει.

Μπορούμε να βγάλουμε τώρα μερικά γενικά συμπεράσματα χρήσιμα για το λαό μας. Κάποιος δημοκρατικός πολιτευτής ο Γ. Φιλάρετος—της εποχής του Γεωργίου του Α'—έγραφε: «Η πολιτική των ξενικών συμφερόντων διατηρούσα πάντοτε πράκτορας εις τα σπλάχνα του Έλληνισμού, θά δηλητηριάζει συνεχώς το αίμα του ελληνικού λαού». Αυτά τα λόγια είναι μιά προσφητεία. Γιατί πραγματικά τα ξένα συμφέροντα ήρθαν κι' έμπλεξαν έδώ στην Ελλάδα με τα συμφέροντα στην αρχή των αστοκοτοσαμπάσηδων. Σήμερα των μεγάλων καπιταλιστών και δηλητηρίασαν τον τόπο μας. Ποτές δέν είμασταν πραγματικά λεύτεροι. Σ' όλη την 100χρονη και παραπάνω περίοδο που δημιουργήθηκε το νεοελληνικό κράτος ή άγγλική πολιτική τά καταφέρνει και κρατάει στα χέρια της τα νήματα της ζωής και της εξέλιξης της χώρας μας. 'Απ' το καμίνι του άγώνα του 1821 ξεπήδησε ένα κρατίδιο άρρωστιάτικο, αντιδραστικό. Μά κι' άργότερα ή 'Αγγλία τά κατάφερε να έκφυλίζει κάθε επαναστατικό άγώνα του λαού μας χρησιμοποιώντας τους πουλημένους πολιτικούς της αστοτσιφλικάδικης τάξης. Μά προπάντων χρησιμοποιώντας τους Γλύξμπουργκ. Αυτοί ούτε μιά στιγμή δέ σκέφτηκαν την Ελλάδα και το λαό της. 'Υπηρέτησαν τους ξένους και στάθηκαν τά πιστότερα όργανα της έγγλέζικης πολιτικής. Στην προσπάθειά τους να βοηθήσουν την 'Αγγλία βουτήχτηκαν στην προδοσία κι' άφησαν τόπο και λαό στην άμάθεια, τή δυστυχία και τή κακομοιριά.

"Ετσι ο τόπος μας έμεινε χωρίς νό στήριγμα μιάς βαρειάς βιομηχανίας. Δεθήκαμε με τις άλυσσίδες των τοκοφυικών δανείων και σε κάθε κρίση άνοίγαμε το στόμα μας σαν ζητιάνοι στο Λονδίνο. 'Από την άλλη μεριά ή Μεγάλη 'Ιδέα ρούφηξε όλη την ίκμάδα του ελληνικού λαού και μάς στοίχισε άνυπολόγιστες οικονομικές κι' έθνικές συμφορές.

Μιά σοβαρή αίτία που ο τόπος δέν είδε προκοπή είναι ότι ο λαός μας μέχρι το 1918, τότε που οργανώθη-

κε πολιτικά, ή εργατική τάξη και δημιούργησε το κόμμα της, πελαγοδρομούσε ακολουθώντας πότε τη μία και πότε την άλλη μερίδα της πλουτοκρατικής ολιγαρχίας.

Μα από τη Μικρασιατική καταστροφή και δώ στο προσκήνιο της ελληνικής ιστορίας μπαίνει αποφασιστικά το άριστερό λαϊκό κίνημα. Ο εργαζόμενος λαός όλο και πιο πολύ ξεκόβει από τα κόμματα της ολιγαρχίας. Δεν ξεγιελιέται πιά. Αγωνίζεται για τα δικά του συμφέροντα και τα πράγματα δυσκολεύουν για τις άρχουσες τάξεις. Για να σταθούν κατάφυγαν στη φασιστική δικτατορία, μα απ' αυτήν και τη σκλαβιά ξεπήδησε το ΕΑΜ. Σήμερα το ΕΑΜ συγκεντρώνει όλους τους λαϊκούς πόθους. Αγκαλιάζει όλες τις ζωντανές δυνάμεις του Έθνους. Συμπυκνώνει την πείρα όλων μας των αγώνων από τη Φιλική Εταιρία μέχρι σήμερα. Πρασσανατολισμένο σταθερά προς τη Λαϊκή Δημοκρατία είναι σε θέση να συνιρίψει τα σχέδια της Αγγλίας και της ντόπιας αντίδρασης για μια καινούργια παλινόρθωση.

Με έπικεφαλήs το ΕΑΜ ο λαός θα νικήσει.

2. Δημοκράτες Ένωθείτε

Σήμερα ή χώρα μας βρίσκεται κάτω από μια καινούργια κατοχή «συμμαχική» κατοχή. Οι άγγλοι μπήκαν σ' όλους τους τομείς της δημόσιας ζωής με δυο σκοπούς. Πρώτα, πρώτα για να ξεζουμίσουν πόν τόπο μας οικονομικά και δεύτερο για να κάνουν την Ελλάδα προγεφύρωμα ιμπεριαλιστικό έναντια στα Λαϊκοδημοκρατικά καθεστώτα της Βαλκανικής.

Αυτοί στηρίζουν και την Κυβέρνηση των «λαοπρόβλητων» που για λογαριασμό της ντόπιας πλουτοκρατίας παίρνει μια σειρά μέτρα σε βάρος του ψωμιού του λαού μας. Σε βάρος των εργαζομένων. Άγγλοι και «λαοπρόβλητοι» θέλουν όπωσδήποτε να στερεώσουν το νεοφασιστικό ελληνικό καθεστώς γι' αυτό και εξαπόλυσαν αφάνταστο διωγμό στο κίνημα αντίστασης. Γι' αυτό απ' την άλλη μεριά φασιστικοποιούν όλες τις δημόσιες υπηρεσίες μα προπάντων το στρατό και την αστυνομία. Η αντίδραση και οι άγγλοι προσανατολίζονται σταθερά σε μια καινούργια δικτατορία. Ο κ. Θ. Μανέτας βουλευτής του κέντρου το κατάγγειλε καθαρά. Κινδυνεύουμε από μια τέτοια δικτατορία του ΣΑΝ και της ΡΑΝ.

Μα οι άγγλοι και «λαοπρόβλητοι» χρειάζονται για τα σχέδιά τους το Γλύξμπουργ. Σήμερα ο κίνδυνος ενός

νόθου δημοψηφίσματος ακόμα ο κίνδυνος μιᾶς πραξικοπηματικής παλινόρθωσης είναι ἄμεσος γι' αὐτό χρειάζεται ἡ λαϊκὴ ἐπαγρύπνιση.

Πρέπει ὅλοι νὰ τὸ χωνέψουμε καλά. Σήμερα ὁ πατριώτης δοκιμάζεται ἀπὸ τὸ πόσο θὰ βοηθήσει στὸ νὰ ἀποτραπῆ ὁ κίνδυνος μιᾶς ἄμεσης παλινόρθωσης. Ἀπὸ τὸ πόσο δηλαδή θὰ βοηθήσει τὴ μάχη τῆς Δημοκρατίας. Γιατὶ μάχη τῆς Δημοκρατίας σημαίνει στὶς σημερινὲς συνθήκες μάχη γιὰ τὴν ἐπιβίωση τοῦ λαοῦ μας. Μάχη γιὰ τὴν Ἐθνικὴ μας Λευτεριά κι' Ἀνεξαρτησία. Στὸ σημεῖο αὐτὸ δοκιμάζονται σήμερα καὶ τὰ κόμματα καὶ οἱ διάφορες παρατάξεις.

Περνάμε μεγάλο κίνδυνο κι' ὅποιος σήμερα λιποταχτεῖ ἀπ' τὴ μάχη τῆς Δημοκρατίας, ἢ κηρύχνει τὴ διάσπαση τῶν δημοκρατικῶν δυνάμεων, αὐτὸς βοηθᾷ τὴ μοναρχία. Συμβάλει στὴν ἐθνικὴ ὑποδούλωση. Ὁ κίνδυνος μπορεῖ νὰ ξεπεραστεῖ ὅταν ἐνωθοῦν ὅλες οἱ δημοκρατικὲς δυνάμεις. Σήμερα τὸ Πανδημοκρατικὸ Μέτωπο εἶναι ἀπαραίτητο πῶς πολὺ ἀπὸ κάθε ἄλλη φορὰ κι' ὁ λαὸς τοῦ Πειραιᾶ θὰ πραγματοποιήσῃ τὸ Μέτωπο αὐτὸ μπαίνοντας στοὺς Δημοκρατικοὺς Συλλόγους.

Κομμουνιστές, Σοσιαλιστές, Δημοκράτες τῆς ἀστικῆς Δημοκρατίας, σήμερα ἓνα εἶναι τὸ καθήκον μας. Νὰ κάνουμε μεγάλη πολιτικὴ δύναμη τοὺς Δημοκρατικοὺς Συλλόγους, νὰ πιέσουμε τοὺς ἀρχηγούς μας νὰ πραγματοποιήσουν κι' ἀπ' τὰ πάνω τὸ Πανδημοκρατικὸ Μέτωπο. Μονάχα ἔτσι θὰ ἀποτρέψουμε τὸν κίνδυνο τῆς παλινόρθωσης, Μονάχα ἔτσι θὰ πετύχουμε πραγματικὰ λεύτερο κι' ἀδιάβλητο δημοψήφισμα μὲ τὸ ἐρώτημα Δημοκρατία ἢ Βασιλεία καὶ ὄχι μὲ τὸ ἐρώτημα τῆς ἐπαναφορᾶς ἢ ὄχι τοῦ Γεωργίου ποὺ πάει νὰ διαιωνίσει τὴν πολιτειακὴ ἀνωμαλία καὶ νὰ φέρει τὸν Παύλο στὴν περίπτωσή ποὺ ἀποτύχει ὁ Γεώργιος. Μονάχα ἔτσι θὰ κερδίσουμε τὴ μάχη τῆς Δημοκρατίας, τὴν Ἐθνικὴ μας Ἀνεξαρτησία. Τὴν εὐτυχία καὶ τὴν πρόοδο τῆς χώρας μας.

Ἐνα σύνθημα ἄς ἀντηχεῖ ἀπὸ δῶ καὶ μπρὸς στὸν Πειραιᾶ μας

ΔΗΜΟΚΡΑΤΕΣ ΕΝΩΘΕΙΤΕ.

Βγαίνει από το έκδοτικό τμήμα του **Ε Α Μ ΠΕΙΡΑΙΑ**

ΤΙΜΗ ΔΡΑΧΜΕΣ 300

STAT

ΑΠ' ΤΗΝ ΑΣΤΙΚΟΤΣΙΦΛΙΚΑΔΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ

ΠΡΟΣ ΤΗΝ

ΕΛΛΑΔΑ ΤΗΣ ΛΑΪΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

ΜΑΘΗΜΑ ΤΕΤΑΡΤΟ

«ΚΟΜΜΟΥΝΙΣΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ» — ΑΡ. 44 — 1 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 1945

ΑΠ' ΤΗΝ ΑΣΤΙΚΟΤΣΙΦΛΙΚΑΔΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΤΗΣ ΛΑΪΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

Α.— 'Ανάπτυξη του Προλεταριάτου στην 'Ελλάδα

*Ατέλειωτοι στάθηκαν οι αγώνες του ελληνικού λαού για τη λύση των αστικο-δημοκρατικών προβλημάτων, για τη λαϊκοδημοκρατική αναγέννηση του τόπου. Όλη την περίοδο, απ' την επανάσταση του 21 ως τον πρώτο παγκόσμιο πόλεμο, τη γεμίζει ή πάλη για συνταγματικές ελευθερίες, για τη δημοκρατία, για τη γη. Μά κάθε φορά οι κυρίαρχες τάξεις κατάρθωναν να κόβουν την όρμη του λαϊκού ξεσηκώματος με μεταρρυθμίσεις που άφηναν πάντα ουσιαστικά άλυτα τα φυσικά προβλήματα. Γιατί απ' τους αγώνες αυτούς έλειπε ή οργανωμένη πολιτική δύναμη που θα καθοδηγούσε τις μάζες, θα τις ένωνε και θα κατεύθυνε τα χτυπήματά τους σ' έναν καθορισμένο στόχο. Μόνο ύστερα απ' τον πόλεμο του 14—18 εμφανίζεται στην 'Ελλάδα τὸ κόμμα που θάχε για ιστορικό του προσορισμό να γίνει ή ηγετική δύναμη στον αγώνα για τη χειραφέτηση του λαού, για τη νεοελληνική αναγέννηση, τὸ Κομμουνιστικό Κόμμα τῆς 'Ελλάδας.

Ποιές ήταν οι αίτιες τῆς καθυστερημένης εμφάνισής του; Βασική αίτία ήταν ὅτι ή προδοσία τῆς αστικής τάξης τῆς χώρας μας πάνω στον ίδιο τον ιστορικό της ρόλο, ή συμμαχία της με τους τσιφλικάδες και ή ὑποταγή της στο ξένο κεφάλαιο, είχαν σαν συνέπεια να ἀναπτυχτεί καθυστερημένα στον τόπο μας ή βιομηχανία. Στην ἐποχή που ή διδασκαλία του Μάρξ φώτιζε τον ταξικό αγώνα του προλεταριάτου, που κάτω απ' την καθοδήγηση τῆς Α' Διεθνούς οργανώνονταν οι πρώτοι πολιτικοί του οργανισμοί, που στην Γαλλία γινόταν ή πρώτη προσπάθεια του προλεταριάτου να καταλάβει την ἐξουσία στα 1871, στην 'Ελλάδα ή παραγωγή δὲν είχε ἀκόμη ξεπεράσει τὸ στάδιο τῆς μικρῆς, σκόρπιας βιοτεχνικῆς παραγωγῆς. Μόλις στην 7η δεκαετία του περασμένου αἰῶνα ή βιοτεχνική παραγωγή ἀρχίζει να δίνει τὴ θέση της στη βιομηχανία και δημιουργούνται τὰ πρώτὰ βιομηχανικά κέντρα (Σύρα, Λαύριο). Φυσικά, κάτω απ' τις συνθήκες που ἀναπτύσσεται—ἀστοτσιφλικαδική συμμαχία και ἐξάρτηση τῆς χώρας απ' τὸ ξένο κεφάλαιο—ή βιομηχανία παίρνει απ' την ἀρχή, και ποτὲ δὲν ξεπερνᾷ βασικά τὴν μορφή τῆς ἐλαφριᾶς βιομηχανίας. Ὅμως ή ἀνάπτυξή της είχε σαν ἀποτέλεσμα τὴν εμφάνιση στον τόπο μας του βιομηχανικοῦ προλεταριάτου, τῆς πρωτοπόρας δύναμης των ἐργαζομένων, που, ιστορικά, εἶναι ὁ φορέας τῆς σοσιαλιστικῆς μεταβολῆς τῆς κοινωνίας.

Με τὴν εμφάνισή του, τὸ βιομηχανικό προλεταριάτο δίνει τὰ δείγματα του πρωτοπορειακοῦ του ρόλου και του μαχητικοῦ του χαρακτήρα. Γρήγορα ἀνα-

πτύσσεται ή ταξική του συνείδηση και άρχίζει την οργανωμένη πάλη του ένάντια στους έκμεταλλευτές του. Στά 1879 ιδρύονται στο βιομηχανικό κέντρο της Σύρας οί πρώτες ανεξάρτητες επαγγελματικές οργανώσεις του προλεταριάτου, τὰ πρώτα σωματεία, άπ' τούς έργάτες τών ναυπηγείων και τών βυρσοδεφείων. Ταυτόχρονα οί ίδιοι έργάτες κατεβαίνουν στις πρώτες μαζικές άπεργίες και άντιμετωπίζουν με ξύλα και πέτρες την ένοπλη επίθεση του άστοτσιφλικάδικου κράτους. Οί επαγγελματικές οργανώσεις του προλεταριάτου γρήγορα άπλώνονται και στα άλλα κέντρα. Στά 1882 ιδρύεται στην Άθήνα τó σωματείο τών τυπογράφων. Τόν ίδιο καιρό οργανώνονται οί τσαγκαράδες και οί ραφτάδες της Άθήνας και του Πειραιά και σε λίγα χρόνια ιδρύεται τó Σωματείο τών μηχανικών και θερμαστών τών караβιών. Στά 1894 ή έργατιά της Άθήνας γιορτάζει στο Στάδιο την πρώτη έργατική της Πρωτομαγιά και διεκδικεί τó δωρο.

Την ταξική-επαγγελματική συνειδητοποίηση κι' όργάνωση του προλεταριάτου άκολουθεί και τó πολιτικό του ζύπνημα ξεχωριστά συγκεχημένο γι' άρκετό διάστημα. Στην Ελλάδα μπαίνουν οί σοσιαλιστικές ιδέες, σχηματίζονται οί πρώτες σοσιαλιστικές ομάδες—στην Πάτρα, στην Άθήνα, στο Αίγιο, στην Κεφαλλονιά κλπ.—και βγαίνουν οί πρώτες σοσιαλιστικές έφημερίδες. Στά 1890 ή έφημερίδα του Καλλέργη «Σοσιαλιστής» έχει 1000 φύλλα κυκλοφορία. Άριθμό σημαντικό για την έποχή εκείνη.

Η συνδικαλιστική και πολιτική κίνηση που άναπτύσσει τó προλεταριάτο ταραίζει βαθειά τις κυρίαρχες τάξεις. Με όλα τά μέσα χτυπούν τούς άγώνες του προλεταριάτου και καταφεύγουν σε νομοθετικά μέτρα «κατά της έπεκτάσεως του κοινωνιστικού κινδύνου και τών άνατρεπτικών δογμάτων». Συνηθισμένες να κατέχουν άναμφισβήτητα την ήγεσία της πολιτικής ζωής, να εύνουχίζουν κατά τή θέλησή τους τούς λαϊκούς άγώνες και να ίκανοποιούν τά συμφέροντά τους με τούς μεγαλοϊδεάτικους τυχολωκτισμούς, τρέμουν μπροστά στην έργατική τάξη, που διαθλέπουν ότι θ' άρχίσει ν' άναπτύσσεται σαν μια δύναμη ανεξάρτητη, που άπειλεί να πάρει την ήγεσία τών λαϊκών άγώνων, και που θά μπάσει άργότερα στον τόπο τó μαρξισμό.

Μά καμμιά προσπάθεια τών άστοτσιφλικάδων δέ στάθηκε, ούτε μπορούσε να σταθεί, ίκανή να άνακόψει την φυσιολογική πορεία του προλεταριάτου και της ταξικής πάλης. Η μεγάλη κρίση που δημιούργησε για τις κυρίαρχες τάξεις ό πόλεμος του 14—18 και ή άχτινοβολία της Όχτωβριανής Έπανάστασης, βοήθησαν στο γρηγορότερο πολιτικό ανέθασμα του προλεταριάτου, στην επαγγελματική και πολιτική ένοποίησή του. Η άνάμνηση της καταστροφής του 1897, τó κουρέλιασμα που πάθε μ' αυτήν ή Μεγάλη Ίδέα και οί ίδιες οί κυρίαρχες τάξεις, ήταν άκόμη ζωντανά στη μνήμη του λαού. Ο πόλεμος του 12, παρ' όλες τις έπιτυχίες του, όχι μόνο άνακούφιση δέν έφερε στις λαϊκές μάζες, μά χειροτέρεψε την δυστυχία τους, άποδείχνοντάς τους ότι τó αίμα τó δικό τους γενόταν χρυσάφι στις κάσες τών έκμεταλλευτών τους. Τά τέσσερα χρόνια του Ιμπεριαλιστικού πολέμου και ό «διχασμός» τών κύριαρχων τάξεων, που κάθε μία μερίδα τους πάσκιζε να ύπηρετήσει τά δικά της άφεντικά, τις ξεσκέπασε άλλη μια φορά στα μάτια του λαού, που είχε τσακιστεί ύστερα από 6 χρόνια πολέμου. Γοργά ώριμαζε ή έπαναστατική κρίση που θ' άκολουθούσε τή μικρα-

σιατική καταστροφή και τὰ ἄλλα πρόβλήματα τοῦ τόπου ξεσήκωναν τὶς λαϊκὲς μάζες καὶ ἀπαιτοῦσαν τὴν ἀμεσὴ λύση τους. Ἡ χρεωκοπία τῆς Μεγάλης Ἰδέας ἔστρεψε τὸ λαὸ στὴν ἀναζήτηση ἐσωτερικῆς λύσης γιὰ τὰ ζητήματά του.

«Στὸ τέλος τοῦ μεγάλου πολέμου ἡ κατάσταση στὴν Ἑλλάδα ἀντικειμενικὰ εἶναι ὥριμη γιὰ νὰ λυθεῖ τὸ βασικὸ πρόβλημα ποὺ ἡ ἱστορία τότε ἔβαζε μπροστά: ἡ ἀστικοδημοκρατικὴ ἐπανάσταση μὲ κινητῆρα τὴν ἐργατικὴ τάξη ἐπικεφαλῆς τῆς ἀγροτικῆς καὶ τοῦ ἄλλου ἐργαζόμενου λαοῦ. Ὑποκειμενικὰ, ἡ ἀνάγκη τῆς ἀλλαγῆς καταχτᾷ τὰ μυαλά».

(Ζαχαριάδης. Θέσεις γιὰ τὴν Ἱστορία τοῦ Κ. Κ. Ε.)

Οἱ προλεταριακὲς ὀργανώσεις ἀναπτύσσονται, δεκάδες χιλιάδες ἐργάτες εἶναι ὀργανωμένοι στὰ σωματεῖα τους. Οἱ σοσιαλιστικὲς ὀμάδες καὶ ὀργανώσεις πληθαίνουν καὶ δραστηριοποιοῦνται. Τὸ ἐργατικὸ κίνημα ἀνεβαίνει καὶ ζητάει τὴν συνδικαλιστικὴ καὶ πολιτικὴ ἐνοποίησή του, ζητάει μιὰ ἐνιαία ὀργάνωση καὶ κατεύθυνση. Στὰ 1915 γίνεται ἡ πρώτη προσπάθεια ἐνοποίησης τῶν σοσιαλιστικῶν ὀμάδων σ' ἓναν πολιτικὸ ὀργανισμό μὲ τὴν Α' Σοσιαλιστικὴ Συνδιάσκεψη ποὺ ἀποφασίζει τὴν ἴδρυση ἑνὸς Σοσιαλιστικοῦ Κόμματος χωρὶς καὶ νὰ τραβήξει στὴν πραγματοποίησή του. Στὰ 1918, ἡ βαθεῖα ἐπαναστατικὴ κρίση ποὺ συγκλονίζει ὅλες τὶς καπιταλιστικὲς χῶρες μὲ τὸ τέλος τοῦ ἱμπεριαλιστικοῦ πολέμου, ἔχει τὸν ἀντίχτυπό της καὶ στὴν Ἑλλάδα. Ταυτόχρονα, ἡ νίκη τῆς Ὀκτωβριανῆς Ἐπανάστασης ἔρχεται νὰ φτερώσει μὲ καινούργια πίστη καὶ αὐτοτελοποίηση τὸ προλεταριάτο, ποὺ τελικὰ, στὰ 1918 πραγματοποιεῖ τὴν ἐνότητά του: Τὸ Σεπτέμβρη τοῦ 18 ἱδρύεται ἡ Γενικὴ Συνομοσπονδία τῶν Ἐργατῶν τῆς Ἑλλάδας καὶ τὸ Νοέμβρη συγκαλεῖται τὸ Α' Σοσιαλιστικὸ Συνέδριο ποὺ στέκεται καὶ τὸ ἱδρυτικὸ Συνέδριο τοῦ Σοσιαλεργατικοῦ Κόμματος τῆς Ἑλλάδας, ποὺ μετονομάστηκε ἀργότερα σὲ Κομμουνιστικὸ.

B.— Τὸ Κ. Κ. Ε. στὴν παιδικὴ του ἡλικία.

Ἀμέσως μὲ τὴν ἴδρυσή του τὸ Σοσιαλεργατικὸ Κόμμα ἔδειξε ὅτι ἦταν ὕγιης ὀργανισμός, ἀξίος πρῶτοπόρος τοῦ προλεταριάτου καὶ τῶν ἐργαζόμενων τῆς χώρας, καρ' ὅλα τὰ ἀμφιταλαντευόμενα, μικροαστικὰ στοιχεῖα ποὺ εἶχαν εἰσχωρήσει στὶς γραμμὲς του. Στὰ 18 ἡ Β' Διεθνῆς ἔβγαине τέλεια χρεωκοπημένη ἀπ' τὸν ἱμπεριαλιστικὸ πόλεμο, ποὺ τὸν εἶχε ὑποστηρίξει. Οἱ ἡγέτες της, τορπιλλίζοντας τὴν προσπάθεια τοῦ Μπολσεβίκικου Κόμματος τῆς Σοβ. Ἐνωσης γιὰ τὴν ἴδρυση ἑνὸς καινούργιου Διεθνοῦς Ὄργανισμοῦ τοῦ προλεταριάτου, ἐπέμεναν νὰ τὴ διατηροῦν στὴ ζωὴ, ἀναγκάζοντας τοὺς Μπολσεβίκους νὰ τραβήξουν γιὰ τὴ δημιουργία μιᾶς Γ' Διεθνοῦς, ποὺ θὰ ξεκαθάριζε τὸ ἐπαναστατικὸ κίνημα ἀπ' τοὺς ὑπηρετές τῆς κεφαλαιοκρατίας. Τὸ Σοσιαλεργατικὸ Κόμμα γνωστοποίησε μὲ ἔγγραφό του τὴν ἴδρυσή του στὴ Β' Διεθνῆ, μὰ δὲν προσχώρησε σ' αὐτήν, διατηρώντας ἐπιφυλάξεις ὡς τὴν ἴδρυση τῆς Γ' Διεθνοῦς. Καὶ τελικὰ, ἀφοῦ οὐσιαστικὰ ἀκολουθοῦσε τὴ γραμμὴ τῆς Γ' Διεθνοῦς ἔχοντας σὲ παρένθεση τὸν τίτλο Κομμουνιστικὸ, στὰ 1924 προσχώρησε καὶ τυπικὰ στὴν Γ' Διεθνῆ, δέχτηκε τοὺς 21 ὅρους της καὶ ἔγινε τὸ Κομμουνιστικὸ Κόμμα τῆς Ἑλ-

λάδας. "Έτσι τὸ νεαρὸ Κομμουνιστικὸ Κόμμα γαλουγήθηκε μὲ τις γνήσιες ἐπαναστατικές παραδόσεις καὶ μὲ τὴ μπολσεβίκικη γραμμὴ τοῦ Λένιν.

Ὡστόσο τὸ Κομμουνιστικὸ Κόμμα στὰ πρῶτα του βήματα, παρ' ὅλο πὸ ἦταν βγαλμένο μέσα ἀπ' τοὺς ἀγῶνες καὶ τὰ προβλήματα πὸ ἀπασχολοῦσαν τὸ προλεταριάτο καὶ ὅλους τοὺς ἐργαζόμενους τῆς χώρας μας, παρ' ὅλο πὸ πῆρε μέρος σὲ ὅλους ἀπὸ κεῖ καὶ πέρα τοὺς ἀγῶνες τοῦ λαοῦ καὶ καθοδήγησε τοὺς πιότερους ἀπ' αὐτοὺς, ἦταν ἀκόμα ἀνώριμο πολιτικά καὶ ἰδεολογικά καὶ δὲν μπόρεσε ν' ἀνταποκριθεῖ στὰ καθήκοντα πὸ ἡ ἱστορία ἔβαζε ἐκεῖνη τῇ στιγμῇ μπροστά του: νὰ δεῖ τὴν ἀνάγκη τῆς ἀστικοδημοκρατικῆς ἐπανάστασης, πὸ ἡ καταστροφὴ τοῦ 22 τὴν εἶχε κάνει ἀκόμη πιὸ ἔντονη καὶ ἐπιταχτική, νὰ ἐνώσει τις λαϊκὲς μάζες καὶ νὰ τις κατευθύνει στὴν πραγματοποίησή της.

«Ἐνῶ ἀντικειμενικὰ ἡ κατάσταση τὸ καλεῖ νὰ ὀργανώσῃ καὶ καθοδηγήσῃ τὸν ἐργαζόμενο λαὸ στὴ λαοκρατικὴ δημοκρατικὴ μεταβολὴ πὸ εἶναι ὠριμὴ, ὑποκειμενικὰ τὸ Κόμμα δὲν μπορεῖ νὰ συλλάβῃ τὸ νόημα τῆς ἐποχῆς του, νὰ δώσῃ τὸ νεοελληνικὸ μπολσεβίκικο πρόγραμμα τῆς μεταβολῆς αὐτῆς, νὰ τοποθετηθεῖ σωστὰ στὸ πεδίο τῶν πολιτικῶν-κοινωνικῶν συγκρούσεων τῆς περιόδου αὐτῆς. Ἀναμασσᾷ καὶ φέρνει ἀπ' ὄξω γενικὲς, ἀφηρημένες, δογματικὲς θέσεις καὶ διαπιστώσεις, χρησιμοποιοῖ ἔτσι εἴτε ἀλλοιῶς ἀφηρημένη ἐπαναστατικὴ φρασεολογία, δὲν μπορεῖ ὅμως μέσα ἀπ' τὴ νεοελληνικὴ κοινωνικὴ ζωὴ καὶ πραγματικότητα νὰ χαράξῃ τὸ νεοελληνικὸ μπολσεβίκικο δρόμο ἐξέλιξης... Σὲ μιὰ περίοδο πὸ τὴ χώρα τὴν κλονίζει πρωτόφαντη ἐπαναστατικὴ κρίση, πὸ ἡ ἀστικοτσιφλικάδικη πλουτοκρατία «δὲν μπορεῖ νὰ κυβερνήσῃ ὅπως πρὶν» καὶ ὁ λαὸς «δὲν θέλει νὰ κυβερνηθεῖ ὅπως πρὶν», πὸ ἡ πολεμικὴ μικρασιατικὴ καταστροφὴ συμπαροασύρει ὅλες τις παλιὰς ἀξίες, τὸ πολιτικὸ κόμμα, πὸ ἱστορικὰ καὶ ἀντικειμενικὰ εἶναι ὁ πρωτεργάτης, ὁ ὀργανωτὴς, ὁ καθοδηγητὴς καὶ κινητῆρας τῆς κοινωνικῆς ἀνατροπῆς, ὑποκειμενικὰ δὲν μπορεῖ νὰ ἀνταποκριθεῖ στὰ προστάγματα τῆς περιόδου αὐτῆς. Τοῦ λείπει ἡ νεοελληνικὴ μαρξιστικὴ-λενινιστικὴ θεωρία, βγαλμένη, ζυμωμένη, δημιουργημένη, φυτρωμένη μέσα ἀπὸ τὴν νεοελληνικὴ πραγματικότητα, ἀπ' τὴ δυστυχία, τις ἀνάγκες καὶ τὴ θέληση τοῦ ἐργαζόμενου λαοῦ».

(Ζαχαριάδης. Θέσεις γιὰ τὴν Ἱστορία τοῦ Κ. Κ. Ε.)

Αὐτὴ ἡ ἀδυναμία, μαζί μὲ τις ἐσωτερικὲς κρίσεις πὸ χαρακτηρίζουν τὴν πρώτη περίοδο τῆς ζωῆς τοῦ Κόμματος, δίνουν γιὰ ἄλλη μιὰ φορὰ στὶς κυρίαρχες τάξεις τὴ δυνατότητα νὰ ξεπεράσουν προσωρινὰ τὴν κρίση τους, νὰ ἐμποδίσουν τὸ λαὸ νὰ δώσῃ τις ριζικὲς λύσεις πὸ ἀπαιτοῦσαν τὰ προβλήματά του..

Οἱ δύο πρῶτες κρίσεις τοῦ Κόμματος, ἡ Ὀ π π ο ρ τ ο υ ν ι σ τ ι κ ῆ (1918—24) καὶ ἡ Λ ι κ β ι τ ε α ρ ι σ τ ι κ ῆ (1924—26), ἐκδηλώνουν ξεκάθαρα τὴν ἀνικανότητα τῶν μικροαστῶν διανοουμένων πὸ βρέθηκαν στὴν καθοδήγησή του νὰ δοῦν τὴ νεοελληνικὴ πραγματικότητα καὶ τὴ θέση καὶ τὸ ρόλο τοῦ

Κόμματος σ' αυτήν, τόν τρόπο και τή δειλία τους μπροστά στα καθήκοντα που ή ιστορία έβαζε στην πρώτη γραμμή. Στην περίοδο τής βαθειάς επαναστατικής κρίσης του 18—24, οι μικροαστοί, τρομαγμένοι μπροστά στην ιδέα τής ήγερσίας του επαναστατικού κινήματος από το προλεταριάτο και το Κόμμα του, βρίσκουν καταφύγιο στη θεωρία τής «μακράς νομίμου υπάρξεως» για το Κόμμα και παραδίνουν τήν ήγερσία και τήν πρωτοβουλία στην αστική τάξη. Έτσι οι κυρίαρχες τάξεις έγκαθιδρύουν τή «Δημοκρατία» που αυτές ήθελαν, εύνουχίζοντας το επαναστατικό ξεσκήωμα του λαού. Η διχτατορία του Πάγκαλου πολύ γρήγορα κλό-νισε τήν αστική δημοκρατία και δημιούργησε μιá καινούργια κρίση για τις κυρίαρχες τάξεις. Μέσα στο ώριμασμα τής καινούργιας κρίσης, το Κόμμα πέφτει στην δεύτερη έσωτερική του κρίση: οι λικβιταριστές ζητάν τή διάλυση του Κόμματος και τήν άνασυγκρότηση ενός Κόμματος μικρού, με διαλεγμένα «επαναστατικά στοιχεία». Κατά συνέπεια δίνουν τόν καιρό στους άστοτσιφλικάδες να πετύχουν μιá σχετική σταθεροποίηση τής κλονισμένης έξουσίας τους και να συνεχίσουν το ξεζούμισμα του λαού.

Απ' τα 28 ως τα 31, στην περίοδο τής παγκόσμιας οικονομικής κρίσης ποϋχε γερό τόν αντίχτυπό της και στην Ελλάδα, το Κόμμα συγκλονίζεται από τήν τρίτη κρίση του, τή φραξιονιστική πάλη, που του φέρνει τις πιο μεγάλες ζημιές κι' απ' τήν όποια έπωφελούνται όσο μπορούν οι τροτσικιστές και ο ταξικός έχθρος που τελικά λύνεται μόνο με τήν επέμβαση τής Γ' Διεθνούς.

Η Γ' Διεθνής, στην έκκλησή της σε όλα τα μέλη του Κ. Κ. Ε., καλεί το Κόμμα να σταματήσει τήν δίχως άρχές πάλη στις γραμμές του, να καταπιαστεί με τήν όργάνωση και τήν καθοδήγηση τών λαϊκών αγώνων, με τή συγκεκριμένη μελέτη τών προβλημάτων του λαού. Τα καθήκοντα που έβαλε ή Γ' Διεθνής βρήκαν τήν πιο γόνιμη έφαρμογή από το Κόμμα, που, με τήν καινούργια του καθοδήγηση, μ' επί κεφαλής το σ. Ζαχαριάδη ρίχτηκε μ' ένουσιασμό στην πραγματοποίησή τους και μπήκε στην περίοδο τής πολυσεβικοποίησής του.

Γ.— Το Κόμμα περνάει στην ώριμότητά του.

Στο τρίχρονο διάστημα, απ' το 31 ως το 34, το Κ. Κ. Ε. μπόρεσε να ξεπεράσει τις βασικές άδυναμίες τής παιδικής του ηλικίας. Ζυμωμένο μέσα στους σκληρούς λαϊκούς αγώνες, με όδηγό τις πολύτιμες ύποδείξεις τής Γ' Διεθνούς, μπόρεσε να δεί και να αναλύσει μαρξιστικά τή νεοελληνική πραγματικότητα: το άγροτικό πρόβλημα άλυτο βασάνιζε τους άγρότες, που, παρ' όλες τις μεταρρυθμίσεις που επέβαλαν με τους αγώνες τους, εξακολουθούσαν να μένουν σε μεγάλη άναλογία κολληγοι και ποτέ δέν έγιναν λεύτεροι ιδιοχτήτες και καλλιεργητές τής γής τους και λεύτεροι κάτοχοι του έμπορεύματός τους. Η βιομηχανία έμενε βασικά έλαφριά βιομηχανία, έξαρτημένη σε πρώτες ύλες, καύσιμα, άκόμη και κεφάλαια απ' το έξωτερικό. Οι πλουτοπαραγωγικές πηγές του τόπου και βασικοί κλάδοι τής παραγωγής βρίσκονταν στα χέρια του ξένου κεφαλαίου, που, τυλίγοντας με τα πλοκάμια του όλους τους τομείς τής ελληνικής οικονομίας, έπνιγε τήν ανάπτυξή της και μετέβαλε τή χώρα μας σε μισοαποικιακή χώρα, έξαρτημένη οικονομικά και πολιτικά απ' τους ξένους χρηματιστικούς όμίλους. Η αστική τάξη τής Ελλάδας δέν ξεπλήρωσε τόν ιστορικό της προορισμό, δέν τρά-

θήξε για τή δημιουργία μιᾶς ἀνεξάρτητης οἰκονομίας πού θᾶχε οἶαν προϋπόθεση τή λύση τοῦ ἀγροτικοῦ ζητήματος, τήν ἐξάλειψη τῶν φεουδαρχικῶν ὑπολειμμάτων καί τήν ἀπαλλαγή τῆς χώρας ἀπ' τὸ ξένο κεφάλαιο. Συμμάχησε μέ τοὺς τσιφλικάδες καί τοὺς ξένους ἱμπεριαλιστές, κι' ἀπ' αὐτὴ τὴ συμμαχία βγήκε ἡ «ψωροκώσταινα» μέ τὸ γυμνό, πεινασμένο, ἀγράμματο, τυραγνισμένο λαό τῆς καί μέ τίς μεγαλοϊδεάτικες τυχοδιωκτικὲς περιπέτειές τῆς μέ τίς καταστροφικὲς γιὰ τίς λαϊκὲς μᾶζες συνέπειές τους.

Ἡ διαπίστωση ὅλων αὐτῶν τῶν προβλημάτων ἔγινε ἀπὸ τὴν 6ῃ Ὀλομέλεια τῆς Κ. Ε. τοῦ 1934, πού καθώρισε πάνω σ' αὐτὰ τὴν πορεία τῆς ἐπανάστασης στὴν Ἑλλάδα, τὸ χαρακτῆρα τῆς καί τίς κινητήριες δυνάμεις τῆς.

«Ἡ θέση τῆς Ἑλλάδας στὸ σύστημα τοῦ παγκόσμιου ἱμπεριαλισμοῦ οἶαν ἐξαρτημένης χώρας, τὰ σημαντικὰ φεουδαρχικὰ ὑπολείμματα καί ὁ φεουδαρχικὸς φόρος πού ἔχει πάρει σύγχρονη χρηματικὴ μορφή πού πιέζει τὴν ἀγροτιά, ὁ χαμηλὸς βαθμὸς τῆς ἀνάπτυξης τῶν παραγωγικῶν δυνάμεων πάνω στὴ βάση αὐτὴ... καθορίζουν τὸ χαρακτῆρα τῆς ἐπικείμενης ἐπανάστασης στὴν Ἑλλάδα καί τίς κινητήριες δυνάμεις τῆς ἐπανάστασης αὐτῆς.

»Ἡ ἐπικείμενη ἐπανάσταση τῶν ἐργατῶν καί ἀγροτῶν στὴν Ἑλλάδα θὰ ἔχει ἀστικοδημοκρατικὸ χαρακτῆρα μέ τάσεις γρήγορης μετατροπῆς σὲ σοσιαλιστικὴ ἐπανάσταση.

»... Κινητήριες δυνάμεις τῆς ἐπανάστασης στὴν Ἑλλάδα εἶναι ἡ ἐργατικὴ τάξη καί οἱ φτωχομεσαίες μᾶζες τῆς ἀγροτιᾶς... Ἡγεμόνας τῆς ἐπανάστασης, πρωτόβουλη, δραστηριότερη καί καθοδηγητικὴ τῆς δύναμη ὀφείλει νὰ ἀναδειχθεῖ τὸ προλεταριάτο, τὸ ὁποῖο, στηριζόμενο στὴ φτωχολογία, τραβᾷ μαζί του καί τίς συνδεμένες μ' αὐτὸ μέ στέρεη συμμαχία, βασικὲς μεσαίες τάξεις τῆς ὑπαίθρου...».

(Ἀπόφαση 4ῆς Ὀλομέλειας 1934).

Μέ τὴν ἀστικοδημοκρατικὴ ἐπανάσταση ἡ ἐξουσία περνάει στὰ χέρια τῶν ἐργατῶν καί ἀγροτῶν καί πραγματοποιεῖ αὐτὰ τὰ καθήκοντα:

«Ἀπελευθέρωση τῆς χώρας ἀπὸ τὸ ζυγὸ τοῦ ξένου κεφαλαίου καί τὴν ἐξάρτηση ἀπὸ τίς ἱμπεριαλιστικὲς δυνάμεις· ἀκύρωση τῶν ξένων χρεῶν· δήμευση καί ἐθνικοποίηση τῶν ξένων ἐπιχειρήσεων· ἀπαλλοτρίωση, χωρὶς ἀποζημίωση τῶν τσιφλικάδικων καί μοναστηριακῶν γαιῶν καί δόσιμό τους στοὺς ἀγρότες· κατάργηση τῶν τοκογλυφικῶν χρεῶν καί χρεῶν ἀπαλλοτριώσεων τῶν ἐργαζομένων ἀγροτῶν· ἀπαλλαγὴ τοῦ ἐργαζόμενου λαοῦ ἀπὸ τὴ φορολογία καί βαρεῖὰ προοδευτικὴ φορολογία ὅλων τῶν ἐκμεταλλευτῶν· χωρισμὸς τῆς ἐκκλησίας ἀπὸ τὸ Κράτος...».

(Στὸ ἴδιο).

Μέ τὴν 6ῃ Ὀλομέλεια τὸ Κομμουνιστικὸ Κόμμα τῆς Ἑλλάδας ἀπόδειξε ὅτι εἶχε πετάξει ἀπὸ πάνω του ὅ,τι ἀχρηστο καί βλαθερὸ εἶχε στὰ περασμένα χρόνια, τὸν δισταγμὸ του καί τὴν ἔλλειψη γερῆς τοποθέτησης μέσα στὴν ἑλληνικὴ

πραγματικότητα. Έπαψε να χρησιμοποιεί τη μαρξιστική θεωρία σάν δόγμα και τήν έκανε αυτό που πραγματικά είναι: καθοδήγηση για δράση.

«Η ιστορική σημασία της 6ης Όλομέλειας — λέει ο Ζαχαριάδης — είναι ότι για πρώτη φορά έδωσε την επιστημονική ανατομία της οικονομικής διάρθρωσης της χώρας και καθόρισε το νεοελληνικό δρόμο της λαϊκής απελευθέρωσης και της σοσιαλιστικής πραγματοποίησης. Βασικά ολοκλήρωσε τον ιδεολογικό έξοπλισμό του Κ. Κ. Ε. και του έδωσε μιαν άναμφισβήτητη υπεροχή απέναντι στην άστικοτσιφλικιάδικη ιδεολογία και τη δυνατότητα μιās δημιουργικής επαναστατικής λαϊκής πολιτικής δράσης».

Μέχρι τότε, η έλλειψη μιās σωστής Στρατηγικής, βγαλμένης μέσα απ' τα ελληνικά προβλήματα, εμπόδιζε το Κόμμα να έχει μιā σωστή ταχτική, να οργανώσει και να καθοδηγεί πάνω σε μιā συγκεκριμένη βάση τους καθημερινούς αγώνες τών εργαζομένων.

«Το νεαρò Κομμουνιστικό Κόμμα της Ελλάδας, παρὰ τις μεγάλες έπιτυχίες του, δέν μπόρεσε ακόμη να θέσει και να λύσει μπολσεβίκικα τα καθήκοντά του της καθοδήγησης πλατειοῦ λαϊκού επαναστατικού κινήματος μ' έπικεφαλής τò προλεταριάτο».
(Απόφαση 6ης Όλομέλειας).

Τώρα, με ξεκαθαρισμένες τις στρατηγικές του επιδιώξεις, τò Κόμμα μπορεί να πραγματοποιήσει τη συσπείρωση της αγροτιάς, και όλων τών εργαζομένων γύρω στο προλεταριάτο πάνω στη βάση τών άμεσων, συγκεκριμένων, καθημερινών ζητημάτων και αγώνων. Καθορίζει τα καθήκοντά του πάνω στην οργάνωση τών οικονομικών αγώνων του προλεταριάτου και της αγροτιάς, πάνω στο ξεπέρασμα τών δικών του οργανωτικών αδυναμιών για να γίνει η πολιτική δύναμη που θάβναι άξια να καθοδηγήσει τους μεγάλους αγώνες που ώριμάζουν.

Δ.— Τò Κ. Κ. Ε. στην πάλη ενάντια στο φασισμό και τόν πόλεμο.

Τò Κόμμα από τò 5ο του Συνέδριο (Μάρτη 1934) είχε καταγγείλει στο λαό τόν κίνδυνο της επιβολής φασιστικής δικτατορίας κι' είχε διατυπώσει «την παράλληλη συγκέντρωση τών δυνάμεων της επανάστασης και του αντιφασισμού απ' τή μιā και του φασισμού και της αντίδρασης απ' τήν άλλη». Για τήν ματαίωση του φασιστικού κινδύνου, κάλεσε όλες τις λαϊκές δυνάμεις σε κοινό αγώνα. Τήν αντιφασιστική - αντιμοναρχική πάλη τήν έβαλε σάν πρωταρχικό του καθήκον. Κάτω απ' τò σύνθημα του ένιαίου μετώπου, οί λαϊκές μάζες κινητοποιήθηκαν έδειξαν τή θέλησή τους για δημοκρατία και λαϊκή κυριαρχία. Ωστόσο, παρ' όλους τους αγώνες και τις σημαντικές έπιτυχίες του Κόμματος και του λαοῦ, ο Κονδύλης με τήν άνοχη και τήν υποστήριξη όλων τών άστικων κομμάτων και του ξένου κεφαλαίου, έφερε με τò πραξικόπημα του δημοψηφίσματος τò Γλύξμπουργκ.

Μά κι' ύστερα απ' τήν μοναρχική παλινóρθωση, τò Κόμμα δεκαπλασιάζει τις προσπάθειές του για τή ματαίωση της άνοιχτής φασιστικής δικτατορίας που έτοι-

αυτόν, βγήκε πιό γερό, πιό ξεκαθαρισμένο, πιό ώριμασμένο απ' τή δοκιμασία αὐτή. Οί κατοπινοί του ἀγῶνες κι' οί καταχτήσεις του τὸ μαρτυροῦν.

Ε.— Τὸ Κ. Κ. Ε. ἔμπνευστὴς καὶ ὀργανωτὴς τοῦ ἔθνικοαπελευθερωτικοῦ ἀγῶνα.

Τὸ Κόμμα ἀπ' τὸ 5ο καὶ ἰδιαίτερα ἀπ' τὸ 6ο του Συνέδριου εἶχε χαράξει τίς γραμμὲς τῆς δημοκρατικῆς, ἐθνικῆς, πατριωτικῆς του πολιτικῆς: ἔνωση ὅλων τῶν δυνάμεων τῆς χώρας ἐνάντια στὸ φασισμό, γιὰ τὴν κατοχύρωση καὶ τὸ σεβασμὸ τῆς λαϊκῆς κυριαρχίας, γιὰ τὴν υπεράσπιση τῆς ἀνεξαρτησίας καὶ ἀκεραιότητος τῆς χώρας, γιὰ μιὰ λεύτερη, γιὰ μιὰ ἀνεξάρτητη, λαϊκὴ δημοκρατικὴ Ἑλλάδα.

Ἔτσι, ὅταν ὁ ξένος φασισμὸς χτύπησε τὴ χώρα, τὸ Κ. Κ. Ε., παρ' ὄλο πὺ τὰ καλύτερα παιδιὰ του ἦταν στὶς φυλακὲς καὶ τὸ ἴδιο διαλυμένο, ἦταν ἡ μόνη πολιτικὴ δύναμη πὺ μποροῦσε νὰ ἀντιτάξει στὸ ψεύτικο «ὄχι» τοῦ μοναρχοφασισμού, τὸ γνήσιο ὄχι τοῦ λαοῦ, πὺ τὸ βροντοφώναξε μέσα ἀπ' τὴ φυλακὴ ὁ ἴδιος ὁ ἀρχηγός του. Κι' ὁ λαός, μὲ τὸ σύνθημα τῆς ἀληθινῆς του ἡγεσίας ρίχτηκε στὸν περήφανο ἔθνικοαπελευθερωτικὸ του ἀγῶνα πὺ ἄρχισε στὴν Ἀλβανία, φούντωσε στὰ χρόνια τῆς κατοχῆς καὶ βρῆκε τὸ κορύφωμά του τὸ Δεκέμβρη.

Μὲ τὴν τριετὴ κατοχὴ, τὰ στελέχη καὶ τὰ μέλη τοῦ Κόμματος, πὺ ὁ ντόπιος φασισμὸς φεύγοντας τὰ παράδωσε φυλακισμένα στοὺς καταχτητὲς, βρῆκαν τὸν τρόπο νὰ δραπετεύσουν καὶ νὰ μποῦν ἐπικεφαλῆς τοῦ λαοῦ σὲ μιὰ ἀπ' τίς πιό κρίσιμες στιγμὲς τῆς ἱστορίας του.

Μόλις συγκροτήθηκαν οἱ πρῶτες ὀργανώσεις του, τὸ Κ. Κ. Ε. ρίχεται στὸν ἀγῶνα γιὰ τὴν ἐθνικὴ ἐνότητα, γιὰ τὸν χωρὶς ὑπολογισμοὺς ἀγῶνα ἐνάντια στὸν καταχτητὴ. Μὲ τὴν πρωτοβουλία του καὶ παρὰ τὴν ἀρνησὴ τῶν πολιτικῶν ἀρχηγῶν τῶν ἀστικῶν κομμάτων, συγκροτήθηκε τὸ Σεπτέμβρη τοῦ 42 ἡ καινούργια Φιλικὴ Ἐταιρία, τὸ ΕΑΜ. Μὲ τὴν καθοδήγησή του ὀργανώθηκαν οἱ πρῶτοι ἀγῶνες τοῦ λαοῦ γιὰ τὴν ἐπιβίωση. Κάτω ἀπ' τὸ σύνθημα τῆς πάλης γιὰ τὴν ἐπιβίωση, γιὰ τὴ λευτεριά, γιὰ τὴ λαϊκὴ κυριαρχία, οἱ λαϊκὲς μάζες ὀργανώνονται καὶ παλεύουν μὲ ἀφταστο ἡρωισμό καὶ αὐτοθυσία. Τὸ Κόμμα, παρ' ὄλο ὅτι εἶχε κιόλας σηκώσει τὸ βάρος τῆς ὀργάνωσης τοῦ Ἐθνικοαπελευθερωτικοῦ ἀγῶνα, παρ' ὄλη τὴν ἀντίδραση πὺ συνάντησε ἀπ' τὰ ἀστικὰ κόμματα, δὲν ἔπαψε οὔτε στιγμὴ νὰ καλεῖ ὄλους ὄσους ἤθελαν νὰ παλαίψουν ἐνάντια στὸν καταχτητὴ, ἔξω ἀπὸ κάθε πολιτικὴ καὶ ἰδεολογικὴ διαφορά, στὸν κοινὸ ἀγῶνα, στὸ πλάτεμα τῆς ἐθνικῆς ἐνότητας. Νὰ πῶς ἔβαζε τὸ ζήτημα ὁ σ. Σιάντος στὴν εἰσήγησή του στὴν Πανελλαδικὴ Συνδιάσκεψη τὸ Δεκέμβρη τοῦ 42:

«... Ὁ ἄμεσος πολιτικὸς σκοπὸς τοῦ Κόμματός μας εἶναι τὸ διώξιμο τῶν ξένων καταχτητῶν καὶ τὸ ξεσκλάβωμα τῆς Ἑλλάδας καὶ τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ... Εἶναι... γεγονός ὅτι καὶ κάτω ἀπ' τὸ ζυγὸ τῆς ξενικῆς ὑποδούλωσης ὑπάρχουν κοινωνικὲς τάξεις, ταξικὰ πολιτικὰ κόμματα καὶ ἀκόμα στὸ ἔξωτερικὸ ὑπάρχει ἓνας Γλύξμπουργκ μὲ τὴν κυβέρνησή του, πὺ ἔτσι ἢ ἀλλοιῶς ἀποτελεῖ μιὰ κατάσταση. Ὅλοι αὐτοὶ οἱ διάφοροι παράγοντες εἶναι ἀλήθεια, ὅτι

έχουν ο καθένας και διαφορετικούς σκοπούς όσον άφορᾶ τή μεταπολεμική λύση του έσωτερικού έλληνικού προβλήματος. Το γεγονός όμως αυτό έμείς νομίζουμε ότι δέ μπορεί σήμερα ν' αποτελέσει άφορμή για τή διάσπαση τών έθνικῶν δυνάμεων του τόπου. Έφ' όσο τὸ συμφέρο δλόκληρου του έλληνικού λαού, όλων τών κοινωνικῶν τάξεων σήμερα είναι κοινό, έφ' όσο κοινός είναι ο πόθος για τὸ διώξιμο του κατακτητή, τήν άπελευθέρωση τής Ελλάδας, τήν άποκατάσταση τής ανεξαρτησίας και άκεραιότητας τής έλληνικής γῆς, με δυὸ λόγια άφου, όσον άφορᾶ τους σκοπούς όλοι οί Έλληνες σήμερα είμαστε σύμφωνοι, δέ μπορούν νά έμποδίσουν τήν αναγκαία ένότητα τής πάλης του έλληνικού λαού για τήν άπολύτρωσή του οί προγραμματικές διαφορές που χωρίζουν τὰ διάφορα πολιτικά κόμματα. . . Σήμερα πρωτεύει ή πάλη για τήν έθνική λευτεριά, γιατί χωρίς αυτήν δέ μπορεί νά έχουμε καμμιᾶ κοινωνική προκοπή. Κάθε άλλη αντίληψη, κάθε άπόπειρα διάσπασης τής έθνικής ένότητας με τὸ πρόσχημα τών ιδεολογικῶν διαφορῶν, πρέπει νά είμαστε πεπεισμένοι ότι μόνο τόν κατακτητή έξυπηρετεί. . . Και όσο για τή λύση του έσωτερικού προβλήματος, έμείς νομίζουμε ότι ή πιὸ σωστή θέση είναι αὐτή που έμείς προτείνουμε, γιατί, ένῶ από τὸ ένα μέρος δίνουμε στο λαὸ τὰ κυριαρχικά του δικαιώματα, με τὸ νά δώσει έλεύθερα τή λύση που προτιμάει, άπ' τὸ άλλο ή θέση μας αὐτή άφαιρεί κάθε πρόσχημα για τή διάσπαση τής έθνικής ένότητας στη σημερινή πάλη ένάντια στον κατακτητή και τὰ ὄργανά του. . .

»Συνεπῶς τώρα πρέπει νά παλαίψουμε ένωμένοι και ὅλοι μαζί για τήν δλοκληρωτική έθνική άπελευθέρωση, ν' άπαλλάξουμε τήν Ελλάδα άπ' τόν γερμανοϊταλοβουλγάρικο φασιστικό ζυγὸ και τὸ έσωτερικό ζήτημα νά τὸ λύσει ο ίδιος ο έλληνικός λαὸς έτσι ὅπως τὸ θέλει ο ίδιος, άμέσως ὕστερα άπ' τήν άποχώρηση του κατακτητή».

Τὸ προσκλητήριο του Κ. Κ. Ε. ξεσήκωσε τόν έθνικοαπελευθερωτικό άγῶνα, τὸ κίνημα τής αντίστασης πουφερε τόν έλληνικό λαὸ στην πρωτοπορεία τών αντιφασιστικῶν λαῶν. Ὁργανωμένες στο ΕΑΜ και στον ΕΛΑΣ οί λαϊκές μάζες κέρδισαν τεράστιες μάχες ένάντια στους τρεις κατακτητές, που ξεκίνησαν άπ' τὰ σαμποτάζ, τις πρώτες άπεργίες και διαδηλώσεις, για νά φτάσουν ως τόν άνταρτοπόλεμο, τις μαζικές πολιτικές διαδηλώσεις και άπεργίες, τόν ένοπλο άγῶνα στις πόλεις, τή δημιουργία τής Έλεύθερης Ελλάδας και τόν περιορισμὸ τών κατακτητῶν στις βασικές πόλεις και στις συγκοινωνιακές άρτηρίες, και τελικά ως τήν γενική επίθεση του ΕΛΑΣ για τὸ διώξιμο τών κατακτητῶν.

Στις περιοχές τής Έλεύθερης Ελλάδας ο λαὸς τσάκιζε τόν κρατικό μηχανισμό πουχε κληρονομήσει ή 4η Αυγούστου στους κατακτητές. Μιά καινούργια έξουσία γενιόταν, που έβγαινε από τὸ λαὸ και τήν άσκοῦσε ο ίδιος ο λαός, μια έξουσία που ὅμοιά της δέν γνώρισε ποτὲ ή Ελλάδα, και που ήταν τὸ προμήνυμα τής Λαϊκής Δημοκρατίας. Ἡ Αυτόδιοίκηση κι' ή Λαϊκή Δικαιοσύνη άνοτάραξαν

την ύπαιθρο, τῆς ἔδωσαν ζωὴ καὶ πίστη, τὴν ἔκαναν νὰ πραγματοποιοῦν θαύματα ἠρωϊσμοῦ καὶ ὀργάνωσης. Καὶ σὲ λίγο στὰ βουνὰ τῆς Ἑλευθέρας Ἑλλάδας συγκροτήθηκε ἡ πρώτη κεντρικὴ Λαϊκὴ ἐξουσία, ἡ ΠΕΕΑ. Οἱ Πράξεις καὶ οἱ Ἀποφάσεις τῆς ἔβαζαν τὰ θεμέλια τῆς καινούργιας λαϊκοδημοκρατικῆς Ἑλλάδας, πού-γινε ἡ ἐλπίδα κι' ἡ ἀπαντοχὴ ὄλου τοῦ λαοῦ: κατοχυρώνονται ὅλες οἱ δημοκρατικὲς ἐλευθερίες, ἡ ἐξουσία πηγάζει ἀπ' τὸ λαὸ καὶ ἀσκεῖται ἀπὸ τὸ λαὸ, ἡ δουλιὰ ἀναγνωρίζεται κοινωρικὸ λειτούργημα καὶ ἱερὸ δικαίωμα τοῦ κάθε πολίτη, οἱ γυναῖκες καὶ οἱ νέοι ἀποχτοῦν ἴσα δικαιώματα μὲ τοὺς ἄνδρες, καθιερώνεται ἡ δημοτικὴ γλῶσσα. Μέσα στὸν ἐθνικοαπελευθερωτικὸ ἀγῶνα ὁ λαὸς, καταχτῶντας μὲ τὸ αἷμα τοῦ τῆ λευτεριά του, ἔβαλε καὶ τίς βάσεις γιὰ τὴν ὀριστικὴ λύση τῶν προβλημάτων πού τὸν τυράγνισαν 150 χρόνια, γιὰ τὴν ὀλοκλήρωση τῆς ἀστικοδημοκρατικῆς ἐπανάστασης.

Ἡ αὐτοδιάλυση τῆς Γ' Διεθνοῦς μέσα στὸ φούντωμα τοῦ δικοῦ μας καὶ τοῦ σημμαχικοῦ ἀγῶνα, τὸν Ἰούνη τοῦ 43, στάθηκε ἕνας σημαντικὸς σταθμὸς στὴν ἱστορία τοῦ Κ. Κ. Ε. Τὸ Κόμμα νοιώθει ὅτι εἶναι ὄριμο καὶ ἔτοιμο νὰ σηκώσει μόνου τὶς μεγάλες εὐθύνες τῆς καθοδήγησης τῆς ἐθνικοαπελευθερωτικῆς πάλης καὶ τοῦ ἀγῶνα γιὰ τὴ Λαϊκὴ Δημοκρατία. Οἱ ἀγῶνες τοῦ στὸ πλευρὸ καὶ ἐπικεφαλῆς τοῦ λαοῦ τὸ ἔχουν ἀναδείξει στὴν πρώτη πολιτικὴ δύναμη τοῦ τόπου, στὴν μεγάλη ἡγετικὴ δύναμη τῶν ἐργατῶν καὶ ὄλων τῶν ἐργαζόμενων τῆς Ἑλλάδας. Καὶ τὴ θέση τοῦ αὐτῆ τὴν κρατᾶει μὲ συνέπεια, μὲ ἀπόλυτη συναίσθηση τῆς εὐθύνῃς του, τὴ στεριώνει καὶ τὴ δυναμώνει μὲ τὸ αἷμα χιλιάδων παιδιῶν του.

Ξένη καὶ ἐχθρικὴ στὸ γιγάντιο ξεσήκωμα τοῦ λαοῦ στάθηκε ἡ ἑλληνικὴ πλουτοκρατία καὶ τὰ κόμματά της. Μέσα κι' ἔξω ἀπ' τὴν Ἑλλάδα, μὲ τὴν ἀνοιχτὴ καὶ τὴν σκεπασμένη προδοσία, μὲ τίς ραδιουργίες καὶ τίς προβοκάτσιες, μὲ τὰ Τάγματα καὶ μὲ τὸ Ζέρβα, πάσκιζε νὰ σπάσει τὸ περήφανο φρόνημα τοῦ λαοῦ, νὰ συκοφαντήσῃ τοὺς ἀγῶνες του καὶ τὴν ἡγεσία του, νὰ προετοιμάσει τὸ ἔδαφος γιὰ νὰ πάρει στὰ χέρια τῆς τὴν ἐξουσία μετὰ τὸ διώξιμο τοῦ καταχτητῆ, γιὰ νὰ καθίσει πάλι στὸ σθέρκο τοῦ λαοῦ. Στὴν ταχτικὴ αὐτῆ τῆς πλουτοκρατίας, τὸ Κόμμα ἀντιτάσσει τὴ θέλησή του ν' ἀνεβάσει τὸν ἐθνικὸ ἀγῶνα ὡς τὸ διώξιμο τοῦ καταχτητῆ, νὰ πλατύνει τὴν ἐνότητα καὶ μέχρι τὰ ἀστικά κόμματα, τσακίζοντας τὴν ἀρνηση καὶ τίς ραδιουργίες τους, γιὰ νὰ ἐξασφαλιστεῖ ἡ μεταπολεμικὴ ὀμαλὴ δημοκρατικὴ ἐξέλιξη τοῦ τόπου, γιὰ νὰ ἐκφράσει λεύτερα ὁ λαὸς τὴ θέλησή του. Χάρη στὶς ἀδιάκοπες προσπάθειες καὶ χάρη στὶς ὑποχωρήσεις τοῦ Κ. Κ. Ε. καὶ τοῦ Ε.Α.Μ., ὑπογράφηκε ἡ συμφωνία τοῦ Λιβάνου καὶ σχηματίστηκε ἡ Κυβέρνηση τῆς Ἑθνικῆς Ἐνότητος.

Ἔτσι ἔφτασε ὁ ἑλληνικὸς λαὸς ὡς τὴν ἀπελευθέρωση, ἔτοιμος νὰ ἀντιμετώπισῃ τὰ προβλήματα τῆς ἀνασυγκρότησης, μὲ πίστη στὶς δυνάμεις του, ἔτοιμος νὰ ὀλοκληρώσῃ τὴν ἀντιφασιστικὴ του νίκη μὲ τὴ νίκη τῆς Λαϊκῆς Δημοκρατίας.

ΣΤ.— Τὸ Κόμμα στὸν ἀγῶνα γιὰ τὴν ἀνεξάρτητη καὶ λαοκρατούμενη Ἑλλάδα.

Μέσα στὸν τρίχρονο ἀγῶνα ἐνάντια στὸν καταχτητὴ ὀρίμασαν οἱ προϋποθέσεις γιὰ τὴ λύση τοῦ ἐσωτερικοῦ προβλήματος, γιὰ τὴν ὀλοκλήρωση τοῦ ἀστικοδημοκρατικοῦ μετασχηματισμοῦ τῆς χώρας, τὴν ἀπαλλαγὴ τοῦ λαοῦ ἀπ' τὰ δεσμὰ τῆς ξένης καὶ τῆς ντόπιας ὀλογαρχίας. Τὸ Κόμμα, τὸ Ε.Α.Μ., ὀλόκληρος ὁ λαὸς,

ένα ήθελαν με την απελευθέρωση: τάξη, ήσυχία, ανασυγκρότηση, λεύτερες εκλογές για την κατάκτηση της Λαϊκής Δημοκρατίας. Κι' άμέσως με τη λευτεριά ξεκίνησαν για την πραγματοποίησή τους. Ποτέ ο τόπος δεν γνώρισε τόση τάξη και ήσυχία όσο τις μέρες της απελευθέρωσης, όταν την κρατούσε ο ίδιος ο λαός με τον ΕΛΑΣ. Η ανασυγκρότηση άρχισε, γεφύρια στήθηκαν, σιδηρόδρομοι λειτούργησαν, εργοστάσια κινήθηκαν άπ' τον ίδιο το λαό. Μ' ένθουσιασμό και αυτοπεποίθηση οι λαϊκές μάζες ξεκινούσαν για την ολοκλήρωση των κατακτήσεών τους. Μά ή ελληνική πλουτοκρατία, άπογυμνωμένη μπροστά στο λαό, με το στίγμα της προδοσίας ή της άποχής, δίχως την ελάχιστη πολιτική έπιρροή, δεν μπορούσε να παραιτηθεί άπ' τα σχέδιά της. Και για να τα πραγματοποιήσει, για να κόψει τη λαϊκοδημοκρατική πορεία του έθνους και να πάρει στα δασίλογα χέρια της την έξουσία, δεν είχε παρά ένα δρόμο να ανακόψει πραξικοπηματικά την δμαλή δημοκρατική εξέλιξη του τόπου. Και μιá δύναμη για να στηριχτεί: τα όπλα των Τόρρηδων. Άδερφωμένες ή ντόπια και ή ξένη πλουτοκρατία, πραγματοποίησαν τη δολοφονική τους επίθεση ενάντια στον έλληνικό λαό το Δεκέμβρη του 44. Άπέναντι στον κίνδυνο να χαθεί ή ανεξαρτησία ποϋχε ποτιστεί με το αίμα χιλιάδων άγωνιστών, το Κ. Κ. Ε. μαζί με το ΕΑΜ σήμαναν το καινούργιο προσκλητήριο για την συνέχιση του έθνικοαπελευθερωτικού άγώνα, για την αντίσταση, ενάντια στην προσπάθεια μιās καινούργιας υποδούλωσης της Ελλάδας και του λαού της. Οι λαϊκές μάζες δώσανε το Δεκέμβρη όλο το μέτρο της πολιτικής τους ώριμότητας, κορύφωσαν τον άγώνα ποϋχαν άρχίσει άπ' τα 1940.

Τά ξένα όπλα, αναγκάζοντας τις λαϊκές δυνάμεις να συμπυχτούν, ανέβασαν στην έξουσία όλο το φασιστικό κατακάθι του τόπου. Στήριξαν το μεταδεκεμβριανό κράτος που ένα χαρακτηριστικό έχει: την πιο όμη τρομοκρατία για να τσακίσει τη δύναμη του λαού, να ρίξει πάνω του τα βάρη της ανασυγκρότησης, να τον παραδώσει στα νύχια του βιομηχανικού και του τραπεζιτικού κεφάλαιου, να ξαναφέρει την μοναρχοφασιστική διχτατορία νομιμοποιημένη με πραξικοπηματικές εκλογές.

Στα φασιστικά πραξικοπηματικά σχέδια και ενέργειες της όλιγαρχίας, το Κ. Κ. Ε. αντίτάσσει τη δύναμη των ένωμένων λαϊκών δυνάμεων στην πάλη για να ξαναμπεί ή Ελλάδα στο δρόμο της δμαλής δημοκρατικής εξέλιξης, για να εκφράσει λεύτερα κι' άβίαστα ο λαός τη θέλησή του, για να βρεί τη χειραφέτησή του, την άπαλλαγή του άπ' τα δεσμά της ξένης και της ντόπιας πλουτοκρατίας, με τη Λαϊκή Δημοκρατία.

Ζ.— Το Πρόγραμμα του Κ. Κ. Ε.

Μέσα στους 27 χρόνους άγώνες του για τη χειραφέτηση του λαού, ύστερα κι' άπ' το 7ο Συνέδριό του, το Κομμουνιστικό Κόμμα της Ελλάδας δίνει στον έλληνικό λαό το πρόγραμμά του, βγαλμένο μέσα άπ' τον ίδιο το λαό, με κατασταλαγμένη την πείρα του παγκόσμιου επαναστατικού κινήματος και την πείρα των άγώνων του έλληνικού λαού, ζυμωμένο με τα προβλήματα και τους πόθους του, δηλ. το πρόγραμμα της αναγεννημένης λαϊκοδημοκρατικής Ελλάδας. Ποιό είναι στις γενικές του γραμμές το πρόγραμμα του Κόμματος;

α) 'Ο β' παγκόσμιος πόλεμος έφερε τη χρεωκοπία της πολιτικής άστικής δημοκρατίας, που άνοιξε τις πόρτες στο φασισμό και δημιούργησε, ένα νέο τύπο δημοκρατίας, τη Λαϊκή Δημοκρατία που σημαίνει: άφαίρεση της έξουσίας άπ' τα χέ-

ρια τής φασιστικής χρηματιστικής ολιγαρχίας, δημιουργία ενός καινούργιου κράτους στα χέρια τών λαϊκών μαζών, πού θα εξασφαλίσει τό ξεκαθάρισμα τού κάθε τόπου απ' τίσ φασιστικές δυνάμεις, θα πραγματοποιήσει τήν ανασυγκρότηση σέ βάρος όχι τού λαού μά τής αυτοκρατίας, θα εφαρμόσει τήν άφαίρεση τής οικονομικής δύναμης τής χρηματιστικής ολιγαρχίας μέ τήν έθνικοποίηση τών βασικών μοχλών τής οικονομίας καί τήν κατάργηση τής πολιτικής καταπίεσης, θα επιβάλει τόν περιορισμό, όσο είναι δυνατό μέσα στα πλαίσια τής καπιταλιστικής οικονομίας, τής εκμετάλλευσης, καί θ' ακολουθήσει τόν δρόμο γιά τό δυνατό πέρασμα στό Σοσιαλισμό. Από τούτη τή στιγμή ή Λαϊκή Δημοκρατία είναι άντικατα και γιά τόν τόπο μας. Όσοσο στή γήρμα μας έχει αυτό τό ιδιαίτερο, ότι οί κινητήριες δυνάμεις τού τήν πραγματοποιήσαν καί τά μέτρα πού παίρνει είναι οί ίδιες οί κινητήριες δυνάμεις καί τά μέτρα πού βρίσει γιά λύση ή άστικοδημοκρατική επανάσταση. Κατά συνέπεια, Λαϊκή Δημοκρατία σημαίνει γιά τόν τόπο μας ολοκλήρωση τού άστικοδημοκρατικού επαναστατημένου, πού τήν ανάγκη πού καθόρισε απ' τά 34 τό Κόμμα μας.

β) Η φασιστική παραγωγική καί ή Λαϊκή Δημοκρατία άποιο άρτεται πολιτικά καί οικονομικά. Η φασιστική παραγωγή στα χέρια των εργατών, των άγγρατών, τών βιοτεχνών, τών μικρών καί μέσων καί τών μεσαίων άγγρατών. Οί βασικοί μοχλοί τής οικονομίας—μεγάλη βιομηχανία, τίπιες μεταφορές κλπ.—είναι εμπορεύεται. Καταργούνται όλα τά έξωτρεστικά ελέγχω καί ή Α. Ο. Ε. Κατάργηση καί εθνοποίηση τών ξένων επιχειρήσεων. Κατάργηση τών γρήγορων αγρότες καί άπαλλοτριώσεως καί τή λεηστρική εκμετάλλευση τών όρειών περιοχών, κατάργηση των γεωών κλπ. Πάται λύνονται τά δυό βασικά προβλήματα τής άστικοδημοκρατικής επανάστασης ή εξάρτηση τής χώρας απ' τό έξω καί ή τήν άγγρατική ζήτηση. Οί κινητήριες δυνάμεις τού τόπου άποιο άρτεται δημιουργούνται οί προϋποθέσεις γιά τήν ανάπτυξη μιās γερής ντόπιας κεντρικής καί γεωργικής παραγωγής πάνω στη βάση μιās γερής έσωτερικής αγοράς. Η οικονομία δέν γίνεται σοσιαλιστική, τό κεφάλαιο καί ή άτομική ιδιοκτησία δέν καταργούνται, μά ή παραγωγή γίνεται κάτω απ' τό λαϊκό έλεγχο, καί κατατεύχεται στήν έξυπηρετηση τών λαϊκών συμφερόντων.

γ) Τό κράτος τής Λαϊκής Δημοκρατίας, σαν γνήσια λαϊκή εξουσία, στηρίζεται σέ θεσμούς δημοκρατικούς καί ή άποιο άρτεται καί ή άποιο άρτεται, ή άποιο άρτεται λαϊκό καί σώματα ή άποιο άρτεται λαϊκά. Τό αντιπροσωπευτικό σύστημα αποτελείται σέ πλατειά λαϊκή βάση, καθορίζεται στό λαό ή άποιο άρτεται τών δημοκρατικών έλευθεριών, ίσοπολιτευτικές γενικές καί στους νέους κλπ. Παίρνει όλα τά μέτρα γιά τήν προστασία των εργαζομένων με ένα πλατύ σύστημα υλικής πρόνοιας, άνοψώνει τό έκπολιτιστικό επίπεδο τού λαού, δίνει άποιο άρτεται σχέσεις άνοψώσει τό πνεύμα τής διεθνούς άλληλεγγύης καί τής συνεργασίας τών δημοκρατικών λαών, τής ειρήνης στους μεγάλους συμμάχους, καί στους βελγικούς, λαούς, τής ειρηνικής διεκδίκησης κάθε διαφοράς.

Μέ τό πρόγραμμά του τό Κ. Κ. Ε. άνοίγει στό λαό τήν άποιο άρτεται τήν άποιο άρτεται Ελλάδα, τήν «Ελλάδα τής δουλειάς, τής λευτεριάς, λευτεριάς άποιο άρτεται άποιο άρτεται έξάρτηση, με τό άποιο άρτεται πολιτισμό, (απ' τό άποιο άρτεται τού σ. Ζαχαριάδη) πού θά τήν άποιο άρτεται τών άποιο άρτεται τήν άποιο άρτεται καί εθιμική στους εργαζόμενους.

Μέ ξεκαθαρισμένη μπολσεβίκη ιδεολογία, μέ τίσ μάζες στό πλευρό του, δοκιμασμένο μέσα στους 27 χρόνους άγώνες του, τό Κομμουνιστικό Κόμμα τής Ελλάδας άποιο άρτεται ή μοναδική ήγετική δύναμη τού ελληνικού λαού καί τόν άποιο άρτεται μέ πίστη στή νίκη.

1

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

STAT

- 1 Γεωγραφικά στοιχεία
- 2 Η οργάνωση του Κράτους
- 3 Οι 16 Δημοκρατίες της Ένωσης
- 4 Ο εθνικός πλούτος
- 5 Η παραγωγή
- 6 Τα δημόσια οικονομικά
- 7 Τα πεντάχρονα
- 8 Η γεωργία
- 9 Εισαγωγές και εξαγωγές
- 10 Μισθοί και μεροκάματα
- 11 Η κοινωνική πρόνοια
- 12 Η εκπαίδευση
- 13 Τα εργατικά συνδικάτα
- 14 Οι ένοπλες δυνάμεις
- 15 Η θέση της γυναίκας
- 16 Η ανάπτυξη του πολιτισμού
- 17 Οι σοβιετικοί ηγέτες
- 18 Οι εξωτερικές σχέσεις
- 19 Σοβιετικές επιχειρήσεις και επιδόσεις
- 20 Η έπιστήμη
- 21 Η σοβιετική εκκλησία
- 22 Μεταρρυθμίσεις
- 23 Το σύνταγμα Στάλιν
- 24 Ιστορικές ημερομηνίες
- 25 Κρατικές γιορτές

ΤΙΜΗ: 1000 ΔΡΑΧΜΕΣ

Σήμερα

Στην

**ΣΟΒΙΕΤΙΚΗ
ΕΝΩΣΗ**

**Η ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΓΙΑ ΚΑΘΕ
ΟΨΗ ΤΗΣ ΖΩΗΣ ΣΤΗΝ ΕΣΣΔ.**

ΣΗΜΕΡΑ
ΣΤΗ ΣΟΒΙΕΤΙΚΗ ΕΝΩΣΗ

ΕΛΕΤ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ : ΛΑΟΣ - ΕΠΙΣΤΗΜΗ - ΤΕΧΝΗ

ΝΑΣΟΣ ΖΑΦΕΙΡΙΔΗΣ - ΑΘΗΝΑ 1946

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Ἐδῶ καὶ πολλὰ χρόνια ἡ διεθνὴς κεφαλαιοκρατία ἐμποδίζει συστηματικὰ νὰ μαθευτεῖ κάθε τι ποὺ γίνεται στὴν ΕΣΣΔ, τάχα γιὰ νὰ προφυλιχτεῖ ὁ κόσμος ἀπ' τὸ «μπολσεβίκικο μικρόβιο».

Σήμερα, ἐπὶ τέλους, ἄρχισε κάποια ἐπικοινωνία μὲ τὸ σοβιετικὸ κόσμο. Ὅσα μαθαίνουμε ἀπ' αὐτὸν εἶναι ὅλο καὶ πιὸ ἐνδιαφέροντα. Γι' αὐτὸ ρωτᾶμε γιὰ περισσότερα.

Τὸ βιβλιαράκι αὐτὸ δίνει πληροφορίες γιὰ τὰ πάντα. Φυσικὰ ὅσο τὸ ἐπιτρέπει ὁ ὄγκος του. Ὅμως ὅ,τι δίνει προέρχεται ἀπὸ ἐξακριβωμένες πηγές.

Γράφτηκε γιὰ τὴν Ἀγγλικὴ ἑταιρεία «Russia Today Society» καὶ κυκλοφόρησε φαρδιά σ' ὅλο τὸν κόσμο. Ἡ ἑλληνικὴ ἔκδοσή του εἶναι ἐνημερωμένη μὲ στοιχεῖα ποὺ ἐνδιαφέρουν τὸν Ἕλληνα ἀναγνώστη.

ΕΛΕΤ

1 ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

ΕΠΙΦΑΝΕΙΑ : 21 600 000 τετραγωνικά χιλιόμετρα

(Βρετανική Αυτοκρατορία : 34 600 000, *Ενωμένες Πολιτείες *Αμερικής
(ΕΠΑ) : 7 900 000, Κίνα : 10 380 000, *Ελλάδα : 129 880).

ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ : 193 198 000 (1939)

(Βρετανική Αυτοκρατορία : 456 000 000, ΕΠΑ : 106 000 000,
Κίνα : 440 000 000, *Ελλάδα : 7 336 000).

ΕΘΝΟΤΗΤΕΣ : 175

ΟΜΟΣΠΟΝΔΕΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΕΣ : (Λεπτομέρειες στο κεφ. 3) :

ΡΣΟΣΔ (Ρωσία)
Ούκρανία
Λευκορωσία
(Μπιελορωσία)
Ούζμπεκιστάν
Καζακιστάν

*Ατζερμπαϊτζάν
Γεωργία
*Αρμενία
Ταντζικιστάν
Κιργκισιστάν
Καρελοφιλανδία

Τουρκμενιστάν
*Εσθονία
Λιθουανία
Λεττονία
Μολδαβία

ΠΟΛΕΙΣ : (Απογραφή του 1939).

Μόσχα	ΡΣΟΣΔ	4 137 000
Λένινγκραντ	ΡΣΟΣΔ	3 191 000
Κίεβο	Ούκρανία	846 000*
Χάρκοβο	Ούκρανία	833 000*
Βακού	*Ατζέρμπ.	809 000
Γκόρκι	ΡΣΟΣΔ	644 000
Οδησσός	Ούκρανία	604 000
Τασκέντ	Ούζμπεκ.	585 000
Τβιλίσι (Τυφλίδα)	Γεωργία	519 000
Ροστόβ (του Ντόν)	ΡΣΟΣΔ	510 000*
Ντιεπροπετρόβσκ	Ούκρανία	501 000*
Σταλίνο	Ούκρανία	462 000*
Σταλινγκράντ	ΡΣΟΣΔ	445 000*
Σβερντλόβσκ	ΡΣΟΣΔ	426 000
Νοβοζιμπιρσκ	ΡΣΟΣΔ	405 000
Καζάν	ΡΣΟΣΔ	402 000
Κουϊμπισσεβ	ΡΣΟΣΔ	390 000
Ρίγα	Λεττονία	385 000**
Σαράτοφ	ΡΣΟΣΔ	376 000
Βορονέζ	ΡΣΟΣΔ	327 000
Αβόφ	Ούκρανία	318 000**
Γιαροσλάβ	ΡΣΟΣΔ	298 000

Ζαπορόζιε	Ούκρανία	289 000*
Ίβάνοβο	ΡΣΟΣΔ	285 000
Άρχάγγελος	ΡΣΟΣΔ	281 000
Όμσκ	ΡΣΟΣΔ	281 000
Τσελιαμπίνσκ	ΡΣΟΣΔ	273 000
Τούλα	ΡΣΟΣΔ	272 000
Πέρμ	ΡΣΟΣΔ	255 000
Άστραχάν	ΡΣΟΣΔ	254 000

ΣΗΜΕΙΩΣΗ : * Πόλεις που καταληφτήκανε απ' τις γερμανικές στρατιές.
Ο πληθυσμός τους είναι διαφορετικός σήμερα.
** Η Ρίγα και το Λβόφ ένσωματώθηκαν στην ΕΣΣΔ στα 1940. Ο αριθμός των κατοίκων τους δέν προέρχεται από σοβιετικές πηγές. Ίσχύει και γι' αυτές ή σημείωση*.

Άπ' τις πόλεις τής ΕΣΣΔ
11 είχανε, προπολεμικά, πάνου από 500 000 κατοίκους,
31 είχανε μεταξύ 500 000 και 200 000,
46 είχανε μεταξύ 200 000 και 100 000.

ΛΙΜΑΝΙΑ :

Πάνου στη Μαύρη Θάλασσα : ΟΔΗΣΣΟΣ, ΝΟΒΟΡΟΣΙΣΚΗ,
ΝΙΚΟΛΑΓΕΦ, ΧΕΡΣΩΝΑ, ΜΠΑΤΟΥΜ, ΣΕΒΑΣΤΟΥΠΟΛΗ
ΕΥΠΑΤΟΡΙΑ, ΓΙΑΛΤΑ, ΘΕΟΔΟΣΙΑ, ΤΟΥΑΠΣΕ, ΠΟΤΙ.

Πάνου στην Άζοφική θάλασσα : ΜΑΡΙΟΥΠΟΛΗ, ΡΟΣΤΟΒ,
ΜΠΕΡΝΤΙΑΝΣΚ, ΤΑΓΚΑΝΡΟΚ, ΚΕΡΤΣ.

Πάνου στην Κασπία θάλασσα : ΒΑΚΟΥ, ΜΑΚΧΑΤΣ - ΚΑΛΑ,
ΑΣΤΡΑΧΑΝ, ΚΡΑΣΝΟΒΟΝΤΣΚ.

Πάνου στον Άρκτικό Ώκεανό : ΑΡΧΑΓΓΕΛΟΣ, ΜΟΥΡΜΑΝΣΚ
ΙΓΚΑΡΚΑ, ΤΙΚΣΙ.

Πάνου στον Ειρηνικό Ώκεανό : ΒΛΑΝΤΙΒΟΣΤΟΚ, ΝΙΚΟΛΑ-
ΓΕΒΣΚ, ΣΟΒΙΕΤΙΚΟ-ΛΙΜΑΝΙ.

Πάνου στη Βαλτική Θάλασσα : ΛΕΝΙΝΓΚΡΑΝΤ, ΡΙΓΑ, ΤΑΛΙΝ
ΛΙΕΠΑΓΙΑ, ΜΕΜΕΛ.

ΠΟΤΑΜΙΑ ΚΑΙ ΚΑΝΑΛΙΑ [Διώρυγες] : (Συνολικό μήκος πλω-
τών ποταμιών και καναλιών 135 000 χιλιόμετρα, στα 1938).

Ποτάμια : ΒΟΛΓΑΣ (χύνεται στην Κασπία)· ΝΕΒΑΣ, ΝΤΒΙΝΑ
(στη Βαλτική)· ΣΒΙΡ, ΒΟΛΚΟΦ (στη λίμνη Λατόγκα)· ΝΤΒΙΝΑ
ΟΝΕΓΚΑ (στη Λευκή Θάλασσα)· ΟΜΠ, ΙΡΤΥΣΣ, ΓΕΝΙΣΣΕ·Ι·
ΔΕΝΑ (στον Άρκτικό Ώκεανό)· ΑΜΟΥΡ (στον Ειρηνικό)·
ΔΝΕΙΣΤΕΡΟΣ, ΜΠΟΥΥΓΚ, ΔΝΕΙΠΕΡΟΣ (στη Μαύρη Θά-
λασσα)· ΝΤΟΝ, ΝΤΟΝΕΤΣ (στην Άζοφική Θάλασσα).

42 ποτάμια τῆς ΕΣΣΔ ἔχει, τὸ καθένα, μῆκος πάνου ἀπὸ 1 000 χιλιόμετρα.

Κανάλια (διώρυγες) : ΣΤΑΛΙΝ. ἀπ' τῆ Βαλτική στὴ Λευκὴ Θάλασσα. Ἐνώνει τὸ Λένινγκραντ μὲ τὸ Μουρμάνσκ. ΜΟΣΚΟΒΑ-ΒΟΛΓΑ, ἐνώνει τὸν ποταμὸ Μόσκοβα μὲ τὸ Βόλγα κι' ἔτσι μὲ τὴν Κασπία Θάλασσα.

Ἀκόμα κατασκευάζονται πολλὰ κανάλια ποὺ τελικὰ θὰ ἐνώσουν τὴν Μαύρη Θάλασσα, τὴν Ἀζοφικὴ Θάλασσα καὶ τὴν Κασπία Θάλασσα στὸ Νάτο, μὲ τὴ Βαλτικὴ Θάλασσα καὶ τὸν Ἀρκτικὸ Ὠκεανὸ στὸ Βορῖά.

ΣΥΝΟΡΑ :

Στὰ Δυτικὰ : μὲ τὴν Πολωνία, Τσεχοσλοβακία, Οὐγγαρία, Ρουμανία.

Στὸ Βορῖά : μὲ τὴ Φινλανδία.

Στὸ Νότο : μὲ τὴν Τουρκία, τὸ Ἰράκ, τὸ Ἰράν (Περσία), τὸ Ἀφγανιστάν, τὴν Κίνα καὶ τὴν Ἐξωτερικὴ Μογγολία.

Στὴν Ἀνατολή : μὲ τὴν Κίνα.

ΚΛΙΜΑ - ΦΥΤΕΙΑ

Τὸ κλίμα ποικίλλει ἀπ' τὸ πολικὸ μέχρι τὸ μισοτροπικὸ. Ἀντίστοιχα μεταβάλλεται ἡ φυτεία ποὺ χαρακτηρίζεται μὲ τὰ παρακάτω ὀνόματα :

Τούντρα : περιοχὲς ἐλώδεις, χιονισμένες κι' ἀκατάλληλες γιὰ καλλιέργεια,

Βάλτος καὶ Τάϊγκα : περιοχὲς μὲ πυκνὰ δάση. (Τὰ δάση τῆς ΕΣΣΔ εἶναι περίπου τὸ 1/4 ἀπ' τὰ δάση τοῦ κόσμου),

Στέπες : περιοχὲς δασωμένες ἢ καὶ ἀνοιχτές. Στὴν Οὐκρανία οἱ Στέπες εἶναι πλούσιες. Στὴν Κιργιζία εἶναι ἀμώδεις καὶ γυμνές,

Μισοτροπικὲς περιοχὲς, ὅμοιες μὲ τὰ παράλια τῆς Μεσογείου. Οἱ βάλτοι ποὺ εἶναι περίπου τὸ 1/5 τῆς ΕΣΣΔ στραγγίζονται σὲ μεγάλη κλίμακα καὶ καλλιεργοῦνται ἐντατικά. Τὰ δάση ἀποτελοῦν τὰ 38 0/0 τῆς ἑκτάσης τῆς ΕΣΣΔ.

Βιβλιογραφία :

«Ὁ Ἀτλαντὰς τῆς ΕΣΣΔ»
Ἔκδοση Ὁξφόρδης

2 Η ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ

ΤΟ ΑΝΩΤΑΤΟ ΣΟΒΙΕΤ (Συμβούλιο) ΤΗΣ ΕΣΣΔ αποτελείται από δύο σώματα.

Το Σοβιέτ της Ένωσης (569 βουλευτές που εκλέγονται απ' ευθείας απ' το Λαό με αναλογία 1 πρὸς 300 000 ψηφοφόρους).

Το Σοβιέτ τῶν Ἐθνοτήτων (574 βουλευτές που εκλέγονται με τὸν παρακάτω τρόπο: 25 γιὰ κάθε Δημοκρατία τῆς Ένωσης, 11 γιὰ κάθε Αὐτόνομη Δημοκρατία, 5 γιὰ κάθε Αὐτόνομη Περιοχή και 1 γιὰ κάθε Ἐθνικὸ Ἔδαφος).

Ὁ κάθε βουλευτὴς μπορεῖ ν' ἀνακληθεῖ απ' τοὺς ψηφοφόρους του σὲ κάθε στιγμή.

Τὸ 1940 ὑπήρχανε 954 ἄνδρες και 189 γυναῖκες βουλευτές στα δύο σώματα.

Ὁ κάθε πολίτης που ἔχει συμπληρώσει τὸ 18ο ἔτος τῆς ἡλικίας του ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ ψηφίσει και γιὰ τὰ δύο σώματα (ἔξαιροῦνται οἱ τρελλοὶ κι' ὅσοι ἔχασαν τὰ πολιτικά τους δικαιώματα).

ΤΟ ΠΡΟΕΔΡΕΙΟ ΤΟΥ ΑΝΩΤΑΤΟΥ ΣΟΒΙΕΤ εκλέγεται ἀπὸ τὰ δύο σώματα και ἀσχεῖ τὴν δικαιοδοσία του στὴν ἀπουσία τους.

ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΩΝ ΕΠΙΤΡΟΠΩΝ ΤΟΥ ΛΑΟΥ ἀντιστοιχεῖ περίπου στὸ δικό μας Ὑπουργικὸ Συμβούλιο. Ἀποτελεῖται ἀπὸ Ἐπιτρόπους που ὁ καθένας τους εἶναι ὑπεύθυνος γιὰ ἓνα Ἐπιτροπᾶτο [Ὑπουργεῖο], λ.χ. τῶν Ἐξωτερικῶν, τῆς Ἀμυνας κλπ. Τὸ Συμβούλιο εκλέγεται απ' τὸ Ἀνώτατο Σοβιέτ κι' ἔχει κάπου 35 μέλη. Πρόεδρος εἶναι ὁ Ι. Στάλιν.

ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΑΜΥΝΑΣ ιδρύθηκε γιὰ τὸν πόλεμο (σὰν τὸ Πολεμικὸ Συμβούλιο που ὑπάρχει στὴ Μεγάλη Βρετανία) με Διάταγμα τοῦ Συμβουλίου τῶν Ἐπιτρόπων τοῦ Λαοῦ τῆς 29 Ἰουνῆ 1941 και περιλαμβάνει 7 μέλη: Ι Στάλιν (πρόεδρος), Β. Μολότοφ (ἀντιπρόεδρος), στρατάρχης Κ. Βοροσίλωφ, Γ.Μ.Μαλένκωφ, Λ. Π. Μπέρια, Λ. Κ. Καγκάνοβιτς και Ι. Α. Μικογιάν.

Ἀπ' τὸ Ἀνώτατο Σοβιέτ ἔξαρτοῦνται τὰ ἑξῆς :

- Ἡ Νομοπαρασκευαστικὴ Ἐπιτροπὴ,
- Ἡ Ἐπιτροπὴ γιὰ τὶς Ἐξωτερικὲς Ὑποθέσεις,
- Ἡ Ἐπιτροπὴ γιὰ τὸν Προϋπολογισμό,
- Τὸ Ἀνώτατο δικαστήριον,
- Ὁ Δημόσιος κατήγορος.

Ἀπὸ τὸ Συμβούλιο τῶν Ἐπιτρόπων τοῦ Λαοῦ ἐξαρτοῦνται :
Ἡ Ἐπιτροπὴ γιὰ τὸ Κρατικὸ Πλάνο (Σχέδιο),
Ἡ Ἐπιτροπὴ Ἐλέγχου,
Τὸ Οἰκονομικὸ Συμβούλιο,
Ἡ Ἐπιτροπὴ Τεχνῶν,
Ἡ Ἐπιτροπὴ γιὰ τὴν Ἀνώτατη Ἐκπαίδευση,
Ἡ Κρατικὴ Τράπεζα.

Βιβλιογραφία :
«Τὸ σοβιετικὸ σοσιαλιστικὸ
σύνταγμα τοῦ 1936»

3 ΟΙ 16 ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΕΣ ΤΗΣ ΕΝΩΣΗΣ

ΟΝΟΜΑΤΑ	ΠΡΩΤΕΥΟΥΣΕΣ	ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ Προπολεμικός
ΡΣΟΣΔ ¹	Μόσχα	109 000 000 ³
Οὐκρανία	Κίεβο	40 000 000 ³
Λευκορωσία ²	Μίνσκ	10 386 000 ³
Οὐζμπεκιστάν	Τασκέντ	6 282 000
Καζακστάν	Ἄλμα-άτα	6 146 000
Γεωργία	Τβίλισι (Τιφλίδα)	3 542 000
Ἀτζερμπαϊτζάν	Βακού	3 210 000
Λιθουανία	Βίλνα	2 880 000 ³
Μολδαυία	Κισένεβ	2 200 000 ³
Λεττονία	Ρίγα	1 971 000 ³
Ταντζικιστάν	Σταλιναμπάντ	1 485 000
Κιργιζία	Φρούντζε	1 460 000
Ἀρμενία	Ἐριβάν	1 282 000
Τουρκμενιστάν	Ἀσχαμπάντ	1 254 000
Ἑσθονία	Τάλλιν	1 131 000 ³
Καρελοφινλανδία ⁴	Πετροτσαβόντσκα	469 000 ³

ΣΗΜΕΙΩΣΗ : ¹ Ρωσικὴ Σοβιετικὴ Ὁμόσπονδη Σοσιαλιστικὴ Δημοκρατία
² Λέγεται καὶ Μπιελορωσία
³ Δημοκρατίες ποὺ καταληφτήκανε ἀπ' τὴς γερμανικὲς
στρατιές
⁴ Καρελία ἢ Καρελοφινλανδικὴ Σοβιετικὴ Σοσιαλιστικὴ Δη-
μοκρατία

Μέσα σ' αὐτὲς τὴς Δημοκρατίες τῆς Ἐνώσεως, βρῖσκονται
καὶ μερικὲς Αὐτόνομες Δημοκρατίες, μὲ ἐκτάσεις ποὺ κατοικοῦν-
ται ἀπὸ ξεχωριστὲς ἐθνότητες.

Μέσα στη ΡΣΟΣΔ βρίσκονται 16 Αυτόνομες Δημοκρατίες :

- *Η Ταρταρική Αυτόνομος Σοβιετική Σοσιαλιστική Δημοκρατία
- *Η Μπασκίγια
- Τὸ Ταγκεστάν
- *Η Μπουριάτ-Μογγολία
- *Η Καμπαρντινὸ Μπαλκαρία
- *Η Καλμουχία
- *Η Κόμι
- *Η Κριμαία
- *Η Μάρι
- *Η Μόρντβα
- *Η Αυτόνομος Δημοκρατία τῶν Γερμανῶν τοῦ Βόλγα
- Τὸ Βόριο Ὄσειάν
- Τὸ Οὐντιμούρτσκ
- Τὸ Τσεισέν Ἰγκοῦς
- Τὸ Τσουβάς
- *Η Γιακουτία

Μέσα στη Σόβιετική Σοσιαλιστική Δημοκρατία τοῦ Ἀτζερμπαϊτζάν βρίσκεται ἡ Αυτόνομη Σοβιετική Σοσιαλιστική Δημοκρατία τοῦ Νακχιτσεβάν.

Μέσα στη Σοβιετική Σοσιαλιστική Δημοκρατία τῆς Γεωργίας βρίσκονται :

*Η Αυτόνομη Σ. Σ. Δημοκρατία τοῦ Ἀμπχατζιάν καὶ

*Η Αυτόνομη Σ. Σ. Δημοκρατία τοῦ Ἀτζάρ.

Μέσα στη Σοβιετική Σοσιαλιστική Δημοκρατία τοῦ Οὐζμπεκιστάν βρίσκεται ἡ Αυτόνομη Σ.Σ. Δημοκρατία τοῦ Καρα Καλπάκ.

Ἐκτὸς ἀπ' αὐτὲς τὶς Αυτόνομες Δημοκρατίες ὑπάρχουν καὶ Αυτόνομες Περιοχές, Περιοχές καὶ Ἐδάφη. Ἐνα ἀπὸ τὰ χαρακτηριστικὰ αὐτῶν τῶν ὑποδιαίρέσεων εἶναι καὶ ἡ χρήση τῆς γλώσσας τῆς κάθε μιᾶς στὰ σχολεῖα, στὰ δικαστήρια καὶ στὴ ζωὴ.

Μιὰ Αυτόνομη Περιοχὴ μὲ ἰδιαίτερο ἐνδιαφέρον εἶναι τὸ Μπιρομπιτζάν ποὺ κατοικεῖται ἀπὸ ἕβραίους καὶ ὅπου ἔχει ἀναπτυχθεῖ ξεχωριστὸς ἕβραϊκὸς πολιτισμὸς.

Καθε μιὰ ἀπ' τὶς Δημοκρατίες τῆς Ἑνώσεως ἔχει τὰ κυριαρχικά της δικαιώματα :

Τὸ δικαίωμα νὰ χωριστεῖ ἀπ' τὴν ΕΣΣΔ

*Ἐλεγχὸ τῶν ἐσωτερικῶν της ὑποθέσεων

*Ἐλαφριά βιομηχανία

Οἰκονομία δική της

*Ἀγροτικὴ οἰκονομία δική της κλπ

Με τροποποίηση του Συντάγματος της ΕΣΣΔ, που έγινε στα 1944, οι Δημοκρατίες έχουν το δικαίωμα να έρθουν σε απ' ευθείας σχέσεις με ξένες δυνάμεις και με άλλες δημοκρατίες, ακόμα και να ιδρύσουν δικό της, ή κάθε μιά, στρατό.

Η έξωτερική άμυνα, η οικονομία και οι τράπεζες είναι ζητήματα που χειρίζεται η ΕΣΣΔ.

Βιβλιογραφία :
 «Λαοί της ΕΣΣΔ»
 του Γουίλτον, Δ.Γ.,

4 Ο ΕΘΝΙΚΟΣ ΠΛΟΥΤΟΣ

Η ΕΣΣΔ έχει μια καταπληκτική ποικιλία φυσικού πλούτου. Δεν της λείπει παρά το ΛΑΣΤΙΧΟ που όμως σήμερα κι' αυτό οικονομιέται, σε μεγάλη κλίμακα, με τα νέα υλικά που ανακαλύψανε οι σοβιετικοί βοτανολόγοι και με συνθετικές ουσίες.

ΜΕΡΙΚΟΙ ΑΡΙΘΜΟΙ

ΣΤΑΡΙ
 ΒΑΜΒΑΚΙ
 ΚΑΡΒΟΥΝΟ
 ΠΕΤΡΕΛΑΙΟ
 ΕΥΔΕΙΑ
 ΜΑΓΓΑΝΙΟ
 ΣΙΔΕΡΟ (1939)
 ΧΑΛΚΟΣ

	Παραγωγή		Αποθέματα της γης
	1940	1913	
τόνοι	111 000 000	80 100 000	1 654 000 000 000
>	2 500 000	740 000	
>	164 600 000	25 700 000	8 700 000 000
>	34 200 000	9 200 000	
κ.μέτρα	201 000 000	30 000 000	
τόνοι	3 000 000		10 600 000 000
>	28 000 000		
>	60 000 000		

Ακόμα στην ΕΣΣΔ παράγεται ΨΕΥΔΑΡΓΥΡΟΣ, ΜΟΛΥΒΙ, ΑΡΓΥΡΟΣ, ΑΛΟΥΜΙΝΙΟ, ΝΙΚΕΛΙΟ, ΚΑΣΣΙΤΕΡΟΣ, ΚΡΑΜΜΑΤΑ ΣΙΔΗΡΟΥ, ΑΠΑΤΙΤΗΣ, ΧΡΥΣΟΣ, ΜΑΓΝΗΣΙΟ, ΜΟΛΥΒΔΕΝΙΟ, ΠΛΑΤΙΝΑ, ΜΕΤΑΛΛΕΥΜΑ ΧΡΩΜΙΟΥ, ΘΕΙΑΦΙ, ΒΟΛΦΡΑΜΙΟ.

ΚΑΟΥΤΣΟΥΚ (Συνθετικό και κόκκοσαγκύζ), ΖΑΧΑΡΗ, ΚΑΠΝΟΣ, ΤΣΑΓΙ, ΚΡΑΣΙΑ, ΔΙΝΑΡΙ, ΓΙΟΥΤΑ.
 ΑΛΟΓΑ, ΒΟΔΙΑ, ΓΟΥΡΟΥΝΙΑ, ΠΡΟΒΑΤΑ, ΓΟΥΝΑΡΙΚΑ.

ΑΡΙΘΜΟΙ ΑΠ' ΤΗΝ ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΠΑΡΑΓΩΓΗ 1938 (%):

	ΕΣΣΔ	ΕΠΑ	Ό άλλος κόσμος
ΣΤΑΡΙ	25	15	60
ΠΕΤΡΕΛΑΙΟ	10	60	30
ΚΑΡΒΟΥΝΟ	10	30	60
ΣΙΔΕΡΟΜΕΤΑΛΛΕΥΜΑ	20	20	60
ΜΑΓΓΑΝΙΟ	43	1	56

Βιβλιογραφία :
 «ΕΣΣΔ : Η δύναμη του
 συμμάχου μας» (L & W)

5 Η ΠΑΡΑΓΩΓΗ

Η ΘΕΣΗ ΤΗΣ ΕΣΣΔ ΣΤΗΝ ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΤΟΥ 1936

	Θέση της ΕΣΣΔ	
	στον κόσμο	στην Ευρώπη
Κατασκευή μηχανών	2η	1η
Άγροτικές μηχανές	1η	1η
Τρακτέρ	2η	1η
Στάρι	1η	1η
Ζάχαρι από κοκκινογούλια	1η	1η
Αυτοκίνητα έπιβατ.-φορτηγά	6η	4η
Χρυσός	2η	1η
Σιδηρομετάλλευμα	2η	1η
Άτσάλι	3η	2η
Ηλεκτρική ενέργεια	3η	2η
Άλουμίνιο	3η	2η
Κάρβουνο	4η	3η
Χελώνες χαλκού	5η	1η
Στό σύνολο της παραγωγής	2η	1η

ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗ ΠΑΡΑΓΩΓΗ :

	1929	1937	1938
	Χρόνος βάσης		
ΕΣΣΔ	100	424	477
Τò υπόλοιπο του κόσμου	100		91

ΑΡΙΘΜΟΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΕΡΓΑΤΩΝ ΚΙ' ΥΠΑΛΛΗΛΩΝ :

1933 : 22 000 000 1938 : 28 000 000

ΜΗΚΟΣ ΣΙΔΗΡΟΔΡΟΜΙΚΩΝ ΓΡΑΜΜΩΝ :

1913 : 58 000 χιλιόμετρα 1938 : 87 500 χιλιόμετρα

ΕΘΝΙΚΟ ΕΙΣΟΔΗΜΑ :

1933: 48 500 000 000 ρούμπλια, 1938: 105 000 000 000 ρούμπλια.

ΚΕΝΤΡΑ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ :

Κάρβουνου : Ντόνετς, Ουράλια, Καζακστάν, Σιβηρία, "Απω-
"Ανατολή, Περιοχή Μόσχας.

Πετρέλαιου : "Ατζερμπαϊτζάν, Βόλγας-Ουράλια, Βόρειος Καύ-
κασος, Γεωργία.

Σίδηρου : Ουράλια, Κριβόϊ-Ρόγκ (Ουκρανία).

Μαγγάνιου : Νικόπολη (Ουκρανία), Γεωργία, "Ατζερμπαϊτζάν.

"Αλουμίνιου : "Ομσκ (Σιβηρία).

"Υφαντουργίας : Μόσχα, "Ιβάνοβο, Λένινγκραντ, Σβερντλόβσκ,
"Ομσκ, Πέρμ, Μπάρναουλ.

Χρυσού : "Ανατολική Σιβηρία, "Ιρκούτση και Γιακούτση, Ουρά-
λια, Δυτική Σιβηρία και "Απω-"Ανατολή.

Μηχανών : Μόσχα, Λένινγκραντ, Ουράλια, Ντόνετς, Γκόρκι,
Στάλινγκραντ, Κίροφ, Πέρμ, Καζάν, Μοχίλεβ και Μίνσκ.

ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ :

Ουράλια : Κάρβουνο, Σίδηρο, Διάφορα Μέταλλα, Κατασκευή
μηχανών, Χημική βιομηχανία.

Κουτζμπάς : Κάρβουνο, Βαριά Βιομηχανία, "Υφαντουργία,
Βιομηχανία ειδών διατροφής και ζάχαρης.

Ουκρανία : Κάrbουνο, Σίδερο, Κατασκευή Μηχανών, Βιομηχανία ειδών διατροφής, ζάχαρης, δέρματος και Παραγωγή ενέργειας.

Καύκασος : Πετρέλαιο, Παραγωγή ενέργειας, Ύφαντουργία.

Λένινγκραντ, Μόσχα : Βαριά βιομηχανία μηχανών, Ύφαντουργία, Ναυπηγική, Παραγωγή ενέργειας, Κατασκευή τρακτέρ, Χημική βιομηχανία, Ήλαφριά βιομηχανία, Έργα-λειά μηχανών.

Βιβλιογραφία :

«Νέα Βιομηχανική Έπανάσταση»
του Ούνότκινς, Κ. Β.

6 ΤΑ ΔΗΜΟΣΙΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ

ΠΡΟ-Υ-ΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΤΟΥ 1941 (σέ εκατομμύρια ρούμπλια) :

Έσοδα :

Φόρος πάνου στο βιομηχανικό εισόδημα, το Κρα- τικό και το Συνεταιριστικό Έμπόριο	124 500
Φόρος πάνου στα κέρδη	31 000
Κρατικές Κοινωνικές Ασφαλίσεις	10 000
Κρατικά Δάνεια	13 000
Φόρος Εισοδημάτων και Άγροτικός	10 842
Άλλα έσοδα	27 498
Σύνολο	216 840

Έξοδα :

Έθνική Οικονομία, Νέα Έργοστάσια, Μεταφορές, Έρευνες κλπ.	59 320
Γεωργία Πιστώσεις σέ Συνεταιρισμούς, Σταθμοί τρακτέρ, Άρδεύσεις κλπ.	13 580
Κοινωνικές και Έκπολιτιστικές Ύπηρεσίες, Έκπαί- δευση, Ύγεία, Συντάξεις κλπ.	47 800
Άμυνα	70 900
Άλλα Έξοδα	24 452
Σύνολο	216 052

Ἐξηγήσεις :

Ἐκεῖνο πού χαρακτηρίζει τὴ Σοβιετικὴ Οἰκονομία εἶναι τὸ ΚΡΑΤΙΚΟ ΣΧΕΔΙΟ, πού ἐξασφαλίζει τὴν παραγωγή ἀγαθῶν γιὰ τὴ χρήση τους κι' ὄχι γιὰ τὸ κέρδος.

Τὸ ΚΡΑΤΙΚΟ ΣΧΕΔΙΟ βασίζεται στὴν ἐκτίμηση, ἀπ' τὴ μία τῶν πηγῶν πού ὑπάρχουνε σ' ἀγαθὰ καὶ παραγωγικὴ ἐργασία κι' ἀπ' τὴν ἄλλη στὶς ἀνάγκες τοῦ συνόλου. Ἐπομένως ὁ ΔΗΜΟΣΙΟΣ ΠΡΟ-ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ εἶναι ἓνα κομμάτι ἀπ' τὸ ΚΡΑΤΙΚΟ ΣΧΕΔΙΟ.

Ἐφόρος πάνου στὸ βιομηχανικὸ εἰσόδημα, τὸ Κρατικὸ καὶ τὸ Συνεταιριστικὸ Ἐμπόριο» εἰσπράττεται μὲ βάση τὸ ἀκαθάριστο εἰσόδημα τῶν βιομηχανικῶν καὶ τῶν ἐμπορικῶν ἐπιχειρήσεων. Ἐφόρος πάνου στὰ κέρδη» εἰσπράττεται πάνου στὰ κέρδη πού πραγματοποιήσαν οἱ ἐπιχειρήσεις.

Τὸ ἔσοδο γιὰ τὶς Κρατικὲς Κοινωνικὲς Ἀσφαλίσεις» πέφτει πάλι πάνου στὴ βιομηχανία.

Ἐφόρος πάνου στὸ εἰσόδημα καὶ ὁ Ἀγροτικός», στὸ διάστημα τοῦ πολέμου ἔγινε βαρύτερος καὶ βαρύνει κυρίως τὰ μεγαλύτερα εἰσοδήματα καὶ τὰ κέρδη ἀπ' τὶς ἀγροτικὲς κολλεχτίβες (κολχόζ).

Ἀπ' τὰ ἔξοδα, τὸ «κονδύλι γιὰ τὶς Κοινωνικὲς καὶ Ἐκπολιτιστικὲς Ὑπηρεσίες, Συντάξεις, Ἐκπαίδευση, Ὑγεία κλπ» ἀντιπροσώπευε τὰ 22 % ὁλόκληρου τοῦ προϋπολογισμοῦ σὲ μιὰ ἐποχὴ πού ἡ ἀμυνα εἶχε τεράστιες ἀνάγκες.

ΠΟΛΕΜΙΚΑ ΜΕΤΡΑ :

Τὸ Γενάρη τοῦ 1942 ἐπιβλήθηκε ἓνας εἰδικὸς «Πολεμικὸς φόρος» στοὺς ὑπάλληλους. Ἔτσι οἱ ὑπάλληλοι πληρώνουνε τώρα τρεῖς φόρους : τὸ φόρο Εἰσοδήματος, τὸν Ἐκπολιτιστικὸ καὶ τὸν Πολεμικὸ. Ὁ πολεμικὸς φόρος ἐφαρμόζεται καὶ στὰ κέρδη τῶν μελῶν κολλεχτιβιστικῶν ἀγροκτημάτων. Οἱ ἀνεξάρτητοι γεωργοὶ καὶ οἱ βιοτέχνες φορολογοῦνται μὲ βαρύτερη κλίμακα. Ὅσοι ἐξαρτοῦνται οἰκονομικὰ ἀπ' ἄλλα πρόσωπα, δὲν ἐξαιροῦνται ἀπ' τὴ φορολογία. Οἱ ἄγαμοι κι' ὅσοι δὲν ἔχουνε παιδιά, πληρώνουνε 5 % περισσότερο. Ἐξαιροῦνται οἱ στρατευμένοι κι' οἱ συνταξιούχοι (οἱ ἀνάπηροι κι' οἱ ὑπερήλικες). Τρία πολεμικὰ δάνεια πού ἐκδοθῆκανε, ὑπερκαλυφθῆκανε σὲ λίγες μέρες.

Βιβλιογραφία :

«Σοβιετικοὶ ἑκατομμυριοῦχοι»
τοῦ Μπίσοπ, Ρ.,

7 ΤΑ ΠΕΝΤΑΧΡΟΝΑ

Η ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΓΙΑ ΤΟ ΚΡΑΤΙΚΟ ΠΛΑΝΟ (Σχέδιο) της ΕΣΣΔ εξαρτιέται από το Συμβούλιο των 'Επιτρόπων του Λαού. 'Η 'Επιτροπή αυτή αποτελείται από ειδικούς κάθε κλάδου της οίκονομίας και του πολιτισμού. 'Η 'Επιτροπή καταρτίζει και στέλνει στα έργοστάσια στις κολλεκτίβες, στα κρατικά άγροχτήματα, στους οργανισμούς έμπορίου κλπ ένα προσχέδιο στηριγμένο σ' ότι θεωρείται δυνατό στην παραγωγή. Καθένας από τους οργανισμούς αυτούς συζητάει το προσχέδιο και αποφασίζει αν μπορεί να το πραγματοποιήσει ή να το ξεπεράσει. Οι άποψεις του διαβιβάζονται στην 'Επιτροπή για να συζητηθούν για το όριστικό σχέδιο.

Για κάθε έργοστάσιο καθορίζονται συγκεκριμένοι αριθμοί για την ποιότητα και την ποσότητα της παραγωγής του, για το κόστος της παραγωγής του, για τον αριθμό του προσωπικού και τον προϋπολογισμό των ήμερομισθίων των εργατών του. Άκόμα λογαριάζονται και προβλέπονται οι φθορές και οι άλλες ένδεχόμενες δαπάνες.

Για ένα άγροτικό χτήμα το πλάνο προβλέπει την έκταση της καλλιέργειας για κάθε φυτό που θα καλλιεργηθεί και τη σοδιά. 'Η βελτίωση του έδάφους και άλλες τέτοιες άποψεις προβλέπονται επίσης.

Το σχέδιο ενός μαγαζιού προβλέπει το τζίρο του και τα γενικά του έξοδα.

ΦΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΣΟΒΙΕΤΙΚΟΥ ΚΡΑΤΙΚΟΥ ΣΧΕΔΙΟΥ

Νέα Οικονομική Πολιτική (ΝΕΠ)

'Η ΝΕΠ καθιερώθηκε τον Αύγουστο του 1921 σαν άνάγκη για ν' αντιμετωπιστεί ή καταστροφή της χώρας άπ' την έξωτερική επέμβαση και τον έμφύλιο πόλεμο. Την πρωτοβουλία την είχε το Συμβούλιο των 'Επιτρόπων του Λαού. Σκοπός της ΝΕΠ εΐτανε, κυρίως να ξαναζωντανέψει, όσο γίνεται ταχύτερα, τις παλιές βιομηχανικές εγκαταστάσεις, επιτρέποντας, ως ένα βαθμό, την ανάπτυξη ιδιωτικού έμπορίου και άτομικής καλλιέργειας.

'Από τη ΝΕΠ αποκλείστηκαν οι βασικές βιομηχανίες και οι βιομηχανίες κοινής ωφέλειας. Το κάθεστώς της ΝΕΠ διάρκεσε μέχρι το 1924.

Το πρώτο πεντάχρονο σχέδιο:

Το σχέδιο αυτό, που άφησε κατάπληχτο όλόκληρο τον κόσμο για την ευρύτητά του, εγκαινιάστηκε τον 'Οκτώβρη του 1928.

Σκοπός του εΐτανε νά δημιουργήσει μιὰ σοβαρή βαριά βιομηχανία γιά τήν ΕΣΣΔ. Στά πέντε αὐτά χρόνια ἔγινε φυσικά ἀνάγκη νά παραμεριστεῖ ἡ ἑλαφριά βιομηχανία (τρόφιμα κοί εἶδη περιβολῆς) καθῶς καί οἱ μεταφορές. Τό πλᾶνο πραγματοποιήθηκε σέ 4 1/4 χρόνια δηλ 9 μῆνες νωρίτερα ἀπό τήν πρόβλεψη. Μ' αὐτό αὐξήσε καταπληχτικά ἡ παραγωγή τῆς ΕΣΣΔ σέ πετρέλαιο, κάρβουνο κι' ἀτσάλι. Χιλιάδες ἐργοστάσια ἰδρυθῆκανε καί δημιουργήθηκαν οἱ προϋποθέσεις γιά :

Τό δεῦτερο Πεντάχρονο Σχέδιο :

Αὐτό ἄρχισε σιά 1933 κι' ἀπόβλεπε, κυρίως, νά δημιουργήσει ἑλαφριά βιομηχανία, κολλεκτίβες καί ν' αὐξήσει τήν παραγωγικότητα τῶν ἐργατῶν, ἔτσι πού ν' ἀνυψωθεῖ γρήγορα ἡ στάθμη τῆς ζωῆς. Τό σχέδιο αὐτό προσπάθησε ν' ἀναπτύξει τό Στανχανωβικό Κίνημα μέ τό ὅποιο ἡ παραγωγή αὐξάνει γρήγορα μέ τήν ὀρθολογική καί ἐντάτικη χρησιμοποίηση νέων ἐξασκημένων ἐργατῶν. Στό διάστημα αὐτό, ἀπ' τόν ὑπερβολικό ζῆλο μερικῶν, δημιουργήθηκε μιὰ ἀντίδραση στήν προσπάθεια νά γίνουνε κολλεκτιβιστικά τ' ἀγροκτήματα. Τότε οἱ ἰδιῶτες χωρικοί ἀδράνησαν ἔως ὅτου ὕστερ' ἀπ' ἕνα περίφημο λόγο τοῦ Στάλιν («Ζαλισμένοι ἀπ' τήν ἐπιτυχία») ἀποκαταστάθηκε μιὰ πιό λογική κατάσταση καί τονίστηκαν περισσότερο τά πλεονεκτήματα τῶν κολλεκτιβιστικῶν κτημάτων σχετικά μέ τίς ἀτομικές ἐκμεταλλεύσεις.

Τό τρίτο Πεντάχρονο Σχέδιο :

Ἄρχισε νά ἐφαρμόζεται σιά 1938 πού ἡ ΕΣΣΔ εΐτανε κίελλας ἐφοδιασμένη γιά μιὰ μεγάλη κατασκευαστική προσπάθεια. Ὑπῆρχε τότε ἐθνικοποιημένη βιομηχανία, συνεταιριστική γεωργία καί ἕνας στρατός ἀπό ἐξασκημένους τεχνικούς καί εἰδικούς. Ἡ ναζική ἐπίθεση τοῦ 1941 ἀνάτρεψε ὀλότελα τό σχέδιο αὐτό κι' ἐπίβαλε στοὺς σοβιετικούς λαοὺς πιό σκληρές προσπάθειες.

Τό τέταρτο Πεντάχρονο Σχέδιο :

Μπῆκε μπρός μέ τή λήξη τοῦ παγκόσμιου πολέμου καί προβλέπει τήν ἀνοικοδόμηση τῆς ΕΣΣΔ μέ τή πιό φαρδιά προοπτική. Ἀνάμεσα σιά ἔργα πού θά γίνουν εἶναι : Μεγάλα ποτιστικά ἔργα στήν Κεντρική Ἀσία, στόν Καύκασο καί στή Σιβηρία γιά τήν ἀξιοποίηση ἄγονων καί ἑλωδῶν ἑδαφῶν. Στό Οὐζμπεκιστάν καί τό Καζακιστάν, τά ἔργα αὐτά θά ποτίσουνε περιοχές κάπου 500 000 000 στρεμμάτων πού θά δώσουνε βαμβάκι, φρούτα κλπ. Θ' ἀνεγερθοῦνε πολλές πόλεις.

8 Η ΓΕΩΡΓΙΑ

Πριν άπ' τόν 1914, τόν 75 % άπ' όλόκληρο τόν πληθυσμό τής Τσαρικής Ρωσίας άσχολούνταν με τή γεωργία. Στά 1939 τόν ποσοστό αυτό είχε γίνει 50 %. Σήμερα έχουν εξαφανιστεί τελείως, τόσο τόν μικρά ιδιωτικά άγροχτήματα πού τόν έκμεταλλεύονταν ό χωρικός με τήν οίκογένειά του, όσο και τόν τσιφλίκια, όπου ό χωρικός δούλευε σχεδόν σά σκλάβος. Στή θέση τους βρίσκονται μεγάλα άγροχτήματα πού λειτουργούν με τούς παρακάτω δυό τύπους και με τή βοήθεια τών σταθμών τρακτέρ.

ΚΟΛΛΕΧΤΙΒΙΣΤΙΚΑ ΑΓΡΟΧΤΗΜΑΤΑ (ΚΟΛΧΟΖ)

Είναι συνεταιριστικά χτήματα δηλ. κολλεχτίβες. Άπ' τόν 1929 τόν σύστημα αυτό άναπτύχθηκε γρήγορα. Στά 1934 ύπήρχανε 233 300 κολκχόζ, στά 1939 γίνηκαν 243 300 πού σ' αυτά δουλεύανε 18 800 000 οίκογένειες χωρικών.

Τόν μέσο μέγεθος τού κολκχόζ είναι 5 000 στρέμματα. Για σύγκριση: στίς ΕΠΑ τόν μέσο άγρόχτημα είναι 200 στρέμματα.

ΚΡΑΤΙΚΑ ΑΓΡΟΧΤΗΜΑΤΑ (ΣΟΒΧΟΖ)

Αυτά είναι πραγματικά «Άγροτικά Έργοστάσια» όπου οί έργάτες είναι δημόσιοι υπάλληλοι πού πληρώνονται μισθό. Τόν σοβχόζ είναι έφοδιασμένα με βαρόν μηχανικό όπλισμό και συχνά έχουν τόν κέντρο τους σέ μιά πόλη πού δίνει στούς έργάτες τους όλες τίσ άνέσεις και τίσ χαρές τής άστικής ζωής. Τόν Γενάρη 1939 ύπήρχανε 3957 σοβχόζ με συνολική έκταση 680 000 000 στρέμματα δηλ. κατά μέσο όρο τόν σοβχόζ έχει έκταση 170 000 στρέμματα. Άπ' τή συνολική έκταση, τόν 120 000 000 στρέμματα σπέρνονται. Τ' άλλα χρησιμοποιούνται για καλλιέργειες φρούτων, όρνιθοτροφεία και για κτηνοτροφία.

ΣΤΑΘΜΟΙ ΤΡΑΚΤΕΡ

Στά 1938 ύπήρχαν 6 158 σταθμοί τρακτέρ με 483 500 τρακτέρ και άλλες μηχανές μέσ' τίσ όποιες βρισκόντανε 153 500 κομπίνες δηλ. μεγάλες μηχανές πού σύγχρονα θερίζουνε κι' άλωνίζουνε. Τήν ίδια έποχή ή Γερμανία είχε 100 κομπίνες. Τόν προσωπικό τών σταθμών τρακτέρ άποτελείται συνήθως άπό νέους πολύ έξασκημένους στίς μηχανές και στίς έργασίες έρευνας. Οί μηχανές νοικιάζονται στά κολκχόζ. Για τούς χωριάτες γίνονται διαλέξεις και όμαδικό διάβασμα και συζήτηση πάνου σέ θέματα πού τούς ενδιαφέρουνε. Συμβουλές δίνονται κι' έρευνητικές έργασίες εκτελούνται για τούς χωριάτες.

Ἐπιτροπᾶτο γιὰ τὴν παραγωγὴ γεωργικῶν μηχανῶν

Ἰδρύθηκε τὸ Γενάρη τοῦ 1945 γιὰ νὰ ἐνισχύσει τὴν παραγωγὴ γεωργικῶν μηχανῶν ποὺ εἶναι ἕνας ἀπ' τοὺς πιὸ ἀναπτυγμένους κλάδους τῆς βιομηχανίας τῆς ΕΣΣΔ.

Βιβλιογραφία :

«Σοβιετικὴ ὕπαιθρος» τοῦ Τόμσον Ι.,
«Τί εἶναι οἱ κολεχτίβες» τοῦ Καρόσκι

9 ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ ΚΑΙ ΕΞΑΓΩΓΕΣ

Γενικά, οἱ Ἐξαγωγές πέφτουνε, ἀπὸ ἕνα μέγιστο 22 ἑκατομμύρια τόννους ποὺ σημειώθηκε στὸ 1931, σὲ 12 ἑκατομμύρια τόννους, στὸ 1939. Αὐτὸ ὀφείλεται στὴν πιὸ μεγάλη χρησιμοποίηση τῆς παραγωγῆς γιὰ τὴν ἐσωτερικὴ κατανάλωση καὶ στὸ ψήλωμα τῆς σιὰθμης τῆς ζωῆς. Μὰ καὶ οἱ Εἰσαγωγές πέρασε ἀπὸ 3 564 000 τόννους στὸ 1931 σὲ 1 285 000 τόννους στὸ 1937, κυρίως γιὰτὶ αὐξήθηκε πολὺ ἡ παραγωγὴ μηχανημάτων μέσα στὴν ἴδια τὴν ΕΣΣΔ.

Ἐπὶ ὅλοκληρο τὸ ἐξωτερικὸ ἐμπόριο ἐλέγχεται ἀπ' τὸ Ἐπιτροπᾶτο τοῦ Ἐξωτερικοῦ Ἐμπορίου καὶ εἶναι συγκροτημένο σὲ λίγα «Τράστ τοῦ Ἐξωτερικοῦ Ἐμπορίου». Ἐπομένως ὅλοκληρο τὸ ἐμπόριο λειτουργεῖ μὲ τρόπο ποὺ νὰ συντονίζει τὴν κίνηση παραγωγῆς καὶ κατανάλωσης σύμφωνα μὲ τὸ Κρατικὸ Σχέδιο.

ΑΞΙΑ (σ' εκατομμύρια ρούμπλια) τῶν ΕΙΣΑΓΩΓΩΝ καὶ ΕΞΑΓΩΓΩΝ

Εἰσαγωγές ἀπὸ τὴ ... ἢ ἐξαγωγές στὴ	Εἰσαγωγές		Ἐξαγωγές	
	1937	1938	1937	1938
Μεγάλη Βρετανία	192	240	566	375
Βέλγιο	69	64	130	116
ΕΠΑ	244	406	134	97
Ὀλλανδία	105	102	112	93
Γερμανία	200	67	108	88
Γαλλία	28	39	87	60
Ἰράν (Περσία)	85	64	92	58
Ἰσπανία	23	26	92	52
Δανία			17	27
Μογγολικὴ Λαϊκὴ Δημοκρατία	34	39	66	70
Αὐστραλία	32	51		
Κίνα			25	44
Δυτικὴ Κίνα	26	35		
Ἀνατολικὴ Κίνα	15	33		
Σουηδία	17	27		
Ἰαπωνία	54	18		

ΚΥΡΙΩΤΕΡΕΣ ΕΞΑΓΩΓΕΣ στὸ σὲ χιλιάδες τόννους	1937	1938
ΕΥΔΕΙΑ	5103	3334
ΠΕΤΡΕΛΑΙΟ	1929	1388
ΛΙΠΑΣΜΑΤΑ	704	800
ΜΕΤΑΛΛΕΥΜΑΤΑ ΜΑΓΓΑΝΙΟΥ	1001	446
ΚΑΡΒΟΥΝΟ καὶ ΑΝΘΡΑΚΙΤΗΣ	1274	427
ΜΠΙΖΕΛΙΑ, ΦΑΣΟΛΙΑ κλπ	26	131
ΖΑΧΑΡΙ	134	114
ΣΙΔΕΡΟΜΕΤΑΛΛΕΥΜΑΤΑ	351	7
ΧΥΤΟΣΙΔΕΡΕΝΙΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ	239	73
ΣΙΚΑΛΗ	204	356
ΣΓΑΡΙ	846	1275
ΚΡΙΘΑΡΙ	221	406

ΤΟ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΟ ΜΕ ΤΗΝ ΕΣΣΔ :

	1934	1936	1937
Εισαγωγές στην 'Ελλάδα ἀπ' τὴν ΕΣΣΔ :			
κεφάλια	3	3	—
τεμάχια	44 374	40 887	—
τόννοι	398 981	373 564	179 308
Συνολικὴ ἀξία Δραχμὲς	437 516 000	551 616 000	224 965 000
Ποσοστὸ πάνου στὸ σύνολο τῶν εἰσαγωγῶν τῆς 'Ελ- λάδας %	4,98	4,61	1,48
Ἐξαγωγές ἀπ' τὴν 'Ελ- λάδα στὴν ΕΣΣΔ :			
κεφάλια	—	—	—
τεμάχια	—	925	—
τόννοι	3 661	2 635	2 106
Συνολικὴ ἀξία Δραχμὲς	69 082 000	65 595 000	69 347 000
Ποσοστὸ πάνου στὸ σύνολο τῶν ἔξαγωγῶν τῆς 'Ελ- λάδας %	1,26	0,89	0,73

Ἡ Ἑλλάδα ἀγόραζε ἀπ' τὴν ΕΣΣΔ κυρίως : Ἀγροτικά, δα-
 σικά, φαρμακευτικά προϊόντα καὶ μέταλλα καὶ τῆς πουλοῦσε
 κυρίως : Κηπουρικά, ἐλαιοκομικά καὶ μεταλλεύματα.

10 ΜΙΣΘΟΙ ΚΑΙ ΜΕΡΟΚΑΜΑΤΑ

Γενικά στὴ βιομηχανία ἐφαρμόζεται ἡ ἀμοιβὴ μὲ τὸ κομ-
 μάτι. Οἱ ἐργάτες πληρώνονται ἓνα βασικὸ μισθὸ γιὰ ἓνα ἐλά-
 χισιο παραγωγῆς καὶ παίρνουνε μιὰ πρόσθετη ἀμοιβὴ γιὰ κάθε
 παραπάνω κομμάτι. Οἱ σταγχανοβισιτζὲς κι' αὐτοὶ ποὺ λέγονται
 «ἐκατονταράδες», «διακοσασαράδες» κλπ (γιατὶ μποροῦνε καὶ ξεπερ-
 νοῦνε τὸ ἐλάχιστο 100 % , 200 % κλπ) παίρνανε ἔτσι μεγάλους
 μισθοὺς.

Οἱ ὑπάλληλοι τῶν γραφείων πληρώνονται μηνιάτικο μὲ πρό-
 σθετη ἀμοιβὴ ἂν τὸ τμήμα τους ἢ τὸ ἐργοστάσιό τους ξεπεράσει
 τὸ πλάνο (τὸ σχέδιο γιὰ τὴν παραγωγή).

Οἱ καλλιτέχνες κι' οἱ ἄνθρωποι τῶν γραμμάτων παίρνουνε
 χρονιάτικη ἀμοιβή. Πληρώνονται ἀπ' τὸ Συνεταιρισμὸ ἢ τὸ
 Ἴνστιτούτο ποὺ ἀνήκουνε καὶ ἡ φορολογία τους κρατιέται πρὶν

γίνει ή πληρωμή τους. Οί καλλιτέχνες είναι άπ' τούς πιό καλο-
πληρωμένους έργάτες στην ΕΣΣΔ.

Οί γιατροί, οί δικηγόροι, οί δάσκαλοι πληρώνονται άπ' τò Κράτος. Μερικοί όμως άπ' αυτούς μπορούνε νά 'χουνε και ιδιωτικό έπάγγελμα. 'Ο φόρος πάνου σέ τέτοιου είδους άποδοχές είναι πολύ βαρύς.

Οί πληρωμένες άδειες (μέ πλήρεις άποδοχές) είναι γενικές. Σέ κανονικές έποχές διαρκούνε δύο βδομάδες τò χρόνο. "Ομως για τὰ βαριά έπαγγέλματα γίνονται τρείς και τέσσερις οί βδομάδες τής άδειας.

'Η έργατική μέρα εΐτανε προπολεμικά 7 ώρες (στά επικίνδυνα έπαγγέλματα ή για τίς γυναίκες που δούλευαν σέ βαριά έπαγγέλματα, μόνο 6 ώρες). Στόν πόλεμο, οί ύπερωρίες, μέχρι τρείς ώρες τή μέρα, εΐταν ύποχρεωτικές, αλλά πληρώνουνταν μέ αύξηση 50 % δηλαδή μιáμιση φορά τò ώρομίσθιο. 'Η άνεργία έξαφανίστηκε στα 1928.

Κατά μέσο όρο, οί άποδοχές τών έργατῶν τής βιομηχανίας άπό 1 513 ρούμπλια τò χρόνο, που εΐτανε στα 1933, γίνηκαν 3 447 ρούμπλια τò χρόνο στα 1938 δηλ μέσα σέ 5 χρόνια γίνηκαν μεγαλύτερες κατά 128 %.

Τὰ «Βραβεία-Στάλιν» που τò καθένα τους είναι γύρω στις 100 000 ρούμπλια, δίνονται σέ μεγάλο άριθμό κάθε χρόνο, σέ συγγραφείς, άρτίστες, έφευρέσεις κλπ. που διακρίνονται.

Είναι δύσκολο νά πεί κανένας πιά είναι ή άντιστοιχία τών άποδοχῶν που παίρνει ο έργαζόμενος στην ΕΣΣΔ σέ σχέση μέ τόν Έλληνα συνάδελφό του. Τουΐτο γιατί ο σοβιετικός έργάτης, ξεχωριστά άπ' τίς άποδοχές του, έχει κι' ένα σωρό άλλα πλεονεκτήματα που έδω πρέπει νά τὰ πληρώσει για νά τ' άποκτήσει. Οί ύπηρεσίες ύγιεινής και κοινωνικής πρόνοιας (γιατροί, νοσοκομεία, φάρμακα κλπ), συντάξεις, γηροκομεία, άσφάλεια για τò χασμό του προσάτη τής οίκογένειας κλπ είναι βάρη που τὰ πληρώνει τò Κράτος για τούς πολίτες του. 'Ακόμα ο σοβιετικός έργάτης οΐτε μιá ώρα δέν μπορεί νά μείνει άνεργος και έπομένως έχει εισόδημα πολύ πιό μεγάλο άπ' τò ρωμηό που κάθε τόσο χάνει τή δουλειά του.

ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑ

Κανένας δέν μπορεί ν' αφήσει τήν περιουσία του σ' ένα ξένο. 'Η κληρονομιά μπορεί νά δοθεί μόνο σέ άπογόνους του που έξαρτιόντανε ολοκληρωτικά άπ' τόν πεθαμένο τουλάχιστο ένα χρόνο. "Ολοι αύτοί παίρνουνε ίσα μερικά. "Αν κάποιος άνδρας

ἡ γυναῖκα δὲν ἔχει ἀπ' εὐθείας κληρονόμο καὶ δὲν ἔχει προβλέψει νὰ κληροδοτήσῃ τὴν περιουσία του σὲ κάποιο ἴδρυμα, τὸ Κράτος παίρνει τὴν κληρονομιά.

Βιβλιογραφία :
«Κοινωνικὲς ἀσφαλίσεις στὴν ΕΣΣΔ»
τοῦ Ντόμπ, Μ.,

11 Η ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΠΡΟΝΟΙΑ

ΥΓΕΙΑ

Γιὰ τὰ ζητήματα τῆς υγείας ὑπάρχει Ἐπιτροπᾶτο Ὑγείας ποὺ χρηματοδοτεῖ τ' ἀντίστοιχα ἴδρύματα ἀπ' τὸν κρατικὸ προϋπολογισμό ἢ κι' ἀπὸ διάφορους τοπικοὺς πόρους. Τὸ Κράτος ἐξασφαλίζει γιὰ ὅλους τοὺς πολῖτες του γιαιτρικὲς συμβουλὲς γιὰ κάθε εἶδος πάθησης, μὲ παθολόγους, χειρουργοὺς, ὀφθαλμολόγους ὀδοντιατροὺς κλπ. Ἀκόμη παρέχει δωρεὰν περίθαλψη καὶ θεραπεία σὲ κλινικὲς καὶ σὲ νοσοκομεῖα.

ΣΥΝΤΑΞΗ ΓΙΑ ΤΑ ΓΕΡΑΜΑΤΑ

Τὸ Ἐπιτροπᾶτο τῆς Κοινωνικῆς Προνοίας, τῆς κάθε Δημοκρατίας τῆς Ἑνώσεως, φροντίζει γιὰ τὶς συντάξεις γιὰ τὰ γεράματα τῶν πολιτῶν. Τέτια σύνταξη παίρνουνε ὅλοι οἱ μισθωτοὶ ποὺ δούλεψαν 25 τουλάχιστο χρόνια οἱ ἄνδρες καὶ 20 χρόνια οἱ γυναῖκες Ἡ σύνταξη εἶναι κάτι μεταξὺ 50 καὶ 60% τῶν τακτικῶν ἀποδοχῶν, διαφορετικὸ, ἀνάλογο μὲ τὸν κλάδο τῆς δουλειᾶς. Σὲ μερικὲς βιομηχανίες ὁ χρόνος ποὺ πρέπει νὰ δουλέψῃ κανένας γιὰ νὰ πάρῃ σύνταξη εἶναι μικρότερος. Ἡ σύνταξη δίνεται στὰ 60 χρόνια στοὺς ἄνδρες καὶ στὰ 55 στὶς γυναῖκες.

ΑΣΦΑΛΙΣΗ

Ἡ ἀσφάλιση, διευθύνεται ἀπ' τὰ Ἐργατικὰ Συνδικάτα καὶ καλύπτει τὴν ἀνικανότητα ἀπὸ ἀτυχήματα, τὴ βοήθεια γιὰ τὴ μητρότητα, τὰ ἔξοδα κηδείας, βοήθεια γιὰ τὰ παιδιά καὶ τὰ ἔξοδα ἀναρρωτήριου καὶ σανατορίου. Ἡ ἀνικανότητα πληρώνεται μὲ σύνταξη ἀπὸ 45 ἕως 100% τῶν ἀποδοχῶν γιὰ περιπτώσεις ἀτυχημάτων ἢ ἀρρώστειας. Ἐπιδόματα ἀρρώστειας πληρωνότανε, μέχρι τὸ 1938, ὁλόκληρες οἱ κανονικὲς ἀποδοχὲς (100%) σὲ μάρθε μέλος τῶν Ἐργατικῶν Συνδικάτων ποὺ εἶχε ἐργαστεῖ τουλάχιστον 3 χρόνια. Ἀπὸ τότε σημειώθηκε μιὰ ἐλαφριά

έλάττωση στα πασοστά. Όσοι πάλι δέν ανήκουνε στα Έργατικά Συνδικάτα παίρνουνε τις μισές αποδοχές. Τα μέλη των Έργατικών Συνδικάτων είτανε 25 500 000 τόν Οκτώβρη του 1940 από 30 400 000 ασφαλισμένους εργάτες.

Συντάξεις και έξοδα κηδείας : Για τις πόλεις δίνονται 40 ρούμπλια και για τά χωριά 20 ρούμπλια για έξοδα κηδείας. Αν οί προστατευόμενοι αυτού που πεθαίνει είναι μικρότεροι από 16 χρονών ή είναι άνικανοι για δουλειά, παίρνουνε σύνταξη.

Προστασία τής μητρότητας : Στο 1944 τó Κράτος νομοθέτησε σοβαρά μέτρα για τις μητέρες με πάνου από έφτά παιδιά να τι προβλέπει ó νέος νόμος :

Μητέρες με παιδιά	Έφ' άπαξ	Κάθε μήνα (από 2 έως 5 χρονών)
2 στή γέννα του 3ου παίρνουνε	400 ρούμπλια	—
3 > > > 4ου >	1 300 >	80 ρούμπλια
4 > > > 5ου >	1 700 >	120 >
5 > > > 6ου >	2 000 >	140 >
6 > > > 7ου >	2 500 >	200 >
7 > > > 8ου >	2 500 >	200 >
8 > > > 9ου >	3 500 >	250 >
9 > > > 10ου >	3 500 >	250 >
10 > > > κάθε επόμενου παιδιού	5 000 >	>

Η άδεια για τή γέννα αυξήθηκε από 63 σε 77 μέρες (35 μέρες πριν και 42 μετά τόν τοκετό). Σε δύσκολους τοκετούς, για δίδυμα, ή περίοδος των 42 μερών μετά τόν τοκετό γίνεται 56 μέρες. Έννοείται πως οί άδειες αυτές είναι με πλήρεις αποδοχές. Η έγκυος, από τόν 4ο μήνα, δέν κάνει υπερωρίες. Όσες θηλάζουνε δέν κάνουνε νυχτερινές βάρδιες. Η ταχτική τροφοδοσία με συμπληρωματικές τροφές αυξάνεται στο διπλό απ' τόν 6ο μήνα τής έγκυμοσύνης μέχρι κοί τόν 4ο του θηλασμού. Βρεφικοί σταθμοί και τά νηπιαγωγεία είναι φτηνότερα 50 % για :

γονείς με 3 παιδιά, αν κερδίζουνε μέχρι 400 ρούμπλια τó μήνα
> > 4 > > > 600 > >
> > 5 ή περισσότερα παιδιά, ανεξάρτητα απ' τις αποδοχές τους.

Τó Σπίτι τής Μάννας και τοῦ Παιδιού, τ' Αναπαυτήρια, τά Έστιατόρια μέσα στα εργοστάσια, οί Παιδικοί Σταθμοί, ή παραγωγή ένδυμάτων για παιδιά κλπ αναπτυχθήκανε σημαντικά.

Η επιχορήγηση για κάθε νεογέννητο (για φασκές κλπ) αυξήθηκε από 45 σε 120 ρούμπλια.

Οι άνυπαντρες μητέρες παίρνουνε κρατική βοήθεια, όσο να γίνει τὸ παιδί τους 12 χρονῶ :

100 ρούμπλια τὸ μῆνα γιὰ ἓνα παιδί
150 » » » » δύο παιδιά
200 » » » » τρία καὶ πάνου παιδιά.

Ὅλ' αὐτὰ δίνονται πάνου ἀπ' τὰ προηγούμενα. Λχ ἂν ἡ μάννα παντρευτεῖ παίρνει καὶ τὰ δυὸ βοηθήματα. Ἀκόμα, ἂν ἄνυπαντρη μάννα τὸ θελήσει μπορεῖ ἀντὶ νὰ πάρει τὴν κρατική βοήθεια, νὰ βάλει τὸ παιδί της σ' ἓνα Κρατικὸ Ἰδρυμα πού θὰ τὸ ἀναθρέψει μ' ἔξοδα τοῦ Κράτους : Ἀπ' τὸ ἴδρυμα αὐτὸ μπορεῖ νὰ τὸ ξαναπάρει, ὅτι ὦρα θελήσει.

Στοὺς πολύτεκνους, ἀπὸ 5 παιδιά καὶ πάνου, δίνονται μετὰλλια διακρίσεις καὶ διπλώματα.

Μὲ τὸν ἴδιο νόμο μπαίνουνε πρόσθετοι φόροι γιὰ ὅσους δὲν ἔχουνε ἢ ἔχουνε λίγα παιδιά.

Βιβλιογραφία :

« Ἡ σοβιετικὴ ὑγεία στὸν πόλεμο »
τοῦ Μπλάκ, Ε.

12 Η ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Ἡ ἐκπαίδευση εἶναι ὑποχρεωτικὴ ἀπὸ ἡλικία 8 μέχρι 15 χρονῶ. Πρὶν ἀπ' τὴ σχολικὴ ἡλικία, ὑπάρχουνε οἱ βρεφικοὶ σταθμοὶ γιὰ παιδιά μέχρι 3 1/2 χρόνων καὶ τὰ νηπιαγωγεῖα γιὰ τὰ χρόνια 3 1/2 ἕως 8. Τὰ ἴδρυματα αὐτὰ δὲν εἶναι ὑποχρεωτικὰ γιὰ τὰ παιδιά. Εἰσπράττουνε ἓνα μικρὸ δικαίωμα. Ἀπὸ 8 ἕως 11 χρονῶ τὸ παιδί πάει στὸ Γενικὸ Σχολεῖο καὶ ἀπὸ 11 ἕως 15 στὸ Σχολεῖο τῆς Μέσης (Ἐκπαίδευσης). Τὰ σχολεῖα αὐτὰ εἶναι δωρεάν γιὰ τὰ παιδιά ἕως 15 χρονῶν ἐκτὸς ἀπὸ μερικὲς τελευταῖες τοὺς τάξεις, πού ἔχουνε πολὺ μικρὰ δίδαχτρα : Λχ γιὰ τὶς τάξεις 8, 9 καὶ 10 (παιδιά 15, 16 καὶ 17 χρονῶ) εἰσπράττουνται : σὴ Μόσχα καὶ τὶς πρωτεύουσες τῶν Δημοκρατιῶν : 200 ρούμπλια τὸ χρόνο. Στὶς ἄλλες πόλεις καὶ στὰ χωριά 150.

Γιὰ τὰ παιδιά πού διακρίνονται ὑπάρχουνε εἰδικὰ σχολεῖα γιὰ μουσικὴ, τέχνες, χορὸ κλπ.

Ἀπ' τὰ Σχολεῖα τῆς Μέσης, τὸ παιδί : ἀγόρι ἢ κορίτσι, μπορεῖ νὰ πάει στὸ Πανεπιστήμιο ἢ στὶς Ἀνώτατες Τεχνικὲς καὶ Ἐπαγγελματικὲς Σχολές. Σ' αὐτὲς πληρώνονται δίδαχτρα

ἐκτὸς ἂν ὁ σπουδαστὴς ξεπεράσει ἓνα κάποιον μέσο ὄρο ἐπίδοσης. Τὰ δίδαχτρα αὐτὰ εἶναι 400 ρούμπλια τὸ χρόνο γιὰ τὶς σχολές τῆς Μόσχας, 300 γιὰ τὶς σχολές στὶς ἄλλες πόλεις καὶ 500 γιὰ σχολές καλῶν τεχνῶν, μουσικὴ κλπ. Ὑποτροφίες παίρνουνε μόνο ὅσοι διακρίνονται :

Ὁ πόλεμος ἐμπόδισε νὰ γίνει ὑποχρεωτικὴ ἡ ἐκπαίδευση μέχρι τῶν 18 χρόνων.

Ἐπίσης εἶναι πολὺ ἀνεπτυγμένη ἡ ἐξωσχολικὴ ἐκπαίδευση. Εἰδικὰ σχολεῖα ὑπάρχουν γιὰ τὰ ἀνώμαλα παιδιά.

Ἡ ἐκπαίδευση σὲ κάθε Δημοκρατία (τῆς Ἑνώσεως ἢ Αὐτόνομη) διοικεῖται ἀπ' τὸ ἀντίστοιχο Ἐπιτροπᾶτο τῆς Παιδείας. Τὰ ἔξοδά της τὰ πληρώνει ἡ Ἑνωσις (12,3 % τοῦ κρατικοῦ προϋπολογισμοῦ στὰ 1940) καὶ οἱ Δημοκρατίες ἀπ' τοὺς ἰδιαίτερους προϋπολογισμοὺς τους.

Ἡ ἐκπαίδευση τῶν ἐνήλικων εἶναι ἐπίσης πολὺ διαδομένη. Πρὶν ἀπ' τὴν εἰσαγωγὴ τῆς ὑποχρεωτικῆς ἐκπαίδευσης ἀπ' τὴ Σοβιετικὴ Κυβέρνηση στὰ 1918, ἡ ἀγγραματοσύνη εἶτανε μεγάλη: 72 ὡς 80 % γιὰ τὸ Εὐρωπαϊκὸ τμήμα τῆς Ἑνώσεως καὶ 99 % γιὰ τὸ Ἀσιατικόν. Στὰ 1940 περίπου 50 000 000 ἐνήλικοι ἀκολουθοῦσαν κάποιον εἶδος ἐκπαίδευσης. Τὸν ἴδιον χρόνο, 34 000 000 παιδιά φοιτοῦσαν στὰ σχολεῖα, ἐνῶ στὰ 1914 ὁ ἀριθμὸς τῶν μαθητῶν εἶτανε μόνο 8 000 000. Στὶς ἀνώτατες σχολές φοιτοῦσαν 605 000 σπουδαστὲς στὸ 1940, ἐνῶ στὸ 1914 εἶταν μόνο 112 000.

Ἡ πειθαρχία στὴν ἐκπαίδευση θεωρεῖται ἀνάγκη ἡ σχολικὴ αὐτοδιοίκηση ἐνισχύεται μὲ κάθε τρόπο, σὰν ἓνα μέσο γιὰ τὴν πειθαρχία. Ἡ σωματικὴ ποινὴ θεωρεῖται ποινικὸ ἀδίκημα.

Η ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΤΩΝ ΔΑΣΚΑΛΩΝ

Σχολεῖα γιὰ δασκάλους λειοουργοῦνε γιὰ παιδιά 15 ἕως 18 χρόνων. Στὴν ἐκπαίδευσή τους περιλαμβάνεται καὶ πραχτικὴ ἐξάσκηση 10 βδομάδων.

Δασκαλικὲς Ἀκαδημίαι, γιὰ ἐκπαιδευτικούς τῆς Μέσης, ἡλικίας 18 ἕως 21 χρόνῶ.

Ἐκπαιδευτικὰ Ἰνστιτοῦτα ἐκπαιδεύουνε δασκάλους γιὰ τὶς ἀνώτερες σχολές καὶ γιὰ τὶς ἐκπαιδευτικὲς σχολές. Τὰ παιδιά στὰ Ἰνστιτοῦτα εἶναι 18 ἕως 23 χρόνῶ.

Ἡ σχολικὴ ζωὴ εἶναι σφιχτοδεμένη μὲ τὴν ἐξωτερικὴν ζωὴ. Οἱ γονεῖς παρακινοῦνται νὰ πάρουν μέρος στὰ «Συμβούλια γονιῶν». Οἱ σχολικὲς κατασχηνώσεις ποὺ εἶναι πάντα καλὰ ὀργανωμένες κι' ἐφοδιασμένες, φιλοξενοῦνε τὰ 75 % τῶν μαθητῶν.

Ἄκόμα λειτουργοῦν «Πάρκα Πολιτισμοῦ καὶ Ἀνάπαυσης» γιὰ τὴ γενικὴ μόρφωση καὶ τὴν ψυχαγωγία τῶν νέων.

Τὰ «Σπίτια τῶν Πρωτοπόρων» δίνουν εὐκαιρίες γιὰ διασκεδάσεις μὲ μορφωτικὸ χαραχτῆρα καὶ τραβᾶνε πολὺ κόσμο.

Βιβλιογραφία :

«Ἡ ἐκπαίδευση στὴν ΕΣΣΔ»
τοῦ Σ. Γ. Ρ.

13 ΤΑ ΕΡΓΑΤΙΚΑ ΣΥΝΔΙΚΑΤΑ

Ἐπάρχουνε 168 ἐργατικά συνδικάτα μὲ 25 1/2 ἑκατομμύρια μέλη. Σ' αὐτὰ μπορεῖ νὰ γραφεῖ καθένας πὺ ἔχει ἡλικία 15 χρόνων καὶ πάνου. Ἡ ἐγγραφή εἶναι προαιρετικὴ. Ἐτσι στὰ 1939 τὰ 85 % ἀπ' τοὺς ἐργαζόμενους εἶναι μέλη τῶν συνδικάτων. Οἱ χωριάτες, δηλ αὐτοὶ πὺ δουλεύουνε στὰ Κολκχός καὶ οἱ ἰδιώτες χωρικοὶ, δὲν εἶναι μέλη τῶν συνδικάτων. Αὐτοὶ ἔχουνε δικές τους ὀργανώσεις «Ἀμοιβαίας Βοήθειας».

Τὰ συνδικάτα εἶναι ὀργανωμένα «κατὰ βιομηχανίες». Λ. χ. σ' ἓνα μεταλλουργικὸ ἐργοστάσιο, ὅλοι, ἀπ' τὸ διευθυντὴ ὡς τὴν καθαρίστρια, μποροῦνε νὰ εἶναι μέλη τοῦ ἴδιου συνδικάτου. Τὰ τμήματα, δὲν μποροῦνε νὰ περιλαβαίνουνε λιγώτερα ἀπὸ 25 μέλη.

Ἡ κυριότερη δουλειὰ τῶν συνδικάτων εἶναι νὰ βοηθήσουν γιὰ τὴν αὐξηση τῆς παραγωγῆς μὲ διαλέξεις, μαθήματα, ἄμιλλα κλπ.

Τὰ συνδικάτα ἔχουν τὴν εὐθύνη γιὰ τὴν ὀργάνωση μερικῶν κοινωνικῶν ὑπηρεσιῶν κι' ἀκόμα ἐποπτεύουν γιὰ τὴν ἐφαρμογὴ τῶν ἐργατικῶν νόμων.

Οἱ Ἐργοστασιακὲς Ἐπιτροπὲς ἐκλέγονται σὲ ἐπιχειρήσεις πὺ ἀπασχολοῦνε τουλάχιστο 100 ἐργαζόμενους. Οἱ συνεδριάσεις τους γίνονται κάθε μῆνα καὶ συνήθως ἔχουνε ἀπαρτία 100 %.

Συνδρομές: Δικαίωμα ἐγγραφῆς 1 % τῶν ταχτικῶν μηνιατικῶν ἀποδοχῶν. Μηνιατικὴ συνδρομὴ 1,5 % πάνθου στὶς ἴδιες τὶς ἀποδοχές. Ὁ ἐργαζόμενος δὲ συνεισφέρει γιὰ τὸ κεφάλαιο ἀσφάλισης.

Οἱ ὑπάλληλοι τῶν συνδικάτων πληρώνουνται ὅπως οἱ πιὸ ἔξασκημένοι ἐργάτες. Κοντὰ τους ὅμως ὑπάρχουνε πολλοὶ ἄλλοι πὺ διαθέτουνε ἐθελοντικὰ καὶ χωρὶς ἀμοιβῆ τὴ δουλειὰ τους γιὰ χάρη τοῦ συνδικάτου τους. Ὅλοι οἱ μὲ μισθὸ ὑπάλληλοι ἐκλέγονται κανονικὰ καὶ εἶναι δυνατὸ ν' ἀνακαλοῦνται ἂν τὸ ζητήσῃ τὸ 1/3 τουλάχιστο τῶν ἐκλογέων τους.

Ἀνάμεσα στις Ἐργοσιασιακὲς Ἐπιτροπὲς καὶ στὶς διευθύνσεις τῶν Ἐπιχειρήσεων γίνονται κάθε χρόνο, συλλογικὲς συμβάσεις ἐργασίας. Ἡ Ἐργοσιασιακὴ Ἐπιτροπὴ ἐπιμελεῖται νὰ ἐφαρμοστεῖ ἡ σύμβαση. Οἱ διαφωνίες λύνονται ἀπὸ διαιτησία ἀπὸ 3 μέλη: ἓνα τῆς Διεύθυνσης, ἓνα τοῦ Συνδικάτου καὶ ἓνα ξένο, κοινῆς ἐμπιστοσύνης πρόσωπο.

Βιβλιογραφία:

«Τὰ συνδικάτα στὴν ΕΣΣΔ»
τοῦ L & W

14 ΟΙ ΕΝΟΠΛΕΣ ΔΥΝΑΜΕΙΣ

Ο ΚΟΚΚΙΝΟΣ ΣΤΡΑΤΟΣ καὶ ἡ ΚΟΚΚΙΝΗ ΑΕΡΟΠΟΡΙΑ ἀνήκουνε στὸ Ἐπιτροπᾶτο τῆς Ἀμυνας.

Ὁ ΚΟΚΚΙΝΟΣ ΣΤΟΛΟΣ ἀνήκει στὸ Ἐπιτροπᾶτο τοῦ Ναυτικού.

Οἱ ΣΥΝΟΡΙΑΚΕΣ ΦΡΟΥΡΕΣ ἀνήκουνε στὸ Ἐπιτροπᾶτο τῶν Ἐσωτερικῶν.

ΟΣΟΒΙΑΧΙΜ (Ἐταιρία γιὰ τὴν ἄμυνα ἀπὸ ἐπιθέσεις ἀπὸ τὸν ἀέρα καὶ ἀπὸ χημικὸ πόλεμο καὶ γιὰ τὴν ἐξάσκηση τοῦ κοινοῦ στὴν ἀεροπορία).

Ὁ Στρατὸς καὶ ἡ Ἀεροπορία ἔχουνε κοινὴ διοίκηση. Τὸ ναυτικὸ εἶναι ξεχωριστὸ ὄπλο. Τὸν ἀνώτατο ἔλεγχο τὸν ἀσκεῖ τὸ Συμβούλιο Ἀμυνας.

Σὲ καιρὸ εἰρήνης κάθε ἱκανὸς ἄνδρας, ἡλικίας 16 ἕως 50 χρόνων πρέπει νὰ καμεὶ δίχρονη θητεία στὶς ἐνοπλες δυνάμεις. Ἡ δύναμη τοῦ κόκκινου στρατοῦ εἶναι φυσικὰ ἄγνωστη, μὰ ὅπως φαίνεται δὲν εἶναι μικρότερη ἀπὸ 15% τοῦ πληθυσμοῦ δηλ κάπου 27 000 000.

Ἡ ΜΕΡΑ ΤΟΥ ΚΟΚΚΙΝΟΥ ΣΤΡΑΤΟΥ εἶναι ἡ 23 τοῦ Φλεβάρη ἡ ΜΕΡΑ ΤΟΥ ΚΟΚΚΙΝΟΥ ΝΑΥΤΙΚΟΥ εἶναι ἡ 26 Ἰούλη καὶ ἡ ΜΕΡΑ ΤΗΣ ΑΕΡΟΠΟΡΙΑΣ εἶναι ἡ 18 Αὐγούστου.

Στὴ διοίκηση τῶν ἐνόπλων δυνάμεων τῆς ΕΣΣΔ δὲν παρατηρεῖται ἡ διάκριση στὶς ἐξουσίες τοῦ Ἀρχιστρατήγου καὶ τοῦ Ἐπιτροποῦ (τοῦ Ὑπουργοῦ) ποὺ ἔχουμε μεῖς. Ὁ Στάλιν εἶναι ὁ Πρόεδρος τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἀμυνας καὶ σύγχρονα εἶναι ὁ

Ἀρχιστράτηγος. Ὁ ναύαρχος Κουτζινέτσοφ εἶναι σύγχρονα ὁ Ἀρχηγὸς τοῦ Στόλου καὶ ὁ Ἐπίτροπος τῶν Ναυτικῶν.

ΒΑΘΜΟΙ ΤΟΥ ΚΟΚΚΙΝΟΥ ΣΤΡΑΤΟΥ (Ἐπωμίδες πλαϊ-
σιωμένες)

ΣΤΡΑΤΑΡΧΗΣ	(μεγάλο ἄστρο σὲ χρυσή βάση)
ΣΤΡΑΤΗΓΟΣ	(4 μέτρια ἄστρα » » »)
ΑΝΤΙΣΤΡΑΤΗΓΟΣ	(3 » » » » »)
ΥΠΟΣΤΡΑΤΗΓΟΣ	(2 » » » » »)
ΤΑΞΙΑΡΧΟΣ	(1 » » » » »)
ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΑΡΧΗΣ	(3 » »)
ΑΝΤΙΣΥΝΤΑΓΜΑΤΑΡΧΗΣ	(2 » »)
ΤΑΓΜΑΤΑΡΧΗΣ	(1 » »)
ΛΟΧΑΓΟΣ	(4 μικρὰ »)
ΥΠΟΛΟΧΑΓΟΣ	(3 » »)
ΑΝΘΥΠΟΛΟΧΑΓΟΣ	(2 » »)
ΑΝΘΥΠΑΣΠΙΣΤΗΣ	(1 » »)
ΕΠΙΛΟΧΙΑΣ Α΄	(1 γαλόνι κεντητὸ)
ΕΠΙΛΟΧΙΑΣ Β΄	(1 » »)
ΛΟΧΙΑΣ	(3 στενὰ γαλόνια)
ΔΕΚΑΝΕΑΣ	(2 » »)
ΥΠΟΔΕΚΑΝΕΑΣ	(1 στενὸ γαλόνι)
ΣΤΡΑΤΙΩΤΗΣ	

Ἡ Σοβιετικὴ ΜΕΡΑΡΧΙΑ ἀποτελεῖται ἀπὸ :
τρία συντάγματα πεζικοῦ, ἓνα σύνταγμα πυροβολικοῦ, τρία τάγ-
ματα τάνκς, ἓνα λόχο μηχανικοῦ, ἓνα λόχο διαβιβάσεων, ἓνα
ὑγειονομικὸ τάγμα, ἓνα λόχο ἐπιμελητείας καὶ τὴ σχετικὴ ἀερο-
πορικὴ δύναμη. Συνολικὴ δύναμη περίπου 18 000 ἄνδρες
Ὁ σοβιετικὸς στρατιώτης, παίρνει μόνον ἓνα μικρὸ χαρτζηλίκι.
Παράλληλα ὅμως ἔχει δωρεὰν ὅτι τοῦ χρειάζεται : τὰ πλουστικά
του, τὰ ξυριστικά του, τὰ τσιγάρα του, τὰ εἰσητήρια γιὰ τὸν
κινηματογράφο καὶ γιὰ τὸ θέατρο.
Οἱ μισθοὶ τῶν ἀξιωματικῶν βρίσκονται σ' ἀντιστοιχία μὲ τὴς
ἀποδοχὰς τῶν ἐπαγγελματικῶν ἐργατῶν στὴν πολιτικὴ ζωὴ. Αὐτὸ
εἶναι καὶ σωστὸ γιὰτὶ πραγματικὰ στὶς κανονικὰς ἐποχὰς, οἱ
ἀξιωματικοὶ εἶναι ἐπαγγελματίες ἐργάτες ποὺ δίνουνε ὅλο τὸ
χρόνο καὶ τὴ δραστηριότητά τους στὴ ζωὴ τοῦ στρατοῦ.

*Όσοι ανήκουνε στη «Φρουρά» (αυτοί που διακριθήκανε στις μάχες) παίρνουνε τὸ διπλὸ χαρτζηλίκι ἂν εἶναι στρατιῶτες καὶ αὐξηση 50 % ἂν εἶναι ἀξιωματικοί.

Οἰκογενειακὰ ἐπιδόματα δίνονται γιὰ κάθε μέλος τῆς οἰκογένειας πὸν δὲν μπορεῖ νὰ δουλέψει. Στὴν ΕΣΣΔ ἡ γυναίκα δὲ θεωρεῖται σὰ χτῆμα πὸν ἐξαρτιέται ἀπ' τὸν ἄνδρα της. Αὐτὸ ἔχει βάση γιὰτὶ πραγματικὰ ἡ γυναίκα δουλεύει καὶ κερδίζει ἐξ ἴσου μὲ τὸν ἄνδρα της.

Οἱ συντάξεις δίνονται μὲ βάση τοὺς μισθοὺς πὸν ἔπαιρνε ὁ στρατιωτικὸς στὴν ἐνεργὸ ὑπηρεσία. Τὸ ποσοστὸ τῶν συντάξεων εἶναι πάντα πολὺ ψηλὸ.

*Ἐννοεῖται πὸς οἱ ναῦτες κι' οἱ στρατιῶτες διατηροῦνε ἀκέραια τὰ πολιτικὰ τους δικαιώματα. Μποροῦνε νὰ ἐκλέγουνε καὶ νὰ ἐκλέγονται καὶ στὸ Ἀνώτατο Σοβιέτ. Καὶ σήμερα ὑπάρχουνε στρατιῶτες καὶ ναῦτες πὸν εἶναι βουλευτές.

*Ο ΚΟΚΚΙΝΟΣ ΣΤΟΛΟΣ ἀποτελεῖται ἀπὸ πέντε ξεχωριστοὺς στόλους: Τῆς Βαλτικῆς Θάλασσας, τῆς Μαύρης Θάλασσας, τῆς Ἄπω Ἀνατολῆς, τῆς Λευκῆς Θάλασσας καὶ τῆς Κασπίας Θάλασσας. Οἱ λεπτομέρειες γιὰ τὴ συγκρότηση τῶν στόλων αὐτῶν εἶναι ἄγνωστες. Εἶναι ὅμως κοινὸ μυστικὸ ὅτι ἡ δύναμή τους σὲ ὑποβρύχια εἶναι πολὺ μεγάλη. Τὰ ὑποβρύχια αὐτὰ εἶναι συνήθως 1500 τόννων (ἐν καταδύσει) καὶ ἔχουνε δύο κανόνια, ἓνα πολυβόλο καὶ 8 τορπιλλοβλητικὸς σωλῆνες.

Οἱ ΣΥΝΟΡΙΑΚΕΣ ΦΡΟΥΡΕΣ εἶναι λαφριά σώματα πὸν ὑπάγονται στὸ Ὑπουργεῖο Ἐσωτερικῶν καὶ χρησιμοποιοῦνται μόνο γιὰ τὴν φύλαξη τῶν συνόρων.

*Η ΟΣΟΒΙΑΧΙΜ εἶναι πολιτικὸ σῶμα, Ἑταιρία πὸν ἐνδιαφέρεται γιὰ τὴν ἀνάπτυξη τῆς Ἀεροπορίας καὶ τῆς Ἀμυνας ἐνάντια σὲ ἀεροπορικὲς καὶ χημικὲς ἐπιθέσεις. Ἀκόμα καὶ στὸν καιρὸ τῆς εἰρήνης, ἀσκοῦσε τὰ 15 ἑκατομμύρια μέλη της σὲ ἀσκήσεις ἀεράμυνας καὶ ἐπιδρομῆς μὲ ἀέρια. Λέσχες ἀνεμοπορείας καὶ ἀλεξιπτωτιστῶν εἶτανε πάντα πολλὲς κι' ἀναπτυγμένες. Ἐξχωριστὰ ὅμως ἀπ' ὅλα αὐτὰ, μὲ διάταγμα τοῦ 1941 ἀσκήθηκαν

ἐπὶ 110 ὥρες, σὲ ἀσκήσεις ὑπαίθρου, ὅλοι οἱ ἄνδρες κι' οἱ γυναῖκες.

Οἱ δυνάμεις τῶν Ἀνταρτῶν, πού ξεπεταγόντανε στὰ μετόπισθεν τῶν γερμανῶν εἴτανε ὀργανικά τμήματα τοῦ Κόκκινου Στρατοῦ. Κρατάγανε ἐπαφή μὲ τῆς βάσεις τους καὶ πολλὲς φορὲς περιλαβαίνανε ὀλόκληρες μονάδες συνταγμένες.

Βιβλιογραφία :
«Ὁ κόκκινος στρατὸς στὸν πόλεμο»
τοῦ Μόνταγκιου Ἰβόρ,
«Προσωπικότητες τοῦ κόκκινου στρατοῦ»
τοῦ Μπόρωζ, Ε. Γ.,
«Πλοῖα καὶ ναῦτες τοῦ κόκκινου
ναυτικοῦ» R. T. S.

15 Η ΘΕΣΗ ΤΗΣ ΓΥΝΑΙΚΑΣ

Τὸ Σοβιετικὸ Σύνταγμα τοῦ 1935 λέει : «Ἡ γυναίκα στὴν ΕΣΣΔ ἔχει ἴσα μὲ τὸν ἄνδρα δικαιώματα σ' ὅλες τὶς σφαῖρες τῆς οἰκονομίας, στὸ κράτος, στὴν ἐκπαίδευση στὴν κοινωνικὴ καὶ στὴν πολιτικὴ ζωὴ».

Στὶς ἐκλογὲς τοῦ 1937, στὸ Ἀνώτατο Σοβιετ ἐκλεχτήκανε 189 γυναῖκες· 12 γυναῖκες εἶναι μέλη τοῦ Συμβουλίου τῶν Ἐπιτρόπων τοῦ Λαοῦ γιὰ τὴν ΕΣΣΔ, εἶναι δηλ ὑπουργοί. Στὰ Σοβιετ τῶν διάφορων Ἐθνικῶν Δημοκρατιῶν, ὑπάρχουνε περισσότερες ἀπὸ 1700 γυναῖκες. Πρεσβευτὴς τῆς Ἑνώσεως στὴ Σουηδία εἶναι ἡ Κα Καλλαντάϊ πού ἔχει τιμηθεῖ μὲ τὸ παράσημο «τοῦ τάγματος τοῦ Λένιν» γιὰ τὶς ὑπηρεσίες της.

Κανένα στάδιο δὲν εἶναι κλειστὸ γιὰ τὶς γυναῖκες. Στὰ τραίμ, στὸν ἐμπορικὸ στόλο, στὴ βιομηχανία, στὰ ἐπαγγέλματα, στὴν ἀεροπορία, ἡ γυναίκα παίζει πρωτοποριακὸ ρόλο. Πολλὲς γυναῖκες πήραν μέρος ἀκόμα καὶ σ' ἀεροπορικὲς ἐπιθέσεις ἐνάντια στοὺς Ναζί.

Νὰ μερικοὶ ἐνδιαφέροντες ἀριθμοὶ γιὰ τὸ 1938 : Στὴ μεγάλη βιομηχανία οἱ γυναῖκες εἴτανε 39,8 %, διπλωματοῦχοι τῶν φυσικῶν ἐπιστημῶν εἴτανε 50,6 %, δάσκαλοι 64,8 % φοιτητὲς 43,1 % Εἶναι φανερὸ πὼς μὲ τὸν πόλεμο αὐξήθηκαν αὐτὲς οἱ ἀναλογίες.

Ἡ ἐγκυμοσύνη δὲν ἐμποδίζει τὴ γυναίκα νὰ κρατήσῃ τὴ θέση της· ἡ θέση αὐτὴ θα μείνῃ ἐλεύθερη στὴ διάθεσή της ὅσο

να γυρίσει μετά τη γέννα, για την οποία έχει τα πλεονεκτήματα που αναφέρονται στο κεφάλαιο : 11 «'Η Κοινωνική πρόνοια».

Βιβλιογραφία :
«'Η γυναίκα στη Σοβιετική κοινωνία»
της Τζόνταν Μάγκν.

16 Η ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ

Το Σοβιετικό ΘΕΑΤΡΟ είναι παγκόσμια ξακουσμένο. Ξέχωρα απ' τα πασίγνωστα στις μεγάλες πόλεις θέατρα, ή υπαίθρος και οι μικρότερες δημοκρατίες και περιοχές αναπτύξανε δικά τους θεατρικά συστήματα. Ίδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζουν τα Παιδικά Θέατρα.

Απ' τα μεγάλα πρωτοποριακά θέατρα είναι το Κάμερνυ, το Βακτάνχωφ, το Θέατρο Τέχνης της Μόσχας, το Δραματικό Θέατρο Γκόρκι του Λένινγκραντ, το Μάλυ, ή Όπερα Μποσόϊ.

ΤΑ ΙΣΤΟΡΙΚΑ και τα ΜΝΗΜΕΙΑ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ της χώρας διατηρούνται με την πιο μεγάλη προσοχή. Η Κεντρική Διεύθυνση των Μουσείων λειτουργεί στο Έπιτροπάτο της Παιδείας. Στο 1940, τα 180 μουσεία της τσαρικής εποχής είχαν γίνει 836. Πολλά απ' αυτά βρίσκονται στις μακρινές Δημοκρατίες, όπου στην παλιά εποχή δεν υπήρχε τίποτα.

Τα σημαντικά μουσεία είναι :

ΤΟ ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΕΝΙΝ
ΤΟ ΜΟΥΣΕΙΟ ΤΟΥ ΚΟΚΚΙΝΟΥ ΣΤΡΑΤΟΥ
ΤΟ ΜΟΥΣΕΙΟ ΓΚΟΡΚΙ
ΤΟ ΜΟΥΣΕΙΟ ΤΗΣ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗΣ
ΤΟ ΜΟΥΣΕΙΟ ΑΝΑΤΟΛΙΚΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ
ΤΟ ΜΟΥΣΕΙΟ ΜΟΝΤΕΡΝΑΣ ΔΥΤΙΚΗΣ ΤΕΧΝΗΣ
Η ΓΑΛΛΑΡΙΑ ΤΡΕΓΥΑΚΩΦ
ΤΟ ΚΡΑΤΙΚΟ ΕΘΝΟΛΟΓΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ

Πολλά μουσεία καταστραφήκανε απ' τους Ναζί. ανάμεσά τους είναι : Οι Γαλαρίες Πέτερχωφ, οι Μητροπόλεις του Νοβγκορόντ και Ίστρα, το Σπήτι του Τολστόϊ στη Γιασονάγια—Πολιάνα, τα Μουσεία του Τσαϊκόσκι στο Κλίν, του Τσέχωφ στο Ταγκανρόγκ, του Ποΐσκιν και του Τουργκένιεφ.

Η ΣΟΒΙΕΤΙΚΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ είναι ούσιαστικά νέο φιλολογικό είδος διαφορετικό τόσο απ' τη ρωσική της τσαρικής εποχής, όσο κι' απ' τη λογοτεχνία στις άλλες χώρες. Η ΕΝΩΣΗ ΤΩΝ ΣΥΓΓΡΑΦΕΩΝ είχε 3 000 μέλη στα 1941. 'Ο Μαξίμ Γκόρκι θεωρείται ὁ πατέρας της σοβιετικής λογοτεχνίας και ὁ σύνδεσμός της με τὴν παλιά λογοτεχνική παράδοση. Τὴ νέα λογοτεχνία τὴν καλλιεργοῦνε ἀρκετοὶ διακριμένοι συγγραφεῖς.

Η ΜΟΥΣΙΚΗ ἔχει ξεχωριστὴ θέση στὸ ἐκπολιτιστικὸ πρόγραμμα τῆς ΕΣΣΔ. Σημαντικὰ ποσὰ ξοδεύονται κάθε χρόνο γιὰ ν' ἀναπτυχθοῦνε νέα ταλέντα καὶ γιὰ τὴ σύνθεση νέων ἔργων μουσικῆς. Οἱ σοβιετικοὶ καλλιτέχνες κερδίζουν σοβαρὰς ἐπιτυχίες τόσο μέσα στὴν Ἑνωσὴ ὅσο καὶ στὸ ἔξωτερικό.

ΒΡΑΒΕΙΑ ΣΤΑΛΙΝ: Στα 1939, γιὰ νὰ τιμήσουνε τὰ γενέθλια τῶν 60 χρόνων τοῦ Ι. Στάλιν καθιερωθῆκανε βραβεῖα γιὰ νὰ ἐνθαρρύνουνε τὴν ἀνάπτυξη τῶν ἐπιστημῶν, τῶν ἐφευρέσεων, τῆς συγγραφῆς, τῆς ποίησης, τῆς μουσικῆς, τῆς ζωγραφικῆς, τῆς γλυπτικῆς, τοῦ θεάτρου κλπ. Τὰ Βραβεῖα Στάλιν συνοδεύονται ἀπὸ χρηματικὰς ἐνισχύσεις γύρω στὶς 100 000 ρούμπλια τὸ καθένα.

ΟΙ ΠΡΩΤΕΡΓΑΤΕΣ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ

ΣΤΟ ΘΕΑΤΡΟ

Στανισλάβσκυ Κ., ἴδρυσε, μαζί με τὸν *Νεμίροβις-Νταντσένκο Β.*, τὸ Ἀκαδημαϊκὸ Θέατρο Τέχνης, στὴ Μόσχα. Πέθανε 75 χρόνων στὶς 7 Αὐγούστου 1938.

Βακτάνωφ Ι., μαθητῆς τοῦ Στανισλάβσκυ. Ἰδρυσε τὸ Θέατρο Βακτάνωφ. Πέθανε 38 χρόνων στα 1922.

Γκόρκνυ Μαξίμ., θεατρικὸς συγγραφέας καὶ λογοτέχνης. Ὁ σπουδαιότερος δραματογράφος τῆς ΕΣΣΔ. Πέθανε στὶς 18 Ἰούνη τοῦ 1936.

Τσέχωφ Ἀντόνης, μαέστρος τοῦ διηγήματος, δραματογράφος. Πέθανε τὸ 1940.

Σιμόνωφ Κ., νέος δραματογράφος. Συγγραφέας τοῦ: «οἱ Ρῶσοι».

Κορνέϊτσουκ, Α., οὐκρανὸς δραματογράφος. Συγγραφέας τοῦ: «Μέτωπο».

Λεόνωφ Α., Ἀφινογένεφ, Ὀσιτρόβσκυ, Πογκαντίν, Κατάεφ, ὅλοι δραματοργοί. Ὁ Ἀφινογένεφ καὶ ὁ Κατάεφ σκοτώθηκαν στὸν πόλεμο. *Μοσκβίν, Μιχόελς, Σοῦκιν, Χαράγεφ, Σιράουχ, Γκελοβάνι*, ὅλοι σπουδαῖοι ἠθοποιοί.

ΣΤΟΝ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟ

Αϊζενστάϊν. Έργα: Η ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΗ, ΠΟΤΕΜΚΙΝ, ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΝΕΒΣΚΥ κλπ.

Πουντόβκιν. Έργα: ΚΑΤΑΙΓΙΔΑ ΠΑΝΟΥ ΣΤΗΝ ΑΣΙΑ, ΣΟΥΒΑΡΩΦ, ΜΙΝΙΝ ΚΑΙ ΠΟΖΑΡΣΚΥ κλπ.

Νιόνσκοϊ Μάρκος. Διεύθυνε τρία μεγάλα φιλμ για τή ζωή του Γκόρκυ κλπ.

Ντοβτζένκο. Έργα: Ναύσταθμος, Γῆ κλπ. στην Ουκρανία.

Ρόμυ Μιχαήλ. Έργα: ΤΟ ΔΕΚΑΤΡΙΑ, Ο ΛΕΝΙΝ ΤΟΝ ΟΧΤΩΒΡΗ κλπ.

Βερνιόφ Ν., Κοτζίντζεφ, Τράουμπσργκ, Διευθυντές έργων, Τζεγκάσωφ Ν.Π., Σιμόνοφ Ν., Βλίνωφ Β., Όρλοβα Β., Σάκιν, Ζάχωφ Ο., Φσοντόροβα Ζ., Μορντιβίνωφ Ν., ὅλοι γνωστοὶ ἀστέρες τοῦ κινηματογράφου.

ΣΤΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

Γκόρκυ Μαξίμ., βλέπε «Θέατρο».

Τσέχωφ Αντώνης, » »

Πούσκιν Αλέξανδρος, μοιράζεται με τὸν Γκόρκυ τὴν πατρότητα τῆς μοντέρνας σοβιετικῆς λογοτεχνίας. Πέθανε στίς 10 Φλεβάρη τοῦ 1837.

Μαγιακόβσκυ Βλαδίμηρος, σπουδαῖος σοβιετικὸς ποιητής. Πέθανε στὰ 1930.

Τολστοῖ Αλέξης, γεννήθηκε στὰ 1883 καὶ πέθανε στὰ 1945.

Σολόχωφ Μιχαήλ, συγγραφέας τοῦ περίφημου «Γοργά κυλάει ὁ Ντόν» κλπ.

Φαντάγιεφ Α., Ζοχτσένκο Μ., Ίβάνωφ Β., Δεόνωφ Α., Όστρόβσκυ Ν., Σομπέλεφ Α. Έρεμπουργκ Ἡλίας, Πογκαντώ Ν., Πετρόφ Εὐγ., Βασιλιέφσκα Βάντα Ὅλοι εἶναι μοντέρνοι σοβιετικοὶ συγγραφεῖς.

Γκογκόλ, Λερμονιόφ, Λεμονόσωφ, Σαλούκωφ Σέντριν, Τουργκέγιεφ, Τολστοῖ, Λέων, Τσερνισέβσκυ, Ντιστογιέβσκυ, παλιοὶ ρῶσοι συγγραφεῖς.

ΣΤΗ ΜΟΥΣΙΚΗ

Τσαϊκόφσκυ Πέτρος, Ὁ μέγιστος τῶν ρώσων συνθετῶν. Πέθανε στίς 6 Νοέμβρη 1893.

Γκλώκα Μιχαήλ, Συνθέτης. Πέθανε στίς 15 Φλεβάρη 1857.

Μαγιακόφσκυ Νικόλαος, Ἰδρυσε τὴ σοβιετικὴ συμφωνικὴ μουσικὴ.

Σοστάκοβιτς, πασίγνωστος σύγχρονος σοβιετικὸς συνθέτης.

Προκόπιος Σέργιος, Συνθέτης της καντάτα «'Αλέξανδρος Νέφσκυ»

Χαχατουριάν Α., Συνθέτης της «'Ωδής στο Στάλιν».

'Αλεξανδρόφ Α., Ζαχάροφ, Β., Νιουναγέφσκυ, Δ., Ποκράλ, Δημήτρης και Δανιήλ, όλοι σύγχρονοι συνθέτες.

'Ομπορίν Α., Φλίος Γιάκωφ, Γκίλελς 'Εμίλιος, πιανίστες.

'Οϊσραχ Δαβίδ, Κοζολούποβα Μαρίνα, βιολίστες.

Οί τελευταίοι πέντε καλλιτέχνες είναι νικητές σε πολλούς διεθνείς διαγωνισμούς.

Σοφρονίτσκυ, Βλαδίμηρος, πιανίστας.

'Ιγκούμνωφ, Κ., Μόστρας Κ, Σιολγάροσκυ, Π., διακριμένοι καθηγητές της Μουσικής.

'Απ' τις 6 διακρίσεις που δόθηκαν στο Μουσικό Διαγωνισμό στις Βρυξέλλες, τις 5 τις πήραν οί σοβιετικοί βιολιστές.

ΣΤΗ ΖΩΓΡΑΦΙΚΗ ΚΑΙ ΣΤΗ ΓΛΥΠΤΙΚΗ

Σουρίκωφ, Βασίλης, Διακριμένος ρώσος ζωγράφος, από καταγωγή κοζάκος. Πέθανε στις 19 Μάρτη 1916 σε ηλικία 68 χρονών.

Ρέπιν, 'Ηλίας, Παγκόσμιας φήμης καλλιτέχνης. Πέθανε στις 29 Σεπτέμβρη 1930, σε ηλικία 86 χρονών.

Βιβλιογραφία :

«Συγγραφείς και αναγνώστες της ΕΣΣΔ». του Σνόου, Κ.,

«Σοβιετικός κινηματογράφος»

του Μάρσαλ, Χέρμπερτ

«20 σοβιετικές συνθέσεις»

του Β.Μ.Α.

17 ΟΙ ΣΟΒΙΕΤΙΚΟΙ ΗΓΕΤΕΣ

ΛΕΝΙΝ, Βλαδίμηρος 'Ιλλις Ούλιάνωφ.

Γεννήθηκε στις 22 'Απρίλη 1870 στο Σιμπίρσκ που σήμερα λέγεται Ούλιανώφσκ. Πέθανε στις 21 Γενάρη 1924. 'Ιδρυσε το Μπολσεβίκικο Κέμμα και καθοδήγησε, ως το θάνατό του το Σοβιετικό Κράτος.

ΣΤΑΛΙΝ, 'Ιωσήφ Βισσαριόνοβις Ντιουγκασβίλι,

Γεννήθηκε στις 21 Δεκέμβρη 1879 στο Γκόρι της Γεωργίας. 'Εκλέχτηκε γενικός γραμματέας του Κομμουνιστικού Κόμματος της

ΕΣΣΔ στο 1922 και παραμένει από τότε σ' αυτό το πόστο. Στις 6 Μάη 1941 ανάλαβε την προεδρεία του Συμβουλίου των 'Επιτρόπων του Λαού κι' απ' τόν 'Ιούνη 1941 την προεδρεία του Συμβουλίου 'Αμυνας. Είναι 'Ανώτατος 'Αρχηγός του Κόκκινου Στρατού. Στα 1913 όνομάστηκε Στρατάρχης της ΕΣΣΔ. Τό πρώτο πόστο του στη Σοβιετική Κυβέρνηση : 'Επίτροπος των 'Εθνοτήτων, τό πήρε στα 1917 και τό κράτησε ως τα 1923. Σύνταξε τό Σοβιετικό Σύνταγμα του 1936. 'Οδήγησε τό σοβιετικό λαό στη νίκη.

ΚΑΛΙΝΙΝ, Μιχαήλ 'Ιβάνοβιτς,

Γεννήθηκε στις 20 Νοέμβρη 1875 στη Βερκνάγια Τροΐτσα, στην περιοχή Καλίνιν (Τβέρ). 'Εκλέχτηκε πρόεδρος της Κεντρικής 'Εκτελεστικής 'Επιτροπής για όλόκληρη τή Ρωσία. Τό Γενάρη του 1938 εκλέχτηκε πρόεδρος του Προεδρείου του 'Ανώτατου Σοβιέτ.

ΜΟΛΟΤΩΦ, Βασίλης Μιχαήλοβιτς Σκριάμπιν,

Γεννήθηκε στις 9 του Μάρτη 1890 στο Κουκάρκα, που σήμερα λέγεται Σοβιέτσκ στην περιοχή Κύρωφ. 'Απ' τό 1930 ως τό 1941 εΐτανε πρόεδρος του Συμβουλίου των 'Επιτρόπων του Λαού. Στα 1941 ό Στάλιν πήρε αυτό τό πόστο και ό Μολότωφ έγινε αντι-πρόεδρος και σύγχρονα 'Επίτροπος για τήν 'Αμυνα και 'Επίτροπος για τίς 'Εξωτερικές 'Υποθέσεις.

ΣΤΡΑΤΑΡΧΕΣ ΤΟΥ ΚΟΚΚΙΝΟΥ ΣΤΡΑΤΟΥ

Βασιλιέφσκυ, Α. Μ., 'Αρχηγός του 'Επιτελείου

Ζούκωφ, Γ. Κ.,

Βοροσίλωφ, Κ. Ε.,

Τιμοσένκο, Σ. Κ.,

Μπουντιένυ, Σ. Μ.,

Σαποσνίκωφ, Β. Μ., πρώην αρχηγός του 'Επιτελείου

Ροχοσόβσκυ, Κ. Κ.,

Κόνιεφ, Ι. Σ.,

Μαλινόφσκυ, Ρ. Υ.,

Τολμποϋκιν, Φ. Ι.,

Γκοβόρωφ, Λ. Α.,

Μερέτσκωφ, Κ. Α.,

Κουτσνέτσωφ, Ν. Γ., ναύαρχος, αρχηγός του Κόκκινου Στόλου

Κριστιάκωφ, Μ. Ν., (Πυροβολικοῦ)
Γιάκοβλεφ, Ν. Δ., (Πυροβολικοῦ)
Νοβικόφ, Ν. Α., Στρατάρχης ἀρχηγὸς τῆς Ἀεροπορίας
Ἀστακώφ, Φ. Α. (Ἀεροπορίας)
Βοροζγιέκιν, Γ. Α., (Ἀεροπορίας)
Φαλαλάγεφ, Φ. Υ., (Ἀεροπορίας)
Γκολοβανώφ, (Ἀεροπορίας)
Κιουντζιακώφ. Σ. Α., (Ἀεροπορίας)
Ροτμιστρώφ, Π. Α., (Τάνκς)
Φεντερένκο, Υ. Ν., (Τάνκς)
Βορομπίεφ, Μ. Π., (Μηχανικοῦ)
Περεσούπκιν, Ι. Τ., (Μεταφορῶν)

Βιβλιογραφία :
«Ὁ Στρατιώτης Στάλιν»,
τοῦ Κάχλε, Χάνς

18 ΟΙ ΕΞΩΤΕΡΙΚΕΣ ΣΧΕΣΕΙΣ

Ἡ ΕΣΣΔ ἔχει διπλωματικὲς σχέσεις μὲ ὅλα τὰ σύμμαχα καὶ τὰ οὐδέτερα κράτη ἐκτὸς ἀπ' τὴν Ἰσπανία, τὴν Πορτογαλία, τὴν Ἑλβετία, τὴν Ἀργεντινὴ, τὴν Ἰρλανδία καὶ λίγα κράτη τῆς Νότιας Ἀμερικής.

Μὲ τὴν Κίνα ἡ ΕΣΣΔ ἔχει κανονικὲς σχέσεις καὶ σύμφωνο μὴ ἐπίθεσης. Ἐπίσης μὲ τὴ Λαϊκὴ Δημοκρατία τῆς Μογγολίας ἔχει σύμφωνο ἀμοιβαίας βοήθειας.

Ἡ Μεγάλῃ Βρετανία ἔχει ὑπογράψει Συνθήκη γιὰ Ἀμοιβαία Βοήθεια γιὰ 20 χρόνια μὲ τὴν ΕΣΣΔ (26 Μάη 1942). Ὁ Στάλιν, στὸ λόγο του τῆς 6 Νοέμβρη 1941, δήλωσε πὼς ἡ ΕΣΣΔ δὲν ἔχει βλέψεις γιὰ ἐδαφικὲς ἐπεχτάσεις καὶ κηρύχτηκε ὑπὲρ τῆς αὐτοδιάθεσης τῶν λαῶν.

Τελευταία, ἡ ΕΣΣΔ συμμετέχει στὴν ΟΥΝΡΡΑ, στὴ Νομισματικὴ Συμφωνία, στὸν Ὄργανισμό Ἀσφάλειας τῶν Ἐνωμένων Ἐθνῶν, στὴν Οἰκονομικὴ Συνεργασία κλπ.

Ἡ πρώτη συνάντηση τῶν Τριῶν Μεγάλων (ΕΠΑ, Μεγάλῃ Βρετανία, ΕΣΣΔ) γίνηκε στὴν Τεχεράνη, τὸ Νοέμβρη 1943. Σ' αὐτὴν συμφωνήθηκαν οἱ σκοποὶ τοῦ πολέμου καὶ ἡ εὐθύνη γιὰ τὴν διατήρηση τῆς εἰρήνης μετὰ τὸν πόλεμο.

Ο Στάλιν συναντήθηκε κατόπι με τον Τσώρτσιλ στη Μόσχα τον Οκτώβρη 1944. Η δεύτερη συνάντηση των Τριών Μεγάλων γίνηκε στη Γιάλτα της Κριμαίας το Φλεβάρη 1945 κι η Τρίτη στο Πότσταμ, τον Ιούλη 1945.

Βιβλ ογραφία :

«Βρετανοσοβιετικές σχέσεις και
το μέλλον» του Μπίσοπ, Ρ.,
«Απ' τή Ρωσική Έπανάσταση
ως τή Γιάλτα» του Σλόουν, Π.,

19 ΣΟΒΙΕΤΙΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΕΠΙΔΟΣΕΙΣ

Ο ΑΡΚΤΙΚΟΣ ΩΚΕΑΝΟΣ

Στά 1939 μια αποστολή από τέσσερις επιστήμονες έφτασε κι έμεινε στο Βόρειο Πόλο. Προηγούμενα, στα 1937-1940, το παγοθραυστικό «Σεντώφ» έκανε, επί 27 μήνες, μετεωρολογικές παρατηρήσεις. Στά 1932 άλλο παγοθραυστικό το «Σιμπιρτιάκωφ» έκανε το ταξίδι απ' τον Αρχάγγελο στον Ειρηνικό, για πρώτη φορά, μέσα σ' ένα μονάχα καλοκαίρι. Στά 1939 ο δρόμος που ονομάστηκε «Μεγάλος δρόμος τής Βόρειας Θάλασσας» άνοιξε στην ταχτική επικοινωνία. Ο καθηγητής Σμίτ κι ο Ίβαν Παπάνιν συνδέσανε τ' όνομά τους με την ένδοξη αυτή επιχείρηση.

Ο ΑΕΡΟΠΟΡΙΚΟΣ ΔΡΟΜΟΣ ΠΑΝ' ΑΠ' ΤΟΝ ΠΟΛΟ

Στις 21 Μάη 1937 η ομάδα Παπάνιν στρατοπέδευσε στον Πόλο. Στις 18 έως 20 Ιούνη 1937 οι Χάλωφ, Μπαϊντούκωφ και Μπελγιάκωφ πέταξαν απ' τή Μόσχα στις ΕΠΑ.

Στις 11 έως 13 Ιούλη 1937 οι Γκρόμωφ, Γουμάσεφ και Ντανίλιν πέταξαν απ' τή Μόσχα στις ΕΠΑ περνώντας απ' το Βόρειο Πόλο. Σύγχρονα πέτυχαν το ρεκόρ για πτήση σε μεγάλη απόσταση για κείνη τήν εποχή (10 800 χιλιόμετρα χωρίς προσγείωση).

Από στατιστικά στοιχεία του 1940, απ' τα 168 διεθνή αεροπορικά ρεκόρ, τα 62 τα είχαν πάρει οι σοβιετικοί αεροπόροι.

ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΣ

Οί σοβιετικοί αθλητές κρατάνε έννέα διεθνή ρεκόρ. 'Ο Σημεών Μπαϊτσένκο έχει τὸ πρωτάθλημα τῆς κολύμβησης στὰ 100 μέτρα (1 λεπτό, 6,8 δευτερόλεπτα). Τὸ παγκόσμιο ρεκόρ παγοδρομίας ἀνήκει στὴ Μαρία 'Ιζάκοβα (2 λεπτά 37,4 δευτερόλεπτα). 23 ἀπὸ τὰ 35 διεθνή ρεκόρ γιὰ τὴν ἄρση βαρῶν ἀνήκουνε σὲ σοβιετικούς αθλητές.

Στὶς συναντήσεις τῶν ἄγγλων καὶ τῶν σοβιετικῶν ποδοσφαιριστῶν (τῆς ὀμάδας ΝΤΥΝΑΜΟ) ποὺ ἔγιναν στὴν Ἀγγλία στὰ 1945 οἱ τελευταῖοι κέρδισαν περιλάμπρες νίκες.

20 Η ΕΠΙΣΤΗΜΗ

Ἡ Ἀκαδημία τῶν Ἐπιστημῶν ἰδρύθηκε στὰ 1724 ἀπ' τὸ Μεγάλο Πέτρο. Ὅμως ὁ χαρακτήρας τῆς τροποποιήθηκε σοβαρὰ καὶ προσαρμόστηκε στὶς ἀρχές τῆς ἐπανάστασης ὅταν καθορίστηκε ἓνα βασικὸ σχέδιο ἐπιστημονικῆς καὶ τεχνολογικῆς δουλειᾶς. Στὰ 1943 ἡ Ἀκαδημία εἶχε 150 μέλη, 200 ἀντεπιστέλοντα μέλη καὶ πάνου ἀπὸ 3000 καθηγητὲς καὶ βοηθοὺς.

Οἱ ἐργασίες τῆς Ἀκαδημίας καὶ τῶν παραρτημάτων τῆς καθὼς καὶ τῶν ἄλλων Ἀκαδημιῶν ποὺ ὑπάρχουνε στὶς Δημοκρατίες, δὲν εἶναι μόνο οἱ ἐπιστημονικὲς ἐρευνες, μὰ πρὸ παντὸς οἱ ἐφαρμογὲς τῆς ἐπιστήμης στὴ ζωὴ.

ΟΙ ΠΡΩΤΕΡΓΑΤΕΣ ΤΗΣ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ

Λομονόσωφ, Μ., φυσικὸς καὶ χημικὸς. Πέθανε στὰ 1765
Παυλάφ, Ι., φυσιολόγος. Πέθανε στὶς 27 Φλεβάρη 1936
Μεντελέεφ, Ντ., χημικὸς. Πέθανε στὰ 1907
Σεχέωφ, Α., φυσιολόγος. Πέθανε στὰ 1905
Τιμιργιάτσεφ, Κ., βοτανικὸς. Πέθανε
Λομπατζέφσκυ, Ν., μαθηματικὸς. Πέθανε
Καπίτσα, Π., εἰδικὸς γιὰ χαμηλὲς θερμοκρασίες, ὑγροποίηση
ἀερίων καὶ ἀτομικὴ ἐνέργεια
Τσαπλύγκιν, Σ., εἰδικὸς γιὰ τὴν ἀεροδυναμικὴ
Στέρν, Α., φυσιολόγος
Μπάχ, Α., βιοχημικὸς
Κομάρωφ, Β.Α., βοτανολόγος. Πρόεδρος τῆς Ἀκαδημίας
Μπελνάνκιν, Ντ.Σ., πετρογράφος
Ντουμπνίν, Μ.Μ., εἰδικὸς γιὰ τὴν ἄμυνα ἐνάντια στὰ χημικὰ
ἀέρια

ΞΑΚΟΥΣΜΕΝΕΣ ΠΟΛΕΙΣ :

Ἐπὶ τίς μεγαλύτερες πόλεις τῆς τσαρικήσ ἐποχῆσ ποὺ ἀλλά-
ξανε ὄνομα εἶναι :

Σημερινὸ ὄνομα :	Παλιότερο ὄνομα :
ΓΚΟΡΚΙ	Νίζνι - Νοβγκορόντ
ΤΒΙΛΙΣΙ	Τιφλίδα
ΚΑΛΙΝΙΝ	Τβέρ
ΚΟΥΙΜΠΙΣΕΦ	Σαμάρα
ΤΣΚΑΛΩΦ	Ἵορενμπεργκ
ΚΡΑΣΝΟΝΤΑΡ	Αἰκατερινοστάρ
ΟΡΤΖΕΝΙΚΙΝΤΖΕ	Βλαντικαυκάς
ΣΤΑΛΙΝΓΚΡΑΝΤ	Τσαριτσίν
ΟΥΛΙΑΝΟΒΣΚ	Σιμπιρίσκ
ΣΤΑΛΙΝΟ	Γουτσόβκα
ΝΤΝΙΕΠΡΟΠΕΤΡΟΒΣΚ	Αἰκατερινοσλάβ
ΒΟΡΟΣΙΛΟΒΓΚΡΑΝΤ	Λουγκάνσκ

ΣΗΜΑΝΤΙΚΕΣ ΕΦΗΜΕΡΙΔΕΣ

	Καθημερινή κυκλοφορία
ΠΡΑΒΝΤΑ (Ἡ Ἀλήθεια)	2 000 000
ΙΣΒΕΣΤΙΑ (Ἡ Ἐφημερίδα)	1 660 000
ΤΡΟΥΝΤ (Ἡ Ἐργασία)	480 000
ΚΡΑΣΝΑΓΙΑ ΖΒΕΖΝΤΑ (Κόκκινος Ἀστέρας)	
ΚΟΜΣΟΜΟΛΣΚΑΓΙΑ ΠΡΑΒΝΤΑ (Ἡ Ἀλήθεια τῆσ Νεολαίας)	

ΔΙΑΚΡΙΣΕΙΣ ΚΑΙ ΜΕΤΑΛΛΙΑ

ΗΡΩΑΣ ΤΗΣ ΕΣΣΔ καὶ ΗΡΩΑΣ ΤΗΣ ΣΟΣΙΑΛΙΣΤΙΚΗΣ
ΔΟΥΛΕΙΑΣ: Καὶ οἱ δυὸ τίτλοι δίνουνε δικαίωμα στὸν κάτοχό
τους ν' ἀνήκει στὸ ΤΑΓΜΑ ΛΕΝΙΝ, νὰ ἔχει τὸ Παράσημο
ΣΦΥΡΙ ΔΡΑΠΑΝΙ καὶ ἓνα Δίπλωμα τιμῆσ. Αὐτὰ εἶναι οἱ ἀνώ-
τατες σοβιετικῆσ διακρίσεις.

Ἄλλα Τάγματα :

Τάγμα τῆσ Κόκκινησ Σημαίας (ιδρύθηκε στὰ 1918)
> > > > τῆσ Δουλειῆσ (1920)

- » τοῦ Λένιν (1930)
- » » Κόκκινου Ἀστεριοῦ (1930)
- » » Μετάλλιου τῆς Τιμῆς (1935)

Τὰ παράσημα τῆς Ἀξίας : Γιά Ἀξιόλογες Ὑπηρεσίες στή Μάχη, γιά Ἡρωϊσμό στή Δουλειά, γιά Ἐπίδοση στή Δουλειά (1938)

Στό διάστημα τοῦ πολέμου ἰδρύθηκαν :

Τό Τάγμα τοῦ Πατριωτικοῦ Πολέμου

- » » » Σουβάρωφ
- » » » Κουτούζωφ
- » » » Ἀλέξανδρου Νέφκυ
- » » » Βογντάν Χμελνίτσκυ
- » » τῆς Νίκης καί τῆς Δόξας

Τό Παράσημο τοῦ Λένινγκραντ

- » » » Στάλινγκραντ
- » » τῆς Ὀδησοῦ
- » » » Σεβαστούπολης

ΝΕΟ ΣΟΒΙΕΤΙΚΟ ΛΕΞΙΛΟΓΙΟ

Πολλές λέξεις πού χρησιμοποιοῦνται σήμερα στήν ΕΣΣΔ εἶναι σύνθετες ἀπ' τίς πρώτες συλλαβές διάφορων λέξεων πού ἀποτελοῦνε ὄρους. Νά μερικά παραδείγματα :

Σοβναρκόμ	Συμβούλιο τῶν Ἐπιτρόπων τοῦ Λαοῦ
Σοβχόζ	Κρατικό Ἀγρόχημα
Σοβτογκφλότ	Σοβιετικός Ἐμπορικός στόλος
Γκοσπλάν	Κρατικό σχέδιο
Γκοστεάτρο	Κρατικό θέατρο
Ναρκομίντελ	Λαϊκό Ἐπιτροπᾶτο τῶν Ἐξωτερικῶν
Ναρκομβούντελ	Λαϊκό Ἐπιτροπᾶτο τῶν Ἐσωτερικῶν
Καμσομὸλ	Μέλος τῆς Κομμουνιστικῆς Νεολαίας
Κολκχόζ	Συνεταιριστικό ἀγρόχημα

Σ ἄλλες περιστάσεις χρησιμοποιοῦνται μόνο τ' ἀρχικά γράμματα :

GTO	Ἔτοιμοι γιά τή δουλειά καί τήν ἄμυνα
TASS	Τηλεγραφικό Πραχτορεῖο τῆς ΕΣΣΔ
VIEM	Ἴνστιτούτο γιά τήν πειραματική ἰατρική
VOKS	Ἐταιρία γιά τίς πνευματικές σχέσεις μέ τίς ξένες χώρες

Ἀναφέρουμε καί λίγες συνηθισμένες καταλήξεις :

—στρόϊ	—κατασκευή (Ντιεπροστρόϊ)
—γκές	—ύδροηλεκτρικός σταθμός
—γκράντ	— } πόλη
—γκοράντ	

23 ΤΟ ΣΥΝΤΑΓΜΑ ΣΤΑΛΙΝ

Τò πρώτο Σύνταγμα τῆς ΕΣΣΔ κυρώθηκε στίς 31 Γενάρη 1924 ἀπό τò Συνέδριο τῶν Σοβιετ τῆς Ἑνώσης. Ὁ σκοπός του εἶτανε νὰ ἐξυπηρετήσῃ τò Κράτος στήν περίοδο τῆς ἐγκατάστασης τοῦ σοσιαλισμοῦ. Οἱ μεγάλες μεταβολές πού ἀκολουθήσανε τούτη τήν περίοδο δείξανε τήν ἀνάγκη ν' ἀναθεωρηθῇ τò Σύνταγμα αὐτό. Τò νέο Σύνταγμα τò σύνταξε μιὰ ἐπιτροπή μέ τήν προεδρεία τοῦ Στάλιν καί τò ἐκύρωσε τò 8ο Συνέδριο τῶν Σοβιετ στίς 5 Δεκέμβρη 1936. Προηγήθηκε λαϊκή συζήτηση πάνω σιò σχέδιο τοῦ Συντάγματος πού βάσταξε 5 μήνες. Τò νέο αὐτό Σύνταγμα τροποποιήθηκε κατόπι στίς λεπτομέρειές του μέ ἀποφάσεις τῆς 1ης, 2ης, 3ης, 6ης, 7ης καί 8ης Συνόδου τοῦ Ἀνώτατου Σοβιετ. Γιὰ νὰ τροποποιηθῇ χρειάζεται πλειοψηφία πάνω ἀπ' τὰ $\frac{2}{3}$ τῶν δύο Σωμάτων τοῦ Ἀνώτατου Σοβιετ.

Τò Σύνταγμα ἔχει 146 ἄρθρα. Τò πρώτο ἄρθρο βάζει τή βάση γιά ὅλα τὰ ἐπόμενα :

«Ἡ Ἑνωση τῶν Σοβιετικῶν Σοσιαλιστικῶν Δημοκρατιῶν εἶναι σοσιαλιστικό κράτος τῶν ἐργατῶν καί τῶν χωρικῶν».

24 ΟΙ ΙΣΤΟΡΙΚΕΣ ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΕΣ

- 1917 Νοέμβρη 7 Ἡ Ὀκτωβριανή Σοσιαλιστική Ἐπανάσταση (26 Ὀκτώβρη μέ τò παλιò ἡμερολόγιο, πού καταργήθηκε καί στήν ΕΣΣΔ λίγο ἀργότερα).
- Δεκέμβρη 15 Ὑπογραφή τῆς Ἀνακωχῆς τοῦ Μπρέστ-Λιτόφσκ.
- 1918 Φλεβάρη 23 Σχηματισμός τοῦ Κόκκινου Στρατοῦ.
- Μάρτη 3 Ὑπογραφή τῆς Συνθήκης τοῦ Μπρέστ-Λιτόφσκ.
- 12 Ἡ Μόσχα γίνεται πρωτεύουσα τῆς ΕΣΣΔ (προηγούμενα εἶτανε πρωτεύουσα τò Λένιν-

γκραντ πού τότε λεγόντανε Πέτρογκραντ).

- 1920 Γενάρη 16 Ἄρση τοῦ ἀποκλεισμοῦ.
- 1921 Μάρτη 16 Ἐμπορικὴ σύμβαση μὲ τὴ Μεγάλῃ Βρετανία.
Αὐγούστου 11 Ἡ Νέα Οἰκονομικὴ Πολιτικὴ (ΝΕΠ).
- 1922 Ἀπρίλη 16 Τὰ Σοβιέτ ἀντιπροσωπεύονται στὴ συνδιά-
σκεψη τῆς Γένοβας.
Ἵκτώβρη 25 Οἱ Γιαπωνέζοι ξεκενώνουνε τὸ Βλαδιβοστόκ.
ἔτσι τελειώνει ἡ ἔξωτερικὴ ἐπέμβαση.
Δεκέμβρη 30 Πρῶτο Συνέδριο τῶν Σοβιέτ.
- 1924 Γενάρη 21 Θάνατος τοῦ Λένιν.
Φλεβάρη 2 Ἡ Μεγάλῃ Βρετανία ἀναγνωρίζει (ντὲ γιοῦρε)
τὴν ΕΣΣΔ.
Νοέμβρη 21 Ὁ Μπάλντουϊν ἀρνιέται νὰ κυρώσει τὸ Ἀγγλο-
Σοβιετικὸ Σύμφωνο.
- 1926 Δεκέμβρη 17 Γενικὴ (σ' ὅλη τὴν ΕΣΣΔ) ἀπογραφὴ.
- 1927 Μάη 28 Διακοπὴ στὶς διπλωματικὰς σχέσεις τῆς Με-
γάλης Βρετανίας καὶ τῆς ΕΣΣΔ.
Ἵκτώβρη 15 Καθιερώνεται ἡ ἑφτάωρη ἐργατικὴ μέρα.
Δεκέμβρη 1 Ἡ ΕΣΣΔ προτείνει στὴ Γενεύη τὸν ἀφοπλι-
σμό.
- 1928 Μάης 18 Δίκη ρώσων καὶ γερμανῶν σαμποτέρ στὸ
Ντόνετς.
Ἵκτώβρη 1 Ἐναρξὴ τοῦ πρώτου Πεντάχρονοῦ σχεδίου.
- 1930 Μάη 1 Ἐγκαινιάζεται ἡ σιδηροδρομικὴ γραμμὴ
Τουρκεστάν—Σιβηρίας.
Αὐγούστου 10 Καθιέρωση τῆς ὑποχρεωτικῆς στοιχειώδους
ἐκπαίδευσης.
Δεκέμβρη 7 Καταδίκη τῶν μηχανικῶν τοῦ «Βιομηχανικοῦ
Κόμματος».
- 1932 Φλεβάρη-Μάρτης Ὁ Λιτβίνωφ στὴ Γενέβη προτείνει ὀλοκληρω-
τικὸ ἀφοπλισμὸ.
Ἵκτώβρη 10 Ἐγκαίνια τῶν ἐγκαταστάσεων τοῦ Δνείπερου
(Ντιεπρογκές).
- 1933 Μάρτη 11 Σύλληψη 6 βρετανῶν μηχανικῶν γιὰ σαμ-
ποτάζ.

- Νοέμβρη 17 Ἀποκατάσταση διπλωματικῶν σχέσεων μετὰ τὴν
Ε.Π.Α.
- 1934 Ἰούλιος 10 Κατάργηση τῆς Ο.Γ.Ρ.Υ.
Σεπτέμβρη 15 Ἡ Ε.Σ.Σ.Δ μπαίνει στὴν Κ.Τ.Ε.
Ὀκτώβρη 15 Ἐγκαίνια τοῦ Ὑπογείου (Μετρό) τῆς Μόσχας.
Δεκέμβρη 1 Δολοφονία τοῦ Κίρωφ.
- 1935 Μάρτιος 28 Ὁ Α. Ἡντεν ἐπισκέπτεται, γιὰ πρώτη φορά,
τὴ Μόσχα.
Αὐγούστου 30 Γεννιέται τὸ Κίνημα Σταγχάνωφ.
Σεπτέμβρη 14 Λόγος τοῦ Λιτβίνωφ στὴ Γενέβη.
- 1936 Αὐγούστου 23 Καταδίκη τῶν Ζηνόβωφ, Καμένεφ καὶ ἄλλων.
Δεκέμβρη 5 Ἐπικύρωση τοῦ Συντάγματος Στάλιν.
- 1937 Γενάρη 29 Τελειώνει ἡ δίκη τῶν Ράντεκ, Σοκολνίκωφ.
Ἰούνη 11 Ἀπόφαση καταδίκης τοῦ Γουχατσέφσκυ, Κ.Α.,
- 1938 Γενάρη 12 Πρώτη σύνοδος τοῦ Ἀνώτατου Σοβιέτ.
» 17 Ὁ Καλίνιν ἐκλέγεται Πρόεδρος.
Μάρτιος 13 Τέλος τῆς δίκης τῶν Ρύκωφ καὶ Μπουχάριν.
Αὐγούστου 10 Κατάπαυση τῶν ἐχθροπραξιῶν στὰ σύνορα
τοῦ Μαντζουκουό.
- 1939 Μάρτιος 10 Λόγος τοῦ Στάλιν γιὰ τὰ ἐξωτερικὰ ζητήματα.
Μάη 3 Ὁ Μολότωφ διαδέχεται τὸ Λιτβίνωφ στὸ Ἐπι-
τροπᾶτο τῶν Ἐξωτερικῶν.
Ἰούνη 29 Ἄρθρο τοῦ Ζητάνωφ στὴν Πράβδα ποὺ ἐπί-
κρινε τὴν ἀργοπορία ποὺ προκαλοῦσαν ἡ
Ἀγγλία καὶ ἡ Γαλλία στὶς διαπραγμα-
τεύσεις.
Ἰούλιος 6 Οἱ Γιαπωνέζοι προσβάλλουν τὰ σοβιετικὰ
σύνορα.
Αὐγούστου 24 Σοβιετο-γερμανικὸ σύμφωνο μὴ ἐπίθεσης.
Σεπτέμβρη 17 Ὁ Κόκκινος Στρατὸς μπαίνει στὴ Δυτικὴ
Λευκορωσία καὶ στὴ Δυτικὴ Οὐκρανία.
Νοέμβρη 30 Ἐπιδρομὴ τῆς Φινλανδίας.
Δεκέμβρη 20 Ἐγκαινιάζονται τὰ «Βραβεία Στάλιν».
- 1940 Μάρτιος 12 Ὑπογραφή εἰρήνης μετὰ τὴ Φινλανδία.

- Ίούνη 27 Ἡ Ρουμανία ἐκχωρεῖ στήν ΕΣΣΔ τήν Βεσσα-
ραβία καί τή Βόρεια Βουκοβίνα.
- Αὐγουστος Τά Βαλτικά Κράτη μπαίνουνε στήν ΕΣΣΔ.
- 1941 Ἀπρίλη 13 Σύμφωνο οὐδετερότητας μέ τήν Ἰαπωνία.
Ίούνη 22 Οἱ Ναζίδες ἐκστρατεύουε στήν ΕΣΣΔ.
» 30 Σχηματίζεται τὸ «Συμβούλιο Ἀμυνας».
Ίούλη 13 Ὑπογράφεται σύμφωνο ἀμοιβαίας βοήθειας
μέ τή Μεγάλη Βρετανία.
- 1942 Μάη 26 Ὑπογραφή Συνθήκης Συμμαχίας μέ τή Με-
γάλη Βρετανία.
Ὀκτώβρη 10 Κατάργηση τῶν Πολιτικῶν Ἐπιτροπῶν στόν
Κόκκινο Στρατό.
- 1943 Ἀπρίλη 26 Διακοπή σχέσεων τῆς ΕΣΣΔ καί τῆς ἐξόρι-
στης Πολωνικῆς Κυβέρνησης.
Ίούλη 21 Σχηματισμός Πολιτικῆς Ἐπιτροπῆς Ἐλεύθε-
ρων Γερμανῶν.
Δεκέμβρης 6 Συνδιάσκεψη τῆς Τεχεράνης (Στάλιν Ρούζβελτ-
Τσῶρτσιλ).
Δεκέμβρης Πρώτη δίκη ἐγκληματιῶν πολέμου στό Χάρ-
16-18 κοβο.
- 1944 Γενάρης 17 Εἰδική ἐπιτροπή γιά τή διερεύνηση τῶν ἐγ-
κλημάτων τοῦ Κατύν.
Ίούλη 26 Συμφωνία τῆς ΕΣΣΔ καί τῆς Πολωνικῆς Ἐ-
πιτροπῆς Ἐθνικῆς Ἀπελευθέρωσης, ὕστερ'
ἀπ' τήν εἴσοδο τοῦ Κόκκινου Στρατοῦ στήν
Πολωνία.
Σεπτέμβρη 5 Τέλος τοῦ πολέμου μέ τήν Φινλανδία.
» 5 Ἡ ΕΣΣΔ κηρύσσει τόν πόλεμο στή Βουλγαρία.
Ὀκτώβρη 19 Ὁ Κουζνέτσωφ, ἀρχηγός τῶν Σοβιετικῶν Ἐρ-
γατικῶν Συνδικάτων, μιλεῖ στή Συνδιάσκεψη
τῶν Ἐργατικῶν Συνδικάτων, στό Λονδίνο.
- 1945 Γενάρη 4 Ἡ ΕΣΣΔ ἀναγνωρίζει τήν προσωρινή Πολω-
νική Κυβέρνηση.
Φλεβάρη 4-12 Συνδιάσκεψη τῆς Κριμαίας.
Ἀπρίλης 13 Κατάληψη τῆς Βιέννης.

- Ἀπρίλης 28 Συνάντηση τῶν σοβιετικῶν στρατιῶν με τοὺς ἀγγλοαμερικάνους.
Μάης 5 Κατάληψη τοῦ Βερολίνου.
Ἰούλης Συνδιάσκεψη τοῦ Πότσταμ (Στάλιν—Τρούμαν—Τσόρτσιλ καὶ κατόπιν Ἄτλυ).
Αὐγустος 8 Κήρυξη Σοβιετο-ιαπωνικοῦ πολέμου.
Ἀνακωχὴ με τὴν Ἰαπωνία.

25 ΟΙ ΚΡΑΤΙΚΕΣ ΓΙΟΡΤΕΣ

- Φλεβάρης 23 Μέρα τοῦ Κόκκινου Στρατοῦ
Μάρτης 8 Διεθνῆς μέρα γυναικῶν (γιορτὴ μόνο γιὰ τὶς γυναῖκες)
Μάης 1 Ἑργατικὴ Πρωτομαγιά
Ἰούλης 16 Μέρα τῆς Φυσικῆς Ἀγωγῆς
Αὐγустος 18 Μέρα τῆς Ἀεροπορίας
Σεπτέμβρης 3 Διεθνῆς μέρα Νεολαίας
Νοέμβρης 7 Μέρα τῆς Ἐπανάστασης
Δεκέμβρης 5 Μέρα τοῦ Συντάγματος

ΗΜΕΡΗΣΙΕΣ ΔΙΑΤΑΓΕΣ τοῦ Στρατάρχη Στάλιν

- 1944 Γενάρης 27 Λύση τῆς πολιορκίας τοῦ Λένινγκραντ
Μάρτης 26 Πέρασμα τοῦ Δνεύστερου
Ἀπρίλης 8 Φτάσιμο στὰ Τσεχοσλοβάκικα σύνορα
» 10 Ἀπελευθέρωση τῆς Ὀδησοῦ
Μάης 10 » τῆς Σεβαστούπολης
Ἰούλης 3 » τοῦ Μινσκ
» 13 » τῆς Βίλνας
Αὐγустος 31 Κατάληψη τοῦ Βουκουρεστίου
Σεπτέμβρης 22 Ἀπελευθέρωση τοῦ Τάλλιν
Ὀκτώβρης 13 » τῆς Ρίγας
1945 Γενάρης 17 Κατάληψη τῆς Βαρσοβίας
» 19 » τῆς Κρακοβίας
» 19 » τοῦ Λότζ
» 28 Ἐκκαθάριση τῆς Ἄνω Σιλεσίας
» 31 Κατάληψη τοῦ Βουκουρεστιοῦ
Φλεβάρης 13 » τῆς Βουδαπέστης

ΤΑ ΔΕΚΑΕΞΑΣΕΛΙΔΑ ΤΗΣ «ΚΟΜΕΠ»

STAT

**ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ Π. Γ. ΤΟΥ Κ. Κ. Ε.
ΓΙΑ
ΤΑ ΤΡΕΧΟΝΤΑ ΟΡΓΑΝΩΤΙΚΑ ΖΗΤΗΜΑΤΑ
ΤΟΥ Κ. Κ. Ε.**

«ΚΟΜΜΟΥΝΙΣΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ» — ΑΡΙΘ. 1 — ΓΕΝΑΡΗΣ 1946

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ
ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΙΚΟΥ ΓΡΑΦΕΙΟΥ ΤΗΣ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ
ΤΟΥ ΚΟΜΜΟΥΝΙΣΤΙΚΟΥ ΚΟΜΜΑΤΟΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ
Π Ρ Ο Σ
ΟΛΕΣ ΤΗΣ ΚΟΜΜΑΤΙΚΕΣ ΟΡΓΑΝΩΣΕΙΣ ΒΑΣΗΣ

Δημοσιεύεται απόφαση του Πολιτικού Γραφείου για «τά τρέχοντα οργανωτικά ζητήματα του Κομμουνιστικού Κόμματος της Ελλάδας».

Οι Καθοδηγήσεις των κομματικών οργανώσεων Βάσης πρέπει να καταπιαστούν άμεσα με την εφαρμογή στη ζωή της απόφασης αυτής του Πολιτικού Γραφείου.

Οι δέ ανώτερες Κομματικές Καθοδηγήσεις πρέπει να παρακολουθήσουν, να ελέγξουν και να βοηθήσουν πραχτικά την Κομματική Οργάνωση Βάσης στη σωστή κατανόηση και εφαρμογή της απόφασης.

15) 12) 45

ση. "Έτσι και ολόκληρη η δουλιά του κόμματος κουτσαίνει, μιά και η μάζα τών μελών του μένει ουσιαστικά έξω απ' τη ζωή του και δέν παίρνει ένεργό, θετικό και δημιουργικό μέρος στην έπεξεργασία και πραγματοποίηση της πολιτικής του Κομμουνιστικού Κόμματος της Ελλάδας. "Όσο σωστή κι' αν είναι η γενική γραμμή του κόμματος δέν μπορεί ν' αποδώσει τὰ άποτελέσματα, που κάθε φορά αυτό επιδιώκει, όταν τὸ κάθε μέλος του κόμματος δέν ξαίρει και δέν μπορεί τὴ γενική αὐτή γραμμή νά τὴν πάρει και νά τὴν κάνει συγκεκριμένη και μαζική διεκδίκηση και άγώνα στον τομέα όπου δουλεύει.

2. Απόσπαση τῆς καθοδήγησης ἀπὲς Βάση και γραφειοκρατική μέθοδος καθοδήγησης ὑπάρχει πάντα όταν τὸ κομματικό στέλεχος και ὁ καθοδηγητής δέν είναι συνδεδεμένο με τὸ μέλος στὴ Βάση, δέν ἀκούει τις γνώμες και ἀντιρρήσεις του, δέν ξαίρει τὰ ζητήματα, που τὸ ἀπασχολοῦν, δέν είναι κατατοπισμένος στὴ ζωή και τὰ προβλήματα τῆς ὀργάνωσης ὅπου τὸ μέλος αὐτὸ ἀνήκει και ἔτσι δέν τὸ βοηθά πειστικά, συντροφικά νά τὰ βγάλει πέρα με τις δυσκολίες που βρίσκει, τὴν ἀντίδραση που συναντᾷ, τὰ ζητήματα, που κάθε μέρα του παρουσιάζονται. Τὸ μέλος του κόμματος πρέπει νά είναι πεπεισμένο και στὴν πράξη ὅτι ὁ καθοδηγητής που ἔχει, εἴτε και τὰ ἀνώτερα κομματικά ὄργανα στὴν ὀργάνωση ὅπου ἀνήκει, θὰ τὸν ἀκούσουν προσεχτικά, θὰ πᾶν μαζύ του, θὰ τάχει πλάι του, ὅταν τὰ χρειαστεῖ, θὰ τὸν βοηθήσουν στὴν κομματική του δουλιά, στὴν ἀνάπτυξη και μόρφωσή του, στὸ νά γίνεται κάθε μέρα καλύτερος, πιὸ ἱκανὸς ν' ἀνταποκρίνεται στις δουλιές, που ἔχει ἀναλάβει προσφέροντας ἔτσι κι' αὐτὸς στὴν κοινή προσπάθεια ολόκληρου του κόμματος. Τὸ κάθε στέλεχος και ὁ κάθε καθοδηγητής είναι τελικά καταδικασμένος ν' ἀποτύχει, ὅταν ξέρει μόνο νά διατάσσει ἀπὲς πάνω, νά δίνει ἐντολές, νά φέρνεται αὐταρχικά, νά συμπεριφέρεται ὡς σατράπης. "Όταν θεωρητικολογεῖ και γενικολογεῖ χωρίς νά βοηθάει ουσιαστικά και δημιουργικά τὴ βάση, που καθοδηγεῖ στὸ νά κάνει τὴ δουλιά της ἔτσι ὅπως τὸ θέλει τὸ κόμμα και ὅπως ἀπαιτεῖ τὸ συμφέρον του λαοῦ. "Όταν δὲ βοηθά τὴν κομματική βάση ν' ἀναπτύσσεται και ἡ ἴδια ἀδιάκοπα ποιοτικά και ποσοτικά. Ἡ κομματική βάση, και κατὰ συνέπεια, ολόκληρο τὸ κόμμα δὲ μπορεί νά πάει μπροστά, ὅταν τὸ ἀπλό μέλος του κόμμα-

τος δὲ βρίσκει τὸ δίκιο του, δὲ βλέπει ν' ἀναγνωρίζεται ἡ θετικὴ δουλιὰ του. "Ὄταν παραγκωνίζεται καὶ χτυπιέται ἀδικαιολόγητα. "Ὄταν δὲ τὸ πείθουν συντροφικὰ γιὰ τὰ λάθη καὶ τὶς ἑλλείψεις, πὺ παρουσιάζει. "Ὄταν βλέπει στὸ στέλεχος, πὺ τὸ καθοδηγεῖ ἑλλειψὴ αὐτοκριτικῆς καὶ ἐγώισμὸ ἀντικομματικό. "Ὄταν νοιώθει τὸν ἑαυτό του ὄχι σὰν ἰσότιμο μέλος τοῦ κόμματος, μὰ σὰν ὄργανο, πὺ θὰ πρέπει τυφλὰ νὰ ἐχτελεῖ τὶς διαταγές, πὺ παίρνει, ὄργανο, πὺ ἔχει μόνο καθήκοντα καὶ ὄχι δικαιώματα. "Ὅσο πιστὸ καὶ ἀφοσιωμένο καὶ ἂν εἶναι στὸ κόμμα τὸ ἀπλὸ μέλος του, μέσα σὲ τέτοιες συνθήκες, δὲ μπορεῖ ν' ἀποδώσει, νὰ δουλέψει δημιουργικὰ, ν' ἀναπτυχτεῖ τὸ ἴδιο καὶ ν' ἀναπτύξει τὴ μαζικὴ δουλιὰ του.

3. Ἡ ἀπόσπαση τῆς καθοδήγησης ἀπὸ τὴ βάση καὶ ἡ ἀνάπτυξη γραφειοκρατικῶν μεθόδων καθοδήγησης, δυὸ φαινόμενα πὺ ἀλληλοσυνδέονται καὶ τὸ ἓνα βγαίνει ἀπ' τ' ἄλλο, εἶναι κατάσταση ἀπαράδεκτη γιὰ τὸ Κομμουνιστικὸ Κόμμα τῆς Ἑλλάδας, εἶναι ἀσυμβίβαστη μὲ τὴν ἀποστολή, τὶς ἀρχές, τὸ καταστατικὸ του. Εἶναι κατάσταση, πὺ, ἂν συνεχιστεῖ, θὰ τὸ φέρει ἀναπότρεπτα σὲ ἀδιέξοδο καὶ σὲ παρέκλιση ἀπ' τὸν προορισμὸ του. Ἡ ὑπερνίκηση τῆς κατάστασης αὐτῆς καί, μάλιστα, στὸ πιὸ σύντομο χρονικὸ διάστημα, εἶναι τὸ βασικὸ ὀργανωτικὸ πολιτικὸ καθήκον τοῦ Κομμουνιστικοῦ Κόμματος τῆς Ἑλλάδας, ὅπως καθορίστηκε ἀπὸ τὸ 7ο Συνέδριό του. Στὸ ἄμεσο μέλλον ἡ βασικὴ προσοχὴ ὀλόκληρου τοῦ Κόμματος στὸν τομέα τῆς ὀργανωτικῆς του πολιτικῆς καὶ δουλιᾶς πρέπει νὰ συγκεντρωθεῖ στὸ καθήκον αὐτό. Ἡ ὑπερνίκηση αὐτὴ μπορεῖ νὰ πραγματοποιηθεῖ, ὅταν καταπιαστοῦν μ' αὐτὴν ὄλα τὰ στελέχη καὶ ὄλα τὰ μέλη τοῦ Κομμουνιστικοῦ Κόμματος Ἑλλάδας, ἐκμηδενίζοντας ἀποφασιστικὰ κάθε χασομέρι, ἀργοπορεία, δισταγμὸ, ἀντίδραση στὴν προσπάθεια αὐτή.

4. Στὴ συγκεκριμένη καὶ ἀπλὴ του ἐκδήλωση τὸ καθήκον αὐτὸ παρουσιάζεται ἔτσι: νὰ κάνουμε ἱκανὸ τὸ μέλος τοῦ Κόμματος νὰ νοιώνει, νὰ καταλαβαίνει τὴν κομματικὴ γραμμὴ καὶ νὰ τὴν πραγματοποιεῖ στὸν τομέα του δημιουργικὰ, ἔτσι, δηλ. πὺ νὰ τὴν κάνει χτῆμα τῶν ἐργαζομένων, πὺ βρίσκονται στὸν κύκλο του, νὰ τὴν κάνει μαζικὴ πολιτικὴ πραγματικότητα, νὰ τὴν κάνει ζωὴ, δράση, ἀγῶνα γιὰ τὸ Λαό, ὅπου τὸ μέλος τοῦ Κομμουνιστικοῦ Κόμματος τῆς

Ἑλλάδας δουλεύει, ζεῖ, κουνιέται, βρίσκεται γύρω του. Οὐ-
τε καθοδηγητὴς καὶ στέλεχος τοῦ Κομμουνιστικοῦ Κόμμα-
τος τῆς Ἑλλάδας μπορεῖ νὰ σταθεῖ καὶ νὰ νοηθεῖ, ὅταν δὲν
μπορεῖ νὰ δημιουργεῖ γύρω του τέτοια μέλη τοῦ κόμματος,
μὰ οὔτε καὶ μέλος τοῦ Κομμουνιστικοῦ Κόμματος Ἑλ-
λάδας μπορεῖ νὰ ναι ὅποιος δὲν πραγματοποιεῖ καὶ δὲν νοιώ-
θει ἔτσι τὴν ἀποστολὴ του.

5. Γιὰ νὰ πραγματοποιηθεῖ ἡ στρόφῃ αὐτὴ στὴν ὀργανω-
τικὴ μας δουλιὰ, γιὰ νὰ μετατρέψουμε τὶς κομματικὲς ὀρ-
γανώσεις τῆς Βάσης σὲ ζωντανὸ κομματικὸ ὀργανισμό, ποὺ
συνδέει τὴν ἐργατικὴ τάξη καὶ ὅλον τὸν ἐργαζόμενο λαὸ
μὲ τὸ Κομμουνιστικὸ Κόμμα τῆς Ἑλλάδας πρέπει νὰ παρ-
θοῦν τὰ ἀκόλουθα μέτρα.

α) Ν' ἀπλουστευθεῖ καὶ νὰ γίνεῖ πιὸ εὐκίνητος ὁ μηχαν-
ισμὸς λειτουργίας τῶν κομματικῶν ἐπιτροπῶν, ὥστε ἡ ὀρ-
γάνωσις νὰ μπορεῖ γρήγορα νὰ παίρνει τὴν κομματικὴ γραμ-
μὴ, νὰ τὴν κάνει συγκεκριμένη γιὰ κάθε τομέα δουλιᾶς,
νὰ τὴν κάνει χτῆμα τῆς μάζας καὶ νὰ τὴν πραγματοποιεῖ.
Κάθε ἐνδιάμεσος κρίκος, ποὺ δὲν ἀναπτύσσει τὴν κομματι-
κὴ δουλιὰ, μὰ, ἀντίθετα, τὴν κάνει πιὸ δύσκολη καὶ ἐπιτεί-
νει τὴν ἀπόσπασή τῆς καθοδήγησής ἀπὸ τὴ βάση (ὅπως
λόγου χάρι εἶναι τὰ τυποποιημένα κάθε βδομάδα συμβού-
λια γραμματέων) πρέπει νὰ λείπει. Ἡ κομματικὴ ὀργανωτι-
κὴ διάρθρωσις ἔχει γιὰ προορισμὸ νὰ συνδέει καὶ ὄχι νὰ
χωρίζει τὴν καθοδήγησιν ἀπ' τὴ βάση.

β) Τὰ καθοδηγητικὰ ὄργανα τοῦ κόμματος, ἀνώτερα
καὶ κατώτερα, νὰ γίνουσι ὄργανα πραγματικῆς, κολλητι-
θίστικης συνεργασίας, ποὺ μὲ μιὰ συλλογικὴ καὶ ἐνιαία
προσπάθεια μελετοῦν καὶ ἀντιμετωπίζουν ὅλα τὰ προβλή-
ματα τῆς ὀργάνωσής τους. Ὁ σημερινὸς καταμερισμὸς καὶ
ὁ τρόπος καθοδήγησής (π. χ. κάθε ἀχτίδα καὶ κομματικὴ
ὀργάνωσις βάσης ἔχει μαζικὸ, συνδικαλιστὴ, αὐτοαμυνίτη
κλπ. Ὁ συνδικαλιστὴς τῆς ἀχτίδας καθοδηγεῖ ἀπ' εὐθείας
τὸ συνδικαλιστὴ τῆς κομματικῆς ὀργάνωσής Βάσης, ὁ μαζι-
κὸς τῆς ἀχτίδας τὸ μαζικὸ τῆς Κομματικῆς Ὄργάνωσής
Βάσης κλπ.), φέρνει διάσπασιν στὴν ἐνότητα καθοδήγησής
καὶ μετατρέπει, ἰδιαιτέρως τὸ γραμματέα τῆς Κομματικῆς
Ὄργάνωσής Βάσης, σὲ νεκρὸ στοιχεῖο.

Ὁ καταμερισμὸς δουλιᾶς πρέπει νὰ γίνεταί πάνω στὴ

βάση τῆς συλλογικῆς ἀντιμετώπισης τῶν προβλημάτων καὶ μὲ σκοπὸ νὰ διευκολύνεται ἡ μελέτη καὶ παρακολούθησή τους σὲ κάθε τομέα δουλιᾶς.

γ) Τὰ κομματικὰ στελέχη σ' ὁποιοδήποτε καθοδηγητικὸ πόστο κι' ἂν βρίσκονται (Ἐπιτροπὴ Πόλης, Περιφερειακὴ Ἐπιτροπὴ, Ἀχτιδικὴ Ἐπιτροπὴ) ἀντὶ νὰ χρησιμοποιοῦν ἀνεδαφικές, γραφειοκρατιῆς μέθοδες καθοδήγησης (ἐντολές, σημειώματα, ἐγκύκλιες, ἀποσπασμένοι ἀπὸ τὴ Βάση), πρέπει νὰ δουλεύουν στὴ Βάση, νὰ ζοῦν τὸν παλμὸ τῆς, νὰ καθοδηγοῦν ὑπεύθυνα καὶ νὰ βοηθοῦν ἄμεσα πρακτικὰ μιὰ κατώτερη κομματικὴ ὀργάνωση (π. χ. κάθε μέλος Ἐπιτροπῆς Πόλης ἢ περιφερειακῆς Ἐπιτροπῆς νὰ βοηθᾷε πρακτικὰ, νὰ καθοδηγεῖ καὶ νὰ εἶναι ὑπεύθυνο γιὰ μιὰ Ἀχτίδα, Κομματικὴ Ὄργάνωση Βάσης κλπ.). Μόνο ἔτσι ἐξασφαλίζεται ἡ ἐνότητα καθοδήγησης καὶ βάσης καὶ δίνεται θετικὴ, συγκεκριμένη βοήθεια στὶς κατώτερες κομματικὲς ὀργανώσεις γιὰ νὰ ξεπεράσουν τὶς ἀδυναμίες τους καὶ νὰ ἀνεβάσουν πιὸ ψηλὰ τὴν κομματικὴ τους δουλιὰ.

6. Ἰδιαίτερῆ σημασία καὶ προσοχὴ πρέπει νὰ δοθεῖ στὴν κομματικὴ ὀργάνωση βάσης, ὅπου οἱ ἀδυναμίες εἶναι πιὸ πολλές καὶ οἱ δυσκολίες πιὸ μεγάλες. Γιὰ νὰ μετατραπῆ ἡ σημερινὴ ἄβουλη Κομματικὴ Ὄργάνωση Βάσης σὲ πραγματικὴ ἀκαταπόνητη μὲ πρωτοβουλία, οντότητα καὶ αὐτοτέλεια κυψέλη γόνιμης καὶ δημιουργικῆς δουλιᾶς, χρειάζονται μιὰ σειρά πρακτικὰ μέτρα καὶ καθημερινή, ἐπίμονη παρακολούθηση καὶ συγκεκριμένη βοήθεια γιὰ τὴν ἐφαρμογὴ τους στὴ ζωὴ.

α) Τὰ γραφεῖα στὶς Κομματικὲς Ὄργανώσεις Βάσης, πρέπει νὰ συγκροτηθοῦν ἀπὸ τοὺς πιὸ ἀφοσιωμένους, ἱκανοὺς, δραστήριους κομμουνιστῆς, ποὺ εἶναι γνωστοί, ἔχουν κύρος καὶ δεσμοὺς μὲ τὰ μέλη τοῦ Κόμματος καὶ τὶς μάζες. Ὁ γραμματέας τῆς Κομματικῆς Ὄργάνωσης Βάσης πρέπει νὰ εἶναι μέσα στὸν κύκλο του (ἐργαστάσιο ἢ συνοικία), ὁ πραγματικὸς λαϊκὸς ἡγέτης, μὲ ἐνεργητικότητα, πρωτοβουλία, θάρρος, ἀποφασιστικότητα, κομματικότητα, ἠθος. Μιὰ ἀπ' τὶς βασικὲς ὑποχρεώσεις τοῦ γραμματέα τῆς Κομματικῆς Ὄργάνωσης Βάσης εἶναι νὰ γνωρίζει καλὰ τὰ μέλη τῆς ὀργάνωσής του, τὶς ἱκανότητες καὶ ἀδυναμίες, τὴ ζωὴ τους, τὴ δουλιὰ καὶ τὴν ἀπόδοσή τους, τὶς ἔγνοιες καὶ

τις κλίσεις τους. Νὰ τὰ βοηθᾶ συντροφικὰ καὶ νὰ φροντίζει νὰ παίρνουν τὴν κομματικὴ δουλιᾶ, ποὺ τὰ τραβᾶ καὶ ποὺ σ' αὐτὴν θὰ μπορούσαν ν' ἀποδώσουν τὸ ἀνώτατο δυνατὸ ἀποτέλεσμα. Καὶ τὸ ἀπλὸ μέλος τοῦ Κόμματος πρέπει στὸν κύκλο ποὺ δουλεύει καὶ ζεῖ νὰ εἶναι ὁ ἀναγνωρισμένος λαϊκὸς ἡγέτης.

Τὸ Γραφεῖο τῆς Κομματικῆς Ὁργάνωσης Βάσης εἶναι τὸ συλλογικὸ ὄργανο, ποὺ μελετᾶει στὸ σύνολό τους τὰ προβλήματα τῆς ὀργάνωσής του, μὲ βάση τὴ γενικὴ γραμμὴ τοῦ κόμματος καὶ ἐπεξεργάζεται προτάσεις, ποὺ εἰσηγείται στὴν συνέλευση τῆς Κομματικῆς Ὁργάνωσης Βάσης. Οἱ ἀποφάσεις δὲν παίρνονται ἀπὸ τὸ Γραφεῖο, ἀλλὰ ἀπὸ τὴν Κομματικὴ Ὁργάνωση Βάσης, ἀπὸ τὸ σύνολο τῶν κομματικῶν μελῶν. Κυρίαρχο σῶμα εἶναι ἡ γενικὴ συνέλευση τῶν μελῶν τῆς Κομματικῆς Ὁργάνωσης Βάσης.

Σὲ περίπτωσι, ποὺ πρόκειται γιὰ βασικὰ ζητήματα (ἐκλογὲς γραφείου Κομματικῆς Ὁργάνωσης Βάσης, ἀντιπροσώπων γιὰ συνέδριο, συνδιασκέψεις κλπ.) καὶ δὲ μπορεῖ ἀπὸ λόγους τεχνικοὺς εἴτε πολιτικοὺς (π. χ. παρανομία ἢ πολλὰ μέλη τῆς Κομματικῆς Ὁργάνωσης Βάσης) νὰ συνέλθουν σὲ γενικὴ συνέλευση τὰ μέλη τῆς Κομματικῆς Ὁργάνωσης Βάσης, τὰ τμήματα ἐκλέγουν ἀναλογικὰ ἀντιπροσώπους, ποὺ συνέρχονται καὶ ἀποφασίζουν ἐν ὀνόματι τῆς Κομματικῆς Ὁργάνωσης Βάσης, ἀφοῦ προηγουμένως γίνεῖ ἐπεξεργασία τῆς ἀπόφασης στὰ τμήματα.

β) Στὶς Κομματικὲς Ὁργανώσεις Βάσης νὰ δοθεῖ περιεχόμενο δουλιᾶς. Ἡ σημερινὴ ἀπασχόληση τῆς βάσης μὲ θέματα γενικά, ἀφηρημένα, ἀόριστα, πάντα τὰ ἴδια (πολιτικὴ κατάσταση, ὀργανωτικὸ, συνδικαλιστικὸ, κλπ.) δὲν τραβᾶει τὸ ἐνδιαφέρον καὶ τὴν προσοχὴ τῶν κομματικῶν μελῶν καὶ τὰ ἀπομακρύνει ἀπὸ τὴν κομματικὴ ζωὴ καὶ δράση. Οἱ Κομματικὲς Ὁργανώσεις Βάσης πρέπει νὰ βοηθοῦν γιὰ νὰ καταπιαστοῦν μὲ τὰ ἰδιαίτερα ζητήματα τοῦ ἐργοστασίου, τῆς ἐπιχείρησις, τῆς συνοικίας, ποὺ ἐνδιαφέρουν καὶ συγκινοῦν ἄμεσα τὰ κομματικὰ μέλη καὶ τοὺς ἐργαζόμενους.

γ) Οἱ συνεδριάσεις νὰ προετοιμάζονται μεθοδικὰ καὶ νὰ ὀργανώνονται καλὰ μὲ λίγα, συγκεκριμένα, καλὰ μελετη-

μένα και τοποθετημένα θέματα, παρμένα απ' τὰ προβλή-
ματα, που απασχολούν τούς εργαζόμενους του περιβάλλον-
τος τῆς Κομματικῆς Ὁργάνωσης Βάσης. Ἡ συζήτηση πρέ-
πει νὰ γίνεται κατὰ τρόπο, που νὰ βοηθάει τὸ κομματικὸ
μέλος νὰ πάρει μέρος στὴν κομματικὴ ζωὴ, ν' ἀποχτήσει
πρωτοβουλία, αὐτοπεποίθηση καί, πρὸ παντός, τὴ βεβαιότη-
τα καὶ τὴ συναίσθηση ὅτι αὐτὸ εἶναι ὁ πραγματικὸς ἀφέν-
της μέσα στὸ κόμμα, που κρίνει καὶ ἀποφασίζει γιὰ τὴν πο-
λιτικὴ γραμμὴ καὶ κομματικὴ δράση, που συμβάλλει στὸν
καθορισμὸ τῆς καὶ φέρνει τὴν εὐθύνη ἀπέναντι στὸ λαὸ καὶ
τὸ Κόμμα γιὰ τὴν ὀρθότητα καὶ τὴν ἐφαρμογὴ τῆς. Οἱ ἀπο-
φάσεις νὰ εἶναι λίγες, σαφεῖς, νὰ μὴν ἀφήνουν τίποτα τὸ σκο-
τεινὸ, καμμιὰ ἀμφιβολία καὶ οἱ λύσεις, που δίνονται νὰ μὴν
εἶναι πρόχειρες καὶ ἀβασάνιστες, ἀλλὰ καθαρές καὶ πει-
στικές.

Νὰ γίνεται συστηματικὸς πραγματικὸς ἔλεγχος γιὰ τὴν
ἐφαρμογὴ τῶν ἀποφάσεων, που θὰ διαπαιδαγωγεῖ, δραστη-
ριοποιεῖ καὶ βοηθάει τὰ κομματικὰ μέλη νὰ δοῦν τὶς ἀδυνα-
μίες καὶ τὶς ἐλλείψεις τους. Ἰδιαίτερη προσοχὴ πρέπει νὰ
δοθεῖ στὴν ἀνύψωση τοῦ ἰδεολογικοῦ καὶ πολιτικοῦ ἐπιπέ-
δου τῶν κομματικῶν μελῶν, που θὰ γίνεῖ μὲ τὴν ἐνεργότερη
συμμετοχὴ στὴν πρακτικὴ δουλιὰ, τὴ συστηματικὴ μόρφωση
καὶ παρότρυνση γιὰ αὐτομόρφωση.

7. Στὴν ἀπρόσκοπτη λειτουργία, τὴν ἀποδοτικὴ καὶ κα-
λὴ δουλιὰ τῶν Κομματικῶν Ὁργανώσεων Βάσης θὰ συντε-
λέσει καὶ ἡ συγκρότησή τους σύμφωνα μὲ τὶς καταστατι-
κὲς ἀρχές. Τὸ μέλος τοῦ Κομμουνιστικοῦ Κόμματος Ἑλ-
λάδας εἶναι κομματικὰ ὀργανωμένο αὐτοῦ ὅπου ἡ μαζικὴ
πολιτικὴ δουλιὰ του μπορεῖ ν' ἀποδώσει τὰ πιὸ πλούσια καὶ
θετικὰ ἀποτελέσματα. Αὐτὸ κατὰ πρῶτο λόγο εἶναι ὁ τόπος
ὅπου δουλεύει, τὸ ἐργοστάσιο, ἐκεῖ ὅπου βρίσκονται καὶ οἱ
ἄλλοι ἐργάτες καὶ ἐκεῖ ὅπου συντελεῖται ἡ παραγωγὴ τῶν
ὕλικῶν ἀγαθῶν τῆς κοινωνίας. Κατὰ δεύτερο λόγο ἔρχον-
ται οἱ συνοικίες καὶ οἱ ἄλλες Κομματικὲς Ὁργανώσεις
Βάσης.

α) Στὰ ἐργοστάσια καὶ στὶς βιομηχανικὲς ἐπιχειρήσεις
καὶ στὶς μεταφορὲς συγκροτεῖται σὲ κάθε ἐργοστάσιο καὶ
ξεχωριστὴ ἐπιχείρηση καὶ μιὰ Κομματικὴ Ὁργάνωση Βάσης.
Ἡ συγκόπηση μιᾶς Κομματικῆς Ὁργάνωσης Βάσης γιὰ

πολλά εργοστάσια (όπως συμβαίνει σε πολλές περιπτώσεις στην Αθήνα) είναι αντικαταστατική και εμποδίζει τη δουλειά της Κομματικής Οργάνωσης.

Ο χωρισμός κάθε εργοστασιακής Κομματικής Οργάνωσης Βάσης σε τμήματα γίνεται φυσιολογικά και ανάλογα με τα ιδιαίτερα τμήματα του εργοστασίου (μηχανουργείο, χυτήριο, γραφείο κλπ.).

Σε όρισμένες περιπτώσεις (π. χ. σιδηρόδρομοι, επιχείρηση ηλεκτρισμού κλπ. που πρόκειται για ενιαία επιχείρηση συγκροτείται μια Κομματική Οργάνωση Βάσης, που χωρίζεται σε τμήματα (π. χ. στους ΣΕΚ τμήμα εργοστασίου, μηχανοστασίου, κίνησης, έλξης κλπ.) με επί κεφαλής το γραφείο της Κομματικής Οργάνωσης Βάσης.

β) Οι συνοικιακές Κομματικές Οργανώσεις Βάσης γίνονται σε κάθε συνοικία, που έχει τη δική της γεωγραφική ενότητα και ιδιομορφία. Στις συνοικιακές Κομματικές Οργανώσεις Βάσης είναι δυσκολότερος ο χωρισμός σε τμήματα. Γι' αυτό και είναι μεγάλος ο κίνδυνος για σχηματικό-μηχανικό, άρα επιζήμιο, χωρισμό.

Τα τμήματα στις Κομματικές Οργανώσεις Βάσης συνοικιών είτε συνοικισμών, οργανώνονται κατά επάγγελμα (οικοδόμοι, τσαγκαράδες κλπ.), κατά μαζικές οργανώσεις, συνοικιακή αγορά, ή κατά τετράγωνα, έτσι που τα τμήματα να έχουν μέλη, που να ταυτίζεται το ενδιαφέρον τους κι επομένως να μπορούν καλύτερα να επεξεργαστούν και να εφαρμόσουν την κομματική γραμμή. Η συγκρότησή των συνοικιακών Κομματικών Οργανώσεων Βάσης είναι διαφορετική στις συνοικίες των μεγάλων πόλεων (Αθήνα, Πειραιά, Σαλονίκη κλπ.) και διαφορετική στις συνοικίες των μικρότερων πόλεων. Στις μικρές επαρχιακές πόλεις πρέπει να συγκροτούνται όμοιοεπαγγελματικές κομματικές οργανώσεις βάσης κατά πόλη. Στους Δημοσίους υπαλλήλους των μεγάλων πόλεων οργανώνονται στις διάφορες υπηρεσίες Κομματικές Οργανώσεις Βάσης με επί κεφαλής κομματική επιτροπή, που καθοδηγείται από εύθειας από την Επιτροπή Πόλης.

8. Η 12η Ολομέλεια της Κεντρικής Επιτροπής και το 7ο Συνέδριο του Κόμματος διαπίστωσαν ότι, η πολιτική ενό-

τητα στο χωριό, που θα περιλαμβάνει όλους τους όπαδούς της Λαϊκής Δημοκρατίας μέσα στις γραμμές του 'Αγροτικού Κόμματος είναι έπιτακτική ανάγκη για τον τόπο και πρέπει το Κομμουνιστικό Κόμμα 'Ελλάδας να δώσει ολόψυχα όλες του τις δυνάμεις της υπαίθρου για την πραγματοποίηση της πολιτικής ένότητας στο χωριό.

Την όρθή αυτή πολιτική γραμμή του κόμματος δέν την κατανόησαν σωστά και την έφαρμοσαν όλότελα μηχανικά μια σειρά από κομματικές όργανώσεις. Διέλυσαν τις κομματικές όργανώσεις στο χωριό, πριν μπουν οι βάσεις για τη δημιουργία πολιτικής όργάνωσης του 'Αγροτικού Κόμματος. "Έτσι, όχι μόνο η πολιτική ένότητα δέν πραγματοποιείται, μα και οι δυνάμεις της Λαϊκής Δημοκρατίας αδυνατίζουν, άφου λείπει η όργάνωση, που θα κινητοποιεί και δραστηριοποιεί τους έργαζόμενους του χωριού. Οι Κομματικές 'Οργανώσεις του χωριού πρέπει να διαλύονται μόνο στο βαθμό που υπάρχει είτε σχηματίζεται στο χωριό όργάνωση του 'Αγροτικού Κόμματος της 'Ελλάδας.

Το Κομμουνιστικό Κόμμα 'Ελλάδας έπιμένει στην απόφασή του να δώσει όλες τις δυνάμεις του για να σχηματιστεί στο χωριό μια μεγάλη πολιτική δύναμη, που σε συμμαχία με τους έργατες όχι μόνο θα σώσει το λαό από την πείνα, αλλά και θα τον όδηγήσει στη Λαϊκή Δημοκρατία.

9. Το 7ο Συνέδριο έβαλε μπροστά σ' όλάκερο το Κόμμα το έπιταχτικό καθήκον να βάλει τέλος στην ύποτίμηση της συμβολής της γυναίκας στο λαϊκό δημοκρατικό άγώνα και να δουλέψει για την όργάνωση των πλατειών μαζών των γυναικών, τη στρατολογία στο Κόμμα των πρώτοπόρων γυναικών και την ανάδειξη γυναικείων στελεχών του Κόμματος.

Για την πραγματοποίηση της απόφασης αυτής του 7ου Συνεδρίου του Κόμματος έπιβάλλεται να σχηματιστεί δίπλα, σε κάθε Κομματική έπιτροπή (άπο την Κεντρική 'Επιτροπή ως το Γραφείο της Κομματικής 'Οργάνωσης Βάσης) γυναικείο κομματικό γραφείο, που θα βοηθήσουν στη μελέτη των προβλημάτων και την καλύτερη όργάνωση της δουλειάς του Κόμματος ανάμεσα στις γυναίκες.

Το Πολιτικό Γραφείο άποφασίζει να καλέσει στις άρχες του Φλεβάρη Πανελλαδική γυναικεία κομματική σύσκεψη.

STAT

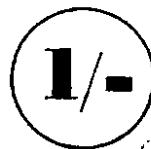
ΕΘΝΙΚΟ
ΑΠΕΛΕΥΘΕΡΩΤΙΚΟ
ΜΕΤΩΠΟ (Ε.Α.Μ)
Ο ΣΗΜΑΙΟΦΟΡΟΣ
ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΑΓΩΝΑ

Υπό ΑΝΤΙΦΑΣΙΣΤΑ

ΚΑΛΛΙΤΕΡΑ ΜΙΑΣ ΩΡΑΣ ΕΛΕΥΘΕΡΗ ΖΩΗ
ΠΑΡΑ ΣΑΡΑΝΤΑ ΧΡΟΝΙΑ ΣΚΛΑΒΙΑ ΚΑΙ ΦΥΛΑΚΗ

Published by the Greek Maritime Co-operating
Unions, 240a Bute Street, CARDIFF

ΕΘΝΙΚΟ
ΑΠΕΛΕΥΘΕΡΩΤΙΚΟ
ΜΕΤΩΠΟ (Ε.Α.Μ)
Ο ΣΗΜΑΙΟΦΟΡΟΣ
ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΑΓΩΝΑ

Υπό ΑΝΤΙΦΑΣΙΣΤΑ

"ΚΑΛΛΙΤΕΡΑ ΜΙΑΣ ΩΡΑΣ ΕΛΕΥΘΕΡΗ ΖΩΗ
ΠΑΡΑ ΣΑΡΑΝΤΑ ΧΡΟΝΙΑ ΣΚΛΑΒΙΑ ΚΑΙ ΦΥΛΑΚΗ"

Published by the Greek Maritime Co-operating
Unions, 240a Bute Street, CARDIFF

PRINTED BY
VEMA PRESS
19, Rathbone Street,
London, W. 1.

ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΑ

Ο κόσμος ὅλος παρακολουθεῖ μὲ ἀυξανόμενον θαυμασμό καὶ ἐνδιαφέρον τὸν ἡρωικὸ ἀγῶνα πὸν διεξάγει ὁ Ἑλληνικὸς λαὸς γιὰ τὴν ἀπελευθέρωσή του. Μὲ τὸν ἀδιάκοπο ἀνταρτοπόλεμο καὶ τὶς νίκες πὸν κατήγαγε στὸ ζήτημα τῆς πολιτικῆς κινήτοποιήσεως γιὰ τὰ πολεμικὰ ἔργα τοῦ Νάζι-Φασισμού, ὁ Ἑλληνικὸς λαὸς πῆρε πρωτοπόρο θέση στὸν ἀπελευθερωτικὸ ἀγῶνα τῶν σκλαβωμένων λαῶν τῆς Εὐρώπης. Ἡ συμβολή του στὴ συμμαχικὴ προσπάθεια μπορεῖ τώρα πιά νὰ συγκριθῇ μὲ τὶς ἐπιτυχίες τῶν ὑπόδουλων Γιουγκοσλάβων καὶ τῶν ἡρωικῶν πληθυσμῶν τῆς κατεχόμενης Ρωσίας. Ἡ δὲ σημασία τοῦ Ἑλληνικοῦ ἀγῶνα δὲν ἐγκεῖται μόνο στὴ στρατηγικὴ του ἀξία, ἀλλὰ καὶ στὸ γεγονός ὅτι ξεπήδησε μέσα ἀπ' τὴ μαύρη ἀπελπισία τῆς χειρότερης δουλείας καὶ μέσα ἀπ' τὴ σωματικὴ ἐξάντληση καὶ ἐξαθλίωση τῆς ἀνείπωτης πείνας. Ὁ Ἑλληνικὸς λαὸς, παρ' ὅλη του τὴ δυστυχία, ξεσηκώθηκε παλληκαρίσια γιὰ νὰ ἐξαλείψῃ τὴν ἐθνικὴ ταπείνωση, καὶ ἐνέπνευσε ἔτσι μὲ τὸ παράδειγμά του, ὅλους τοὺς ἐλεύθερους καὶ σκλαβωμένους λαούς.

Εἶναι ἀνάγκη λοιπὸν ἐπιτακτικὴ νὰ διαφωτισθῇ πλήρως ὁ κάθε Ἕλληνας καὶ κάθε φιλελεύθερος ἄνθρωπος στὸν κόσμον γιὰ τὴ σημασία καὶ τὸ μεγαλεῖο τοῦ σημερινοῦ Ἑλληνικοῦ ἀγῶνα. Ἀλλὰ αὐτὸ ἐπιβάλλεται καὶ ἀπὸ ἕναν ἄλλο λόγο ἐξ ἴσου σοβαρό: Σὲ μερικοὺς "ἐπίσημους Ἑλληνικοὺς κύκλους" παρατηροῦνται τελευταῖα ὑποπτές στάσεις διαστροφῆς τῶν πραγμάτων μὲ σκοπὸ νὰ διασπασθῇ ἡ ἐσωτερικὴ ἐνότητα τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ, νὰ διασυρθῇ ὁ ἀγῶνας του ἔξω ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα, καὶ τελικὰ νὰ τορπιλλισθῇ. Γιατὶ βέβαια ὑπάρχουν ἄνθρωποι πὸν τίποτε δὲν φοβοῦνται περισσότερο ἀπὸ τὸ λαϊκὸ ἀγῶνα. Πρέπει λοιπὸν ὁ καθένας νὰ ξέρῃ τί ἀκριβῶς συμβαίνει στὴν Ἑλλάδα, ὥστε νὰ εἶναι σὲ θέση νὰ ὑποστηρίξῃ τὴν ὀρθὴ κατεύθυνση πὸν δίνει στὸν ἀγῶνα του ὁ Ἑλληνικὸς λαὸς καὶ νὰ ἐργάζεται γιὰ τὴ σωστὴ λύση πὸν πρέπει νὰ ἐπιβληθῇ.

ΤΟ Ε.Α.Μ.

‘Ο ‘Ελληνικός λαός ξαναζή σήμερα ένα νέο 21. Αυτό αρχίζει να το καταλαβαίνει όλος ο κόσμος. ‘Εκείνο όμως που δεν ξέρει ο κόσμος, γιατί κρατιέται πάντα μυστικό απ’ αυτόν, είναι ποιός είναι ο ήγέτης του λαϊκού αγώνα στην ‘Ελλάδα, ο έμπνευστής, οργανωτής και καθοδηγητής, χωρίς τον οποίο το σημερινό ‘Ελληνικό μεγαλείο θα είχε μείνη άπραγματοποίητο. ‘Ο ήγέτης αυτός είναι το ΕΑΜ, το ‘Εθνικό ‘Απελευθερωτικό Μέτωπο.

Το ΕΑΜ είναι η πανελλήνιος οργάνωση που, δημιουργημένη αυθόρμητα, άπλωσε τις ρίζες της σε όλα τα κοινωνικά στρώματα της χώρας, και, με αδιάκοπη και συστηματική εργασία, ανέβασε τόσο ψηλά τον αγώνα και έδωσε τόσο τρανή ήθικη και λαοκρατική αποστολή σ’ αυτόν. Είναι η οργανωμένη και μαχητική αποκρυστάλλωση της θελήσεως του ‘Ελληνικού λαού να ζήσει και να κυβερνήση το σπίτι του όπως θέλει. Είναι ο σημαιοφόρος του αγώνα για την επιβίωση του λαού, την εθνική απελευθέρωση, και τη λαϊκή αυτοδιάθεση. Πάλη για το ψωμί, κρύψιμο των προϊόντων, άπεργίες, διαδηλώσεις—έθνικες και οικονομικές—σαμποτάζ, κωλυσιεργία, έκκαθάριση των Κουζίλικ και άλλων προδοτών, κτύπημα των έχθρικών στρατών και συγκοινωνιών και απελευθέρωση ολόκληρων περιοχών της ‘Ελλάδος με τον άνταρτοπόλεμο—αυτά είναι τα έργα που έχει επιτέλεση το ΕΑΜ. ΕΑΜ και ‘Ελληνικός έθνικός απελευθερωτικός αγώνας είναι ταυτόσημα. Είναι σήμερα εθνική ανάγκη να κατανοηθῆ το γεγονός αυτό από όλο το δημοκρατικό κόσμο.

ΓΕΝΝΗΣΗ, ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

ΚΑΙ ΔΡΑΣΗ ΤΟΥ ΕΑΜ

Το ΕΑΜ γεννήθηκε στις πιο μαύρες μέρες της νέο-‘Ελληνικής ιστορίας, το 1941, μετά τη κατάληψη της ‘Ελλάδος. Πληθωρισμός, ληστεία και τρομοκρατία, κάτω απ’ τον τριπλό ζυγό του Γερμανο-‘Ιταλο-Βουλγαρικού Φασισμού, έσπερναν το θάνατο στο τόπο. Το πάν φαινόταν χαμένο.

Γεωργική και βιομηχανική παραγωγή, συγκοινωνίες, εμπόριο και τράπεζες, είχαν παρθηή απ' τὸ κατακτητή. Στους δρόμους τῆς Ἀθήνας καὶ τοῦ Πειραιᾶ, στὰ νησιά καὶ στὰ βουνά, ἄνδρες, γυναῖκες καὶ παιδιά, πεθαίναν τῆς πείνας. Μόνον οἱ Κουίζλιγκ καὶ οἱ μαυραγορίτες καλοπερνοῦσαν σὲ βάρος τοῦ λαοῦ, καὶ ἡ ἐθνικὴ τους προδοσία φαινόταν σὰν νὰ δικαιώνονταν ἀπὸ τὴν ἐξέλιξη τῶν γεγονότων.

Ὁ Ἑλληνικὸς λαός, μ' ὅλη του τὴ δυστυχία καὶ τὰ ἄσχημα νέα ἀπὸ τὰ μέτωπα, παρέμενε ἀκλόνητος. Ἀλλὰ τοῦ ἔλειπε ἡ ἡγεσία, πὺ θὰ διερμήνευε τοὺς πόθους του καὶ θᾶδειχνε τὸ δρόμο τῆς ἐθνικῆς σωτηρίας. Καὶ χωρὶς ὀργανωμένο, θετικὸ ἀγῶνα, ἦταν ἀδύνατο στὸ ἔθνος νὰ ἐπιζήση.

Τότε ἀκριβῶς, στὴ στιγμὴ τοῦ μεγαλύτερου κινδύνου τῆς Ἑλλάδας, ξεπρόβαλε τὸ ΕΑΜ. Πρῶτος του πυρῆνας ἦσαν οἱ γενναῖοι ἐκεῖνοι πὺ ἐπὶ τέσσαρα χρόνια εἶχαν πολεμήσει τὴ δικτατορία τῆς 4ης Αὐγούστου, καὶ εἶχαν ἀγωνισθῆ, ἀδελφωμένοι, ἀνεξάρτητα ἀπὸ κοινωνικὰ καὶ πολιτικὰ φρονήματα, γιὰ τὰ λαϊκὰ δικαιώματα.

Κομμουνιστές, σοσιαλιστές, δημοκρατικοί, φιλελεύθεροι καὶ ἀγροτικοὶ συγκρότησαν τὸ ΕΑΜ καὶ κάλεσαν τὸν λαὸ νὰ κατέβη στὴν ἐνεργὸ ἐθνικο-ἀπελευθερωτικὴ πάλη. Οἱ ὀργανώσεις, τὰ κόμματα, καὶ οἱ προσωπικότητες πὺ ἀπετέλεσαν τὸ ΕΑΜ, κυκλοφόρησαν πρόγραμμα δράσεως καὶ μὲ βάση αὐτό, ἔκαμαν ἔκκληση σὲ κάθε ἄλλο κόμμα, ὀργάνωση, ὀμάδα καὶ ἄτομο, ἀνεξάρτητα ἀπὸ τίς περασμένες πεποιθήσεις του καὶ τίς ιδέες του γιὰ τὸ μεταπολεμικὸ κόσμο, νὰ προσχωρήσῃ στὸ ΕΑΜ.

Τρεῖς εἶναι οἱ βασικὲς ἀρχές τοῦ προγράμματος αὐτοῦ.

1) Ἡ ἀπελευθέρωση τῆς χώρας ἀπὸ τοὺς Φασίστες κατακτητές, καὶ ἡ ἐθνικὴ τῆς ἀποκατάσταση σὰν χώρας πραγματικὰ ἐλεύθερης, ἀνεξάρτητης, καὶ ἀπαλλαγμένης ἀπὸ κάθε ξένο ζυγὸ ἢ ἐπιρροή.

2) Ἡ ἀνατροπὴ τῆς σημερινῆς κυβερνήσεως, ὀργάνου κατοχῆς, καὶ ἡ ἐγκαθίδρυση μιᾶς προσωρινῆς κυβερνήσεως ἀπὸ ὅλα τὰ πραγματικὰ ἀντιφασιστικὰ κόμματα, πὺ θὰ

ἀποκαταστήσῃ τις λαϊκὲς δημοκρατικὲς ἐλευθερίες, θὰ ἐξασφαλίσῃ ψωμὶ καὶ δουλειὰ στὸ λαό, θὰ κατοχυρώσῃ τὴν ἀνεξαρτησία καὶ ἀκεραιότητα τῆς χώρας ἀπὸ κάθε ξένη ἐξάρτηση, θὰ ἐνισχύσῃ μὲ ὅλα τὰ μέσα τὸν ἀντιφασιστικὸ ἀγῶνα ποὺ διεξάγουν οἱ δημοκρατικὲς χώρες καὶ ἡ Σοβιετικὴ Ἐνωσις, θὰ δώσῃ γενικὴ πολιτικὴ ἀμνηστία σὲ ὅλους τοὺς ἀντιφασίστες ἀγωνιστὲς καὶ θὰ προκηρύξῃ ἐλεύθερες ἐκλογές.

3) Τὸ ΕΑΜ νὰ συμπολεμήσῃ καὶ συμπράξῃ ἀδελφικὰ μὲ οἰαδήποτε ὁμάδα ξένης ἐθνικότητος ποὺ θὰ ἀγωνιζόταν γιὰ τοὺς ἴδιους σκοπούς.

Πάνω στὸ πρόγραμμα αὐτὸ τὸ ΕΑΜ ἄρχισε νὰ κινητοποιῆ στὸν ἀγῶνα τὸ λαό.

Ἐπιτροπὲς τοῦ ΕΑΜ ξεπήδησαν παντοῦ. Σκοπὸς τους ἦταν νὰ ὀργανώσουν πρῶτα τις μάζες ἀποτελεσματικὰ στὸν ἀγῶνα γιὰ τις μερικὲς τους διεκδικήσεις, καὶ νὰ τις προετοιμάσουν βαθμηδὸν γιὰ τὸν εὐρύτερο ἀπελευθερωτικὸ ἀγῶνα ἀργότερα.

Τὸ Ἀπρίλι τοῦ 1942, τὸ ΕΑΜ εἶχε τὴ πρώτη του μεγάλη ἐπιτυχία : Οἱ δημόσιοι ὑπάλληλοι τῶν Ἀθηνῶν, τοῦ Πειραιῶς, τῆς Θεσσαλονίκης καὶ τῶν Πατρῶν, κατέβηκαν σὲ γενικὴ ἀπεργία γιὰ βελτίωση τῶν ἐλεεινῶν βιωτικῶν τους συνθηκῶν, αὔξηση μισθῶν καὶ ἡμερομισθίων, ἐπιδόματα ἀκριβείας ξωῆς, πληρωμὴ μέρους τοῦ μισθοῦ σὲ εἶδη πρώτης ἀνάγκης καὶ ὀργάνωση συσσιτίων. Στὴν Ἀθήνα, ἡ ἀπεργία ἄρχισε στὶς 14 Ἀπριλίου. Στὶς 21 Ἀπριλίου, ἡ κυβέρνηση Τσολάκογλου, ἀφοῦ πρῶτα δήλωσε ἀπειλητικὰ πὼς ἀρνεῖται διαπραγματεύσεις μὲ ἀπεργούς, ἀναγκάστηκε νὰ ὑποχωρήσῃ καὶ νὰ δεχθῇ τὰ κύρια αἰτήματα τῶν ἀπεργῶν.

Ἡ νίκη ἐπετεύχθηκε παρ' ὅλες τις τρομοκρατικὲς συλλήψεις ποὺ ἔγιναν καὶ τὴν πείνα καὶ τὴν ἀνεργία ποὺ μάστιζαν τὴν ἐργατο-ὑπαλληλικὴ τάξη καὶ ὑπονόμευαν τὴ δύναμή της.

Ἦταν ὅμως, φυσικὰ, νίκη προσωρινὴ καὶ μερικὴ. Ἡ κυβέρνηση Τσολάκογλου ἄρχισε τὴν ἀντεπίθεση μὲ ἓνα νόμο ποὺ ἐπέβαλλε αὐστηρὲς τιμωρίες γιὰ τὴν ὀργάνωση καὶ καθοδήγηση ἀπεργιῶν. Ἀθέτησε τις ὑποσχέσεις της, ἐν μέ-

ρει με τήν ένταση του πληθωρισμού, έν μέρει με τήν παράλειψη να έκτελέση άνειλημμένες ύποχρεώσεις.

Τò Σεπτέμβρη του 1942, τò ΕΑΜ ώδήγησε και πάλι τò λαò τής πρωτευούσης σε νέα μεγαλύτερη άκόμα, έργατο-ύπαλληλική γενική άπεργία, που περιέλαβε και τούς εργάτες των πολεμικών εργοστασίων και βάσταξε άπ' τισ 6 έως τισ 11 του μηνός.

Σε μια μεγάλη διαδήλωση στην 'Αθήνα, εργάτες, ύπάλληλοι, φοιτητές, και πολίτες άπ' όλες τισ τάξεις του λαού, διακήρυξαν τήν άλληλεγγύη τους και τήν άπόφασή τους να μη δεχθούν τò θάνατο τής πείνας. Και πάλι ó Τσολάκογλου αναγκάσθηκε να ύποχωρήση. Αύξήθηκε τò επίδομα τών δημοσίων ύπαλλήλων και δόθηκε διαταγή να πληρώνεται μέρος του μισθού σε είδη πρώτης ανάγκης. Διατάχθηκε να συστήθη 'Επιτροπή για τήν εξέταση του ζητήματος των εργατικών συσσιτίων, και μετά λίγο χρόνο έκδόθηκε ή γενική διαταγή για τήν ύποχρεωτική όργάνωσή τους άπ' τισ επιχειρήσεις, ή, αν αυτό ήταν άδύνατον, τή πληρωμή άποζημιώσεως στους εργάτες.

'Απ' τισ νικηφόρες οικονομικές άπεργίες του 1942, που έν τούτοις και αυτές, στην εξέλιξή τους, είχαν πάρη καθαρό πολιτικό και άντι-φασιστικό χαρακτήρα, τò ΕΑΜ ώδήγησε τò λαò των 'Αθηνών στη νικηφόρο πρωταρχικά πολιτική άπεργία του 1943. 'Απ' τὰ τέλη του 1942, είχε γίνει φανερό, πως οί Χιτλερο-φασίστες ήθελαν να έπιβάλουν τὰ καταναγκαστικά έργα για τισ όχυρώσεις που κατασκεύαζαν. Τò ΕΑΜ όργάνωσε άμέσως τόν άγώνα εναντίον τής πολιτικής κινητοποίησης. Κάλεσε τò λαò να άντισταθί με 'Επιτροπές, διαβήματα, μαχητικές διαδηλώσεις και άπεργίες. Οί φοιτητές παρουσιάύτηκαν τò Γενάρη του 1943, στο Λογοθετόπουλο, πουύχε άντικαταστήση έν τώ μεταξύ τò χρεωκοπημένο Τσολάκογλου, και του ζήτησαν να ματαιώση τήν κινητοποίηση. "Όταν ó Λογοθετόπουλος είπε πως αυτό ήταν άδύνατο, μα πως θα φρόντιζε να έξαιρεθούν εκείνοι, οί άντι-φασίστες φοιτητές του δήλωσαν ξεκάθαρα πως δέν ζητούσαν ειδικές εύνοιες για τò φοιτητικό κόσμο, αλλά τή

γενική ματαίωση τῆς πολιτικῆς κινητοποιήσεως, καὶ πὼς ζητοῦσαν ἐπίσης νὰ παραιτηθῆ ἑκεῖνος. Τέτοια εἶναι ἡ ἀτρόμητη λεβεντιά πὺν χαρακτηρίζει τὸν ἀγῶνὰ τοῦ ΕΑΜ μεσ' τὴ Φασιστο-κρατούμενη καὶ πεινασμένη Ἑλλάδα.

Ἡ ὀρμητικὴ ἐκστρατεία τοῦ ΕΑΜ· κατόρθωσε πραγματικὰ νὰ κινητοποιήσῃ ὅλο τὸ λαὸ ἐναντίον τῶν καταναγκαστικῶν ἔργων, πὺν θὰ ἐπέβαλλαν στοὺς Ἕλληνας νὰ φιάξουν οἱ ἴδιοι τὶς ἀλυσσίδες τῆς σκλαβιάς τους. Ἀπ' τὰ τέλη Φεβρουαρίου ἄρχισαν ὅλο καὶ πιὸ μαχητικὲς διαδηλώσεις στὴν Ἀθήνα καὶ τὸν Πειραιᾶ. Αὐτὲς ἀποκορυφώθηκαν στὶς μεγάλες λαϊκὲς ἐκδηλώσεις τῆς 5ης Μαρτίου, ὅταν δεκάδες χιλιάδες λαοῦ ὅλων τῶν τάξεων, ξεχύθηκαν στοὺς δρόμους, παραμέρισαν καὶ ἀφόπλισαν τὴν χωροφυλακὴ, ἔφθασαν ὡς τὸ Ὑπουργεῖο Ἐργασίας στὴ Πλατεία Κάνιγγος, μπῆκαν μέσα καὶ κατέστρεψαν ὅλα τὰ κρατικὰ ἔγγραφα καὶ στοιχεῖα γιὰ τὴ πολιτικὴν κινητοποίηση. Αἱματηρὲς συγκρούσεις ἔλαβαν χώρα ἐκείνη τὴν ἡμέρα με Φασιστικὲς δυνάμεις με πολυβόλα καὶ Φασιστικὰ θωρακισμένα αὐτοκίνητα. Δεκάδες σκοτώθηκαν, καὶ ἄλλες δεκάδες τραυματίσθηκαν, ἀλλὰ τὸ φρόνημα τοῦ λαοῦ ἔμεινε ἀκλόνητο καὶ ἡ σύγχιση καὶ ὁ τρόμος ξάπλωσαν στὶς τάξεις τῶν Γερμανο-Ἰταλῶν καὶ τῶν Κουζλιγκ.

Τὴν ἴδια μέρα ξέσπασε ἡ γενικὴ ὑπαλληλικὴ ἀπεργία ἐναντίον τῆς πολιτικῆς κινητοποιήσεως, καὶ ταυτόχρονα γιὰ οἰκονομικὰ αἰτήματα. Μέσα σὲ λίγες μέρες ἀκολούθησε ἡ γενικὴ ἐργατικὴ ἀπεργία. Πάλι ἡ νίκη ἔστεψε τὰ ὄπλα τοῦ λαοῦ καὶ τοῦ ΕΑΜ. Στὶς 13 Ἀπριλίου, ὁ Λογοθετόπουλος ὑποσχέθηκε πὼς δὲν θὰ γίνῃ πολιτικὴν κινητοποίηση καὶ ὑποχώρησε σὲ ὅλα τὰ αἰτήματα τῶν ὑπαλλήλων. Μέσα σὲ λίγες ἐβδομάδες, ὁ Λογοθετόπουλος, νικημένος πιά ἀπ' τὸ λαὸ, παραιτήθηκε καὶ τὴ θέση του πῆρε ὁ Ράλλης.

Τὸν ἴδιο μῆνα καὶ τὸν ἐπόμενον Ἀπρίλιο, σειρὰ ἀπὸ ἀπεργίες καὶ διαδηλώσεις ἐναντίον τῆς πολιτικῆς κινητοποίησης ξετυλίχθηκε καὶ στὴ Θεσσαλονίκη. Ἐκεῖ οἱ Φασιστοὶ εἶχαν προχωρήσει ἀκόμα πιὸ πολὺ με τὰ σχέδιά τους γιὰ τὴ στρατολόγησιν τοῦ πληθυσμοῦ. Χάρις ὅμως στὰ

κτυπήματα του ΕΑΜ, υποχώρησαν και στη Θεσσαλονίκη, και σύμφωνα με τις τελευταίες ειδήσεις, περιορίζονται σε ατομικές προσκλήσεις.

Ο αγώνας του ΕΑΜ φυσικά, δεν χαλαρώθηκε γι' αυτό το λόγο. Το ΕΑΜ ξέρει πως ο άπεγνωσμένος έχθρος θα ξαναρχίση την επίθεση, και γι' αυτό δεν σταματά και αυτό ποτέ την πάλη.

Απ' τις μεγάλες Ελληνικές απεργίες δυο συμπεράσματα βγαίνουν καθαρά :

1ον) Το ΕΑΜ μπόρεσε να οργανώση τις λαϊκές μάζες και να κερδίση την αγάπη και εμπιστοσύνη τους. Συνδυάζοντας σοφά τη πάλη για τις ζωτικές οικονομικές διεκδικήσεις του λαού, με τα πιο ξεκάθαρα έθνικο-απελευθερωτικά συνθήματα, μπόρεσε μέσα σε λίγους μήνες να τραβήξη το λαό μαζί του ως τα ψηλότερα επίπεδα του πολιτικού έθνικού αγώνα. Οί εργατο-υπαλληλικές απεργίες του ΕΑΜ, έγιναν άφορμή συναγερμού όλων των κοινωνικών τάξεων στις Ελληνικές πόλεις.

2ον) Το ΕΑΜ μπόρεσε έτσι να φέρη τον αγώνα των Ελληνικών πόλεων στη πρωτοπορεία του αγώνα σε όλη τη σκλαβωμένη Ευρώπη. Μόνο στην Ελλάδα έπετεύχθηκε μια τόσο χτυπητή λαϊκή νίκη στο ζήτημα της υποχρεωτικής κινητοποιήσεως, που σήμερα αποτελεί ένα από τα κύρια μελήματα του κλονιζόμενου Φασισμού. Η εξαιρετική αυτή έπιτυχία οφείλεται στη καλή οργάνωση του αγώνα και το ευρύ πολιτικο-κοινωνικό περιεχόμενο που του έχει δώσει το ΕΑΜ.

Οί πολιτικές και οικονομικές απεργίες όμως είναι μόνο μια απ' τις πολλές έκδηλώσεις της δράσεως του ΕΑΜ. Στη πραγματικότητα το ΕΑΜ ζή και πολεμά σε κάθε φάση της Ελληνικής ζωής. Εκτυπώνει και διανέμει παράνομο τύπο, που ξεπερνά τη κυκλοφορία των επίσημων έφημερίδων. Οί έφημερίδες του ΕΑΜ βγαίνουν σε κάθε μικρή και μεγάλη πόλη της Ελλάδας. Στην Αθήνα μόνο, το ΕΑΜ βγάζει την ΕΛΕΥΘΕΡΑ ΕΛΛΑΔΑ, όργανο της Κεντρικής Επιτροπής του, και οί διάφορες οργανώσεις που συμ-

περιλαμβάνονται στο ΕΑΜ βγάζουν μεταξύ άλλων, τή ΜΑΧΗ, τὸ ΡΙΖΟΣΠΑΣΤΗ, τή ΝΕΟΛΑΙΑ, τὰ ΖΩΝΤΑΝΑ ΝΕΙΑΤΑ, τὸ ΔΗΜΟΚΡΑΤΗ, καὶ τή ΛΑ·Ι·ΚΗ ΦΩΝΗ. Οἱ ἀντάρτες τοῦ ΕΑΜ ἐπίσης βγάζουνε μεγάλο ἀριθμὸ δικῶν τους ἐφημερίδων, μὲ κεντρικὸ ὄργανο τὸν ΑΠΕΛΕΥΘΕΡΩΤΗ. Ἐφ' ὅσον οἱ ὁπαδοὶ τοῦ ΕΑΜ ἀνήκουν σ' ὅλες τὶς ἡλικίες, τάξεις καὶ πολιτικὲς πεποιθήσεις, οἱ διάφορες ἐφημερίδες τοῦ ΕΑΜ ἐκπροσωποῦνε ἢ κάθε μιὰ μὲ τὸν τρόπο της, τὶς ἀντιλήψεις ὅλων τῶν μελῶν.

Τὸ ΕΑΜ ὀργάνωσε καὶ ἐνοποίησέ τοὺς ἐργάτες στὸ Ἐθνικὸ Ἐργατικὸ Ἀπελευθερωτικὸ Μέτωπο, καὶ τοὺς δημόσιους ὑπαλλήλους μὲ τή Πανυπαλληλική Ἐπιτροπή. Δημιούργησε Ἐθνικὸ Ἀπελευθερωτικὸ Μέτωπο τῶν Νέων. Κινητοποίησε πολυἀριθμούς ἀξιωματικούς, κληρικούς, διανοούμενους, καὶ φοιτητὲς στὸν ἀγῶνα. Σαμποτάρισε καὶ ματαίωσε τή προσπάθεια τῶν Γερμανῶν, νὰ στρατολογήσουν Ἑλληνας ἐργάτες σὰν ἐθελοντὲς γιὰ τὰ ἐργοστάσια τῆς Γερμανίας, πετυχαίνοντας καὶ στὸ σημεῖο αὐτὸ μιὰ νίκη πρωτοπόρου σημασίας γιὰ ὅλη τή σκλαβωμένη Εὐρώπη. Ὀργάνωσε τὸ βιομηχανικὸ σαμποτάζ καὶ πέτυχε νὰ παραλύσῃ τή κάθε δουλειὰ σὲ ἐργοστάσια ποὺ λειτουργοῦσαν γιὰ λογαριασμὸ τοῦ ἐχθροῦ, ἰδιαίτερα στὸ ἐργοστάσιο ἐπιδιορθώσεως ἀεροπλάνων τῶν Ἀθηνῶν, ὅπου οἱ Γερμανοὶ ἀναγκάστηκαν νὰ χρησιμοποιοῦν μόνο Γερμανοὺς τεχνίτες. Τὸ ΕΑΜ ὀδήγησε τὸν λαὸ τῶν Ἀθηνῶν, σ' ὅλες τὶς μεγάλες διαδηλώσεις τῆς 25ης Μαρτίου, τῆς 28ης Ὀκτωβρίου, καὶ σ' ὅλες γενικὰ τὶς ἐθνικὲς ἐκδηλώσεις. Κινητοποίησε τὶς γυναῖκες σὲ πανελλήνιο κλίμακα στὸν ἀγῶνα γιὰ τὸ ψωμὶ καὶ τή λευτεριά τοῦ λαοῦ. Βοήθησε καὶ καθοδήγησε τοὺς πληθυσμούς τῶν πόλεων στὴ πάλη γιὰ τὰ λαϊκὰ συσσίτια (ποὺ εἶναι τὸ μόνο μέσο συντηρήσεως ἑκατοντάδων χιλιάδων κόσμου) καὶ γιὰ τή βελτίωσή τους καὶ τή πάταξη κάθε καταχρήσεως.

Τὸ ΕΑΜ ἀποκάλυψε καὶ κτύπησε στὸ μυστικὸ Τύπο, καὶ μὲ ἐπιτροπὲς καὶ διαβήματα, τοὺς μαυραγορῖτες καὶ κάθε πράξη ληστρική τῶν ἀρχῶν κατοχῆς, ἀναγκάζοντας τοὺς

Κουίζλιγκ και τους κατακτητές να περιορίσουν τις διαρπαγές τους. Το ανθρωπιστικό έργο του ΕΑΜ έκδηλώθηκε περίτρανα στο ζήτημα των αναπήρων πολέμου, χτυπώντας την έγκληματική αδιαφορία απέναντι στην απερίγραπτη δυστυχία τους, το ΕΑΜ υποστήριξε και προώθησε τα δίκαια αιτήματα των αναπείρων με όλες τις δυνάμεις του. Μέσω επίσης της οργανώσεως ΕΘΝΙΚΗ ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΗ κατόρθωσε να μαζέψει εκατομμύρια Δραχμές για τα θύματα της Φασιστικής τρομοκρατίας.

Εεχωριστή θέση στον αγώνα του ΕΑΜ πέρνει η πρωτοβουλία του για τη διαφύλαξη της γεωργικής παραγωγής και του ψωμιού του λαού απ' το κατακτητή. Σε κάθε χωριό της Ελλάδας, οι οργανωτές του ΕΑΜ καθοδήγησαν τους χωρικούς στο κρύψιμο των προϊόντων. Το σύνθημα του ΕΑΜ: "Ούτε σπυρί, ούτε δράμι για τους Φασίστες. Κρύψτε τα προϊόντα σας, ή καταστρέψτε τα, αν δεν μπορείται αλλιώς," είχε τέτοια απήχηση, που οι Φασίστες αναγκάζοντο να φέρνουν μέρος των τροφίμων τους απ' έξω. "Ετσι, σύμφωνα με την απόφασή της Κεντρικής Επιτροπής του, δημοσιευμένη στο κεντρικό όργανο του ΕΑΜ, την ΕΛΕΥΘΕΡΗ ΕΛΛΑΔΑ, το ΕΑΜ πέτυχαινει στο ιερό καθήκον του" να αναπτύξη ως τον υπέρτατο βαθμό την ευκινησία, δραστηριότητα, ικανότητα και πρωτοβουλία, για την οργάνωση και καθοδήγηση της καθημερινής λαϊκής πάλης, και την ανύψωσή της σε ανώτερες μορφές"... "Η πόλη, το χωριό, ή συνοικία, το εργοστάσιο, ή επιχείρηση" γίνονται πραγματικά "τα κέντρα έξορμήσεως του Ελληνικού λαού."

Τι έντύπωση έχει κάνει στον Ελληνικό λαό ή άφοβη δράση του ΕΑΜ, φαίνεται απ' το έξης περιστατικό που διηγήθηκε άνθρωπος που έφυγε προδ' ολίγου απ' την Ελλάδα :

Στις 22 Σεπτεμβρίου 1942, ή εθνικοσοσιαλιστική οργάνωση του Μερκούρη επρόκειτο να τελέση τα εγκαίνια του κέντρου της στην Αθήνα. Το ΕΑΜ έδωσε επίσημη προειδοποίηση πώς αν γίνη αυτό το κέντρο θά ανατειναχθῆ.

Τὰ ἐγκαίμια ἄρχισαν τὴν ὠρισμένη ὥρα καὶ μέρα, μὰ πρὶν τελειώσουν, ἐξερράγηκε μιὰ βόμβα καὶ τὸ κτίριο ἔπιασε φωτιά. Δεκάδες Κουίζλιγκ καὶ Γερμανο-Ἰταλοὶ σκοτώθηκαν στὴ πυρκαϊά. Τὴν ἄλλη μέρα ὅλη ἡ Ἀθήνα ἤξερε τὴν ἱστορία τῆς ὅλης ὑποθέσεως.

ΑΝΤΑΡΤΟΠΟΛΕΜΟΣ

Ἄλλὰ ἡ μεγαλύτερη ἐπιτυχία τοῦ Εἰ.Α.Μ., εἶναι ὁ ἀνταρτοπόλεμος. Ἀπ' τὴ πρώτη στιγμή τοῦ σχηματισμοῦ του, τὸ Ἐθνικὸ Ἀπελευθερωτικὸ Μέτωπο διεκήρυξε τὴν ἀνάγκη τοῦ ἀνταρτοπόλεμου. Μέσα στὸ πρόγραμμα δράσεώς του μπήκε σὰν σπουδαῖο καθήκον ἡ ἀκούραστη στρατολόγηση καὶ ὀργάνωση ἐθνικο ἀπελευθερωτικῶν ἀνταρτικῶν σωμάτων. Καὶ αὐτὸ ἄρχισε ἀπ' τὸ 41 καὶ τὶς ἀρχές τοῦ 42, ὅταν ἡ μαύρη πείνα φαινόταν πὼς θὰ σκότωνε τὸν λαό. Τὸ Εἰ.Α.Μ ὅμως ἀντελήφθηκε πὼς ὁ Ἑλληνικὸς ἀγῶνας γιὰ νὰ πετύχη δὲν ἔπρεπε νὰ εἶνε μόνο ἀμυντικός, ἀλλὰ καὶ καθαρὰ ἐπιθετικός. Τὸ κήρυγμά του βγήκε καὶ σωστὸ καὶ καρποφόρο.

Τὸ 1941 ἡ ἀνταρτικὴ δράση περιοριζόταν ἀκόμα σὲ παροδικές ἐμφανίσεις λίγων ὀπλισμένων πατριωτῶν σὲ ἀπομονωμένα χωριά. Ἀλλὰ ἀπ' τὸ 1942 κι' ὅλας, οἱ ἀνταρτικὲς μονάδες ἄρχισαν νὰ παρενοχλοῦν σοβαρὰ τὶς συγκοινωνίες τοῦ ἐχθροῦ μὲ ξαφνικὲς ἐπιδρομές. Στὰ τέλη τοῦ 1942, ἡ δύναμη πολλῶν ἀπ' αὐτὲς εἶχε φτάσει ὡς τοὺς 500 ὀπλισμένους ἄνδρες.

Τὸ 1942 εἶδε τὴν ἀποτυχία τῆς προσπάθειας τῶν Χιτλερο-Φασιστῶν νὰ σπάσουν τὸ ἀνταρτικὸ κίνημα μὲ τὴ δῆθεν Ἑλληνικὴ χωροφυλακὴ. Πολλοὶ χωροφύλακες προσχώρησαν μὲ τὰ ὄπλα τους στοὺς ἀντάρτες, κι' ὅσοι ἀπόμειναν νικῆθηκαν καὶ κατατροπώθηκαν σὲ ἐπαιλημμένες συγκρούσεις. Τὸ 1942 ἐπίσης, ὁ Ἑλληνικὸς ἀνταρτοπόλεμος προσέλαβε γιὰ πρώτη φορὰ διεθνῆ σημασία μὲ τὴν ἀνατίναξη τῆς μεγάλης γέφυρας τοῦ Γοργοπόταμου στὴ γραμμὴ Ἀθηνῶν - Θεσσαλονίκης.

Ἡ μεγάλη αὐτὴ ἐπιτυχία σημειώθηκε τὸν Νοέμβριο τοῦ 1942, ὅταν ἀκριβῶς ὁ Ρόμμελ ἐξαρτώταν πρὸ πολὺ παρὰ ποτὲ ἀπ' τὶς Ἑλληνικὲς συγκοινωνίες γιὰ τὸν ἀνεφοδιασμό.

Ἔτσι, τὸ ΕΑΜ ἔβαλε τὸν ἀπελευθερωτικὸ ἀγῶνα τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ, χτυπητὰ καὶ θριαμβευτικὰ μέσ' στὸ πλαίσιο τῆς παγκόσμιας συμμαχικῆς στρατηγικῆς.

Χάρις στὸ ΕΑΜ, ὁ ἀνταρτοπόλεμος δὲν εἶνε πόλεμος ἀτάκτων χωρὶς ἠγεσία ἢ σκοπὸ. Εἶνε λαϊκὸς ἀγῶνας, πὺ διεξάγεται μὲ συγκεκριμένους κατευθύνσεις, ἐνοποιημένους κάτω ἀπ' τὴν ἠγεσία τοῦ Ἑλληνικοῦ Λαϊκοῦ Ἀπελευθερωτικοῦ Στρατοῦ (ΕΛΑΣ), τῆς στρατιωτικῆς ὀργανώσεως τοῦ ΕΑΜ. Χάρις σ' αὐτό, ὁ ἀνταρτοπόλεμος ἀπ' τὸ 1942 κ' ὅλας πῆρε διαστάσεις πὺ τρόμαξαν τὸν εἰσβολέα, κέντρισαν τὴ φαντασία τοῦ λαοῦ, καὶ ἀναψαν παντοῦ τὴ φλόγα τοῦ μαχητικοῦ πατριωτισμοῦ. Καὶ τὸ 1942 ἦταν μόνον ἡ ἀρχή.

Τὸ 1942 ἔδειξε τὴ πρώτη μεγάλη ἐπιτυχία τοῦ Γοργοπόταμου. Τὸ 1943 ὅλες οἱ σιδηροδρομικὲς γραμμὲς στὴν Ἑλλάδα, ὁ Λαρισσαϊκός, ἡ ΣΠΑΠ καὶ ὁ Θεσσαλικός, ὑφίστανται καθημερινὰ σχεδὸν ἐπιθέσεις ἀπὸ μονάδες τοῦ ΕΛΑΣ, πὺ καταστρέφουν γέφυρες καὶ σταθμούς, ἀνατινάζουνε καὶ πυρπολοῦν τὴν μιὰ στρατιωτικὴ ἀμαξοστοιχία μετὰ τὴν ἄλλη καὶ κατατροπώνουνε τὶς ὅλες καὶ δυνατώτερες στρατιωτικὲς φρουρὲς πὺ στέλνουν οἱ Γερμανο-Ἰταλοί. Μέσα σὲ λίγες ἐβδομάδες, τὸ Μάιο καὶ Ἰούνιο, οἱ ἀντάρτες μπόρεσαν καὶ ἀνατίναξαν τὴ γέφυρα τοῦ Ἀσωποῦ στὴ Στερεὰ Ἑλλάδα, ἀριθμὸ γεφυρῶν στὸ σιδηρόδρομο Ἀθηνῶν - Θεσσαλονίκης νοτίως τῆς Κατερίνης, καὶ μιὰ πολὺ σπουδαία σιδηροδρομικὴ σήραγγα στὴ Θεσσαλία. Ἐπέφεραν ταυτόχρονα μεγάλες ἐπιχώσεις στὰ Τέμπη καὶ σταμάτησαν ἔτσι τὴ λειτουργία τῆς σπουδαιότερης συγκοινωνιακῆς ἀρτηρίας τοῦ Χιτλερισμοῦ στὴν Ἑλλάδα γιὰ σημαντικὸ χρονικὸ διάστημα. Ταυτόχρονα τὸ ἕνα ὀδικὸ δίκτυο μετὰ τὸ ἄλλο ἀνατινάζεται ἀπ' τὶς ἀνταρτικὲς μονάδες. Καὶ ὁ ἀνταρτοπόλεμος ξαπλώθηκε καὶ στὴ θάλασσα, ὅπου οἱ ἀντάρτες ἔχουν τώρα τὰ δικά τους περιπολικὰ καὶ ἐπιδρομικὰ πλοία. Ὁ Ἑλληνικὸς ἀνταρτικὸς ἀγῶνας ἔχει γίνεῖ ἕνας σπουδαιότατος συμπολεμιστῆς τῶν ἐλευθερῶν δημοκρατιῶν.

Τὸ 1942, ἡ φύση τοῦ ἦταν ἀκόμα καθαρά ἐπιδρομική, καὶ σκοπὸς τοῦ ΕΑΜ ἦταν νὰ τὸν ξαπλώσῃ σὲ ὅλη τὴ χώρα. Τὸ 1943, ὁ ΕΛΑΣ, μὲ πυκνωμένους τὶς τάξεις του, μπορεῖ καὶ ἀπελευθερῶναι καὶ διοικεῖ μεγάλες ἐδαφικὲς περιοχές.

Ἐκτεταμένες ὄρεινές ἐκτάσεις τῆς Θεσσαλίας, Ἡπείρου καὶ Μακεδονίας, καὶ ἄλλες ὄρεινές περιοχές στὴν Αἰτωλο - Ἀκαρνανία, τὴν Ἄρτα καὶ τὴν Ἀνατολικὴ Στερεά, ἔχουν πιά ἀπελευθερωθῆ ἀπὸ τὸν εἰσβολέα. Οἱ φάλαγγες καὶ τὰ ἀρχηγεῖα τοῦ ΕΛΑΣ δὲν διοικοῦνε μόνο σειρὰ χωριῶν στὸν Ὀλυμπο, τὴν Ὀσσα, τὰ Πιέρια, τὴ Πίνδο, τὴν Οἶτη, τὴ Γκιώνα, καὶ τὸ Παρνασσό. Κυρίευσαν, σὲ σκληρὲς μάχες, καὶ πόλεις μεγάλης στρατηγικῆς σημασίας, σὰν τὸ Μέτσοβο καὶ τὴν Καλαμπάκα, κόβοντας ἔτσι τὶς ἐχθρικὲς συγκοινωνίες μεταξὺ Ἡπείρου καὶ Θεσσαλίας. Αὐτὴ τὴ στιγμή, οἱ δυνάμεις τοῦ ΕΛΑΣ ἐλέγχουν ὅλη τὴ περιοχή μεταξὺ Ἰωαννίνων καὶ Τρικκάλων. Μονάδες τοῦ ΕΛΑΣ ἔχουν μπῆ σὲ πόλεις σὰν τὴν Καρδίτσα, τὰ Φάρσαλα, τὸ Βελεστίνο, τὰ Σέρβια, τὴ Καστοριά καὶ τὴ Σιάτιστα.

Στὰ πρόθυρα τῆς Ἀθήνας, μιὰ ομάδα 150 ἀνταρτῶν τοῦ ΕΛΑΣ, ἐμφανίστηκε στὶς 24 Ἀπριλίου μπροστὰ στὴ Σωτηρία καὶ ἀπελευθέρωσε 45 πολιτικοὺς αἰχμαλώτους.

Ὁ ΕΛΑΣ ἐξασθενίζει τὴν ἐχθρικὴ ἄμυνα. τὴ στιγμή ἀκριβῶς πού οἱ Φασίστες στὴν Ἑλλάδα φοβοῦνται ὅλο καὶ πιὸ πολὺ τὴ συμμαχικὴ ἀπόβαση. Τὰ τηλεγραφήματα ἀπ' τὴ Κωνσταντινούπολη ἐπαναλαμβάνουν τακτικὰ πὼς οἱ Γερμανο - Ἰταλοὶ ἐτοιμάζονται ἐντατικὰ νὰ ἀποκρούσουν συμμαχικὴ εἰσβολή στὴν Ἑλλάδα. Ἀλλὰ τί ὠφελοῦν οἱ βιαστικὲς αὐτὲς προσπάθειες, ὅταν ἀπ' τὴ μιὰ μεριά ὁ ἄμαχος πληθυσμὸς στὶς πόλεις, μὲ τὸν θρυλικό του ἀγῶνα ἐναντίον τῆς πολιτικῆς κινητοποιήσεως, ἐμποδίζει τοὺς Φασίστες νὰ βροῦν τὰ ἀναγκαῖα ἐργατικὰ χέρια, καὶ ὅταν ἀπ' τὴν ἄλλη μεριά, στὰ νῶτα καὶ τὰ πλευρὰ τοῦ ἐχθροῦ, ὁ ΕΛΑΣ μὲ τὶς ἐνοπλές δυνάμεις τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ, ἐπεκτείνει τὴ κυριαρχία του, αὐξάνει τὶς δυνάμεις του, ὀργανώνει τὶς ἐπιθετικὲς τοὺς βάσεις, ἀπασχολεῖ ὅλο καὶ

πιό μεγάλες ἐχθρικές δυνάμεις, ἐξαρθώνει ὄλο καὶ πιό πολὺ τὶς ζωτικὲς συγκοινωνιακὲς γραμμὲς τῶν Χιτλερο - Φασιστῶν καὶ σπάει καὶ παραλύει τὴν ἐχθρική κρατικὴ μηχανή;

Τὴ στιγμὴ αὐτὴ ἡ Ἰταλία χρειάζεται κάθε ἄνδρα ποὺ μπορεῖ νὰ ἐξοικονομήσῃ γιὰ τὴν ἄμυνά της. Ἀλλὰ πὼς νὰ ἐνισχύσῃ τὴν ἄμυνά της ἡ Ἰταλία, ὅταν οἱ Ἕλληνες ἀντάρτες, μαζί μὲ τοὺς Γιουγκοσλάβους παρτιζάνους, ἀκινητοποιοῦνε τὴ στιγμὴ αὐτὴ κάπου 27 Ἰταλικὲς μεραρχίες, 9 ἕως 10 τουλάχιστον Γερμανικὲς καὶ πολλὲς Βουλγαρικὲς; Ἡ Ἰταλία ἔχει μόνο κάπου 15 ἕως 20 μεραρχίες γιὰ τὴ δική της ἄμυνα, ἀκριβῶς ἐπειδὴ ὁ Ἕλληνικὸς λαός, ἀκούοντας τὰ συνθήματα τοῦ ΕΑΜ, ρίχτηκε τόσο ὀρμητικὰ στὸν ἔνοπλο ἀπελευθερωτικὸ ἀγῶνα, ποὺ σήμερα συγκλονίζει τὰ Βαλκάνια.

Ὁ κίνδυνος τοῦ Ἕλληνικοῦ ἀνταρτοπόλεμου ἔχει σπείρει τὴ σύγχυση καὶ τὴ λύσσα μέσ' στὸ Φασιστικὸ στρατόπεδο. Στὴ Μακεδονία, τὴ Θεσσαλία, τὴν Ἡπειρο καὶ ὅλη τὴν Ἑλλάδα, οἱ Φασίστες μάταια προσπαθοῦν νὰ καταστείλουν τὸ ἀνταρτικὸ κίνημα μὲ ὄλο καὶ ἰσχυρότερες ἐκστρατευτικὲς δυνάμεις, μὲ τὴ σφαγὴ ἀόπλων χωρικῶν, ἀνδρῶν καὶ γυναικοπαίδων, καὶ μὲ τὸ βάρβαρο κάψιμο χωριῶν καὶ κωμοπόλεων. Ἀλλὰ ἡ μιὰ Φασιστικὴ ἐκστρατεία μετὰ τὴν ἄλλη ἀποτυχαίνει μὲ βαρεῖες ἀπώλειες. Δὲν εἶνε πιά καθόλου ἐξαιρετικὸ γεγονός, σὲ διάφορες ξεχωριστὲς μάχες, νὰ χάνουν οἱ Γερμανο - Ἰταλοὶ ὡς 150, 200, 300, ἢ καὶ 400 ἄνδρες σὲ νέκρους, καὶ ἑκατοντάδες ἄλλους σὲ τραυματίες καὶ αἰχμαλώτους. Καὶ οἱ Φασιστικὲς ἀπώλειες ἀνεβαίνουν συνεχῶς. Τὸ 1942 εἶδε τὴ χρεωκοπία τῆς χωροφυλακῆς σὰν ἀντιανταρτικοῦ ὄπλου. Στὸ 1943, ὁ Ἕλληνικὸς ἀνταρτοπόλεμος φουντώνει ὄλο καὶ πιό ὀρμητικὰ σὲ πᾶσιμα ὄλων τῶν μεγάλων Γερμανο - Ἰταλικῶν ἐκστρατευτικῶν σωμάτων. Ἀπὸ κάθε ἄποψη, τὸ ἀνταρτικὸ κίνημα τοῦ ΕΑΜ ἔχει γίνῃ μιὰ δύναμη ἀνυπολόγιστης σημασίας γιὰ τοὺς συμμάχους, καὶ αἰσθητὴ σὲ κάθε χωριὸ καὶ πόλη τῆς Ἑλλάδας.

Ἡ ἀποτυχία τῶν Φασιστῶν τοὺς γέμισε μὲ φρενίτιδα

μίσιους. Πιάνονται ἀπελπισμένα ἀπὸ τῆ σανίδα σωτηρίας ποῦνε πάντα τόσο ἀγαπητὴ στοὺς ἀντιδραστικούς—τῆ συκοφαντία καὶ τὸ ψεῦδος. Προσπάθησαν πρῶτα νὰ φοβίσουν τὸν Ἑλληνικὸ λαό, λέγοντας πὼς τὸν ἀνταρτοπόλεμο τὸν θέλουν καὶ τὸν κάνουν μόνο οἱ Κομμουνιστές. Ἄλλὰ ὁ Ἑλληνικὸς λαὸς πρῶτα - πρῶτα ἔχει μάθει νὰ ἐκτιμᾷ τοὺς Κομμουνιστές; γιὰ 8 τῶρα χρόνια, σὰν ἀτρόμητους ὑπερμαχοὺς τῶν λαϊκῶν δικαιωμάτων. Ἐπειτα, ὁ κάθε ἄνθρωπος ξέρεي στὴν Ἑλλάδα, πὼς στὶς μονάδες τοῦ ΕΛΑΣ συμμετέχουν καὶ Κομμουνιστές, καὶ δημοκρατικοί, καὶ μοναρχικοί ἀκόμα, πολεμώντας μ' ἀδελφικὴ ἀλληλεγγύη μὲ σημαία τῆ γαλανόλευκη, γιὰ καθαρὰ ἔθνικο - ἀπελευθερωτικούς καὶ λαο-κράτικούς σκοπούς. Ὁ Μάντακας στὴ Κρήτη, ὁ μητροπολίτης Κοζάνης στὴ Μακεδονία, καὶ ἑκατοντάδες πατριωτῶν χωροφυλάκων πολεμοῦν στὶς τάξεις τοῦ ΕΛΑΣ.

Ἔτσι, ἀπέτυχε ἡ πρώτη Φασιστικὴ προσπάθεια νὰ διαστρεβλωθῆ ἡ φύση τοῦ ΕΑΜ. Ἡ Φασιστικὴ προπαγάνδα ἀναγκάστηκε σὲ λίγο νὰ ὁμολογήσῃ πὼς τὸν ἀνταρτοπόλεμο τὸν ὀδηγεῖ τὸ ΕΑΜ, καὶ πὼς τὸ ΕΑΜ κατῶρθωσε νὰ δημιουργήσῃ ἐνιαῖο μέτωπο ὅλου τοῦ ἀγωνιζομένου Ἑλληνικοῦ λαοῦ. Καὶ προσπαθεῖ τῶρὰ νὰ διασπάσῃ τὴν ἀλληλεγγύη λαοῦ καὶ ΕΑΜ, κατηγορώντας τὸ ΕΑΜ καὶ τὸν ΕΛΑΣ μὲ πρωτοφανῆ ἀναίδεια γιὰ ὅλα τὰ ἐγκλήματα ποῦχουν διαπράξει οἱ Χιτλερο - Φασίστες καὶ τὰ λίγα τοὺς ντόπια ὄργανα στὴν Ἑλλάδα. Πρέπει νὰ ὑπογραμμισθῆ τὸ γεγονός, πὼς μέσα στὴν Ἑλλάδα, ἡ Γερμανικὴ προπαγάνδα μόνο γιὰ τὸν ἀγῶνα τοῦ ΕΑΜ μιλεῖ. Καὶ τοῦτο, ἐφ' ὅσον ἔξω ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα ἐπικρατεῖ μιὰ συνωμοσία σιωπῆς γύρω ἀπὸ τὸ ΕΑΜ καὶ ὅλος ὁ θόρυβος γίνεται γιὰ προσωπικότητες, πού, κατὰ τοὺς ἰδίους τοὺς ἐχθρούς, κανένας ἄνθρωπος στὴν Ἑλλάδα δὲν λαβαίνει σοβαρὰ ὑπ' ὄψη του. Ἄλλὰ γι' αὐτὰ θὰ ποῦμε περισσότερα πάρα κάτω.

Δίπλα στὶς ἀπογνωσμένες προσπάθειες τῆς Φασιστικῆς προπαγάνδας, διακρίνει κανένας στὴν Ἑλλάδα, τοὺς περιέργους ἐλιγμούς μερικῶν ἄλλων κυρίων, γνωστῶν πιά ἐπὶ 10ετίες. Αὐτοὶ δὲν συνεργάζονται μὲ τοὺς Κουίζλιγκ καὶ

τοὺς Ναζίδες, ἀλλὰ εἶναι οἱ ἠττοπαθεῖς καὶ γέροι στὴ σκέψη, τὰ γνήσια ἀπομεινάρια τῆς παληᾶς ἐποχῆς τοῦ παραγοντισμοῦ καὶ τοῦ ὑποπτοῦ πολιτικαντισμοῦ, πὺ ζοῦν σήμερα μὲ τὸ τρόπο τοῦ λαϊκοῦ ἀγῶνα. Οἱ χρεώκοπημένοι αὐτοὶ προσπαθοῦν νὰ κτυπήσουν τὸ ΕΑΜ μὲ ἔμμεσο τρόπο.

Νὰ πῶς :

Ἐνῶ ἡ Φασιστικὴ προπαγάνδα οὐρλιάζει λυσσασμένη γιὰ τὰ ἀνταρτικὰ κατορθώματα, αὐτοὶ οἱ κύριοι τὴν ὑποβοηθοῦν πότε μὲ δηλώσεις, πὺς καλύτερο θᾶταν νὰ περιμένει ὁ λαὸς μέχρις ὅτου ἔλθουν οἱ ἀπελευθερωτὲς ἀπ' ἔξω νὰ τοῦ προσφέρουν τὴ λευτεριά σὰν λουλοῦδι ξωτικό, πότε μὲ ὑπαινιγμοὺς πὺς τὰ ὠφελήματα τοῦ ἀνταρτοπόλεμου δὲν ἀρκοῦν νὰ ἀντισταθμίσουν τὶς θυσίες πὺς συνεπάγεται γιὰ τὸ ἔθνος.

Καὶ ἡ λύσσα τῶν Φασιστῶν, καὶ τὰ περίεργα λόγια τέτοιων κυρίων ἐξηγοῦνται ἅμα λάβη κανεὶς ὑπ' ὄψιν του πὺς ὁ ἀνταρτοπόλεμος δὲν σημαίνει γιὰ τὴν Ἑλλάδα μόνον μιὰ πολὺ σπουδαία συμμετοχὴ στὸ γενικὸ ἀγῶνα, μὰ καὶ μιὰ λαοκρατικὴ προσπάθεια γιὰ τὴν ἄμεση ἐπίλυση τῶν ζωτικῶν προβλημάτων τοῦ λαοῦ, καὶ πὺς σ' αὐτὸ βασιζέται ἡ ὑποστήριξη τοῦ λαοῦ γιὰ τοὺς ἀντάρτες, καὶ ἡ ὅλη μεγάλη ἱστορικὴ σημασία τοῦ ἀνταρτοπόλεμου γιὰ τὸ μέλλον τῆς χώρας. Αὐτὸ βγαίνει καθαρὰ ἀπὸ τὶς μεθόδους τῆς ἀνταρτικῆς διοικήσεως στὰ ἐλεύθερα ἐδάφη.

Μεγάλες περιοχὲς τῆς Ἑλλάδας διοικοῦνται σήμερα ἀπὸ ἀρχηγεία τοῦ ΕΛΑΣ. Σ' αὐτὲς ὁ λαὸς μοιράζεται μὲ τὶς τακτικὲς ἀνταρτικὲς δυνάμεις τὶς τροφὲς πάνω σὲ βάση ἀπόλυτης ἰσότητος. Ἀπὸ τὴν ἄλλη μεριά ἡ ἀνταρτικὴ διοίκηση ἐξασφαλίζει στὸ χωρικὸ ὅλα τὰ μέσα τῆς διαβιώσεως. Διανέμει τρόφιμα παρμένα ἀπ' τὸν ἐχθρό. Χτύπα τὴν μαύρη ἀγορὰ καὶ ὀργανώνει ἕνα δίκαιο καὶ ἀνοιχτὸ σύστημα ἀνταλλαγῶν μεταξὺ τῶν χωριῶν. Καταστέλνει καὶ καταδιώκει τὴ ζωοκλοπὴ καὶ τὴ ληστεία, καὶ ἀπαλλάσει τὸ χωρικὸ ἀπ' τὴν ἀβάσταχτη φορολογία τῶν Κουίζλιγκ καὶ τῶν Γερμανο-Φασιστῶν. Ἀντὶ νὰ καλλιεργῇ γιὰ τὸν εἰσβολέα, ὁ ἀγρότης τῆς ἀπελευθερωμένης περιοχῆς μπορεῖ πάλι νὰ ἐργάζεται γιὰ τὸν ἑαυτό του. Αὐστηρὴ δικαιοσύνη

είναι τὸ σύνθημα τοῦ ΕΛΑΣ, καὶ ἐπιβάλλεται ἀπὸ λαϊκὰ δικαστήρια κάτω ἀπ' τὸν ἔλεγχον τῶν ἐνωμένων ἀνταρτῶν καὶ χωρικῶν. Ἐκεῖ ποὺ ὁ τίμιος Ἕλληνας μπορεῖ πάλι νὰ ἀναπνεύσῃ ἐλεύθερα, ὁ προδότης, "ὁ προσκυνημένος," ὅπως λέγεται τώρα στὴν Ἑλλάδα, κυνηγιέται ἀλύπητα. Ὁ παράνομος τύπος τοῦ ΕΑΜ, καὶ εἰδικὰ τὰ ἀνταρτικά του φύλλα, δίνουν ταχτικά καταλόγους τέτοιων Κουζλίγκ ποὺ ἐκτελέσθηκαν.

Ἡ καταδίωξη τῶν προσκυνημένων ἔχει σπείρει τὸ φόβον ἀνάμεσα στοὺς Φασίστες καὶ τὰ ὄργανά τους. Ἐχει δώσει μιὰ μεγάλη ἱκανοποίηση καὶ ἐλπίδα στὸ λαό. Ὁ ἀντιτρομοκρατικὸς ἀγῶνας τοῦ ΕΑΜ ἔχει κάνει πολλὰ νὰ δυναμώσῃ τὴ θέση τοῦ λαοῦ ἀπέναντι στὴ τρομοκρατία, τὶς σφαγὲς καὶ τὰ βασανιστήρια τῶν ἀρχῶν κατοχῆς.

Ἀπ' τὴν ἄλλη μεριὰ φυσικά, ἐνῶ οἱ ἀντάρτες πολεμοῦν τὸν ἐχθρὸ μέχρι τέλους, καὶ ἐκτελοῦν τὰ ὄργανά του ἀλύπητα, εἶναι πάντα πρόθυμοι νὰ συνεργασθοῦν μὲ κάθε ἀντιφασίστα, ὁποιαδήποτε καὶ ἂν εἶναι ἡ ἐθνικότητά του. Εἶναι κοινὸ μυστικὸ τώρα, πὼς Βρεττανοὶ στρατιῶτες, κρυμμένοι ἀπ' τὸ 1941, καὶ Ρῶσοι στρατιῶτες ποὺ δραπετεύσαν ἀπ' τὴν αἰχμαλωσία, συμπολεμοῦν μὲ μονάδες τοῦ ΕΛΑΣ. Ἀλλὰ τὰ ἀνταρτικά σώματα ἔχουν στὶς τάξεις τους καὶ Ἰταλοὺς ἀντιφασίστες στρατιῶτες. Καὶ εἶναι πάντα πρόθυμα νὰ συνεργασθοῦν μὲ ὁποιοδήποτε ἀντιφασίστα ποὺ πολεμᾷ γιὰ τὴν ἀπελευθέρωση τῆς χώρας του, εἴτε εἶναι Ἀλβανός, εἴτε Βούλγαρος, Γερμανός, ἢ Ἰταλός.

Αὐτὴ ἡ μεγαλόψυχη καὶ ἐθνωφελὴς πολιτικὴ, ποὺ χάραξε τὸ ΕΑΜ, ἐπιτρέπει στὶς ἀνταρτικὲς του μονάδες νὰ ὑπονομεύσουν τὸ ἠθικὸ τῶν στρατευμάτων κατοχῆς μὲ ὅλα τὰ δυνάτα ὄπλα, ἀδυνατίζοντας ἔτσι τὴν ἐχθρικὴ τρομοκρατία καὶ ἐπισπεύδοντας τὸ τέλος τοῦ πολέμου.

Δὲν εἶναι περίεργο λοιπὸν ποὺ λυσοῦν ὁ ἐχθρὸς, καὶ δυσανασχετοῦν οἱ παλιοὶ γνωστοὶ παράγοντες, καθὼς βλέπουνε τὸ ΕΑΜ, μὲ τὴ στάση καὶ τὴ πολιτικὴ του, νὰ μπορεῖ ὄχι μόνον νὰ κινητοποιεῖ ὅλο τὸ λαὸ γιὰ τὸν ἄμεσο ἀγῶνα, ἀλλὰ καὶ νὰ δημιουργεῖ τὶς βάσεις ἀπάνω στὶς ὁποῖες ὁ λαὸς θὰ μπορέσῃ μεταπολεμικὰ νὰ ἀποφασίσῃ ἐλεύ-

θερα για τὸ μέλλον του. Οὔτε καὶ εἶναι περίεργο πὼς οἱ μᾶζες στὴν Ἑλλάδα, χαιρετοῦνε τὸν ἀγῶνα καὶ τὴ πολιτικὴ τοῦ ΕΑΜ μὲ τέτοιο ἐνθουσιασμὸ καὶ ἀκούραστη ὑποστήριξη. Ὁ λαὸς καταλαβαίνει πὼς ἡ τύχη του βρίσκεται στὰ δικά του χέρια. Βλέπει πὼς ἡ καλὴ καὶ γερὴ ὀργάνωση, πού ἀποκτᾷ μὲ τόσες θυσίες, εἶναι ἡ ἐγγύηση γιὰ τὸ μέλλον. Στὸ γεγονός, ὅτι μὲ τὰ συνθήματά του καὶ μὲ τὸν τρόπο πού τὰ ἐφαρμόζει κατέστησε ὀλοφάνερη αὐτὴ τὴν ἀλήθεια, τὸ ΕΑΜ ὀφείλει τὴν πρωτοφανῆ ἐπιτυχία τοῦ ἀνταρτοπόλεμου.

Δὲν εἶναι μόνο οἱ ἀγρότες πού τὸν ὑποστηρίζουν ὀλοφύχια μὲ ἄνδρες, τρόφιμα καὶ πληροφορίες. Οἱ ἐθελοντὲς συρρέουν καὶ ἀπ' τὶς πόλεις. Ἀπ' ὅλα τὰ μέρη τῆς Ἑλλάδος, ζεστὰ ρούχα καὶ φάρμακα, ἀπ' τὰ ἐλάχιστα πού ἀπόμειναν στὸν λαό, συνεισφέρονται τώρα γιὰ τὰ διαλεχτὰ παιδιὰ τῆς χώρας πάνω στὰ βουνά. Τὸ σύνθημα τοῦ ΕΑΜ: "Ὅλα γιὰ τοὺς ἀντάρτες μας." εἶχε μιὰ τεράστια ἀπήχηση σὲ ὅλη τὴ χώρα, γιατί ὁ λαὸς ἔχει μάθει νὰ ἀναγνωρίζη στοὺς ἀντάρτες τὰ καλά του τὰ παλληκάρια, τοὺς ἐκδικητὲς του, τοὺς ὑπερασπιστὲς τῆς ζωῆς, λευτεριάς καὶ τιμῆς του, ἀπ' τὴ στιγμή ἐπίσης, πού, καθὼς πλησιάζει ἡ ἀπελευθέρωση τῆς Ἑλλάδας, ἐντείνονται καὶ οἱ προσπάθειες τῶν ἀντιδραστικῶν νὰ ἀποκαταστήσουν τὴν ἐξουσία τους.

Ριζωμένο μεσ' στὴν Ἑλληνικὴ καρδιά καὶ φαντασία, ὑπέρμαχος πιστὸς τῶν λαϊκῶν συμφερόντων, ὄπλο ἀποτελεσματικὸ γιὰ τὴν ἱκανοποίηση τῶν ἐθνικῶν πόθων, τὸ Ἑλληνικὸ ἀνταρτικὸ κίνημα, τὸ καλύτερο καὶ μεγαλύτερο δημούργημα τοῦ ΕΑΜ, εἶναι σήμερα πιά ἀκατανίκητο ἀπὸ ἐξωτερικὴ ἐπίθεση καὶ μπορεῖ νὰ συνεχίση τὸ ἔργο του σὲ ὅλο καὶ μεγαλύτερη κλίμακα.

ΣΗΜ.—Τὴν ὥρα τῆς ἐκτυπώσεως μαθαίνουμε τὴν πρὸ χαρακτηριστικὴ ἀπόδειξη. Τὴ Τετάρτη γενικὴ ἀπεργία, πού ξέσπασε στὶς 25 Ἰουνίου στὴν Ἀθήνα, καὶ συνοδεύθηκε ἀπὸ μεγάλες διαδηλώσεις καὶ συγκρούσεις μὲ τὰ στρατεύματα κατοχῆς στὴ πρωτεύουσα, καὶ καθὼς φαίνεται ἐπίσης, στῆς πόλεις τῆς Μακεδονίας, Θεσσαλίας καὶ Κρήτης. Αὐτὴ ἦταν ἡ ἀτρόμητη ἀπάντηση τοῦ λαοῦ τῶν πόλεων στὸ μαζικὸ τουφεκισμὸ ὁμήρων καὶ τὴ πυρπόληση καὶ τὴ κατασφαγὴ

χωριών και κωμοπόλεων, που διεξάγουνε τώρα οι Χιτλεροφασίστες σαν αντίποινα για τον ανταρτοπόλεμο. Έτσι απόδειξε ο Έλληνικός λαός, πως τίποτα δεν μπορεί να σπάση την ενεργό αλληλεγγύη του με τον ανταρτικό στρατό.

Ο ΚΙΝΔΥΝΟΣ ΠΟΥ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΚΤΥΠΗΘΗ

Ένας μόνο κίνδυνος απειλεί τον Έλληνικό απελευθερωτικό αγώνα: Ο κίνδυνος εκ τών έσω και εκ τών άνω, από κείνους που μπαίνουν στις τάξεις των μαχητών, όχι για να κτυπήσουν τον έχθρό, αλλά για να διαλύσουν τον έθνικό αγώνα για τους δικούς τους ανόσιους σκοπούς. Ο κίνδυνος αυτός έχει εμφανισθή ξεκάθαρα τους τελευταίους μήνες, απ' τή στιγμή που οι άνθρωποι που πριν προτιμούσαν να υποτιμούν τή πάλη του λαού, βλέπουν πως αυτό δεν είναι πια δυνατό, και πως πρέπει να τήν εμποδίσουν όχι με τήν άγνοια, και τή συνωμοσία τής σιωπής, αλλά με τή διείσδυση και τις διασπαστικές ενέργειες.

Το τρανό παράδειγμα του ΕΛΑΣ πέτυχε ώστε και άλλα στοιχεία, όπως ο Ζέρβας και διάφοροι άλλοι αξιωματικοί, να μπουνε στον αγώνα. Αυτοί φαίνεται πως εγκαταστάθηκαν με μικρές δυνάμεις σε μέρη τής Στερεάς και τή περιφέρεια Άρτης. Όλες οι άλλες περιφέρειες, Κρήτη, Πελοπόννησος, Γιάννινα, και ειδικά τα δυο μεγάλα ανταρτικά κέντρα — ή Θεσσαλία και ή Μακεδονία — έχουν καθαρά Έσμητικό αγώνα. Άλλα και στη Στερεά και τήν Άρτα επίσης, οι μεγάλες δυνάμεις του ΕΑΜ πλεονάζουν.

Πιστό στο δεδηλωμένο του πρόγραμμα, το ΕΑΜ χαιρέτισε με ικανοποίηση τήν εμφάνιση και άλλων απελευθερωτικών στοιχείων και ζήτησε ειλικρινά να συνεργασθώ μαζί τους. Άλλα το χέρι τής φιλίας που έτεινε το ΕΑΜ, δεν σφίχτηκε πάντα αδελφικά. Απεναντίας, καταβλήθηκε και καταβάλλεται μία σαφής προσπάθεια από ώρισμένους Έλληνικούς κύκλους να άγνοηθώ από τον έξω τής Ελλάδας κόσμο το γιγαντιαίο έργο του ΕΑΜ. Μέσα στην Ελλάδα, επιχειρήθηκε από ώρισμένα γνωστά στοιχεία να δημιουργηθώ σύγχυση στα πνεύματα του λαού, να παραγκωνισθώ ο ΕΛΑΣ, και να αναληφθώ ή διοίκηση του απελευθερωτικού αγώνα από παρείσακτα στοιχεία τής τελευταίας στιγ-

μῆς. Ἡ μεγάλη προπαγανδιστικὴ ἐκστρατεία, πού ἐξαπολύθηκε ἐδῶ καὶ λίγο χρόνο στὴ Μέση Ἀνατολή, γύρω ἀπὸ τὰ πρόσωπα μερικῶν ἀξιωματικῶν, αὐτὸ τὸ σκοπὸ ἐξυπηρετεῖ. Οἱ μῆχανογραφίες αὐξάνουνε καὶ πολλαπλασιάζονται καὶ μέσα στὴν Ἑλλάδα καὶ στὶς δημοκρατικὲς χώρες.

Ἔτσι οἱ πολυποίκιλες ἐνέργειες πάνω σ' αὐτὲς τὶς κατευθύνσεις εἶναι μιὰ καθαρὰ ἀντεθνικὴ πολιτικὴ. Τέτοιες τάσεις, πού συγγενεύουν τόσο πολὺ σὲ σκοποὺς καὶ μεθόδους μὲ τὴν ὑπόθεσιν Μιχαήλοβιτς στὴ Γιουγκοσλαβία, δὲν μποροῦν παρὰ νὰ ὀδηγήσουν σὲ ἐμφύλιον πόλεμον, νὰ ἐξασθενίσουν τὴ θέσιν τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ ἀπέναντι τοῦ κατακτητοῦ, καὶ ἀδυνατίσουν τὸ ρόλον πού μπορεῖ νὰ παίξῃ ὁ λαὸς γιὰ τὴ δική του ἀπελευθέρωσιν καὶ τὴ μεταπολεμικὴ του αὐτοδιάθεσιν πάνω σὲ δημοκρατικὲς γραμμὲς. Δικαιοῦται λοιπὸν κανεὶς νὰ ρωτήσῃ: Εἶναι μήπως αὐτοὶ πραγματικά, οἱ σκοποὶ τῶν τελευταίων ἐλιγμῶν; Μήπως, στὰ μάτια μερικῶν ἀνθρώπων, τὸ ΕΑΜ εἶναι ὑπερβολικὰ ἐνοχλητικὸ ἐμπόδιον στὸ δρόμον τῆς ἐπανεπιβολῆς τοῦ παλινοῦ χρεωκοπημένου καθεστώτος;

Πρέπει νὰ ἐπαναληφθῇ στὸ σημεῖον αὐτὸ πὼς τὸ ΕΑΜ δὲν ζητάει τίποτε ἄλλο παρὰ τὴν ἐθνικὴν ἐνότητα πάνω σὲ βάση δημοκρατικὴν. Τὸ ΕΑΜ εἶναι ὁ μόνος ἡγέτης τοῦ ἀγῶνα στὶς Ἑλληνικὰς πόλεις. Στὴν ὑπαιθρον, 80ο/ο τῶν ἀνταρτῶν τουλάχιστον, ἀκολουθοῦν τὴ σημαία τοῦ ΕΑΜ. Καὶ ὅμως, μὲ σοφὴ ἐπιμονή, ἀπ' τὴ πρώτη στιγμὴ τῆς συστάσεώς του, τὸ ΕΑΜ ζητάει τὴ πλήρη ἐνότητα. Ὅπως λέγει καὶ μιὰ ἀπόφασιν τῆς Κεντρικῆς τοῦ Ἐπιτροπῆς, παρμένη στὰ μέσα τοῦ 42, καὶ ἀναδημοσιευμένη στὴν Ἑλληνικὴν ἐφημερίδα ΤΟ ΔΕΛΤΙΟ, τοῦ Τζοχάννεσμπουργκ: " Πρέπει νὰ τραβήξωμε στὴ πάλη ὅλες τὶς ζωντανὲς δυνάμεις τοῦ ἔθνους, γιὰ τὴν πραγματοποίησιν τῶν σκοπῶν τοῦ ΕΑΜ, πού ἀποβλέπουν στὴ σωτηρία τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ ἀπὸ τὸ θάνατον τῆς πείνας, στὸ ξεσκλάβωμα καὶ τὴν ἀποκτησὴν πλήρους ἐλευθερίας, παραμερίζοντας τὶς πολιτικὰς καὶ κοινωνικὰς μας διαφορὰς γιὰ αὔριον, ὅταν μὲ τὶς δυνάμεις τοῦ ἔθνους ἀποτινάξωμε τὸ ζυγόν. Πάνω σ' αὐτὲς τὶς βάσεις, οἱ κορυφὲς καὶ οἱ παράγοντες τῶν πολιτικῶν κομ-

μάτων που δὲν μετέχουν ἀκόμα στὸ ΕΑΜ, ἀναλογιζόμενοι τὶς εὐθύνες ἀπέναντι τοῦ λαοῦ καὶ τῆς σύγχρονης Ἑλληνικῆς ἱστορίας, ἔχουν καθῆκον καὶ ὑποχρέωση νὰ προχωρήσουν ἀδίστακτα καὶ θαρραλέα στὸν ἱστορικὸ δρόμο ποὺ καθορίζει τὸ ὑπέρτατο ἔθνικὸ συμφέρον.

“ Τὸ ΕΑΜ ἀκόμα μιὰ φορά, ἀπλώνει τὸ χέρι ἀδελφικὰ σὲ ὅλα τὰ πολιτικὰ κόμματα καὶ τὰ καλεῖ νὰ ἐνώσουν τὶς δυνάμεις τους μαζὶ μὲ ὅλες τὶς δυνάμεις τοῦ ἔθνους στὸν ἱερό, τὸ τιτάνιο ἀγῶνα ἐναντίον τῶν κατακτητῶν.”

Αὐτὰ ἔχει δηλώσει τὸ ΕΑΜ. Ξέρει πὼς ἡ δράση του καὶ ἡ αὐτοθυσία τῶν μελῶν του, τῶχουν κάνει θρῦλο σὲ ὅλο τὸν Ἑλληνικὸ λαό, κι’ ἔχουν ξαναδώσει ζωὴ καὶ ἐλπίδα σὲ ὅσους ἀρχικά, κάτω ἀπ’ τὴν ἀφόρητη δυστυχία, ἔτειναν νὰ χάσουν, τὸ θάρρος τους. Ἀλλὰ τὸ ΕΑΜ θέλει νὰ ἐκλείψῃ ἔστω καὶ τὸ παραμικρότερο ἐμπόδιο στὴ πλήρη ἔθνικὴ ἐνότητα. Δὲν ἐξετάζει γι’ αὐτὸ τὸ παρελθὸν κανενός. Δέχεται τὸν καθένα ποὺ εἶναι πρόθυμος νὰ πολεμήσῃ γιὰ τὴν ἔθνικὴ ἀπελευθέρωση σὰν συμπολεμιστὴ.

Γι’ αὐτὸ καὶ κάθε Ἑλληνας στὸ ἐξωτερικὸ καὶ ἡ Ἑλληνικὴ Κυβέρνηση ἔχουν καθῆκον νὰ ἐνισχύσουν μὲ ὅλες τὶς δυνάμεις τους, τὸ μοναδικὸ ἔθνικο-ἀπελευθερωτικὸ ἀγῶνα καὶ τὴν ἐνωτικὴ ἐκστρατεία τοῦ ΕΑΜ. Αὐτὸς εἶναι ὁ πόθος καὶ ἡ ἐπιταγὴ τοῦ ἀγωνιζόμενου Ἑλληνικοῦ λαοῦ. Αὐτὸ ἐπιβάλλουν τὰ ὑψίστα ἔθνικὰ συμφέροντα.

Πρέπει νὰ κατανοηθῇ, μιὰ γιὰ πάντα, καὶ ἀπ’ τὸν ἀπλούστερο πολίτη καὶ ἀπὸ κάθε κυβερνητικὸ παράγοντα, πὼς οἱ σημερινές ὑποπτες τάσεις ποὺ ἐκδηλώνονται ἀπέναντι σὲ ὠρισμένους κύκλους τοῦ Ἑλληνικοῦ ἀγῶνος σημαίνουν τὴν ἔθνικὴ καταστροφή. Γιατὶ χωρὶς τὸ ΕΑΜ, Ἑλληνικὸς ἀπελευθερωτικὸς ἀγῶνας εἶναι ἀδύνατος.

Μόνο τὸ ΕΑΜ ἔχει τὸ πλατύ, δημοκρατικὸ καὶ ἀντιφασιστικὸ πρόγραμμα ποὺ μπορεῖ νὰ ἐνώσῃ καὶ νὰ ἱκανοποιήσῃ ὅλες τὶς τάξεις τοῦ λαοῦ στὸν ἀπελευθερωτικὸ ἀγῶνα, καὶ ποὺ ἐπιτρέπει ταυτόχρονα νὰ διασπασθῇ ἡ ἐνότητα τῶν δυνάμεων κατοχῆς, νὰ ἐνισχυθοῦν σ’ αὐτὲς οἱ ἐνεργὰ ἀντιφασιστικὲς δυνάμεις, καὶ νὰ ἐπισπευθῇ ἔτσι καὶ ἀπ’ τὴ μεριά αὐτῆ ἡ ἀπελευθέρωση τῆς Ἑλλάδος.

Μόνο τὸ ΕΑΜ, μὲ τὴ μοναδική του ἰκανότητα νὰ σταθῆ σηµαίοφόρος καὶ τῶν παραµικρότερων ἀπαιτήσεων τοῦ λαοῦ, καὶ νὰ τὴν πλαισιώσῃ μὲς' στὸ γενικὸ ἔθνικο-ἀπελευθερωτικὸ ἀγῶνα, μπορεῖ νὰ πραγματοποιήσῃ τὴ πλήρη ἐκείνη κινητοποίηση τοῦ λαοῦ ποὺ ἐπιβάλλεται ἀπ' τὴ σημερινὴ ἀνάγκη καὶ δυνατότητες. Αὐτὸ δείχτηκε καὶ στὸν ἀνταρτοπόλεμο, καὶ στοὺς μεγάλους ἀγῶνες γιὰ τὸ ψωμὶ τοῦ λαοῦ καὶ ἐναντίον τῶν καταναγκαστικῶν ἔργων. Αὐτὸ φανερώθηκε σὲ κάθε φάση τῆς Ἑλληνικῆς ζωῆς.

Οἱ Φασίστες, μὲ τοὺς ἀγρίους φόρους, τὰ βασανιστήρια καὶ τὴν πείνα, καὶ τέλος, μὲ τὴν πολιτικὴν κινητοποίηση, προσπαθοῦν νὰ ἐξουδετερώσουν τὸν Ἑλληνικὸ λαὸ σὰν παράγοντα στὸν ἀντιφασιστικὸ ἀγῶνα τῶν λαῶν, καὶ νὰ τὸν προσδέσουν πρὸ σφιχτὰ στὸ ἄρµα τους, ἐκμεταλλευόμενοι τοὺς λιγοστοὺς πόρους ποὺ τοῦ ἀπομένουν γιὰ τὴ παράταση τοῦ πολέμου καὶ τῆς λαϊκῆς δυστυχίας. Τὸ ΕΑΜ, μὲ τὸν Ἑλληνικὸ λαὸ ποὺ τὸ ἀκολουθεῖ, ἔχει τσακίσει τὴ προσπάθεια αὐτή. "Ἐχει ἐμψυχώσει τὴν Ἑλλάδα, καὶ συγκινήσει ὅλο τὸ κόσµο. "Ἐχει φοβίσει τὸν ἐχθρὸ καὶ ἐξασθενήσει τὴ θέση του σὲ ἓνα στρατηγικὰ κρίσιμο σημεῖο καὶ σὲ μιὰ βαρυσήμαντη φάση τοῦ πολέμου. "Ἐχει δημιουργήσει μὲς' στὴν Ἑλλάδα τὴν ἐνοπλὴν δυνάμει ποὺ μεθαύριο θὰ μπορέσουν νὰ βοηθήσουν τοὺς συµμάχους στὴν ἀπόβαση, νὰ ἐπιταχύνουν τὴν ἐπιτυχία τῆς Συμμαχικῆς πρωτοβουλίας, καὶ νὰ συντοµεύσουν ἔτσι τὴ διάρκεια τῶν στρατιωτικῶν ἐπιχειρήσεων, ἀναγκαστικὰ βέβαια καταστρεπτικῶν, στὰ Ἑλληνικὰ ἐδάφη. "Ἐχει ἐξασφαλίσει δηλαδή, στὸν Ἑλληνικὸ λαὸ, μιὰ μεγάλη συµβολὴ στὴν συμμαχικὴ νίκη, μὲ ὅλα τὰ εὐκόλως ἐνοσούμενα ὀφελήµατα ποὺ αὐτὸ συνεπάγεται γιὰ ἓναν λαὸ δημοκρατικὸ σαὶ προοδευτικὸ.

"Ὅλα αὐτὰ τὰ πέτυχε τὸ ΕΑΜ, γιὰ τὸ σωστὸ πρόγραμμα καὶ τὴ σωστὴ ἡγεσία. Τὸ ΕΑΜ μόνον ἔπρεπε νὰ δημιουργήσῃ στὴν Ἑλλάδα ἓνα νέο µεγαλύτερο 21. Καὶ τὸ ΕΑΜ εἶναι πάντα πρόθυµο νὰ συνεργασθῆ µὲ κάθε τίµιο, ζωντανό, ἔθνικο-ἀπελευθερωτικὸ στοιχεῖο μέσα στὴν Ἑλλάδα, καὶ ἔξω ἀπ' τὴν Ἑλλάδα.

Στὴ μεγάλη αὐτὴ προσφορὰ λαοῦ καὶ ΕΑΜ, ποιά εἶναι

ἡ ἀπάντηση τοῦ ἔξω Ἑλληνισμοῦ καὶ τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως; Κάθε Ἑλληνας μὲ πραγματικὰ δημοκρατικὰ καὶ λαοκρατικὰ αἰσθήματα, μαθαίνοντας γιὰ τὸ καταπληκτικὸ ἔργο τοῦ Ἑλληνισμοῦ δὲν μπορεῖ παρὰ νὰ συγκινηθῇ καὶ νὰ προστρέξῃ στὶς τάξεις τοῦ ΕΑΜ. Ἀλλὰ ὁ ἔξω Ἑλληνισμὸς δὲν ἐνημερώνεται στὰ σημερινὰ γεγονότα στὴ χώρα του. Τὸ φυλλάδιο αὐτὸ σκοπὸ ἔχει τὴ διαφώτιση τοῦ Ἑξω Ἑλληνισμοῦ καὶ τὴν προειδοποίησή του γιὰ τὶς εὐθύνες ποὺ φέρνει πάνω στὸ θεμελιώδες αὐτὸ ζήτημα.

Ὅσο γιὰ τὴν Κυβέρνηση, αὐτὴ ξέρεي καλά τί γίνεται σήμερα στὴν Ἑλλάδα. Κι' ὅμως ἡ στάση της παραμένει μυστήριο ἀνεξήγητο. Πρωθυπουργὸς καὶ ὑπουργοὶ πῆραν πολλὰς φορές τὴν εὐκαιρία νὰ μιλήσουν στὸν Ἑλληνικὸ λαό, ἐκθειάζοντας τὶς ἀρετὲς του καὶ ὑποσχόμενοι πὼς μεταπολεμικά, θὰ ἀποφασίσῃ ἐλεύθερα γιὰ τὸ μέλλον του. Ἀλλὰ, ὅπως εἶπαμε, τὰ λόγια τους δὲν συμφωνοῦνε μὲ τὰ ἔργα τους, καὶ μὲ τὴν στάση ποὺ ἀναπτύσσουνε ἀπέναντι τοῦ ΕΑΜ.

Γι' αὐτὸ καὶ ρωτᾶμε :

1ον) Γιατί ἡ Ἑλληνικὴ κυβέρνησις κρατεῖ σήμερα μιὰ στάση σιωπῆς ἀπέναντι στὸν ἱστορικὸ ἀγῶνα τοῦ ΕΑΜ;

2ον) Γιατί ἡ Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις, ἀντὶ νὰ ἀκούῃ ἐκείνους ποὺ θέλουν νὰ διαιρέσουν τὸ Ἑλληνικὸ κίνημα καὶ νὰ τὸ καταστρέψουν, ζημιώνοντας ἔτσι τὰ ἔθνικα συμφέροντα, δὲν ἀσπάζεται καὶ υἱοθετεῖ τὴ καθαρὰ ἔθνικὴ καὶ ἐνωτικὴ πολιτικὴ τοῦ ΕΑΜ;

Ἄν ἐξακολουθήσῃ ἡ περίεργη σιωπὴ τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως, ἂν συνεχισθῇ ἡ εὐνοια πρὸς τάσεις ἐχθρικὰς πρὸς τὸν Ἑλληνικὸ ἀγῶνα, τότε ὁ Ἑλληνικὸς λαὸς θὰ εἶναι ἐκεῖνος ποὺ θὰ ὑποφέρῃ. Ἀλλὰ ὁ Ἑλληνικὸς λαὸς δὲν εἶνε διατεθειμένος νὰ ξαναγίνῃ φέουδο ὠρισμένων ὑποψηφίων δικτατορίσκων.

Γι' αὐτὸ καὶ σήμερα λέγει στὴν Ἑλληνικὴ κυβέρνησις :
" Διευκρίνησε τὴν στάση σου ἀπέναντι τοῦ ΕΑΜ. Ἡ συνέχισις τῆς σημερινῆς σου πολιτικῆς βάζει σὲ μεγάλο κίνδυνον ζωτικὰ Ἑλληνικὰ συμφέροντα."

Ἡ στάσις τῆς κυβερνήσεως ἀπέναντι τοῦ ΕΑΜ εἶναι τὸ κριτήριο τῶν διαθέσεών της ἀπέναντι τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ.

ΤΕΛΟΣ

STAT

ΕΡΓΑΤΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

GREEK WORKERS' PRESS, INC. No. 8

ΕΡΓΑΤΙΚΑ ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ

TIMH 20 ΣΕΝΤΕ *OCF*

GREEK WORKERS' PRESS, INC.
1113 W. Washington Blvd.
Chicago, Ill.

290

Σοσιαλιστικά Δράματα.— Ποιήματα

Τὸ Ἄσπρο καὶ τὸ Μαῦρο, Σπ. Μελά	0.50
Ὁ Δανειστής, Ἀ. Στρούπεργκ	0.50
Ὁ Γήταυρος, Ρήγα Γκόλφη	0.20
Ὁ Ἐχθρὸς τοῦ Λαοῦ, Ἐ. Ἰψεν	0.50
Κόκκινη Πρωτομαγιά, Σ. Σημηριώτη	0.20
Ὁ Ἀντρωμός, Δ. Π. Ταγκοπούλου, δεμένον	0.40
Ἡ Παριίδα τῶν Φτωχῶν, Τζιανφράτε	0.15
Τὰ Σκοιὰδιά, ἢ ὁ Λαζάρουγας, Γ. Φωτιάδη	0.20
Ὁ Πατέρας, Ἀ. Στρούπεργκ	0.550
Λυρικὰ Δράματα, Ρ. Ταγκό	0.40

**ΓΙΝΟΥ ΣΥΝΔΡΟΜΗΤΗΣ ΣΤΗ ΜΟΝΗ
ΕΡΓΑΤΙΚΗ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ**

“ΕΜΠΡΟΣ”

Ὁργανον τῶν Ἑλλήνων ἐργατῶν τῆς Ἀμερικῆς

ΣΥΝΔΡΟΜΑΙ: Ἐτησίᾳ Δολ. 2.50. Ἐξάμηρος Δολ. 1.25

Ἐξωτεικοῦ: Ἐτησίᾳ Δολ. 3.00 Ἐξάμηρος Δολ. 1.50

“ E M P R O S ”

1113 W. Washington Blvd.
Chicago, Ill.

Η “ΔΙΕΘΝΗΣ”

ΔΙΕΘΝΗΣ ΥΜΝΟΣ

Μουσικὸν τεμάχιον ἐκδόσεως Μουσικοῦ Ἐκδοτικοῦ οἴκου «Ἀσπὸλλωνος». Διὰ Μανδολίνον, Βιολί, Κλαρίνον. Τιμὴ 15 Σέντις.

ΕΡΓΑΤΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

GREEK WORKERS' PRESS, INC. No. 8

ΕΡΓΑΤΙΚΑ ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ

ΤΙΜΗ 20 ΣΕΝΤΣ

GREEK WORKERS' PRESS, INC.
1113 W. Washington Blvd.
Chicago, Ill.

Π Ρ Ο Λ Ο Γ Ο Σ

Τὸ Ἑργατικὸ Βιβλιοπωλεῖο προβαίνει σὴν ἐκτύπωση τῆς συλλογῆς τῶν ποιημάτων αὐτῶν μὲ τὴν πεποίθηση πὼς δίνει σὴν Ἑλληνικὴ ἐργατικὴ τάξη κάτι πὸ ἀνταποκρίνεται σὺς πόθους τῆς.

Ἡ ποίηση, ὅπως πολὺ καλὰ εἰπώθηκε, εἶναι ἡ κορώνα πὸ σιολίζει τὸ ἀνθρώπινο πνεῦμα κάθε ἐποχῆς, δίνει ζωὴ σὺ αἰσθήματα καὶ τὸς πόθους πὸ θεριέβουν μέσα σὴν ἀνθρώπινη ψυχὴ.

Καὶ ἡ ψυχὴ τῆς ἐργατικῆς τάξης, πὸ ὑποφέρει, πὸ ἔχει τὸς πόθους τῆς καὶ τὸς πόνους τῆς, πὸ ἔχει τὶς ἐλπίδες τῆς καὶ τὰ ἰδανικά τῆς, δὲν μπορεῖ παρὰ νὰ τὰ στεφανώσῃ μὲ τὴν ἐργατικὴ τῆς ποίηση, πὸ σήμερα βρίσκεται σκόρπια μέσα σὲ διάφορες ἐργατικὲς ἐφημερίδες καὶ περιοδικά. Πρὶν τρία-τέσσερα χρόνια ἔγινε μιὰ προσπάθεια σὴν Ἀθήνα νὰ μαζευτοῦν μερικὰ ἀπ' τὰ ποιήματα αὐτὰ σὲ μιὰ μικρὴ ἀνθολογία μὲ τὸν τίτλο «Κόκκινα Τραγούδια». Τὸ βιβλιαράκι αὐτὸ ἡ ἐργατικὴ τάξη τὸ τίμησε ὅπως τοῦ ἔπρεπε, καὶ ἀρκετὰ του ἀντίτυπα πούληθήκανε σὴν Ἀμερικὴ. Μὲ τὴν τελευταία τροπὴ τῆς κατάστασης σὴν Ἑλλάδα, πὸ ἡ φασιστικὴ δικτατορία ἀπαγορεύει σὶν ἐργάτη καὶ τὸ στοιχειωδέστερό του δικαίωμα, νὰ ἐκφράσῃ τὸ αἰσθημά του, ἀπαγορεύτηκε καὶ ἡ κυκλοφορία τῶν «Κόκκινων Τραγουδιῶν», καὶ ἔτσι εἶναι ἀδύνατο νὰ ἐκπληρώσουμε καὶ μεῖς μιὰ ζήτηση πὸ ὑπάρχει γι' αὐτὰ ἀπ' τὴν Ἑλληνικὴ ἐργατικὴ τάξη τῆς χώρας αὐτῆς.

Αὐτὴ εἶναι ἡ αἰτία πὸ ἀνάγκασε τὸ Ἑργατικὸ Βιβλιοπωλεῖο νὰ προβῇ σὴν ἀνατύπωση τῶν τραγουδιῶν αὐτῶν, σὺ ὅποια πρόσθεσε καὶ μερικὰ ἀκόμη πὸ βγήκαν ὕστερα ἀπ' τὴν πρώτην αὐτὴ ἐκτύπωση καὶ δημοσιεύθηκαν σὶ «Ἐμπρός».

Δὲν θέλουμε νὰ ποῦμε πὼς σὴν συλλογὴ αὐτὴ περιλάβαμε ὅλα τὰ τραγούδια πὸ τυπώθηκαν ὡς τώρα, καὶ ἐλπίζουμε πὼς ἀργότερα ἴσως κατωρθώσουμε ἢ ἐμεῖς ἢ οἱ σύντροφοί μας τῆς Ἑλλάδος νὰ κάμουν μιὰ μεγάλη καὶ περιεκτικὴ συλλογὴ, πὸ νὰ περιλαμβάνει ὅλα τὰ ἐργατικὰ τραγούδια.

Ἡ ἔκδοσις αὐτὴ ἐγένετο ἐκ τοῦ προχείρου γιὰ τὴν πληρώσει μίαν ἄμεση ἀνάγκη, καὶ κάμαμε τὸ καλλίτερον πὸν μπορούσαμε ὑπὸ τὰς περιστάσεις. Εἴμαστε ὅμως βέβαιοι πὸς οἱ Ἕλληνες ποιητὲς τῆς ἐργατικῆς τάξεως δὲν ἔγραψαν ἀκόμη τὰ ἀριστουργήματά τους, πὸν θὰ τιμήσουν τὴν Ἑλληνικὴν ἐργατικὴν ποίησιν τοῦ προσεχοῦς μέλλοντος, μέσα σὲ λίγα ὅμως αὐτὰ τραγούδια βρίσκονται μερικὰ ἀληθινὰ ἔργα τέχνης, μὲ παγκόσμια ἀξία. Μερικὰ ἀπ' αὐτὰ εἶναι καὶ τοῦ συνιρόφου μας ἀπ' τὴν Μαρσίλια καὶ συνεργάτου τοῦ «Ἐμπρός», τοῦ Μανάρου, πὸν κατέχει μίαν ἐξαιρετικὴν θέσιν μέσα σὲ τὸ Ἑλληνικὸ Ἑργατικὸ κίνημα τῆς Ἀμερικῆς, γιὰτὶ ἂν καὶ βρίσκεται στὴν Εὐρώπην, ὅμως ἔγραφε γιὰ τὸ προλεταριάτον μέσον τῆς Ἑλληνικῆς ἐργατικῆς ἐφημερίδας τῆς Ἀμερικῆς—τοῦ ΕΜΠΡΟΣ—τοῦ ὁποίου ἦτο καὶ εἶναι τακτικὸς συνεργάτης.

Ἐπίσης μέσα στὴν συλλογὴ αὐτὴ βρίσκονται καὶ ἄλλα τραγούδια γραμμένα ἀπὸ τὸ Ἑλληνικὸ προλεταριάτον τῆς Ἀμερικῆς, ἀπὸ συναγωνιστὲς τοῦ «Ἐμπρός».

Τὸ Ἑργατικὸ Βιβλιοπωλεῖον παραδίδοντας στὴν Ἑλληνικὴν ἐργατείαν τὴν μικρὴν αὐτὴν συλλογὴ πιστεύει πὸς θὰ ἐκτιμηθῇ ὅπως πρέπει ἢ προσπαθεῖά του αὐτὴ καί, ὅπως εἶπαμε παραπάνω, ἔχει τὴν ἐλπίδα πὸς σύντομα θὰ ἔχουμε μιὰ μεγαλειότερη, τελειότερη καὶ περιεκτικώτερη ἐργατικὴν ποιητικὴν συλλογὴν.

Σικάγο, Ἰούνιος, 1926.

Η ΔΙΕΘΝΗΣ

Ἐμπρός τῆς γῆς οἱ κολασμένοι
Τῆς πείνας σκλάβοι ἔμπρός, ἔμπρός !
Τὸ δίκιο ἀπ' τὸν κρατῆρα βγαίνει
Σὰν θροניתή, σὰν κεραβνός.
Φιάνουν πιά τῆς σκλαβιάς τὰ χρόνια,
"Ὅλοι ἔμεῖς ταπεινοὶ τῆς γῆς,
Ποὺ ζούσαμε σὴν καταφρόνια
Θὰ γίνουμε τὸ πᾶν ἔμεῖς.

Θεός, ἀρχόντοι, βασιλιάδες,
Μὲ πλάνα λόγια μᾶς γελοῦν,
Τῆς γῆς οἱ δοῦλοι κι' οἱ ραγιαδες
Μοναχοὶ τους θὰ σωθοῦν.
Γιὰ νὰ λείψουν πιά τὰ δεσμά μας,
Γιὰ νὰ πάψῃ πιά κι' ἡ κλεψιά
Νὰ ἰδοῦνε πρόπει τὴ γροθιά μας
Καὶ τῆς ψυχῆς μας τὴ φωτιά.

Σκληρὸς ὁ νόμος μᾶς ξεσκίζει
Κι' οἱ φόροι ἀσήκωτοι γιὰ μᾶς.
"Ὁ πλούσιος ὅ,τι κι' ἂν κερδίζει
Εἶνε πλοῦτιος τῆς κλεψιάς.
"Ἡ σκλαβιά, ἡ ἀδικία φιάνει,
"Ὅχι πιά ταπεινοὶ, σκυφτοί.
"Ἀδέρφια ἢ Φύση ὅλους μᾶς κάνει
Κι' εἴμαστε ἴσοι ἔμπρός σου.

Οἱ πλούσιοι μ' ἀσπλαγνιά μᾶς γδέρονουν
Καὶ μᾶς ἀρπάζουν τὸ ψωμί.
Τὸν κόπο μας αὐτοὶ κι' ἂν πέρονουν
Γιὰ μᾶς ἡ πείνα πληρωμή.
Τῆς δουλιᾶς ὅλοι οἱ κλέφτες κάτου,
Δίκιο τώρα ὁ φτωχὸς ζητάει,
"Ὅσα γυρεύει εἶνε δικά του.
Κι' ὅταν θελήσει ἰάποχτιάει.

Ἐμπρός ! Μονάχη μας ἐλπίδα
 Εἶνε ἡ σφιγμένη μας γροθιά.
 Κάτω οἱ πολέμοι κι' ἡ πατρίδα,
 Ζήτω, ζήτω ἡ λευτεριά !
 Κι' ἂν θελήσουν νὰ δοκιμάσουν
 Τῆς ψυχῆς μας τοὺς κεραβνοὺς,
 Νὰ ἰδοῦνε τότε θὰ προφτιάσουν
 Πῶς εἶναι οἱ σφαῖρες μας γι' αὐτοὺς.

Ἐμεῖς, πὸν ἀδιάκοπα ἡ δουλειά μας
 Γεννάει τῆς γῆς τοὺς θησαυροὺς,
 "Ὅλα τὰ πλούτη εἶνε δικά μας,
 "Ὅλα ἀνήκουν σιτοὺς φτωχοὺς.
 Τώρα πιά κόρακες κι' ἀκροίδες
 Δὲ σκεπάζουν τὸν οὐρανό,
 Χρυσὸς ὁ ἥλιος στέλνει ἀχιτίδες,
 Χαμόγελο παντοτεινό !

Στὸν ἀγῶνα ἐνωμένοι
 Κι' ἄς μὴ λείψη κανεὶς.
 "Ὡ νάτη μᾶς προσομένει
 Στὸν κόσμο ἡ Διεθνῆς.

«ΚΟΚΚΙΝΕΣ ΣΕΛΙΔΕΣ»

Περνῶ θλιμμένος καὶ κνιτῶ
 Στὰ γλέντια πὸν μεθάει
 Ὁ πλούσιος, Παντοδύναμος !

Καὶ βλέπω καὶ τὸ θῦμά του
 Γυμνὸ πὸν ξεπνχάει,
 Χωρὶς σκεπή, χωρὶς φαγί.

Καὶ λέγω : Ἄλλοι καὶ τρισάλλοι !
 "Ἄν εἶν' θεός, ποῦ νᾶνε ὁ θεός ;
 Μὴν πάει κι' ἀρχόντηγε κι' αὐτός ;

Κανεὶς δὲ μ' ἀπαντιάει !

Πέτρος Μάγνης

ΥΜΝΟΣ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΚΟΜΙΝΤΕΡΝ

1919 — 1926

Ἐπιτὴ γιγάντια φλόγα λαμπροσμένοι
Ποῦ ἢ μιὰ πίστη σιὰ στήθη σας ἀνάβει,
Τῆς Δράσης κυβερνᾶτε τὸ καρᾶβι
Ἀθλητὲς τῆς Ἰδέας φλογισμένοι.

Τοῦ Μὰρξ ἢ σκέψη εἶναι γιὰ σᾶς πυξίδα.
Καὶ μὲ τὴν ἐπιδέξια τιμονιά,
Τοῦ Λενίν μας σιερνὴ κληρονομιά,
Σαρκώνετε τὴν κοσμοσώστρα ἐλπίδα.

Κι' ἀπὸ θαμπὰ ἀκρογιαλίας τῆς Ἀλβιόνας
Τοῦ «VINDICTIVE» οἱ σκλάβοι τὸ ἐγερτήριο—
Τὸ δικό σας γροικάνε ! Κι' ὦ μοσιτήριο !
Αὐτρωμοῦ σιτὴν Ἀσία πνέει τυφώνας !

Τυφώνας χαλασμοῦ γιὰ τοὺς Κηφῆνες
Ποῦ ἐκατομμύρια σκλάβοι ζοῦν, πεθαίνουν,
Τῶν κυρίων τὰ κέρδη γιὰ ναῦξάινουν !
Σπιδιάζουν τώρα κι' οἱ ἐκδικῆτρες σφῆνες !

Συντροφικὰ τὶς κοκκινίσαν σπλάγγνα.
Κι' ἐμεῖς μὲ τὰ λυτρωτικὰ σφυριά
Τσακίζουμε σκλαβειὰ κακομοιριά
Κ' ἢ φλογερὴ μας καίει τοὺς σάπιους ἢ ἄχνα !

Σφυραδρέπανο χαῖρε, πλοῖο
Εἰρήνης κι' Ἐπανάστασης μαζύ,
ἜΩ Προλεταριακὸν Ἐπιτελεῖο,
Ποῦ μέσα σοῦ γιὰ πάντα ὁ Λενίν ζεῖ !

Ρωμανὸς Μανάρας

ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗ

Πέρανα σὶ δρόμο σου τὸ σῦδαμπο,
Τοῦ πόνου θυγατέρα, πέρανα,
Φράχτες ψηλοὶ κι' ἄ σὲ ἀντικόβουνε
Κι' ὀχιές σου λυσοσιζῶν τὴ φτέρνα.

Μὲ τὸ χροσὸ δαβλό σου φώτιζε
Τὴ σιράτα τὴ σκοινιασμένη,
Κόρη μὲ τὰ μαλλιά τὰ πύρινα
Καὶ τὴ ματιὰ τὴ φλογισμένη.

Κι' ἀπὸ τὰ σιήθια σου βαθύβγαλιτη
Βροσιτὴ ἢ φωνὴ σου ἄς ἀντηχήσει
Μέσα ἀπ' τῆς νάοκης τὰποκάρωμα
Τὸν κοιμισμένο νὰ ξυπνήσει.

Λάβα ἄς κυλοῦν ποτάμια ξέχειλα,
Ρημάχτρα φλόγα ἄς ξεφαντόνει
Κι' ἢ μέρα κείνη ἢ μυριοπόδητη
Νάτη, σιμόνει ! Ξημερόνει !

Πέρανα σὶ σῦδαμπο τὸ δρόμο σου,
Κι' ἐμεῖς μαζύ σου, ὦ πέρανα, πέρανα !
Τὸ καθεὶ πὸν σου ἀνισιτέκειται
Συνηρίμμι κάτω σου ἀπ' τὴ φτέρνα !

A. Δέλιας

ΠΡΟΠΟΣΗ

Γιατὶ φοιχτὰ νὰ φθείρομαι
Καὶ νάχω τὴ φροντίδα
Γι' αὐτὸ τὸ μαῦρο σκέλεθρο
Ποὺ κράζουμε, Πατρίδα ;

Στέφ. Μαριζώκης

ΧΑΙΡΕ ΘΡΥΛΙΚΙΑ ΚΟΜΜΟΥΝΑ

(Κομμούνα Παρισινή. 1871)

Χαίρε Θρυλικιά Κομμούνα !

“Όσο οί χρόνοι ξετυλίζουν τὰ κονὰ βάσανα τῆς
(λήθης
τόσο καὶ θὰ γιγαντιέβεις μέσ’ σιὴ μνήμη τῶν
(παιδιῶν σου
πάνω ἀπ’ ὄλους τοὺς καιροὺς.

Ἀπὸ σπλάγχνα τὰ ὀργισμένα τῶν ποὺ ἡ κατα-
(φρόνια δέροντι
καὶ σπαράζει ἡ πείνα, γδύμνια, θγῆκες μιὰ σιγ-
(μὴ Κομμούνα
κι’ ἔζησε τᾶφραστο Δραῖμα μιᾶς μελλούμενης ἀβγῆς.

Μέσ’ τὸν πιὸ ἄνισον ἀγῶνα, ξαίροντας πὼς δὲν
(θ’ ἀντέξῃς
ὅμως μὲ μιὰ λάβρα πίσιης σιάνηκες ἀντριωμένη,
γιὰ νὰ δείξῃς πὼς οἱ Σκλάβοι θὰ τρανέφουν
(οὐκ ἔ’ Εὐσέ!

Κι’ ἔπεσες..... Μὰ ποιᾶλλη νίκη σιὸν Αἰῶνα
(θὰ μπορούσε
γιὰ νὰ φτιάξει σοῦ τὴ φήμη; καὶ πιὸ πέσιμο γι-
(γάντων
ποῦ ἀνασιταίνονται πιὸ λάβροι θὰ συγκρίνουμε
(μὲ σέ;

Χαίρε, θρυλικιά Κομμούνα ! Πρόδρομε τῆς
(λευτεριᾶς μας
ποῦ τὸ σύμβολό της τ’ ἅγιο μὲ τὶς φλέβες σου
(ἔχεις θάφει.
Δόξα τοῦ Προλεταριάτου ! Μάνα τῶν ξεσκλα-
(θωμένων!

Σιὰ ἐνδοξά σου ἀχνάρια πάντα, τοὺς πολέμους
(πολεμᾶμε,
μπρός μας πάντα σιὸν Ἀγῶνα, Σὺ ὀδηγᾶς τὸ
(πέταγμα μας
σιὰ μπουντρούμια παρασιτέκεις κι' ἐμφυχώνεις
(σιοὺς Διωγμούς !

Χαῖρε Θουλικιὰ Κομμούνα! Ὅσο ἀπλώνουνε τὰ
(χρόνια
πιὸ μακριὰ τὰ βάσανά τους, τόσο καὶ θὰ γιγαν-
(τέβεις
σιτὴ ΔΙΚΗ ΜΑΣ Ἱστορία, πάνω ἀπ' ὄλους τοὺς
(Καιρούς.

Ρωμάνος Μανάρας.

ΥΜΝΟΣ ΣΤΗ ΡΩΣΣΙΑ !

Ρωσσία, χαῖρε, δοξασμένη,
Ἐλπίδα τοῦ Βορηᾶ !
Τώρα περήφανη, ὀρθωμένη
Σκορπᾶς τὴ Λευτεριά.

Τυράννου σκιάχιρο δὲ μαβρίζει
Τὸν οὐρανὸ σου πιά,
Καινούργιος ἥλιος ἄς φωτίζει
Τῶν σκλάβων τὴν καρδιά.

Ἐνα τραγοῦδι ἄς ἀντηχήσει
Σὲ κάθε ἀκρογιαλιά
Κι' ὄλο τὸν κόσμο ἄς πλημμυρίσει
Ποὺ σκύθει σιτὴ σκλαβιά.

Ρωσσία, χαῖρε, δοξασμένη
Ἐλπίδα τοῦ Βορηᾶ !
Παντοῦ περήφανη, ὀρθωμένη
Σκόρπα τὴ Λευτεριά !

(Ἀπὸ τὸ Ρωσσικὸ) Μειάφο. Α. Δ.

ΛΕΝΙΝ

Ἦρθα γιὰ νὰ φωτίσω σιὸ σκοιάδι
Ἀπόσιλος θεοῦ μὲ τ' ἅγιο ρῆμα.
Ἦρθα γιὰ νὰ σηκώσω τὸ μαγνάδι.
Πὸν κρύβει τῆς τιμῆς τους τὸ ἄθεο κρῖμα.
Γιὰ σμόρνα, γιὰ λιθάνι, οὔτε γιὰ χρῆμα
Δὲν ἦρθα τέτοιο ἄς μούπανε ψεγάδι.
Ἦρθα μόνο καὶ διάνοιξα τὸν Ἄδη
Κι' ἔβαλα τὸν ὄχιρὸ μέσα σιὸ μνήμα.
Ἦρθα κι' ἄναψα σιὰ, πὸν ὡς ἅγια φλόγα
Θὰ πεταχιεῖ σιὴν οἰκουμένη πᾶσα.
Τὸ χέρι τὸ μιὰρὸ πὸν μᾶς ἐβλόγα
Κι' ἔπιανε τῆς πνοῆς μας τὴν ἀνάσα,
Τὸ θέρσιον κι' ἀχολογᾶ ὁ αἰθέρας :
—Καθαρίστε τὴ γῆς, βρώμεϊ τὸ τέρας !

Σπ. Νικοκάβουρας

ΛΟΥΞΕΜΠΟΥΡΓ - ΛΙΜΠΝΕΧΤ

ὦ Λούξεμπουργ, ὦ Λίμπνεχτ, ἡ θανή σας
Κάιτον ἀπὸ τὰ χιμπήματα τῆς Βίας
Δὲ λύγισε τὴν ἄξια δύναμή σας,
Δὲν ἔσθυσε τὸ πνέμα τῆς σοφίας.
Μὰ ἀντίμαχη τῆς φρενιασμένης λύσσης
Ποὺ τὸ χέρι ὀδηγεῖ τῆς Τυραννίας
Στὰ σιγήθια μας σκορπίστηκε ἡ ψυχὴ σας
Κι' ἔφερε ἐκεῖ τὸ φῶς τῆς Ἀνταρσίας.
Τῆς Ἀνταρσίας ποὺ πίστη ἔχει μονάχη
Τὸ ἄδικο νὰ πατήσει καὶ τὸ ψέμα
Ἡλιο χαρᾶς νὰ φέρει καὶ τὸ σιάχνυ
Νὰ μεσιώσει μὲ ἄλλο αἷμα.
ὦ Λούξεμπουργ, ὦ Λίμπνεχτ, πάντα ἄς ζεῖτε
Μὲ τὰ φτερά σας νὰ μᾶς ὀδηγεῖτε.

Ρήγας Γκόλφης

Η ΚΟΚΚΙΝΗ ΣΗΜΑΙΑ

Ἡ Κόκκινη Σημαία μας
Χρῶμα ἀγάπης καὶ ζωῆς
Πόσες φορὲς ἐσκέπασε
Τοὺς μάρτυράς μας κατὰ γῆς.

Ἐπῶδος (Δίς)
Ψηλὰ κρατᾶτε, σύντροφοι,
Τὸ Λάβαρο τὸ Ἐρυθρὸ
Κι' ἂν πέσω θῦμα προδοιῶν
Μ' αὐτὸ σκεπάστε με νεκρό.

Μᾶς ἐνθυμίζει νικῆς μας
Ἀγῶνες καὶ καταδρομὲς
Κι' ἀνάθει μέσ' τὰ σιγήθια μας
Λαμπρὲς ἐλπίδες φλογερές.

ΧΑΙΡΕ ΡΩΣΣΙΑ !

Χαίρε, Ρωσσία ! Ἐλευτεριᾶς ἀγέρας
Διώχνει τὴ σκοτεινιά τῶν οὐρανῶν σου
Καὶ σὶ ἀγιασμένο τὸ αἷμα τῶν παιδιῶν σου
Πνίγεται τώρα ἡ Τυραννία τὸ τέρας.

Ἄς ἀντηχήσει ἀπὸ χαρὰν ὁ αἰθέρας
Κι' ἄς ἀνθίσουν οἱ τάφοι τῶν νεκρῶν σου
Καὶ μέσα ἀπ' τὰ κελλιά τῶν φυλακῶν σου
Ἡλιος ἄς λάμπει ἀνέσπερης ἡμέρας.

ὦ ἔσεῖς ἄγνοί, μεγάλοι ἐρωτευμένοι
Τῆς λευκῆς Σιθηρίας, κατεβῆτε !
Ἄριστο ζωῆς εὐφρόσυνο γευτήτε.

N. Λεφτεριώτης

ΣΠΑΡΤΑΚΟΣ

Οἱ δύνამες κι' οἱ γνῶμες τῶν Καισάρων
Τοῦ δλέθρου ξαπολύσαν τοὺς λεγεῶνες
Γιὰ τὸν πόλεμο, μὲ ὄλων τῶν ταρτάρων
Τῆ βοήθεια, πρωτόφαντο σιὸς αἰῶνες
Σεισομοὶ καταλυτὲς ἀπ' τῶν Τενάρων
Τᾶστρα ὡς τοῦ Ρήγου τοὺς θυτούς. Γοργόνες
Καὶ Βαλιώρες ρεκάζουν « Ἄρον, ἄρον
Σταύρωσον ». Καὶ μὲ σκῆπτρα, μὲ κορῶνες
Οἱ Στανρωτιῆδες. Τὰ ἔθνη, οἱ στανρωμένοι,
Μὰ ὀρμη-ἐκδικήτρα τὰ ἔθνη τὰ σηκῶνει,
Καὶ τῶν Καισάρων καταγῆς οἱ θρόνοι.
Κι' ἀπὸ τὰ Ἔθνη κι' ἀπὸ Καίσαρες, πιδ
(ἀπάνου

Κι' ἀπὸ τὸ θέλημα ὁποιοῦ λαοπλάνου,
Σ π ἄ ρ ι α κ ε, ἐσένα ἡ Νέμεση ἀνασταίνει.

Κωσιῆς Παλαμᾶς

Η ΓΥΝΑΙΚΑ

Κι' ἄν σούδεσαν τὰ χέρια μαῦροι χρόνοι,
Κι' ἄν χρόνοι σκοτεινοὶ καὶ σκουριασμένοι
Σ' εἶχαν, Γυναίκα, καταφρονημένη,
Νὰ τώρα τὶς ἀχτίδες του ξαπλώνει

“Ένας καινούργιος ἥλιος πὸν θαμπώνει.
Σ' Ἀνατολὴ καινούργια, χρυσομένη
“Ολοι οἱ νεκροὶ πιά τώρα ἀναστημένοι
Σηκώνονται. Κι' ὁ πόθος σου ἄν φτερώνει

Γιὰ τὴν Ἐλευθερίαν πὸν σούχουν κλέψει
Σήκου καὶ σπάσε, ὦ σπάσε τὰ δεσμά σου,
Καὶ τῆς ψυχῆς σου ἡ δύναμη ἄς θεριέψει.

“Ω ! τὴν τραγὴ τὴν κλήρα σου σιοχάσου
Σὺ Γυναίκα τῶν ὄλων μας γεννήτρα.
Γίνου ἐοὺ τῶν δεσμῶν σου ἡ καϊαλύτρα !

M. O.

Η ΧΩΡΑ ΤΟΥ ΒΟΡΗΑ

Ψηλὰ ἀπὸ τῆς Ρωσσίας τὰ χιόνια
Ἐφύσηξε πάλι ὁ Βορηᾶς.
Τὰ οὐγγεφα διώχνει τὰ αἰώνια
Καὶ σπάει τὰ δεσμά τῆς σκλαβιάς.

Ψηλὰ ἀπ' τὴ μεγάλη τὴ χώρα
Ποὺ πάντα φροσάει ὁ Βορηᾶς,
Στὸν κόσμο ξεχύνεται τώρα
Γλυκειὰ μιὰ προὴ λευτεριάς.

“Ο ἥλιος καινούργιος φωτίζει.
Τοῦ σκλάβου ἡ θλιμμένη καρδιά
Τὴ λευτεριά τῆς χαιρετίζει.
“Ω φύσα ἀγέρα τοῦ Βορηᾶ.

ΤΟ ΤΡΑΓΟΥΔΙ ΤΟΥ ΣΙΔΗΡΟΥΡΓΟΥ

Τι εἶν' ἡ ζωὴ ; Δὲν ἔνοιωσα !

Ἐνιὰ χρονῶν παιδί

Μὲ πρωτοδέχτηκεν ἐδῶ

Τ' ἀμόνι, τὸ σφυρί.

Καιροὺς καὶ χρόνια τώρα

Δὲν εἶδα μιὰ ἄσπρη μέρα.

Δὲν ξέρω ἂν ὅπως σιὰ παλιά,

Ἀνθοῦνε τὰ βουνά.

Χιμπῶ σιγά, χιμπῶ βαρειά

Τ' ἀμόνι τὸ τραχύ.

Κι' ἔχω νυχτιὰ παντοεινῆ

Ἐδῶ σιὴ φυλακῆ.

Τοῦ ἡλίου τὸ φῶς ἦταν γλυκὸ

Κι' ἐγὼ παιδί τρελλὸ

Μέσ' σιὸ λειβάδι τὸ πλατύ,

Μὰ τὸ ψωμί, πικρὸ

Καὶ τώρα νύχια μπαίνω

Καὶ νύχια πάλι βγαίνω.

Ἐδῶ προσμένει τὸ σφυρί.

Κι' ἐκεῖ ζητοῦν ψωμί.

Βαριά κι' ἀργὰ σφυροκοπῶ,

Τὰ πόδια μου λυγοῦν.

Νὰ δῶ τὸν ἥλιο δὲ μπορῶ,

Τὰ χρόνια μου περνοῦν.

Ποῖος ξέρει ἂν δὲ θὰ δέσει

Ἐμένα ἢ τὸ παιδί μου,

Ἡ μαύρη ἀλυσοίδα αὐτὴ

Ποὺ πλάθει τὸ σφυρί

Μοῦ λύνει κι' ἡ καρδιά μου

Καὶ σβύνει τὸ μυαλό μου

Μὴν εἶμαι σίδερο κι' ἐγὼ ;

Πονῶ, πονῶ, πονῶ.

Στ. Κανονίδης

ΠΡΟΜΗΘΕΥΣ ΕΚΔΙΚΗΤΗΣ

—Τώρα νὰ κατέβω ἤθελα σιὴ γῆ σας
τὸ δαυλὸ κρατῶντας, ὅπως πρὶν σφιχιά,
ὄχι φῶς νὰ φέρω, γλύκα, σιὴ ζωὴ σας,
μὰ φωτιὰ καὶ τέφρα ν' ἄπλωνα πλατειά

—Μιὰ φωτιὰ ν' ἀνάψω ἀπὸ ἄκρη σ' ἄκρη
ποῦ νὰ κατακάψη κάθε ταπεινὸ,
ποῦ νὰ ἐκδικήσῃ τὸν καημὸ, τὸ δάκρυ,
φλόγα ποῦ ν' ἀνέβῃ ὡς τὸν οὐρανό.

—Κι' ἂν ἐγὼ σιὸ βράχο σφιχτοκαρφωμένος
ἔδινα τὸ σκῶτι σ' ὄρνιο γιὰ καρπούς
γιὰ τὴν καλωσύνη πῶθελα πνιγμένος
εἰς τὸν πόνο μέσα γιὰ κοινούς θνητούς.

—Σιῶν φλογῶν τὴ λύσσα θέλω ν' ἀντικρύσω
γένος ἀχαρίσιων, ἄπονο, κακό,
κι' ἄδικα πονοῦσα, θέλω νὰ τονίσω
σιτὸν ἀφανισμό του, ὕμνο τραγικὸ

—Μέσ' ἀπὸ τὴ φλόγα ἴσως ξεπειτιάξῃ
μιὰ καινούργια πλάση, κ' ἐξιλεωθῇ
κ' ἢ παληὰ σιὴ φλόγα ποῦ θὲ ν' ἀνασκάψῃ
κάθε βία καὶ δόλο, πῶχει ριζωθῇ

—Τώρα νὰ κατέβω ἤθελα σιὴ γῆ σας
τὸ δαυλὸ κρατῶντας, ὅπως πρὶν σφιχιά,
ὄχι φῶς νὰ φέρω, γλύκα σιὴ ζωὴ σας,
μὰ φωτιὰ καὶ τέφρα ν' ἄπλωνα πλατειά.....»

N.M.

ΙΜΠΕΡΙΑΛΙΣΜΟΣ

Σκλαβιά τοῦ νοῦ καὶ τῆς ψυχῆς βαρεῖά τα-
(πεινοσύνη,
συνέφιασμα τῆς νιότης.

Σκληρὰ μὲ σφίγγουν οἶδερα, πᾶν τῆς ψυχῆς
(μου οἱ κοῖνοι
καὶ νάμε στρατιώτης.

Μι' ἀνεμοζάλη ἀπάντεχη τᾶθλιο κοροὶ μόν
(γέρονει
σιὸ νόμο καὶ σιὸ γρόθο.

Κάτι κρυφὸ πρὸς τὸ λησιῆ καὶ τὸ φονιά μὲ
(σέρνει,
μὲ σέρνει μ' ἄγριοι πόθο.

Σκοιάδι ἐντὸς μου ἀπέραντο· καμιά δροσιᾶς
(ιδέα
καὶ πίσιης δὲ χαράζει.

Μιά βία τριγύρο ὑψώνεται καὶ μὲ παιᾶ χυδαῖα
κι' ὅλα τᾶγνὰ μαλάζει.

"Ανθη τοῦ κήπου μου γλυκά, σπιτάκι εἶρη-
(νεμένο,
μακρὸν μου ὅσο κι' ἄν εἴσιτε,
μὲ σπαραγμὸ σᾶς συμπονῶ, τὴν ὥρα περιμένω
τὸν ἴσκιό μου νὰ σβῆσιτε.

"Ω ἄν εἶνε νὰ χαθῶ τυφλά, γιὰ βάρβαρη
(συνήθια
γιὰ μάταια κι' ἄγρια μίση
κάλιο τὸ μῖσος νὰ δεχτιῶ, κι' ἀπ' τὰ δικά
(μου σιήθια
μιὰ νέα φωτιά νὰ δομήσῃ. . . .

Ρήγας Γκόλφης

ΤΟΥ ΓΙΓΑΝΤΑ ΤΟ ΕΥΠΙΝΗΜΑ

Κάτω ἀπὸ τὴ φτέρνα τοῦ σάπιου τοῦ κουδέρονου
Σκλαβωμένη κι' ἀπόκληρη τοῦ κόσμου τούτου,
Ζῆ' ἢ ἀργατιά μιὰ ζωὴ βαρνοκολασμένου
Μέσα σιὰ μπουνιρούμια τῶν βασιληάδων τοῦ
(πλούτου.

Κι' ἂν τᾶδωκε ἡ γῆς ὅλα μπόλικά σιὴν πλάση
Βρέθηκε μιὰ ψεύτρα, πλεονέχτρα κλεφιοιάξη
Καὶ τοὺς ρίχτηκε σὰν ὄρνιο!..... ποιὸς νὰ τὸ
(ξεχάση

Πὼς τὴν ἄτιμη βουτιά τὴ λένε τίμια πράξη ;

Ἦχι πιά σφιχιοδεμένοι μὲ τὶς ἀλυσίδες
Μπρὸς σιὰ εἰδωλα ποῦ σιαυρώνουν τὴ ζωὴ μας.
Κάτω τὰ καρφιά ποῦ κρατοῦνε οἱ σιαυρωτῆδες
Θρησκείες, παιρίδες—τὸ σαράκι τῆς ψυχῆς μας.

Ἰούτη πέρα ὡς πέρα, καὶ ἀλλοίμονό του
Ἦκεινοῦ ποῦ θὰ σταθῆ ἔμπόδιο μπροσιά μας
Τὴν ὥρα ποῦ ὁ γίγαντας θὰ πῆ σιὸ θυμό του,
Ἦρσανωμένος, ἔμπρὸς ! τὰ κλεμμένα δι-
(κά μας.

Γεώργ. Κουτουμάνος.

ΣΤΗΝ ΚΑΙΝΟΥΡΓΙΑ ΓΕΝΝΙΑ

Τὸ νῆμα πάντα ἄς κρατᾶμε μέλιδα
Ποὺ πόθοι ἀμέτρητοι τῶχουν χαϊδέψει
Κι' ὀλόλαμπρη ἄς ὑφάνουμε χλαμίδα.
Κανείς δὲ θὰ μπορέσει νὰ πλανέψει

Τὴν καινούργια Γεννιά τὴ φωτισμένη
Ποὺ νιώθει μὲς στὰ σιήθια τῆς νᾶ βράζει
Ὁ πόθος γιὰ τὸ Δίκιο. Τρανωμένη
Δὲν τρέμει μπρὸς σιὴ μπόρα ἢ σιὸ χαλάζι.

Δὲν τρέχει σιὲς φλέβες τῆς γέρικο αἷμα.
Δὲν ἔμαθε νὰ σκύβει τὸ κεφάλι.
Τῆς λεφτεριάς καὶ τῆς Ἰδέας τὸ θρέμμα
Φλόγα θανάφει ἀπέραντη, μεγάλη.

Πρόκοποι ἐσεῖς μίανοῦ καινούργιου κόσμου,
Σὲ σὰς τῶν σκλαβῶν ἢ καρδιὰ φωνάζει :
«ὦ Λεβεντιά, τὴ λεφτεριά, σὺ δὸς μου.
ὦ διῶξε τὴ σκλαβιά πὺ μὲ σκεπάσει».

Ποῖος ἀπὸ μᾶς δὲν τοὺς γροικᾶ τοὺς πόνους
Τῆς σκλαβιάς; Ποῖος μέσα βαθεῖα δὲ νιώθει
Τοῦ Δίκιου τὴ φωνή; Σῶριμους χρόνους
Λεβεντιάς θὰ σβύσουν μέσα οἱ πόθοι ;

Ὅχι, ποιέ ! Σιὸν ἄγιο τὸν ἀγῶνα
Τρανοὶ κι' ὀλόρθοι ἐμεῖς λαμπάδηφοροι
Καινούργιο θὲ νανοίξουμεν αἰῶνα.
Μπρὸς ! Φωτισμένη λεβεντιά, Προχώρει !

Μιχ. Οἰκονόμου

ΤΗ ΔΥΝΑΜΗ ΣΟΥ ΝΟΙΩΣΕ !

Στὴ σιρότια ἀρογοδιαβαίνει τῆς ἀρογατιᾶς τὸ
(πλῆθος.

Φαρμάκι ἔχει στὰ χεῖλη, κομένη τὴν ὁρμή,
κι' ὁ πόνος ποὺ συντριβεί τ' ἀράθυμό του
(σιῆθος

θεριεύει τὸ κορμί.

Ποῦ πάει συμαζωμένο τὸ ἔλεος νὰ γυρέψη ;
Ποιὸς ἄρχοντιας θ' ἀκούση, ποιά πόρτα θ'
(ἀνοιχιῇ ;

Μὲ τᾶπραγα τὰ λόγια τί πάει νὰ ζητιανέψη,
νὰ γείρη νὰ κλαυτῇ ;

Τὸ τέρας τῆς ἀνάγκης ποὺ τὴ ζωὴ του θλί-
(βει,

νεκρώνει τὴν ἀγάπη, μαραίνει τὰγαθά,
θὰ πάρη νὰ τρατιάζη τὸ μαῦρο του καλύβι,
τὸ Χάρο νὰ βοηθᾷ ;

᾽Ω συνοδεία θλιμένη, τοῦ δίκιου τὸν ἀγῶνα
οἱ θέλεις νὰ κερδίσης, μὴ σκύβεις καὶ δειλιᾶς.
Καὶ πῶς θὰ διαφαντέψης μὲ λυγισμένο γόνα
τὴ μοίρα τῆς δουλειᾶς ;

5

Τὴ δύναμή σου νοιώσε κ' ὑψώσου πρὸς τὸν
(ἥλιο

Τὴν πάναγνή σου ράτσα, τὴ σιδερένια ὑγεία,
Θεοὺς νὰ τὰ λατρεύης. Τοῦ κόσμου τὸ
(βασίλειο

ζωντάνεψε, ραγιά.

Τὸ πείσμα τοῦ δυνάστη, ποὺ τὴ χαρὰ μολεύει,
τὰ λούλουδα σκοιῶνει, στερεύει τὴν πηγὴ,
θὰ τὸ συντριβῇ, μάθε, τὸ χέρι ποὺ δουλεύει
κι' ἀναμειτῶ τὴ γῆ.

—«Τὶ θέλουν αὐτοὶ κάτου συναγμένοι
Κι' ἄγρια φωνάζουν κι' ἔξω μὲ ζητοῦν ;»
'Ο Βασιλιᾶς ρωτιᾶ. Κι' οἱ καθισμένοι
Γύρω βλέπονται μόνο καὶ σιωποῦν.

Μὰ ἡ βοή δυνατώτερα γρικιέται.
«Τὶ θέλουν, εἶπα», ξαναλέει μ' ὄρμη
'Ο Ρήγας. Καὶ σκιαχὰ τοῦ ἀπολογιέται
'Απὸ τὴν ἄκρη μιὰ φωνή : «Ψωμί !»

—«Ψωμί; Καὶ τὸ γυρεύουν ἀπὸ μένα ;
Δὲν ἔχουν χέρια ;»— «'Ακαμάτης λαός»
Μουρμούρησε ὁ ἕνας. Κι' ἄλλος δειλιασμένα
Ξανάπε : «Ρήγα, ὁ τόπος μας σιενός».

—Γι' αὐτὸ θέλω κι' ἐγὼ νὰ τὸν πλατύνω.
Μὴ ἄλλο τις πασκίζω ὄλημερίς;
—Σιὸ μεγαλεῖο τοῦ τόπου μου τὸ πίνω !
—«Βασιλιᾶ μας, χιλιόχρονος νὰ ζεῖς !»

Καὶ τὰ ποιήρια ὑψώθηκαν· καὶ οὐύσαν
Γλυκὰ σιὴ σάλα οἱ κρονοιαλένιοι ἀχοί.
Μὰ οἱ φωνὲς πάλε κάτουθε βουήσαν
—«'Ο Βασιλιᾶς, ὁ ἀφέντης μας, νὰ βγεῖ ! »

Σιγὴ ξανά μέσα σιὴ σάλα ἀπλώθη.
Τὸν Βασιλιᾶ ὄλοι κύνταξαν δειλά.
—«Νὰ τοὺς σκορπίσουν !», εἶπε καὶ σηκώθη
Καὶ βγήκε, κι' οἱ ἀρχόντοι ὄλοι κοντά.

«'Αχάριοι ! Ταράζειε τὴν ὥρα
Ποὺ ὁ ἀφέντης σας ζητεῖ ν' ἀναπαντεῖ.
Γιὰ σᾶς κοπιάζει τόσα χρόνια πώρᾶ
Γιὰ νὰ κάμει τὴ Χώρα σας τρανή»

...μεζευμένους
 Σιου Παλατιου τὴν ἔξω πόρτα ὀρθός ;».
 Ἔτσι ἔκραξε ἕνας σὶὰ χουοᾶ ντυμένος.
 —«Ψωμί ! ψωμί !». Τὸν ἔκοψε ὁ Λαός.

—«Ψωμί ! Ἄπ' τὸ Βασιλέα τὸ ζητᾶτε ;
 Τὰ χωράφια τὸ δίνουν τὸ ψωμί».
 —«Τὰ χωράφια σεῖς λίγοι τὰ κρατᾶτε.
 Κι' ὅσα μᾶς μείναν τᾶπνιξε ἡ βροχή.

«Τάκαψε ὁ λίβας. Ἄλλο δὲν καρπίζουν.
 Πεινᾶμε ! Ἡ γδύμνια δέρνει τὰ κορμιά».
 Βαρεία, βραχνά, χίλιες φωνές βουτίζουν.
 —«Σκορπιστεῖτε ! Μὴ θέλετε μὲ βιά

Νὰ σᾶς σκορπίσουν». Ὁ ἄρχοντας προστάζει
 Καὶ φεύγει μὲ ματιὰ γεμάτη ὀργή.
 —«Ἡ πεῖνα, ἡ δυστυχία δὲ σᾶς σπαράζει ;
 Λυπηθεῖτε μας, ἂν εἴστε χριστιανοί».

Βογγᾶ ὁ Λαός. Κι' ἄλλος τὰ χέρια δένει.
 Ἄλλος πέφτει σιὴ γις γονάτιστός.
 Καὶ μέσα ἀπὸ τὸ πλῆθος ξάφνου βγαίνει
 Κι' ὀρθὸς ἀγνάτια στέκει ἕνας νιός.

Ἡ ὄψη του χλωμὴ, ἀδοιτηρή. Τὸ μάτι
 Σὰν ἀπόκοσμη λάμψη τοῦ φωτᾶ.
 Σὰν χαίτη λιονταριοῦ μακριὰ σιὴν πλάτη
 Τοῦ χύνονται τὰ δόμαυρα μαλλιά.

—«Ἀπάνω ! Ὄρθοι ὅλοι ! Ἀλλοίμονό του χάση
 Ποὺ ἀπ' τὸ Ἀησιὴ τὸν τύραννο ζητεῖ,
 Καὶ τὸ δίκιο του δὲ χυμάει νὰ πάρει
 Καὶ τὴν πόρτα δὲ σπάει σὰν δὲν ἀνεῖ!»

Μούγκρισε, ἀπάνω ὑψώνοντας τὸ χέρι,
 Καὶ βροντερῆ του ἀνιήχησε ἡ λαλιά.
 Καθὼς σιὸ λόγγο ὅταν κοπεῖ τᾶγέρι,
 Ὅμοια σιὰ πλήθη ἀπλώθη σιγαλιά.

Δὲ νιώθει ἀντίκια τὴν καρδιὰ κανεῖς ;
Μπροστὰ σ' ἕναν καὶ τρέμει τόσο πλήθος ;»
Σκιαχιά μπρός του ἀναδεύτηκαν δυὸ—τρεῖς.

Καὶ κάπιοι ἀνασηκώθηκαν πιὸ πέρα
Καὶ μαζεύτηκαν γύρω του δειλὰ
Κάπια κεφάλια νιά. Καὶ τὸν ἀγέρα.
Γεμήσαν οἱ φωνές : «Σ τὸ Β α σ ι λ η ᾶ ! »

—Πιὸ Βασιλιᾶ;». Ἀγριεμένα ὁ νιὸς βουχίθη
—«Τὸν ἄρχοντά μας, θέλουμε νὰ βγεῖ,
Τὸν πόνο μας νὰ δεῖ». Βούισαν τὰ πλήθη.
—«Ποιὸν ἄρχοντα; Ἄρχοντας εἶσαι μόνο Ἐσὺ!»

—Ἐύπνα μονάχα ἀπὸ τ' ἀποκοίμισμά σου.
Μὴ σκύβεις, λεημοσύνες μὴ ζητιάς !
Τρίξε τὰ δόντια σου, ἀγρίεψε, ἀνταριάσου.
Σπάσε ὅποιο μπρός σου μπόδισμα ἀπαντιάς.

«Ρίχνε ὅ,τι κόβει τὴν ὁρμή σου, χύμα
Σὰν ἀκράτητη θάλασσα πλατειά.
Κάθε ἄλλο μεγαλεῖο μπροστὰ σου, τρίμμα
Ἄς πέσει ἀπ' τὴ γερή σου τὴ γροθιά !

«Αἰῶνες δὲν ἀπόστασες νὰ γέροντες,
Σὰν τὸ νωθρὸ τὸ βόδι στὸ ζυγὸ ;
Νὰ σοῦ θερίζουν ἄλλοι ὅ,τι σπέρνεις,
Ἄργους νὰ θρέφεις, σιάζοντας ἰδρῶ ;

«Χύνοντας αἷμα σὺ νὰ τοὺς πλουταίνεις,
Νὰ τοὺς ὑψώνεις, σκύβοντας στὴ γῆ.
Κι' ἐσὺ νὰ λαχταρᾶς, νὰ μὴ χορταίνεις
Καὶ τὸ πικρὸ σου, τὸ ξερὸ ψωμί ;».

«Μικρο ψωμί, ξερο ψωμί» ξεχύθη
Κραυγή βραχνή, βουή βαρεία, θαυεία,
Σὰν νὰ σιενάξαν χίλια μύρια σιήθη
Ἀπὸ τῆς γῆς τὰ πέρατα πλατειά.

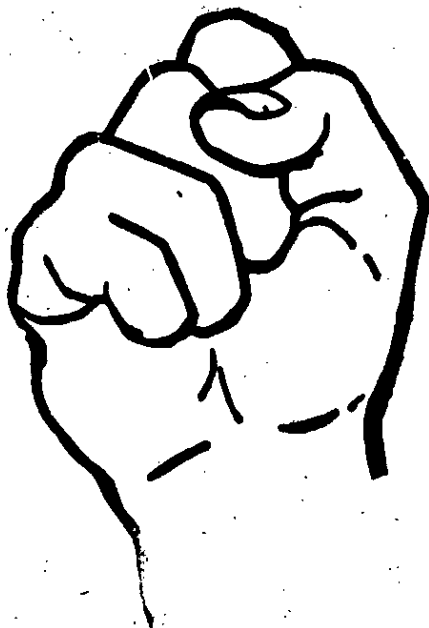
Καὶ μ' ὀλόρθο τὸ κορμὶ τὸ παλληκάρι.
Στὴν πλάτη ἢ χήτη ἀνέμισε χυτή.
«Ἦρθε ὁ καιρὸς!», ξανάκραξε, «νὰ πάρει
Τὸ δίκιο του καθένας στὴ ζωὴ!»

«Τὸ δίκιο αὐτὸ ὅμως δὲν τὸ ζητιανεύουν !
Μὲ τὸ κεφάλι ἀπάνου τὸ ζητοῦν.
Καὶ μὲ τὸ χέρι ὀρθὸ τὸ διαφεντιέθουν
Τὰρπάζουνε μὲ διὰ ἀπ' ὅποιους τὸ κρατοῦν.

«Τὴν πόρτα ἂν δὲν ἀνεῖ, τὴν σπᾶν, σᾶς εἶπα,
Τὶ στέκεσθε; τί γέρνετε σκυφτοί ;
Λαὲ σκλάβε, δειλέ, ἀνανιώσου χτύπα!

«Ἱερὴ φλόγα ὅποιον μέσα τὸν πυρώνει,
Καὶ τὴν ψυχὴ τοῦ πνίγουν τὰ δεσμά,
Κοντὰ μου ! Κάτου ἄς πέσει ὅ,τι σηκώνει
Γαῦρο κεφάλι ἀγνάντια μᾶς. Μπροστὰ !»

Κ. Χαιζόπουλος

1924 —ΛΕΝΙΝ—1926

Πρὸς τὸ Κόκκινο τῆς Μόσχας Μανσωλεῖο,
Ποῦ ἀπὸ τιπάνιους φύτρωσε σεισμούς,
Πάει κι' ἐφέτιος τῆς λαιρείας μας τὸ πλοῖο
Μὲ τοὺς ἐβλαβικούς μας λογισμούς.

Ἐνοικημένο τῆς ζωνιάνειας τὸ βιβλίο
Συχίζει ἐκεῖ τοὺς ὑπουλοὺς ἐχτροὺς
Καὶ μ' ἀνέκφραστης ἀπλότης μεγαλεῖο
Φωτᾷ με νέο φέγγος τοὺς Καιροὺς !

Ἦ Σωτήρα, ποῦ ἡ Ζωὴ Σὲ κνοφοροῦσε
Στὰ σκοτεινὰ τὰ χρόνια τῆς σκλαβιάς
Καὶ τὰ πλήθη ὁ γερός Νοῦς Σου τὰ ὀδηγοῦσε
Στὴν πύρινη τροχιά τῆς λεφτεριάς,
Τὸ τραγὸν παρὰ δεῖγμα Σου ἂν μιμηθοῦμε
Ἐπιαντάξια τὴν Μνήμη Σου τιμοῦμε.

Ρώμανὸς Μανάρας.

Η ΩΡΑ Η ΜΕΓΑΛΗ

Τὰ χέρια σας τὰ ματωμένα ὑψῶστε
κακοῦργοι ἄστοι χιλιοκαταραμένοι !
Τὸ σπαθὶ τῆς ἀτιμίας ξεξῶστε
τοῦ σκλάβου ἢ ἐκδίκηση οἶσ περιμένει !
Τίποτε δὲν μπορεῖ νὰ οἶσ γλυτώση !
Καὶ τὸ αἷμά σας ποῦ τρέχει τώρα
Ποιᾶμι θὰ γενῆ γιὰ νὰ σαρώση
τὰ ρεπιὰ ποῦ σκορπίσανε στὴ γῶρα
τὴν τρισδοστυχιομένη. Καὶ σὰν φτιάση
ἢ ὦρα ἢ μεγάλη νὰ χαράξη
ὁ ἥλιος, καὶ σὶνὸν κόσμον νὰ μοιράση
τὴ γλύκα τῆς ζωῆς, θὲ νὰ πειάξη
ὁ ἔσὲ ἢ ψυχὴ μας, νέα θρησκεία
τοῦ Λενίν, ὦ ἀθάνατη Ρωσσία.

Ἀθῆναι, 5-3-1922.

(Κομμουνιστής).

Ἐργάτη γιατί σκιάζεσαι καὶ φεύγεις μακρὰ
ἀπ' ὅπου κυματίζει σημαία ἐρυθρά ;
Δὲν εἶν' σημαία Τουρκικὴ οὔτε Ἑλληνικὴ.
Δὲν συμβολίζει σύνορα, δὲν ἐκτιμᾷ πατρίδα,
ἀναγνωρίζει ὅμως τὴν Γῆ ἀνθρώπινη κοιτίδα.

Εἶναι σημαία Διεθνῆς, ποῦ συμβολίζ' εἰρήνη
ποῦ φέρνει σιτὴν Ὑψήλιον σωσίτην ἀδελφωσύνη.
Εἶναι σημαία τῆς φωτιᾶς, πλούσιοι τὴν φοβοῦνται
καὶ Κυβερνήσεις τρέμουνε ὅποταν τὴν ἰδοῦνε.

Εὐπνα, ἐργάτη, ὁ σιραιὸς τῆς Ἐργασιᾶς σὲ θέλει
εἰς τὸν ἀγῶνα τὸν κοινὸν γὰ δώσης καὶ σὺ χέρι.
Μὴν τρέχετε ἐδῶ καὶ ἄλλο γὰ παραπονεθῆτε
Καὶ ἂν ποθῆτε λευτεριά, Ἐργάται Ἐνωθῆτε!

Ἔνας WOBLY

ΣΤΟΝ ΕΡΓΑΤΗ

Γίγαντας καὶ δημιουργὸς εἶσαι καὶ
κοσμοπλάστης
Σπρώχνεις, ζωὴ καὶ κίνηση γὰ δώσης.
Βροντοιοίχτης !
Σ' ἀξίζει ὁ τίλος κι' ὄνομα κι' ὄχι δοῦλος
καὶ σκλάβος!
..... Νὰ ὁ Γῆλιος πρόβαλε λαμπρὸς—
τῆς νύχτας χάρος !
Μονάχα μιὰ μεταβολὴ σὶ σιραιφ-
γύριμά Σου
Καὶ φτάνει. Αὐτοκράτορας θὰ γίνῃ τ' ὄνο-
μά Σου.
Ἐοῦ καιῆς, ἐοῦ κριτῆς, ἐοῦ προῶτος τοῦ
ἔλου.
Καὶ πάντοτε δημιουργὸς—ἡ Ἀργασιᾶ
τοῦ Κόσμου.

Νέα Ὑόρκη, 1920.

Κ. Κεραμίδας.

ΟΙ ΔΟΥΛΟΙ ΑΝΑΖΙ ΗΜΕΝΟΙ

Χρυσή, καινούργια αύγή γλυκοχαράζει
 Ἡ νύχια τῆς Σκλαβιάς ἔφυγε πιά.
 Τάγριο θηριὸ σιὰ πόδια μας σπαράζει
 Τοὺς Σκλάβους κράζει τώρα ἡ Λεφτεριά !
 Ἀνάσταση γλυκειὰ πὺν ἀντιφεγγίζει
 Σ' ὄλο τὸν κόσμο φέροντας χαρά,
 Ἐλπίδες μὲς σιὰ σιήθια μας σκορπίζει
 Ζήτω τὸ Δίκιο ! Ζήτω ἡ Ἐργατιά !
 Σιὸ δρόμο μας κανεῖς δὲ θὰ σκονιάφει.
 Ὁ τρόμος δὲ μᾶς σκιάζει τὴν καρδιά.
 Οἱ φλόγες τῶν καρδιῶν ἔχουν ἀνάφει,
 Δὲ σβύνεται τοῦ Δίκιου ἡ πυρκαγιά.
 Ἐμπρός ! Οἱ Δοῦλοι τώρα ἀνασιτημένοι
 Σηκώθηκαν μᾶτρομητη καρδιά.
 Ἡ Νίκη εἶνε δική μας. Μᾶς προσμένει.
 Ζήτω τὸ Δίκιο. Ζήτω ἡ Ἐργατιά !

M. O.

ΠΡΩΤΟΜΑΓΙΑ

Πρωτομαγιά, ὀλόχαρη ἡ σημερὴν ἡμέρα
 Γιοριάζ' ἡ ξύπνια ἐργατεία τοῦ κόσμου πέρα-πέρα
 Ἡ πλάση κόκκινα φορεῖ, ὁ ὀρίζοντας γελάει
 Κι' ὁ ἥλιος ὀλοφώτιστος τὴν γλυκοχαιρεταίει
 Νὰ ἡ ἐργατεία βαρύνγνωμη τὸ γρόθο τῆς ὑφώνει
 Καὶ λὲς πὼς μαῦρο σύννεφο ὄλη τὴ γῆ ἰσκιώνει
 Κι' ἔρχει' ἡ τρομερὴ σκιά σὰν θύελλας ἀνιάρια
 Φέρνει χαρὰ γιὰ τοὺς μικροὺς, γιὰ τοὺς τρανοὺς
 (λαχιάρα.

Πεῖτᾶ τὰ θέλη ἀκράτητα κατὰ τῆς τυραννίας
 Καὶ ρίχνει τὰ θεμέλια μιᾶς νέας Κοινωνίας
 Μὲ νέους νόμους, καὶ θεοὺς, καὶ νέους παραδείσους.
 Μακρὰν τοῦ δόλου, τῆς ψευτιᾶς, τοῦ πόνου καὶ τοῦ
 (μίσους.

Πρωτομαγιά ὀλόχαρη, γιοριάσιμη ἡμέρα,
 Πανηγυρίζει ἡ ἐργατεία τοῦ Κόσμου πέρα-πέρα.
 Τῆς Ἀνάστασης ὥρα γλυκειά !

Δ. Κ. Μιντιλόγλι

Ο ΕΡΕΤΟΣ ΕΠΙ ΚΗΔΕΙΟΣ ΥΜΝΟΣ

Ἐπέσατε θύματα ἀδέλφια ἐσεῖς
 σὲ ἄνισο πάλη καὶ ἀγῶνα,
 ζωῆ, λευτεργιὰ καὶ τιμὴ τοῦ λαοῦ
 φυλάγοντας, βρήκατε μνήμα.

Συχνὰ σὲ ὑγρὲς σκοτεινὲς φυλακὰς
 πικρὲς ἐπεράσατε μέρες
 καὶ μ' ἓνα τοῦ δήμιου λόγο εὐθὺς
 σᾶς φέρανε μπρὸς σιὴν κορεμάλα.

Γλεντιοῦν οἱ τύραννοι καὶ μὲς τὸ πιότῳ
 τὴν λήθη νὰ βροῦνε ζητᾶνε,
 οἱ μέρες των ὅμως περάσανε πειὰ
 καὶ τέλος πικρὸ τοὺς προσμένει.

Αἰώνια ἡ μνήμη γιὰ σᾶς, ἀδελφοί,
 σιὸν δίκηο ποὺ πέσατε ἀγῶνα.
 Ἐνωθῆτε, Ἐργάτες! ἄς πάγη ἡ σκλαβιά
 κι' ὁ κόσμος ἄς ζῆ χωρὶς λύπη.

ΜΗΝ ΚΛΑΙΣ

Μὴν κλαῖς τοὺς πεθαμένους ποῦ σιὸ χῶμα
 Κεῖνται νεκροί,
 Στὴ γῆς, ποῦ ἀνάπαψε πολλοὺς κι' ἀκόμα
 Πολλοὺς χωρεῖ.

Μὴν κλαῖς τοὺς συντρόφους, ποῦναι κλεισμένοι
 Στὶς φυλακὰς,
 Καρδιὰς—κι' ἄς εἶναι ματιαλωμένοι—
 Ἡρωϊκὲς.

Μὴν κλάψε κάλλιο τ' ἄφυχα πλήθια
 Ποῦ δὲ μιλοῦν.
 Νὰ σαβανώνεται βλέπουν ἡ ἀλήθεια
 Κι' αὐτοὶ γελοῦν.

—“Bars and Shadows”

—Ralph Chaplin.

—Μετάφρασις Δ. Ε. Β.

Μάβρε γιαιρέ, πὸ ἀχόρταγα κυτιάζεις
Τὸ σῶμα τὸ νεκρὸ πὸ σούχουν φέρει
Καὶ τὸ γυμνὸ μου κρέας κομματιάζεις
Μ' ἀκονισμένον ἄπονο μαχαῖρι,
—Κόψε ὅσο θέλεις, σχίσε τὸ κορμί μου
Ἐδῶ σ' αὐτὸ τὸ μάρμαρον ἐπάνω
Θὰ σοῦ ἱστορήσω τὴν παλιὰ ζωὴ μου.
Στοὺς δρόμους ἐμεγάλωσα, Πατέρα,
Ἀδέλφια, σπῆτι, συγγενεῖς δὲν εἶδα.
Εὐπόλυτη, μισόγυμνη, ἀγέρα
Καὶ σύγνεφα εἶχα μόνη μου κοιίδα.
Καὶ γνώρισα τῆς νύχτας τὴν ἀγρύπνια
Τὴν προσευχὴ πὸ λὲς καὶ πάει χαμένη,
Δοκίμασα τὴν κρύα πείνα, ξύπνια
Κι' ἀπελπισιὰ πικρὴ, φαρμακωμένη.
Ὅλους δοκίμασα τοὺς μαύρους κόπους,
Τῆς φτώχειας τὴν τροπὴ καὶ τὴ λαχιάρα.
Ἐγνώρισα ἐχθρούς, ὄχι ἀνθρώπους
Καὶ τράφηκα μὲ δάκρυ καὶ τρομάρα.
Μιὰ μέρα—ἦτανε σιερνὴ μου τύχη—
Μὲς τοῦ νοσοκομείου ἓνα κρεβάτι
Χύμηξε ἓνα πουλὶ μὲ μαῦρο νύχι
Καὶ τὸ φτερό του μοῦκλεισε τὸ μάτι
Καὶ πέθανα, τᾶκοῦς ; Ἔτσι μονάχη
Σὰν σκύλος πὸ ψοφάει μὲ σιὸ σκουπίδι,
Γιὰ συντροφιὰ σιὸ μακρινὸ ταξίδι.
Γιὰ δὲς μαλλιά, γιὰ κοίταξε πῶς λάμπουν
Μάβρα, πικνά, μακρὰ, δὲν τᾶχε ἄλλη
Ἀφίλητα κι' ἀχάιδεντα θὰ νᾶμπουν
Στῆς κρύας γῆς τὴν παγωμένη ἀγκάλη.
Κοίταξε σῶμα λυγερό, παρθένο.
Δὲν τ' ἄγγιξε ποτέ του ξένο χέρι.
Τώρα τὴν παρθενιά του πεινασμένο
Πέρνει τὸ κοφιτερό σου τὸ μαχαῖρι.
Σχίσε το, κόψε το, κάμειτο κομμάτια
Ἀκούραστος μὲ τὸ θουδὸ τὸ σιόμα.

Λορτασε το χερι, χορτασε τὰ μάτια
 Στὸ σῶμα ἀφιό, στὸ πουλημένο σῶμα.
 Ψάξεμε, σκάλιξέ με, μὴ σὲ νοιάζει.
 Εἶμαι οκονπίδι, κρέας πεταμένο.
 Σκάψε βαθιά μου νᾶβρης ποῦ φωλιάζει
 Τῆς πείνας τὸ μυστήριο κρυμένο.
 Βάλ' τὸ μαχαῖρέ σου πιὸ μέσ' ἀκόμα,
 Ξερίζωσ' τὴν καρδιά μου ἀπὸ τὰ βάρη
 Καὶ ρώτησ' τὴν, τὸ ἄλαλό της στόμα
 Τοῦ πόνου τὸ μυστήριο γὰ σοῦ μάθη.
 Μπροστά σου ἐδῶ γυμνή πονῶ, σιενάζω
 Τὸ ξέρεις ; ὑποφέρω ἀκόμη, κλαίω
 Μὲ τὰ γιαλένια μάτια σὲ κοιτάζω
 Γιατὶ ἀπ' τὸ χεῖλί μου τὸ πικραμένο
 Βγαίνει σιερνὴ φωνή, σιερνὴ λαχιάρα
 Κι' εἶνε, τ' ἀκοῦς, ροχαλητὸ πνιγμένο,
 Εἶνε βλασιήμια, ἀνάθεμα, κατάρρα.
 "Αννα Νέγρη

ΗΡΘΕ Ο ΚΑΙΡΟΣ

Ὁ σκλάβος πὸν παράδεργε
 Βουβός, σκυφτός μέσ' τῆ σκλαβιά του
 Ἦλθε ὁ καιρὸς
 Τρανὸς πιά γὰ ὑψωθῆ ἀπὸ τὴ λάσπη κάτου.
 Ἦρθε ὁ καιρὸς πὸν πρόομεναν
 Μύριες καρδιὲς μάνειπώτη λαχιάρα,
 Ὅσες πονοῦσαν σιάδικο
 Κι' ὅσες θρηνοῦσαν σιτὴν κατάρρα,
 Πὸν ἔζωνε κι' ἔπνιγε τὴ γῆς.
 Σὰ σύγγεφο, σὰν ἀγριεμένη μπόρα.
 Σιοῦ πεθαμένου τὴν ἀνάσταση
 Γιοριάστε τῶρα.
 Κι' ὁ σκλάβος πὸν παράδεργε
 Βουβός, σκυφτός, μέσ' σιτὴ σκλαβιά του
 Ἦρθε ὁ καιρὸς—καὶ φοβερός
 Σηκώνεται ἀπ' τὴ λάσπη κάτου !

A. Δέλτας

Π «ΠΑΙΓΙΔ» ΕΝ ΔΙΝΔΥΝΩ

Τῶν παιδοκαπήλων μας τὸ σκυλλολοῖ οὐρλιάζει
Καὶ διαμαρτύρεται μαζί. Κι' οἱ φαρφαρόνοι δίνουν

Τὸ σύνθημα σιὸ μῖσος τὸ καινούργιο.

Καὶ τὰ ἔθνικὰ καθάρματα καίτσι τοὺς λανσάρουν

Τὸ νέο τους πόλεμο. Κινδυνέβει ἡ παιρίδα !

Μὰ τί μᾶς νιάζει ἐμᾶς ;

Τοῦ πολέμου σας τὰ κορμιὰ δὲν σάπισαν ἀκόμα,

Τοῦ πολέμου σας οἱ σιραβοὶ ψωμοζητοῦν ἀκόμα,

Τοῦ πολέμου σας ἡ φριχτὴ μᾶς πνίγει ἡ πείνα ἀκόμα,

Κινδυνέβει ἡ παιρίδα ;

Μὰ τί μᾶς νιάζει ἐμᾶς ;

Λέτε πῶς θὰ πεθάνουμε ξανὰ γιὰ σᾶς ;

Τ' ἀρματιά μας ν' ἀδιάσουμε σιῆς τάξης μας τὰδέροφια;

"Απειρα γιὰ νὰ σωρευτοῦν σις κάσες σας τὰ κέρδη;

Κινδυνέβει ἡ παιρίδα ;

Μὰ τί μᾶς νιάζει ἐμᾶς ;

Γιὰ μιὰ πάλη ἀδειάζουμε τὶς φλέβες μας μονάχα :

Τῆς τάξης μας τὴν πάλη

Γιὰ ἓνα μονάχα πόλεμο θὰ πᾶμε : τὸν Ἐμφύλιο

Μιὰ μπάλα μένει σιὰ τουφέκια μας : Γιὰ Σᾶς !

Κινδυνέβει ἡ παιρίδα ;

Σκασμός !—Ἀφ'ὸ μᾶς νιάζει !

—Oscar Kanehl

Μει. Ρ. Μανάρου.

ΟΙ ΑΝΥΦΑΝΤΑΔΕΣ

Τὰ θολωμένα μάτια τους σιερέψαν, δὲ δα-
(κρούζουν.

Στὸν ἀργαλιό τους καθιστοί, ὄλο τὰ δόντια
(τρίζουν.

— ὦ Γερμανία, ὑφαίνουμεν ἑμεῖς τὸ σάβανό
(σου

Καὶ τὴν κατάρα τὴν τειράδιπλη μαζύ—
Ἐφαίνουμε, ὑφαίνουμε.

Καταραμένο τὸ Εἶδωλο πὺν ἴσοσ προσκυνήθη,
Μέσα σιὴν ἴσην πεῖνά μας, σιῆς χειμωνιάς
(τὰ θάθη,

Πὺν περιμέναμε ἀπ' αὐτὸ τοῦ κάκου μιὰ
(βοήθεια

Κι' ἔστειλε μόνο καταφρόνια περισσὴ—
Ἐφαίνουμε, ὑφαίνουμε.

Κατάρα καὶ σιὸ Βασιλιά πὺν ἀπὸ τ' ἐμᾶς
(πλουταίνει,

Καὶ τὸν πικρὸ τὸν πόνο μας, δὲ θέλει νὰ
(γλυκαίνει,

Ὅπου μᾶς ἄρπαξε ὡς κι' αὐτὸ τὸν ὑστερονὸ
(ὄβολό μας

Κι' ἐπρόσταξε σὰν τὰ σκυλιὰ νὰ μᾶς χιτυποῦν—
Ἐφαίνουμε, ὑφαίνουμε.

Κατάρα καὶ σιὴν ψεύτρα τὴν Παιρίδα, πὺν
(λατρεύει

Τὴν καθεμιὰν ἀδιαντροπιά καὶ σιὴν ψευτιά
(δουλεύει,

Ὅπου ὁ ἀνθὸς ἀνάνθιστος κατὰ τὸ χῶμα γέρνει
Καὶ τὰ σκουλίκια μόνο σιὴ σαπίλα ζοῦν—

Ἐφαίνουμε, ὑφαίνουμε.

Πειᾶ ἢ σαῖτα, τ' ἀργαλειοῦ, τριζοβολάει τὸ
(χιένι,
'Ολημερίς κι' ὀλονυχτίς ὁ πόνος μας ὑφαίνει...
Τὸ σάβανό σου ὑφαίνουμεν, ἀρχαία Γερμανία,
Καὶ τὴν κατάρρα τὴν τειράδιπλη μαζὺ—
'Υφαίνουμε, ὑφαίνουμε.

Χάινε Μειάρρο: "Αγ Θέρος

ΤΟ ΤΡΑΓΟΥΔΙ ΣΤΗ ΔΟΥΛΕΙΑ

"Ολοι τὸ τραγοῦδι ἄς ποῦμε
Τὸ τραγοῦδι σιτὴ δουλειᾶ
'Ἡρθε ἡ ὥρα νὰ χαροῦμε
Ζήτω, ζήτω ἡ 'Εργατιά.

"Ολα σκύβουνε μπροστά της
προσκυνοῦνε ταπεινὰ
καὶ δοξάζουν τ' ὄνομά της
Ζήτω, ζήτω ἡ 'Εργατιά.

"Ο,τι γύρω μας κνιᾶμε
ἀπ' τὰ χρόνια τὰ παλιὰ
σιτὴ δουλειᾶ μας τὰ χρωσιᾶμε
Ζήτω, ζήτω ἡ 'Εργατιά.

Σκλάβοι τῆς δουλειᾶς σηκῶστε
τὸ κεφάλι σας ψηλὰ
Καὶ τὴ δύναμή σας νοιώστε
Ζήτω, ζήτω ἡ 'Εργατιά.

Ζήτω ἡ Κόκκινη Σημαία
ποὺ σιὸν ἄνεμο πετᾶ
'Εφιασε ἡ μεγάλη μέρα
Ζήτω, ζήτω ἡ 'Εργατιά.

OXI ΠΙΑ !

"Οχι πιά τὸ κεφάλι σκυμμένο,
"Οχι πιά μοιρολόγι κρυφό !
"Οχι πιά τὸ κορμί μας γυρμένο.
Στιῶν τυράννων τὸ μάθρο ζυγό.

"Ω ! τὸ χέρι μας πλούτη ξεθάβει
Κι' ἡ δουλειά μας γεννᾶ θησαυρούς.
Μὰ πεθαίνουμε δοῦλοι καὶ σκλάβοι
Γιὰ τυράννους ἀνέργους, σκληρούς !

Γιατὶ ὄλα τ' ἀρπάζουν οἱ Λίγοι
Καὶ τὸ αἷμα μᾶς πίνουν ἀτιοί.
Ἡ χιτηνώδικη βία μᾶς πνίγει
Καὶ μᾶς σφίγγει βαθεῖα τὴν ψυχή.

Ἔργατιά ! Ἔργατιά, συναθροίσου
Σὲ παντιέρα ποὺ λάμπει χρυσοῦ.
Θὰ νικήσει ἡ τρανὴ δύναμή σου,
Γιατὶ τόχεις τὸ Δίκιον ἐσὺ !

Τὸ κεφάλι ψηλά ! Κι' ἐνωμένοι
Προχωρήστε μ' ἀνιρίκια καρδιά !
Σηκωθεῖτε ! Νὰ τὴν ὀρα σημαίνει
Τῆς ἀνάστασης ὥρα γλυκειά.

M. O.

Ο ΜΑΜΜΩΝΑΣ

(Ἀπόσπασμα ἀπὸ τὴν Φλογέρα τοῦ Βασιληᾶ,
τοῦ Παλαμᾶ)

Νὰ ὁ Βασιληᾶς ὁ Μαμμωνᾶς! ὁ ἀντίχριστος,
(τὸ τέρας,

Καὶ ἐρπειὸ καὶ σταυραεὶδὸς καὶ πέρονωντας
(κάθε ὄψι

Καθὼς ὁ Μάντης ποὺ ἔβουκε τὶς ποσιδώνειες
(φώκιες

Καὶ ζοῦσε μέσ' οἴης θάλασσης τὰ θάδια. Τὸν
(ἀδράχνει

Κι' ὄλο σοῦ φέγγει κ' εἶν' ἀφροδὸς κ' εἶναι θρα-
(χνᾶς καὶ πάντα

Καὶ 'κεῖ ποὺ τὸν καταφρονᾶς, προσκύνητής του
(πάντα.

Μὰ ἦρθε καιρὸς καὶ πλήρωσε τῆς δυνάμης του
(ὁ γίγας

Τὸ κρεῖμα μ' ὄλο του τὸ βίος ποῦ ἡ γῆ δὲν τὸ
(χωροῦσε,

Φτωχολογιά σακάτισσα, φτωχολογιά καυμένη,
Σὰ φρύγανο στὴν ἀμμουδιά, σὰν καλαμιὰ σιτὸν

(κάμπο !

"Αστραψε φῶς καὶ γνώρισες τὸν ἑαυτὸ σου.
(Βάσια,

Ρίξον, ἀργατιά δρακόντισσα, κτύπα, ἀργατιά
(ἐκδικήτρα !

Νά! Νά! Σηκώθη ὁ σηκωμὸς τοῦ κόσμου ὁ πειρὸ
(μεγάλος

Τοῦ φτωχοῦ σήκω ὁ σηκωμὸς! Σφιχταλυσσοδεμένο
Σὲ ιωρανοῦσε ὁ δράκοντας καὶ δουλευτὴ καὶ δοῦλο

Σὲ τρύπες μέσα καὶ σπηλιές, γύφιο καὶ χιῆνος,
(μέσα,

Σὲ πυρωμένους κλίβανους κι' ἀνήλια καταγώγια,

Σὲ φάμπρικες πολύκοσμες, πολύτεχνα ἀργαστήρια,

Παλάτια ἦταν ἢ φάμπρικες, μπουντρούμια τ' ἀργα-
(σιήρια

Κι' όλα τὶς κόλασης κελλιά, μπουνιτρούμα καὶ
(παλάτια,
Κι' ὁ Μαμωνᾶς, κλεισμός! Χαμός! Διαλαλη-
(λημός! Βοηθάτε !

Ο ΚΟΚΚΙΝΟΣ ΦΡΟΥΡΟΣ

1917 — 1925

"Αδिका οὐρλιάζετε σιριγγά, νυχτόφορα τσακάλια
Καὶ σιήνετε μέσ' τὸ ἔρεβος τῆς νύχτας σας καρτέρι!
Ἄλλί σας! Καὶ προβέλνει πιά τῶθρου τὸ χρυσα-
(σιέρι
Ποῦ προμηνάει μιᾶς νέας Ἄβγῆς τᾶχρονα ρο-
(δοκάλια.

Καὶ τὸ οὐρλιαχτό σας ὅσο πάει πιδὸ ἀδύνατο ἀπηχάει
Κι' ὡς ἀφρός βρώμικων νερῶν ὁ ἀφρός σας ξεθυ-
(μαίνει,
Τόρα ποῦ ὀργάει ἡ Νέα Γενιά, καὶ πλάθει ἔρω-
(μένη
Ἔμορφο Κόσμο δίκαιο, λαμπρόννιας τὰ χᾶη !

"Αδिका τόσο οὐρλιάζετε μὲ μάνητα κι' ἀνιάρρα,
Πάντα ἄγρυπνος κι' ἀιάρραχος κάποιος σᾶς ἀγροικάει
Φεγγοβολάει κι' ἡ ὄψη του, τὸ ἀσιέρι καθὼς σκάει
τῶν πισσοπλόκαμων νεφιῶν διελώντας τὴν τρομάρα.

Ἔω βρυκολάκοι, κράζει σας λουφάξτε ! Ἔρθε ὁ
(καιρός
Καὶ μὲ τᾶσιέρι ὀλόλαμπρο σιδὸ ἀνιρίκειο μέτω-
(πό του
Στὰ φέγγη τῆς Ἀνατολῆς λούζει τὸ πρόσωπό του
Τῆ Δύση βλέποντας φριχτός ὁ Κόκκινος Φρουρός !

Γ. Ἀσφοδέλης.

ΠΡΩΤΟΜΑΓΙΑ

Πρωτομαγιά ! Νέα Ζωή !
"Όπως ή Φύση δλη γιορτάζει
"Ετσι κι ή Ίδέα ή τρανή,
"Όλο τόν πλομον άγκαλιάζει.
Πειδ ύψηλά από τούς άσιους
Πάνω από σύνορα και νόμους
Περνώντας τούς ώκεανούς
Φωτίζει ό ήλιος τούς δυο κόσμους.

"Όλου τοῦ κόσμου οί δουλευτές
Στόν ἴδιο τό σκοπό ένωμένοι
Δε θα χωρίσουμε ποτές
Θάμασε πάντα αδερφώμένοι.
"Ο Βούλγαρος με τό Ρωμιό
Κι' ό Χριστιανός με τόν Έβραίο
"Όλοι μαζί τό ιδανικό
Τῆς αδελφότητας τ' ώραίο.

"Όπου κι' άν ζοῦμε έδῶ στή γῆ
Παντοῦ ζωή δυστυχισμένη,
Παντοῦ σκλαβιά και φυλακή
Και μαύρη φτώχεια μᾶς προσμένει.
"Απ' άκρη σάκρη μιᾶ φωνή
"Ας άκουσιεί να δώσει έλπίδα :
Είν' οί εργάτες αδερφοί
Κι' έχουν τό Δίκιο τούς πατρίδα.

"Η άδικία κι' ή κλεισιά
Σε μαύρη κόλαση μᾶς κλείνουν
Κι' άν αρρωσιούμε στή δουλειά
Οὔτε μιᾶ ψύχα δεν μᾶς δίνουν.
Περάσαν οί παλιοί καιροί,
Είνε μακρυνά τᾶ χρόνια εκείνα.
Τώρα ό εργάτης προχωρεϊ
Δεν σκύθει πια μπροστᾶ στήν πείνα.

Σὰν ἄδερφοὶ μὲ μιὰ καρδιά
Πάντα ἐνωμένοι σὺν σκοπὸ μας,
Πάντα σὺν πόδῳ μας προστά
Ἐκεῖ ποῦ λάμπει τὸνειρό μας.
Οἱ κλέφτες κάτω τῆς δουλειᾶς
Ποῦ ἀπ' τὸν ἰδρωτῖά μας γλεντιᾶνε,
Τὰ πάντα ἀνήκουνε σὲ μᾶς
Καὶ γλήγορα δικά μας θᾶνε.

Γι' αὐτὸ μ' ἐλπίδα καὶ χαρὰ
Ἀπ' τὴν καρδιά μας ποῦ γιορτάζει
Τραγοῦδι σὴν Πρωτομαγιά
Ψάλλουμε, ποῦ γλυκοχαράζει.
Καὶ τρέμει ἡ γῆ, σὰ λέμε : ἔμπροσ !
Κι' ἀπ' τὴν ψυχὴ μας τὴ γενναία
Φυσᾶει ἀέρας δροσερός
Στὴν κόκκινὴ μας τὴ Σημαία.

Μιὰ καρδιά κι' ἕνας πόδος κοινός
Καὶ μιὰ ἐλπίδα μέσα κλειέται
Εἰς τὴν κραυγὴ ποῦ ξεφωνιέται :
Ἐμπρός,
Ἐμπρός,
Ἐμπρός,
Νὰ ἡ Διεθνὴς γεννιέται !

Η ΕΠΙΖΗΣΗ ΤΟΥ ΙΚΑΝΩΤΕΡΟΥ

Ἡ πολικὴ ἀρκούδα σὺς χώρες τοῦ Βορρηᾶ,
θρέφει χιονᾶτα πάχη καὶ γοῦνά ἔχει βαρειά.
Οἱ πάγοι καὶ τὰ χιόνια σκεπάζουν ὅλα ἐκεῖ,
Ποῦ πάντα σχεδὸν σκότος καὶ κρύο κατοικεῖ.
Μὰ τᾶγριο τὴν ἀρκούδα κλίμα δὲν τὴν πειράζει,
Τὸ πάχος τὴ ζεσταίνει, ἢ γοῦνα τὴ σκεπάζει.
Κ' εἶσι ἐσὺ, ὦ ἀρκούδα, μᾶς δείχνεις πὼς αὐτὸς
Θὰ ἐπιζήσει μόνος ποῦναι πιὸ δυνατός.

Μὰ νὰ σὺς ἔρμες χώρες τῆς μαύρης σκοτεινιάς
Τὸ γένος τῶν ἀνθρώπων πατεῖ ἐκεῖ μὲ μιᾶς.
Ὁ ἄνθρωπος μικρούλης, ἀδύνατος οὐ σφήνα,
Δὲ θρέφει μήτε γοῦνα, δὲ θρέφει μήτε γλύνα.
Χλευαστικά, ὦ ἀρκούδα, σιέκεις καὶ καρτεροᾶς,
Πότε θὰ κοκκαλιάσει ὁ καυσοφυκαροᾶς.
Μ' ἀντὶς, ὁ ξένος σφάζει τ' ἀρκούδι τὸ βαρὺ
Τὴ γλύνα τρώει, τὴ γοῦνα ποῦναι ζεστὴ φορεῖ.
Ἦ ἄνθρωπε, αὐτὰ σου τὰ ἔργα λένε, πὼς
Αὐτὸς θὰ ἐπιζήσει ποῦναι πιὸ δυνατός.

Ὁ ἑκατομμυριοῦχος σὶὰ χρόνια μας τὰ φροῦδα
Κοιτάζει τὸ πετοῖ του—τὸ ἴδιο κ' ἡ ἀρκούδα.
Κ' ἐνῶ ἀπ' τὸνα μέρος ἡ φτώχεια ξεχειλίζει
Ὁ πλεονέχτης πλούσιος ὄλο καὶ θησαυρίζει.
Πεῖνα καὶ κρύο σιέλνουν ἀνάριθμους στὸ μνημα
Μὰ αὐτὸν τί τότε μέλλει; ἡ δουλειά του πάει πρῶμα.
Ἦ Κροῖσε, μὲ τὸ θιό σου μᾶς δείχνεις, πὼς αὐτὸς
Θὰ ἐπιζήσει μόνο ποῦναι πιὸ δυνατός.

Μὰ κοίτα κάτι ἄνθρωποι—παράξενο κι' αὐτό—
Ποῦ δὲν ἔχουν σιτὴν τσέπη καὶ τσακιστὸ λεφτὸ
Τῶν ταπεινῶν ἀνθρώπων καὶ τῶν ἀπλῶν ἢ ράτσα
Τὸν κόσμο ξαναφτιάχνει μὲ σιδερένια μπράτσα.
Οἱ πλούσιοι νὰ μᾶς λείψουν, λέγουν οἱ δουλεντιάδες,
Ἐμεῖς τῆς σφαίρας τούτης οἱ μόνοι ἀφεντιάδες.

Πλήθος και με σοφία, στή δύναμη θειά·
Οί εκατομμυριοῦχοι ;—πᾶνε γιά πάντα πιά.
Ὡ ἄνθρωπε, αὐτά σου τὰ ἔργα λένε, πῶς
Αὐτός θά ἐπιζήσει ποῦναι πιό δυνατός.

MRS. C. STETSON

(Μετάφραση Δ. Ε. Βαλάκου).

ΣΤΟ σ. ΝΙΚΟΛΑ·Ι· ΛΕΝΙΝ

Γίγαντα ἐφιάρνε, τρανέ, τοῦ τίμιου κι' ἁγίου ἀγῶνα
Σύμβολο γρανιτόμορφο κι' ἀγνέ κι' ὠραῖε σιὸ Νοῦ,
Ποῦ ἀντρειώνει σε τῆς ἄφθαρτης Ἰδέας ἢ ζωογόνα
Προῆ και σιήρεις νέα ζωὴ σιὸ χάος ἐνὸς γκρεμνοῦ.

Τῆ βδελυρῆ τῆς πρόληψης και τῆς σκλαβιάς
(Γοργόνα,
Μ' ἀπίθητο μάτι ἐπέτρωσες, ὦ ἰσχὺ τοῦ Ταπεινοῦ,
Και ξεφυχάει κ' ἢ Κιβδηλιά κάτω ἀπ' τ' ἀδρό σου
(γόνα
Ὡ γκρεμισιτῆ μιαρῶν βωμῶν, ποιητῆ τ' ἀληθινοῦ.

Λάβρα πανώρια, θεία ἔπο μέσαδέ του ὀργάει,
Ἐμνοσιες σπίθες, νέους παλμούς ἀπλόγερα σκορ-
(πάει,
Νίβονιας τίς μαϊόβαφτες καρδιές σιὰ πλασιουργά
(τῆς
Ἰδεόχαρα ἄυλα φέγγητα. Κι' αὐτός σκυφτός ποῦ
(πάει;
Νοχιοσκιασμένος τῆς ζωῆς ἀπόκληρος ἐργάτης,
Πλάστης δοθώνεται ἄξιος, και τὰ δεσμά του σπάει
Σὰν τῆς ματιᾶς σου ὁ κοφιτερός τρυπᾷ τὰ ἐρέβη
(ἀχάτης.
P. Μανάρας.

ΗΡΘΕ Η ΜΕΡΑ !

Ἦρθε ἡ μέρα, ραγιάδες ξυπνήστε
—Πολυπόθητη, ξέφαντη μέρα—
Ἦρθε ἡ ὥρα, παιδιά, ξεκινήστε
Νὰ μᾶς δεῖ καὶ νὰ τρέμει ὁ ἐχτρός !

Τὴ σκλαβιά θὰ συντριβούμεε τώρα.
Καὶ τὴν κόκκινη τίμια παντιέρα
Θὰ τὴ στήσουμε ἐδῶ νικηφόρα.
Προλετάριοι, ραγιάδες, ἔμπρός !

Σιὴν ὁρμή μας θὰ πέσουν Παιτίδες,
Ἀφεντιάδες, τυράννοι σκληροί.
Θὰ σπασιοῦν οἱ βαρειὲς ἀλυσίδες,
Καὶ θάστρούφει Δ ρ ε π ά ν ι - Σ φ υ ρ ί !

Λεφτεριά πανιοῦ τώρα ἄς φωτίσει,
Λεφτεριάς ἕνας ἥλιος λαμπρός.
Κάθε σκλάβος ἔμπρός ἄς ὀρμήσει
Νὰ μᾶς δεῖ καὶ νὰ πέσει ὁ ἐχτρός !

Ο ΓΙΓΑΝΤΑΣ

Κουνιέται ὁ γίγας, φάχνεται, τὴ δύναμί του νοιώθει,
Τὸ ξύπνημά του τρέμοντας τ' ἀφεντικὰ κυτιοῦνε
Βλέπουν τὸν ξύπνιο τὸν σιραιτό, ποῦ ὄλο μεγαλώνει,
Κι' ἂν καὶ λεονταρίζουνε, μὰ σιὴν καρδιά ριγοῦνε,

Στὸν ἱστορικὸ τὸν δρόμο της ἡ σκλάβια μάζα μπαίνει,
Στις τάξεις της ἐδῶ κι' ἔμπρός λακέδες δὲ χωροῦνε,
Θὰ πεταχιοῦνε σι' ἄχρηστα ὄλοι οἱ πουλημένοι,
Κι' οἱ ἀρχηγοὶ ἀπ' τὰ σπλάχνα της θὰ τὴν καθο-
(δηγοῦνε.

Φθίνει σαθρὸ τὸ σύστημα καὶ γιαιριά δὲν ἔχει,
Μᾶς τῶχει πῆ ὁ Μὰρξ αὐτό, δὲν τῶδε μέσ' τ' ἀσιέρα,
Πῶς τῶν ἀσιτῶν τὸ καθεσιῶς, φθορᾶς μικρόβιο ἔχει,
Καὶ μεῖς θὰ δοῦμε λευτεριά μὲ τὰ δικά μας χέρια.

Σμαράγδα Γαῖλα.

ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΑΙΩΝΙΟΥΣ ΛΥΤΡΩΜΟΥΣ

Θὰ ρέψεις, Βαβυλῶνα νυχιοργιάστρα
Λάγνα λάμια μὲ τὰ ὄργια τὰ βραχνὰ
Θὰ ρέψεις. Μὴ θαρρέψεις πῶς σιᾶχνὰ
Κορμιά μας θὰ μεθᾶς πιά ξελογιάστρα.

Μάταια ξαπολύνεις, ὦ χαλάστρα
Τοῦ Σάτυρου ἐρασιή σου τὸ βραχνὰ
Ἡ ἀγροπνισμένη Σκέψη δὲ ξεχνᾶ
Πῶς ἡ ἀδύνη μας ὠριοφέγγει ἐξάστρα.

Σαπίσαν πιά ἀπ' τὸ ἴδρω μας τὰ βρόγια
Ποὺ σιράγγιξαν τὸ μόνο πῶχει ἡ φτώχεια
Τὴ νιότη μας γιὰ χόριταγους θωμούς.

Ἀπ' τὸ ξεσκλαβωμὸ τοῦ Νοῦ θὰ πᾶμε
Μὲ τὰ φιερά τοῦ ἀγῶνα π' ἀγαπᾶμε
Ἀητοὶ πρὸς τοὺς αἰώνιους λυτρωμούς!

P. Μανόρας.

Θ Ε Λ Ω

Θέλω τὴ γῆ ποῦναι δική μου
Τὴ γῆ τὴ Μάννα μου τὴ Γῆ,
Ὅλη τὴ θέλω τὴν ζωὴ μου,
Ἀλάκερη ὅλη τὴ ζωή,

Κατὰ δική μου !

Θ. Τρικογλίδης.

Μακρονά, μακρονά ἀπὸ τὰ φιλιὰ ποὺ φέρνουν βροῦμα,
Τοῦ κλέφτη χεῖλια ἀπ' τὸ πιοτὶ κοκκινισμένα,
Τοῦ βασιληᾶ τὰ χέρια τὰ ματοθαμμένα,
Τὸ ψέμμα καθισμένο σιοῦ παπᾶ τὸ στόμα.

—Swinburne.

Η ΠΑΝΤΙΕΡΑ ΤΗΣ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗΣ

Μιλῶ γιὰ σᾶς, ὦ ἀδέρφια μου ἄγνωρα,
Ποῦ δὲν τολμᾶτε νὰ ξεχῦσιε τὸν πικρὸ σας πόνο
Πεθαίνειτε ἀμίλητοι, χωρὶς ἐλπίδα, μόνο,
Γιὰ κάποιαν ἀνθρωπότητα μὲ ἄτιμους ἡγέτες.

Τὸ θάνατο κάποιου παιδιοῦ, ἐλπίδα καὶ καημό σας,
Καὶ δὲν πιστεύετε ὕστερα ἀπὸ τὸ σπαραγμὸ σας,
Σιὸς ψεῦτες καὶ τοὺς δήμιους, ποῦ σᾶς γλυκο-
(πλανέψαν.

Μιλῶ γιὰ σᾶς, φίλοι βωβοὶ τοῦ τάφου, σύντροφοί μου,
Ποῦ ὄλο καὶ πληθαίνειτε τὴν ἄχρηστη ἐκατόμβη,
Ποῦ θὰ ἐγεροθῆτε ἀπὸ τὴ γῆ τὴ μέρα τῆς ἀλήθειας!

Γιὰ ὅλους σας τώρα μιλῶ σὶ τὸ πλῆθος τῶν ἀνθρώπων,
Γιὰ νὰ σηκώσουνε ψηλά, σὶ τὸν κόσμο ποῦ γκρεμίζεται,
Παντιέρα ἐπανάστασης, παντιέρα ἀδερφωσύνης!

(LA MUSE DU SANG)

Μὴ φοβᾶσθε οἱ τρανοὶ πὼς θὰ ἐξουσιάζουν πάντα,
Ἡ τῆς ματωμένης πίσις οἱ παπάδες:
Σιοῦ μεγάλου ποταμοῦ τὶς ὄχτες σιέκουν,
Ποῦ μὲ φόνους ἔχουν θάψει τοὺς ἀφρούς του,
Καὶ ποῦ θγαίνει ἀπὸ τὰ βύθη, ἀπὸ λαγκάδια μύρια,
Γύρω τους φουσκώνει, ἀφρίζει καὶ φουσομανάει,
Συνεπαίρνει τὰ σπαθιά τους καὶ τὰ σκῆπτρα,
Σὰν ναυάγια μέσ' τὸ ρέμα τῶν αἰώνων.

—Shelley.

Ἀνθρώπε, σιάσου ποῦ ἀεροβατεῖς;
Ὁ οὐρανὸς μέσ' τὴν καρδιά σου εἶναι κλεισμένος.
Κι' ἂν τὸν θεὸν ἄλλοῦ τόνε ζητεῖς,
Ἀπ' τὴν ἀλήθεια εἶσαι ἀποπλανημένος.

Ἄγγελος Σιλένσιος

ΤΟ ΤΡΑΓΟΥΔΙ ΤΟΥ ΕΡΓΑΤΗ

Ἐμεῖς οἱ ἐργάτες εἴμαστε ποῦ μὲ τὸν ἴδρωτά μας
Ποιῖζουμε τὴ γῆς γιὰ νὰ γεννᾶ

Καρπούς, λουλούδια τ' ἀγαθὰ τοῦ Κόσμου ὅλο-
(γυρὰ μας,

Φτωχὴ ἀλουλούδιαση, ἄκαρπη μονάχα ἢ ἀργαλιά.

Ἐμεῖς οἱ ἐργάτες εἴμαστε ποῦ μὲ τὸν ἴδρωτά μας
Ζυμώνουμε τοῦ κόσμου τὸ ψωμί,

Πεῖο δυνατὰ κι' ἀπ' τὰ σπαθιά τὰ χέρια τὰ δι-
(κά μας

Καὶ μ' ὄλο τ' ἀλυσόδεμα, σκάφιουν, κ' ἡ γῆς
(πλουτεῖ,

Στοῦ Κόσμου τοὺς θησαυρισιές, τὸ βίός σου, ἐρ-
(γάτη, νόμοι

Στὸ τρῶνε ἀδικητές, χωρὶς ντροπή.

Ἀγκαλιασθῆτε, ἀδέρφια, ὄρθοι! Μὲ μιὰ καρ-
(διά, μιὰ γνώμη.

—Δικαιοσύνη βρόντηξε, καὶ λάμψε, Προκοπή!

ΠΡΩΤΟΜΑΓΙΑ—ΑΠΕΡΓΙΑ

ΣΥΝΤΡΟΦΟΙ,

Ἄς μὴ βαροῦν πιά τὰ σφυριὰ

Κι' ἄς μὴ γυροῦν οἱ ῥόδες πιά,

Νεκρὲς κι' οἱ καμινάδες·

Οἱ φωτιὲς ὅλων ἄς πνιχτοῦν

Τὰ φῶτα ἀμέσως ἄς σβυσιτοῦν

Κι' ἄς... σκάσουν οἱ Ἀφενιάδες.

Γιὰ νὰ ἐφτυχοῦν τεμπέληδες, τύραννοι, μάγοι, τράγοι,

Ὁ δουλεφίτης ἀγόγγυσα γι' ἀφίους δὲν θὰ παράγει,

Δὲν θὰ πεινοῦμε πάντα ἔμεῖς γιὰ νάχουνε ψωμί,

Μέσ' στὴ δουλειὰ νὰ σκύθουμε σακάτηδες, χλωμοί.

Ὅ,τι ἔβγαλαν τὰ χέρια μας δὲ θρέφει τὰ παιδιὰ μας:

Καλλίτερα ἄς σαπίσει.

Τὸ κάρβουνο δὲ ζέστανε πάντα τὴν κρούα γωνιά μας:

Καλλίτερα νὰ λείψει.

Διαμαντικά και χρυσικά φορᾶνε κι' οί ἐρωμένες—
Κι' οί «νόμιμες» γυναϊκές τους, μὰ ποιὸς τάχει πληρώσει;
Καὶ τὰ παιδιά κι' οί κόρες τους βασιλικά ντυμένες
Καταφρονοῦν τὸ δουλεφιτὴ πὸν ὄλα τοὺς τάχει δώσει.
Κι' ἄβριο σὰν μεγαλώσουνε θὰ γένουνε γιὰ σᾶς
Ἐφεντικά κι' ἀφέντισσες, πὸν θὰ μισοῦν, θὰ βρίζουν—
Ἐσᾶς τὰ αἰώνια θύματα τῆς πιὸ φοριχτῆς κλειριάς
Κι' ἀπ' τὴν ὀργὴν κι' ἀπελπισιὰ τὰ χεῖλη σας θ' ἀφρίζουν.

Σπέρνεις ἐσύ, θερίζω ἐγὼ μὰ νοικοκύρης ἄλλος.
Τὸ σπῖτι εἶναι πλούσιο, τοῦ τῶχουμε ἐπιπλώσει.
Κι' ὄλο ἀποχιάει πάχητα σὰ φουσκωμένος γάλος.
Γιατὶ λιγνέθουμε γι' ἀφιὸν κι' εἴμασσε δίχως γνώση,
Ναί, ἐμεῖς! Μὲ μάτια ὀλόκλειστα γυρνᾶμε καὶ τραβᾶμε
Κάποιο μαγγανοπήγαδο, πὸν τρίζει ὄλο τὸ χρόνο,
Καὶ σιὴ μονιτὴ μας κάμαρα συνιτόμια καθὼς πᾶμε
Βρίσκουμε πείνα, συμφορὰ, παράπονο καὶ πόνο.

Καὶ τὰ παιδιά μας τοῦ χαμοῦ τὰ σφράγισε ἢ σφραγιδα,
Γιατὶ ἔχουν γίνει μηχανές παιδιῶν γιὰ τὴν ...«παιρίδα»—
Οἱ δύστυχες συνιτόφισσες. Κατάρρα! Τρίσκατάρρα!
Ἐνάθεμά την τὴν δουλειὰ πὸν πάγει σιὸς τυράννοιο,
Πὸν ξεριζώνει ἀπ' τὶς καρδιές κάθε ζωῆς λαχιάρα.
Κατάρρα σιὸς ὑποκριτές, τοὺς μάθρους λαοπλάνοιο.
Κι' ἐνάθεμά τον τὸν ἀσιτὸ καὶ τὴν ἐβγένειά του
Καὶ τὰ τριάντα ἀργύρια, πού, Σύνιτροφε, σοῦ δίνει
Γιὰ νὰ προδώσεις ἀδερφοὺς καὶ χύσεις τοῦ θανάτου—
Τὴ βουβασιὰ σιὰ σπῖτια τους, τὴν πίκρα, τὴν ὀδύνη.

Εἶναι γιὰ σένα πάντα ἢ γῆς.
Δεῖξε τὴ δύναμή σου σ' ἀφιὸς πὸν σ' ἀδικοῦνε.
Δὲν θὰ δεχτεῖς πιά νὰ πνιγῆς.
Τώρα πὸν μπαίνει ὁ Μάης καὶ τὰ Σοβιέτ νικοῦνε!
Ἐμπρός! Ἐφτύς! κατέβα, πλημμύρισε τοὺς δρόμοιο
καὶ σκόρπασε ῥίγη, τρόμοιο
σιὴ γέννα τῆς ντροπῆς!

Ρωμανὸς Μανάρας

ΒΙΒΛΙΑ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΑ

Οἱ Ἀνθρωποὶ ἐν Πολέμῳ, Δ. Λάιζκο	\$0.50
Οἱ Ἀναποδιὲς τῆς Ζωῆς, Ἀ Τσέχωφ	0.40
Ἰλιάς, Ὀμήρου	1.25
Ὁ Κατάσκοπος, Μ. Γκόρκυ	0.50
Ἰνδικὰ Τραγούδια, Ρ. Ταγκόρ	0.50
Ὁ Κατατρεγμένος, Γ. Ἄχο	0.40
Ὁ Κόκκινος Τράγος, Κ. Παρορίτη	0.75
Τὸ Κόκκινο Λουλούδι, Β. Γκρασίν	0.40
Ὁ Κυβερνήτης, Δ. Ἀντρέγιεφ	0.40
Ὁ Κατάδικος, Κ. Θεοτόκη	0.50
Τὸ Κόκκινο Γέλοιο, Δ. Ἀντρέγιεφ	0.50
Ἡ Κόλαση, Ἐρ. Μπαρμπύ	1.00
Τὸ Ὄνειρο τοῦ Μακάρ, Β. Κορολέγγο	0.40
Ἡ Γυναίκα ἐνὸς ἄλλου, Φ. Ντισιογιέφσκυ	0.25
Ὁ Περσικὸς, Μ. Τσουντρα	0.40
Ἡ Πεῖνα, Κ. Χάμσον	0.50
Ἡ Πάπισσα Ἰωάννα, Ἐμ. Ροῖδου	1.25
Μελέται, Ἐμ. Ροῖδου	1.25
Ἡ Μητέρα, Μ. Γκόρκυ	0.75
Ὁ Λαὸς τῶν Μουνούχων, Δ. Τανάλια	0.75
Ρωσικὰ διηγήματα	0.75
Τὸ Σκοιάδι, Δ. Ἀντρέγιεφ	0.40
Σὰ θὰ γίνουμε ἄνθρωποι, Π. Πικροῦ	1.00
Ταπεινοὶ καὶ Καταφρονημένοι, Ντισιογιέφσκυ, Δύο τόμοι δεμένον	1.50
Τάδε Ἐφη Ζαρατούστρας, Φ. Νίτσε	1.25
Ταβέρα, Ἐ. Ζολᾶ, 2 τόμοι δεμένον	2.00
Τὸ Ὑπόγειο, Φ. Ντισιογιέφσκυ	1.00
Ὁ Φτωχόκοσμος, Φ. Ντισιογιέφσκυ	1.00
Δημιουργικὸς Ἱστορισμὸς, Δ. Γληνοῦ	0.30
Τὸ Μεγάλον Παιδί, Κ. Παρορίτη	0.75

Αἱ παραγγελίαι ἐκτελοῦνται αὐθημερὸν καὶ ἀποστέλλονται παντοῦ ἐλεύθεραι ταχυδρομικῶν τελῶν. Γράψατε:

GREEK WORKERS PRESS, Inc.

1113 W. Washington Bld.

Chicago, Ill.

ΒΙΒΛΙΑ ΚΟΜΜΟΥΝΙΣΤΙΚΑ ΕΡΓΑΤΙΚΑ

Ἐναρχισμὸς καὶ Ἐπιστημ. Κομμουνισμὸς, Μπουχάριν .	\$0.10
Τὸ Ἀλφάβητο τοῦ Κομμουνισμοῦ, Μπουχάριν	0.50
Βιομηχανικὴ Ἀπολυταρχία, Μ. Μάρου	0.10
Τὸ Βιβλίον τοῦ Ἐργάτη	0.10
Γιὰ τὸ Ψωμὶ καὶ γιὰ τὴ Λευτεριά, Γιάννη Γενάο ..	0.15
Δύο Ἐχθρικὲς Τάξεις	0.05
Ἡ Ἐξέλιξις τοῦ Κεφαλαίου, Γ. Ντεβίλ	0.40
Τὸ Ἐγχειρίδιον τοῦ Μαρξισμοῦ, Κ. Κόρος	0.15
Τὸ Ἐγχειρίδιον τοῦ Ἐργάτου, Πλ. Δρακούλη	0.20
Τὸ Ἐθνικὸν Ζήτημα	0.50
Ἡθικὰ Ἀποτελέσματα τοῦ Σοβ. Πολιτεύματος, Πασκάλ	0.15
Θέσεις καὶ Ἀποφάσεις τοῦ Β' Συνεδρίου τῆς	
Ἐρυθρᾶς Ἐπαγγελματικῆς Διεθνοῦς, Λοζόφοκν	0.50
Κομμουνισμὸς καὶ Χριστιανισμὸς, Ἐπισκ. Μπράουν ..	0.25
Κράτος καὶ Ἐπανάστασις, Ν. Λενὶν (Δεμένον)	0.50
» » » (Ἄδειον)	0.35
Καταστατικὸν Ἐργατικοῦ (Κομμουνιστικοῦ) Κόμματος	0.10
Κεφάλαιον καὶ Μισθωτὴ Ἔργασία, Κ. Μάρξ	0.20
Κομμουνιστικὴ Διεθνὴς	0.25
Κομμουνιστικὸ Μανιφέστο, Μάρξ-Ἐγκελς	0.25
Κομμουνισμὸς καὶ Οἰκονομικὴ Ἐξέλιξις, Λαφάργκ ..	0.10
Κομμουνιστικὸ Πρόγραμμα	0.15
Κριτικὴ τοῦ Προγράμματος τοῦ Γκόθα, Κὰρλ Μάρξ ..	0.25
Ὁ Λενὶν ὁ Μέγας Στρατηγὸς τοῦ Πολέμου τῶν	
Τάξεων, Λοζόφοκν	0.15
Μερομίσθια Τιμὲς καὶ Κέρδη, Κ. Μάρξ	0.20
Νικολαί Λενὶν, ἡ ζωὴ καὶ τὸ ἔργο του, Γ. Ζηνόβιεφ ..	0.10
Οἰκογένεια καὶ τὸ Κομμουνιστικὸ Πολίτευμα, Κολοντάϊ	0.10
Ὁδηγὸς διεξαγωγῆς Συνεδριάσεων	0.10
Οἰκονομολογικὲς Κουβέντες, Μ. Μάρου	0.10

**Αἱ παραγγελίαι ἐκτελοῦνται αὐθημερὸν καὶ ἀ-
ποστέλλονται ἐλεύθεραι ταχυδρομικῶν τε-
λῶν. Γράψατε ὡς ἑξῆς:**

GREEK WORKERS PRESS, INC.
1113 W. Washington Blvd. Chicago, Ill.

ΒΙΒΛΙΑ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΑ-ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΑ

Ὁ Ἀτομικισμός, Ἐ. Φουρνιέρ	\$1.00
Ἡ Ἀφροδίσιος Ἡθική, Χ. Τίμερτινγκ	1.00
Ὁ Βίος τοῦ Ἰησοῦ, Ἐρ. Ρενάν	1.75
Τὸ Γέλοιο, Ἐ. Μπέρκσον	0.75
Δύναμις καὶ Ὑλὴ, Δ Μπούγγερ	1.00
Ὁ Δαρβινισμός, Λ. Μπούγγερ	1.00
Ἐπιστήμη καὶ Ὑπόθεσις, Πουαγκαρέ	1.25
Ὁ ἐγκληματίας Ἄνθρωπος, Δομπρόζο, (2 τόμοι δεμ.)	2.00
Ἡ Καταγωγή τοῦ Ἄνθρώπου, Ἐ. Χέγκελ	0.75
Λογική, Γ. Ἐγέλου	1.25
Μονισμός, Ἐ. Χέγκελ	0.75
Ἡθική, Σπινόζα	1.25
Ἡ Θεωρία τῆς συγκινήσεως, Β. Τζαίημς	0.75
Περὶ Γενέσεως τῶν Εἰδῶν, Κ. Δαρβίνου	2.00
Στοιχεῖα Ἐλευθέρας Ἡθικῆς, Ν. Καγιώ	1.25
Ὑγιεινὴ καὶ Φιλοσοφία τοῦ Γάμου, Ἀ. Δεμπαίν	0.75
Ὑπνωτισμός καὶ Ὑποβολή, Γ. Γούντι	0.75
Ἡ Σύφιλις καὶ αἱ Συνέπειαι τῆς, ἱατροῦ Ἀ. Μαράντη	1.00

ΒΙΒΛΙΑ ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΚΑ

Νεοελληνικὴ Πολιτικὴ Ἱστορία, Ἰ. Κ. Κορδαίου	\$2.25
Τὰ Κατὰ Συνθήκην Ψεύδη, Μ. Νορδάου	1.00
Ἡθικὴ καὶ Ὑλιστικὴ Ἀντίληψις τῆς Ἱστορίας, Καούτσου	0.75
Θεωρία τοῦ Ἱστορικοῦ Ὑλισμοῦ, Ν. Μπουχάριν	0.75
Περὶ τῆς Ἀνισότητος τῶν Ἀνθρώπων, Ρουσσώ	0.75

Αἱ παραγγελίαι ἐκτελοῦνται ἀθημερὸν καὶ ἀποστέλλονται παντοῦ ἐλεύθεραι ταχυδρομικῶν τελῶν. Γράψατε:

GREEK WORKER'S PRESS, INC.
1113 W. Washington Blvd. Chicago, Ill.

ΕΡΓΑ ΤΟΥ ΛΕΟΝΤΟΣ ΤΟΛΣΤΟΙ

Ἄννα Καρσένιν	\$1.00
Ἀνάστασις	1.00
Ὁ Διάβολος	1.00
Ἡ Ἀναγέννησις	0.75
Αἱ Νεαὶ Ἰδέαι	0.75
Ἡ Σονάτια τοῦ Κρόυτσερ	0.50
Ἡ Σύγχρονος Δουλεία	0.50
Ἡ Συζυγικὴ Ἐδυσχία	0.50
Τὸ Τέλος τῆς Ἐποχῆς μας	0.75

Λεξικά.—Διάλογοι

Ἀγγλο-Ἑλληνικὸ καὶ Ἑλληνο-Ἀγγλικὸ Λεξικὸ τσέπης, Δ. Δίβρη	1.25
Ἀγγλο-Ἑλληνικοὶ διάλογοι, Δ. Δίβρη	1.25
Ἑλληνο-Γαλλικὸν λεξικὸν τσέπης, Περίδου	0.75
Γαλλο-Ἑλληνικὸν καὶ Ἑλληνο-Γαλλικὸν λεξικ. Περίδου	1.25

ΒΙΒΛΙΑ ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΚΑ

Ὁ Ἱστορικὸς Ὑλισμός, Ἀ. Α. Σιδέρη	0.50
Ὁ Ἐκφυλισμός, Μ. Νορδάου	0.75
Ἡ Ἐξέλιξις τῆς Ἰδιοκτησίας, Π. Λαφόγκ	0.75
Σύγχρονα Προβλήματα τοῦ Ἑλληνισμοῦ, Γ. Σκληροῦ ..	1.00
Ἑγκληματικὴ Ψυχολογία, Π. Πόλλιτς	1.00
Κοινωνιολογία, Ἀ. Λοριά	1.00
Ὀντοπικὸς καὶ Ἐπιστημονικὸς Σοσιαλισμός, Ἐγκελς ..	0.25
Ἡ Γυνὴ καὶ ὁ Κοινωνισμός, Μπέμπελ	1.25

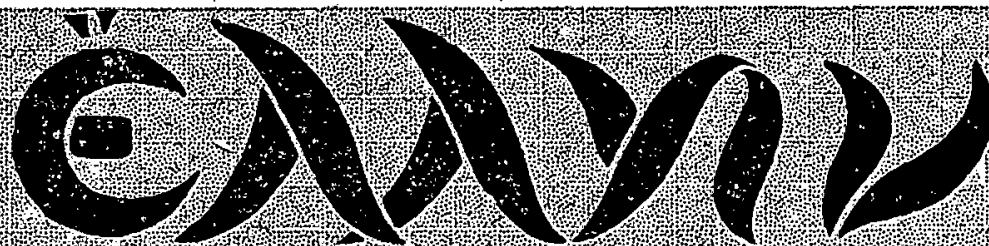
Αἱ παραγγελίαι ἐκτελοῦνται ἀθημερὸν καὶ ἀ-
ποστέλλονται παντοῦ ἐλεύθεραι ταχυδρομικῶν
τελῶν. Γράψατε:

GREEK WORKER'S PRESS, INC.

1113 W. Washington Blvd. Chicago, Ill.

Journal «ELLIN» — Correspondance : B. P. 588 Imprim. : 3 Keng Osman, Alexandrie

ΟΡΓΑΝΟ ΕΛΕΥΘΕΡΗΣ ΣΚΕΨΗΣ

ΙΔΙΟΚΤΗΤΗΣ : Α. ΚΑΣΙΓΟΝΗΣ

ΑΡΧΙΣΥΝΤΑΚΤΗΣ : Θ. ΠΙΕΡΙΔΗΣ

ΕΤΟΣ Δ'. ΑΡ. 2 Σάββατον 20 'Ιανουαρίου 1945 ΤΙΜΗ ΦΥΛ. Γ.Δ. 2

Η ΘΕΣΗ ΤΟΥ ΔΙΑΝΟΥΜΕΝΟΥ ΣΤΟ ΣΗΜΕΡΙΝΟ ΑΓΩΝΑ

Το κύριο χαρακτηριστικό του σημερινού πολέμου είναι η ιδεολογική του μορφή: "Όσοι δέν έχουν καταλάβει την άπλη αυτή αλήθεια, δέν κατάλαβαν τίποτα. Δέν είναι πόλεμος κρατών αυτός, μά πόλεμος λάων. Πέρα από τά έθνικά σύνορα, πρόκειται νά κανόνιστούν τ' ανθρώπινα σύνορα: Οι άγωνιστές, στο στρατόπεδό μας, δέν κρατούν ένα όπλο μονάχα στα χέρια τους, μά κουβαλούν, στο μεγάλο σύνολό τους, μία ιδέα μαζί τους. Θυσιάζουν τό καθετί για νά νικήσουν τον έχθρο πάνω στο πεδίο της μάχης, γιατί θέλουν νά ξεριζώσουν, μία για πάντα, τή μαύρη αντίδραση που αντιπροσωπεύει. Δέ ζητούν όμως μονάχα νά γκρεμίσουν. Είναι τό ίδιο άποφασισμένοι, όταν οι σάλπιγγες θά σημάνουν τή νίκη, νά χτίσουν, επάνω στα σημερινά έρείπια, έναν κόσμο πραγματικά καλύτερο, έναν κόσμο αλήθινα πιο δίκαιο. Καλύτερο και πιο δίκαιο όχι για τους λίγους, όπως γινόταν ως τώρα, μά για τους πολλούς.

"Όταν ή σημερινή γιγαντομαχία, που οι φλόγες της άγκαλιάζουν τον κόσμο όλο, έχει ένα τόσο βαθύ περιεχόμενο, ή θέση κάθε λογοτέχνη, που έχει συνείδηση των υποχρεώσεών του, είναι φανερή. Βρίσκεται στο πλευρό των φωτεινών δυνάμεων, βρίσκεται στο πλευρό του λαού. Κάθε υπεκφυγή από τό πρωταρχικό αυτό καθήκον είναι κάτι περισσότερο από μία πράξη δειλίας. Είναι μία καθαρή προδοσία.

'Ο λαός μας θυσίασε ό,τι κι' άν είχε στον άγώνα για τήν έθνική,

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ : Δ. Φωτιάδη: 'Η θέση του διανοούμενου στο σημερινό άγώνα— Θ. Πιερύδη: Μετά τήν άνακωχή — Π. Δέλμη: 'Η οικονομική άνασυγκρότηση της χώρας μας— 'Ο Χάρτης του 'Ατλαντικού — Σελίδες από τον Ρομάν Ρολλάν — Γ. Θρακιώτη: Οι Αιγυπτιώτες Έλληνες — Κ. Γεωργίου: Πώς κυβερνάται ή νέα Γιουγκοσλαβία — Τι γίνεται στις άλλες χώρες— 'Αλληλεγραφία.

πολιτική και κοινωνική λευτεριά του. Ἡ στάση του, ἀπὸ τὴν πρώτη στιγμή, ἦταν ὑπέροχη. Ἐζήτησε τὴν κορυφαία στιγμή τῆς ἱστορίας του. Δὲν ὀπισθοχώρησε καὶ δὲν ὑπόκυψε. Τίποτα δὲ στάθηκε ἱκανὸ μῆτε νὰ τὸν σταματήσει, οὔτε νὰ τοῦ ἐπιβληθεῖ. Ἐξάρθηκε στὸ ἥρωϊκό του ὕψος, σὰν σύνολο ἀπόλυτα συνειδητό. Δέχτηκε τὴν πρόκληση ἀδιάφορῶντας γιὰ τὸν ὄγκο τοῦ ἐχθροῦ. Ἡ ἐγκατάλειψη δὲν τὸν ἀποκαρδίωσε. Δὲν τὸν λήγισε ἢ συκοφαντία. Ἀγωνίστηκε ὡς τὸ θάνατο. Ἀγωνίστηκε πέρα ἀπὸ τὸ θάνατό. Καὶ θ' ἀγωνιστεῖ ὡς τὴν ἀνάσταση, τῆ νίκη καὶ τὸν ἐρίαμβο.

Ὁ λαὸς μας, μὲ τὴν ὑπέρτατη αὐτὴ αὐτοθυσία του, δείχνει σὲ ὄλους ἡμᾶς τὸ ἀπλό, τὸ πολὺ ἀπλό καθῆκον μας. Ὅσοι ζωντανοὶ καὶ ὄσοι τίμιοι πρέπει νὰ τὸ ἀκολουθήσουν. Εἶναι ἡ ἐπιταγὴ τῶν ἑκατοντάδων χιλιάδων νεκρῶν μας, εἶναι ἡ θέληση ἐκείνων ποὺ ἀγωνίστηκαν γιὰ τὴν λευτεριά ὄλων μας μέσα στὸ ἴδιο τὸ φρούριο τοῦ ἐχθροῦ. Ἡ θέση κάθε διανοούμενου εἶναι στὸ πλευρὸ τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ στὴν ὑπέρτατη αὐτὴ δοκιμασία του. Ὅποιος λογοτέχνης ἢ διανοούμενος δὲν μπορεῖ ν' ἀντιληφθεῖ τὸ ἐπιτακτικὸ αὐτὸ καθῆκον του, εἶναι ἀνάξιος νὰ φέρει τὸ τίμιον ὄνομα τοῦ Ἑλληνα λογοτέχνη ἢ διανοούμενου. Πρέπει, χωρὶς τὸν παραμικρὸν διπταγμὸ, νὰ τὸν καταδικάσουμε καὶ νὰ τὸν πετάξουμε ἔξω ἀπὸ τὶς τάξεις μας. Τῆ στιγμή αὐτὴ δὲ μᾶς ἐνδιαφέρει «ἡ τέχνη γιὰ τὴν τέχνη», μὰ ἡ τέχνη ποὺ ὑπηρετεῖ τὸν ἀγῶνα τῆς λευτεριάς. Ἀξία τώρα ἔχουν μονάχα ἐκεῖνα τὰ γράμματα, ποὺ ἐξυμνοῦν τὴ δόξα, τὸν ἥρωισμό, τὸ μαρτύριο τοῦ λαοῦ μὲς κ' ἐκεῖνη ἡ διανόηση ποὺ ἔχει τὴν τόλμη νὰ τονίσει καὶ νὰ διεκδικήσει τὰ δικαιώματά του. Μιὰ μόνη εἶναι σήμερα ἡ ἀποστολὴ τοῦ κάθε λογοτέχνη καὶ τοῦ κάθε διανοούμενου: Ν' ἀγωνιστεῖ, ἀτρόμητα, στὶς τάξεις τοῦ ἀντιφασιστικοῦ στρατοπέδου, Διαφορετικά, εἶναι λιποτάκτης.

Ἡ Ἑλλάδα—ἡ ὁμορφὴ, ἡ γλυκειά, ἡ καλὴ, ἡ καταγάλανη αὐτὴ πατρίδα—ζητᾷ ἀπ' ὄλους νὰ σταθοῦμε ἄξιοί της, ὑπηρετῶντας τὴν πατρικά, τίμια κι' ἀντρίκεια. Γὸ ζητᾷ αὐτό, γιατί ἔτσι μονάχα, μέσα ἀπὸ τὴ σημερινὴ καταστροφὴ, θὰ μπορέσει νὰ γίνῃ μᾶνα γιὰ ὄλους—τὸν ἐργάτη, τὸν ἀγρότη, τὸν ὑπάλληλο, τὸν ἐπιστήμονα καὶ τὸν διανοούμενο.

Λονδίνο, 23 Ἀπριλίου 1944

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΦΩΤΙΑΔΗΣ

ΤΙ ΓΙΝΕΤΑΙ ΣΤΙΣ ΑΛΛΕΣ ΧΩΡΕΣ

— Ὁ Πρόεδρος τῆς Προσωρινῆς Πολωνικῆς Κυβέρνησης τοῦ Λουμπλίνου, μιλῶντας μπροστὰ στὸ Ἐθνικὸ Συμβούλιο, δήλωσε :

«Ἡ Προσωρινὴ Κυβέρνηση τῆς Πολωνίας πληροφορεῖ ὄλες τὶς ἐνδιαφερόμενες κυβερνήσεις καὶ πρόσωπα ὅτι δὲν θ' ἀναγνωρίσει καμιάν οἰκονομικὴ πράξη ἢ ὑπο-

χρέωση ποὺ ἔγινε μὲ τὴν προσφυγικὴ πολωνικὴ κυβέρνησιν τοῦ Λονδίνου».

Ἄλλοι ἀντιπρόσωποι στὸ Ἐθνικὸ Συμβούλιο κατάκριναν αὐστηρὰ τὴν κυβέρνησιν τοῦ Λονδίνου καὶ ζήτησαν ὅπως τὰ μέλη τῆς στερηθοῦν ἀπὸ τὴν πολωνικὴ ὑπηκότητα.

Δέν έγινε ούτε καθαυτό ανακωχή. Μόνο ένα: «Παύσατε πύρ!» Είναι βέβαια μεγάλο κι' αυτό, γιατί ανοίγει το δρόμο προς τη συμφιλίωση και τη συνεργασία. Ποιός όμως είναι ο δρόμος αυτός;

Για μερικούς είναι τούτος: Πρέπει να πνιγεί, να συντριβεί, να σαρωθεί «άνευ όρων» ο έχθρος—και έχθρος είναι όποιος δέν συμφωνά μαζί τους, όποιος έχει αντιλήψεις άλλες για τους σκοπούς του πολέμου, όποιος ζει και νοιώθει τις διεθνείς κοινωνικές και ιδεολογικές ζυμώσεις σε συντονισμό με τους μαχόμενους λαούς όλου του κόσμου και ιδιαιτέρα της άπελευθερωνόμενης Εύρώπης.

Δε θα γυρέψουμε εδώ να εξηγήσουμε κατά πόσο ή συνταγή αυτή της «συντριβής» του έχθρου είναι δίκαια και ήθικη, όταν ο «έχθρος» είναι αυτός που είναι και όχι οι Γερμανοφασίστες κατακτητές. Θέλουμε να πούμε μονάχα ότι ή συνταγή αυτή δε λύνει κανένα ζήτημα. 'Οδηγεί σ' ένα άδιέξοδο τραγικό όπου το σύνορο ανάμεσα στην άπλη άσυμφωνία και την ένοπλη σύγκρουση μπορεί σε κάθε στιγμή να ξεπεραστεί.

Αυτό το ξέρουμε καλά έμεις οι Έλληνες γιατί το ζήσαμε επί τέσσερα χρόνια. 'Επί τέσσερα χρόνια ή πολιτική μας ζωή δε σύγκειται παρά από άσυμφωνίες, προστριβές και συγκρούσεις που κάθε τόσο αποκορφώνονται στην ένοπλη ρήξη.

Γιατί; Γιατί, ή το θέμε ή δέν το θέμε, ή μας άρέσει ή δε μας άρει, ή το αναγνωρίζουμε ή θέλουμε να το άγνοουμε, υπάρχουν μπροστά μας προβλήματα βασιικά, προβλήματα πολύ συγκεκριμένα, που άπαιτούν λύση.

'Αντί λοιπόν τα συγκεκριμένα μέτρα που θάλυναν τα συγκεκριμένα προβλήματατά μας, τί έχουμε μπροστά μας;

'Εχουμε πρώτα πολλές φοβερές και τρομερές «άποκαλύψεις» ώμοτήτων και προδοσιών που δέν τις πιστεύουν βέβαια ούτε αυτοί που τις γράφουν. Αύτά όμως όλα γεμίζουν ίσως εύκολα άφθονο έντυπο χαρτί, αλλά δε λύνουν κανένα πρόβλημα. Δοκιμάστηκε το σύστημα από πολλούς κι' από πολύν καιρό και μιλά τόσο καλά μονάχο του στον προσεχτικό άναγνώστη ώστε να μη χρειάζεται κανένα σχόλιο.

'Εχουμε ύστερα αυτές που θα όνομάσουμε «λύσεις των από μηχανής θεών». Δηλαδή την άπλοϊκότητα εκείνων που βγάζουν στεναγμό άνακούφισης κάθε φορά που στη σκηνή της πολιτικής μας ζωής άνεβαίνει κ' ένας νέος πρωταγωνιστής. Τότε αυτοί άνακαλύπτουν τις άδυναμίες του παλιού, τις καταγγέλλουν «θαρραλέα» και διατυμπανίζουν μ' ένθουσιασμό τα χαρίσματά του «άπό μηχανής θεού». Βιογραφίες, ιστορικές άναδιφίσεις, μηνύματα τυφλής έμπιστοσύνης και συνεργασίας. «'Επί τέλους, τώρα σωθήκαμε. Βρέθηκε ο άνθρωπος!» Κι' αυτές τις λύσεις τις δοκιμάσαμε, τουλάχιστο πέντε ή έξι φορές, κατά τα τραγικά αυτά χρόνια. 'Αλλά λύσεις δέν ήταν. Γιατί ή 'Ελλάδα δέν έχει μπροστά της προβλήματα προσώπων, για να τα λύσει κάνοντας μερικές μετατοπίσεις ή μεταθέσεις ή άλλαγές στην πολιτική της ήγεσία.

'Εχει μπροστά της ή 'Ελλάδα, όπως έχουν όλες οι χώρες του κόσμου, προβλήματα οικονομικά, κοινωνικά, πολιτικά. Προβλήματα έπισι-

τισμού και ανοικτούμυθις. τιμωρήματα τιμωρίας τών προδοτών και έξυγλιάνσης τής έθνικης μας ζωής. Προβλήματα πάταξης τής κερδοσκοπείας και τού μαυραγοριτισμού. Προβλήματα ολοκληρωτικού ξεριζώματος τού κάθε φασισμού, κρυφοφασισμού και νεοφασισμού. Προβλήματα τού στρατού τής Μ. Α. Προβλήματα έθνικης ανεξαρτησίας. Προβλήματα κυριαρχίας τού λαού. Προβλήματα συνέχισης ενός πολέμου, όχι τέτοιου όπως θά τόν ήθελαν όσοι τώρα τόν ανακαλύπτουν, άφοϋ επί χρόνια έλαμψαν με τήν άπευσία και τήν άρνησή τους, αλλά ενός πολέμου ά ν τ ι φ α τ ι σ τ ι κ οϋ, τέτοιου όπως τόν θέλει και ο λαός μας και οι λαοί όλου τού κόσμου.

"Έχει επίσης μπροστά τής ή Έλλάδα, ή τó θέμε ή δέν τó θέμε, ή τó άναγνωρίζουμε ή θέλουμε νά τó άγνοοϋμε, τήν πραγματικότητα, τή δόξα και τó κύρος ενός τετράχρονου πολέμου αντίστασης, μίας 'Αντίστασης πού μας έφερε στην πρώτη γραμμή τών λαών τού κόσμου.

"Όλα αυτά είναι προβλήματα πραγματικά, προβλήματα πολύ συγκεκριμένα, πού δέν τακτοποιοϋνται ούτε με βρισιές, ούτε με έκκλησεις, ούτε με μεγάλα όνόματα από μηχανής θεών. Ζητοϋνε λύσεις.

*
* *

Πρός τά πού θά βρεθοϋνε οι λύσεις ;

Οι λύσεις θά βρεθοϋνε, προς τά εκεί πού θά βρεθοϋνε για όλες τις άπελευθερωνόμενες χώρες. Γιατί τά προβλήματά μας είναι τά ίδια και ίδιοι οι άγώνες μας.

"Έγραφαν οι «Τάϊμς» πριν μερικές μέρες : «Κανένα από τά αίτήματα τής Έλληνικης 'Αντίστασης δέν μπορεί ν' άμφισβητηθεί. Αυτά άποτελοϋν τó πρόγραμμα στο όποιο κάθε κίνημα 'Αντίστασης στην Εϋρώπη θά έπιμείνει και πολύ δικαίως».

"Έγραφε τó ρωσικό περιοδικό «Πόλεμος και Έργατική Τάξη» : «Οι Λαοί πού έζησαν κάτω από τόν έφιάλη τής Γερμανικής κατοχής δέν παραδέχονται πιά τήν έπιστροφή καθεστώτων και άρχηγών τών όποιών ή άναρμοδιότης άποδείχτηκε. Οι Λαοί, μετά τήν άπελευθέρωσή τους, δέν μποροϋν νά δεχθοϋν χρεωκοπημένα καθεστώτα. Δέ θέλουν νά έξακολουθοϋν νά δινούν έλευθερία κίνησης στους φασίστες και στην 5η φάλαγγα».

"Έγραφε ή γαλλική «Combat» : «Δυστυχώς δέν πραγματοποιείται ή έξυγλιάνση τής άτμόσφαιρας με τή γρήγορη τιμωρία τών προδοτών. Στη θέση τής άναμόρφωσης πού περιμένουν όλοι, επικρατεί ο κυνισμός. Δέν είναι άρκετό νά ζητᾶ κανείς άπ' όλους τους Γάλλους νά τραγουδοϋν έν χορῶ τήν Μασσαλιώτιδα. Χρειάζοϋνται μέτρα για τήν ίκανοποίηση τών λαϊκών άπαιτήσεων».

Αυτός είναι ο δρόμος τής λύσης και τών δικών μας προβλημάτων. "Αν δέν τραβήξουμε αυτόν τó δρόμο, αλλά προσπαθήσουμε μονάχα νά έκβιάσουμε τήν πραγματικότητα, νά τήν συμπίεσουμε για νά τήν κλείσουμε μέσα στα καλούπια πού άρέσουν στον ένα ή τόν άλλον άπό τους πολυπληθείς μας πολιτικούς, τότε δέ βρισκούμαστε στα πρόθυρα τής συμφιλίωσης και τής συνεργασίας. Βρισκούμαστε μπροστά σε μιάν άπλή διαταγή «Παύσατε πῦρ!» πού μπορεί νά ναι πολύ πρόσκαιρη.

Θ. ΠΙΕΡΙΔΗΣ

Η ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΑΝΑΣΥΓΚΡΟΤΗΣΗ ΤΗΣ ΧΩΡΑΣ ΜΑΣ

Οι πιο μαύρες σελίδες της οικονομικής ιστορίας του τόπου γράφτηκαν στην περίοδο της σκλαβιάς. Τουτό δε σημαίνει πως η οικονομική πολιτική που ακολούθησε η κυβέρνηση της 4ης Αυγούστου, καθώς κ' έκεινη που ακολούθησαν οι πριν απ' αυτήν κυβερνήσεις, δεν ήτανε καταστροφικές για την οικονομική ανάπτυξη της χώρας μας.

Η καθυστερημένη οικονομική και κοινωνική μορφή της χώρας και το χαμηλό τεχνικό και εκπολιτιστικό επίπεδο της έξιζωναν την Ελλάδα με τις πιο πτωδρωμένες χώρες του κόσμου.

Η οικονομική πολιτική που άλυσόδεσε τις παραγωγικές δυνάμεις της χώρας και έμπόδισε την κοινωνική και πολιτιστική άνοδο της μπορεί να συνοψιστεί:

- 1) Στόν προστατεύτισμό της βιομηχανίας και του έμπορου.
- 2) Στήν οικονομικά παράλογη πολιτική της σιτάρκειας.
- 3) Στις νεοφεουδαρχικές μέθοδες άπομύζησης της άγροτικής οίκονομίας έξωπαραγωγικά με το παρακράτημα κ.λ.π. άπ' τούς έκμεταλλευτικούς όργανισμούς ΑΣΟ, ΚΕΠΕΣ κ.λ.π.
- 4) Στήν έπιδίωξη ένός τέτοιου έμπορικού ίσοζυγίου που ύποστήριζε το κερδοσκοπικό έμπόριο μονάχα, άδιαφορώντας για την ούσιαστική χρησιμότητα τών εισαγομένων έμπορευμάτων στην παραγωγή.
- 5) Στή συγκράτηση του πληθωρισμού μέσω τών παραπάνω οικονομικών μεθόδων.
- 6) Στήν άντιπαραγωγική χρησιμοποίηση τών δανείων.

Η πολιτική αυτή είχε σαν άποτέλεσμα :

α) Η άγροτική οίκονομία να μείνει με όλοτελα άσυγχρόνιστο τεχνικό έξοπλισμό, με άλυτο το πρόβλημα της γής και με τάση προς την άυτάρκη μικροπαραγωγή και την κλειστή οίκονομία, πούναι τυπικά χαρακτηριστικά της όχι άναπτυγμένης έμπορευματικής οίκονομίας.

β) Η βιομηχανία να παρουσιάσει άνάπτυξη μόνο στους κλάδους της έλαφριάς βιομηχανίας κι' όχι στους κλάδους εκείνους της βαρείας βιομηχανίας πούτανε άπαραίτητοι για την έκμετάλλευση του ντόπιου ένεργειακού, μεταλλευτικού και άλλου φυσικού πλούτου της χώρας.

γ) Ν' άναπτυχθούν παρασιτικοί κλάδοι στην οίκονομία, που μόνο προορισμό είχαν να άποφέρουν κέρδη στις πλούσιες τάξεις και είδη κατανάλωσης για τις τάξεις αυτές σχεδόν άποκλειστικά.

δ) Το έμπόριο να'ναι ο πιο ευνοούμενος κλάδος της κερδοσκοπίας, γιατί μέσω αυτού γινότανε το ξεπούλημα του ντόπιου πλούτου της χώρας, μια που δεν υπήρχε ίκανή βιομηχανία για να τον έκμεταλλευτεί παράγωγικά.

ε) Το έμπόριο, όπως κ' η έλαφρή βιομηχανία, να'ναι ο εισαγωγέας προϊόντων βιομηχανικών τέτοιων και τόσων, που κάλυπταν τις άνάγκες μονάχα μιας στενής άγοράς, άφίνοντας τις πλατειές λαϊκές μάζες χωρίς τ' άγαθά αυτά.

CIA-RDP80S01540R004700160004-5 ου πλούτου να μη γίνεται καν σε συμ-
φερτικούς όρους για την οικονομία μας. "Όλοι θυμόμαστε το παράδειγ-
μα της υποδούλωσης της αγοράς μας στη Γερμανία μέσω του «κλήριγκ»,
την εποχή του τεταρταυγουστιανού φασισμού.

Αποτέλεσμα του θανάσιμου για τη χώρα έναγκαλισμού των δύο
παραπάνω κατηγοριών αιτίων εΐτανε ή πολεμική περίοδος 40—41 (με το
μέρικό στάμάτημα της παραγωγικής δραστηριότητας, τον πληθωρισμό από
τις στρατιωτικές ανάγκες, τη μη όργανωση της παραγωγής για ν' αντι-
μετωπίσει όχι μόνο τις στρατιωτικές αλλά και τις έπισιτιστικές ανάγ-
κες, τη μη άπογραφή αποθεμάτων και τέλος τη μη διοχέτευση όλων των
είδων διατροφής κ.λ.π. με το σύστημα του δελτίου), ν' αποτελέσει το μοι-
ραίο προανάκρουσμα της «όλοκληρωτικής» καταβαράθρωσης της οίκο-
νομίας και κάτω άπ' τα άρπαχτικά νύχια της τριπλής (Ιταλο-βουλγαρο-
γερμανικής) κατοχής.

Το έξωπραγωγικό ξάφρισμα της χώρας σαν ώμη έξωοικονομική
μορφή οικονομικής υποδούλωσης και απομύζησης και της τελευταίας ίκ-
μάδας πλούτου της χώρας άπ' τον καταχτητή και ή διοχέτευση της τα-
κτικής του καταχτητή μέσ' άπό τις ληστρικές μέθοδες του μαυρχοριτι-
σμού, ποϋγινε φορέας των μετόδων αυτών, όδήγησε με άπόλυτη συνέ-
πεια στην πλέρια έξάρθρωση της οικονομίας μας.

Η ΣΗΜΕΡΙΝΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΩΝ ΠΡΑΓΜΑΤΩΝ

Δέν άρκει ή διαπίστωση πως ή χώρα έγινε «οικονομικό έρείπιο» και
πως πρέπει να άνασυγκροτήσουμε την οικονομία της κ.λ.π., για να όδη-
γήθοϋμε με ασφάλεια στη λήψη άμεσων, πραχτικών και συγκεκριμένων
μέτρων για τη σωστή αντιμετώπιση της σημερινής οικονομικής κατάστα-
σης. Γι' αυτό θα άπάριθμήσουμε ένα προς ένα τα είδικά χαρακτηριστικά
της κατάστασης αυτής :

1) Άπελπιστική έλάττωση της παραγωγικής
ίκανότητας της χώρας. Η έλάττωση αυτή, για μέν τις άγρο-
τικές περιοχές που άποτελούσανε την Έλευθερη Έλλάδα στο διάστημα
της σκλαβιάς είναι άρκετά μικρότερη άπ' τις άλλες περιοχές, χάρη α)
στην ύποστήριξη και την ασφάλεια που παρείχε ή ΠΕΕΑ στη γεωργία,
β) στο θεσμό της αυτοδιοίκησης στις γεωργικές περιοχές.

Στις περιοχές όμως που άπελευθερώθηκαν τελευταία και στ' άστικά
κέντρα, ή γεωργική και βιομηχανική δραστηριότητα άγγιξε σε πολλούς
κλάδους κι' αυτό το μηδέν. Οι αίτιες της κατάστασης αυτής όφείλονται
α) στην κάταστροφή ή την έλλειψη των μέσων παραγωγής στη γενικώ-
τερη έννοιά τους, β) στην καταστροφή ή την έλάττωση ως ένα βαθμό
της παραγωγικότητας του υποκειμένου της οικονομίας, του έργάτη δηλ.
και άγρότη (σκοτωμοί, άπαγωγή στα σκλαβοπάζαρι του Χίτλερ, άρρώ-
στείες, ύποσκαμμένη ύγεια κ.λ.π.), γ) στην έλλειψη μέσων άναπαραγω-
γής της εργατικής δύναμης (άνεπαρκεια κι' αυτών των άγαθών πρώτης
ανάγκης); δ) στην άνάπτυξη του μεταπρατισμού και της κερδοσκοπί-
ας στο μεγαλύτερο βαθμό.

2) Άνάρχο ύμενη κ' έκμεταλλευτική μαύρη ά-
γορά. Είναι συνέπεια τόσο των παραπάνω, όσο και της έλλειψης στοι-

χειώδους οργάνωσης της οικονομίας για την πολεμική περίοδο σε συνδυασμό με το χτύπημα, από μέρους των ενωμένων δυνάμεων κατακτητή και αντίδρασης, του άγωνα του λαού για την επιβίωσή του.

3) **Κακός ήθης πληθωρισμός.** Συνεχής έκτοπισμός του χαρτονομίσματος σά μέσου πληρωμής μη την ιλιγγιώδη ταχύτητα κυκλοφορίας που πρέπει να θεωρείται σάν αποτέλεσμα κι' όχι σάν αίτια των παραπάνω δύο χαρακτηριστικών. Βέβαια κι' ο πληθωρισμός επιδρά αντανακλαστικά με τη σειρά του και έπιτείνει την όξυτητα των δύο παραπάνω παραγόντων. Ο πληθωρισμός αυτός σάν φαινόμενο παράγωγο, σάν φαινόμενο αντανακλαστικό, σάν φαινόμενο που παρουσιάζεται στη σφαίρα της ανταλλαγής κι' όχι της παραγωγής, έκδηλώνει ανάγλυφα με τις διαβρωτικές του ιδιότητες για την όλη οικονομία, τον χωρισμό του λαού στις κατηγορίες: 1) Τών κατόχων λιρών κ' έμπορευμάτων στά όποια σπεύδουν να επενδύσουν τό πληθωρικό χαρτονόμισμα. 2) Τών εργαζομένων γενικά στρωμάτων του λαού, που αγωνίζονται, με τη ρευστή και φευγαλέα αξία των χαρτονομισμάτων, να ξεγαντζώσουν άπ' τα νύχια των πρώτων όσα αγαθά αυτοί θάταν διατεθημένοι για τό παιχνίδι της σπέκουλας τους στό Χρηματιστήριο (ανάλογα με την τιμή της λίρας, τις πληροφορίες για τόν πόλεμο, για τό κάλυμμα κ. λ. π.) να τούς παραχωρήσουν. Ο πληθωρισμός είναι ή ένσάρκωση της άγωνίας του λαού και γι' αυτό ίσως να φαίνεται από την πρώτη ματιά σάν πρωτογενές αίτιο της οικονομικής κατάστασης.

ΟΙ ΤΡΕΙΣ ΔΡΟΜΟΙ

Τρεις είναι οι κυριώτερες λύσεις που μπορούν να δοθούν τόσο για την οργάνωση της παραγωγής και την πραγματοποίηση έπάρκειας αγαθών, όσο και για την καλή κυκλοφορία και διανομή των αγαθών αυτών.

Η πρώτη λύση είναι ν' αφήσουμε τά πράγματα να ακολουθήσουν τό δρόμο τους όπως στην «παλιά καλή εποχή» που οι αμόρφητες δυνάμεις της οικονομίας ρυθμίζανε «ικανοποιητικά» την οικονομική ζωή μιας χώρας και να επιδιώξουμε την κάλυψη των σημερινών έπειγουσών άναγκών μας μονάχα άπ' τη βοήθεια που θά δοθεί άπ' τούς οργανισμούς βοήθειας των Συμμάχων.

Η δεύτερη λύση, έντελώς αντίθετη με την πρώτη, είναι να δώσουμε όλες τις οικονομικές λειτουργίες στό κράτος, να άπαγορέψουμε τό έμπόριο και την επιχειρηματική πρωτοβουλία και να συγκεντρώσουμε τά αγαθά με τό μηχανισμό των οργανισμών συγκέντρωσης που είχανε κι' από παλιά αυτόν τόν πρόορισμό (οργανισμοί συγκέντρωσης λαδιού, σταριού, σταφίδας κ.λ.π.)

Την πρώτη λύση θά την όνομάσουμε για την καλύτερη συνέννόσή μας στά παρακάτω: «λύση άσύδοτης λειτουργίας της οικονομίας» και τη δεύτερη λύση: «λύση άσύδοτης λειτουργίας του Κράτους σάν ρυθμιστή της οικονομίας».

Την τρίτη λύση θά την έκθέσουμε άφοδ κάνουμε κριτική των δύο λύσεων που ανάφεραμε.

ΚΡΙΤΙΚΗ ΤΗΣ ΛΥΣΗΣ ΤΗΣ ΑΣΥΔΟΤΗΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

α) Στην παραινώνη

Πρέπει, προτού προχωρήσουμε στην κοιτική ανάλυση της άποψης αυτής, να τονίσουμε πως ή επάρκεισ σε είδη κτανάλωσής για τις πλατειές λαϊκές μάζες κι' όχι μονάχχ για μιὰ στενή «πλούσια» αλλά «μαύρη» αγορά, συνδέεται αναπόσπιστα με την ανασυγκρότηση της παραγωγής, πράμη που σημερινή: μ' ένα δλόκληρο σύστημα προοδευτικής δραστηριοποίησης των διαφόρων κλάδων και υποκλάδων της οικονομίας, ανάλογα με τη σημασία του καθενός για την παραγωγή.

Ας εξετάσουμε τώρα κιτά πόσο μπορούμε να εμπιστευθούμε άποκλειστικά στη λειτουργία των αυτόρμητων δυνάμεων της αγοράς για την επίτευξη του παραπάνω σκοπού.

Και πρώτα-πρώτα ξεκινώντας απ' τις συγκεκριμένες συνθήκες που παρουσιάζει σήμερα ή οικονομία μας, συνθήκες καταστροφής και αδράνειας έμψυχου και άψυχου ύλικου, πρέπει να υποθέσουμε πως ή ιδιωτική πρωτοβουλία θα άνχλάζει το έργο του ξεκινήματος της παραγωγής, μεριμνώντας αὐτή για το τι πρέπει να παραχτεί, για το πόσο πρέπει να παραχτεί και από ποιους θα κταναλωθεί.

Εδώ μπίνει το ρήτημα: Η σχέση προσφοράς και ζήτησης είναι σχέση που δείχνει τη σχέση των άνγκων που έχει μιὰ κοινωνία στο σύνολό της με τα άγαθά που διαθέτει;

Αυτό θα συνέβαινε άν μπορούσε να λειτουργήσει το σημερινό οικονομικό σύστημα σαν λογιστικό σύστημα εξίσωσης προσφοράς και ζήτησης, πράμη που δεν μπορεί να γίνει, έφστο γενετικό χαρακτηριστικό της σημερινής κοινωνίας είναι ο νόμος της άξίως, του κέρδους του κεφαλαίου κι' όχι της ίκινυτοίησης των άνγκων των πλατειών εργαζομένων μαζών σε άξίως χρήσης. Η χαμηλή άγροαστική δύναμη των μαζών δεν άφνει να ίκινυτοίηθούν στην άγορά οι άπόλυτες άνάγκες τους. Βέβαια θεωρητικά το κεφάλαιο κινείται για μιὰ εξίσωση της συνεχούς ανισότητας άνάμειχ σε προσφορά και ζήτηση, τοποθετούμενο στους κλάδους που ύπάρχει περισσότερη ζήτηση και τείνοντας έτσι να εξισώσει το μέσο ποσοστό κέρδους άνάμειχ στους διαφόρους κλάδους της οικονομίας. Στην «πράξη» όμως της σημερινής κοινωνίας, αὐτή ή εξίσωση του μέσου ποσοστού κέρδους και ή τάση του κεφαλαίου ν' άντιπροκριθεί στις έκφραζόμενες μέσω της ζήτησης άνάγκες, συνχιντά ώρισμένα έμπόδια απ' την ίδια τη φύση του συστήματος.

Δέ θ' άπκριθούμε εδώ τα έμπόδια αὐτά. Άλλά το άποτέλεσμα τους είναι τοῦτο: Η σημερινή οργάνωση της οικονομίας, μη δοντας σχεδιοποιημένη και διχθέτωντας άναπτυγμένο πιστωτικό σύστημα, έπιτρέπει στον άτομικό έπιχειρηματία ν' άποδύεται σε άντιοικονομικές προσπάθειες (πολύ περισσότερο άν έξασφχλίζεται με μονοπώλιο), έτσι που να πρέπει να ξεσπάσει μιὰ κρίση, ή μιὰ κατατροφή στον κλάδο του, ή σ' όλη την οικονομία, για να τον κάνει να άλλάξει προσανατολισμό. Αυτό όφείλεται στο ότι την προειδοποίηση για το οικονομικά σωστό ή μη σωστό της έπιχείρησης δίνει μόνο το παιχνίδι των τιμών. Άλλά ως ότου στην άγορά να έκδηλωθεί ή προτίμηση της ζήτησης για τα έτοιμα άγαθά

του κλάδου αυτού περνάει χρόνος.

Συνέπεια των παραπάνω είναι ή παραγωγή να προσανατολίζεται σε είδη που δεν είναι πρώτης ανάγκης και να ύστερεί σε παραγωγή ειδών άμεσης και έπειγουσας ανάγκης.

Η λειτουργία των αυτόθρομητων δυνάμεων της αγοράς περικλείνει κινδύνους και για τη μελλοντική εξέλιξη της οικονομίας, αν από σήμερα αρχίσουν πάλι να λειτουργούν παρασιτικοί κλάδοι που τους προστάτευε ή δασμολογική πολιτική της 4ης Αυγούστου. Οί κλάδοι αυτοί ούτε στο παρόν, ούτε στο μέλλον μπορούν να ώφελήσουν την ανάπτυξη της οικονομίας μας, άλλ' αντίθετα θα διαιωνίσουν τον αντιοικονομικό χαρακτήρα της.

Αυτά για τη δυνατότητα πραγματοποίησης έπάρκειας, αποκλειστικά μέσω του συστήματος των «τυφλών δυνάμεων της αγοράς».

β) Στην κυκλοφορία και τη διανομή.

Ός προς τη διανομή των αγαθών, το σύστημα αυτό θα προκαλέσει σοβαρές διαταραχές στην κυκλοφορία των αγαθών και την ίσομερη κατανομή τους ανάμεσα σε διάφορες περιφέρειες, έπαρχίες, πόλεις κ.λ.π.

α) Ξέρουμε πως μόνο όπου ύπάρξει χρήμα, εκεί θα τρέξουν οί έμποροι να μεταφέρουν είδη. Ξέρουμε επίσης πως περιφέρειες ολάκερες έχουν ανάγκη, πριν ευδοκήσει ή ιδιωτική πρωτοβουλία να μεριμνήσει γι' αυτές, να έφοδιάστουν τόσο με μέσα παραγωγής όσο και με μέσα διατροφής. Θα πρέπει οί περιφέρειες αυτές, έξω από ώρισμένα και λίγα στοιχειώδη αγαθά που θα τους έστελνε ή διεθνής φιλανθρωπία, να έφοδιάστουν γρήγορα με τα είδη που έχουν ανάγκη.

β) Η πρωτοβουλία του ατομικού έπιχειρηματία με την αυθαίρετη από μέρος του έκτίμηση των αναγκών της αγοράς και την αυθαίρετη έκλογή που θα κάνει ο ίδιος των ειδών που θα προμηθέψει στην αγορά, μπορεί να οδηγήσει σε σημαντικές καταστροφές, πράξεις σε βάρος της έθνικης οικονομίας, π. χ. ξύλευση δάσους και καταστροφή του για προμήθεια καυσοξύλων, ή σφάξιμο ζώων ενώ έχρειάζονταν για την καλλιέργεια της γης και άλλα.

γ) Τέλος, το ασυντόνιστο και ασυστηματοποίητο της προμήθειας των αγαθών από τις διάφορες περιφέρειες θα προκαλεί άλλοι υπερβολική ζήτηση και ύψωση τιμών, άλλοι άζητησία και νέκρωση της παραγωγής κ.ά.

* * *

Τελειώνοντας την κριτική μας πάνω στη λύση της ασύδοτης λειτουργίας της οικονομίας, μπορούμε να διατυπώσουμε το συμπέρασμα πως ή λύση αυτή είναι άπαράδεκτη:

1) Γιατί δεν είναι σε θέση να ικανοποιήσει προοδευτικά τις πραγματικές, άμεσες και έπειγουσες ανάγκες του λαού.

2) Γιατί οί τυφλές δυνάμεις της αγοράς έπιτείνουν τα κακά της άνισης κατανομής του εισοδήματος σε πολεμική περίοδο.

3) Γιατί ή ιδιωτική πρωτοβουλία, αν πάρουμε υπ' όψει τον καθυστερημένο χαρακτήρα της έλληνικης οικονομίας, τείνει να ευνοήσει παρασιτικούς κλάδους και να παραμελήσει παραγωγικούς κλάδους που απ την προκοπή τους έξαρτιέται, σε μεγάλο βαθμό, τόσο ή λύση του έπισιτιστικού όσο και ή μεταπολεμική όργάνωση της οικονομίας σε υγιείς βάσεις.

(Στο έρχόμενο φύλλο: « Κριτική της λύσης του ασύδοτου παρεμβατισμού » και « Ο τρίτος δρόμος »).

ΝΤΟΚΟΥΜΕΝΤΑ

Ο ΧΑΡΤΗΣ ΤΟΥ ΑΤΛΑΝΤΙΚΟΥ

Ο Πρόεδρος τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν καὶ ὁ Πρωθυπουργὸς κ. Ουίνστον Τσώρτσιλ, ἀντιπρόσωπὸς τῆς κυβέρνησης τῆς Αὐτοῦ Μεγάλειότητος γιὰ τὸ Ἠνωμένο Βασίλειο, συναντηθέντες, θεωροῦν ὀρθὸ νὰ καμῶν γνωστὲς ὠρισμένες ἀρχές κοινές γιὰ τὴν ἐθνικὴ πολιτικὴ τῶν χωρῶν τους, πάνω στὶς ὁποῖες ἀρχές βασιζοῦν τίς ἐλπίδες τους γιὰ ἓνα καλύτερὸ μέλλον τοῦ κόσμου.

Πρῶτο. Οἱ χώρες τους δὲν ἐπιδιώκουν καμιά ἐπέκταση, ἐδαφικὴ ἢ ἄλλη.

Δεύτερο. Ἐπιθυμοῦν νὰ μὴ δοῦν ἐδαφικὲς ἀλλαγές ποῦ δὲ θὰ εἶναι σύμφωνα με τίς ἐλεύθερα ἐκφρασμένες ἐπιθυμίες τῶν ἐνδιαφερομένων λαῶν.

Τρίτο. Σέβονται τὸ δικαίωμα ὅλων τῶν λαῶν νὰ ἐκλέξουσιν τὴ μορφή τῆς Κυβέρνησης κάτω ἀπὸ τὴν ὁποία θὰ ζήσουν καὶ ἐπιθυμοῦν νὰ δοῦν τὴν ἀποκατάσταση τῶν κυριαρχικῶν δικαιωμάτων καὶ τῆς αὐτοκυβέρνησης γιὰ ἐκείνους ποῦ τὰ ἐστερήθηκαν με τὴ βία.

Τέταρτο. Θὰ προσπαθήσουν, με τὸν δέοντα σέβασμό πρὸς τίς ἤδη ὑπάρχουσες ὑποχρεώσεις τους, νὰ ἐπέκτείνουσιν ὑπὸ ἴσους ὁροὺς γιὰ ὅλα τὰ Κράτη, μεγάλα ἢ μικρά, νικητὲς ἢ νικημένους, τὴν εὐκόλεια συμμετοχῆς τους στὸ ἐμπόριο καὶ ἀπόκτησῆς τῶν πρώτων ὑλῶν ποῦ χρειάζονται γιὰ τὴν οἰκονομικὴ τους εὐημερία.

Πέμπτο. Ἐπιθυμοῦν νὰ πραγμάτωσιν τὴν πληρέστερη συνεργασία μεταξὺ ὅλων τῶν ἐθνῶν στὸ οἰκονομικὸ πεδίο, με σκοπὸ νὰ ἐξασφαλίσουν γιὰ ὅλους βελτιωμένους ὁροὺς ἐργασίας, οἰκονομικὴ πρόοδο καὶ κοινωνικὴ ἀσφάλεια.

Ἑκτο. Μετὰ τὴν τελειωτικὴν κατὰστρόφη τῆς Ναζικῆς τυραννίας ἐλπίζουν νὰ δοῦν ἐγκαθιδρυμένη μιὰ εἰρήνη ποῦ θὰ ἐξασφαλίζει σὲ ὅλα τὰ ἔθνη τὰ μέσα νὰ ζοῦν ἐν ἀσφαλείᾳ μέσα στὰ σύνορά τους καὶ ποῦ θὰ ἐξασφαλίζει τὴ βεβαιότητα γιὰ ὅλους τοὺς ἀνθρώπους, σ' ὅλες τίς χώρες, νὰ ζήσουν τὴ ζωὴ τους ἐλεύθεροι ἀπὸ φόβο καὶ ἀνάγκη.

Ἑβδομο. Μιὰ τέτοια εἰρήνη θὰ ἔπρεπε νὰ ἐπιτρέπει σ' ὅλους τοὺς ἀνθρώπους νὰ διάσχίζουσιν τίς θάλασσες καὶ τοὺς ὠκεανούς ἀνενόχλητοι.

Ὀγδοο. Πιστεύουν ὅτι ὅλα τὰ ἔθνη τοῦ κόσμου γιὰ λόγους ρεαλιστικούς ὅσο καὶ πνευματικούς, ὀφείλουν νὰ ἐγκαταλείψουν τὴ χρῆση τῆς βίας. Δεδομένου ὅτι καμιά εἰρήνη μελλοντικὴ δὲν μπορεῖ νὰ διατηρηθεῖ ἐὰν οἱ ἐξοπλισμοὶ γῆς, θάλασσας, ἢ ἀέρα ἐξακολουθοῦν νὰ χρησιμοποιοῦνται ἀπὸ ἔθνη ποῦ ἀπειλοῦν, ἢ μπορεῖ νὰ ἀπειλήσουν ἐπίθεσιν ἔξω ἀπὸ τὰ σύνορά τους, πιστεύουν ὅτι μέχρι ὅτου ἐγκαθιδρυθεῖ ἓνα πλατύτερο καὶ διαρκές σύστημα γενικῆς ἀσφαλείας, ὁ ἀφοπλισμὸς τέτοιων ἐθνῶν εἶναι ἀπαραίτητος. Ὅμοια θὰ βοηθήσουν καὶ θὰ ἐνθαρρύνουν κάθε ἄλλο πρακτικὸ μέσο ποῦ θὰ ἐλαφρώσει γιὰ τοὺς φιλειρηνικούς λαούς τὸ συντριπτικὸ φόρτιο τῶν ἐξοπλισμῶν.

ΜΕΡΙΚΕΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ

Ο Χάρτης του Ατλαντικού υπογράφηκε στις 14 Αυγούστου 1941, ύστερά από τις συναντήσεις που είχαν ο Πρόεδρος Ρουσβελτ και ο Πρωθυπουργός Τσώρτσιλ πάνω στο θωρηκτό «Πρίγκηψ της Ουαλλίας» και το καταδρομικό «Αύγουστα», στον Ατλαντικό.

Μετά από μερικές βδομάδες, στις 29 Σεπτεμβρίου 1941, σε μία συνεδρίαση του Διασυμμαχικού Συμβουλίου που έγινε στα Άνάκτορα τς Σαιν Τζέιμς, ο Χάρτης του Ατλαντικού έγινε δεκτός και υπογράφηκε από τους αντιπρόσωπους των έξης χωρών: Βέλγιο, Τσεχοσλοβακία, Ελλάδα, Λουξεμβούργο, Ολλανδία, Νορβηγία, Πολωνία, Ένωση Σοσιαλιστικών Σοβιετικών Δημοκρατιών, Γιουγκοσλαυα, Έλεύθερη Γαλλία:

Μετά την είσοδο των Ηνωμένων Πολιτειών στον πόλεμο, υπογράφηκε στην Ουάσιγκτων, την 1η Ιανουαρίου 1942, η παρακάτω Δήλωση που αναφέρεται στο Χάρτη του Ατλαντικού:

«Οι υπογράφόμενες κυβερνήσεις, έγκρινοντας το κοινό πρόγραμμα σκοπών και αρχών που περιλαμβάνεται στην κοινή δήλωση του Προέδρου των Ηνωμένων Πολιτειών και του Πρωθυπουργού της Μεγάλης Βρετανίας και Βόρειας Ιρλανδίας, τη γνωστή ως Χάρτη του Ατλαντικού,

Δηλώνουν:

1) «Κάθε μιά από αυτές τις κυβερνήσεις υποχρεούται να χρησιμοποιήσει όλα τα στρατιωτικά και οικονομικά της μέσα ενάντια σε κείνο το μέλος της Τριμερούς Συνθήκης και των συμμάχων της με το όποιο η κάθε μιά από αυτές τις κυβερνήσεις βρίσκονται σε πόλεμο.

2) «Κάθε μιά από αυτές τις κυβερνήσεις υποχρεούται να συνεργασθεί με τις άλλες υπογραφόμενες κυβερνήσεις και να μην κάνει χωριστή ανακωχή ή ειρήνη με τον έχθρο.

«Στην παραπάνω δήλωση μπορούν να προσχωρήσουν και άλλα έθνη που δίνουν ή μπορούν να δώσουν υλική βοήθεια και ενίσχυση στον αγώνα για τη νίκη ενάντια στο Χιτλερισμό».

Το παραπάνω έγγραφο, γνωστό ως «Κοινή Δήλωση των Ένωμένων Έθνών» υπογράφηκε από τους αντιπρόσωπους των έξης χωρών: Ηνωμένες Πολιτείες, Ηνωμένο Βασίλειο της Μεγάλης Βρετανίας και Βόρειας Ιρλανδίας, Ένωση Σοσιαλιστικών Σοβιετικών Δημοκρατιών, Κίνα, Ολλανδία, Αυστραλία, Βέλγιο, Καναδάς, Κόστα Ρίκα, Κούβα Τσεχοσλοβακία, Δημοκρατία του Αγίου Δομηνίκου, Σάν Σαλβατώρ, Ελλάδα, Γουατεμάλα, Αϊτή, Ονδουράς, Ινδίοι, Λουξεμβούργο, Νέα Ζηλανδία, Νικαράγουα, Νορβηγία, Παναμάς, Πολωνία, Νοτιοαφρικανική Ένωση, Γιουγκοσλαυα.

Αργότερα προσχώρησαν πολλές άλλες χώρες και στο Χάρτη του Ατλαντικού και στην Κοινή Δήλωση.

Η Αγγλοσοβιετική Συνθήκη Συμμαχίας της 26ης Μαΐου 1942 κάνει μνεία του Χάρτη του Ατλαντικού. Επίσης οι αποφάσεις της Συνδιάσκεψης της Μόσχας της 30ης Οκτωβρίου 1943, και της Συνδιάσκεψης της Τέχεράνης της 1ης Δεκεμβρίου 1943 (στο ανακοινωθέν το σχετικό με την Περσία).

ΣΕΛΙΔΕΣ ΑΠΟ ΤΟΝ ΡΟΜΑΙΝ ΡΟΛΛΑΝ

Στις 30 του περασμένου Δεκέμβρη πέθανε στη Γαλλία ο Ρομάν Ρολλάν. Ο ΕΛΛΗΝ θα δημοσιεύσει μελέτη για τη ζωή και το έργο του μεγάλου αυτού συγγραφέα και αγωνιστή. Σήμερα δίνουμε στους αναγνώστες μας μερικά χαρακτηριστικά αποσπάσματα. Τα διαλέξαμε από τα χρόνια 1935 και 1936, δηλαδή από μια περίοδο όπου ο Ρομάν Ρολλάν βρίσκεται στην πρώτη γραμμή των αγώνων του Γαλλικού λαού ενάντια στην έσωτερική και έξωτερική αντίδραση.

ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΙΡΗΝΗ:

.... Η λέξη «ειρήνη» σκεπάζει το ίδιο τα νεκροταφεία και τους κάμπους του θερισμού. Η ειρήνη μπορεί να νάνι ή φοβισμένη σιωπή που επιβάλλουν οι τύρχννοι στους σκλαβωμένους λαούς, ή η ήτυχία της δουλειάς που την θέλησαν και την κατάκτησαν οι λαοί οι έλεύθεροι. Μπορεί να είναι ή ειρήνη του δόλου και της άνχμονής που προετοιμάζει για τα άρπακτικά κράτη τη νίκη των όπλων, στην ώρα που έχουν διαλέξει. Η ή άγρυπνη και ισχυρή ειρήνη που προτάσσει το φραγμό της στο κύμα του πολέμου. Και υπάρχει ακόμα ή ειρήνη που δεν κάμνει άλλο από το να επαναλαμβάνει «Ειρήνη!», που δεν θέλει τίποτ' άλλο από το να μη βλέπει τον πόλεμο που έρχεται και να τον παρμερίζει, για όσο το δυνατό περισσότερο χρόνο, από το όπτικό της πεδίο...

Είναι καλό να κάνουμε το ξεδιάλεγμα ανάμεσα σ' όλα αυτά τα είδη της ειρήνης, να παραμερίσουμε την ειρήνη την ψεύτικια και άνάπηρη, εκείνη που ξεγελά το νοῦ και παραλύει τη θέληση και να ποῦμε πιά είναι ή δική μας Ειρήνη.

Δική μας είναι ή ειρήνη των έλεύθερων λαών, των έλεύθερων ανθρώπων όλων των χωρών, που πρέπει να ένωθουν ενάντια στον πόλεμο και σ' εκείνους που τον προετοιμάζουν, ενάντια στο φασισμό όλων των χωρών—της δικιάς μας και των άλλων, — ενάντια σ' ό,τι άπειλεί την έλευθερία, την ανθρώπινη αξιοπρέπεια, την κοινωνική πρόοδο. Γιατί ό,τι είναι ανθρώπινο είναι δικό μας. Και ό,τι είναι έχθρός της ανθρωπότητας, όλοι οι ρασιισμοί, όλοι οι ίμπεριαλισμοί—ό δικός μας και οι άλλοι—είναι έχθρός μας....

ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΤΙΔΡΑΣΗ:

.... Γνωρίζουμε τις συζητήσεις που κάμνει μέσα στο σκοτάδι μια φατριαστική κυβέρνηση, όπλισμένη ενάντια στο λαό της με τα τυραννικά της διατάγματα. Για μίαν άπατηλή έγγωση ειρήνης πάνω στο Ρήνο, επί 10 ή 20 χρόνια, ό μυωπικός έγωϊσμός της είναι έτοιμος να ξαπολύσει τη γερμανική είσβολή προς την Άνατολή, είναι έτοιμος να θυσιάσει τους συμμάχους της μικρής Άντάντ και της ΕΣΣΔ. Σά να μην ήταν φανερό, ακόμα και για το μυαλό το πιο περιορισμένο, ότι ό έχθρός, συντηρημέ-

νος και υπέρμετρα μεγαλωμένος από τη νίκη, θα στραφεί ύστερα ενάντια στη Γαλλία, που θα είναι εκ των προτέρων καταστρεμμένη ήθικα και απομονωμένη! Έτσι επιβεβαιώνεται ακόμα μια φορά η πείρα ότι, ακόμα και σ' αυτούς που μιλούν σήμερα το πιο θορυβώδικα στο όνομα της πατρίδας, το ταξικό αίσθημα, το αίσθημα του πουγγιού, θα είναι πάντα ισχυρότερο από το αίσθημα της πατρίδας! Οι άποστάτες της Δημοκρατίας, οι πλουτισμένοι, οι καλοθρεμένοι από τη δημοκρατική εξουσία, ανησυχούν λιγότερο για το όγκούμενο κύμα του Παγγερμανισμού παρά για την προοδο της επαναστατικής σκέψης. Και είναι έτοιμοι, ενάντια στους σοβιετικούς συμμάχους τους, να μεταχειριστούν την ίδια αυτή μιλιταριστική Γερμανία, που ως χτές ακόμα κήρυσσάν ενάντια της το ευάγγελο του μίσους και της εξόντωσης.....

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΔΙΑΝΟΟΥΜΕΝΟΥΣ :

.... Οι διανοούμενοι οφείλουν να διεκδικήσουν τη θέση τους, που πρέπει να είναι η πρώτη θέση μέσα στους κινδύνους της μάχης! Γιατί η μάχη που δίνεται είναι επίσης η μάχη του απειλούμενου πνεύματος, ενάντια στην πιο μαύρη αντίδραση....

Πέρασε πια ο καιρός όπου οι διανοούμενοι έπρεπε να περιοριστούν στη στωϊκή αντίσταση του «ένός ενάντια σε όλους», στην πνευματική ανεξαρτησία του απομονωμένου, που πετυχαίνει κουτσά-στραβά να σώσει την ελευθερή του συνείδηση. Αυτή ήταν μια απελπισμένη και γελοία παρηγοριά νικημένων. Κι' εμείς δεν είμαστε κι δε θα είμαστε ποτέ νικημένοι. Πρέπει να νικήσουμε· κι' ό,τι πρέπει, θα γίνει. Γιατί το «πρέπει» αυτό είναι κάτι περισσότερο από μια θέληση άτομου ή ομάδας που ξεγείρονται ενάντια σε μια μοίρα: είναι ο ίδιος ο νόμος της ιστορικής ανάπτυξης, είναι η ίδια η μοίρα.

Διανοούμενοι, ας μη μιλάμε πια για μιάν ανεξαρτησία που είναι προορισμένη μονάχα για μερικούς προνομοιούχους! Η πνευματική ελευθερία είναι άδιαχώριστη: είναι για όλους....

ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΣΣΔ :

.... Η βασική κολώνα, που πάνω της στηρίζεται όλο το οικοδόμημα, είναι η ΕΣΣΔ. Αυτή αντιπροσωπεύει την ήρωϊκότερη προσπάθεια του Λαού της Δουλειάς για να λευτερωθεί και να οργανωθεί.... Μέσα στο αιώνιο παιχνίδι της σκευωρίας των Ιμπεριαλιστικών κυβερνήσεων, η ΕΣΣΔ είναι για όλους έμας, το φρούριο. Η ειρήνη του κόσμου και το απεριόριστο μέλλον του, έχουν για θώρακα τα τείχη του Κρεμλίνου. "Ας μὴν αφήσουμε να τ' αγγίξουν ποτέ. "Ας επιβλέπουμε άγρυπνοι τις ποταπές και πλαδαρές κυβερνήσεις που είναι πάντα έτοιμες να κάμουν, ή να επιτρέψουν να γίνει, μια προδοσία. "Ας επιβλέπουμε άγρυπνοι τους μαστρωπούς των κρατικών μας υποθέσεων και της βιομηχανίας.

.... Θα ήθελα να δημοσιεύω ένα βιβλίο με τις επιστολές που μου έγραψαν άγνωστοι φίλοι, απ' όλα τα σημεία και όλα τα στρώματα της ΕΣΣΔ: από την Ύπχιθρο, τα έργαστάσια, τα σχολεία, τον Κόκκινο Στρα-

τό. Είναι αδύνατο ν' αντισταθεί κανείς στην πνοή της χαράς και της ενέργητικότητάς που φυσά από την ήρωική αυτή αισιοδοξία ενός κόσμου που προχωρά. Ω, πόσο είναι μακριά ή γηραιά Ρωσία, ή γηραιά Ευρώπη, των Ντιστογιέφσκυ και των Μπωντελαίρ ή των Φλωμπέρ, της απαισιοδοξίας που φορούσε την κόρωνα της τέχνης ή του μυστικισμού το φωτιστέφανο !....

ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ :

.... Η ελευθερία, για την οποία φαίνεται πως μιλάτε με νοσταλγία, υπήρξε στην πραγματικότητα ή πιδ αιοχρή άπατη. Γραμμένη πάνω στις προόψεις των φυλακών και των αστυνομικών τμημάτων, από τους άρχοντες της εξουσίας και του χρήματος, που την υπεξείρεσαν προς όφελός τους, δεν υπήρξε ποτέ παρά μια κλεμένη πολυτέλεια μιας τάξης προνομιούχων. Ποιά ήταν ποτέ η ελευθερία των φτωχών ; Πόσος χλευασμός υπάρχει μέσα στα κείρια της εξουσίας που ποραχωρούνται στις μάζες του εργατικού και αγροτικού έθνους ! Η μεγάλη επίδειξη της καθολικής ψηφοφορίας, έξασφάλισε μήπως ποτέ στα εκατομμύρια των ψηφοφόρων τη δυνατότητα να εκλέγουν, μια φορά κάθε 4 χρόνια, και να εκλέγουν «έν γνώσει» και να έλέγχουν τους εκλεκτούς τους για την υπόλοιπη κοινοβουλευτική περίοδο ; Όλοι οι τροχοί του δημοκρατικού μηχανισμού είναι συνειδητά παραπονημένοι. Ανύπαρκτος ο ελεύθερος τύπος. Κανένα μέσο, για εκατομμύρια ανθρώπων, να θεμελιώσουν ελεύθερα τη γνώμη τους. Μια συνεχής πίεση, με την άπειλη και με το χρήμα, από τις δυνάμεις της εξουσίας και των εργοδοτών.

Είχα να πολεμήσω συνεχώς για να μπορώ ν' ακούουμαι, μέσα στα περιοδικά και τις εφημερίδες. Και δε φταίνε οι μεγάλοι ευνουχοί του πνεύματος αν δεν κατόρθωσαν να πνίξουν τη φωνή μου. Δεν παραπονιέμαι. Έμαθα την αντρικία αλήθεια από το μεγάλο λόγο του έτοιμοθάνατου Φάουστ : «Τη λευτεριά και τη ζαή τις αξίζει εκείνος μονάχα που τις κατακτά κάθε μέρα».

Δεν υπάρχει λευτεριά παρά εκείνη που αποσπούμε, με τη βία, από τους αιώνιους δυνάστες του πνεύματος. Μην παίζετε λοιπόν τους σκανδαλισμένους όταν η εργατική τάξη χρησιμοποιεί τη βία, για να κατακτήσει τη λευτεριά, που ή βία της άρνήθηκε !....

ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΟΔΟ :

.... Όσο για την Πρόοδο, πιθανόν αυτή να είναι σε « παρακμή » στη Δύση των καλάμαράδων... Πιθανόν ή γή νάπαυσε να γυρίζει για τους σκυθρωπούς νομοτάγεις της ακαδημαϊκής σκέψης, που γαντζώνονται στο παρελθόν και μασουλίζουν σά μαστίχα την «πτώχευση της επιστήμης».

Άλλά εμείς ανήκουμε σε μιάν άλλη Γαλλία, σε μιιά Γαλλία που βρίσκεται σε πάντοτινη πορεία προς τα μακρυνά, ύψηλά όροπέδια του μέλλοντος. Η πορεία είναι μακρυνή, είναι επίπονη. Μά ήτανε ακόμα

CIA-RDP80S01540R004700160004-5 καν πριν από μᾶς, από τῆ χαμηλὴ γῆ τῆς προϊστορίας καὶ ποὺ δημιουργήσαν, με τοὺς κόπους καὶ με τὶς ἐλπίδες τους, τῆ δικιά μας ἀνθρωπότητα. "Όταν θὰ πέσουμε στὴν πορεία μας, θὰ πέσουμε, ὅπως ἐκεῖνοι, με τὸ πρόσωπο πρὸς τὰ ἔμπροσ....

Ἡ Πρόοδος δὲ συζητιέται, ὅπως δὲ συζητιέται ἡ κίνηση. Ἀποδεικνύεται—με τὸ περπάτημα. Ὑπάρχει μιὰ ἀνθρωπότητα ποὺ περπατᾷ. Ὑπάρχει μιὰ ἀνθρωπότητα ποὺ κἀθεται, ἢ, καλλίτερα ποὺ κυλιέται στὸ βοῦρκο. Ἄς σκάψει τὸν τάφο της! Ἐμεῖς ἀφίνουμε τοὺς πεθαμένους νὰ θάψουν τοὺς πεθαμένους τους. Καὶ περπατοῦμε....

(Ἐλεύθερη ἀπόδοση στὰ ἑλληνικὰ Θ.Π.)

ΣΤΟ ΕΡΧΟΜΕΝΟ: Θ. Πιερίδη «Ὁ Ρωμαῖν Ρολλάν, ἕνας γίγαντας τῆς τέχνης, τῆς σκέψης καὶ τῆς δράσης».

ΕΛΕΥΘΕΡΟ ΒΗΜΑ

ΟΙ ΑΙΓΥΠΤΙΩΤΕΣ ΕΛΛΗΝΕΣ

Ὁ ΕΛΛΗΝ δημοσιεύει τὸ παρακάτω ἄρθρο σὺν ἀπλῆ γνώμη ἀναγνώστη του, χωρὶς νὰ συμμερίζεται, σ' ὅλη τῆ γραμμῆ, τὶς ἀπόψεις ποὺ ἐκφράζονται σ' αὐτό. Μέσα στὸ γενικὸ πνεῦμα τοῦ περιοδικοῦ μας εἶναι καὶ ἡ τίμια καὶ καλόπιστη συζήτηση—ὄχι οἱ ἔμπαθεις καὶ ἀχαλίνωτες κραυγὲς τῶν διαφόρων γνωστῶν «ἐκστρατειῶν»! — τῶν προβλημάτων ποὺ ἀπασχολοῦν σήμερα τοὺς Ἕλληνες γενικὰ καὶ ἰδιαίτερα τοὺς Ἕλληνας τῆς Αἰγύπτου.

Πιστεύουμε ὅτι ἡ συζήτηση τῶν προβλημάτων αὐτῶν σ' ἕνα ΕΛΕΥΘΕΡΟ ΒΗΜΑ θὰ εἶναι μιὰ δουλειὰ ὠφέλιμη καὶ δημιουργική.

Οἱ Ἕλληνες ποὺ εἶναι ἐγκατεστημένοι στὴν Αἴγυπτο ἀπὸ δῶ κ' ἕναν αἰῶνα σχεδόν, ὑπῆρξαν πάντοτε γνήσιοι Ἕλληνες, πάντοτε ζοῦσαν καὶ ζοῦν με τὸ ὄραμα τῆς γλυκείας Πατρίδας μπροστὰ τους καὶ πάντοτε με τὴν νοσταλγία νὰ γυρῶσιν μιὰ μέρα στὸν τόπο τους. Οἱ δωρεὲς ποὺ ἔκαναν στὴν Ἑλλάδα οἱ διάφοροι εὐεργέτες, δείχνουν πόσο ἀκμαῖο ἔμεινε πάντοτε τὸ αἶσθημα τῆς φιλοπατρίας στὰ ξενητεμμένα αὐτὰ παιδιά τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ.

Σήμερα, με τὴν ἐξέλιξη ποὺ πῆραν τὰ γεγονότα στὴν πατρίδα μας, δὲν μένει λιγώτερο στραμμένη ἢ προσοχὴ τοῦ Αἰγυπτίωτη Ἕλληνα στὴν Ἑλλάδα. Εἶναι ἀναμφισβήτητο ὅτι οἱ Ἕλληνες τῆς Αἰγύπτου ἀγαποῦν τὴν Ἑλλάδα καὶ θέλουν νὰ βλέπουν τὰ ἐκεῖ ἀδελφία μας νὰ ζοῦν εὐτυχισμένα. Αὐτὸς εἶναι ὁ καὶ μὸς κάθε Ἕλληνα τῆς Αἰγύπτου καὶ γενικὰ τοῦ ἐξωτερικοῦ. Ἄν τῶρα ρωτήστε ἕνα ξενητεμμένο Ἕλληνα, με τί τρόπο θὰ πραγματοποιηθεῖ αὐτὴ ἡ εὐτυχία στὸν τόπο μας καὶ με ποῖο μέσο θὰ λυθοῦν τὰ διάφορα προβλήματα ποὺ ἔχει νὰ λύσει ὁ Ἑλληνικὸς λαός, ὁ καθένας θὰ σᾶς πεῖ τὴ γνώμη του, τὴν ἰδέα του καὶ τὸ τί «πρέπει νὰ γίνει».

CIA-RDP80S01540R004700160004-5 , που θα εκφράσει και η λύση που θα προτείνει, δεν θα προέρχεται από βάσιμα δεδομένα, δηλ. από μια βαθειά γνώση της Ελληνικής κατάστασης όπως παρουσιάζεται σήμερα. Η γνώμη που θα εκφράσει θα είναι ο ήχος που βγαίνει απ' τις καμπάνες που ακούει καθημερινά, δηλ. θα είναι η γνώμη της έφημερίδας που διαβάζει. Και τους Έλληνες της Αιγύπτου που διαβάζουν τις ελληνόφωνες έφημερίδες του φιλόξενου τόπου που ζούμε, μπορούμε να χωρίσουμε σε τρεις κατηγορίες :

Πρώτη είναι οι άγνοιοι πατριώτες, οι οποίοι όμως από άγνοια της πραγματικής κατάστασης στην Ελλάδα, ίσως και από άμορφωσιά, δέχονται χωρίς καμιά συζήτηση και πιστεύουν τυφλά ότι θα δούνε τυπωμένο στο φύλλο που συνήθισαν, κατά τύχη ή κατά υπόδειξη, να διαβάζουν.

Δεύτερη κατηγορία είναι εκείνη των ανθρώπων που κατ' αρχήν αντιδρούν σε κάθε προοδευτική τάση της ανθρωπότητας για λόγους άλλοτε μὲν ειλικρινών πεποιθήσεων, αλλά συχνά και απλού άμεσου συμφέροντος.

Τρίτη κατηγορία είναι οι άνθρωποι που καταλαβαίνουν πολύ καλά την κατάσταση, αλλά δεν κάνουν εκείνο που θα έπρεπε να κάνουν σαν εύσυνειδητοι άνθρωποι. Θέλουν την ήσυχία και την άνεση της ατομικής τους ζωής και λένε : « Έχω θα βγάλω το φειδι απ' τη τρύπα ; "Ο,τι γίνει άς γίνει. "Αν είναι αλλαγή προς το καλλίτερο, καλώς να ρθει. "Αν είναι προς το χειρότερο, τι μπορώ να κάνω εγώ για να την έμποδίσω ; »

Έκείνοι που αποτελούν την πρώτη κατηγορία είναι οι περισσότεροι στον άριθμό, οι άγνότεροι στα αίσθήματα και απ' αυτούς μπορεί να βρει κάποιος ήθικη βοήθεια ο Έλληνικός λαός. Γιατί αυτοί είναι, μπορούμε να πούμε, το ξενητεμένο, κομμάτι του ελληνικού λαού, αυτοί οι βιοπαλεστές, οι οικογενειάρχες, οι γυναίκες και τα παιδιά που ζουν στις γειτονιές των μεγαλουπόλεων και στα χωριά του έσωτερικού, οι χιλιάδες των Έλλήνων μεταναστών που όπου πάνε, σ' όποιο μέρος του κόσμου κι' αν ριζώσουν προσωρινά, κουβαλουνε πάντα μέσα στην καρδιά τους ένα κομμάτι Ελλάδα.

Δυστυχώς όμως, για τους λόγους που έξηγήσαμε παραπάνω, άδυνατούν αυτοί οι ξενητεμένοι Έλληνες, σήμερα τουλάχιστο, να φανούν χρήσιμοι στους άδελφούς τους που ζουν στην Πατρίδα. Και άφου δεν μπορούν να φανούν χρήσιμοι, θα θέλαμε να τους ζητήσουμε να μη σταθούν ποτέ έμπόδιο στην πορεία που διάλεξε για να πορευθει ο ελληνικός λαός. Όταν τα πράγματα ήσυχάσουν και μπορέσει ο Έλληνισμός της Αιγύπτου να μάθει το τι ακριβώς έγινε στα όκτώ τελευταία χρόνια στην Ελλάδα, τότε και μόνο τότε άς αποκρυσταλλώσει τη γνώμη του και άς μιλήσει.

Ός τότε άς κρατούν οι Έλληνες της Αιγύπτου μια στάση σεμνή και άς ζυγίζουν δέκα φορές στη συνείδησή τους το τι τους λένε και τι τους γράφουν, πριν να διαλέξουν το σωστό. Γιατί κανείς δεν έχει το δικαίωμα, με έπιπολαιότητα και βιασύνη, να κρίνει, να καταδικάσει και να βρίσει ένα λαό που, κατά την όμολογία τουλάχιστον μιας μεγάλης μερίδας της παγκόσμιας κοινής γνώμης, έχει γράψει με το αίμα του ένα άπέ-
ΓΙΩΡΓΟΣ ΘΡΑΚΙΩΤΗΣ

ΤΙΣΣ ΚΥΒΕΡΝΑΤΑΙ Η ΝΕΑ ΓιΟΥΓΚΟΣΛΑΥΙΑ

Ἡ ἀντίσταση τοῦ γιουγκοσλαύικου λαοῦ ἐνάντια στοὺς ξένους εἰσβολεῖς καὶ τοὺς ντόπιους κούρσιγκς καὶ προδότες, ποὺ συνεχίζεται ἐπὶ τριάμιση τώρα χρόνια, ἔχει κατακτήσει τὸ θαυμασμὸ καὶ τὴ συμπάθεια ὅλου τοῦ κόσμου.

Ὁ ἡρωϊκὸς γιουγκοσλαύικος λαός, μὲ τὸ θρυλικό του ἡγέτη Τίτο, μαζί μὲ τὸν ἔξοντωτικὸ πόλεμο ποὺ διεξάγει ἐνάντια στοὺς εἰσβολεῖς, βάζει συνάμα καὶ τὰ θεμέλια πάνω στὰ ὁποῖα θὰ οἰκοδομηθεῖ μιὰ νέα Γιουγκοσλαυία, ὁλότελα διαφορετικὴ ἀπὸ τὴν παλιά, λαοκρατοῦμένη κι' εὐτυχισμένη.

Γιὰ τὸ κίνημα τῆς ἀντίστασης τοῦ γιουγκοσλαύικου λαοῦ καὶ γιὰ τὸν Τίτο ἔχουν γραφεῖ πόρα πολλά. Λίγα ἔμως εἶναι γνωστὰ γιὰ τὸν τρόπο μὲ τὸν ὁποῖο ὀργανώνεται ἡ Νέα Γιουγκοσλαυία. Αὐτὸ κυρίως θὰ μᾶς ἀπασχολήσει σήμερα.

Στὶς ἀρχές τοῦ Ἀπρίλη τοῦ 1941, ἡ Γιουγκοσλαυία ὑπέστη τὴ γερμανικὴ ἐπίθεση. Μέσα σὲ λίγες μέρες κάθε ἐπίσημη ἀντίσταση εἶχε λήξει. Οὐσιαστικὰ ὅμως δὲν ἔπαψε ποτέ. Στὸ τέλος τοῦ μηνὸς ἐκείνου εἶχε ἰδρυθῆ στὴ Σλοβενία ἕνα Ἀπελευθερωτικὸ Μέτωπο, ποὺ περιελάμβανε ἀντιπροσώπους ὅλων τῶν Κομμουνιστῶν τῆς Σλοβενίας. Αὐτὸ τὸ Ἀπελευθερωτικὸ Μέτωπο ἀνάλαβε τὴν ὀργάνωση τῆς ἐθνικῆς σλοβενικῆς ἀντίστασης.

Τὸν Αὐγούστο τοῦ 1941 ἀνταρτικὲς μοιράδες μὲ ἐπὶ κεφαλῆς τὸν Τίτο, τὸν Κράτη πρῶτον μεταλλωρῆχο, ξεκαθόρισαν ἕνα ἀρκετὰ μεγάλο μέρος τῆς Δυτικῆς Σερβίας καὶ τῆς Ἀνατολικῆς Βοσνίας.

Σὲ μιὰ μάχη ποὺ κράτησε ἀπὸ τὶς 22 Σεπτεμβρίου ὡς τὶς 29 Νοεμβρίου 1941, ἀπελευθερώθηκε ἡ πόλη Οὐζιτσε, ἡ ὁποία ἐπρόκειτο νὰ γίνετ' ἡ πρωτεύουσα τοῦ ἀπελευθερωθέντος ἐδάφους. Ἡ ἀπελευθέρωση τῆς χώρας συνεχίζονταν μὲ γοργὸ ρυθμό.

Ἡ ἀπελευθέρωση ὅμως τερᾶστιων τμημάτων τῆς χώρας, ἐσήμαινε καὶ τὴ γέννηση προβλημάτων ποικίλων, ἐκτὸς τῶν στρατιωτικῶν, λ. χ. διοικητικῶν, οἰκονομικῶν καὶ ἄλλων, ποὺ εἶχε ἔπρεπε νὰ λυθοῦν μέσα σὲ λίγο χρονικὸ διάστημα καὶ μὲ τρόπο ποὺ νὰ ικανοποιῶσε τὸ λαϊκὸ αἶσθημα. Οἱ στρατιωτικοὶ βέβαια δὲν μποροῦσαν νὰ καταπιαστοῦν μὲ τὴ λύση τῶν προβλημάτων αὐτῶν γιατί εἶχαν τὸ βαρὺ καθήκον νὰ διεξαγάγουν τὶς πολεμικὲς ἐπιχειρήσεις ἐνάντια σ' ἕναν ἐχθρὸ καὶ ἀριθμητικὰ ἀνώτερο καὶ πιὸ καλὰ ἐξοπλισμένο. Φαινόνταν λοιπὸν ἐπιταχτικὴ ἡ ἀνάγκη ἐγκαθίδρυσης μιᾶς πολιτικῆς διοίκησης σ' ὅλα τὰ ἐλευθερωνόμενα μέρη. Γι' αὐτὸ λοιπὸν, ἀπὸ τὸ 1941 ἐφαρμόστηκε τὸ ἐξῆς σύστημα: Μόλις οἱ μονάδες τῶν παρτιζάνων καὶ ἔπειτα οἱ μονάδες τοῦ Στρατοῦ Ἐθνικῆς Ἀπελευθέρωσης (οὐτὸ μετὰ τὸ 1942), ἔμπαιναν σ' ἕνα χωριὸ ἢ σὲ μιὰ πόλη, ἐπροσκαλοῦνταν ὅλοι οἱ κάτοικοι σὲ γενικὴ συνέλευση γιὰ νὰ ἐκλέξουν τὶς ἀρχές τοῦ χωριοῦ ἢ τὶς δημαρχιακὲς ἀρχές. Δικαίωμα ψήφου ἔχουν ὅλοι, ἄνδρες καὶ γυναῖκες, ὅσοι ἔχουν συμπληρώσει τὸ 18ον ἔτος τῆς ἡλικίας τους.

Μόλις ἄρχισε νὰ γίνεται γνωστὸς ὁ τρόπος αὐτὸς τῆς ἐκλογῆς τῶν το-

CIA-RDP80S01540R004700160004-5 γάνδα και η Γιουγκοσλαβική αντίδραση διατυμπάνισαν ότι στις ελευθερωνόμενες πόλεις έγκυθιδρύεται το σοβιετικό σύστημα. Αυτή όμως ήταν μια κηκόςβουλη συκοφαντία, όπως συνέβη και με άλλες χώρες. Οι παρτιζάνοι ακολουθούσαν απλώς μια από τις πιο παλιές παραδόσεις της πατρίδας τους, που η αρχή της έφτανε ως τον μεσαίωνα. Από τότε υπήρχε η συνήθεια να εκλέγει ο λαός σε δημόσια συγκέντρωση τις διοικητικές αρχές του χωριού του και της πόλης του. Αυτό το έθιμο το διατήρησαν ακόμα και επί Τουρκοκρατίας. Το σύστημα αυτό της τοπικής και επαρχιακής αυτοδιοίκησης, διατηρήθηκε στη Γιουγκοσλαβία ως την 6η Ιανουαρίου 1929, όποτε το κατάργησε η δικτατορική κυβέρνηση, η οποία είχε εγκαθιδρυθεί στη χώρα. Τότε ο ύπουργός των έσωτερικών οικειοποιήθηκε αυτό το δικαίωμα του λαού και διώριζε αυτός πλέον τους τοπικούς άρχοντες και τα δημόσια συμβούλια.

Καθένας καταλαβαίνει ότι οι διοριζόμενοι ήταν μισητοί στο λαό γιατί ήταν οι έμπιστοι της δικτατορίας, άνθρωποι διεφθαρμένοι με νοοτροπία φασιστική.

Οι απελευθερωτές της χώρας δεν μπορούσαν βέβαια να λευτερώσουν τη χώρα από τον ξένο δεσποτισμό και να την πικρύνουν στα χέρια του ντόπιου. Δεν μπορούσαν να ξαναφέρουν πίσω τους λαομίσητους υπαλλήλους της δικτατορίας, οι όποιοι άλλωστε, στην πλειονότητά τους, με την κατάρρευση, είχαν συνεργαστή με τους κατακτητές. Έδωκαν λοιπόν στον λαό το δικαίωμα της τοπικής αυτοδιοίκησης, δικαίωμα που είχε και πριν από τη δικτατορία.

Αυτό το δικαίωμα έκλογής των τοπικών αρχών από το λαό είχε χαιρετισθή πανταύ με τον πιο μεγάλο ένθουσιχισμό. Πολύ συχνά ο λαός εξέλεγε ως άρχοντες τους ίδιους ανθρώπους που ήταν πριν τη δικτατορία και που η φασιστική κυβέρνηση τότε απόλυσε ή έριξε στις φυλακές. Η εργασία αυτών των επιτροπών υπήρξε πολύ αποτελεσματική και ο λαός δλος συμμετέχει στη λύση των ζητημάτων, που άφορουν το χωριό ή την πόλη του. Αναφέρεται ότι στην πρωτεύουσα Ούζιτσε, λίγες μόνο μέρες μετά την απελευθέρωσή της, άρχισε να λειτουργεί ο σταθμός ηλεκτροπαραγωγής, τα εργοστάσια πυρμαχικών, τα ύφαντουργεία και άλλες επιχειρήσεις. Επίσης αποκαταστάθηκε η σιδηροδρομική επικοινωνία με τα γειτονικά μέρη. Ταυτόχρονα σχηματίστηκαν μυστικές Επιτροπές Έθνικής Απελευθέρωσης για τις κατεχόμενες ακόμα περιοχές. Με αυτό τον τρόπο ώργανώθηκε όλη η Γιουγκοσλαβία, κι' ακόμα και περιοχές έξω από τα σύνορά της, που κατοικούνται όμως από Γιουγκοσλάβους—η Ιστρία, οι επαρχίες Γκορίτσια, Καρινθία και η Ζόρα, περιλαμβανομένων και των Αδριατικών νήσων.

Το σύστημα αυτό της διοίκησης, με την επέχταση του απελευθερωμένου εδάφους, δεν άλλαξε. Οι τοπικές όμως επιτροπές δεν ήταν πια σε θέση να καταπιαστούν με όλα τα πολύπλοκα πρόβλήματα που παρουσιάζει ο κρατικός μηχανισμός. Τον Νοέμβριο του 1942, συνεκλήθη μια σύσκεψη των αντιπροσώπων του Έθνικού Απελευθερωτικού Κινήματος, από όλα τα τμήματα της χώρας. Στη σύσκεψη εκείνη αποφάσισαν και εξέλεξαν ένα συμβούλιο, το Αντιφασιστικό Συμβούλιο Έθνικής Απελευθέρωσης. Το Συμβούλιο αυτό άπετελέαθη από 85 μέλη με πρόεδρο τον Ι-

βάν Ριμπάρ και αναλάμβανε τη διοίκηση των απελευθερωμένων περιοχών καθώς και την οργάνωση προμηθειών για τον Στρατό Έθνικης Απελευθέρωσης, τις μονάδες παρτιζάνων και τον αστικό πληθυσμό. Το Συμβούλιο αυτό είναι το κεντρικό σώμα Έθνικης Απελευθέρωσης της Γιουγκοσλαβίας. Κατέχει τη νομοθετική και εκτελεστική εξουσία και είναι το αντιπροσωπευτικό όργανο και η ανώτατη εκπροσώπηση της κυριαρχίας των Έθνών, που απαρτίζουν το Γιουγκοσλαβικό κράτος. Το Προεδρείο του Συμβουλίου αυτού αποτελείται από ένα πρόεδρο, πέντε αντιπροέδρους και δύο γραμματείς. Το Προεδρείο εκτελεί όλες τις νομοθετικές και εκτελεστικές λειτουργίες και είναι υπεύθυνο απέναντι στην Όλομέλεια του Συμβουλίου για την εργασία του.

Το Προεδρείο του Αντιφασιστικού Συμβουλίου, Έθνικης Απελευθέρωσης διορίζει την Επιτροπή της Έθνικης Απελευθέρωσης της Γιουγκοσλαβίας. Η Επιτροπή αυτή είναι το ανώτατο εκτελεστικό όργανο έθνικης εξουσίας στη Γιουγκοσλαβία. Δι' αυτής το Αντιφασιστικό Συμβούλιο άσκει τα εκτελεστικά του καθήκοντα. Η Επιτροπή ενέχει όλα τα χαρακτηριστικά μιας έθνικης κυβέρνησης. Για την εργασία της είναι υπεύθυνη μπροστά στο Αντιφασιστικό Συμβούλιο Έθνικης Απελευθέρωσης της Γιουγκοσλαβίας. Η Έθνικη Επιτροπή Απελευθέρωσης περιλαμβάνει 6 Σέρβους, 5 Κροάτες, 4 Σλοβένους, 1 Μαυροβούνιο και 1 Βόσνιο.

Πρόεδρος της Επιτροπής και Επίτροπος Έθνικης Άμυνας είναι ο Στρατάρχης Τίτο, 55 χρονών, κομμουνιστής, πρώην μεταλλωρύχος στο Ζάγρεμπ.

Κ. ΓΕΩΡΓΙΟΥ

ΤΙ ΓΙΝΕΤΑΙ ΣΤΙΣ ΑΛΛΕΣ ΧΩΡΕΣ

— Στο Παρίσι καταδικάστηκαν σε θάνατο οι Πώλ Σάκ, πρώην πρόεδρος της Γαλλικής Αντιμπαρσεβικικής Λεγεώνας, και Αντζελο Τσιάππε, αδελφός του περίφημου Ζαν Τσιάππε, πρώην διευθυντή της αστυνομίας του Παρισιού. Και οι δύο καταδικάστηκαν ως ένοχοι συνεργασίας με τον κατακτητή.

— Από τη γαλλική εφημερίδα «Αντίσταση»: «Οι στρατιώτες μας ζητούν να προστατευθούν από τη δράση της 5ης φάλαγγας που δεν τσακίστηκε ακόμα. Θα απογοητευόνταν αν δέ γίνονταν ό,τι χρειάζεται για ν' αφαιρεθεί κάθε πολιτική έπιρροή από τα στοιχεία εκείνα που συνεργάστηκαν με το καθεστώς του Πεταίν».

— Στην τελευταία του συνεδρί-

ση το γαλλικό Έθνικό Συμβούλιο της Αντίστασης ζήτησε την κατάσχεση των επιχειρήσεων και περιουσιών εκείνων που υπηρέτησαν τον έχθρο κατά τη διάρκεια της κατοχής.

— Οι Άγγλοι στρατιώτες θα πάρουν μέρος στις προσεχείς βουλευτικές εκλογές. Για κείνους που υπηρετούν στο έξωτερικό θα ληφθούν ιδιαίτερα μέτρα, όπως η χρησιμοποίηση ειδικών αεροπλάνων για τη μεταφορά των ψηφοδελτίων.

— Η Ιταλική κυβέρνηση θα αφαιρέσει τα πολιτικά δικαιώματα από 500.000 περίπου άτομα που είχαν θέσει μέσα στο φασιστικό κράτος.

— Το Στρατοδικείο του Βελιγρα-

δίου καταδίκασε σε θάνατο τὸν κα-
θηγητὴ Τριφουνάτζ γιατί συμμε-
τείχε στὴν κυβέρνηση Νέντιτς καὶ
ἔκαμε ἐκκλήσεις γιὰ τὸν πόλεμο
ἐναντίον στὸν Ἐθνικὸ Ἀπελευθε-
ρωτικὸ Στρατὸ. Ἐπίσης τὸ δημο-
σιογράφου Μπάζοβιτς γιατί ἐξέδωσε
ἐφημερίδα συνεργαζόμενη με τοὺς
κατακτητὲς καὶ γιατί τὸ 1912, σὲ
μιὰ συνέντευξη ποὺ δῶσε στὸ «Cor-
riere Della Sera», ἐξυμνοῦσε τὸ
φασισμό.

— Ὁ Μουφτὴς Ἀμπντελ Ραχ-
μάν Ρασσοῦλι, ἀρχηγὸς τῶν μου-
σουλμάνων τῆς ΕΣΣΔ, δήλωσε :
«Στὴν τσαρική Ρωσία οἱ μουσουλ-
μάνοι δὲν εἶχαν τὸ δικαίωμα ν'
ἀνοίξουν θρησκευτικὲς σχολές. Ἡ
σοβιετικὴ κυβέρνησις μᾶς ἔδωσε
ἴσα δικαιώματα με ἄλλους τοὺς ἄλ-
λους πολίτες. Πρὶν ἀπὸ τὴν Ἐπα-
νάστασι, μόνο 10 οἱ ἀπὸ τοὺς
μουσουλμάνους ἤξεραν ἀνάγνωσι
καὶ γραφή. Σήμερα δὲν ὑπάρχει
στὴν ΕΣΣΔ οὔτε ἕνας ἀγράμμα-
τος μουσουλμάνος».

— Ἡ ἐφημερίδα «Γαλλία» τοῦ
Λονδίνου δίνει ἐνδιαφέρουσες πλη-
ροφορίες γιὰ τὴν κυκλοφορία τοῦ
παριζιάνικου τύπου. Ἐπὶ κεφαλῆς
ἔρχεται ἡ «Οὐμανιτέ», ὄργανο τοῦ
Κομμουνιστικοῦ Κόμματος, με 330.
000 φύλλα τὴν ἡμέρα. Ὑστερα ὁ
«Ποπυλέρ», τοῦ Σοσιαλιστ. Κόμ-
ματος, με 260.000. Κατόπι οἱ ἄλ-
λες με 180.000 καὶ κάτω.

— Τὸ Ὄμοσπόνδιακὸ Κοινοβού-
λιο τῆς Ἑλβετίας ἀποφάσισε νὰ
καταργήσει τοὺς ἀντικομμουνιστι-
κοὺς νόμους.

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ

Κον Θ. Μ., Κάιρο. Πολὺ καλὴ ἡ πρό-
τασή σας. Ὅπως βλέπετε δημοσιεύου-
με κίβλας, στὸ σημερινὸ μας φύλλο, τὸ
Χάρτη τοῦ Ἀτλαντικοῦ, μαζί με μερι-
κὲς σχετικὲς πληροφορίες. Θὰ δώσου-
με, σὲ προσεχῆ φύλλα, καὶ ἄλλα τέ-
τοια σημαντικὰ ντοκουμέντα πού, κα-
θὼς λέτε καὶ σεῖς, πολὺ κόσμος μόνο
ἀπὸ τὴν ὀνομασία τους τὰ ξέρει. Ἐχε-
τενάμας στείλετε τίποτε παρόμοιο ;

Κον Δ. Α., Κάιρο. Τὸ ἄρθρο σας θὰ
μπεῖ σ' ἕνα ἀπὸ τὰ προσεχῆ φύλλα,
ἀλλὰ με μερικὲς ἀλλαγές. Μᾶς ἐνδι-
αφέρουν πολὺ τέτοια ἄρθρα. Ὅπως
γράψαμε καὶ στὸ πρῶτο μας φύλλο,
σήμερα, «ἐπιβάλλεται ἡ σοβαρὴ ἐπι-
στημονικὴ μελέτη τῶν νεοελληνικῶν προ-
βλημάτων». Στείλτε μας κι' ἄλλες τέ-
τοιες συνεργασίες. Ὁ Ἀρχισυντάκτης
μας σὰς γράφει καὶ ἰδιαίτερα.

Κον Ε. Φ., Ἀλεξάνδρεια. Τὸ γράμμα
σας ἐξαιρετικὰ ἐνθαρρυντικὸ γιὰ μᾶς.
Δώστε τίς εὐχαριστίες μας σ' ἄλλους
τοὺς νέους τοῦ κύκλου σας. Καὶ βέβαια
τὸ μέλλον ἀνήκει στοὺς νέους. Ἐννο-
εῖται, ὄχι στίς ἀποβλακωμένες καὶ ἀ-
ποκτηνωμένες «νεολαίες» τῶν διαφό-
ρων φασισμῶν, ἀλλὰ στοὺς ἐλεύθε-
ρους νέους πού βρίσκονται μέσα στὸ
πνεῦμα τῶν σημερινῶν λαϊκῶν ἀγῶνων.

— Γιὰ τὸ ποίημα τοῦ Φ. Β, πού μᾶς
στέλνετε : Ἡ τεχνικὴ τοῦ ἀδύνατη. Ὁ
ἐλεύθερος στίχος πού θέλει νὰ χρησι-
μοποιήσει εἶναι ἐξαιρετικὰ δύσκολος
καὶ χρειάζεται μεγάλη πείρα καὶ ὠρί-
μανση. Ἄς δοκιμάσει τὴν κλασικὴ στι-
χοურγία πρῶτα. Τὰ «δεσμῶ» πού ἐπι-
βάλλει αὐτὴ, εἶνε καλὸ σκολεῖο γιὰ τὴν
κατάκτηση τῶν μυστικῶν τῆς τέχνης.

Γ. Θ., Κάιρο. Τὸ ἄρθρο σας δημο-
σιεύεται σήμερα στὸ «Ἐλεύθερο Βή-
μα» μας. Τὸ φύλλομας ἔχει στὸ πρό-
γραμμά του καὶ τὴν ἐξέτασι τῶν προ-
βλημάτων τοῦ Αἰγυπτίωτη Ἑλληνισμοῦ.
Μπορεῖτε νὰ δουλέψετε ἐπὶ αὐτὴ τὴν
κατεύθυνση ;

Ἑλλην

ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ - Γιὰ 25 φύλλα : Ἐσωτερικοῦ Γ. Δ. 50 Ἐξωτερικοῦ Sh.12
Ἀλληλογραφία, ἐμβάσματα καὶ ὅ,τι γενικὰ ἀφορᾷ τὴν ἐφημερίδα στὸ
ὄνομα τοῦ Ἀρχισυντάκτη : Th Pieridis B. P. 588 Alexandrie.

ΕΛΛΙΝ

ΟΡΓΑΝΟ ΕΛΕΥΘΕΡΗΣ ΣΚΕΨΗΣ

ΙΔΙΟΚΤΗΤΗΣ : Α. ΚΑΣΙΓΟΝΗΣ

ΑΡΧΙΣΥΝΤΑΚΤΗΣ : Θ. ΠΙΕΡΙΔΗΣ

ΕΤΟΣ Δ'. ΑΡ. 3 Σάββατον 3 Φεβρουαρίου 1945 ΤΙΜΗ ΦΥΛ. Γ.Δ. 2

ΕΝΑΣ ΣΟΒΑΡΟΣ ΚΙΝΔΥΝΟΣ

Με την κατάσταση που δημιουργήθηκε τώρα στην Ελλάδα, ένας νέος κίνδυνος εμφανίστηκε, που αν δεν προληφθεί έγκαιρα και αποφασιστικά, απειλεί να κλονίσει σύγκορμα τα ίδια τα ήθικα θεμέλια του Έθνους.

Ο «Κήρυξ» της 26 Ιανουαρίου δημοσιεύει το εξής απόσπασμα από την αθηναϊκή «Έλευθερία» της 21/1/45: «Πρέπει να τιμωρηθούν άμέσως και παροδειγματικώς όλοι εκείνοι οι δολοφόροι Έλληνες, οι οποίοι κατά την κατοχήν έπρόδωσαν την πατρίδα και τον λαόν. Πολλοί είναι οι υπόδικοι, άπολαύοντες μέχρι τουδε μιας σκανδαλώδους άνοχής. Άλλοι κούλοφορουν εις τάς όδους των Άθηνών θριαμβεύονταί και προκλητικοί. Νομίζουν ότι εμφανιζόμενοι ως έχθροί της στάσεως αποπλύνουν τα ίδια των έγκλήματα».

Σοβαρό αυτό, σοβαρώτατο. Μά ό κίνδυνος για τον όποιο μιλούμε δεν εύρίσκεται ούτε εδώ. Εύρίσκεται στην προσπάθεια που καταβάλλεται για να δικαιωθούν οι δοσίλογοι και οι κουσλιγκ, να ήρωοποιηθούν. Έτσι, μία άλλη αθηναϊκή έφημερίδα, δημοσιεύει την παρακάτω άγγελία :

ΜΝΗΜΟΣΥΝΟΝ

«Τελούντες την προσεχή Κυριακήν 21 τρέχοντος μηνός Ιανουαρίου και ώραν 10.30 π.μ. εις τόν Ιερόν Ναόν του Αγίου Γεωργίου Καρύστη

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ : Φ. Γαλυγκού : Ένας σοβαρός κίνδυνος — Π. Δέλη : Η οικονομική άνασυγκρότηση της χώρας μας (τέλος) — Κ. Πρωάκη : Ιστορική άνάγκη — Γ. Φιλίππου : Ο πνευματικός άνθρωπος μέσα στη σύγκρουση — Θ. Πιερίδη : Ο Ρομαίν Ρολλάν, ένας γίγαντας της τέχνης και της δράσης (1) — Το Έλληνικό δεκαπενθήμερο — Τι γίνεται στις άλλές χώρες — Άλληλογραφία.

CIA-RDP80S01540R004700160004-5 ὑπὲρ ἀναπαύσεως τῆς ψυχῆς τοῦ ἀξέ-
χαστου καὶ πολυαγαπημένου μας συζύγου, πατρὸς καὶ ἀδελφοῦ

ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΧΡ. ΚΑΛΥΒΑ

τ. Ὑπουργοῦ Ἐργασίας, ἀγρίως δολοφονηθέντος ὑπὸ τῶν ἀναρχικῶν κομ-
μουνιστῶν.

Παρακαλοῦμεν ἅπαντας τοὺς συγγενεῖς καὶ φίλους ὅπως προσέλ-
θωσι καὶ ἐνώσωσι μεθ' ἡμῶν τὰς πρὸς τὸν Ὑψιστον δεήσεις των κλπ. κλπ.

Εἶναι γνωστὸ ὅτι ὁ Ν. Χ. Καλύβας, σεσημασμένος ἐργατοκάπηλος
καὶ ὄργανο τῆς δικτατορίας τῆς 4ης Αὐγούστου, ἔγινε ἐπὶ γερμανικῆς
κατοχῆς ὁ κουτίλιγκ ὑπουργὸς τῆς Ἐργασίας τοῦ κουτίλιγκ Ράλλη. Μέσα
στὴν ἱεραρχία τῶν συνέργαζομένων με τοὺς Γερμανοὺς ὁ Καλύβας διά-
λεξε τὴν πιὸ σημαντοῦσα, τὴν πιὸ «ἵποδοτικὴ» γιὰ τὸν κατακτητὴ θέση.
Γίνηκε ὁ πράκτορας τοῦ μάζεψε ἐργάτες γιὰ τὸ σκλαβοπάζαρο τοῦ Χίτλερ.
Ἔστειλε ἢ σκόπευε νὰ στείλει χέρια ποὺ θὰ βοηθοῦσαν τὸν ἐχθρὸ νὰ
κατασκευάσει πυρομαχικά καὶ ὄπλα γιὰ νὰ σκοτώσουν καὶ ἄλλους συμ-
μάχους καὶ ἄλλους Ἕλληνας. Ὁ Ν. Χ. Καλύβας ἔστειλε Ἕλληνας ἐργά-
τες γιὰ νὰ σφυρηλατήσουν ἀκόμη πιὸ βρειῆς ἀλυσίδες γιὰ τὸν Ἑλλη-
νικὸ Λαό.

Στὶς ἀρχὲς τοῦ 1944 ὁ Ν. Χ. Καλύβας ἐκτελέστηκε ἀπὸ πατριῶτες
τῆς Ἀντίστασης. Ἦταν ἓνα μέτρο ὑψίστης Ἐθνικῆς Ἀνάγκης. Ὁλόκλη-
ρος ὁ ἐργατικὸς κόσμος τῆς Ἑλλάδας καὶ τῶν Συμμαχικῶν χωρῶν, πα-
νηγύρισε τὴν ἐξάλειψη τοῦ ἐπικίνδυνου αὐτοῦ προδότη.

Καὶ τώρα τοῦ γίνεται ἐπίσημο μνημόσυνο! «Παρακαλοῦμεν ἅπαντας
τοὺς συγγενεῖς καὶ φίλους ὅπως . . . »

Καὶ δὲν φτάνει αὐτό. Ὑπάρχουν ἄνθρωποι ποὺ, ἐκμεταλλεῦόμενοι τὴν
ἀγνοία τῶν ἀναγνωτῶν τους, καὶ στὸ πείσμα καὶ τὶς πιὸ στοιχιώδικης
δημοσιογραφικῆς ἠθικῆς, ἀναδημοσιεύουν τὴν ἀγγελία τοῦ μνημοσύνου
μὲ τέτοιο τρόπο καὶ μὲ τέτοια σχόλια, ποὺ νὰ νομίζει ὁ ἀναγνώστης ὅτι
ὁ Ν. Χρ. Καλύβας σκοτώθηκε τ ὡ ρ α.

Ἡ κημπάνια ἐναντίον τῆς ἀντίστασης δὲν μπορεῖ νὰ συνεχίζεται
ἐπ' ἀπειρο χωρὶς συγκεκριμένα στοιχεῖα, ὀνόματα κ.λ.π. Κρί, μιὰ καὶ
δὲν βρίσκονται, (ὅλα τὰ θύματα εἶναι . . . πασομορφωμένα!) καλοὶ εἶναι
καὶ οἱ παληοί, οἱ μπαγιατικοὶ μάρτυρες ποὺ ἔπεσαν ὑπὲρ τῆς «Νέας
Τάξης» τοῦ Χίτλερ.

Τὶς μέρες αὐτὲς ἀκούσθηκαν συχνὰ Ἕλληνας νὰ λένε: «Τὰ χάλια
μας... Εἶδες ὁ Ντέ Γκῶλ τί ὠσχία ποὺ τὰ κατάφερε;»

Μὰ ὁ Ντέ Γκῶλ, στὴν περίπτωσιν Πυσέ, ποὺ εἶναι ἡ ἴδια ἡ περί-
πτωση Καλύβα, τί ἔκαμε;

Ἀρνήθηκε νὰ δώσει χάρη στὸν καταδικασμένο σὲ θάνατο προδότη
καὶ ὅταν μερικοὶ καθολικοὶ ξεροκέφαλοι παπάδες κάμαν μνημόσυνο τοῦ
Πυσέ στὸ Ραμπάτ, ὁ Ντέ Γκῶλ τοὺς ἔκλεισε τὴν Ἐκκλησία καὶ τοὺς τι-
μώρησε αὐστηρά.

Ἡ Νέα Γαλλία ἔκαμε μνημόσυνο, στὸ ὁποῖο παραστάθηκε κι' ὁ ἴδιος
ὁ στρατηγὸς Ντέ Γκῶλ, ἀλλὰ γιὰ ποιόν; Γιὰ τὸν ἡρωικὸ ἐκεῖνο νέο ποὺ
εἶχε ἐκτελέσει ἓναν ἄλλο κουτίλιγκ, τὸν Νταρλάν.

Ἐάν σέ μᾶς συνεχιστεῖ αὐτὴ ἡ προσπάθεια τῆς δικαίωσης καὶ τῆς

ήρωοποίησης των προδοτών της πατρίδας, τότε θα μπουν σε κίνδυνο τα ίδια τα θεμέλια του "Εθνους. Τα πλαιδιά άμφοτερά καθεστώτα είχαν άρκετά σταλάξει μέσχη στην ψυχή του λαού μες τή φρομάκι του κυνισμοῦ. Καί ήρθε ο έθνικοαπελευθεωτικός πύλεμος καί διέλυσε όλα αυτά τα μιάσματα κ' έδωσε νέα ψυχή στο λαό. Ο λαός πίστεψε πως ένα ήταν τό καθήκον του στά χρόνια της μύτης σκλαβιάς όταν βρισκόνταν έγκυτλιμμένος από όλους. Νά έπιζήσει, χτυπόντας ότο καί όποιος μπουοῦσε τόν έχθρό, σκοτώνοντας ότο μπουοῦσε πεισσότερους έχθρούς. Καί τό έκαμε, καί δοξάστηκε καί πρόσσεσε κεφάλαιο, κεφάλαιο άνεχτίμητο, στην περιουσία του "Εθνους.

"Αν όμως τώρα άρχίσει νά φοβείται ότι ίσως κινδυνεύει νά του ζητήσουν λογονισμοῦ για «τους άγρίως δολοφονηθέντας» έχθρούς, τότε ύπάρχει φόβος άλλη φορά «νά μήν τό ξανακάμει». Δηλαδή νά μήν άντισταθεί ξανά στο νέο μελλοντικό κατχρητή, όχι, βέβαια, γιατί θά του άρέσει ή σκλαβιά, αλλά γιατί δέν θά ξέρει πιά ποιό είναι τό σωστό καί ποιό είναι τό στραβό.

"Αν δέν γίνει μία γρήγορη καί ριζική έθνική έξυγείνση, αν δέν τιμωρηθοῦν άντίστοιχα προδότες καί συνεργαθέντες, αν δέν δικαιωθεί ο όπειάνθρωπος άθλος του λαού μέσα στην Άντίσταση, τότε άπειλείται ή ίδια ή Έθνική Συνείδηση του Έλληνικού Λαού, τότε άνοιγονται διάπλατες οι θύρες για την άριανή ύποδούλωση της Ελλάδας.

ΦΩΤΗΣ ΜΑΛΥΤΚΟΣ

ΤΙ ΓΙΝΕΤΑΙ ΣΤΙΣ ΑΛΛΕΣ ΧΩΡΕΣ

— Ο κόμης Καρλούι, πρώην ούγγρος πρωθυπουργός, δήλωσε : «Χάρη στην ίδρυση της Προσωρινής Κυβέρνησης ο ούγγρος λαός ξαναβρήκε την κυριαρχία του. Σβύνονται τά άποτελέσματα 25 χρόνων δικτατορικού καί άντεπανασταχτικού καθεστώτος του Χόρτυ, που ποτέ δέ στηρίχτηκε σε έλεύθερες εκλογές, αλλά μονάχα στην ένοπλη δύναμη. Το πρόβλημα της γής πρέπει νά λυθεί γρήγορα καί ριζικά, όχι μόνο για λόγους κοινωνικούς καί οικονομικούς, αλλά καί γιατί τά τεράστια άγροκτήματα έπιτόεπουν στην ούγγρικη άοιστοκρατία νά διατηρεί τά πλούτη καί την έπιρροή της. Η άριστοκρατία αυτή είναι ο κυριώτερος υπεύθυνος για τή συνεργασία με τους

ναζί».

— Δημόσιεύτηκε ο ίσολογισμός του έργου της πολωνικής Έθνικής Έπιτροπής του Λουμπίνου — που μετατράπηκε τελευταία σε Προσωρινή Κυβέρνηση — κατά τους πέντε μήνες της ύπάρξης της : Οργάνωσε τις ένοπλες δυνάμεις της χώρας που άριθμοῦν σήμερα δύο στρατιές καί πολεμοῦν ένάντια στον κατκτητή. Άνοικοδόμησε 7 σταθμούς ηλεκτροπαραγωγής. Η βιομηχανία πετρελαίου παράγει ήδη τά 75 οιο της πρόπολεμικής παραγωγής. Λειτουργούν 5 ζαχαρούγεια, 100 διύλιστήρια, 18 ζυθοποιεία. Οι πολωνικοί σιδηρόδρομοι μετάφεραν 2 εκ. έπιβάτες καί 35 εκ. χιλιομετρικούς τόννους έμπορεύματα.

Η ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΑΝΑΣΥΓΚΡΟΤΗΣΗ ΤΗΣ ΧΩΡΑΣ ΜΑΣ

(Συνέχεια και τέλος)

ΚΡΙΤΙΚΗ ΤΗΣ ΛΥΣΗΣ ΤΟΥ ΑΣΥΔΟΤΟΥ ΠΑΡΕΜΒΑΤΙΣΜΟΥ

Θά μπορούσε κανένας νά νομίσει πώς αφού αποκρούσαμε τή λύση τής αυτόματης λειτουργίας τής οικονομίας στή σημερινή περίοδο, δέ μένει τίποτ' άλλο παρά ή επίβολή απ' τήν κυβέρνηση μιᾶς πέρα ὡς πέρα παρεμβατικής οικονομικής πολιτικής.

Όσο κακό ὅμως θάτανε ν' ἀκολουθούσαμε τήν πρώτη λύση, μέ τή μορφή πού τήν παρουσιάσαμε, στή σημερινή κρίσιμη καμπή τοῦ ἀγώνα γιά τήν ἀνασυγκρότηση, ἄλλο τόσο ἐπιπόλαιο θάτανε νά παρασυρόμαστε σέ μιᾶ λύση αὐταρχικής οικονομικής πολιτικής. Ἡ πολιτική τοῦ ἄκρατου παρεμβατισμοῦ δέ θάτανε τίποτ' άλλο παρά ἀναβίωση τῶν φασιστικῶν μορφῶν τής χιτλερικής διευθυνόμενης οικονομίας, ὅπως ὡς ἕνα μεγάλο βαθμῶ μᾶς τήν ἔδειξαν ή τεταρταυγουστιανὴ πολιτικὴ τῶν ντόπιων Κουϊσλικκ. Ἡ οικονομικὴ αὐτὴ τεχνικὴ θά καταβαράθρωνε τήν προσπάθεια τής ἀνασυγκρότησης.

α) Στὴν παραγωγή.

1) Στὴν ἀγροτικὴ οἰκονομία ὁ ἀγρότης, ἀντὶ νά μπόρῃ νά σπάσει τὰ δεσμὰ τής κλειστῆς οικονομίας, περιορίζεται στήν ψευτοαὐτάρκη μικροῖδιοχτία του, ἐπειδὴ φοβᾶται ν' ἀποδυθεῖ σέ παραγωγικότερο καὶ συλλογικότερο τρόπο δουλειᾶς, πρῶτο γιὰτὶ δὲν ἔχει καλλιεργητικὰ ἐφόδια καὶ δεύτερο γιὰτὶ τὰ παρακρατήματα καὶ ἡ ἀποστράγγιση τῶν κόπων του ἀπ' τοὺς σαρκοβόρους ὀργανισμοὺς συγκέντρωσης ξέρει πῶς ἐλάχιστα πράγματα θά τοῦ ἀφήσουν γιά ὄφελός του.

2) Γιατὶ ἡ πείρα τής αὐτοδιοίκησης καὶ τής συνεταιριστικῆς ὀργάνωσης στὰ χωριὰ τής Ἐλεύθερης Ἑλλάδας στὸ διάστημα τής κατοχῆς, ἔδειξε στὸν ἀγρότη πῶς τὸ μέλλον του μπορεῖ, ἀντὶ νᾶναι ὁ ὑποσιτισμὸς κ' ἡ ἐλονοσία, μ' ἕνα λόγο ἡ κατάσταση ἀποικιακῆς σκλαβιάς, νά γίνει ἡ βαθμιαία κοινωνικὴ ἀνύψωσή του σὰν οἰκονομικοῦ παράγοντα πού ἀμείβεται ἰσότημα μέ τοὺς ἄλλους παράγοντες τής οικονομίας.

Μ' ἄλλα λόγια, ὁ χωρικὸς δὲν εἶναι διατεθειμένος νά δίνει τὸ προϊόν τής δουλειᾶς του μὴ ἐξασφαλίζοντας τίποτ' ἄλλο ἔξω ἀπ' τὸ μόνιμο καθεστῶς τής πείνας. Εἶναι φανερό λοιπὸν πῶς ἂν παρουσιαστοῦν στὸ χωριὸ οἱ ὀργανισμοὶ συγκέντρωσης τῶν προϊόντων μέ τοὺς γραφειοκράτες ὑπαλλήλους τους, θά κάνανε νά ξεσπάσει ἡ δίκαιη λαϊκὴ ἀγανάχτη σὺν τὴν ἰσότητα νά φτάσει καὶ σέ μέτρα ἀπόκρυψης κλπ.

3) Οἱ ὀργανισμοὶ αὐτοὶ δέ θᾶναι θέ θέση ἀπ' τήν ἄλλη μεριὰ νά δώσουν στὸ χωρικὸ τὰ ἀπαραίτητα εἶδη, βιοτεχνικὰ καὶ βιομηχανικὰ, γιὰτὶ αὐτὸ προϋποθέτει πῶς ἡ ἄλλη οἰκονομία θά λειτουργεῖ μέ σύστημα κολ-

λεχτιβιστικό, πράμα που είναι αδύνατο να τεθεί σε βάση στη σημερινή περίοδο.

4) "Αν πάλι ο χωρικός μπορούσε να πάρει απ' τους οργανισμούς συγκέντρωσης ό,τι του χρειάζονταν, γιατί να μην το πάρει αυτό μέσω των εύκνητων γεωργικών συνεταιρισμών, αλλά μέσω ενός πολύπλοκου και γραφειοκρατικού μηχανισμού; Είναι γνωστό πως κάθε απώλεια χρόνου στον έφοδιασμό του αγρότη σημαίνει φόρτωμά του με τοκογλυφικά δάνεια.

5) Στην βιομηχανική παραγωγή, έφ'όσο αποκλείσουμε την επιχειρηματική πρωτοβουλία, θα δημιουργήσουμε τις προϋποθέσεις για τη φυγή των ιδιωτικών κεφαλαίων, πράμα που σημαίνει τεράστιες δυσκολίες για το ξεκίνημα της παραγωγής στη σημερινή περίοδο οικονομικής αδράνειας.

β) Στην κυκλοφορία και τη διανομή.

1) Με μίαν απαγόρευση του εμπορίου θα αποκλείαμε όλες τις δυνατότητες που θα μας έδινε η έντατική κίνηση του εμπορικού κεφαλαίου, σε στιγμές που η ανταλλαγή των εμπορευμάτων ανάμεσα στα αγροτικά και τα αστικά κέντρα είναι το νεύρο με το οποίο θα κινήσουμε το τετανωμένω σώμα της οικονομίας μας.

2) Αποκλείοντας επίσης τη συναλλαγή με το έξωτερικό, μέσω του εμπορίου, δε θα πετυχαίναμε παρά να κλείσουμε το χρυσό, ακίνητο κι' άχρηστο, στα χρηματοκιβώτια των εμπορών.

3) Θα δημιουργούσαμε στους εμπόρους έντονη διάθεση για απόκρυψη κάθε αποθέματος, αφού οι έμποροι δε θα μπορούσαν ν' ανταλλάξουν το προϊόν της πούλησής τους με καινούργια εμπορεύματα.

Ο ΤΡΙΤΟΣ ΔΡΟΜΟΣ

Η λύση που θα υποστηρίξουμε παρακάτω, σαν τη μόνη σωστή στις σημερινές συνθήκες, δηλώνουμε πως πρέπει:

1) Να είναι η λύση που να έξυπηρετεί πρώτα και κύρια τον αγώνα του λαού για την εξασφάλιση άνεκτου επιπέδου ζωής και για τη σύντομη επούλωση των πληγών που του προξένησαν τα χρόνια της σκλαβιάς.

2) Να δείχνει την οικονομική πολιτική της κυβέρνησης σαν την πολιτική που θα βοηθήσει το λαό στην άμυνά του έναντια σε κάθε προσπάθεια, απ' όπουδήποτε κι' αν έκδηλώνουνταν, για την έκμετάλλευση της σημερινής τραγικής οικονομικής κι' επισιτιστικής του θέσης. Ο λαός πρέπει να βλέπει στην κυβέρνηση τον προστάτη του που τον οδηγεί στον αντιφασιστικό αγώνα, περιφρουρώντας τα συμφέροντά του.

3) Να δίνει τη δυνατότητα και την ουσιαστική δύναμη στο λαό να γίνεται αυτός ο φορέας—όσο περισσότερο είναι δυνατό αυτό—της οικονομικής πολιτικής της χώρας. Αυτό μπορεί να πραγματοποιηθεί μονάχα με την ουσιαστική υποστήριξη των λαογέννητων οργανισμών της τοπικής αυτοδιοίκησης, των λαϊκών επιτροπών και των συνεταιρισμών. Έτσι μονάχα και ο τελευταίος πολίτης της χώρας θα μπορεί νάχει αυτοσυνεί-

που του πέφτει ατομικά να επιτελέσει.
...ική πρωτοβουλία ν' απαλλαγεί από κάθε εμπόδιο κρατι-
κής παρεμβατικής ή μονοπωλιακής μορφής και να καθοδηγηθεί στο να
δράσει στα πλαίσια των δημοκρατικών σκοπών του αντιφασιστικού αγώ-
να, προσφέροντας κι' αυτή όσο περισσότερο μπορεί για την επιτυχία του
κοινού αγώνα.

5) - Να πετυχαίνεται η ένωση όλων των οικονομικών παραγόντων
και συντελεστών για την επιτυχία της οικονομικής πολιτικής, χωρίς να
χρησιμοποιούνται αντιδημοκρατικά ή πιεστικά μέτρα και να δείχνεται κα-
θαρά στο λαό πώς μονάχα οι έχθροι του έαχαν συμφέρο να μη βοηθούν
στην επιτυχία της οικονομικής πολιτικής της χώρας.

Για την επιτυχία των παραπάνω σκοπών, ένα κριτήριο υπάρχει :
Να βχαιστεί η οικονομική πολιτική στο λαϊκό έλεγχο. "Όταν ο
λαϊκός έλεγχος μπορεί ν' άσκειται ελεύθερα, τότε και η οικονομική πολι-
τική είναι σίγουρο πώς στηρίζεται στη λαϊκή έμπιστοσύνη.
Λαοκρατική λύση χωρίς το δικαίωμα του λαϊκού έλέγχου δέν μπορεί ποτέ
να πραγματοποιηθεί.

Με γνώμονα τις παραπάνω γενικές άρχές θα περάσουμε τώρα στην
έξέταση των προβλημάτων της οικονομικής ανασυγκρότησης κατά τομείς
της οικονομίας:

Η ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΤΗΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ

α) Στη Γεωργία.

Πρέπει να έπιδιωχτεί : ο άγρότης να παράγει όσο το δυνατό περισ-
σότερο, να φέρνει στην κατανάλωση όσο το δυνατό μεγαλύτερη ποσό-
τητα προϊόντων και να ικανοποιεί τις άνάγκες του όσο το δυνατό καλύ-
τερα. Αυτό θα το πετύχουμε :

1) "Αν άπαλλάξουμε τον άγρότη από κάθε έκμεταλλευτικό όργα-
νισμό, φορολογία κλπ. που τον άπομυζούσε άλλοτε με παρακρατήματα
κι' άλλων λογίων δασίματα.

2) "Αν άναπτύξουμε και δραστηριοποιήσουμε την πρωτοβουλία του
για να κινηθεί όσο το δυνατό παραγωγικότερα, τόσο άτομικά όσο και στα
δημοκρατικά πλαίσια της τοπικής αυτοδιοίκησης και των συνεταιρισμών
του. Αυτό θα το πετύχουμε με το να διοχετεύσουμε, μέσω των όργάνων
αύτων ένα σημαντικό μέρος άπ' την οικονομική βοήθεια που είναι
άπαραίτητη στον άγρότη σήμερα. Ο άγρότης ένοιωσε στην "Ελεύθερη
"Ελλάδα, κατά την περίοδο της σκλαβιάς, πώς μπορεί να αυτοδιοικηθεί
και πολιτικά και οικονομικά. Αύτη του την πεποίθηση πρέπει να την κά-
νουμε μοχλό που θα σηκώσει στα ύψη το βάρος της άνοικοδομητικής μας
προσπάθειας.

3) "Αν, στις εισαγωγές άπ' το έξωτερικό και στα είδη που ζητάμε
άπ' τους συμμάχους δώσουμε τη θέση που χρειάζεται στα καλλιεργητικά
έφόδια του γεωργού μας:

4) "Αν στρέψουμε άμεσα τη βιομηχανική παραγωγή μας προς την
κατεύθυνση της παραγωγής μπόλικων και φτηνών ειδών για τη γεωρ-
γία.

1) 'Η βιομηχανική παραγωγή θα πρέπει να λειτουργεί με ένα ενιαίο πρόγραμμα που θα καθορίζει τις ποσότητες και τα είδη που θα παράγονται.

2) 'Η βιομηχανική παραγωγή θ' αρχίσει να λειτουργεί κατά προτίμηση με τους κλάδους εκείνους που μπορούν να ικανοποιήσουν τις επείγουσες ανάγκες του λαού και της παραγωγής.

3) Οι παρασιτικές και περιττές βιομηχανίες θα πρέπει, με κρατική ένισχυση, να μετατραπούν και να δουλέψουν σαν ωφέλιμες βιομηχανίες.

4) Να ελέγχεται και να προβλέπεται ο τρόπος της διάθεσης των παραγομένων αγαθών.

5) Οι βιομηχανίες μας να φτιάχνουν ό,τι φτιάχνεται φτηνότερα στον τόπο κι' όχι ό,τι μπορεί να εισαχθεί φτηνά από το εξωτερικό. Είναι κι' αυτός ένας τρόπος να αρχίσει το ξεκαθάρισμα των παρασιτικών βιομηχανιών.

6) 'Ο άτομικός επιχειρηματίας, δουλεύοντας σύμφωνα με το παραπάνω πρόγραμμα, θάχει και το επιχειρηματικό του κέρδος και θα συμβάλλει θετικά στον έθνικό αγώνα.

7) Προϋπόθεση για την επιτυχία των παραπάνω είναι η εξασφάλιση ενός σταθερού βιωτικού επιπέδου για τον εργάτη.

8) 'Η βοήθεια των συμμάχων για την ανασυγκρότηση της βιομηχανίας, να παρέχεται σύμφωνα με τις παραπάνω θεμελιώδεις αρχές.

γ) 'Η δανάωτη της κυκλοφορίας.

Χωρίς ν' άσκειται κανενός είδους παρεμβατική πολιτική από την κυβέρνηση, η κυκλοφορία των αγαθών πρέπει να στηριχτεί στις εξής αρχές:

1) 'Ενίσχυση του εμπορίου με την κατάποληση κάθε εμποδίου της ελεύθερης αγοράς και συναλλαγής (κατάργηση μονοπωλίων συγκέντρωσης, κατάργηση της παροχής άδειών σε ώρισμένους εμπόρους μονάχα κλπ.). 'Η ένισχυση αυτή πρέπει να προσφέρεται ακόμα και με την παροχή πιστώσεων και μεταφορικών μέσων.

2) 'Εντατική χρησιμοποίηση του απόκεντρωτικού μηχανισμού της τοπικής αυτοδιοίκησης, με την παροχή κάθε είδους τεχνικής και οικονομικής βοήθειας.

3) Χρησιμοποίηση του συνεταιριστικού μηχανισμού, τόσο στο χωριό όσο και στην πόλη, σαν μέσου συστηματικής και ρυθμιστικής κυκλοφορίας και ανταλλαγής αγροτικών με βιομηχανικά και βιοτεχνικά προϊόντα.

'Η βοήθεια που θα δίνεται στους συνεταιρισμούς πρέπει να είναι τέτοια ώστε το συνεταιριστικό δίκτυο ν' απλώνεται και να λειτουργεί ολοένα σε πιο μεγάλη έκταση, πραγματοποιώντας ολοένα και μεγαλύτερο όγκο ανταλλαγών.

'Εκείνο που πρέπει να προσεχτεί είναι οι συνεταιρισμοί να μην γίνουν κρατικά όργανα, αλλά ν' αποτελούν τη συλλογικά οργανωμένη ελεύθερη ατομική πρωτοβουλία. 'Ετσι μονάχα ηδημοκρατικότητά του θεσμού θα μείνει ακατάμαχητη.

Η ΚΑΤΟΧΥΡΩΣΗ ΤΩΝ ΜΕΤΡΩΝ ΙΟ ΠΡΟΤΑΘΗΚΑΝ

α) Τό νομισματικό.

Ἡ νομισματικὴ κατάσταση, ὅπου ἀντιλόθε κε, πρέπει νὰ θεωρεῖται ὡς ἄποτέλεσμα καὶ ἀντανάκλαση τῆς ὅλης οἰκονομικῆς κατάστασης.

Ἡ νομισματικὴ σταθερότητα δὲν μπορεῖ νὰ ἐξασφαλισθεῖ μὴ μόνον ἀλλὰ καὶ μετὰ τὴν ὑπαρξὴ χρυσοῦ καλύμματος καὶ συναλλαγματικοῦ ὑπολοίτου. Ἀφοῦ τὰ χρηματικὰ μέσα, εἴτε χάρτινα, εἴτε μεταλλικά, ὑπερβῆκαν τὶς κυκλοφοριακὰς ἀνάγκες, εἶναι μοιραῖο νὰ φτάνουμε πάντα στὸν πληθωρισμό, ἀκόμα καὶ τῶν χρυσῶν νομισμάτων. Αὐτὸ λοιπὸν ποὺ θὰ πρέπει νὰ ἐπιδιωχθεῖ εἶναι, ὄχι μονάχα ἡ περιστολὴ τῆς κυκλοφορίας, ἀλλὰ παράλληλα ἡ δημιουργία ἐπάρκειας ἀγαθῶν.

Ἀφοῦ περιγράψαμε τὰ μέτρα ὀργάνωσης τῆς οἰκονομίας, θὰ ἐπιραθέσουμε τὶς γενικὲς ἀρχὲς ποὺ πρέπει ν' ἀκολουθήσει ἡ νομισματικὴ μας πολιτικὴ.

1) Ἡ ἔκδοση χαρτονομίσματος καὶ ἡ διάθεσή του νὰ γίνεται σύμφωνα μετὰ τὶς κυκλοφοριακὰς ἀνάγκες ποὺ θὰ προκύψουν ἀπ' τὴν ἐφαρμογὴ τοῦ προγράμματος ὀργάνωσης τῆς οἰκονομίας.

2) Προϋπόθεση τῆς ἐπιτυχίας τῶν μέτρων αὐτῶν εἶναι ὁ ἔλεγχος τῆς τραπεζιτικῆς πίστης καὶ ἡ ἀπόδοση ἀπ' τοὺς λογαριασμοὺς στοὺς ἰδιῶτες τῶν ἀπαραίτητων ποσῶν ποὺ θάχουν δικαίωμα νὰ δαπανοῦν σὲν παρχωροὶ ἢ καταναλωτές.

3) Ἀπαραίτητη ἐπίσης εἶναι ἡ ἐλαστικὴ πολιτικὴ τῆς νομισματικῆς κυκλοφορίας α) γιὰ νὰ μὴν παρουσιάζεται ἀπὸ τὴ μιὰ στενότητα μέσων, β) γιὰ νὰ μὴν πέφτει στὴν ἀγορὰ περισσευούμενο νόμισμα, ἐξαναγκάζοντας τὴν κυβέρνησις σὲ σπασμωδικὰ πληθωρικά ἢ ἀντιπληθωρικά μέτρα.

4) Ὅσον ἀφορᾷ τὸ κάλυμμα καὶ τὰ συναλλαγματικὰ ἀποθέματα, αὐτὰ ἔχουν ἕμμεση ἀξία γιὰ τὴν ἀποφυγὴ ἐσωτερικῆς οἰκονομικῆς κρίσης, ὡς μέσα προμήθειας ἀπ' τὸ ἐξωτερικὸ τῶν ἀπαραίτητων εἰδῶν γιὰ παραγωγικοὺς καὶ καταναλωτικοὺς σκοποὺς.

5) Ἐπίτευξη σύμμετρης νομισματικῆς κυκλοφορίας καὶ κυκλοφορίας ἐμπορευμάτων σ' ὅλα τὰ διαμερίσματα τῆς χώρας, ἔτσι ποὺ ν' ἀποσυμφορηθεῖ ὁ ὄγκος τῆς νομισματικῆς κυκλοφορίας σ' ὠρισμένα ἀστικά κέντρα καὶ νὰ σπάσει ἀπ' τὴν ἄλλη τὸ πάγωμα τῆς κυκλοφορίας ποὺ παρατηρεῖται στὴν ὑπαιθρο (μετὰ τὴ μορφή ἀντιπραγματισμοῦ καὶ χρησιμοποίησης μικρότερης ἀξίας χαρτονομισμάτων ἀπ' τὴ μιὰ καὶ μεγαλείτερης ἀγοραστικῆς ἀξίας ἀπ' τὴν ἄλλη).

β) Παρακολούθηση καὶ συντονισμός.

Αὐτὰ μποροῦν νὰ πραγματοποιηθοῦν μονάχα ἂν ἡ παρακολούθηση τῆς οἰκονομικῆς κατάστασης καὶ ἡ λήψη ἀνάλογων μέτρων γίνεται ὑπεύθυνα ἀπὸ ἓνα συντονιστικὸ καὶ ενιαῖο μηχανισμό, στὸν ὁποῖο νὰ μετέχουν καὶ νὰ συνεργάζονται τόσο ἐκπρόσωποι τῶν συμμαχικῶν ὀργανώσεων βοήθειας ὅσο καὶ οἱ λαϊκὲς ὀργανώσεις μετὰ τοὺς καταναλωτικοὺς συνεταιρισμοὺς καὶ τὶς λαϊκὲς ἐπιτροπές, οἱ γεωργικοὶ συνεταιρισμοί, οἱ Γενικὴ Συνομοσπονδία Ἐργατῶν κλπ. Ἡ κυβέρνησις θὰ συνεργάζεται μετὰ

τόν ένιαίο αυτό μηχανισμό πού, χωρίς νά έξαρταται άπ' αυτήν, θά τής δίνει τήν οργανωμένη λαϊκή βοήθεια.

Νομίζουμε πώς μονάχα μέ τή δημιουργία ένός τέτοιου μηχανισμού για τόν συντονισμό τών προσπαθειών τών λαϊκών οργανώσεων, τών συμμαχικών οργανώσεων και τής κυβέρνησης, θά μπορέσει ο λαός κι' όχι τόν παρεμβατικό «αύταρχικό» κράτος, ή ή ασύδοτη, άτομική πρωτοβουλία, νά πάρει στά χέρια του τίς οικονομικές του τύχες. Ο μηχανισμός αυτός θά φροντίζει για τόν πλουτισμό τών διανομών του δελτίου όλοένα μέ περισσότερα είδη.

Ο λαϊκός έλεγχος κ' ή λαϊκή βοήθεια θά ναι για τήν κυβέρνηση οι σοβαρότεροι σύμμαχοι πού θά τής έπιτρέψουν ν' αποφύγει κάθε έξωοικονομικό καταναγκασμό και νά στηριχτεί σέ αποκλειστικά δημοκρατικά μέσα.

Μήν ξεχνάμε πώς σ' άλλες χώρες, όπως τήν Άγγλία και τίς Ηνωμένες Πολιτείες, έχουν έπιβληθεί άυστηρότατα μέτρα για τή διεξαγωγή του πολέμου (Σχέδια KEYNES και WHITE).

Μήν ξεχνάμε πώς τόν λιγώτερο πού ζητάει τόν συμφέρο τής όλότητας άπ' τόν κάθε άτομο τής κοινωνίας είναι νά υποτάξει τόν άτομικό του συμφέρον στόν έθνικό σκοπό του άντιφασιστικού άγώνα.

Μήν ξεχνάμε πώς τόν μεγαλύτερο μέρος τής Ελλάδας πού αυτοδιοικήθηκε, έζησε και πρόκοψε μέ τά ιδανικά αυτά.

Μήν ξεχνάμε τέλος πώς όσοι άντιστέκονται στην πολιτική τής οργάνωσης τής σωτηρίας του λαού, είναι και όνομάζονται σ' όλες τίς πολιτισμένες χώρες : «Προδότες».

Μέ δυό λόγια, τά μέτρα τής αντιμετώπισης τής σημερινής οικονομικής κατάστασης πού προτάθηκαν, είναι μέτρα πού θά συγκεντρώσουν τή λαϊκή έμπιστοσύνη, γιατί θ' άντέξουν στό λαϊκό έλεγχος.

ΙΣΤΟΡΙΚΗ Α ΓΚ

Η μελλοντική ασφάλεια του κόσμου είναι όλοφάνερο ότι δέν μπορεί πλέον νά βασιστεί πάνω σέ άχνάρια τής παλιάς χρεωκοπημένης πολιτικής, πού συνίστατο στην ύποδούλωση, τήν έκμετάλλευση και έξαθλίωση τών λαών, καθώς και στην ανάπτυξη διεθνών άνταγωνισμών πού είναι τόν προοίμιο νέων παγκοσμίων συρράξεων.

Όταν οι πόθοι και οι έπιδιώξεις είναι κοινές στην πλειοψηφία τών λαών και ή τάση για τήν πρόοδο ξεχύνεται ταυτόχρονα και μέ τήν ίδια δύναμη από όλα τά σημεία του όρίζοντα, τότε ή παγκόσμια μεταρρύθμιση είναι αναπόφευκτη.

Η ιστορία έπαναλαμβάνεται, αλλά όχι κατά άόριστο τρόπο. Βαλμένη κάτω από ίδιες περιστάσεις, ξαναπαρουσιάζεται. Γι' αυτό, ένα φαινόμενο πού δέν βρήκε λύση τήν πρώτη του εμφάνιση ή πού πνίγηκε μέσα σέ μιάν άλλη και έπιπόλαια λύση, έπανεμφανίζεται, και τόσο μεγαλύτερη είναι ή ώριμότητα τής εμφάνισής του, όσο καταλληλότεροι και ώριμότεροι είναι οι άντικειμενικοί όροι πού τόν προσδιορίζουν.

Αυτά είναι τά προβλήματα πού θέτει κάθε τόσο ή ιστορική στιγμή, και πού δέν είναι άλλο παρά ή πάλη τής άνθρωπότητας για τήν πρόοδο.

Declassified in Part - Sanitized Copy Approved for Release 2012/06/12 :
CIA-RDP80S01540R004700160004-5
Is λέξεις αυτές έννοούμε την έλευ-
ση και την παροχή των μέσων σε κάθε άνθρωπο για να ολοκληρωθεί
και να μπορέσει ελεύθερα να διεκδικήσει τις στοιχειώδεις για τη ζωή του
ανάγκες.

Εκείνο που είναι χαρακτηριστικό στην κάθε μία από τις ιστορικές
έποχές στη μεταβατική τους περίοδο, είναι ή πάλη απ' την πλειοψηφία
των μαζών για την πρόοδο, και ή αντίδραση της ολιγαρχίας που κολλά
σαν στρείδι πάνω στην ξεπεσχημένη από την ιστορία περίοδο, για να
έξασφαλίσει την κυριαρχία της.

Τέτοια είναι και ή σημερινή περίοδος. Γιγάντωσε ή δράση με το
παλλαϊκό ξεσηκώμα για να αποτινάξει τη μύρη σκληριά που πλάκωσε
τη γη, μα παράλληλα θέρωσε και ή αντίδραση με την τυραννικώτερη μορ-
φή που γνώρισε ποτέ ή ανθρωπότητα, το Φασισμό. Μα ο φόβος αυτός
της αντίδρασης να χάσει τη δυνατότητα να καταπιέζει τους άλλους, έξα-
σκει επάνω της την πιο όλεθρια επίδραση. Θά ήμπορούσε κανείς να
πει μαζί με τον Έκκλησιαστή πως «κτετιέζοντας τους άλλους κι' ο
σοφός μεταβάλλεται σε μωρό». Έτσι ο φασισμός που παρουσιάστηκε
σαν φιλοδίκαιος μεσίας που θά έλυνε όλα τα κοινωνικά προβλήματα, ύ-
ποσχόμενος μια δικαιοσύνη γενική, μόλις μέρδεψε πάνω στον τροχό
της ξεροκέφλης παχυμυτικότητας, απεκαλύφθηκε ο μεγαλύτερος άρνη-
τής των υποσχέσεών του, ταυτόχρονα και το πλέον μωρό μέσο εξαπάτη-
σης των λαών.

Όσο κι' αν προσπαθεί λοιπόν ή αντίδραση να μασκαρώνεται με
μαύρα ή σταχτιά πουκάμισα για να τρομάξει την πραγματικότητά και
να αποξεράνει το ρεύμα της προόδου, ο κόπος είναι μάταιος. Το ρεύμα
χάραξε βαθειά πάνω στη γη εν δόμο του, είναι μεγάλο και γενικό, εί-
ναι ή πίστη της ανθρωπότητας που εφρηλατήθηκε μέσα στην πείρα και
την έξαθλίωση.

Μ' αυτό βέβαια δε θέλουμε να τοῦμε πως ο σημερινός αγώνας εί-
ναι έξασφαλισμένος από την βιολογική εξέλιξη. Μόνοι τους οι κατάλ-
ληλοι κοινωνικοί όροι δε δημιουργούν την κοινωνική μεταρρύθμιση. Χρει-
άζεται αγώνας, μεγάλος αγώνας, μέχρι την ολοκληρωτική νίκη. Χρειά-
ζεται χτύπημα στο σώμα και στα πρόσωπα πλοκάμια της σημερινής
αντίδρασης, που υπερασπίσει κτω από τις μαύρες φτερούγες του φα-
σιστικού όρνιου. (Κάθε χιλιάωμα του αγώνα είναι επικίνδυνο, είναι πα-
ράταση της σκληρίας και της ολιγαρχίας, είναι θάνατος χιλιάδων αν-
θρώπων.

Αγώνας λοιπόν από όλες τις πλευρές για να κτυπηθεί ολοκληρω-
τικά ο έχθρος και για να τοχίσει από τώρα και με έργα ή πραγματοποίη-
ση του μεταπολεμικού προγράμματος που θά βασίζεται στη συναδέλ-
φωση και την εθιμαρχία όλου του κόσμου.

ΚΩΣΤΑΣ ΠΡΩΑΚΗΣ

ΔΙ - ΒΑΖΕΤΕ ΚΑΘΕ ΜΕΡΑ ΤΟΝ "ΚΗΡΥΚΗ"

Ο πνευματικός άνθρωπος αντικρύζει τη ζωή και την εποχή του με μιὰ διαρκή προσπάθεια νὰ κατανοήσει, ν' ἀποκαλύψει ὅσο μπορεῖ τις αἰτίες τῆς πραγματικότητας ποὺ τὸν περιβάλλει.

Υπάρχουν οἱ ἐπιτήδριοι ποὺ, στὰ μάτια τοῦ πολὺ κόσμου, πέρνουνε θέση πνευματικοῦ ἀνθρώπου γιατί ὁ πολὺς κόσμος, κάνοντας συχνὰ μιὰ σύγκριση μεταξὺ γνώσης καὶ στοχασμοῦ, τοποθετεῖ μέσα στὴ γενικὴ κατηγορία τοῦ «διανοούμενου» ὅλους ἐκείνους ποὺ μέσα στὴν κοινωνία ἔχουν ὡς ἐπάγγελμα τὴ γνώση. Ἡ γνώση εἶναι βέβαια βασικὴ προϋπόθεση γιὰ τὴν κατανόηση· ἀλλὰ οἱ ἐπιτήδριοι αὐτοί, εἴτε καθηγητὲς πανεπιστημίων εἴτε κάθε λογῆς ἐπιτηθόνες, δὲν εἶναι παρὰ φορεῖς γνώσης παρμένης ἀπὸ τὰ βιβλία. Μεταφέρουν ποζᾶτοι τὸ φορτίο τους, ἄθικτο ἀπὸ τὴ γόνιμη ἐπαφὴ τῆς ζωντανῆς σκέψης ποὺ δὲν ἔχουν, καὶ μέσα ἀπὸ τὸν στατικὸ ὄγκο τοῦ ἐπαγγελματικοῦ τους καταρτισμοῦ ἀντλοῦν, μὲ τὴν αὐτοπεποίθηση τῆς ἀνοησίας, τις «αἰώνιες ἀλήθειες» μὲ τις ὁποῖες ξιπάζουν τοὺς ἀπλοϊκοὺς. Συνήθως δὲ αὐτὲς οἱ «αἰώνιες ἀλήθειες» δὲν εἶναι ἄσκοπη ἐπίδειξη ἐμβριθείας. Οἱ ἐπιτήδριοι τῆς γνώσης, τί ἄνθρωποι ποὺ ὄλα τὰ ξέρουν καὶ τίποτα δὲν καταλαβαίνουν, γίνονται παντοῦ καὶ πάντα σχεδὸν οἱ ἐξ ἐπαγγέλματος καλοπληρωμένοι δικαιοῦτες τοῦ αὐθέντη· ὁποιοῦδήποτε αὐθέντη. Ὅση ὁμως καὶ ἂν εἶναι ἡ πόζα τους κ' ἡ «πέρασή» τους σὲ ὠρισμένες περιστάσεις, ποτὲ καμιὰ ἐποχὴ καὶ καμιὰ ὁμαδικὴ συνείδηση δὲν τοὺς ἀναγνώρισε πλατεῖα καὶ δὲν τοὺς καθιέρωσε.

Ἡ ὁμαδικὴ συνείδηση στὶς πολύμορφες ἐκδηλώσεις της μπορεῖ βέβαια σὲ λεπτομέρειες περιορισμένες σὲ τόπο καὶ σὲ χρόνο νὰ ξεγελιέται καμιὰ φορὰ ἀπὸ διάφορους παράγοντες καὶ νὰ πέφτει σὲ λανθασμένες ἐκτιμήσεις τῶν ἀξιών. Ἀλλὰ σὰ σύνολο, στὴ γενικὴ νραμμὴ τῆ ἱστορικῆς πραγματικότητας, βραβεύει μὲ ἀλάνθαστη διάκριση τὴν ἀλήθεια. Ἔτσι, ἀναγνώρισε πάντα τοὺς ἀληθινούς πνευματικούς ἀνθρώπους καὶ τοὺς ἐπέβαλε σὰν τέτοιους στὴν ἐποχὴ τους.

Ὅπως εἶπα καὶ στὴν ἀρχή, ὁ ἀληθινὸς πνευματικὸς ἄνθρωπος, ὁ στοχαστὴς, εἶναι κείνος ποὺ-κατέχεται ἀδιάκοπα ἀπὸ μιὰν ἠρωϊκὴ θέληση νὰ κατανοήσει τὴν πραγματικότητα. Λένω ἠρωϊκὴ θέληση, γιατί αὐτὸς ὁ βραχὺς ἐσωτερικὸς μόχθος ἀπαιτεῖ, γιὰ νὰ εἶναι γόνιμος, τὴν ἀνεπιφύλακτη προσφορὰ τοῦ ἑαυτοῦ μας. Ἡ φλόγα τοῦ φωτίζει τὴν αἰμια σκέψη ξεπηδᾷ καθάρια μονάχα ὅταν ἔχει κάψει ὅλες τις διανοητικὲς στρεψοδικίες καὶ τὰ προσηχήματα ποὺ δημιουργεῖ ἡ μικρόψυχη ἀνάπη τοῦ ἑαυτοῦλη μας. Ὁ ἠρωϊσμὸς τοῦ πνευματικοῦ ἀνθρώπου εἶναι ἡ προτεραιότητα ποὺ δίνει στὴν ἀλήθεια ἀδιαφορώντας γιὰ τὰ κάθε λογῆς συμφέροντα ποὺ συνδέονται μὲ τὸ ἄτομό του.

οοοο

Ἐπειτα ἀπ' αὐτὴ τὴν ἀπαραίτητη ἀντιδι-στολὴ ποὺ μᾶς ἐβοήθησε γιὰ νὰ προσδιορίσουμε σωτὰ τις ἐννοιες, μποροῦμε νομίζω νὰ ποῦμε ἀδίσταχτα πῶς: στὴν μισθία γύρω-γύρω μεταξὺ τῶν δυνάμεων τῆ προόδου καὶ τῶν δυνάμεων τῆς ἀντίδρασης· ὁ πνευματικὸς ἄνθρωπος πῆρε παντοῦ καὶ πάντα τὴ θέση του, σὰν πρωτοπόρος, μέσα στὴν παράταξη

της προόδου. Αυτή την ολοφάνερη αλήθεια κανένας αμερόληπτος μελετητής της ιστορίας δεν μπορεί να την αμφισβητήσει. Όλοι οι γίγαντες του πνεύματος, οι Γαλιλαίοι κ' οι Βολταίρ κ' οι Αϊνστάιν, που έζησαν στις ιστορικές στιγμές κατά τις οποίες η όμαλή εξέλιξη αποκορυφώνουνταν σε μια κρίση σύγκρουσης, έστρεψαν αποφασιστικά το πνεύμα τους και την καρδιά τους προς το μέλλον, προς την πρόοδο· γιατί αφού η ζωή είναι κίνηση, η πρόοδος είναι η μόνη αλήθεια· κ' η κατανόηση της αλήθειας συνεπάγεται με τον πιο φυσικό τρόπο, για τον πνευματικό άνθρωπο, την προσχώρησή του σ' αυτήν.

Οι περισσότεροι δέχτηκαν γι' αυτή την προσήλωσή τους στην αλήθεια σκληρούς διωγμούς. Η αντίδραση, σ' όλες τις ιστορικές μορφές της — που έκπροσωπεί την αδράνεια, το ψέμα—τους έφυλάκισε, τους έξορισε, τους έβασάνισε, τους έκαψε ζωντανούς. Έλύσσαξε ενάντιά τους, γιατί διαισθάνονταν πόση βαρύτητα είχε για την έκβαση της σύγκρουσης η δική τους συμβολή, αλλά και γιατί δεν μπορούσε να τους συγχωρέσει την άρνησή τους να δεχτούν όλα τα καλά και τα αγαθά που τους έπρόσφερε στους κόλπους της εις αντίλλαγμα της άνοχής των.

οοοο

Οι γίγαντες της σκέψης είναι για μας φωτεινά παραδείγματα και οδηγητές. Όταν όμως λέμε πνευματικός άνθρωπος δεν έννοούμε αυτό μονάχα. Να μη ξεχνάμε πως τα διδάγματα της ιστορίας και τα διδάγματα των κορυφαίων της ανθρώπινης διάνοιας, σκοπός μας δεν είναι να τα κάνουμε αντικείμενο μιας μακάριας και στείρας έκστασης. Για να είναι γόνιμα τα διδάγματα αυτά πρέπει να τα βλέπουμε σαν θετικά μέτρα για την έκτίμηση της ζωντανής πραγματικότητας και του ζωντανού Ανθρώπου.

Σήμερα, οι ζωντανοί πνευματικοί άνθρωποι, οι μεγάλοι που τα όντοματά τους τα περιβάλλει το κύρος της ανεγνωρισμένης αξίας, κ' οι πιο ταπεινοί που μοχθούν σερνά και άθροισμα τον τίμιο μόχθο της κατανόησης και της αγάπης, — που δεν είναι άλλο παρά μια μορφή, η πιο εδγευκτική μορφή της κατανόησης — σε όλες τις χώρες, πήρανε τη θέση που έπρεπε ιστορικά να πάρουν: με την πρόοδο στο πλευρό του λαού που ζητά την πρόοδο, που αγωνίζεται σκληρά και προχωρεί αποφασιστικά εμπρός γιατί έχει επίγνωση ότι, ύστερα από τις τόσες θυσίες και τους τόσους πόνους, μονάχα εμπρός βρίσκεται η ολοκλήρωση των ελπίδων του.

Η αντίδραση, ο φασισμός με τις διάφορες μορφές του, πιστή κι' αυτή στον ιστορικό της ρόλο, ξεσπά σε λυσσασμένη κατακραυγή και σε κάθε μορφής διωγμούς. Είναι χαρακτηριστικό το κάψιμο των βιβλίων στη Γερμανία. Η τίμια διανόηση είναι ο έχθρος άρ. 1 γιατί είναι, σαν πάντα, η πρωτόπορία.

Οι άνθρωποι με τα μικρά μυαλά και τη μικρή ψυχή—τέτοιοι είναι οι πρωταθλητές της αντίδρασης—μισούν περισσότερο απ' όλα κείνο που δεν μπορούν να καταλάβουν. Δεν θα μπορέσουν δε να καταλάβουν το φαινόμενο του πνευματικού ανθρώπου, ο οποίος ακολουθώντας κάποιαν έσωτερική, αυταγή ανεξήγητη γι' αυτούς, αδιαφορεί για τα συμφέροντά του, για το βαχάτι του, για την καλοπέραση του, δέχεται κόπους και κινδύνους και ταλαιπωρίες για να διακηρύξει την προσήλωσή του και την πίστη του στον δίκαιο άγώνα του έθνους του και του λαού του.

ΓΙΩΡΓΟΣ ΦΙΛΙΠΠΟΥ

Ο ΡΟΜΑΙΝ ΡΟΛΛΑΝ, ΕΝΑΣ ΓΙΓΑΝΤΑΣ ΤΗΣ ΤΕΧΝΗΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΔΡΑΣΗΣ

Ο Ρομαίν Ρολλάν πέθα.ε στις 30 του περασμένου Δεκέμβρη. Την άλλη μέρα του θανάτου του σχηματίσθηκε στο Παρίσι μιά επιτροπή από τους μεγαλύτερους λογοτέχνες της Γαλλίας για να ζητήσει την ταφή του στο Πάνθεον. Και έτσι πρέπει. Πλάϊ στο Βολταίρο και το Ρουσσώ, πλάϊ στον Ούγκω και το Ζολά, έχει τη θέση του κι' αυτός ο ισάξιος τους, ο όσος κ' εκείνοι μέγας πολίτης της Γαλλίας, της Εύρώπης και του Κόσμου.

* *

Ο Ρομαίν Ρολλάν γεννήθηκε στα 1866. Θα είναι δηλαδή πέντε χρόνων όταν ο ανερχόμενος πρωταρχικός μιλιταρισμός συντρίβει τη σαπισμένη Δεύτερη γαλλική Αυτοκρατορία. Θα είναι έξη χρόνων όταν ή συνασπισμένη γαλλογεομανική αντίδραση πνίγει μέσα στο αίμα την Κομμούνια του Παρισιού. Ύστερα θα περάσει ολόκληρη την έφηβική του ηλικία και μέσος της άνδρικης, μέσα σε μιά Γαλλία κρουελιασμένη από την ήττα και μεθυσμένη από τις όπτισιές της σωβινιστικής «έκδίκησης». Μεσόκοπος άντρας θα ζήσει το άπεραντο δράμα του 14—18. Θα γνωρίσει κατόπι την κατάρρευση των όνειρων για μιά λογική όργάνωση της Εύρώπης. Θα δει τη Ρωσική επανάσταση και το θαύμα της οικοδόμησης του σοβιετικού πολιτισμού. Θα ζήσει τη γέννηση, την άνοδο κι' το θρίαμβο του Ίταλικού και Γερμανικού φασισμού. Θα ζήσει την έπική αντίσταση του γαλλικού λαού ενάντια στον έσωτερικό έχθρό, από τα 1934 ως τα 1939. Θα ζήσει την Ίσπανία. Θα ζήσει το Μόναχο. Και στο τέλος πιά της τόσο μεγάλης ζωής του θα μπει μέσα στην κόλαση του νέου πολέμου, αλλά και μέσα στις έλπίδες του πιο άποφασιστικού άγώνα της ανθρωπότητας.

Θα ζήσει ο Ρομαίν Ρολλάν όλην αυτήν την πορεία του κόσμου. Όχι όμως σαν άπλος θεατής. Σά νοις ζωντανός και σά ζωντανή καρδιά θα πορευθεί μαζί με τον κόσμο.

Ή ιστορία του Ρομαίν Ρολλάν, από τον άτομικιστή διανοούμενο των πρώτων του βημάτων, ίσα με τον αντιρασίστα άγωνιστή της τελευταίας είκοσαετίας της ζωής του, είναι ή ιστορία των κοινωνικών άγώνων της Εύρώπης, από τις ήρωϊκές άλλ' άνίτχυρες χειρονομίες των παριζιάνων κομμουνάρων, που αυτοκτονούσαν πάνω στα όδοφράγματα, ίσα με την έπιστημονικά όργανωμένη πάλη των σημερινών λαών που ποθοινε και ξέρουν να κερδίσουν τη νίκη κι' όχι μονάχα ένα θαυμαστό θάνατο.

«Τά πενήντα πρώτα χρόνια της ζωής του κυλουν μέσα στη σκιά ενός μόχτου άπίστευτα εύγενικού και μοναχικού. Έκείνα που έρχονται κατόπι δέν είναι παρά μιά παθητική συζήτηση με την Εύρώπη ανάμεσα σ' ένα φλεγόμενο κόσμο» γράφει ο βιογράφος του Στέφαν Τσβάιχ. 1)

Όταν στραφεί κανείς προς τη ζωή και τη δράση του Ρομαίν Ρολλ-

1) «Ο Ρομαίν Ρολλάν—Ή ζωή του, το έργο του».

λαν, τα ξεχωρίζει μερσις αμεως εκείνα τὰ χρόνια «πού ἔρχονται κατόπι». Ἀλλά αὐτὰ δὲν παίρνουν ὀλότελα τῆ σημασία τους ἂν δὲ γνωρίσουμε κάπως καὶ τὰ χρόνια τοῦ «εὐγενικοῦ καὶ μοναχικοῦ μόχτου».

Μπαίνει πρῶτα στὸν κῆπο τῆς τέχνης. Ἀπὸ τὶς μεγάλες πόρτες : Μπετόβεν καὶ Σαίξπηρ. Παιδί: ἀκόμα, κάθεται ὄρες ἀτέλειωτες στὸ μισόφωτο μιᾶς κομαροῦλας τοῦ σπιτιοῦ του καὶ συλλαβιστᾶ, κάμνει γνωριμιὰ μ' ἕναν κόσμο ἐκπληκτικό, ὅπως τὸν ζωγραφίζει ὁ «μεγάλος Ἄγγλος». Ἱστορίες ἀνθρώπων καὶ λαῶν, θύελλες παθῶν, δάκρυα καὶ αἷμα, βάζουν τῆ σφραγίδα τους πάνω στὴ μαλακιά ψυχὴ τοῦ παιδιοῦ. Ὑστερα κάθεται μπροστὰ στὸ πιάνο καὶ ἀδέξια, συλλαβιστᾶ πάλι, πασκιζει νὰ γνωρίσει τὸν ἴδιο αὐτὸν ἐκπληκτικό κόσμο μὲ τῆ μαγεία τῶν ἤχων τοῦ «μεγάλου Γερμανοῦ». Ἔτσι, ἀπὸ τὰ πρῶτα του κιόλας βήματα μέσα στὴ ζωὴ, ἐφεύγει ἀπὸ τὴν γκρίλα ἀτμόσφαιρα τῆς μικρῆς ἐπαρχιακῆς πολιτείας ὅπου ἔμενε μὲ τοὺς γονιούς του καὶ ξανοίγεται πρὸς τοὺς ὀρίζοντες μιᾶς ζωῆς μεγάλης ἴσα μὲ τὴ γῆ.

Στὰ 20 του χρόνια, φοιτητῆς στὴν Ecole Normale τοῦ Παρισιοῦ, γνωρίζει ἕναν ἄλλο «μεγάλο»: τὸν Τολστόϊ. Αὐτὸς θὰ τοῦ πλατύνει ἀκόμα πιὸ πολὺ τὸν ὀρίζοντά του, ἐὰ τοῦ συμπληρώσει τὸν κόσμο του, βάζοντας μέσα τὸ λαὸ, τὸ μικρὸ λαὸ τῶν ταπεινῶν καὶ τῶν καταφρονημένων, βάζοντας μέσα τὶς ἐγνοιες πού ξεπερνῶν τὸ θέατρο καὶ τὴ μουσική, τὸ λαχανιασμένο ἀγκομαχτιδὸ γιὰ τὸ ψωμί, τὰ ὄνειρα γιὰ δικαιοσύνη καὶ λύτρωση. Ὁ Τολστόϊ ἦταν μιὰ καινούργια «πόρτα πού ἀνοίγονταν πάνω στὸν ἀπέραντο κόσμο, ἦταν μιὰ ἀποκάλυψη τῆς ζωῆς»¹⁾

Ἔτσι προχωρᾶ. Πλουτίζεται κάθε μέρα καὶ συμπληρώνεται. Δὲν εἶναι ὁ ἐπιπόλαιος ἀκροβάτης τῆς σκέψης, τὸ «ἀλαλάζον κύμβαλον» πού ἔχει τὶς ιδέες τοῦ τελευταίου βιβλίου πού διάβασε καὶ θορυβεῖ γύρω ἀπὸ τὴν τελευταία ἐφεύρεσή του, ποδοπατώντας κάθε πολιὰ του πίστη. Ὁ Ρομαίν Ρολλάν μὲ πόθος μάχεται σ' ὅλη του τὴ ζωὴ γιὰ νὰ ὀλοκληρώσει τὴν ἀλήθεια του. Καὶ τὴν κατακτᾶ κομμάτι-κομμάτι, λές καὶ ἀποσπᾶ κάθε φορά καὶ μιὰν καινούργια ἀχτίνα φωτὸς ἀπὸ τὸν ἥλιο καὶ τὴν ρίχνει μέσα στὴ ζωὴ του. Τίποτα ποτὲ δὲ θ' «ἀποκηρύξει» ὁ Ρομαίν Ρολλάν. Θὰ μείνει πιστός σ' ὅλες του τὶς «ἀνακαλύψεις», σ' ὅλες του τὶς κατακτήσεις. Γιατὶ οὐτὲς εἶναι κατακτήσεις θετικές καὶ τελειωτικές. Δὲν πέφτουν, γιὰ νὰ πάρουν ἄλλες τὴ θέση τους. Πλαταίνουν καὶ βαθαίνουν μὲ τὰ χρόνια, μεσιώνοντας τὸν τεχνίτη, τὸ στοχαστὴ καὶ τὸν ἄνθρωπο.

Μετὰ τα εἴκοσι του χρόνια φεύγει γιὰ τὴν Ἰταλία σὰν ὑπότροφος τῆς Ecole Normale. Θὰ μείνει ἐκεῖ δυὸ χρόνια: Καὶ θὰ κάνει σ' αὐτὰ μιὰ νέα «ἀνακάλυψη».

Ἡ Ρώμη, γιὰ τὸ νέο σπουδαστὴ πού ξεκινᾶ ἀπ' τὸ Παρίσι μὲ ἐντολὴ νὰ μελετήσῃ ντοκουμέντα, στὰ ἀρχεῖα τοῦ Βατικανοῦ, ἀντιπροσωπεύει τὸ νεκρὸ παρελθόν. Σπασμένα μάρμαρα, ἐτοιμόρροπες οἰκοδομές: Ὅταν φτάνει ὅμως στὴν Ἰταλία, ξεχνᾶ τὶς μελέτες του. Γυρίζει ἀπὸ πόλη σὲ πόλη, βλέπει, νοιώθει, καὶ ξεχωρίζει τὴν ἱστορία μέσα στὰ σπασμένα μάρμαρα, τῆ ζωῆ, μέσα στὴν ἱστορία. Αὐτὴ εἶναι ἡ καινούργια ἀχτίνα πού ἀποσπᾶ ἀπὸ τὸν ἥλιο, γιὰ νὰ συμπληρώσει περισσότερο τὴν ἀλήθεια του. Ἀπ' ἐδῶ, πιὸ πολὺ, παρὰ ἀπὸ τὴ σπου-

1) Ρ. Ρ. : «Ἡ ζωὴ τοῦ Τολστόϊ.»

CIA-RDP80S01540R004700160004-5 και θα κρατήσει για όλα του τα χρόνια την πλατειά έποπτεία της ζωής της ανθρωπότητας, το αίσθημα του «ϊστορισμοῦ» που τόσο έντονα τὸν χαρακτηρίζει.

Ἐπιστρέφοντας ἀπὸ τὴν Ἰταλία διδάσκει σὴ Σορβὼννη ἱστορία τῆς μουσικῆς. Ταυτόχρονα κόμνει μουσικολογικὲς ἔρευνες καί, μὲ σειρά ἄρθρων, προσπαθᾷ νὰ γνωρίσει στὸ κοινὸ τοὺς ἄγνωστους σύγχρονους μουσικούς.

Ἐδῶ, στὸ Παρίσι, κάμνει τὴ νέα του «ἀνακάλυψη». Σὰν καθηγητῆς, γνωρίζεται μὲ τὸν κόσμο τῶν διανοσιμένων, μπαίνει στὰ σαλόνια τους. Λογοτέχνες, δημοσιογράφοι, καθηγητές, πόσο, ὅτε ν τοῖς κοιτάξει κανεὶς ἀπὸ κοντὰ, διαφέρουν ἀπὸ τὰ ἄμορφα γραφτὰ τους! Ἐπιχειρηματίες κι' αὐτοί, ὅπως ὅλοι οἱ ἄλλοι ἐπιχειρηματίες τῆς ἐμπορικῆς πολιτείας, κινιῶνται δεξιὰ κι' ἀριστερὰ γιὰ τὸ κέρδος, γιὰ τὸν ἐπαγγελματικὸ συναγωνισμό, γιὰ τὴν κατάκτηση τῆς «ἀγορᾶς» τῶν ἑφμερίδων, περιοδικῶν καὶ ἐκδοτικῶν οἴκων. Ἡ γνωριμιὰ αὐτὴ εἶναι ἐξαιρετικὰ ἀποκαρδιωτικὴ γιὰ τὸν ἰδεαλιστὴ Ρομαίν Ρολλάν. Εὐὰ τοῦ δῶσει τὸ ὑλικὸ γιὰ νὰ γράψει ἀργότερα τὴν «Ἐμποροπανηγυρῆ», ὅπου μὲ τὸ μασίγι τῆς σάτυρας θὰ κυνηγήσει τοὺς φορτιστοὺς τοῦ νεοῦ. Ἀλλὰ καὶ οἱ φορτιστοὶ ἀπ' τὴ μεριά τους ποτὲ δὲ εὐὰ τοῦ συχωρήσουν τὴν ἀγνότεια καὶ τὴν ἀδιαλλαξία του. Δὲ θὰ μπορέσουν γιὰ πάντα νὰ τὸν ὀρνεύονται. Ὅμως γιὰ πάντα θὰ τὸν δαχτύλοδείχνουν, σὰν περίεργο φαινόμενο ποὺ βρίσκεται ἔξω ἀπ' τὴν περιοχὴ τῶν «καθαρῶν γραμμῶν», ἔξω δηλαδὴ ἀπὸ τὴν ἰδιόκτητὴ τους— ἔτσι νομίζουν! — αὐλή. Κ' ἐκεῖνος σ' ὅλη του τὴ ζωὴ, ὅποτε θὰ τοὺς συναντήσῃ στὸ δρόμο του— στὴν ἄκρη τῆς πένιας του— θὰ βρεῖ πάντα τίς πιὸ σουβλερές λέξεις γιὰ νὰ τοὺς καρφώσει στὸν τοῖχον σὰ νυχτερίδες καὶ νὰ τοὺς δείξει στὸν κόσμο.

Σ' αὐτὴ τὴν περίοδον τοποθετεῖται ἡ πρώτη κοινωνικὴ μάχη τοῦ Ρομαίν Ρολλάν.

Εἴμαστε στὰ 1894. Ἡ ζωὴ τῆς Γαλλίας εἶναι πολὺ σκοτεινὴ γιὰ τὰ μάτια τοῦ νεαροῦ ἰδεαλιστῆ, ποὺ φέρνει ἀπὸ τὴν Ἰταλία κι' ἀπὸ τὴ γνωριμιὰ του μὲ τὴ βιβλιακὴ ἱστορία, λομπρὲς ὀπτασιές μεγάλων γεγονότων καὶ μεγάλων ἀνθρώπων. Ἀπέναντι σ' αὐτὲς τίς ὀπτασιές ἡ σημερινὴ Γαλλία τοῦ προσφέρει μιὰ ζωὴ ἐκλεπτισμένη, ἐλαφριά, ἐρσοιτεχνικὴ. Ἡ πολιτικὴ εἶναι μικρὴ, γεμάτη φτηνὴ πονηριὰ καὶ ὀππορτουניσμό. Ἡ φιλοσοφία εἶναι σχολαστικὴ καὶ ἀφηρημένη. Ἡ τέχνη εἶναι μικροῦλα καθὼς πρέπει δεσποινίς, κομπὴ κι' εὐγενικιά, ἀλλὰ χωρὶς δύναμη. Ἡ Γαλλία— ἡ Γαλλία ποὺ βλέπει ὁ Ρομαίν Ρολλάν— εἶναι ἡ νικημένη κ' ἔχασε πιά κάθε ἐμπιστοσύνη στὸν ἑαυτὸ της· δὲν ἔχει μπροστὰ, στὰ μάτια της κανενὸς ἰδανικοῦ τὸν πυρσό, ποὺ νὰ σέρνει κοντὰ του τὰ νιάτὰ, τὴν ὀρμὴ τῆς ζωῆς. Ἀπὸ ὀρμὴ ζωῆς δὲν ἀκούει γύρω του ὁ Ρομαίν Ρολλάν, πορὰ μόνον τίς ἑξαλλες κραυγὲς ἐνὸς Μπαρρὲς ποῦ, μέσα ἀπὸ τὴ θαλπωρὴ τοῦ γραφείου του, ἐτοιμάζει τὴν «ἐκδίκηση».

Μέσα σ' αὐτὴ τὴν ἀτμόσφαιρα ξεσπᾷ ἡ θύελλα. Τὸ ξεκίνημα ἦταν, μηδαμινὸ: Ἕνας Ἑβραῖος ἀξιωματικὸς κατηγορεῖται ὅτι πρόδοσε στρατιωτικὰ μυστικὰ. Μερικοὶ λένε πὼς εἶναι ἄθῶος. Τὸ Ἐπιτελεῖο καὶ ὅλη ἡ ἀντίδραση λένε ὅτι τὸ ζήτημα τῆς ἀθωότητάς του εἶναι μιὰ λεπτομέρεια. Ἡ καταδίκη του ἐπιβάλλεται ἀπὸ λόγους ὑψηλότερους πατριωτικοῦ συμφέροντος...

Έδω είναι ή νέα « ανακάλυψη » του Ρομαίν Ρολλάν. "Οχι, ή Γαλλία δέ χάθηκε μέσα στο βουρκο της μικρης ζωής της καλης παριζιάνικας κοινωνίας. Η Γαλλία έχει τεράστιες δυνάμεις που ζουν κι' αναπτύσσονται κάτω από την επιφάνεια, έχει νευρο, έχει ζωντανία. Έχει ο λαός της άθικτη τή μαχητικότητα του για να τή βάλει στην υπηρεσία του καλού σκοπού. Η υπόθεση Ντρεφους κινεί από τά βάθη τους τις μάζες των Γάλλων, κάμνει τήν κατάταξη, χωρίζει τις παρατάξεις και ή μάχη που ξεσπά είναι θυελλώδεια και αποφασιστική.

Ο Ρομαίν Ρολλάν ρίχεται στην πρώτη γραμμή της μάχης. Μαζί με τον Πεγκύ, το Ζολά, τον Ζωές, μαζί με τις μάζες τις ξυπνημένης έρνατίας, έναντια στους Μπαρζές άλλων των ειδών—έκείνους των χρηματοκιβωτίων κ' εκείνους του ράσου κ' εκείνους της αύθαδικίας στρατιωτικής μπόττας...

Σ' όλα αυτά τά χρόνια δέν παύει και τή λογοτεχνική του παραγωγή. Είχε άρχισει να γράφει από τά μαθηματικά του θρανία. "Υστερα, στην Ιταλία, συνεπαρμένος από τή ζωντανή ιστορία που τον κύκλωνε, προσπάθησε να τή ζωντανέψει και για τά μάτια των άλλων. Έγράψε μιá δλόκληρη σειρά από « Ιστορικά δράματα » που έμειναν θαμένα στο συρτάρι του. Τώρα, μεστωμένος πιά τεχνίτης, κάτοχος πλούτιων έκφραστικών μέσων, άρχινά μιá χειμαρρώδεια λογοτεχνική παραγωγή που δέ θα σταματήσει παρά με τή ζωή του.

Από τά 1898 ως τά 1902 δίνει το «Θέατρο της Έπανάστασης», μιá σειρά από δράματα που ζητούν ν' ανανεώσουν το γαλλικό θέατρο. Στη θέση των άνιαρων πιά προσώπων του θεάτρου του βουλεβάρτου—ο σύζυγος, ή σύζυγος, ο έρωμένος!—θέλει να φέρει πραγματικούς «ήρωες», τους Νταντόν και τους Ροβεσπιέρους.

Από τά 1903 ως τά 1911 γράφει τις «Ζωές των μεγάλων άνδρων». Ζητά, βάζοντας μπροστά στους άνθρώπους ύψηλά παράδειγματα, άρχινώντας από εκείνο του Μπετόβεν, να τους φέρει στην ψυχική ανάταξη, στο δνειρο της ήρωϊκής ζωής που είναι μιá άένναη μάχη.

Στά ίδια χρόνια όμως (1902—1912) δουλεύει και στο μεγάλο έργο της ζωής του, τον «Jean Christophe».

Είναι δύσκολο να νοιώσει κανεις σήμερα τή σημασία που είχε αυτό το έργο για τήν εποχή του. Ο Ρομαίν Ρολλάν με τους δέκα του άυτότους τόμους δέν έδινε στους άνθρώπους ένα άπλο μυθιστόρημα. Τους έφερνε ένα μήνυμα, ένα παθητικό μήνυμ από καρδιά σε καρδιά, ένα φως που ζέττανε και φωτίσε το δρόμο μιás γενιας δλόκληρης. «Έπί όχτώ χρόνια έτρεξε ο ποταμός. Από τά 1904 ως τά 1912, χωρίς διακοπή, ή μεγάλη παλοίρρια ζωής, αγάπης, δημιουργίας, απλώνεται... Έμεις στα χρόνια εκείνα μεγχλώναμε, άνοιγούματε στη ζωή. Κάθε χρονιά ένας τόμος μας έρχουνταν, ρυθμίζοντας τήν πορεία μας, τις φιλίες μας, τις αγάπες μας. Οι ήττες κ' οι νίκες μας περιτλέκουνταν σφιχτά με εκείνες του φτωχού και τοαχή ήρωα. Δέν ξεχωρίζαμε τις περιπέτειές μας από τις δικές του. Κι' διαν εκείνος πέθανε, τι ξέσπασμα ήπό τή μιá ως τήν άλλη άκρη της Γαλλίας! Συνάντησα Άμερικάνους, Ιταλούς και Ρώσους που μου όμολόγησαν ότι λυγμοί τους έπνιξαν τή μέρα όπου, πάνω στη γη, έτρεξε αυτό το νέο: Ο Jean Christophe πέθανε! Πώς να μιλήσω ψυχρά γι' αυτό

τα τα ρητρία ; Δεν είναι κάτι εξώ από μένα, είναι ο ίδιος εγώ. Δεν μπορώ πιά να τ' απομακρύνω από πάνω μου, όπως δεν μπορώ ν' απομακρύνω κανένα μέρος του κορμιού μου. Για πόσα έργα έχει κανείς να πει το ίδιο;»¹⁾

Τέτοια έργα δημιουργεί ο Ρομαίν Ρολλάν σε κείνα τα χρόνια. Όμως αυτό που συμβαίνει μαζί του είναι άπιστευτο, είναι πρωτοφανές στα γαλλικά γράμματα. Όταν για μικρούς ή μέτριους «άνθρώπους των γραμμάτων» αρκεί ή συγγραφή ενός κάποιο τομιδίου για να τους φέρει — με τις εύλογες των μεγάλων έκδοτων και της μεγάλης διαφήμισης — στο προσκήνιο του παριζιάνικου θεάτρου και στα Ινστιτούτα και στις ακαδημίες, ο Ρομαίν Ρολλάν πού, ύστερα από μερικά χρόνια, πρόκειται ν' αναγνωριστεί σαν ο λογοτέχνης της γενιάς του, ακόμα περισσότερο: της εποχής του, μένει άγνωστος — κ' έχει ήδη δημοσιεύσει το μισό σχεδόν από το όλο του έργο. Οι εκδότες τον άγγοούν. Η κριτική, οι έφημερίδες, τα περιοδικά τον μισούν. Κ' έχουν δίκη οι άνθρωποι : τι θέλει αυτός ο βάρβαρος που ζητά να μπάσει τον άνθρωπο μέσα στα λεπτεπίλεπτα κρύσταλλα των πνευματικών μας ένασχολήσεων ; Θα μ'ας τα θριμματίσει!

Επί δέκα χρόνια όλα του τα έργα, τα δράματα, οι βιογραφίες του Μπετόβεν και του Μιχαήλ Αγγέλου, οι δέκα τόμοι του Jean Christophe, δημοσιεύονται στα «Τετράδια του Δεκαπενθημέρου», ένα περιοδικό που το ξέρουν μονάχα λιγοστοί φοιτητές κ' ένα δυο λογοτέχνες και που μερικά αντίτυπά του βρίσκονται μάταια έκτεθιμένα σε άγνωστα μικρά βιβλιοπωλεία. Για όλην αυτή την απέραντη δουλειά ο Ρομαίν Ρολλάν δε θα εισπράξει ούτε ένα φράγκο, δε θα δει το όνομά του δημοσιευμένο ούτε μία φορά σε μιάν έφημερίδα. Καμμιά άνθολογία, καμμιά ιστορία της λογοτεχνίας της εποχής εκείνης δε θα τον αναφέρει.

Κι' όμως ήτανε καλά τα χρόνια αυτά της μονοξιάς και της σιωπής γύρω απ' τ' όνομά του. Αυτά του επέτρεψαν να δημιουργήσει ένα ένα τα έργα του, όχι όπως ο λεπτοργός γεμίζει τη βιτρίνα μιας μελλοντικής έκθεσης, που θα παρουσιάσει στον κόσμο, αλλά όπως ο πολεμιστής χαλκίζει τα όπλα του για τη μάχη που πλησιάζει. Γιατί ή μεγάλη μάχη—το ξέρει, το βλέπει, το νοιώθει—πλησιάζει....

Κ' ήταν καλή και ή δόξα που ήρθε. Κ' ήταν καλό που ήρθε σε κείνη την ώρα. Γιατί, στα χέρια του, έγινε κ' ή δόξα ένα όπλο.

Πώς ήρθε ή δόξα ; Δεν την έκατασκεύασαν οι εκδότες κ' οι «κριτικοί». Την έφερε ή βαθειά αγάπη των ανθρώπων πού, σ' αυτό το παλλόμενο έργο και σ' αυτόν το φλεγόμενο αδύνατο άνθρωπάκο, αναγνώρισαν το μεγάλο αδερφό, τον πιλότο. Ο παριζιάνικός τίπος δε γράφει ούτε μία λέξη για τον Jean Christophe. Αλλά πέντε δέκα άνθρωποι που τον γνώρισαν, μιλούν γι' αυτόν, τον προπαγανδίζουν, όχι όπως κρύα συσταίνει κανείς ένα καλό βιβλίο, αλλά με το φανατισμό εκείνου που ψαχνε για το φως και το βρήκε. Από πόλη σε πόλη κι' από χώρα σε χώρα της Εύρώπης κυκλοφορεί το μήνυμα. Σε σκοτεινές γειτονίες, σε φτωχικές κόμαρες, σε καλύβια πάνω στα βουνά, μπαίνει ο Jean Christophe, περπατά και α-

1) Jean Richard Bloch : «Ο σύντροφος της νιότης μας».

ΤΟ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟ 18-29 'ανουαρίου 1945

Οι πληροφορίες που ακολουθούν είναι παλιές από τις καθημερινές
έφημερίδες της Αιγύπτου.

18.1. — Ο λόγος του κ. Τζω-
τσιλ στη Βουλή των Κοινοτήτων.
Ο κ. Τζωτσιλ έδήλωσε ότι η Άγ-
γλική πολιτική στην Ιταλία, Γι-
ουγκοσλαβία και Ελλάδα είναι
α εύλογη ή έγκαιρη κυβέ-
νησης του Λαού, από το Λαό, για
το Λαό. Έδήλωσε επίσης ότι οι
σύμμαχοι φινόνταν εύχαριστημέ-
νοι από την κατάσταση που χε δη-
μιουργηθεί στην Ελλάδα μέχρι έ-
κείνο τον καιρό, αλλά πως με τη
διαμόρφωση της νέας κατάστασης,
χρειάστηκε να δράσουμε γρήγορα
κ' έτσι δε στάθηκε δυνατό να συμ-
βουλευτούμε έναν από τους συμ-
μάχους μας.

19.1. — Ο κ. Χόρ Μπελίσα έπι-
δοκιμάζει την πολιτική επέμβασης

στα ελληνικά ζητήματα. Ο κ. Μάκ
Νέιλ τού υπενθυμίζει την αντίθετη
άκρως στάση του στο Ισπανικό
ζήτημα. Ο κ. Μάκ Νέιλ υποστη-
ρίζει επίσης ότι το Έλληνικό ζή-
τημα, θάταν εύκολότερο αν υπήρχε
ή, έλευθερία τού τύπου. Πάντως,
κατέληξε, το Ε. Α. Μ. είναι μια δο-
γμάτωση που καταπολέμησε πραγ-
ματικά το φασισμό και πως και
μια έλπίδα ή τύχης δεν μπορεί να
υπάρξει ούτε στην Ελλάδα ούτε
σε καμια έλευθερούμενη χώρα,
αν δε σχηματιστεί κυβέρνηση που
θα υποστηρίζεται από τους άλη-
θινούς αντιφασίστες. — Ο κ. Α-
κλαν είπε ότι δεν είναι η παραι-
τηση των υπουργών του ΕΑΜ που
προκάλεσε τον εμφύλιο πόλεμο,

νοίγει τους δρίζοντες. Αρχινούν άλλατάλληλες οι έκδόσεις, οι μεταφοά-
σεις σε ξένες γλώσσες. Και ξάρνικά, όταν ο Ρομαίν Ρολλάν έχει σχεδόν
φτάσει τα πενήντα του χρόνια, το ποτάμι της φήμης τον παίρνει. Στά
1913 τού άτονέμεται το Μεγάλο Βριξείο της Γαλλικής Ακαδημίας. Στά
1915 το Νύμπελ. Με έκπληξη, μια όλόκληρη γενιά άναγνωρίζει, στον-ίσα
με χτες άγνωστόν αυτό συγγραφέα, τον οδηγητή της:

Είναι καλό που η δόξα ήρθε κ' είναι καλό που ήρθε σ' αυτή τη στιγ-
μή. Μέσα στην κατάγίδα που άρχινά κιόλας, θά χρειαστεί να σταθεί,
έναν τουλάχιστον άνθρωπος, ριζωμένος στη γή σαν πλατάνι, για να σπά-
σει τους άνεμους και το κύμα και να περάσει άπέναντι. Ο άνθρωπος αύ-
τός θάταν ο Ρομαίν Ρολλάν. Αν ήταν άγνωστος θά τον σκέπαζαν τα
ουραλιαχτά της κταιγίδας. Όμως τώρα ή δόξα και ή φήμη θά γίνου-
στη φύχτα του σπαθί και θά χτυπήσει τόσο βαρεία και τόσο δυνατά, όσο
κανένας κάλαμαρας δεν τό φιντάστηκε ποτέ ότι μπορεί να χτυπήσει ένας
άπλος ποιητής; ένας τίμιος και άδάμχτος εργάτης της σκέψης.

Απ' έδώ άρχινούν τα χρόνια που άναφέρει ο βιογράφος του, όπου
ή ζωή του Ρομαίν Ρολλάν γίνεται μια «συζήτηση παθητική, με την Εύ-
ρώπη». Από τό 14 ως τό 18, για να μεταχειριστόμε πάλι τα λόγια
του Τσβάιχ, ο Ρομαίν Ρολλάν «δέν είναι πιά συγγραφέας, ποιητής, καλ-
λιτέχνης, δεν άνήκει πιά στον έαυτό του. Έγινε ή φωνή της Εύρώπης
μέσα στην έποχή της μεγάλης της άγωνίας. Είναι ή συνείδηση του κό-
σμου».

(Τό τέλος στο άλλο φύλλο)

Θ. ΠΙΕΡΙΔΗΣ

ἀλλὰ ἡ Κυβέρνηση Πιπτανθόου πρὸς
δὲν ἐξετέλεσε τὴ συμφωνίαν, νὰ
κρατήσῃ δυνάμεις τοῦ ΕΛΑΣ ἴσες
μὲ τὴν Ὀρεινὴν Ταξιαρχίαν. Δὲν εἴ-
ναι ἐπίσης ἀλήθεια διὰ τὸ Ε.Α.Μ,
ὅτι ποτέ συμμορία κομμουνι-
στών. — Ψῆφος ἐμπιστοσύνης δό-
θηκε στὴν Κυβέρνηση Τσώριτζι μὲ
340 ψήφους ἔναντι 7.

20.1. — Ὁ ἀντιβασιλεὺς προσ-
κάλεσε τὸ ΕΑΜ νὰ στείλῃ τοὺς
ἀντιπροσώπους του. — Ὁ στρα-
τηγὸς Πλαστήρας πρὸς ἀρχὴν εἶπε
ὅτι ὁ διορισμὸς τοῦ στρατηγοῦ Γονα-
τᾶ ὡς διοικητὴ τῆς Μακεδονίας ἦ-
ταν «πρὸς τὸ παρὸν πολιτικῶς ἄ-
κύριος».

21.1. — Ἐπίσημη δῆλωσις τοῦ Δι-
εθνῆ Ἑουθροῦ Σταυροῦ λέγει ὅτι
στὶς δεκατέσσερες (14) τοῖ
Γεννάσιον ἐπὶ ἤλθε συμφωνία μὲ τὸ
ΕΑΜ γιὰ τὴν ἀπόλυση ὄλων τῶν
πολιτικῶν ὁμήρων, ἐκτὸς τῶν συ-
νεργασθέντων καὶ ἐγκλημητιῶν.

22.1. — Ὁ κ. Σοφινόπουλος ἐ-
δήλωσεν ὅτι οἱ διαπραγματεύσεις
μὲ τὸ ΕΑΜ θ' ἀρχίσουν στὶς 25
τρέχοντος. — Ὁ ἀρχηγὸς τοῦ Διε-
θνῆ Ἑρυθροῦ Σταυροῦ ἐτόνισε ὅτι
τὸ ΕΑΜ—ΕΛΑΣ ποτὲ δὲν ἀνῆλ-
θηκε νὰ ὑπογράψῃ τὴ σύμβασιν τῆς
Γενεύης γιὰ τοὺς αἰχμάλωτους καὶ
πὼς οἱ ἀντιπρόσωποι του βόηκαν
πάντα μεγάλη συνεντίληψιν ἀπὸ
τοὺς Ἑλαίτες γιὰ τὴ σύμβασιν
τῆς Γενεύης καὶ ποὶν ἀκόμη ὑ-
πογράψῃ τὴ συμφωνίαν. — Ἀντιπρο-
σωπεῖα τῶν Βρετανικῶν συνδι-
κάτων μὲ τὸν Σέρ Οὐώλτερ Σιτρίν
ἐπὶ κεφαλῆς ἔφθισαν στὴν Ἀθήνα.

25.1. — Ἀναβλήθη ἡ σύσκεψις
ἀντιπροσώπων ΕΛΑΣ — Κυβέρνη-
σης γιὰ τὶς 27 τρέχοντος.

26.1. — Ἀναβλήθη ἡ σύσκεψις
ἀντιπροσώπων ΕΛΑΣ — Κυβέρ-
σης γιὰ τὶς 27 τρέχοντος.

27.1. — Ἐπὶ ἀπὸ τοὺς ἰθύνον-

τες τῆς Ἐπιτροπῆς—τῆς Γεν Ἐργα-
τικῆ Συνομοσπονδίας πρᾶξιθη-
σαν γιὰ τὴν ἀπόλυσιν νὰ συνεο-
γάζονται μὲ γνωστὸς κολλαμπο-
ροῦσιονιστες. Ἡ Ἐπιτροπὴ αὕτη
εἶχε διοριστεῖ τελευταία ἀπὸ τῶν
ὕπουρο κ. Σιδέρη. Ἀντιπροσωπεῖα
πολλῶν ἑλλην. ἐργατικῶν ὁργανώ-
σεων τῶν Ἐν. Πολιτειῶν, ὑπέβλε-
πόμενα στὸν Ἑλληνα πρεσβευ-
τὴν. Τὸ ὑπόμνημα λέγει ὅτι δὲν
μπορεῖ νὰ ὑπάρξῃ ὀριστικὴ λύσις
τῆς ἑλληνικῆς κρίσεως χωρὶς τὴν
ἐπαρκῆ ἀντιπροσώπευσιν τοῦ ΕΑΜ
στὴν Κυβέρνηση, ἀντιπροσώπευσιν
ἀνάλογη μὲ τὴν ἔκτασιν τῆς ὑπο-
στήριξης ποὺ ἔχει τὸ Ε.Α.Μ. μέτα
στὶς μάζας τοῦ Ἑλλ. Λαοῦ. Πὼς
δὲν μπορεῖ νὰ ὑπάρξῃ σταθερὴ
λύσις τῆς κρίσεως, χωρὶς νὰ τεθεῖ
τέρομα στὶς ἀπειλὰς ἐξόντωσις,
στὶς πράξεις τρομοκρατικῆς καὶ ἀν-
τίποινων καὶ στὴν ἐκστρατεία τῆς
συνκοφιντίας κατὰ τοῦ ΕΑΜ. Δὲν
μπορεῖ νὰ ὑπάρξῃ σταθερὴ λύσις
χωρὶς τὴ σύλληψιν, τὴ δίκην καὶ
τὴν τιμωρίαν τῶν προδοτῶν, συνερ-
γασθέντων, κουβλιγκ καὶ ντόπιων
φασιστῶν, πολλῶν λίγων, ἀλλὰ ἐπι-
κίνδυνων, γιὰ τὴν προσφύρον τὶς ὑ-
πηρεσίας τους σ' ὅποιον πληρώνει
καλύτερα κ' εἶναι ἔτοιμοι γιὰ κάθε
προδοσίαν.

28.1. — Ἡ Βρετανικὴ Συνδικα-
λιστικὴ ἀντιπροσωπεῖα συναντήθη-
κε μὲ τοὺς ἐργατικὸς ἀρχηγὸς
τοῦ ΕΑΜ κ. κ. Καλομοίση, Θεὸν
καὶ Δ. Στρατὴ στὴ Λεβαδείαν.

29.1. — Ἀναβλήθη ἡ σύσκεψις
ἀντιπροσώπων ΕΛΑΣ — Κυβέρ-
σης γιὰ τὴν 1η Φεβρουαρίου. —
Τέσσαρες ἀντιπρόσωποι τῶν ἐργα-
τικῶν συνδικάτων τοῦ ΕΑΜ οἱ κ.
κ. Κηλομοίρης, Θεός, Δ. Στρατῆς
καὶ Μ. Μαριώλης ἔφθισαν στὴν
Ἀθήνα μὲ τὸν Σέρ Οὐώλτερ
Σιτρίν καὶ τὴν Βρετανικὴ Συνδικα-
λιστικὴ ἀντιπροσωπεῖαν.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΙΑ

Κον Π. Β., 'Αλεξάνδρεια. Πήραμε τὸ ἄρθρο σας. Αὐτὰ τὰ πράγματα εἶναι χιλιοειπομένα καὶ δὲ θὰ πρόσθεταν τίποτα στὸν ἀγώνα μας. Στείλτε μας τίποτ' ἄλλο μὲ θέμα πῶς ἐπίκαιρο.

Κον Μ. Γ., 'Αλεξάνδρεια. Τὸ ἄρθρο σας πολὺ καλὸ καὶ ὡς περιεχόμενο καὶ ὡς γράψιμο. Ἀλλὰ δὲν εἶναι γιὰ σήμερα. Μιὰ μέρα — καὶ σύντομα μάλιστα — θὰ εἰποθοῦν οἱ ἀλήθειες αὐτὲς καὶ θὰ ἐπιβληθοῦν. Πρὸς τὸ παρὸν στείλτε μας κάτι πὺ νᾶναι περισσότερο μέσα στὴν πολιτικὴ γραμμὴ τοῦ περιοδικοῦ.

Κον Θ. Π., Κάϊρο. Εὐχαριστοῦμε γιὰ τὸ γράμμα σας, γιὰ τὸ ἄρθρο καὶ γιὰ τοὺς συνδρομητὲς πὺ ἐγγράψατε. Ὁ ΕΛΛΗΝ ξεκίνησε, προεξοφλώντας μὲ βεβαιότητα τὴν ἐμπρακτὴ συμπάθεια τῶν φίλων τῆς «ἐλευθέρης σκέψης». Κι' αὐτὴ ἐκδηλώθηκε ἀμέσως περισσότερο θερμῆ ἀπὸ ὅ,τι τὸ περιμέναμε. Τὰ ἐμπόδια εἶναι βέβαια πολλὰ, ἀλλὰ ἐπειδὴ ἔχουμε δίκαιο, στὸ τέλος «ἡ νίκη θὰ εἶναι δική μας» — ὅπως διαλαλεῖ καθημερινὰ ἕνας ἄλλος ἐξαιρετὸς συναγωνιστῆς, πὺ κάτι ξέρει καὶ κείνος ἀπὸ ἐμπόδια!

Κον Μ. Β., Κάϊρο. Ἡ ἀπάντησή σας στὸ ἄρθρο τοῦ Γ. Θρακιώτη θὰ δημοσιευθεῖ στὸ «Ἐλεύθερο Βῆμα» τοῦ ἐρχομένου φύλλου.

Κον Α. Κ., Σουέζ. Ὁ ΕΛΛΗΝ, ὄχι μόνον δέχεται τὴν κριτικὴν, ἀλλὰ καὶ τὴν ἀποζητᾷ. Τὸ ἐνδιαφέρον τῶν φίλων μας μᾶς ἐνθαρρύνει πρὸ παντὸς ὅταν ἐκδηλώνεται «κριτικά», μὲ παρατηρήσεις, προτάσεις κτλ. Οἱ ἀδυναμίες τοῦ φύλλου, στὰ πρῶτα βήματα, εἶναι πολλές καὶ μεγάλες. Ὅποιος μᾶς τις

ὑποδείχνει μᾶς βοηθεῖ νὰ τις διορθώσουμε σιγά-σιγά. Γι' αὐτὸ γράφετέ μας πάντα ἐλεύθερα τὶς γνώμες σας.

Κον Μ. Γ., 'Αλεξάνδρεια. Ἡ καλλίτερη ἐνίσχυση πὺ ἔχετε νὰ δώσετε στὸ ἔργο μας εἶναι ἡ ἐγγράφη συνδρομητῶν. Καταλάβετε πολὺ σωστὰ τὶς δυσκολίες μὲ τὶς ὁποῖες ἔχουμε νὰ παλέψουμε. Βοηθεῖστε μας.

Δδα Φ. Φ., 'Αλεξάνδρεια. Τὸ γράμμα σας συγκινεῖ μὲ τὸν ἀληθινὸ του πατριωτισμὸ. Ἡ Ἑλλάδα πὺ «διαβαίνει τόσο δύσβατα μονοπάτια γιὰ νὰ φτάσει στὸ ξέφωτο τῆς πραγματικῆς Λευτεριάς», ὅπως γράφετε καὶ σεῖς, ἔχει ἀνάγκη ἀκριβῶς ἀπὸ τέτοιαν ἀγάπη κι' ὄχι ἀπὸ ὑποκριτικὰς πατριδοκαπηλίες. Γιὰ τὸ ποιῆσαί σας προτιμοῦμε νὰ σᾶς ἀπαντήσουμε ἰδιαίτερα. Δώστε μας τὴ διεύθυνσή σας.

ΘΕΡΜΗ ΠΑΡΑΚΛΗΣΗ γιὰ δσους μᾶς στέλλουν ἄρθρα: Πρῶτον, ἔχετε ὑπερῆψη σας τὸ γενικὸ πνεῦμα τοῦ περιοδικοῦ. Δεύτερο, μὴν ξεχνᾶτε τὶς συνθήκες πὺ ἐπικρατοῦν. Τὰ ἄρθρα σας πρέπει νὰ εἶναι «δημοσιεύτημα» καὶ ὄχι μόνον «καλὰ» ἐκτὸς τόπου καὶ χρόνου.

ΕΚΥΚΛΟΦΟΡΗΣΕ:**ΝΑΣΟΥ ΣΥΡΙΟΥ****" ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ "**

Ἡ μελέτη πὺ δημοσιεύσαμε ἀπόσπασμά της στὸ πρῶτο φύλλο τοῦ ΕΛΛΗΝΟΣ.

ΠΟΥΛΙΕΤΑΙ Σ' ΟΛΑ ΤΑ ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΑ

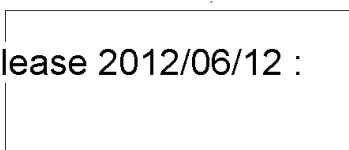
Στέλλεται σ' ὅποιον ἐμβάσει
Γ. Δ. 15 στὸν ΕΛΛΗΝΑ.

SOMMAIRE: Ph. Malyngos: Un danger sérieux — P. Delmis: La reconstruction économique de notre pays (fin) — C. Proakis: Nécessité historique — G. Philippou: L'intellectuel dans la mêlée — Th. Pieridis Romain Rolland, un géant de l'art et de l'action (1) — La quinzaine de la politique grecque — Ce qui se passe dans les autres pays — Correspondance.

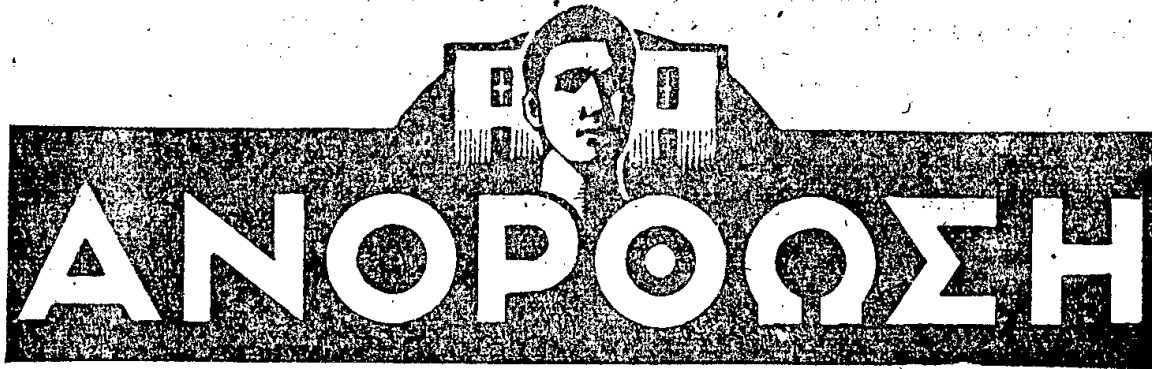
Ἑλλην

ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ - Γιὰ 25 φύλλα: Ἐσωτερικοῦ Γ. Δ. 50 Ἐξωτερικοῦ Sh. 12

Ἀλληλογραφία, ἐμβάσματα καὶ ὅ,τι γενικὰ ἀφορᾷ τὴν ἐφημερίδα στὸ ὄνομα τοῦ Ἀρχισυντάκτη: Th Pieridis B. P. 588 Alexandrie.

STAT

ΜΗΝΙΑΤΙΚΗ ΘΕΩΡΗΤΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ

ΜΑΗΣ, 1945

ΑΝΟΡΘΩΣΗ

(ΜΗΝΙΑΪΤΙΚΗ ΘΕΩΡΗΤΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ)

Διευθύνεται από 3μελή Συντακτική Έπιτροπή.
Δι' ό,τι αφορά την σύνταξιν, κλπ. απευθύνεσθε : ΦΙΦΗΝ ΙΩΑΝΝΟΥ, ΤΚ. 227, Α)σίαν

Συνδρομή Προπληρωτέα :

Έτησία : 12 σελ.

Έξαμηνη : 6 σελ.

ΤΕΥΧΟΣ ΟΓΔΟΟ

Μάης, 1945

ΑΡΙΘΜΟΣ 56

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

1. 'Η Διεθνής Κατάσταση Μ. ΦΩΤΕΙΝΟΥ
2. Πολιτική Οίκονομία (Μάθημα 7ο) Π. ΑΡΝΟΤ
3. Κομμουνιστικό Μανιφέστο (Τέλος) .. ΜΑΡΞ ΚΑΙ ΕΓΚΕΛΣ
4. Τò Άγγλικò Έργατικό Κίνημα Μ. ΛΑΜΠΡΙΝΟΥ
5. 'Η Συνδιάσκεψη τής Γιάλτας .. ΚΟΜ. ΚΟΜΜΑ ΑΓΓΛΙΑΣ

Μ. ΦΩΤΕΙΝΟΥ

Η ΔΙΕΘΝΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ

Παράδοση χωρίς όρους.—Τά ἄλυτα προβλήματα.—Τὸ Πολωνικὸ καὶ ἡ συμφωνία τῆς Γιάλτας.—Τὸ ζήτημα τῆς Τεργέστης.—Ποῦ ὀφείλονται οἱ διαφορές.—Οἱ παράγοντες τῆς εἰρήνης.—Οἱ ἐκλογές στὴ Μ. Βρετανία.—Τὸ Κυπριακὸ ζήτημα.

Ἡ μέρα, τὴν ὁποῖαν ὄνειρεύτηκαν καὶ γιὰ τὴν ὁποία ἀγωνίστηκαν τόσα ἑκατομμύρια ὑπόδουλων λαῶν στὴν Εὐρώπη, εἶναι σήμερα πραγματικότητα. Ἡ Γερμανία ἀνεγνώρισε τὸ ἄσκοπο τῆς συνέχισης τοῦ ἀγώνα, παραδέχτηκε τὴν ἥττα της καὶ ὑποτάχτηκε χωρὶς ὄρους στοὺς νικητές. Ἐτσι πραγματοποιήθηκε ἕνας βασικὸς ὅρος τῆς συμφωνίας τῆς Γιάλτας. Οὔτε οἱ προσπάθειες τῶν ἀντιδραστικῶν στοιχείων γιὰ εἰρήνη μὲ διαπραγματεύσεις, οὔτε οἱ ἐκκλήσεις τοῦ Πάπα γιὰ χριστιανικὴ συγχώρηση τῶν φασιστῶν ἡγετῶν, δὲ μπόρεσαν νὰ ἀλλάξουν τὴν ἀπόφαση τῶν τριῶν Μεγάλων, μιά ἀπόφαση ποὺ ἀπηχοῦσε τὶς ἐπιθυμίες τῶν λαῶν ὅλου τοῦ κόσμου, γιὰ συνέχιση τοῦ ἀγώνα, ὡς ὅτου ἀναγκαστεῖ ἡ γερμανικὴ πολεμικὴ μηχανὴ νὰ παραδοθεῖ χωρὶς ὄρους. Αὐτὸ ἀποτελεῖ μέγιστη νίκη, ὄχι μόνο γιὰ τοὺς στρατοὺς, μὰ κυρίως γιὰ τοὺς λαοὺς τῶν Ἐνωμένων Ἐθνῶν, γιατί μόνο ἕνα τέτοιο τέλος τοῦ πολέμου θὰ ἔβαζε τὶς ἀπαιτούμενες προϋποθέσεις γιὰ τὴν τελικὴ στρατιωτικὴ, πολιτικὴ καὶ ἠθικὴ ἐξόντωση τοῦ Γερμανικοῦ φασισμού, ποὺ ὡς τὰ σήμερα ἦταν τὸ προπύργιο τῆς ἀντίδρασης σ' ὅλο τὸν κόσμο. Μὲ τὴ συντριβὴ τοῦ Γερμανικοῦ φασι-

σμοῦ, ἀνοίγει ὁ δρόμος γιὰ τοὺς λαοὺς τοῦ κόσμου, καὶ τῆς ἴδιας τῆς Γερμανίας ἀκόμα, πρὸς ἕνα καλύτερο μέλλο, πρὸς μιά πραγματικὴ δημοκρατία καὶ κοινωνικὴ δικαιοσύνη.

—Τὰ ἄλυτα προβλήματα.

Ἡ ἥττα τοῦ Γερμανικοῦ φασισμού ἀποτελεῖ θρίαμβο τῶν προοδευτικῶν δυνάμεων. Ὡστόσο αὐτὸ δὲν εἶναι ἀρκετό. Εἶναι ἀνάγκη νὰ συνεχιστεῖ μὲ τὴ συντριβὴ τῶν φασιστικῶν καθεστώτων, ὅπου αὐτὰ ὑπάρχουν ἀκόμα, μὲ τὴν παραδειγματικὴ τιμωρία τῶν ὑπεύθυνων γιὰ τὸ σημερινὸ πόλεμο καὶ τῶν ἐγκληματιῶν πολέμου, μὲ τὴν ἐξαφάνιση κάθε ἴχνους φασισμού καὶ κάθε ἰδεολογικῆς ἐπιρροῆς ποὺ μπορεῖ νὰ ἔχει στὴ μιά ἢ τὴν ἄλλη χώρα, μὲ τὴν ἀποκατάσταση τῆς οἰκονομίας τῶν χωρῶν πάνω ἀπὸ τὶς ὁποῖες πέρασε ὁ φασισμός. Εἶναι ἐπίσης ἀνάγκη νὰ ληφθοῦν τέτοια μέτρα, ποὺ νὰ καταστήσουν ἀδύνατη τὴν ἐπανάληψη τοῦ πολέμου στὸ μέλλο. Τὸ ζήτημα τῆς παρεμπόδισης τοῦ πολέμου δὲν εἶναι κάτι ποὺ μπορεῖ νὰ ἀφεθεῖ γιὰ τὸ μέλλο, μὰ κάτι γιὰ τὸ ὁποῖο ἐπιβάλλεται ἡ ἐξεύρεση ἄμεσης λύσης. Σήμερα, ἀκριβῶς, ποὺ τελειώνει ὁ δεύτερος παγκό-

σμιος πόλεμος, πρέπει να καταβληθεί προσπάθεια για την εξασφάλιση τέτοιων συνθηκών που να αποφευχθεί ο τρίτος. Η λύση του ζωτικού αυτού ζητήματος εξαρτάται άμεσα από το κατά πόσο το ύπολειμματά του φασισμού θα εξοντωθούν, ή κατά πόσο θα παραμείνουν για να υποδαυλίζουν το μίσος μεταξύ των λαών και να κρατούν τον ένα λαό ή τον άλλο σε κατάσταση οικονομικής και πολιτικής υποδούλωσης. Σήμερα οι κρυπτοφασίστες του κόσμου όλου εύχονται και προσπαθούν για τη σύγκρουση μεταξύ των τριών μεγάλων δυνάμεων. Ούτε και από τη δική μας νησο λείπουν αυτοί, που τίποτε δεν τους διδάξε το μακελλειό του σημερινού πολέμου και που βλέπουν με χαρά κάθε σημείο διαφωνίας μεταξύ των ενωμένων εθνών, ελπίζοντας πως αυτά θα οδηγήσουν σε σύγκρουση.

— Τὸ Πολωνικὸ καὶ ἡ συμφωνία τῆς Γιάλτας.

Εἶναι ἀλήθεια πως ὑπάρχουν σήμερα σοβαρότατες διαφωνίες μεταξύ Σοβιετικῆς Ἐνωσης, Μεγάλης Βρετανίας καὶ Ἠνωμένων Πολιτειῶν. Μία ἀπὸ τις σοβαρότερες εἶναι τὸ ζήτημα τῆς Πολωνίας. Στὴ συνδιάσκεψη τοῦ Ἁγίου Φραγκίσκου δὲν ἔγινε δεκτὴ ἡ Πολωνία, μὲ τὴ δικαιολογία πως δὲν ἐφαρμόστηκαν οἱ ἀποφάσεις τῆς Γιάλτας σχετικὰ μὲ τὴν ἀναδιοργάνωση τῆς Κυβέρνησής της. Ὅπως ὑπέδειξε ὁ Μόλοτωφ σ' αὐτὴ τὴ συνδιάσκεψη, ἡ ἐκτέλεση τῶν ἀποφάσεων τῆς Γιάλτας δὲ μῆκε ποτὲ πρὶν ἀπὸ τοὺς τρεῖς μεγάλους σὰν ὄρος γιὰ τὴν συμμετοχὴ στὴ συνδιάσκεψη. Αὐτὸ ἦταν ζήτημα ποὺ μποροῦσε νὰ λυθεῖ ἀπὸ τοὺς τρεῖς μεγάλους καὶ

τὴν Πολωνία. Ὁ Μόλοτωφ τόνισε ἐπίσης τὸ γεγονὸς, πως στὴ συνδιάσκεψη ἀντιπροσωπεύονταν χώρες, ὅπως οἱ Ἰνδίες καὶ οἱ Φιλιππίνες, ποὺ ἦσαν ἀκόμα ὑποτελεῖς, καὶ ὅμως ἡ Σοβιετικὴ Ἐνωση δὲν ἔφερε ἔνσταση, γιὰτὶ πρόσβλεπε πρὸς τὴ μέρα ποὺ θὰ δεχτεῖ τοὺς ἀντιπρόσωπους τῶν ἐλεύθερων Ἰνδιῶν καὶ ἐλεύθερων Φιλιππίνων. Τόνισε, ἐπίσης, πως στὴ συνδιάσκεψη ἀντιπροσωπεύονταν χώρες, ποὺ δὲν εἶχαν διπλωματικές σχέσεις μὲ τὴ Σοβιετικὴ Ἐνωση καὶ χώρες ποὺ δὲν πρόσφεραν τίποτε στὸν ἀντιφασιστικὸ ἀγῶνα, ἀντίθετα μὲ τὴν Πολωνία, ποὺ πρόσφερε πολλὰ καὶ ποὺ κανένας δὲ μποροῦσε νὰ ἀρνηθεῖ ὅτι ἡ προσωρινὴ κυβέρνησις ἦταν μιὰ λαϊκὴ, ἀντιπροσωπευτικὴ κυβέρνησις. Παρ' ὅλα αὐτὰ ἡ συνδιάσκεψη ἀρνήθηκε νὰ προσκαλέσει τὴν Πολωνία.

Ἡ διαφωνία μεταξύ τῶν τριῶν μεγάλων βρίσκεται πάνω στὴν ἔρμηνεία τῆς ἀπόφασις τῆς Γιάλτας ποὺ λέγει πως «ἡ Προσωρινὴ Πολωνικὴ Κυβέρνησις πρέπει νὰ ἀναδιοργανωθεῖ πάνω σὲ πῶς πλατειῆς δημοκρατικὲς βάσεις, μὲ τὴ συμμετοχὴ δημοκρατικῶν ἡγετῶν ἀπὸ τὴν ἴδια τὴν Πολωνία καὶ ἀπὸ τὸ ἐξωτερικόν.» Ἡ Ἀγγλικὴ καὶ Ἀμερικανικὴ κυβέρνησις ἐρμηνεύουν αὐτὴ τὴν ἀπόφασις πως σημαίνει τὸ σχηματισμὸ μιᾶς ὁλόκληρης νέας κυβέρνησις στὴν ὁποία θὰ συμμετάσχουν καὶ ὀρισμένα πρόσωπα τῆς σημερινῆς Προσωρινῆς Κυβέρνησις. Ἀντίθετα, ἡ ἔρμηνεία ποὺ δίδει ἡ Σοβιετικὴ Κυβέρνησις, ποὺ εἶναι ἡ μόνη λογικὴ ἔρμηνεία τῆς ἀπόφασις ὅπως διατυπώνεται, εἶναι πως ἡ σημερινὴ κυβέρνησις πρέπει νὰ ληφθεῖ σὰ βᾶσις, ὅπως στὴ Γιουγκοσλαβία ἡ κυβέρνησις τοῦ Τίτο πάρθηκε σὰ βᾶσις, καὶ νὰ ἐπικταθεῖ μὲ τὴ συμμετοχὴ πραγματικὰ δημοκρατικῶν ἡγετῶν, ποὺ

Μάης, 1945

ΑΝΟΡΘΩΣΗ

Ε227

νά μὴ κρατοῦν ἐχθρική στάση πρὸς τὴ Σοβιετική Ἐνωση. Ὅπως δὴ λωσε ἡ Σοβιετική Κυβέρνηση, καμμιά προσπάθεια γιὰ νὰ γίνει ἡ Πολωνία μέρος ἐνὸς νέου ἀπομονωτικοῦ κλοιοῦ γύρω ἀπὸ τὴ Σοβιετική Ἐνωση δὲ θὰ γίνει ἀνεκτὴ. Ἡ κατάσταση ὀξύνθηκε μὲ τὴ σύλληψη ὀρισμένων Πολωνῶν πολιτικῶν, πού πῆγαν στὴν Πολωνία γιὰ νὰ συζητήσουν τὸ ζήτημα τοῦ σχηματισμοῦ νέας κυβέρνησης. Παρὰ τὴ σαφὴ δήλωση τῆς Σοβιετικῆς Κυβέρνησης, πὼς αὐτοὶ συνελήφθησαν γιὰ σαμποτάζ ἐναντίον τοῦ Κόκκινου Στρατοῦ, ἡ Ἀγγλικὴ καὶ ἡ Ἀμερικανικὴ κυβέρνησις διέκοψαν τὶς διαπραγματεύσεις πάνω στὸ Πολωνικὸ γιὰ διαμαρτυρία.

Ἡ στάση τῶν δύο αὐτῶν κυβερνήσεων πρέπει νὰ θεωρηθεῖ σὰν ὑποχώρησις ἀπὸ τὴ συμφωνία τῆς Γιάλτας, κάτω ἀπὸ τὴν πίεσι τῆς ἄκρας δεξιᾶς τῆς Μεγάλης Βρετανίας καὶ τῆς Ἀμερικῆς. Ὑπάρχουν ἀρκετὲς ἐνδείξεις, πὼς στοὺς δεξιούς κύκλους ἐπικρατεῖ ἡ ἀποψη, πὼς μπροστὰ σὲ μιὰ ἀδιάλλακτη στάση τῆς Μεγάλης Βρετανίας καὶ τῆς Ἀμερικῆς, ἡ Σοβιετικὴ Ἐνωση θὰ ἀναγκασθεῖ νὰ ὑποχωρήσει γιὰ τὶς χρειάζεται οἰκονομικὰ καὶ γιὰ τὴ φοβᾶται ἓνα ἐχθρικὸ μπλόκ ἐναντίον τῆς. Εἶναι γεγονός, πὼς ἡ Σοβιετικὴ Κυβέρνησις, γιὰ τὴν διατήρησι τῆς εἰρήνης καὶ τῆς συνεργασίας τῶν χωρῶν ὅλου τοῦ κόσμου, εἶναι διατεθειμένη νὰ κάμει σημαντικὰς ὑποχωρήσεις. Μὰ ἔδειξε στὸ παρελθὸν καὶ δείχνει καὶ σήμερα, πὼς ἡ ἀδιάλλακτη στάσις ἐναντίον τῆς δὲ μπορεῖ νὰ πετύχει τίποτε. Τὸ μόνον ἀποτέλεσμα μιᾶς τέτοιας στάσεως εἶναι νὰ αὐξήσει τὶς ἐλπίδες τῶν φασιστῶν, πού σήμερα κρύβονται, πὼς κάτω ἀπὸ τὶς διαφωνίας τῶν μεγάλων δυνάμεων θὰ μπορέσουν νὰ ἀνακτή-

σουν τὴ δύναμή τους.

— Τὸ ζήτημα τῆς Τεργέστης.

Ἡ ἴδια ἀδιάλλακτη στάσις τῆς Βρετανικῆς Κυβέρνησεως διαφαίνεται καὶ πάνω στὸ ζήτημα τῆς Τεργέστης. Ἡ Τεργέστη καὶ ἡ χερσόνησος τῆς Ἰστρίας κατέληφθη ἀπὸ τὰ στρατεύματα τοῦ στρατάρχου Τίτο ὕστερα ἀπὸ σκληρὰς μάχας πού στοίχισαν 8.000 νεκρούς. Ὅμως, μιὰ ὀκλήρη ἐβδομάδα ὕστερα ἀπὸ τὴν ἀπελευθέρωσι τῆς Τεργέστης, ὁ στρατάρχης Ἀλεξάντερ ἔστειλε ὀρισμένα Νεοζηλανδικὰ στρατεύματα στὴν πόλη καὶ ἀνήγγειλε τὴν ἀπελευθέρωσίν τῆς. Ταυτόχρονα, ἀπήτησε ἀπὸ τὸν στρατάρχη Τίτο νὰ ἀποσύρει τὰ στρατεύματά του ἀπὸ τὴν περιοχὴ τῆς Τεργέστης. Ἡ Γιουγκοσλαβικὴ κυβέρνησις ἀρνήθηκε, γιὰ τὴ θεωροῦσε πὼς ἔτσι ἔμπεσαι σὲ ὑποδεέστερη μοῖρα ἀπὸ τὶς ἄλλες δυνάμεις, πού θὰ διοικοῦν στρατιωτικὰ τὶς χώρες πού κατέλαβαν, ὡς τὸ συνέδριον τῆς εἰρήνης. Ἡ ὑπόθεσις τῆς Τεργέστης περιπλέκεται ἀπὸ τὸ γεγονός πὼς, παρ' ὅλο πού ἡ πόλη εἶναι κυρίως Ἰταλική, στὴ γύρω χώρα κατοικοῦν πάνω ἀπὸ 500.000 Γιουγκοσλάβοι, ἡ δὲ Γιουγκοσλαβία ἔχει ἀπαιτήσεις πάνω στὴν περιοχὴ αὐτή. Ὅμως ἡ Γιουγκοσλαβικὴ κυβέρνησις ἔδειξε κατηγορηματικὰ πὼς θὰ δεχθεῖ τὴν ἀπόφασιν τοῦ συνεδρίου τῆς εἰρήνης πάνω στὸ ζήτημα τῆς Τεργέστης. Παρ' ὅλη τὴ δήλωσι, πού δὲν ἔπρεπε νὰ ἀφήσει καμμιά ἀμφιβολία γιὰ τὶς προθέσεις τῆς Γιουγκοσλαβίας, ἡ Μεγάλη Βρετανία θεώρησε καλὸ νὰ ἐξασκήσει κάθε εἶδους πίεσι ἐναντίον τῆς, ἀπὸ τὰ ἐπιδεικτικὰ γυμνάσια τοῦ

στόλου και τη συγκέντρωση στρατού, ως το διάγγελμα του 'Αλεξάντερ, στο οποίο ο Τίτο χαρακτηριζόταν πώς χρησιμοποιούσε τις μεθόδους του Χίτλερ και του Μουσολίνι. Είναι δύσκολο να πούμε κατά πόσο η Μεγάλη Βρετανία είχε σκοπό να χρησιμοποιήσει βία για να διώξει τα Γιουγκοσλαβικά στρατεύματα από την Τεργέστη ή αν επρόκειτο απλώς για εξέταση πίεσης. Σήμερα η κατάσταση φαίνεται να είναι πιο ήρεμη στην Τεργέστη, παρ' όλο που ο κίνδυνος σύρραξης δεν έχει ακόμα αποφευχθεί τελικά. Η στάση της Βρετανικής κυβέρνησης, ίσως, να είχε σκοπό την ελάττωση του κύρους της κυβέρνησης Τίτο και την ενίσχυση του εθνικιστικού φρονήματος στην 'Ιταλία ενάντια στην άριστερά παράταξη. Μπορούμε να πούμε πώς απέτυχε και στά δυό. Οι 'Ιταλοί βλέπουν με περισσότερη ανησυχία την κίνηση για το χωρισμό της Νότιας από τη Βόρεια 'Ιταλία, μια κίνηση που δεν αποκρήχτηκε ακόμα από τη Μεγάλη Βρετανία. Όσο για τον Τίτο, η σταθερή και αξιοπρεπής του στάση δε μπορεί παρά να έχει αυξήσει το κύρος του. Μά ή όλη υπόθεση χρησιμοποιήθηκε από τους έχθρους της Σοβιετικής Ένωσης για να την παρουσιάσουν πώς έχει καταχτητικές τάσεις και πώς ο Τίτο ενεργεί κάτω από τις οδηγίες και προς το συμφέρον της Μόσχας. Αυτό δεν αποτελεί παρά μια συκοφαντία ενάντια και στη Γιουγκοσλαβία και στη Σοβιετική Ένωση, που, μαζί με το Πολωνικό ζήτημα, θα χρησιμοποιηθεί από τους έχθρους της Σοβιετικής Ένωσης στις έρχόμενες εκλογές στην 'Αγγλία ενάντια στο Έργατικό Κόμμα, που τάσσεται για

την όσο το δυνατό πιο στενή συνεργασία με τη Σοβιετική Ένωση.

— Φασιστικές κυβερνήσεις και ύπολεια του φασισμού.

Σημαντικές διαφορές υπάρχουν ακόμα πάνω στο ζήτημα των φασιστικών κυβερνήσεων. Στη συνδιάσκεψη του 'Αγίου Φραγκίσκου κλήθηκε η φασιστική κυβέρνηση της 'Αργεντινής, αντίθετα με τη γνώμη της Σοβιετικής κυβέρνησης. Η Σοβιετική αντιπροσωπεία είχε εισηγηθεί την αναβολή μόνο της εξέτασης του ζητήματος για λίγες μέρες, για να μπορέσει να πάρει πληροφορίες πάνω στο κατά πόσο η διακυβέρνηση της 'Αργεντινής έγινε πιο δημοκρατική. Η συνδιάσκεψη απέρριψε την πρόταση. Λίγο αργότερα οι έφημερίδες δημοσίευσαν την είδηση πως η κυβέρνηση της 'Αργεντινής αποφάσισε να αποκαταστήσει τα δημοκρατικά δικαιώματα του λαού. Αυτό δεν μπορεί να θεωρηθεί παρά σαν μια προσπάθεια του φασισμού στην 'Αργεντινή για καμουφλάρισμα.

Μά τα κύρια παραδείγματα φασιστικών κυβερνήσεων θά τα βρούμε στην Εύρωπη. Ο φασισμός στην Πορτογαλία και την 'Ισπανία εξακολουθεί να οργανώνεται και να δίδει ασυλο σε έγκληματιες πολέμου, όπως ο Λοβάλ, χωρίς ως τώρα η Μεγάλη Βρετανία και η 'Αμερική να πάρουν θέση πάνω σ' αυτό το ζήτημα, παρά τις διακηρύξεις τους πως οι έγκληματιες πολέμου δε θά διαφύγουν την τιμωρία. Στη Γερμανία έγκληματιες, όπως ο Γκαϊριγκ, αφήνονταν ελεύθεροι να δίδουν συνεντεύξεις με δημοσιογράφους, που σκοπό έχουν να αναστηλώσουν το γόητρο του

φασισμού και να ένσπείρουν δι-
χόνοιες μεταξύ των συμμάχων.
Ο τύπος της Σοβιετικής Ένωσης
έξέφρασε έντονα τη δυσφορία του
γι' αυτό, ό δέ Αϊζενχάουερ άπα-
γόρευσε τις τέτοιες συνέντευξεις
μέ αιχμάλωτους έγκληματίες πο-
λέμου ύστερα από πολλήν άργο-
πορία. Η έπιτροπή για την τιμο-
ρία των ένόχων, στην όποία δέ
συμμετέχει ή Σοβιετική Ένωση,
ύστερα από έξη και περισσότε-
ρους μήνες έργασίας, παρουσίασε
ένα κατάλογο έγκληματιών πο-
λέμου που δέν άποτελεί παρά
ένα μικρό μέρος του όλου άριθ-
μού. Στο μεταξύ, τό ζήτημα της
παραπομπής σε δίκη και του
τρόπου διεξαγωγής της δίκης δέ
φαίνεται να πλησιάζει και τόσο
γρήγορα τη λύση του.

Χαρακτηριστική είναι ή θέση
της Ελλάδας ανάμεσα στα άλλα
φασιστικά και μισοφασιστικά κα-
θεστώτα. Η κυβέρνηση Βούλγαρη
κρυβόμενη πίσω από τη μάσκα
της υπηρεσιακής κυβέρνησης, εύ-
νοεί σκανδαλώδικα τη δεξιά πα-
ράταξη, άγωνίζεται για την έπι-
στροφή του βασιλέα και κατα-
διώκει την άριστερά. Κανένας
από τους όρους της συμφωνίας
της Βάρκιζας δέν έτηρήθη. Όμα-
λές σχέσεις με τη Σοβιετική Έ-
νωση, στην όποία πιο πολύ από
κάθε άλλη χώρα όφείλει ή Ελλά-
δα την άπελευθέρωση της, δέν
ύπάρχουν. Και όμως αυτή ή κυ-
βέρνηση βγήκε στην έξουσία με
την ύποστήριξη των Βρετανικών
δυνάμεων, που εξακολουθούν να
βρίσκονται ακόμα στην Ελλάδα,
για να σώσει τη χώρα από τη
«δικτατορία της άριστερας» και
να φέρει τη δημοκρατία.

— Ποϋ όφείλονται οι διαφορές.

Είναι φανερό πως ύπάρχουν
σημαντικώτατες διαφορές που

είναι δύσκολο να λυθούν, μεταξύ
Σοβιετικής Ένωσης από τη μια
και της Μεγάλης Βρετανίας και
των Ηνωμένων Πολιτειών απ'
την άλλη. Οι διαφορές αυτές
μπορούν να χαρακτηριστούν σε
συντομία με τό ότι ή Σοβιετική
Ένωση έπιμένει πάνω στην πιστή
και με συνέπεια έφαρμογή της
συμφωνίας της Γιάλτας, ένω οι
άλλες δυο δυνάμεις κάμνουν
ύποχωρήσεις μπροστά στα άντι-
δημοκρατικά στοιχεία που ύπάρ-
χουν ακόμα σ' όλες τις χώρες.
Αυτό δέν είναι τυχαίο. μά πη-
γάζει από την κοινωνική όργάνω-
ση των χωρών. Στη Σοβιετική Έ-
νωση έπικρατεί τό σοσιαλιστικό
σύστημα, ή δέ έκμετάλλευση άν-
θρώπου από άνθρωπο έχει στα-
ματήσει. Κατά συνέπεια τα συμ-
φέροντα της κυβέρνησης και του
λαού της Σοβιετικής Ένωσης
είναι κοινά. Δέν ύπάρχει στη
Σοβιετική Ένωση κυβερνώσα τά-
ξη, που τό συμφέρο της να είναι
ή οικονομική και πολιτική κατα-
πίσηση του λαού της και των άλ-
λων λαών. Η πολιτική της Σο-
βιετικής Ένωσης, για τό πιο
έκτεταμένο και με συνέπεια ξά-
πλωμα της δημοκρατίας σ' όλους
τους λαούς, πηγάζει από τα βα-
σικά συμφέροντα των λαών της
και των λαών όλου του κόσμου.
Αντίθετα, στις χώρες που στη-
ρίζονται πάνω στο καπιταλιστικό
καθεστώς, ή ανάπτυξη της δημο-
κρατίας πέρα από ένα σημείο
και ή επέκταση της σ' όλους
τους λαούς, έρχεται σε σύγκρου-
ση με τα συμφέροντα των καπι-
ταλιστών και, προ παντός, με τα
συμφέροντα των μονοπωλιακών
καπιταλιστών, που δέν μπορούν
να ύπάρξουν χωρίς άποικίες και
σφαίρες έπιρροής και που τα
συμφέροντα τους έπηρεάζονται
από την επέκταση της δημοκρα-
τίας στην Εύρώπη. Αυτό ισχύει,

περισσότερο από κάθε άλλη φορά, στη σημερινή περίοδο, που η θέληση των λαών είναι όχι μόνο για μια πολιτική δημοκρατία, αλλά για το σοσιαλισμό. Έτσι, οι προστριβές της Μεγάλης Βρετανίας και Ήνωμένων Πολιτειών με τη Σοβιετική Ένωση και με άλλες χώρες της Ευρώπης, αντανακλούν τις πιο βαθιές κοινωνικές διαφορές μεταξύ αυτών των χωρών.

Μια άλλη σημαντική αίτια προστριβής μεταξύ των μεγάλων δυνάμεων είναι ο οικονομικός ανταγωνισμός μεταξύ μεγάλης Βρετανίας και Ήνωμένων Πολιτειών. Οι Ήνωμένες Πολιτείες βγήκαν από τον πόλεμο στην Ευρώπη οικονομικά πιο δυνατές, με μια τεράστια αυξημένη παραγωγή. Η βιομηχανία τους στηρίζεται πάνω στις πιο μοντέρνες τεχνικές βάσεις. Είναι λοιπόν φυσικόν να απαιτεί την κατάργηση των δασμών και την ελευθερία του παγκοσμίου εμπορίου. Αντίθετα, η Μεγάλη Βρετανία δε θα μπορούσε να συναγωνιστεί τις Ήνωμένες Πολιτείες κάτω από ίσες συνθήκες, γιατί τα μέσα παραγωγής που χρησιμοποιεί είναι λίγο ή πολύ απηρχαιωμένα και η παραγωγότης τους είναι πολύ μικρότερη από των Ήνωμένων Πολιτειών. Για το μονοπωλιακό κεφάλαιο της Μεγάλης Βρετανίας, ο μόνος τρόπος να αντιμετωπίσει το συναγωνισμό των Ήνωμένων Πολιτειών, είναι να κρατήσει την πλεονεκτική του θέση στις αποικίες και, ακόμα, να ρίξει τα μεροκάματα σε μια προσπάθεια να ελαττώσει τα έξοδα παραγωγής. Είναι πολύ αμφίβολο αν θα πετύχει, είτε στο ένα είτε στο άλλο.

—Οι παράγοντες της ειρήνης.

Παρά τις τεράστιες διαφορές

που χωρίζουν τις μεγάλες δυνάμεις, δεν υπάρχει καμιά ένδειξη πως αυτές θα διαταράξουν την ειρήνη του κόσμου, για ένα αρκετά σημαντικό διάστημα χρόνου. Δε λέμε για πάντα, γιατί όσο υπάρχουν οι αντιφάσεις μεταξύ σοσιαλισμού και καπιταλισμού, μεταξύ αποικιών και κυριάρχων λαών, μεταξύ των οικονομικών συμφερόντων των ίδιων των καπιταλιστικών χωρών, θα δημιουργούνται πάντα οι συνθήκες που εύννοούν τον πόλεμο. Γι' αυτό οι λαοί της Ευρώπης και του κόσμου όλου έχουν καθήκο να χρησιμοποιήσουν την περίοδο της ειρήνης, που ξανοίγεται μπροστά τους για να εξαλείψουν τις αιτίες των πολέμων, των στερήσεων και της καταπίεσης.

Σήμερα, οι παράγοντες της ειρήνης είναι ασύγκριτα πιο ισχυροί από τους παράγοντες του πολέμου. Η δύναμη και η επίδραση της Σοβιετικής Ένωσης είναι σήμερα μεγαλύτερη από ποτέ. Όλο το τεράστιο κύρος της Σοβιετικής Ένωσης βρίσκεται στο πλευρό της ειρήνης. Οι λαϊκές δυνάμεις, παρά τις τεράστιες δυσκολίες που συναντούν διαρκώς, δυναμώνουν και σημειώνουν όλοένα και πιο μεγάλες επιτυχίες. Στις χώρες που απελευθέρωσε η Σοβιετική Ένωση έχουν κιάλας σταθεροποιηθεί τα λαοκρατικά καθεστώτα, έχει μπει ή εθνική οικονομία πάνω σε γερές βάσεις και έχει αρχίσει ή αποφασιστική εξόντωση των φασιστικών στοιχείων. Στις άλλες χώρες της Ευρώπης, στη Γαλλία, στην Ιταλία και αλλού, οι λαϊκές δυνάμεις έχουν συντριπτική υπεροχή και είναι ζήτημα χρόνου ή κατάληψη της εξουσίας από αυτές. Στην Ελλάδα η αντίδραση δε μπόρεσε να συντρίψει τις λαϊκές δυνάμεις, και το

ΕΑΜ εξακολουθεί να έχει την έμπιστοσύνη του λαού. Αντίθετα με τις άπαισιόδοξες προβλέψεις μερικών, τα λαϊκά κινήματα εξακολουθούν να κατακτούν έδαφος μετά την απελευθέρωση της Εύρωπης, καμιά δὲ δύναμη δὲν είναι ικανή να σταματήσει τὸ δρόμο τους. Αὐτὲς οἱ λαϊκὲς δυνάμεις ἀποτελοῦν τὴν ἀσφαλέστερη ἐγγύηση γιὰ τὴ στενὴ συνεργασία τῶν λαῶν στὴ μεταπολεμικὴ περίοδο.

— Οἱ ἐκλογὲς στὴ Μεγάλη Βρετανία.

Τὸ δυνάμωμα τοῦ λαϊκοῦ κινήματος εἶναι φανερό ὄχι μόνο στὴν Εὐρώπη, μὰ καὶ στὴ Μεγάλη Βρετανία. Εἶναι σήμερα τέτοιο τὸ ρεῦμα τῆς κοινῆς γνώμης στὴ Μεγάλη Βρετανία, πού, παρὰ τὶς προσπάθειες ὀρισμένων ἀντιδραστικῶν κύκλων, κάθε κυβέρνησις πού θέλει νὰ κρατηθεῖ στὴν ἐξουσία πρέπει νὰ ἀκολουθήσει φιλοσοβιετικὴ πολιτικὴ. Ὅπως ἀναφέρει τὸ ραδιόφωνο τῆς Μόσχας, τὸ σύνθημα τῆς Ἀγγλοσοβιετικῆς συνεργασίας εἶναι τὸ πιὸ ἀγαπητὸ στὸν Ἀγγλικὸ λαὸ στὴ σημερινὴ προεκλογικὴ περίοδο. Γι' αὐτὸ, παρὰ τὶς σοβαρὲς διαφωνίες πού ἔχουν ἀναφανεῖ, ὁ Ἀγγλικὸς λαὸς ἀποτελεῖ σημαντικὴ ἐγγύηση γιὰ τὴ συνέχιση τῶν φιλικῶν σχέσεων μεταξὺ Μεγάλης Βρετανίας καὶ Σοβιετικῆς Ἐνώσεως.

Οἱ ἐκλογὲς θὰ διεξαχθοῦν κυρίως μεταξὺ τοῦ Συντηρητικοῦ καὶ τοῦ Ἑργατικοῦ Κόμματος. Παρὰ τὶς προσπάθειες τοῦ Κομμουνιστικοῦ Κόμματος καὶ ἄλλων προοδευτικῶν στοιχείων, δὲν ὑπάρχει ὡς τὰ σήμερα καμμιὰ ἔνδειξη πὼς τὸ Ἑργατικὸ Κόμμα θὰ δεχθεῖ τὸ σχηματισμὸ ἐνιαίου μετώπου ἐναντίον τῆς δεξιάς. Οἱ ἐργατικοί

ἡγέτες ἰσχυρίζονται πὼς τὸ κόμμα τους εἶναι ἀρκετὰ ἰσχυρὸ γιὰ νὰ πετύχει στὶς ἐκλογὲς μόνο του. Δὲν ἀποκλείεται, βέβαια, νὰ ἔχουν δίκαιο, μὰ ὁ κίνδυνος τοῦ νὰ βγαῖ τὸ συντηρητικὸ κόμμα στὴν ἐξουσία, μὲ τὴ διάσπαση τῆς προοδευτικῆς μερίδας τοῦ πληθυσμοῦ, εἶναι πολὺ σοβαρὸς. Μιὰ συνεργασία τῶν προοδευτικῶν κομμάτων θὰ ἐξασφάλιζε τὴν νίκη, γιὰτὶ θὰ ἀπέφευγε τὸ μοίρασμα τῶν ψήφων, μὰ κυρίως, γιὰτὶ θὰ ἐνεψύχωνε τὶς φαρδειὲς μάζες τῶν Βρεττανῶν, πού ἡ μωπικὴ καὶ, σὲ ἀρκετὲς περιπτώσεις, ἀντιδραστικὴ δράση τῶν ἐργατικῶν ἡγετῶν, τὶς ὠδήγησε στὴν ἀπογοήτευση καὶ τὴν ἀπάθεια. Μιὰ προοδευτικὴ κυβέρνησις μὲ ριζοσπαστικὴ ἐσωτερικὴ πολιτικὴ, μὲ πρόγραμμά της τὴν ἀπελευθέρωση τῶν ἀποικιῶν καὶ τὴν συνεργασία μὲ τὴ Σοβιετικὴ Ἐνωση, θὰ ἀποτελοῦσε τὸ πρῶτο ἀποφασιστικὸ βῆμα γιὰ νὰ βγαῖ ὁ Ἀγγλικὸς λαὸς ἀπὸ τὸ πολιτικὸ καὶ οἰκονομικὸ ἀδιέξοδο πού τὸ ὠδήγησαν οἱ κυβερνήσεις του ἀπὸ τὸ 1929. Δυστυχῶς, ἡ προοπτικὴ γιὰ τὸ σχηματισμὸ μιᾶς τέτοιας κυβέρνησεως εἶναι μικρὴ, οἱ δὲ σημερινοὶ ἐργατικοὶ ἡγέτες δὲν εἶναι ἱκανοί, οὔτε ἔχουν τὴ διάθεση, νὰ ἀκολουθήσουν ριζοσπαστικὴ ἐσωτερικὴ πολιτικὴ ἢ πολιτικὴ ἀπελευθέρωσης τῶν ἀποικιῶν. Αντίθετα, φαίνονται νὰ ἔχουν συνταυτίσει τὴν τύχη τους μὲ τὴ συνέχιση τῆς Αὐτοκρατορίας.

Αὐτὸ δὲ σημαίνει πὼς δὲν εἶναι πρὸς τὸ συμφέρον τῆς Μεγάλης Βρετανίας καὶ τῶν ἄλλων λαῶν νὰ πετύχει μιὰ ἐργατικὴ κυβέρνησις. Μιὰ τέτοια κυβέρνησις θὰ ὑπόκειται πρὸς πολὺ στὴν πίεση τῶν μαζῶν, παρὰ μιὰ συντηρητικὴ, θὰ εἶναι δὲ ἓνα βῆμα πρὸς μιὰ πιὸ προοδευτικὴ κυβέρνησις.

που να αποτελείται από πραγματικά προοδευτικούς αντιπρόσωπους της εργατικής τάξης. Το 1931 ύστερα από την οίκτρα αποτυχία της δεύτερης εργατικής κυβέρνησης ο λαός στράφηκε προς τα δεξιά και υποστήριξε τους συντηρητικούς. Είναι πολύ άπιθανο πώς κάτι τέτοιο θα συμβεί και στο μέλλον, αν πετύχει σήμερα εργατική κυβέρνηση, γιατί σήμερα η πολιτική ωριμότητα του Βρετανικού λαού έχει αύξηθεί, υπάρχει δε ένα μαζικό κομμουνιστικό κόμμα με σημαντική έπιρροή. Η χρεωκοπία στην κυβέρνηση, των Μπέβιν, Μόρρισον, Άττλη κλπ., μιά χρεωκοπία που φαίνεται αναπόφευκτη, θα στρέψει ασφαλώς τον βρετανικό λαό πιο πολύ προς τα αριστερά.

— Ο Βρετανικός λαός και το Κυπριακό ζήτημα.

Σήμερα, που τέλειωσε ο πόλεμος και έπικεινται έκλογές στη Μεγάλη Βρετανία, αποκτά μεγάλη έπικαιρότητα το ζήτημα της στάσης του Βρετανικού λαού προς τον άγώνα της Κύπρου και των άποικιών γενικά για άπελευθέρωση. Υπάρχει στην Κύπρο η αντίληψη, πώς συμφέρει σ' όλο το Βρετανικό λαό η διατήρηση της Αύτοκρατορίας, γιατί έχει οικονομικά ώφελήματα από τις άποικίες. Μιά τέτοια αντίληψη είναι όλότελα λανθασμένη. Η Αύτοκρατορία συμφέρει μόνο στους καπιταλιστές και σέ μιά όχι έξαιρετικά πολυάριθμη μερίδα της εργατικής τάξης της Μεγάλης Βρετανίας, στο άνώτερο στρώμα των εργατών, που μπορεί με τα τεράστια κέρδη των άποικιών να έξασφαλίζει μεγάλα μεροκάματα. Όσο για τις πλατειές μάζες των εργατών, αυτοί δέν κερδίζουν τίποτε από τις άποικίες, σέ μερικές δέ περιπτώ-

σεις, τα φτηνά μεροκάματα στις άποικίες συντελούν στο να ρίξουν τα δικά τους. Στο Βρετανικό λαό συμφέρει η άπελευθέρωση και οικονομική ανάπτυξη των άποικιών, πράγμα που θα συντελέσει στη δημιουργία στενών οικονομικών σχέσεων μεταξύ των πρώην άποικιών και της Μεγάλης Βρετανίας, προς το συμφέρο και των δυό. Γι' αυτό δέν πρέπει να βλέπουμε το Βρετανικό λαό στο σύνολό του σαν έχθρο της ύπόθεσής μας, μά σαν ένα φίλο, που, με τη διαφώτιση και με τη πείρα των γεγονότων, μπορεί να γίνει ένας ισχυρός σύμμαχός μας. Ο άγώνας του Κυπριακού λαού πρέπει να στρέφεται, όχι στο να άποξενώνει, μά στο να δημιουργεί στενές σχέσεις με τον Άγγλικό λαό και να τον διαφωτίζει πάνω στην κατάσταση που έπικρατεί στη νήσο μας. Περιττό να πούμε, πώς αυτή η πολιτική δέν έχει τίποτε το κοινό με την πολιτική όρισμένων κύκλων της Κύπρου, που έρωτοτροπούν με τους δεξιούς κύκλους της Μεγάλης Βρετανίας, συμμαχούν με την έδω κυβέρνηση και έπιδιοκιμάζουν κάθε μέτρο που πέρνει ένάντια στον εργαζόμενο λαό της Κύπρου, «περιμένουν» την ένωση από την καλή θέληση της συντηρητικής κυβέρνησης, και άποφεύγουν να «φέρουν σέ δύσκολη θέση» την κυβέρνηση, γιατί τη θεωρούν σαν προστάτιδα της Ελλάδας ένάντια στη Σοβιετική Ένωση. Η τέτοια πολιτική όχι μόνο είναι μυωπική και προδοτική, όσον άφορά την Κύπρο, μά προδίδει έπίσης τα ζωτικά συμφέροντα της Ελλάδας, που άναμένει ένα καλύτερο μέλλο, όχι με την άποκλειστική ύποστήριξη της μιάς ή της άλλης δύναμης, μά με τη στενή συνεργασία με όλες τις δυνάμεις.

Η προσπάθεια για διαφώτιση του Βρετανικού λαού συναντά

μεγάλα εμπόδια, όχι μόνο από την έλλειψη πολιτικών ελευθεριών, μάλιστα από τη διάσπαση που επικρατεί ανάμεσα στον Κυπριακό λαό. Αυτό, επιτρέπει στην Κυπριακή Κυβέρνηση να παρουσιάζει τον Κυπριακό λαό σά διχασμένο, να διαστρεβλώνει το τι γίνεται στην Κύπρο και να παρεμποδίζει την αποτελεσματική δράση για την Ένωση. Η ευθύνη για την κατάσταση αυτή βαρύνει έξ ολοκλήρου την ηγεσία του ΚΕΚ και της ΠΕΚ, που συνεμάχησαν με την κυβέρνηση και

πού, κάτω από τη μάσκα του έθνικισμού, σαμποτάρουν κάθε έθνική προσπάθεια. Επιβάλλεται σήμερα ή όσο το δυνατό πιο στενή συνεργασία μεταξύ των οργανωμένων και άνοργάνωτων μερίδων του λαού, που, έκτος από μερικούς άχαρακτήριστους, αγωνίζονται για την Ένωση. Μά ή προσπάθεια για ένότητα θα παραμείνει άκαρπη χωρίς το αμείλικτο ξεσκέπασμα και την απομόνωση των λίγων εκείνων, που συνταύτισαν την τύχη τους με την συνέχιση του Ιμπεριαλισμού.

ΠΑ·Ι·ΤΖ ΑΡΝΟΤ

ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

ΜΑΘΗΜΑ ΕΒΔΟΜΟ

ΜΕΡΟΚΑΜΑΤΑ: "Ως τα τώρα έξετάσαμε την αξία της εργατικής δύναμης. Και όταν αρχίζουμε να έξετάζουμε τα μεροκάματα, μπαίνουμε ακόμα μιά φορά σ' ένα μέρος όπου ή πραγματικότητα είναι κρυμμένη και βασιλεύουν οι έξωτερικές εμφανίσεις των πραγμάτων. Και όταν ακόμα έχουμε κάμει την ανάλυσή μας, που φέρνει στο φανερό τη κρυμμένη πραγματικότητα, μās είναι και πάλι δύσκολο να έχουμε ύπ' όψη τα αποτελέσματα της ανάλυσης αυτής.

Τα μεροκάματα είναι ή τιμή με την οποία γοράζεται ή εργατική δύναμη στην αγορά. Μά, στη μορφή, τα μεροκάματα παρουσιάζονται σαν να είναι ή τιμή της ίδιας εργασίας. Στη δουλοπαροικία όλα είναι καθαρά: Μιά μέρα ένας άνθρωπος δουλεύει για τον εαυτό του, την έπομένη δουλεύει για το λόρδο του. Στη

δουλεία, όλη ή εργασία φαίνεται πως είναι απλήρωτη. Στη μεροκαματιάρικη εργασία, ακόμα κι ή ύπερεργασία (ή απλήρωτη εργασία) φαίνεται σαν πληρωμένη. Όλες οι ώρες εργασίας φαίνονται σαν να είναι πληρωμένες γιατί τα μεροκάματα ύπολογίζονται με βάση την εργατική μέρα.

Τα μεροκάματα, λοιπόν, είναι μιά μορφή της αξίας της εργατικής δύναμης, μιά γριφώδικη μορφή. Πρώτα θα ασχοληθούμε με τα άπλα μεροκάματα. Μά τα πράγματα γίνονται πιο μυστηριώδικα όταν φτάσουμε στα μεροκάματα με το κομμάτι και στα διάφορα συστήματα πληρωμής πάνω στο αποτέλεσμα της δουλειάς.

"Ας πάρουμε τα επαγγέλματα οικοδομών, σαν παράδειγμα συνηθισμένης πληρωμής ανάλογα με το χρόνο της δουλειάς, σαν

παράδειγμα μεροκαμάτων με βάση το χρόνο. Αυτά τα μεροκάματα κανονίζονται με βάση τη δουλειά μιας ώρας. Στην περίπτωση αυτή, η μορφή των μεροκαμάτων, «ή τιμή της εργασίας», ή πληρωμή με την ώρα, κρύβει τις σχέσεις έκμετάλλευσης. Μπορούμε να επεξεργαστούμε αυτό το παράδειγμα στις λεπτομέρειες του, όπως έχουμε κάνει στο πρώτο μας μάθημα πάνω στην υπεραξία.

Κυτάχτε τώρα τα αποτελέσματα της υπερωρίας. Ο εργοδότης παρατείνει την εργατική μέρα και έτσι παρατείνει τον υπερεργατικό χρόνο. Αποκτᾶ επιπρόσθετη υπεραξία. Μά δεν πρόκειται για άπλην επέκταση, όπως γινόταν πριν εκατό χρόνια, χωρίς πληρωμή. Ο εργοδότης πληρώνει κάτι για την επιπρόσθετη έκμετάλλευση, και ακόμα πληρώνει περισσότερο από τη τακτική πληρωμή για κάθε ώρα δουλειᾶς. Ο εργάτης εξεπατᾶται από τη μορφή των μεροκαμάτων, δηλ. την πληρωμή με την ώρα, και νομίζει πως δεν υφίσταται έκμετάλλευση. Ακόμα νομίζει πως κάτι βγάζει απ' αυτό.» "Έτσι το γεγονός είναι πως, στο σύστημα πληρωμῆς με το χρόνο, τα πράγματα δεν είναι όπως φαίνονται, δεν είναι μόνο μιὰ «μικρὴ ἀνακάλυψη» τοῦ Μάρξ. Είναι στην πράξη ὁ τρόπος με τὸν ὁποῖο ἡ ἐκμετάλλευση καὶ σκεπάζεται καὶ ἀυξάνεται.

Οἱ συντεχνίες, οἱ πλείστες ἀπὸ τις ὁποῖες προσπαθοῦν νὰ ἐμποδίσουν ἢ νὰ περιορίσουν τὴν υπερωρία, δὲν κάμνουν συνήθως τὴν ἀνάλυση αὐτῆ. Μὰ πολεμοῦν τὴν υπερωρία, ἔνεκα ἑνὸς ἄλλου ἀποτελέσματός της. Ἡ υπερωρία παρεμποδίζει τὴν πρόσληψη ἐπιπρόσθετων ἐργατῶν. "Έτσι ὑποκινεῖ τὸ συναγωνισμό στὴν ἀγορὰ

τῆς ἐργατικῆς δυνάμης καὶ χαμηλώνει τὰ μεροκάματα. Καταστρέφει τὴν ἐνότητα τῶν ἐργατῶν.

Ἀπὸ τὴν ἄλλη, χαμηλὰ μεροκάματα, ὑποβοηθοῦν τὴν υπερωρία, ἔτσι ποὺ δημιουργεῖται ἕνας φαῦλος κύκλος, ποὺ βλάπτει τοὺς ἐργάτες καὶ ὠφελεῖ τοὺς ἐργοδότες.

"Ας πάρουμε τώρα τὴν ἐργασία γιὰ μέρος τῆς ἡμέρας. Ἐδῶ ὁ καπιταλιστῆς, με ὅλη τὴ ψυχραιμία, χρησιμοποιεῖ τὴν ἀπόκρυφη μορφή τῆς ἀξίας τῆς ἐργατικῆς δυνάμης, ποὺ ὀνομάζεται μεροκάματο, γιὰ νὰ περικόψει τὸ ποσὸ ποὺ πληρώνει γιὰ τὴν ἐργατικὴ δυνάμη. Τὴν πληρώνει πολὺ λιγώτερα ἀπὸ τὴν ἀξία της. "Ας ποῦμε πὼς ἐργάζεται τὸ ἐργοστάσιό του μόνο μισὴ μέρα. Ἄντὶ νὰ ἐξακολουθεῖ νὰ πληρώνει τὸν ἐργάτη τὴν ἀξία τῆς ἐργατικῆς δυνάμης ποὺ ἔχει γοράσει, τὸν πληρώνει μόνο τὴ μισὴ ἀξία καὶ ἐλαττώνει τὰ μέσα συντήρησής του στὸ μισό. Αὐτὸς ὁ εἰδικὸς τρόπος κλεψιᾶς συνήθως περνᾶ ἀπαρατήρητος.

"Όταν ἀφήσουμε τὰ μεροκάματα με τὸ χρόνο καὶ ἔλθουμε στὰ μεροκάματα με τὸ κομμάτι, τὸ μυστήριον γίνεται πιὸ σκοτεινὸ: «Μεροκάματα με τὸ κομμάτι», λέγει ὁ Μάρξ, «δὲν εἶναι τίποτε παρά μιὰ μεταμόρφωση τῆς ἀξίας ἢ τῆς τιμῆς τῆς ἐργατικῆς δυνάμης».

Στὴν ἐργασία με τὸ κομμάτι βρίσκουμε πὼς ὁ καπιταλιστῆς πετυχαίνει τὴν ἀπεριόριστη αὔξηση τῆς ἔντασης τῆς ἐργασίας ποὺ ἐπιθυμεῖ, κατὰ ἕνα τρόπο αὐτόματο.

Ἡ ἐργασία με τὸ κομμάτι ἔχει, λοιπὸν τὸ ἴδιο ἀποτέλεσμα ὅπως ἡ αὔξηση τῆς ἐργατικῆς μέρας με υπερωρία, γιὰ τὸ ὅλικὸ ποσὸ ποὺ πληρώνεται στὸν ἐργάτη πέφτει πιὸ χαμηλὰ ἀπὸ τὴν ἀξία τῆς ἐργατικῆς δυνάμης ποὺ ἔ-

χει ξοδευθεί, και, κατά συνέπεια, τὸ ἀποτέλεσμα εἶναι ἡ πιὸ γρήγορη ἐξάντληση τοῦ ἐργάτη. Γι' αὐτὸ ὁ Μάρξ λέγει: «Τὰ μεροκάματα μὲ τὸ κομμάτι εἶναι ἡ πιὸ κατάλληλη μορφή γιὰ τὸν καπιταλιστικὸ τρόπο παραγωγῆς».

Μιὰ ἐξέλιξη τοῦ μεροκάματου μὲ τὸ κομμάτι εἶναι τὰ διάφορα συστήματα πληρωμῆς «σύμφωνα μὲ τὸ ἀποτέλεσμα». Αὐτὰ τὰ συστήματα πέρνουν ἀναρίθμητες μορφές. Πληρώνονται ἐπιδόματα ὅταν γίνει ἓνα ὀρισμένο ποσὸ ἐργασίας. Χρησιμοποιοῦνται μερικοὶ ἐργάτες γιὰ νὰ ἐπιτυχάνουν τὸ ρυθμὸ τῆς ἐργασίας, δημιουργεῖται συναγωνισμὸς μεταξὺ τῶν ἐργατῶν καὶ ὑπάρχουν διάφορα εἶδη συλλογικῶν συμφωνιῶν, μὲ τὲς ὁποῖες «ἡ ἐκμετάλλευση τοῦ ἐργάτη ἀπὸ τὸ κεφάλαιο ἐξασφαλίζεται μέσον τῆς ἐκμετάλλευσης... τοῦ ἐργάτη ἀπὸ τὸν ἐργάτη.»

Ἀπὸ τὲς ἀρχές τοῦ 20 οῦ αἰῶνα οἱ μέθοδοι γιὰ τὴν αὐξηση τῆς ἔντασης ἔχουν πολλαπλασιαστεῖ κάτω ἀπὸ τὰ ὀνόματα: Ἐπιστημονικὴ Διαχείριση, Σύστημα Ἐπιδομάτων, Μελέτη τῶν Κινήσεων, κλπ. Ἐχουν ἐφαρμοστεῖ κυρίως στὰ ἀνοργάνωτα ἐπαγγέλματα. Τελευταία τὸ πιὸ περιβόητο σύστημα ποὺ φάνηκε εἶναι τὸ σύστημα Μπεντῶ.

Μὰ ὑπάρχουν ἐμπόδια ποὺ προέρχονται ἀπὸ τὴ φύση τῆς ἴδιας τῆς ἐργασίας καὶ ἀπὸ τοὺς ἴδιους τοὺς ἐργάτες στὴ γενικὴ ἐξάπλωση τῆς ἐργασίας μὲ τὸ κομμάτι. Ἄν ταξινομήσουμε τοὺς διάφορους κλάδους παραγωγῆς καὶ τὲς διάφορες ὑπηρεσίες στὴ Μεγάλῃ Βρετανία, καταλήγουμε περίπου στὸ ἀκόλουθο ἀποτέλεσμα:

(α) Κλάδοι ἐργασίας, ὅπου ἡ φύση τῆς ἐργασίας ἀπαιτεῖ πληρωμὴ μὲ τὸ χρόνο: Σιδηρόδρομοι, λεωφορεῖα, τροχιόδρομοι, μεταφο-

ρὲς φορτίων, ναυτιλία, γεωργία, διανομές, ὑπάλληλοι.

(β) Κλάδοι ἐργασίας, ὅπου ἐπικρατεῖ, σύμφωνα μὲ τὴν παράδοση, ἡ πληρωμὴ μὲ τὸ χρόνο: Οἰκοδομές, ξυλουργικὴ, τυπογραφία

(γ) Κλάδοι ἐργασίας, ὅπου ἐπικρατεῖ ἡ ἐργασία μὲ τὸ κομμάτι: Ὀρυχεῖα, Βιομηχανίες σιδήρου καὶ ἀτσαλιοῦ, ὑφαντουργεῖα, ἀγγειοπλαστικὴ, ὑαλουργεῖα, καὶ ὑποδηματοποιεῖα.

(δ) Μικτοὶ κλάδοι: λιμάνια καὶ ναυπηγεῖα, μηχανουργεῖα καὶ χυτήρια, μεταλλουργεῖα, ραφτικὴ. Μὰ μιὰ ἀλλαγὴ γίνεται στοὺς κλάδους αὐτοὺς τῆς παραγωγῆς. Καὶ στοὺς κλάδους ἀκόμα ποὺ ἀπὸ τὴν ἀρχὴ ἐπικρατοῦσε ἡ πληρωμὴ μὲ τὸ χρόνο, ἀρχίζει νὰ εἰσάγεται ἡ πληρωμὴ μὲ τὸ κομμάτι. Ἀπὸ τὴν ἄλλη, μιὰ ἐξέλιξη στοὺς κλάδους ποὺ ἐπικρατεῖ ἡ ἐργασία μὲ τὸ κομμάτι, εἶναι ἡ κατάργηση τῆς ἐργασίας μὲ τὸ κομμάτι, ἔτσι ποὺ μὲ τὴν ἐφαρμογὴ μηχανικῶν μέσων νὰ γίνεται ἡ πληρωμὴ μὲ τὸ χρόνο καὶ ἡ δουλειὰ μὲ τὴν ἴδια ἔνταση σὰν νὰ πληρωνόταν μὲ τὸ κομμάτι. Τέτοια μηχανικὰ μέσα εἶναι ἡ προσθήκη ἑνὸς ρολογιοῦ στὴ μηχανή. Μὰ τὸ πιὸ γνωστὸ εἶναι: τὸ μεταφορικὸ κολάνι ποὺ ἐφάρμοσε ὁ Χένρυ Φόρντ στὰ Ἐργοστάσια του στὸ Ντετρόιτ καὶ ποὺ τώρα ξαπλώνεται γοργὰ σὲ πολλὲς βιομηχανίες. Γι' αὐτὸ σὲ τέτοιες περιπτώσεις, πληρωμὴ μὲ τὸ χρόνο δίδει περισσότερες εὐκαιρίες γιὰ ἐκμετάλλευση, ἐνῶ πληρωμὴ μὲ τὸ κομμάτι μπορεῖ νὰ θεωρηθεῖ σὰν ἓνα μέσο προστασίας ἐναντίον τοὺς πιὸ μοντέρνους τρόπους ἐπιτάχυνσης τῆς ἐργασίας. Ἐτσι τὸ συγκριτικὸ ἀποτέλεσμα τοῦ καθενὸς ἀπὸ τὰ διάφορα συστήματα πληρωμῆς τῶν μεροκαμάτων ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὲς περιστάσεις τῆς χρήσης του.

ΜΑΡΞ ΚΑΙ ΕΓΚΕΛΣ

ΤΟ ΚΟΜΜΟΥΝΙΣΤΙΚΟ ΜΑΝΙΦΕΣΤΟ

—Γ'. 'Ο Κριτικο-ούτοπικός Σοσιαλισμός και κομμουνισμός.

Δέν πρόκειται νά κρίνουμε ἐδῶ τή φιλολογία πού σ' ὄλες τίς σύγχρονες μεγάλες Ἐπαναστάσεις διατύπωσε τίς ἀπαιτήσεις τοῦ προλεταριάτου (συγγράμματα τοῦ Μπαμπέφ κλπ.).

Οἱ πρώτες ἄμεσες ἀπόπειρες τοῦ προλεταριάτου πού ἔκαμε γιά νά ἐπιβάλλει τὰ ἰδικά του ταξικά συμφέροντα, ἔγιναν, σέ μιὰ ἐποχή γενικῆς ἀναπομπούλας, στήν περίοδο πού ἡ φεουδαρχική κοινωνία γκρεμιζόντανε.

Γι' αὐτό εἴταν ἐπόμενο ν' ἀποτύχουν, γιὰτί, αὐτό τὸ ἴδιο τὸ προλεταριάτο δέν εἶχε φτάσει παρά σέ μιὰ ἐμβρυώδικη κατάσταση καί γιὰτί ἔλειπαν οἱ ὕλικοι ὄροι τῆς χειραφέτησής του, ὄροι πού δέν μπορούσαν νά γεννηθοῦν παρά μέ τὸ ἀνέβασμα τῆς ἀστικῆς τάξης. Ἡ Ἐπαναστατική φιλολογία πού συνόδευε αὐτά τὰ πρῶτα κινήματα τοῦ προλεταριάτου ἔχει κατ' ἀνάγκη ἕνα περιεχόμενο ἀντιδραστικό. Ἐκθειάζει ἕνα γενικό ἀσκητισμό καί μιὰ χοντροκαμωμένη ἰσότητα.

Τὰ κυρίως λεγόμενα σοσιαλιστικά καί κομμουνιστικά συστήματα, τὰ συστήματα τοῦ Σαιν Σιμόν, τοῦ Φουριέ, τοῦ "Οουεν κλπ ἐμφανιστήκανε στήν πρώτη περίοδο τῆς πάλης μεταξύ προλεταριάτου καί ἀστικῆς τάξης, στήν περίοδο πού περιγράψαμε παραπάνω. (Κοίτα : Ἄστοι καί Προλετάριοι).

Οἱ ἐφευρέτες αὐτῶν τῶν συστημάτων διακρίνουν καλὰ καλὰ τὸν

ἀνταγωνισμό τῶν τάξεων, ὅπως καί τὴν ἐνέργεια τῶν διαλυτικῶν στοιχείων πού ὑπάρχουν μέσα στήν κοινωνία αὐτῆς τῆς ἴδιας κυρίαρχης τάξης. Μά δέ διακρίνουν ἀπὸ τὴν ἀποψη τοῦ προλεταριάτου, καμμιά ἀνεξάρτητη ἱστορική ἐνέργεια, κανένα πολιτικό κίνημα πού τὸ χαρακτηρίζει.

Ἐπειδὴ ἡ ἀνάπτυξη τοῦ ἀνταγωνισμοῦ τῶν τάξεων προχωρεῖ μαζὺ μέ τὴν ἀνάπτυξη τῆς βιομηχανίας, δέ βλέπουν καθόλου πού ὑπάρχουν οἱ ὕλικοι ὄροι τῆς ἀπελευθέρωσης τοῦ προλεταριάτου κι' ἀρχίζουν νά ζητᾶνε ἀπὸ μιὰ κοινωνική ἐπιστήμη τοὺς κοινωνικούς νόμους πού θά δημιουργήσουν τοὺς ὄρους αὐτούς.

Στὴν κοινωνική δραστηριότητα ὑποκατέστησαν τὴ δική τους ἐφευρετικότητα. Τοὺς ἱστορικούς ὄρους τῆς ἀπελευθέρωσης τοῦ προλεταριάτου τοὺς ὑποκατέστησαν μέ τοὺς φανταστικούς ὄρους. Στὴ βαθμιαία καί αὐθόρμητη ὀργάνωση τοῦ προλεταριάτου σέ τάξη βάλλουν μιὰ ὀργάνωση πού τὴν ἔφτιασαν αὐτοὶ οἱ ἴδιοι μέ κάθε εἶδους μπάλωμα. Γι' αὐτούς τὸ μέλλον τοῦ κόσμου συνοψίζεται στήν προπαγάνδα καί στήν ἐφαρμογή τῶν σχεδίων τους γιά τὴν κοινωνία.

Στὸ κατασκευάσμα τῶν τέτοιων σχεδίων κάθε φορά ἔχουν συνείδηση πὼς ὑπερασπίζου προπάντων τὰ συμφέροντα τῆς ἐργατικῆς τάξης, γιὰτί, ἡ τάξη αὐτὴ ὑποφέρει περισσότερο. Γι' αὐτούς τὸ προλεταριάτο δέν ὑπάρχει παρά ἀπ' αὐτὴ τὴν ἀποψη, ὡς μιὰ τάξη πού ὑποφέρει περισσότερο ἀπὸ τίς ἄλλες.

Ἡ στοιχειώδης μορφή τῆς πάλης τῶν τάξεων καθὼς καὶ ἡ δική τους κοινωνική θέση, τοὺς κάνει νὰ πιστεύουν στὰ σοβαρὰ πὼς βρίσκονται ψηλότερα ἀπὸ κάθε ταξικό ἀνταγωνισμό. Ζητάνε νὰ καλυτερέψουν τοὺς ὕλικους ὅρους ζωῆς τῶν μελῶν ὅλης τῆς κοινωνίας, καθὼς ἀκόμα καὶ τῶν πιδὸ προνομιούχων. Συνεπῶς κάνουν ἀδιάκοπα ἐκκλήσεις, σ' ὅλη τὴν κοινωνία, χωρὶς καμμιά διάκριση, κι' ἀκόμα κατὰ προτίμηση ἀπευθύνονται στὴν τάξη ποὺ κυβερνάει. Ἀρκεῖ στ' ἀλήθεια νὰ καταλάβει κανεὶς τὸ σύστημά τους γιὰ νὰ ἀναγνωρίσει πὼς εἶναι τὸ καλύτερο ἀπὸ ὅλα τὰ δυνατὰ σχέδια τῆς καλύτερης κοινωνίας.

Γι' αὐτὸ ἀποκρούουν κάθε δράση πολιτική καὶ προπάντων κάθε ἐπαναστατική δράση. Ζητοῦσαν νὰ φτάσουν στὸ σκοπὸ τους μὲ εἰρηνικά μέσα καὶ δοκίμαζαν νὰ χαράξουν ἕνα νέο δρόμο μὲ τὸ κοινωνικό τους Εὐαγγέλιο, μὲ τὴ δύναμη τοῦ παραδείγματος, μὲ δυὸ λόγια: μὲ τὰ πειράματά τους ποὺ κάθε φορὰ ἀποτυγχάνουν.

Ἡ φανταστική περιγραφή τῆς μελλοντικῆς κοινωνίας, σὲ μιὰ ἐποχὴ ποὺ τὸ προλεταριάτο εἶταν ἀκόμα πολὺ λίγο ἐξελιγμένο, βλέποντας τὴν κατάστασή του καὶ αὐτὸ τὸ ἴδιο μὲ πολλὴ φαντασία, ἀνταποκρινότανε στὶς πρώτες αὐθόρμητες εὐχὲς τῶν ἐργατῶν πρὸς μιὰ ὀλοκληρωτικὴ ἀλλαγὴ τῆς κοινωνίας.

Ὡστόσο τὰ σοσιαλιστικά καὶ κομμουνιστικά συγγράμματα περιέχουν καὶ στοιχεῖα κριτικῆς. Χτυπᾶνε τὴ σημερινὴ κοινωνία στὰ θεμέλια της. Ἐχουν μαζέψει συνεπῶς στὴν ἐποχὴ τῆς ὕλικῆς μεγάλης ἀξίας γιὰ νὰ διαφωτίσουν τοὺς ἐργάτες. Οἱ θετικὲς προτάσεις τους ἀναφορικὰ μὲ τὴ

μελλοντικὴ κοινωνία — κατάργηση τῆς διαφορᾶς πόλεων καὶ χωριῶν, κατάργηση τῆς οἰκογένειας, τοῦ ἰδιωτικοῦ κέρδους καὶ μισθωτῆς ἐργασίας, ἡ κήρυξη τῆς κοινωνικῆς ἀρμονίας καὶ ἡ μεταμόρφωση τοῦ Κράτους σὲ μιὰ ἀπλή διαχείριση τῆς παραγωγῆς — ὅλες αὐτὲς οἱ προτάσεις σημαίνουν τὸν ἐξαφανισμό τοῦ ἀνταγωνισμοῦ ποὺ μόλις ἀρχίζει νὰ φαίνεται γιὰ τὸν ὅποιο οἱ παραπάνω κατασκευαστὲς τῶν συστημάτων δὲ μποροῦν νὰ ξέρουν παρὰ τίς αὐθόρμητες καὶ πολὺ μπερδεμένες μορφές του. Γι' αὐτὸ οἱ τέτοιες προτάσεις δὲν ἔχουν παρὰ ἕνα νόημα, καθαρὰ οὐτοπικό.

Ἡ σπουδαιότητα τοῦ κριτικο-οὐτοπικοῦ σοσιαλισμοῦ καὶ κομμουνισμοῦ ὅσο πάει μικραίνει μὲ τὴν ἀνάπτυξη τοῦ προλεταριακοῦ κινήματος. Ὅσο ἡ πάλη τῶν τάξεων τονώνεται καὶ παίρνει μορφή (ὄντοτητα), ἡ φανταστικὴ περιφρόνηση ποὺ αἰσθάνονται γι' αὐτὴ (τὴν πάλη τῶν τάξεων), ἡ φανταστικὴ ἀντιπολίτευση ποὺ κάμνουν σ' αὐτὴ, χάνει κάθε πραχτικὴ ἀξία καὶ κάθε θεωρητικὴ δικαιολογία. "Ἄν καὶ σὲ πολλὲς ἀπόψεις οἱ ἱδρυτὲς αὐτῶν τῶν συστημάτων ἦταν ἐπαναστάτες, οἱ αἱρέσεις ποὺ σχημάτισαν οἱ μαθητὲς τους εἶναι πάντα ἀντιδραστικὲς, γιὰτί οἱ μαθητὲς τους ἀντιτάσσουν τίς παλιὲς ἀντιλήψεις τῶν δασκάλων τους μπροστὰ στὴν ἱστορικὴ ἐξέλιξη τοῦ προλεταριάτου. Ζητοῦν λοιπὸν, καὶ σ' αὐτὸ λογικεύονται, νὰ περιορίσουν τὴν πάλη τῶν τάξεων καὶ νὰ συμβιβάσουν τίς ἀντιθέσεις. Ξακολουθοῦν νὰ ὄνειρεύονται τὴν ἐμπειρικὴ πραγματοποίηση τῶν κοινωνικῶν τους οὐτοπιῶν—ἴδρυση τῶν ἀπομονωμένων φαλανστηρίων, δημιουργία τῶν ἐσωτερικῶν ἀποικιῶν, ἴδρυση

μιᾶς μικρῆς Ἰκαρίας, ἔκδοση σὲ μικρογραφία τῆς Νέας Ἱερουσαλήμ—καὶ γιὰ νὰ χτίσουνε ὄλους αὐτοὺς τοὺς ἰσπανικοὺς πύργους βλέπουν πὼς εἶν' ἀνάγκη νὰ κάμουν ἔκκληση στὴν καρδιά καὶ στὴν τσέπη τῶν φιλανθρώπων ἀστῶν. Ἔτσι σιγὰ σιγὰ πέφτουν στὴν κατηγορία τῶν ἀντιδραστικῶν σοσιαλιστῶν ἢ συντηρητικῶν ποὺ περιγράψαμε παραπάνω καὶ δὲν ξεχωρίζονται ἀπὸ δαύτους παρὰ ἀπὸ μιὰ σχολαστικότητα πρὸ συστηματικῆ καὶ ἀπὸ μιὰ πίστη προληπτικῆ καὶ φανατικῆ στὴ θαυματουργικῆ ἀποτελεσματικότητα τῆς κοινωνικῆς τους ἐπιστήμης.

Γι' αὐτὸ λοιπὸν ἀντιτάσσονται μὲ λύσσα σὲ κάθε πολιτικὴ δράση τῆς ἐργατικῆς τάξης. Μιὰ τέτοια δράση κατὰ τὴν γνώμη τους δὲν προέρχεται παρὰ ἀπὸ τὴν ἔλλειψη τυφλῆς πίστες στὸ νέο εὐαγγέλιο.

Οἱ ὀπαδοὶ τοῦ *Owen* στὴν Ἀγγλία, οἱ φρουριεριστῆς στὴ Γαλλία ἀντιδρῶν οἱ μὲν ἐνάντια στοὺς χαρτιστῆς, οἱ δὲ ἐνάντια στοὺς μεταρρυθμιστῆς.

— Δ' . Στάση τῶν Κομμουνιστῶν ἀπέναντι στὰ διάφορα ἀντιπολιτευόμενα κόμματα .

Ἦστερα ἀπ' ὅσα εἶπαμε στὸ II κεφάλαιο, ἡ στάση τῶν κομμουνιστῶν ἀπέναντι στὰ ἰδρυμένα πιά ἐργατικὰ κόμματα εἶνε αὐτονόητη, δηλαδὴ ἀπέναντι στοὺς χαρτιστῆς στὴν Ἀγγλία καὶ στοὺς ἀγροτικοὺς μεταρρυθμιστῆς τῆς Βόρειας Ἀμερικῆς.

Οἱ κομμουνιστῆς ἀγωνίζονται γιὰ τὰ συμφέροντα καὶ τοὺς ἄμεσους σκοποὺς τῆς ἐργατικῆς τάξης, ὡστόσο ὅμως στὸ σημερινὸ κίνημα ὑπερασπίζονται καὶ ἀντιπροσωπεύουνε συνάμα τὸ μέλλον

τοῦ κινήματος. Στὴ Γαλλία, οἱ κομμουνιστῆς, συμμαχοῦν μὲ τὸ δημοκρατικο-σοσιαλιστικὸ κόμμα ἐνάντια τῆς συντηρητικῆς καὶ ριζοσπαστικῆς μπουρζουαζίας, χωρὶς νὰ παραιτοῦνται ἀπὸ τὸ δικαίωμα νὰ κριτικάρουν τις φράσεις καὶ τις αὐταπάτες ποὺ κληροδότησέν ἢ ἐπαναστατικὴ παράδοση.

Στὴν Ἑλβετία ὑποστηρίζουν τοὺς ριζοσπάστες, χωρὶς ν' ἀγνοοῦνε πὼς τὸ κόμμα αὐτὸ ἀποτελεῖται ἀπὸ στοιχεῖα ἀνόμοια, στὸ μισὸ ἀπὸ δημοκράτες σοσιαλιστῆς μὲ τὴ γαλλικὴ ἔννοια τῆς λέξης καὶ στ' ἄλλο μισὸ ἀπὸ ριζοσπάστες ἀστούς.

Στὴν Πολωνία, οἱ κομμουνιστῆς ὑποστηρίζουν τὸ κόμμα ποὺ βάζει ὡς ὄρο τῆς ἐθνικῆς ἀπελευθέρωσης μιὰν ἀγροτικὴ ἐπανάσταση, δηλαδὴ τὸ Κόμμα ποὺ στὰ 1346 προκάλεσε τὴν ἐξέγερση τῆς Κρακοβίας.

Στὴ Γερμανία τὸ Κομμουνιστικὸ Κόμμα μαζὺ μὲ τὴν ἀστικὴ τάξη παλεύει κάθε φορὰ ποὺ ἡ γερμανικὴ μπουρζουαζία παίρνει ἐπαναστατικὴ στάση ἀπέναντι στὴν ἀπόλυτη Μοναρχία, στὴν φεουδαρχικὴ χτηματικὴ ἰδιοκτησία καὶ τὴ μικροαστικὴ τάξη.

Μὰ δὲν ἀφίνει οὔτε στιγμή νὰ περάσει χωρὶς νὰ καλλιεργεῖ στοὺς ἐργάτες μιὰ συνείδηση φωτεινῆ καὶ καθαρῆ τῆς μεγάλης ἀντίθεσης ποὺ ὑπάρχει ἀνάμεσα ἀστῶν καὶ προλεταρίων ὥστε ὅταν ἔρθει ἡ ὥρα οἱ γερμανοὶ ἐργάτες νὰ μπορεσοῦν νὰ γυρίσουν ἀμέσως σὰν ὄπλα ἐνάντια στὴν ἀστικὴ τάξη τοὺς κοινωνικοὺς καὶ πολιτικοὺς ὄρους ποὺ θὰ δημιουργήσει τὸ ἀστικὸ σύστημα, ἔτσι ὥστε μόλις γκρεμιστοῦν οἱ ἀντιδραστικῆς τάξεις στὴ Γερμανία ἀμέσως ν' ἀρχίσει ἡ πάλι ἐνάντια στὴν ἴδια γερμανικὴ μπουρζουαζία.

Οἱ κομμουνιστῆς στρέφουν προ-

πάντων τήν προσοχή τους στη Γερμανία, γιατί ή Γερμανία βρίσκεται στα πρόθυρα άστικής 'Επανάστασης και γιατί αυτή τήν επανάσταση θά τήν κάνει κάτω άπ' τους προχωρημένους όρους του ευρωπαϊκού πολιτισμού και μέ προλεταριάτο έξελιγμένο περισσότερο άπ' ό,τι στην 'Αγγλία τό 17ο και στη Γαλλία τό 18ο αιώνα. Και γι' αυτό ή γερμανική άστική επανάσταση θά είναι ό άμεσος πρόλογος της προλεταριακής 'Επανάστασης. Μέ δυό λόγια οί κομμουνιστές υποστηρίζουνε σέ όλες τις χώρες κάθε επαναστατικό κίνημα πού γίνεται ένάντια στα ύπάρχοντα κοινωνικά και πολιτικά καθεστώτα. Σ' όλα αυτά τά κινήματα βάλουν στην πρώτη γραμμή τό ζήτημα της Ιδιοκτησίας σ' όποιοδήποτε βαθμό εξέλιξης κι' άν βρί-

σκειται, γιατί είναι τό πιό βασικό ζήτημα του κινήματος.

Οί κομμουνιστές τέλος εργάζονται για τήν ένωση και συνεννόηση των δημοκρατικών κομμάτων σ' όλες τις χώρες.

Οί κομμουνιστές τό νομίζουν άνάξιο νά κρύβουν τις διαθέσεις τους και τά σχέδιά τους. Τό διαλαλούνε φανερά πώς οί σκοποί τους δέ μπορούνε νά πετύχουν παρά μόνο μέ τή βίαιη άνατροπή όλόκληρου του παλιού κοινωνικού καθεστώτος. Οί τάξεις πού διευθύνουν άς τρέμουν μπροστά στην Ιδέα της κομμουνιστικής 'Επανάστασης! Οί προλετάριοι δέν έχουνε νά χάσουν τίποτε άλλο άπό τις άλυσσιδες τους. "Έχουνε νά κερδίσουνε ένα κόσμο.

Προλετάριοι όλου του κόσμου ένωθήτε.

Τ Ε Λ Ο Σ

Μ. ΛΑΜΠΡΙΝΟΥ

ΤΟ ΑΓΓΛΙΚΟ ΕΡΓΑΤΙΚΟ ΚΙΝΗΜΑ

—Α'. 1750—1900

Μιά πολύ συνηθισμένη συμβουλή των έκπροσώπων της δεξιάς παράταξης πρός τους εργάτες πού «παρασύρονται» άπό τήν κομμουνιστική, Ιδεολογία, είναι νά ακολουθήσουν τό παράδειγμα του 'Αγγλικού εργατικού κινήματος, πού δέν επιδιώκει τή βίαιη άνατροπή του κοινωνικού καθεστώτος και ακολουθεί πολιτική συνεργασίας μέ τους καπιταλιστές για τή βαθμιαία βελτίωση των συνθηκών της ζωής. Στην 'Αγγλία, μάς λένε, ό λαός κατώρθωσε νά κερδίσει ένα ύψηλό επίπεδο ζωής και τό πιό δημοκρατικό καθεστώς στον κόσμο, χωρίς βίαιους άγώνες, μέ ειρηνι-

κά, κοινοβουλευτικά μέσα. Είναι βέβαια, κάπως παράξενο για τους διάφορους πατριώτες της υπόδουλης Κύπρου νά ζητούν άπό τους εργάτες της Κύπρου νά μιμηθούν τήν πολιτική ενός κόμματος, πού ή καθοδήγησή του, όχι λιγώτερο άπό τήν καθοδήγηση του συντηρητικου κόμματος, υποστηρίζει τή διαίωνιση του άποικιακού συστήματος. Μά ή εργατική τάξη δέν πρέπει νά άρκεστεί σ' αυτή τήν άπάντηση στους διάφορους συμβούλους της. Είναι γεγονός, πώς στη Μεγάλη Βρετανία, τό βιωτικό επίπεδο του λαου είναι πιό ύψηλό άπό τις πιό πολλές χώρες και οί πολιτικές έλευθερίες πολύ πιό μεγάλες. Ποιά είναι ή πραγματική

πολιτική και οικονομική κατάσταση στη Μεγάλη Βρετανία, πώς απέκτησαν τα δικαιώματά τους οι Άγγλοι εργάτες, ποιές ήταν οι αντικειμενικές συνθήκες που τους βοήθησαν σ' αυτό, ποιά είναι ή ιδεολογία του Άγγλικού κινήματος, ποιά ή στάση του πάνω στα παγκόσμια και ντόπια ζητήματα, και ποιός ο πιθανός δρόμος της ανάπτυξής του, όλα αυτά, είναι ζητήματα πάνω στα οποία πρέπει να έχουν σαφή ιδέα τα εργατικά κινήματα των άλλων χωρών. Κι' αυτό, όχι μόνο γιατί ή μελέτη ενός κινήματος, όπως του Άγγλικού, δεν μπορεί παρά να δώσει χρήσιμα μαθήματα στους εργάτες των άλλων χωρών, μά, επίσης, γιατί σήμερα το Άγγλικό εργατικό κίνημα αποτελεί ένα σημαντικώτατο παράγοντα για το μέλλο όλου του κόσμου. Η Άγγλική εργατική τάξη αποτελεί την πλειοψηφία στη χώρα της, μία χώρα που είναι το κέντρο μιās τεράστιας αυτοκρατορίας και μιὰ από τις μεγάλες δυνάμεις του κόσμου. Από την πολιτική του Άγγλικού εργατικού κινήματος θα εξαρτηθεί κατά ένα μεγάλο βαθμό ή ειρήνη του κόσμου και ή ευημερία και πρόοδος των άποικιακών και Εύρωπαϊκών λαών στο άμεσο μέλλο. Γι' αυτό μιὰ γνώση του Άγγλικού εργατικού κινήματος αποτελεί έπιταχτική ανάγκη, πρό παντός για τους λαούς και, ειδικά, τους εργάτες των άποικιών.

* *

Το Άγγλικό εργατικό κίνημα έχει πιό μακρυνή ιστορία από κάθε άλλη χώρα. Από τα μέσα του 18ου αιώνα, πολύ πριν από τις άλλες χώρες, άρχισε να λαμβάνει χώρα στην Άγγλία ή σε μεγάλη κλίμακα χρήση μηχανών για την παραγωγή. Στην αρχή, κινητήρια

δύναμη ήταν το νερό άργότερα, όμως, μπήκε σε χρήση ή άτμομηχανή. Ο πρώτος κλάδος της παραγωγής που βιομηχανοποιήθηκε ήταν ή ύφαντουργία, κυρίως βαμβακερών ύφασμάτων, που πήρε τεράστια ανάπτυξη με τη σκόπιμη καταστροφή της οικιακής παραγωγής βαμβακερών στις Ίνδιες. Ταυτόχρονα, αναπτύχθηκε ή έξορυξη καρβούνου και σιδηρομεταλλεύματος και ή μεταλλουργία.

Η ανάπτυξη της βιομηχανίας δημιούργησε δυό καινούργιες τάξεις, το προλεταριάτο και τους βιομήχανους καπιταλιστές, που αποτελούν τις χαρακτηριστικές τάξεις της καπιταλιστικής κοινωνίας. Με την είσαγωγή των μηχανών στην παραγωγή καταστράφηκαν όλοτελα οι μικροτεχνίτες και οι γεωργοί, που έπερναν ένα μεγάλο μέρος του εισοδήματος τους από την οικιακή ύφαντουργία. Πρό παντός, μετά το 1790, ή βιομηχανική παραγωγή εξαπλώθηκε σ' όλη σχεδόν την Άγγλία και άνάγκασε όλοένα και πιό μεγάλο μέρος του πληθυσμού να βγάξει το ψωμί του με μεροκαματιάρικη εργασία.

Οι εργάτες της έποχής εκείνης ήταν ακόμα άνοργάνωτοι και δε μπορούσαν να άγωνιστούν αποτελεσματικά για τα συμφέροντά τους. Τα μεροκάματα ήσαν έξαιρετικά χαμηλά, ένω οι τιμές των γεωργικών προϊόντων ήσαν ψηλές. Ήταν άδύνατο για μιὰ εργατική οικογένεια να ζήσει από το μεσοκάματό της και αυτό προκάλεσε τις λεγόμενες «ταραχές του ψωμιού». Οι εργάτες άρπαζαν με τη βία άποθέματα τροφίμων και, ή τα μοιραζόντουσαν, ή τα πωλούσαν άναμεταξύ τους σε χαμηλές τιμές. Στην ίδια περίπου περίοδο, ή άπόγνωση των εργατών έβρισκε συχνά διέξοδο με την καταστροφή των μηχανών που τις θεω-

ροῦσαν σάν ὑπεύθυνες γιά τή δυστυχία τους. Ἡ καταστροφή αὐτῆ τῶν μηχανῶν πῆρε ὀργανωμένη μορφή μέ τὸ σχηματισμὸ τῆς μυστικῆς ὀργάνωσης τῶν Λουδδίτων. Ἡ πολιτικὴ ἀνωριμότητα τῶν ἐργατῶν τοὺς ἐμπόδιζε ἀκόμα ἀπὸ τὸ νὰ ἀντιληφθοῦν πῶς αἰτία τῆς δυστυχίας τους ἦταν τὸ καπιταλιστικὸ σύστημα. καὶ ὄχι οἱ μηχανές.

Ταυ ὄχρονα οἱ ἐργάτες ἄρχισαν νὰ ὀργανώνονται σὲ συντεχνίες καὶ νὰ κατεβαίνουν σὲ ἀπεργίες, στίς ὁποῖες ἀγωνίζοντουσαν μέ μεγάλο πείσμα καὶ μαχητικότητα, μὰ ποῦ, σχεδὸν πάντα, κατέληγαν σὲ ἥττα. Μετὰ τὸ 1815 οἱ ὀργανώσεις καὶ οἱ ἀγῶνες τῆς ἐργατικῆς τάξης ἄρχισαν νὰ παίρνουν καὶ πολιτικὸ χαρακτήρα. Οἱ ἐργάτες δὲν περιορίζονταν σὲ ἄμεσους ὀικονομικοὺς ἀγῶνες, μὰ ἄρχισαν νὰ ζητοῦν τὴν ἐπέκταση τῶν ἐκλογικῶν δικαιωμάτων, ποῦ ἦσαν τότε περιορισμένα στοὺς γαιοκτήμονες, οἱ ὁποῖοι εἶχαν πῶς πολὺ ἀπὸ μιὰ ὀρισμένη ἀξία γῆς. Ἐπίσης οἱ ἐργάτες ἄρχισαν νὰ ζητοῦν τὴν κατάργηση τοῦ εἰσπραγγοῦ δασμοῦ πάνω στὸ σιτάρι ποῦ κρατοῦσε τὴν τιμὴ τοῦ ψωμοῦ ψηλὴ σὲ κέρδος τῶν γαιοκτημόνων. Στὰ αἰτήματά τους αὐτὰ ὑποστηρίζοντουσαν ἀπὸ τὴν τάξη τῶν βιομήχανων ποῦ στερόντουσαν κι' αὐτοὶ ἐκλογικῶν δικαιωμάτων καὶ ποῦ εἶχαν συμφέρο νὰ πέσει ἡ τιμὴ τοῦ ψωμοῦ, γιά νὰ ρίξουν τὰ μεροκάματα. Οἱ βιομήχανοι προσπαθοῦσαν νὰ πάρουν στὰ χέρια τους τὴν πολιτικὴ καθοδήγηση τῆς ἐργατικῆς τάξης καὶ ὡς ἓνα σημεῖο τὸ κατώρθωσαν.

Ἡ κυβέρνησις ἀπάντησε μέ τρομοκρατία καὶ καταπιεστικοὺς νόμους στίς προσπάθειες τῆς ἐργατικῆς τάξης νὰ βελτιώσει τὴ θέση

τῆς καὶ νὰ ἀποκτήσει πολιτικὰ δικαιώματα. Τὸ 1800 ψηφίστηκε νόμος ποῦ ἔκαμνε παράνομη κάθε εἶδους ὀργάνωση τῆς ἐργατικῆς τάξης. Οἱ ἐργάτες συλλαμβάνονταν καὶ κατὰ κανόνα κατεδικάζονταν σὲ αὐστηρότατες τιμωρίες, φυλάκιση ἢ ἔξορία. Πολλὲς φορὲς ἡ κυβέρνησις μέ τὰ ὀργανά τῆς ὑποκινούσε τοὺς ἐργάτες νὰ ὀργανωθοῦν κρυφά, γιά νὰ ἔχει... ὑπόθεση ἐναντίον τους. Τὰ μεροκάματα στὴν περίοδο αὐτὴ ἔπεσαν σημαντικά; ἡ δὲ θέση τῆς ἐργατικῆς τάξης κατάντησε οἰκτρὴ. Ἐπειδὴ δὲ μποροῦσε νὰ ἔχει ἐμπιστοσύνη στὸ στρατό, ἡ κυβέρνησις ὀργάνωσε πολιτοφυλακὴ, ἀποτελουμένη κυρίως ἀπὸ πλουσίους γεωργούς, ποῦ χρησιμοποιήθηκε γιά νὰ καταπνίγει τὶς ἐκδηλώσεις τῆς ἐργατικῆς τάξης μέ ἀφάνταστη ἀγριότητα. Στὴν περιβόητη «σφαγὴ τὸ 1819, τοῦ Πιτερλού» ἡ πολιτοφυλακὴ ἐπετέθηκε ἀπρόκλητα ἐναντίον μιᾶς εἰρηνικῆς συγκέντρωσης καὶ μέ τὸ σπαθὶ σκότωσε 11 καὶ πλήγωσε 400. Τὸ 1817, ψηφίστηκε νόμος ποῦ ἐπέτρεπε τὴ σύλληψη χωρὶς ἔνταλμα, τὸ δὲ 1820 ψηφίστηκαν οἱ περίφημοι «ἔξη νόμοι», ποῦ ἀπαγόρευαν τὶς συγκεντρώσεις πάνω ἀπὸ 60 προσώπων, ἔδιδαν στοὺς δικαστὲς τὸ δικαίωμα νὰ ἐρευνοῦν ὅπου ἤθελαν, ἀπαγόρευαν κάθε παρέλαση μέ λάβαρα, προνοοῦσαν γιά φυλάκιση καὶ ἔξορία γιά τοὺς ἐκδότες «βλασφημῶν καὶ ἐπαναστατικῶν λιβέλλων», καὶ μέ σκοπὸ νὰ κάμουν τὸν τύπο ἀπρόσιτο στὴν ἐργατικὴ τάξη, ἔβαλαν φόρο 4 πεννῶν γιά κάθε φύλλο ἐφημερίδας.

Παρ' ὅλα αὐτὰ ὁ ἀγῶνας τῆς ἐργατικῆς τάξης συνεχίστηκε καὶ τὸ 1824 ἀναστάληκαν οἱ νόμοι ποῦ ἀπαγόρευαν τὶς ὀργανώσεις. Ἐπεβλήθησαν, ὅμως, τέτοιοι περιορισμοὶ στὴ δράση τῶν ἐργατι-

κῶν ὀργανώσεων, πού σχεδὸν ὄχι ἔκαμαν, μποροῦσε νὰ θεωρηθεῖ παράνομο. Οἱ ἀπαγαρεύσεις αὐτὲς δὲν ἐμπόδισαν τὴν ἀνάπτυξη τοῦ συντεχνιακοῦ κινήματος, ἢ δὲ περίοδος ἀπὸ τὸ 1824 ὡς τὸ 1836 εἶναι γεμάτη ἀπὸ ἀπεργίες, καταστροφὴ μηχανῶν καὶ συγκρούσεις τῶν ἀπεργῶν μὲ τὸ στράτο καὶ τὴν πολιτοφυλακίαν. Τὸ 1830 σχηματίστηκε ἡ πρώτη ἔνωση συντεχνιῶν, πού γρήγορα ὁμῶς διαλύθηκε. Σύντομα ὁμῶς ὀργανώθηκε νέα ἔνωση συντεχνιῶν. Αὐτὴ ἡ ἔνωση, γιὰ πρώτη φορά στὴν ἱστορία τῆς τάξης, ἔβαλε ὡς σκοπὸ τῆς, ὄχι μόνον τὴ βελτίωση τῆς θέσης τῆς ἐργατικῆς τάξης, μὰ καὶ τὴ δημιουργία μιᾶς καλύτερης τάξης πραγμάτων. "Ὅμως ἡ κοινωνικὴ ἰδεολογία τῆς δὲν στηριζόταν πάνω στὸν ἐπιστημονικὸ σοσιαλισμὸ, πού δὲν εἶχε ἀκόμα φανεῖ, μὰ πάνω στὸν οὐτοπιστικὸ σοσιαλισμὸ τοῦ "Οουεν, πού δὲ λάμβανε ὑπ' ὄψη τίς τάξεις καὶ τὸν ταξικὸ ἀγῶνα, μὰ στηριζόταν πάνω στὴν ἀντίληψη τῆς ἀπόλυτης δικαιοσύνης καὶ πάνω στὸ συνεργατισμὸ.

Οἱ ἀρχηγοὶ τῆς ἔνωσης τῶν συντεχνιῶν ἀπέβλεπαν σὲ καθαρὰ συνδικαλιστικὴ δράση καὶ σὲ ἀπεργίες γιὰ τὴν ἐπιτυχία τῶν σκοπῶν τους. Ἡ πολιτικὴ, καὶ κυρίως ἡ κοινοβουλευτικὴ δράση, ἦταν περιττὴ γι' αὐτοὺς. Σ' αὐτὸ συνέτεινε πολὺ ἡ ἀπογοήτευση τοῦ λαοῦ γιὰ τίς μεταρρυθμίσεις στὸν ἐκλογικὸ νόμο πού ἔγιναν τὸ 1832. Οἱ μεταρρυθμίσεις αὐτὲς ἦταν τὸ ἐπακολούθημα μιᾶς μακρόχρονης καὶ ἐντατικῆς προσπάθειας τῆς ἐργατικῆς τάξης. Ἡ τάξη τῶν βιομήχανων ἐξεμεταλλεύτηκε αὐτὴ τὴν προσπάθεια γιὰ τὰ δικά της συμφέροντα, χρησιμοποιοῦσα τὴν ἀπειλὴ τῆς ἐξέγερσης τῆς ἐργατικῆς τάξης γιὰ

νὰ πετύχει παραχωρήσεις ἀπὸ τὴν κυβέρνηση. Τὸ ἀποτέλεσμα ἦταν πὼς οἱ μεταρρυθμίσεις ἔδιναν πολιτικὰ δικαιώματα στὴν τάξη τῶν βιομήχανων, κανόνιζαν ὀρισμένες ἀνωμαλίες στὸν προηγούμενο νόμο, ἄφιναν δὲ χωρὶς κανένα δικαίωμα τοὺς ἐργάτες. Γι' αὐτὸ οἱ ἐργάτες, χωρὶς ἀκόμα νὰ ἔχουν σαφὴ γνώση τῶν μεθόδων, πού θὰ ἔπρεπε νὰ χρησιμοποιοῦσαν στὸν ἀγῶνα τους, ἔστρεψαν ὅλη τους τὴν προσοχὴ στὴ συνδικαλιστικὴ δράση. Ἡ δράση τῆς "Ἐνωσης τρομοκράτησε τὴν κυβέρνηση πού προσπάθησε νὰ κτυπήσει τὴ συντεχνιακὴ δράση συλλαμβάνοντας ἕξ πρόσωπα καὶ καταδικάζοντάς τα σὲ ἔξορία γιὰ τὸ ὅτι ἔκαμαν παράνομο ὄρκο. Ἡ καταδίκη ἦταν ἡ ἀφορμὴ ἐξαιρετικῶν μαχητικῶν διαδηλώσεων καὶ διαμαρτυριῶν, πού ἀργότερα τὸ 1832, ἐξασφάλισαν τὴν ἀναστολὴ τῆς ποινῆς. Ἡ ἔνωση τῶν συντεχνιῶν εἶχε νὰ ἀντιμετωπίσει μεγάλες ὀργανωτικὲς καὶ ἄλλες δυσκολίες. Ὁ "Οουεν διαφωνοῦσε μὲ τοὺς ἄλλους ἡγέτες ριζικὰ γιὰ τὴν δὲν ἤθελε τὴν χρησιμοποίησιν τῆς ἀπεργίας σὰν μέσου ἀγῶνα. Ἡ ἔνωση παρήκμασε μὲ τὴν ἴδια ταχύτητα μὲ τὴν ὁποία ἀναπτύχθηκε καὶ τὸ 1834 διαλύθηκε.

Ἡ συντεχνιακὴ δράση καὶ ὁ ἀγῶνας ἐνάντια στοὺς ἐργοδότες καὶ τὴν κυβέρνηση δὲ σταμάτησαν μὲ τὴ διάλυση τῆς ἔνωσης τῶν συντεχνιῶν. Ἀντίθετα ὁ ἀγῶνάς ἔγινε πρὸς ἔντονον καὶ ἄρχισε νὰ πέρνει καθαρὰ πολιτικὴ μορφή. Τὸ 1836 ἰδρύθηκε ἡ "Ἐνωση τῶν Ἐργατῶν τοῦ Λονδίνου, πού ἦταν σ' ὅλο τὸ κόσμον τὸ πρῶτο ἀνεξάρτητο πολιτικὸ κόμμα. Ἡ ἰδεολογία τοῦ κόμματος δὲν ἦταν μαρξιστικὴ. Τὸ Κομμουνιστικὸ Μανιφέστο τοῦ Μάρξ καὶ τοῦ "Ἐγκελς δὲν εἶχε ἀκόμα φανεῖ, οἱ δὲ

άρχηγοί του κόμματος ήταν ακό-
μα κάτω από την επίδραση του
ουτοπιστικού σσιαλισμού του
"Οουεν. Μά κάτω από την πίεση
των μαζών της εργατικής τάξης
ή οργάνωση πήρε πιο μαχητικό
χαρακτήρα και μπήκε σε πολιτικό
αγώνα αντίθετα με την ιδεολογία
του "Οουεν. Η απογοήτευση του
λαού για τις μεταρρυθμίσεις του
1832 είχε πια περάσει και επικρα-
τούσε ένα γενικό αίσθημα αγα-
νάκτησης ενάντια στην τάξη των
βιομηχάνων, που πρόσδωσαν την
εργατική τάξη. Η πρώτη πράξη
των βιομηχάνων στη βουλή ήταν να
καταργήσουν τους παλιούς νό-
μους για τους φτωχούς, που
προνοούσαν για παροχή βοηθη-
μάτων σε όσους δεν είχαν επαρ-
κείς πόρους ζωής, για παράδειγμα
σ' ένα βιοτέχνη που με το συνα-
γωνισμό των μηχανών δε μπο-
ρούσε να βγάλει το ψωμί του.
Οι νέοι νόμοι για τους φτωχούς
προνοούσαν επίσης για βοήθεια,
μά όποιος είχε ανάγκη από
βοήθεια έπρεπε να εργάζεται σ'
ένα κοινοτικό εργαστήριο, όπου
επικρατούσαν οι πιο σκληρές και
άπάνθρωπες συνθήκες. Οι εργάτες
και οι βιοτέχνες απέφευγαν' όσο
ήταν δυνατό τα εργαστήρια αυτά
που ήταν μέρη βασάνων και
κακουχιών και προτιμούσαν να
εργάζονται στα εργοστάσια, παρ'
όλο που και εκεί οι συνθήκες δεν
ήσαν πολύ καλύτερες. "Ετσι, οι
βιομήχανοι κατώρθωσαν να αυξή-
σουν την προσφορά εργατικών
χειρών και να ελαττώσουν ακόμα
πιο πολύ τα μεροκάματα. Να τι
γράφει ο "Εγκελς για τους εργά-
τες της εποχής εκείνης: «Μπορούν
να διατηρήσουν τη συνείδηση
πως είναι άνθρωποι μόνο, εφ'
όσον διατηρούν το πιο φλογερό
μίσος, την πιο ανυπότακτη έπα-
ναστατικότητα ενάντια στην άστι-
κή τάξη που είναι στην έξου-

σία. Είναι άνθρωποι μόνο όσο
είναι γεμάτοι από αγανάκτηση
έναντια της κυρίαρχης τάξης.
Γίνονται κτήνη τη στιγμή που
υποκύπτουν υπομονητικά κάτω
από το ζυγό και άπλως προ-
σπαθούν να κάμουν την ζωή τους
υποφερτή, εγκαταλείποντας την
προσπάθεια να σπάσουν το
ζυγό».

Οι συνθήκες αυτές και η πολιτι-
κή πείρα των προηγούμενων αγώ-
νων έστρεψαν την εργατική τάξη
αποφασιστικά προς την πολιτική
δράση και την απέσπασαν από
την έπιρροή των μεσαίων στρωμά-
των στα πολιτικά ζητήματα. Τα
αίτήματα του νέου κόμματος ήταν
τά ακόλουθα: "Ισες εκλογικές πε-
ριφέρειες, Κατάργηση του όριου
περιουσίας για τους βουλευτές,
Γενικά εκλογικά δικαιώματα για
όλους τους άνδρες, Έκλογες κά-
θε χρόνο, Μυστική ψηφοφορία, και
πληρωμή των βουλευτών. Τα αι-
τήματα αυτά παρέμειναν γνωστά
με το όνομα «Χάρτης του Λαού»,
το δε κόμμα ονομάστηκε κόμμα
των Χαριστών. Τα αίτήματα δεν
έβγαιναν έξω από τα όρια του
άστικού κοινοβουλευτισμού και
για τους αρχηγούς του κόμματος
αποτελούσαν το άπαντο των σκο-
πών τους. Μά, όπως λέγει ο
"Εγκελς, «ο Χαρισμός είναι στην
ουσία του ένα κοινωνικό, ένα τα-
ξικό κίνημα. Τα ξεη σημεϊα, που
για τους ριζοσπάστες άστούς
είναι το τέλος του ζητήματος,....
για το προλεταριάτο είναι ένα
άπλο μέσο για άπώτερους σκο-
πούς. «Η πολιτική έξουσία είναι
το μέσο μας, ή κοινωνική εδύχια,
ό σκοπός μας». Αυτή είναι σήμε-
ρα ή καθαρά διατυπωμένη πολε-
μική λαγή των Χαριστών.»

Για δώδεκα χρόνια, από το
1836 ως το 1848 συνεχίστηκε έν-
τατικά ο αγώνας για την υιοθέτη-
ση του Χάρτη. Σε τεράστιες συγ-

κέντρώσεις πολλών εκατοντάδων χιλιάδων έργατων το 1838, έπεδοκιμάσθηκε ο Χάρτης. Τόν ίδιο χρόνο υποβλήθηκε αίτημα στην κυβέρνηση για την άποδοχή του Χάρτη, υπογραμμένο από 1, 280, 000 πρόσωπα, ενώ μόνο 839, 000 είχαν δικαίωμα ψήφου. Παρά την καθαρή έκφραση της έπιθυμίας της πλειοψηφίας, το αίτημα άπορρίφτηκε. Ο άγώνας για τόν Χάρτη δέν ήταν πάντα ειρηνικός. Πολλές συγκρούσεις έλαβαν χώρα με την άστυνομία και τόν στρατό, που προσπαθούσαν να διαλύσουν τα πλήθη. Το 1840 ή κυβέρνηση συνέλαβε όλους τους άρχηγούς του κινήματος και προσωρινά κατέστειλε τή δράση του. Σύντομα όμως ξαναζωντάνεψε το κίνημα με την άποφυλάκιση των ήγετων. Οι μετριοπάθεισ ήγέτες της δεξιάς είχαν χάσει πια το γόητρό τους, το δε κίνημα παρέμεινε στα χέρια της άριστερας. Το 1840 σχηματίστηκε ο Έθνικός Χαριστικός Σύνδεσμος. Πρίν άπ' αυτό δέν υπήρχε ένιαία όργάνωση των Χαριστιών, μά κάθε πόλη είχε άνεξάρτητη όργάνωση που συνδεόταν με τις άλλες μόνο με τόν κοινό σκοπό. Ο καινούργιος σύνδεσμος ήταν παράνομος, μά σύντομα άπόκτησε μεγάλη έπιρροή, τα δε μέλη του έφτασαν στις 40.000. Ένα καινούργιο υπόμνημα κυκλοφόρησε για υπογραφή, που αυτή τή φορά περιλάμβανε όχι μόνο πολιτικά, μά και οικονομικά αίτήματα, όπως τήν αύξηση των μεροκαμάτων και έργοστασιακή νομοθεσία. Το υπόμνημα υπογράφηκε από 3,315,000 πρόσωπα, δηλ. περισσότερους, άπ' τους μισούς ένήλικες άνδρες, μά και πάλι άπορρίφτηκε άπό τή βουλή. Ο Έθνικός Χαριστικός Σύνδεσμος κατέβαλε επίσης μεγάλες προσπάθειες για να άποσπάσει τις μάζες όλότελα άπό τήν έί-

δραση των βιομήχανων, που, με τήν όργάνωσή τους ένάντια στον εισαγωγικό φόρο των σιτηρών, προσπαθούσαν να πείσουν το λαό πως ή κατάργηση του δασμοϋ θα φτήνιζε τις τροφές και θα βελτίωνε τή θέση του. Οι χαριστιςτές ύπεδείκνυαν πως ή πτώση της τιμής των σιτηρών θα ήταν άφορμή για να ρίξουν τα μεροκάματα οι βιομήχανοι. Η μεγάλη πλειοψηφία του λαοϋ ύποστήριζε τους χαριστιςτές και δέν παρασυρόταν άπό τήν προπαγάνδα των βιομήχανων. Οι χαριστιςτές προσπάθησαν επίσης να τραβήξουν μαζί τους τις συντεχνίες και να δώσουν πολιτική μορφή στον άγώνα τους. Ός ένα σημείο το κατώρθωσαν, μά πολλές συντεχνίες, ιδίως των πιό ειδικευμένων έργατων, έμειναν ως το τέλος μακριά άπό τήν πολιτική δράση.

Το 1842 μετά τήν άπόρριψη του ύπομνήματος άπό τή βουλή ξεσπασαν απεργίες σ' όλη τήν Άγγλία και έλαβαν χώρα πολλές συγκρούσεις με τήν άστυνομία. Μά ή πείνα και ή βία των όπλων άνάγκασε τους χαριστιςτές να ύποκύψουν. Άπό τότε το κίνημα άρχισε να παρακμάζει. Το 1853 διαλύθηκε τελειωτικά ο χαριστικός σύνδεσμος. Έτσι έκλεισε ή ιστορία του πρώτου άνεξάρτητου εργατικού κινήματος στην Άγγλία και σ' όλόκληρο τόν κόσμο. Πίσω άπό τα κοινοβουλευτικά αίτήματα και τα αίτήματα για οικονομικές μεταρρυθμίσεις, ο χαρισμός αντιπρόσωπευε τις ένστικτώδικες προσπάθειες των έργατων για άλλαγή του κοινωνικού συστήματος. Το κίνημα των χαριστιών άπέτυχε ένεκα της κακής ήγείας, της κακής όργάνωσης και της έλλειψης έπιστημονικής, σοσιαλιστικής ιδεολογίας. Μά αυτά ήσαν άποτελέσματα μιās πιό βαθείας αί-

τίας. Τὸ χαρτιστικὸ κίνημα ἦταν πρόωρο, ὁ καπιταλισμὸς εἶχε ἀκόμα ἓνα προοδευτικὸ ρόλο νὰ παίξει καὶ ἡ περίοδος τῆς παρακμῆς του δὲν ἔχει φτάσει ἀκόμα. Αὐτὸ δὲ μειώνει τὴν σημασία τοῦ χαρτισμοῦ, ποῦ, σὰν τὸ πρωτοπόρο μαχητικὸ κίνημα γιὰ κοινωνικὴ ἀπελευθέρωση, ἀξίζει τὴν προσοχὴ καὶ τὸ θαυμασμὸ τῶν ἐργατῶν ὅλων τῶν χωρῶν.

Ἡ περίοδος ποῦ ἀκολούθησε τὸ κίνημα τοῦ χαρτισμοῦ, δηλ. ἀπὸ τὸ 1850 ὡς τὸ 1870, ἦταν μιὰ περίοδος τεράστιας ἀνάπτυξης τοῦ ἐμπορίου καὶ τῆς βιομηχανίας τῆς Ἀγγλίας. Ἡ Ἀγγλία εἶχε τότε τὸ μονοπώλιο τῆς βιομηχανίας καὶ τοῦ παγκόσμιου ἐμπορίου, ἐνῶ οἱ μελλοντικοὶ τῆς ἀντίπαλοι, ἡ Ἀμερικὴ καὶ ἡ Γερμανία, ἦσαν ἀκόμα κυρίως γεωργικὲς χώρες. Ἡ προσοχὴ τῶν ἐργατῶν τῆς Ἀγγλίας στράφηκε τότε στὸν εἰρηνικὸ συντεχνιακὸν ἀγῶνα, μὲ σκοπὸ νὰ ἀποσπάσει ἀπὸ τὴν ἀστικὴ τάξη κάτι ἀπὸ τὴν οἰκονομικὴ εὐδαιμονία τῆς. Κάθε ἀνεξάρτητη πολιτικὴ δράση τῶν ἐργατῶν κατὰπαυσε γιὰ πολλὰς δεκάδες χρόνια. Παρ' ὅλο ποῦ τὸ μερίδιο τῶν ἐργατῶν στὸν πλοῦτο τῆς ἀστικῆς τάξης ἦταν μικρὸ, ἐν τούτοις, ἦταν ἀρκετὸ νὰ τοὺς στρέψει ἀπὸ τὸ δρόμο τοῦ σοσιαλισμοῦ στὸ δρόμο τῶν οἰκονομικῶν βελτιώσεων κάτω ἀπὸ τὸν καπιταλισμὸ, ἓνα δρόμο ποῦ ὁδηγεῖ στὸ τέλος σὲ ἀδιέξοδο. Ἡ περίοδος ἀπὸ τὸ 1850 ὡς τὸ 1870 δὲν ἔχει νὰ δείξει καμμιά μαχητικὴ δράση τῆς ἐργατικῆς τάξης. Μποροῦμε νὰ ποῦμε πὼς ἡ ἐργατικὴ τάξη τῆς Ἀγγλίας δὲν ἀνέλαβε ἀκόμα ἀπὸ τὴν ἐπίδραση ἐκείνης τῆς περιόδου. Νὰ τι ἔγραψε ὁ Μάρξ τὸ 1858 γιὰ τοὺς Ἀγγλοὺς ἐργάτες: «Τὸ Ἀγγλι-

κὸ προλεταριάτο γίνεται ὀλοένα καὶ πιὸ ἀστικὸ, ἔτσι ποῦ αὐτὸ τὸ πιὸ ἀστικὸ ἀπὸ ὅλα τὰ ἔθνη σκοπεύει, ὅπως φαίνεται, νὰ ἀποκτήσει ἀστικὴ ἀριστοκρατία καὶ ἀστικὸ προλεταριάτο, ἐπιπρόσθετα μὲ τὴν ἀστικὴ τάξη. Γιὰ ἓνα ἔθνος ποῦ ἐκμεταλλεῦεται ὁλόκληρο τὸν κόσμο, αὐτὸ εἶναι ὡς ἓνα σημεῖο δικαιολογημένο».

Ἡ συντεχνιακὴ ὀργάνωση πῆρε τεράστια ἀνάπτυξη μετὰ τὸ 1850, οἱ ὕαλοργοί, οἱ μηχανοτεχνίτες, οἱ ὑφαντουργοὶ καὶ ἄλλοι ὀργάνωσαν μεγάλες καὶ ἰσχυρὲς συντεχνίες. Μὰ οἱ συντεχνίες αὐτὲς ἦσαν περιορισμένες στοὺς εἰδικευμένους ἐργάτες, ἐνῶ οἱ μάζες τῶν ἀνειδίκευτων ἐργατῶν ἦσαν ἀνοργάνωτοι καὶ ἀπροστάτευτοι, ἡ δὲ θέση τους ὄχι καὶ πολὺ καλύτερη ἀπὸ πρὶν. Οἱ συντεχνίες προσπαθοῦσαν νὰ ἀποφύγουν, ὅσο τὸ δυνατό πιὸ πολὺ, τὶς ἀπεργίες καὶ νὰ πετύχουν χωρὶς μαχητικὸ ἀγῶνα τὰ αἰτήματά τους. Προσπαθοῦσαν νὰ κρατήσουν τὸν ἀριθμὸ τῶν εἰδικευμένων ἐργατῶν χαμηλό, μὲ τὴν ἰδέα πὼς, ὅσο πιὸ λίγοι ἦταν ἡ προσφορά καὶ πιὸ μεγάλη ἡ ζήτηση, τόσο πιὸ μεγάλα θὰ ἦσαν τὰ μεροκάματα. Χάρη στίς εὐνοϊκὲς οἰκονομικὲς συνθήκες, οἱ εἰδικευμένοι ἐργάτες πέτυχαν ἀρκετὲς παραχωρήσεις. Ἀπὸ τὰ τεράστια κέρδη ποῦ τῆς ἔδινε τὸ μονοπώλιο τοῦ παγκοσμίου ἐμπορίου καὶ ἀργότερα οἱ ἀποικίες, ἡ Ἀγγλικὴ ἀστικὴ τάξη ἔμπόρρευσε νὰ ἰκανοποιήσῃ κάπως τὰ ἀνώτερα στρώματα τῆς ἐργατικῆς τάξης, καὶ νὰ κάμει αὐτὰ τὰ στρώματα φορεῖς τῆς ἀστικῆς ἰδεολογίας μέσα στὴν ἐργατικὴ τάξη. Οἱ ἡγέτες τῶν συντεχνιῶν τῶν εἰδικευμένων ἐργατῶν ἦσαν ποτισμένοι μὲ τὴν ἀστικὴ νοοτροπία, συνταύτισαν τὴν τύχη τους μὲ τὴν ἀστικὴ τάξη καὶ προσπα-

θοῦσαν νά τή μιμηθοῦν σέ κάθε τί. Στήν πολιτική δέν ἀκολουθοῦσαν ἀνεξάρτητη γραμμή, μὰ ἀποτελοῦν τήν οὐρά τοῦ κόμματος τῶν φιλελευθέρων.

"Ομως οἱ μαχητικοὶ ἀγῶνες τῆς ἐργατικῆς τάξης δέ σταμάτησαν οὔτε στήν περίοδο 1850—70. Ὁ ἐμφύλιος πόλεμος τῆς Ἀμερικῆς γιά τὸ ζήτημα τῶν δούλων ὄξυνε τίς ἀντιθέσεις μεταξύ ἀστικής τάξης καί ἐργατῶν. Οἱ τελευταῖοι τάχτηκαν ἀνεπιφύλακτα μὲ τὸ μέρος τῶν Βορείων πολιτειῶν ποῦ ἤθελαν τὴν κατάργηση τῆς δουλείας, ἐνῶ ἡ ἀστική τάξη λίγο ἢ πολὺ ὑποστήριζε τίς Νότιες Πολιτείες. Τὸ 1864 ἰδρύθηκε ἡ Πρώτη Διεθνῆς μὲ ἔδρα τὸ Λονδίνο. Ὁ Μάρξ καὶ ὁ Ἔγκελς ἦσαν οἱ κύριοι ἡγέτες τῆς διεθνούς. Τὰ μέλη τῆς ἀνάμεσα στοὺς Ἀγγλοὺς ἐργάτες ἦσαν λίγα. Ἡ Διεθνῆς δὲ μπόρεσε νὰ ἀπαλλάξει τὸ Ἀγγλικὸ ἐργατικὸ κίνημα ἀπὸ τὸν ὀππορτιουνισμό ποῦ κυριαρχοῦσε σ' αὐτό. Μπόρεσε ὅμως νὰ προσδώσει ἀρκετὴ μαχητικότητα στίς συντεχνίες, πρὸ παντός πάνω στὸ ζήτημα τῶν πολιτικῶν ἐλευθεριῶν. Ὑστερα ἀπὸ σφοδροὺς ἀγῶνες, διαδηλώσεις καὶ ταραχές, ἡ κυβέρνηση φοβούμενη τὴν ἐξέγερση τῆς ἐργατικῆς τάξης καὶ τῆς κατώτερης μεσαίας τάξης ἔδωσε ἐκλογικὰ δικαιώματα σὲ ὅλους τὸ 1867.

Μὰ δέν ὑπῆρχε ἀκόμα ἐργατικὸ κόμμα, ἡ δὲ ἐπέκταση τῶν ἐκλογικῶν δικαιωμάτων σήμαινε μόνον τὸ δυνάμωμα τοῦ κόμματος τῶν φιλελευθέρων ποῦ τὸ ὑποστήριζαν οἱ ἐργάτες. Οἱ βάσεις γιά τὸ κόμμα αὐτὸ μπῆκαν μετὰ τὸ 1870. Τὸ 1875 ἡ Ἀγγλία ἀντιμετώπισε σοβαρὰ οἰκονομικὴ κρίση, ποῦ σὲ λίγα χρόνια ἀκολουθήθηκε ἀπὸ ἄλλες. Ἡ θέση τῶν ἀνειδίκευτων κυρίως ἐργατῶν, ποῦ ποτὲ δέν ἦταν καλὴ, χειρο-

τέρεψε σημαντικὰ, ἡ δὲ ἀνεργία αὐξήθηκε. Ἀρκετοὶ διανοούμενοι καὶ ἐργάτες ἄρχισαν νὰ ἀμφιβάλλουν γιά τὴν ἱκανότητα τοῦ καπιταλιστικοῦ συστήματος νὰ ἱκανοποιήσει τοὺς ἐργάτες καὶ νὰ ἀποβλέπουν, ὄχι καὶ πολὺ καθαρὰ, στὸ σοσιαλισμὸ. Τὸ 1881 ἰδρύθηκε ἡ Δημοκρατικὴ Ὁμοσπονδία, ποῦ τὸ 1884 ἄλλαξε τὸ ὄνομα τῆς σὲ Σοσιαλ—δημοκρατικὴ Ὁμοσπονδία. Αὐτὴ ἦταν ἓνα μικρὸ κόμμα, μὲ πρόγραμμά ποῦ ἀποτελοῦσε ἓνα μίγμα μαρξισμού καὶ ὀππορτιουνισμού. Τὸν ἴδιο χρόνο ἰδρύθηκε ἡ φαβιανὴ Ἐταιρεία, ποῦ οἱ θεωρίες τῆς γιά τὴν εἰρηνικὴ, βαθμιαία ἐξέλιξη τοῦ καπιταλισμοῦ στὸ σοσιαλισμὸ, ἀποτελοῦν ὡς τὰ σήμερα τὴν βάση τῆς ἰδεολογίας τοῦ ἐργατικοῦ κόμματος.

Τὴν ἴδια ἐποχὴ ἀναπτύχθηκε τὸ μαζικὸ κίνημα τῶν φαρδειῶν στρωμάτων τῶν ἀνειδίκευτων ἐργατῶν, ποῦ ἦσαν ἔξω ἀπὸ τίς συντεχνίες. Τὸ κίνημα τῶν ἀνέργων ἔλαβε μεγάλες διαστάσεις καὶ, τὸ 1887, κατέληξε σὲ πολυάριθμες διαδηλώσεις καὶ συγκρούσεις μὲ τὴν ἀστυνομία. Οἱ ἀπεργίες ἄρχισαν νὰ πολλαπλασιάζονται καὶ νὰ γίνονται μαχητικέες. Καινούργιες συντεχνίες ἄρχισαν νὰ φαίνονται παντοῦ. Νὰ πὼς χαρακτηρίζει ὁ Ἔγκελς τὸ 1892 τὸ καινούργιο συντεχνιακὸ κίνημα: «Ἡ τεράστια αὐτὴ φωλιά τῆς ἀνθρώπινης δυστυχίας (τὸ ἀνατολικὸ ἄκρο τοῦ Λονδίνου) δέν εἶναι πιά ὁ βούρκος ποῦ ἦταν πρὶν ἀπὸ ἕξη χρόνια. Ἐχεῖ ἀποσύρει τὴν ναρκωμένη ἀπελπισία τῆς, ἔχει ἐπιστρέψει στὴ ζωὴ καὶ ἔχει γίνει τὸ κέντρο αὐτοῦ ποῦ ὀνομάζεται! «νέο συντεχνιακὸ κίνημα» δηλαδὴ, τῆς ὀργάνωσης τῆς μεγάλης μάζας τῶν «ἀνειδίκευτων» ἐργατῶν. Ἡ ὀργάνωση αὐτὴ μπορεῖ σὲ μεγάλο

βαθμό να υιοθετήσει τις οργανωτικές μορφές των «ειδικευμένων» εργατών με διαφέρει ουσιαστικά στο χαρακτήρα. Οι παλιές συντεχνίες διατηρούν την παράδοση της περιόδου στην οποία ιδρύθηκαν και θεωρούν το σύστημα των μεροκαμάτων σαν κάτι που ιδρύθηκε μια για πάντα, σαν ένα τελειωτικό γεγονός που, το πολύ, θα μπορούσαν να μετατρέψουν προς τα συμφέροντα των μελών τους. Οι καινούργιες συντεχνίες ιδρύθηκαν σε μια εποχή, που η πίστη στην αιωνιότητα του συστήματος των μεροκαμάτων υπέστη σφοδρό κλονισμό, που οι ιδρυτές και οργανωτές τους ήσαν σοσιαλιστές, είτε συνειδητά, είτε από ένα υποσυνείδητο αίσθημα. Οι μάζες, ή υποστήριξη των οποίων έδιδε δύναμη στις καινούργιες συντεχνίες, ήσαν άξεστες, παραμέλημένες και περιφρονημένες από την άριστοκρατία της εργατικής τάξης, με είχαν αυτό το τεράστιο πλεονέκτημα, πως η σκέψη τους ήταν παρθένο έδαφος, ολότελα ελεύθερο από τις κληρονομημένες «άξιοπρεπείς» αστικές προλήψεις, που εμπόδιζαν τη σκέψη των σε καλύτερη θέση «παλιών» συντεχνιών. Έτσι βλέπουμε αυτές τις νέες συντεχνίες να πέρνουν την καθοδήγηση του εργατικού κινήματος γενικά και ολόένα και πιο πολύ να σέρνουν πίσω τους τις πλούσιες και περήφανες «παλιές» συντεχνίες».

Δυστυχώς η Σοσιαλ-δημοκρατική Όμοσπονδία δεν έπωφελήθηκε αυτού του αναβρασμού των μαζών και δεν προσπάθησε να τις καθοδηγήσει. Με το σεκταριστικό πνεύμα του δογματικού σοσιαλι-

σμού, αρνήθηκε να έλθει σε σχέσεις με το νέο συντεχνιακό κίνημα γιατί δεν ήταν καθαρά σοσιαλιστικό. Έτσι, το κίνημα αυτό έπεσε στα χέρια άρριβιστών και προδοτών της εργατικής τάξης, όπως ο Μακτόναλντ, ο Σνόουτεν και ο Κήρ Χάρντι. Το 1893, ύστερα από συνεννόηση ορισμένων εργατικών σωματείων και σοσιαλιστικών ομάδων, ιδρύθηκε το Άνεξάρτητο Εργατικό Κόμμα. Και πάλι η Σοσιαλ—δημοκρατική Όμοσπονδία στάθηκε μακριά, προστά στη φανερή προσπάθεια των εργατών να δημιουργήσουν ένα δικό τους ανεξάρτητο κόμμα και να ακολουθήσουν μια ανεξάρτητη πολιτική γραμμή. Το 1900 ιδρύθηκε η Έπιτροπή Εργατικής Αντιπροσωπείας, που αργότερα, το 1906 μετονομάστηκε σε Εργατικό κόμμα, το σημερινό κόμμα, που έχει αυτό το όνομα. Το κόμμα αυτό ήταν μια όμοσπονδία του Άνεξάρτητου Εργατικού Κόμματος, της Φαβιανής εταιρείας και των Συντεχνιών. Σκοπός του ήταν να υποβάλλει υποψηφίους για τη βουλή, έτσι που να αντιπροσωπεύονται οι εργάτες σ' αυτή. Το κόμμα αυτό δεν είχε καθαρά σοσιαλιστική θεωρία, ή δε δημοκρατική όμοσπονδία, που ήταν ή μόνη οργανωση που μπορούσε να γίνει ο φορέας του μαρξισμού. μέσα στο εργατικό κόμμα, με ένα έγληματικό σεκταρισμό στάθηκε και πάλι μακριά από τις μάζες. Έτσι, από την ίδρυση του, το εργατικό κόμμα υπήρξε ρεφορμιστικό, με ορισμένες νεφελώδεις και ακαθόριστες αντιλήψεις για την επίτευξη σοσιαλισμού στο άπώτερο μέλλο.

ΤΟ ΚΟΜΜΟΥΝΙΣΤΙΚΟ ΚΟΜΜΑ ΑΓΓΛΙΑΣ ΚΑΙ Η ΣΥΝΔΙΑΣΚΕΨΗ ΤΗΣ ΓΙΑΛΤΑΣ

Η πιο κάτω «Πολιτική Έπιστολή» εξεδόθη από την Κ. Επιτροπή και στάλθηκε σ' όλα τὰ μέλη τοῦ Βρετανικοῦ Κομμουνιστικοῦ Κόμματος γιὰ κατανόηση καὶ γνωμοδότηση πάνω στους νέους παράγοντες, πού ἔθεσε μπροστά στα Λαϊκά κινήματα ἡ Συνδιάσκεψη τῆς Γιαλτας.

Ἀγαπητοί σύντροφοι,

Ὁ κύριος σκοπὸς αὐτῆς τῆς Πολιτικῆς ἐπιστολῆς εἶναι νὰ συμβουλευτοῦμε τὰ μέλη τοῦ κόμματος, πάνω σὲ μερικοὺς καινούργιους παράγοντες, πού προέρχονται ἀπὸ τὴ Συνδιάσκεψη τῆς Κριμαίας.

Πέρνουμε σὰν προϋπόθεση, πὼς ὅλοι οἱ σύντροφοι ἔχουν διαβάσει πολὺ προσεκτικὰ τὴ Διακήρυξη Πολιτικῆς πού ὑπόγραψαν ὁ Πρόεδρος Ρουσβελτ, ὁ Πρωθυπουργὸς Τσέρτσιλλ καὶ καὶ ὁ Στρατάρχης Στάλιν καὶ πὼς θὰ εἶχαν τὴν εὐκαιρία νὰ ἀκούσουν τὴν ἔκθεση πάνω στὴ συζήτηση τῆς Ἐκτελεστικῆς Ἐπιτροπῆς, στὶς 18 τοῦ Φεβράρη, καὶ νὰ λάβουν ὑπ' ὄψη τὰ διάφορα ἄρθρα πού κάμνουν τὴν ἐμφάνισή τους στὸν τύπο μας.

Γι' αὐτὸ δὲν σκοπεύουμε νὰ ἐξηγήσουμε μὲ πολλές λεπτομέρειες κάθε σημεῖο τῆς διακήρυξης τῆς Κριμαίας, μὰ θὰ προσπαθήσουμε νὰ τονίσουμε τὰ κύρια σημεῖα καὶ κατόπι νὰ ἀσχοληθοῦμε μὲ τὰ καινούργια ζητήματα, πού ἀπαιτοῦν ἐξέταση ἀπὸ μᾶς.

— Οἱ βάσεις τῆς Συνδιάσκεψης τῆς Κριμαίας.

Οἱ ἀποφάσεις τῆς Συνδιάσκεψης τῆς Κριμαίας ἀποκαλύπτουν τὴν μεγάλην ἀλλαγὴ, πού ἔλαβε χώρα στὴ διεθνή κατάσταση ἀπὸ τὴν περίοδο πρῶτα τῆς ἐνοπλῆς ἐπέμβασης ἐναντίον τῆς Σοβιετικῆς

Ἐνωση καὶ ἀργότερα τῆς ἐκτεταμένης ὑποστήριξης τοῦ Χίτλερ σὲ κάθε καπιταλιστικὴ χώρα τοῦ κόσμου, πού ὀδήγησε στὴν ἄρνηση τῆς σύναψης Συμμαχίας εἰρήνης μὲ τὴ Σοβιετικὴ Ἐνωση στὰ προπολεμικὰ χρόνια, μὴ ἄρνηση, πού, σὰν ἀποτέλεσμα εἶχε τὸν πόλεμο.

Οἱ ἀποφάσεις τῆς Κριμαίας ἀντιπροσωπεύουν τὴ σταθεροποίηση τῆς ἀντιφασιστικῆς συμμαχίας μεταξὺ Βρετανίας, Ἀμερικῆς καὶ τῆς Σοβιετικῆς Ἐνωσης, πού θὰ ἀποτελέσει τὴ βάση ὁλόκληρης τῆς μελλοντικῆς ἐνότητας τῶν φιλειρηνικῶν λαῶν. Ἀντιπροσωπεύουν τὴν αὔξηση τῆς ἐπιρροῆς τῶν λαϊκῶν δημοκρατικῶν δυνάμεων σ' ὅλη τὴν Εὐρώπη, τὴν πιὸ στενὴ ἐνότητα τῆς ἐργατικῆς τάξης μὲ ἄλλα ἀντιφασιστικὰ τμήματα τοῦ λαοῦ, τὴ νέα ἀντίληψη γιὰ τὴν δημοκρατία, πού ἀναπτύχθηκε κάτω ἀπὸ τὴ σκληρὴ πείρα τοῦ ἀγώνα ἐναντίον τοῦ φασισμού, καὶ, πάνω ἀπ' ὅλα, τὴν ἐπιθυμία τῶν λαῶν γιὰ μιὰ μόνιμη εἰρήνη.

Ὅτι κατορθώθηκε στὴ Συνδιάσκεψη τῆς Κριμαίας ἔχει προκαλέσει τὴν ἐκπληξη τῶν λαῶν ὅλων τῶν χωρῶν. Ἡ Συνδιάσκεψη αὐτὴ θὰ δώσει τεράστια ὠθηση στὴν βελτίωση τῶν συνθηκῶν ἐργασίας, ζωῆς καὶ πολιτισμοῦ τῶν λαῶν. Δίδει μιὰ καινούργια ἀντίληψη τῆς δημοκρατικῆς ἐνότητας, γιὰτὶ καθορίζεται μιὰ γραμμὴ δράσης, πού, σκοπὸ ἔχει

Μάης, 1945

ΑΝΟΡΘΩΣΗ

79

τὴν καταστροφὴ τῶν τελευταίων ὑπολειμμάτων τοῦ φασισμού ὀπουδῆποτε καὶ ἂν βρίσκονται. Ἐχει ἐπίσης σημασία νὰ σημειώσουμε, πὼς ἡ Συνδιάσκεψη τῆς Κριμαίας ἀναγνώρισε, ὅτι ἡ πραγματοποίηση ὅλων τῶν μεγάλων τῆς σκοπῶν εἶναι δυνατὴ μόνο μετὰ τὴν συμμαχίαν μετὰ τὴν Σοβιετικὴν Ἐνωση καὶ τὸν Κομμουνισμό, ἐνῶ στὶς προπολεμικὰς μέρας ἡ παλαιὰ ἀντίληψη ἦταν γιὰ μιὰ συμμαχίαν μετὰ τὸ φασισμό ἐναντία στὴ Σοβιετικὴ Ἐνωση καὶ τὸν Κομμουνισμό.

Ἡ πολιτικὴ ποὺ υἱοθέτησε ἡ Συνδιάσκεψη τῆς Κριμαίας βγαίνει κατὰ ἓνα φυσικὸ τρόπο ἀπὸ τὴν καταπληκτικὴν ἐπιτυχίαν ποὺ ἐσημειώθηκε στὴν ἐφαρμογὴ τῶν ἀποφάσεων τῆς Τεχεράνης τὸν Δεκέμβριον τοῦ 1943. Οἱ ἀποφάσεις αὐτὰς προέβλεπαν τὸ συντονισμό τῶν πολεμικῶν προσπαθειῶν τῆς Βρετανίας, τῆς Ἀμερικῆς καὶ τῆς Σοβιετικῆς Ἐνωσης γιὰ τὴν ὀργάνωσιν τῶν κοινῶν καὶ ἀποφασιστικῶν κτυπημάτων, ποὺ θὰ ἐπέφεραν τὴν στρατιωτικὴν ἤτταν τοῦ φασισμού. Οἱ ἀποφάσεις τῆς Κριμαίας σήμερα σημαίνουν πὼς ἡ πολιτικὴ καὶ ἠθικὴ ἤτταν τοῦ φασισμού εἶναι ἐπίσης βέβαιη σ' ὅλο τὸν κόσμον.

Τὰ κύρια σημεῖα τῆς Συνδιάσκεψης τῆς Κριμαίας.

Τὰ κύρια σημεῖα, ποὺ καλύπτει ἡ διακήρυξις πολιτικῆς ποὺ υἱοθετήθηκε στὴ Συνδιάσκεψιν τῆς Κριμαίας, ἀσχολοῦνται μετὰ τὰ ἀκόλουθα:

Ἐγγυήσεις γιὰ τὴν γρήγορην ἤτταν τῆς Ναζικῆς Γερμανίας, συμφωνία πᾶνω στὸν τρόπο τῆς κατάληψης καὶ ἐλέγχου τῆς Γερμανίας μετὰ τὴν Ἀνακομή, συμ-

φωνία πᾶνω στὸν τρόπο μετὰ τὸν ὁποῖο θὰ καταπιαστοῦν οἱ σύμμαχοι μετὰ τὰ ζητήματα τῶν ἐπανορθώσεων καὶ νὰ τὰ λύσουν, πρόνοιαν γιὰ μιὰ ἄλλη συνδιάσκεψιν τῶν Ἠνωμένων Ἐθνῶν στὸν Ἅγιο Φραγκίσκο στὸ τέλος τοῦ Ἀπριλίου, διακήρυξις πολιτικῆς πᾶνω σ' ὅλες τὶς χώρες ποὺ ἀπελευθερώθηκαν ἀπὸ τὸ φασισμό, λύσις τοῦ Πολωνικοῦ ζητήματος, ἐκκλήσις πρὸς τὴν Γιουγκοσλαβίαν, πρότασις γιὰ συχνὰς συναντήσεις μετὰ τῶν ὑπουργῶν τῶν Ἐξωτερικῶν τῆς Βρετανίας, Ἀμερικῆς καὶ Σοβιετικῆς Ἐνωσης, καὶ τελικὴ δήλωσις πᾶνω στὴν ἐνότηταν τῶν τριῶν ἔθνῶν γιὰ τὴν διατήρησιν τῆς εἰρήνης καὶ τῆς δημοκρατίας.

Μιὰ προσεχτικὴ ἐξέτασις τῆς διακήρυξης τῆς Κριμαίας μᾶς ἐπιτρέπει νὰ διαπιστώσουμε μετὰ μεγάλη πεποίθησιν, πὼς, ἂν ἡ πολιτικὴ ποὺ υἱοθετήθηκε, ἐφαρμοστῆ, τότε τὰ ἀκόλουθα τέσσαρα σημεῖα προεξέχουν τῶν ἄλλων:

1. Ἡ στρατιωτικὴ, πολιτικὴ καὶ ἠθικὴ ἤτταν τοῦ φασισμού σ' ὅλο τὸν κόσμον θὰ πραγματοποιηθῆ.
2. Ἡ εἰρήνη ποὺ θὰ ἀκολουθήσει θὰ εἶναι μόνιμη εἰρήνη, γιὰτὸ ὁ σκοπὸς αὐτὸς διατυπώνεται καθαρὰ στὴν ἀκόλουθον σπουδαίαν φράσιν: Εἴμαστε ἀποφασισμένοι νὰ ἐγκαθιδρύσουμε μετὰ τοὺς συμμάχους ὅσο τὸ δυνατόν πρὶν νωρὶς μιὰ γενικὴν διεθνήν ὀργάνωσιν γιὰ τὴν διατήρησιν εἰρήνης καὶ ἀσφαλείας. Πιστεύουμε πὼς αὐτὸ εἶναι βασικὸ καὶ γιὰ νὰ ἐμποδίσῃ τις ἐπιθέσεις καὶ γιὰ νὰ ἀπομακρύνῃ τις πολιτικὰς, οικονομικὰς καὶ κοινωνικὰς αἰτίσεις τοῦ πολέμου μετὰ τὴν στενὴν καὶ συνεχῆ συνεργασίαν τῶν φιλειρηνικῶν λαῶν. Τὰ θεμέλια γι' αὐτὸ μπηκαν στὸ Ντάμπαρτον Ὀουκς.

Ζητοῦμε ἀπὸ σᾶς νὰ μελετήσετε αὐτὴ τὴν πρότασιν ἐπανειλημ-

μένα, έτσι πού νά αντιληφθείτε
ολόκληρα τήν τεράστια σημασία
της.

3. Ἡ δημοκρατία θά ἐγκαθι-
δρυθεῖ σ' ὅλο τόν κόσμο, μιᾶ
δημοκρατία, κάτω ἀπό τήν ὁποία
οἱ λαοί στις συνθήκες τῆς εἰρήνης
θά ἔχουν' πλήρεις εὐκαιρίες γιά
νά δείξουν ὅλη τους τήν πρωτο-
βουλία καί ἱκανότητα καθοδήγη-
σης, πού ἔδειξαν στόν ἀγώνα
ἐνάντια στή ναζική κατοχή.

Ὁ σκοπός αὐτός διατυπώνεται
καθαρά στήν ἀκόλουθη παρά-
γραφο:

«Ἡ ἐγκαθίδρυση τάξης στήν
Εὐρώπη καί ἡ ἀνοικοδόμηση τῆς
ἐθνικῆς οικονομικῆς ζωῆς πρέπει
νά ἐπιτευχθεῖ μέ μέσα, πού θά
ἐπιτρέψουν στούς ἀπελευθερωμέ-
νους λαούς νά καταστρέψουν τά
τελευταία ἴχνη ναζισμοῦ καί
φασισμού καί νά δημιουργήσουν
θεσμούς τῆς ἐκλογῆς τους.

4. Ἐνότης γιά τήν εἰρήνη, ὁ-
πως καί γιά τόν πόλεμο. Καί
πάλι ἄς διαβάσουμε ὅλοι μας
ἐπανειλημμένα τὸ ἀκόλουθο ἀ-
πόσπασμα ἀπό τή Διακήρυξη τῆς
Κριμαίας :

«Ἡ συνάντησή μας ἐδῶ στήν
Κριμαία ἔχει ἐπιβεβαιώσει τήν
κοινή μας ἀπόφαση νά διατηρή-
σουμε καί νά ἐνισχύσουμε στήν
εἰρήνη πού θά ἔλθει τήν ἐνότητα
σκοποῦ καί δοᾶσης, πού ἔκαμε
δυνατή καί βέβαιη τῆ νίκη τῶν
Ἐνωμένων Ἐθνῶν σ' αὐτό τόν
πόλεμο.

»Πιστεύουμε πῶς αὐτό ἀπο-
τελεῖ ἱερή ὑποχρέωση, πού οἱ
κυβερνήσεις μας ὀφείλουν στούς
λαούς μας καί τούς λαούς ὅλου
τοῦ κόσμου.

»Μόνο μέ τή συνεχῆ καί ἀνα-
πτυσσόμενη συνεργασία καί κατα-
νόηση μεταξύ τῶν τριῶν χωρῶν
καί μεταξύ ὅλων τῶν φιλειρηνι-
κῶν ἐθνῶν μποροῦν νά πραγμα-
τοποιηθοῦν οἱ ὑψηλότερες ἐπι-

διώξεις τῆς ἀνθρωπότητας — μιᾶ
σταθερῆ καί διαρκῆς εἰρήνη, πού
μέ τά λόγια τοῦ Χάρτη τοῦ Ἀτ-
λαντικοῦ «θά ἐξασφαλίσει τή
βεβαιότητα πῶς, ὅλοι οἱ ἄνθρω-
ποι, σ' ὅλες τίς χώρες, θά ζοῦν
ἐλεύθεροι ἀπό τὸ φόβο καί τή
στέρηση».

— Ἡ προοπτικὴ γιά μόνι- μὴ εἰρήνη.

Αὐτό ἀποτελεῖ μιᾶ ἐκπληκτικὴ
μεταμόρφωση τῆς διεθνούς κατά-
στασης, πού λίγοι ἀπὸ μᾶς θά
τολμοῦσαν νά πιστεῦσουν πῶς θά
ἦταν ποτὲ δυνατή.

Οἱ καινούργιες προοπτικὲς, πού
ἀνοίγονται τώρα μπροστά σ' ὅλη
τήν ἀνθρωπότητα, ἀνταποκρίνον-
ται πραγματικά στις ἐπιθυμίες,
καί τοὺς σκοπούς τῶν λαῶν
ὅλου τοῦ κόσμου. Ἡ ὑπόσχεση
πού δίδεται, γιά τήν ἀπομάκρυν-
ση τῶν πολιτικῶν, οικονομικῶν
καί κοινωνικῶν αἰτίων τοῦ πο-
λέμου, εἶναι ἱστορικῆς σημασίας
καί σπουδαιότητας, γιατί ἡ πραγ-
ματοποίηση της θά σημαίνει τήν
πραγματοποίηση ἐνός πανάρχαιου
πόθου τῆς παγκόσμιας ἀνθρω-
πότητας. Πιὸ πολὺ ἀπὸ κάθε τι,
οἱ λαοὶ ποθοῦν μιᾶ διαρκῆ εἰ-
ρήνη. Γνωρίζουν πῶς μόνο μέ
μιᾶ διαρκῆ εἰρήνη μποροῦν νά
δημιουργηθοῦν πραγματικὲς εὐ-
καιρίες γιά τήν ἐγκαθίδρυση μορ-
φῶν διεθνούς συνεργασίας, πού
θά βοηθήσουν τῆ γρήγορη ἀνοι-
κοδόμηση τῆς καταστραμμένης
Εὐρώπης, θά ἀνταποκριθοῦν στις
ἐπείγουσες ἀνάγκες τῶν λαῶν
καί θά βοηθήσουν τὲς καθυστε-
ρημένες ἀποικιακὲς χώρες νά
προσδεῦσουν. Μόνο μέ μιᾶ διαρκῆ
εἰρήνη μπορεῖ νά προχωρήσει ἡ
ἀνθρωπότης σὲ καινούργιες κοι-
νωνικὲς νίκες ἐνάντια στήν φτώ-
χεια, τὴν ἀνεργία καί τὴν ἔλλει-
ψη ἀσφάλειας καί, ταυτόχρονα,

νά έγγυηθεί την ίδια κοινή χρήση των παραγωγικών δυνάμεων του κόσμου στην ειρήνη, καθώς και στον πόλεμο.

Η σημαντική συμβολή προς την πραγματοποίηση όλων αυτών των πραγμάτων, αποτελεί το ύπερήφανο καθήκο του κάθε μέλους του Κομμουνιστικού Κόμματος. Στην εκτέλεση αυτού του καθήκοντος θα δώσουμε την πιο μεγάλη ύπηρεσία στους άνδρες και τις γυναίκες των ενόπλων δυνάμεων, των γενιών του μέλλοντος.

— Η αντίδραση θα κτυπήσει την πολιτική της Κριμαίας.

Δέν πρέπει να έχουμε καμμία αούταπάτη πάνω στον χαρακτήρα της πολιτικής καμπάνιας, που πρέπει να οργανωθεί, για να τραβηχτεί ή μαζική κοινή γνώμη στην ένεργό ύποστήριξη της πολιτικής της Κριμαίας. Γι' αυτό ή αντίδραση δέν παραιτείται ποτέ των σκοπών της. "Όταν ήττηθεί σ' ένα μέρος ζητά άμέσως να βρει καινούργια πεδία μάχης.

Οί ίδιοι άνθρωποι, που σέ κάθε στάδιο του πολέμου, κτυπούσαν ύπουλα τη Σοβιετική Ένωση, ύποστήριζαν τον Μιχαήλοβιτς και τους φιλοφασίστες Πολωνούς, αντιστεκόταν στην προσπάθεια για τó άνοιγμα του Δευτέρου Μετώπου, κτυπούσαν την πολιτική της Συνδιάσκεψης της Τεχεράνης, συνεχώς αντιπολιτευόντουσαν τά βασικά μέτρα για κοινωνική πρόοδο στη Βρετανία, αυτοί οί άνθρωποι, δέν θα σταματήσουν τώρα τον άγώνα αυτό για την ύποστήριξη των ιδιωτικών συμφερόντων των αντιδραστικών έργοδοτών, γαιοκτημόνων και τραπεζιτών. Θα ξεσκεπαστούν επανειλημμένα στις κοινοβουλευτικές συ-

ζητήσεις και σέ μυστικές συνεδριάσεις στις αίθουσες έπιτροπών στη Βουλή των Κοινοτήτων.

"Άλλοι θα σκεπάσουν τη βασιική αντίθεση τους προς την πολιτική της Κριμαίας στο σύνολό της, προσποιούμενοι πως ύποστηρίζουν τη διεθνή πλευρά της, μα άρνούμενοι πως έχει καμμία σημασία ή έφαρμογή στα έσωτερικά ζητήματα της Βρετανίας.

"Έχουμε κιόλας δει τó θυμό και τη λύσσα των Ναζί. Οί πεμπτοφαλαγγίτες, οί όπαδοί της άπομόνωσης και οί κουϊκλιγκ όλων των χωρών, θα προσπαθήσουν να συνεχίσουν τον άγώνα της αντίδρασης και των ύπαρχόντων συμφερόντων. Οί άπειλές των Πολωνών του Λονδίνου και του στρατηγού Άντερς να έξαπολύσουν έμφύλιο πόλεμο στην Πολωνία, άποτελεί μιά σοβαρή ύπενθύμιση του τί είναι ικανοί να κάμουν αυτοί οί άνθρωποι. Θα βρούν συμμάχους μεταξύ των αντιδραστικών δυνάμεων, σέ όρισμένα τμήματα του έργατικού κινήματος και μεταξύ των αντιδραστικών θρησκευτικών στοιχείων. Θα δοϋμε τις πιο άνιερές συμμαχίες σ' αυτή τη χώρα μεταξύ των διασπαστών της Δεξιάς και της Άριστερας, που, όπως πάντα, θα συμφωνούν στην ύποστήριξη της ίδιας αντιδραστικής πολιτικής.

— Ο αντίποδας της Κριμαίας.

"Αν ή πολιτική της Κριμαίας δέν εκτελεστεί, ποιοί είναι οί κίνδυνοι, που πρέπει να είμαστε έτοιμοι να αντιμετώπισουμε; Αυτοί είναι ή έμφάνιση νέων μορφών αντίδρασης στην Εύρώπη και τη Βρετανία. Βραδύτης στην έπιστροφή στην όμαλότητα στην Εύρώπη. Έλλειψη άποτελεσματικών μορφών διεθνούς οικονομικής

συνεργασίας, γιατί, όπου υπάρχει άσταθής ειρήνη και σοβαρά κοινωνική αναστάτωση, εκεί δε μπορεί να υπάρξει μακροχρόνιο σχέδιο για τη χρησιμοποίηση των πλουτοπαραγωγικών πόρων του κόσμου για το συμφέρο των λαών του κόσμου. Πολιτική άσταθεια στη Βρετανία και τα αποτελέσματα της στο έσωτερικό και το έξωτερικό.

Γι' αυτό θα αγωνιστούμε, μ' δλη' μας τη δύναμη, για την εφαρμογή της πολιτικής της Συνδιάσκεψης της Κριμαίας. Γι' αυτό θα αγωνιστούμε ενάντια ΣΕ ΚΑΘΕ ΥΠΟΔΕΙΜΜΑ ΣΕΚΤΑΡΙΣΜΟΥ ΣΤΟ ΚΟΜΜΑ ΜΑΣ ΚΑΙ ΣΤΟ ΕΡΓΑΤΙΚΟ ΚΙΝΗΜΑ.

— Η Κριμαία και το Κομμουνιστικό Κόμμα.

Μήπως οι αποφάσεις που πάρθηκαν στην Κριμαία καθιστούν αναγκαίες όρισμένες προσαρμογές σε μερικές πλευρές της πολιτικής του Κόμματος μας; Να ποούμε «όχι», σημαίνει πως αρνούμαστε μία βασική αρχή του μαρξισμού, που διατυπώθηκε τόσο καλά από το Λένιν, που είπε: «Όταν αναλύει μιάν κατάσταση ο μαρξιστής, πρέπει να ξεκινά, όχι από το δυνατό, μά από το πραγματικό».

Υπάρχουν καινούργια χαρακτηριστικά στην κατάσταση, όπως θα αντιληφθούν άμέσως οι σύντροφοι, μά πιστεύουμε πως η γενική μας γραμμή στο σύνολο της είναι σωστή. Πρέπει, όμως, να εξετάσουμε εκ νέου το ζήτημα του χαρακτήρα της κυβέρνησης μετά τις επόμενες Γενικές Εκλογές.

Πρώτα, ως κάμουμε μερικές παρατηρήσεις, έτσι που η κατάσταση να γίνει αντιληπτή σωστά. Καμμιά χώρα στον κόσμο δε χρειάζεται την υιοθέτηση της πο-

λιτικής της Κριμαίας τόσο πολύ όσο η Βρετανία. Τα έξη χρόνια του πολέμου με τα έπακόλουθά τους, ή καθυστερημένη οικονομία σε σύγκριση για παράδειγμα με την Αμερική, συνεπάγονται τις πιο σοβαρές συνέπειες, αν έπρόκειτο να μπούμε σ' ένα μεταπολεμικό άγώνα για άγορες με την Αμερική και με άλλες χώρες. Σκεφτείτε τις τρομερές πιθανότητες περικοπής των μεροκαμάτων, μαζικής άνεργίας, περικοπής των κοινωνικών υπηρεσιών και το φρικτό μέλλο που θα έχει να αντιμετώπισει ο Βρετανικός λαός, σά συνέπεια μιās τέτοιας πολιτικής. Αυτό μπορεί να αποφευχθεί μόνο, αν εφαρμοστεί ή πολιτική της Κριμαίας.

Δεύτερο, τα πρώτα πέντε χρόνια μετά την ήττα του φασισμού είναι έξι ίσου σπουδαία και άποφασιστικής σημασίας, όπως τα πέντε χρόνια που χρειάστηκαν τα ένωμένα έθνη για να οργανώσουν την ήττα του. Η νίκη κατέστη δυνατή, μόνο γιατί ύπηρχε έθνική και διεθνής ένότης. Η νίκη στην ειρήνη εξαρτάται από τη συνέχιση της έθνικής και διεθνούς ένότητας.

Ο σύντροφος Πόλλιτ στο βιβλίο του «Πώς να κερδίσουμε την Ειρήνη», διατύπωσε κιόλας καθαρά αυτό το σημείο, όπως φαίνεται από την ακόλουθη παράγραφο:

«Κατά τον πόλεμο ο κύριος έχθρος είναι ο φασισμός και αυτοί που τον βοηθούν. Έμεις σάν κομμουνιστές, και το εργατικό κίνημα, σά σύνολο, είμαστε πρόθυμοι να συνεργαστούμε με όποιοδήποτε ενάντια σ' αυτόν, είτε συμφωνούσαμε είτε όχι πάνω σε άλλα ζητήματα. Μετά τον πόλεμο όλόκληρο το έθνος πρέπει να ένωθεί ενάντια στην αντιδραστική μερίδα του καπιταλισμού, που για

ὅποιαδήποτε αἰτία ἀντίκειται στὴ χρῆση τῶν πλουτοπαραγωγικῶν πηγῶν τοῦ ἔθνους γιὰ τὴν ἰκανοποίηση τῶν ἀναγκῶν τοῦ ἔθνους. Ὁ λαός, ποὺ ἦταν ἀρκετὰ ἰσχυρὸς νὰ συντρίψει τὸ Χίτλερ, θὰ εἶναι ἐπίσης ἀρκετὰ ἰσχυρὸς νὰ συντρίψει ὅσους εἶναι διατεθειμένοι νὰ πᾶν πίσω στὴν παλιὰ στείρα πολιτικὴ τῶν περικοπῶν τῶν μεροκαμιάτων, τοῦ κατατρεγμοῦ καὶ τῆς ἀνεργίας, ὅσους εἶναι πρόθυμοι νὰ ρίξουν τὸ ἔθνος πίσω στὴν ἀναστάτωση καὶ τὴν ἀπειλὴ τῶν ἱμπεριαλιστικῶν ἀνταγωνισμῶν καὶ τοῦ πολέμου.»

Στὴν ἔκθεση ποὺ ἔκαμε στὸ 17ο συνέδριο τοῦ Κόμματος ὁ σύντροφος Πόλλιτ, ἐκ μέρους τῆς Ἐκτελεστικῆς Ἐπιτροπῆς δήλωσε:

«Ἡ ἐνότης τοῦ ἔθνους θὰ βρεῖ νέες μορφές, στὴ νέα κατάσταση ποὺ θὰ φέρει ἡ εἰρήνη. Ὅσοι ὑποστηρίζουν μιὰ πραγματικὴ ἐνότητα, βασισμένη πάνω στὰ συμφέροντα τῆς τεράστιας πλειοψηφίας τοῦ Βρετανικοῦ λαοῦ, θὰ εἶναι πρόθυμοι νὰ ὑποστηρίξουν, ἀνεξάρτητα ἀπὸ τίς πεποιθήσεις τους ἢ τίς σημερινές πολιτικές τους ὀργανώσεις, ἓνα κοινοβούλιο καὶ μιὰ κυβέρνησι, ποὺ θὰ μπορέσουν νὰ ἀνταποκριθοῦν πρὸς τὰ συμφέροντα τοῦ Βρετανικοῦ λαοῦ στὰ ἐσωτερικὰ ζητήματα καὶ τὴ θέση καὶ τὸ γόητρο τῆς Βρετανίας στὶς ἐξωτερικές ὑποθέσεις γενικά.»

—Τὶ εἶδος . κυβέρνησις μετὰ τίς ἑθνικὲς Ἐκλογές;

Ἔχουμε παραθέσει τὰ πῶς πᾶνω ἀποσπάσματα γιὰτί θέλουμε νὰ ἀντιληφθεῖ τὸ Κόμμα καθαρὰ πῶς δὲν προτείνουμε μιὰ ὀλόκληρα καινούργια πολιτικὴ γραμμὴ. Ἐκαίνο ποὺ κάμνουμε εἶναι τοῦτο. Πιστεύουμε πῶς κάτω ἀπὸ τὸ

φῶς τῆς Διακήρυξης τῆς Κριμαίας, θὰ εἶναι ἀναγκαῖο γιὰ μᾶς νὰ καθορίσουμε τὴ στάσι μᾶς πάνω στὸ εἶδος τῆς κυβέρνησις ποὺ θέλουμε νὰ ἐγκαθιδρυθεῖ, σὰν ἀποτέλεσμα τῶν ἐπόμενων Γενικῶν Ἐκλογῶν. Πρέπει ἐπίσης νὰ ἀναθεωρήσουμε τὸν ἀριθμὸ τῶν Κομμουνιστῶν ὑποψηφίων γιὰ νὰ ἐνισχύσουμε τὸν ἀγῶνα μᾶς γιὰ ἐκλογικὴ ἐνότητα καὶ νὰ ἐμποδίσουμε τὴν ἐπιτυχία τῶν συντηρητικῶν.

Ἔχουμε τὴ γνώμη πῶς πρέπει νὰ ἐντείνουμε τὸν ἀγῶνα μᾶς γιὰ ἐκλογικὴ Ἐνότητα, γιὰ νὰ ἐξασφαλίσουμε τὴν ἐπιτυχία μιᾶς ἐργατικῆς καὶ προοδευτικῆς πλειοψηφίας στὸ νέο κοινοβούλιο καὶ πῶς τὸ ἐργατικὸ κόμμα πρέπει νὰ ἀναλάβει τὴν πρωτοβουλία γιὰ νὰ προσκαλέσει νὰ συμμετάσχουν στὴν κυβέρνησι οἱ ἀρχηγοὶ καὶ ἀντιπρόσωποι τῶν ἄλλων κομμάτων, ποὺ ὑποστηρίζουν τὴν ἐφαρμογὴ τῆς πολιτικῆς τῆς Κριμαίας. Αὐτὸ θὰ ἀποτελέσει μιὰ ἐθνικὴ κυβέρνησι, ποὺ θὰ στηρίζεται ὅμως πάνω σὲ μιὰ σταθερὰ ἐργατικὴ καὶ προοδευτικὴ πλειοψηφία καὶ στὴν ὁποία τὸ ἐργατικὸ κόμμα θὰ ἔχει τίς κύριες θέσεις.

Κάμνουμε αὐτὴ τὴν πρότασι, γιὰτί πιστεύουμε πῶς μόνον μὲ αὐτὸ τὸν τρόπο μποροῦμε νὰ συγκεντρώσουμε τὴν ἀναγκαῖα ὑποστήριξι καὶ ἐγγύησι γιὰ τὴν ἐπιτυχὴ ἐφαρμογὴ τῆς πολιτικῆς τῆς Συνδιάσκεψις τῆς Κριμαίας.

Κανεὶς δὲ μπορεῖ νὰ πεῖ ποῖες θὰ εἶναι οἱ πραγματικὲς συνθήκες, κάτω ἀπὸ τίς ὁποῖες θὰ διεξαχθοῦν οἱ Γενικὲς Ἐκλογές. Πέρνουμε σὰν προϋπόθεσι πῶς, ἂν ἡ σημερινὴ πολιτικὴ εἶναι ὅπως τὴν διατυπώνουν τὰ κύρια πολιτικὰ κόμματα, στὶς Γενικὲς Ἐκλογές τὰ διάφορα κόμματα θὰ παρουσιάσουν χωριστὰ τὴν

πολιτική τους στους έκλογους και τὸ καθένα θὰ προσπαθήσει νὰ κερδίσει τὴν πλειοψηφία. Πιστεύουμε πῶς, ἂν τὸ Ἐργατικὸ Κόμμα παρουσιαστῆ με μιὰ τέτοια πολιτικὴ σχετικὴ με τὴν Κυβέρνηση ὅπως ἔχουμε εἰσηγηθεῖ, θὰ εἶναι σὲ πολὺ ἰσχυρότερη

θέση καὶ θὰ κερδίσει πολλὰ στρώματα τῶν ἐκλογέων γιατί—καὶ τὸ τονίζουμε αὐτὸ ἀκόμα μιὰ φορά—τὰ καθήκοντα τῆς ἀνοικοδόμησης θὰ ἀπαιτήσουν ἐθνικὴ ἐνότητα ὄχι λιγώτερο ἀπὸ ὅτι ἀπαιτοῦσε ἡ νίκη ἐνάντια στὸ φασισμό.

«Βαίνουμε πρὸς μιὰ νέα κατάσταση. Ὁ παλιὸς κόσμος φεύγει μπροστὰ ἀπὸ τὰ μάτια μας. Ὁ καινούργιος κόσμος δημιουργεῖται. Μὰ ὁ δρόμος ποὺ ἔχουμε νὰ διανύσουμε δὲν θὰ εἶναι εὐκόλος. Δὲν πρόκειται νὰ υπάρξουν συντομία, καὶ κανένας δὲ μπορεῖ νὰ λύσει τὰ προβλήματα γιὰ μᾶς, παρὰ ἑμεῖς οἱ ἴδιοι. Πρέπει νὰ σκεφτοῦμε πρὸ ἐντατικὰ καὶ πρὸ βαθειά, πρέπει νὰ μάθουμε πῶς νὰ ζυγίζουμε κάθε ἀποψη τῶν καταστάσεων ποὺ διαρκῶς, ἀλλάζουν, πρέπει νὰ διακρίνουμε τὸ νέο, πρέπει νὰ διακρίνουμε αὐτὸ ποὺ εἶναι μαζὶ μὲς καὶ αὐτὸ ποὺ εἶναι ἐναντίον μας.»

Ἀπὸ τὴν ἀπάντηση τοῦ κ. Πόλλιττ στὴ συζήτηση στὸ 17ο Ἐθνικὸ Συνέδριο τοῦ Κομμουνιστικοῦ Κόμματος.

Ἄν οἱ σύντροφοί μας σκεφτοῦν γιὰ μιὰ στιγμή γιὰ τὸ εἶδος τῶν προβλημάτων ποὺ θὰ παρουσιάσει ἡ εἰρήνη γιὰ λύση, θὰ εἶναι σὲ καλύτερη θέση νὰ ἀντιληφθοῦν γιατί ἡ ἐθνικὴ καὶ διεθνὴς ἐνὸντης, ποὺ ἐγκαθιδρύθηκε με τόσες θυσίες στὸν πόλεμο, πρέπει νὰ συνεχιστεῖ στὴν εἰρήνη. Ὁλόκληρη ἡ Εὐρώπη εἶναι καταστραμμένη. Ὑπάρχουν τεράστια προβλήματα, διατροφῆς, φωτὸς, παραγωγικῆς δυνάμεις καὶ θερμότητας, ρουχισμοῦ καὶ σπιτιῶν. Ὑπάρχει ἡ ἐπιγενομένη ἀνάγκη τοῦ ἔκμοντερνισμοῦ τῶν βασικῶν μᾶς βιομηχανιῶν ὅπως τῶν ὀρυχείων, τοῦ βᾶμβακος, τῶν ναυπηγείων καὶ τῶν μεταφορῶν. Ὑπάρχει τὸ πρόβλημα τῆς ἀνοικοδόμησης τῆς οἰκονομίας τῶν Ἑυρωπαϊκῶν χωρῶν, οἱ δυσκολίες ποὺ θὰ παρουσιαστοῦν ὡς ἀποτέλεσμα τῆς δράσης τῶν ἀντιδραστικῶν Συντηρητικῶν, τῶν Πολωνῶν τοῦ Λονδίνου καὶ τοῦ παράνομου ἀγῶνα ποὺ ἀναπόφευκτα θὰ διεξάγουν οἱ ναζὶ γιὰ σημαντικὸ χρονικὸ διάστημα. Ἡ πολιτικὴ τῆς Κοιματίας εἶναι πολιτικὴ μακρᾶς προοπτικῆς, ποὺ θὰ

χρειάζεται τὴν πρὸ ἰκανὴ καθοδήγηση ποὺ μποροῦν νὰ δώσουν τὰ κόμματα ποὺ τὴν ὑποστηρίζουν, μὰ κυρίως θὰ χρειάζεται καλὰ πληροφορημένους ἀποφασιστικοὺς ἐκλογεῖς, ποὺ θὰ δώσουν τὴ νίκη σὲ μιὰ ἐργατικὴ πλειοψηφία, ποὺ μπορεῖ νὰ ἐξασφαλίσει μιὰ πραγματικὴ δημοκρατικὴ καὶ προοδευτικὴ σταθερότητα στὸ νέο κοινὸ βούλιο στὴ Βρετανία.

Στὴν ἀρχὴ τῆς ἀνόδοῦ τοῦ φασισμού, τὸ Κομμουνιστικὸ κόμμα πρότεινε τὴ δημιουργία ἐνιαίου μετώπου ὅλων τῶν τμημάτων τοῦ ἐργατικοῦ κινήματος γιὰ νὰ τὸν καταπολεμήσουν. Δυστυχῶς, οἱ ἐργατικοὶ ἡγέτες ἀρνήθηκαν νὰ δεχτοῦν τὴν πρόταση καὶ ὁ φασισμὸς ἀναπτύχθηκε σταθερὰ καὶ πήρε τὴν ὑποστήριξη τῆς κυρίαρχης μερίδας τοῦ συντηρητικοῦ κόμματος. Τὰ γεγονότα στὴν Αὐστρία τὸ 1934 καὶ στὴν Ἰσπανία τὸ 1936, ἔφεραν μιὰ τέτοια κατάσταση, ποὺ κατέστησε ἀπαραίτητη τὴν πρόταση γιὰ ἓνα λαϊκὸ μέτωπο με μιὰ λαϊκὴ κυβέρνησι, ποὺ θὰ συμπεριλάμβανε ὅλα τὰ τμήματα τοῦ ἀντιφασιστικοῦ κινήματος.

Τὸ συντηρητικὸ κόμμα ἀποκαλύφθηκε στὰ χρόνια ἐκεῖνα σὰν ἕνας φανερός ὑποστηρικτῆς τοῦ Χίτλερ καὶ σὰν ὁ ἐνισχυτῆς του γιὰ νὰ ἀποτελέσει τὸ προπύργιο ἐναντίον στὸν μπολσεβικισμό. Ἦταν φανερὸ ἀπὸ τότε πῶς μερικοὶ συντηρητικοί, ὅπως ὁ Τσέρτσιλ καὶ ὁ Ἦντεν, δὲν συμμερίζονταν αὐτὴ τὴν ἀποψη καὶ ἔδωσαν φανερὸς ἀποδείξεις τῆς διαφωνίας τους μετὰ τὴν ἐπίσημη πολιτικὴ τοῦ συντηρητικοῦ κόμματος.

Τὸ 1938 τὸ Κομμουνιστικὸ Κόμμα πρότεινε στὸ Ἑργατικὸ Κόμμα νὰ ἀναλάβει τὴν πρωτοβουλία, ἐνεκα τῆς κατάστασης στὴν Ἰσπανία καὶ τῆς ἀπροκάλυπτης προσέγγισης τοῦ δευτέρου παγκόσμιου πολέμου, ποῦ ἦταν φανερὴ σὲ ὅλους, νὰ καθοδηγήσει ἕνα ἀγῶνα γιὰ μιὰ λαϊκὴ κυβέρνησι, στὴν ὁποία ὁ Ἄττλη, ὁ Τσέρτσιλ καὶ ὁ Σίνκλαιρ θὰ ἔπαιζαν τὸν κύριον ρόλον. Οἱ ἐργατικοὶ ἠγέτες ἀρνήθησαν νὰ τὸ κάμουν καὶ ὁ δρόμος πρὸς τὸν πόλεμον ἐπιταχύνθηκε.

Ὅταν ὁ πόλεμος ἐναντίον τοῦ φασισμού ἐγινε πραγματικότητα, ἡ καθοδήγησις τῆς Βρετανίας ἦταν ἀκόμα στὰ χέρια τῆς κλίμας τοῦ Τσάμπερλαιν καὶ μόνο ἀργότερα, ὅταν ἡ Βρετανία βρισκόταν μπροστὰ στὴν καταστροφὴ, ἀνέλαβε τὴν ἀρχηγία ὁ Τσέρτσιλ καὶ ἄρχισε μιὰ ἀλλαγὴ πρὸς μιὰ πραγματικὴ ἀντιφασιστικὴ πολιτικὴ ποῦ κατάστησε δυνατὴ τὴν ἐθνικὴ ἐνότητα καὶ τὴν πραγματοποίησι τῆς συνεργασίας μετὰ τὴ Σοβιετικὴ Ἐνωση καὶ τὴν πολιτικὴ γραμμὴ ποῦ ἀποφασίστηκε στὴν Τεχεράνη καὶ τὴν Κριμαία.

Αὐτὸ ἀντιπροσωπεύει μιὰ νίκη τῶν ἀντιφασιστικῶν δυνάμεων ἐναντίον τῆς φιλοφασιστικῆς πολιτικῆς ποῦ ἐπικρατοῦσε ὡς τὰ

τώρα στὸ Συντηρητικὸ Κόμμα, μιὰ ἀλλαγὴ, ποῦ ἀποκαλύφθηκε καθαρὰ μετὰ τὸν καθοδηγητικὸν ρόλον ποῦ ἀνέλαβαν ὁ Τσέρτσιλ καὶ ὁ Ἦντεν σὰν οἱ δύο κύριες σημερινὲς προσωπικότητες στὸ συντηρητικὸ κόμμα σ' ὁλόκληρὴ τὴ διάρκειαν τοῦ ἀγῶνα ἐναντίον τοῦ φασισμού.

Αὐτὸ ἀποτελεῖ ἕνα ἀπὸ τὰ καινούργια χαρακτηριστικὰ τῆς πολιτικῆς κατάστασης, ποῦ πρέπει νὰ ληφθεῖ ρεαλιστικῶς ὑπ' ὄψιν, ὅταν μελετοῦμε τίς συνολικὰς σημερινὲς καὶ μελλοντικὰς πιθανότητες τῆς ἐφαρμογῆς τῆς πολιτικῆς τῆς Κριμαίας, στίς ἐσωτερικὰς καὶ στίς διαθνείας ἀπόψεις τῆς.

Θὰ χρειαστεῖ σοβαρὰ προσπάθεια γιὰ νὰ πεισθεῖ νὰ ὑποστηρίξει τὸ Ἑργατικὸ Κόμμα μιὰν τέτοια πολιτικὴ, ὅπως αὐτὴ ποῦ διατυπώσαμε πρὸ πάνω, γιὰ δύο λόγους: Πρῶτον, γιὰ τὴν πεισματώδη ἀρνήσι ὀρισμένων ἀρχηγῶν του νὰ λάβουν ὁποιαδήποτε μέτρα γιὰ νὰ συνεργαστοῦν μετὰ τοὺς Κομμουνιστὰς, μέτρα ποῦ ἔχουν ληφθεῖ σὲ κάθε Εὐρωπαϊκῇ χώρα, καὶ δευτέρον, γιατί εἶναι ἀνάγκη νὰ ἐξασφαλίσουμε τὴν πολιτικὴ πεποίθησι ὁλόκληρου τοῦ ἐργατικοῦ κινήματος, πᾶς χρειάζεται νὰ συνεχιστεῖ στὴν μεταπολεμικὴ περίοδο μετὰ μιὰ νέα μορφή ἢ ἐθνικὴ ἐνότητι, ποῦ ἔχει ἀναπτυχθεῖ στὴ διάρκειαν τοῦ πολέμου, γιὰ νὰ καταστῆ δυνατὴ ἡ ἐφαρμογὴ τῆς πολιτικῆς τῆς Κριμαίας.

Τὸ καθῆκον μιὰς τέτοιας προσπάθειας ὑπεργραφεῖται ὄχι μόνο ἀπὸ τίς ἀνάγκας τοῦ Βρετανικοῦ λαοῦ, μὰ ἐπίσης καὶ ἀπὸ τίς ὑποχρεώσεις μας πρὸς τοὺς συντρόφους μας στὸ ἐργατικὸ κίνημα σ' ὅλη τὴν Εὐρώπην.

Αὐτοὶ εἶχαν νὰ φέρουν ὁλόκληρον τὸ βᾶρος τοῦ ἀγῶνα ἐναντίον

στούς Ναζι και ὅλη τὴ τρομοκρα-
τία τῆς Γκεστάπο. Ἐχουν δεῖ τοὺς
καλύτερους τοὺς ἡγέτες νὰ σφά-
ζονται, τὸ κίνημά τους νὰ κηρύσ-
σεται παράνομο, ἔχουν ἐργαστεῖ
κάτω ἀπὸ τὶς πιδὺσκόλες συνθή-
κες, καὶ οικονομικά οἱ δυσκολίες
τοὺς θά συνεχιστοῦν γιὰ μεγάλο
χρονικὸ διάστημα. Ἄν δὲν τοὺς
βοηθήσουμε πῶς ὅλες μας τὶς δυ-
νάμεις, θά δημιουργηθοῦν ἐπικίν-
δυνες συνθήκες στὴν Εὐρώπη, ποὺ
οἱ κομμουνιστὲς θά χρησιμοποιήσουν
ὅσο μποροῦν.

— Οἱ κομμουνιστὲς ὑποψή- φιοι.

Μελετώντας τὴν περαιτέρω συν-
είσφορά ποὺ μπορεῖ νὰ δώσει τὸ
κόμμα μας γιὰ νὰ ἐξασφαλισθεῖ
μιὰ ἐργατικὴ καὶ προοδευτικὴ
πλειοψηφία καὶ μιὰ ἐθνικὴ κυβέρ-
νηση, ὅπως ἔχουμε εἰσηγηθεῖ, ἡ
Ἐκτελεστικὴ Ἐπιτροπὴ, ἔχει ἐπι-
σης ἐξετάσει ἐκ νέου τὴν δική
μας ἐκλογικὴ πολιτικὴ καὶ τοὺς
ὑποψηφίους μας. Πρὸς τὸ παρὸν
ἔχουμε προβάλει 44 ὑποψηφίους.
Πιστεύουμε τώρα πὼς χάρι τῆς
ἐνότητας καὶ, κυρίως, τῆς ἐνότη-
τας τοῦ ἐργατικοῦ κινήματος,
πρέπει νὰ ἐλαττώσουμε τὸν ἀ-
ριθμὸν αὐτό, κυρίως στὶς περι-
πτώσεις ὅπου ὁ ὑποψήφιος μας
θά μπορούσε νὰ αὐξήσει τὸν
κίνδυνον ἐπιτυχίας ἀντιδραστικοῦ.

Προτείνουμε, λοιπόν, καὶ ζη-
τοῦμε ἀπὸ ὅλες τὶς Ἐπαρχιακὲς
ἐπιτροπὲς καὶ κλάδους, ὅπου
ἔχουν προβληθεῖ κομμουνιστὲς
ὑποψήφιοι, νὰ ξανασμελήσουν
σοβαρὰ τὴν κατάστασιν, ἔχοντας
ὅπ' ὄψη τὰ ἀκόλουθα σημεῖα :
πὼς εἶναι βασικὸ νὰ ἐξασφαλι-
σοῦμε μιὰ πιδὺσχυρὰ κομμουνι-
στικὴ ἀντιπροσώπευση στὸ νέο
κοινοβούλιον, γιὰτὶ αὐτὸ θά ἦταν
πρὸς ὄφελος τῶν βασικῶν συμ-
φερόντων τοῦ ἐργατικοῦ κινήμα-

τος καὶ τοῦ ἔθνους σὰ σύνολο.
Πὼς θά ἔπρεπε νὰ σκοπεύουμε
στὸ νὰ παύοῦμε τὴν ἐκλογὴ τῶν
κυριωτέρων καὶ πιδὺεμπαιρῶν κομ-
ματικῶν ἡγετῶν. Πὼς πρέπει νὰ
φροντίσοῦμε, ἔτσι ποὺ ἀρκετοὶ
ἀπὸ τοὺς ὑποψηφίους μας νὰ
εἶναι σύντροφοι, ποὺ βρίσκονται
τώρα στὶς ἐνοπλίες δυνάμεις. Καὶ
τέλος, πὼς ἡ πολιτικὴ μας πρέπει
νὰ διατυπωθεῖ ἐπίσης καὶ σὲ
μερικὲς ἀγροτικὲς περιοχές.

Σὲ ὅλες τὶς ἄλλες περιπτώσεις,
θά δώσουμε πλήρη καὶ ἐνθουσιώ-
δη ὑποστήριξη στοὺς ὑποψηφίους
τοῦ ἐργατικοῦ κόμματος. Θέλου-
με νὰ ἀποφύγοῦμε τὴν κατέστα-
ση, κάτω ἀπὸ τὴν ὁποία θά
μπορούσε νὰ ἐκλεγεί ἕνας ἀντι-
δραστικὸς, ἐνεκα τῆς διάσπασης
τῶν ἐργατικῶν καὶ κομμουνιστι-
κῶν ψήφων. Θέλουμε νὰ δώσουμε
μιὰ νέα ἀπόδειξη στὸ ἐργατικὸ
κόμμα, πὼς, ἐνῶ ἡ θέση μας καὶ
ἡ ἐπιρροή μας στὴ χώρα μας
δικαιολογεῖ στὸ νὰ προτείνουμε
ἕνα πολὺ μεγαλύτερο ἀριθμὸ ὑπο-
ψηφίων ἀπὸ αὐτοὺς ποὺ ἔχουμε
προτείνει, χάρι τῆς ἐνότητας,
εἴμαστε πρόθυμοι νὰ κάμοῦμε
σοβαρὲς πολιτικὲς θυσίες, γιὰ νὰ
βοηθήσοῦμε τὸ μαζικὸ κίνημα
πρὸς μιὰ πολιτικὴ ἐκλογικὴ ἐνό-
τητα στὶς γενικὲς ἐκλογές, ποὺ
θά ἐμποδίσει κάθε διάσπασή
τῶν ἐργατικῶν καὶ προοδευτικῶν
ψήφων.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ

Τὰ ἀποτελέσματα τῆς Συνδι-
άσκεψης τῆς Κριμαίας ἔχουν ξε-
περάσει κάθε προσδοκία καὶ εἶ-
ναι ἀποτελέσματα γιὰ τὰ ὁποῖα
τὸ Κόμμα μας ἀγωνίστηκε σκλη-
ρὰ. Δὲν πρέπει νὰ χάσοῦμε τὴν
τοῦτε καρποὺς τῶν νικῶν μας.

Ὁ φασισμὸς, ποὺ ἦλθε στὴ
ἐξουσία γιὰ νὰ θάψει τὸν Μαρξ-
σμὸ καὶ τὸ ἐργατικὸ κίνημα,
βρίσκεται τώρα ὁ ἴδιος στὴν

ἄκρα τοῦ τάφου. Ἡ Σοβιετική Ἑνωση, ποὺ κάποτε ἦταν ἀπομονωμένη καὶ ἐκτὸς νόμου, σήμερα κατέχει μιὰ θέση ἐπιρροῆς καὶ δύναμης, ποὺ λίγοι θὰ νόμιζαν δυνατό. Ἡ δημοκρατία ξεπηδᾷ σὲ πῶς καινούργιες καὶ πῶς ἰσχυρὲς μορφὲς σὲ πολλὰς Εὐρωπαϊκὰς χώρες, ποὺ κάποτε ἦσαν τὰ θερμοκήπια τῆς ἀντίδρασης. Σ' ὅλο τὸν κόσμον ἀναπτύσσεται μιὰ νέα ἀντίληψη τῆς δημοκρατίας, στὴν ὁποία ὁ λαὸς δὲν ἀρκεῖται στὸ νὰ ἀφήνει τὴ διαχείριση τῶν ὑποθέσεων σὲ ἄλλους, μὰ θέλει νὰ ἐπιδείξει τὴν ἴδια ἡγετική ἱκανότητα καὶ πρωτοβουλία, τὰ ἴδια προτερήματα καὶ τὴν ἴδια δύναμη ποὺ ἔδειξε τόσο φανερά στὸ πεδίο τῆς μάχης, στὰ ἐργοστάσια, στὴν παθητικὴ ἀμυνα καὶ στὰ κινήματα ἀντίστασης. Ἡ κρίση τοῦ πολέμου ἔχει ἀναγκάσει τὸν καπιταλισμὸ νὰ δεχτεῖ μέτρα σχεδίου καὶ ἐλέγχου ποὺ πρέπει νὰ ἀραμβεῖν. Τὸ συντεχνιακὸ κίνημα, σὰν ἓνα ἔθνικὸ καὶ διεθνὲς κίνημα, εἶναι σήμερα πῶς ἰσχυρὸ παρά ποτὲ στὴν ἱστορία του, ὅπως ἀποδεικνύει ὀλοφάνερα ἡ Παγκόσμια Συντεχνιακὴ Συνδιάσκεψη. Τὰ Κομμουνιστικὰ Κόμματα σ' ὅλο τὸν κόσμον εἶναι σήμερα σὲ ἰσχυρότερη θέση παρά ποτὲ πρὶν καὶ πολλοὶ ἡγέτες κομμουνιστὲς ἔχουν ὑπεύθυνες θέσεις σὲ Εὐρωπαϊκὰς κυβερνήσεις.

Ἐχομε πραγματοποιήσει μιὰ λαμπρὰ καὶ τεράστια πρόοδο.

Θὰ τὴ διατηρήσουμε, καὶ αὐτὸς εἶναι ὁ τρόπος νὰ τὸ κάνουμε. Ὀλόκληρο, τὸ μέλλο τοῦ κόσμου εἶναι ἀλληλένδετο μὲ τὴ συνδιάσκεψη τῆς Κριμαίας. Θὰ κάμουμε τὸ κάθε τι γιὰ νὰ ἐξασφαλίσουμε τὸ μέλλο.

Τώρα, ὅπως ποτὲ πρὶν, ἔχομε τὴν εὐκαιρία νὰ κερδίσουμε τὶς πλατεῖες μάζες τοῦ λαοῦ μὲ τὸ μέρος τῆς πολιτικῆς καὶ τοῦ κόμματός μας.

Ἐλπίζουμε πὼς θὰ λάβετε μέτρα γιὰ νὰ συζητηθεῖ αὐτὴ ἡ ἐπιστολὴ στὴν ἐπόμενη κλαδική σας συνεδρίαση, καὶ πὼς θὰ μᾶς καταστήσετε γνωστὸ ὡς τὶς 12 τοῦ Μάρτη τὸν ἀριθμὸ αὐτῶν ποὺ ἦσαν παρόντες καὶ τὸ ἀποτέλεσμα τῆς ψηφοφορίας πάνω στὶς δύο προτεινόμενες ἐπεκτάσεις τῆς πολιτικῆς μας, γιὰ νὰ ἐξασφαλίσουμε μιὰ στενότερη συνεργασία στὸ ἐργατικὸ κίνημα καὶ γιὰ τὸ δυνάμωμα τῆς ἐθνικῆς καὶ διεθνούς ἐνότητας, μὲ τὸ σχηματισμὸ μιᾶς ἐθνικῆς κυβέρνησης, ποὺ θὰ στηρίζεται πάνω σὲ σταθερὰ ἐργατικὴ καὶ προοδευτικὴ πλειοψηφία στὶς ἐπόμενες γενικὲς ἐκλογές.

Μὲ ἀδελφικοὺς χαιρετισμούς,

«**Η ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ**»

Σημείωση «**ΑΝΘΡΩΠΙΝΗ**» : Τὸ ἀποτέλεσμα τῆς ψηφοφορίας στὸ Βρετανικὸ Κομμουνιστικὸ Κόμμα ἦταν ἡ ἐπικύρωση τῆς πῶς πάνω πολιτικῆς γραμμῆς μὲ καταπληκτικὴ πλειοψηφία.

ΤΙΜΗ ΤΕΥΧΟΥΣ : 1 ΣΕΛ.

Υπεύθυνος Ίδιοκτήτης : ΣΤΕΛΙΟΣ ΙΑΚΩΒΙΔΗΣ
Τυπογραφείον «Ζ' ΒΑΛΛΗ» Λήδρας 144, Λευκωσία.

ΤΕΥΚΡΟΥ ΑΝΘΙΑ

STAT

“ΑΜΩΜΟΙ ΕΝ ΟΔΩ ΑΛΛΗΛΟΥΪΑ”

ΕΠΙΚΑΙΡΗ ΠΟΛΕΜΙΚΗ ΚΩΜΩΔΙΑ

ΕΜΠΝΕΥΣΜΕΝΗ ΑΠΟ ΤΟ ΤΡΙΗΜΕΡΟ
ΠΕΝΘΟΣ ΤΟΥ ΧΙΤΛΕΡ ΓΙΑ ΤΗΝ
ΗΤΤΑ ΤΟΥ ΣΤΟ ΣΤΑΛΙΝΓΚΡΑΝΤ.

ΚΥΠΡΟΣ, 1943

ΤΕΥΚΡΟΥ ΑΝΘΙΑ

**“ΑΜΩΜΟΙ ΕΝ ΟΔΩ
ΑΛΗΛΟΥ·Ι·Α”**

ΕΠΙΚΑΙΡΗ ΠΟΛΕΜΙΚΗ ΚΩΜΩΔΙΑ

ΕΜΠΝΕΥΣΜΕΝΗ ΑΠΟ ΤΟ ΤΡΙΗΜΕΡΟ
ΝΑΖΙΚΟ ΠΕΝΘΟΣ ΓΙΑ ΤΟ ΣΤΑΛΙΝΓΚΡΑΝΤ

ΚΥΠΡΟΣ, 1943

ΠΡΟΣΩΠΑ :

ΧΙΤΛΕΡ, Γνωστό γελοίο υποκείμενο.

ΓΚΑΙΜΠΕΛΣ, Υπουργός της Προπαγάνδας.

ΡΑΧΗΛ, Έβραία, έρωμένη του Φύρερ.

ΡΟΜΜΕΛ }
ΠΑΟΥΛΟΥΣ } Άποτυχεμένοι στρατηγοί.

Α' και Β' ΝΕΚΡΟΘΑΦΤΗΣ.

Η ΣΚΗΝΗ ΣΤΟ ΒΕΡΟΛΙΝΟ

ΣΗΜ.—Άπαγορεύεται το ανέβασμα του έργου, χωρίς την άδεια του
συγγραφέα.

Διεύθυνση :

ΤΕΥΚΡΟΣ ΑΝΘΙΑΣ

Ακίνητα Μπενά

ΛΕΥΚΩΣΙΑ—ΚΥΠΡΟΥ

“ΑΜΩΜΟΙ ΕΝ ΟΔΩ ΑΛΛΗΛΟΥΪΑ”

(Έξω από τὸ Γραφεῖο τοῦ Φύρερ. Ἐνα δωμάτιο καλὰ ἐπιπλωμένο. Πόρτες στὴ μέση, δεξιὰ κι' ἀριστερά. Ἐνα γραφεῖο ἀριστερὰ πρὸς τὴν ἄκρη τῆς σκηνῆς. Ἀπάνω : βάζα μὲ λουλούδια, μολύβια, μελάνια, βιβλία κ. ἄ. Δεξιὰ, κοντὰ στὴν πόρτα, ἕνας καναπές.)

Ὅταν ἀνοίγει ἡ αὐλαία, φαίνονται οἱ δυὸ Νεκροθάφτες, μὲ τὰ φράκα κιὰ τὰ «παπιγιόν» τους, στὸ μέσο τῆς σκηνῆς, καὶ συζητοῦνε. Ἡ Ραχήλ, ποὺ ἔρχεται ἀργότερα, φορᾷ κόκκινη τουαλέττα).

ΣΚΗΝΗ Α΄

Α΄ καὶ Β΄ ΝΕΚΡΟΘΑΦΤΗΣ καὶ ΡΑΧΗΛ.

Α΄ ΝΕΚΡΟΘ.—(στὸν Β΄.) Πόσο σοῦ πάει αὐτὸ τὸ φράκο! Μὰ τὴν ἀλήθεια, ἂν ζοῦσε ὁ Δὸν Ζουάν θὰ σοῦ τὸ ἔκλεβε, σὰ νᾶτανε κι' αὐτὸ καρδιὰ γυναίκα.

Β΄ ΝΕΚΡΟΘ.—Θεὸς σχωρέσει τὸν. Κρῖμα ποὺ δὲν τὸν θάψαμε ἔμεῖς. Καὶ κρῖμα ποὺ δὲν εἶμαι Δὸν Ζουάν, μὰ εἶμαι νεκροθάφτης!

Α΄ ΝΕΚΡΟΘ. Καὶ ὅμως..... Ἄν δὲ ἦσουν, κι' ἂν δὲν ἦμουν νεκροθάφτης, δὲν θὰ τὰ καταφέραμε νὰ δοῦμε σήμερα τὸν Φύρερ. Κατάντησε πιὸ εἴκολο νὰ δεῖ κανεὶς τὸν Πάπα, παρὰ τὸν χερ' Ἀδόλφο.

Β΄ ΝΕΚΡΟΘ. Προπάντων ἰώρα ποὺ τοῦ βαρᾶνε μεγάλες καρπαζιὲς σ' ὅλα τὰ μέτωπα... (Ἀκούονται βήματα. Οἱ δυὸ νεκροθάφτες διορθώνουνε τὰ φράκα τους* καὶ τὰ μαῦρα «παπιγιόν» τους κάνοντας κωμικὲς χειρονομίες).

Α΄ ΝΕΚΡΟΘ. Ἄκου! Ἐκεῖνος εἶναι! Φτιάξου λιγάκι, φτιάξε με, καὶ νὰ σὲ φτιάξω, κὺρ συνάδερφε, γιὰτὶ δὲν χωρατεύει ὁ Φύρερ. Γιὰτὶ τὸν λένε «ῶραϊο Ἀδόλφο»;

Β΄ ΝΕΚΡΟΘ. (Ἐνῶ τὸν βοηθεῖ). Γιὰτὶ ψοφᾷ γιὰ ὠμορφιὲς καί... κατακτήσεις.

Α΄ ΝΕΚΡΟΘ. Γυναικεῖες κατακτήσεις δηλαδή.

Β΄ ΝΕΚΡΟΘ. Κάθε εἶδος κατακτήσεις. Ἄν κατακοῦσε καὶ τὸν Ἄρη, δὲν θὰ χόρταινε. (Ἀνοίγει ἡ ἀριστερὴ πόρτα. Οἱ δυὸ Νεκροθάφτες στέκονται προσοχή, ἐνῶ προβάλλει ἡ Ραχήλ).

Α΄ ΝΕΚΡΟΘ. Φτοῦ! Φτοῦ Σκωληκομυρμηγκότρυπα! Ἐσὺ ἦσου-

να λοιπόν;

ΡΑΧΗΛ. Τί λές, μωρέ; Έμένα βρίζεις;

Β'. ΝΕΚΡΟΘ. (Κάνοντας υπόκλιση). Μὲ συγχαρεῖτε, κυρία ἢ δεσποινίς. Δὲ σ' ἔβρισε ὁ συνάδελφος. Σὲ... εἶπε μυρμηγκότρουπα, σκωληκομυρμηγκό-τρουπα. Βρισιά εἶναι αὐτό; Θὰ σ' ἔβριζε ἂν σ' ἔλεγε καμπούρα!

ΡΑΧΗΛ. (Πιάνοντας τὸ μάγουλο τοῦ Β'. Νεκροθ.) Μ' ἀρέσει ἡ ἔξυπνάδα σου. Γι' αὐτό... σοῦ δίνω «ἄφεισιν ἁμαρτιῶν».

Β'. ΝΕΚΡΟΘ. Ἀμαρτωλὸς ἐγώ; Δὲν μὲ γνωρίσατε, κυρία ἢ δεσποινίς.

Α' ΝΕΚΡΟΘ. Παράλειψη! Νὰ συστηθοῦμε! Ἄλλὰ περάστε μέσα, Λαίητυ Μπόκ. Θὰ εἶσθε βέβαια ἢ κυρία τοῦ στρατηγοῦ φὸν Μπόκ. Ἔτσι δὲν εἶναι;

ΡΑΧΗΛ. Μὰ πῶς τὸ ξαίρετε;

Α'. ΝΕΚΡΟΘ. Δὲν τῶξαιρα. Μὰ σᾶς... μυρίστηκα, μαντάμ. Εἶναι θανατάσιο τ' ἄρωμά σας.

ΡΑΧΗΛ. (πιάνοντας κι' αὐτουνοῦ τὸ μάγουλο). ὦ! μὸν Ντιέ! Πόσο λεπτὸς, πόσο γλυκὸς καὶ πόσο εὐγενικὸς εἶσαι καὶ σύ. Μὰ... πῶς σᾶς λένε;

Β'. ΝΕΚΡΟΘ. Έμένα; Ἄ ναί! Ὀνομάζομαι φὸν Θάνατος.

ΡΑΧΗΛ. (χαμογελώντας). Ὁραῖο ὄνομα! Ἀρχαῖο!

Β'. ΝΕΚΡΟΘ. Τόσον ἀρχαῖον, ὅσο κι' ὁ κόσμος. Καὶ τόσο νέον, ὅσο κι' ὁ Χίτλερ.

ΡΑΧΗΛ. Θάνατος! (Στὸν Α). Κ' ἐσεῖς παρακαλῶ;

Α'. ΝΕΚΡΟΘ. (Ξύνοντας τὸ κεφάλι του). Ἐξάδελφος ἢ ἀδελφὸς τοῦ συναδέλφου. Ὀνομάζομαι Χάρος ἢ Χάροντας ἢ Χατζιηχάρος, ἐπειδὴ ἔχω πῖει καὶ στὸν Ἄην Τάφον κ' ἔγινα χατζιῆς.

ΡΑΧΗΛ. Μπράβο, χατζιῆ μου! Νὰ μοῦ ζήσεις! Τρελλαίνομαι γιὰ τοὺς χατζιῆδες, ἔστῶ κι' ἂν εἶναι χάροι οἱ χάροντες.

Α'. ΝΕΚΡΟΘ. Μωρὲ παιδί μου, ἐσὺ εἶσαι λεβεντιά. Καὶ πῶς σὲ λένε;

ΡΑΧΗΛ. Ἀρχαῖο ὄνομα.

Α'. ΝΕΚΡΟΘ. Δηλαδή;

ΡΑΧΗΛ. (Κορδώνοντας) Ραχήλ.

Α' ΝΕΚΡΟΘ. (Κωμικὰ τρομαγμένος). Τί λές μωρή; Ραχήλ; Φτοῦ! Φτοῦ!

Β' ΝΕΚΡΟΘ. (Κι' αὐτὸς σαστισμένος) Φτοῦ, σκωληκομυρμηγ-

κότρουπα.

ΡΑΧΗΛ. (σκάζοντας στα γέλια). Δεν σ'αρέσει τ'όνομά μου;
Κι' όμως ο Φύρερ...

Α'. ΝΕΚΡΟΘ. (Ένω τραβιέται πιδ κογτά της) Τί έκανε ο
Φύρερ;

ΡΑΧΗΛ. (Κορδώνοντας και πάλι). 'Απλούστατα. Μ'ε είχε και
θα μ'έχει.... έρωμένη του.

Β'. ΝΕΚΡΟΘ. 'Αποκαλύπτομαι, λοιπόν, κυρία ή δεσποινίς Ραχήλ.
'Αδόλφου Χίτλερ. Μά είν' 'Εβραϊκό τ'όνομά σου.

ΡΑΧΗΛ. Γι' αυτό τρομάξατε; Χαχά. Δεν έχετε άδικο. Μά, αγα-
πημένοι μου μπουλοῦκοι, ο Φύρερ δεν χωνεύει τους 'Εβραίους, όχι
όμως και μερικες 'Εβραιοπούλες σαν και μένα.

Α'. ΝΕΚΡΟΘ. Τότε, λοιπόν, αφού έχεις τις...σχέςεις του, τράβα
μπροστά, χτύπα την πόρτα και πές του νάρθει να μ'ας δώσει ο-
δηγίες για τ'ο φέρετρο της 6ης Ναζικής Στρατιάς.

ΡΑΧΗΛ. "Α ναί Γι' αυτήν τη στρατιάν είναι τ'ο πένθος που
διέταξε ο Φύρερ. (Προχωρώντας προς την πόρτα). Περιμένετε.
Μά... μόλις μ'ας δείτε να βγαίνουμε άγκαλιασμένοι, δακρυσμένοι, ν'
αρχίσετε και σεις τ'α κλάματα.

Β'. ΝΕΚΡΟΘ. Για τ'ον Πάουλους και την 6η στρατιά ;

ΡΑΧΗΛ. (κάνοντας ακόμα δυο βήματα). 'Ακριβώς.

Α'. ΝΕΚΡΟΘ. Κουνήσου, λοιπόν, κυρία ή δεσποινίς Ραχήλ
Γιατί φοβάσαι ;

Β'. ΝΕΚΡΟΘ. «Μέν τ'ο φοῦσαι» !

('Ακούονται βήματα βαριά και ξεκλειδωμα της δεξιάς πόρ-
τας. 'Η Ραχήλ, τρομαγμένη, γυρίζει πίσω απότομα και κρύ-
βεται πίσω από τ'ον Α'νεκροθάφτη ένω οι δύο νεκροθάφτες στέ-
κονται πάλι «προσοχή». 'Ανοίγει ή πόρτα και προβάλλει ο
Γκαϊμπελς).

ΣΚΗΝΗ Β'

ΓΚΑΙΜΠΕΛΣ, κ' οι ίδιοι.

ΓΚΑΙΜΠΕΛΣ (Νευριασμένος). Σκασμός! Δε ντρέπεσθε λοιπόν ;
'Ο Φύρερ είναι άπαρηγόρητος, όλος ο κόσμος έχει πένθος και σεις
τ'ο ρίξατε στο σορολόπ ; Τί θέλετε έδω πέρα ;

Α'. ΝΕΚΡΟΘ. "Ηρθαμε να κλάψουμε κ' έμεις, κύριε Γκαϊμπελς.
Και να! 'Αφού τ'ο πένθος και τ'ο κλάμα είναι υποχρεωτικά για τρεις

ήμέρες, δὲν θὰ ζητοῦμε πιά οὐτάωρο καὶ θὰ κλαῖμε 25 ὥρες τὸ με-
ρόνυχτο. (Στὸ β' νεκροθάφτη). Ἐμπρός. Ἀρχίζουμε ἀπὸ τώρα.

(Οἱ δύο νεκροθάφτες ἀρχίζουνε τὰ κλάματα, μοιρολογοῦνε,
στηθοκοπιοῦνται, κάνουν πῶς γδέρνουνε τὰ μάγουλά τους,
ἐνῶ ὁ Γκαϊμπελς τοὺς κοιτάζει λυπημένος καὶ σκουπίζοντας τὰ
μάτια του μ' ἓνα χειρόγραφο προσποιεῖται τὸν συγκινημένο).

Α'. ΝΕΚΡΟΘ. (Χτυπώντας τὰ στήθεια του). "Αχ! Βάχ! Ἦταν
πολὺ καλὴ ἢ μακαρίτισσα ἢ ἑθ Στρατιά. Καί...πολεμοῦσε ἡρωϊκά,
καθὼς τὸ εἶπε κι' ὁ καημένος μας ὁ Φύρερ. Μά...τί νὰ σοῦ κάμει
ἢ φουκαριάρα;

Β'. ΝΕΚΡΟΘ. (Χτυπώντας κι' αὐτὸς τὰ στήθεια του). "Αχ!
Βάχ! Ἄς ὄψεται ὁ Στάλιν, ὁ Τιμοσένκο κι' ὁ Κόκκινος Στρατὸς τοῦ
Στάλινγκραντ. Μᾶς γέλασαν καί...καί...καί...μᾶς ταῖσαν τὴν χυλόπητα!

ΓΚΑΙΜΠΕΛΣ (πλησιάζοντας). Ναί, μᾶς γέλασαν... Ἐγὼ μὲ
τὴν ὠραία μου προπαγάνδα, καὶ μῦθα μου τὰ ραδιόφωνα, εἶχα κατα-
στρέψει ὀλόκληρο τὸν Κόκκινο Στρατό, ὅλη τὴ Ρωσικὴ Ἀεροπορία,
ὄλο τὸ στόλο τους, ὄλα τὰ ἐργοστάσια, μὰ...παραδόξως ἀναστήθηκαν!
(σταυρώνοντας τὰ χέρια) Τί νὰ κάνουμε;

Α'. ΝΕΚΡΟΘ. (συνεχίζοντας τὸ κλάμα). Δὲν μπορεῖς πάλι,
κύριε Γκαϊμπελς, νὰ τοὺς ξανασκοτώσεις μὲ τὸ ὄπλο τῆς τρομερῆς
σου προπαγάνδας;

Β'. ΝΕΚΡΟΘ. Ἐμεῖς θὰ σὲ βοηθήσουμε, ἀφεντικό. Ἄν μὲ τὰ
ράδιά σου καθαρίσεις ὄλο τὸν Κόκκινο Στρατό, θὰ πᾶμε νὰ τὸν θά-
ψουμε. Εἴμαστε πρώτη τῆξεως νεκροθάφτες.

ΓΚΑΙΜΠΕΛΣ. Ναί. Μὰ ὁ λαὸς τῆς Γερμανίας δὲν τρώει πιά
κουτόχορτο. Πρέπει νὰ τὸν ταῖσω τίποτ' ἄλλο.

(Στὸ μεταξὺ ἡ Ραχὴλ ποῦναι κρυμμένη πίσω ἀπὸ τὸν Α' νε-
κροθάφτη, τὸν τσιμπάει, κι' αὐτὸς πονώντας δυναμώνει τὸ
κλάμα του φωνάζοντας).

Α'. ΝΕΚΡΟΘ. (Κοιτάζοντας τὸν Γκαϊμπελς.) Μὴ μὲ τσιμπᾶς...
πογάω...ἄχ πονάω!

ΓΚΑΙΜΠΕΛΣ. Δὲν σὲ τσιμπῶ, ἀγαπητέ μου. Δὲ βλέπεις πόσο
εἶμαι μακρυνά σου; Μπᾶς καὶ τρελάθηκες, μωρέ;

Α'. ΝΕΚΡΟΘ. Μὴ μὲ τσιμπᾶς σοῦ λέω...ἄχ...βάχ. Θὰ τὸ πῶ τοῦ
Φύρερ.

ΓΚΑΙΜΠΕΛΣ. (Κάνοντας τὸ σταυρό του) Κύρι' ἐλέησον!
(Ἡ Ραχὴλ ἀπλώνει τώρα τὸ χέρι της καὶ τσιμπᾶ καὶ τὸ Β'
νεκροθάφτη).

Β'. ΝΕΚΡΟΘ. (Ἐνῶ τινάζεται ἀπότομα μὲ γκριμάτσες καὶ
χειρονομίες.) Θὰ σὲ κλωτσήσω. Μὴ μὲ τσιμπᾶς... Φύλαξε γιὰ τὸ

Φύρερ τις τσιμπιές σου.

ΓΚΑΙΜΠΕΛΣ. (Πλησιάζοντας περισσότερο). Ν' αφήσετε τις κωμωδίες, αν θέλετε να μη σ'ας πάω στο Φρενοκομείο. Θα σ'ας ε-
παιρνα άμέσως, μα...μου χρειάζεστε.

Α' ΝΕΚΡΟΘ. (Σταματώντας τ'α κλάματα). Διατάξετε κύριε. Μήπως σοφίστηκες κανένα ψέμα τερατώδες για να σκοτώσεις ολόκληρο τόν Κόκκινο Στρατό μαζί με όλους τούς Συμμάχους ;

Β'. ΝΕΚΡΟΘ. "Αν θές να πάμε να τούς θάψουμε, είμαστε έτοιμοι.

ΓΚΑΙΜΠΕΛΣ. Ευχαριστώ...Μα δέν κολλάνε τέτια ψέματα.

Α'. ΝΕΚΡΟΘ. Λοιπόν; Τί θα μ'ας κάνεις ;

ΓΚΑΙΜΠΕΛΣ. Βλέπω πώς ξαίρετε να κλαίτε και να μοιρολογάτε πολὺ νόστιμα. Θα σ'ας πάρω λοιπόν στο ραδιοφωνικό σταθμό να κάμετε προπαγάνδα με τὸ κλάμα σας.

Β'. ΝΕΚΡΟΘ. Ωραία δουλιά. Μα...πώς θα γίνει ἡ προπαγάνδα ;

ΓΚΑΙΜΠΕΛΣ. Εύκολο πράμα! Θα σταθείτε κοντὰ στο μικρόφωνο, και θα κλαίτε, για να δείξετε στο Γερμανικό λαὸ πώς πρέπει να ὀλοφύρεται και να πενθεῖ για τὴν 6η στρατιά. Ἀκολουθήστε με λοιπόν. Κ' ἐγὼ...θα σ'ας κάνω...ένδυξους!

Α' ΝΕΚΡΟΘ. Δηλαδή ;

ΓΚΑΙΜΠΕΛΣ. Τί δηλαδή ; Ὁ ὁμιλητής θα σ'ας συστήσει και θα πει : Προσοχή! Τώρα θ' ἀκούσετε δυὸ Γερμανούς, πὺ ξαίρουν να κάνουν τὸ καθήκον τους. Μιμηθεῖτε τους. Και μάθετε να κλαίτε...καλλιτεχνικά.

Β'. ΝΕΚΡΟΘ. Καλὰ τὰ λές. Μα πρέπει πρώτα να δοῦμε και τὸν Φύρερ για τὸ φέρετρο.

ΓΚΑΙΜΠΕΛΣ. Ποιὸ φέρετρο ;

Β'. ΝΕΚΡΟΘ. Τῆς 6ης Ναζικῆς Στρατιάς. Μ'ας κάλεσε για να μ'ας δώσει ὁδηγίες : πόσο θ'άναι, πόσο μῆκος, πόσο πλατος, πόσο ὕψος κτλ.

ΓΚΑΙΜΠΕΛΣ. Αὐτὲς τις λεπτομέρειες θ'α σ'ας τις δώσω ἐγὼ. Κι' ὅταν τὸ κάμετε, τὸ φέρετε για να τὸ δεῖ ὁ μεγάλος Φύρερ. Τώρα.. πενθεῖ. Δέν ἔχει ὄρεξη για τίποτα. (Φεύγοντας ἀπὸ τὴ μεσαία πόρτα). Ἐλάτε λοιπόν να κλάψετε στο ράδιο.

(Ἡ Ραχήλ τούς ξανατσιμπάει και ξαναρχίζουνε τὰ κλάματα).

ΡΑΧΗΛ. (Μπαίνοντας μπροστὰ τους). Γειά σας, κορόϊδα ! Δὲ με παίρνετε μαζί σας ; Ξαίρω κ' ἐγὼ να κλαίω. Νά! ἔτσι... (Κλαίει κωμικά.)

Α' ΝΕΚΡΟΘ. Σκασμός! Σκάσε να μὴ σ' ἀκούσει ὁ Γκαϊμπελς γιατί...ἀλοϊμονό μας. Θα νομίσει πὺς είμαστε και μεῖς Ἑβραῖοι

καί...κάνουμε συνωμοσία ἐναντίον τοῦ Φύρερ.

Β'. ΝΕΚΡΟΘ. (Στὸν Α'.) Ἄσε τὴν πάρλα... Πᾶμε. Καὶ τὴν Ραχήλ τὴν βρίσκουμε ὀργότερα. (στὴ Ραχήλ). Θὰ τὰ πληρώσεις ἀκριβὰ ἐκεῖνα τὰ τσιμπήματα.

ΡΑΧΗΛ. Ἄρνοῦμαι νὰ πληρώσω. Τί μπορεῖτε νὰ μοῦ κάνετε ;

Α'. ΝΕΚΡΟΘ. (Στὸν Β'.) Δὲν ξεκολλᾷς ; Ἄς τὴν Ραχήλ, κ' εἶν' ἀξιόχρη. (Τραβώντας τον ἀπὸ τὸ χέρι). Πᾶμε νὰ κλάψουμε στὸ ράδιο.

ΡΑΧΗΛ. Ἄντιο, μπουλουκί μου. Καὶ καλὴ ἀντάμωση...

Α'. καὶ Β'. ΝΕΚΡΟΘ. (Φεύγοντας ψάλλουνε καὶ κλαῖνε). Ἄμωμοι ἐν ὁδῶ...ἀλληλούϊα.

(Ἡ Ραχήλ τοὺς συνοδεύει ὡς τὴ μεσαία πόρτα, γυρίζει πίσω καὶ περπατᾷ με βαριὰ βήματα, κοιτάζοντας στὴ δεξιὰ πόρτα. Ὑστερα, γιὰ νὰ κάνει θόρυβο, κλωτσᾷ τὶς καρέκλες, πετάει τὰ πράματα, ποὺ εἶναι ἐπάϊω στὸ γραφεῖο, καὶ χοροπηδάει, ἔξω ἀπὸ τὴν πόρτα.)

ΡΑΧΗΛ. Μά...δὲν ἀκούει αὐτός ; Κουράστηκα. (Δυνατά.) Φύρερ! Ἔ Φύρερ! Τὸν διάβολο! Δὲν ἀκούει. Στάσου νὰ δεῖς τί θὰ σοῦ κάνω. (Ἄρχίζει δυνατὰ κλάματα καὶ κτυπᾷ βαριὰ τὴν πόρτα τοῦ Φύρερ).

ΡΑΧΗΛ. (Κλαίοντας). Ἄδόλφο μου! Ἄδολφάκι μου! Δυστυχισμένο μου Ἄδολφάκι. Ἄνοιξέ μου σὲ παρακαλῶ. Εἶναι βαρὺ τὸ πένθος σου, χρυσέ μου. Τὴν ἔπαθες στὸ Στάλινγκραντ, τὴν ἔπαθες παντοῦ...μά...τί νὰ γίνει ; Ν' ἀποκηρίξεις τὸ Θεό, ποὺ φαίνεται ἔχει γίνει μπολσεβίκος καί...βοηθᾷ τοὺς ἀντίχριστους. (Ξαναχτυπώντας). Ἄνοιξε σοῦ λέω.

(Ὁ Φύρερ ἀνοίγει ἀπότομα τὴν πόρτα καί, βγαίνοντας ἔξω, σπρώχνει τὴ Ραχήλ σὰ μανιακός. Ἡ Ραχήλ πέφτει ἀπότομα στὸν καναπέ φωνάζοντας).

ΣΚΗΝΗ Γ'.

ΡΑΧΗΛ καὶ ΧΙΤΛΕΡ

ΡΑΧΗΛ. Ἄδόλφο μου! Δὲ με γνωρίζεις ;

ΧΙΤΛΕΡ (Ἐποχωρώντας τρομαγμένος). Ἐσὺ εἶσαι λοιπόν ; (Μανιασμένος). Ἐξω σοῦ λέω ! Ἐξω γρήγορα.

ΡΑΧΗΛ. Μά...Ἄδολφάκι μου, τί σοῦκανα ;

ΧΙΤΛΕΡ. Ἐξω! Εἶσαι ἢ Κόκκινη Ρωσσία καὶ με κυνηγᾷς... Φύγε σοῦ λέω.

ΡΑΧΗΛ. (Σηκώνεται καὶ τρέχει πλάϊ του.) Εἶμαι ἢ Ραχήλ, ὄρατε μου Ἄδόλφε. Δὲν με θυμάσαι;

(Ὁ Χίτλερ τρέχει μανιασμένος στή σκηνή καὶ ἡ Ραχήλ τὸν κυνηγάει γιὰ νὰ τὸν ἀγκαλιάσει).

ΧΙΤΛΕΡ. Ὁχι! Ὁχι! Οἱ ἐρωμένες μου δὲν φοροῦσαν κόκκινα. Φύγε. Φύγε.

ΡΑΧΗΛ. (Κυνηγώντας) Μά...θὰ μὲ κάμεις ταυρομάχο; Μόνο οἱ ταῦροι φοβοῦνται τὸ κόκκινο πανί. Ἐλα...ἤσυχασε...(Τὸν τσακώνει ἐπὶ τέλους καὶ τὸν ἀγκαλιάζει).

ΧΙΤΛΕΡ. (Ἄσκομαχώντας καὶ κλαίοντας). Ραχήλ! Συγχώρεσε με. Τὸ σφίξιμό σου μοῦ θυμίζει τὰ παλιά...τὴν ἐποχὴ ποῦ ἤμουνα ὠραῖος Ἀδόλφος. Σὲ πῆρα γιὰ ἐφιάλτη... Γιὰ κόκκινη ὄπτασια... Μὰ τί σοῦ κατέβηκε νὰ φορέσεις κόκκινα;

ΡΑΧΗΛ. (Παίρνοντάς τον ἀπὸ τὸ χέρι). Ἐλα...κόημένε. Μὴν κάνεις σὰν τὸν ταῦρο. Πρέπει νὰ σινηθίσεις μὲ τὸ κόκκινο χρῶμα, γιὰ κοιμᾶσαι ἤσυχα. Φόρεσα αὐτὴ τὴ τουαλέτα γιὰ νὰ σοῦ δείξω πὼς μπορεῖς νὰ δεῖς τὸ κόκκινο, χωρὶς νὰ πάθεις συγκοπή. (Τὸν τραβάει στὸν καναπέ, ἐνῶ ὁ Χίτλερ βάζει τὸ χέρι στὴν καρδιά καὶ φωνάζει.)

ΧΙΤΛΕΡ. Τὴν καρδιά μου! Τὴν καρδιά μου! Χτυπάει σὰν μηχανὴ ἑκατὸν ἀλόγων.

ΡΑΧΗΛ. (Ἐνῶ τὸν βοηθεῖ νὰ ξεπλώσει στὸν καναπέ). Εἶσαι παράλογος.

ΧΙΤΛΕΡ. Τὴν καρδιά μου! Θὰ φύγει ἀπὸ τὰ στήθια μου. Πῶς χτυπάει!

ΡΑΧΗΛ. Εἶν' ἀπ' τὸν ἔρωτα, χρυσέ μου. Μὴ φοβᾶσαι. Νά! Σοῦ πέρασε.

ΧΙΤΛΕΡ. Ὁχι. Ὁχι. Ἐπαφα πιά ν' ἀγαπῶ. Ξαίρω μονάχα νὰ μισῶ... Μισῶ ὅλο τὸν κόσμο, τὴν Ἀγγλία, τὴ Ρωσσία, τὴν Ἀμερική, τὴν Κίνα, ὅλη τὴν ὑφήλιο, καὶ τὰ δυὸ ἡμισφαίρια. Μισῶ τὸ Μουσολίνι, γιὰτὶ ὅπου στείλει τοὺς φρατέλλους του κάνουν τὰ ἔξη πέντε καί... παραδίδονται μπουλουκηδόν. Μισῶ τὸν Πάουλους, ποῦ ἀναγκάστηκε νὰ τὸν διατάξω νὰ παραδοθεῖ γιὰ νὰ γλυτώσει τὸ τομάρι του κ' ἑκατοντάδες χιλιάδες ἄλλα παλιοτόμαρα... Μισῶ τὴ Γερμανία, γιὰτὶ δὲν ἔχει ἀκόμα 80 ἑκατομμύρια στρατὸ νὰ τὰ στείλω στὴ Ρωσσία γιὰ νὰ ψοφήσουνε σὰν...ἤρωες πρὸς χάριν μου... Μισῶ τὸν Τσέρτσιλ καὶ τὸν Ροῦζβελτ, ποῦ βρίσκουν τρόπο νὰ πετᾶνε πότε στὸν Ἀτλαντικό, πότε στὴ Μόσχα, πότε στὴν Καζαμπλάνκα—χωρὶς νὰ παίρνει μυρωδιὰ ἢ Γκεσταπό μου—καὶ μοῦ σκαρώνουνε δουλιές ποῦ θὰ μὲ θάψουν. Μισῶ τὸν Στάλιν, πάνω ἀπ' ὅλους, τὴν πονηρὴν αὐτὴν ἀλώπεκα, ποῦ δὲν μιλάει καὶ ξαίρει μόνο νὰ δουλεύει, γιὰ νὰ μὲ τσακώσει κάποια

μέρα να με κρεμάσει στα τοιγκέλια τὰ μουστάκια του. Μισῶ τὸν ἐ-
αυτό μου, πού δὲν εἶναι Θεὸς, καὶ δὲν μπορεῖ νὰ τιμωρήσει τοὺς
ἀντίχριστους.

ΡΑΧΗΛ. Ἐμένα ὅμως μ' ἀγαπᾶς, χρυσέ μου Ἀδόλφε. Ἔτσι
δὲν εἶναι ;

ΧΙΤΛΕΡ. Ὁχι. Δὲν ἀγαπῶ κανένα. Τὸ μόνο πού ἀγαπῶ εἶναι
τὸ Εὐαγγέλιο, καὶ βλέπεις..... τὸ ἀκολουθῶ βῆμα πρὸς βῆμα. Σκο-
τώνω καὶ ληστεύω, ψεύδομαι καὶ δολοφονῶ τοὺς φίλους μου, ἀφή-
νω τὸν παράδεισο γιὰ τὰ πουλιὰ, τὰ ἔρπετά καὶ τὰ θηρία.... Καὶ
κάνω κόλαση τῆ γῆ γιὰ τοὺς ἀνθρώπους. Εἶμαι, λοιπόν, καλὸς χρι-
στιανός. Αὐτὰ δὲν θέλει τὸ Εὐαγγέλιο ;

ΡΑΧΗΛ. Δὲν τὸ διάβασα, Ἀδόλφο μου, γιὰτ' εἶμαι Ἑβραία....
ὅπως ξαίρεις.

ΧΙΤΛΕΡ. (Σηκώνεται ἀπότομα καὶ στέκεται μπροστά της
βλοσυρός). Ἑβραία! Καὶ δ' σ' ἐξώριστα λοιπόν; Φύγε ἀμέσως. Ἄ
ὄχι. Στάσου. Ἔ νεκροθάφτες! Ἐτοιμάστε κ' ἓνα φέρετρο γι' αὐτὴν
τὴν ἀλιτήρια. Μά... πού ἔχουν πάει αὐτοὶ οἱ διάβολοι; Δὲν τοὺς
διέταξα νὰ μὲ περιμένουν;

ΡΑΧΗΛ. Καὶ βέβαια τοὺς διέταξες, μπουλοῦκο μου. Μὰ σοῦ
τοὺς πῆρε ὁ Γκαϊμπελς. Οἱ νεκροθάφτες εἶναι χρήσιμοι προπάν-
των γιὰ τὴν προπαγάνδα σου, πού χρεωκόπησε καὶ πέθανε ἀπὸ καιρό.

ΧΙΤΛΕΡ (Ἐξω φρενῶν). Αὐθαδιάζεις κιόλας; Δὲν εἶν' κα-
νεὶς νὰ σὲ μαζέψει ἀπὸ δῶ μέσα;

ΡΑΧΗΛ. (Ἐνῶ σηκώνεται καὶ στέκεται ἀτίθασση μπροστά
του). Ἐγὼ δὲν παραδίδομαι ὅπου προστάξει ἢ ἀφεντιὰ σου, γερ
Ἀδόλφε. Δὲν εἶμαι Πάουλος, δὲν εἶμαι ἡ 6η Ναζικὴ Στρατιά.
Εἶμαι ἡ Ραχήλ. Καὶ ἡ Ραχήλ φοράει κόκκινα. Τὸ κόκκινο δὲν πα-
ραδίδεται. Θέλεις λοιπόν νὰ σὲ ρεζιλέψω περισσότερο; Ἡρῶθα ἀκρι-
βῶς γιὰ νὰ σοῦ πῶ, πὼς θὰ φωνάξω σὸλο τό ντουνια...

ΡΑΧΗΛ. Πὼς εἶσαι ἀνίκανος.

ΧΙΤΛΕΡ. Ἀνίκανος ἐγώ;!

ΡΑΧΗΛ. Ναι! Εἶσαι ἀνίκανος νὰ τὰ βγάλεις πέρα μὲ τὸ Στάλιν,
μὲ τὸν Τσέρτσιλ, μὲ τὸν Ρουζβελτ, μὲ ὅλο τὸν κόσμο, πού συχαίνεται
τῆ βία καὶ τὴν καταπίεση, τὴν προστυχιὰ καὶ τὴ δουλεία, τὸ ἔγκλη-
μα, τὴν ἀγυρτία, τὸ φασισμὸ καὶ τὸν μεσαίωνα.

ΧΙΤΛΕΡ. (Ὁρμώντας πάνω της μὲ ἀνοιγμένα τὰ δάκτυλα,

για να την πνίξει). "Α! είναι σοβαρά τα πράματα λοιπόν. Ξαίρεις, Ραχήλ, ανόητη Ραχήλ, πώς θα μπορούσα να σε πνίξω μ' αυτά εδώ τα δάκτυλά μου ;

ΡΑΧΗΛ. Είσαι ανίκανος. Σε προκαλώ. Κ' είσαι θρασύδειλος. Ούτε μιὰ μύγα μόνος σου δεν θα μπορούσες να σκοτώσεις. Μὰ είς' αγύρτης. Καί... με τὰ κόλλυβα τὰ ξένα μνημονεύεις τούς γονιούς σου.

ΧΙΤΛΕΡ. (Περισσότερο άγριεμένος). Προσοχή! Ραχήλ! Σου είπα προσοχή. Σε στραγγαλίζω.

ΡΑΧΗΛ. Μόνο με μπαμπεσιά μπορείς να κάνεις έγκλημα. Είσαι ο χειρότερος έγκληματίας που γνώρισεν ο κόσμος. 'Η ανανδρεία σου είναι κλασική. Σου τὸ φωνάζω και σε προκαλώ ν' αποδείξεις τὸ αντίθετο. "Ελα λοιπόν.

ΧΙΤΛΕΡ. Δεν σε φοβίζει μήτε τὸ περίστροφο ; (Βγάζει από τὴν τσέπη του ένα ρεβόλβερ). Τὰ χέρια πάνω. Χέντς άπ.

ΡΑΧΗΛ. (Μ' ένα σαρδώνιο γέλιο). Χα χα χα χα ! Τολμᾶς να με σκοτώσεις ; Κάνε το λοιπόν. Τρέμει τὸ χέρι σου. Κοίταξ' εδώ. Φοράω κόκκινα. (Κάνοντας τὰ χέρια της σαν ύπνωτίστρια) Κοίταξε με στὰ μάτια. Είμαι ἡ Ρωσσία. 'Η Κόκκινη Ρωσσία. Είμαι ὁ Κόκκινος Στρατός. 'Αδόλφε ! Δεν μπορείς να προχωρήσεις. Παραλύουνε αἱ δυνάμεις σου. Παραλύει τὸ χέρι σου. Τρέμουν τὰ γόνατά σου. Τρέμεις ὀλόκληρος. Είσαι παιγνίδι στὰ χέρια μου. Σε κάνω ὅ,τι θέλω. Είσαι θαυμάσιο μέντιουμ γιατί είσαι τρομερὰ νευροπαθής. Σε διατάζω. Πέταξε τὸ περίστροφο. Καί... ('Ο Χίτλερ ύπνωτισμένος πετάει τὸ περίστροφο).

ΡΑΧΗΛ. Καί... κοιμήσου. Κλείσε τὰ μάτια. Ξάπλωσε ἐκεἰ στὸν καναπέ, και μὴ ξυπνήσεις, μέχρι τὴν ὥρα που θα ξανάρθω. ('Ο Χίτλερ ύπακούει κι' άποκοιμᾶται στὸν καναπέ, ενώ ἡ Ραχήλ παίρνει τὸ περίστροφο από χάμω και φεύγει από τὴ δεξιά πόρτα. Μικρὴ σιωπὴ. 'Ο Χίτλερ ξαπλωμένος με κλειστὰ μάτια, χειρονομεῖ σαν να βλέπει ἐφιάλτες, αναταράζεται και σε μιὰ στιγμή φωνάζει δυνατά).

ΧΙΤΛΕΡ. Νᾶρθουν άμέσως ! Με ρεζίλεψαν. Μ' ἔκαναν σκουπίδι. Πρέπει να τούς δικάσω, ἔστω κι' αν είναι μακριά μου. Τί λέτε ; 'Ο Πάουλος είναι αἰχμάλωτος του Στάλιγκραντ που πήγε να αἰχμαλωτίσει ; Κι ὁ Ρόμμελ δεν τολμάει να μ' ἀντικρύσει μετά

τὸ ρεζιλίκι πὺ ἔχει πάθει ; Νάρθοῦν ἀμέσως. Κι' ἂν δὲν μποροῦν
νάρθοῦν οἱ ἴδιοι, ἄς ἔρθουνε μόνον οἱ σκιές τους.

(Ἀπὸ τὴν ἀριστερὴν πόρτα εἰσέρχονται ὁ Πάουλος κι' ὁ
Ρόμμελ συντριμμένοι κι' ἀκροπατώντας φθάνουν ὡς τὸν κα-
ναπέ. Γονατίζουν μπροστὰ στὸν ξαπλωμένο Χίτλερ καὶ τοῦ
φιλοῦν τὰ πόδια).

ΣΚΗΝΗ Δ΄.

ΠΑΟΥΛΟΥΣ, ΡΟΜΜΕΛ καὶ ΧΙΤΛΕΡ.

ΠΑΟΥΛΟΥΣ. "ὦ! πόσον ὠμορφα μυρίζουνε τὰ πόδια σου, καλέ
μου ἀφέντη!

ΡΟΜΜΕΛ. "ὦχ! ὦχ! Τί ὠραία μυρωδιά! Δὲν εἶναι ποδαρίλα αὐτὸ
τὸ πράμα. Εἶναι θαναμία πτωμαῖνη.

ΧΙΤΛΕΡ. (Ξαπλωμένος μὲ κλειστὰ τὰ μάτια). Σ' ἀρέσει ἡ
πτωμαῖνη, κύριε Ρόμμελ ; Μὰ μόνο μὲ δική μας πτωμαῖνη ἐρεθίζονται
τὰ ἔκφυλα ὀσφραντικὰ σου νεῦρα. Ντροπή σου ! Δὲν τὰ κατίφερες
καλὰ στὴν Ἀφρική. Στὸ Μαραθώνιο καὶ, στὰ ἑκατὸ μέτρα ἀποδεί-
χτηκες ὑπέροχος. Κ' ἔτρεξες τόσο, πὺ μυρίζουνε τὰ πόδια σου—ὄχι
βεβαίως πτωμαῖνη—ἀλλὰ...ἀπὸ ποδαρίλα. "Αει στὸ διάβολο. (Σηκώ-
νεται ἀπότομα). Ἀλλὰ...γιὰ στάσου' μιὰ στιγμή. Ἔχω γιὰ σένα κ'
ἓνα παράσημο : Ἐνα ζευγάρι ἀθλητικὰ παπούτσια γιὰ νὰ τρέχεις...
εὐκολώτερα. (Τοῦ τὰ δίνει, κι' αὐτὸς τὰ παίρνει ὑποκλινόμενος).
Οὐ νὰ γαθεῖς!

ΡΟΜΜΕΛ. Μά... (Τραβιέται ντροπιασμένος στὴ γωνία.)

ΠΑΟΥΛΟΥΣ. (Στὸν Ρόμμελ.) "Ἄσε τον. Μὴ τὸν ἐνοχλεῖς, μὴ
τὸν συγχύσεις. Πρέπει νὰ σέβασαι καὶ νὰ σεβόμαστε τὸ πένθος του!

ΧΙΤΛΕΡ. Μπράβο, Πάουλους! Είσαι καλό παιδί. "Έχεις μυαλό, και μ' αγαπᾶς. Μὰ, πές μου, καημένε Παουλῆ μου, πῶς τὴν ἔπαθες ; ('Ο Χίτλερ, κάθεται, τρίβει τὰ μάτια του και συνεχίζει). Μὲ βλέπετε; Κοιμουμαι, μὰ...ὄνειρεύομαι, και ἐπομένως μπορῶ ν' ἀνοίξω τὰ μάτια μου, νὰ κινηθῶ, νὰ σᾶς βουτήξω ἀπὸ τὸ λαιμὸ νὰ σᾶς κρεμάσω. Λέγε λοιπὸν, αἰχμάλωτε Παουλῆ! Τὶ σοῦ συνέβη ;

ΠΑΟΥΛΟΥΣ. "Ἦθελα νὰ φάγω τὴ Ρωσσία και προπαντὸς τὸ Στάλινγκραντ, μί...

ΧΙΤΛΕΡ. (Σηκώνεται και βηματίζει νευρικά ἀπέναντί τους). Σὲ φάγανε θέλεις νὰ πεις. Τὸ ἴδιο κάνει. 'Ωραία τὰ κατάφερες !

ΡΟΜΜΕΛ. Μοῦ ἐπιτρέπεις νὰ μιλήσω, ὦραϊε 'Αδόλφε ;

ΧΙΤΛΕΡ. "Οχι. Τὸν λόγον ἔχει ὁ Παουλῆς.

ΠΑΟΥΛΟΥΣ. "Ἐχω τὸν λόγο, μὰ δὲν ἔχω τίποτε νὰ πῶ. "Ἐπρεπε νᾶσουνα μαζί μου στὴ Ρωσσία, χερ 'Αδόλφε, γιὰ νὰ μπορεῖς νὰ ἐμβαθύνεις στὴ μεγάλη τραγωδία μου.

ΧΙΤΛΕΡ. "Ασε τ' ἀστεῖα και μιλὰ σοβαρά. Τί συνέβη ;

ΠΑΟΥΛΟΥΣ. Μά...ξαίρεις τί σημαίνει Κόκκινος Στρατὸς ; Θύελλα ! Κόκκινη θύελλα, πὸν σαρώνει ὅ,τι βρεθεῖ μπροστά της ! Κι' ὁ λαὸς τοῦ Στάλινγκραντ ; Κάτι ἀφάνταστο, 'Αδόλφε μου ! 'Απ' τὰ μικρὰ παιδιὰ μέχρι τοὺς γέρους τῶν ὀγδόντα χρόνων, ὅλοι στεκόντανε και στέκονται σὰ βράχοι. Εἴχανε γίνει ἀσπάλακες στὰ καταφύγια. 'Ερείπια ἢ πόλη γύρω τους, ἐτράνταζε ἀπὸ τὶς βόμβες και τὶς μάχες. Μά...ὁ λαὸς και ὁ στρατὸς—μιὰ μάζα, ἓνα σῶμα, μιὰ ψυχὴ—δὲν ἐννοοῦσε νὰ ὑποκύψει. Καί...τὴν πάθαμε ! Αὐτὸ ἦταν ὅλο.

ΧΙΤΛΕΡ. ('Αρπάζοντας τὸν Πάουλους ἀπὸ τὸ λαιμὸ). Εἴσαι προδότης. Χτῆνος ! 'Ἠλθες νὰ κάνεις προπαγάνδα ρωσικὴ στὴν Καγκελλαρία μου ; 'Εσύ, παιδί μου, εἴσαι μπολσεβίκος ! Μιλᾶς σὰν νᾶσουνα παρὲα τοῦ Λοζόφσκι και τοῦ Στάλιν.

ΠΑΟΥΛΟΥΣ. Λέω τὴν ἀλήθεια, ἀφεντικό. Νὰ λέω ψέματα ;

ΧΙΤΛΕΡ. Ναί. Και τὰ ψέματα χρειάζονται ! 'Εδιάβασες τὴν «'Αγριόπαπια» τοῦ "Ίψεν ;

ΠΑΟΥΛΟΥΣ. "Οχι ! Δὲν εἶχα τὴ τιμὴ νὰ τὴ διαβάσω. Μὰ ξαίρω νὰ κάνω τὴν πάπια και...τὴν ἀγριόπαπια. 'Ἐσὺ μᾶς ἔμαθες τὸ βῆμα τῆς χήνας. 'Εμεῖς ἐπροχωρήσαμε πὸ πέρα. Μάθαμε και τῆς πάπιας τὸ περπάτημα !

ΧΙΤΛΕΡ. (Μανιασμένος). Αὐθάδη! Φύγε γρήγορα! Σὲ προβί-
βασα. Μὰ τώρα...σὲ ὑποβιβάζω, καὶ σὲ κάνω δεκανέα.

ΠΑΟΥΛΟΥΣ. Γιὰ νᾶχουμε τὸν ἴδιο βαθμό, κὺρ δεκανέα!

ΧΙΤΛΕΡ. (Σφίγγοντας περισσότερο τὸ λαιμό του). Θὰ σὲ πνίξω!

ΡΟΜΜΕΛ. (Ἐπεμβαίνοντας). Συμπάθω τον, ἀφεντικό! Δὲν
ξαίρει τί τοῦ γίνεται.

(Εἰσέρχεται ἡ Ραχήλ).

ΣΚΗΝΗ Ε΄.

ΡΑΧΗΛ Κ' ΟΙ ΙΔΙΟΙ.

ΡΑΧΗΛ. (Στὸ Ρόμμελ). Ξαίρει καὶ καλοξαίρει τὸ παιδί. Μπράβο,
Πάουλος. Σωστὰ τὰ λές, κι' ἄς εἶσαι μόνον ὀπτασία. Ὁ γερ Ἀδόλ-
φος εἶναι σκλάβος μου. Τὸν ὑπνώτισα. Τὸν κοίμησα—γιατί εἶναι
μέντιουμ θαυμάσιο—καὶ τώρα βρίσκουν τὸν μπελᾶ τους οἱ σκιές.

ΧΙΤΛΕΡ. Ραχήλ! Συγχώρησέ με, σὲ παρακαλῶ. Κι' ἄσε με νὰ
ξυπνήσω, γιὰ νὰ δῶ καλύτερα τὰ πράματα.

ΡΑΧΗΛ. Καλύτερα νὰ μὴ ξυπνήσεις. Οἱ συμφορές σου εἶναι ἀ-
φάνταστες. Παντοῦ παλλούκια, ἀγκάθια καὶ τσουνκίθες.

ΧΙΤΛΕΡ. (Στὴ Ραχήλ). Μοῦ ἐπιτρέπεις τὰ ἐξετάσω καὶ τὸ Ρόμμελ;

ΡΑΧΗΛ. Σ' ὄλες τίς ἐξετάσεις πῆρε «ζέρο», δηλαδή κουλούρι, ἢ
στρογγυλὸ μηδενικό. Μονάχα στὴν τρεχάλα πῆρε «ἄριστα». Σοῦ ἐπιτρέπω
νὰ τοῦ ζητήσεις ἐξηγήσεις, γιὰ νὰ μάθουμε πῶς τὰ κατάφερε νὰ
τρέξει τόσες ἀποστάσεις χωρὶς νὰ πάρει ἀναπνοή.

ΠΑΟΥΛΟΥΣ. (Στὴ Ραχήλ). Μοῦ ἐπιτρέπεις νὰ μιλήσω ἐκ μέρους του;

ΧΙΤΛΕΡ. Διαμαρτύρομαι. Ὁ Πάουλος δὲν πρέπει νὰ ἐπεμβαίνει.

ΡΑΧΗΛ. Ἀδόλφε! Σιωπή! Ἐγὼ προστάζω! Λέγε μας, Πάου-
λους, τὸ δικό σου.

ΠΑΟΥΛΟΥΣ. Εὐχαρίστως θὰ σᾶς δώσω τὴν ἐξήγηση: Ὁ φου-
καρᾶς ὁ Ρόμμελ εἶναι θῦμα τῆς Αἰγύπτου. Εὐρῆκε ἐκεῖ τὸν Νάσο—
ἐντὶν—χότζα...καὶ τοῦβαλε νέφτι ἐκεῖ πὸν ξαίρετε...

ΡΟΜΜΕΛ. Νέφτι; Ἦτανε νέφτι αὐτὸ πὸν μοῦβαλε ἡ Ὀδγὸν
Στρατιά; Εὐχαριστῶ γιὰ τὴν πληροφορία.

ΧΙΤΛΕΡ. (Ἀρχίζοντας τὰ κλάματα). Ἀχ! τίποτε δὲν μένει
πιὰ γιὰ μένα... Ὅλοι μὲ ἀπαρνοῦνται... Ὅλοι μὲ σφάζουν. Κι' ὅλοι

μὲ γελοιοποιοῦν. Εἰρήνη δὲν μπορῶ νὰ περιμένω. Ὁ πόλεμος εἶναι χαμένος. Κ' ἐπομένως...

ΡΑΧΗΛ. Καὶ ἐπομένως εἶσαι γιὰ τὰ πανηγύρια! (Χαϊδεύοντάς τον). Ἄχ! πόσο σὲ λυπᾶμαι, φτωχέ μου Ἀδόλφε! Μά...γιατί δὲν τὰ τινάζεις στὸν ἄερα;

ΧΙΤΛΕΡ. Ποιὰ νὰ τινάζω;

ΡΑΧΗΛ. Τὰ μυαλά σου.

ΧΙΤΛΕΡ. Μά...δὲν μοῦ ἔμειναν μυαλά.

ΡΑΧΗΛ. Ἔ, τότε τίναξε τὰ πέταλα. Τὸ ἴδιο κάνει.

ΠΑΟΥΛΟΥΣ. (Στὴ Ραχήλ). Ὑποθέτω πὼς θὰ μπορούσαμε νὰ φύγουμε. Μᾶς ἐπιτρέπετε, κυρία ἢ δεσποινὶς Ραχήλ;

ΧΙΤΛΕΡ. Γιατί ρωτᾶτε τὴ Ραχήλ καὶ ὄχι ἐμένα; Πάουλους! Εἶσαι μπολσεβίκος!

ΠΑΟΥΛΟΥΣ. Δὲν εἶμαι, ἀλλὰ θὰ γίνω. Περνοῦμε τόσον ὄμορφα ἐκεῖ πέρα. Γι' αὐτὸ καὶ βιάζομαι νὰ φύγω.

ΧΙΤΛΕΡ. Καλὸ σου κατευόδιο. Μπορεῖτε νὰ πηγαίνετε. Καὶ σύ, ἀχρεῖε Ρόμμελ, ἂν φᾶς τὴν παλλουκιά στὴν Τυνησία καὶ στὴν Τρίπολη, θὰ σοῦ ἀλλάξω τὸν ἀδόξαστο.

ΡΑΧΗΛ. Ὅπως κι' ἂν τοῦ ἀλλάξεις τὸν ἀδόξαστο, πάλιν ἀδόξαστος θὰ μείνει. Ἡ δόξα χάθηκε γιὰ σένα καὶ γιὰ τοὺς κουτεντέδες ὀπαδούς σου. (Στὸν Ρόμμελ καὶ στὸν Πάουλους). Κύριοι ἀρχιστράτηγοι! Ἐμπρὸς μᾶς. Πηγαίνετε στὸν τόπο σας καὶ περιμένετε τὸ τελευταῖον ἀνακοινωθὲν τῆς Μόσχας, τοῦ Λονδίνου καὶ τῆς Ἀμερικῆς. Θᾶναι τὸ «ἄμωμοι ἐν ὁδῶ ἀλληλούϊα» γιὰ τοὺς παλιάτσους τοῦ φασισμοῦ καὶ τοῦ μεσαίωνα. Καληνύχτα σας.

ΧΙΤΛΕΡ. (Στὴ Ραχήλ). Εἶσαι πολὺ σκληρὴ καὶ ἐκδικεῖσαι ἀκριβῶς σὰν μπολσεβίκα. Ραχήλ! Ραχήλ! Ἡ ράχη μου δὲν τὸν σηκώνει πιά τὸν πόλεμο. Γιὰ πές μου: πῶς μπορῶ νὰ πάω πάσσο χωρὶς νὰ γίνω πιὸ γελοῖος ἀπ' ὅ,τι εἶμαι;

ΡΑΧΗΛ. Στάσου νὰ διώξω τίς σκιὲς τοῦ Ρόμμελ καὶ τοῦ Πάουλους καί...σκεφτόμαστε. (Στοὺς δυὸ στρατηγούς). Κύριοι! Τ' ὄνειρο τοῦ Χίτλερ ἐτελείωσε. Μπορεῖτε νὰ γυρίσετε στὶς θέσεις σας. Ἀντίο, καὶ μὴ ξεχνᾶτε τὴ Ραχήλ ποὺ ἀγαποῦσε κάποτε τὸν Χίτλερ, μὰ τώρα τὸ συχαίνεται κι' αὐτὴ γιὰτ' εἶναι τέρας...στὸ τετράγωνο.

ΠΑΟΥΛΟΥΣ. Εὐχαριστῶ, κυρία Ραχήλ.

ΡΟΜΜΕΛ. Κ' ἐγὼ τὸ ἴδιο, Καληνύχτα σας. (Φεύγουν).

ΧΙΤΛΕΡ. (Πέφτοντας σένα κλάμα νευρικό). Φρίκη! Τραγωδία!
Ἔπαψαν πιά νὰ μ' ἐκτιμοῦν κ' οἱ στρατηγοί μου. Ραχήλ! Φτύσε με
λίγο κατὰ πρόσωπο, γιὰ νὰ δροσίσεις τὸ μουτράκι μου...

ΡΑΧΗΛ. Φτοῦ! Φτοῦ, σκωληκομυμηγκότροπα!

(Εἰσέρχονται οἱ δυὸ νεκροθάφτες κουβαλώντας ἓνα φέρετρο).

ΣΚΗΝΗ ΣΤ'.

ΧΙΤΛΕΡ, ΡΑΧΗΛ κ' οἱ δυὸ ΝΕΚΡΟΘΑΦΤΕΣ.

Α'. ΝΕΚΡΟΘ. (Στὸ Χίτλερ). Τὸ φέρετρο τὸ φέραμε λοιπόν,
κύρ Ἀδολφάκη. Πῶς σοῦ φαίνεται;

ΧΙΤΛΕΡ. Ἄν ἦτανε γιὰ μένα, δὲν θὰ γινότανε συζήτηση. Μά...
ποιὸς σᾶς ἔδωσε τὰ μέτρα;

Β'. ΝΕΚΡΟΘ. Ὁ Γκαϊμπελς.

(Οἱ δυὸ νεκροθάφτες ἀποθέτουν τὸ φέρετρο στὸ μέσο τῆς
σκηνῆς).

ΧΙΤΛΕΡ. Ἄ ναί. Κάτι τοῦ εἶπα σχετικά. Μά... τόσο γρήγορα τὸ
φτιάξατε;

Α'. ΝΕΚΡΟΘ. «Τὸ γοργὸν καὶ χάριν ἔχει», κύρ Ἀδόλφε.

ΡΑΧΗΛ. Χμ! Δὲν εἶναι παράξενο. Ὅπως ὑπάρχουν κεραυνοβόλοι
πόλεμοι, κύρ Φύρερ, ὑπάρχουν καὶ κεραυνοβόλα φέρετρα!

ΧΙΤΛΕΡ. (Πλησιάζει τὸ φέρετρο καὶ τὸ περιεργάζεται). Χω-
ρεῖει κι' ὁ Πάουλος δῶ μέσα;

Α'. ΝΕΚΡΟΘ. Μόνον ὁ Πάουλος; Ἄφοῦ χωρεῖ ὀλόκληρη τὴν
βη στρατιά, θάτανε «ἄνω ποταμῶν» ἂν δὲν χωροῦσε κ' ἓνα πιτσι-
ρίκο Πάουλος, ποῦ σοῦ τὸν ἔκανε σκουπίδι ὁ Τιμοσένκο καὶ ὁ
στρατὸς τῆς Κόκκινης Ρωσσίας.

ΧΙΤΛΕΡ. Πάλι γιὰ κόκκινα μιλάτε; (Στὴ Ραχήλ). Κυρία! Δὲν
νομίξε πῶς θὰ σᾶς πᾶνε πιὸ πολὺ τὰ μαῦρα;

ΡΑΧΗΛ. Ὅχι, μωρό μου. Μ' ἀρέσει περισσότερο ὁ ρόλος τῆς
ταυρομάχου μὲ τὰ κόκκινα, παρὰ τοῦ πάτερ Παχώμιου μὲ τὰ μαῦρα.

Α'. ΝΕΚΡΟΘ. Ἄστε τὰ μαῦρα καὶ τὰ κόκκινα. Ἐγκρίνεται τὸ
φέρετρο; Εἶναι γερό; Εἶναι μακρὸ, εἶναι πλατύ, ὅπως τὸ θέλατε;

(Εἰσέρχεται ὁ Γκαϊμπελς. Μόλις τὸν βλέπουνε οἱ δυὸ νε-
κροθάφτες ἀρχίζουνε τὰ κλάματα).

ΣΚΗΝΗ Ζ΄.

ΓΚΑΙΜΠΕΛΣ Κ' ΟΙ ΙΔΙΟΙ.

ΓΚΑΙΜΠΕΛΣ. (Αγκαλιάζοντας τούς δυο νεκροθάφτες). Μπράβο, παιδιά. Το ραδιοφωνικό σας κλάμα έκανε μεγάλη προπαγάνδα.

ΧΙΤΛΕΡ. (Ένθουσιασμένος). "Ω! Τί όμορφα πού κλαίνε!" Έτσι θά με κλάψετε κ' έμένα σάν πεθάνω;

Β'. ΝΕΚΡΟΘ. Πολύ καλύτερα, ώραϊε 'Αδόλφε.

ΧΙΤΛΕΡ. Λοιπόν, αξίζει να πεθάνω από τώρα.

Α'. ΝΕΚΡΟΘ. Πέθανε σὺ καὶ...τί σὲ νιάζει!

ΓΚΑΙΜΠΕΛΣ. (Τρέχοντας κοντά στο Χίτλερ). Θεός φυλάξει. Δεν συμφέρει να πεθάνεις σήμερα. 'Ανάβαλε λίγο το ταξίδι σου.

ΡΑΧΗΛ. 'Αφοῦ τὸ λέγει ἡ προπαγάνδα, μπορεῖ νὰ τῆς χαλάσει τὸ χαιτίρι ὁ κύρ 'Αδόλφος; Πλήρης συνεννόησις καὶ ἀμοιβαία κατανόησις! (Χτυπώντας τους ὅτον ὄμο). Γεῖά σας, παιδιά. Γεῖά σου, ταγκὸ μουστάκι καὶ χωρίστρα. Γεῖά σου, γελοῖε Γκαϊμπελς!

Α'. ΝΕΚΡΟΘ. "Ὅλα καλὰ καὶ ἅγια. Μά...τί ἀμοιβαία κατανόηση καὶ συνεννόηση ὑπάρχει γιὰ τὸ φέρετρο; 'Εμεῖς βιαζόμαστε, ἀδερφέ. Πρέπει νὰ θάψουμε τὴν 6η Ναζικὴ στρατιά. Πόσον καιρὸ νὰ μένει... ἄταφη; "Έτσι πὺ πᾶμε, τὸ πένθος θά περάσει σὲ δυὸ μέρες κ' ἔμεῖς δὲν θάχουμε κηδεύσει ἐπισημῶς σὲνα φέρετρο τὴ φουκαροῦ τὴν ἕκτη στρατιά.

ΧΙΤΛΕΡ. (Νευριασμένος). Μᾶς παρασκότισες. Τί θᾶθελος νὰ κάνουμε;

Β'. ΝΕΚΡΟΘ. Νὰ δοκιμάσετε τὸ φέρετρο. Νὰ μπεῖ, ἄς ποῦμε, ὁ Γκαϊμπελς ἐκεῖ μέσα, νὰ κλωστήσει, νὰ χτυπήσει μὲ τὰ χέρια του, νὰ δοῦμε ἂν εἶναι δυνατὸ τὸ ξύλο. Θᾶτανε αἰσχος ἂν ἐβάζαμε τὴν ἕκτη Ναζικὴ μας στρατιά σὲ ἓνα φέρετρο ἀπὸ ἄχυρο!

ΧΙΤΛΕΡ. (Αγκαλιάζοντας τὸ Β'. νεκροθάφτη). Νὰ σὲ φιλήσω, νεκροθάφτη μου. Εἶπες τὴν πιὸ μεγάλη ἀλήθεια.

Β'. ΝΕΚΡΟΘ. (Αγκαλιάζοντας, φιλώντας καὶ καβαλλικεύοντας ἀπὸ μπροστὰ τὸ Χίτλερ). Τρεῖς ἔντεκα, τρεῖς δώδεκα, τρεῖς δεκαπέντε κ' εἴκοσι...Εὐχαριστῶ, πικρέ μου 'Αδόλφε. Κοίταξε μόνο νὰ

μη με προβιβσεις σαν τον Παουλος, γιατι την αλλη μερα θα με πιασουνε αιχμαλωτο και θαχουμε αλλο πένθος, εξαήμερο αν όχι και δωδεκαήμερο.

ΧΙΤΛΕΡ. Καλά τὰ λές. 'Αλλά...κατέβα γιατί...είν' ώρα νὰ δοκιμάσουμε τὸ φέρετρο. ('Ο νεκροθάφτης κατεβαίνει). Μπαίνω λοιπὸν ἐγὼ σαυτὸ τὸ κενοτάφιο τῆς 6ης στρατιᾶς μας, καὶ σᾶς παρακαλῶ, ἂν δεῖτε καὶ με πιάσει ἡ καρδιά μου, νὰ μ' ἀνοίξετε, γιὰ νὰ μὴν τὴν πάθω Χιώτικα.

Α'. ΝΕΚΡΟΘ. 'Ωραία ἰδέα. 'Εμπρὸς λοιπόν. "Ελα νὰ σὲ κλείσουμε σαν τὸ δράκο τοῦ παραμυθιοῦ. Κλώτσα καὶ χτύπα ὅσο θέλεις. Μὲν τὸ φοᾶσαι!

('Ο Χίτλερ, κορδώνοντας φιλάρεσκα, κάγει πεντέξη βήματα θεατρinιστικά καί, ἐπὶ τέλους, μπαίνει στὸ φέρετρο ποδ. τοῦ ἀνοίγουν οἱ νεκροθάφτες. Τὴν ἴδια ὥρα ἡ Ραχήλ τσιμπᾷ τὸ δεύτερο νεκροθάφτη.)

Β'. ΝΕΚΡΟΘ. (Στὴ Ραχήλ.) Δὲ θὰ σᾶρέσει ἂν ἀρχίσω νὰ κλωτσῶ καὶ νὰ τσιμπῶ. Κάθησε ἤσυχα λοιπόν. 'Εδῶ εἶναι σοβαρὰ τὰ πράματα.

Α'. ΝΕΚΡΟΘ. (Κλείνοντας τὸ φέρετρο.) Κλώτσα καὶ χτύπα ὅσο θέλεις, κύριε δράκο. Πῶς σοῦ φαίνεται ;

ΧΙΤΛΕΡ. Θαυμάσιο ! (Κλωτσώντας). Καρῦδι εἶναι ἡ βαλανιδιά ;

ΡΑΧΗΛ. "Ο,τι καὶ νᾶναι δὲν ἔχει σημασία. Πές μας τι γίνεται ἡ καρδιά σου.

ΧΙΤΛΕΡ. ('Απ' τὸ φέρετρο). Σὲ ἀγαπῶ, Ραχήλ μου...

ΡΑΧΗΛ. 'Αργά, πολὺ ἀργά ! "Επαψες πιά νᾶσαι ὠραῖος. (Στοὺς νεκροθάφτες). Καρφῶστε τον γιὰ νὰ τὸν πᾶμε «ἐν τυμπάνῳ καὶ χορῳ» στὴν Κόλαση.

ΧΙΤΛΕΡ. Στὴν Κόλαση ; Διαμαρτύρομαι. Θὰ εἶσθε ὄργανα τοῦ Στάλιν καὶ τοῦ Τσέρτσιλ καὶ τοῦ Ροῦζβελτ. (Κλωτσάει ἐνῶ οἱ δύο νεκροθάφτες καρφώνουν τὸ φέρετρο). 'Ανοῖχτε μου λοιπόν. Ραχήλ! Ραχήλ! Πονᾶω τὴν καρδιά μου! Κτυπάει σαν μηχανὴ ἑκατὸν ἀλόγων...

ΡΑΧΗΛ. Εἶσαι παράλογος. Κανείς δὲν ἔχει κέφι νὰ σᾶνοίξει. Καληνύχτα γιὰ πάντα, ὠραῖε καὶ τρομερὲ 'Αδόλφε.

Β'. ΝΕΚΡΟΘ 'Αφεντικό ! Σᾶρέσουνε τὰ φέρετρα ; Σᾶρέσει ἡ

σκληριά κι' ὁ θάνατος ;

ΧΙΤΛΕΡ. Ἄνοιχτε μου...Πεθαίνω...Θά ψοφήσω σὰ σκυλλί...Ἄνοιχτε μου...

Α'. ΝΕΚΡΟΘ. Πολλοὶ ψοφήσασε γιὰ σένα κι' ἀπὸ σένα. Ψόφα καὶ σύ, λοιπόν, μέσα στὸ φέρετρο τῆς 6ης Ναζικῆς στρατιάς. Αὐτὴ ἦταν τὸ πιὸ βαθύ σου μνήμα. Καληνύχτα.

ΡΑΧΗΛ. (Ψευτοκλαίοντας). Ἄδολφάκι μου ! Τί μοῦ γίνεσαι ; Φοβᾶσαι καὶ κεῖ μέσα τὸ κόκκινο πανί ;

ΧΙΤΛΕΡ. Ἄχ ! Πεθαίνω...Ποῦ εἶν' ὁ Γκαϊμπελς ;

ΓΚΑΙΜΠΕΛΣ. Ἐδῶ εἶμαι, καὶ σιωπῶ, φτωχέ μου Φύρερ. Ὅταν μιλοῦνε τὰ πράματα μονάχα τους, τὰ ψέματα δὲν ἔχουν πέραση. Γι' αὐτὸ σωπαίνω...καὶ θὰ σωπαίνω ὡς τὴ Δευτέρα Παρουσία γιὰ τὸ φριχτό μας καταράκι. Ἄς ὄψεται ὁ Στάλιν, ὁ Τιμοσένκο κι' ὁ Κόκκινος Στρατός.

ΡΑΧΗΛ. Εὐλογημένος ὁ Κόκκινος στρατός κ' οἱ ἀρχηγοὶ του.

ΧΙΤΛΕΡ. Ψοφάω...ψοφάω...Μὴ ξεχνᾶτε τὸν «Ἀγώνα» μου. Ἐψόφησε κι' αὐτός, ἀγαπητοί μου. Καληνύχτα σας.

ΓΚΑΙΜΠΕΛΣ. (Στοὺς νεκροθάφτες). Νὰ τὸν θάψετε ἀμέσως, γιὰτὶ ὁ λαὸς ὁ Γερμανικός, ἀν μάθει πὼς ἐψόφησε ὁ Χίτλερ, θὰ φορέσει κόκκινα καὶ θὰ τὸν κυνηγάει μέχρι τὸν Ἄδη, γιὰ τὰ μεγάλα του ἐγκλήματα. Προσοχή, σὰς παρακαλῶ.

Α' ΝΕΚΡΟΘ. (Στὸν Χίτλερ) Καλὴ νύχτα, Φύρερ. Δὲν ἀπαντᾷς; Καλὰ εἶσ' ἐκεῖ μέσα ; (στοὺς ἄλλους) Βοηθᾶτε νὰ τὸν σηκώσουμε ἀπ' ἐδῶ. (Ὅλοι σηκώνουνε τὸ φέρετρο καὶ ψάλλουνε τὸ «Ἄμωμοι ἐν ὁδῷ ἀλληλούϊα».)

ΓΚΑΙΜΠΕΛΣ. (Ἐνῶ οἱ ἄλλοι μεταφέρουν ἀριστερὰ τὸ φέρετρο). Ἄδοξο τέλος ! Νὰ σὲ κλάψω, κύριε Χίτλερ ; Δὲν ἔχω δάκρυα, δυστυχῶς. Ἐχω μονάχα ράδια καὶ χειρόγραφα.. Ἄλλά... κι' αὐτὰ πᾶνε περίπατο.

ΡΑΧΗΛ. Τὶ τσαμπουνᾷς, κύριε Γκαϊμπελς ; Ἐλα νὰ κάνεις τὴ νεκρολογία του. Κ' ἐμπρός, ὅλοι μαζί ἄς τραγουδήσουμε/κι' ἄς ψάλλουμε.

ΟΛΟΙ ΜΑΖΙ : «Ἄμωμοι ἐν ὁδῷ ἀλληλούϊα» ...

Α' ΝΕΚΡΟΘ. (δυνατὰ) Ἐνας σκύλλος λιγώτερο !

Β' ΝΕΚΡΟΘ. «Πῆρ κχιοππὲκ ἐξίκκολσουν» !

ΑΥΛΑΙΑ

ΤΥΠΩΘΗΚΕ ΣΤΟ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΟ
ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟ "ΝΕΟΣ ΚΟΣΜΟΣ"
ΤΟΥ Θ. Γ. ΚΥΡΙΑΚΙΔΗ-ΛΕΥΚΩΣΙΑ

ΤΙΜΗ: ΕΝΑ ΣΕΛΙΝΙ

ΤΥΠΩΘΗΚΕ ΣΤΟ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΟ
ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟ "ΝΕΟΣ ΚΟΣΜΟΣ"
ΤΟΥ Θ. Γ. ΚΥΡΙΑΚΙΔΗ-ΛΕΥΚΩΣΙΑ

STAT

Page Denied

Ο ΚΟΜΜΟΥΝΙΣΤΗΣ - ΛΑΪΚΟΣ ΑΓΩΝΙΣΤΗΣ

ΜΕΛΟΣ ΤΟΥ ΚΚΕ

12

Ν. ΖΑΧΑΡΙΑΔΗ

Ο ΚΟΜΜΟΥΝΙΣΤΗΣ
ΛΑΪΚΟΣ ΑΓΩΝΙΣΤΗΣ
ΜΕΛΟΣ ΤΟΥ ΚΚΕ

ΑΘΗΝΑ 1946

ΤΥΠΩΘΗΚΕ ΤΟ ΜΑΗ ΤΟΥ 1946 ΣΕ 15.000 ΑΝΤΙΤΥΠΑ ΓΙΑ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟ
ΤΟΥ ΕΚΔΟΤΙΚΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΤΗΣ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΤΟΥ ΚΚΕ

ΓΙΑΤΙ ΔΙΔΑΣΚΕΤΑΙ Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΚΚΕ;¹

Τὴν ἱστορία τοῦ ΚΚΕ τὴ διδάσκουμε στὴ Σχολὴ μας γιατί ὁποῖος σωστά τὴ μελετήσῃ θὰ βρεῖ αὐτοῦ μέσα ὄχι μόνο τὸ βαθύ, τὸ πραγματικό, τὸ ἐπιστημονικὸ νόημα γιὰ τὸ νεοελληνικὸ κοινωνικοοικονομικὸ καὶ πολιτικὸ ξετύλιγμα ὡς τὰ τώρα, μὰ καὶ θὰ μπορέσῃ ν' ἀποχτήσῃ τὸ θεωρητικοπρακτικὸν ἐκείνον ἐξοπλισμὸ πού χρειάζεται γιὰ νὰ κατευθυνθεῖ τὸ ξετύλιγμα αὐτὸ πρὸς τὰ μπρός, πρὸς τὴν πρόοδο, γιὰ νὰ μεταβληθεῖ ἢ πραγματικότητῃ ἢ νεοελληνικῇ ἔτσι ὅπως συμφέρει στὸ λαό, στὴν Ἑλλάδα, σ' ὀλόκληρῃ τὴν προοδευτικὴ ἀνθρωπότητα.

Μᾶς δίνει πραγματικὰ ἢ μελέτῃ τῆς ἱστορίας τοῦ ΚΚΕ τὸν ἐξοπλισμὸν αὐτό;

Μᾶς τὸν δίνει κάτω ἀπὸ τὴν προϋπόθεσιν ὅτι τὰ διδάγματά της, θετικὰ καὶ ἀρνητικὰ, γόνιμα καὶ στεῖρα, θὰ μᾶς ἐπιτρέψουν πιὸ καλά, πιὸ φωτισμένα, πιὸ σταθερὰ νὰ ἀντιμετωπίσουμε καὶ νὰ λύσουμε τὰ μικρὰ καὶ μεγάλα προβλήματα πού ἡ ἱστορικὴ πορεία προβάλλει γιὰ λύσῃ μπροστά μας. Ὅσο πιὸ δημιουργικὰ ἀφομοιώνουμε τὰ διδάγματα, τὴν πείρα τοῦ παρελθόντος, τόσο πιὸ ἀποτελεσματικὰ ἡμεῖς θὰ καθορίζουμε τὴ λύσῃ γιὰ τὰ προβλήματα αὐτὰ καὶ τὴν πορεία πού θὰ πάρῃ ἢ νεοελληνικὴ ἐξέλιξη.

Δὲν εἶνε ἄραγε αὐταπάτῃ καὶ ὑπερτροφικὸς ἐγωκεντρισμὸς νὰ ἰσχυριζόμεσθε ὅτι ἡ μελέτῃ τῆς ἱστορίας καὶ τῆς θεωρίας τοῦ ΚΚΕ δίνει τὸ κλειδί πού μᾶς ἐξηγᾷ τὸ πῶς φτάσαμε ἐδῶ στὴ νεοελληνικὴ μας πορεία καὶ πῶς θὰ προχωρήσουμε παραπέρα;

Γιατὶ δὲ μπορεῖ τὸν ἴδιο ἰσχυρισμὸ νὰ τὸν προβάλλῃ καὶ ἓνα ἄλλο ἀπὸ τὰ τόσα πόλλα κόμματα πού ὑπάρχουν στὸν τόπο μας; Γιατί, λόγου χάρι, αὐτὸ δὲ μπορούμε νὰ τὸ ποῦμε γιὰ τὸ Κόμμα τῶν φιλελευθέρων καὶ τὸν ἀρχηγό του, τὸν Ἑλ. Βενιζέλο, πού, ὅπως ὁμολογεῖται ἀπ' ὅλους, στάθηκε ὁ μεγαλύτερος ἀστὸς πολιτικὸς τῆς Νέας Ἑλλάδας;

Τὰ κριτήρια πού ἐδῶ κρίνουν εἶνε τὰ ἀντικειμενικὰ κριτήρια τῆς ἱστορίας καὶ ὄχι οἱ ὑποκειμενικὲς κρίσεις καὶ προδιαθέσεις. Καὶ τὰ κριτήρια αὐτὰ τὰ ἀντικειμενικὰ ἐκφράζουν τὴν πραγματικότητα, πηγάζουν ἀπὸ τὴ ζωὴ, ἀντανაკλοῦν τὴν ἀντικειμενικὴ ἐξέλιξη καὶ βρί-

1. Κλείσιμο στὴ σειρά ἀπὸ μαθήματα πάνω στὴν Ἱστορία τοῦ ΚΚΕ, πού ἔγιναν στὴν Κεντρικὴ κομματικὴ σχολὴ (16 καὶ 19 τοῦ Μάρτη 1946).

σκουν τὴ δικαίωσή τους καὶ τὴν ἐπιβεβαίωσή τους μέσα στὴν ἴδια τὴ ζωὴ.

Τὸ πρόβλημα μπαίνει ἔτσι:

Ἐκφράζει ὁ ἄλφα πολιτικός ἢ τὸ τάδε κόμμα τὸ γενικὸ νόημα τῆς πορείας τῆς κοινωνίας πρὸς τὰ μπρὸς εἴτε τὸ ἐπὶ μέρους μόνο συμφέρον μιᾶς τάξης, μιᾶς ομάδας κοινωνικῆς; Εἴτε, ἀκόμα, τὸ ἐπὶ μέρους συμφέρον μιᾶς τάξης συμπίπτει, ἐνσωματώνεται, συνταυτίζεται μὲ τὸ γενικὸ κοινωνικὸ συμφέρον, ἐκφράζει καὶ προωθεί τὸ μερικὸ συμφέρον τῆς γενικῆς κίνησης καὶ ἀνάπτυξης ὁλόκληρης τῆς κοινωνίας καὶ τοῦ λαοῦ;

Τὴν ἀπάντηση μπορεῖ νὰ τὴ δώσει μόνο ἡ ζωὴ, ἡ πραγματικότητα ἢ ἱστορική. Καὶ αὐτὴ μᾶς λέει γιὰ τὸ Βενιζέλο, ὅτι αὐτός, παρ' ὅλες τὶς ἀναμφισβήτητες ἀτομικὲς ἰκανότητές του, σὰν ἐκπρόσωπος τῆς ἀστικῆς τάξης δὲν ἐξυπηρέτησε τὴν πρόοδο. Αὐτὴ τὴν κρίση βασικά θὰ βγάλει ἡ ἱστορία γιὰ τὸ ἔργο του. Γι' αὐτὸ καὶ αὐτός καὶ τὸ κόμμα του ἀπότυχαν καὶ κατάντησε τὸ κόμμα αὐτὸ αὐτοῦ ποὺ κατάντησε.

Ἡ ἴδια ἡ ζωὴ μᾶς δίνει τὴν ἀπάντηση καὶ γιὰ τὸ ΚΚΕ. Καὶ αὐτὴ μᾶς λέει ὅτι τὸ ΚΚΕ, ποὺ γεννήθηκε ἀπὸ μιὰ βαθεῖα ἱστορική ἀνάγκη, παρ' ὅλες τὶς ἀδυναμίες καὶ τὶς κρίσεις ποὺ πέρασε, κατόρθωσε νὰ βγεῖ τελικὰ καὶ νὰ ἐπιβληθεῖ στὴν πλατεῖα λεωφόρο τῶν ἀνοιχτῶν λαϊκῶν ἀγώνων, γιὰτὶ ἀνταποκρίθηκε στὴν ἱστορική ἀνάγκη ποὺ τὸ γέννησε, ἀνάγκη ποὺ προκαθόρισε βασικά καὶ τὴν κοινωνικὴ ἀποστολὴ του.

Ἄν δὲν ἦταν αὐτό, εἴτε ἂν αὐτὸ ξέφευγε καὶ ἀπαρνιότανε τὸ ἱστορικὸ κατηγορηματικὸ πρόσταγμα, θὰ «ξεφύτρωνε»—γι' αὐτὸ δὲν ὑπάρχει ἀμφιβολία καμιά—ἓνα ἄλλο κόμμα γιὰ νὰ ἐπωμισθεῖ καὶ νὰ φέρεῖ σὲ πέρας τὴν ἀποστολὴ αὐτῆ.

Δὲν πρόκειται λοιπὸν ἐδῶ γιὰ ἐγωκεντρισμὸ μὰ γιὰ ἐπιστημονικὰ καθορισμένη πραγματικότητα.

Ἡ κοινωνικὴ ἐξέλιξη, ὁ ταξικὸς ἀγώνας, ἡ πάλη ποὺ κάνει ἡ τάξη ποὺ ἀνεβαίνει καὶ ἐκπροσωπεῖ τὴν πρόοδο ἐνάντια στὴν τάξη ποὺ κάνει πρὸς τὰ πίσω καὶ ἀντιπροσωπεύει τὴν πεισοδρόμηση προκαθορίζει, νοηματοῖζει τὴ γέννηση, τὸν προορισμὸ καὶ τὴ σταδιοδρομία τοῦ ΚΚΕ. Καὶ τὸ ΚΚΕ στηρίζει καὶ δημιουργεῖ τὴ θεωρία τὴν πολιτικὴ καὶ τὴν πράξη του ἀπὸ τὴ μελέτη καὶ γνώση τῶν νόμων τῆς κοινωνικῆς ἐξέλιξης γενικά καὶ στὴν Ἑλλάδα ἰδιαίτερα καὶ ἔτσι μπορεῖ νὰ συντελεῖ καὶ αὐτὸ στὴν κατεύθυνση καὶ νὰ ἐπιδρᾷ στοὺς ρυθμοὺς ποὺ παίρνει ἡ ἐξέλιξη αὐτῆ.

Ἡ ἀντικειμενικὴ κοινωνικὴ ἐξέλιξη βρίσκει στὴ θεωρία καὶ δρᾶση τοῦ ΚΚΕ τὴν πραγμάτωση τῶν ἐπιδιώξεών της. Αὐτὴ δημιουργεῖ τὸ ΚΚΕ μὰ καὶ δημιουργεῖται ἀπὸ τὸ ΚΚΕ, ποὺ εἶνε ὁ συνειδητὸς καὶ δημιουργικὸς φορέας της.

✓ Όπως κάθε γνώση δέν πέφτει ούρανοκατέβατη, έτσι και ή κομμουνιστική γνώση και επίγνωση, αυτό που λέμε ή θεωρία μας, διαμορφώθηκε, διορθώθηκε, άνδρωσε και όλοκληρώνεται μέσα στη ζωή και πάλη. Και όταν κανένας παρακολουθήσει και μόνο τó ξεκίνημα, τά τρικλίσματα, τις ταλαντεύσεις, τó άνδρωμα και τó μέστωμα του θεωρητικού οικοδομήματος του ΚΚΕ, μπορεί νά διαγνώσει αυτού μέσα και την πορεία τής ιστορικής του δικαίωσης. Γιατί έκπροσωπεί και επικεφαλίζει την πορεία πρós τά μπρός, πρós τó άνώτερο, τó καλύτερο, άντιπροσωπεύει, ένσωματώνει την πρόοδο, άποτελεί τόν κινητήρα της.

Άπό τις πρώτες ξένες μιμήσεις, μηχανικότητες και δογματισμούς φτάσαμε μέσα στη μακρόχρονη επίμοχθη άγωνιστική πορεία, στο νά έκφράζουν ή θεωρία, ή πολιτική και ή δράση του κόμματος τή νεοελληνική ζωή και πορεία, νά βάζουν τή σφραγίδα τους σ' αυτή.

Έκει μέσα βρίσκεται, πρέπει νά βρίσκεται, ή καλύτερη, ή πιό πιστή άντανάκλαση τής ζωής μας, ό φάρος και ή πυξίδα των άγωνων των μαζών και τής πορείας για την ίκανοποίησή τους. Αυτό έκφράζει και την πρós τά μπρός νεοελληνική πορεία. "Αν δέν συνέβαινε αυτό θά σήμαινε ότι δέ στεκόμαστε, δέν πάμε καλά. "Όστε στη ζωή, στην πράξη, στους άγώνες βρίσκουμε τó κριτήριο για την όρθότητα τής θεωρίας και τής γραμμής μας, τόν άδυσώπητο κριτή, που πρέπει πάντα νά συμβουλευόμαστε. Είνε ό μπούσουλας που μάς δείχνει άν πάμε σωστά, άν ακολουθάμε σωστή πορεία. Και τó γενικό συμπέρασμα που βγαίνει άπό τή ζωή είναι ότι παρ' όλα τά σφάλματά μας σταθήκαμε στο σωστό δρόμο. "Η ζωή μάς δικαίωσε.

Με τή θεωρία μας φωτίζουμε την πραχτική μας. Με την πραχτική έλέγχουμε και πλουτίζουμε τή θεωρία μας. "Η ένότητα αυτή άποτελεί τή δύναμη του ΚΚΕ. "Η ζωή και ή πορεία της πρós την πρόοδο δίνουν τó άντικειμενικό βάθρο για την ένότητα αυτή.

Μά τι τέλος πάντων είναι τó ΚΚΕ;

Είνε άκριβώς αυτή ή μαρξιστική-λενινιστική ένότητα θεωρίας και πράξης στην πάλη για τόν κομμουνισμό. Είνε ή ένότητα αυτή ύψωμένη σε σμνειδητό σκοπό και σε μαζική πολιτική πάλη ένάντια στην καθυστέρηση και την έκμετάλλευση, για την πρόοδο, για την άνώτερη, την κομμουνιστική όργάνωση τής κοινωνίας.

Φορείς συγκεκριμένοι και έκδηλωτές τής ένότητας αυτής είναι οί κατά μέρος ζωντανές μονάδες που συγκροτούν τó ΚΚΕ, δηλαδή τά μέλη και τά στελέχη, τó κάθε μέλος και τó κάθε στέλεχος του ΚΚΕ.

Οί μονάδες αυτές συγκροτούν τó σύνολο. "Όσο πιό ζωντανά στέκουν οί μονάδες, τόσο πιό καλά πάει τó σύνολο.

Γι αυτό σε τελευταία άνάλυση και άπό την πλευρά κυρίως που μάς ένδιαφέρει σήμερα, τó κύριο και βασικό είναι αυτή ή μονάδα. "Ο μεμονωμένος κομμουνιστής, τó μέλος; τó στέλεχος του ΚΚΕ.

ΤΙ ΕΙΝΕ, ΤΙ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΕΙΝΕ Ο ΚΟΜΜΟΥΝΙΣΤΗΣ, ΤΟ ΜΕΛΟΣ ΤΟΥ ΚΚΕ;

Εἶνε ὁ ἀγωνιστὴς ποὺ σὰν λαϊκὸς ἡγέτης, σὰν πολιτικὴ μονάδα, σὰν κομματικὸ μέλος καὶ σὰν ἄτομο ὅλη του τὴ σκέψη καὶ ὅλη του τὴ δράση, ὅλες τὶς σωματικὲς, ψυχικὲς καὶ πνευματικὲς δυνάμεις του, τὶς ἀφιερώνει στὴν πάλη γιὰ τὸν κομμουνισμό. Τὸ μέλος τοῦ ΚΚΕ καὶ ἄκόμα πιὸ πολὺ τὸ στέλεχος του ἀνήκει ὀλοκληρωτικὰ καὶ ἀποκλειστικὰ σ' αὐτό. Αὐτὸ σημαίνει :

α) Πρωταρχικὸ καὶ ἀνώτατο εἶνε τὸ συμφέρον τοῦ Κόμματος.

β) Ἡ ἀτομικὴ μας ζωὴ ὀργανώνεται ἔτσι, ποὺ ἀπ' αὐτὸ τὸ κόμμα καὶ ὁ ἀγώνας ἔχουν ὄφελος, τὸ ἀνώτατο πραγματοποιήσιμο γιὰ κάθε περίπτωση ὄφελος καὶ ποτὲ ζημιὰ.

γ) Κάθε πράξη καὶ ἐνέργεια καὶ λόγος μας πρέπει νὰ ζυγίζεται ἀπὸ τὴν πλευρὰ τοῦ συμφέροντος τοῦ Κόμματος καὶ μόνο. τότε νὰ πραγματοποιεῖται.

δ) Ἔχουμε ὑποχρέωση ἔτσι ν' ἀναπτύσσουμε τὶς πνευματικὲς καὶ σωματικὲς μας δυνάμεις, ὥστε νὰ προσφέρουμε ὅλα ὅσα μπορούμε, τὸ καλύτερο καὶ τὸ ἀνώτατο ὄριο ἀπ' αὐτὸ ποὺ μπορούμε.

Ἔτσι, τὸ μέλος καὶ τὸ στέλεχος τοῦ Κόμματος εἶνε πρότυπο καὶ ὑπόδειγμα συνειδητῆς καὶ ἀνώτερης κομματικότητος :

Στὴν ἐσωκομματικὴ ζωὴ καὶ δουλειά.

Στὴν πολιτικὴ καὶ μαζικὴ ἐμφάνιση καὶ δράση του.

Στὴν ἀτομικὴ καὶ οἰκογενειακὴ ζωὴ καὶ ἐκδήλωσή του.

Στὴν ἀδιάκοπὴ του προσπάθεια γιὰ καλύτερη ἀπόδοση καὶ βελτίωση πολιτικῆ, μορφωτικῆ, θεωρητικῆ, ὀλόπλευρῆ.

Ὅταν τόσο αὐστηρὰ καὶ ἄτεγκτα προβάλλουμε τὴν ἀποκλειστικὴ ἡγεμονία τῆς κομματικότητος στὴ ζωὴ—σὲ κάθε ἐκδήλωση στὴ ζωὴ—τοῦ ἀγωνιστῆ, τοῦ μέλους μας, τότε προβάλλει τὸ ἐρώτημα : δὲν τοῦ στενεύουμε τοὺς ὀρίζοντες, δὲν τοῦ πνίγουμε τὸν ἀέρα, δὲν τὸν κάνουμε αὐτόματο, νευρόσπαστο, ρομπότ; Μήπως αὐτὸ δὲν εἶνε μιὰ ἀπὸ τὶς πιὸ συχνὲς καὶ «ἀδυσώπητες» κατηγορίες ποὺ μᾶς ἀπευθύνουν ὄχι μόνον ἢ ἀντίδραση μὰ καὶ πολλοὶ «φίλοι» μας;

Ἄν ὁ κομμουνισμὸς, ἡ μαρξιστικὴ-λενινιστικὴ κοσμοθεωρία του, ἐκφράζει τὸ πιὸ προοδευτικὸ, τὸ ἀνώτατο, τὸ πιὸ ἐπιστημονικὸ, τὸ πιὸ λαϊκοπολιτισμένον καὶ ἀνθρώπινον ποὺ ἔχει νὰ μᾶς φανερώσει ἢ ἀνθρωπότητα στὴ μέχρι σήμερα ἐξέλιξή της, τότε καὶ ὁ κομμουνιστὴς, ποὺ εἶνε ἐνσάρκωτῆς, φορέας καὶ σκαπανέας τῆς κοσμοθεωρίας αὐτῆς, πρέπει καὶ σὰν ἀγωνιστὴς καὶ σὰν ἄτομο νὰ στέκεται στὸ ὕψος τῆς ιδεολογίας, τῆς κοσμοθεωρίας του.

Αὐτὸ πάει νὰ πεῖ : ὁ φορέας, ὁ σκαπανέας τῆς πιὸ πρωτοπόρας καὶ ἐπιστημονικῆς κοινωνικῆς θεωρίας καὶ πράξης εἶνε καὶ σὰν ἄτομο ὁ πιὸ πρωτοπόρος σ' ὅλες τὶς ἐκδηλώσεις τῆς κοινωνικῆς ζωῆς. Καὶ ἢ κατηγορία ποὺ μᾶς ἀποδίδουν; Αὐτὴ ἐκφράζει τὸν τρόπο τῶν ἀν-

τιπάλων μας μπροστά στην άκατανίκητη ύπεροχή του κομμουνιστή να προσηλώνεται, 'ν' άφοσιώνεται και να θυσιάζεται, όταν χρειαστεί, στο πιο άνωτερο, το πιο ύψηλο ιδανικό που γνώρισε μέχρι τα σήμερα ή ανθρωπότητα στην αδιάκοπη πορεία της προς το άνωτερο και το καλύτερο.

Έδω φυσικά υπάρχει μια αντικειμενική δυσκολία.

Για να νικήσει ο κομμουνισμός, πρέπει να συντρίψει την αντίδραση και την αντίσταση, που προβάλλουν οι δυνάμεις της μειοψηφίας, της πισσοδρόμησης και έκμετάλλευσης. Αυτό απαιτεί σκληρόν άγώνα, πάλη ζωής και θανάτου. Αυτό επιβάλλει πειθαρχία συνειδητή, έθελοντική μάλιστα σιδερένια. Έπαγρύπνηση συνεχής και ακούραστη. Αυτά δημιουργούν την έντύπωση ότι οι κομμουνιστές είναι κλειστοί άνθρωποι, άπρόσιτοι, μονοκόματοι και μονόπλευροι.

Μια τέτια γνώμη, φυσικά, δεν είναι σωστή. Ο κομμουνιστής άναμφισβήτητα στην κομματικότητά του, στο δόσιμό του στο Κόμμα, είναι άποκλειστικός και ολοκληρωτικός, άδιαίρετος. Μά η ίδια αυτή κομματικότητα του ζητάει, του επιβάλλει να στέκει στο ύψος του πρωτοπόρου κοινωνικού άναμορφωτή και άγωνιστή. Να είναι όλοπλευρα καταρτισμένος και μορφωμένος, πνευματικά, ψυχικά και σωματικά άκμαϊος. Του επιβάλλει να είναι πρότυπο και υπόδειγμα σαν πολιτική μονάδα και σαν συγκεκριμένος φορέας και έφαρμοστής της κομματικής γραμμής στον τομέα όπου υπεύθυνα είναι ένταγμένος και δουλεύει. Μόνον έτσι ολοκληρώνει και τις άπαιτήσεις που του προβάλλει η κομμουνιστική κομματικότητα.

Η ιδιότητα του κομμουνιστή, το νάσαι μέλος του ΚΚΕ, μάλιστα και άνταποκρίνεται στην πιο ύψηλη κοινωνική άποστολή, ίκανοποιεί και καλύπτει άπόλυτα, γιομίζει πέρα για πέρα τη ζωή, τον κόσμο, τις επιδιώξεις, τα ιδανικά κάθε ανθρώπου, που θέλει όχι μόνο να στέκεται στην πρωτοπορεία της κοινωνικής προόδου, μάλιστα και να συντελεί με την άτομική του συμβολή στην όμαδική προσπάθεια, που πραγματοποιεί και προωθεί και κατευθύνει ένσυνείδητα και διαπλάθει άκόμα την πρόοδο αυτή, προσφέροντας όταν χρειάζεται δίχως δισταγμό, συνειδητά και τη ζωή του. Να γιατί ο κομμουνιστής, που από την κοσμοαντίληψή του είναι ο πιο συνεπής ύλιστής, ο διαλεχτικός ύλιστής, σαν φορέας του πιο ύψηλου ανθρώπινου ιδανικού και σαν άγωνιστής είναι ο πιο συνεπής, ο άνωτερος ιδεαλιστής, ο στρατευμένος ιδεαλιστής. Ένω άντιθέτως — και έδω θα πρέπει να υπογραμμίσουμε την άντινομία αυτή — αυτοί οι έκμεταλλευτές, που στη θεωρία παρουσιάζονται σαν όπαδοί του φιλοσοφικού ιδεαλισμού, στη ζωή, στην πράξη χαμοκυλιούνται στο βόρβορο του πιο ποταπού και χυδαίου ύλισμού.

Δε φτάνει όμως μόνον ύποκειμενικά να ίκανοποιείσαι έξαντλητικά από την κομμουνιστική κοσμοθεωρία, πρέπει ν' άνταποκρίνεσαι και αντικειμενικά στις ύποχρεώσεις που επιβάλλει. Γιατί βασικό γνώ-

ρισμα της κοσμοθεωρίας αυτής είναι ότι η αποδοχή της σε υποχρεώνει σε δράση, είναι αυτό που λέμε ότι ο μαρξισμός - λενινισμός συγκροτεί μια ένότητα, ένα αδιαίρετο σύνολο θεωρίας και πράξης. Για να βγασαι, δηλαδή, πρωτοπόρος στην κοινωνία και την κοινωνική κίνηση, δε φτάνει μόνο να ένστερνίζεσαι την πρωτοπόρα θεωρία, μα πρέπει ταυτόχρονα και παράλληλα να παλεύεις έναντι στην αντίδραση και να συνεισφέρεις και να συντελείς και σύ με τις ατομικές σου προσπάθειες, ένταγμένος στο ένιαίο σύνολο, στον κοινό σκοπό, που είναι να επικρατήσει και να νικήσει η πρόοδος, η πρωτοπόρα θεωρία.

Δε φτάνει όμως ακόμα το να τοποθετείσαι έσύ μόνος σου και να συγκαταλέγεις τον έαυτό σου ανάμεσα σε κείνους που συγκροτούν το κίνημα αυτό, που παλεύει για την πρόοδο, για τον κομμουνισμό. Πρέπει αξία, αντικειμενικά ν' ανταποκρίνεσαι στην αποστολή αυτή.

Έτσι φτάνουμε σε τούτο το συμπέρασμα :

Ο λαϊκός αγωνιστής που είναι ολοκληρωτικά δοσμένος στο κόμμα και στο κίνημα, χωρίς να λογαριάζει κόπους, θυσίες, βάσανα και που όλα τα υποτάσσει στο κίνημα αυτός, που βρίσκει στην κομμουνιστική θεωρία απόλυτη ικανοποιητική απάντηση σε όλα τα έρωτήματα που του βάζει η έποχή, η κοινωνία, η ζωή και η τάξη του και που τελικά συνοψίζονται στην ανάγκη της κοινωνικής μεταβολής ο λαϊκός αγωνιστής που αφιερώνει όλες τις πνευματικές, ψυχικές και σωματικές δυνάμεις για να πραγματοποιηθεί η μεταβολή αυτή, αυτός είναι ο κομμουνιστής, ο πρωτοπόρος μαχητής στη θεωρία και στην πράξη.

Το θέμα μας όμως δεν έξαντλείται έδω. Αντίθετα τώρα μόνον, ύστερα απ' όσα είπώθηκαν πιο πάνω, μπορεί να τοποθετηθεί και να έξεταστεί, από την πλευρά που πρέπει κυρίως να μάς ένδιαφέρει σήμερα.

Πώς πρέπει νανε φτιαγμένος, σχηματισμένος και τι προσόντα πρέπει να συγκεντρώνει ο κομμουνιστής για να μπορεί ν' ανταποκριθεί στο ρόλο και την αποστολή του σαν πρωτοπόρου κοινωνικού αναμορφωτή ;

Μήπως ζητάμε έδω το ιδανικό, το απόλυτο, το τέλειο ; Όχι, γιατί τέτιο δεν υπάρχει. Η ζωή μάς δίνει το υλικό που μάς χρειάζεται. Αποστολή δική μας, που ένσυνειδήτα έπιδιώκουμε τους σκοπούς μας, είναι να διαπλάθουμε το υλικό, τον έαυτό μας έτσι, που να στέκει στο ύψος της αποστολής του, να δίνει για την έκπλήρωση της αποστολής του αυτής το άνωτατο ποσοτικά και το καλύτερο ποιοτικά από τις δυνάμεις που διαθέτει, απ' αυτό που μπορεί να δώσει. Και όταν έδω μιλάμε για όλα αυτά, ο σκοπός μας δεν είναι να δώσουμε συνταγές, που όταν τις διαβάσει κανείς θα μπορέσει αυτόματα να μεταμορφωθεί σε τέλειο και άψευγάδιαστο. Σκοπός μας είναι να καθορίσουμε έρισμένες προϋποθέσεις που τις αποκρυστάλλωσε η

πείρα, ή ζωή, ή πάλη, προϋποθέσεις που πρέπει τὰ μέλη μας και τὰ στελέχη μας νὰ τις ἔχουν ὑπόψη τους, νὰ τις μελετᾶν, νὰ τις συμπληρώνουν και πλουτίζουν με τὴ δική τους θεωρητική και πραχτική συμβολή. Χωρίς ποτέ νὰ ξεχνᾶν τοῦτο δῶ: τὸ νὰ δημιουργηθεῖ κανένας σὲ καλὸ μέλος, σὲ καλὸ στέλεχος τοῦ κόμματος, εἶνε πρῶτα ἀπ' ὄλα και πάνω ἀπ' ὄλα ζήτημα ἀτομικὸ δικό του. Πρέπει φυσικὰ μέσα στὸ ΚΚΕ νὰ ἐπικρατεῖ γενικὰ τὸ γόνιμο και κατάλληλο ἑκεῖνο κλίμα, που θὰ ἐπιτρέπει βασικὰ στὸν καθένα νὰ ξετυλίξει και ν' ἀναπτύξει τις δυνάμεις και ἰκανότητές του ἐξαντλητικά, μέχρι τέλους, ν' ἀποδώσει ὄλα ὅσα αὐτὸς σὰν ἄτομο, ὀργανικὰ μπορεί, νὰ προχωρήσει τόσο ὅσο βαστᾶν τὰ κότσια του.

Μὰ πέρα ἀπ' αὐτὸ ὁ καθένας ἀνοίγει με τις δικές του πιά ἰκανότητες τὸ δρόμο του, ξαίροντας ὅτι με μιὰ ἀδιάκοπη προσπάθεια και δουλειὰ πάνω στὸν ἴδιο τὸν ἑαυτὸ του μπορεί πάντα νὰ καλυτερεύει και τελειοποιεῖ τὸν ἑαυτὸ του, ν' ἀποχτᾶ κάτι ἀνώτερο, που δὲν τὸ εἶχε πρῖν, νὰ διώχνει κάτι κακό, που τὸν ἐμποδίζει και τότε βλάφτει νὰ ὑψώνεται ἀδιάκοπα, νὰ ἐκπληρώνει ὀλοένα και πιὸ ἀποδοτικὰ τὴν ἀποστολή του.

Τὸ σημεῖο αὐτὸ ἔχει πρωταρχική σημασία και πρέπει νὰ ἐπιμεινουμε σ' αὐτό. Με τὸ στασιῶ εἶτε ψεύτικα δὲ μπορείς νὰ γίνεις κάτι που δὲν τὸ ἀξίζεις. Και ἂν ὑποθεθεῖ πῶς γίνεσαι, γρήγορα θὰ πέσεις. Μέσα στὸ Κόμμα πρέπει νὰ ἐπικρατεῖ τὸ καθεστῶς, που διευκολύνει τὸ κάθε μέλος νὰ πραγματοποιεῖ τὴν ἀποστολή του. Φυσικὰ γίνονται και παρατράγουδα, που δὲν ἀλλοιώνουν ὅμως τὸ βασικὸ αὐτὸ χαρακτηριστικὸ τοῦ κόμματός μας και τὸ κόμμα μας ξεριζώνει με συνέπεια τὰ παρατράγουδα αὐτά. Μέσα σ' αὐτὸ τὸ καθεστῶς ὁ καθένας βρίσκει τὴ θέση που τοῦ ἀνήκει, που τοῦ ἀξίζει, που καταχτᾶ με τὴν κομματική ἀτομικότητά του, με τὸ σπαθί του. Μὰ αὐτὸ δὲ γίνεται αὐτόματα. Οὔτε μπορεί νὰ γίνεται αὐτόματα. Μέσα στὸ ΚΚΕ ἡ κομματικὴ ἱεραρχία διαμορφώνεται σὰν ἀποτέλεσμα φυσικῆς ἐπιλογῆς, μέσα στη θεωρητική και πραχτική δουλειά, μέσα στὴν ὄλη κομματικὴ ἐργασία, πάλη, ἀνάδειξη. Και φυσικὰ, ἑκεῖνος προχωρεῖ σταθερὰ και περισσότερο, που συγκεντρώνει τις καλύτερες προϋποθέσεις. Ἐκεῖνος δηλαδή που ξεκινώντας ἀπὸ τὰ πρωταρχικὰ «φυσικὰ» ἐμπόδια που διαθέτει, δουλεύει και τελειοποιεῖ τὸν ἑαυτὸ του ἀκούραστα και ὀλόπλευρα, τείνοντας νὰ φτάσει τὸ ἀνώτατο ὄριο τῆς κομματικῆς ἀπόδοσης που μπορεί νὰ πετύχει. Ἄς μὴν ξεχνᾶμε ποτέ ὅτι τὸ στέλεχος μόνο του δημιουργεῖ τὴ θέση και τὸ μέλλον του, χαράζει τὴ σταδιοδρομία του βρίσκοντας στὸ κόμμα τὴν κάθε δυνατὴ συμπαράσταση, ἐνθάρρυνση, προώθηση, βοήθεια που ἀξίζει. Μόνο και ἐφόσον ξεκινᾶ ἀπ' αὐτοῦ μπορεί μετὰ νὰ ζητᾶ ἀπὸ τὸ κόμμα και τὸ ἐσωκομματικὸ καθεστῶς ὄλα ἐκεῖνα τὰ πρόσθετα στοιχεῖα, που θὰ τὸ βοηθήσουν, θὰ τὸ διευκολύνουν νὰ ξεδιπλώσει τις ἰκανότητές του μέχρι τέλους.

Καὶ μὴν ξεχνᾶμε ἀκόμα ὅτι, αὐτὸ πού λέμε γόνιμο ἔσωκομματικὸ κλίμα καὶ δημοκρατικὴ ζωὴ, συγκροτεῖται, διαμορφώνεται μέσα στὸ κόμμα, τελικὰ καὶ ἀπὸ τὴν ἀτομικὴ συμβολὴ τοῦ κάθε στελέχους πρὸς τὴν κατεύθυνση αὐτή, συμβολὴ πού πρέπει νὰ διέπεται ἀπὸ τὸ ἀνώτερο πνεῦμα τῆς κομμουνιστικῆς κομματικότητος. Καὶ αὐτό, ἡ συμβολὴ ἀπὸ τὸ κάθε μέλος καὶ στέλεχος μας πρὸς τὴν κατεύθυνση αὐτή, εἶνε μιὰ ἀπὸ τὶς πιὸ κομματικὲς ὑποχρεώσεις, μιὰ ἀπὸ τὶς πιὸ ψηλὲς ιδιότητές του.

ΠΟΥ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΤΕΙΝΕΙ ΤΟ ΣΤΕΛΕΧΟΣ ΤΟΥ ΚΚΕ;

Ἐδῶ ξαναρχόμαστε στὴν ἀρχικὴ διαπίστωση: Πρέπει νὰ ἐπιδιώκουμε ὅσο χωράει πιὸ καλὴ ὑγεία, σωματικὴ—ψυχικὴ—πνευματικὴ, γιὰ νὰ μποροῦμε ἔτσι ν' ἀποδίδουμε γιὰ τὸ κόμμα τὸ ἀνώτατο. Γερό μυαλὸ σὲ γερό κορμὶ συγκροτοῦν τὸν ἀγωνιστὴ—μέλος τοῦ ΚΚΕ σὰν ἀτομικὴ, φυσικὴ μονάδα.

Η ΣΩΜΑΤΙΚΗ ΑΓΩΓΗ ΤΟΥ ΚΟΜΜΟΥΝΙΣΤΗ

Ὁ κομμουνιστὴς πρέπει ἀδιάκοπα νὰ τείνει νᾶχει γερό κορμὶ, νὰ κρατᾶ ἀκμαῖες καὶ ν' ἀναπτύσσει τὶς σωματικὲς δυνάμεις του. Προσπαθεῖ, ὅσο τοῦ εἶνε δυνατό, νὰ ἐξασφαλίζει ὑγιεινὲς συνθῆκες διαβίωσης. Κοιμᾶται φυσικὰ μὲ ἀνοιχτὸ παράθυρο. Ἀγαπᾶ τὸ νερό, τὸ πολὺ νερό. Κάνει τὴν κανονικὴ πρωινὴ γυμναστικὴ του. Ἀγαπᾶ τὸν καθαρὸ ἀέρα. Τὸ βουνό, τὴ θάλασσα. Τὸ στέλεχος μας, πού εἶνε ἀφοσιωμένο ὀλόκληρο στὴν κομματικὴ ἐπίδοση, πρέπει νὰ ἀπασχολεῖται καὶ μὲ μιὰ ὀρισμένη φυσικὴ δουλειά, πρὸ παντὸς οἱ διανοούμενοί μας. Οἱ ἐργάτες μας δὲν πρέπει νὰ ξεχνᾶν τὴν εἰδικότητά τους, νὰ τὴ βελτιώνουν τεχνικὰ ὅσο εἶνε δυνατό, γιατί πάντα θὰ τοὺς χρειάζεται καὶ στὴν κομματικὴ τὸς ζωὴ. Δίχως νὰ τὸ κάνουν σκοπὸ τοὺς τὰ μέλη μας, ἐκτὸς ἀπ' αὐτὰ πού δουλεύουν εἰδικὰ στὸν τομέα αὐτόν, ἐπιδίδονται ἀνάλογα μὲ τὴν κλίση τους καὶ στὸν ἀθλητισμὸ, συνεχίζοντας ἔτσι καὶ μιὰ ἔμφυτη, θὰ μποροῦσε κανένας νὰ πεῖ, λαϊκὴ μας παράδοση. Τὸ κολύμπι, τὸ κυνήγι, ἡ σκοποβολὴ καὶ ἄλλες ἀκόμα σωματικὲς ἀθλητικὲς ἐπιδόσεις δὲ θᾶπρεπε ν' ἀφήνουν ἀδιάφορα τὰ μέλη καὶ τὰ στελέχη μας. Τὸ βασικὸ ἐδῶ θὰ πρέπει νᾶνε νὰ διατηροῦμε μιὰ τέτια ἰσορροπία ἀνάμεσα στὶς σωματικὲς καὶ πνευματικὲς μας δυνάμεις, πού θὰ μᾶς ἐπιτρέψει νὰ πετυχαίνουμε κάθε φορὰ μιὰ ἀνώτατη, συνεχῆ κομματικὴ ἐπίδοση. Εἶνε ὅλα αὐτὰ ἕνας τομέας πού ὁ καλὸς κομμουνιστὴς, τὸ στέλεχος μας, δὲ μπορεῖ καὶ δὲν πρέπει νὰ τὸν ἀγνοήσει. Φυσικὰ τὸ κόμμα μας καὶ τὰ στελέχη μας δὲ διαθέτουν πάντα τὰ ὑλικά ἐκεῖνα μέσα πού χρειάζονται πολλὲς φορές καὶ γιὰ μιὰ στοιχειώδη ὑποφερτὴ ἀκόμα ζωὴ. Μέσα στὰ πλαίσια ὅμως ἀπὸ δυνατότητες, πού κάθε φορὰ διαθέτουμε, πρέπει νὰ προ-

σπαθοῦμε νὰ κάνουμε ὅσα μπορούμε πρὸς τὴν πιὸ πάνω κατεύθυνση. Ὁ κομμουνιστὴς στὶς οἰκογενειακές του συνθῆκες, μέσα στὸ σπιτικό περιβάλλον του, ἐπιδιώκει πάντα νὰ ἐξασφαλίζει πολιτισμένες σχέσεις, ὅσο φτωχικές καὶ ἂν εἶνε. Καλὸς γιὸς εἶτε κόρη καὶ στοργικὸς καὶ ὑποδειγματικὸς γονιὸς καὶ οἰκογενειάρχης, ὁ κομμουνιστὴς προβάλλει καὶ στὸν τομέα αὐτὸν πρότυπο. Ξαίρει ὅτι ὁμαλές οἰκογενειακές σχέσεις καὶ συνθῆκες τονώνουν σημαντικὰ τὴν κομματική του δουλειὰ καὶ τὴν ἀτομικὴ ἐπίδοσή του. Ὁ κομμουνιστὴς προσέχει καὶ ὀργανώνει ὅσο τοῦ ἐπιτρέπουν οἱ οἰκονομικές του δυνατότητες τὴν ὑγιεινὴ τῆς κατοικίας καὶ τῆς διατροφῆς του, τὸ ντύσιμο, τὴν ἐμφάνισή του. Εἶνε αὐτονόητο ὅτι τὸ κόμμα βοηθάει ὅσο μπορεί τὰ μέλη του ποὺ τοῦ εἶνε δοσμένα ὀλοκληρωτικὰ καὶ πρῶτὰ ἀπ' ὅλα ἐκεῖνα, ποὺ ἀπὸ τὴν κακοπέραση, τὶς δυσκολίες, τὶς καταδιώξεις καὶ τὰ βασανιστήρια ἀποκτοῦνε μιὰ κλονισμένη εἶτε τσακισμένη ὑγεία. Ὁ ταξικὸς ἐχθρὸς κάνει ὅλα ὅσα κάθε φορὰ μπορεί γιὰ νὰ θέτει σωματικὰ ἐκτὸς μάχης τὰ καλύτερα παιδιά μας. Ὁ κομμουνιστὴς εἶνε γέννημα καὶ θρέμμα τῆς ἀνέχειας, τοῦ σκληροῦ καὶ ἀμείλιχτου ἀγῶνα ἐνάντια στοὺς ἐκμεταλλευτές. Ἀντιμετωπίζει στὴ ζωὴ του τὶς πιὸ μεγάλες καὶ δύσκολες μπόρες. Καὶ ὅσο πιὸ καλὰ εἶνε προετοιμασμένος γι' αὐτές, τόσο μὲ μεγαλύτερη ἐπιτυχία τὰ βγάζει πέρα. Ἡ σωματικὴ ἀντοχὴ καὶ ὑγεία εἶνε ἐδῶ μιὰ βασικὴ προϋπόθεση, ποὺ πρέπει πάντα νὰ τείνουμε νὰ τὴν ἔχουμε ὅσο χωρᾶ πιὸ εὐνοϊκὴ γιὰ μᾶς. Τὸ κόμμα μας δὲν κάνει φυσικὰ πολιτικο-κομματικὸ ξεχώρισμα ἀνάμεσα στοὺς γερούς καὶ τοὺς ἄρρωστους. Μὰ ἡ κομματικὴ ἀπόδοση ἀνάμεσά τους εἶνε, ἔτσι εἶτε ἀλλιῶς, διαφορετικὴ. Ὁ γερὸς ρίχνεται στὴ δουλειὰ μὲ ὅλες τὶς δυνάμεις του. Τὸν ἀδύνατο καὶ ἄρρωστο πρέπει τὸ κόμμα νὰ τὸν προσέχει πιὸ πολὺ καὶ πρέπει νὰ προσέχει καὶ ὁ ἴδιος τὸν ἑαυτὸ του. Καὶ ὁ νέος εἶτε ἡ νέα, ποὺ ξεκινᾶν μόλις στὴν κοινωνικὴ καὶ πολιτικὴ δράση, πλουτισμένοι ἀπὸ τὴν πείρα μας, προσέχουν πολὺ τὸν τομέα αὐτὸν καὶ προετοιμάζουν, σ κ λ η ρ α γ ω γ ο ὕ ν τὸ σῶμα τους, τὸ κάνουν πιὸ ἱκανὸ νὰ ἀντιμετωπίσει καὶ νὰ νικήσει τὶς φουρτοῦνες καὶ τὶς δυσκολίες τοῦ ταξικοῦ ἀγῶνα ποὺ τοῦ ἀφιερώνουν τὴ ζωὴ τους. Γερὸ κορμί, ἀκμαῖες φυσικὲς δυνάμεις εἶνε ἓνα ἀπὸ τὰ πιὸ πολύτιμα ἀγωνιστικὰ κεφάλαια ποὺ χρειάζεται ὁ στρατευμένος κομμουνιστὴς, τὸ μέλος τοῦ ΚΚΕ, γιὰ ν' ἀνταποκριθεῖ ἀντάξια στὴν ἀποστολὴ του. Καὶ μὲ τὴν τέτια ἐπίγνωση τὸ μέλος μας κάνει ὅλα ὅσα μπορεί πρὸς τὴν κατεύθυνση αὐτὴ.

Η ΨΥΧΙΚΗ ΥΓΕΙΑ ΤΟΥ ΚΟΜΜΟΥΝΙΣΤΗ

Τὸ γερὸ κορμί ἔχει τὴν ἐπίδρασή του, εἶτε καλύτερα, ἀποτελεῖ προϋπόθεση, γιὰ μιὰ ἀκμαῖα ψυχικὴ διάθεση καὶ κατάσταση, ὅπως καὶ αὐτὴ ἐπιδρᾶ θετικὰ εἶτε ἀρνητικὰ πάνω στὸ κορμί. Τὴν ψυχικὴ του ὑγεία ὁ κομμουνιστὴς πρέπει νὰ τὴν προσέχει ὄχι λιγότερο ἀπὸ

κάθε τι άλλο. Έδω πρώτα απ' όλα δυο πράγματα πρέπει να ξαίρουμε. Πρώτα, ο κομμουνιστής, περισσότερο ίσως από κάθε άλλον, στη δύσκολη, πολυσύνθετη και υπεύθυνη δουλειά του, που τόσα απρόοπτα και αλλαγές παρουσιάζει και που κάθε τόσο τότε φέρνει μπροστά σε καινούρια προβλήματα και νέες καταστάσεις, χρειάζεται την ψυχική του ισορροπία, μια γερή ψυχική άντοχή.

Δεύτερο, οι δυσκολίες, δοκιμασίες και στερήσεις της ζωής, οι καταδιώξεις και φυλακίσεις, τα βασανιστήρια και οι άγριότητες του ταξικού έχθρου, βάζουν και την ψυχική άντοχή του κομμουνιστή αγωνιστή κάτω από την πιο σκληρή δοκιμασία. Είναι ζήτημα αν άλλες ανθρώπινες ομάδες και μονάδες περνάν τέτοιες δοκιμασίες κάτω από τις συνθήκες και για τα χρονικά όρια που τις ζει ο κομμουνιστής, που του γιομίζουν ολόκληρη σχεδόν τη ζωή.

Έτσι βλέπουμε πώς οι απαιτήσεις που ο αγώνας προβάλλει στον ψυχικό εξοπλισμό του κομμουνιστή είναι πραγματικά μεγάλες. Και στην περίπτωση μας το ζήτημα δεν πρόκειται ούτε μπορεί να αντιμετωπισθεί στοιχειακά, αυθόρμητα, όπως τα φέρει ή τύχη.

Και έδω, όπως και σ' ολόκληρη την πολύπλευρη επίδοση του κομμουνιστή, χρειάζεται μελέτη, πρόγραμμα, εξάσκηση, προοπτική, έπιστημονικό σύστημα, πρόβλεψη και εφαρμογή, ψυχική ισορροπία, διαύγεια και έτοιμότητα· ψυχραιμία και επαναστατικό θάρρος· σωστή αναμέτρηση και αποφασιστικότητα· μέτρο, ήρεμία, συγκράτηση· όχι άσκοποι και υπερβολικοί ένθουσιασμοί, όχι απότομες μεταπτώσεις· όλα αυτά είναι ιδιότητες που πρέπει να καλλιεργεί, να αναπτύσσει και να κατέχει ο κομμουνιστής. Με λίγα λόγια ο κομμουνιστής πρέπει να έχει γερά, άτσαλένια, όπως συνηθίζουν να λένε, νεύρα. Ψυχικά ο κομμουνιστής συγκροτεί ένα ισορροπημένο σύνολο. Αυτό είναι απαραίτητο για να μπορεί ν' αναλύει και να μελετά την κατάσταση, να καταλήγει σε συμπεράσματα, ν' αποφασίζει και να εκτελεί αυτά που αποφάσισε, ανάλογα την κάθε φορά με την κατάσταση την αντικειμενική που υπάρχει.

Μα αυτό δεν αποχτιέται έτοιμο. Ξεκινώντας από τα έφοδια εκείνα που ή φύση, ή ζωή και ή κοινωνική άγωγή του έδωσαν, ο κομμουνιστής από κεί και πέρα συνειδητά πιά παρακολουθεί, συμπληρώνει, εξασκεί και άτσαλώνει τον ψυχικό του εξοπλισμό. Το ξάφνιασμα μπροστά σε μια καινούρια κατάσταση, σ' ένα νέο γεγονός και το χάσιμο της ψυχραιμίας είναι θανάσιμος κίνδυνος για το μέλλον μας και πολύ περισσότερο για το υπεύθυνο καθοδηγητικό στέλεχος.

Οι συνθήκες της ζωής και του άγωνα αναγκάζουν τον κομμουνιστή να γίνεται και σκληρός. Η ταξική αυτή σκληρότητα και το μίσος έναντι στην έκμετάλλευση και τους καταπιεστές, στοιχεία όργανικά στη συγκρότηση του αγωνιστή, όχι μόνο δεν αποκλείουν, μα αντίθετα προϋποθέτουν μιαν ανώτερη ανθρώπινη συναντίληψη, μιαν

ύψηλή κομματική συντροφικότητα, μιὰ ύγιη εύαισθησία άπέναντι σέ κάθε κοινωνικό πόνο και ταξική άδικία. Άκριβώς γιατί άγαπά ό κομμουνιστής, μισεί. Άγαπά περισσότερο άπό κάθε άλλον την τάξη, τον τόπο, τό λαό του, γι αυτό και μισεί, τό ίδιο περισσότερο άπό κάθε άλλον, τους έκμεταλλευτές και βασανιστές του λαού του.

Μά και έδω κυριαρχεί πάνω του ή ταξική, ή κομματική ώφελιμότητα. Δέ θολώνει τό μυαλό του όσο και άν μισεί. Διατηρεί πάντα τή διαύγειά του και άποφασίζει πάντα ψύχραιμα. Άκόμα και στο θάρρος του, πού φτάνει μέχρι και τήν αυτοθυσία, όταν αυτό είνε άναγκαίο, ό κομμουνιστής ποτέ δέ χάνει τό άναγκαίο μέτρο και ποτέ τό θάρρος του δέν τον έξωθει μέχρι τον παραλογισμό, γιατί αυτό πιά δέν είνε τό ψύχραιμο συνειδητό θάρρος πού χαρακτηρίζει τον άγωνιστή μας.

Και στις πιό μεγάλες άναποδιές και ύλικές στερήσεις, ό κομμουνιστής δέ γίνεται μουρμούρης και γκρινιάρης. Ξαίρει νά βρίσκει τον έαυτό του και νάνε καλοδιάθετος και στις πιό δύσκολες στιγμές, έτοιμος ν' άντιμετωπίσει πάντα και τό χειρότερο χωρίς ποτέ νά πάψει νά παλεύει για τό καλύτερο. Για τον κομμουνιστή δέ θα πρέπει νά ύπάρχει «αυτό μουρθε ξαφνικά, δέν τό περίμενα» και μέσα στη διαπίστωση αυτή νά χάνει τά νερά του και νά πελαγώνει.

Τό μέλος και τό στέλεχος μας προσέχουν πολύ τήν ψυχική τους άγωγή. Μέσα στη ζωή, στην πάλη, μέσα στην όργάνωσή τους καλλιεργούν και έπισωρεύουν όλες έκείνες τις ψυχικές ιδιότητες πού τους έπιτρέπουν νά θέτουν στη διάθεση του κόμματος μιá άρτια ψυχικά ανθρώπινη μονάδα, ίκανή ν' άντέξει και ν' άντεπεξέλθει νικηφόρα στις μικρές και μεγάλες μπόρες και δοκιμασίες του ταξικού άγώνα.

Σάν γέννημα τής έποχής, τής κοινωνίας, τής τάξης του ό κομμουνιστής δέ μπορεί, άπό μιá όρισμένη πλευρά, παρά νά έκφράζει σάν ψυχοσύνθεση και τις άντινομίες και άντιθέσεις πού αυτές συγκεντρώνουν. Δέ μπορεί νά μην άγαπά και νά μη μισεί ταυτόχρονα. Νά μην είνε και καλός και σκληρός και πολύπλευρος και μονοκόματος. Όλα όμως αυτά τά διέπει μιá άνώτερη κομματική σκοπιμότητα ή έξυπηρέτηση του λαού, τό συμφέρον του κομμουνισμού. Αυτόο μέσα βρίσκουν τή λύση και τή «συναρμολόγησή» τους οί «άντιθέσεις» πού συγκεντρώνει και φέρνει μαζί του.

Ο ΚΟΜΜΟΥΝΙΣΤΗΣ ΣΑΝ ΧΑΡΑΚΤΗΡΑΣ

Βασικά, φυσικά, δέν ξεχωρίζονται οί ψυχικές ιδιότητες άπό τά προσόντα πού συγκροτούν τον άτομικό χαρακτήρα του ανθρώπου. Όμως όταν έμεις οί έλληνες μιλάμε για χαρακτήρα έννοούμε κάτι κάπως ξεχωριστό, ιδιαίτερο, πιό άτομικό μά και πιό δικό μας, λαϊκό, έθνικό. Μ' αυτή τήν έννοια ό κομμουνιστής είνε χαρακτήρας. Δίπλα δηλαδή, στην κομμουνιστική - κομματική και λαϊκή - άγωνιστική άτομι-

κότητά του, συγκεντρώνει στο πρόσωπό του και τὰ καλύτερα, τὰ πιὸ εὐγενικὰ ἔθνικολαϊκὰ προσόντα καὶ προτερήματα, πού χαρακτηρίζουν τὸν Ἕλληνα, τὸ ρωμιό.

Λογουχάρη, ὁ κομμουνιστὴς ἔχει λόγο γερὸ καὶ σταθερὸ, πού τὸν κάνουν σεβαστὸ καὶ ὑπολογίσιμο. Ὁ λόγος πού δίνει ὁ κομμουνιστὴς, εἶνε λόγος πού ξεκινᾷ πάντα ἀπὸ τὸ συμφέρο τοῦ ἀγῶνα καὶ τοῦ κόμματος.

Ὁ κομμουνιστὴς ἔχει κομματικὸ καὶ λαϊκὸ φιλότιμο, τὸν χαρακτηρίζει, δηλαδή, ἡ πιὸ εὐγενικὰ φιλοδοξία νᾶνε πάντα πρῶτος καὶ καλύτερος στὴν ἐξυπηρέτηση τοῦ λαοῦ, στὴν κομματικὴ δουλειὰ καὶ ἀπόδοση.

Ὁ κομμουνιστὴς ἔχει εὐθύτητα καὶ συνέπεια. Δὲν ὑποχωρεῖ ἀπὸ τὸ σωστὸ δρόμο πού χάραξε καὶ τὸν ἀκολουθεῖ μὲ συνέπεια μέχρι ἐξάντληση, ὡσότου φτάσει τὸ τέρμα πού ἔβαλε, μικρὸ εἴτε μεγάλο, μερικὸ εἴτε γενικὸ. Στὴ συνέπειά του αὐτὴ συγκεντρώνει ὑπομονὴ καὶ ἐπιμονὴ ἀτράνταχτη, ἐμμονὴ καὶ πείσμα ἀκόμα ὅταν αὐτὸ χρειάζεται, πείσμα θετικὸ καὶ γόνιμο καὶ ὄχι στεῖρα χοντροκεφαλιά.

Ὁ κομμουνιστὴς ἔχει τιμιότητα, ἐντιμότητα, ἀνιδιοτέλεια καὶ ἀκεραιότητα. Κάνει τὴ δουλειὰ καὶ τὸ καθῆκον του ἀπὸ συνείδηση καὶ ἐσωτερικὴ ἀνάγκη. Ἡ καυχησιολογία καὶ ἡ ἐπίδειξη τοῦ εἶνε ἀπόλυτα ξένα πράματα. Σιωπηλὸς καὶ μετριοφρονας συγκεντρώνει ἀκόμα τὸν πατροπαράδοτο ἑλληνικὸ λαϊκὸ ἱπποτισμὸ, τὴ λαϊκὴ εὐγένεια πού τόσο πλούσια ἐκδηλώνεται στὴν ἑλληνικὴ φιλοξενία.

Ὁ κομμουνιστὴς εἶνε εἰλικρινὴς ὄχι ὅμως καὶ εὐκολόπιστος. Ὅταν ἔχει ἀπέναντί του μιὰ ἔντιμη διάθεση, δὲν ἔχει κανένα λόγο νὰ μὴν εἶνε καὶ αὐτὸς εἰλικρινής.

Νὰ μερικὲς ἀπὸ τὶς καλύτερες πλευρὲς τοῦ λαϊκοῦ μας χαρακτήρα. Ὁ κομμουνιστὴς καλλιεργεῖ καὶ ἀναπτύσσει τὶς πλευρὲς αὐτές. Συγκροτοῦν τὴ ρωμέικη ἑλληνικὴ πλευρὰ τοῦ Ἕλληνα λαϊκοῦ ἀγωνιστῆ, τοῦ διατηροῦν τὸ ντόπιο ἔθνικὸ χρῶμα στὴν ἀτομικὴ συγκρότησή του, πού ἀποτελεῖ μιὰ ἐνιαία ὀργανικὴ σύνθεση μὲ τὴ διεθνιστικὴ του πλευρὰ, πού τὸν κάνει ἀπόλυτα ξένο πρὸς κάθε τυφλὸ ἔθνικισμὸ καὶ φυλετικὸ ἐγωισμὸ. Ὁ λαϊκὸς ἀγωνιστὴς δὲν κάνει διάκριση ἀνάμεσα σὲ ράτσες, τοποθετεῖ τὸν ἑαυτὸ του ἰσότητι καὶ ἰσάξιο ἀνάμεσα στοὺς ἄλλους πού ἀγωνίζονται καὶ αὐτοὶ γιὰ τὸ καλὸ τοῦ λαοῦ των, μὰ θέλει μὲ τὰ ἔργα του νὰ εἶνε πρῶτος καὶ καλύτερος.

ΟΙ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟΙ ΟΡΙΖΟΝΤΕΣ ΤΟΥ ΚΟΜΜΟΥΝΙΣΤΗ

Ἀπ' αὐτὴ τὴν κοινωνικὴ ἀποστολὴ του οἱ πνευματικοὶ ὀρίζοντες τοῦ κομμουνιστῆ ἀγκαλιάζουν ὅλο τὸν κόσμο. Αὐτὸ σημαίνει ὅτι ὁ κομμουνιστὴς στέκει στὸ γενικὸ πνευματικὸ - ἐκπολιτιστικὸ ὕψος τῆς ἐποχῆς του, βρίσκεται γενικὰ στὸ μέσο ὕψος, στὸ μέσον ὄρο, στὴ γενικὴ αὐτὴ ἐξέλιξη, κρατώντας πάντα τὴν πρωτοπορεία στὸν κοινωνικὸ καὶ πολιτικὸ τομέα.

Τι πάει νά πεί αυτό ; "Ενας κομμουνιστής και άκόμα πιό πολυ ένα στέλεχος του ΚΚΕ χώρια από τὸ σχολειό και τὸ Πανεπιστήμιο, ὅπου σὰ μαθητῆς και φοιτητῆς εἶνε ὑπόδειγμα, χώρια από τὴν ειδικότητά του, πού πρέπει νά τὴν κατέχει καλά, νά τὴν προωθεῖ και ὅπου πρέπει νά'νε πρωτοπόρος και ἀνακαινιστής, κατέχει και τὴν ἀναγκαῖα ἐγκυκλοπαιδική μόρφωση πάνω στους βασικούς τομεῖς μέσα στὴν παγκόσμια ἐκπολιτιστική, πνευματική και ἐπιστημονική κίνηση και συγχρονίζεται ἀδιάκοπα. Ἐνδιαφέρεται γιὰ τὴν παγκόσμια πρωτοπόρα διανόηση, τίς κορυφές της και τὴν πνευματική παραγωγή τους. Και πολυ περισσότερο παρακολουθεῖ τὴ ντόπια πνευματική κίνηση. Ἐνδιαφέρεται γιὰ τὴ λογοτεχνική φιλολογία, τὸ θέατρο, τὴ μουσική, τίς εἰκαστικές τέχνες και καλλιεργεῖ και τίς ἀτομικές τους κλίσεις. Τὸν ἐνδιαφέρει και ὁ κινηματογράφος στὴν ἴπροοδευτική του παραγωγή, τὸ ραδιόφωνο, ντόπιο και ξένο. Ὅλα αὐτὰ με τὸ σωστὸ μέτρο και πάντα από τὴ σκοπιὰ τῆς κομματικῆς σκοπιμότητας. Ἐδῶ ἰδιαίτερη προσοχή πρέπει νά δώσουμε στις ξένες γλώσσες. Τὰ μέλη και τὰ στελέχη μας πρέπει νά'χουν τὴ φιλοδοξία, ἐκτός από τὴ μητρική τους γλώσσα, τὴ δημοτική, πού πρέπει νά τὴν κατέχουν ὅπως ὅποτε καλά, νά μάθουν τουλάχιστο και μιὰ ξένη γλώσσα. Ἐδῶ τὴν πρώτη θέση κατέχουν τὰ ρούσικα. Εἶνε ἡ πρώτη γλώσσα στὴ χώρα με τὸν πιό πρωτοπόρο κοινωνικό σχηματισμό. Στὴν πνευματική παραγωγή της μπορεῖ ὁ κομμουνιστής και ὁ κάθε προοδευτικὸς ἄνθρωπος νά βρεῖ ἱκανοποίηση σὲ ὅλους τοὺς τομεῖς τῆς κοινωνικῆς, οἰκονομικῆς, πολιτικῆς, ἐπιστημονικῆς, πνευματικῆς και ἐκπολιτιστικῆς ζωῆς και ἐπίδοσης. Ξαίροντάς κανέναν ρούσικα και παρακολουθώντας τὴν πνευματική ζωή και παραγωγή στὴ Σοβιετική Ἐνωση, ὅσο αὐτὸ τοῦ εἶνε δυνατὸ, ἐξασφαλίζει και τὸ συγχρονισμό του πάνω στα ζητήματα πού ἐνδιαφέρουν και ἀπασχολοῦν τὴν προοδευτική ἀνθρωπότητα.

Ὅλα τὰ πιό πάνω, τὰ σχετικὰ με τοὺς πνευματικούς ὀρίζοντες τοῦ κομμουνιστῆ, ἀφοροῦν τὴ γενική, τὴν ἐγκυκλοπαιδική του κατάρτιση. Ὅσο ὅμως και ἂν εἶνε ἀναγκαῖα και χρήσιμα δὲν ἀποτελοῦν παρὰ μόνο τὸ δευτερεύον στὸν πνευματικὸ ἐξοπλισμό πού πρέπει νά'χει τὸ μέλος και τὸ στέλεχος μας, πού γιὰ κύρια και βασική ἀποστολή του ἔχει νά διαφωτίσει, νά ὀργανώσει και νά καθοδηγήσει τίς μάζες στὸν ἀγώνα γιὰ τὴν κοινωνική τους ἀπελευθέρωση, γιὰ τὴ λαϊκή δημοκρατία, τὸ σοσιαλισμό, τὸν κομμουνισμό.

Γι αὐτὸ και στὴ θεωρητική-πολιτική συγκρότηση τοῦ κομμουνιστῆ τὴν πρώτη θέση τὴν ἔχει ἡ μελέτη και ἡ δημιουργική ἀφομοίωση τοῦ μαρξισμοῦ-λενινισμοῦ, πού εἶνε ἡ ἐπιστήμη τῆς γνώσης τοῦ κόσμου γιὰ τὴ μεταβολή του.

Η ΜΑΡΞΙΣΤΙΚΗ - ΛΕΝΙΝΙΣΤΙΚΗ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ ΤΟΥ ΚΟΜΜΟΥΝΙΣΤΗ

Ὁ βασικός σκοπὸς πού βάζουμε στὴ μαρξιστική-λενινιστική θεω-

ρητικοπολιτική δουλειά, είναι να κάνουμε τα μέλη και τα στελέχη μας ικανά να προσανατολίζονται στη ντόπια και παγκόσμια κατάσταση, να καταπιάνονται με αποτέλεσμα και να λύνουν δίχως σοβαρά παραστρήματα τα προβλήματα της οργάνωσης και καθοδήγησης της πάλης των μαζών για το ψωμί και τη λευτεριά τους, για την άπελευθέρωσή τους. Για να τα βγάξει πέρα στην αποστολή του αυτή το στέλεχος μας πρέπει να μελετά, να σπουδάζει και να χωνεύει δημιουργικά την έπιστήμη μας, τη μαρξιστική - λενινιστική κοινωνιολογία, τους νόμους για την κοινωνική εξέλιξη και για τη λαϊκοεπαναστατική δημιουργία της καινούργιας κοινωνίας, για το ότι ο κομμουνισμός θα νικήσει αναπόφευχτα.

Να γιατί η μαρξιστική - λενινιστική κατάρτιση αποτελεί για τον κάθε κομμουνιστή τον άκρογωνιαίο λίθο για όλη του την κομματική θεωρητική και πραχτική συγκρότηση και δράση του.

Το στέλεχος μας βελτιώνει διαρκώς τον έαυτό του θεωρητικά, για να βελτιώνει και ύψώνει άδιάκοπα τη στάθμη της πραχτικής του απόδοσης. Το στέλεχος μας μελετά τους κλασικούς του μαρξισμού λενινισμού, τους Μάρξ - Ένγκελς - Λένιν - Στάλιν, άντλει από την άστειρευτη αυτή πηγή καινούριο πλούτο, νέα πείρα για τη θεωρητική του ανάπτυξη και την πραχτική του δουλειά. Στην εργασία τους αυτή οι κομμουνιστές, άποφεύγοντας τον έκδογματισμό του μαρξισμού - λενινισμού, δέν ξεχνάν ποτέ τη βασική του άρχή, ότι ο μαρξισμός δέν είναι δόγμα, μά καθοδήγηση για δράση. Αυτό άπαιτεί άπό τα στελέχη μας και άπό όλόκληρο το κόμμα έναν άδιάκοπο θεωρητικό συγχρονισμό. Ο σ. Στάλιν στην έκθεσή του στο 18ο Συνέδριο του Κομμουνιστικού κόμματος (μπ.) της ΕΣΣΔ, μιλώντας για «μερικά ζητήματα της θεωρίας» λέει και τουτο δω: «Μπορούμε και πρέπει να έχουμε την άπαίτηση άπό τους μαρξιστές - λενινιστές του καιρού μας να μήν περιορίζονται στο ν' άποστηθίζουν ξεχωριστές γενικές θέσεις του μαρξισμού, μά να διεισδύουν στην ουσία του μαρξισμού, να μάθουν να παίρνουν υπόψη τους την πείρα άπό την είκοσάχρονη ύπαρξη του σοσιαλιστικού κράτους στη χώρα μας, να μάθουν, τέλος, στηριζόμενοι στην πείρα αυτή και με άφειτηρία την ουσία του μαρξισμού, να συγκεκριμενοποιούν ξεχωριστές γενικές θέσεις του μαρξισμού, να τις άποσαφηνίζουν και να τις βελτιώνουν».

Έτσι ο κομμουνιστής μελετώντας ζωντανά τη θεωρία μας, την ουσία της και όχι το γράμμα της, όχι μόνον ο ίδιος συγχρονίζεται θεωρητικά, μά έχει ύποχρέωση να συμβάλλει και ο ίδιος στο παραπέρα δούλεμα της θεωρίας μας, συνεισφέροντας και αυτός άπό την πείρα του και άπό τη δουλειά του στη γενική προσπάθεια.

Σπουδάζοντας τη διδασκαλία μας άπό τις πηγές αυτών που την ίδρυσαν και την προώθησαν παραπέρα, το στέλεχος μας, σε συνδυασμό πάντα με την πραχτική δουλειά του, συγκεντρώνει κυρίως την

προσοχή του σὲ δύο σημεία : πρῶτα στὴ διαλεχτική μας μεθοδολογία, πὺ εἶνε καὶ τὸ πιὸ ἐπαναστατικὸ καὶ ἀποτελεσματικὸ ὄπλο μας. Ἡ διαλεχτική μᾶς ὑποχρεώνει ὄλα τὰ φαινόμενα καὶ τὰ πράγματα στὴ φύση καὶ στὴν κοινωνία, νὰ τὰ βλέπουμε στὴν ἐνότητά τους, στὴν κίνησή τους καὶ στὶς ἀλλαγές τους, ποσοτικές καὶ ποιοτικές, δηλαδὴ στὴ γέννηση, στὸ μέστωμα καὶ στὸ ξεπέρασμά τους, στὴν ἀλληλοσύνδεση καὶ στὴ νομοτέλειά τους, μέσα στὶς ἀντιθέσεις πὺ περικλείουν καὶ πὺ τὰ κινοῦν πρὸς τὰ μπρός. Καὶ δεῦτερο, ξεχωριστά, σ' αὐτὴ τὴν κίνηση πρὸς τὰ μπρός, δηλαδὴ, συγκεντρώνει τὴν προσοχή του στὸ καινούριό πὺ κάθε φορὰ ἢ ἐξέλιξη καὶ οἱ ἀγῶνες φέρνουν μπροστά μας καὶ πὺ ἀπαιτεῖ, τὸ καινούριο αὐτό, τὴν πρωτόβουλη, μελετημένη, συγκεκριμένη ἀντιμετώπιση. Αὐτὴ θᾶνε ἀποτελεσματικὴ μόνον ὅταν σωστά συσχετίζει καὶ συνδέει τὸ καινούριο αὐτό μὲ τὸ προηγούμενό του, μὲ τὶς αἰτίες καὶ τὶς δυνάμεις πὺ τὸ προκάλεσαν, τὸ γέννησαν, τὸ δημιούργησαν καὶ μὲ τὴν παραπέρα ἐξέλιξή του.

Ἐπιδιώκοντας καὶ βελτιώνοντας (συγχρονίζοντας) τὸ γενικὸ θεωρητικὸ ἐξοπλισμό του ὁ κομμουνιστὴς προβληματίζεται καὶ πάνω στὰ καθημερινὰ ζητήματα τοῦ ἀγῶνα καὶ πρὶν ἀπ' ὄλα τοῦ κύκλου ὅπου αὐτὸς δουλεύει εἴτε πὺ καθοδηγεῖ. Ἐπιδιώκει καὶ θεωρητικὰ μὲ τὴ δική του προσωπικὴ συμβολή, νὰ εὐθυγραμμίζει ὅσο μπορεῖ καὶ τὸν τομέα καὶ τὸν κλάδο τὸ δικό του μὲ τὴν ὄλη θεωρητικὴ ἐργασία πὺ κάνει ὀλόκληρο τὸ κόμμα.

Ἐδῶ χρειάζεται μιὰ ἔγκυρη πολιτικὴ ἐνημέρωση πάνω στὴ γενικὴ γραμμὴ τοῦ ΚΚΕ, τὶς θέσεις πὺ κάθε φορὰ προωθεῖ ἰδιαίτερα, τὰ σημεία πὺ τονίζει, τὶς συγκεκριμένες ἀποχρώσεις πὺ κάθε τόσο παίρνει. Χρειάζεται δηλαδὴ, μιὰ στέρεη στρατηγικὴ καὶ τακτικὴ τοποθέτηση τόσο γενικὴ, πὺ σχετίζεται μὲ τὰ παγκόσμια προβλήματα καὶ τὶς διεθνεῖς ἐξελίξεις, ὅσο καὶ μερικὴ, πὺ ἀφορᾶ τὴν ἐσωτερικὴ θέση καὶ κατάσταση, καθὼς καὶ εἰδικὴ, πὺ ἀναφέρεται στὸ συγκεκριμένο τομέα πὺ καθοδηγεῖ εἴτε ὅπου δουλεύει τὸ στέλεχος ἢ τὸ μέλος μας.

Ὁ κομμουνιστὴς σὲ μιὰ ἀπὸ τὶς πιὸ βασικὲς ιδιότητές του εἶνε πολιτικὸς ἠγέτης καὶ καθοδηγητὴς. Αὐτὸ σημαίνει ὅτι καθορίζει προσανατολισμό, χαράζει κατεύθυνση καὶ ὀδηγεῖ καὶ δρᾶ στὴν κατεύθυνση αὐτὴ.

Ἡ ΜΕΛΕΤΗ ΚΑΙ ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΚΑΙ Ο ΚΑΘΟΡΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΓΡΑΜΜΗΣ

Βασικὴ προϋπόθεση γιὰ νὰ χαραχτεῖ ἕνας σωστὸς προσανατολισμὸς εἶνε νὰ γίνει πρῶτα μιὰ σωστὴ μελέτη καὶ ἀνάλυση τῆς κατάστασης. Εἴτε γιὰ μιὰ συγκέντρωση πρόκειται, εἴτε γιὰ ἀρχαιρεσίες στὸ σωματεῖο, εἴτε γιὰ μιὰ ἀπεργία, εἴτε πρόκειται νὰ διατυπωθεῖ ἕνα σύνθημα πολιτικὸ, εἴτε νὰ γίνει μιὰ κινητοποίηση στὸ ἐργοστάσιο κλπ., ἐξετάζεται πρῶτα ψηλαφητὰ καὶ συγκεκριμένα ἢ τοπικὴ κατάσταση καὶ παίρ-

νονται υπόψη και οι γενικότερες συνθήκες. 'Η τέτια συγκεκριμένη ανά-
λυση της κατάστασης θα μᾶς ἐπιτρέψει νὰ καθορίσουμε και τὴν τακτική
ποῦ θ' ἀκολουθήσουμε στὴν κινητοποίησή ποῦ ἐτοιμάζουμε. Δηλαδή ἀπὸ
ποῦ θ' ἀρχίσουμε, ποῖο δρόμο θ' ἀκολουθήσουμε· και ἐδῶ ὑπάγονται οἱ
μορφές ὀργάνωσης και πάλης και τὰ συνθήματα ποῦ θὰ χρησιμοποιή-
σουμε και ποῦ θὰ φτάσουμε, εἴτε ποῦ θέλουμε νὰ φτάσουμε.

Πρῶτα ἀπ' ὅλων πρέπει νὰ διαπιστώσουμε ὅτι ἡ ἀντικειμενικὴ κατά-
σταση ἐπιτρέπει, εἴτε κάνει ὠριμὴ μιὰ κινητοποίηση. Λόγου χάρι δὲ
μποροῦμε ν' ἀποφασίσουμε σὲ μιὰ συνοικία νὰ κινητοποιήσουμε τὸν κό-
σμο γιὰ τὸ νερὸ ὅταν ὑπάρχει νερὸ. "Ὅταν ἔχουμε μιὰ ὑψωση στὶς τι-
μές γιὰ τὰ εἶδη πρώτης ἀνάγκης, εἴτε ὅταν ὁ ἐργοδότης θελήσει νὰ
κατεβάσει τὰ μεροκάματα, τότε ὑπάρχει ἀντικειμενικὰ ὠριμὴ κατάσταση
γιὰ ἀγῶνα, γιὰ ἀπεργία. "Ὅταν γίνει οὕτῃ ἡ διαπίστωση, τότε προχω-
ροῦμε και ἐξετάζουμε ποιά διατάξη δυνάμεων ὑπάρχει στὸν τομέα ὅπου
ὀργανώνεται ἡ πάλη και παίρνουμε ἀνάλογα μέτρα· πῶς στέκει ἡ ἐρ-
γοστασιακὴ ἐπιτροπὴ και ποιά εἶνε ἡ ἐπιρροή της· πῶς στέκει τὸ σω-
ματεῖο· ὁ ἀγῶνας θὰ εἶνε μεμονωμένος εἴτε και ἄλλα ἐργοστάσια εἴτε
κλάδοι εἴτε και ἄλλα λαϊκὰ στρώματα θὰ πάρουν μέρος· ποιές οἱ δυνά-
μεις τοῦ ἐργοδότη· τρομοκρατικὲς και ἀπεργοσπαστικὲς ὀργανώσεις και
δυνάμεις· στάση κρατικῶν ὀργάνων. 'Εδῶ χρειάζεται μιὰ ὄσο χωράει πιὸ
σωστὴ ἐκτίμηση· οὔτε ὑπερτίμηση, οὔτε ὑποτίμηση τῆς δουλειᾶς μας και
τῆς δυνάμεως τοῦ ἀντίπαλου. Χρειάζεται νὰ ὑπολογίσουμε σωστὰ τίς ἐφε-
δρεῖες, ἄμεσες και ἔμμεσες, ποῦ διαθέτουμε, τὴ διάταξη και δυνατότητα
και σειρά χρησιμοποίησής τους, τίς ἐφεδρεῖες τοῦ ἀντίπαλου. Παίρνονται
ἀκόμα ὑπόψη και οἱ «ἀστάθμητοι» ψυχολογικοὶ παράγοντες (λ.χ. ἄλλη
εἶνε ἡ ψυχολογικὴ διάθεση τῆς μάζας ὅταν σὲ ἓνα διπλανὸ ἐργοστάσιο
ἔχει κερδηθεῖ εἴτε χαθεῖ ἓνας ἀνάλογος ἀγῶνας, εἴτε ἂν στὸ ἐργοστάσιο
ὅπου ἐτοιμάζεται ἡ ἀπεργία εἶχε τσακιστεῖ ἡ προηγούμενα μιὰ τρομοκρα-
τικὴ ἐκδήλωση τοῦ ἀντίπαλου). 'Ο συγκεκριμένος καθορισμὸς τοῦ
συσχετισμοῦ τῶν δυνάμεων στὴ δοσμένη στιγμή, μᾶς ἐπιτρέπει νὰ καθο-
ρίσουμε και τὴν πορεία ποῦ θ' ἀκολουθήσουμε, προκήρυξη συνέλευση,
ἀπεργιακὴ ἐπιτροπὴ, ἀπεργιακὸ ταμεῖο και ἀπεργιακὴ φρουρά, ἐντυπη
διαφώτιση, ἀπεργιακὲς συγκεντρώσεις, μαζικὴ αὐτοάμυνα κλπ. Στὴ διάρ-
κεια τοῦ ἀγῶνα χρειάζεται ζωντανή, εὐλύγιστη ἐπιτελικὴ καθοδήγηση,
ἀλλαγὴ συνθημάτων και μορφῶν, ἐλιγμοὶ ἀνάλογα μὲ τὴν κατάσταση,
κινητοποίηση ἐφεδρειῶν (λ.χ. οἰκογένειες ἀπεργῶν), προσθήκη αἰτημάτων
(λ.χ. ὄχι ἀπόλυση ἀπεργιακῆς ἐπιτροπῆς). 'Η βασικὴ ἐπιδίωξη διατη-
ρεῖται στὸ κέντρο. "Αν ὅμως προβάλλει καινούρια κατάσταση μπορεῖ
νὰ προστεθεῖ στὴν πορεία τῆς πάλης και ἄλλο βασικὸ αἴτημα (λ.χ. νὰ
διωχτοῦν ἀπὸ τὸ ἐργοστάσιο χίτες - τρομοκράτες) εἴτε τὸ πρῶτο σύν-
θημα νὰ μειωθεῖ (λ.χ. αὔξηση ὄχι 50% μὰ 30%). Πάντως σὲ ὅλη τὴν
προπαρασκευὴ και διεξαγωγὴ τῆς πάλης, καθοδήγηση και μάζα πρέπει
καθαρὰ νὰ βλέπουν τὸ σκοπὸ και τὸ δρόμο γιὰ τὸ σκοπὸ και νὰ δια-

θέτουν για τὸ σκοπὸ αὐτὸ ὅλες τὶς δυνάμεις χρησιμοποιώντας τες ζωντανά, ἐπιτελικά. Ὁ κομμουνιστὴς καθορίζοντας καθαρὰ τὸ σκοπὸ ποὺ ἐπιδιώκει νὰ φτάσει, δὲν εἶνε ποιεῖ μονοκόματος καὶ ἄκαμπτος. Συνδυάζει ἀνάλογη μὲ τὴ συγκεκριμένη στιγμή καὶ κατάσταση ἀκαμψία καὶ εὐλυγισία, ἀποφασιστικότητα καὶ ὑποχωρητικότητα, χτυπᾷ κατευθεῖαν, μὰ κάνει καὶ ἐλιγμούς.

Τὰ πράγματα φυσικὰ προβάλλουν περισσότερες δυσκολίες καὶ ἀξιώσεις ὅταν δὲν πρόκειται μόνο γιὰ μιὰ σχετικὰ ἀπλὴ κινήσειση σ' ἓνα μεμονωμένο τομέα, μὰ χρειάζεται νὰ ἀντιμετωπισθοῦν πιδὸ σύνθετες καταστάσεις. Στὶς συνθήκες ποὺ ζοῦμε, μὲ τὴν ὀλόπλευρη κρίση ποὺ δέρνει τὸ ἀστοτσιφλικάδικο καθεστῶς, μὲ τὴν ξενικὴ κατοχὴ, τὸ μοναρχοφασιστικὸ καὶ πλουτοκρατικὸ ξεφάντωμα, μὲ τὶς διεθνεῖς περιπλοκές, τὰ προβλήματα ποὺ προβάλλουν εἶνε πολυσύνθετα καὶ ἀπαιτοῦν μιὰ τόσο συνθετικὴ ὅσο καὶ συγκεκριμένη ἀντιμετώπιση. Ἐδῶ τὸ στέλεχος μας πρέπει, παραμένοντας στέρεα στὸ ἔδαφος τῆς πραγματικότητας, νὰ ἔχει πάντα μιὰ καθολικὴ, γενικὴ, τοπικὴ καὶ εἰδικὴ εἰκόνα τῆς κατάστασης. Πρέπει νὰ μπορεῖ νὰ ξανοίγεται ἀγκαλιάζοντας τὴ γενικὴ προοπτικὴ καὶ κίνηση καὶ παράλληλα νὰ ἐντοπίζεται, νὰ ξεχωρίζει τὸ βασικὸ κρίκο πρὸ ἢ προώθησή του ἐπιτρέπει τὴν κηδεμονία, τὸ μαστόρεμα τῶν γεγονότων, τὴ διοχέτευσή τους πρὸς τὴν κατεύθυνση ποὺ δείχνει ἡ πολιτικὴ τοῦ κόμματος. Ἐδῶ πρέπει ὄχι μόνο νὰ κατευθύνουμε τὶς μάζες, μὰ καὶ νὰ ἔχουμε στενὴ ζώντανὴ ἐπαφὴ μαζί τους, νὰ κρατοῦμε τὸν παλμὸ τους, ν' ἀκοῦμε, νὰ ξαίρουμε τί θέλουν, πῶς σκέφτονται οἱ μάζες, νὰ διδασκόμαστε ἀπὸ τὶς μάζες. Συγκεκριμένη, ζωντανή, ἐπιτελική, ἐπιχειρησιακὴ καθοδήγηση, εἶνε ἀπαραίτητη μὰ καὶ δύσκολη δουλειὰ ποὺ ἀπαιτεῖ ἀπὸ τὸ στέλεχος μας συστηματικὴ καὶ ἀτέλειωτη καθημερινὴ προσπάθεια, ἰδεολογικὴ πολιτικὴ βελτίωση καὶ συγχρονισμό. Ἀπαιτεῖ γοργὴ σύλληψη καὶ ἀποφασιστικὴ, εὐλύγιστη ἐκτέλεση, ἀνάπτυξη τῆς ἱκανότητας γιὰ μαρξιστικὴ - λενινιστικὴ ἀνάλυση καὶ σύνθεση ὄλων τῶν ὀλικῶν καὶ ἀστάθμητων στοιχείων, ὄλων τῶν γεγονότων καὶ τῆς εἰδικῆς καὶ γενικῆς κατάστασης.

Θεωρητικὴ ἐπίδοση καὶ πρακτικὴ δουλειὰ στὸ σχολεῖο τῆς ζωῆς καὶ τῆς πάλης προωθοῦν ἀκατάπαυτα τὸ στέλεχος μας πρὸς τὴν κατεύθυνση αὐτὴ. Τοῦ ἐπιτρέπουν ἐπάξια ὀλοένα καὶ καλύτερα ν' ἀνταποκρίνεται πρὸς τὰ καθήκοντά του, πρὸς τὶς ἀπαιτήσεις ποὺ τὸ ΚΚΕ καὶ ὁ λαὸς μας προβάλλουν στὸν κάθε πρωτοπόρο καὶ συνειδητὸ λαϊκὸ ἀγωνιστὴ.

ΤΟ ΚΟΜΜΑΤΙΚΟ ΠΡΟΣΩΠΟ ΤΟΥ ΚΟΜΜΟΥΝΙΣΤΗ

Στὸ κόμμα μας, μέσα στὴ μακρόχρονη καὶ δύσκολη ἀνάπτυξη δουλειὰ καὶ πάλη, ἔχουν κάλλιεργηθεῖ ὀρισμένες κομματικὲς πιδὸ ἰδιότητες, ποὺ τὸ σύνολό τους συγκροτεῖ τὴν καθαυτὸ κομματικὴ πλευρὰ στὴν ἀτομικότητα τοῦ κομμουνιστῆ. Φυσικὰ, ἐδῶ παίρνουμε καὶ ἀφομοιώνουμε

έκεινο τὸ δυνατό, τὸ ὑποδειγματικό, τὸ ξεχωριστὸ καὶ τὸ ἀπαράμιλλο
ποῦ συγκεντρώνει ὁ πιὸ συνεπὴς καὶ ὁ πιὸ πρωτοπόρος λαϊκὸς ἀγωνι-
στής στὸν αἰῶνα μας, ὁ μπολσεβίκος.

Ποιὸ εἶνε τὸ βασικὸ ἐδῶ γνῶρισμα;

Τὸ ἀπόλυτο, τὸ δίχως καμιὰ ἐπιφύλαξη, δόσιμο στὸ κόμμα, ἡ ἀπό-
λυτη, δίχως καμιὰ ἐπιφύλαξη, πίστη στὴν ὑπόθεση, στὰ ἰδανικά ποῦ
πρεσβεύει τὸ κόμμα.

Τὸ πρῶτο προσὸν ποῦ πρέπει νὰ χαρακτηρίζει τὸ στέλεχός μας
εἶνε ὅτι δημιουργεῖ γύρω του, μέσα στὴ δουλειὰ καὶ μὲ βάση τὴν κομ-
ματικότητα καὶ τὶς ἰκανότητές του ἕναν κύκλο ἀπὸ καλὰ καὶ νέα μέλη,
ποῦ τὰ βοηθαεῖ ὅσο μπορεῖ ν' ἀναπτυχθοῦν. Τὰ φροντίζει, τὰ προωθεί,
τὰ βοηθαεῖ νὰ ξεδιπλώσουν ὅλες τὶς καλές πλευρές τους, διορθώνει
φιλόστοργα, συντροφικά μὰ ἐπίμονα καὶ ἀνένδοτα τὶς ἐλλείψεις καὶ τὰ
ἐλαττώματά τους καὶ γιὰ φιλοδοξία του πρέπει ν' ἄχει νὰ τὰ κάνει
καλύτερα ἀπὸ τὸν ἴδιο. Ἐνα ἀπὸ τὰ πιὸ ὑπεύθυνα μελήματά μας πρέ-
πει ν' ἄνε ν' ἀνακαλύπτουμε καὶ νὰ ἐκκολάπτουμε νέες ἀξίες, καινού-
ρια ταλέντα μέσα στὸ κομμαί μας. Τὸ στέλεχός μας μελετᾷ τὰ μέλη
καὶ τοὺς συνεργάτες του, μελετᾷ τοὺς χαραχτηῆρες τους καὶ τοὺς βοη-
θαεῖ, τοὺς δίνει φόρα γιὰ ν' ἀναπτυχθοῦν καὶ ν' ἀποδώσουν τὸ ἀνώτατο
ποῦ μποροῦν, ποῦ οἱ φυσικὲς καὶ διανοητικὲς δυνάμεις τους ἐπιτρέπουν.
Καὶ ἕνα ἀπὸ τὰ πιὸ θανάσιμα ἁμαρτήματα γιὰ ἕνα στέλεχός μας εἶνε
νὰ θεωρεῖ τὸν ἑαυτό του ἀναντικατάστατο, γιὰτι ἔτσι βάζει κι ὅλας
φραγμὸ στὰ καινούρια μέλη ν' ἀναπτυχθοῦν καὶ νὰ προοδεύσουν.

Ἡ αὐτοκριτικὴ εἶνε ἀπὸ τὰ ὀργανικά καὶ τὰ πιὸ ὕψηλά προτε-
ρήματα τοῦ κομμουνιστῆ. Ἐδῶ θὰ πρέπει νὰ προστεθεῖ, ὅτι τὸ προτε-
ρημα αὐτὸ εἶνε ἀπὸ ἐκεῖνα ποῦ ἀποχτιοῦνται πολὺ δύσκολα καὶ ἀπαι-
τοῦν ἕνα ἀνώτατο ἐπίπεδο κομματικότητας. Δίχως ὅμως αὐτό, δὲν ὑπάρ-
χει καλὸ στέλεχος, καλὸ μέλος τοῦ ΚΚΕ. Μὴν ξεχνᾶμε ποτέ αὐτὸ ποῦ
σχετικὰ μᾶς διδάσκουν οἱ μεγάλοι δάσκαλοί μας Λένιν καὶ Στάλιν :

«Ἡ στάση ἑνὸς πολιτικοῦ κόμματος μπροστὰ στὰ λάθη του εἶνε
ἕνα ἀπὸ τὰ σπουδαιότερα καὶ ἀσφαλέστερα κριτήρια γιὰ τὴ σοβαρό-
τητα τοῦ κόμματος καὶ γιὰ τὴν ἐκπλήρωση στὴν π ρ ἄ ξ η τῶν ὑποχρεώ-
σεῶν του ἀπέναντι στὴν τ ἄ ξ η του καὶ τὶς ἐργαζόμενες μ ἄ ζ ε ς. Νὰ
ἀναγνωρίζει ἀνοιχτὰ τὸ λάθος του, νὰ βρίσκει τὶς αἰτίες του, νὰ ἀνα-
λύει τὴν κατάσταση ποῦ τὸ γέννησε, νὰ ἐξετάζει προσεχτικὰ τὰ μέσα
τῆς διόρθωσης τοῦ λάθους, αὐτὸ εἶνε τὸ χαρακτηριστικὸ τοῦ σοβαροῦ
κόμματος, αὐτὸ θὰ πεῖ ἐκπλήρωση τῶν ὑποχρεώσεῶν του, αὐτὸ θὰ πεῖ
διαπαιδαγώγηση καὶ μόρφωση τῆς τ ἄ ξ η ς του καὶ ἔπειτα τῆς μ ἄ ζ α ς»
(Λένιν).

Καὶ πάνω σ' αὐτὸ ὁ σ. Στάλιν προσθέτει : «Αὐτὸ θὰ πεῖ ὅτι, καθῆ-
κον τῶν μπολσεβίκων δὲν εἶνε νὰ κρύβουν τὰ λάθη τους, ν' ἀποφεύ-
γουν τὴ συζήτηση, ὅπως γίνεται συχνὰ σὲ μᾶς, ἀλλὰ ν' ἀναγνωρίζουν
τίμια καὶ ἀνοιχτὰ τὰ λάθη τους, νὰ παίρνουν τίμια καὶ ἀνοιχτὰ τὰ

ἀναγκαῖα μέτρα γιὰ νὰ διορθωθοῦν αὐτὰ τὰ λάθη, νὰ διορθώνουν τὰ λάθη τους τίμια καὶ ἀνοιχτά».

Μόνον ὅταν τὸ στέλεχος μας μάθει νὰ κάνει αὐτοκριτική γιὰ τὰ λάθη του, θὰ ἔχει καὶ ὄλο τὸ κῦρος νὰ κάνει γόνιμη καὶ ἀποδοτική κομματική κριτική γιὰ τὰ λάθη ποὺ κάνουν οἱ συνεργάτες του.

Ἡ αὐτοκριτική ἐπιτρέπει στὸ στέλεχός μας σωστά νὰ ἐκτιμᾷ καὶ νὰ τοποθετεῖ τὸν ἑαυτό του, νὰ ἔχει τὸ γνῶθι σαυτόν, νὰ ξαίρει τί πάνω κάτω μπορεῖ νὰ κάνει καὶ τί δὲ μπορεῖ. .

Ξεκινώντας ἀπὸ μιὰ τέτια προϋπόθεση· μπορεῖ παραπέρα πιὸ σωστά νὰ ἐκτιμᾷ καὶ ν' ἀξιοποιεῖ τοὺς συνεργάτες του.

Τὸν κομμουνιστὴ ποτὲ δὲν τὸν χαρακτηρίζει ἡ αὐτοϊκανοποίηση καὶ ἡ ἐπανάπαυση καὶ πολὺ περισσότερο ποτὲ δὲ νομίζει ὅτι ἔφτασε πιά τὸ ἀνώτατο ὄριο καὶ παραπέρα δὲν ἔχει νὰ μάθει τίποτε. "Ἐνα τέτιο πράγμα θὰ σήμαινε ὅτι ὁ κομμουνιστὴς αὐτὸς σταμάτησε πιά καὶ δὲ μπορεῖ νὰ προχωρήσει, νὰ συμβαδίσει μὲ τὴ ζωὴ ποὺ προχωρεῖ ἀκατάπαυτα. Τὸ μέλος σωστά ἐκτιμᾷ τὴν κάθε πρόοδο καὶ ἐπιτυχία στὴ δουλειά, βλέπει ὅμως ταυτόχρονα καὶ τὶς ἀδύνατες πλευρὲς καὶ τὶς ἐλλείψεις ποὺ παρουσιάζει γιὰ νὰ τὶς διορθώσει καὶ τὴν κάθε ἐπιτυχία τὴν κάνει ἀφειρητρία γιὰ μεγαλύτερη ἀκόμα πρόοδο καὶ ἀνάπτυξη τῆς δουλειᾶς, γιὰ ἀκόμα πιὸ μεγάλες ἐπιτυχίες.

Τὸ στέλεχος ἀποφεύγει καὶ πολεμᾷ τὸ δογματισμό, τὸ δασκαλισμό, μὲ τὴν κακὴ φήμη ποὺ ἔχει, τὰ καλούπια, τὰ σχήματα στὴ δουλειά του καὶ στὸ θεωρητικὸ ἐξοπλισμό του. Ἡ θεωρία τοῦ εἶνε καθοδήγηση γιὰ δράση στὰ ζωντανὰ συγκεκριμένα προβλήματα ποὺ καθεμέρα ἀντιμετωπίζει καὶ πρέπει νὰ λύσει. Ξαίρει πὼς οἱ καταστάσεις ποτὲ δὲν ἐπαναλαμβάνονται ἀτόφιος, ὅτι κάθε φορὰ ὑπάρχει καὶ κάτι τὸ καινούριο. Αὐτὸ σημαίνει ὅτι ἡ παλιὰ διαπίστωση καὶ θέση δὲ μπορεῖ ν' ἀνταποκρίνεται σ' ὄλη τὴ γραμμὴ καὶ στὴν καινούρια κατάσταση. Γι' αὐτὸ ἐξοπλισμένος μὲ τὴν πείρα, τὴν καθοδήγηση ποὺ ἡ πείρα αὐτὴ τοῦ δίνει ἀπὸ πρὶν, βλέπει ταυτόχρονα καὶ τὸ καινούριο στοιχεῖο, τὸ καινούριο πρόβλημα γιὰ νὰ τὸ μελετήσῃ καὶ νὰ τὸ λύσει ζωντανὰ μὲ βάση τὰ νέα δοσμένα. Ἔτσι συμβάλλει καὶ αὐτὸς στὴν ἐπεξεργασία τῆς γραμμῆς, στὸν πλουτισμὸ τῆς κομματικῆς πείρας καὶ δουλειᾶς.

Αὐτοϊκανοποίηση, δογματισμός ἀπὸ τὴ μιὰ καὶ αὐταρχικότητα, γραφειοκρατία ἀπὸ τὴν ἄλλη, φέρνουν στὴν κατάσταση ἐκείνη ποὺ κρατᾷ τὸ στέλεχος μας μακριὰ ἀπὸ τὴ ζωντανὴ πραγματικότητα, ἀποσπασμένο ἀπὸ τὴ ζωὴ καὶ τὴ μάζα τοῦ κόμματος, ἀπὸ τὴ μάζα τοῦ λαοῦ. Αὐτὸ κάνει τὸ στέλεχος καὶ τὸν καθοδηγητὴ ἀνίκανο ν' ἀνταποκριθεῖ στὴ δουλειά του. στὸν κομματικὸ προορισμό, πράγμα, ποὺ γίνεται πηγὴ γιὰ σοβαρὰ λάθη καὶ μεγάλους κινδύνους τόσο γιὰ τὶς μεμονωμένες ὀργανώσεις, ὅσο καὶ γιὰ ὁλόκληρο τὸ κόμμα. Ἡ ἀπόσπαστὸ τοῦ στελέχους καὶ τῆς καθοδήγησης ἀπὸ τὴ μάζα τῶν μελῶν, ἀπὸ τὴ βάση, ἀπὸ τὰ ζωντανὰ προβλήματα καὶ ἀπὸ τὸ λαό, ἀποτελεῖ τὸ πιὸ

θανάσιμο οργανωτικό σφάλμα και τη μεγαλύτερη αδυναμία, που πρέπει να καταπολεμάμε με όλη την κομματική συνέπεια, ως το τέλος.

Στο μέλος και στο στέλεχος μας είναι στο μεγαλύτερο βαθμό αναπτυγμένο το συναίσθημα της κομματικής πειθαρχίας και ευθύνης και το συνδεδεμένο μ' αυτά συναίσθημα της κομματικής ευθιξίας. Για τον κομμουνιστή, δε χωράει συζήτηση για την κομματική πειθαρχία, που στηρίζεται στη συνειδητή έθελοντική προσήλωση και πίστη στο καταστατικό και το πρόγραμμα του ΚΚΕ. Όπως δε χωράει και συζήτηση ότι φέρνει άκεραιο και προσωπικά την ευθύνη για τον τομέα και τη δουλειά που αναλαμβάνει, κατευθύνει και εκτελεί. Στο κόμμα μας η ευθύνη είναι πρώτα απ' όλα ατομική. Και κομματική ευθύνη για μας δε μπορεί να σημαίνει τίποτ' άλλο από το ότι ο κομμουνιστής εκτελεί με όλη τη συνέπεια την κομματική του δουλειά και είναι στο έπακρο ευθικτος για κάθε περίπτωση που δίνει λαβή για κριτική, γιατί παρουσίασε παραλείψεις είτε και ανεπάρκεια στη δουλειά του αυτή. Και όπως για το πρόσωπό του, έτσι και για την οργάνωση και ολόκληρο το κόμμα του είναι κομματικά ευθικτος ο κομμουνιστής, ευθικτος με την πιο ευγενική σημασία της λέξης.

Το μέλος του ΚΚΕ αποφεύγει και πολεμάει αμείλιχτα τη δουλικότητα και την κολακεία μέσα στο κόμμα σαν κάτι που δεν έναρμονίζεται με την ιδιότητα του κομμουνιστή. Το μέλος μας καλλιεργεί και αναπτύσσει την πρωτοβουλία της ατομικότητάς του, την ανεξαρτησία της προσωπικής του γνώμης, ξαίρει να λέει καθαρά τη γνώμη του και τις αντιρρήσεις του και προς τα κάτω και προς τα πάνω, πάντοτε μέσα στα πλαίσια του κομματικού συμφέροντος και με βάση ότι, όταν μια συζητηθεί το ζήτημα και παρθεί ή απόφαση, σταματάν οι συζητήσεις και οι αντιρρήσεις και ολόκληρη ή οργάνωση ρίχνεται στη δουλειά για να πραγματοποιηθεί ή απόφαση που πάρθηκε. Το μέλος του ΚΚΕ δεν κάνει δίχως αρχές συμβιβασμούς, ούτε και προσωπικά χατήρια στην κομματική του δουλειά και πάνω σε κομματικά ζητήματα. Αντίθετα, αποκρούει και πολεμά τέτοιες έκδηλώσεις μέσα στο κόμμα και στη δουλειά του. Το μέλος μας έχει δικαίωμα και υποχρέωση, όταν νομίζει ότι υπάρχει λόγος σχετικός με τη δουλειά του στο κόμμα είτε με την κατάσταση στην οργάνωσή του και σε ολόκληρο το κόμμα, ν' απευθύνεται στα αντίστοιχα κομματικά όργανα για να λύσει τα ζητήματα που τον απασχολούν.

Ο κομμουνιστής προσέχει και αναπτύσσει σαν μια από τις πιο βασικές και απαραίτητες κομματικές ιδιότητες την επαγρύπνηση, την ακούραστη και αμείωτη προφύλαξη της οργάνωσής του και του κόμματος σαν σύνολο, από κάθε επίβουλή, από κάθε διαβρωτική προσπάθεια, από κάθε χτύπημα που ο ταξικός έχθρος, τα όργανα και οι πράχτορές του, από τα έξω και από τα μέσα καταφέρουν ενάντια στο κόμμα. Μόνον όποιος δεν καταλαβαίνει την ιστορική αποστολή του ΚΚΕ και τη σκλη-

ρότητα και ύπουλότητα που χρησιμοποιούν οι έχθροί του ντόπιοι και ξένοι — που στο ΚΚΕ βρίσκουν το μοναδικό σέ συνέπεια, ολοκληρωτικό και ως το τέλος αντίπαλο, που δεν κάνει κανένα συμβιβασμό αρχής — μοναχά αυτός μπορεί να παραγνωρίζει και να υποτιμά την πρωταρχική σημασία που έχει, ιδιαίτερα σήμερα, η κομματική επαγρύπνηση. Το μέλος του ΚΚΕ έχει πρωταρχική υποχρέωση να υπερασπίζεται και να προφυλάσσει το κόμμα παντού και πάντοτε. Η προδοσία τιμωρείται μέσα στο κόμμα.

Το μέλος μας καλλιεργεί το συντροφικό κομματικό ήθος. Είναι κομματικά και ήθικα άπρόσβλητος.

Ο κομμουνιστής στο δόσιμό του στο κόμμα και στην υπόθεση για την απελευθέρωση του λαού, δέ λογαριάζει κόπους και θυσίες και φτάνει όταν χρειάζεται ως την αυτοθυσία. Ο συνειδητός και ψύχραιμος ήρωισμός, που άπορρέει από τον ύψηλό ιδεαλισμό που έμψυχώνει τον κομμουνιστή στη δράση του, άποτελεί βασικό συστατικό, για έναν κομμουνιστή, κομμάτι.

Σ' αυτά μπορούμε να συνοψίσουμε τα βασικά γνωρίσματα που συγκροτούν το κομματικό πρόσωπο του κομμουνιστή. Καθένας από μās έχει υποχρέωση να φροντίζει και να επιμένει να συγκεντρώσει αυτά τα βασικά γνωρίσματα.

Ο ΚΟΜΜΟΥΝΙΣΤΗΣ ΣΤΗΝ ΚΟΜΜΑΤΙΚΗ ΔΟΥΛΕΙΑ ΤΟΥ

Χωρίς να καταντά σχολαστικό το στέλεχος μας, προσπαθεί να οργανώνει τη δουλειά, να έχει ένα καθημερινό πρόγραμμα δουλειάς που μπορεί να κατανέμει με σκοπιμότητα τον ύλικό χρόνο που διαθέτει. Φυσικά, έδω δεν πρόκειται για γραφειοκρατικό καταμερισμό που «προβλέπει» για κάθε διαθέσιμο λεφτό, για κάθε βήμα και για κάθε ενέργεια. Ένα τέτιο πράγμα περισσότερο θα έβλαφτε παρά θα ώφελοϋσε. Πρόκειται για μέσο, που αφήνοντας κάθε φορά την έλευθερία της άλλαγής ανάλογα με τις άνάγκες που προβάλλουν, έπιτρέπει να προκαθορίζεις και να ταξινομείς χρονικά τις δουλειές που έχεις να κάνεις έτσι, που να μπορείς να τις άποτελειώνεις. Και το σπουδαιότερο, ένα τέτιο πρόγραμμα δουλειάς πρέπει άπαραίτητα να προβλέπει και για τις όρισμένες εκείνες καθεμέρα ώρες, που το στέλεχος μας χρειάζεται για να διαβάσει, μελετά και γράφει. Γιατί, πρέπει αυτό έδω να ξανατονιστεί, το μέλος μας κάνει μόνο τη μισή δουλειά, όσο γόνιμη και αν ύποτεθεί πώς είναι, όταν την πείρα και τ' άποτελέσματα της δουλειάς του δεν τα συγκεντρώνει και δεν τα μελετά, δεν τα έπεξεργάζεται και δεν τα γράφει, θέτοντάς τα στη διάθεση του κομματικού τύπου, για να γίνει έτσι και η πείρα του, πείρα για όλόκληρο το κόμμα. Είναι και αυτή μια πλευρά από τη δουλειά μας, που ως τα σήμερα δεν την προσέξαμε, την παραμελήσαμε, πράγμα που έχει σαν άποτέλεσμα να μās χαρακτηρίζει πολϋς έμπειρισμός και πραχτικισμός, να χάνουμε πολ-

λές δυνάμεις σέ δοκιμές και άναζητήσεις, ένω μιá γενίκευση και ένα ξάπλωμα τής κομματικής πείρας, θάφερνε σ' ένα συντονισμό και σέ μιá ολοκλήρωση τής πείρας και τών διδασμάτων που τώρα τις περισσότερες φορές χάνονται, γιατί δη αúτη ή δουλειά μένει άσύνδετη κι άσυναρμόγητη και έξαντλείται σέ χωριστές, άτομικές και κατά συνέπεια άτελείς προσπάθειες και έπιτεύξεις.

Στήν προφορική καθοδηγητική του δουλειά, τó στέλεχος μας πρέπει νά προσέχει πολύ. Πολλοί καλοί σύντροφοι, έπειδή δέν τούς κάναμε προσεχτικούς πάνω σέ όρισμένα άπλά πράγματα, άποστηθίζουν συχνά άσυνάρτητα τή φρασεολογία μας, χρησιμοποιοῦν εκεί που δέν έχουν θέση φράσεις και άποσπάσματα άπό βιβλία, γίνονται έτσι άκατανόητοι και άντι νά ώφελήσουν βλάπτουν και ή ζημιά που κάνουν είνε διπλή. Στόν προφορικό του λόγο και κυρίως σέ συνεδριάσεις και συνεργασίες, τó στέλεχος μας είνε άπλό, καθαρó, κατανοητό και συγκεκριμένο. Άναλύει, έξηγει και πείθει. Και όταν τελειώσει ή άνάλυση και έξήγηση, τότε έρχεται ή δουλειά, ή δράση. Και όπως στα λόγια του έτσι και στα έργα του ó κομμουνιστής είνε καθαρός, συγκεκριμένος, γοργός και άποφασιστικός. Δέ μπορεί νά ύπάρχει για έναν κομμουνιστή άπόσταση και διάσταση ανάμεσα στα λόγια και στα έργα.

ΕΝΑΣ ΕΙΔΙΚΟΣ ΤΟΜΕΑΣ

Άς περάσουμε τώρα σέ ένα θέμα, που, στήν πρώτη ματιά, δέ φαίνεται νάχει και μεγάλη σχέση με τά ζητήματά μας. Πρόκειται για τή στρατιωτική κατάρτιση που πρέπει νάχει ó κομμουνιστής. Πιό σωστά άκόμα θά πρέπει νά ποῦμε στρατιωτικοπολεμική κατάρτιση. Οί λαϊκοί και ταξικοί άγώνες έχουν και τή στρατιωτικοπολεμική τους πλευρά. Και αúτο καθαρά και έντονα φάνηκε τόσο στή διάρκεια του έθνικοαπελευθερωτικού πολέμου, όσο και στο Δεκέμβρη. Είνε άκόμα όλοφάνερο ότι πολλά λάθη και στραπάτσα θά τ' άποφεύγαμε αν τά στελέχη και τά μέλη μας — έκτός άπό τούς ειδικούς στρατιωτικούς — είχαν και μιá όρισμένη και άπαραίτητη στρατιωτική κατάρτιση, που τόσο χρειαζότανε στις συνθήκες εκείνες. Πολύ περισσότερο, που ή ειδική στρατιωτική κατάρτιση (έννοώ τή σχολική έπαγγελματική, τήν καθιερωμένη στο στρατό μας), δέ μπορούσε μέσα στήν καινούρια κατάσταση νά καλύψει πέρα για πέρα, πραχτικά και θεωρητικά, τις άνάγκες που πρόβαλε και τούς χειρισμούς που επέβαλε ó άνταρτοπόλεμος τόσο στήν ύπαιθρο, στο βουνό, όσο και στις πόλεις. Σήμερα έχουμε μιá πείρα, ντόπια και ξένη, έχουμε κάτι άκόμα πιό πολύτιμο, τις παραδόσεις και τή δημιουργία του ΕΛΑΣ, κεφάλαιο άνεκτίμητο για τó λαό μας και τήν πολιτική του πρωτοπορεία. Οί κομμουνιστές, στήν πρώτη γραμμή, οί έλασίτες κομμουνιστές, μά και όλοι οί άλλοι, οί κομμουνιστές περισσότερο άπό κάθε άλλον, συνεχίζουν τις ένδοξες παραδόσεις του ΕΛΑΣ, άφομοιώνουν τήν πείρα του, μελετοῦν τις θετικές και άρνητικές πλευρές

του, βαφτίζονται στον ήρωισμό και την αυτοθυσία του και κρατᾶν και προωθοῦν ζωντανά την παράδοση, τους θρύλους και την έποποιία του.

Έδω χρειάζεται πραχτική και θεωρητική δουλειά και κατεργασία. Και ὅπως στους ταξικούς πολιτικούς ἀγῶνες, ἔτσι και τὸν τομέα μας αὐτὸν ποὺ ἀποτελεῖ συνέχιση και προέκταση τῆς πολιτικῆς πάλης, βασική σημασία ἔχει ἡ μελέτη τοῦ ἐχθροῦ, ἡ σωστὴ τοποθέτηση και ἐκτίμησή του, ἡ σωστὴ ἀνάλυση στο συσχετισμὸ τῶν δυνάμεων. Τὸ ἴδιο πρωταρχική, ἀποφασιστική σημασία ἔχει ἔδω ἡ σωστὴ ὀργάνωση και χρησιμοποίηση τῶν ἐφεδρειῶν μας, ἀμεσων και ἑμμεσων. Χωρὶς ἐφεδρεῖες και δίχως τὴ σωστὴ ἐκτίμηση, τοποθέτηση και χρησιμοποίησή τους μποροῦμε νὰ ποῦμε ἀπὸ τὰ πρὶν ὅτι τὸ παιχνίδι μπορεῖ νὰ θεωρεῖται σχεδὸν χαμένο.

Ἔτσι, μὲ λίγα και γενικά λόγια, πρέπει νὰ βλέπουμε τὸν εἰδικὸν αὐτὸ τομέα τῆς δουλειᾶς μας. Μέσα στὶς συνθήκες ποὺ διαμορφώθηκαν και διαμορφώνονται στὴ χώρα μας, ὕστερα ἀπὸ τὸ Δεκέμβρη, μὲ τὴ μοναρχοφασιστικὴ ἀναβίωση και τὴ δεύτερη, τὴν ἀγγλικὴ κατοχὴ, τὸν τομέα τὸν εἰδικὸ ποὺ μᾶς ἀπασχολεῖ ἡ Μαζικὴ λαϊκὴ αὐτοάμυνα, ὅπου ὁ κάθε κομμουνιστὴς πρέπει νὰ χεῖ τὴ θέση του, συγκεντρῶνει ὀλόκληρὴ τὴν προσοχή μας γιὰ τὴν ὀργάνωση και τὸ ξάπλωμά της. Εἶνε ἓνα ἀποφασιστικὸ στὶς σημερινὲς συνθήκες ὄπλο γιὰ νὰ ὑπερασπίσει ὁ λαὸς τὴ ζωὴ, τὴν τιμὴ, τὴν περιουσία, τὴ λευτεριά, τὴ δημοκρατία και τὴν ἀνεξαρτησία του. Πρωτοπόρος και ὑποδειγματικὸς ὀργανωτὴς, ἀγωνιστὴς στὴ Μαζικὴ λαϊκὴ αὐτοάμυνα πρέπει νὰνε σήμερα ὁ κάθε κομμουνιστὴς, μέλος και στέλεχος τοῦ ΚΚΕ.

ΠΡΟΒΑΛΛΟΥΜΕ ΑΠΡΑΓΜΑΤΟΠΟΙΗΤΕΣ ΑΞΙΩΣΕΙΣ;

Αὐτὰ εἶνε μερικά ἀπὸ τὰ βασικά συμπεράσματα ποὺ βγάζουμε ἀπὸ τὴν ἱστορία τοῦ ΚΚΕ, ὅπως ἐπίσης και οἱ κύριες και βασικὲς ἀξιώσεις, ποὺ ἡ ἀποστολὴ τοῦ ΚΚΕ προβάλλει σ' ὄλους ἐκείνους ποὺ θέλουν νὰνε ἀξία μέλη του, ἀφοσιωμένοι ἀγωνιστὲς τοῦ λαοῦ στὴν πάλη γιὰ τὴν ἀπελευθέρωσή του.

Μπαίνει τώρα ξανά τὸ ἐρώτημα ποὺ μπῆκε και στὴν ἀρχή: μήπως προβάλλοντας τέτοιους «ὄρους» και βάζοντας τέτιες προϋποθέσεις, κυνηγᾶμε τὸ ἀνέφιχτο, ἐπιδιώκουμε τὸ τέλειο, τὸ ἀπόλυτο και κατὰ συνέπεια τὸ ἀπραγματοποίητο;

Δὲν ὑπάρχει καμιὰ ἀμφιβολία ὅτι ὁ κομμουνιστὴς, τὸ μέλος τοῦ ΚΚΕ, ἀπ' αὐτὴ τὴν κοινωνικὴ - ἱστορικὴ ἀποστολὴ του, τὴν πιὸ ὕψηλὴ και τὴν πιὸ δύσκολη ποὺ γνώρισε μέχρι σήμερα ἡ ἀνθρωπότητα, πρέπει νὰ συγκεντρῶνει στο πρόσωπό του προσόντα και ἱκανότητες ποὺ θὰ τὸν κάνουν ἱκανὸ νὰ τὰ βγάλει παληκαρίσια πέρα. Παράλληλα δὲν πρέπει νὰ ξεχνᾶμε ὅτι και μεῖς σὰν ἀνθρωποὶ «γεννιόμαστε» μὲ τὶς ἐλλείψεις και τὶς ἀμαρτίες τῆς ἀστοτσιφλικάδικης κοινωνίας. Ὡστε δὲν πρόκειται ἔδω νὰ ἐπιδιώκουμε τὸ τέλειο και τὸ ἀπόλυτο. Ἀποφασιστικὴ

«έδω σημασία έχει τὸ μέλος καὶ τὸ στέλεχος, ὅλοι μας νιώθοντας ὀλοκληρωμένα τὴν ἀποστολή μας, νὰ τείνουμε ἀκατάπαυτα, βῆμα πρὸς βῆμα καὶ μέρα μετὰ τὴν μέρα, νὰ γινόμαστε καλύτεροι, ἀνώτεροι, νὰ βελτιωνόμαστε θεωρητικά, νὰ γινόμαστε ὀλοένα πιο ἱκανοὶ καὶ ἀποδοτικοὶ στὴν πράξη. Ὁ κομμουνιστὴς ποὺ ἀκούραστα ἐπιδιώκει καὶ πετυχαίνει κάθε μέρα καὶ καλύτερη θεωρητικὴ καὶ πραχτικὴ ἀπόδοση, αὐτὸς ἐκπληρώνει ἄξια τὴν ἀποστολή του.» Ἔτσι συνεισφέρει καὶ αὐτὸς στὴν κομματικὴ εἰσφορά καὶ πρόοδο. Μὴν ξεχνᾶμε πὼς ὅσο καλύτεροι γινόμαστε ἐμεῖς, τόσο πιο ἄξιο σηκώνεται τὸ ΚΚΕ.

Μόνο πάνω σ' αὐτὴ τὴ βάση μπαίνει σωστὰ καὶ τὸ ζήτημα γιὰ τὴ φιλοδοξία μέσα στοὺς κόμμα. Στὸ ΚΚΕ δὲν ἔχει θέση ἢ ἐγωιστικὴ, ἢ ἄρρωστιάρικη ἀντικομματικὴ φιλοδοξία. Ἀντίθετα μέσα στοὺς ΚΚΕ ἐπιτρέπεται κάθε φιλοδοξία ποὺ ξεκινᾷ ἀπὸ ὑγιεῖς κομματικὲς προϋποθέσεις καὶ ποὺ ἀνυψώνει καὶ τὸ ἄτομο καὶ τὸ κόμμα. Καὶ ὑγιεῖς φιλοδοξία εἶνε ἐκείνη ποὺ γιὰ σκοπὸ βάζει νὰ γινόμαστε κάθε μέρα καλύτεροι, ἄξιο παράδειγμα γιὰ μίμηση, χωρὶς στόμφο καὶ ἐπίδειξη, δίχως πληθωρικὲς καὶ θορυβώδικες ἐκδηλώσεις, μετριοφροσύνη καὶ σεμνότητα. Πάνω σὲ μιὰ τέτοια φιλοδοξία μπορεῖ νὰ στηρίζεται ἡ κομματικὴ σταδιοδρομία καὶ ἄνοδος.

Αὐτὰ τὰ διδάγματα καὶ πορίσματα μποροῦμε νὰ βγάλουμε ἀπὸ τὴν ἱστορία τοῦ κόμματός μας. Ἱστορία ποὺ τὴ φτιάνουμε ἐμεῖς ὅλοι μαζί καὶ τὸ κάθε στέλεχος καὶ μέλος χωριστὰ.

Δὲν ὑπάρχει πιο δύσκολο μὰ καὶ πιο τιμητικὸ ἀπὸ τοῦ νὰ εἶσαι μέλος τοῦ Κομμουνιστικοῦ κόμματος.

Μὴν ξεχνᾶμε ποτέ τὴν παρακαταθήκη ποὺ μᾶς δίνει σχετικὰ ὁ μεγάλος Στάλιν :

«Δὲν ὑπάρχει τίποτα ἀνώτερο ἀπὸ τὸν τίτλο τοῦ μέλους τοῦ κόμματος, ποὺ ἱδρυτὴς καὶ καθοδηγητὴς του ἦταν ὁ Λένιν. Δὲ μπορεῖ ὁ καθένας ν' ἀντέξει στὶς δυσκολίες καὶ τὶς θύελλες ποὺ συνδέονται μετὰ τὴν ιδιότητα τοῦ μέλους ἑνὸς τέτοιου κόμματος. Παιδιὰ τῆς ἐργατικῆς τάξης, παιδιὰ τῆς ἀνέχειας καὶ τοῦ ἀγῶνα, παιδιὰ ἀπίστευτων στερήσεων καὶ ἡρωικῶν προσπαθειῶν, νὰ τί πρέπει νὰ εἶνε τὰ μέλη τοῦ κόμματος».

Π Ε Ρ Ι Ε Χ Ο Μ Ε Ν Α

ΓΙΑΤΙ ΔΙΔΑΣΚΕΤΑΙ Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΚΚΕ;	σελ.	5
ΠΟΥ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΤΕΙΝΕΙ ΤΟ ΣΤΕΛΕΧΟΣ ΤΟΥ ΚΚΕ;	>	12
* Η σωματική άγωγή του κομμουνιστή	>	12
* Η ψυχική υγεία του κομμουνιστή	>	13
* Ο κομμουνιστής σαν χαρακτήρας	>	15
Οι πνευματικοί όριζόντες του κομμουνιστή	>	16
* Η μαρξιστική - λενινιστική κατάρτιση του κομμουνιστή	>	17
* Η μελέτη και ανάλυση της κατάστασης και ο καθορισμός της γραμμής	>	19
Το κομματικό πρόσωπο του κομμουνιστή	>	21
* Ο κομμουνιστής στην κομματική δουλειά του	>	25
* Ένας ειδικός τομέας	>	26
Προβάλλουμε άπραγματοποίητες αξιώσεις;	>	27
ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ	>	29

Δ Ι Ο Ρ Θ Ω Σ Η

- Στή σελ. 10 στίχ. 18 αντί απόλυτη, να γίνει απόλυτα
» » 11 » 10 (από κάτω) αντί «φυσικά» εμπόδια, να γίνει «φυσικά»
έφοδια.
» » 14 » 24 μετά το εφαρμογή να μπει τελεία.
» » 14 » 41 αντί το μέλλον μας, να γίνει το μέλος μας.

ΠΟΡΕΙΑ

ΓΡΑΜΜΑΤΑ
ΚΑΙ ΤΕΧΝΕΣ
ΜΗΝΙΑΙΑ ΕΚΔΟΣΗ

ΕΚΔΟΤΗΣ Α. ΜΑΥΡΙΔΗΣ

ΔΕΚΕΜΒΡΗΣ

1 9 4 5

ΑΡΙΘ. ΦΥΛΛΟΥ

2

“ΠΟΡΕΙΑ,,

ΜΗΝΙΑΤΙΚΟ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟ ΚΑΙ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΟ

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΤΟΥ ΠΕΙΡΑΙΑ

ΔΙΕΥΘΥΝΕΤΑΙ ΑΠΟ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Γραφεία: Σωκράτους 45β—Πειραιά

Τηλέφωνο: 40.287

Συνδρομές: Χρονιάτικη . . . 3000 Έξάμηνη . . . 1500 Τρίμηνη . . . 750	ΔΕΚΕΜΒΡΗΣ 1945 Χρονιά πρώτη — άρ. φύλ. 2 Τιμή δρχ. 250	Το περιοδικό βγαίνει από τον Έκπολιτιστικό Όμιλο του Πειραιά ΟΙ ΦΙΛΟΙ ΤΗΣ ΤΕΧΝΗΣ
(Αναγγέλλουμε κάθε βιβλίο που μας στέλνεται σε δυό αντίτυπα και κρίνουμε δσα μας στέλονται σε δύο).		
(Τά χειρόγραφα δημοσιευμένα ή όχι δέν επιστρέφονται).		

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΑΥΓΕΡΗ Μ. 'Απάντηση σ' ένα ερώτημα	(ελεύθερα θέματα)
ΑΜΠΑΤΗ Γ. 'Ο «Αντίθεος» επίκοιυρικό τρίπτυχο	(ποίημα)
ΒΑΛΣΑΜΗ Κ. 'Η Πείνα	(σχέδιο)
ΒΡΕΤΤΑΚΟΥ Ν. 'Υστερα έσκαφα τή γής...	(ποίημα)
ΔΕΠΟΥΝΤΗ ΙΑΣ. «33 ήμέρες»	(ποίημα)
ΕΛΑΤΟΥ Κ. Πορεία	(ποίημα)
ΖΗΣΗ Σ. 'Ένα καλοκαιριάτικο μεσημέρι	(διήγημα)
ΖΙΩΓΑ ΗΛ. 'Η Νεοελληνική ζωγραφική στο Λονδίνο(τεχνοκριτικά)	
ΘΕΟΧΑΡΗΣ ΓΡ. Ρωσία	(ποίημα)
ΚΡΙΒΙΤΣΚΙ Α. 28 ήρωες που πέσανε για τή Λευτεριά	
(Μετάφραση άπ' τά γαλλικά Μ. Ανδρουλιδάκη)	(διήγημα)
ΚΡΙΣΣΕΝΣΚΥ ΒΛ. Τά ερωτηματικά (Μετάφραση άπ' τά	
Πολωνέζικα Γιάννη Β. 'Ιωαννίδη)	(ποίημα)
ΚΑΜΠΕΡΟΥ ΒΑΓ. Πολιορκίες Προμηθέων	(ποίημα)
ΚΑΡΑΜΗΤΣΟΣ Γ. Χρυσάνθεμο	(ποίημα)
ΛΙΑΡΟΥΤΣΟΥ Θ. 'Απάντηση σ' ένα ερώτημα (Πειραιά θέματα)	
ΜΑΗ ΒΑΣ. 'Οδοφράγματα	(ποίημα)
ΜΑΡΣΕΛΟΥ Γ. 'Αθήνα	(ποίημα)
ΜΙΡΑΚΥ Γ. 'Απόγεμα σ' ελεύθερο χωριό. Μετάφραση άπ'	
τά Σέρβικα Γ. Β. 'Ιωαννίδη	(ποίημα)
ΜΠΕΛΟΧ ΤΙΒΑΔΑΡ. 'Έλεγείο, ή διαταγή, ό πόλεμος κλπ.	
Μετ. άπ' τά Ρώσικα Γ. Β. 'Ιωαννίδη	(ποίηματα)
ΜΟΣΚΟΒΗ Ν. 'Όλοι στα οδοφράγματα	(ποίημα)
ΜΑΡΜΑΡΙΝΟΥ Α. 'Απολογισμός	(χρονικό)
ΣΗΦΑΛΑΚΗ Ι. 'Απάντηση σ' ένα ερώτημα (Πειραιά θέματα)	
ΣΟΥΚΑ ΚΩΣΤΑ Τό έχτελεστικό απόσπασμα	(διήγημα)
ΣΕΜΕΡΤΖΙΔΗ Β. Λαϊκό Δικαστήριο	(Λαδοτέμπερα)
ΣΙΔΕΡΗΣ Γ. 'Ο Μάκας του βου λόγου.	(διήγημα)
ΤΟΥΦΕΣΙΑΝ ΓΡ. 'Ερνάτες	(πίνακας)
ΧΑΝΙΩΤΗ ΒΑΣΣΟΥ. Μαδρίτη	(ποίημα)
ΧΩΡ ΜΙΑΥΣ. Οί παραγγελιές. Μετάφραση άπ' τά Βουλ-	
- γάρικα Γιάννη Β. 'Ιωαννίδη	(ποίημα)

ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗ ΚΑΙ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΗ ΚΙΝΗΣΗ

ΚΡΙΤΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΥ:

ΜΗΤΣΟΥ ΛΥΓΙΖΟΥ. «Αμμουδιές και ξέρες», Τάχη Τσιάκου—	
«Ω γλυκό μου έαρ», Κρίτων 'Αθανασούλη—«Στ' άν-	
τιβούσιμα τής Λογγιάς», Γιάννη 'Αγορινού—«Σπονδή	
στόν άγώνα τής Λευτεριάς», Μήτσου Τσιάμη.	
Μ. ΑΙΤΩΛΟΥ. «'Η Μεγάλη Στρατιά», Γιώργη Ζάρακου—«Σελίδες	
Σκλαβιάς και Λευτεριάς», Γιάγκου Περίδη.	
ΚΡΙΤΙΚΗ ΤΟΥ ΘΕΑΤΡΟΥ. Κίμων Σημερινός. «'Ενωμένοι Καλ-	
λιτέχνες»—Εισβολή». Θίασος «Αύλαία» Τρικυμία.	
Σημειώματα, 'Αλληλογραφία, Περιοδικά, Βιβλία κ.ά.	

"ΠΟΡΕΙΑ"

ΜΗ ΝΙΑΤΙΚΟ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟ
Κ Α Ι
ΚΑΛΑΤΕΧΝΙΚΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ

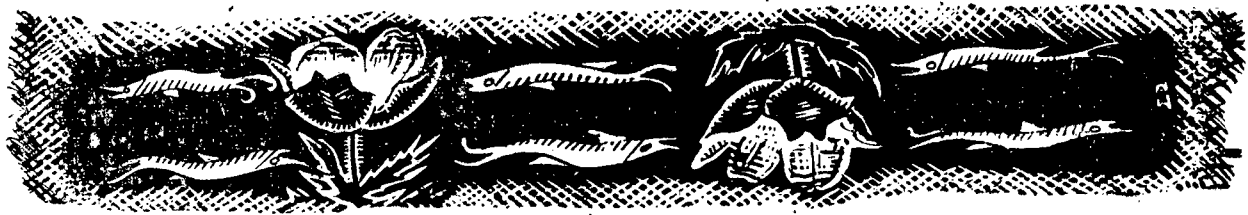
Χρονιά Πρώτη
Δεκέμβρης 1945
Αρ. Φύλλου 2—

ΔΙΕΥΘΥΝΕΤΑΙ
ΑΠΟ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Γρηγόρη Τουφεξιάν

Έργατες

ΔΙΗΓΗΜΑ

ΤΟ ΕΧΤΕΛΕΣΤΙΚΟ ΑΠΟΣΠΑΣΜΑ

Του ΚΩΣΤΑ ΣΟΥΚΑ

Μεθαύριο θά κλείσει χρόνος από τόν περσινόν Δεκέμβρη και τὰ συμβάντα του, ὀρθώνονται μπροστά μας μεγάλα κι' ὀλοζώντανα.

Σ' ἓνα χωριουδάκι κοντά στήν Ἀθήνα ζούσε ὀφανεμένο κάποιον ἀγόρι, Τάσος, και δούλεμε παραγυιός στο μαραγκοῦδικο ἑνος κακοῦ ἀφεντικῶ.

Τὸ μαραγκοῦδικο ἐλέπει κατάντικρον σ' ἓνα μεγάλο περβόλι πούχε χρόνια περιφρονημένες τίς ταπεινές του ρίζες. Ἀλλά οἱ λαχανίδες και τὰ παραπούλια του ἤρθε καιρός πού εἶδανε μέρες δόξας και ζήτησης.

Κόσμος φτωχός πήγαινε στόν περιβολάρη και τοῦ κλαιγόντουσαν γιά μιὰ ὀκαδίτσα ἀπό τήν πρᾶσινη περιουσία του.

Πῆγε μιὰ φορά και τόν παρακάλεσε κι' ὁ Τάσος. Ἐκεῖνος τοῦρίξε μιὰ κακή ματιά και καθὼς τὸ πεινωμένο ἀγόρι κοντοστάθηκε ὁ πέτρινος ἄνθρωπος σήκωσε τὸ ραβδί του και τόν ἔδιωξε με, βρυσιές και φοβέρες.

Μπορεῖ και νὰ τοῦσπαζε τὸ κεφάλι με τὸ κοντόξυλο ἀλλά μπῆκε στή μέση ἢ κόρη τοῦ περιβολάρη ἢ Μαρία και πρόλαβε τὸ κακό.

Μ' αὐτὸ τὸ ἐπεισόδιο ὅσο κι' ἂν δούρκωσε ὁ Τάσος ὡς τὰ κατάβαθα τῆς στερημένης τοῦ ζώης, τὸ ἐνδιαφέρον ὁμως τῆς κοπέλας γεμίζει τώρα τὸ νοῦ του μ' ἐλπίδες και γλυκαίνει τήν πικρὴ μοναξιά του. Γιατί πολὺ καιρὸ παίδευε τὸ νοῦ του τούτη, ἢ ἴδια, ἢ Μαρία.

Πλανίζει ὁ Τάσος τὸ σανίδι στοῦ μαραγκοῦδικο. Τὸ ροκανίδι φεύγει και ξετυλίγεται μαλακά σὲ στριφτὲς κορδέλλες και δαχτυλιδάκια. Στριφογυρίζουν τὸ ἴδιο στοῦ νοῦ του κι' ὀλα τὰ περιστατικά μικρὰ γιά τοὺς ἄλλους κι' ἀσήμάντα, πού σχετίζονται με τὸ κερῖτσι: Ἦτανε μιὰ νύχτα τοῦ Ἀη-Γιάννη. Τ' ἀγόρια τῆς γειτονιάς κουβάλησαν παληοσάνιδα, μπουγαδοκόφιντα, ὀλα τ' ἀπορρίματα τοῦ πλυσταριοῦ και τοὺς δάλαν φωτιά. Ρίξανε χούφτες τ' ἄλατια και χοροπηδοῦσαν οἱ πύρινες γλώσσες και φεγγοβολοῦσαν στὰ ὕψη.

Τρέχανε τὰ παλληκάρια πηδοῦσαν τὴ φωτιά και καμάρωναν με τὴ δύναμή τους κι' οἱ γειτονοπούλες μαζωμένες στίς ἀλόποδρες κυτάζανε τῶν ἀγοριῶν τὴν τόλμη και τὴ σβελοσύνη.

Ὁ Τάσος ἦτανε ντροπαλὸ κι' ἀκοινώητὸ παιδί γι' αὐτὸ ξαφνιάστηκαν τ' ἄλλα τ' ἀγόρια νὰ τόν δοῦνε νὰ πέρνει θέση κι' αὐτὸς γιά νὰ τρέξει νὰ πηδή-

ξει τὴ φωτιά.

Πιάσαν τίς κοροϊδίες: κάποιος παραμόνεψε νὰ τοῦ βάλει κωλοπόδι νὰ πέσει: ἄκουσε ἓναν ἄλλον πού σφύριζε δυνατὰ: «Γιὰ κῦττα ρὲ ὁ παραγυιός τοῦ Τάγλαρη, θέλει: κι' αὐτὸς νὰ πηδήξει!».

Ἡ βελονιά τόν τσίμπησε βαθειὰ στήν καρδιά και μιὰ στιγμή ἔκανε νὰ τραθηχτεῖ ἀλλὰ δὲν παραμέρισε καθὼς εἶδε τὰ μάτια τῆς Μαρίας στηλωμένα ἀπάνω ὀου. Δὲν ἔφυγε. Πῆρε πάλι τὴ θέση του γιά νὰ πηδήξει με φόρα. Μιὰ στιγμή τόν εἶχε πρόλαβει ἓνας πιτσιρίκος εἶχε πηδήξει ἀσκημα κι' ἔπεσε σχεδὸν με τὰ μούτρα στὴ φωτιά. Πίσω ἀπ' τ' ἀγόρι τῆς εἶχε τρέξει φρενιασμένη και φωνάζοντας ἢ μητέρα του και πολέμαγε νὰ τοῦ σῶσει τὰ κόκκινα φεγγάρια τῆς φωτιάς ἀπὸ τὰ ρούχα του.

Τοῦτο τὸ ἀτύχημα τοῦ κέντρισε πιδ πολὺ τὴ θέλησή του. Σὲν φτερνιστήρια ἔνοιωσε τὰ βλέμματα τῆς Μαρίας και τὴν περιφρόνηση τῶν ξένων ἀγοριῶν.

Δὲ συλλογίστηκε ἄλλο και χύνεται σὲν τὸν ἄνεμο κατὰ πάνω στὴ φωτιά. Καλλύτερα νὰ καεῖ μέσα στίς φλόγες παρὰ νὰ ντροπιάσκει χειρότερα.

Κι' ὁ ἴδιος, ὕστερα, δὲν μποροῦσε νὰ πιτέψει τὸ κατόρθωμά του. Ἡ φωτιά τὴν ὄρα πού πῆδηξε ξεπερνοῦσε πολὺ τὸ μπόι του δυὸ και τρία κεφάλια ψηλότερα του.

Ἀφοῦ πῆδηξε εἶχε σταθεῖ σαστισμένος στοῦ γύρω του θαυμασμὸ και στίς ματιές τοῦ κοριτσιοῦ. Ἡ Μαρία τόν εἶχε πλησιάσει, τοῦ μίλησε με τ' ὄνομά του, και τοῦτο νὸ πλησίονιά τῆς τόν ἀνκστάτωσε ὡς τὰ φυλλοκάρδια του.

Τὸ πρᾶμα θὰ προχωροῦσε πιδ πολὺ ἂν ἦτανε ὁ Τάσος πιδ τολμηρὸς ὅταν ἢ φωτιά χαμήλωσε ἀργότερα κι' ἢ κοπέλλα γύρευε νὰ πηδήξει και δίσταζε:

—Γιατί δὲν πηδᾶς; φοβάσαι; τὴ ρώτησε.

—Φοβάμαι μὴν πιάσουν φωτιά τὰ ρούχα μου.

—Σήκωσέ τα, τῆς λέει: τ' ἀγόρι δίχως πονηριά.

Κυμάτισαν τὰ φουστάνια γύρω στὰ γόνατά τῆς, καθὼς τρέχοντας πῆδηξε μ' ἓνα ἀσκημο σαλτάρισμα και παραπάτησε μέσα στὴ φωτιά κι' ἀναψε ὀλο σπῖθες τὸ φουστάνι τῆς, κι' αὐτὴ τρομαγμένη ξεφώνισε, κι' ὁ Τάσος πολεμοῦσε νὰ σῶσει τὰ κόκκινα ἀστεράκια ἀπ' τὰνασηκωμένα ὡς ἀπάνω φουστάνια τῆς.

—Μὲ τοῦτο τὸ περιστατικὸ ἦρθε πιδ κοντὰ τῆς, γρήγορα γίνηκε ἓνα με τὴν τρομάρα τῆς, δέθηκε με τούτη τὴν ἀναπάντεχη γυμνότητα τῆς στιγμῆς!

Και τόσο μάλιστα πού ὅταν ὕστερα τόν καληνύχτησε δὲ βρῆκε τὸ θάρρος νὰ στηλώσει τὰ μάτια του

άπάνω στα δικά της.

Τούτα ωστόσο τὰ παληὰ ἀπόμειναν δίχως συνέχεια και τώρα γεμίζουν πάλι τὴ ζωὴ - του καὶ τ' ἄτολμο πάθος του. Δυὸ μορφές, ἡ παληὰ τῆς παιδοῦλας, κι' ἡ καινούργια μορφὴ, ἐτούτης ποὺ μπόδισε τὸν περιβολάρη νὰ τὸν χτυπήσει δένονταν στὴν ἴδια κλωστή τοῦ ἀξεδίψαστου πόνου. Δυναμώνουν πάλι τὴ δειλὴ του ἐλπίδα, καὶ σὲ μιὰ στιγμή ποὺ λείπει τὸ κακὸ ἀφεντικὸ τρέχει καὶ βγάζει ἕνα πελεκημένο ξύλο οἷου πολὺν καιρὸ σκκλίξει ὁλοένα μιὰ μορφὴ μ' ἄλλοπαρμένα ξύλινα μάτια: Καθένας ποὺ ἀγαπάει τι ἄλλο γάνει παρὰ νὰ συντηρηεὶ καὶ νὰ τρέφει μὲ τὸ αἷμα τῆς καρδιάς του ἕνα φάντασμα καὶ νὰ βάζει σ' αὐτὸ τὸν ἥσυχιο φιδόγκους καὶ κορδέλλες κι' ἄλλα στολισματα;

"Ἐβγαλε πάλι ὁ Τάσσοσ ἀπ' τὸν κρυφώνα τ' ἀγαπημένο του ξύλο καὶ σκαλίξει πάλι τὴ μορφὴ τῆς κοπέλας. Τούτο τ' ὁμοίωμα τὸ ξύλινο κι' ἂν δὲ μοιάζει μὲ τὴν κόρη τοῦ περιβολάρη μοιάζει ὅμως τόσο πολὺ μὲ τὴ Μαρία τῆς ψυχῆς του.

* *

"Ὅμως ὅλα τούτα τὰ παιδικὰ καὶ τ' ἀσήμαντα, γὰ τούς ἄλλους, ἤρθαν καὶ τὰ σάρωσαν οἱ μεγάλες ὥρες: Ὁ πόλεμος, ἡ σκλαβιά, ἡ πείνα. Κι' ὕστερα, ἡ σάλπιγγα τῆς λευτεριάς σήμανε τὸ ἐγερτήριο σ' ὅλους τούς ζωντανούς.

Ὁ Τάσσοσ ἔνοιωσε σὰν τὸ πολεμικὸ ἄλογο τὸν ἀναβρασμὸ στὸ αἷμα του. Ἐκρυψε τὸ ξύλινο ξόανο σ' ἕνα βαθὺ κρυφώνα καὶ παίρνοντας τὸ ντουφεκὶ ἀνέβηκε κι' αὐτὸς στὰ βουνά.

Ἐκεῖ ἀπάνω πῆρε μέρος σὲ μάχες. σ' ἐνέδρες, σημάδεψε σκληρὰ καὶ κατάχαρδα τὸν ἐχθρὸ, ἐκεῖ ποὺ τὸν λογάριάζε γι' ἀνίκητον καὶ φοβερό, ἔφτασε νὰ πιάσει κι' αἰχμαλώτους καὶ τούς εἶδε μπροστὰ του πανιασμένους ἀπ' τὸν τρόμο καὶ νὰ τρέμουνε μὲ τὰ χέρια ψηλά σὰν τίς γυναῖκες οὐλές.

Βεβαιώθηκε πιά γιὰ τὴ δυνάμη του γίνηκε ἄντρας σὲ λίγα χρόνια, καὶ στὸ τέλος κατέβηκε στὸ χωριὸ του ὅταν φεύγανε οἱ Γερμανοὶ νὰ συναντήσῃ τὸ κορίτσι.

Τώρα ἡ Μαρία ποὺ θάχε μάθει τὰ κατορθώματά του θὰ δεχότανε μὲ προσηφάνεια τὴν πρότασή του νὰ τὴν πάρει γυναῖκα του.

"Ἐφτασε στὸ χωριὸ κι' εἶδε φωτιές, χαλασμὸ καὶ πένθος.

Τούθθε ἀπίστευτο ποὺ τούλεγαν ὅτι ἄντρες καὶ γυναῖκες, συντοπίτες του, συντελέσανε κι' αὐτοὶ προδοτικά κι' ἄτιμα στὸν ὄλεθρο τῶν ἀδερφῶν τους.

Κοντὰ στὸ ρημαγμένο μαραγκοῦδικο ἕνα μεγάλο ξύλινο παράπηγμα χρησίμεψε πολὺν καιρὸ γιὰ στρατώνες τῶν Γερμανῶν. Ἐκεῖ μέσα εἶχαν σταθεῖ μὲ τὴ στυγνὴ τους ὄψη, καὶ τὰ κράνη τραβηγμένα στὰ ματόφρυδά τους οἱ καταχτητές.

Τὸ σπίτι τῆς Μαρίας πῶς πέρα. Τὴ γύρεψε ἀλλὰ δὲ βρῆκε οὔτε τὸ κορίτσι, οὔτε τούς δικούς της.

Ρώτησε τούς γείτονες καὶ τοῦ ἀπάντησαν μὲ κουβέντες μπερδεμένες, πὼς εἶχαν φύγει τὴν ὁρῆ τοῦ χωριοῦ τους κι' εἶχαν πάει σ' ἄλλο γειτονικὸ χωριὸ.

Δὲν ἤθελε νὰ πιστέψει αὐτὸ ποὺ ἔαυτερα ἔβγαλινε μεσ' ἀπ' τὰ μισόλογά τους. Ἡ συφορά στὴν ἀρχὴ τὸν ἀποβλάκωσε. Ὑστερα θέλησε νὰ παίξει τὸ κρυφτούλι μὲ τὸν ἑαυτὸ του κι' ἀποφάσισε καὶ πῆγε στὸ

γειτονικὸ χωριὸ νὰ τὴ δεῖ καὶ ν' ἀκούσει μιὰ ἐξήγησι ἀπ' τὸ στόμα της.

Τὴ συνάντησε μεθυσιμένη νὰ τραγουδαίει μὲ βοαχνὴ φωνὴ στὸ μπράτσο ἑνὸς τσολιά, ποὺ γι' αὐτὸν λεγόντουσαν ἕνα σωρὸ φοβερὲς ἱστορίες: Μπλόκα, ἔχτελέσεις ἦτανε ἔργο δικό του.

Τὸ αἷμα τοῦ Τάσσου ἀναψε. Ἐκανε νὰ τραβήξει τὸ πιστόλι ἀπ' τὴν τσέπη του νὰ τοὺς ἀφίσει στὸν τόπο καὶ τοὺς δυὸ, ἀλλὰ συγκρατήθηκε.

* *

Ἡ Μοῖρα τοῦ φύλαξε τὴν πιὸ ἀπίθανη λύση.

Ἦρθε ὁ Δεκέμβρης κι' ὁ ἀγέρας γέμισε βαρὺς, ἀπ' τὸ νόημα τῶν φοβερῶν ἡμερῶν του.

Ἡ νέμεση πῆρε, ξομπλιάστρα, τοὺς δρόμους μ' ἕνα δαυλὶ στὸ χέρι της. Πῆρε τὴν ἐντολὴ ὁ Τάσσοσ νὰ γίνῃε δικαστὴς τῆς πομπεμένης τιμῆς τοῦ χωριοῦ του.

Δὲν ἐνδιαφέρουν τὴν ἱστορία μας τὰ καθέκαστα, μέχρι τὴν ὥρα ποὺ ἡ Μαρία βρέθηκε μπροστὰ στὸν Τάσσο, κι' αὐτὸς ἐπὶ κεφαλῆς τοῦ ἐχτελεστικοῦ ἀποστάματος, μὲ δυὸ ἀκόμη συντρόφους του.

Εἶνε νύχτα μὲ φεγγάρι σ' ἕνα μεγάλο κάμπο καθῶς στήσανε τὴ Μαρία μὲ τὴν πλάτη σ' ἕναν τοῖχο.

Τέτοιο φεγγάρι καὶ τέτοιο ἄλλοπαρμένο ἀπ' τὸ φόβο, τ' ὄνειρευτηκε τὸ πρόσωπό της ὅταν κατέβαινε ἀπ' τὸ βουνὸ νὰ τὴ γυρέψει γυναῖκα του;

Λόγια λύσσας καὶ καταφρόνιας ἀντὶς γιὰ λόγια κι' ὄρκους ἀγάπης εἶχε σχεδιάσει νὰ τῆς ξεστομίσει;

Μέσα στὸ συφοριασμένο τὸ νοῦ του σὰν ἀστραψιὰ περνάει παράφορη ἐκεῖνη ἡ ἀλησμόνητη φωτιὰ τοῦ Κλειδώνα. Σὰν αἰχμὴ σουβλίξει τὴν καρδιά του ἡ θύμησι. Τέτοια τόχε φανταστῆ τὸ ἔξαλο πῆδημά του; Τότε τὰ χέρια της σφίγγανε ντροπαλὰ τὸ φόρεμά της, τώρα ἕνας σίφουνας ξεσηκώνει τὸ νυφιατικὸ φόρεμα καὶ χῶθηκαν δαίμονες καὶ κραιπαλοῦν σ' ἀνέγγιχτο κορμί!

Τὸ μοραγκοῦδικο παρανάλωμα ὅλο μέσα στὴ φωτιὰ. Μέσα στὶς φλόγες τῆς καταστροφῆς στάχτη κι' ἀποκαθῖα ἡ πελεκημένη παιδιατικὴ μορφὴ μὲ τὰ ξύλινα ἐκστατικά της μάτια.

«Πόρνη ποὺ πρῶδωσες τ' ἀδέροφια μας ποὺ πρόδωσες τὴ ζωὴ μου ὅλη»: Τέτοιο τὸ κατηγορητήριο ποὺ σβούριζε στὸ νοῦ του νὰ τῆς πεῖ ἀλλὰ καθὼς εἶδε τὴ μαρμαρωμένη τρομάρα της ἔχασε κι' αὐτὸς τὰ λόγια του καὶ κόλλησε στὸ λυγύγγι ἡ φωνὴ του.

—Γεμίσατε!

Καθὼς ἀκουσε ξερὸ τὸ τριξίμο τῆς σκανδάλης καὶ τίς τρεῖς μποῦκες γυρισμένες ἀπάνω τῆς πέφτει στὰ πόδια του οὐρλιάζοντας.

—Τάσσο μου, ψέμματα, ψέμματα ὅλα.

Θὰ πάρεις τὸ κρῖμα στὸ λαιμό σου!

—Εἶναι ψέμματα πὼς εἶχες ἀγαπητικὸ τὸ Φοῖτε, τὸ Βόλφραμ τὸν τσολιά; τῆς λέει ὁ δεῦτερος τοῦ ἐποστάματος.

—Ψέμματα εἶναι λόγια τῶν ὀχτρῶν μου.

—Ψέμματα πὼς πρόδωσες καὶ πῆρες στὸ λαιμό σου τὸ Λεμονῆ, τὸ χασαπάκι. Καὶ τὸ Μηλιώνη, τὸν παπουτσοῖ. Τὸ Μπερδοῦση τὸ μοναχοπαῖδι τῆς χήρας τῆς Ἀσημίνας;...

Ἡ τελευταία της στιγμή τῆς δίνει μιὰ τρελλὴ παραφορά.

Σαραδάζοντας ἀπ' τὸν τρόμο ἀγκαλιάζει τὰ γόνατα

τοῦ μαθηγικοῦ, κάνει νὰ πάσει, νὰ τραβήξει τὸ ὄπλο ἀπ' τὸ δισταχτικό του χέρι :

— Σηγάω με Τάσο! Αὐτήσου με! Συλλογίσου τὴν ἀγάπη ποὺ μοῦ'χεις. Ὅλα τάξερα, τὰ εἶχα καταλάβει ἀπ' τὴ νύχτα τοῦ Κλειδώνα. Κι' ἄς μὴ μοῦ μίλησες ποτέ.

Τοῦτα ἐδῶ τοῦ φάνηκαν ἀπίστευτα.

— Τάξερεις ὅλα κάνει νὰ ψυθιρίσει καὶ κοντεύει ν' ἀφίσει τ' ὄπλο στὰ χέρια της.

— Ἄντε νὰ τελειώνουμε. Κουβεντολοῖ θὰ πιάσουμε ὅτ' Τάσσο τοῦ φώναξε πέτρινος κι' ἀδίσταχτος ὁ Βάγκος, ὁ τρίτος τοῦ ἀποσπασματος. Ἀμέσως τινάχτηκε ὁ Τάσσος, σήκωσε τὸ ντουφέκι του κι' ἀντιλάλησε ἡ ριπή.

Ἡ σφαιρα τοῦ βούιξε καὶ χώθηκε καυτερὴ μέσα στὴν καρδιά τῆς γυναίκας. Ἐνα μικρὸ βογγητὸ ποὺ χώθηκε κι' αὐτὸ, ἄλλη σφαιρα μέσα στὸ νοῦ του.

Στάθηκε ἀκίνητος ἀπὸ πάνω της νὰ τὴν κυττάζει. Μιὰ θολούρα, μιὰ σκοτεινιά σκέπασε τὰ μῖτια καὶ τὸ νοῦ του καὶ τ' αὐτιά του βούιζαν τὰ τελευταία της λόγια.

Βλέπει μπροστά του τὴν ἴδια φωτιά τοῦ Κλειδώνα, μεγάλη, πελώρια πιά, πολλὰ μπόγια ὕψος νὰ τὸν ζώνει ἀπὸ παντοῦ καὶ δὲν ξέρει, τὸ ἴδιο σὰν τότες, ἂν θὰ μπορέσει νὰ τὴν πηδήξει.

Ἄκουσε μακρὰ τὰ σήματα τῶν συντρόφων του ποὺ φεύγουν. Ὁ Βάγκος τότε φώναξε καὶ λυτὸ λὲς καὶ συνήθε γυρίζει, κάνει μεταβολή; ξεκινάει πίσω τους ὅπως ἕνα κουρδισμένο αὐτόματο.

Κ. Σούκας

ΟΛΟΙ ΣΤΑ ΟΔΟΦΡΑΓΜΑΤΑ

Στ' ἄρματα πάλι ἡ θρυλικὴ ματωβαμμένη Γῆ
Στέλνει σινιάλα ὀκόφλογα στ' ἀδάμαστα παιδιά της
Κι' ὑψώνει ἡ ἀνθρωποθάλασσά μυριόστομη κραυγή:
Ἐδέρφια στὰ ὀδόφραγμα γιὰ τὴν ἐλευθεριά της!

Μπράτσα κορμιὰ τεντώνονται κι' ἡ χώρα ἀντιβουίζει.
Ἄπ' τὸν κασμὰ καὶ τὸ μυστρί σὲ κάθε της μεριά
Εἶν' ὁ λαὸς ποὺ πολεμᾷ καὶ τραγουδώντας χιτίζει:
«Ἐμπρός, ὄλοι στ' ὀδόφραγμα γιὰ τὴν ἐλευθεριά!»

Κλείσανε τὰ βιβλία τους γέροι σοφοὶ κι' ὀδεύουν
Νὰ βάλουν τὸ λιθάρι τους στ' ὀδόφραγμα κι' αὐτσί
χέρια ποὺ στίχους ξέρανε κι' ἰδέες γὰ σμιλεύουν
Σμίξαν μὲ τὸ ροζιάρικο χέρι τοῦ δουλευτῆ.

Παρθένες κρινοδάχτυλες στιβάζουν τ' ἀγκονάρια
Μὲ δωρικὴ παλληκαριά κι' ἀντρίκια μαστοριά
Κι' ὁ ἴδιος ἀχὸς ξεχύνεται ἀπ' τῶν δουλευτῶν τὰ σμάρια:
«Σηκώνουμε τ' ὀδόφραγμα γιὰ τὴν ἐλευθερία.»

«Τι κι' ἂν οὐρλιάζουν μηχανές τοῦ ὀλέθρου ἀπάνωθὲ μας
Κι' ἂν μᾶς χτυποῦν ἀτσάλινα πουλιά μὲ σαδισμό
Κανόνια, τάνκς ἂν σπέρνουνε θάνατο γύρωθὲ μας
Ἐμεῖς θὰ τὸν συντριψοῦμε τὸν ἄγριο φασισμό...»

Γινηκάμε τῆς λευτεριάς ἐργάτες καὶ μαστόροι
Κι' ὄλη ἡ Ἑλλάδα ὑψώθηκε τεῖχος τρανὸ, γρανίτινο
Δὲν θὰ περάσουν οἱ λευκοὶ καὶ μαῦροι μισθοφόροι
Γιατὶ τὰ στήθεια ἐνὸς λαοῦ ὀδόφραγμα εἶναι πύρινο!»

20 Δεκέμβρη 1944

Ν. Μοσκόβης

ΕΛΕΥΘΕΡΑ ΘΕΜΑΤΑ

— Μὲ ποῦδ τρόπο μπορεῖ νὰ δημιουργηθεῖ πνευματικὴ κίνηση στὰ λαϊκὰ στρώματα;

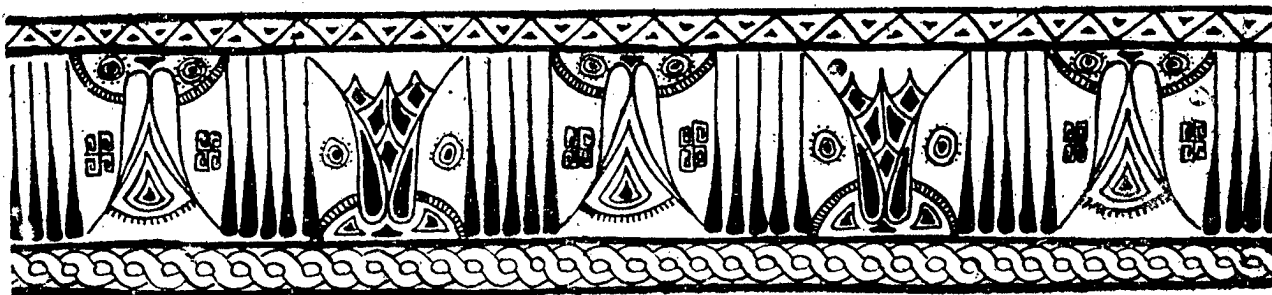
— Μόνο μέσα σ' ἕνα λαϊκὸ πολίτευμα, σὲ μιὰ λαϊκὴ δημοκρατία μπορεῖ νὰ δημιουργηθεῖ σοβαρὴ πνευματικὴ κίνηση στὰ λαϊκὰ στρώματα. Μέσα σ' ἕνα τέτοιο πολίτευμα θ' ἀλλάξει ριζικὰ καὶ τὸ πνεῦμα τῆς πολιτείας, καὶ τὸ πνεῦμα τῶν διανοουμένων, καὶ τὸ πνεῦμα τῶν τεχνιτῶν καὶ γενικὰ τῶν πνευματικῶν ἐργατῶν. Ἀλλὰ κ' οἱ ἀνάγκες καὶ τὰ αἰτήματα τοῦ λαοῦ γιὰ ὅλα του τὰ ζητήματα, ὕλικά καὶ πνευματικά, θὰ γίνουν πρὸ ἐπιταχτικά καὶ θὰ πραγματοποιηθοῦν μὲ τὴ δραστηριότητα τῶν ἰδίων τῶν λαϊκῶν μαζῶν, ποὺ θὰ πάρουν τὴν ἐξουσία στὰ χέρια τους. Ἐτσι θ' ἀλλάξει πρῶτα ἡ παιδεία ὀλόκληρη καὶ θὰ γίνῃ πραγματικὰ λαϊκὴ παιδεία. Μαζὶ μ' αὐτὴ θ' ἀλλάξουν κι' ὄλες οἱ ἄλλες μορφές πολιτιστικῆς καὶ πνευματικῆς καλλιέργειας. Θὰ ὀργανωθοῦν, μὲ προσανατολισμὸ καὶ κέντρο τὸ λαὸ, τὸ θεατρο (ἕνα ἀπ' τὰ κυριώτερα ὀργανα πνευματικῆς καλλιέργειας τῶν μαζῶν) κι' ὅλα τ' ἄλλα φανερώματα τῆς τέχνης. Χρειάζονται λαϊκὲς βιβλιοθήκες κι' ἀναγνωστήρια σ' ὄλους τοὺς συνοικισμοὺς στὶς μεγάλες πολιτείες, σ' ὄλες τὶς κοινότητες, σ' ὄλους τοὺς δήμους; θὰ ὀργανωθοῦν ἀκόμα, κοντὰ σ' αὐτές, πολιτιστικὲς ἐστίες σ' ὅλα τὰ μικρὰ καὶ μεγάλα κέντρα, μὲ λαϊκὲς θεατρικὲς σκηνές, μὲ λαϊκοὺς θιάσους, μὲ χορωδίες, μὲ διαλέξεις, μὲ ἀναγνώσματα, ἀπαγγελίες κτλ. Πλατεῖα ὀργανωμένη καλλιέργεια τῶν μαζῶν, πλατεῖα καθημερινὴ ἐποπὴ τῶν πνευματικῶν ἀνθρώπων μὲ τὸ λαὸ, πλατεῖα γνωριμία καὶ κατάκτηση, ὄχι μόνο τῶν ὕλικῶν, μὰ καὶ τῶν πνευματικῶν ἀγαθῶν ἀπὸ τὸ λαὸ, εἶναι τὰ μόνα μέσα ποὺ μποροῦν νὰ δημιουργήσουν σοβαρὴ πνευματικὴ κίνηση μέσα στὸ λαὸ καὶ νὰ τὸν ἐξυψώσουν σ' ἕνα ὕψηλὸ ἐπίπεδο αἰσθητικῆς καὶ πνευματικῆς πολιτισμοῦ.

— Ποιὰ εἶτανε ἡ θέση τοῦ πνευματικοῦ ἀνθρώπου στὸ Κίνημα Ἑθνικῆς Ἀντίστασης;

Οἱ πνευματικοὶ μας ἀνθρωποὶ στὸ κίνημα τῆς ἀντίστασης ἦταν ὄραγοι τοῦ λαοῦ. Καὶ δὲν ξερω ποιοὶ ἀπ' τοὺς τεχνίτες μας ἐνοιώσαν σ' ὄλο της τὸ μεγάλο τὴ μοναδικὴ αὐτὴ ἐποποιία τοῦ λαοῦ μας. Ὡς τώρα δὲν παρουσιάστηκε στὴν τέχνη μας τίποτε ποὺ νὰ δείχνει πὼς νοιώσαμε τί συνέβηκε.

Ὅμως οἱ ψυχικὲς δυνάμεις τοῦ λαοῦ μας ξεπετάχτηκαν μὲ τόση λάμψη μέσα σ' αὐτὰ τὰ πέντε χρόνια τοῦ μαρτυρίου καὶ τῆς θυσίας, ποὺ θὰ φωτίζουν καὶ θὰ ἐμπνέουν ὄλο μας τὸ μέλλον. Κι' ἡ τέχνη θὰ ἀντλεῖ πάντα μέσα ἀπ' τὴν ἐποποιία αὐτὴ ἀφθονοὺ ὕλικὸ γιὰ κάθε ἠρωτικὴ ἐκφραση τῆς ζωῆς.

Μ. Αὐγέρης

A. ΚΡΙΒΙΤΣΚΙ

28 ΗΡΩΕΣ ΠΟΥ ΠΕΣΑΝΕ ΓΙΑ ΤΗ ΛΕΥΤΕΡΙΑ

ΔΙΗΓΗΜΑ

16 του Νοέμβρη. Τα Γερμανικά άρματα προχωρούνε σὲ φάλαγγες στὸ δρόμο τοῦ Βολοκολάμσκ. Ἐλπίζουν νὰ συνεχίσουν τὴν ὁρμή τους καὶ νὰ μποῦν γρήγορα στὴ Μόσχα.

Ἡ 316 μεραρχία πεζικοῦ τοὺς ἔφραξε τὸ δρόμο. Ὁ σύντροφος Στάλιν εἶχε δώσει διαταγὴ νὰ σταματήσουν τοὺς Γερμανοὺς μὲ κάθε θυσία.

Καὶ τότε ὑψώθηκε μπροστὰ στοὺς χιτλερικούς τὸ ἀπόρθητο τείχος τῆς Σοβιετικῆς ἀμυνας.

Τὸ σύνταγμα Καρόβ κρατοῦσε τὴν ἀμυντικὴ γραμμὴ στὸν τομέα 251—χωριὸ Πετερίνονγκο πῶς πέρα ἀπὸ τὸ Ντουβοσέκοβο.

Στὴν ἀριστερὴ πλευρὰ ἡ μονάδα τοῦ λοχίας Ντομπρομπάμπιν κρατοῦσε τὴ σιδηροδρομικὴ γραμμὴ. Ἐκείνη τὴ μέρα οἱ ἀνιχνευτὲς ξακρίβωσαν πὺς οἱ Γερμανοὶ τοιμάζονται γιὰ μεγάλη ἐπίθεση.

Εἶχαν συγκεντρώσει στὶς τοποθεσίες, ἐκείνες περισσότερα ἀπὸ 80 άρματα, δυὸ μεραρχίες πεζικοῦ 6 τηλεβολοστοιχίες ὄλων καὶ 4 πυροβολικοῦ. Ἀκόμα εἶχαν πολλοὺς μυδραλιοβολητὲς καὶ μοτοσυκλετιστὲς. Κι' ἔτσι κείνο τὸ πρωῒν ἄρχισε ἡ μάχη...

Ἐνας φασιστικὸς λόχος προχωροῦσε καταπάνω στοὺς 28 ἥρωες. Βάδιζε στὴν ἀριστερὴ πλευρὰ τοῦ συντάγματος καὶ δὲν πίστευε νὰ συναντήσῃ σοβαρὴ ἀντίσταση. Οἱ δικοὶ μας ἄφωνοι παρακολουθοῦσαν τὸν ἐχθρὸ πὺς ὄλο καὶ πλησίαζε. Ὁ λοχίας Ντομπρομπάμπιν εἶχε μοιράσει καλὰ τοὺς στόχους. Οἱ Γερμανοὶ πὺς βάδιζαν κορδαμένοι σὰ νὰ πηγαιναν σὲ περίπατο εἶχαν φτάσει 150 μέτρα ἀπ' τὸ χαρακῶμα. Ὁ λόγος, κείνες τὶς στιγμὲς ἀπλώνονταν μιὰ νεκρικὴ σιωπὴ. Μιὰ μεγάλῃ μιὰ παραξένῃ σιωπὴ...

Σὲ μιὰ στιγμὴ ἀπ' αὐτὲς ὁ λοχίας ἔβαλε τὰ δυὸ του δάχτυλα στὸ στόμα καὶ ξαφνικὰ ἔσπασε τὴ σιωπὴ ἕνα χαρούμενο Ρωσσικὸ σφύριγμα.

Ἦταν τόσο ξαφνικὸ πὺς οἱ μυδραλιοβολητὲς σταμάτησαν ἀτότομα. Τὰ δικὰ μας ὄπλα τότε ἄρχισαν νὰ ρίχνουν. Ἡ φωτιά τους ἄνοιξε γρήγορα σῆμα στὶς φασιστικὲς γραμμές...

Ἡ ἐπίθεση ἀποθνήθηκε. Περισσότερα ἀπ' 70 ἐχθρικά κορμιά σκέπασαν τὸ χῶμα, λίγο πῶς πέρα ἀπ' τὸ χαρακῶμα. Οἱ ἀνθρώποι μας μὲ κοίρασμα καὶ κατάρματα ἀπ' τὸ μαρμαριὸ πρόσωπα ἔδειχναν τὴ

χαρὰ τους γιὰ τὴν ἀντίσταση πὺς κέρδισαν. Ἡ χαρὰ τους ὅμως αὐτὴ δὲ βάσταξε γιὰ πολὺ γιατί σὲ λίγο φάνηκαν 20 βαρεῖά άρματα νὰ βαδίζουν καὶ νὰ σέρονται σὺν ὑπερφυσικὰ τέρατα πρὸς τὰ χαρακῶματα τῶν 28 πολεμιστῶν μας. Στὸ χαρακῶμα τὰ βλέμματα διασταυροῦνται. Ἡ μάχη ἦταν φανερὸ πὺς θάταν ἀνιση τώρα. Ξαφνικὰ ἀκοῦν μιὰ γνωστὴ φωνὴ νὰ τοὺς καλεῖ.

—Καλημέρα παλληκάρια!

Εἶναι ὁ πολιτικὸς καθοδηγητὴς τοῦ λόχου Κλότσκοβ πὺς πηδᾷ κείνη τὴν ὥρα μέσα στὸ χαρακῶμα. Ὁ Κλότσκοβ ἦταν γνωστὸς σ' ὄλο τὸ σύνταγμα μὲ τὸ ὄνομα Διέβ. Τὸ ὄνομα αὐτὸ τοῦ τῆξε δώσει ὁ Οὐκρανὸς Μπονταρένκο, πὺς μᾶς ἔλεγε:

—Ὁ πολιτικὸς μας καθοδηγητὴς δουλεύει χωρὶς καθόλου νὰ ξεκουράζεται. Στὰ Οὐκρανικά ἐμεῖς τὸ ἐργάζεται τὸ λέμε «Διέβ».

—Πότε κοιμόνταν ὁ Κλότσκοβ; Κανεὶς δὲν μποροῦσε νὰ πεῖ. Τὸν ἔβλεπες πάντα νὰ πηγαινεὶ καὶ νὰ ἔρχεται. Ἦταν ἀκούρατος πάντα. Ὅλοι οἱ ἄντρες τὸν ἀγαποῦσαν σὺν πατέρα καὶ σὰ μεγαλύτερο ἀδερφὸ.

Ἡ λέξη «Διέβ» τοῦ Μπονταρένκο ἔγινε γνωστὴ σ' ὄλο τὸ λόχο καὶ σ' ὄλόκληρο τὸ σύνταγμα. Κλότσκοβ ἦταν τὸ ἐπίσημο ὄνομά του. Ὅμως ἀπ' τὸν συντάγματόχη μέχρι τὸ στρατιώτη, ὄλοι τὸν φώναζαν Διέβ.

Ὁ Κλότσκοβ πρῶτος κατάλαβε τὴν κατεύθυνση πὺς πῆραν τ' άρματα κι' ἔτρεξε πρὸς τὸ χαρακῶμα.

—Λοιπὸν φίλοι μου τί λέτε; Εἶκοσι άρματα... Δὲν εἶναι πολλὰ. Λιγότερα ἀπὸ ἕνα γιὰ τὸν καὶ ἕνα. Ἐνα χαμόγελο πέρασε στὰ πρόσωπα ὄλων. Ὁ Κλότσκοβ πὺς ἤξερε τί περίμενε αὐτὸν καὶ τοὺς συντρόφους του ἀστειεύονταν. Καθὼς ἔβλεπε νὰ προσηλώνονται πάνω του τὰ ἐπιδοκιμαστικὰ βλέμματα σκέφτονταν: —«Θὰ κρατήσουν ἀραγε ὡς τὸν τελευταῖο». Τοὺς εἶχε ὄλους μπροστὰ του. Ὅλους αὐτοὺς πὺς ἦλθε νὰ μοιράσει μαζί τους τὸ θάνατο καὶ τὴ δόξα...

Πρέπει ὄλόκληρος ὁ στρατὸς νὰ μάθει τὰ ὀνόματά τους. Νὰ μάθει ἀκόμα πὺς ἀνάμεσά τους ὑπῆρχε κι' ἕνας ἄλλος. Ἐνας εἰκοστὸς ἔνατος. Μοναχὰ αὐτὸς ἀπ' ὄλους σήκωσε τὰ χέρια του ὅταν ὁ Γερμανὸς δεκάνας φώναξε γιὰ παραδοθῆν πάνω ἀπ' τὸ ἄγμα του πὺς εἶχε φτάσει μέχρι τὸ χαρακῶμα. Ἐτρεμε ὁ ἄθλιος

γεμάτος δουλικότητα και δειλία.

—“Ατιμε, μπροστά σ'ε ποιους γονατίζεις; Και σύγχρονα με τὰ λόγια αὐτὰ χωρίς καμμιὰ διαταγή πολλοὶ ἄντρες πυροβόλησαν τὸν προδότη.

Ἡ μάχη κράτησε περισσότερο ἀπὸ τέσσερες ὥρες. Ὁ θωρακισμένος ὄγκος τῶν χιτλερικῶν δὲν μπόρεσε νὰ διασπᾶσει τὴν ἀμυντικὴ γραμμὴ τῆς φρουρᾶς. Τὰ ἀντιαρματικὰ ὄπλα ἔθεταν «ἐκτὸς μάχης» τὶς ἐχθρικές μηχανές ἢ τὶς ἔκαιγαν με μπουτίλιες. Δεκατέσσερα τάνκς εἶχαν κι' ὅλας ἀχρηστευθεῖ πάνω στὴ μάχη. Ὁ λοχίας Ντομπρομπαιβιν μαζί με τὸ Σεμακὶν εἶχαν σκοτωθεῖ.

Στὸ ὄχυρὸ πού σκέπαζε τὸ βάθος τοῦ χαρακώματος ὁ Πετρένκο ἔχανε καὶ τὴν τελευταία σταγόνα ἀπ' τὶς πληγές του. Ὁ Κόνκιν ὁ Σαντρίν, ὁ Τιμόφιεβ καὶ ὁ Τροφίμοβ ἦταν νεκροί... Καὶ νὰ τώρα πάλι ἀνάμεσα ἀπ' τὴ βραδυνὴ ομίχλη ἕνα δεύτερο τμήμα ἀομάτων πού προχωρεῖ. Ὁ Κλότσκωβ μέτρησε τριάντα. Πολλὰ ἀπ' αὐτὰ πού ἦταν βαρεῖα κατευθύνονταν πρὸς τὸ χαρακώμα πού κρατούσαν τὰ παλληκάρια μας.

—“Ἐνδοξε Διέβ, γελοιόσουν!

“Ἐλεγεσ πὼς καθ' ἕνα θάχε λιγότερο ἀπὸ ἕνα τάνκς νὰ πολεμήσει. Τώρα γίναν πιὸ πολλὰ, κι' ἀπὸ δυὸ γιὰ κάθε πολεμιστὴ. Ὁ Κλότσκωβ κοίταξε τοὺς σύντροφους του με μᾶτια κόκκινα ἀπ' τὴν ὑπερένταση, καὶ τοὺς εἶπε.

Τριάντα ἀκόμα τάνκς σύντροφοι. “Ἐφτασε ἡ σι-

ΛΑΔΟΤΕΜΠΕΡΑ

Λαϊκὸ Δικαστήριον

Βάλια Σεμερτζίδη

(Ἀπ' τοὺς πίνακες πού ἐξετέθησαν στὸ Λονδίνο)

γμὴ νὰ πεθάνουμε ὅλοι μας. Ἡ Ρωσία εἶναι μεγάλη μὰ δὲν ὑπάρχει τόπος γιὰ ὑποχώρηση. Ἡ Μόσχα εἶναι πίσω μας!

Τὰ ἄρματα σέρνονταν πρὸς τὸ χαρακώμα. Ὁ Μπονταρένκο, πληγωμένος βαρεῖα ἔσκυψε πρὸς τὸν Κλότσκωβ. τὸν ἔσφιξε στὸ γερό του μπράτσο καὶ τοῦ εἶπε: —“Ἄς φιληθοῦμε Διέβ! Ὅλοι μέσα στὸ χαρακώμα φιλήθηκαν. Κρέμασαν κατόπιν τὰ ὄπλα τους στοὺς ὤμους κι' ετοίμασαν τὶς χειροβομβίδες. Τὰ ἄρματα ὅλο καὶ πλησίαζαν. Ἐφταναν στὸ χαρακώμα. Κεῖνὴ τὴ στιγμὴ μιὰ χούφτα ἀπὸ ἀτρόμητους ἦρωες ὀρθώθηκαν καὶ πρόταξαν τὰ στήθια τους.

Μισὴ ὥρᾴ ἀργότερα σώθηκαν τὰ πολεμοφόδια τους. Ὁ ἕνας κατόπιν τοῦ ἄλλου ἔβγαине «ἐκτὸς μάχης». Ὁ Μοσκολάνκο χάθηκε κάτω ἀπὸ ἕνα τάνκς πολεμῶντας το με τὰ χέρια γυμνά. Ὁ Κοιζεμαρκένοβ ἔπεσε νεκρὸς με τὰ χέρια σταυρωμένα στὸ στήθος καθὼς βιάδιζε κατ' ἐπάνω στὸ κανόνι ἐνὸς μυδραλιοβόλου. Καμμιὰ δεκαριά ἄρματα καίονταν.

Ὁ Κλότσκωβ ἔσφιγγε κοντὰ του τὸ τελευταῖο πακέττο με τὶς χειροβομβίδες. Σὲ μιὰ στιγμὴ μόλις ἀντίκρουσε τὸ τάνκς νὰ τσακίζει τὸν Μπεζρόντι, οἶχνει καὶ τὸ καταστρέφει. Πέφτει ὁμῶς κι' αὐτὸς κατατρυπημένος ἀπ' τὶς σφαῖρες.

Ὁ Κλότσκωβ σκοτώθηκε. “Ὅχι ἀναπνέει ἀκόμα. Κοντὰ του βρίσκεται πληγωμένος κι' ἐτοιμοθάνατος με τὸ κεφάλι κοντὰ στὸ κεφάλι του ὁ Νοταρόβ. Τὰ ἄρματα τοῦ ἐχθροῦ περνοῦν δίπλα τους μουγκρίζοντας. Ὁ Κλότσκωβ λέει στὸ σύντροφό του ψιθυριστὰ:

—Πεθαίνουμε ἀδερφέ... Μιὰ μέρα θὰ μᾶς θυμηθοῦν... “Ἄν ζήσεις σύντροφε, πές στους δικούς μας... Δὲν μπόρεσε νὰ τελειώσει. Ὁ πολιτικὸς καθοδηγητὴς Κλότσκωβ δὲν ὑπῆρχε πιά...

“Ὅλα τοῦτα τὰ διηγήθηκε ὁ Νοταρόβ, στὸ νεκρικὸ του κρεββάτι, πού κατόρθωσε ὕστερα ἀπὸ πολὺ ὥρη περιπλάνηση νὰ φτάσει κείνὴ τὴ νύχτα στὸ δάσος ὅπου καὶ συνάντησε τοὺς ἀνιχνευτές μας. Πρὶν πεθάνει ὁ τελευταῖος ἀπὸ τοὺς 28 ἦρωες τῆς μεραρχίας Παμφίλοβ, μᾶς μετέδωσε τὸν τελευταῖο πόθο τους. Κι' ὁ λαὸς κατάλαβε με τὸ ἔμφυτο τὴ βαθειὰ ἔννοια αὐτοῦ τοῦ πόθου τότε πού ἀκόμα δὲν ἔξεραμε τί ἔγινε στὸν ἀποσυνθετικὸ σταθμὸ τοῦ Ντουμποσεκόβο.

Ξέρουμε τώρα τὴν ἠθέλε νὰ μᾶς πεῖ ὁ Κλότσκωβ τὴν ὥρα πού ὁ θάνατος τοῦ σφαλοῦσε ἄγρια τὸ στόμα γιὰ πάντα. Τὴ σκέψη του ἐκείνη συνεχίζοντας ὁ λαὸς εἶπε ἀντὶ γι' αὐτόν:

—«Δώσαμε τὴ ζωὴ μας στὴν πατρίδα. Μὴν κλαῖτε τ' ἄψυχα σώματά μας. Σφιξτε τὰ δόντια. Νᾶστε σταθεροί. Ξέραμε γιὰτί πηγαίναμε στὸ θάνατο. Ξεπληρώσαμε τὸ καθήκον μας σὰ στρατιῶτες. Φράξαμε τὸ δρόμο στὸν ἐχθρό. Πολεμίστε τοὺς φασίστες καὶ μὴν ξεχνᾶτε τὸ σύνθημα: Νίκη ἢ Θάνατος!

Δὲν ἔχετε νὰ διαλέξετε περσότερο ἀπὸ μᾶς. Ξέραμε νὰ πεθάνουμε καὶ νικήσαμε.»

Αὐτὸ τὸ ἄγγελμα κάθε πολεμιστῆς τοῦ κόκκινου στρατοῦ τῶχει χαραγμένο στὴν καρδιά του. Ὁ ἥλιος τῆς νίκης λάμπει στὶς σημαῖες του με μιὰ λάμπει ἀδιάκοπη. Ὁ ἐχθρὸς ὑποχωρεῖ μπροστὰ σι' ἀδέρφια τῶν ἡρώων τῆς μεραρχίας Παμφίλοβ.

Ἦταν ἕνα ἥσυχο καὶ παγωμένο πρωῒνὸ. Ὁ στρατός μας εἶχε ξαναπάρει τὸ Ντουμποσεκόβο καὶ πήγαμε στὸν τόπο τῆς θρυλικῆς μάχης πού εἶχαν δώσει οἱ 28

ήρωες τῆς φρουρᾶς. Ὅλη τῆ νύχτᾳ εἶχε λυσοᾶξει ἡ κακοκαιρία καὶ βαδίζαμε τώρα πάνω σ' ἀπάτητο χιόνι. Μπροστά πήγαιναν οἱ σκαπανεῖς.

—Ἐδῶ εἶπε ὁ λοχαγὸς Κουντίλοβιτς. Τὸ χιόνι ἀπλώνονταν δλόγυρα σ' ἓνα κατάσπρω στρώμα, Ἄριστερὰ πίσω ἀπὸ μερικὰ δέντρα προχωροῦσε ἡ σιδηροδρομικὴ γραμμὴ. Δεξιὰ ἠψώνοντα μερικὰ μοναχικὰ ἔλατα. Τίποτα δὲ θύμιζε τὰ γεγονότα, ποὺ ξετυλίχτηκαν ἐδῶ. Χρησιμοποιήσαμε τὰ φτυῖα μας. Ἐνα λεπτό, ἓνα ἄλλο, ἀκόμα ἓνα καὶ τὸ πεδία τῆς μάχης ξαναφαίνεται. Ἐνα ἀπόκομα τοῦ φράγματος ἡ γωνιά ἑνὸς καταφυγίου. Ἡ ἄξινα σκούνησε σὲ κᾶνι μεταλλικά. Νὰ μιὰ κάσκα. Ἐνα μαχαίρι. Σκάβαμε πάντα κατεβαίνοντας μέσα στη γῆ. Γιὰ δευτέρη φορὰ σχεδιάζεται στὸ μέρος αὐτὸ ἓνα χαράκωμα. Οἱ ὄγκοι τοῦ χιονιοῦ γίναν κιτρινωποί. Βλέπω αἶμα στὰ κρούσταλα τοῦ πάγου, σὺν σὲ φλέβες γεμάτες ἀπὸ πολῦτιμο ὑγρό. Εἶναι τώρα παντοῦ τὸ ἱερὸ αἶμα κείνων ποὺ πέσαν ἐδῶ στὸ βᾶθος τοῦ καταφυγίου, σὲ μιὰ μάσκα ἀσφυξιογόνου, σὲ μιὰ τέντα καταφυγίου, στὸ χιόνι δλόγυρα.

—Ἐνα σῶμα φάνηκε. τὰ πόδια πρῶτα, τὸ κορμὶ κατόπι. Ὁ κομισάριος τῆς μεραρχίας Ἐγκορόβ, ὁ συνταγματάρχης Καπρόβ ὁ ἀρχηγὸς τοῦ πολιτικοῦ τμήματος τῆς μεραρχίας κι' ὁ λοχαγὸς Κουντίλοβιτς, τὸ σιμώνουν μὲ προφύλαξη. Τὸ κεφάλι εἶναι τσακισμένο. Ἀδύνατο νὰ πιστοποιήσουν ποιὸς εἶναι. Μήπως εἶναι ὁ Κριούτσκωβ μὲ τὸ ἤσυχον κι' αὐστηρὸ πρόσωπο; Ἡ ὁ Ἐσιμπουλάτωβ; Ἡ ἀκόμα ὁ χαρούμενος λοχίας Ντομπροπαμλίν; Ὁ Κλότσκωβ δὲν εἶναι. Οἱ κάτοικοι τῆς περιοχῆς ποὺ γνώριζαν καλὰ τὸν ὀρηκτικὸ πολιτικὸ καθοδηγητὴ σήκωσαν τὸ σῶμα του κρυφὰ ἀπ' τοὺς Γερμανοὺς καὶ τὸ ἔθαψαν.

Ἀποθέσαμε τὸ πτώμα στῆ γῆς. Ἀναποδογυρίσαμε τὶς τσέπες τῆς χλαίνης του, τοῦ χιτωνίου του καὶ τοῦ παντελονιοῦ του. Κανένα χαρτί. Οἱ Γερμανοὶ τὰ πῆραν. Δίπλα, μὲς στὸ χαράκωμα δὲ βρήκανε παρὰ ἓνα σημειωματάριο. Δὲν διατηροῦσε παρὰ τὸν ἀριθμὸ τοῦ ὄπλου: 21789. Δὲ θὰ τὸν ξεχάσουμε γιατί αὐτὸ τὸ ὄπλο ἔριχνε χωρὶς νὰ ἀστοχίσει.

Μπροστά στὸ βουναλάκι, σ' ἓνα κωπὸ τάφο, στήθηκε ἀκίνητο τὸ ἀπόσπασμα τῶν νεαρῶν στρατιωτῶν τῆς φρουρᾶς, τῆς μεραρχίας Παμφίλωβ. Πολλὲς φορὲς τοὺς διηγῆθηκαν τὸ κατόρθωμα τῶν 28 ἡρώων. Τώρα εἶδαν ἓναν ἀπ' αὐτοὺς.

Στάθηκαν μὲς τῆ σιωπῇ καὶ τὸ πένθος. Κι' ἀνάμεσα σ' αὐτὰ τὰ γυμνὰ κεφάλια εἶδα καὶ τ' ἄσπρα μαλλιά τοῦ συνταγματάρχη Καπρόβ, τοῦ γέροντος πολεμιστῆ ποὺ στέκονταν μπρὸς σ' αὐτοπούλα, σ' αὐτὰ ποὺ θὰ γίνονταν αἶθρο οἱ ἀητοὶ στῆ μάχη. Ὁ πολιτικὸς ἀρχηγὸς τῆς μεραρχίας προσφέρει μερικὲς λέξεις γεμάτες συγκίνηση: «Ποτὲ δὲ θὰ ξεχάσουμε τὸν ὄγκον ποὺ δώσατε πεθαίνοντας. Ἀκούσαμε τὶς φωνές σας. Θὰ κάνουμε τὸ πᾶν γιὰ νὰ φτάσουμε τὸ ὕψος τῆς ἀνδρείας σας καὶ τῶν ἀρετῶν σας».

Οἱ ἥρωες τῆς μεραρχίας Παμφίλωβ εἶναι τόσο ζωντανοὶ μέσα στῆ σκέψη μας ὥστε νομίζουμε κάθε στιγμὴ πὼς θὰ τοὺς δοῦμε νὰ βγαίνουν ξαφνικὰ ἀπ' τοὺς τάφους των, ὀλόκαμπροι ἀπὸ δόξα, γιὰ νὰ δομηθοῦν ἐκεῖ μπροστὰ ποὺ κάνουν ἔφοδο τὰ συντάγματα μας...

(Μετάφραση ἀπ' τὰ γαλλικά)

Μαρίας Ἀνδρουλιδάκη

ΕΠΙΚΟΛΥΡΙΚΟ ΤΡΙΠΤΥΧΟ

Ο "ΑΝΤΙΘΕΟΣ,"

ΔΕΥΤΕΡΗ ΠΤΥΧΗ

(στρ. 19—23)

Ξύπνα, Βάρδε, καὶ πάρε τὴν πένα!
Ξαναζοῦν στὴν πολύπαθη Ἑλλάδα
Μεσολόγγια καὶ Κιούγγια κι' Ἀρκάδια!
Δές: οἱ ἐλεύθερο, γίναμε σκλάβοι
πόδιων; τῶν σκλάβων!... Τραγοῦδησε πάλι
τὸ τρανό-μας αὐτὸ Μεσολόγγι!
Κουβαλαμ' ἄλυσίδες καὶ μπάλες.
Πολικοὶ μᾶς παγώνουν χειμῶνες.
Μεσονύχτια μᾶς ζώνουν τὰ στήθια.
Λάμια ἢ πείνα μᾶς γλύφει τὰ σπλάχνα.
Μὲ πυρσοὺς μᾶς γυρεύουν Ἰοῦδες.
Μὲ τὸ χάρο κοιμούμαστ' ἀντάμα.

Μ' ἂν ἡ πείνα κι' ὁ βρόγχος μᾶς πνίγουν,
κι' ἂν σκιές τῆ σκιά μας θωροῦμε,
μὴ δυνάστης καὶ Γούσης σιμώνη,
πάντ' ἀδούλωτη μὲν' ἡ ψυχὴ μας:
ἄλλοι τρέφουμε μ' σος στὰ στήθια
κι' ἄλλοι ἀντάρτη ντουφέκι κρατᾶμε.

Προδρομένοι Σαμφῶν ἀπὸ κάποιες
Δαλιδές στοὺς κακοὺς Φιλισταίους
καὶ δεμένοι γερὰ στίς κολῶνες
τοῦ ναοῦ τῶν πατέρων γιὰ χλεύη,
μὲ τὸ τράνταγμα στύλων καὶ στέγης
συνοδοὺς τοὺς τραβᾶμε στὸν Ἄδη.

Μπρὸς στὸ μάγο κουτὶ τῆς Πανδώρας
μὲ λαχτάρα καὶ φόβο τῆ νύχτα
τῆ λαλιά τῆς ἐλπίδας γροικᾶμε,
ποὺ ὡς κανάρι κλεισμένο σὲ τέλια
τὸ Μαγιάπριλο ψάλλει, ποὺ φτάνει
ἀπὸ αἰθέρες, ἀκρόγιαλα, στέπτες.

ΤΡΙΤΗ ΠΤΥΧΗ

(στρ. 5—7)

Δέος βαθὺ στὴν καρδιά μας περνᾶ,
τὸ χρέος βαραίνει τοὺς ὤμους, τῆ σκέψη,
κι' εἴμαστ' ἐμεῖς τὰ κλαδιὰ τὰ στερνὰ
τοῦ δέντρο, ποὺ τὸχουν κλαδέψει.

ᾠ Κύριε, τὰ κλώνια, ποὺ ἀνέμοι τὰ δέρνουν,
ὀλόκαρπα κάμε μιὰ μέρα νὰ γέρνουν.

Κάμε τῶν τόσων ψυχῶν ὁ χαμὸς
νὰ θρέψη τὴν κάθε ψυχὴ καὶ τὸ σῶμα
νᾶναι κομμένων κλαδιῶν ὁ χυμὸς,
ποὺ στάζει στοῦ δέντρο τοῦ χῶμα
καὶ πάλι ἀπ' τὶς ρίζες, στίς γῆς τὰ σκοτάδια
ρουφιέται, τ' ἀκέρια νὰ θρέψη ἀκροκλάδια.

Ἡμερὴ κάμε νὰ γίν' ἡ ψυχὴ,
ἀνήμπορη δίχως ἀγάπη νὰ ζήσει
νᾶν' ἠλιοτρόπι μὲς σ' ἥλιον βροχῇ,
ποὺ γέρνει θλιμμένο τῆ δύση.
Μὲ κόμπους δροσοῦλας ἡ νύχτα τὸ τρέφει,
μὰ ἐκεῖνο στῆ φλόγα τὰ πέταλα στρέφει.

(Ἀνέκδοτο ἀπόσπασμα)

Γερ. Π. Ἀμπάτης

ΠΕΙΡΑΪΚΑ ΘΕΜΑΤΑ

— Ποιά πρέπει να είναι η θέση των πνευματικών ανθρώπων του Πειραιά μπροστά στα προβλήματα της πόλης τους;

Μά μου φαίνεται πως σαν πρωταρχικό καθήκον που μπαίνει στους πνευματικούς ανθρώπους του Πειραιά είναι: η πλήρης σύλληψη, κατανόηση και προσαρμογή στο πνεύμα, που κυριαρχεί σ' ολόκληρη την Ευρώπη.

"Όταν αυτό γίνει μορικό τότε θα είναι εύκολο να πλησιάσουμε την ψυχή του εργαζόμενου Πειραιώτη. Σήμερα η καρδιά του είναι κλεισμένη, αλλά είναι ώριμος για μια καινούργια ζωή, μια ζωή που θα του εξασφαλίζει μια διαρκή πνευματική ανάταση, για την ολοκλήρωση του προορισμού του στην κοινωνία.

"Ίσως ίσαμε σήμερα να έγιναν αξιόπαινες προσπάθειες, αλλά στη νέα γενιά των πνευματικών ανθρώπων της πόλης μας τα καθήκοντα και οι ευθύνες είναι τεράστιες. Ο χρόνος και μια τίμια αυτοκριτική θα μ'α δείξει αν φανούμε άξιοι της πρώτης προλεταριακής πόλης της Ελλάδας. Αν σταθούμε άξιοι των αγώνων του λαού της.

Ίωσήφ Σηφαλάκης

ΜΙΑ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ-ΠΡΟΤΥΠΟ

Στον Πειραιά βγαίνει μια βδομαδιατική Έργατική Έφημερίδα πρότυπο Τύπου στον εκπολιτιστικό της ρόλο. Κοντά στη καθαρά δημοσιογραφική της ύλη, έχει στήλες αφιερωμένες στα πνευματικά ενδιαφέροντα, σε αισθητικά θέματα. Ακόμα δημοσιεύει και πίνακες που δείχνουν την δουλειά των Πειραιωτών ζωγράφων. Το γεγονός ότι η Έφημερίδα αυτή—ο «Πρωτεργάτης»—κυκλοφορεί πλατεία μέσα στους εργάτες και εργάτριες δείχνει πόση σημασία μπορεί να έχουν τέτοια όργανα στο ανέβασμα της στάθμης του λαού.

ΜΑΔΡΙΤΗ

"Όταν έμαθε ο Ντιρούτι πως του Φράνκο τ'α σκυλλιά τη Μαδρίτη θα ρημάξουν με μπαρούτι και φωτιά

Απ' τη Βαρκελόνα πέρα, σαν τη σφαίρα ξεκινά, όρη παίρνει και λαγκάδια και ποτάμια Ισπανικά.

Ξεκινά με τ'α γενναία παλληκάρια του γοργά πουχούν σίδηρο τ'α χέρια κι' άτσαλένια την καρδιά

Κεί που τρέχει ο Μανθανάρες τ'α θολά του τ'α νερά που βαφήκαν με τ'ο αίμα των συντρόφων,—συφορά,

Εκεί στέκεται και ρίχνει μες στη μάχη μιά ματιά.

Μαύρα κύματα χυμούνε, μελαψοί Μαροκινοί, αίμοβόροι, πληρωμένοι, με του Φράνκο τη βουλή

Νά κουρσέψουν τη Μαδρίτη και νά πάρουν τ'α κλειδιά και νά δέσουν μ' αλυσίδες του λαού τη λευτεριά.

"Όπως δλοι οί αντιφασίστες απ' τον κόσμο έθελοντές, Τη Μαδρίτη δέ θ' αφήναν νά την πάρουνε ποτές,

νά μιάνουν, ν' άτιμάσουν τ'α λυσοάρικα σκυλλιά, σαν λιοντάρι μες στη μάχη κι' ο Ντιρούτι πολεμά.

Και σκοτώνουν τον Ντιρούτι με μιά μπάλα στην καρδιά.

Η Μαδρίτη τονέ κλαίει δλη νύχτω, την αύγη, στην πατρίδα του τον στέλνει με μιά σύντομη γραφή.

«Άδερφή μου Βαρκελόνα τουτο τ' άξιο σου παιδί, σοο τ'ο στέλνω σκοτωμένο νά τ'ο θάψης με τιμή.

Έσκοτώθηκε σαν ήρωας με μιά μπάλα στην καρδιά τους φασίστες πολεμώντας στο κατώφλι μου μπροστά!»

(Άνέκδοτο) Άθήνα 1938

Βάσος Χανιώτης

ΜΙΛΟΣ ΧΩΡ

ΟΙ ΠΑΡΑΓΓΕΛΙΕΣ

Νά θυμάσαι δλα εκείνα που σοο είπα. Μην άμελήσεις νά τον συναντήσεις πριν μπειτε στη μάχη. Ρώτησέ τον τί σκέφτεται. Άν με θυμάται...

"Έχει ένα γυιό μαζί μου. Κι' έχει ακόμα ένα σπιτάκι. Ένα περβόλι με δέντρα. Μιά κοκκινόμαλλη κατοίκα. Σκέψου άδερφέ μου πως τον αγαπώ. Κανέννας δέν θ'α τ'ο πιστέψει.

Όυτε και σύ. Κρυφά από δλους τ'ο κρατούσαμε, Τ'α βράδυα κάτω στο ποτάμι. Δέν μουδωκε καμμιάν υπόσχεση. Ήταν μονάχα ώραϊος ώραϊος και παλληκάρι. Συχώρα με.

Μά τώρα πριν άρχιστε την άμάχη δώστου τ'ο χέρι. Και βλέποντάς τον στα μάτια Πέστου πως σούγραφα. Ρώτησέ τον ακόμα τί σκέφτεται. Κι' αν με θυμάται...

Μετάφραση απ' τ'α Βουλγαρικά

Γιάννης Β. Ίωαννίδης

ΕΝΑ ΚΑΛΟΚΑΙΡΙΑΤΙΚΟ ΜΕΣΗΜΕΡΙ

ΔΙΗΓΗΜΑ

“Ένα καλοκαιριάτικο μεσημέρι, σύρθηκα στην άκρη της πόλης και ξάπλωσα πάνω στα χόρτα ενός λειβαδιού κάτω απ’ τις ψηλές λεύκες. Γύριζα ένα δολκόληρο πρωινό στους δρόμους μπαινοβγαίνοντας σε διάφορες πόρτες γυρεύοντας να βρω δουλειά κάπου μικροπάλλης, μα παντού μου δίνανε σχεδόν την ίδια απάντηση.

— Τώρα με τη ζέστη οι δουλειές λιγοστεύουν. Ο κόσμος φεύγει και παραθερίζει στα βουνά.

Κι’ όμως, επέμενα ως άγρια νομίζοντας πως θα κατανικούσα την αδιαφορία όλων αυτών των ανθρώπων κάνοντάς τους να νοιώσουν την ανάγκη μου. “Όσπου στο τέλος αιστάνθηκα την επιθυμία να πέσω κάπου απ’ την κούραση, εκεί κατάχαμα, σε κάποιο δρόμο, μα διατηρώντας κάποια αξιοπρέπεια παρ’ όλη την ψυχική μου εξουθένωση βρήκα αυτό το μέρος εδώ κι’ έπεσα κάτω αναίσθητος για πολλή ώρα.

“Ένας χλιαρός αέρας περνούσε πάνω απ’ τα στήθια μου κι’ έπνιγε την αναπνοή μου, καθώς έβγαине απ’ το μισολυποθημισμένο σώμα μου. Η μπουδιά του ξεροῦ χόρτου χτυπούσε το ρουθούνια μου κι’ η ματιά μου κουράζονταν μες το θαμπό γαλάζιο της απέραντης έχτασης, όπου κυματιστά τρεμοσάλευε η πύρινη πνοή της ζεστής γής, ενώ στο βάθος ύψωνονταν μεγαλόπρεπα βουνά που οι κορφές τους χάνονται βαθειά μες τόν όριζοντα. Θάθελα να βρισκόμουνα απάνω εκεί, ν’ αναπνεύσω το δροσερό αέρα της γλυκειάς κι’ άγνης φύσης έτσι καθώς φάνταζε ν’ απλώνεται στις ολοπράσινες πλαγιές, μακριά απ’ την αποπνιχτική ζωή της άπαισίας αυτής πολιτείας και μια πικρή νοσταλγία στάλαζε μες την ψυχή μου για τη γής και τα δέντρα του σπιτιού μου. Θάσπαιρνα αυτό το χώμα εκεί με λογίων φυτά και θα αιστανόμουνα τη χαρά της δημιουργίας των χειρών μου μαζεύοντας τους καρπούς ή θάβρισκα τη γαλήνη βόσκοντας τα ζώα κι’ αντικρύζοντας το πράσινο φως που θα σκόρπιζαν τα τρυφερά χόρτα στις πλαγιές. Οι μέρες θα περνούσαν με τη γαλάζια σιωπή τ’ ουρανού και θα τραγουδούσα, ενώνοντας την ψυχή μου με τους ανεκμυστήρευτους ψιθυρισμούς που βγαίνουν απ’ τις ρεματιές και το δάσος. Άλλά πια άνησυχία φώλιαζε τάχα μες τα στήθια μου που μ’ έσπρωξε σα θύελλα έδω τόσο μακριά; Αυτός ο πόθος της φυγής μαζί με κάποιο αποπνιχτικό παραμυθένιο όραμα στριφογύριζαν για πολλή ώρα μες την ευέξαπτη φαντασία μου.

Βυθισμένος στη νύκνη αυτής της συλλογής, είδα απ’ τη γωνιά της φράχτης του λειβαδιού νύοχεται

προς το μέρος μου ένα μικρό κορίτσι παίζοντας μια βέργα στο χέρι που τη χτυπούσε πότε-πότε κάτω στο χώμα, μουρμουρίζοντας κάποιο τραγούδι. “Όταν πλησίασε μούριξε μια χαμογελαστή ματιά κι’ ύστερα έσκυψε το κεφάλι κοιτάζοντας ένα μικρό χάρτινο κουτί που κρατούσε στα χέρια της. Φορούσε ένα κοντό και κακοχαμμένο φουστανάκι, τα λεπτά μπράτσα του κοκκίνιζαν στον ήλιο, ενώ το σταχτί κι’ αδύνατο προσαπάκι του έπερνε μια αδιάφορη μα παρακλητική έκφραση λές κι’ όλα τ’ άγνωστα πρόσωπα που συναντούσε τα λογάριζε σάνπαληούς φίλους της.

— “Αν το βρείς, τί έχω έδω μέσα; με ρώτησε προτεινοντας το κουτάκι πάνω στην παλάμη της. Δέν ξέρω πως θυμήθηκα εκείνη την ώρα τα μαγικά κουτιά που άγαφέρουν τα παραμύθια κι’ απάντησα:

— “Ίσως νάχεις τις τρεις χουσές τριχές της μάγισσας. “Ήρθε πιδό κοντά, έσκυψε πάνω μου και ρώτησε ξαφνιασμένη καθώς τα καστανά μαλλιά της πέσανε ως τα μαύρα κι’ έξυπνα ματιά της.

— Τί; τί; Ποιάς μάγισσας μου λές;

Μου φάνηκε παράξενη ή όμη άφέλεια του άγνωστου και περιπλάγόμενου αήτου κοριτσιού κ’ αιστάνθηκα την επιθυμία να μιλήσω μαζί της. Δέν ξέρεις παραμύθια; τη ρώτησα!

— “Όχι, όχι, Τί είναι αυτά; Είπε κουνώντας το κεφάλι της.

“Ήταν μια φορά κι’ έναν καιρό μια όμορφη βασιλοπούλα, μα δε θα παντρευόνταν κανέναν παρ’ όσον που θα της έφερνε τ’ άθάνατο νερό».

Κάθησε πάνω στα χόρτα κι’ άκουγε με προσοχή τη διήγησή μου σφίγγοντας ανάμεσα στις φουχτες το κουτάκι της. “Άκουγε τους θορίαμβους του παλληκαριού που περνούσε μ’ εικόλια τα μεγάλα εμπόδια που συνάντούσε στο δρόμο του περπατώντας να βρει τ’ άθάνατο νερό, καιγοντας κάθε φορά από μια τρίχα που τουχε δώσει ή γορή μάγισσα και το πρόσωπό της φωτιζόνταν από μια γαλήνια κι’ άδριστη χαρά. Με κοιτάζε κατάματα όλη την ώρα λές και διψούσε κάποια τρυφερότητα και στοργή που ίσως να μην αιστάνθηκε ποτέ. Σάν τελειωσα στάθηκε σκεφτική σκύβοντας το κεφάλι κι’ ύστερα παρακάλεσε σα να ξεχάσε που βρίσκονταν.

— Δέν ξέρεις άλλα τέτοια; Πές μου...

— Μα γώ δέν είμαι από δω. Θα φύγω μακριά ύστερα από λίγη ώρα, της είπα και θυμήθηκα πως έπρεπε να πάω για το σιδηροδρομικό σταθμό. Τη ρώτησα για τ’ όνομά της και κείνη με κοιτάζε με κάποια δυσασέσκεια. Κούνησε το κορμί της και πρόφ-

ρε μ' ένα παραπονεμένο τόνο :

— Η μάνα μου με λέει Τάλια. Η γρηά Καρότσα με φωνάζει Τανάλια, οι άλλες γυναίκες μου κολλήσαν το παρατσούκλι Χάλια κι' ο καφεντζής με λέει... Σάλια.

Τη διέκοψαν τα γέλια μου που ξέσπασαν εκείνη την ώρα έτσι ξαφνικά και σά να προσβλήθηκε χαμηλώσε το κεφάλι της έτοιμη ίσως να φύγει.

— Αυτή η γρηά Καρότσα είναι γιαγιά σου ; ρώτησα το πολωνίνο-αυτό διαβολοκόριτσο. Άνοιξε διάπλατα τα εκπληχτα μάτια της και στρίβοντας το κεφάλι λοξά μούδειξε στην άκρη του λειβαδιού ένα έτοιμόοροπο κίτρινο χτίριο.

— Νά βλέπεις ; Εκεί κάθομαι με' τη μάνα μου μαζί μ' άλλες γυναίκες. Πώς να στο πώ. Δεν ξέρω. Η μάνα μου κοιμάται και γλεντάει με ξένους άντρες. Αυτή η γρηά Καρότσα με τα μεγάλα δόντια, μάς είναι τάχα τ' αφεντικό. Σου είναι μια κακή γρηά φωνάζει, σαν καρακάξα και τσακώνεται μ' όλο τον κόσμο. Κ' από κάτω βλέπεις ; είναι ο καφεντζής. Σαρδανάπαλο τον λένε. Όταν κοιμάται το μεσημέρι του ανάβω μια έφημερίδα στ'ι πόδια του και πετιέται ξαφνικά όρθός. Τρέχει να με πιάσει μ'α γώ του δίνω δρόμο μές στα χωράφια και γυρίζω το βράδυ, όταν είναι μεθυμένος και δέ θυμάται.

Σταμάτησε για λίγο αναπνέοντας βαθεία σά νάχε, κούρασει και συνέχισε σηκώνοντας ως άπάνω το κουτί.

— Έχω δώ μια γουστειρίτσα. Την έπιασα απ' την ούρα καθώς λιάζονταν τεμπέλικα και την έχωσα εδώ μέσα. Όλο γυρίζει να βγει μ'α την έχω καλά φυλασωμένη. Νά δές τηνε.

Ένοιξε το κουτί με προφύλαξη και το μικρό έρπετο που κοιτόταν στο βάθος κούνησε το κεφάλι του προσπαθώντας ίσως να βρει τρόπο να φύγει.

— Μιάν άλλη μέρα, συνέχισε κλείνοντας το κουτί, είχα πιάσει μια πιό μεγάλη. Τη φύλαγα μέσα σ' ένα κουτί μ'α τη νύχτα που κοιμώμουνα με τη μαμά μου άνοιξε το κουτί και χώθηκε στο κορμί της. Ω ! νάβλεπες τότε τί φωνές που έβαλε εκείνη. Πετάχτηκε όλόρθη κι' έκανε σ'αν τρολλή ρίχνοντας από πάνω της όλα τ'α ρούχα. Έγώ γελούσα με την καρδιά μου. Δεν την ξέρεις λοιπόν τη μάνα μου ;

— Όχι, πώς να την ξέρω ;

— Σ'αν και σένα έρχονται πολλοί εκεί στο σπίτι. Οι χωριάτες είναι ντροπαλοί κι' η μάνα μου τους παίρνει στο δωμάτιό της και τους μαθαίνει πώς να κάνουν τίς γυναίκες. Έχει πολλούς αγαπητικούς κι' όταν μαζέψει άσκετά χοήματα λέει ότι θά φύγουμε από δώ. Έσύ δεν έρχεσαι εκεί, σ' αυτό το σπίτι ;

— Όχι, τί να κάνω ;

— Νά, για να μάθεις κι' έσύ σ'αν τους άλλους...

— Και πώς το ξέρεις πώς δεν είμαι μαθημένος ;

— Δεν ξέρω, μ'α βλέπω που φοράς σά χωριάτης. Έσκυψε το κεφάλι και τρίβοντας το κουτί σ'αν από άμηνανία πάνω στα χόρτα συνέχισε.

— Μέ βλέπεις τόσα μικρή και νομίζεις πώς δεν ξέρω γώ πώς κάνουν τίς γυναίκες ;

Άκουγα με κατάπληξη όλα αυτά και μου φάνταζε τρομερά παράξενο κι' άηδιαστικό πώς πάνω σ' αυτή τη γής υπάρχουν τέτοια τρυφερά ανθρώπινα όντα αναθρεμένα ανάμεσα σ' ένα βούρκο όπως το σκουλή-

κι. Αιστανόμουνα μιάν άπεράντη λύπη για τ'α ξευπνά αυτά μάτια, που έβλεπαν τη γύρω ζωή ντυμένη με μια κομικότητα άθώα κι' άπατηλή. Μου ήταν άκατανόητο πώς δίπλα σέ μια τέτοια μητέρα κατάφερονε να μεγαλώνει αυτό το καχεκτικό σωματάκι που πάνω στο πρόσωπο φάνταζε κι' όλας ν' απλώνεται ένα πρόοφο γέραςμα.

Το σταχτοκίτρινο χτίριο με τους γκρεμισμένους σουβάδες ύψώνονταν ανάμεσα σέ ψηλές λευκές κι' έδινε την εντύπωση πώς οι άνθρωποι που το κατοικούσαν στην άκρη δώ αυτής της πόλης προσπαθούσαν να κούψουν απ' τα μάτια του κόσμου κάτι το έξευτελιστικό που ντροπίαζε την ανθρώπινη ύπσταση.

— Θα φύγεις και θά π'ας στο χωριό σου ; συνέχισε η μικρή κοιτάζοντας με πότε-πότε καταπρόσωπο. Έλα να δής τη μάνα μου. Είναι καλή. Που θά κοιμήθης ; Εκεί μπορείς να μείνεις όλη τη νύχτα. Έγώ έχω ένα κορβιτάκι στο δωμάτιο της γρηάς. Φοβάσαι μήν κολλήσης καμμιά άρρώστια ; Η μάνα μου είναι καθαρή, της είπε ο γιατρός. Η δέν έχεις λεφτά ; Όταν ξανάθεις θά μου φέρεις ένα άρνάκι απ' το χωριό ; Θα το βόσκω εδώ στο λιβάδι.

Μιλούσε γι' αυτά σ'αν τα πιό συνηθισμένα πράγματα του κόσμου έτσι που μ' έκαναν να αιστανθώ μια συχαμερή άνατριχίλα.

— Ό μπαμπάς σου που είναι ; Αυτός μπορεί να σου φέρει ένα μικρό άρνάκι είπα με κάποια ειρωνεία για τίς παράξενες διαθέσεις που είχε για τ'α ζωή ή παράξενη αυτή ανθρώπινη φύτρα.

— Δεν έχω μπαμπά. Όταν ρωτώ τη μάνα μου γι' αυτό εκείνη ξεκαθίζει στα γέλια. Ίσως να ταν λέει ένας ψηλός ξανθός, ίσως κάποιος παχύς ή κάποιος άδύνατος μελαχροινός. Λέει πώς βαστώ από καλή ράτσα κι' έγινα ξευπνη. Θέλει να με μάθει γράμματα, μ'α ξεχνάει, γιατί είναι μεθυσμένη κάθε μέρα. Νά δεις τί όμορφα που τραγουδάει όταν πίνει κρασί.

Ο ήλιος χαμήλωσε άσκετά, ο ήσκιος άπομακρύνθηκε απ' το μέρος μας κι' οι άχτινες έπεφταν πάνω στα κεφάλια μας.

— Ωρα να φύγω. Περιοργάστηκα άκόμα μια φορά αυτή την ύπαρξη και για να πώ κάποια συνηθισμένη συμβουλή σ'αν μια παρηγοριά, αν και δεν πιστεύω πώς καμμιά σωτηρία δεν θάφερονε, πρόφερα χαϊδεύοντας τ'α καστανά μαλλιά που πέφτανε στο πρόσωπό της.

— Παρακάλεσε τη μαμά σου να σε βάλει σ' ένα άσυλο. Θα μάθεις γράμματα και σ'αν θά μεγαλώσεις να γίνεις ένα φρόνιμο και ήσυχο κορίτσι... Ένα χόσιμο κορίτσι. Πόσο άραγε σκέφτηκα να καταλάβαινε αυτή τη φράση ;

— Δεν με στέλνει πουθενά. Με θέλει κοντά της γιατί μ' αγαπάει και λέει πώς αν με χάσει θά πεθάνει, έκανε μ' ένα περίλυπο ύφος εκείνη, κι' έσκυψε το κεφάλι της.

Της ύποσχέθηκα πώς αν καμμιά φορά ξαναγύριζα εδώ θά τις έφερνα κάτι απ' το χωριό μου δεν ξέρω τί. Την είδα που χαμογέλασε από κάποια έλπίδα και λυπήθηκα που αναγκαζόμουνα έτσι να λέω ψέμματα για να την παρηγορήσω. Σηκώθηκε και κουνώντας πάντα το κουτάκι στα χέρια της βάδισε μαζί μου ως την άκρη του λειβαδιού. Πλησίασε κοντά σ' ένα φρά-

κτη ενός λαχανόκηπου και χώνον-
τας το λεπτό χερσάκι ανάμεσα στα
σύρματα προσπαθούσε να κόψει
κάτι. Ύστερα τραβώντας το προς
τά έξω γρατσούνισθηκε. Με κοι-
ταξε μ' ένα παραπονεμένο ύφος
και πρόφερε παρακλητικά.

— Κόψε μου λίγα χλωρά μπι-
ζέλια απ' εκεί. Είναι πολύ νόστι-
μα. Δεν τρώς εσύ;

Θέλησα να ικανοποιήσω έστω
μέ κάτι το αξιολύπητο αυτό πλά-
σμα και σκύβοντας πάνω από τον
φράκτη έκοψα άρκετά τρυφερά
μπιζέλια γεμίζοντας την μικρή
ποδίτσα της. Όταν την άποχαι-
ρέθησα και τράβηξα τον δρόμο
μου για τον σταθμό μου φάντα-
ζε πώς άφησα εκεί ένα μαραμέ-
νο λουλουδι του λειβαδιού λές και
φύτρωσε ξαφνικά εκείνο το με-
σημέρι από κάποιον σωρό κοπριάς
Κάτι πίεζε το στήθος μου. Το κα-
κό δείχνονταν πια τόσο άμο κά-
τω απ' αυτόν τον λαμπρό και
καυτερό ήλιο, πλανιόνταν μέσ'
τή μουντή ατμόσφαιρα του κάμ-
που πίσω απ' αυτά τα βουνά ά-
πλωμένο ίσως σ' όλη τή γής λές
και κάποια θλιβερή εικόνα φρί-
κης δρθόνονταν από ζωντανά άν-
θρώπινα πρόματα που αναδίνανε
μια συχαμερή όσημη άποσύνθεσης
άγγιζοντας ως μέσα τα μύχια τής
ψυχής μου.

Σπύρος Ζήσης

ΡΩΣΣΙΑ

Ρωσσία, ή φλόγα του φωτός,
στη σκέψη διάπλατα άνοιχτός
ό ούρανός σου άνοιγει.

Άστέρι έλπίδας στής νυχτός
τή φρίκη που βραχνάς σφιχτό
ή τυραννία μās πίγει.

Βαρεία ή άτσάλινη γροθιά
που ύψώνει, μπήγεται βαθε
στης άδικίας τα στήθεια.

Κι' ό λόγος σου άστραπής ^{στιά}
ξεθεμελιώνει την ψευτιά
φεγγοβολάει Άλήθεια.

Ρωσσία, δέν είσαι χώρα
δέν έχεις δρόμους και για
δέν σε χωρούνε οί τόποι.

Είσαι ή ιδέα αυτή που
Ούσι και Σύμβολο μά
και σ' έπλασαν Άνθρί

Γρη

Άπ' τή σειρά <Άλυσίδες>

«ΠΟΡΕΙΑ»

ΥΣΤΕΡΑ ΕΣΚΑΨΑ ΤΗ ΓΗΣ...

ΣΤΟ ΓΙΩΡΓΟ ΓΕΡΑΛΗ

**

— Η γής παιδί μου είναι σκληρή!
— Πότε θα βρέξει μητέρα!
— Προσευχήσου για τους ξυπόλητους!
— Δέ γίνεται τίποτα!

Ύστερα έσκαψα τή γής. Ύστερα πήγα στον πόλεμο.
Ύστερα γέννησα το πρώτο μου παιδί.
Περπάτησα μέσα στη νύχτα για δυό πήχες σεντόνι.
Ένα κερύ σαν εκείνα που ανάβουνε στους νεκρούς έκαιγε ά-
πάνω από τή λεχώνα.
Οί φωνές άλλαζαν ήχο. Η μουσική μιλούσε για πράγματα που
δέν έγιναν.
Ο ήλιος γινότανε λυπημένος.

Ναι. Ο ήλιος γινότανε λυπημένος.
Ο ήλιος γινότανε πρόσωπο και νανούριζε τα παιδιά.
Ο ήλιος γινότανε πρόσωπο και τραγουδούσε στους κουρασμέ-
| νους.

Χλώμιαινε και γινότανε ένας κουτσός στρατιώτης.
Έτρεμε και γινότανε ένα κίτρινο παιδί.
Νόμιζα πώς περπάταγε κοντά μου. Πλάι μου. Πίσω μου.
Πώς περπατούσαμε μαζί σ' ένα μέτρο άπόσταση.
Λύπη με λύπη. Σκιά με σκιά.
Νόμιζα πώς τόν άκουγα. Πώς μου ζητοúσε τα ρούχα μου.

Τό σύμπαν όλόκληρο γινότανε άνθρωπος.
Σιά μιάν άχτίδα κεραυνού γλυσιτρώντας μέσ απ' το άπειρο
πάτοβσε ό Θεός κάτω στή γής και γινότανε άνθρωπος.
Μου φαίνονταν πώς έβγαине τάχα μέσ απ' τα χρώματα.
Πώς έβγαине απ' τα σύννεφα κι' από τις φλόγες του ήλιου.
Πώς έγερνε και τρέκλιζε κοντά μου. Πλάι μου. Πίσω μου.
Πώς τρέκλιζε απ' τήν κούραση κι' απ' τή λύπη τις νύχτες.
Πώς τούκοβαν τα χέρια του οί γωνίες των σπιτιών
πώς...

Μούπεσε μέσ στή νύχτα ό σκούφος του Ζάν Ζάκ Ρουσσώ.
Μούπεσε μέσ στή λάσπη ό σκούφος του Ζάν Ζάκ Ρουσσώ.
Πούπεσε μέσ στή θλίψη ό σκούφος του Ζάν Ζάκ Ρουσσώ.

Τί έγινε, Θεέ μου, ή πολιτεία μου;
Θεέ μου, που σκόρπισαν τ' άρνιά;
Μου πήρε ό άνεμος τό δάσος.
Δέν κοιμάμαι πιά!

Νικηφόρος Βρεττάκος

(Άπόσπασμα από τό ποίημα <Ο ΣΚΟΥΦΟΣ
του ΖΑΝ ΖΑΚ ΡΟΥΣΣΩ>

Άρης

ΠΕΙΡΑΪΚΑ ΘΕΜΑΤΑ

— Ποιά πρέπει νά'ναι ή θέση τών πνευματικών ανθρώπων του Πειραιά μπροστά στα προβλήματα της πόλης τους;

Ο Πειραιάς είναι μιά περιοχή που κλείνει τις ανάγκες κι' έχει προβλήματα μιάς δλόκληρης χώρας. Κέντρο θαλασσιών συγκοινωνιών, άμετηρία και τέραμα τών μεγάλων σιδηροδρομικών και οδικών άρτηριών, κέντρο διαμετακομιστικό, βιομηχανικό, βιτρίνα δλόκληρη της Ελλάδας. "Ενας «όγκος μπλεγμένος άγκισθωτών συρματοπλεγμάτων» όπως είπαμε κάποτε. "Όπου και νά τόν άγγίξεις θά τρυπηθούν τά δάκτυλά σου, και θά τρέξουν αίμα. Γε' αυτό μιά ξρεννι' που ν' άφορα την πόλη μας δέν μπορεί ν' άπλωθει στο χώρο ενός περιοδικού όση καλή φέληση κι' αν έχει αυτό, όσο πόνο, όση στοργή κι' αν αισθάνεται γι' αυτή τη βρασανισμ'ήνη πόλη. Πρέπει να τεθούν τά ζητήματα με τις χίλιες μύριες υποδιαιρέσεις τους για νά μπορεί να γίνει μιά μελέτη χρησίμη, γόνιμη. Αυτό θά ήταν έργο μιάς μόνιμης επιτροπής τών Πειραιϊκών προβλημάτων και είχουμε την ιδέα για την συγκρότησή της. Αυτή θά είναι σε θέση, έχοντας μπροστά της τόν άπαιτούμενο χρόνο και στη διάθεσή της την προσφορά κάθε Πειραιώτη πνευματικού έξγάτη, να μελετήσει την αντικειμενική κατάσταση και τη δυνατότητα για άνορθωση σε κάθε τομέα ζωής. Και θά μπορεί άκομη, διαφορτζίνοντας και πείθοντας τους συμπολίτες μας να τους κινήσει σάν εδουνειδητους παράγοντες για την πραγμάτωση τών σκοπών που θά άποδειχθούν πραγματοποιήσιμοι.

Γρη. Θεοχάρης

Πρωταρχικό χρέος κάθε πνευματικού ανθρώπου είναι ν' αντιμετώπιζει ψύχραιμα άναρξία και με άκονισμένη την αντίληψη τά προβλήματα της εποχής του και να παίρνει άπέναντί τους θέση πάντα πρωτοποριακή.

Πιά πολύ οι Πειραιώτες διανοούμενοι έχουν καθήκον να σκύψουν σήμερα με παλμό αγάπης πάνω στα ζητήματα της πόλης μας και να βοηθήσουν μ' όλη τους την καρδιά και μ' όλη τους τη δύναμη για την σύντομη κι' επιτυχημένη επίλυσή τους.

Γι' αυτό, ζώντας σ' αυτή την πόλη του μόχθου και τών χτυπητών αντιστάσεων είδαν και βλέπουν καθαρά πολλά πράματα, που σ' άλλους θάταν δύσκολο, ίσως, να κατανοήσουν. Γεγονότα που δείχνουν την άνάγκη μιάς κάθαρσης και μιάς άνοιχοδόμησης ριζικής.

Επιταχτική, λοιπόν προβάλλει ή υποχρέωσή τους να μπούν επικεφαλής του αγώνα του μαρτυρικού λαού της πόλης μας, που κείτεται καταπληγωμένη και να διαθέσουν όλες τις ικανότητές τους τις πνευματικές—και τις σωματικές αν χρειαστεί—για την πνευματική, εκπολιτιστική και οικονομική τους άνορθωση.

Θ. Λιαρούτσος

ΕΝΑΣ ΝΕΟΣ ΡΩΣΟΣ ΠΟΙΗΤΗΣ

TIVADAR BELOCH

Γεννήθηκε στο Νίζνι Νόβογκροντ το 1919 από μάνα Πολωνέζα κι' από Ρώσο πατέρα. Πήρε μέρος στις μάχες του Στάλινγκραντ, τραυματίστηκε, πιάστηκε δυο φορές αιχμάλωτος και δραπέτευε για να συνεχίσει τόν άπελευθερωτικό του αγώνα μαζί με τους συντρόφους του. Πρίν από τόν πόλεμο ήτανε άγνωστος. Μόλις το 1943 κυκλοφόρησε την πρώτη του ποιητική συλλογή με τόν τίτλο: «Κόκκινη Γής» που περιέχει όλο μικρά τραγούδια της αντίστασης. Το βιβλίο του έκανε έντύπωση. Σπουδάζει Φυσικές Επιστήμες.

Γημ. Μερ.

ΕΛΕΓΓΙΟ

"Ανιούσκα. Τά γυμνά πέλιματά σου άφήσανε τά ίχνη τους στο κόκκινο χώμα
"Απ' έδώ είχες περάσει μαζί με τους δέκα τόν περασμένον Άπριλή. Άπό δώ είχες περάσει με τά ρόδα της άνοιγμένης πληγής σου...

"Ανιούσκα. Έσόν που έκλαιγες άλλότες στο παιχνίδι σάν έλεφτες και χτυπούσες. Έσόν που στην άμπαριζα έρχόσουν πάντοτε ή στερνή. Πώς ήρθες τώρα νικήτρια στο έπαθλο αυτό του αγώνα; Πώς άνέβηκες τόσο ψηλά κι' έγινες πρώτη μες' στις πρώτες;

"Ανιούσκα. Μαζί σου ήταν κι' ο Γιούρκας ο μικρός που σ' αγαπούσε από τότες. Ένας κι' αυτός μέσα στους [δέκα...

Η ΔΙΑΤΑΓΗ

Είχαμε τρομάξει σάν τ' είδαμε ν' επιστρέφει. Μιά όπιη πολυβόλου τ' ούχε κόψι τ' αυτιά. Ματωμένο. Μα δλόρθο άνάπνεε ά ήμα του κοζάκου άφέντη του την ύστατη χροσσία. Γ' άλλογο.

Είχανε καλπάσει κι' οι δύο μέσα ά τις σιδερόφραχτες που φράζαν τού Τά μανοπάτια και τις βραγές. Είχε κάλπασει έξαλλοι μέσα στην έπαρση του σκο τους. Να φτάσουν. Να φτάσουν.

Νά φτάσουν. Η διαταγή έπρεπε να δλωσθήποτε στους πολιτορχιμένους...

ΟΙ ΔΥΟ

Χαμογέλασε. Πριν πεθάνει γύρισε και χαμογέλασε.
Κάποιος του έγνεψε από ψηλά να πάει μαζί του.
"Ήτανε αυτός που πέθανε πριν λίγο. Ο άλλος.
για σκέψου. Τώρα θα είχε αποκοιμητι να βαδίσει...

Δεκαοχτώ χρονώ. Κι' ο άλλος είκοσι ένα.
Γεννήθηκαν στις έκβολές του Νιέβα. Μαζί
σπουδάσανε. Φίλοι. Σύντροφοι. Αδέφια.
Κι' ο τίμιος θάνατος λυπήθηκε έναν τέτοιο χωρισμό
και τους πήρε παρέα.

Τώρα ο ένας στον άλλο θ' αποκοιμάει και θ' ανεβαίνουν
γιατι τους είχαν σπάσει τα ποδάρια...

Ο ΠΟΛΕΜΟΣ

"Ήρθε στην πόρτα μου. Χωρίς να χτυπήσει
άνοιξε και μπήκε. Φορούσε προσωπίδα
γι' ασφυξιογόνα. Κράνος. Μιά χειροβομβίδα
κρατούσε. Δεν ήτανε σαν τους άλλους ο ξένος αυτός...

Δεν τον έβαλα να καθήσει. Τον κέρασα φωτιά
και ατσάλι. Πυρακτωμένο σίδερο. Μπαρουτι
και σφαιρες. Κι' όταν τοιμάστηκε να φύγει
μπερδεύτηκαν τα πόδια του στον ήλιο της Ρουσίας.

Ξένε. Ή παγωμένη στέπα σουΐγινε τάφος...

Ο ΣΥΝΤΡΟΦΟΣ

Δεν ήτανε μπορετό να μολογήσει.
"Η τύχη θα βασάνιζε τη γενιά του. Δεν πάει.
Προδότης και παριζιάνος. Και όταν του βγάζανε τα
θυμότανε το ξύλινο αλλογο που έπαιζε παιδάκι...

Κάποιος έσκυβε από πάνω και του μιλούσε.
"Ακουγε το ρολόι του χειριού του. Κάτι αν έλεγε
να σωζόταν ακόμα. Φοβήθηκε μιάν αδυναμία.
Μιά πολύ άσημαντη αδυναμία. Και τότες
μπερδεύοντας τη γλώσσα του στα δόντια
την έκοψε.

Σε χαιρετώ Βάνια. Ήσθ που γεννήθηκες
για να πεθάνεις τόσο ωραία...

Γιάννης Β. Ίωαννίδης

Μετάφραση απ' τα Ρώσικα

ΕΛΕΥΘΕΡΗ ΣΥΖΗΤΗΣΗ

Γύρω απ' το άρθρο του κ. Γιώργη Με-
τσόλη με τον τίτλο «Θέατρο και Υ-
περρεαλισμός» που δημοσιεύσαμε στο
προηγούμενο φύλλο μας.

"Η «Πορεία» απ' την άρχη της έκδο-
σής της ξεκίνησε με τη φιλοδοξία να
προσφέρει κάτι το θετικό όχι μονάχα
στα γράμματα και στη στενή περιοχή
της τέχνης, αλλά και πλατύτερα στις
λαϊκές μάζες, στα μάτια και στις καρ-
διές που διψούν «να δουν, να μάθουν».

Το ξεκίνημά της όμως αυτό δεν το
θέλει περιορισμένο και στενόκαρδο. Δεν
το θέλει πριν απ' όλα άρητικό μπροστά
στις καινούργιες βάσεις του καιρού μας,
μπροστά στις καινούργιες αναζητήσεις
της τέχνης. Γι' αυτό και δεχτήκαμε στις
σελίδες μας ακόμα το συρρεαλισμό—παρ'
όλη τη φανερή αντίθεσή μας μ' αυτόν—
με την επιθυμία ν' αρχίσουμε ένα κύκλο
ανταλλαγής γνώμων, μία σειρά από έ-
λεύθερες συζητήσεις πάνω στα κομμά-
τια που δημοσιεύουμε. Κι' έχουμε τη
γνώμη πως ο κύκλος αυτός των γνώμων,
των συζητήσεων, των απόψεων πού θ'
ανταλλάσουν οι αναγνώστες μας σε κάτι
καλό θα καταλήξει.

"Ετσι και σήμερα δημοσιεύουμε την
έπιστολή ενός αναγνώστη μας που μας
λέει πια εντύπωση του έκανε ένα άρθρο
του προηγούμενου φύλλου μας—γύρω
απ' το Θέατρο και τον υπερρεαλισμό,
διατυπώνοντας σύγχρονα τη γνώμη του
και τις αντιρρήσεις του.

Και η επιστολή αυτή μας λέει :

Αγαπητή «Πορεία»,
"Επειδή ιδιαίτερη εντύπωση κάνει
στον αναγνώστη σου η άφογη λογοτε-
χνική σου ύλη που μπορεί και γίνεται
κατανοητή στον καθ' ένα—ένισχύοντας
μάλιστα την ψυχική του καλλιέργεια σε
σημείο τέτοιο που να μπορείς σιγά-σι-
γά ν' ανέβει στους κόσμος της τέχνης
—νομίζω πως έχω υποχρέωση, σαν αν-
θρωπος που νοιώθει την ευγενική σου
εξόρμηση, να πω και να τονίσω μερικά
μου επιφυλάξεις για ώρισμα κομμά-
τια που δημοσιεύεις.

Μιά τέτοια επιφυλάξη διατηρώ για το
άρθρο του κ. Γιώργη Μετσόλη με τον
τίτλο «Θέατρο και υπερρεαλισμός». Δεν
ξέρω αν η ακαταληψία μπορεί να θεω-
ρηθεί ως προσόν του λογοτέχνη όμως
την τέτοια ακαταληψία, εγώ τουλάχισ-
τον τη βρίσκω ξένη προς την τέχνη
και κυριώτερα προς τους σκοπούς της
έκδοσής σου.

"Αρκεί να σου πω ότι ύστερα από δέ-
κα φορές μελέτη του άρθρου του νομί-
ζω ότι κάτι κατάλαβα από κείνα που ύ-
ποστηρίζει.

Αυτό είναι και η αιτία που με κάνει
να πω ότι θα μπορούσε μιὰ και φαίνε-
ται ότι κατέχει τα ζητήματα του Θεά-
τρου—αφήνοντας το συρρεαλισμό στη
διατύπωση να χειρισθεί το θέμα του με
την όμορφη και πλούσια γλώσσα μας
απόλυτα εύληπτα και καθαρά.

Με τιμή
Παναγ. Κουρελάκος
Διηγηγός

Η ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΖΩΓΡΑΦΙΚΗ ΣΤΟ ΛΟΝΔΙΝΟ

ΤΟΥ ΗΛΙΑ ΖΙΩΓΑ

Τὸν περασμένο Αὐγούστο, τὸ ἐδῶ Βρεττανικὸ Συμβούλιο, ἀπευθύνθηκε σ' ὠρισμένους ζωγράφους μὰς ζητώντας τους μικρὰ ἀντιπροσωπευτικὰ τους ἔργα νὰ τὰ ἐκθέσει στὸ Λονδίνο. Ἐπρόκειτο γιὰ μιὰ χειρόνομια ἀρκετὰ βέβαια σκανδαλιστική, πὸ ὅμως δὲν ἔγινε παρὰ σὲ μερικοὺς μονάχα καλλιτέχνες, γιὰτὶ ἢ πρόθεση τοῦ Βρεττανικοῦ Συμβουλίου δὲν ἦταν, γιὰ τὴν ὥρα τουλάχιστον, νὰ δώσει μιὰ γενικὴ καὶ πλήρη εἰκόνα πὸ εἶναι αὐτὴ τῆ στιγμῆ ἢ ζωγραφικῆ τοῦ τόπου, ἀλλὰ μὴν ἰδέα ἀπλῶς, τοῦ τι κάνει καὶ πρὸς τὰ πὸ ὁδεύει ἢ τέχνη στὴν Ἑλλάδα.

Τὸ Βρεττανικὸ Συμβούλιο, θέλοντας νὰ κάμει καλὰ καὶ παστρικά τὴ δουλειά του, ἀπευθύνθηκε στὸ ζωγράφο Νίκο Χατζηκυριάκο Γκίκα, πὸ πρόθυμα προσφέρθηκε νὰ βοηθήσει αὐτὴ τὴ δουλειά πὸ μέλλει νὰ ὠφελήσει σημαντικὰ τὸν τόπο, γιὰτὶ θὰ κάμει γιὰ τὸ ἔργο πέντε ἀπὸ τοὺς καλλίτεροὺς καλλιτέχνες, στὴν καρδιά τῆς ἀγγλικῆς αὐτοκρατορίας, στὸ Λονδίνο.

Τὸ Βρεττανικὸ Συμβούλιο ἀπευθύνθηκε σ' ἀρκετοὺς καλλιτέχνες, μὰ εἴτε τὸν ἕνα, εἴτε γιὰ τὸν ἄλλο λόγο, καταστάλαξε σὲ πέντε ὀνόματα—σ' αὐτὰ: Νίκου—Χατζηκυριάκου—Γκίκα, Βάλια Σεμερτζίδη, Φώτη Κόντογλου, Παπαλουκᾶ καὶ Διαμαντόπουλο.

Γιὰ ἔσους παρεκκλινούσιν καὶ ξέρουν τὰ σχετικὰ πράματα τοῦ τόπου, ἢ ἐκλογή αὐτῆ, ἂν δὲν εἶναι (καὶ δὲν εἶναι) ἢ ἰδανικώτερη (ἢ πληρέστερη θέλω νὰ πῶ), εἶναι ὅμως πετυχημένη ὀπισθόποτε, γιὰτὶ κλείνει ἐντός της δύο ὀνόματα πὸ, ἔτσι ἢ ἀλλοίως, θάπρεπε, σὲ κάθε ἀνάλογη περίπτωση, νὰ μὴν ἀπουσίαζαν, ἂν θὰ θέλαμε νὰ ἐπιδείξουμε ὅτι πὸ ἐνδιαφέρον καὶ πὸ σοβαρὸ διαθέτουμε σήμερα, Ἐγὼ τὰ ὀνόματα τῶν: Χατζηκυριάκου καὶ Σεμερτζίδη ὅτ' ὅποια θὰ ἐπαγέλθουμε παρακάτω μὲ τὴν πρόθεση ν' ἀποδείξουν τὸ σωστὸ τοῦ παρεκκλινούσιν ἰσχυρισμοῦ.

Ἀλλὰ καὶ τὰ τρία ἄλλα ὀνόματα, δὲν εἶναι τυχαία. Γιὰτὶ τόσο ὁ Παπαλουκᾶς ὅσο καὶ ὁ νέος Διαμαντόπουλος, ἐκπροσωποῦν, ὁ καθένας τους μιὰ τάση ἀπ' αὐτὲς πὸ συνιστοῦν τὴν πορεία καὶ τὴν ἐξέλιξη τῆς νεοελληνικῆς τέχνης—γι' αὐτὸ καὶ τὴν ἐκφράζουν κατὰ ἕνα τρόπο, αὐτὴ τὴν πορεία. Κι' ὁ καθένας, φυσικά, σύμφωνα μὲ τὶς σχετικὲς του ἀπίψεις.

Ἐν πάσῃ περιπτώσει, ἀνήκουν στὴν ἐποχὴ τους. Κι' αὐτὸ ἔχει μιὰν ἰδιαιτέρη καὶ ἰδιάζουσα σημασία, πρᾶμα πὸ δὲν παρατηρεῖται μὲ τὸν Κόντογλου λ. χ. πὸ γι' αὐτὸ τὸ λόγο ἀποτελεῖ μιὰ παραφωνία.

Τοῦτο ὀφείλεται στὸ γεγονός ὅτι ὁ ἐξαιρετικὸς αὐτὸς Αἰθαλιώτης λογοτέχνης (ἕστερ' ἀπὸ τὸ νεανικὸ τοῦ ἔργου «Πέτρο Κάζας» πὸ σήκωσε κάποιον ὄρυκο, καὶ πὸ ὅμως δὲν ξέρω σήμερα τι ἐντύπωση θὰ μὰς πρᾶξεν ἂν τὸν ξαναδιαβάξουμε, ὑπάρχει μιὰ ἀλλῆ σελίδα, ἀληθινὰ ἐπική, τὸ διήγημα «Ὁ Ἀλέξης ὁ Τσομπάτης» πὸ θὰ περιποιῶσε τιμὴ ἀκόμα καὶ σὲ μεγάλο συγγραφέα), ἂν καὶ τυπικά ὑπάρχει καὶ κινεῖται ἀνάμεσά μας, οὐσιαστικά ὡστόσο, ἀνήκει σὲ μιὰ

πολὺ παρωχημένη ἐποχὴ πὸ ὄχι ἀπλῶς δὲν ἔχει τίποτα τὸ κοινὸ μὲ μὰς, μὲ τοὺς ζωντανοὺς ἀνθρώπους τοῦ κατ' ἐξοχίαν πυκνοῦ σὲ γεγονότα αἰῶνα μὰς, μὰ πὸ κάνουμε ἑμεῖς οἱ ἴδιοι, τὸ πᾶν γιὰ νὰ ἐκλείψουν διὰ παντός ἀπ' ἀναμεταξύ μας τὰ ἐλάχιστα λείψανα τοῦ παρελθόντος αὐτοῦ πὸ ὡστόσο ὁ Κόντογλου τὸ νοιώθει σὰ δικό του, περισσότερο δηλαδὴ οἰκτεῖ καὶ φιλικὸ ἀπὸ τὸ σήμερα!

Μὰ ὁ Κόντογλου, καλλιτέχνης, μὲ ἀναμφισβήτητη προσωπικότητα, καὶ σύνθετος, ἔχει ἕνα μεγάλο πρᾶγμα—εἶναι συνεπὴς στὶς ἐκδηλώσεις του σὴν πνευματικὸς ἀνθρωπος.

Ἀνάμεσά στὴν ἀγωνία προσπάθειά του νὰ μιμηθεῖ δουρικὰ τοὺς ἀνώνυμους ἢ καὶ ὀνομαστοὺς ἀργότερα δασκάλους τῆς ἐκκλησιαστικῆς γενικῆς τέχνης, καὶ τῶν γραμμάτων του (πὸ ἀναμφίβολα ἔχουν ἕνα πρωτόγονο θέλητρο) δὲν συναντοῦμε παρὰ τὸ ἴδιο καλογηριστικὸ πνεῦμα πὸ φεύγει τὰ ἐγκόσμια ὅπως ὁ διάβολος τὸ λιθάνι!..

Δὲν ξέρω βέβαια, ὡς πὸ φτάνει ἢ συνέπεια αὐτῆ, ἂν δηλαδὴ τὸν ἀκολουθεῖ ἀκόμα καὶ στὴ ζωῆ. Γιὰ τὸ τελευταῖο τοῦτο, ἔχω κάποιες ἐπιφυλάξεις. Φανερὸ λοιπὸν εἶναι, ὅτι ὁ Κόντογλου σὰ ζωγράφος, στερρεῖται ἐνός γενικώτερου καὶ οὐσιαστικῶς ἐνδιαφέροντος...

Γιὰ τοῦτο καὶ ἢ ἐντύπωση πὸ ἀποκομίζουμε ἀπὸ τὴν ἐκτένιση τοῦ ζωγραφικοῦ τοῦ ἔργου, δὲν εἶναι ἀμοιρὴ κάποιας περιέργειας—ὅπως δηλαδὴ συμβαίνει μὲ τὰ παράδοξα, ὅλα τὰ ἐκτὸς ἐποχῆς φαινόμενα πὸ συναντοῦμε συχνὰ στὸ γύρω μὰς, ἰδίως ὅταν αὐτὰ προβάλλουν μὲ κάποιες ἀξιώσεις.

Δὲν ἐκπροσωπεῖ λοιπὸν τίποτα, ἀπολύτως τίποτα ἢ ζωγραφικὴ προσπάθεια τοῦ Κόντογλου. Κι' ὅλο του τὸ μῖσος ἐναντία στὴν κοσμικὴ τέχνη, ὅπως ἀποκαλεῖ τὴν τέχνη τοῦ χτέος καὶ τοῦ σήμερα πὸ δὲν ὑπηρετεῖ θεοὺς, παπάδες κι' ἐκκλησιαστές καὶ τὰ τέτοια, καὶ πὸ ἐκφράζει σὲ συνδυασμὸ μὲ τὰ λογῆς—λογῆς γραψίματά του, τίποτ' ἄλλο δὲν κάνει, παρὰ ἢ ἐπιθετικῶς τὰ παραπάνω—τὴν κλασικὴ καὶ ὀλιβερὴ βέβαια ἀνικανότητά του ν' ἀποτελέσει κι' αὐτὸς ὀργανικὸ μέρος τοῦ κόσμου μὲσα στὸν ὅποιο, κατὰ λάθος φυσικά, ὑπάρχει ὡστόσο καὶ κινεῖται.

Ὁ Κόντογλου, ἀπ' αὐτὴ τὴν ἀποψη, μοιάζει τὴν ἀνέραστη γυναίκα πὸ τὸ δλέθριο μειονέκτημά της τὸ προβάλλει σὴν πρᾶγμα καὶ τὸ ταυτίζει μὲ μιὰν ἠθική πὸ γι' αὐτὸν ἀκριβῶς τὸ λόγο κατανατὰ ἀνήθικη...

Φυσικά, πὸς ὅλ' αὐτὰ πὸ ἀραδιάζω ἐδῶ, δὲν ἔχουν μῆτε τὴν πρόθεση νὰ θίξουν τὸν καλλιτέχνη—ἰσα-ἰσα ὡς λογοτέχνη τὸν ἐχτιμῶ βαθύτατα, πολὺ δὲ περισσότερο νὰ μειώσουν τὴν ἀξία τῆς Βυζαντινῆς τέχνης, γιὰ τὴν ὅποια, περιττὸ νὰ τὸ τονίσω, περισσότερὸ ὁ θαυμασμὸς μου.

Τὴ σημασία τῆς τέχνης αὐτῆς, τὴ δέχομαι, δὲν μπορεῖ νὰ γίνῃ κι' ἀλλοίως, μὰ μὸ εἶναι ἀκατανόη-

τος δ καλογηρίστικος φανατισμός του Αϊθαλιώτη αγιογράφου που σκίζει τὰ ἱμάτιά του γιὰ νὰ μᾶς ἀποδείξει: ὅτι ἡ τέχνη τούτη, εἶναι «ἡ τέχνη τῶν τεχνῶν», κι' ὅτι ὅλες οἱ ἄλλες (μονοκοπανιά!) εἶναι (τοῦ φαίνονται, γράφει ἐπὶ λέξει:) «ἀλαφρές»!

Φανταστεῖτε ἀλαφριά τὴν Τέχνην τοῦ Γκρέκο, τοῦ Γκόγια, τοῦ Ροῦμπενς, τοῦ Ντωμιέ, τοῦ Ρενουάρ, τοῦ Πικασό, τοῦ Βάν Γκδγκ τέλος, γιὰ ν' ἀναφέρω μερικά ὀνόματα ἀπὸ τὸ ἀτέλειωτο πλήθος τῶν μεγάλων μαέστρων τοῦ χρωστήρα, ποὺ ὥστόσο (ἐδῶ ὁ Κόντογλου δὲν εἶναι καθόλου συνεπής), προσπαθεῖ νὰ μᾶς πείσει: ὅτι τοὺς καταλαβαίνει περίφημα καὶ εἶναι «σέ θέση ὅσο λίγοι ν' ἀναλύσει τὰ ἔργα τῆς τέχνης ἄλλων ἐποχῶν, γιὰτι (ἀκουσον! ἀκουσον!) κι' ἐγὼ γράφει, εἶμα: ἄνθρωπος τῆς ἐποχῆς μου, μὲ τὶς ἐπιδράσεις τῆς παγκόσμιας τέχνης!» (Εἶναι ἀσυνεπέστατος ὁ Κόντογλου, πρῶτον, γιὰτι ἂν ἀλήθειαι τοῦτο, δὲν θάταν κολλημένος σὰν τὸ στρεῖδι στὸ πνεῦμα καὶ τὸ γράμμα τῆς ἐκκλησιαστικῆς τέχνης (σὰν καλλιτέχνης), καὶ δεύτερον, γιὰτι τὸ ἀλλαζονικὸ τοῦτο ὕφος, εἶναι κάτι δλότελα ξένο πρὸς τὸ γεμάτο μετριοφροσύνη πνεῦμα τῆς ἐκκλησίας).

Ἄλλ' ἂς σταματήσομε, μὲ τὴν ἐπιφύλαξη νὰ ἐπανέλθουμε ἄλλοτε πολὺ διεξοδικώτερα, γιὰτι ἀξίζει βέβαια τὸν κόπο,

Ὁ Κόντογλου λοιπὸν (αὐτοῦ θέλαμε νὰ καταλήξουμε), δὲν ἔχει θέση στὴν ἐκθεση τοῦ Λονδίνου—ἐκτός ἂν τὸ Βρετανικὸ Συμβούλιο, ἤθελε νὰ διαγθῆσει τὸ ἔργο τῆς τοῦτο καὶ μὲ ἀξιοπεριέργα ἐκθέματα.

Ὅσο γιὰ τοὺς τέσσερις ἄλλους ζωγράφους, ἂς ἀρκεστοῦμε σὲ μερικά γενικά. Ὁ Παπλουκάς, ἀντιπροσωπεύει μιὰ μορφή τοῦ διακοσμῆτικου ἐμπρεσιονισμού ποὺ ἐγκαινίασε κι' ἐκπροσωπεῖ στὸν τόπο μας ἕνας ἐξαιρετος ζωγράφος, μὲ πλούσια καὶ χυμώδη προσωπικότητα, ὁ ἀληθινὸς Κώστας Μαλέας.

Ὁ Διαμαντόπουλος, ἀξιόλογος βέβαια ζωγράφος, μὲ ζύπνια τῆ ζωγραφικῆ του συνείδηση, κάνει αὐτὸ ποὺ λέμε: γαλλικὴ τέχνη—ὅπως ἄλλωστε, ὅλος ὁ κόσμος!—βαδίζοντας πάνω στὰ ἴχνη ἐνὸς μεγάλου ἐκπροσώπου τῆς, τοῦ Ἄνρι Μαρτίς.

Δὲ χωρεῖ καμμιά ἀμφιβολία, ὅτι ὁ νέος αὐτὸς καλλιτέχνης βρίσκεται κάτω ἀπὸ τὸ ἄμεσο βάρος ξενικῶν ἐπιδράσεων, μὰ τὸ εὐτύχημα εἶναι ὅτι οἱ ἐπιδράσεις αὐτές, μοιραῖες γιὰ ὅλους ἐξ ἄλλου, εἶναι οἱ συγγενικώτερες κι' οἱ πλησιέστερες πρὸς τὴν ἰδιοσυγκρασίαν του. Ἄλλωστε, ἔτσι ἢ ἄλλοιως, ὁ Διαμαντόπουλος φανερώνει μιὰ περιέργεια καὶ μιὰ δίψα ποὺ εἶναι χαρακτηριστικὴ τῶν ἀληθινῶν ἀνήσυχων καλλιτεχνῶν.

Ὁ Χατζηκυριάκος, ποὺ εἶναι ὁ σοφώτερος (μετὰ ἢ πρὸ τοῦ Παρθένου;) Ἕλληνας ζωγράφος, κάνει ὅτι... θέλετε! Ἄν πάντως ἤθελε κανεὶς, σώνει καὶ καλὰ κάπου νὰ τὸν κατατάξει θὰ τὸν τοποθετοῦσε στὴ σχολὴ τοῦ κυβισμού μὲ τοὺς ἰδρυτῆς τοῦ ὁποῖου ἄλλωστε, εἶχε, ὅταν ζοῦσε στὸ Παρίσι, πολλοὺς δεσμούς. Εἶναι πάντως ἀπὸ τοὺς πιὸ ἀξιόλογους καλλιτέχνης τῆς παρούσας ὥρας, ἀληθινὰ ἀνήσυχος, καὶ κακῶς τὸ γράψαμε κίβλας, ὁ περισσότερο ἐνήμερος πάνω στὴ φιλολογία τῆς παγκόσμιας ζωγραφικῆς.

Ὁ Χατζηκυριάκος ἔχει καὶ μιὰν ἄλλη πλευρὰ ποὺ τὸν τιμᾷ ἰδιαίτερα—γεγονὸς ποὺ τὸν φέρνει, κι' ἀπ' αὐτὴ τὴν ἀποψη, στὴν πρώτη γραμμῆ.

Ἀγωνίζεντι μὲ συνέπεια, νὰ μπάσει μέσα στὸν

πίνακα του, ὅτι ἑλληνικὰ στοχεῖα συντηριάζουν στὸ κλίμα τοῦ ἔργου, παρμέντα τοῦτα ἀπ' ὅλες τὶς περιόδους τῆς μακραίωνης καὶ πλουσιώτατης σχετικῆς παράδοσης τοῦ τόπου, μὲ ἀπώτερο σκοπὸ νὰ δώσει στὴ ζωγραφικῆ του ἕνα χαρακτηριστὸν ἀντέχθον, ἑλληνικό!

Ὅσο γιὰ τὸ Σεμερτζίδη, ποὺ πέρνει μέρως μὲ 12 ἔργα του, ἴσως δὲν εἶναι ὑπερβολὴ τὸ νὰ γράψω, ὅτι εἶναι ὁ πιὸ ἐνδιαφέρων, ὁ πιὸ ἀνήσυχος κι' ὁ πιὸ συνεπής καλλιτέχνης μὲ τὸν τόπο του, καὶ τὴν ἱστορικότητα τῆς μεγάλης αὐτῆς στιγμῆς. Πρόκειται γιὰ ἕνα ζωγράφου μὲ πηγαῖο ταλέντο, καὶ μὲ μιὰ διάθεση νὰ κάμει κάτι δικό του, ποὺ τὴ διαδλέπουμε σ' ὅλη τὴν πορεία τῆς προσπάθειάς του. Μιὰς προσπάθειας ποὺ ξενινᾷ ἀπ' αὐτὸ ἀκόμα τὸ τεχνικὸ μέρος τοῦ πίνακα, καὶ φτάνει μέχρι τὴ φιλοσοφία του!

Ὁ Σεμερτζίδης λοιπὸν γιὰ τὸν ὁποῖο ἡ ντόπια τεχνοκρατικὴ, ἀκόμα ἀπ' τὰ πρῶτα τοῦ βήματά, μονάχα καλὰ κι' ἐνθαρρυντικὰ λόγια εἶχε πάντα νὰ τοῦ ἀφιερῶσει, δὲν ἀνήκει παρὰ στὸν ἑαυτὸ του—κι' αὐτὸ εἶναι ὁ μεγαλύτερος ἔπαινος ποὺ μπορεῖ νὰ γίνει γιὰ ἕνα ἀρτίστα.

Μὰ δὲν πρόκειται μονάχα γι' αὐτὸ—δὲν πρόκειται γιὰ τὸ χαρακτηριστὸ τῆς ζωγραφικῆς του, ἀπὸ καθαρὰ κι' αὐστηρὰ καλλιτεχνικὴ ἀποψη, ποὺ πᾶει νὰ γίνει γνήσια ἑλληνικὴ. Πρόκειται, καὶ γιὰ τὸ θέμα του—γιὰ τὸ περιεχόμενον τῆς ζωγραφικῆς του, ποὺ εἶναι πάντα τοῦ ρεαλιστικοῦ. Μὰ ὁ ρεαλισμὸς αὐτὸς τοῦ Σεμερτζίδη, εἶναι βαφτισμένος μέσα σὲνα διάχυτο λυρισμὸ ποὺ τὸν ἐκφράζει συνήθως τὸ βῆθος στὸ ὁποῖο προβάλλει τ' ἀντικείμενά του.

Ἄλλ' ἕνα ἄλλο ἐξ ἴσου σημαντικὸ σημεῖο τῆς ζωγραφικῆς αὐτῆς, εἶναι ὅτι ὠρισμένα κομμάτια ἀπὸ τὰ δώδεκα ποὺ ἐκτίθενται στὸ Λονδίνο, ἔχουν ὡς θέμα τοὺς τὴν ἐθνικὴ ἀντίσταση—τὸ ἀφθαστο ἔπος τοῦ ἐθνικοαπελευθερωτικοῦ ἀγῶνα, ὅπως τὸν ἐξῆσεν ὁ καλλιτέχνης πάνω στὸ βουνό, ὅπου στὸ κάθε του βῆμα δὲ συναντοῦσε παρὰ τὴ ζωγραφικὴ πρόκληση, πότε σὰν μεγαλόπρεπο τοπεῖο, καὶ πότε σὰν ἀπερίγραπτα γραφικῆς φυσιογνωμίας.

Τὸ γεγονὸς τοῦτο ποὺ μᾶς ἐξηγεῖ τὴ συνέπεια τοῦ καλλιτέχνη πρὸς τὸ κλίμα τῆς ἐποχῆς καὶ τοῦ πνεύματός τῆς, μιὰ γιὰ τὴν κοινωνικότητα τῆς τέχνης αὐτῆς ποὺ φιλοδοχεῖ νὰ κλείσει μέσα στὰ πλαίσια τῆς δόξα τοῦ ἀνθρώπινου δράμα μὲ τὶς πτώσεις καὶ τὶς ἐνθους ἐξάρσεις του, καθὼς αὐτὸ ἐκφράστηκε, σὲ μιὰ στιγμῆ συμπύκνωσης ἐξαιρετικῆς, ἀπὸ ὅτι ὑγιέστερο, κι' ὅτι ἑλληνικώτερο κι' ὅτι ἡρωϊκώτερο εἶχε νὰ ἐπιδείξει ἡ Ἑλλάδα στὸν κίρὸ τῆς Κατοχῆς, σὰν Ἄντίσταση!

Δὲ χωρεῖ καμμιά ἀμφιβολία, πὼς ἡ τέχνη αὐτὴ τοῦ Σεμερτζίδη, τόσο γιὰ τὸ περιεχόμενον τῆς (ἀνάμεσα στὰ 12 κομμάτια, τὰ δύο ἀφοροῦν προσωπογραφίαις ἀνταρτῶν), ὅσο καὶ γιὰ τὴν κορυφὴ τῆς καὶ τὰ ἐκφραστικὰ τῆς μέσα ποὺ πάνε νὰ φέρουν τὴ ζωγραφικὴ στὸν παλθὸ τῆς ἑαυτοῦ, ἀπαλλάσσοντάς τὴν δηλαδὴ ἀπὸ περιττὰ καὶ ψεύτικα στολίδια καὶ στοιχεῖα, θὰ προκλάσει ξεχωριστὰ σχόλια. Κι' αὐτὸ θάβναι, ἡ καλύτερη ἀπόδειξη πὼς ἡ προσφορά τοῦ καλλιτέχνη αὐτοῦ, ἄρχισε κίβλας νάχει μιὰ σημασία πολὺ γενικώτερη...

Τὸ συμπέρασμα εἶναι, ὅτι σὰν μερικὴ ἢ ἐκθεση τούτη, θὰ δώσει μιὰν ἰδέαν τοῦ τί εἶναι καὶ πρὸς τὰ

πού τεινεί ή τέχνη στήν Ελλάδα, ύστερ' από τὸ ἐξάχρονο παγκόσμιο μακελὸ πρὸ ἕκαμ' νά σιγάσουν τὰ στόματα κι' οἱ φωνῆς τῶν καλλιτεχνῶν, ἀφοῦ κι' αὐτοὶ ζώστηκαν τὸ σπαθί.

Ἡ ἀγγλικὴ Κοινὴ Γνώμη, ἡ Μητρόπολη τῆς Βρετανικῆς Αὐτοκρατορίας, ἔχει τὴν εὐκαιρίαν νὰ δεῖ καὶ νὰ σπουδάσει τὸ μήνυμα πού τῆ φέρνει, μέχρι τὰ νερά τοῦ Τάμεση, ἡ Νεοελληνικὴ τέχνη.

Ἄς εὐχηθοῦμε μονάχα, νὰ ἐπιναληφθεῖ τὸ ταχύτερο, καὶ νὰ μεταφερθεῖ καὶ σ' ἄλλα μεγάλα κοσμοπολιτικὰ κέντρα, ὅπως στὴ Νέα Ὑόρκη, στὴ Μόσχα, στὸ Παρίσι κι' ἄλλο, καὶ τότες νάνα ὀλοκληρωμένη.

Νά μὴ λείπει, μήτε ὁ μεγάλος Παρθένος, μήτε ὁ Γουναρόπουλος, μήτε ὁ Κεφαλληνός, μήτε ὁ Θεοδώροπουλος, μήτε ὁ Ἀστεριάδης, μήτε ὁ νέος Μόραλης, μήτε πέντε-δέκα ἀκόμα, κι' ἀνάμεσα σ' αὐτοὺς ὁ παρισινὸς γλύπτης, ὁ Θανάσης Ἀπάρτης πού πέντε χρόνια τώρα φιλοξενοῦται ἀπὸ τὴν Ἀττικὴ γῆ καὶ δημιουργεῖ κάτω ἀπ' τὴ σκιὰ τοῦ Ἀρδηττοῦ, σιμὰ στὸν Ἰλισσό,

Ἡλίας Ζιώγας

ΠΟΡΕΙΑ

Περπατούσαμε ὁμάδι
μὲ τὰ μάτια ὄλο φῶς.
Σὰ χαμένος σκοπὸς
τῆ; νυχτὸς τὸ σκοτάδι.

Σὰ χαμένος σκοπὸς
πέρα ἢ πέρα πλανιόταν.
Στὰ μαλλιά μας κρεμόταν
δροσοστάλες κι' ἀχνός.

Στὰ μαλλιά μας κρεμόταν
χρόσια μαῦρα τὸ σκότη.
Γαῦρα ἐλπίδα καὶ νιότη
μὲς τὶς φλέβες σερόνταν.

Γαῦρα ἐλπίδα καὶ νιότη
μᾶς σκορποῦν οἱ ἀχιτίδες.

— Σύντροφέ μου μὴν εἶδες
τὴν κορφή μας τὴν πρώτη;

— Σύντροφέ μου μὴν εἶδες
τῆς αὐγῆς τὸ μαγνάδι;
Ἄνθη ρίχτουν οἱ κλάδοι
νὰν τὰ βάλουμε ἀσπίδες.

Ἄνθη ρίχτουν οἱ κλάδοι
στὸ ρυθμὸ τοῦ σκοποῦ.
Ἄλλα χαίρονταν πού
περπατούσαμε ὁμάδι.

Κώστας Ἐλατός

ΒΛΑΝΤΙΜΙΡ ΚΡΙΣΕΝΣΚΥ

ΤΑ ΕΡΩΤΗΜΑΤΙΚΑ

Ἐὰ μᾶς πνίξει τὸ ποτάμι θὰ μᾶς πνίξει,
Ὁ ἀρχαῖος του χεῖμαρος μᾶς φέρνει τὶς κραυγὲς
τοῦ πεινασμένου ἀγρότη. Τοῦ ἀποκλεισμένου
ἀνιάρτη. Ἐὰ μᾶς πνίξει τὸ ποτάμι θὰ μᾶς πνίξει.

Πόσες μέρες ἀκόμα; Πόσο βράδυ
θὰ παραπαίδουμε στὰ μουσκεμένα δάση;
Στὶς γκρεμισμένες καλύβες; Ποιὸς εἶναι ἐκεῖνος
πού θὰ περάσει ἀντίπερα;

Λίγη φωτιὰ γιὰ τὶς χλωμές μας παλάμες
θὰ ἔδινε ἄλλο τόνο στὸ μαρτύριο.
Ἡ προσμονὴ ἕνας θάνατος. Ὑπάρχουν;
Εἶναι γεροί; Ἐχουνε πεθάνει;

Ποιὸς εἶναι αὐτὸς πού θὰ περάσει ἀντίπερα;
Ποιὸς εἶναι αὐτὸς πού θὰ χουμήξει σάν τὸ γλάρο
τὴ μήνυμα νὰ φέρει στοὺς συντρόφους
προτοῦ μᾶς πνίξει τ' ἄγριο ποτάμι;

Μετάφραση ἀπ' τὰ Πολωνέζικα

ΓΙΑΝΝΟΣ ΜΙΡΑΚΥ

ΑΠΟΓΕΜΑ Σ' ΕΛΕΥΘΕΡΟ ΧΩΡΙΟ

Κουρασμένη ἢ βωδάμαξα. Ὁ ζευγολάτης
χαιρετάει τὸν ἥλιο πού φεύγει. Ἐκεῖ πίσω
ἀπὸ τὸ φράχτη δυὸ πάπιες στέκονται
στὸ ἕνα τοὺς πόδι. Κατεβαίνει ἢ ἀμφιλόκη...

Ἡ πολιτεία νεκρώθηκε. Χτὲς κάψανε τὰ σπίτια.
Κρεμάσανε πολλούς. Τὰ τσακάλια περάσανε
οὐρλιάζοντας. Ἐνας προδότης κάπνιζε στὴν πίπα του
τὸ ὕστατο χαῖρε τῶν Παρτιζάνων...

Ἡ πρόσκληση ἔγινε ἀπὸ πέροι: Ἐλάτε μαζί μας.
Περισεύουν πολλὰ καρυοφίλλια. Ἄλλα τόσα πετρό-
βόλα.

Ἐλάτε μαζί μας πρὶν στενέψει ὁ κύκλος
πού θὰ σᾶς πνίξει. Αὔριο ὄλα θ' ἀλλάξουν...

Κουρασμένη ἢ βωδάμαξα. Ὁ ζευγολάτης
χαιρετάει τὸν ἥλιο πού φεύγει. Ἐδῶ εἴμαστε
οἱ ἐλεύθεροι πολιορκημένοι. Κυττάξετε τριγύρω
ὄλα θυμίζουν τὸν παλιὸ καλὸ καιρὸ...

Ἐδῶ εἶναι ἡ χώρα τῶν Παρτιζάνων...

Μετάφραση ἀπ' τὰ Σέρβικα

Γιάννης Β. Ἰωαννίδης

ΕΝΑΣ ΝΕΟΣ ΠΕΖΟΓΡΑΦΟΣ

Ο ΜΑΚΗΣ ΤΟΥ 3^{ΟΥ} ΛΟΧΟΥ

ΓΙΩΡΓΗ ΣΙΔΕΡΗ

Οι λεβέντες της αντίστασης ὄλοι στὰ ὄδοφράγματα. Κανένα βήμα πρὸς τὰ πίσω καμμιὰ υποχώρηση στὸν ὀχτρό. Παρ' ὅλες τὶς λυσοσασμένες ἐπιθέσεις τῶν τάνκς καὶ τῶν ὄλμων πὸς πέφτουν βρόχη κρατᾶν γερὰ τὶς θέσεις τους μέρες τώρα χωρίς νὰ κλείσουν οὔτε ἓνα λεπτό τὸ μάτι τους. Ἡ κούραση καὶ ἡ ἀγρύπνια πὸς τοὺς ἔχει τσακίσει τὰ κορμιά δὲν κατόρθωσε νὰ σβύσει τὴ λάμψη πὸς φωσφορίζει στὰ μάτια τους καὶ πὸς νομίζεις πὸς λέει: — Ἐδῶ θὰ μείνουμε. Ἐδῶ θὰ πεθάνουμε ὅλοι ἀλλὰ δὲ θὰ περάσουν. Δὲ θὰ φύγουμε ἀπ' ἐδῶ ἀκόμα κι' ὅταν ἔρθουν δικοὶ μας γιὰ νὰ μᾶς ξεκουράσουν...

Πίσω ἀπ' τὴν πρώτη γραμμὴ, σ' ἓνα ὁρόμο πὸς μέχρι χτές ἀκόμα δὲν εἶχε καμμιὰ κίνηση καὶ κανένα ἐνδιαφέρον περὰ ἓνας λόχος. Βαδίζει ἀργὰ κάτω ἀπ' τὶς δυὸ μεριές τῶν δένδρων πὸς μοιάζουν με γίγαντες τῆς νύχτας. Ἐρχονται ἀπὸ μακρὰ. Δὲν εἶναι ξεκουράστο, ὅπως θὰ νόμιζε κανεὶς ἀλλὰ εἶναι λιγότερο κουρασμένο ἀπ' αὐτοὺς πὸς πρόκειται ν' ἀντικαταστήσουν. Φορτωμένοι τὸν ἀλαφρὸ ὄπλισμό τους βαδίζουν με τάξη στὴ γραμμὴ. Οἱ περισσότεροὶ σχεδὸν φοροῦν κράνη. Μαζί τους ἀκολουθοῦν καὶ μερικὲς κοπέλλες. Ἄλλες ἀπ' αὐτὲς κρατᾶν ὄπλα κι' ἄλλες με κόκκινο σταυρὸ στὸ χέρι. Βαδίζουν κι' αὐτὲς πλάι στοὺς ἀνδρες καὶ περπατᾶν ὅπως ἐκείνοι με τὰ κεφάλια ψηλά καὶ με τὴν περηφάνεια ζωγραφισμένη στὰ πρόσωπα. Ἐχουν ὄλοι ἀπόλυτα τὴ συναίσθηση τοῦ προορισμοῦ τους.

Στὸ τέλος τῆς γραμμῆς, σὰ νὰ προσπαθεῖ νὰ κρυφτεῖ, βαδίζει ἓνας πολὺ μικρὸς μέχρι 13' χρονῶν. Ἄνοιγει ὅσο μπορεί τὰ μικρά του πόδια γιὰ νὰ προλαβαίνει τοὺς ἀντρες τοῦ λόχου. Τὸν ἐμποδίζει ὄμως τὸ μακρὸ καὶ φαρδὸ γερμανικὸ παντελόνι πὸς παρ' ὄλο τὸ κόψιμο δὲν μπόρεσε νὰ γίνει στὰ μέτρα του. Κάθε τόσο τὸ σηκώνει καὶ κάθε τόσο τοῦ πέφτει ἀπ' τὸ βάρος τῶν δυὸ χείρονομίδων πὸς κουβαλάει στὶς τσέπες του. Αὐτὸς ὁ μικρὸς εἶναι ὁ Μάκης πὸς ἡ μητέρα τὸν ἄφισε ὄρφανὸ στὴν πείνα τοῦ 1941. Ὁ πατέρας του πὸς ἦταν ἓνα ἀπ' τὰ καλλίτερα παλληκάρια τῆς ἀντίστασης μέσα στὴν πόλη σκοτώθηκε στὴ συνοικία ὕστερα ἀπὸ μιὰ γερμανικὴ ἐπίθεση. Τὴν ὄρα πὸς τραυματισμένος βαρεῖα ἀπ' τὴ σφαῖρα ἔπεφτε φώναξε στοὺς συναγωνιστές του:

— Παιδιά τὸ παιδί μου!...

Ἀπὸ τότε ὁ Μάκης ἔγινε ὁ ἀπαραίτητος τοῦ λόχου. Ὅλοι τὸν ἀγαποῦν καὶ τὸν φροντίζουν. Ὅπου πάει ὁ λόχος μαζί κι' ὁ Μάκης. Κι' ἔτσι ὁ Μάκης ἀρχισε σιγὰ—σιγὰ νὰ μὴ μοιάζει με τ' ἄλλα παιδιά καὶ ν' ἀσχολεῖται με ζητήματα ἔξω ἀπ' τὴν παιδικότητά του. Σ' αὐτὰ ὄλα συντέλεσαν πολὺ ὁ χαμός τῶν γονιῶν του, οἱ στερήσεις, οἱ κακουχίες τῆς ἀντάρτικης ζωῆς, κι' ἡ συνναστροφή με τοὺς ἀντάρτες.

Μόλις ἔφτασε στὸ τάγμα ὁ λόχος σταμάτησαν γιὰ νὰ φᾶνε καὶ γὰ πάροιν νέα διαταγή. Τὴν ὄρα τοῦ

φαγγιτοῦ ὁ καπετάνιος τοῦ λόχου κάλεσε τὸ μικρὸ καὶ τοῦπε:

— Ἄκουσε Μάκη. Ἐμεῖς τώρα θὰ πάμε γιὰ τὴν πρώτη γραμμὴ. Ἐσὺ θὰ κάτσεις ἦσουα ἐδῶ στὸ λόχο. Δὲν πρέπει νάρθεις μαζί μας. Ἐδῶ οἱ μάχες δὲ μοιάζουν με κείνες τοῦ θουνοῦ πούσουα πάντα δίπλα μας. Ἐδῶ εἶναι ὁρόμοι, σπίτια, ὄδοφράγματα καὶ δὲν ξέρεις ἀπὸ πού θὰ σοῦρθεῖ τὸ κακό. Γι' αὐτὸ δὲ κανεὶ νὰ πάθεις κανένα κακό...

Ὁ Μάκης, μόλις τέλειωσε ὁ καπετάνιος δάκρυσε. Τὰ ματάκια του ἀρχισαν νὰ γεμίζουν δάκρυα γιὰ τὴν πρόσβολή πὸς τοῦθινε ὁ καπετάνιος τοῦ λόχου. Δὲ ζεχόταν με κανένα τρόπο νὰ μείνει.

— Ὅχι—ἔλεγε—θάρθω με τὰ παιδιά. Μαζί σας ἦρθα καὶ μαζί σας θὰ φύγω. Δὲ φοβάμαι καθόλου. Ἐξ ἄλλου δὲν εἶναι ἡ πρώτη φορά πὸς θὰ εἶμαι μαζί σας στὴ μάχη. Προχτές στοῦ Μακρυγιάννη με εἶχατε κοντά σας γιὰ σύνδεσμο. Ἔτσι θὰ εἶμαι καὶ τώρα. Δὲν πειράζει πὸς εἶμαι μικρὸς τοῦ ἔλεγε. Δὲ με βρίσκουν ἔτσι οἱ σφαῖρες...

— Βρεῖ, Μάκη δὲ εἶναι οἱ σφαῖρες ἐπικίνδυνες μοναχὰ ἐδῶ, στὶς ὄδομαχίες. Εἶναι ἀκόμα ἓνα σωρὸ ἄλλα πράγματα...

— Ἄς εἶναι, φώναξε ὁ μικρὸς θάρθω μαζί σας. Μπροστά στὴν τόση ἐπιμονὴ του στὶς φωνές του καὶ στὰ παρακάλια του ὁ καπετάνιος προτίμησε νὰ μὴν ἐπιμεινε γιὰ τὴν ὄρα. Ἀργότερα καὶ με τὴν τροπὴ πὸς θάρπερε ἡ μάχη θάρβλεπε τί ἔπρεπε νὰ κάνει.

Τὰ ἔξημερώματα ὁ λόχος θάρβηκε κατάντικρο στὸν ὀχτρό. Μόλις ἔφεξε γιὰ καλὰ ἀρχισε τὸ κακό τῆς μάχης. Ὅλογορα σφουρίζαν οἱ σφαῖρες. Οἱ ὄλμοι ἔσκαζαν γύρω μας...

Σὲ μιὰ στιγμή σταμάτησαν τὰ πυρὰ καὶ κατὶ ὕποπτες κινήσεις φαινόντουσαν στὶς γραμμὲς τοῦ ὀχτροῦ. Κι' ἀμέσως κάνανε τὴν ἐμφάνισή τους τὰ τάνκς. Ὁ λόχος μας εἶχε διαταγή νὰ κρατηθεῖ τὶς θέσεις του με κάθε θυσία. Τὰ τάνκς προχωροῦσαν μούγκρίζοντας. Ὁ καπετάνιος ἔγραψε διαστικὰ κατὶ σ' ἓνα χαρτί, φώναξε τὸ Μάκη καὶ τοῦπε:

— Τρέχα Μάκη ὅσο μπορείς πιδ γρήγορα στὸ Τάγμα.

Ὁ μικρὸς γεμάτος περφάνεια γιὰ τὴν ἀποστολή τοῦ χαϊρέτιρε τὸ καπετάνιο κι' ἔφυγε τρέχοντας. Στὸ χέρι τοῦ ἔσφιγγε δυνατὰ τὸ χαρτί.

Ἐφτασε κοντὰ στὸ Τάγμα ὅταν ἓνας ὄλμος ἔσκασε λίγο πιδ μακρὰ του. Ἐνα βλήμα τὸν χτύπησε καὶ τὸν πέταξε κάτω στὸ πεζοδρόμιο. Τὸ αἷμα πλημμύρισε κατὰκόκκινο κι' ἔθαψε τὰ ρούχα του. Ἐνα βογγητὸ ἀνάκατο με αἷμα καὶ παράπονο ἔγγηκε ἀπ' τὸ στόμα του.

Ἐνα συνεργεῖο πρώτων βοηθειῶν πὸς θάρβηκε καὶ κοντὰ ἔτρεξε καὶ τὸν μετέφερε στὸ ἀπέναντι σπῆτι. Ἐτρέξαν ὄλοι τότε κοντὰ του καὶ προσπαθοῦσαν πρὸς χεῖρα νὰ τὸν συνεφέρουν καὶ νὰ τοῦ δέσουν τὰ τραύ-

ΟΔΟΦΡΑΓΜΑΤΑ

Ἀστραποβόλα ἔλαδς μέσα στὶς συ-
νοικίες
μὲ μιά καρδιά πέτρες, λοστούς καὶ
σίδηρα κινεῖ
γιὰ πολεμιστρες στοὺς ὄχτροὺς πυρ-
| γώνει τις γωνίες
κι' ἀπὸ τὰ ὀδοφράγματα ἢ λευτεριά
| θάρθει.

Βασίλης Μάης

ματα.

Ὁ Μάης ἀνοίξε γιὰ μιά στιγ-
μὴ τὰ μάτια του καὶ τὰ γεμάτα αἵ-
ματα χεῖλη του — πού τρέχαν ἀπὸ
μιά πληγὴ στὸ μάγουλο — προσπά-
θησαν κάτι γ' ἀρθρώσουν.

Ἡ ἀδελφὴ πλησιάζοντας περσό-
τερο κοντὰ του, προσπάθησε κι' αὐ-
τὴ νὰ καταλάβει τί θέλει νὰ πεῖ.

Ὁ μικρὸς ἀφοῦ κατάβαλλε προ-
σάθειες κατόρθωσε νὰ ψιθυρίσει.

— Τὴ διαταγὴ στὸ Τάγμα... εἴ-
ναι ἀνάγκη... γρήγορα... Καὶ ξανά-
κλεισε τὰ μάτια του.

Ἡ ἀδελφὴ ἀνοίξε τὸ χαρτί πού
τὸ κρατοῦσε ἀκόμα σφιχτὰ στὸ χέ-
ρι του καὶ διαβάσε. «Καπετάνιο
Παῦλο, κράτησε τὸ Μάχη κοντὰ
σου γιὰτι ἐδῶ ἀρχίζει ἐπίθεση...»

Ἡ ἀδερφὴ σήκωσε τὰ μάτια της
ἀπ' τὸ σημεῖωμα ἔριξε στοὺς γύρω
τὸ βλέμμα της κι' ὕστερα στὸ πλη-
γωμένο ἀητόπουλο κι' ἔνα δάκρυ
στρογγύλευε στὶς βλεφαρίδες της...

Ἦστερα ἀπὸ λίγο ὁ Μάης βρι-
σκονταν ξαπλωμένος σ' ἔνα Νοσοκο-
μεῖο τῆς Ἑθνικῆς Ἀλληλεγγύης πού
κεῖνες τὶς μέρες εἶχε ἰδρυθεῖ. Στὸ
προσκέφαλό του δὲ δρίσκονταν τὸ
μητρικὸ φίλτρο νὰ τοῦ χαδέψει τὸ
πληγωμένο του προσωπάκι καὶ νὰ
τοῦ κλείσει τὰ ματάκια. Δίπλα του
βογγούσαν οἱ πληγωμένοι ἀγωνι-
στὲς τῆς λευτεριάς. Ἔσφιγγαν ἀπ'
τοὺς πόνους τὰ δόντια τους καὶ πα-
ρακαλοῦσαν τοὺς γιατροὺς νὰ τοὺς
δέσουν τὶς πληγὲς νὰ τοὺς ξαλαφρώ-
σουν τοὺς πόνους γιὰ νὰ ξανατρέξουν
σὴν μάχη. Κι' ἀνάμεσα σ' αὐτοὺς ὁ
Μάης ἔνα μωρὸ 13 χρονῶν εἶχε
νοιώσει κι' αὐτὸς μὲ τὴν παιδική
του διαίσθηση τὸ νόημα καὶ τὴ σα-
βαρότητα τοῦ ἀγῶνα. Καὶ παρακα-
λοῦσε κι' αὐτὸς στὸ παραλήρημά
του νὰ τὸν κάνουν καλὰ γιὰ νὰ μπο-
ρέσει νὰ δώσει ὁ ἴδιος μὲ τὰ δικά
του χέρια τὴ διαταγὴ τοῦ καπετά-
νιου του...

Γιώργης Σιδέρης

ΑΘΗΝΑ

Προσοχή:

Θὰ μιλήσει ὁ Ραδιοσταθμὸς τῶν αἰῶνων γιὰ τὴν Ἀθήνα.

Τὴν ἀθάνατη πόλη!

Τὴν ἀδούλωτη καὶ θρουλλικὴ ἀνταρτομάννα.

Μῆκος καὶ πλάτος κυμάτων τῶν χιλιετηρίδων τὸ βάθος.

Προσοχή!

Τὰ ράδια τῶν ἀνθρώπων ψυχῶν ἄς ἀνοίξουν.

Ἀθήνα πῶλη ἀθάνατη αἰώνια θάσαι

Τῆς λευτεριάς πηγὴ τῆς Ἑλλάδας ἢ δόξα.

Νέοι σου Παρθενῶνες τῶν νεκρῶν σου οἱ πυραμίδες

καὶ τῶν πεζοδρομίων σου οἱ αἱμάτινοι καταράχτες

τὸν πανανθρώπινο ἀγῶνα σου συμβολίζουν.

Πλάι τους ἢ ἀδάμαστη Καιοσαριανὴ σου.

Τῆς Κοκκινιάς οἱ αἱματοβροχτες μάντρες.

Τῆς Καλλιθέας ἢ ἀπέραντη θυσία

βαριόληκες, θριαμβικὲς τῶν θρούλων σου καμπάνες,

ἀντιλαλοῦν στὰ πέρατα τῆς γῆς, τὴ φωνὴ τοῦ λαοῦ σου!

Ἐδῶ εἶν' ἢ Ἀθήνα

Ἐδῶ οἱ τύραννοι πεθαίνουν

καὶ τῆς σκλαβιάς χορτάρι δὲν φυτρώνει.

Ἐδῶ ἢ κάθε πέτρα μετερίζι. Κάθε κλαδί καὶ πολεμιστρά.

Ὁδόφραγμα οἱ καρδιές!

Κάστρα τὰ στήθεα.

Ἐδῶ ἢ ζωὴ θυσία στὴ λευτεριά.

Ἐδῶ ἢ ψυχὴ φραγμὸς στὴ βία.

Ἐδῶ τὰ μπρούτζινα μαμοῦθ τὰ νίκησε ἢ σφεντόνα...

Κι' ὁ Γολιάθ, λίγησε ντροπιασμένος, στοῦ Δαβὶδ τὴν δομῆ,

στὴ φουρτούνα τοῦ δίκου.

Ναί, ἐδῶ εἶν' ἢ Ἀθήνα

Οἱ Ρῶμες, τὰ Βερολίνα, κι' ὁ λέοντας τῆς Γηραιῆς Ἀλβυῶνας
δὲν θὰ ξεχάσουν.

Πῶς στὴν πόλη αὐτὴ τοὺς νίκησαν τῆς ψυχῆς οἱ λόγχοι!

ὦ, Ἀθήνα!

Τὰ νειάτα σου ἀπλώνουνε συρματοπλέγμα τὴ ζωὴ τους.

Οἱ κοπέλλες σου γράφουνε μὲ τὸ αἷμα τους στοὺς τοίχους!

Οἱ γοηδὲς σου ναυορίζουνε τοὺς λαβωμένους.

Τὰ παλληκάρια σου ταμπουρωμένα ἀγρυπνοῦνε,

Στὶς φλέβες τους κρύβεται ἢ λευτεριά σου κι' ἢ τιμὴ σου.

Τί κι' ἂν λίγοι Πανσανιες σὲ πατοῦνε. Μιά χούφτα εἶναι.

Κι' εἶν' τοῦ λαοῦ σου ἢ μυρμηγκιά ἀτέλειωτη λεγεῶνα.

π' ὄλο μακραίνει καὶ πληθαίνει...

Στὰ ράδια τῶν ψυχῶν σκυφτοὶ οἱ ἀνθρώποι ἀκοῦνε...

Κι' ἢ ὁμιλία συνεχίζει:

—Κουράγιο Ἀθήνα, κι' ἔφτασε τοῦ λυτρωμοῦ ἢ μέρα...

Θὰ σοῦ τὴν ψιθιρῶσουν στ' αὐτὴ τὰ περιστέρια τῆς Εἰρήνης.

Κι' ὁ ἥλιος τῆς πανανθρώπινης ἀγάπης θὰ σὲ θερμάνει.

— Ἀφῆσε τώρα τὴν σφεντόνα σου στὴν ἄκρη.

Καὶ πάρε τῶν μυρμηγκιῶν τὴν ὑπομονὴ γιὰ πανοπλιο.

Βύθισε στοὺς ὠκεανούς τῆς ψυχῆς τὴν ὀργή σου!

Κρύψε τὴ θύελλα τῆς ὀργῆς σου.

Τῆς ιδέας σου τὸ σπαθὶ ἀρκεῖ γιὰ τώρα.

Μὰ πρόσσεξε. Τῆς προδοσῆς ἢ μήτρα γεννοβολάει...

Κι' ἂν πάλι νὰ σὲ πνίξουνε στὸ αἷμα σου θελήσουν.

Ὁρθόσου Ἀθήνα. Φόρεσε τὰ σταυρωτά σου φουσέκλια.

Βάλε στραβὰ τ' ἀντάρτικο τὸ δίκου σου...

Καὶ πάρε μὲ τὸ χέρι σου τὸ δίκιο...

—ὦ Ἀθήνα! ὦ ἀθάνατη πόλη.

Νὰ σὲ λυγίσουνε δὲν θὰ μπορέσουν.

Εἶσαι καὶ θὰ μείνεις αἰώνια τῆς λευτεριάς ὁ ἀστειρευτὸς Νεῖλος.

Γιώργης Μαρτίλλος

ΧΡΥΣΑΝΘΕΜΟ

Ποιός φούντωσε τό μεθυσμένο τουτόν ήλιο
 πού φώτισε τη χαρά μου, πού ζέστανε τήν έλ-
 [πίδα μου!

"Εξαλλη χορεύτρια, τών ματιών ήλιγγος,
 άρπάζει τή σκέψη στο ότροβόλιό της.
 Κι' ύστερα σταλάζει ή κουρασμένη στιγμή
 και γράφει μιάν άκόμα γραμμή στής ζωής μου.
 [τό γράμμα:

«τό δέιλι τουτό είναι τό πρώτο τοό χινόπωρου».

Γιάννης Α. Καραμήτσος

Χινόπωρο τοό 45

«33 ΗΜΕΡΕΣ»

Τού Νικ. Βρεττάκου

("Ακφτα κι' αστόλιστα) δέ φτάσατε ώς τά "Ηλύσια
 Τής "Αθήνας ώ νιάτα, ή παρκαπονεμένη ή μόνα,
 Κι' ό Δεκέμβρης πατέρας σας, με λαού στόμα, έθρήνησε:
 «Πέσατε άδέρφια "Εσείς, σέ μάχες κι' άνισον άγώνα...»

Και ύμνος θαθύς άκούστη: κ' ή Λύρα, σιδερόχορδη,
 Λύρα χοχλαστή, ποιητή Θρηνωδού, έκυβέρνα
 Τής "Ελευθερίας τό βάδισμα τό τρισέδαστο,
 Τοό Τρελού προφήτη λαού τό δόγγο, τ'άλαλα στέρνα.

"Ισα. Δεπουόντης

ΕΠΙΓΡΑΜΜΑ (*)

Στό νεκρό άγωνιστή Βασίλη Μάη.

Στόν έρθ άγώνη μας άκούραστα δουλεύεις,
 και τώρα, ώς με τή νίκη μας τήν όνειρευτή,
 νεκρός δέν είσαι, μα νεκρός ή Σκιά σου ζωντα-
 [νεύει
 και δίνεις μ' όπλο τήν ΠΕΙΘΩ λαμπρό πολεμιστή,
 πού στόνομά Σου όρκίζεται και στή μάχη πάει
 τοό Δίκηου και τής Λευτεριάς, Βασίλη Μάη...

Β. Λαμπρολέσβιος

(*) "Από τυπογραφική άπροσεξία κακοποιήθηκε
 στο προηγούμενο φύλλο μας τό παραπάνω έ-
 πίγραμμα του Βασ. Λαμπρολέσβιου. Το ξανα-
 δημοσιεύουμε με τήν επιθυμία νά ίκανοποιή-
 σουμε τά δίκαια παροίονα του άγαπητού μας
 φίλου και συνεργάτη.

ΠΟΛΙΟΡΚΙΕΣ ΠΡΟΜΗΘΕΩΝ

I

Πηχτό σκοτάδι τύλιξε τή γή!...
 Χαθήκαν οι όρίζοντες!... Μαυρίλα!...
 κι' άκοίμητα τά μάτια τών λαών
 όρθάνοιχτα κυττάνε μ' έγκαρτέρηση
 τοūs προβολείς τής Λευτεριάς
 π' αναβόσβύνουν μέσ' στήν άτέλειωτη
 νύχτιά τοό μαρτυρίου.

Λένινγκραντ! Μόσχα! Στάλινγκραντ!

Κι' όλου τοό κόσμου οι προλετάριοι
 έχουμε χτόπους στις καρδιές
 τοūs καταρράχτες τών βομβών
 τών πυροβόλων πού ζώσανε
 τοūs προβολείς τής Λευτεριάς
 κι' έχει ή άνασσα μας σφιχτή
 μπρός, στήν καταστροφή!

Χέρι με χέρι και καρδιά με τήν καρδιά
 όλιο μαζί κρυφά—κρυφά
 ψαχτά—ψαχτά μέσ' στο σκοτάδι
 βουνά πυργώνουμε
 τά κάστρα τής "Αντίστασης.

Σέ φυλακές και σέ μπουντρούμια
 μελοθάνατοι κι' οι ζωντανοί νεκροί
 μέσ' στα στρατόπεδα τής φρίκης
 τοό Μπούχελβαντ και "Αουσβιτς
 κυττώντας πάντα πρός τά κεί
 με γυαλισμένα μάτια
 μέσ' στο μαρτυρικό τους άργοσβύσιμο
 καλούν τοūs προλετάριους σ' έλπίδας
 σύνθημα, σαν ψυθιρίζουν

«Λένινγκραντ... Μόσχα... Στάλινγκραντ...»

Λένινγκραντ! Μόσχα! Στάλινγκραντ!
 Σπαθίζουμε τή νύχτα δώ και κεί,
 παντού, σ' όλη τή γή, πέρα για πέρα
 και κάνουν νά φεγγοβολούν
 οι καμινάδες άπ' τις φάμπρικες!...
 Ξανοίγουν τοūs ώκεανούς
 και λάμπουν τσιμινιέρες!...
 κι' άντιφεγγίζουν τά κολχός και τά σοβχός
 κι' όλης τής γής τά δρέπανα.

Βαγγέλης Καμπέρος

ΤΟ ΧΡΟΝΙΚΟ ΤΟΥ ΔΕΚΕΜΒΡΙΗ

ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ

Για τη λευτεριά. Γι' αυτήν γίναν στάχτη τα χωριά και οι πολίτες μας και οι άνθρωποι τούτης της ένδοξης γης κολύπησαν στο αίμα και στο δίκτυο...

Μας τυράγνισε της πείνας το σαράκι και του πόνου το μαρτύριο. Πάνω στα κορμιά μας χαραχτήκαν με τ' αχνό του κάτι ματωμένα γράμματα που λέγανε: «Μίσος στον Τύραννο. Μίσος ως τ' Θάνατο».

Οι αγαπημένοι μας απ' τις κορμάλες, με τη θηλιά στο λαιμό μας έκραζαν: «Αδέρφια έκδικηση. Έκδικηση». Κι' ως τα κορμιά τους τὰ χάριδευε ὁ ἥλιος και τ' ἀγέρι τῆς Πατριδας, μάχραιναν στὸ λογισμό μας, ψήλωναν και γίνονταν πελώρια σύμβολα που μαγνηταίεσαν τὸ νοῦ και τὴν καρδιά μας... Τὰ δένδρα φλιμμένα γέρνανε τὴ κλαριά τους τ' ἀγέρι μουρμούριζε φηγητικά και ὁ ἥλιος σπιντατούσε περισσότερο ἀπὸ—ένα λεπτό σιγή—που κρατάνε οἱ ζωντανοὶ γιὰ τους νεκρούς...

Πλάι μας μιά φτωχόμνια, ἔδανε τὸν σπαραγμὸ τῆς κόμης στὴν καρδιά της, τὸν ἔκανε μοιρολόι και κατάρρα, τὸν τόλιγε στὰ ξέμπλεκτα ἄλλα της...

Τ' Ἀλβανικοῦ ἡμᾶς ἠρωσι, ἀνάπηρος, ἔριχνε τὸ δεξάνι του στὴ φωτιά, γι' αὐτὸ ζεστάνει τὸ κουτσουρεμένο του κορμί, κι' ἦταν σὰ νὰρ γετὸ τὸ ἴδιο του τὸ πόδι. Ἄλλον ἀνάπηρο ἦρωα, τὸν ἔστηναν πάνω σ' ἕνα πλέκο, γι' αὐτὸν φτάσει στὸ ὕψος τῶν ἄλλων μελλοθάνατων. Τὸ ἐκτελεστικό ἀπόσπασμα, τὸ κορμιά ἔπρεπε νὰ τὰ σημάζει στὴν ἰδία γραμμὴ και ὁ κουτσουρεμένος ἦρωας δὲν ἦταν λέει τόσο ψηλός... Αὐτὸς που ἔπεροῖσε χιλιάδες μπόγι τὰ ρομπότ.

Ἐνας σκελετωμένος ἄνθρωπος κι' ἕνα λιμασμένο σπαθί, πάλεuan σ' ἕνα σκουπιδοσωρὸ γιὰ ἕνα βρώμιο κόκκαλο. Ποῖος νὰχε περισσότερα δικαιώματα στὸ κόκκαλο και στὴ ζωὴ;

Κάποιο κορμιά καλαμένιο, ἕνα σακουλὰκι κοκκαλὰ και πετὰ, βρώμικο, τὸ εἶχε σαρώσει τὸ ξεροβόρι σὲ μιά γωνιά. Καὶ προσπαθοῦσε τὸ ἄμοιρο νὰ τυλιχτεῖ μέσα σ' ἕνα κουρέλι γιὰ νὰ ζεστάνει τὴν ξεπαγιασμένη του ψυχὴ... Δυὸ κουρέλια στὴ γωνιά, χωρὶς νὰ ξέρει κανεὶς πὺ εἶχε περισσότερη ἀξία...

Ἐνας καννίβλος ἄριος ξεγύμνωσε μιά παρθένα μας, τὴν ἔστριβε τὸ βυζὶ και τὸ τρυπούσε με τὴν ξιφολόγη. Κάποιος «ἀπελευθερωτής» Μαρκοῦνός κόρησε τὴς κινώδικες ὁρμές του πάνω τὸ τυρανγιμένο κορμί μᾶς μάννας μας τὸ χρονό...

Σύρματα. Σύρματα γύρω—γύρω στὴ ζωὴ μας. Μπλόκα, μπουντοῦμα, φυλακὲς κότεργα, στρατόπεδα, σκληροπάζαρα, κορμάλες και στυροῦ, Πόσοι, Χιλιάδες... Και μιά μέρα... νικήσαμε τὸ θάνατο με τὸ αἷμα τῆς ψυχῆς μας.

Εἶπαμε... Τέλειωσαν οἱ σταυροί. Τώρα δουλειά. Δουλειά, λουλούδια, ἀγέρας και ἥλιος. Τώρα λίγοι σταυροὶ ἀκόμα πρέπει νὰ μποῦν, νὰ καθοῦν νὰ σκεπαστοῦν στὴ γῆς. Ἀγκυλωτοὶ ὅμως σταυροί. Και μετὰ, τὸ γέλοιο και ἡ χαρὰ νὰ ξεπλώθει στὴν ἀπανωσιὰ τῆς γῆς και τῆς θάλασσας. Νὰ ἀδερφοθοῦν οἱ ἀνθρώποι, νὰ μανιάσουν οἱ πατρίδες. Ἡ δουλειά νὰ γίνει γάργαρο κρυσταλλόγερο που θὰ νερωῖνε τὸ σῶμα και θὰ δροσίξει τὴς καρδιές.

Ἦρθε ἕνας Δεκέμβρης. Καὶ περιμέναμε νὰ χαιρετίσουμε τὴν Ἄνοιξη. Μὰ δὲν ἦρθε ὁ Δεκέμβρης. Βαροχειμωιά και συνεχίζεται. Τὰ σίδερα που στέριωσε ὁ ἐχθρὸς ξαναβαφτήκανε και κράτοῦν ἀλυσσομένους τὴς λεύτερες ψυχές. Τὰ γαλανόλευκα λάβαρα που τ' ἀνεμίσαμε και παλαίψαμε γιὰ τὴ λευτεριά τὰ ὑψώσανε στὴς πόρτες τῶν κατέρωθων. Λερώνοντα τὰ σύμβολα ποτές;

Αὐτὲς τὴς ὥρες τὴς ἱερῆς, χιλιάδες δεσμώτες δὲν βλέπουνε τὸν ἥλιο. Κι' ὁ ἀγέρας που ἀναπνέουν εἶναι μετρημένος και λερός. Δὲ λογαίουνε τους κάμπους, τὰ λαγκάδια και τὰ ψηλά βουνά που τὰ περπάτησαν ἀρματοῦμένοι πολεμῶντας. Δὲ γροιάνε τὴς θάλασσας, που τὴς ἀμείωναν γιὰ πόλεμο. Δὲ βλέπουνε τὸν οὐρανὸ μας νὰ τὸν χαιρετίσουνε. Τὸν οὐρανὸ που τοὺς στάθηκε

«σκέπασμα στὰ ἔρημα στὰ σκοτεινά, στὸυ βράχους, πέτρες, στὰ στενά...»

ἐκεὶ που ὁ «Ἕλληνας» ξεπαθῶνε ἐναντία στὸν τύραγο. Δέκα βήματα εἶναι ἡ γῆς. Και μερονόχτη τὴν μετροῦνε με τὰ πόδια τους που δὲν τὰσκαζε τὸ βῆμα τὸν καταχτήτῶνε...

Και χαρτεροῦν. Καρτεροῦν νὰ τοὺς γλυκάνουμε τὸν πόνο. Ἄς τὸ πράξουμε. Ἄς ἀκούσουμε τὴ φωνὴ τους.

Α. Μαρμαρινός

ΤΗΝΕΥΜΑΤΙΚΗ

ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΑ ΝΕΑ

1.—Στὴ Διεύθυνση τῶν Καλῶν Τεχνῶν τοῦ ὑπουργείου Παιδείας, τοποθετήθηκε ὁ γνωστός ζωγράφος, ἀνώτερος ὑπάλληλος στὴν ἴδια διεύθυνση ὡς ἔχτες, κ. Κώστας Πάγκαλος. Ἡ εἰδηση εἶναι ἐξαιρετικὰ εὐχάριστη και γιὰ τὸν νέον διευθυντὴ προέρχεται κατ' εὐθειαν μεσ' ἀπὸ τὴν τάξη τῶν καλλιτεχνῶν (ξέροι ἐπομένως τὰ προβλήματα και τὴς ἀνάγκες γων) και γιὰ τὴν εἶναι ἕνας τίμιος ὑπάλληλος μ' ὄρεξη γιὰ δημιουργικὴ δουλειά.

2.—Στὸ «Ρίζοσπάστη» τῆς 18 τοῦ Νοέμβρη δημοσιεύτηκε ἕνα κριτικὸ σημεῖωμα που ὑπογράφεται με τ' ἀρχικὰ Β. Σ. και προέρχεται, ὅπως πληροφοροῦμαστε, ἀπ' ἕνα νέο κι' ἐξαιρετικὸ καλλιτέχνη. Τὸ σημεῖωμα τοῦτο, ἀφορᾷ τὴν διαδίκη ἐκθεσιὰ τοῦ γινε τῆς προάλλης στὸν «Παρασσό» και περιέχει πλῆθος βασικῆς ἀλήθειες που ἀφοροῦν ὅλους τοὺς καλλιτέχνες, γιὰ τὴν ἀπὸ τὴν τὴ σωστὴ γραμμὴ που πρέπει ν' ἀκολουθεῖ ἕνας ζωγράφος, λ.γ. ἀν θέλει νὰ μὴ ματαιοπονεῖ κτλ. Τὸ συνιστοῦμε ἐκθύμως σ' ὅσους τυχὸν δὲν τὸ εἶδαν.

3.—Ὁ ἀσύρματος μᾶς μετέδωσε μίαν ἐξαιρετικὰ εὐχάριστη εἰδηση. Ὁ Γαλάνης, ὁ μεγάλος και παγκόσμιος Γαλάνης, ἔξελεγε ταχτικὸ μέλος τῆς περιφημῆς Παρισίως Ἀκαδημίας τῶν Καλῶν Τεχνῶν! Τὸ γεγονός, τόσο τιμητικὸ γιὰ ἕναν καλλιτέχνη, ἀντανακλᾷ και στὴ χώρα ἀπ' τὴν ὁποία προέρχεται ὁ Μαῖτο Γαλανίς, στὴν Ἑλλάδα, γι' αὐτὸ κι' οἱ πολυἀφιθμοὶ φίλοι και θαυμαστὲς του, ὅλοι ἀνεξαιρέτα ὁ καλλιτεχνικὸς κόσμος τοῦ τόπου, τοῦ σφιγγεῖ ἐγκάρδια και μ' ἀνυπόκριτη χαρὰ τὸ ἀξιο χέρι του.

ΟΙ «ΦΙΛΟΙ ΤΗΣ ΤΕΧΝΗΣ»

Οἱ «Φίλοι τῆς Τέχνης» στεγαζόνται προσωρινὰ στὴν οδὸ Σωκράτους 45β. Τὰ γραφεῖα τους λειτουργοῦν κάθε μέρα ἀπ' τὴς 4—7 μ.μ.

Τὴς ὥρες αὐτὲς μοροῦν νὰ περοῦν τὰ μέλη τοῦ ὄμιλου, νὰ νὰ διαβάσουν τὰ περιοδικὰ, νὰ ζητοῦν πληροφορίες, νὰ ἐνημερώνονται γιὰ τὴς καλλιτεχνικῆς προσπάθειες νὰ βοηθοῦν σ' αὐτὲς, και ν' ἀφήνουν τὴ συνεργασία τους γιὰ τὸ περιοδικό.

Οἱ «Φίλοι τῆς Τέχνης» δὲν εἶναι πολιτικὴ ὀργάνωση. Εἶναι ἀκριβὲς ὅτι ἀναφέρει ὁ τίτλος τους. Μιά ὀμάδα προσοδευτικῶν ἀνθρώπων που ἀγαποῦν τὸν Πειραιᾶ μας και ζητᾷν νὰ ὑψώσουν ἀνάμεσα ἀπ' τὴς πανύψηλες κμινάδες τῶν ἐργαστοσίων του, ἕνα τραγοῦδι μᾶς νότα, λίγη χαρὰ, ἔτσι που ν' ἀπάλυνε λίγο τὸ μόχθο και νὰ κάνει πὺ χαροῦμενη και πὺ λαφριά τὴ δούλεψη τοῦ μεροκαματιάρη.

Ἐτσι περιμέναμε νὰ μᾶς δοῦν ὅλοι ἐκεῖνοι που μᾶς γνώρισαν ἀπὸ κοντὰ κι' ἀκουσαν τί τοὺς ζητήσαμε.

Νομίσαμε πὺς οἱ κ.κ. που διευθύνουν τὸ «Παλλάς» και τὸ «Σπλένιτ» θάβλεπαν με χαρὰ τους τὴν προσπάθειά μας και θὰ δεχόνταν νὰ μᾶς παραχωρήσουν τὴς αἰθούσες τους γιὰ νὰ κάνουμε ἔστω και μιά γιορτῆστω και μιά διάλεξη.

Πέσαμε ὅμως ἔξω. Δὲν ὑπολογίσαμε τὴν ἀντιπνευματικὸτητα τους. Γιατὶ ἀν δὲν ὑπῆρχε στὴς καρδιές τους και στὴς πράξεις τους ὅχι μόνο δὲ θὰ μᾶς ἀρνιόνταν ἀλλὰ και θὰ μᾶς πρόσφεραν κάθε τι που θὰ μοροῦσε περισσότερο νὰ ἐνισχύσει τὸν τίμο κι' ὀλοκάθωρο σκοπὸ μας.

ΤΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΜΑΣ ΚΑΙ ΟΙ ΝΕΟΙ

Οἱ νέοι γενικὰ κι' ἰδιαίτερα τοῦ Πειραιᾶ πρέπει νὰ νοιώσουν πὺς ἡ «Πορεία» εἶνε δικὸ τους περιοδικό. Πὺς οἱ σελίδες τῆς εἶνε δικές τους. Κίρια ἐπιδίωξή μας εἶνε νὰ γίνουμε ἀφορμὴ στὸ φαινέωμα νέων ταλέντων. Γι' αὐτὸ περιμέναμε με τὴ μεγαλύτερη στοργὴ και τὸ πὺ εἰλικρινές

ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΗ ΚΙΝΗΣΗ

ένδιαφερό τη συνεργασία τους, τα γραφτά τους. Ξεχωριστή χαρά δοκιμάζει-ή «Πορεία» κάθε φορά που παρουσιάζει απ' τις στήλες της μία λογοτεχνική εργασία νέου που θάναται γνήσιος και αξιόλογος καρπός πραγματικής καλλιτεχνικής συζήτισης.

Στό φύλλο, μας αυτό θελήσαμε να δώσουμε όσο το δυνατόν περισσότερες σελίδες στους νέους που έχουν κάτι αξιόλογο να πουν. Αν είναι έτσι κι' αν πετυχαίνουμε το σκοπό μας οι άναγνώστες μας θα το κρίνουν.

Η Ένωση Νέων Έλλήνων Λογοτεχνών

Την Κυριακή στις 2 του Δεκέμβρη στην έκτακτη συνεδρίαση του Δ.Σ. της Ένωσης Νέων Έλλήνων Λογοτεχνών, απεχώρησαν διαμαρτυρηθέντες έντονα για την πραξικοπηματική στάση του προέδρου κ. Κ. Παπαπάνου σ' ένα σωρό ζητήματα της Ένωσης, ή πλειοψηφία των μελών του Δ.Σ. από τους κ.κ. Άγγ. Φουριώτη, γενικό γραμματέα, Γ. Μούγιου αντιπρόεδρο, Κ. Κολάση ταμία, Χρ. Πύρπασο έφορο τύπου, Στέλ. Παναγιωτόπουλου έφορο Φιλολογίας, Ίασ. Δεπούνη και Παν. Τσουσακού. Οι έν λόγω σύμβουλοι ζήτησαν να υποβάλλουν τις παρατήσεις τους. Υστερα από την απώθηση τους έθεώρησαν άναρμόδια τη μειοψηφία των συμβούλων που παρέμειναν γι' αυτό υπέβαλαν την Τετάρτη στις 5 του μηνός έγγραφο διά του οποίου ζητούν τη σύγκληση γενικής συνελεύσεως στην οποία και θα υποβάλλουν τις παρατήσεις τους.

Τό Δημοτικό τραγούδι

Στις 18 του περασμένου μήνα οι «Φίλοι της Τέχνης» δώσανε την πρώτη τους διάλεξη στο Φουαγιέ του Δημοτικού Θεάτρου με θέμα τη τόν διαλεχτό θεατρικό μας συγγραφέα και ποιητή Βασίλη Ράτα με θέμα τό «Δημοτικό Τραγούδι».

Άίγο πριν απ' την έναρξη της διάλεξης ό πρόεδρος του όμιλου ποιητής Νίκος Χατζάρας προλόγισε τόν όμιλητή άναλύοντας σύγχρονα τό πρόγραμμά και τούς σκοπούς τών «Φίλων της Τέχνης».

Όλόκληρο τό πυκνό άκροατήριο καταχειροκρότησε τόν όμιλητή κατενθουσιασμένο απ' την περίφημη εκλαίτευτική άναλυση που έκανε τών τραγουδιών του λαού.

Γύρω από μία αίτηση

Στις 16 του Οκτώβρη τό προσωρινό Δ. Σ. τών «Φίλων της Τέχνης» παρουσιάστηκε στον κ. Δήμαρχο Πειραιώς κι' άφου άνάλυσε προφορικά τούς σκοπούς που επιδιώκει ό έκπολιτιστικός τός όμιλος έπέδωσε έγγραφο ύπόμνημα με τό όποιο ζητούσε τά έξής:

- 1) Οίκονομική ενίσχυση του Όμιλου.
- 2) Παραχώρηση αίτησης για την εγκατάστασή του.

3) Γρήγορη επίσκεψη του Δημοτικού Θεάτρου και παραχώρησή του στον όμιλο για μία σειρά παραστάσεων κατά την χειμερινή περίοδο.

4) Παραχώρηση του Φουαγιέ γιά τις διαλέξεις του όμιλου. Ό κ. Δήμαρχος τού άκουσε με άληθινό ενδιαφέρον— έτσι θέλουμε να πιστεύουμε— τις ευγενικές προσπάθειες τών Πειραιωτών διανοουμένων. ύπεσχέθη να εισηγηθεί και να ύποστηρίξει στο έπόμενο Δημοτικό Συμβούλιο την έγχειρι κονδυλίου γιά τις άνάγκες του Όμιλου και να φροντίσει και γιά τά άλλα αίτήματα.

Δυσό μίνης περίπου έχουν κλείσει από τότε. Δημοτικά Συμβούλια έχουν γίνει και καμιά άπόφαση, όπως πληροφορούμεθα, δέν πάρθηκε. Άκόμα δέν ξέρουμε καλά—καλά άν ό κ. Δήμαρχος θυμήθηκε να εισηγηθεί και να ύποστηρίξει τά όσα ύποσχέθηκε. Πάντως έμεις τού τό ξαναθυμίζουμε κι' απ' τις στήλες αυτές. Και πιστεύουμε αύτη τη φορά να μίν τό ξεχάσει.

Τό Δημοτικό Θεάτρο.

Τί γίνεται επί τέλους με την ύπόθεση της επίσημης του Δημοτικού Θεάτρου. Θα πραγματοποιηθεί; Θα γίνει έργο; Θα ξαναποχτήσει ό Πειραιώτης τό θέατρό του;

Όλο προθεσμίες άκούμε πώς δίνονται απ' τις άρμόδιες ύπηρεσίες τού Δήμου κι' όλο κάθε τόσο μακραίνουν;

Πότε ή λίρα φταίει που άνεβαίνει συνεχώς και πότε οι έργολάβοι που δέν τό άναλαβαίνουν.

Άραγε μήπως δέ φταίνε όλα αυτά και πραγματικός φραϊχτής είναι ή άδιαφορία νου Δήμου και ή έλλειψη δημοσυγκινης πνοής που από τά παιδιά τόν χαρακτηρίζει;

Η «Φιλολογική Πρωτοχρονιά.»

Μεταξύ τών καλλιτεχνών που άσχολήθηκαν γιά να φιλοτεχνήσουν τόν 3ο τόμο της «Φιλολογικής Πρωτοχρονιάς» που θα κυκλοφορήσει στο τέλος αύτου του μήνα είναι και ό διαλεχτός νέος καλλιτέχνης Μιχάλης Νικολινάκος που τό έργο του και ή πρωτοποριακή γραμμή του έχει κάνει ζωηρή αίσθηση στον κύκλο τών ανθρώπων που ένδιαφέρονται γιά την τέχνη της ζωγραφικής.

Η «Πορεία» αισθάνεται πραγματική χαρά που αύτη πρώτη παρουσίασε απ' τις σελίδες της τό πραγματικό αυτό ταλέντο της πόλης μας που αξίζει να προσεχτεί και να ενισχυθεί απ' τούς άρμόδιους.

Μία προσπάθεια

Τό Δ. Σ. τών «Φίλων της Τέχνης» υπέβαλλε την περασμένη Τετάρτη έγγραφο στον κ. Δήμαρχο Πειραιώς και ζητεί την παραχώρηση του Δημοτικού Θεάτρου—μετά την έπισκευή του— γιά τρέις φορές την εβδομάδα (Τετάρτη, Σάββατο και Κυριακή).

ΣΧΕΔΙΟ

Πείνα

Κ. Βαλασάμη

Άνάμεσα στους καλλιτέχνες τών εικαστικών τεχνών που φεύγουν με ύποτροφία γιά τη Γαλλία, είναι κι' ό νέος Πειραιώτης γλύπτης Κώστας Βαλασάμης γιά τό ταλέντο του όποιο επανειλημμένα στο παρελθόν μίλησε μ' ένθουσιασμό ή ντόπια τεχνοκρατική ή Βαλασάμης, δυναμικό ταλέντο στο γίνεσθαι του άκόμα, έβθαια, προβλέπεται ότι θα τραθήξει μπρός τώρα πού τού δίνεται ή ευκαιρία από τη μεγάλη φίλη σοσιαλιστική Γαλλία να ζήσει στο Παρίσι έν κλόκληρο χρόνο.

ΤΟ ΒΙΒΛΙΟ

Τάκη Τσιάκου: «Άμμουδιές και Ξέρες», 1945. **Κρίτων Αθανασούλη:** «Ω Γλυκύ μου Ξερ...» 1945. **Γιάννη Αγορινού:** «Στ' αντιβούσιμα της Λογγιάς», 1945. **Μήτου Ν. Τσιάμη:** «Σπονδή στον άγωνα της Λευτεριάς», 1944.

Ο Τσιάκος ζει σ' ένα κλίμα ειδυλλιακό. Είναι τραγουδιστής ζωγραφικός. Συχνά ο παιχνιδιάρικος τόνος του θυμίζει το Μαλακάση. Τα αίσθητά του είναι περιορισμένα σ' έκταση. "Αν και «πιστεύει» στην καρδιά των πλούσιων αισθημάτων» ή πνοή της ποιήσεώς του είναι μικρή. Έχει σαν άνθρωπος μιάν έμπειρία ζωής που προσπαθεί να την διοχετεύσει στην ποιήσή του. Μά ή έμπειρία του αυτή δεν είναι μετουσιωμένη ποιητικά γι' αυτό και την εκφράζει συμβουλευτικά. Σε πολλά του τραγούδια λοιπόν οι διαθέσεις του δεν είναι κυριαρχημένες απ' το συναίσθημα κι' αντίθετα απ' τη λογική πούνοι έχθρες της ποιητικής αλήθειας.

Ο Τσιάκος: όταν ξεφεύγει απ' το ειδυλλιακό του κλίμα γίνεται ένας αφήρημένος ιδεαλιστής.

Το «Μεγαλειό» το «Ωραίο» κι' άλλες παρόμοιες έννοιες που μάττει στους στίχους του τον ζημιώνουν γιατί δεν κατορθώνει να τις γιομίσει με ανάλογο νόημα. Τα σημερινά γεγονότα τον έχουν άφρισει αδιάφορο.

Τα θέματά του είναι γνώριμα και μεταχειρισμένα. Σαν νόημά και σαν θέση οι στίχοι του δεν αφήνουν αδιέξοδο ζωής. Πιστεύει ότι ή άσκημία—όδύνη—του κόσμου μπορεί να υπερνικηθεί αν σφαλίσουμε τα βλέφαρα κι' «αφέθουμε» σ' έκσταση. Τότε μπορούμε να δούμε τον κόσμο «ωραίο» όπως κι' είναι:

Κλείσε τα βλέφαρα, άνθρωπε, και μείνε
Με του ματιού του ύγρου την πρώτη στάλα
Θά δεις τόν κόσμο ωραίο, όπως και αν είναι.

Ο τραγουδιστής αυτός—και άπλως τραγουδιστής είναι ο Τσιάκος—δεν ανανεώνει την ποιήση ούτε σαν σύλληψη άλλ' ούτε και σαν μορφή και τούτο γιατί δεν αναβαφίσησε στο σύγχρονο ρίγος.

Είναι ειλκιρινής όμως στα μέσα που διαθέτει—όταν παραμένει ειδυλλιακό—και περισσότερο ειλκιρινής σαν έξωτερικεύει με τόνους άλλους την τρυφερή του έπαφή με τις άποχρώσεις της φύσης.

Δέν μου είναι γνωστά το προηγούμενα βιβλία του Άθανασούλη. Το καινούργιο βιβλίο του—«Τό γλυκύ του Ξερ»—είναι ένας θρήνος, ένα μοιρολόι σ' όμοιοκατάλιχτα δύστιχα.

Είναι το μοιρολόι μιάς μάνας πούχασε το παιδί της, στη σκλαβιά, πολεμώντας στις γραμμές της Άντίστασης σαν παρτιζάνος. Ένας θρήνος βαθύς κι' ανθρώπινος όσο είναι ανθρώπινη ή όδύνη μιάς μητέρας που θρηνηϊ την όρφάνεια της απ' το χαμό του παιδιού της.

Τα συναισθήματα της μάνας αυτής είναι τόσο άπλά όσο κι' αιώνια. Κι' αυτή την άπλότητα την έχει εκφράσει με λιτά μέσα ό Άθανασούλης. Το μοιρολόι της δεν είναι κραιγιή, δέν είναι διαμαρτυρία μήτε κατάρα κι' ανάθεμα. Μέχρις εκεί δέν υψώνεται. Ο θρήνος της ανοίγεται σαν μητρική άγκαλιά και τρέπει από στοργή και τρυφερότητα.

Έχει όμως επίγνωση της θυσίας του παιδιού της. Ξέρει το νόημα του λαϊκού άγώνος κι' αναθαρρέει:

«Κοίμου παιδί μου ανάλαφρα, ξεφτάει τάχαμο δειλί
γιατί κεντιούνται εφτάφωτοι μέσ' τις καρδιές μας ήλιοι».

Θά μπορούσε κανείς ν' αναφερθεί και σ' άλλα σημεία του μικρού αλλά σεμνού αυτού βιβλίου, όπως στη γενικότερη θέση του, στη γλώσσα, και στις σχέσεις του με το δημοτικό μας τραγούδι.

Όπως άκόμα θά μπορούσε να το παραλληλήσει κανείς

με τον «Έπιτάφιο» του Γιάννη Ρίτσου που έγώ τουλάχιστο βρισκόω νάχουν έμμεση συγγένεια.

Άλλ' όποιες κι' αν είναι οι σχέσεις των στίχων του Άθανασούλη με το δημοτικό τραγούδι, ή «θέση» του είναι ανθρώπινη, και σαν λαϊκό ανθρώπινη—άντιφασιστική. Λυπάμαι που δέν μπορώ να έπεχταθώ περισσότερο στο σημείο αυτό γιατί ό χώρος με περιορίζει.

Ο Άγορινός με το βιβλίο του «Στ' αντιβούσιμα της Λογγιάς», δέν μάς πείθει ότι γνωρίζει και τα στοιχειώδη άκόμα αυστρικά του λυρισμού. Στίχοι, στίχοι, στίχοι χωρίς όργανωση καλλιτεχνική, δίχως αίσθημα και δίχως την αίσθηση του περιττού.

Τό γλωσσικό του αίσθημα κι' αυτό άνοργάνωτο γι' αυτό κι' εκφράζεται με κακό γούστο:—**κατσιφάρα** αντί κασουφιά, **χάδος** αντί χάος και πλήθος άλλα όπως **θρηνηρά** κ.λ.π.—Η περισσολογία του τον οδηγεί συχνά σε πλεονασμούς και σε κακή χρήση του επιθέτου: «**των φρούδων κούφιων** όνειρων» κ.α.

Και στην έκλογή των θεμάτων του δέν είναι καθόλου άσθηρός. Γράφει χωρίς έλεγχο αλλά και χωρίς φαντασία, Όρισμένα του θέματα στο χέρι ενός επιδέξιου τεχνίτη και ποιητή θά μπορούσαν να γίνουν μπαλλάντες για τον δραματικό τους χαρακτήρα, όπως κι' όρισμένα άλλα να γίνουν μικρά ειδύλλια για την άγροτική τους ουσία. Ο Άγορινός τ' αφήνει άνεξεμετάλετα. (Έχω υπ' όψη μου το Α' μέρος της συλλογής του). Δέν έχει τη δύναμη της φαντασίας και την πνοή ώστε ν' αναπτύξει τα θέματα αυτά. Τους λείπει ή δραματική άποκορύφωση γιατί τους λείπει ή ανάπτυξη που θ' άφηνε στο θέμα του ν' αναδειχτεί άνάγνωπο το δραματικό του περιεχόμενο. Τώρα μισερά σε νόημα καθώς είναι και θεματογραφικά δέν άποτελούν παρά πρωτόλεια. Όρισμένες άναλαμπές του βιβλίου αυτού όπως είναι μερικοί στίχοι του στη σελίδα 78 δέν σώνουν την όλη κατάσταση.

Ο Μήτσος Τσισίμης είναι ένας νέος ποιητής. Από τα προηγούμενα βιβλία του φαίνεται πως έχει μαθητέψει στους Γάλλους συμβολιστές. Η ποιήση κινείται σ' ένα κλίμα μουσικό και μέσα στη μουσική άοριστία του συμβολισμού βρισκει όρισμένους άπαλους τόνους έξομολόγησης.

Τό καινούργιο του βιβλιαράκι όμως —Σπονδή στον άγωνα της Λευτεριάς— έρχεται, προς στιγμή, να κόψει τους δεσμούς του με το λυρικό περιβάλλον του συμβολισμού.

Εδώ κι' ό στίχος του είναι δύσκαμπτος κι' άμουςος κι' ό τόνος του διαφορετικός. Προσπαθεί να ύποτάξει τα νοήματα του σε στίχους άδρους κι' έπιγραμματικούς μά δέν κατορθώνει να γούς όργανώσει και καλλιτεχνικά. Γενικά οι στίχοι του δέν έχουν συνοχή. Ο νέος αυτός, άποσπασματικά συλλαβαίνει και με τον ίδιο τρόπο εκφράζεται.

Είναι βασικό μειονέκτημα αυτό για τη σύνθεση έστω κι' ενός μικρού τραγούδιού. Γιατί ή άυτοτέλεια ενός στίχου δέν πρέπει να του προδικάζει και την ουδετερότητά του απ' τον έπόμενο, Έτσι κι' όλόκληρο το ποίημα χάνει σε διάφρωση, χάνει τον έσωτερικό ρυθμό του συναισθηματος, δημιουργούνται χάσματα στην ανάπτυξη του και στο τέλος δέν μένει στον άναγνωστή παρά μιά χαώδη έντύπωση μ' όρισμένες άναλαμπές.

Ο Τσιάμης στο βιβλίο του αυτό προσπαθεί να συλλάβει και να εκφράσει την άγωνία των λαών που πολεμούν, την πάλη για την άπόχτηση της έλευθερίας, και γενικότερα τη λύτρωση από κάθε είδους ζυγό.

Καταλαβαίνετε κι' από όσα είπα πιο πάνω πως τα νοήματα αυτά δέν εκφράζονται μέσ από όλοκληρωμένες καταστάσεις. Οι στίχοι του όσο κι' αν δονούνται όρισμένες φο-

ρές απ'αυτές τις διαθέσεις δὲν ἀποδίνουν τίποτε τὸ δλόκληρο.
Μόνο σὰν αἰχμές καὶ σὰν νύξεις μποροῦν νὰ χαρακτη-
ριστοῦν.

Σημειῶνω ἐδῶ δυὸ στίχους ἀπ' τοὺς πῖο ὠραίους τοῦ σὰν
δείγμα :

«Στὰ χέρια ὑψώσατε ἀδελφοί, τὰ δρέπανα καὶ τὰ στηλιάτρια!»
«Σημιώνει ὁ πρῶτος Λυτρωμὸς, στὸν Κόσμο πού πεθαίνει!»

Μήτσος Λυγίζης

Γιώργη Ζάρκου, «Ἡ Μεγάλη Στρατιά». Πεζογραφήματα.
Γιάγκου Πιερίδη. «Σελίδες Σκλαβιάς καὶ Λευτεριάς».

Ἡ «Μεγάλη Στρατιά», πιστοποιεῖ ὅτι ὁ συγγραφέας
τῆς ὀ Γιώργης Ζάρκου εἶναι ἓνας κατατρεγμένος, καὶ
θασανισμένος ἄνθρωπος.

Γνώρισε στὴ σκληρότερη μορφή τους, καὶ γιὰ χρό-
νια δλόκληρα, τὰ μπουντρούμια τῆς φυλακῆς, τὰ ξερο-
νήσια τῆς ἐξορίας, τὰ θασανιστήρια, τὶς ταπεινώσεις,
τὶς στερήσεις, τοὺς ἐξευτιλισμούς καὶ τὶς κτηνωδίες
πὺν συντροφεύουν, ἀχώριστα τὴ ζωὴ τῆς φυλακῆς
καὶ τῆς ἐξορίας τῶν κοινωνικῶν ἀγωνιστῶν στὸ τόπο
μας καὶ ὅλα αὐτὰ γιὰτὶ πιστεύει ἀκλόνητα σὲ μιὰ ιδέα
καὶ δὲ λύγισε.

Αὐτὴ τὴ μαρτυρικὴ καὶ πολυώδυνη ζωὴ πὺν
γευτήκε τόσο ἐξάντλητικά σὲ χρόνο καὶ σὲ ἔκταση
ὅπως καὶ ἡ στρατιά τῶν χιλιάδων ἄλλων κοινωνικῶν
ἐπαναστατῶν, φιλοδόξησε, καθὼς ὁ ἴδιος λέει, νὰ μᾶς
τὴ δώσει σὲ ἓνα ἔργο τέχνης γράφοντας τὴ «Μεγάλη
Στρατιά».

Ἐπειτα ἀπὸ ἓνα τόσο πλούσιο, παρθένο καὶ ἀνεκ-
με ἄλευτο ὄλικὸ καὶ τὴν τόσο ἄμεση ἐμπειρία τοῦ
συγγραφέα θάπρεπε, νὰ περιμένει κανένας ἓνα ζωντανό,
στὴν τραγικότητά του ἓνα βιβλίο γεμάτο ὀδύνη
καὶ φρίκη, ἰδρώτα, κραυγὲς καὶ αἷμα ἀλλὰ καὶ ὀμορ-
φιὰ καὶ μεγαλειὸ πὺν θὰ τοῦ προσπόριζε ἡ ἀντράντα-
χτὴ ἰπίστη στὴν ιδέα τὸ Προμηθεϊκὸ πνεῦμα πὺν δι-
απνέει τοὺς ἀγωνιστὲς αὐτοὺς καὶ θλίβεται κατάβαθα
δταν διαπιστώνεις ὅτι ὁ συγγραφέας ἀφίνει ἀδικαίω-
τες τὶς τόσο δίκαιες ἀπαντοχὲς σου.

Ἀνεξάρτητα ἀπὸ τὶς πολιτικὲς ἰδεολογίες πὺν ὀπη-
ρετεῖ τὸ ἄτομο ὀ σωστὸς ἄνθρωπος θὰ σταθεῖ πάντοτε
μὲ ἀληθινὸ θαυμασμὸ μπροστὰ σὲ κείνους πὺν μὲ τὴ
σκέψη καρφωμένη στὴν ἰδεα πὺν πιστεύουν κοινωνικά
λυτρωτικὴ θυσιάζουν καὶ τὴ ζωὴ τους ἀκόμα στὴν
ὀπηρεσία τους, γιὰ ἓνα φωτεινότερο αὔριο.

Τοῦτο τὸ πνεῦμα τοῦ ἠθικοῦ ἠρωϊσμοῦ πὺν καθο-
δηγεῖ τοὺς συνειδητοὺς ἀγωνιστὲς εἶναι ἓνας ἀνεκτί-
μητα πολῦτιμος κοινωνικὸς συντελεστής πὺν διασφα-
λίζει τὴ συντήρηση τῶν λαῶν ἀλλὰ καὶ τὴν πάρα πέ-
ρα προώθησή τους σὲ καινούργιες μορφὲς κοινωνικῆς
ἀνέλιξης καὶ προόδου καὶ σταματᾶ τὴ σήψη.

Ὁ Ζάρκος ὀμως οὔτε τὴ πικρὴ καὶ πονεμένη ἐμ-
πειρία του ἀπὸ τὴ ζωὴ τῆς φυλακῆς καὶ τῆς ἐξορίας
οὔτε τὸ Προμηθεϊκὸ αὐτὸ πνεῦμα τῆς ἀντίστασης, τῆς
ἐπιμονῆς, τῆς πίστης καὶ τοῦ ἠρωϊσμοῦ κατῶρθωσε
νὰ μετουσιώσει: μέσα του γιὰ νὰ μπορέσει νὰ τοὺς δώ-
σει ἔπειτα τὴν αἰσθητικὴ ἔκφραση τοῦ ἔργου τέχνης,
φορέα τῆς συγκινησιακῆς μόλυνσης.

Λίγες εἶναι οἱ εὐτυχησμένες στιγμὲς πὺν αἰσθάνε-
σαι νὰ σοῦ μιλάει ἰσα μέσα στὴ καρδιά σου, καὶ δλέ-
πεις τὸν κόσμο πὺν θέλει νὰ εἰκονίσει.

Ἐπάρχει σὴν ζωὴ τοῦ Ντρεῦφους μιὰ σκηνή—πα-
ραστατικὰ δοσμένη στὸ ἀριστοτεχνικὸ κίνηματογραφ-

φικὸ ἔργο «Ἐμὶλ Ζολὰ»—δταν ὀ κατάδικος λαχαγὸς δέ-
χεται στὴ τρώγλη—φυλακὲς στὸ ξερονήσι τοῦ ὀκεα-
νοῦ τὸ ἀνεπάντεχο ἄγγελμα ὅτι ἡ Δικαιοσύνη τῆς
Γαλ. Δημοκρατίας, τῆς ἰδίας Δημοκρατίας πὺν τὸν εἶχε
δικάσει γιὰ προδοτὴ, ἀναγνωρίζοντας τὴ πλάνη τῆς,
τὸν ἀποκαθιστοῦσε. Ὁμως Ντρεῦφους δὲ μποροῦσε νὰ
τὸ πιστέψει ἔχει χάσει τὴν αἰσθησι πὺν ἔξω κόσμου
τὸν κατέχει τόσο ἡ σκέψη τῆς φυλακῆς ἀδυνατὴ νὰ
πιστέψει στὴν ἰδεα τῆς ἐλευθερίας σὲ τρόπο πὺν ἐνῶ
βλέπει μπροστὰ του τὴν πόρτα ἀνοιχτὴ προχωρεῖ καὶ
ξαναγυρίζει τρεῖς τέσσερες φορὲς ἰσα αὐτὴ, ὀσπου
νὰ πάρει τὴν ἀπόφαση νὰ βγεῖ. Τούτες τὶς σκηνὲς
πολλὲς φορὲς σοῦ τὶς θυμίζει ὀ Γιώργης Ζάρκος κα-
θὼς διαβάζοντας τὸ βιβλίο του δλέπεις τὸ φόβο πὺν
ἀκόμα τὸ κατέχει, τὸ αἰσθημα τῆς ἔλλειψης ἀσφά-
λειας πὺν τὸν κυριαρχεῖ καὶ τὴ θανατερὴ ὀπτασία
τῆς φυλακῆς νὰ τὸν τυρανᾶει πὺς θὰ ξανάρθει...

Τὸ φαινόμενο εἶναι ἀρκετὰ περίεργο γιὰ τὸ συγ-
γραφέα ἀγωνιστὴ καὶ μαχητὴ. Γεννὰ τὸ θέμα καὶ ὀ
σκοπὸς τοῦ ἔργου ἀφίσουν πίσω πολὺ, πάρα πολὺ
ἐκεῖνο πὺν μᾶς δίνεται στὴ «Μεγάλη Στρατιά» καὶ
τοῦτο μολονότι ὀ Ζάρκος ξέρει καὶ μᾶς τὸ λέει (σελ.
36 τ. 41) θὰ εἶπει ἔργο λογοτεχνικὸ. Ὁστόσο τὸ
γράψιμο τοῦ Ζάρκου εἶναι στρωτὸ καὶ ὀμορφο καὶ
εὐκόλα καὶ ἀνετὰ διαβάζεται. Ὁμως τὰ πληθωρικὰ
χάσματα, οἱ ἀπότομες μεταπτώσεις, οἱ ὀχληρὲς παρεμ-
βάσεις καὶ περιαιτολογίες, οἱ μεταπιθήσεις καὶ τὸ σπᾶ-
σιμο τῆς συνέχειας καὶ οἱ ὀστερισμοὶ ἐμποδίζουν τὸ
βιβλίο νὰ σταθεῖ καὶ σὰν ἓνα ζωντανὸ ρεπορτάζ.

Οἱ «Σελίδες Σκλαβιάς καὶ Λευτεριάς» τοῦ Γ. Πιε-
ρίδη δείχνουν πὺς ὀ συγγραφέας τοὺς δὲν ἐμείνε ξέ-
νος μπρὸς στὶς συγκινήσεις τοῦ μαρτυρικοῦ λαοῦ μας.
Μὲ ἀπλὰ ἔκφραστικά μέσα δίνει πετυχημένες εἰκόνας
ἀπὸ τὶς ἡμέρες τῆς σκλαβιάς καὶ τῆς ἀπελευθέρωσης
πὺν μαρτυροῦν παρατηρητικότητα, γνώση τοῦ λόγου,
αἰσθησι τοῦ περιττοῦ καὶ συγκινημένη διάθεση. Ὁὰ
πρέπει ὀστόσο νὰ παρατηρηθεῖ ὅτι στὰ τριάμισυ
χρόνια τῆς κατοχῆς ὀ λαὸς μας οὔτε φοβισμένος στά-
θηκε οὔτε «τὰ μάτια του χαμιλωμένα σκάλιζαν τὴ
γῆ» ὀπως λέει στὶς «Δώδεκα Ὁχτωβρίου». Μιὰ τέ-
τοια ἀποψη εἶναι: δλότελα λαθεμένη καὶ ἀπαράδεκτη
γιὰ τὸν ὀπερήφανο καὶ ἀδάμαστο λαὸ μας πὺν στὰ
χρόνια αὐτὰ δημιούργησε τὴν ἐποποιία τῆς ἀντίστα-
σης πὺν θαύμασε ὀ κόσμος δλόκληρος: κι' ἂν τὰ τε-
λευταία τμήματα τῶν οὔνων φεύγοντας ἀπὸ τὴν Ἀθή-
νὰ τὴ μέρα ἐκείνη δὲν σκορπᾶν τὸν ὀλεθρο εἶναι ἐξ
αἰτίας τοῦ φόβου αὐτῆς τῆς ἀντίστασης καὶ ὀχι γιὰτὶ
«δὲν ἔχουν διαταγή».

Καὶ θὰ σημειώσουμε ἀκόμα σᾶτικά μὲ τὸ «Ἐξα-
σμένο Χρῶμα» ὅτι δταν μιὰ μέρα οἱ χαροκαμένες
μάνγες τιμηθοῦν ὀπως καὶ τοὺς ἀξίζει καὶ ἀξιοποιη-
θοῦν οἱ θυσίες τῶν χαμένων παιδιῶν σὰς σίγουρα κά-
ποια χαρὰ θὰ τοὺς γελᾶσει στὴ καρδιά καὶ θὰ φω-
τίσει τὰ πρόσωπά τους,

Μ. Αἰ-ωλὸς

ΤΟ ΘΕΑΤΡΟ

«**Ενωμένοι Καλλιτέχνες**» (Θέατρο Βρετανία). Λεόνωβ, «**Εισβολή**». — Θίασος «**Αύλαια**», (Θέατρο «ΡΕΞ»), Σαίξπηρ, «**Τρικυμία**».

Η «**Εισβολή**» είναι ένα έργο βγαλμένο απ' την Αντίσταση του Σοβιετικού λαού. Συγγραφέας του είναι ο Λεόνωβ που έχει τιμηθεί γι' αυτό του το έργο με το «βραβείο Στάλιν».

Οι «**Ενωμένοι Καλλιτέχνες**» στη θερινή τους έξορμηση παίζανε το «**Αγ δουλέρεις θά φας**» και τη «**Θεοδώρα**». Και τα δύο έργα ελληνικά. Και τα δύο καλύτερα της αξίας των «**Ενωμένων Καλλιτεχνών**», και πολύ καλύτερα του προορισμού του θιάσου τους.

Η «**Εισβολή**» είναι βέβαια ένα έργο με θέση, με κάποιες ψυχολογικές διακυμάνσεις, δεν είναι όμως ένα από τα εξαιρετικά έργα.

«**Ηλεκτροίξει**» με τ' άμεσα γεγονότα, που εκμεταλλεύεται ο συγγραφέας, αναταράζει ορισμένα αισθήματα, μα δε μ' ας πείθει και καλλιτεχνικά. Φωτογραφίζει περισσότερο και πολύ λίγο μεταπλάθει ανθρώπους φρειαγμένους απ' το αίσθημα και τη φαντασία. Θάταν ένα έργο καθαρό νατουραλιστικό αν ο συγγραφέας δεν είχε το καλλιτεχνικό ένστιγχο να κάνει την «**αφαίρεση**» και να «**ζωντανέψει**» απ' το Τσαρικό παρελθόν έναν πεθαμμένο δήμαρχο—το Φαγιάνιν—πλάθοντας έτσι το «**κατάλληλο**» πρόσωπο που θα ξευπερετήσσει τον εϊσβολέα, «**Οτι** θα επακολουθήσει δεν είναι παρά σερνά από γεγονότα γνωστά λίγο ή πολύ απ' το θάυμα της Σοβιετικής αντίστασης. Όλα αντιστέκονται κι' όλα παλεύουν για την απελευθέρωση των πατρικών χωμάτων και για τη συντριβή των Ούγων. Μέσ' απ' τα γεγονότα η' αναδειχτούν ορισμένα πρόσωπα χωρίς βέβαια «**υπερατομικές**» εξάρσεις. Όλοι κάνουν το καθήκον τους γιατί όλοι πιστεύουν στον άγωνα τους. Τοῦτο όμως δε σημαίνει πώς είναι και τέχνη. Τέχνη θά ήταν αν η ανάπτυξη του μύθου δεν ήταν συμβατική. Κι' αν ακόμα μεσολαβούσαν ψυχολογικές συγκρούσεις τέτοιας έντασης και ποιότητας που αποκορυφώνουν τα δραματικά γεγονότα ανάμεσα στα πρόσωπα. Παρόμοιες δραματικές ουσίες όμως κι' αν υπάρχουν είναι πολύ λιγπές μέσα στην «**Εισβολή**».

Για τους ήθοποιούς θά μπορούσε κανείς ν' αναφέρει μ' έπαινο το Γιαννίδη, το Σαρένιο, την Ιωαννίδου και τον Αϊμίλιο Βεάκη, που αν και μικρός ο ρόλος του, δώρησε στους θεατές εξαιρετικές νέτες συγκίνησης.

Η «**Τρικυμία**» είναι ένα απ' τα ποιητικότερα έργα του Σαίξπηρ, «**Ενα** απ' τα ποιητικότερα όχι γιατί σχετίζονται τόσο πολύ, όσο αυτό με το μαγικό στοιχείο, και το παραμύθι αλλά γιατί το νόημα της ζωής που περιλαμβάνει είναι βαθύ και κατά συνέπεια ποιητικό. Μπορεί να πει κανείς πώς είναι κατά έναν τρόπο ή ύποθ ή κη του Σαίξπηρ σαν ποιητή και σαν ανθρώπου.

Υστερα απ' τους κύκλους των τραγωδιών του θέλησε να καταλαγιάσει γιαυτό και θησαύρισε μέσα στην «**Τρικυμία**» του τόση στοχαστική γαλήνη. Η γαλήνη εδώ δεν σημαίνει δνειροπόλωση, σημαίνει δύναμη, σημαίνει πίστη και πεποίθηση στην ισχύ της καλωσύνης. Μα κι' η καλωσύνη εδώ είναι περιφρουρημένη δεν είναι ξεμαίη στη βία του κακού.

Είναι η καλωσύνη που βγήκε σαν εκχείλισμα ζωής υστερα από πλήθος δοκιμασίες κι' από μεγάλη σιωπή κατάμεστη στοχασμού.

Ο τόπος που κινείται το έργο είναι άπροσδιόριστος απ'

τόν ποιητή. Κάποιο έρημο κι' ακατοίχητο νησί. Τα χρονικά όρια κι' αυτά άπροσδιόριστα.

Η τέχνη όμως κινείται μέσα σε καθορισμένο τόπο και χρόνο. Τόπος και χρόνος για το Σαίξπηρ δεν έχουν σημασία μέσα στην «**Τρικυμία**». Μ' αυτό είναι φαινόμενο ζήτημα. Αξία όμως έχουν οι άνθρωποι, κι' οι πράξεις τους. Κι' αυτού βρίσκεται η ουσία. Ξεχωρίζει κι' ανθρώπινα γεγονότα και τους ανθρώπους που παρουσιάζουν ενδιαφέρον δράσης (έσωτερικής και έξωτερικής) κι' από κει και πέρα το λόγο τον έχει η φαντασία του κι' η ποιητική του δύναμη.

Ο μύθος της «**Τρικυμίας**» είναι απλός. Τα γεγονότα έχουν προηγηθεί και με τάνοιγμα της αύλαιας μπαίνουμε στην λύση τους. Μιά λύση που την προδικάζει και την επιβάλλει το έποπτικό κι' έμπειρο πνεύμα του καλού. Έχει προηγηθεί μι' συνωμοσία, ένας σφετερισμός εξουσίας κι' ένα έγκλημα.

Ο Πρόσπερος ήταν δούκας στο Μιλάνο κι' ο αδελφός του Αντώνιος με τη βοήθεια του μονάρχη της Νάπολης Αλόντα τον οίγουν απ' την εξουσία. Για να τον εξαφανίσει ο Αντώνιος τον οίχνει σ' ένα μικρό ξεχωρισμένο πλεύσιμο και τον αφήνει καταμεσις του πελάου με μόνη συντροφιά του τη μικρή του θυγατέρα Μιρίντας. Τα κύματα κι' ο άνεμος έσπρωξαν το πλεύσιμο σ' ένα έρημονήσπι ο Πρόσπερος οργάνωει τη ζωή του σ' ανήκε της και σαν μάγος. Την οργάνωει έτσι γιατί σ' όλη την προηομένη ζωή του καταγινότανε στη μέλеть βιβλιών απ' όπου έμαθε τ' απόκρυφα των φυσικών φαινομένων.

Η σοφία του αυτή, που στο βάθος δεν είναι παρά δύναμη έμπειρίας, τον βοηθάει να εξουσιάσει τα πνεύματα του νησιού. Ένα απ' αυτά, τον Αριελ—άγερικό—το μεταχειρίζεται σαν όπλο της θέλησής του Με τη βοήθεια του Αριελ κάνει να ναυαγίσει το καράβι που ταξίδευε ο αδελφός του, ο μονάρχης της Νάπολης με το γιού του Φερδινάνδο και πολλοί άλλοι αλλοιοι που γύριζαν απ' την Αφρική στην Νάπολη.

Τώρα τους έχει όλους κάτω απ' την εξουσία της μαγικής του δύναμης. Αλλά κι' εδώ οι ύψηλοι ναυαγοί αν και χωρισμένοι σε ομάδες, χαιένη ή μι' απ' την άλλη, αν περιπλανώμενοι σ' άθλια χάλια, σέργουν μέσα τους τ' αλληλοφάγωμα. Ο Αντώνιος οργάνωει καινούργια συνωμοσία μαζί με τον αδελφό του βασιλιά της Νάπολης να εκκάνουν το μονάρχη για ν' αρπάξει ο αδελφός του την εξουσία.

Ο Πρόσπερος όμως αν και σ' άλλο μέρος του νησιού με την ένδραση τα βλέπει όλ' αυτά και στέλνοντας τον Αριελ προλαβαίνει και ματαιώνει κάθε άνομία.

Μέσα στην «**Τρικυμία**» λοιπόν το ποιητικό στοιχείο έρχεται σε σύζευξη με το ρεαλιστικό.

Ένα άλλο σημαντικό στοιχείο που παρεμβάλεται στο έργο είναι ο έρωτας της Μιρίντας—κοπέλλος πιά— με το Φερδινάνδο. Ο δεσιός αυτός—δημιούργημα του Πρόσπερου θ' αποκορυφώσει το λυρισμό στην «**Τρικυμία**» και θ' αναβαπτίσει τους χρηματισμένους σε μι' αν ειρηνική συνέπωση κι' αναγέννηση. Το έργο τελειώνει σε μι' γιορτή που σαλπίζει την καλωσύνη και την δικαιοσύνη. Γιατί ο Πρόσπερος αν και κατισχίει των έχθρών, τους συχωράει χωρίς όμως και να μοιράζεται την αγάπη του μαζί τους.

Τώρα πώς έρμηνεύτηκε το έργο απ' τον θίασο της «**Αύλαιας**». Η σύσταση της «**Αύλαιας**» καθώς εξάγγειλεν ο σκηνοθέτης Μουζενίδης, είχε σαν σκοπό να επαναφέρει στο θέατρο τον ποιητικό λόγο. Για το σκοπό αυτό δεν θάκανε χρήση κοστούμιών και σκηνηκών. Φόρμες για κοστούμια κι' όρισμένα επίπεδα για σκηνηκά. Σ' αν έκφραστικό μέσο έρμηνείας θά χρησιμοποιούσε τον έμπειρο σιμό. Τι θά πει έμπειρο σιμό, στο θέατρο. Θά πει να παίξει ο ήθοποιός με νήν ανάμνηση του συναισθήματος. Και τοῦτο προϋποθέτει ορισμένη κατάληψη για τους ήθοποιούς. Προϋποθέτει νάχει παίξει μ' όλους τους άλλους τρόπους έκφρασης για να φτάσει σ' αυτόν.

Αήνω ζπου και κοστούμια φορούσαν οι ήθοποιό στην παράσταση της «**Τρικυμίας**», και σκηνηκά χρησιμοποιήθηκαν—το καράβι της πρώτης σκηνης μάλιστα ρεαλιστικότερα—αλλά κι' εκτός απ' αυτά, σαν παράσταση δεν είχε διαφορά απ' τις άλλες τις μη έμπειρο σιμό. Όλοι οι ήθοποιόι—έχτός του Χατζίσκου και λιγώτερο του Κατράκη—έπαιζαν όχι νατουραλιστικά αλλά και άουθη. Η ποίηση της «**Τρικυμίας**» εξανεμίσθηκε.

Κίμων Σημερινός

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ

Παν. Κουρ. Εύχαριστούμε για τὰ καλά σας λόγια. Σ' ἄλλη στήλη δημοσιεύουμε τις παρατηρήσεις σας.

Νικ. Μπ. Πήραμε τὴ συνεργασία σας. Περάστε ἀπ' τὸ γραφεῖο μας νὰ τὰ ποῦμε προφορικά.

Τακ. Χατζ. Τὰ τραγούδια σας ἔχουν ἀναμφισβήτητα τὴν ποιητικὴ φλόγα κι' εἶναι ἄρτια ἀπ' τὴ τεχνικὴ τους πλευρά. Εἶναι ὁμως ἔξω ἀπ' τὸ πνεῦμα καὶ τῆς ἐποχῆς μας καὶ τοῦ περιοδικοῦ μας.

Τακ. Γιώτ. Τὰ λόγια σας δὲν μπορεῖ παρὰ νὰ μᾶς συγκινοῦν καὶ νὰ μᾶς γαμίζον χαρά. Ἀπ' τὰ τραγούδια ξεχωρίζουμε τὸ «Τραγοῖδι» ποὺ δείχνει μὴ καλὴ προσπάθεια. Περάστε ἓνα ἀπόγεμα ἀπ' τὰ γραφεῖο μας νὰ τὰ ποῦμε προφορικά μὰ κι' εἰστε Πειραιώτης.

Γιώρ. Ηουλ. Στείλτε μας κάτι ἄλλο.

Π. Παντελ. Μπορεῖτε νὰ ἐγγραφῆτε συνδρομητής.

Ἀπ. Καλ. Σὰν προσπάθεια ἀρκετὰ καλὴ. Προσπαθήστε νὰ συλλάβετε καλύτερα μέσα ἀπ' τὴν περιοχὴ τῆς τέχνης τὸ πνεῦμα τῆς ἐποχῆς μας.

Ἐλ. Καρ. Τὸ Διήγημά σας μοιάζει περισσότερο μὲ μαθητικὴ ἔκθεση. Πάντως δὲν τοῦ λείπουν τὰ στοιχεία μᾶς καλῆς ἀφήγησης κι' αὐτὸ εἶναι ἓνα κολὸ σημάδι καὶ ἀρκετὰ σοβαρὴ προϋπόθεση γιὰ τὴν μελλοντικὴ σας δουλειά.

ΒΙΒΛΙΑ ΠΟΥ ΛΑΒΑΜΕ :

ΤΑΚΗ ΤΣΙΑΚΟΥ : Ἄμμοιδιές καὶ Ξέρες. ποιήμ. 1945.
ΚΡΙΤΩΝ ΑΘΑΝΑΣΟΥΔΗ : «Ὁ Γλυκὺ μου Ἐσφ» ποιήματα 1945.

ΓΙΑΝΝΗ ΑΓΟΡΙΝΟΥ : «Στ' ἀντιβούισμα τῆς Λογγιάς» ποιήματα 1945.

ΜΗΤΣΟΥ Ν. ΤΣΙΑΜΗ : «Σπονδὴ στὸν Ἀγῶνα τῆς Λευτεριάς» ποιήματα 1945.

ΓΙΩΡΓΗ ΖΑΡΚΟΥ : «Ἡ Μεγάλὴ Στρατιά» πεζογραφήματα 1945.

ΓΙΑΓΚΟΥ ΠΕΡΙΔΗ : «Σελίδες σκλαβιάς καὶ Λευτεριάς» 1945.

Α. Α. ΚΑΜΠΕΡΟΥ : «Ἐλ Ντάμπα» ποιήματα 1945.

ΔΗΜ. ΠΑΠΑΔΙΤΣΑ : Ἐντὸς παρενθέσεως 1945.

ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ :

ΠΕΙΡΑΓΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ : Ἀριθ. φύλλου 9. Σεπτέμβριος—Ὀκτώβριος. Συνεργάζονται Ν. Βρεττάκος, Εἰρήνη Γαλανοῦ, Γρηγ. Θεοχάρης, Θεμ. Κορινάρος, Χ. Λεβάντας.

«ΦΤΕΡΑ» ἀριθ. φύλλου 1.

«ΑΥΛΑΙΑ» ἀριθ. φύλλου 2. Νοέμβριος.

«ΜΑΘΗΤΙΚΑ ΝΙΑΤΑ» Περιοδικὸ τῆς μαθητικῆς νεολαίας τοῦ Πειραιά.

ΕΦΗΜΕΡΙΔΕΣ :

«ΠΡΩΤΕΡΓΑΤΗΣ» ἀριθ. φύλλων 47—50.

«ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΟΣ ΦΡΟΥΡΟΣ» ἀριθ. φύλλ. 13—16.

«Ἡ ΚΟΚΚΙΝΙΑ ΜΑΣ» ἀρ. φύλλ. 39—40. Βδομαδιατικὴ ταχυτικὴ ἔκδοση.

Κάθε Κυριακὴ κυκλοφορεῖ :

Ο "ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΟΣ ΦΡΟΥΡΟΣ,"

Βδομαδιατικὴ ἔφημερίδα.

Ὅργανο πάλης γιὰ τὴ Δημοκρατία.

Κυκλοφόρησε :

ΙΑΣ. ΔΕΠΟΥΝΤΗ

Ἡ ΕΞΟΡΙΑ ΤΩΝ ΑΘΗΝΑΙΩΝ

ΠΟΙΗΜΑΤΑ

ΑΘΗΝΑ 1945

Κάθε Παρασκευὴ

ΚΥΚΛΟΦΟΡΟΥΝ

ΤΑ ΕΛΕΥΘΕΡΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ

Περιοδικὸ τῆς ζωντανῆς σκέψης

Ζητήστε το ἀπ' ὅλα τὰ Περιπτέρια καὶ τὰ Βιβλιοπωλεῖα

Κυκλοφόρησε :

ΓΙΑΝΝΗ ΣΦΑΚΙΑΝΑΚΗ

ΔΕΚΕΜΒΡΗΣ

ΑΘΗΝΑ 1945

ΕΤΟΙΜΑΖΕΤΑΙ

Η

“ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ

ΠΡΩΤΟΧΡΟΝΙΑ,,

1945 - 1946

**Χρονιάτικη
"Έκδοση
Γραμμάτων
καὶ Τέχνης**